EM. TERQUEM
BOOKSELLER
ARIS 19 RUE SCRIBE
EW-YORK 15 BEAVER ST

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/mesainikbiblioth03sath

LGr.
S.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑι

Κ. Ν. ΣΑΘΑ.

Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς (Ἰωάννης).

ΤΟΜΟΣ Γ.

ΚΑΙΣΑΡΙΟΣ ΔΑΠΟΝΤΕΣ — ΣΕΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΑΙΟΣ — ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΟΡΔΙΟΣ — ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ — ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΥΡΝΑΒΙΤΗΣ — ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ — ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ — ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ.

120056
10/11/12

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑι
ΤΥΠΟΙΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ.
1872.

ΓΕΩΡΓΙΩι ΑΛ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΩι

ἐνθέρμῳ ζηλωτῇ τῶν περὶ τὰς ἱστορικὰς
παραδόσεις τοῦ Πανελληνίου ἐρευνῶν,

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία, ἡ τοσοῦτον αὐστηρῶς ἐπιτιμηθεῖσα καὶ πικρῶς χλευασθεῖσα ὑπὸ τῶν ἱστοριογράφων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, διὰ τὸν πρὸς τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα θαυμασμὸν ἢ τὴν θρησκευτικὴν προκατάληψιν τούτων, κέκτηται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ μοναδικὸν πλεονέκτημα τοῦ νὰ ἔχῃ σειρὰν χρονογράφων, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως μέχρι τῆς καταλύσεως αὐτῆς, παρέδωκαν ὡς αὐτόπται τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν ἱστορικὴν ἄλυσιν μιᾶς ὅλης χιλιετηρίδος.

Δυστυχῶς, πρὸς ταῖς ἄλλαις καταστροφαῖς ἐπῆλθε καὶ αὕτη, ἴσως ἡ βαρυτέρα πασῶν. Καὶ ναὶ μὲν οἱ βάρβαροι ἐπιδρομεῖς παρεδέχθησαν καὶ τὴν χρονογραφίαν ὡσπερεὶ θεσμὸν ἐπίσημον (1), πλὴν ἀλλ' ὅμως οἱ θερμοὶ τὴν φαντασίαν διάδοχοι τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων, πλήρη ἔχοντες τὴν κεφαλὴν ἐκ τῶν τερατωδῶν τῆς μυθογραφικῆς αὐτῶν φιλολογίας διηγημάτων, τὰ ὁποῖα τερατωδέστερα καθιστᾷ ἡ περὶ τὴν στιχουργίαν ἀδιάλειπτος ἐπασχόλησις, ἀντὶ ἱστορικῶν μνημείων παρέδωκαν ἀκατονόμαστά τινα καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔμμετρα μυθάρια. Ὡς εἰκὸς δ' ἐκ τῶν λεγομένων τούτων ὀθωμανικῶν χρονογράφων, ἐν οἷς μακρὸς γίνεται λόγος περὶ τοῦ οὐτιδανωτέρου κισλάραγα καὶ τῶν ψιττακῶν τῶν σουλτανῶν, οὐδεμίαν σχεδὸν ἀσφαλῆ

(1) Πρῶτοι οἱ Βενετοί, διδαχθέντες ὑπὸ τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου παρ' αὐτοῖς προσφυγόντων Ἑλλήνων, ὡς θεσμὸν τοῦ κράτους παρεδέχθησαν τὴν χρονογραφίαν περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος.

εἴδησιν δυνάμεθα ν' ἀρυσθῶμεν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς τε Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων τουρκοκρατουμένων ἐθνικοτήτων· ὥστε, ἐὰν ἔλειπον αἱ πληροφορίαι τῶν κατὰ καιροὺς ἀλλοεθνῶν περιηγητῶν τῆς Ἀνατολῆς, αἱ ἐκθέσεις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεων τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ πρὸ πάντων τὰ πολύτιμα ἔγγραφα τῶν Ἐνετικῶν ἀρχείων (1), ὡς καί τινα σπάνια μὲν πλὴν πολύτιμα σημειώματα λογίου τινος κληρικοῦ ἢ διδασκάλου, πραγματικὴ νεκρανάστασις ἤθελεν ἐκληφθῆ ἡ ἀναβίωσις τοῦ ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας ἱστορικῶς ἐξηφανισμένου ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Καὶ διὰ μὲν τὰς δυτικὰς ἐθνικότητας προσφυὴς εἶναι ἴσως ἡ ὑπὸ τῶν πολλῶν παραδεδεγμένη ἱστορικὴ διαίρεσις· διότι πραγματικῶς ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τοῦ Βυζαντίου, ἄρχεται διὰ τὴν δυτικὴν Εὐρώπην ἀληθὴς περίοδος ἐπιστημονικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναγεννήσεως· ἡ Ἑλλὰς ὅμως ἀπ' ἐναντίας, ἀπολέσασα πρὸς τῇ πολιτικῇ ὑπάρξει καὶ τὸν τελευταῖον σπινθῆρα τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἐφ' ᾗ τέως ὑπερεῖχε τῶν ἄλλων ἐθνῶν, βυθίζεται εἰς τὸ βαθύτατον σκότος ἀποτροπαίου δουλείας.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς πολιτικῆς ὑποδουλώσεως, ἤρξατο λυσσώδης πόλεμος κατὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. «Ἀφ' οὗ δὴ τὰ πρῶτα (γράφει ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ὁ Πηγᾶς) κρατήσασα ἡ πάνδημος αὕτη λύμη καὶ φθορά, τὰς μὲν βίβλους τῆς καθ' ἡμᾶς καὶ τῆς ἑλληνικῆς σοφίας κατακαῆναι προστάξασα, καὶ ὑπερορίσασα τὴν ἑλληνικὴν φωνήν ... τριάκοντα χιλιάδες γλωσσῶν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀπετμήθησαν ἡμέρᾳ μιᾷ, διὰ τὸ μόνον ἑλληνιστὶ λαλῆσαι». Τούτῳ

(1) Ἵνα καταδειχθῇ τὸ πολύτιμον τῶν ἐν Ἐνετίᾳ ἀποκειμένων ἀνεκδότων ἐγγράφων, λέγω ὅτι μόνον αἱ ἐκ τῶν ἱστορικῶν Ἡμερολογίων Μαρίνου τοῦ Σανούτου ἐξηγμέναι περὶ Ἑλλάδος εἰδήσεις (1495-1533) θέλουσι καταλάβει δημοσιευόμεναι περὶ τὰς δέκα χιλιάδας σελίδων.

συνεβάδιζε λυσσωδέστερος ὁ κατὰ τοῦ θρησκεύματος πόλεμος· ἐξ ἀνάγκης μᾶλλον ἢ ἐκ φιλελληνισμοῦ, ὡς διεθρυλλήθη, προσοικειωθεὶς ὁ Μωάμεθ τοὺς Ἕλληνας, πρὸς συνοικισμὸν τῆς ἠρημωμένης πρωτευούσης, καὶ διδασκαλίαν τῶν ἀμαθῶν αὐτοῦ ὑπουργῶν ἐν τῇ διοργανώσει τῆς κατακτηθείσης αὐτοκρατορίας, ἐδείχθη εὐμενὴς πρὸς τὸν ὑπ' αὐτοῦ καθιδρυθέντα πατριάρχην Γεννάδιον, τοῦ ὁποίου μέχρι τινὸς ἐθαύμασε καὶ ἐσεβάσθη τὴν σοφίαν καὶ τὰς ἀρετάς· ἀλλ' οἱ διάδοχοι αὐτοῦ, φθονήσαντες καὶ τὸ ψιχίον τοῦτο τῆς γενναιοδωρίας τοῦ Πορθητοῦ, πλὴν καὶ ἅμα μὴ δυνάμενοι νὰ τὸ ἁρπάσωσιν ἀποτόμως, διὰ τὸν πρὸς τὸν δοτῆρα σεβασμόν, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξηυτέλισαν τὸν λεγόμενον οἰκουμενικὸν θρόνον, δι' ἀλλεπαλλήλων σκληρῶν φορολογιῶν καὶ ἀπανθρώπων διαρπαγῶν, καὶ τὸ οἰκτρότερον διὰ τοσούτων αἱμάτων ἐμόλυναν αὐτόν, ὥστε οὐχὶ ἀδίκως εἵλκυε τὸν οἶκτον τῶν ἐπισκεπτομένων περιηγητῶν τὸ ξύλινον ἐκεῖνο παράπηγμα, ἐν ᾧ ἐμόναζε ρακενδύτης γέρων, ὀνομαζόμενος οἰκουμενικὸς πατριάρχης, μόλις ἀπαλλαγεὶς τῶν ἀλύσεων μεθ' ὧν ἐν συνοδίᾳ γιανιτσάρων περιήρχετο τὰς ὁδούς, ἐπαιτῶν τὸ ἔλεος τῶν διαβατῶν πρὸς ἀποπληρωμὴν τοῦ νέου χαρατσίου, τὸ ὁποῖον ὁ τύραννος ἐπέβαλλεν αὐτῷ.

Στερούμενοι, ὡς ἐρρέθη, πολιτικῶν χρονογράφων, ἠδυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι διὰ τῶν πατριαρχικῶν ἐγγράφων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν χρονογράφων, ἠδυνάμεθα νὰ διαφωτίσωμεν σελίδας τινὰς τῆς μαρτυρικῆς ταύτης περιόδου. Δυστυχῶς ὅμως πρέπει ν' ἀποβάλλωμεν καὶ τὴν ἐλπίδα ταύτην.

Ἕνεκα τῶν συνεχῶν διαρπαγῶν, τὰ μὲν ἀρχαιότερα τῶν ἐγγράφων τούτων ἐξηφανίσθησαν, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς **ΙΣΤ'** ἑκατονταετηρίδος ἀρχόμενοι χρονογράφοι, ἢ μᾶλλον πατριαρχικοὶ κατάλογοι, συντεταγμένοι δυστυχῶς ἐξ ἁπλῆς στο-

ματικῆς παραδόσεως, ἐπὶ τοσοῦτον συγχέουσι καὶ πρόσωπα καὶ γεγονότα, ὥστε πολλάκις ἀντὶ νὰ διαλευκάνωσι τὰ ἀμυδρά, καὶ ἐπιλύσωσι τ' ἀπορούμενα, ἀπ' ἐναντίας ἐπισκοτίζουσι τὰ πρῶτα, καὶ περιπλέκουσι τὰ δεύτερα· τὸ δὲ λυπηρότερον, ὅτι καὶ πατριαρχῶν ὀνόματα ἠθέλομεν πάντῃ ἀγνοεῖ, ἐὰν ἁπλῶς ἀφιερούμεθα εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν χρονογράφων τούτων (1).

Καίριον ἰδίως τραῦμα ὑπέστησαν τὰ πατριαρχικὰ ἀρχεῖα κατὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους διαρπαγὰς τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος: Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐσώζοντο οὐ μόνον τὰ πλεῖστα τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐκδεδομένων ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ κώδηκες τῆς βυζαντινῆς περιόδου. Περὶ τούτου ἀναντίρρητος ὑπάρχει ἀπόδειξις οἱ ἐν Βιέννῃ τανῦν ἀποκείμενοι δύο κώδηκες, περιέχοντες ἑξακοσίας ἐννενήκοντα πράξεις τῶν πατριαρχῶν Ἰωάννου ΙΓ', Ἡσαΐου, Ἰωάννου ΙΔ', Ἰσιδώρου, Καλλίστου Α', Φιλοθέου, Νείλου, Ἀντωνίου Δ', Μακαρίου, Καλλίστου Β' καὶ Ματθαίου (1315-1401), καὶ κομισθέντες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ καὶ ἄλλων πολυτίμων κωδήκων ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Φερδινάνδου Αὐγερίου Βουσβεκίου (2). Καὶ ἑτέραν δὲ ἀπόδειξιν ἔχομεν περὶ τῆς διαρπαγῆς ταύτης, τὴν πρὸς τὴν Ἑνετικὴν γερουσίαν ἀναφορὰν Ἰακώβου Γαλλιτσίου, ὅστις « ἀποκτήσας μὲ μέγαν κίνδυνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ καὶ ἀντὶ ἁδρᾶς δαπάνης πολλοὺς κώδηκας, διατηρουμένους μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ ἐν τῷ πατριαρχείῳ, προσφέρει

(1) Ὡς Σωφρονίου Α'. τὴν ὕπαρξιν τοῦ ὁποίου πρῶτος ἐσημείωσεν ὁ Μελέτιος παραλαβὼν ἔκ τινος σημειώματος ἐν τῷ Χρονογράφῳ Ἱεροθέου, ἢ ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ λεξικοῦ τοῦ Μορέρη. Ἀναντίρρητον περὶ τῆς ὑπάρξεως τούτου μνημεῖον εἶναι ἡ ὑπὸ Βριχερίου δημοσιευθεῖσα ἐπιστολή, περὶ ἧς κατωτέρω.

(2) Ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῶν Miklosich καὶ Müller ἐν Βιέννῃ (1860-1862) εἰς τόμους δύο.

τούτους εἰς τὴν Μαρκιανὴν βιβλιοθήκην, ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ χορηγηθῇ αὐτῷ τὸ δικαίωμα ἀπελευθερώσεως ἑνὸς καταδίκου» (1).

Οὐχ ἧττον ὅμως ὑπῆρχον ἔτι ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἀρχαῖοι κώδηκες καὶ μέχρι τοῦ 1624, ἁρπαγέντες καὶ οὗτοι μετὰ τῶν ἄλλων ἐγγράφων κατὰ τὴν ἐπισυμβᾶσαν λεηλασίαν ἐν τῇ ἀπαγχονίσει Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως (1638). Περὶ τούτου ἔχομεν διπλῆν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου, ὅστις ἐπικυρῶν τὸ ὑπὲρ τῆς ἐν Δημιτσάνῃ μονῆς σιγίλλιον τοῦ πατριάρχου Πολυεύκτου (966) γράφει: «ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πατριαρχικοῦ παλαιγενοῦς σιγιλλιώδους γράμματος, ἐκβληθὲν παρὰ τοῦ παλαιοῦ καὶ ἀρχαίου κώδικος τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ὁραθέντος παρά τε τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ τῆς ὑπερτελεστάτης τῶν ἀρχιερέων συνόδου, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ποθεινοτάτων ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν αὐτῆς τῶν κάτωθεν γραψόντων». Καὶ ἐν τῇ μετὰ τὸ κείμενον τοῦ Πολυεύκτου ὑποσυνημμένῃ ἐπιβεβαιώσει τῆς ἐπικυρώσεως ταὐτὰ ἐκ δευτέρου ὁμολογεῖ ὁ πατριάρχης: «ἴσον γράμματος σιγιλλιώδους ἐγγεγραμμένου ἐν παλαιῷ μεμβρίνῳ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας (2)».

Συνεπείᾳ τῶν διαρπαγῶν τούτων καὶ ἑτέρων μεταγενεστέρων, τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχεῖον οὐ μόνον ἀπώλεσε τοὺς βυζαντινοὺς κώδηκας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι ληγούσης τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος ἐστερήθη· ἀγνοῶ δὲ πῶς περιεσώθησαν ὀλίγα τινὰ ἔγγραφα τῶν πατριαρ-

(1) Τὸ ἔγγραφον τοῦτο δημοσιευόμενον ἐν τέλει τῶν προλεγομένων (Α) ἐχορήγησεν ἡμῖν ἡ φιλομουσία τοῦ ἐν τῇ Μαρκιανῇ βιβλιοφύλακος Κ. Λωρέντζη, γνωστοῦ διὰ τὰς περὶ τὴν Ἐνετικὴν ἱστορίαν ἐμβριθεῖς ἐρεύνας αὐτοῦ.

(2) Δοσιθέου Νομικὴ Συναγωγή, σελ. 304, 305.

χῶν Ἰωσάσαφ Β', Μητροφάνους Γ', Ἱερεμίου Β', Θεολήπτου Β', καὶ ἰδίως τὸ ἀρχαιότερον πάντων τὸ τοῦ Ἱερεμίου Α' (κατ' ὀκτώβριον τοῦ 1538 *).

Αἱ καταπληκτικαὶ αὗται καταστροφαὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τούτων κειμηλίων βαθεῖαν ἐντύπωσιν προεξένησαν εἰς τὸν ἀοίδιμον πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων Δοσίθεον, ὅστις ἀντιγράψας πάντα σχεδὸν τὰ τότε σωζόμενα πατριαρχικὰ ἔγγραφα ἀπεθησαύρισεν ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθείσῃ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου. Εὐτυχῶς δὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (1680) τὰ πατριαρχικὰ ἔγγραφα μετὰ πλείονος σεβασμοῦ διατηρηθέντα, εὑρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ σχεδὸν καταστάσει, ἐν ᾗ ὁ Δοσίθεος εὗρεν αὐτά, ἀσήμαντον ὑποστάντα βλάβην κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ πατριαρχείου διαρπαγὴν (1821), ὡς ἐξ αὐτοψίας ἐπληροφορήθην. Ἔχουσι δὲ νῦν ὡς ἑξῆς.

Κώδηκες σιγιλλίων καὶ ὑπομνημάτων.

Α. 1538-1671 (τὰ αὐτὰ ὑπὸ Δοσιθέου ἀντιγεγραμμένα ἐν τῇ Νομικῇ Συναγωγῇ, ὧν νῦν ἐκδίδοται ἡ περίληψις).

Β. 1691-1719.

Γ. 1688-1726, καὶ 1739-1760.

Δ. 1708 (μία πρᾶξις)· 1738-1768.

Ε. 1769-1790.

ΣΤ. 1790-1821.

Ζ. 1821-1841.

Ἀλληλογραφία τῆς ἱερᾶς συνόδου.

Αα. 1784-1796.

Αβ. 1797-1808.

Γ. 1805-1810 (μετὰ τριῶν πράξεων τοῦ 1737 ἐν τέλει).

(*) Ἡ μηνολογία τούτου, παραλειφθεῖσα ὑπὸ Δοσιθέου, ἐξήχθη ἐκ τοῦ ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἀποκειμένου πρωτοτύπου.

Δ. 1817 φεβρουάριος — 1820 ἰανουαρίου. 1822 αὔγουστος — 1823 σεπτεμβρίου (μετ' ἐπιστολῶν τῶν 1806 καὶ 1836 ἐν τέλει).

Ε. 1823 μέχρι σήμερον ἀνελλιπῶς.

Πρῶτος χρονογράφος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου ἐγένετο Δαμασκηνὸς ὁ Στουδίτης, μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, γράψας ἐν ἔτει 1572 «περὶ τῶν ὅσοι ἐπατριάρχευσαν εἰς αὐτὴν (τὴν Κωνσταντινούπολιν), ἀφοῦ τὴν ἔστησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἕως τὴν σήμερον, ὁποῦ εἶναι χρόνοι ͵ζπ΄. ἰνδικτιῶνος ιε΄. μηνὶ μαΐῳ, καὶ πόσους χρόνους ἔκαμε καθένας εἰς τὸν ὑψηλότατον πατριαρχικὸν θρόνον, καὶ ποῖοι ἐξεβλήθησαν ἐκ τοῦ θρόνου (1)».

Μετὰ τὸν Δαμασκηνὸν συνέθετο «πατριαρχικὴν ἱστορίαν Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ ͵αυνδ΄ ἕως τοῦ ͵αφοη΄» Μανουὴλ ὁ Μαλαξός, κατὰ παράκλησιν τοῦ ἐν Τυβίγγῃ Μαρτίνου Κρουσίου, γνωστοῦ διὰ τὰς πρὸς τὸν πατριάρχην Ἱερεμίαν Β΄ καὶ τοὺς τότε λογίους σχέσεις αὐτοῦ. Καὶ ὡς μὲν ὁμολογεῖ ὁ Μαλαξὸς ἁπλῶς «μετεγλώττισεν εἰς κοινὴν φράσιν» τὸ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐγνωσμένον τοῦτο πόνημα· καθὰ δὲ ἡμεῖς κρίνομεν ἀντιπαραβάλλοντες τοῦτο πρὸς τὸ σύνταγμα τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὁ Μαλαξὸς ἁπλῶς ἀντέγραψε τὸν δεύτερον, προσθεὶς καί τινας λεπτομερείας παραλειπομένας ὑπὸ τοῦ πρώτου (2).

(1) Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο πονημάτιον ἀπόκειται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου (ἀριθ. 569) μετὰ καὶ ἄλλων δύο φιλοπονημάτων τοῦ λογίου τούτου Θεσσαλονικέως· ἤτοι ἀνεκδότου χρονογράφου ἀπὸ κτίσεως τῆς Ῥώμης μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς καὶ τοῦ ἐκδεδομένου ἐν Βενετίᾳ Νέου Φυσιολόγου. Ὁ κώδηξ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα αὐτόγραφος τοῦ Στουδίτου, προσφωνεῖται εἰς τὸν διαβόητον Μιχαὴλ τὸν Κανταχουζηνόν, ὑπερβαλόντως ἐγκωμιαζόμενον καὶ διὰ τοῦ προτασσομένου ἐπιγράμματος. Ἀμφότεροι οἱ χρονογράφοι οὗτοι ὅσον οὔπω δημοσιευθήσονται.

(2) Ἤγουν τὰ περὶ Ἀρσενίου Μονεμβασίας, τῆς διενέξεως τοῦ Ἀ-

Ἡ ἑξῆς ἀντιπαράθεσις τῶν δύο κειμένων αἴρει πάντα περὶ τούτου δισταγμόν.

Δαμασκηνός. «Ἔδωκε δὲ αὐτοῦ (τοῦ Γενναδίου) καὶ τὸν περίφημον ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ ἔκαμεν αὐτὸν πατριαρχεῖον· καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἐκαθέζετον ὁ πατριάρχης, μιὰ νύκτα εὑρέθη ἕνας σφαμένος μέσα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πατριαρχείου· ὡς δὲ εἶδεν ὁ πατριάρχης καὶ ἡ συνοδεία αὐτοῦ τὸν ἄνθρωπον σφαγμένον, ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, ἵνα μὴ σφάξουν καὶ αὐτοὺς ἐκεῖ· διότι ὅλος ἐκεῖνος ὁ τόπος τὸ γῦρον τοῦ πατριαρχείου ἦτον ἔρημος, ἔσοντας ὁποῦ τελείως ἄνθρωποι δὲν ἐκατοίκουν εἰς τὴν γειτονίαν ἐκείνην, ὅτι ἐσφάγησαν εἰς τὸν πόλεμον· ὅμως ἐν τῷ ἅμα ὁ πατριάρχης εὐγῆκεν ἀπ᾿ ἐκεῖ καὶ ἀφῆκε τὸν ναὸν ἐκεῖνον σφαλισμένον καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν σουλτάνον καὶ ἀνέφερε τὰ γενόμενα· καὶ ἐζήτησεν αὐτοῦ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν μονὴν τῆς Παμμακαρίστου νὰ τὴν ἐκάμῃ πατριαρχεῖον. Καὶ ὡς ἤκουσεν ὁ σουλτάνος τοῦτο, τῆς ὥρας ἔδωκεν αὐτοῦ ὁρισμόν, καὶ ἔλαβεν αὐτὸν τὸν ναόν, καὶ πατριαρχεῖον τὸν ἔκαμεν· ὃν στερεώσοι Χριστὸς ὁ θεὸς διὰ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου αὐτοῦ μητρὸς, ἀνενόχλητον καὶ ἀνεπηρέαστον ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ. Καὶ τοῦτος ὁ ναὸς τῆς Παμμακαρίστου ἦτον ὅλος ἔξωθεν τὸ γῦρον κάτοικος, ἀνθρώπους τὰ ὀσπίτια γεμάτη ὅλη ἡ γειτονία καὶ ἐπάνω καὶ κάτω, διότι ἤφεραν σεργούνιδες ἀπὸ ἄλλα κάστρα καὶ τοὺς ἐκατοίκησαν ἐκεῖ· καὶ διὰ τοῦτο ὁ πατριάρχης, ἔσοντας νὰ ἦναι ὅλος ὁ τόπος ἐκεῖνος τῆς Παμμακαρίστου γεμάτος ἀνθρώπους, ἐζήτησε τοῦ σουλτάνου καὶ ἔδωκεν αὐτοῦ αὐτὸν τὸν ναὸν καὶ ἐκάθησεν ἐκεῖ,

χριδῶν Προχώρου, τῆς ἐπὶ Ἱερεμίου Α΄ σωτηρίας τῶν ἐκκλησιῶν, περὶ ὧν οὐδὲν λέγει ὁ Δαμασκηνός· λεπτομερέστερον δὲ ὁ Μαλαξὸς ἀφηγεῖται καὶ τὰ κατὰ τοὺς ποτριάρχας Διονύσιον, Ἰωάσαφ καὶ Ἱερεμίαν Β΄. Ἡ διήγησις τοῦ Δαμασκηνοῦ τελευτᾷ ἐν σελίδι 199 τοῦ Μαλαξοῦ (ἐκδόσεως τῆς Βόννης).

καὶ ἔκαμαν αὐτὸν πατριαρχεῖον, ὡς εἴπαμεν. Ἦτον δὲ εἰς τὸν καιρὸν τῆς βασιλείας αὕτη ἡ Παμμακάριστος γυναικεῖον μοναστήριον . . . ».

Μαλαξός. «Ἔδωκέ του δὲ καὶ τὸν περίφημον ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἔκαμε πατριαρχεῖον· καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἐκαθέζετον ὁ πατριάρχης μιὰ νύκτα εὑρέθη ἕνας ἄνθρωπος σφαγμένος, καὶ ἐφοβήθη μέγαν φόβον, ἵνα μὴ σφάξουν αὐτὸν ἢ ἀπὸ τὴν συνοδίαν αὐτοῦ ἐκεῖ, διότι ὅλος ὁ τόπος γύρωθεν τοῦ πατριαρχείου ἦτον ἔρημος, ἔσοντας ὁποῦ ἄνθρωποι δὲν ἐκατοίκουν ἐκεῖ, ὅτι ἐσφάγησαν εἰς τὸν πόλεμον. Ὅμως ἐν τῷ ἅμα ὁ πατριάρχης εὐγῆκεν ἀπ' ἐκεῖ, καὶ ἄφηκε τὸν ναὸν ἐκεῖνον σφαλισμένον, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸν σουλτάνον καὶ ἀνήφερε τὰ γινόμενα, καὶ ἐζήτησεν αὐτοῦ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν μονὴν τῆς Παμμακαρίστου νὰ τὴν ἐκάμῃ πατριαρχεῖον. Καὶ ὁ σουλτάνος ὡς ἤκουσε τοῦτο, τῆς ὥρας ἔδωκεν αὐτοῦ ὁρισμόν, καὶ ἔλαβε τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου τῆς ὑπεράγνου Θεοτόκου, καὶ ἔκαμεν αὐτὸν πατριαρχεῖον· ὃ στερεώσοι κύριος ὁ θεὸς, Χριστὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀνενόχλητον καὶ ἀνεπηρέαστον ἀπὸ παντὸς ἐχθροῦ. Καὶ τοῦτος ὁ ναὸς τῆς Παμμακαρίστου ἦτον ὅλος ἔξωθεν τὸ γῦρον κάτοικος, ἀνθρώπους τὰ ὀσπήτια γεμάτη ὅλη ἡ γειτονία καὶ ἐπάνω καὶ κάτω, διότι ἤφεραν σεργούνιδες ἀπὸ ἄλλα κάστρη, καὶ τοὺς ἐκατοίκησαν ἐκεῖ· διὰ τοῦτο ὁ πατριάρχης, ἔσοντας νὰ ἔναι ὅλος ὁ τόπος ἐκεῖνος τῆς Παμμακαρίστου γεμάτος ἀνθρώπους, ἐζήτησε τοῦ σουλτάνου καὶ ἔδωκεν αὐτοῦ αὐτὸν τὸν ναὸν καὶ ἐκάθησεν ἐκεῖ, καὶ τὸν ἔκαμε πατριαρχεῖον ὡς εἴπαμε. Ἦτον δὲ εἰς τὸν καιρὸν τῶν Ρωμαίων αὕτη ἡ Παμμακάριστος γυναικεῖον μοναστήριον ».

Τῷ Μαλαξῷ παρακολουθεῖ Θεοδόσιος Ζυγομαλᾶς, ὁ γνωστὸς τοῦ πατριαρχείου πρωτονοτάριος· κατὰ παράκλησιν τοῦ αὐτοῦ Κρουσίου συνέθετο καὶ οὗτος ἐν ἔτει 1578 « ἱστορίαν

πολιτικὴν Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ ατλα΄ ἕως τοῦ αφοη΄ ἔτους ». Καὶ καθὰ μὲν ἐν τέλει ὁμολογεῖ « ὡς εὗρε μετέγραψε, διορθώσας τὸ κατὰ δύναμιν », δὲν ὀνομάζει ὅμως καὶ τὸν Δαμασκηνόν, ἐκ τοῦ χρονογράφου τοῦ ὁποίου ἀντέγραψε τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν, ἁπλῶς μεταποιήσας ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον τὸ ἀπλοϊκὸν ὕφος ἐκείνου.

Ἐὰν ὁ Ἀθανάσιος Ὑψηλάντης (1) ἦτο ὁ μόνος μαρτυρῶν, ἠθέλομεν ἴσως πιστεύσει, ὅτι καὶ ὁ σύγχρονος τοῖς προειρημένοις Ἱέραξ ὁ μέγας λογοθέτης τοῦ πατριαρχείου, συνέγραψεν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν, ἐν ᾗ παρατείνει τὴν διήγησιν μέχρι τῆς πατριαρχείας Μητροφάνους Γ΄. Καθὰ ὅμως ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς περὶ τούτου μαρτυρίας τοῦ πατριάρχου Δοσιθέου (2), ἣν κατὰ λέξιν ἀντιγράφει ὁ Ὑψηλάντης μετ' αὐθαιρέτου προσθήκης (3), ἁπλοῦν σημείωμα ἀφορῶν τὰς αὐτοκεφάλους ἀρχιεπισκοπὰς τῆς Βουλγαρίας, καὶ οὐχὶ ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν ἔγραψεν ὁ Ἱέραξ.

(1) Τὰ μετὰ τὴν Ἅλωσιν, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1870, σελ. 105.

(2) « Ἱέραξ ὁ μέγας λογοθέτης, ὅστις ἤκμαζε περὶ τὸ ἑπτακισχιλιοστὸν ὀγδοηκοστὸν ἔτος, ἐσημείωσεν, ὅτι μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἠθροίσθη σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν ᾗ λόγος ἐγένετο περὶ τοῦ ὅτι κακῶς ᾔτησαν οἱ βασιλεῖς γενέσθαι τινὰς ἐπαρχίας ἀρχιεπισκοπὰς αὐτοκεφάλους· ὅθεν ἐπειδὴ τῆς ἐκκλησίας τότε μὴ δυνηθείσης τοῖς βασιλεῦσιν ἀντιστῆναι, νῦν καιρός ἐστιν ὑποταχθῆναι τῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνῳ τήν τε Ἀχριδῶν καὶ τὴν Τορνόβου καὶ τὸ Πέκιον, καὶ οὕτως ἐχειροτόνησαν εἰς ταύτας τὰς ἀρχιεπισκοπὰς μητροπολίτας· ἀλλ' ἡ μὲν Τόρνοβος ἐνέμεινε τῇ ὑποταγῇ, αἱ δὲ λοιπαὶ δύο ὑποσχεθεῖσαι τῷ σουλτάνῳ φόρους κατ' ἰδίαν, ἴσχυσαν τῇ ἐξωτερικῇ βίᾳ μεῖναι ἐν τῷ ἀρχαίῳ σχήματι ». Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, σελ. 1153.

(3) Κακῶς ἴσως ὁ Ὑψηλάντης ἀναγνοὺς τὸ παρὰ Δοσιθέῳ σημειούμενον ἀπὸ κοσμογονίας ἔτος 7080, καθ' ὃ ἤκμαζεν ὁ Ἱέραξ, ἀναφέρει καὶ τὴν σύνοδον γενομένην ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ 1580, προσθεὶς μάλιστα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τότε πατριαρχοῦντος Μητροφάνους Γ΄.

Ἀλλ᾽ ἐὰν ὁ Μαλαξὸς καὶ ὁ Ζυγομαλᾶς ἀντιγράψαντες μέρος τοῦ φιλοπονήματος τοῦ Δαμασκηνοῦ δὲν ἐτόλμησαν νὰ σφετερισθῶσιν ἐντελῶς τοὺς ἀλλοτρίους πόνους, τὴν ἀδικίαν ταύτην διέπραξεν ὁ συμμαθητὴς καὶ ὁμοταγὴς τῷ Στουδίτῃ, Ἱερόθεος ὁ Μονεμβασίας, ὅστις καὶ ἐτιμωρήθη ἐπὶ τῷ ἀδικήματι· διότι ὁ πασίγνωστος αὐτοῦ χρονογράφος, ὁ πλειστάκις ἐν Ἑνετίᾳ τυπωθείς, ἐκ τυπογραφικοῦ ἁμαρτήματος οὐδέποτε ἔφερε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἑτέρου ἀνυπάρκτου μητροπολίτου Μονεμβασίας Δωροθέου.

Τὸ συμπίλημα τοῦ Ἱεροθέου ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν αὐτοτελῶν οὕτως εἰπεῖν τμημάτων. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνον τὴν Ἑβραϊκὴν ἱστορίαν, ἀγνοῶ πόθεν ἐλήφθη· (1) οὐχ ἧττον ὅμως οἱ τούτῳ προσηρτημένοι κατάλογοι τῶν βασιλέων τῆς Ῥώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πατριαρχευσάντων ἀντεγράφησαν μετὰ μικρῶν προσθηκῶν ἐκ τοῦ Δαμασκηνοῦ. Τὸ δὲ δεύτερον ἐπιγραφόμενον «Περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας» ἐλήφθη ἐκ τῶν χρονογράφων τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὥς καί τινος ἑτέρου ἀνεκδότου περισωζομένου ἐν τῇ Βοδλεϊανῇ βιβλιοθήκῃ (2)· ἴδιον τοῦ Ἱεροθέου πόνημα εἶναι ἡ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κύπρου ἐν τῷ αὐτῷ δευτέρῳ τμήματι ἐπισυνημμένη διήγησις τῶν ἀπὸ τῆς πατριαρχείας Παχωμίου

(1) Εἰκάζω, ὅτι τὸ τμῆμα τοῦτο ἐλήφθη ἐκ τοῦ Ἄνθους τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης τοῦ Κερκυραίου Ἰωαννικίου Καρτάνου.

(2) Catalogus manuscr. Bodleiannae, III, σελ. 70. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἄρχεται «Περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας, καὶ περὶ τοῦ Αἰνεία τοῦ στρατηγοῦ, ὁ ὁποῖος ὕπῆγεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τὴν Τρωάδα. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Τρῳάδος στρατηγός τις ὀνόματι Αἰνείας...» Ἡ δὲ διήγησις τοῦ Ἱεροθέου ἔχει οὕτω: «Περὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας, καὶ περὶ τοῦ Αἰνείου τοῦ στρατηγοῦ, ὃς ἐπορεύθη εἰς Ἰταλίαν. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Τρῳάδος, ἕνας στρατηγὸς ὀνόματι Αἰνείας...».

τοῦ Α' μέχρι τῆς ἐκ Ρωσσίας ἐπανόδου τοῦ Ἱερεμίου Β' ἐπισυμβασῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀκαταστασιῶν (1)· τὰ δὲ παρακολουθοῦντα τῇ ἐκθέσει ταύτῃ σημειώματα περὶ τῶν ἀπὸ τοῦ σουλτάνου Ἀμουρὰτ μέχρι τοῦ τέλους τῆς παρελθούσης ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος συμβάντων, ὡς εἰκὸς, εἰσὶ μεταγενέστεραι προσθῆκαι τῶν κατὰ καιροὺς ἐκδοτῶν. Ἐπὶ τέλους δὲ τὸ τρίτον τμῆμα ἐπιγραφόμενον «Περὶ τοῦ πότε ἐπῆραν οἱ Φράγκοι τὸν Μωρέαν» εἶναι ἴδιον τοῦ Ἱεροθέου φιλοπόνημα συντεθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τε ἐπ' ἐσχάτων ἀνακαλυφθέντος στιχηροῦ χρονικοῦ τῶν ἐν Ρωμανίᾳ φραγκικῶν πολέμων, ὡς καὶ ἄλλου τινος ἄχρι τοῦδε ἀγνώστου χρονογράφου. Προσθῆκαι δὲ τῶν ἐν Βενετίᾳ ἐκδοτῶν εἰσὶ καὶ τὰ ἐν τέλει τοῦ τρίτου τούτου τμήματος ἐπισυναπτόμενα κεφάλαια περὶ τῆς Βενετίας, καὶ τῆς μεθόδου τῆς χειρός.

Τὸ χειρόγραφον τοῦ Ἱεροθέου περιελθὸν εἰς χεῖρας τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων Ζώτου τοῦ Τζιγαρᾶ, πρωτοσπαθαρίου διατελέσαντος καὶ γαμβροῦ Πέτρου τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τούτου (1599) εἰς Ἀποστόλην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐξεδόθη τὸ πρῶτον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐν Βενετίᾳ τὸ 1631 (2), πολλάκις δ' ὕστερον παρὰ Πινέλλῳ καὶ ἰδίως Νικολάῳ τῷ Γλυκεῖ (3).

Ὅτι δὲ κατὰ τυπογραφικὸν ἁμάρτημα φέρει τὸ ὄνομα Δωροθέου μητροπολίτου Μονεμβασίας, ἀντὶ τοῦ Ἱεροθέου, πείθουσι τὰ ἑξῆς.

(1) Τὸ περίεργον τοῦτο μέρος, ἐν ᾧ ἀφελῶς ἐξιστορεῖ τὰ συμβάντα ὁ αὐτόπτης καὶ πρωταγωνιστὴς αὐτῶν Ἱερόθεος ἀνεδημοσιεύθη ἐν τῷ ἡμετέρῳ σχεδιάσματι περὶ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β'.

(2) Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἀναφέρεται ὑπὸ Φαλλμεράϋερ (Geschichte des Kaiserthums von Trapezunt, München 1827, σελ. 263. σημ.).

(3) Ἡ πρώτη ἔκδοσις τοῦ Γλυκῆ, προσφωνουμένη εἰς Δούκαν τὸν ἡγεμόνα Οὐγγροβλαχίας, ἐξεδόθη τῷ 1684.

α) Οὐδαμοῦ τοῦ συγγράμματος μνημονεύεται Δωρόθεος μητροπολίτης Μονεμβασίας, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα πολλαχοῦ παρεντίθενται εἰδήσεις περὶ Ἱεροθέου Μονεμβασίας, τὰς ὁποίας δὲν ἠδύνατο νὰ γινώσκῃ πᾶς ἕτερος. Ὁ τελευταῖος οὗτος παντοιοτρόπως προκινδυνεύσας ὑπὲρ τοῦ διωκομένου πατριάρχου (Ἱερεμίου Β', παρακολουθεῖ τούτῳ εἰς Ῥωσσίαν (1588-1591)· κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην ἐπισκεφθεὶς ὁ Ἱερόθεος καὶ τὴν αὐλὴν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Πέτρου, ἐγνώρισε τὸν εἰρημένον πρωτοσπαθάριον καὶ γαμβρὸν αὐτοῦ Ζῶτον Τζιγαρᾶν, περὶ τοῦ ὁποίου διηγεῖταί τινα, ἐξαίρων τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς αὐτοῦ ἀρετάς. Ὁ δὲ κάτοχος τοῦ χειρογράφου Τζιγαρᾶς οὗτος οἰκογενειακῶς μετηνάστευσεν ἐκ Μολδαβίας εἰς Βενετίαν ὀλίγον μετὰ τὸ ἔτος 1591, ὅτε ὁ Ἱερόθεος Μονεμβασίας ἐπέστρεψεν ἐκ Ῥωσσίας, διότι ἡ ἐν Βενετίᾳ συντεταγμένη διαθήκη αὐτοῦ φέρει χρονολογίαν 4 μαρτίου 1599 (1).

β) Οὐδένα τῶν διαδόχων τοῦ Ἱεροθέου μητροπολίτην Μονεμβασίας φέροντα τὸ ὄνομα Δωρόθεος, ἀπήντησα ἐν τοῖς ἐπιμελῶς ἐρευνηθεῖσι κώδηξι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου. Ὁ ἀρχαιότερος τούτων εἶναι ὁ Λεόντιος (ὁ καὶ κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα διάδοχος τοῦ Ἱεροθέου)· τοῦτον δὲ καθαιρεθέντα τῇ 9 μαρτίου 1606, ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ῥαφαὴλ Β', διαδέχεται ὁ Ἰωάσαφ· ἀλλὰ καὶ τούτου καθαιρεθέντος ἐπὶ Νεοφύτου Β' (κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1607), ἀναλαμβάνει τὸν θρόνον ὁ Λεόντιος (2).

(1) Ἐν τέλει τῶν προλεγομένων τούτων (Β) ἐπισυνάπτεται ἡ ἀνέκδοτος διαθήκη τοῦ φιλοπάτριδος Ἠπειρώτου. Τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀποστόλη (Postolin) χαραχθὲν αὐτῷ ἐπιτύμβιον πλῆρες ἐδημοσίευσεν ὁ ἐλλόγιμος Κ. Ι. Βελούδης ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐκδόσει τῆς πραγματείας αὐτοῦ περὶ τῆς ἐν Βενετίᾳ ἑλληνικῆς κοινότητος.

(2) Οἱ μετὰ τὸν Λεόντιον μητροπολῖται Μονεμβασίας: Γερμανὸς

γ) Οὐδὲν ἄπορον, ἐὰν κακῶς ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῶν ἀλλογλώσσων τυπογράφων τὸ ὄνομα τοῦ Ἱεροθέου, ὅστις, καθὰ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Χρονογράφου μανθάνομεν, ἦτο κακογράφος· διότι ὁ ἐπιβάτης τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Παχώμιος ὁ Πατέστος, ἠλέγχθη ἐπὶ ἀμαθείᾳ, ὡς μὴ δυνάμενος ν' ἀναγνώσῃ τὰ παρουσιασθέντα χειρόγραφα τοῦ Ἱεροθέου. Συνεπείᾳ δὲ τῆς κακογραφίας ταύτης καὶ ἄλλα πολλὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἁμαρτήματα παρεισέφρησαν, οἷον ἐν τῷ Γ΄ τμήματι, Κοκυτούνης ἀντὶ Κομνηνὸς, Ξίκλι ἀντὶ Νίκλι, κλπ.

Ὁ χρονογράφος (ἢ μᾶλλον τὸ ἱστορικὸν βιβλίον ὡς τιτλοφορεῖται) ἀπλήστως ἀναγινωσκόμενος ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὡς τὸ μόνον ἱστορικὸν σύγγραμμα τῶν χρόνων ἐκείνων, ἀπέβη μία τῶν ἐπικερδεστέρων ἐπιχειρήσεων τῶν ἐν Βενετίᾳ τυπογράφων. Ὅθεν καὶ ὁ ἀντίζηλος τοῦ Πινέλλου, Ἀντώνιος ὁ Ἰουλιανός, μὴ δυνάμενος ν' ἀνατυπώσῃ τὸ αὐτὸ σύγγραμμα, ἀνέθετο εἰς τὸν ἐν Βενετίᾳ παρεπιδημοῦντα Κύπριον ἱερέα Ματθαῖον Κιγάλαν τὴν σύνταξιν ἑτέρου· οὗτος δὲ ἁπλῶς ἀλλοιώσας τὸ ὕφος τοῦ Ἱεροθέου καὶ ἄλλας τινας διηγήσεις προσθείς, παρεξέτεινε τὸ ἀδίκημα διὰ τῆς ἐντελοῦς ἀπαλείψεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἱεροθέου καὶ ἐκ τῆς ἀντιγραφομένης διηγήσεως, ἐν ᾗ ἐκεῖνος τὰ κατ' αὐτὸν διηγούμενος ὡς περὶ τρίτου προσώπου παρεμβάλλει καὶ τὸ ὄνομά του. Οὕτω δ' ἐν ἔτει 1637 ταὐτοχρόνως ἀπελύθησαν ἐκ μὲν τῶν πιεστηρίων τοῦ Πινέλλου τὸ ἀναδημοσιευόμενον ἱστορικὸν βιβλίον τοῦ Ἱεροθέου, ἐκ δὲ τῶν τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡ Νέα σύνοψις ἱστοριῶν τοῦ Ματθαίου Κιγάλα, ὅστις προσφωνεῖ ταύτην εἰς τὸν προστάτην αὐτοῦ Ἀθανάσιον Βαλλεριανὸν, ὑποψήφιον τῆς (ἐν Βενετίᾳ ἑδρευούσης) μητροπόλεως Φιλαδελφείας. Ἀλλὰ τὸ μὲν συμπίλημα τοῦ Κι-

(1611). Ἀχίλλειος (1616). Μητροφάνης (1620;). Νεόφυτος (1627-1649). Σωφρόνιος (1649).

γάλα οὐδέποτε πλέον εἶδε τὸ φῶς, τὸ δὲ τοῦ Ἱεροθέου, ἐπ' ὀνόματι ὅμως τοῦ Δωροθέου, διετέλεσε προσφιλὲς ἀνάγνωσμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Μετὰ τούτους συνέθετο κατάλογον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχευσάντων μέχρι Παρθενίου τοῦ Α', ἀναχθέντος εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τῇ 4 ἰουλίου 1639, Φίλιππος ὁ Κύπριος πρωτονοτάριος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (1).

Σημείωσις δὲ τῶν ἀπὸ Λουκάρεως μέχρι Διονυσίου τοῦ Γ' (1620-1671) πατριαρχευσάντων, ἐκ τῶν κωδήκων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐξηγμένη, διεκοινώθη ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας Nointel εἰς τοὺς γάλλους θεολόγους τῆς λεγομένης σχολῆς τοῦ Port-Royale. Ἐν τῇ σημειώσει δὲ ταύτῃ καταριθμοῦνται ὡς ἑξῆς χρονολογικῶς οἱ πατριάρχαι τῆς περιόδου ταύτης· Κύριλλος Λούκαρης (1620). Γρηγόριος Ἀμασείας (1623). Ἀθανάσιος Πατελάρος (1634). Κύριλλος ὁ Λούκαρης (1634). Κύριλλος ὁ Βερροίας (1635). Παρθένιος ὁ Γέρων (1636). Παρθένιος ὁ Νέος (1644). Ἰωαννίκιος (1646). Παρθένιος ὁ Νέος (1650). Ἰωαννίκιος (1651). Παΐσιος (1654). Παρθενούδης (1656). Γαβριὴλ (1657). Παρθένιος ὁ Γέρων (1657). Κλήμης (1662). Διονύσιος (1666). Μεθόδιος (1667). Παρθένιος ὁ Γέρων (1670). Διονύσιος ὁ Γ' (1671). (2)

Ἀλλ' οὗτοι μὲν πάντες σχεδὸν ἐκ παραδόσεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γράφοντες, καὶ πρὸς οὐδὲν λογιζόμενοι τὴν χρονολογίαν, ἀποτελοῦσαν τὴν βάσιν πάσης εὐσυνειδήτου ἐρεύνης, συνέχυσαν καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα εἰς βαθμὸν ἀ-

(1) Ὁ κατάλογος τοῦ Φιλίππου ἐξεδόθη τὸ πρῶτον μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως ὑπὸ Νικολάου Βλαγγάρδου (1679), ἐν δ' ἔτει 1687 ὑπὸ Ἐρρίκου Ἱλαρίου, καὶ τὸ τελευταῖον ὑπὸ Ἀνσέλμου Βανδούρη (Imperium Orientale, I, σελ. 218).

(2) Aymon, monuments dela religion des Grecs. σελ. 314.

περίγραπτον. Εἰς τὸν ἀκάματον δὲ πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων Δοσίθεον ἐπεφυλάσσετο ἡ τιμὴ τῆς σπουδαίας ταύτης ἐρεύνης· οὗτος, ὡς προερρέθη, περισυνάξας καὶ ἀντιγράψας ἐν τῇ ἀνεκδότῳ Νομικῇ Συναγωγῇ τὰ τέως παρερριμένα πατριαρχικὰ ἔγγραφα, ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν συνέγραψε «περὶ τῶν οὐ πολὺ πρότερον ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως» προσθεὶς καὶ ὅσας ἄλλας εἰδήσεις ἐξ αὐτοψίας ἐγίνωσκεν ἢ ἐξ ἀγνώστων σημειωμάτων παρέλαβεν (1). Ἀρχόμενος δὲ τῆς διηγήσεως σημειοῖ ταῦτα περὶ τῶν πατριαρχικῶν κωδήκων: «Περὶ τῶν πρὸ Τιμοθέου πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐδὲν ἔχομεν σαφὲς εἰπεῖν, ἀλλ' οὔτε εὑρίσκεται κῶδιξ ἐν τῷ πατριαρχείῳ ὡς ἂν δυνηθῶμεν μαθεῖν τι πλέον· ἀπὸ δέ τινων εὑρισκομένων κωδίκων, καὶ αὐτῶν συγκεχυμένων καὶ χθιζῶν ὡς εἰπεῖν, οὐδὲν εὑρίσκομεν ἴδιον ἔργον πατριάρχου τινὸς, πλὴν ὅτι ἐν ἔτει ἑπτακισχιλιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ (πρὸ γὰρ τούτου τοῦ ἔτους οὐχ εὑρίσκεται κῶδιξ) ὁ Ἱερεμίας τὰς εἰς τὴν χώραν τοῦ Βρίγκα οἰκοδομηθείσας αὐτῷ οἰκίας, ἀμπελῶνας καὶ κήπους ἀφιεροῖ τῇ μονῇ τῆς Παμμακαρίστου».

Οὐκ ὀλίγον δὲ φῶς ἐπὶ τῆς περιόδου ταύτης, τῆς τοσοῦτον σκοτεινῆς καθισταμένης διὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐπιβάσεις εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον πολλῶν φιλοδόξων καὶ ἀσυνειδήτων ἱεραρχῶν, θέλουσιν ἐπιχύσει δύο ἕτερα ἄγνωστά μοι μνημεῖα, αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ Ἐφημερίδες τοῦ Ἰωάννου Καρυοφύλλου (2), καὶ ὁ ἱστορικὸς λόγος περὶ τῆς πολιτείας τοῦ πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Κομνηνοῦ, συγγραφεὶς ὑπὸ τοῦ ἱεροκήρυκος Γερασίμου τοῦ Κακαβέλα (3).

(1) Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, σελ. 1169-1181.

(2) Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο σύγγραμμα μνημονεύεται ἐν Νέῳ Μαρτυρολογίῳ (σελ. 109).

(3) Ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ τῷ 1689 (Βρετοῦ Κατάλογος Α, ἀρ. 115).

Μετὰ τὸν Δοσίθεον, ἐπισταμένως ἐξηρεύνησε τὴν ἀπὸ τῆς τουρκοκρατίας ἱστορίαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου ὁ Ἰωαννίτης Μελέτιος μητροπολίτης Ἀθηνῶν, καὶ πολλὰς εἰδήσεις ἀπεθησαύρισεν ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ ἱστορίας (1). Καίτοι καὶ οὗτος ἀγνοῶν τὴν χρονογραφίαν τοῦ Δαμασκηνοῦ, καὶ ὡς μόνην πηγὴν θεωρῶν τὸ ὑπὸ Κρουσίου ἐκδεδομένον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μαλαξοῦ ἀπόσπασμα αὐτῆς, οὐχ ἧττον προσέθετο εἰδήσεις πάντη ἐκ ταύτης ἐλλειπούσας, καὶ συνεργὸν ἔχων Χρύσανθον τὸν συγγενῆ καὶ διάδοχον τοῦ Δοσιθέου ἐν τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων (2), παρέδοτο ἡμῖν σπουδαίας τινὰς πληροφορίας περὶ τῶν ἀπὸ Τιμοθέου Β' μέχρι Καλλινίκου τοῦ Ἀκαρνᾶνος πατριαρχευσάντων, οὐδαμόθεν ἄλλοθεν ἐγνωσμένας.

Μετὰ τὸν Μελέτιον ἀνώνυμός τις ἕλλην ἔγραψε σύνοψιν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχευσάντων ἀπὸ τοῦ 1594 μέχρι τοῦ ἔτους 1707, κατ' ἐντολὴν τοῦ γάλλου ἀββᾶ Εὐσεβίου Ρεναουδότου (3).

Κατὰ τὴν αὐτὴν σχεδὸν ἐποχήν, καθ' ἣν οἱ ἡμέτεροι ἤρξαντο σπουδαιότερον διερευνῶντες τὴν περίοδον ταύτην τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, εἶχεν ἐφελκύσει σπουδαίως τὴν προσοχὴν τῶν ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ σοφῶν ἡ ἔρευνα τῆς ἐπὶ τῶν Τούρκων καταστάσεως τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Οὕτω δὲ

(1) Σελ. 330-34. 339-41. 367-72. 401-6. 429-31. 446-51. 464-71. 483-86.

(2) Πρὸς τοῦτον ἀπέστειλεν ὁ Μελέτιος πρὸς ἐπιθεώρησιν τὸ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ἀποκείμενον ἀνέκδοτον πρωτόγραφον αὐτοῦ· διότι, ὡς γνωστόν, τὸ ἐκδεδομένον εἶναι παράφρασις Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, ἐπιδιωρθωμένη ὑπὸ Γεωργίου Βενδότου.

(3) Ἀποσταλεῖσα εἰς Βανδούρην συμπεριελήφθη ἐν τέλει τῆς συλλογῆς αὐτοῦ (σελ. 1000-4).

περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΗ΄ ἑκατονταετηρίδος ἐδημοσιεύθησαν τρία πολυπονώτατα συγγράμματα, τὸ τοῦ ἐκ Ραγούσης Ἀνσέλμου Βανδούρη (1), τὸ τοῦ Φλαμμανδοῦ Γουλιέλμου Κουπέρου (2), καὶ τὸ τοῦ γάλλου Μιχαὴλ Λεκιένου (3). Καίτοι δὲ οἱ σφόδρα παπίζοντες συγγραφεῖς οὗτοι μεροληπτικῶς κρίνουσι τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ συμβαίνοντα, οὐχ ἧττον πολλὰς καὶ πολυτίμους περιεσύναξαν εἰδήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μάλιστα δύναται νὰ ἐπωφεληθῇ ὁ μέλλων τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας χρονογράφος, μετὰ περισκέψεως ὅμως παραβάλλων τὰ ὑπὸ τούτων γραφόμενα πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων χρονογράφων παραδιδόμενα (4).

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΗ΄ ἑκατονταετηρίδος Νεόφυτος ὁ Μαυρομμάτης, πρώην μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, συνέθετο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τε Δοσιθέου καὶ ἄλλων σημειωμάτων « Κατάλογον τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν Κωνσταντινουπόλεως πατριαρχευσάντων, ἐπὶ τῆς Ἀγαρηνῆς τυραννίδος ». Καὶ καθόλου μὲν ἐξεταζόμενος ὁ κατάλογος τοῦ λογίου μητροπολίτου μικρὰν ἔχει ἀξίαν, ὑπερτερεῖ ὅμως τῶν ἄλλων διὰ τὰς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρεντιθεμένας χρονολογίας (5).

(1) Imperium Orientale, Parisis, 1712.

(2) Tractatus historico-chronologicus de patriarchis Constantinopolitanis, Awerpiae, 1733 (Καὶ ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Βολλανδιστῶν).

(3) Oriens Christianus, Parisiis, 1740.

(4) Οὐχ ἧττον σπουδαίας δύναται νὰ εὕρῃ πληροφορίας ἐν ταῖς πολυαρίθμοις ἐκθέσεσι τῶν εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀποστόλων τῆς Ρωμαϊκῆς προπαγάνδας, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς χρονικοῖς τοῦ Ραϋνάλδου καὶ τοῦ Σπονδανοῦ, ὁ μετὰ περισκέψεως ἀναγινώσκων τὰ πονήματα ταῦτα, τ' ἀποπνέοντα μῖσος ἄσπονδον κατὰ τῆς διαφοροτρόπως πολεμουμένης ἑλληνικῆς ἐκκλησίας.

(5) Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου Ἰ. Σακελλίωνος ἐν Εὐαγγελικῷ Κήρυκι τῶν Ἀθηνῶν (1862, τόμ. ΣΤ΄. σελ. 442-50)· ἐλλειπὴς δὲ

Περὶ τὰ μέσα τῆς αὐτῆς ἑκατατονταετηρίδος συνέγραψε πατριαρχικὴν ἱστορίαν ὁ Θεσσαλὸς πατριάρχης Καλλίνικος Δ΄, τὴν ὁποίαν ἀνὰ χεῖρας εἶχεν ὁ πολλὰ ἐξ αὐτῆς ἐρανισθεὶς Κωνσταντῖνος ὁ Κούμας (1).

Καὶ ὁ μετ' οὐ πολὺ δὲ πατριαρχεύσας Μελέτιος Β΄ συνέθετο « ὑπόμνημα περὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν συμβάντων » (1768-1774) (2).

Ἀξιολόγους δέ, βιογραφικὰς πρὸ πάντων, πληροφορίας περὶ πολλῶν πατριαρχῶν ἀπεθησαύρισε καὶ Καισάριος ὁ Δαπόντες ἐν τοῖς νῦν ἐκδιδομένοις δύο πονήμασιν αὐτοῦ, τῷ Χρονογράφῳ καὶ τῷ ἱστορικῷ Καταλόγῳ.

Τὰς πολυτιμοτέρας ὅμως εἰδήσεις περὶ τῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους παραδίδωσιν ἡμῖν ὁ πολυμαθὴς ἰατρὸς Ἀθανάσιος ὁ Ὑψηλάντης ἐν τοῖς ἱστορικοῖς αὐτοῦ ὑπομνήμασιν (1483-1789) (3). Κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα ὁ φερέπονος συγγραφεὺς ἔχων ὑπ' ὄψιν τοὺς κώδηκας τοῦ πατριαρχείου, χρονολογικῶς ἐξέθετο ἰδίως τὰ ἀπὸ Παρθενίου τοῦ Α΄ μέχρι τοῦ Προκοπίου ἐκκλησιαστικὰ συμβάντα, ἐν παρόδῳ ἀφηγούμενος τὰ πρὸ τούτων.

Μετὰ τὸν Ὑψηλάντην ἔρχεται Σέργιος ὁ Μακραῖος, ὁ μόνος ἐπάξιος τοῦ ὀνόματος τοῦ χρονογράφου. Οὗτος μὴ βαδί-

περὶ τὸ τέλος, διήκει μέχρι τῆς κατὰ μάρτιον τοῦ 1716 πρώτης πατριαρχείας Ἱερεμίου τοῦ Γ΄.

(1) Ἱστορίαι τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, τόμ. 10, σελ. 397, 400.

(2) Ἐδημοσιεύθη ἐν Πανδώρᾳ (τόμ. ΣΤ, σελ. 572-76) καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τοῦ ἀξιολόγου περὶ τῆς νήσου Ψαρῶν ὑπομνήματος τοῦ ὑποναυάρχου Κ. Νικοδήμου.

(3) Τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς μεγάλης συγγραφῆς τοῦ Ὑψηλάντου ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου ἀρχιμανδρίτου Κ. Γερμανοῦ Ἀφθονίδου (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1870).

σας τὴν τετριμμένην ὁδὸν τῶν προκατόχων αὐτοῦ, ἀναμιγνυόντων ἄνευ τινὸς τάξεως, καὶ τὸ σπουδαιότερον ἄνευ χρονολογιῶν, πολλὰ καὶ ποικίλα γεγονότα καὶ ἀποτόμως διακοπτόντων τὴν διήγησιν ἵνα παρεμβάλλωσι ξένα τοῦ προκειμένου ἐπεισόδια, περιωρίσθη εἰς τὴν χρονολογικὴν ἔκθεσιν μιᾶς ἐκκλησιαστικῆς πεντηκονταετηρίδος (1750-1800), ὡς αὐτόπτης ἀφηγούμενος καὶ κρίνων τὰ ἐν ταύτῃ συμβάντα (1).

Σποραδικαὶ δὲ εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχευσάντων ἀπαντῶσι καὶ ἐν τοῖς διαφόροις φιλοπονήμασι τοῦ πατριάρχου Κωνσταντίου τοῦ Α'.

Πρῶτος δ' ἐπιμελῶς συναθροίσας καὶ μετά τινος μεθόδου χρονολογικῶς ἐκθέσας τὰ ἀπὸ τῆς ἁλώσεως μέχρι Νεοφύτου Ζ' ἐκκλησιαστικὰ συμβάντα ἐγένετο ὁ πολυμαθὴς καὶ φιλοπονώτατος Λαρισσαῖος Κωνσταντῖνος Κούμας (2).

Ἰδίαν δ' ἐπιστημονικὴν μονογραφίαν τῶν ἀπὸ Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου μέχρι τοῦ ἔτους 1834 προστάντων τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐξέδοτο ὁ νῦν ἀρχιεπίσκοπος Θήρας Ζαχαρίας Μαθᾶς (3). Δυστυχῶς ὅμως τὸ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις καλὸν τοῦτο ἐγχειρίδιον, ἕνεκα τῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γενομένων ἐρευνῶν, παριστᾷ νῦν τοιαύτας χρονολογικὰς ἀνωμαλίας, ὥστε εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶσθαι, ἐάν τις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πολυμαθῶν κληρικῶν ἀνετύπου ἐπεξεργαζόμενος τοῦτο, ἵνα παύσωσι πλέον μυκτηρίζοντες τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ ἀγνοίᾳ τῶν κατ' αὐτὴν οἱ πολλοὶ καὶ διάφοροι αὐτῆς πολέμιοι. Καὶ αἱ μὲν χρονολογίαι τῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως πατριαρχευσάντων,

(1) Περὶ τοῦ νῦν πρῶτον ἐκδιδομένου πονήματος τοῦ Μακραίου λόγος γενήσεται ἐν τοῖς ἑξῆς.

(2) Ἱστορίαι ἀνθρωπίνων πράξεων, τόμ. Ζ, σελ. 435-40. Η, 481-533. Ι, 393-404.

(3) Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἐν Ναυπλίῳ 1837.

ἡμαρτημέναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δὲν παρουσιάζουσι τὴν σχεδὸν ἀπελπιστικὴν σύγχυσιν τῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τέλους τῆς ΙΖ΄ ἑκατονταετηρίδος ἀναβάντων ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον· διότι κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην ἐποχὴν οὐδεμίαν σχεδὸν χρονολογίαν, ἐγὼ τοὐλάχιστον, εὑρίσκω ἀληθῆ. Καὶ ἐκ μὲν τῶν νῦν δημοσιευομένων περιλήψεων τῶν πατριαρχικῶν ἐγγράφων, κατὰ τὴν Νομικὴν Συναγωγὴν τοῦ Δοσιθέου, καταδείκνυται ἡ παρὰ Μαθᾷ χρονολογικὴ σύγχυσις. Σημειῶ δὲ ἤδη καὶ ἄλλα χρονολογικὰ ἁμαρτήματα περὶ τὴν κατάταξιν τῶν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Γενναδίου μέχρι Διονυσίου Β΄ πατριαρχευσάντων.

Γεννάδιος ὁ Σχολάριος δὲν ἐγκαθιδρύθη ἐν τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ, ἅμα τῇ ἁλώσει, ὡς λέγει ὁ Φραντζῆς, σύγχρονος μὲν πλὴν ἐξ ἀκοῆς γράφων, ὡς καὶ πάντες οἱ ἐξ αὐτοῦ παραλαβόντες τὴν εἴδησιν, ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰς Βυζάντιον ἐπάνοδον ἐξ Ἀδριανουπόλεως τοῦ Πορθητοῦ, ἤτοι μετὰ τὸν σεπτέμβριον τοῦ 1453 καὶ ὀλίγον πρὸ τῆς κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ ἑπομένου ἔτους 1454 μεταβάσεως αὐτοῦ εἰς Προῦσαν, καθὰ ἐξιστορεῖ ὁ μᾶλλον αὐτόπτης τῶν τότ' ἐν Κωνσταντινουπόλει συμβαινόντων Μιχαὴλ ὁ Κριτόβουλος (1). Εὗρε δὲ τοῦτον ὁ Μωάμεθ μετὰ πολ-

(1) Ἐδημοσιεύθη ἡ ἱστορία τοῦ Κριτοβούλου ὑπὸ Καρόλου Μυλλέρου (Fragmenta Historicorum Graecorum, V, 2, Parisiis 1870). Ἄπορον δὲ πῶς ὁ σοφὸς ἐκδότης ἀποφαίνεται, ὅτι ὁ Κριτόβουλος εἶναι ἄγνωστος συγγραφεύς, μήτε κατ' ὄνομά ποτε ὑπό τινος σημειωθείς· ἐν ᾧ ὁ μὲν Bandini καταγράφει: « Στίχους Κριτοβούλου Μιχαὴλ τοῦ Ἰμβρίου » καὶ « εὐχὴν Κριτοβούλου τοῦ Ἰμβρίου εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν »· Catalogus Bibliothecae Laurentianae, II, σελ. 518-522. Ἐν δὲ τῷ ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου Κωνσταντινουπόλεως ἐκδοθέντι ἐν ἔτει 1799 Εὐχολογίῳ (σελ. 170-174) ἐδημοσιεύθησαν: « Εὐχὴ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν Μιχαὴλ Κριτοπούλου (γρ. Κριτοβούλου) τοῦ Ἰμβρίου »· καὶ « Μιχαὴλ Κριτοπούλου ἢ Κριτοβούλου τοῦ Ἰμβρίου, στίχοι εἰς τὸν θεῖον καὶ ἱερὸν Αὐγουστῖνον ». Ταῦτα ἀναφέρων περὶ Κριτοβούλου καὶ Βαρ-

λοῦ πόνου κεκρυμμένον ἐν κώμῃ τινὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Δὲν πατριάρχευσε δ' ἐπὶ ἔτη πέντε καὶ μῆνας πέντε ἢ ἕξ, καθὰ εἰς πάντας τοὺς πατριαρχικοὺς καταλόγους σημειοῦται, ἀλλὰ μόλις ἔτη τρία· καθότι τῇ 28 σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1456, οὐχὶ πατριάρχης, ἀλλ' ἁπλοῦς μοναχὸς ὁ Γεννάδιος, ἐξεφώνησεν ἐξ ὑπογυίου ἐν τῇ κατ' Ἄθωνα μονῇ τοῦ Βατοπεδίου ἐπιτάφιον εἰς τὸν ἐκεῖσε ἀποθανόντα ἀνεψιὸν αὐτοῦ Θεόδωρον τὸν Σοφιανόν· ἐν δ' ἔτει 6966 (1457-58) ἡσυχάζων ἐν τῇ μονῇ τοῦ Μενοικέως συνέγραψε τὸ «περὶ τῆς πρώτης τοῦ θεοῦ λατρείας (1)».

Σωφρόνιος ὁ Α', ὁ ἐν οὐδενὶ τῶν πατριαρχικῶν καταλόγων καταγραφόμενος, πλὴν τοῦ παρὰ Ἱεροθέῳ Μονεμβασίας, καὶ ἰδίως ὑπὸ Μελετίου σημειωθείς, ἐπατριάρχει ἤδη κατ' αὔγουστον τοῦ 1464, καθὰ μαρτυρεῖ ἡ ὑπὲρ τοῦ ἄρχοντος Γεωργίου Πόλου συστατικὴ αὐτοῦ ἐγκύκλιος (2).

Μάξιμος ὁ Β' ἐψηφίσθη πατριάρχης πολὺ βεβαίως πρὸ τοῦ παρὰ Μαθᾷ σημειουμένου ἔτους 1482, διότι το ὑπὸ τοῦ Thomas δημοσιευθὲν γράμμα αὐτοῦ πρὸς τὸν δοῦκα τῆς Βενετίας χρονολογεῖται τὸν ἰανουάριον τοῦ 1480.

Συμεὼν ὁ Τραπεζούντιος ἐπατριάρχει καὶ μετὰ τὸ 1481, ἀφοῦ ἐν ἔτει 6992 (1483-1484) διετυπώθη ὑπὸ τῆς συγκροτηθείσης ἐπὶ τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ συνόδου ἡ ὑπὸ Δοσιθέου δημοσιευθεῖσα ἀκολουθία εἰς τοὺς ἐκ τῶν λατίνων ἐπιστρέφοντας εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν.

θολομαῖος ὁ Κουτλουμουσιανὸς (Ὑπόμνημα περὶ Ἴμβρου, σελ. 55) συγχέει πως τοῦτον πρὸς τὸν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ'. ἑκατονταετηρίδος πατριαρχεύσαντα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Μητροφάνην τὸν Κριτόπουλον.

(1) Renaudoti, Gennadii Homiliae, Parisiis, 1709 σελ. 51.

(2) Bricherii Columbi, epistolaris dissertatio (ἐν Lambacher, Bibliotheca Civica Vindobonensis, Vienna 1750). Δημοσιεύεται ἐν τέλει τῶν προλεγομένων (Γ.)

Τοῦ Νήφωνος Β', ὃν ὁ Μαθᾶς σημειοῖ πατριαρχεύοντα 1488-1490, δημοσιεύονται ἐπιστολαὶ ὑπὸ Ραϋνάλδου χρονολογούμεναι τῷ 1491-1492 ἀπριλίου 5.

Παχώμιος ὁ Ζιχνῶν ἐπατριάρχει καὶ μετὰ τὸ ἔτος 1513 (1).

Τῇ 17 αὐγούστου 1518, ὁ Θεόληπτος Α' ἐγκαινιάζει τὸν ἐν Ἀργέσῳ τῆς Βλαχίας μητροπολικὸν ναὸν (2).

Τῇ 26 δεκεμβρίου 1523 ἐπισκέπτεται ὁ Ἱερεμίας Α' τὴν Κύπρον καὶ Συρίαν, κατὰ τὸ ἐν τῷ Κοϊσλιανῷ κώδηκι σημείωμα συγχρόνου Κυπρίου (3).

Σύγχυσις δ' ἐξαισία ἐπικρατεῖ παρὰ Μαθᾷ περὶ τοῦ Διονυσίου Β', ὃν σημειοῖ ἅπαξ μόνον πατριαρχεύσαντα ἐν ἔτει 1543-1551. Καὶ ὁ μὲν Νεκτάριος ὁ Ἱεροσολύμων ἀναφέρει ἔγγραφον τοῦ πατριάρχου τούτου περὶ Σινᾶ ἐκδεδομένον ἐν ἔτει 7037 (1528-1529)· ὁ δὲ Κούπερος ρητῶς λέγει, ὅτι ὁ Διονύσιος Β' ἐνεθρονίσθη (τὸ β' βεβαίως) τῇ 17 ἀπριλίου 1537.

Ἀλλὰ καὶ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς δὲν διῴκησεν ὡς τοποτηρητὴς (γράφε ἐπιτηρητὴς) τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἐν ἔτει μόνον 1595, καθὰ σημειοῖ ὁ Μαθᾶς, ἀφοῦ αἱ πρὸς Γεώργιον τὸν Δούζαν τρεῖς ἐπιστολαὶ αὐτοῦ, ὡς τοιούτου, χρονολογοῦνται κατὰ νοέμβριον τοῦ 1598, καὶ πυανεψιῶνα τοῦ 1599.

Μετὰ τὴν μικρὰν ταύτην παρέκβασιν, μεταβαίνω ἐπὶ τὸ προκείμενον, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς βιογραφίας τοῦ πρώτου τῶν ἐν τῷ παρόντι τόμῳ ἐκδιδομένων συγγραφέων.

(1) Kogalitchan, histoire dela Dacie, Berlin 1854, σελ. 118.

(2) Αὐτόθι.

(3) Ὁ Le Quien κακῶς ἑρμηνεύων τὸ ἦρτε = ἦλθε (subblatus est = ἤρθη) λέγει, ὅτι ὁ Ἱερεμίας ἀπεβίωσε τῷ 1523, ἐν ᾧ οὗτος, καθὰ σημειοῖ ὁ Σπονδανός, ἀπέθανε τῷ 1545, βεβαίως μεταξὺ τῶν μηνῶν σεπτεμβρίου καὶ δεκεμβρίου, διότι ἡ ἐν τῇ κατ' Ἄθωνα μονῇ τοῦ Σταυρονικήτα ἀποκειμένη διαθήκη αὐτοῦ φέρει, κατὰ Μύλλερον, τὸ ἀπὸ κοσμογονίας ἔτος 7054.

Περὶ Καισαρίου τοῦ Δαπόντε πολλὰ βεβαίως γινώσκομεν ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ τούτου συντεθειμένων καὶ τύποις ἐκδεδομένων πολλῶν καὶ ποικίλης ὑποθέσεως βίβλων· πλείονα δὲ μανθάνομεν ἐξ ἀνεκδότου αὐτοῦ συντάγματος Κῆπος Χαρίτων ἐπονομαζομένου, ἐν ᾧ αὐτὸς οὗτος μετὰ τῆς διακρινούσης εὐτραπελείας διὰ μακρῶν ἐκτίθησι τὰ καθ' αὐτόν. Εὐχόμενοι δὲ νὰ ἴδωμεν καὶ διὰ τοῦ τύπου ἐν συνόλῳ γνωστοποιούμενον τὸ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἐνδιαφέρον τοῦτο μνημεῖον τῆς τουρκοκρατουμένης Ἑλλάδος, ὑποβάλλομεν ἐπιτετμημένην ἀνάλυσιν τῶν ἐν αὐτῷ ἐκτεθειμένων βιωτικῶν περιπετειῶν τοῦ ἀφελοῦς ἅμα δὲ καὶ κοινωφελοῦς στιχογράφου.

Στέφανος ὁ Δαπόντες διακρινόμενος ἐν τοῖς προκρίτοις τῆς νήσου Σκοπέλου, διά τε τὸ εὐγενὲς τῆς καταγωγῆς, τὸ φιλόμουσον, καὶ ἰδίᾳ διὰ τὰς σχέσεις πρὸς πάντας σχεδὸν τοὺς τότε προέχοντας ἔν τε τῷ κλήρῳ καὶ τῇ πολιτείᾳ ὁμογενεῖς, ἐγένετο πατὴρ τέκνων δέκα καὶ πέντε, ἐξ ὧν τὰ μὲν δώδεκα ἄρρενα, τὰ δ' ἐπίλοιπα θήλεα. Οὗτος φλεγόμενος ὑπὸ τοῦ πρὸς τὰ γράμματα ζήλου, παντὶ τρόπῳ προσεπάθει νὰ συστήσῃ ἐν τῇ πατρίδι σχολεῖον πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν τε πολυαρίθμων αὐτοῦ υἱῶν καὶ τῶν συμπατριωτῶν του. Κατ' εὐτυχῆ δὲ συγκυρίαν διήρχετο ἐκ Σκοπέλου, μεταβαίνων εἰς Ἄθωνα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς κοσμικῆς τύρβης, Νεόφυτος ὁ τέως μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης· εἰς τὸν λόγιον τοῦτον ἄνδρα ἐκφράσας ὁ Δαπόντες τὸν διακαῆ τῆς καρδίας του πόθον, εὗρε τὸν σεβάσμιον ἱεράρχην ἔνθερμον ἐπαινέτην τοῦ κοινωφελοῦς καλοῦ καὶ πρόθυμον ὑπηρέτην εἰς εὐόδωσιν αὐτοῦ· καὶ δὴ ἅμα φθὰς εἰς Ἄθωνα, ἀπέστειλεν εἰς Σκόπελον τὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων παραμένοντα Ἱερόθεον τὸν Πελοποννήσιον μετὰ δύο ἄλλων ὑποδιδασκάλων (1723-1724).

Ἀμέσως ὁ Δαπόντες ἐδάνεισεν εἰς τὴν κοινότητα τῆς νήσου χίλια γρόσια, δωρήσας ὑπὲρ τῆς συστηθησομένης σχολῆς

τοὺς τόκους αὐτῶν. Οὕτω δὲ ἱδρυθὲν τὸ ἐν Σκοπέλῳ σχολεῖον, οὐ μικρᾶς ἐγένετο ὠφελείας πρόξενον, διότι πρὸς τοῖς ἐγκατοίκοις καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρακειμένων χωρῶν ἐλθόντες ἐδιδάσκοντο. Μεταξὺ δὲ τῶν πρώτων τροφίμων τῆς σχολῆς ἐγένετο καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Δαπόντες, εἷς τῶν υἱῶν τοῦ Στεφάνου.

Ἅμα ὁ Κωνσταντῖνος ὁπωσοῦν διήκουσε τὴν σειρὰν τῶν διδασκομένων μαθημάτων ἀπεσύρθη τῆς σχολῆς, διότι ὁ πατὴρ αὐτοῦ κατανοῶν, ὅτι ἐν Σκοπέλῳ, καὶ μάλιστα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, οὐδὲν μέλλον ἐπεφυλάττετο τῷ υἱῷ, βεβαρυμένος ἄλλως τε καὶ ὑπὸ πολυμελεστάτης οἰκογενείας, ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν, χάριν οἱασδήτινος ἀποκαταστάσεως, ἐφωδιασμένον διὰ συστατικῶν γραμμάτων πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῷ Χρύσανθον Νοταρᾶν τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων, καὶ Κωνσταντῖνον Βεντούραν, τὸν Πάριον, διερμηνέα τοῦ στόλου.

Μόλις ὁ Κωνσταντῖνος ἀφιχθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν περίλυπος ἔμαθεν, ὅτι ὁ εἷς τῶν μελλόντων προστατῶν αὐτοῦ ὁ Χρύσανθος ἀπεβίωσε (7 φεβρουαρίου 1731). Οὐχ ἧττον ὅμως καλῶς δεχθεὶς ὑπὸ τοῦ Βεντούρα, ἀπεστάλη εἰς Βλαχίαν συστημένος τῷ ἡγεμόνι Μιχαὴλ Ρακοβίτσᾳ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς οἰκτρὰν εὑρίσκετο κατάστασιν ἡ παρὰ τὸν Ἴστρον πλουσία ἐκείνη ἡγεμονία, θέατρον γενομένη τῆς ἀπληστίας φιλοδόξων ὑποψηφίων. Μετὰ τὸν θάνατον Νικολάου τοῦ Μαυροκορδάτου (1730), οἵ τε ἐν Βλαχίᾳ καὶ ἐν Βυζαντίῳ ἰθαγενεῖς καὶ ἕλληνες, εἰς δύο διαιρεθέντες ἰσόπαλα στρατόπεδα, λυσσωδῶς ἤριζον πρὸς ἀλλήλους, καὶ παντὸς θεμιτοῦ καὶ ἀθεμίτου ἐποίουν χρῆσιν, πρὸς κορεσμὸν τῶν παθῶν. Οἱ μέν, σεβόμενοι τὰ δικαιώματα τοῦ τόπου, ἀπήτουν ἵνα, κατὰ τὰ εἰθισμένα, ἐπικυρωθῇ ἁπλῶς ὑπὸ τῆς Πύλης ὁ ἐκεῖθεν ὑποδειχθησόμενος ὑποψήφιος, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐπροτείνετο ὁ υἱὸς τοῦ ἀποθανόντος, Κωνσταντῖνος Μαυροκορδάτος, καίτοι δεκακαιοκταέτης τὴν ἡλικίαν, καὶ ὄνομα φέρων οὐχὶ

εἰς πάντας τοὺς Βλάχους προσφιλές. Οἱ δ' ἐναντίοι, πρὸς οὐδὲν λογιζόμενοι καὶ ἐθνικὰ δικαιώματα καὶ τὰ ἐκ τῆς καταργήσεως τούτων ἐπακολουθήσοντα κακά, ἐκίνουν πάντα λίθον πρὸς ὑποσκέλισιν τῆς θελήσεως τῶν ἐντοπίων ἐκλογέων· καὶ προτείνοντες εἰς τὴν Πύλην τὸν Μιχαὴλ Ρακοβίτσαν, ὑπεδείκνυον εἰς τοὺς κρατοῦντας ἄγνωστον Πακτωλόν, τὸν δίκην δηλαδὴ ἁπλοῦ πασᾶ διορισμὸν τοῦ πλειοδοτοῦντος ἡγεμόνος. Καὶ πρὸς στιγμὴν μὲν ἀνεδείχθησαν νικηταὶ οἱ πρῶτοι, διὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου. Ἀλλ' οἱ ἀντίπαλοι οὐδόλως ἀποθαρρυνθέντες ἐκ τῆς πρώτης ταύτης ἀποτυχίας, μετὰ μεγαλειτέρου θράσους ἐξηκολούθουν πολεμοῦντες τὸν ἡγεμόνα· καὶ ἐπωφεληθέντες τῆς τότ' ἐπελθούσης ἐν Κωνσταντινουπόλει μεταβολῆς, κατώρθωσαν νὰ κρημνίσωσιν ἐκεῖνον, μόλις εἴκοσιν ἡμέρας ἡγεμονεύσαντα, καὶ διὰ χρημάτων ἀναδείξωσι Βλάχμπεην τὸν Ρακοβίτσαν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Μαυροκορδατικοὶ μετὰ πλείονος ζέσεως ἀντιπολιτευθέντες, κατώρθωσαν μετ' οὐ πολὺ νὰ κρημνίσωσι τὸν ἐπιβάτην τοῦ θρόνου καὶ ν' ἀναλάβωσι τὴν ἡγεμονίαν, οὐχὶ πλέον λαοπρόβλητον, ἀλλ' ἀργυρώνητον, καὶ ἐστιγματισμένην διὰ χριστιανικῶν αἱμάτων. Πρῶτον θῦμα τοῦ δευτέρου τούτου θριάμβου τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου, ἔπεσεν ὁ πρώτιστος τοῦ Ρακοβίτσα προστάτης Κωνσταντῖνος Βεντούρας.

Ἐν τοιαύτῃ οἰκτρᾷ καταστάσει εὗρεν ὁ Δαπόντες τὴν Βλαχίαν· ὅθεν πτωχὸς καὶ ἀπροστάτευτος προστρέχει εἰς τὸν τότ' ἐν Βουκουρεστίῳ παρεπιδημοῦντα πατριάρχην Ἱεροσολύμων Μελέτιον, πατρικὸν καὶ τοῦτον ὄντα φίλον, καὶ συστάσει τούτου διορίζεται ὑπότροφος ἐν τῇ ἡγεμονικῇ σχολῇ, διευθυνομένῃ τὸ τότε ὑπὸ Γεωργίου Ὑπομενᾶ τοῦ Τραπεζουντίου, τοῦ ἀνεψιοῦ Σεβαστοῦ τοῦ Κυμινήτου, μετ' ἐπιχορηγήσεως εἴκοσι γροσίων κατ' ἔτος καὶ κατοικίας ἐν τῷ ἁγιοταφιτικῷ μετοχίῳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Ἀφελῶς δὲ ὁμολογεῖ, ὅτι χάριν ἀργυρο-

λογίας καὶ βιβλία ἐπὶ μισθῷ ἀντέγραφε, καὶ ἄλλους μαθητὰς ἐπ' ἐνοικίῳ προσέλαβεν ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ.

Ἐπανελθόντος τὸ τρίτον εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Βλαχίας Κωνσταντίνου τοῦ Μαυροκορδάτου (1735), ὁ Δαπόντες, κεχειροτονημένος ἤδη ἀναγνώστης, ἤρχισε νὰ συνάπτῃ σχέσεις πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Ξυπόλυτον τὸν ἐκ Ζαγορᾶς, ἕνα τῶν μᾶλλον ἰσχυόντων παρὰ τῷ ἡγεμόνι ὑπουργῶν (1). Ἐκ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς καὶ εὐφυΐας τοῦ ὁμωνύμου Σκοπελίτου θελχθεὶς ὁ Ξυπόλυτος, ἐθεώρησεν αὐτὸν ὡς κατάλληλον σύζυγον τῆς θυγατρός του· ὅθεν καὶ συνέστησεν ἐνθέρμως τοῦτον εἰς τὸν ἡγεμόνα, ὅστις προσλαμβάνει τὸν Δαπόντεν, ὡς δεύτερον γραμματέα, καὶ ἐπιτάσσει αὐτῷ νὰ συγγράψῃ τὰς Δακικὰς ἐφημερίδας, ἤτοι συμβεβηκότα τετραετοῦς μάχης Ὀθωμανορώσσων πρὸς δὲ καὶ Αὐστριακῶν, μέχρι ἔτους 1739. Κατὰ τὴν αὐτὴν δ' ἐποχὴν, ἀποθανόντος ἐν Σκοπέλῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Στεφάνου, κατώρθωσεν ὁ Κωνσταντῖνος νὰ λάβῃ τὸ ἐν τῇ νήσῳ Βρεττανικὸν προξενεῖον, ὅπερ διηύθυνε καὶ ὁ πατήρ του (2).

Ὡς δεύτερος ἡγεμονικὸς γραμματεὺς παρηκολούθησεν ὁ Δαπόντες τῷ Μαυροκορδάτῳ τὸ δεύτερον εἰς Μολδαβίαν μετατεθέντι (1741) (3). Καθὰ δὲ ὁμολογεῖ, ἔκτοτε ἐπεδόθη εἰς τὴν

(1) Ἐν ἔτει 1736 ἐπεμελήθη καὶ διώρθωσε τᾶς δαπάνῃ τοῦ Ξυπολίτου ἐκδοθείσας ἐν Βουκουρεστίῳ ἀκολουθίας τριῶν ἁγίων (Βρετοῦ Κατάλογος, Α, 184).

(2) Ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ τοῦ Μαυροκορδάτου μεταθέσει εἰς Μολδαβίαν, συνέθετο Διάλογον διὰ στίχων μεταξὺ Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ἀρχόμενον οὕτω:

Βλ. Ἄχ, ἄχ, κακὴ γειτόνισσα, τὸν θησαυρὸν μοῦ πῆρες,
τὸν στέφανόν μου ἅρπαξαν αἱ ἅρπαγές σου χεῖρες.
Μπογ. Βέβαια, τίς γὰρ δὲν ποθεῖ συμφέρον τὸ οἰκεῖον,
ὅμως μὲ τὸ ἐχάρισε τὸ ἔλεος τὸ θεῖον.

(3) Πατέντα δοθεῖσα τῷ συγγραφεῖ διὰ τὸ κονσουλάτον, ὑπὸ τοῦ

ἀνάγνωσιν τῶν Γραφῶν, καὶ ἤρχισε νὰ ἐξασκῆται περὶ τὴν στιχουργίαν, συντιθέμενος διὰ στίχων ἀναφοράς τε καὶ ἄλλα λογύδρια, ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῶν ὁποίων ἠδύνετο τὰ μάλιστα ὁ φιλόμουσος ἐκεῖνος καὶ περίνους ἡγεμών, εἰς ὃν ἡ ἱστορία ἐπαξίως ἀπένειμε τὸ ἐπώνυμον Ἀναμόρφωτου.

Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ζητήσας προβιβασμὸν καὶ μὴ ἐπιτυχὼν τοῦ ποθουμένου, ὁ Δαπόντες παρῃτήθη τῆς γραμματείας καὶ ἐγκαταλιπὼν τὸ Ἰάσιον κατέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Σκόπελον πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν οἰκείων· πιθανῶς δ' ἐπροτίθετο καὶ νὰ ἐγκαταβιώσῃ ἐν τῇ πατρίδι, ἀναλαμβάνων τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀπωρφανισμένης οἰκογενείας αὐτοῦ· διὰ τοῦτο δὲ εἶχε λάβει καὶ τὸ ἐν τῇ νήσῳ βρεττανικὸν προξενεῖον, ἐνεργῶν διὰ τοῦ Ἰωάννου Μαυροκορδάτου πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ τοῦ τῆς Ἑνετικῆς δημοκρατίας.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅμως ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν συμβεβηκότων νὰ μεταβάλλῃ ἀπόφασιν. Ἰωάννης ὁ Μαυροκορδάτος, ἀδελφὸς τοῦ ἐν Μολδαβίᾳ ἡγεμονεύοντος, ἀπὸ καιροῦ ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ ἐργαζόμενος πρὸς ὑποσκέλισιν τοῦ Κωνσταντίνου, κατώρθωσε διὰ τοῦ νέου βεζίρου Χεκίμογλου Ἀλῆ πασᾶ νὰ κρημνίσῃ τοῦτον τοῦ θρόνου καὶ καθήσῃ αὐτὸς (1742). Ὁ Δαπόντες, ἀπὸ καιροῦ στενῶς συνδεδεμένος πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ τὰ συνωμοτικὰ αὐτοῦ σχέδια ἐνθέρμως ἐξυπηρετῶν, μετὰ τὸν ἄδοξον θρίαμβον, ἔλαβε καὶ μερίδα λέοντος, διορισθεὶς πρῶτος ἡγεμονικὸς γραμματεὺς (30 ἰουνίου 1743) καὶ μετ' οὐ πολὺ καμινάρης (1).

ὑπάτου Ὀβεράρδου Φάβκενερ, πρέσβεως τῆς μεγάλης Βρεττανίας παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ πόρτᾳ (ἀχρονολόγητος· ἐν Κέρατι Ἀμαλθείας, σελ. 117). Εἰς τὸ προξενεῖον τοῦτο ὑπήγοντο ἡ Σκόπελος, ἡ Σκίαθος, τὰ Χιλιοδρόμια, καὶ οἱ πέριξ ἀνήκοντες αὐτοῖς τόποι.

(1) Ἐν τῇ Γεωγραφικῇ ἱστορίᾳ (κεφ. ιθ'.) περιγράφει τὴν ἐν τῷ σεραγίῳ ὑποδοχὴν καὶ ἀνάρρησιν τοῦ Ἰωάννου Μαυροκορδάτου, καθ' ἣν καὶ οὗτος μετὰ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν τοῦ ἡγεμόνος παρίστατο.

Εἰς τὰ μεγάλα ταῦτα ἀξιώματα ἀναχθεὶς ὁ Κωνσταντῖνος, διέπραξε, καθὰ ἀφελῶς ὁμολογεῖ, πολλὰ καλά, οὐχ ἧττον δὲ καὶ κακά τινα· ἔκτισε τὴν ἔξω τοῦ Ἰασίου βρύσιν τοῦ Πυκουαρίου (1), καὶ τὴν ἐγγὺς τῇ μονῇ Σοκόλας σκήτην τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὡς καὶ τὸν ἐν Σκοπέλῳ ναὸν τῶν Ἀρχαγγέλων· ἀλλὰ ταὐτοχρόνως διώρισεν ἐπὶ χρήμασιν ἕνα ραββῖνον (χαχάμην) καὶ ἐκρέμασεν ἕνα Ἑβραῖον.

Μόνος ἀπολαμβάνων τῶν ἀγαθῶν τοῦ πλουσίου ἀξιώματός του ὁ φιλοχρήματος Δαπόντες, δὲν ἐσυλλογίσθη ἐγκαίρως, ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς του καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιτοπίως ἀντιπολιτευομένων αὐτὸν ὁσημέραι ηὔξανε, καὶ τὸ σπουδαιότερον, ὅτι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ὀθωμανοὶ ἐπὶ τὸν χρυσορρόαν Ἴστρον ἀσκαρδαμυκτὶ ἀτενίζοντες, ἠδύναντο οὐχὶ μόνον νὰ καθαιρέσωσιν, ἀλλὰ καὶ θανατώσωσι τὸν δυστροποῦντα νὰ κορέσῃ τὴν ἀκατονόμαστον αὐτῶν ἀπληστίαν· διὰ τοῦτο καὶ ἐν ἔτει 1746 ὁ μέγας βεζίρης στέλλει εἰς Ἰάσιον ἀνθρώπους, ὅπως συλλαβόντες ὁδηγήσωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν ἰδιότροπον καμινάρην, ὅστις μόλις κατώρθωσε νὰ σωθῇ εἰς Κριμαίαν, καὶ ζητήσῃ τὸ ἔλεος τοῦ χάνη τῶν Τατάρων (2).

(1) Ἐπὶ τῆς πηγῆς ταύτης ἐχαράχθησαν δύο ἐπιγράμματα, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον δι' ὁμοιοκαταλήκτων στίχων αὐτοῦ τοῦ Δαπόντε, καὶ τὸ ἑξῆς Φραντζεσκάκη Μαυρομμάτη τοῦ Παρίου, τὸ ὁποῖον ειναι ἁπλῆ παράφρασις τοῦ πρώτου :

Ἀμειβῆς δειμάμην κρήνην εἵνεκα τήνδε,
ὧν μοι βλῦσεν ἀγαθῶν ἐν γαίᾳ θεὸς ἧδε,
κοιράνου τοῦ ταύτης κλεινοῦ Ἰωάννου
πρωτογραφεὺς Μαυροκορδάτου ὑπάρχων,
πάτρα δέ μοι νησάων ἡ Σκοπέλων Θοσσαλίας.
ἑπτακαίδεχ' ἑκατοντάσι σὺν τετρακάδι
πέμπτῳ ἐκτίσθη ἐτέεσσιν, εἵνεκα μνήμης.

(2) Ἐπὶ τῇ ἀνελπίστῳ αὐτοῦ σωτηρίᾳ ὁ Δαπόντες ἐποίησε καὶ κανόνα εὐχαριστήριον εἰς τὴν Θεοτόκον, ἐν ᾧ ἐλέγχων τὸ ἄστατον τῆς

Εἰς τὴν προστασίαν τοῦ παντοδυνάμου χάνη θαρρῶν ὁ φυγὰς, ἐτόλμησε νὰ παρακολουθήσῃ τούτῳ μεταβάντι εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος· ἀλλ' ὁ μέγας βεζίρης, ἐπὶ τῇ προφάσει νέων κατ' αὐτοῦ κατηγοριῶν, συνέλαβεν αὐτὸν, καὶ μὴ δυνηθέντα ν' ἀποτίσῃ τὰ λόγῳ λύτρων ζητούμενα χρήματα, ἔρριψεν εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Μουζούραγα (27 μαρτίου 1747).

Καθειργμένος καὶ ὑπὸ πάντων ἐγκαταλελειμμένος ὁ τέως εὐτυχῶν καμινάρης, θεωρεῖ ὡς θείαν δίκην τὸ πάθημα ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀνομήμασι· λυπεῖται, διότι δὲν ἔχει πνευματικὸν νὰ ἐξομολογηθῇ, καὶ ἐστερημένος ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τῆς θείας κοινωνίας μέλλει ν' ἀποθάνῃ· καὶ θρηνῳδεῖ (κατὰ τό, ἔθεντό με ἐν λάκκῳ, ἦχον πλάγιον β') «ὁρῶντες ἄθλιον ἐν λάκκῳ νῦν κείμενον, κλαύσατε πάντες ἐπ' ἐμοί, ἀδελφοὶ καὶ φίλοι, συγγενεῖς καὶ γνωστοί· τὰς γάρ μου ἡμέρας κακῶς ἀναλώσας ἰδοὺ νῦν ἐπῆλθέ μοι ἡ φοβερὰ ὀργὴ τοῦ Κυρίου. Ἀλλὰ δεῦτε πάντες οἱ ποθούμενοί με, καὶ θρηνήσατέ με ὀδυνηρῶς ἐκλιπαρῶ· οὐκ εἶμαι γὰρ μεθ' ὑμῶν πορεύσασθαι ἢ συλλαλῆσαι τοῦ λοιποῦ, ἐν εἱρκτῇ γὰρ ἀπέρριμαι, ἔνθα τις παραμυθία οὐκ ἔστι· κλέπται γὰρ καὶ φονεῖς τε ἔνδον κατάκεινται, τυμβωρύχοι, πᾶς λοιμὸς, κἀγώ τε ἐν ἀξιώματι ἴσῳ· ἅπαντες γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ δὴ τόπῳ ἐσμὲν ὁμοῦ καὶ συναυλι-

τύχης καὶ τὴν ματαιότητα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, προσκαλεῖ εἰς χορὸν (κατὰ τὸ Ἡσαΐα χόρευε) καὶ φίλους καὶ οἰκείους καὶ αὐτὴν τὴν Σκόπελον. «Κανὼν εὐχαριστήριος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν παντοδύναμον ἄνασσαν, ἐπὶ ἀπαλλαγῇ ἐχθρῶν ποιηθεὶς παρ' αὐτοῦ, ὅτε ἀπέστειλεν ὁ Τεργιακῆ Χασὰν πασᾶς ἐπίτροπος τῆς βασιλείας ἐν Γιασίῳ, ἡγεμανεύοντος Ἰωάννου βοεβόδα Μαυροκορδάτου, πιάσαι αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρεν αὐτόν, προαισθόμενον καὶ ἀπελθόντα εἰς τὸ Κρίμι εἰς τὸν Ταταρχάνην Σαλὴμ Κιρέη, ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψμς' τὸν ἰούλιον, καθ' ὃν καιρὸν καὶ τοὺς τριαδικοὺς κανόνας συνέθετο». (ἐν τῇ χειρογράφῳ αὐτοῦ Γεωγραφικῇ ἱστορίᾳ φύλ. 309-316).

ζόμεθα. Ἀλλ' αἰτῶ πάντας καὶ δυσωπῶ, ἀδιαλείπτως ὑπὲρ ἐμοῦ προσεύχεσθαι Χριστῷ τῷ θεῷ, ἵνα μὴ καταταγῶ κατὰ τὰς ἁμαρτίας μου καὶ ἐν τόπῳ τῶν τοῦ ᾅδου, ἀλλ' ἵνα μὲ κατατάξῃ ὅπου τὸ φῶς τῆς ζωῆς.» (1).

Κατ' ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀποτείνει ἐκ τῆς φυλακῆς μακρὰν διὰ στίχων ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἡγεμονικὸν ἀντιπρόσωπον (καπικεχαγιᾶν) Κριτίαν, Σκορδύλην τὸν ἀρχίατρον, καὶ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀξιωματικοὺς τοῦ Ἰωάννου Μαυροκορδάτου, ἐν ᾗ πικρῶς παραπονούμενος ἐπὶ τῇ ἐγκαταλείψει πάντων, ἐξαιτεῖται συγγνώμην ἂν δὲν γράφῃ αὐτοῖς πλειοτέρας ὁμοιοκαταληξίας εἰς ἦλον·

Ὅτι ποῦ γνῶσις, ἢ ποῦ νοῦς, μέσα εἰς τὸ τουμπροῦκι, (2)
κι' ἂν ἦτον μοῦ τὴν πήρασιν ἡ φυλακαῖς κ' οἱ Τοῦρκοι!
ποῦ δὲ εἰς τοῦ Μουζούραγα βιβλία ἐδῶ τὸ χάψι; (3)
ὁποῦ νὰ δώσῃ ὁ θεὸς γιαγκίνι (4) νὰ τὸ κάψῃ!
ἐγύρεψα ἀπὸ παντοῦ, ἀλλ' ὅμως τίς μὲ δίδει;
κι' ἂν δώσῃ διαβάζονται ἀπ' τὸ πολὺ σκοτεῖδι;
κ' ἕνας ὁποῦ κείτεται 'ς τὸ χάψι ἑπτὰ μῆνες,
σκοτίζονται καὶ σβύνονται τοῦ νοῦ του ἡ ἀκτῖνες.

Ὁλονὲν δὲ παραπονεῖται ἐπὶ τοῖς κατηραμένοις καὶ ἀδίκοις πουγγίοις, δι' ἃ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον στενάζει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ·

πενῆντα πέντε, ὢ θεέ, πουγγεῖα φορτωμένος!
καὶ τούτων ὅταν γράφουνταν τὰ τέτοιον ἰλάμι (5),
θαῦμα πῶς δὲν τζακίσθηκε καὶ χέρι καὶ καλάμι! (6)

(1) Στιχηρὰ προσόμοια, ποιηθέντα παρ' αὐτοῦ ὄντος εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Κανλίκουϊ, διὰ τὰ πεντήκοντα πέντε πουγγεῖα τὰ ἄδικα (ἐν Ἐπιστολαῖς διὰ στίχων Ἑνετίῃσι 1776, σελ. 135).

(2) Δεσμωτήριον. (3) φυλακή. (4) πυρκαϊά. (5) διάταγμα.

(6) Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἄρχοντας τοῦ αὐθέντου Ἰωάννου βοεβόδα Μαυροκορδάτου, σταλεῖσα ἀπὸ τῆς φυλακῆς (ἐν Χρηστοηθείᾳ, Ἑνετίῃσι 1770, σελ. 412-415).

Ἐν τούτοις συγχωρεῖ τοὺς ἐχθρούς του, καὶ ἀπηλπισμένος τῆς ἐκ τῶν φίλων βοηθείας, παραδίδεται τῷ θεῷ, εἰς ὃν καὶ μόνον ἐλπίζει (1).

Εἰς ἐπαύξησιν τῶν δεινῶν του, ἔρχεται ἐκ Σκοπέλου κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡ μήτηρ αὐτοῦ μετὰ μιᾶς κόρης καὶ τεσσάρων υἱῶν, ἵνα ζητήσῃ βοήθειαν ἀπὸ τοῦ θρυλλουμένου εὐτυχοῦς υἱοῦ της· ἀλλ' οὗτος ἐντραπεὶς τὴν οἰκτρὰν αὐτοῦ θέσιν, δὲν δέχεται τὴν δυστυχῆ μητέρα, ἥτις καιρίως πληγεῖσα ἐπὶ τῇ περιφρονήσει, ἐκ λύπης ἀπεβίωσε· πικρὰν δ' ἐπὶ τῷ κακουργήματι τούτῳ ἐκφράζει μεταμέλειαν ὁ μητραλοίας.

Μετὰ εἰκοσάμηνον κάθειρξιν ἐλευθερωθεὶς ὁ Δαπόντες μετέβη εἰς τὴν νῆσον Χάλκην καὶ ἐνταῦθα ἡσύχασεν ἐπὶ τέσσαρας μῆνας, συναναστρεφόμενος πρὸς τοὺς ἐκεῖ παροικοῦντας λογάδας, Παΐσιον Βʹ. τὸν πρώην πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, Παρθένιον Ἱεροσολύμων, καὶ Ἰωαννίκιον Καρατζᾶν τὸν τότε μὲν Ἰπεκίου ἀρχιεπίσκοπον, εἶτα δὲ οἰκουμενικὸν πατριάρχην. Τῇ προξενίᾳ δὲ τοῦ τελευταίου τούτου νυμφευθεὶς τὴν Μαριώραν θυγατέρα τινὸς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενῶν, ἐστερήθη ταύτης μετὰ διετῆ συζυγίαν, ἀποθανούσης τῇ 6 φεβρουαρίου 1751 καὶ ἐν Χάλκῃ ταφείσης.

Τοιαύτη ἀλληλουχία περιπετειῶν καὶ δυστυχημάτων συνέτριψαν τὴν καρδίαν τοῦ ἄλλως εὐθύμου Δαπόντε, ὅστις ἤρξατο πλέον ὀνειρευόμενος τὴν γαλήνην τοῦ μοναχικοῦ βίου. Μὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἀναχωρήσας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀφίχθη εἰς τὴν πλησίον τῇ Σκοπέλῳ ἐρημόνησον Πιπέρι (10 αὐγούστου 1753) καὶ ἐν τῇ ἐνταῦθα μονῇ ὑποδυθεὶς τὸ

(1) Ἐν Ἐπιστολαῖς διὰ στίχων Ἑνετίῃσι (1776. σελ. 139-143) εὕρηται — Κανὼν πρὸς τὴν Θεοτόκον ἱκέσιος ὑπὲρ Κωνσταντίνου Δαπόντε χαμινάρη ἐν εἱρκτῇ ὄντος ἐν ἔτει 1748, ποιηθεὶς ὑπὸ Ἀθανασίου Ροδίου ἱερομονάχου τοῦ ἐν Ζαγορᾷ διδασκάλου.

μοναχικὸν τριβώνιον μετωνομάσθη, κατὰ τὸ μοναστικὸν ἔθος, Καισάριος· ὑπὲρ τοὺς ἓξ δὲ μῆνας συμμονάσας τοῖς ἐνταῦθα συναδέλφοις, ἐστάλη ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου εἰς παράμερον κελλίον, ἔνθα κατάμονος ἔζησεν ἐπὶ δύο καὶ ἥμισυ ἔτη, συναντώμενος μόνον ἐπ' ἐκκλησίας πρὸς τοὺς συμμοναστάς. Ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐκείνῃ συνέθετο περὶ τοὺς δέκα τόμους ποικίλης ὕλης, διὰ στίχων πρὸ πάντων, περὶ τοὺς ὁποίους θαυμαστὴν ἀνέπτυξεν εὐχέρειαν.

Ὁπόταν ἐκουράζομουν ἐγὼ πλέον νὰ γράφτω,
ἔπερνα τὸ τζαπάκι μου, ἀρχίνιζα νὰ σκάφτω,
καὶ ἦτον τὸ ἐργόχειρον καὶ τζάπα καὶ κονδύλι.

Τὸν καλὸν δ' ἐκεῖνον βίον προτιμῶν πάσης ἡγεμονίας καὶ ἀναφέρων τὰ κατὰ τὸν αὐτοκράτορα Διοκλητιανὸν ἐπιπροστίθησι,

καὶ ἔλεγα ἂν ἤρχονταν κ' ἐμὲ νὰ μὲ γυρέψουν
Βλάχπεην νὰ μὲ κάμουσι, καὶ νὰ μὲ ἀφεντέψουν,
— ἀφῆτέ με, ἤθελα εἰπῆ, τὰ σκόρδα τὰ φυτεύω,
καιρὸν δὲν ἔχω Βλάχπεης νὰ γίνω, ν' ἀφεντεύω.

Καὶ δι' ἀφελοῦς γλώσσης περιγράφει τὸν καλὸν ἐκεῖνον βίον ἐν τῷ ἑξῆς ὡραίῳ ἐγκωμίῳ ἐρημίας καὶ μοναχικῆς ἀγωγῆς.

Καὶ ἕνα τζεκουρόπουλο εἶχα, κ' ἐκαθερνοῦσα
πεύκια, ἐληαῖς, πρινάρια, καὶ ὅλο 'πελεκοῦσα·
καὶ πότ' ἐληαῖς ἐφύτευα, πότ' ἀχλαδιαῖς δὲ πάλιν,
πότε μηλιαῖς, ἀμυγδαλιαῖς, μὲ δόξαν μου μεγάλην·
πότε δὲ λαχανικά, πρασάκια, καὶ σκορδάκια,
κ' ἐχαίρουμουν 'ς τὰ χώματα καθὼς σὺ 'ς τὰ φλωράκια. (1)
Μέσα εἰς ἕνα βρίσκουμουν ἐγὼ κῆπον χαρίτων,
'ς ἕνα παράδεισον τρυφῆς, αὐτὸ ἀλήθεια ἦτον.

(1) Ἀποτείνεται πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Ἰωάννου Μαυροκορδάτον.

Καὶ πότε ἐκατέβαινα, κ' εὔγαινα πεταλίδαις,
κογχύλια, καβούρια, κἄποτε καὶ καρίδαις,
καὶ εἰς αὐτὰ πλειὸ ἐχαίρουμουν, παρὰ 'ς ταῖς ἀρχοντιαῖς μου,
'ς τ' ἀφεντικὰ συμπόσια, καὶ ταῖς ἀρχόντισσαίς μου.
'Ο Ἀρταξέρξης μιὰ φορὰ ὁ βασιλεὺς Περσίας,
σῦκα καὶ κρίθινο ψωμὶ ηὗρεν ἐπ' ἐρημίας,
καὶ τρώγωντας μὲ ὄρεξιν, διότι ἐπεινοῦσε,
ὢ νοστιμάδα φαγητοῦ! ἔλεγ' ἐμαρτυροῦσε.
κ' ἐγὼ δὲν τὴν ἐγνώριζα ὡς τώρα 'ς τὸν καιρόν μου,
τὸ ἴδιο ἔλεγα κ' ἐγὼ πολλάκις 'ς τὸν θεόν μου·
καὶ ἤμουν πρὸς τὸν Κύριον ὅλο εὐχαριστία,
καὶ εἶχεν μίαν ἡδονὴν ἄρρητον ἡ καρδία.
'Ο τόπος νὰ μοσχοβολᾷ, τὰ δένδρα νὰ μυρίζουν,
καὶ τὰ πουλάκια καὶ αὐτὰ νὰ σὲ κλωθογυρίζουν,
νὰ ψάλλῃς σὺ τὸ ψαλτικό, νὰ κελαδοῦν ἐκεῖνα,
καὶ μὲ διάφορα ἡ γῆ λουλούδια, καὶ κρῖνα,
ἐτοῦτα νὰ εὐφραίνουσι τὴν ὅρασιν, τὰ μάτια·
θυμοῦμαί τα καὶ καίομαι, καὶ γίνομαι κομμάτια!
ἐκεῖνα δὲ τὴν ἀκοὴν, καὶ νὰ ἀναγαλλιάζῃς,
καὶ δὶς τὴν ὥρα τὸν θεὸν νὰ πέφτῃς νὰ δοξάζῃς.
'Ακοή, ὅρασις, ἀφή, καὶ ὄσφρησις νὰ χαίρῃ,
εὐχαριστίαν πρὸς θεόν, καὶ δόξαν ν' ἀναφέρῃ.
Βαρέθηκες εἰς τὸ κελλί; ἔβγα νὰ περπατήσῃς,
καὶ τῆς ἐρήμου τὰ πολλὰ καλὰ νὰ σιργιανίσῃς·
'ς τὴν βρύσι σύρε τοῦ νεροῦ, σύρε 'ς τὸ περιγιάλι,
γεμάτο ὡραιότητα, μία χαρὰ μεγάλη·
πήγαινε εἰς τὰ σπήλαια, πήγαινε 'ς τὰ κελλία
τῶν παλαιῶν τῶν ἀσκητῶν παλάτια τὰ θεῖα.
Τὸ Κύριε ἐλέησον, ὅμως ἂς μὴ σοῦ λείψῃ,
καὶ τοῦ ἐλέους ἡ πηγὴ ἂν θέλῃς νὰ μὴ στίψῃ.
Βλέπεις βουνό; κάμπον θωρεῖς; θαύμαζε τὴν σοφίαν

ἐκείνου τοῦ δημιουργοῦ, καὶ παντοδυναμίαν.
Δάση καὶ λόγκους περπατεῖς, φάραγκας, καὶ κοιλάδες;
θυμοῦ, στοχάζου, καὶ μιμοῦ τοὺς παλαιοὺς ἀββάδες.
Εἶδες θηριό; μὴ φοβηθῇς, δὲν εἶναι γιατ' ἐσένα·
εἶδες τὸ φεῖδι; μὴ συρθῇς, δὲν σὲ τολμᾷ κανένα.
Εἶδες καὶ τὸν διάβολον, τὸν φοβερὸν ἐχθρόν σου;
μὴ φοβηθῇς, μὴ ταραχθῇς, δεῖξέ του τὸν σταυρόν σου.
Ἔκαμες τὸ σιργιάνι σου; γύρισε 'ς τὸ κελλί σου,
ἔπαρε τὸ ἐργόχειρον, ἢ πιάσε τὸ χαρτί σου.
Βαρέθηκες δὲ καὶ αὐτά; πιάνεις τὸ τζαπάκι·
βαρέθηκες καὶ τὸ τζαπί; πάρε τὸ τζεκουράκι.
Βαρέθηκες δὲ καὶ αὐτά; πιάσε τὸ κομποσχοῖνι·
τὸ κομποσχοῖνι 'ς τὴν καρδιὰ μία χαρὰ σοῦ χύνει.
Ἦλθε καιρὸς τῆς προσευχῆς; τρέξε μὲ προθυμίαν,
κάμε μαζὶ μὲ τὸν θεὸν κάμποσην ὁμιλίαν,
μὲ μίαν ἄρρητον χαρὰν μὲ μίαν ἐξουσίαν
καὶ ἡδονήν σου καὶ τιμήν, ἀγγέλοις παρομοίαν.
Ἱδρώνεις εἰς τὴν προσευχήν; τὸν ἵδρωτα λογίζου
Κυρίου τὸν αἱματηρόν, καὶ ἴσχυε, κι' ἀνδρίζου.
Ἐστάθηκες; ἀπόστασες; πέσε 'ς τὰ γόνατά σου·
γονάτισες; κουράσθηκες; σήκω, καὶ πάλιν στάσου.
Τὰ νεῦρα σοῦ ἐπόνεσαν ποδῶν τε καὶ γονάτων;
θυμήσου τὴν παράστασιν Χριστοῦ εἰς τὸν Πιλάτον.
Δὲν ἔχεις δάκρυα; θυμοῦ τὰ αἵματα Κυρίου,
καὶ τρέχουσι τὰ δάκρυα ὡς τοῦ μικροῦ παιδίου.
Ἐπείνασες; ἔλα νὰ φᾷς, βρέξε τὸ παξιμάδι,
φάγε τὰ χορταράκιά σου, ἂς ἦναι χωρὶς λάδι.
Λάδι, κρασὶ ὠρέχθηκες; λέγε τοῦ λογισμοῦ σου,
τὸ ξεῖδι, ναί, καὶ τὴν χολὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σου.
Ἔφαγες; εὐχαρίστησες; ἔπαρε τὸ χαρτί σου,
πατερικό, ἱστορικό, εὔγα ἀπ' τὸ κελλί σου,

καὶ εὗρε ἕνα ἴσκιον καλὸν γιὰ νὰ καθήσῃς
μὲ τὸ χαρτὶ 'ς τὸ χέρι σου, ὅσο κι' ἂν ἀγαπήσῃς.
Βαρέθηκες τὸ διάβασμα; σφάλισαι τὸ χαρτί σου,
καὶ τοῦ θεοῦ τὰς δωρεὰς ἀπάνω σου θυμήσου,
τὸ λογικόν, τὸ βάπτισμα, τροφὴν, ποτόν, ὑγείαν,
καὶ τὴν λοιπὴν 'ς τοῦ λόγου σου θεοῦ εὐεργεσίαν,
εἶτα τὴν γῆν, τὸν οὐρανόν, τὰ ἄστρα, τὴν σελήνην,
τὸ φῶς, τὸ σκότος, τὴν λοιπὴν τοῦ κόσμου εὐφροσύνην.
Ἦλθε κανείς, φίλος, ἐχθρός; αὐτὸν περιποιήσου,
τὸν τοῦ Ἰούδα πλύναντα τοὺς πόδας ἐνθυμήσου.
Ἦλθε καιρὸς νὰ κοιμηθῇς; πλάγιασε 'ς τὸ ψαθί σου,
καὶ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ πῶς εἶσαι ἐνθυμήσου.
Σὲ πόνεσε δὲ τὸ πλευρό; εἰπὲ τοῦ λογισμοῦ σου
τὴν λόγχην τῆς ζωοποιοῦ πλευρᾶς τοῦ πλαστουργοῦ σου.
Κρυόνεις; φέρε εἰς τὸν νοῦν, τὴν γύμνωσιν Κυρίου,
εἰς τὸν σταυρὸν γιὰ λόγου σου, ἑνὸς δούλου ἀχρείου.
Θυμήθηκες τοὺς συγγενεῖς; θυμήσου τ' αὐθεντός σου
τῶν μαθητῶν του τὴν φυγήν, καὶ μένε μοναχός σου.
Θυμήθηκες πῶς ἄφησες τὰ πλούτη, τὰ καλά σου;
θυμήσου πῶς καὶ ὁ Χριστὸς διὰ τὸ ὄνομά σου.
Εἰς τὸ κελλί σου τίποτε πολύτιμον δὲν εἶναι;
θυμήσου τὸν μὴ ἔχοντα τὴν κεφαλὴν ποῦ κλῖναι,
καὶ δῶσαι δόξαν τῷ θεῷ, δῶσαι μεγαλοσύνην
εἰς τοῦ ποιήσαντος αὐτὰ τὴν δεξιὰν ἐκείνην.
Εἶναι παληὰ τὰ ροῦχά σου; θυμοῦ τοὺς δερματίνους
χιτῶνας τοῦ προπάππου σου, παρηγοροῦ μ' ἐκείνους.
Ἀρρώστησες; τὴν σταύρωσιν τοῦ Ἰησοῦ θυμήσου,
καὶ τῶν καρφιῶν του ταῖς πληγαῖς, κ' ἔτσι παρηγορήσου.
Σὲ ὕβρισαν; εὐθὺς θυμοῦ πῶς φάγον, οἰνοπότην,
καὶ πλάνον ἔλεγαν ποτὲ ἀγγέλων τὸν δεσπότην.
Σὲ ἔδειραν; μακάριος, ὅτι κατηξιώθης

καὶ μιμητής, καὶ μαθητὴς Χριστοῦ ἐτελειώθης.
Τὰ σὰ ἐμά! κοντολογῆς, χριστιανὲ χρυσέ μου,
σὲ λέγω πάντοτε νὰ λὲς πρὸς τόν Χριστόν, Χριστέ μου!
Κάθε σου πάθος 'μπλάστρονε μὲ πάθος τοῦ Χριστοῦ σου,
καὶ ἔτσι ἰατρεύεσαι μὲ σκάσιν τοῦ ἐχθροῦ σου.
Καὶ ἔξεις ἐν τοῖς οὐρανοῖς πολὺν μισθόν, μεγάλον,
καὶ ζήσεις καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καλῶς, πλέον παρ' ἄλλον·
θέλεις πετᾷ ἀπ' τὴν χαρά, λύπη δὲ καὶ πικρία
δὲν σὲ νικᾷ ποτὲ καμμιά, οὔτε ἐπιθυμία.
Δὲν ἐπεθύμησα ἐδῶ ποτὲ τὴν Μπογδανίαν,
καθὼς πεθύμησα ἐκεῖ αὐτὴν τὴν ἐρημίαν,
στενοχωρούμενος πολὺ ἀπὸ τῆς αὐθεντείας
τοὺς κόπους, τοὺς περισπασμούς, καὶ τὰς καριβαρίας.
Δὲν θαραπαύθηκα ἐκεῖ τόσο τὴν ἀρχοντίαν,
καθὼς τὴν καλογερικὴν ἐδῶ, καὶ μοναξίαν.
Ὁ φόβος δὲν μ' ἐφόβισε, τὸν κόπον δὲν τὸν ξεύρω,
σύγχυσιν, ἢ καὶ σίγχαμα, ἄπαγ' ἐδῶ νὰ εὕρω!
Ποῦ Τοῦρκοι καὶ νὰ φοβηθῇς; μὴ γένοιτο, θεέ μου!
ἢ ποῦ Ὀβρηὸς νὰ σιχαθῇς; δὲν μ' ἔτυχε ποτέ μου!
Ποῦ ἡ πανοῦκλα; ποῦ φωτιά, ποῦ 'κείν' ἡ καταδίκη,
ὁποῦ σοῦ τρώγει τὴν καρδιά, παντοτεινὸ σκουλῆκι;
Ποῦ χαρατζῆς, ἢ ποῦ ζαπτζῆς, ἐδῶ ποῦ τυραννία;
καὶ βασιλεύς, καὶ Βλάχμπεης ἐσὺ τῇ ἀληθείᾳ.
Ποῦ καπηλειά, ἢ ποῦ φωναῖς, ποῦ βρῶμα, δυσωδία,
ποῦ συστολή, ποῦ ταραχή, ποῦ λύπη, ποῦ δειλία;
ὅλα καλά, ὅλα χαρὰ ἐκεῖ εἰς τὸ Πιπέρι,
ἀπ' τὸν παράδεισον αὐτὸν ὀλίγον διαφέρει.
Καὶ σὰν εἰς τὸν παράδεισον ἤμουν τῇ ἀληθείᾳ,
ὡς ὁ πρωτόπλαστος Ἀδάμ, ὡς θέλ' ἡ ἱστορία,
ἀπὸ παντὸς ξύλου κ' ἐγὼ τοῦ ἐν τῷ Πιπερίῳ
τρώγωντας καὶ χορταίνωντας, θελήματι τῷ θείῳ·

ἀπὸ τὸ ξύλον μοναχὰ τῆς γνώσεως ἀπέχων,
'ς τὰ ὑπὲρ νοῦν, καὶ δύναμιν μακρὰν τὸν νοῦν μου ἔχων.
'Αντὶς δὲ τὰ ὀνόματα τῶν ζώων, καὶ πουλίων,
ὠνόμασα τοὺς στίχους μου, τοὺς ὕμνους τῶν ἁγίων.
'Αντὶ τῆς Εὔας βοηθὸν εἶχα τὴν Παναγίαν,
καὶ ἀρχηγόν, καὶ ὁδηγὸν, καὶ φῶς, καὶ σωτηρίαν.
'Αντὶ δὲ τῆς μετὰ θεοῦ θείας συνομιλίας,
ὁποῦ ἀπόλαυσεν 'Αδάμ, εἶχα τροφὰς τὰς θείας.
'Αντὶ τῆς συναναστροφῆς, τῆς μετὰ τῶν ἀγγέλων,
ὁποῦ κατηξιώθηκεν ἐν παραδείσῳ πέλων,
εἶχα τὴν συναναστροφὴν τὴν διὰ τῶν βιβλίων,
τῶν ἀποστόλων, τῶν σοφῶν, καὶ πάντων τῶν ἁγίων.
'Αντὶ τῶν χαρισμάτων δὲ πνεύματος τοῦ ἁγίου,
ὅπου μετεῖχεν ὁ 'Αδάμ, χάριτι τοῦ Κυρίου,
εἶχα ἐγὼ τὸν φωτισμὸν τῶν θείων μυστηρίων,
τὸν ἐξ αὐτῶν ἁγιασμὸν, χάρισμα ὄντως θεῖον.
'Αντὶ τῆς ἀφθαρσίας δὲ τῆς ἐκ θεοῦ δοθείσης,
ἐν τῇ 'Εδὲμ εἰς τὸν 'Αδάμ, καὶ προμελετηθείσης,
εἶχα ἐλέει τοῦ θεοῦ τὴν χάριν τῆς ὑγείας,
δὲν ἐνοχλήθηκα ποτὲ ἐκεῖ ὑπ' ἀσθενείας.
Αὐτὰ ἐχαίρουμουν ἐγὼ ἐκεῖ ἐν Πιπερίῳ,
ὡς ὁ προπάτωρ μου 'Αδὰμ τρυφῆς ἐν τῷ χωρίῳ.
Φθόνῳ τοῦ διαβόλου δὲ ἀπατηθεὶς μισεύγω,
ἀφίνω τὸν παράδεισον τοῦ Πιπεριοῦ, καὶ φεύγω,
σκανδαλισθεὶς γιὰ τὸ οὐδὲν μετὰ τοῦ γέροντός μου,
ὄχι διὰ θεότητα, ὡς ὁ πρωτόπλαστός μου.
Δὲν ἐμεταχειρίσθηκεν τὸν ὄφιν εἰς ἐμένα
'ς τ' ἀφτί μου ἐψιθύρισε χωρὶς μέσο κανένα·
καὶ ἀγκαλὰ δὲν ἔφαγα τὸ σῦκο ἢ τὸ μῆλο,
καθὼς ἀπὸ τῆς γνώσεως ὁ πάππος μου τὸ ξύλον,
ἔφαγα δὲ τὸν λόγον του, ὡς ἕνα καλὸ σῦκο,

κ' εὐθὺς μὲ εἶπεν-ἀπ' ἐδῶ, φθάνει σε πλέον, σήκω!
Δὲν ἐγυμνώθηκ' ἀληθῶς ἀπ' τὰ φορέματά μου,
στερεύθηκα δὲ τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα τὰ καλά μου.
Δὲν μὲ ὠργίσθη ὁ θεὸς, ἀλλ' ἡ συνείδησί μου,
ὁ ἄγγελος μ' ἐμάλωσεν, ὡσὰν ἕνας κριτής μου.
Κ' ἐπῆγα εἰς τὴν Σκόπελον, ὡσὰν εἰς ἐξορίαν·
ἀπέναντι τοῦ Πιπεριοῦ, νὰ καίῃ τὴν καρδίαν·
εἰς τοὺς πεντήκοντα καὶ ἓξ τῇ ἕκτῃ νοεμβρίου,
ἐμβῆκα εἰς τὴν Σκόπελον, ἐλέει τοῦ Κυρίου.

Διωχθεὶς ἐκ Πιπερίου ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου διὰ μικρὰν παρακοήν, στέλλεται ὡς εἰς ἐξορίαν εἰς Σκόπελον, καὶ εὐθὺς μηδὲ κἂν πατήσας τὰ χώματα τῆς χώρας, ταπεινὸς καὶ ἄγνωστος διῆλθεν ἐν μέσῳ πατρίδος, συγγενῶν καὶ οἰκείων, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὡραῖον μοναστήριον Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας, τὸ ὑπὸ τοῦ πατρός του κτισθέν, ἐπὶ ἓξ μῆνας ἄγνωστος ἐβίωσεν ἐν μέσῳ πατρίδος, οἰκείων, καὶ ἀδελφῶν. Πλὴν ἀλλ' ὅμως μᾶλλον ἀσκανδαλίστου ἡσυχίας ποθῶν, μετέβη (1 μαΐου 1757) εἰς τὴν ἐν Ἄθωνι μονὴν τοῦ Ξηροποτάμου, πρὸς τὸν σκευοφύλακα τῆς ὁποίας, Σκοπελίτην καὶ τοῦτον ὄντα, συνέδεεν αὐτὸν παλαιὰ σχέσις. Μετὰ χαρᾶς δ' ἐδέχθησαν τὸν Δαπόντεν οἱ μοναχοί, ἅτε δὴ γνωστὸν αὐτοῖς ὄντα, καὶ πρὸ πάντων, διότι μελετῶντες τὴν ἐπιδιόρθωσιν τοῦ καταρρέοντος ναοῦ, ἐσκέπτοντο περὶ καταλλήλου προσώπου ἵν' ἀποσταλῇ εἰς τὰς παρὰ τὸν Ἴστρον ἡγεμονίας πρὸς σύναξιν ἐλέους. Καὶ δὴ ἀμέσως ἡ ἀποστολὴ αὕτη ἀνετέθη ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸν οὐρανόπεμπτον Καισάριον, τοῦ ὁποίου τὸ κοσμικὸν ὄνομα ἐβάρυνε πλέον τοῦ περικαλύπτοντος ράσου. Ἔμπληκτος ὁ δυστυχὴς μοναχός, ὁ παντοιοτρόπως ἀποφεύγων τὴν κοσμικὴν τύρβην, ἤκουσε τὸν κλῆρον ἐπ' αὐτὸν λαχόντα, πρὸς ἐπίσκεψιν μάλιστα τῶν χωρῶν, αἵτινες τῷ ἀνεμίμνησκον δύσαντα μεγαλεῖα καὶ σκληρὰς περιπετείας. Μάτην ἀπεποιήθη καὶ διε-

μαρτυρήθη κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν Ξηροποταμινῶν μοναχῶν, οἵ τινες ἄκαμπτοι ἐξώρκιζον τὸν δυστροποῦντα ἀδελφὸν ν' ἀναδεχθῇ τὸ μέγα ἐκεῖνο καθῆκον, ἐπιρρίπτοντες εἰς αὐτὸν καὶ μόνον τὴν εὐθύνην τῆς μὴ τυχὸν συντελέσεως τοῦ ἱεροῦ ἔργου. Παντοίας ἐξευρὼν προφάσεις ὁ Δαπόντες εἰς ἄρνησιν, σοφίζεται ἐπὶ τέλους πρότασιν, τῆς ὁποίας ἡ μὴ ἐκπλήρωσις ἠδύνατο νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὸν ἐντίμως τῆς δυσκόλου θέσεως· λεγει δηλαδή, ὅτι μόνον φέρων τὸ ἐν τῇ μονῇ ἀποτεθησαυρισμένον πολύτιμον ξύλον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ ζητῶν τὴν ἐλεημοσύνην τῶν χριστιανῶν. Ἀλλ' οἱ μοναχοὶ κατ' οὐδένα λόγον θέλοντες ν' ἀπολέσωσι τὴν καλὴν περίστασιν, παρ ἐλπίδα συναινοῦσι καὶ εἰς τὴν μεγάλην ταύτην πρότασιν τοῦ ἀπαιτητοῦ.

Ὅθεν τῇ 2 μαΐου 1757 λαβὼν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ πολύτιμον τῆς μονῆς κειμήλιον, καὶ ὑπὸ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν προπεμφθεὶς τῶν τε μοναχῶν καὶ τοῦ παρευρεθέντος ἐπισκόπου Κασανδρείας, ἀπέρχεται τοῦ Ἄθωνος μετὰ τῆς συνήθους πομπῆς, ἔχων συνοδίτας ἕνα μοναχὸν καὶ ενα ἐφημέριον. Καὶ πρῶτον μὲν ἐλθὼν εἰς Αἶνον, μεταβαίνει ἐκεῖθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐκ ταύτης διὰ τοῦ μεγάλου Τουρνάβου, Ἀρβανιτοχωρίου καὶ Σιστοβίου φθάνει εἰς Ζιμιτσιαν τῆς Βλαχίας, ὅθεν ἀναγγέλλει εἰς τὸν ἡγεμόνα τήν τε ἄφιξίν του καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Ὁ δ' ἡγεμὼν ἀπαντῶν γράφει αὐτῷ νὰ μεταβῇ εἰς Κουτρουζάνι, ὅθεν θέλει γίνει ἡ πρὸς εἴσοδον τοῦ ἱεροῦ κειμηλίου ἐπίσημος τελετή. Καὶ τῷ ὄντι μετ' οὐ πολὺ καταφθασάντων τοῦ τε ἡγεμόνος μετὰ τῶν ἐν τέλει, τοῦ Οὐγγροβλαχίας μητροπολίτου Φιλαρέτου μετὰ τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἀπείρου πλήθους λαοῦ, ἐν πομπῇ εἰσέρχεται τὸ ὑπὸ Δαπόντε φερόμενον τίμιον ξύλον εἰς Βουκουρέστιον.

Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ λειψάνου, ἐξαιρετικαὶ ἀπεδόθησαν καὶ εἰς τὸν Καισάριον τιμαί, ὅστις ἐπὶ ἡγεμονικοῦ ὀχήματος

μεταβὰς εἰς τὸ ἐν Σαρανταρίῳ διαμονητήριόν του, ἐπαρουσιάσθη τὴν ἐπιοῦσαν εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ πολλὰ καὶ διάφορα ἐλάλησεν εἰς τὸν ἡγεμόνα, ὅστις ἐλέγξας αὐτὸν ἐπὶ τῇ φυγῇ, ἐπῄνεσεν ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ μοναχικοῦ βίου.

Μετὰ τοῦ ἱεροῦ κειμηλίου ὁ Δαπόντες περιελθὼν τὰς παριστρίους ἡγεμονίας, καὶ καταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν, Χίον, Σάμον, Ψαρά, Σκόπελον, καὶ Εὔβοιαν (1), πολλὰ δὲ καὶ διάφορα περισυνάξας ἐλέη, ἐπανῆλθε μετὰ ὀκταετῆ περιοδείαν εἰς Ἄθωνα (11 σεπτεμβρίου 1765). Μετὰ ζήλου δ' ἐπιστατήσας εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῆς μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου, ἐνταῦθα μελετῶν καὶ συγγράφων μετήλλαξε καὶ τὸν βίον τῇ 4 δεκεμβρίου 1784.

Ὁ καλῶς ἐξετάζων τὸν Δαπόντεν, τοσοῦτον πιστῶς ἐξεικονιζόμενον ἐν τοῖς πολυαρίθμοις αὐτοῦ συγγράμμασιν, ἀναγνωρίζει ἕνα τῶν ἀληθεστέρων ἀντιπροσώπων τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, μεθ' ὅλων τῶν ἀρετῶν καὶ ἐλαττωμάτων τοῦ καιροῦ του. Πατριώτης φλογερὸς μετ' ἀναστεναγμῶν καὶ δακρύων ἀναφέρει τὸ ὄνομα τῆς δουλευούσης πατρίδος.

Ἑλλάς, καθέδρα τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν αὐτῶν μαντεῖον!
Ἑλλάς, σοφία ζωντανή, καὶ τὸ αὐτῆς ταμεῖον,
τὸ τῶν σοφῶν βασίλειον, ἡ τῶν ἡρώων πόλις,
ὁ νόμος καὶ ὁ ὀφθαλμὸς τῆς οἰκουμένης ὅλης,
τὸ θησαυροφυλάκιον ἦτον τῶν κειμηλίων,
τὸ θέατρον τῶν θαυμαστῶν οἰκοδομῶν, κτιρίων!
τὰ κατὰ μέρος τὸ λοιπὸν τί νὰ τὰ περιγράψω;
ἔξω ἂν θέλω ταῖς καρδιαῖς ἀναγνωστῶν νὰ κάψω... (2)

Βλέπει εἰς τὰ ὄνειρά του τὸν δικέφαλον ἀετὸν τοῦ Βυ-

(1) Τὸ μέρος τοῦτο τῆς περιοδείας εἶναι λίαν περίεργον διὰ τὰς περιεχομένας εἰδήσεις περὶ τῆς τότε καταστάσεως τῶν χωρῶν τούτων.

(2) Γεωγραφικὴ ἱστορία, (περιγραφὴ τῆς Ἑλλάδος).

ζαντίου, ἐξυπνᾷ καὶ τείνει τὰς χεῖρας νὰ τὸν συλλάβῃ, πλὴν τὸ ἴνδαλμα διαλύεται, καὶ ὁ Δαπόντες διαλύεται εἰς δάκρυα. Ἐξυμνεῖ τὴν πάλαι λαμπηδόνα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ βλέπει νῦν ἐν αὐτῇ «θρόνον σκωλήκων, καὶ τρύπαν μυρμήκων». Ἀναγινώσκει τοὺς χρησμούς, καὶ ἐναγωνίως ἀναμένει τὴν προφητευομένην ἀπελευθέρωσιν· μετὰ τὸ πέρας ὅμως τοῦ τετραετοῦς πολέμου, τῆς καταστροφῆς τῆς Πελοποννήσου, καὶ τῆς πρὸς τοὺς Τούρκους ἀτίμου εἰρήνης τῶν Ρώσσων, ἄπελπις ἀποκαλεῖ ψεύστας τοὺς χρησμολόγους, μ' ὅλην τὴν εὐλάβειαν τὴν ὁποίαν ἔχει πρὸς τὴν ἁγιότητα τῶν ἀνδρῶν, ἀνακράζων.

Ἔκστηθι φρίττων οὐρανέ, στέναξον γῆ ἀθλία,
ἡ ἅλωσις δὲν ἔγινε τῆς Πόλης ἡ ἁγία!
Ποῦ Πέτρος νῦν ὁ βασιλεὺς νὰ κλαύσῃ καὶ Ρωμαίους,
νὰ κλαύσῃ καὶ τοὺς Ρούσους δὲ μὲ θρήνους καὶ δικαίους;
τοῦς Ρούσους ὅτι ἔφθασαν τὴν πόρταν τῶν ἐχθρῶν τους,
καὶ δὲν καταξιώθηκαν τὰ μπάσουν τὸν στρατόν τους·
τοὺς δὲ Ρωμαίους τοὺς πτωχούς, διότι σκλαβωμένοι
οἱ ἀδελφοί του ἔμειναν καὶ πάλιν οἱ καϋμένοι!
Προφῆται σεῖς, θρηνήσατε, σεῖς λέγω χρησμολόγοι,
'ς τὸν ἄνεμον οἱ λόγοι σας, ψευσθῆτε ἀστρολόγοι!
Ρωμαῖοι, ἂς θρηνήσωμεν τὴν ἀχρειότητά μας,
δι' αὐτὴν γὰρ ἐχάσαμεν τὴν ἐνδοξότητά μας,
τὴν δόξαν τὴν τῶν ἀρετῶν, τὴν δόξαν τῆς σοφίας,
τὴν δόξαν τὴν ὑπέρλαμπρον νῦν δὲ τῆς βασιλείας.
Ἔκστηθι φρίττων οὐρανέ, σάλευσον γῆ ἀθλία,
ἡ ἅλωσις δὲν ἔγινε τῆς Πόλης ἡ ἁγία!
Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔγινε τώρα προφητευμένη,
εἰς τοὺς δικούς μας τοὺς καιροὺς καὶ χρησμολογημένη,
καὶ πολυποθουμένη τε καὶ ἀπανδεχομένη,
ποτέ μας μὴν ἐλπίζωμεν πλέον πῶς θέλει γένει.

Θέλοντες οὖν μὴ θέλοντες, βοήσωμεν ἀξίως,
τοὺς λόγους παίδων τῶν τριῶν ἐδῶ καὶ ἁρμοδίως:

« Εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησας ἡμῖν, καὶ πάντα τὰ ἔργα σου ἀληθινά, καὶ εὐθεῖαι αἱ ὁδοί σου, καὶ πᾶσαι αἱ κρίσεις σου ἀληθεῖς, καὶ κρίματα ἀληθείας ἐποίησας κατὰ πάντα, ἃ ἐπήγαγες ἡμῖν, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τῶν πατέρων ἡμῶν Κωνσταντινούπολιν ».

Ἀλλαχοῦ δὲ περιγράφων τὸ κατὰ Βαβυλῶνος στρατήγημα τοῦ ἀκρωτηριασθέντος Ζωπύρου, προτίθησι τοῦτον εἰς τοὺς Ἕλληνας παράδειγμα μιμήσεως, λέγων·

Ὁποῦ κατὰ ἀλήθειαν καὶ τώρα 'ς τὸν καιρόν μας,
ἂν ἦτον ἕνας Ζώπυρος, κατὰ τὸ δίκαιόν μας
ἐπέρναμεν τὸν θρόνον μας καὶ τὸ βασίλειόν μας.
Μὰ ποῦ τοιοῦτος ἄνθρωπος 'ς τὸ γένος τὸ δικόν μας;
ποῦ τέτοιος χριστιανός; ποῦ τέτοιος Ρωμαῖος:
ποῦ φίλος τέτοιος πιστός, φρόνιμος καὶ γενναῖος;

Θεωρῶν τὴν ἐκπαίδευσιν, ὡς τὸ μόνον μέσον πρὸς ἀνάδειξιν καὶ σωτηρίαν τοῦ ἑλληνισμοῦ, δὲν παύει συνιστῶν τὴν τύπωσιν βιβλίων, ὑπὲρ τῶν ὁποίων οἱ δαπανῶντες ἐκπληροῦσι τὴν ἱερωτέραν τῶν ἐλεημοσυνῶν καὶ σώζουσι τὴν ψυχήν των. Παντοιοτρόπως δὲ συνιστᾷ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν μελέτην, θεωρῶν τὴν παιδείαν ὡς ὑψηλὸν καὶ θεῖον χρῆμα, « Καθὼς οἱ θησαυροί, λέγει, καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι εὑρίσκονται εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς, καὶ τὰ μαργαριτάρια εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, καὶ οἱ ἐρευνῶντες αὐτὰ εὑρίσκουσι καὶ εὐφραίνονται, οὕτω καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες τὰ βιβλία εὑρίσκουσιν εἰς αὐτὰ θησαυροὺς καὶ πολυτίμους λίθους καὶ μαργαρίτας πνευματικούς..... Οὕτω δὲ ποιοῦντες ἂς ἦσθε βέβαιοι, ὅτι ὁ θεὸς θέλει γράψει τὰ ὀνόματά σας εἰς τὸ

βιβλίον τῆς ζωῆς, ἐν ᾧ εἰσι γεγραμμένοι οἱ ἅγιοι πάντες, καὶ θέλει ζῆτε μετὰ τῶν ἁγίων αἰώνια ». (1)

Ἵνα δὲ μοὶ δειχθῶσι τὰ βιβλία αὐτοῦ μονότονα, καὶ ὡς τοιαῦτα ὑπὸ μόνον ὀλίγων ἀναγινώσκωνται, ἐπίτηδες ἐγκαταμιγνύει, πολλάκις ἄνευ τάξεως, ποικίλας διηγήσεις ἐκ τῆς ἑλληνικῆς καὶ Βυζαντινῆς ἱστορίας, καὶ τῶν Γραφῶν, παρεντιθεὶς καὶ ἄλλων ἄγνωστα ποιήματα καὶ ἐπιστολάς, κανόνας καὶ τροπάρια εἰς ἁγίους, καὶ πάντα ταῦτα εἰς ἔμμετρον ἐπὶ τὸ πολὺ λόγον, τὸν ὁποῖον χρωματίζει ἀρκετὴ χάρις καὶ φαντασία ποιητικὴ οὐχὶ συνήθης. Χάριν περιεργείας παρεντίθημι τὰ προοίμιά τινων κεφαλαίων τῆς ἀνεκδότου αὐτοῦ Γεωγραφικῆς ἱστορίας (β΄, ε΄, ϛ΄, ιε΄, κ΄).

Τὰ ἄσπρα τὸν φιλάργυρον εὐφραίνουν καὶ χορταίνουν,
τὰ φαγητὰ τὸν λαίμαργον χορταίνουν καὶ εὐφραίνουν,
τὰ ροῦχα τὸν καλλωπιστήν, καὶ ἄλλα πάλιν ἄλλο·
τὸν φρόνιμον δὲ ἄνθρωπον (τὸ λέγω καὶ δὲν σφάλλω)
εὐφραίνει ἡ ἀνάγνωσις, εὐφραίνει τὸ βιβλίον·
καὶ ἔστωντας, φέρε εἰπεῖν, Μπερτόλδος — τί πλειὸ θέλεις;
βάρβαρος, ἤγουν ἀμαθής, γίνετ' Ἀριστοτέλης·
ἢ ἔστωντας, φέρε εἰπεῖν, ἄπρακτος Σκοπελίτης,
φαίνεται, ναίσκε, εὐγενής, Κωνσταντινουπολίτης·
καὶ ὄντας εἰς τὴν Σκόπελον, ξεύρει τῆς Μοσχοβίας
τὰ πράγματα, τὰ θαύματα πάσης μετ' ἀκριβείας,
ξεύρει τὰ τῆς Νεμτζίας τε, ξεύρει τὰ τῆς Σφετζίας,
καὶ πάσης κοντοσύλαβα ἑτέρας βασιλείας·
ταῦτα δὲ διηγούμενος, καθένας τὸν κιτάζει
'ς τὰ ὄμματα μὲ τέσσαρα ὄμματα καὶ θαυμάζει·
καὶ ἔτσι μακαρίζονται καὶ πίσω του κ' ἐμπρός του
καὶ οἱ γονεῖς του καὶ αὐτὸς καὶ ὁ διδάσκαλός του.

(1) Τοῖς ἀναγινώσκουσιν ἀδελφοῖς (Προοίμιον τῆς Γεωγραφικῆς ῾στορίας).

Ποτῆρι, ποτηράκι μου, πέντε φοραῖς ποτῆρι!
καθήμενοι 'ς τὸ καπηλειό, ἢ ἔξω 'ς τὸ τζαΐρι (1)
οἱ μεθυσταί, βαστῶντάς το, φωνάζουν, τραγουδοῦσι
μὲ μιὰ μεγάλη τους χαρά, ὁποῦ θαρρεῖς πετοῦσι.
Βιβλίον μου, βιβλίον μου, δέκα φοραῖς βιβλίον!
καθήμενος εἰς τὸ κελλί, ἢ καὶ εἰς τὸ σχολεῖον,
ἐγὼ δὲ καὶ βαστῶντάς το μεγαλοφώνως κράζω,
καὶ τὸν θεόν μου δι' αὐτὸ εὐχαριστῶ, δοξάζω....
διότι τὸ ποτήριον μεθᾷ καὶ ἀτιμάζει,
καὶ νὰ λαλῇ τὸν πίνοντα πάλιν τὸν ἀναγκάζει,
πλὴν μὲ τὰ τοιχοκρούσματα καὶ μὲ μεγάλον ἦχον,
— ἐγὼ σὲ πίνω γιὰ καλό, καὶ σὺ μὲ πᾶς 'ς τὸν τοῖχον!
Τὸ δὲ βιβλίον τὸ χρυσὸ χρυσώνει τὰς καρδίας,
καὶ μᾶς γεμίζει, ἀδελφοί, χάριτος καὶ σοφίας,
μᾶς φρονιμεύει, μᾶς τιμᾷ, ναίσκε, καὶ μᾶς δοξάζει,
καὶ νὰ λαλοῦμεν καὶ ἡμεῖς πάλιν μᾶς ἀναγκάζει,
— βιβλίον μου, βιβλίον μου, ἐγὼ σὲ διαβάζω,
καὶ πῶς μὲ πᾶς εἰς τὸ καλὸ ἐσὺ 'γὼ δὲν διστάζω!

Βαρὺ καὶ δύσκολον πολύ, τέκνον μου, νὰ τρυπήσῃς,
τὴν πέτρα μὲ τὸ σίδηρο καὶ νὰ τὴν πελεκήσῃς·
τὸ νερό, τόσον ἁπαλό, καὶ μὲ τὸ στάλαγμά του,
καθὼς θωροῦμεν, τὴν τρυπᾷ διὰ τὸ σύχνασμά του.
Συχνάζοντας λοιπὸν καὶ σύ, τέκνον, εἰς τὰ βιβλία,
ἐὰν δὲν ἦσαι, γίνεσαι σοφός, τῇ ἀληθείᾳ·
τὸ γὰρ βιβλίον σοῦ τρυπᾷ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν,
κ' εὐγάλλει τὴν ἀμάθειαν καὶ βάλλει τὴν σοφίαν·
σὲ κάμνει μαθηματικόν, σὲ κάμνει ἀστρονόμον,

(1) λειμών.

σὲ κάμνει καὶ ἱστορικόν, σὲ φέρει 'ς ἄλλον δρόμον.

Ἄσπρο τραντάφυλλο βαστῶ καὶ θέλω νὰ τὸ βάψω,
κι' ἂν τὸ πιτύχω 'ς τὴν βαφή, πολλαῖς καρδιαῖς θὲ κάψω·
χρυσὸ χαρτὶ ἐγὼ κρατῶ, χρυσὸ τῇ ἀληθείᾳ,
κ' εὐφραίνεται τὸ πνεῦμά μου συγχαίρει ἡ καρδία·
ἐὰν τὸ τελειώσω δέ, κ' ἐὰν καὶ τὸ σταμπάρω,
πολλαῖς καρδιαῖς θέλουν χαρῆ, πολὺν μισθὸν θὲ πάρω.

Ὁποῦ θέλει ν' ἀγαπήσῃ, θέλει νὰ χασομερήσῃ,
θέλει κι' ἄσπρα νὰ ξοδιάσῃ, καὶ νὰ μὴ τὰ λογαριάσῃ,
λέγει ὁ κοινὸς ὁ λόγος ἤγουν ἡ παροιμία.
Ἐγὼ δὲ λέγω, ἀδελφοί, πάλιν τὰ ἐναντία·
ὅποιος θέλει, ἀγαπᾷ ἄσπρα νὰ ἀποκτήσῃ,
νὰ τιμηθῇ νὰ δοξασθῇ, καὶ νὰ καλοζωήσῃ,
πρέπει νὴ μὴ χασομερᾷ, ἀμὴ νὰ διαβάζῃ,
καὶ τῆς ζωῆς του τὸν καιρὸν καλῶς νὰ ξοδιάζῃ,
ὅτι εἰς τὰ βιβλία μας εἶναι καλοζωΐα,
πλοῦτος καὶ δόξα καὶ τιμή, καὶ πᾶσα εὐτυχία.

Κατὰ τὸν Δαπόντεν, δὲν πρέπει νὰ τυπῶνται τὰ βιβλία χάριν ἁπλῆς κερδοσκοπίας, ἀλλὰ πρὸς ἁπλῆν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τῶν φιλοτίμως δαπανώντων πρὸς διάδοσιν αὐτῶν. Λαλῶν παρεκβατικῶς περὶ Γεωργίου τοῦ Καστριώτου, ὅστις ἐ σ ύ ν τ ρ ι ψ ε τ ὸ ν Μ ε χ μ έ τ η ν, ὡ ς ἄ λ λ ο ς Ἀ χ ι λ λ έ α ς, ἐπιφέρει.

Ἔχω καὶ τὸ βιβλίον δὲ τῶν ἀνδραγαθιῶν του,
τῶν γενομένων παρ' αὐτοῦ ἕως τὸν θάνατόν του,
χειρίσιον, δυσεύρετον, μὲ ὅλην τὴν ζωήν του,
ἄχ! καὶ νὰ τὸ ἐτύπωνεν ἕνας γιὰ τὴν ψυχήν του·
ἀξιοτύπωτον καὶ γὰρ εἶναι ἐπ' ἀληθείας,
ὡς τὸ Ψαλτῆρι γίνεται διὰ τυπογραφίας.

Ἐν τῷ Ἱστορικῷ Καταλόγῳ (σελ. 190) ἀναφέρων τὴν ἀποποίησιν τοῦ ἐν Βενετίᾳ Πάνου Μαρούτζη πρὸς τύπωσιν τῶν ἑρμηνευτῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, ἀνακράζει, « φεῦ! τῆς ζημίας ὁποῦ ἐπάθαμεν ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας! ἀνάθεμά σε, φιλαργυρία! » Πιστεύει δέ, ὅτι ὁ θεὸς τιμωρεῖ σκληρῶς τοὺς ἀντενεργοῦντας εἰς τύπωσιν βιβλίων· ὅταν, λέγει, ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Ματθαῖος, ἔμαθεν, ὅτι ὁ διδάσκαλος Μάρκος Κύπριος ἐκ φθόνου ἀπέτρεψε τὸν ἡγεμόνα Μπραγκοβάνον, νὰ δαπανήσῃ εἰς ἔκδοσιν τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, ὡς δῆθεν ἐγγιζόντων τὸ δόγμα τῆς ἐκκλησίας μας, « εὔγαλε τὸ καμυλαῦκί του καὶ εἶπε — Κύριε, εἰ μὲν καὶ εἶπεν ὁ Μάρκος ἀλήθειαν, συγχωρημένος εἴη· εἰ δὲ μή, φάγουσα νὰ φάγῃ τὸ στόμα του! Καὶ ἀπέθανε ἀπὸ φάγουσαν (ὁ θεὸς νὰ τὸν ἐλεήσῃ) δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν (1).

Μὲ τὴν μονομερῆ πρόθεσιν τοῦ νὰ συντελέσῃ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῆς εὐκταίας ταύτης τοῦ δουλεύοντος ἔθνους ἀναγεννήσεως, δὲν ἔπαυσε μέχρι γήρως ἐσχάτου ἐργαζόμενος, οὐδεμίαν ἄλλην ζητῶν ἀμοιβὴν τῶν ἀδιαλείπτων αὐτοῦ κόπων, ἢ μόνην τὴν εὐχαρίστησιν νὰ βλέπῃ δημοσιευόμενα καὶ ἀναγινωσκόμενα τὰ φιλοπονήματά του. Τὸν μονομερῆ τοῦτον πόθον πολλαχοῦ διακηρύττει, χαριέντως δ' ἐκφράζει ἐν τῇ ἑξῆς ἐπιστολῇ πρὸς Προκόπιον ἡγούμενον τῆς ἐν Ἰασίῳ αὐθεντικῆς μονῆς τοῦ Γαλατᾶ, τῆς ὑποτελούσης εἰς τὸν Παναγιον Τάφον (ἀπριλίου 25, 1767). « . . . . τέταρτον, ν' ἀσπασθῇ ἐκ μέρους μου, νὰ χαιρετήσῃ καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν κὺρ Κωστῆ (2), ὁποῦ ἂς ἦναι πολύχρονος, ἂς ἔχῃ τὴν εὐχὴν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, καὶ τῶν Σαράντα ἁγίων μου, ἐτύπωσε τὸ βιβλίον μου, ὁποῦ ὀνομάζεται Καθρέπτης Γυναικῶν· μέσα εἰς τὸ ὁποῖον εἶδον ἀληθινὰ τὸν

(1) Ἱστορικὸς Κατάλογος, σελ. 192.

(2) Κωστῆς Ἀβράμης Νεοχωρίτης.

πρὸς τὸ πτωχὸν ἡμῶν γένος τῶν Ρωμαίων πλούσιον ζῆλόν του, καὶ τὴν πρὸς ἐμὲ τὸν ἀνάξιον οὐ μετρίαν ἀγάπην του· ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ τὸν πληρώσῃ τὰ ἔξοδα, τὰ δέκα πρὸς δώδεκα τολμῶ καὶ λέγω ἐγώ, ἡ δὲ ἀγαθότης του καὶ δεκαπλάσια δύναται ὡς θεός, καὶ ἑκατονταπλασίονα. Μὴ θαρρῇ δὲ ἡ ἀγάπη του, ὅτι δὲν πληρόνω κ' ἐγὼ τὸ χρέος μου, ἀλλ' ἂς ἠξεύρῃ, ὅτι καὶ εἰς τὴν Πόλιν καὶ ἀλλοῦ πολλῶν φίλων ἔγραψα, παρακινῶντας αὐτούς, καὶ δι' αὐτῶν ἄλλους, νὰ τρέξουν νὰ ἀγοράσουσι, καὶ ἔχω θάρρος εἰς τὸν θεὸν νὰ τὰ μοσχοπουλήσῃ, μόνον ἂς μὴ βιάζεται· ἀλλ' ἂς βιασθῇ νὰ τυπώσῃ καὶ τὸν ἄλλον τόμον, ἤτοι τὸν πρῶτον, ὅτι δίχως ἐκεῖνον, ἂς ἠξεύρῃ ὁ κὺρ Κωστῆς πῶς εἶναι τὸ ἴδιον, παραδείγματος χάριν, ὡσὰν νὰ ἐγέννησεν υἱὸν μὲ ἕνα 'μάτι, ἢ μὲ ἕνα χέρι, ἢ μὲ ἕνα ποδάρι, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ ἂν πρέπῃ, καὶ τὸν βαστᾷ ἡ πατρικὴ καὶ σπλαγχνική του καρδιά, νὰ βλέπῃ τὸ παιδί του κουλόν, ἢ χωλόν, ἢ μονόφθαλμον, καὶ ἂν ἦναι δίκαιον καὶ τιμή του, φρόνιμος εἶναι καὶ ἂς τὸ κρίνῃ. Ὡς τόσον ἐγὼ τὸν εὔχομαι, καὶ τὸν εὐχαριστῶ πάλιν καὶ πολλάκις διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ χάριν, ἤγουν τὴν ἀναγέννησιν τοῦ παιδιοῦ μου· μὲ τὴν ὁποίαν τί νὰ εἰπῶ τώρα; νὰ 'ναι ὥραις καλαῖς, πῶς ἐσυγγενεύσαμεν ἢ ἐσυμπεθεριάσαμεν, ἐγὼ καὶ ὁ Κωστῆς . . . . ὅτι ὁ Κωστῆς πατήρ, ἐγὼ δὲ γεννήτωρ, ἐκεῖνος ξοδιαστής, ἐγὼ δὲ κοπιαστής, ἐκεῖνος τυπωτής, ὁ δὲ Καισάριος ποιητής. Πέμπτον· εὐχαριστῶ καὶ ὑπερευχαριστῶ καὶ τὸν ἅγιον καθηγούμενον Προκόπιον, τὸν ἀληθῶς καὶ λόγοις καὶ πράξεσιν εὐδοκιμοῦντα παρὰ τῷ θεῷ καὶ παρὰ ἀνθρώποις, καὶ λίαν προκόπτοντα, καὶ φιλῶ τὸ χέρι του· ὅτι δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι διὰ τῆς ἱερᾶς του χειρὸς καὶ τοῦ πανιέρου του στόματος, τὸ ἱερὸν αὐτὸ ἔργον τετέλεσται καὶ τύποις ἐκδίδοται. Ἂν ἀξιωθῶ δὲ νὰ ἀκούσω, πῶς μὲ τὰ μέσα αὐτά, καὶ ὁ ἄλλος τόμος τυπόνεται, μάλιστα τώρα ὁποῦ ἦλθε πάλιν αὐτοῦ καὶ αὐθεντεύει

ἡ δόμνα (1), καὶ ἠμπορεῖ νὰ τὴν παραλάβῃ συνεργὸν ἢ καὶ αὐτουργόν, συνεργείᾳ τοῦ κρείττονος, θέλω παραιτήσει ὅλο τὸ γῆρας καὶ λάβῃ ὅλας μου τὰς δυνάμεις, καὶ θέλω σηκωθῇ τρέχωντας μὲ τὰ τέσσερα νὰ ἔλθω αὐτοῦ ἀτός μου, νὰ φιλήσω καὶ ποδάρι του. Ὅταν ὅμως πρὸς τούτοις καταξιωθῶ νὰ εὐαγγελισθῶ πῶς καὶ ὁ τόμος τῆς Ἐξηγήσεως τῆς Θείας Λειτουργίας, ἔτι δὲ καὶ ὁ ἄλλος τόμος, τὸ Θέατρον τὸ Βασιλικόν, νὰ τυπωθοῦν καὶ αὐτοὶ ἀπεστάλθησαν, καὶ ἐπῆραν τὸν δρόμον καὶ τρέχουσι, τότε βέβαια θέλω γίνει ἐρχόμενος τοῦ κυρίου μου Προκοπίου καὶ δοῦλός της αἰώνιος· διὰ τὸν ἄλλον δέ, Τράπεζα Πνευματικὴ ὀνομαζόμενον, δὲν μὲ μέλει. Ἕκτον· παρακαλῶ νὰ μὲ φανερώσετε, πόσα ἀντίτυπα ἐτύπωσε· χίλια; καὶ ἂν ἐτύπωσε χίλια, πέφτουν εἰς ἐμένα, λόγῳ τῆς ὁμοπατρίας, τὰ πεντακόσια· ἐγὼ δέ, ὡς ἕνας συμπέθερος, καὶ εἰς τὰ ἑκατὸ εὐχαριστοῦμαι· εἰ δὲ μή, καὶ εἰς τὰ δέκα κατεβαίνω, σὰν ἕνας μακρυνὸς συγγενὴς καὶ καλόγνωμος· τέλος πάντων, καὶ εἰς τὸ ἕνα, σὰν ἕνας πτωχός, κ' ἐκεῖνος καλόγηρος· μόνον νὰ τὸ ἰδῶ τί μάτια ἔχει τὸ παιδί μου, ὅτι ἀκόμη δὲν ἀξιώθηκα. Ἕβδομον· νὰ μὲ ἀποκριθῆτε, διὰ τὸν Κύριον, παρακαλῶ, περιπόθητε, διὰ νὰ μὲ εὐαγγελίσετε, ὄγδοον, πῶς ἐστάλθη καὶ ὁ ἄλλος τόμος νὰ τυπωθῇ, ὡσὰν νὰ πῇς νὰ ἰατρευθῇ τὸ παιδί, νὰ λάβῃ καὶ τὰ λοιπὰ μέλη, μὴ μείνῃ μισὸν ἕως τέλους, καὶ τέρας ταὐτὸν εἰπεῖν καὶ παράσημον, ὃ μὴ γένοιτο, νὰ τὸ πάθω καὶ αὐτὸ ὁ πατέρας ἐγὼ ὁ καλότυχος, καὶ ἀντὶς νὰ χαίρωμαι, νὰ τὸ θωρῶ νὰ πικραίνωμαι (2) ».

Ἓν δὲ μόνον παράπονον ᾀείποτε φέρει ἀνὰ στόμα ὁ ἀκάματος οὗτος καὶ ἀφιλοκερδὴς πολυγράφος, ὅτι οἱ μὲν ἐπιστατήσαντες εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν τυπουμένων βιβλίων του

(1) Ἑλένη Μαυροκορδάτη, σύζυγος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Γρηγορίου Καλλιμάχη.

(2) Εὕρηται ἐν Κέρατι Ἀμαλθείας.

κατέστρεψαν τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν χάριν τῆς στιχουργίας, θέλοντες νὰ ἐξελληνίσωσι δῆθεν τὸ ἁπλοϊκὸν αὐτῶν ὕφος, οἱ δὲ ἀπειράριθμοι ἀντιγραφεῖς τῶν χειρογράφων αὐτοῦ δι' ἀπροσεξίαν ἠκρωτηρίασαν καὶ ἐνόθευσαν τὰ ἔργα του, ἄλλοι δὲ ἀναιδέστεροι καὶ ᾠκειοποιήθησαν αὐτά. Πρώτη ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ τούτου, ἐγένετο ὁ ἐκ Καστορίας ἰατροφιλόσοφος Θωμᾶς Μανδακάσης, διὰ τὸ ἔγκλημα τοῦ ὁποίου μέχρι τοῦ τάφου παραπονεῖται, μὴ δυνάμενος, καθὸ χριστιανός, νὰ τὸν καταρασθῇ· οὗτος ἐπιμεληθεὶς τὴν τύπωσιν τοῦ Καθρέπτου τῶν Γυναικῶν (ἐν Λειψίᾳ 1766), ἐκ κουφότητος μᾶλλον, ἢ μοχθηρίας, ὡς ὁ Δαπόντες κραυγάζει, διώρθωσε κατὰ τὸ δοκοῦν τὸ κείμενον. Συνεπείᾳ τῆς ἀδικίας ταύτης, δι' ἣν μάτην διεμαρτυρήθη ὁ συγγραφεύς, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔγραψεν ἐν ὕφει δικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ τὸ ἑξῆς ἐπιτίμιον, ἀναγινωσκόμενον ἐν ἅπασι τοῖς ἐκδεδομένοις καὶ ἀνεκδότοις αὐτοῦ πονήμασι. «Ἐπειδὴ πολλοὶ ἐπεχείρησαν πολλάκις πολλὰ βιβλία παλαιά τε καὶ νέα νὰ ἀντιγράψωσι, καὶ ἀντιγράφοντες αὐτὰ διαφθείρουσι, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀμαθεῖς, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ τὰ ξαναδιαβάζωσι μὲ τὸ πρωτότυπον, νὰ διορθώνωσι τὰ λάθη, καὶ ἀντὶ καλὸν κάνουσι κακόν, καὶ ἀντὶς εὐχὴν λαμβάνουν ὀργήν· καὶ ἐπειδή τινες πάλιν κλέπτουσι τὰ ξένα ποιήματα, τὰ οἰκειοποιοῦνται, καὶ τὰ ἐπιγράφουσι (φεῦ τῆς τόλμης!) εἰς ὄνομά τους, καλλωπιζόμενοι ὡς ὁ κολοιὸς μὲ ξένα κάλλη οἱ ματαιόφρονες, καθὼς καὶ ἐτοῦτο μὲ λύπην τῆς καρδίας μου διὰ τὴν ἀσυνειδησίαν τους ἔτυχε νὰ τὸ ἰδῶ εἰς μερικά μου ποιήματα· καὶ ἐπειδὴ τὸ βιβλίον μου, Καθρέπτης Γυναικῶν τὸ ὀνομαζόμενον, τὸ ὁποῖον εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑξῆντα ἓξ ἐτυπώθη εἰς Λίψιαν, ὁ ἀντιγραφεὺς ἢ ὁ τοῦ τύπου διορθωτής, ἐνόθευσεν αὐτὸ ὁ ἀσυνείδητος, τὸ διέφθειρε, τὸ ἀσχήμισε, τῆς πατρικῆς οὐσίας καὶ χάριτος τὸ ἐγύμνωσε, καὶ ἄλλο ἐξ ἄλλου τὸ ἔκαμεν, ἄλλα βάλλωντας, ἄλλα ἐκβάλλωντας, καὶ ἄλλα ἐκβάζωντας, καθὼς ἡ δοκοφροσύνη του (ἀ-

νάθεμά την!) τὸν ὑπηγόρευσε, καὶ πέφτοντας τὸ βιβλίον μου τοῦτο (μὴν εἶχε πέση!) εἰς χεῖράς του, ἔπαθεν ὅσα ἔπαθεν ὁ περιπεσὼν εἰς τοὺς λῃστὰς καὶ τετραυματισμένος! καὶ νὰ τὸν καταρασθῶ μέν, διὰ τὴν ἐντολήν, δὲν ἀποτολμῶ, τὸ βλέπω ὅμως καὶ καίομαι, καὶ ἀντὶ τιμῆς λαμβάνω αἰσχύνην, ἀντ' εὐφροσύνης τὴν λύπην .... Διὰ τοῦτο βιάζομαι εἰς ὅλα μου τὰ βιβλία νὰ γράψω τοῦτο τὸ ἐπιτίμιον, τὸ ὁποῖον παρακαλῶ πάντας παρὰ πάντων νὰ γράφεται: εἴ τις ἀγαπήσει καὶ ἀντιγράψει, ἢ τυπώσει καὶ τόδε πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ δὲν τὸ ξαναδιαβάση μὲ τὸ πρωτότυπον, νὰ μετρήσῃ τοὺς στίχους, καὶ νὰ διορθώσῃ τὰ λάθη, ὅτι ἀνάγκη ὡς ἄνθρωπος νὰ λανθάνῃ, ἢ ὅστις σφετερίσει, ἢ προσθέσει, ἢ ἀφαιρέσει, ἢ μετατρέψει, νὰ ἔχῃ ἀντίδικον τὸν θεόν!»

Καὶ πανταχοῦ σχεδὸν τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ δὲν παύει πατρικῶς νουθετῶν τοὺς ἀντιγραφεῖς βιβλίων καὶ πικρῶς ἐπιτιμῶν τοὺς βιβλιονοθευτάς.

Ὅτι πολλοὶ ἀγράμματοι, μὰ καὶ γραμματισμένοι
βιβλία ἀντιγράφουσιν, ὄχι δὲ ὡς τυχαίνει,
διότι δὲν πιάνουσιν, ἀφοῦ τὰ τελειώσουν,
νὰ τὰ ξαναδιαβάσουσι καὶ νὰ τὰ διορθώσουν·
καθὼς ἐκαταχάλασαν τοῦ κόσμου τὰ βιβλία,
καὶ νέα τε καὶ παλαιά, ἱστορικὰ καὶ θεῖα.
Κακόχρονον νὰ ἔχουσιν ὡς χαλασταὶ βιβλίων,
νὰ τοὺς χαλάσῃ ὁ θεός, ὡς χαλαστὰς παιδίων!
ὅτι ὡς τέκνα, ὡς παιδιὰ λέγω τῇ ἀληθείᾳ,
ὁ συγγραφεὺς ὁ ποιητὴς τὰ ἔχει τὰ βιβλία,
καὶ ὡς πονεῖ ἕνας πατὴρ πάσχοντα τὰ παιδιά του,
οὕτω πονεῖ καὶ συγγραφεὺς γιὰ τὰ συγγράμματά του (**1**).

Καίτοι ἀφελῶς ὁμολογῶν, ὅτι καὶ καλόγηρος γενόμενος

(1) Γεωγραφικὴ ἱστορία. βλ. καὶ ἱστορικὸν Κατάλογον.

ὡς τὸν λύκον ἤλλαξε μὲν τὸ δέρμα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν κεφαλήν, δὲν παύει ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ ἐλέγχων τὰς κακίας τῶν ἰσχυρῶν, καὶ προσκαλῶν εἰς μετάνοιαν πάντας τοὺς χριστιανούς, ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος μέχρι τοῦ τελευταίου χειρώνακτος. Ἡ παρὰ τὸν Ἴστρον ἰδίως ὑποβόσκουσα διαφθορά, ἥτις καὶ αὐτοῦ τὴν ψυχὴν εἶχεν ἄλλοτε μολύνει, παρίσταται ὡς σκοπὸς διηνεκὴς τῶν κεραυνοβόλων ἐπιθέσεων τοῦ διὰ πολυχρονίου σκληραγωγίας καὶ προσευχῶν ἀδιαλείπτων ἐξαγνισθέντος πλέον Ἀθωνίτου. Ἰδοὺ πῶς ἄρχεται στηλιτεύων τὴν ἀλαζονίαν τοῦ φίλου αὐτοῦ Ραδουκάνου Ρακοβίτσα μεγάλου χατμάνου τῆς Μολδαβίας.

Τί ὑπερηφανεύεσαι, ἄρχοντα; ἐρωτῶ σε·
γιατὶ ὑπερηφάνεια; ἀπόκρισιν μοῦ δῶσαι·
μήπως ἡ ἐνδοξότης σου μὲ τὴν πολλὴν σοφίαν,
ἐποίησες τὸν οὐρανὸν μὲ τόσην εὐμορφίαν;
μήπως καὶ εἰς τὸν ἥλιον, τ' ἄστρα καὶ τὸ φεγγάρι,
ἔδωκες φῶς, τὰ φώτισες ἀπ' τὴν πολλήν σου χάρι;
ἢ μήπως ἔκτισες τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ πάσῃ,
καὶ ἔκαμες τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ;

Καὶ ἀφοῦ οὕτω διὰ μακρῶν ἐλέγχῃ τὴν ὑπερηφάνειαν τούτου, διηγεῖται αὐτῷ ψυχωφελεῖς διηγήσεις, συνεχῶς ἐπιλέγων αὐτῷ.

ἄνοιξαι τὰ αὐλάκια καὶ πάλιν τῆς καρδίας,
καὶ τὸ χωράφι πάστρεψαι τοῦ νοῦ, τῆς διανοίας
τὸν σπόρον διὰ νὰ δεχθῇ μετ' ἄκρας προθυμίας,
καὶ νὰ θερίσῃ πάλιν δὲ μετὰ καρποφορίας.

Πρὸς τὸν αὐτὸν δὲ χάτμανον καὶ τοὺς ἐν Μολδοβλαχίᾳ ἡγεμόνας καὶ ἄρχοντας ἀποτεινόμενος, διδάσκει αὐτοῖς τὴν ματαιότητα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ἑξῆς.

Ἔξελθε ὑψηλότατε, διὰ τὸν Κύριόν σου,
ἔξελθε, σὲ παρακαλῶ καὶ διὰ τὸ καλόν σου,

ὕπαγε εἰς τὰ μνήματα, σύρε εἰς τὰ ταφεῖα,
καὶ ἴδε τίς ὁ βασιλεὺς καὶ τίς ἡ βασιλεία!
ὁ θρόνος ποῦ; τὸ σκῆπτρον ποῦ; χλαμὺς ποῦ καὶ πορφύρα;
ποῦ στέμμα καὶ διάδημα; ποῦ δὲ καὶ ἡ πλημμύρα
χρυσοῦ, ἀργύρου, καὶ λοιπῶν πολυτελῶν πραγμάτων,
παρεστηκότων, φαγητῶν, στρωμάτων, φορεμάτων;
ποῦ τὸ σπαθί; ποῦ προσταγή; ποῦ (καὶ) τὸ ἔτζι θέλω;
ἔτζι ορίζω νὰ γενῇ! ὁ βασιλεὺς γὰρ πέλω!
Λαοῦ ποῦ ἡ προσκύνησις, ἀρχόντων ποῦ δειλία;
ποῦ πρέσβεις; ποῦ οἱ ἔπαινοι; καὶ ποῦ ἡ κολακεία;
ποῦ οἱ σωματοφύλακες; ποῦ ἡ μεγαλειότης;
ποῦ κρότοι; ποῦ τὰ θέατρα, καὶ ἡ λοιπὴ λαμπρότης;
ποῦ σοβαρόν, ποῦ ἡ ὀφρύς; καὶ ποῦ ὑπεροψία;
ποῦ ἡ φιληδονία τε καὶ ἡ φιλοδοξία;
ποῦ πόλεμοι; ποῦ θρίαμβοι; ποῦ ἡ τῆς βασιλείας
εὐρυχωρία, καὶ χαρὰ τῆς αὐτοκρατορίας;
Ποῦ ταῦτα πάντα, βασιλεῦ, κι' ἄλλα τοιαῦτα τόσα,
ὁποῦ καὶ νοῦς κουράζεται νὰ τὰ εἰπῇ καὶ γλῶσσα;
Πάντα ἐματαιώθησαν, πάντα γὰρ ματαιότης
τ' ἀνθρώπινα, ὦ βασιλεῦ, καὶ πάντα ἀθλιότης!
Οἱ τάφοι τὸ κριτήριον, τὰ μνήματα ἡ κρίσις,
τὰ κόκκαλα οἱ μάρτυρες, αὐτὰ νὰ ἐρωτήσῃς·
ἰδὲς λοιπὸν καὶ στέναξον, ἰδὲς λοιπὸν καὶ κλαῦσον,
ἰδὲς τὴν ματαιότητα, καὶ τὴν κακίαν παῦσον.
Ἐδῶ 'ς τοὺς τάφους, βασιλεῦ, ἡ δόξαις τελειώνουν,
ἐδῶ τὰ πλούτη, ἡ τρυφαῖς 'σὰν τὸ κηρὶ λυώνουν.
Ὁ τάφος εἶναι σκόπελος· ἐδῶ πολλὰ ταχέως
συντρίβονται οἱ θρόνοι σας, ὡς σκεύη κεραμέως.
Ὁ τάφος εἶναι βράχος, ναί! ἐδῶ ὡσὰν ἐλθοῦσι
τσακίζονται τὰ σκῆπτρά σας, πέφτουσι, δὲν βαστοῦσι.
Ἀμὴ τί στρέφεις, βασιλεῦ, πίσω τὰ ὄμματά σου,

τὶ φεύγεις τὴν συχαμερὴν ἐτούτην βρῶμα; . . . στάσου!
σκύψαι, ἰδὲς μέσα ἐδῶ 'ς τὸν λάκκον ξεχωρίζεις
τὸν βασιλέ' ἀπ' τὸν βοσκόν; στοχάσου . . . τὸν γνωρίζεις;
Εἰπέ μας ποία ἡ κεφαλή, ὁποῦ στεφηφοροῦσε,
καὶ ποία ὁποῦ σκιάδιον κ' ἐθέριζ' ἐτρυγοῦσε;
Εἰπὲ ποῖα τὰ χέρια ὁποῦ χρυσᾶ κρατοῦσαν,
μαργαριταροστόλιστα σκῆπτρα, καὶ ἐκροτοῦσαν;
καὶ ποῖα ὁποῦ ἔσκαφταν, τὴν δίκελλαν βαστῶντας
καὶ τὸ τζαπί, 'ς τὸν ἵδρωτα μέσα πνιγμένα ὄντας;
εἰπὲ ποίους ἐστόλισε βασιλικὴ πορφύρα,
καὶ ποίους ξεσχισμένους δὲ τοὺς ἔφαγεν ἡ ψεῖρα;
εἰπὲ ποίους προσκύνησαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ πάλιν
ποίους ἐκαταφρόνησαν μὴ ἐντροπὴν μεγάλην! . . . (1).

Ὅταν ἐν ἔτει 1760 ταπεινὸς μοναχὸς ὁ Δαπόντες ἐπανεῖδε τὰς παρὰ τὸν Ἴστρον ἡγεμονίας, ἐν αἷς ποτε ἐν ἀξιώμασι καὶ χλιδῇ διέπρεψεν, ἐταράχθη ἐπὶ τῇ ἀχαλινώτῳ διαφθορᾷ καὶ τῇ ἐλεεινῇ καταστάσει τῶν χριστιανικῶν τούτων χωρῶν καὶ ἐτόνισε θρῆνον, ὃν ἐν εἴδει ἐπιστολῆς διηύθυνε πρὸς Κωνσταντῖνον Δουδέσκουλον τὸν μέγαν βόρνικον.

« Δόξα τῶν ἡγεμόνων Βλαχία, ἐγκαλλώπισμα τῶν Ρωμαίων Βλαχία, καύχημα τῶν Βλάχων Βλαχία, ἀλλ' ἀθλία Βλαχία! τὰ μοναστήριά σου χωρὶς καλογέρους, οἱ καλόγεροί σου χωρὶς ἡγουμένους, οἱ ἡγούμενοί σου χωρὶς θεόν, ὁ θεός σου χωρὶς ἐκδίκησιν! ἡ πολιτείαις σου καὶ τὰ χωρία σου χωρὶς χριστιανούς, οἱ χριστιανοί σου χωρὶς νόμους, καὶ οἱ νόμοι σου δίχως παίδευσιν! ὁ χρυσὸς τῶν ποταμῶν σου σκαλίζεται, ὁ χρυσός σου ἀθροίζεται, ὁ χρυσός σου στολίζεται, ὁ δὲ Χριστός σου οὐδὲ γνωρίζεται. Τὰ ὄρη σου πραγματεύονται, οἱ κάμποι σου δουλεύονται, ἡ ὄκναις σου (2) ἀγοράζονται, τὰ περιβόλιά σου

(1) Ἐπιστολαὶ διὰ στίχων. Ἐνετίησι 1776.
(2) Ὄκναις, τόποι τοῦ ἅλατος.

σπουδάζονται, ἡ μουσίαις σου (1) ἐξεργάζονται, τὰ ζῶά σου τὰ μεταχειρίζονται, τὰ ἀγαθά σου τὰ καλλωπίζονται, τὰ καλά σου πάντα τ' ἀπολαμβάνουσι, τὸν δὲ θεὸν δοτῆρα τούτων πάντων δὲν τὸν καταλαμβάνουσιν. Ἄνθρωπος καλὸς οὐδαμοῦ, οἱ κακοὶ δὲ παντοῦ· πόρνοι ἐδῶ, κλέπται ἐκεῖ· ἄδικοι ἐπάνω, ἅρπαγες κάτω· φιλάργυροι δεξιά, ὑπερήφανοι ζερβά· κόλακες ὀπίσω, ψεῦταις ἐμπρός· ἀχρεῖοι μέσα, ἀχρεῖοι ἔξω· ἀθεόφοβοι πανταχοῦ, θεόφοβοι πουθενά· ὁ φθόνος βασιλεύει, ἡ πλεονεξία παρεδρεύει, ἡ κενοδοξία τιμᾶται, ἡ ἀσέλγεια ἀγαπᾶται, ἡ γαστριμαργία δοξάζεται, ἡ κατάκρισις δὲν στοχάζεται, ἡ ἀναίδεια πολιτεύεται, ἡ σάρκα λατρεύεται, ἡ παρθενία καταφρονεῖται, ἡ σωφροσύνη καταπατεῖται, ἡ εὐλάβεια κατηγορεῖται, ἡ ταπείνωσις ἐξουθενεῖται, ἡ ἀλήθεια δὲν ἀκούεται, ἡ δικαιοσύνη δὲν φαίνεται, ἡ ἐλεημοσύνη ἐχάθη, ἡ προσευχὴ ἀπηλάθη, ἡ νηστεία ἀπετινάχθη, ὁ νόμος ἠσθένησεν, ἀργεῖ τὸ εὐαγγέλιον· γραφὴ δὲ πᾶσα ἐν σοὶ παρημέληται, προφῆται ἠτόνησαν, καὶ πᾶς δικαίου λόγος· ἔρρε τὰ καλά, γυμνὰ τὰ κακά, καὶ πάντα κακά.

Δόξα τῶν ἡγεμόνων Βλαχία, ἀλλ' ἀθλία Βλαχία! ποῦ ἡ ἁγιότης τῶν ἁγίων ἀρχιερέων σου; ποῦ ἡ μεγαλειότης τῶν πάλαι αὐθέντων σου; ποῦ ἡ ἐνδοξότης τῶν πρώην ἀρχόντων σου; ποῦ ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον τῶν πρὸ ἡμῶν χριστιανῶν σου; διὰ γὰρ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ἐψύγη ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. Διὰ τοῦτο ἔρημα τώρα τὰ χωρία, κρημνισμένα τὰ παλάτια, ἀφημένα τὰ μοναστήρια· πάγει ἐκεῖνος ὁ πολυάριθμος πληθυσμὸς τῶν κατοίκων· ἐχάθη ὁ πλοῦτος τῶν ἀρχόντων, ἐταπεινώθη ἡ τιμὴ τῶν ἡγεμόνων, ἐσηκώθη τὸ σέβας τῶν ἀρχιερέων, ἐσβέσθη τὸ φῶς τὸ τῆς εὐδοξίας, ἐξηράνθη ὁ

(1) Μουσία, μοῦλκι.

ποταμὸς ὁ τῆς εὐτυχίας, ἐμαράνθη τὸ ἄνθος τῆς εὐζωΐας, ἐπατήθη ο βότρυς τῆς εὐθυμίας, ἐθερίσθη ὁ στάχυς τῆς εὐθηνίας, ἔπεσεν, ἔπεσε Βλαχία ἡ πόλις ἡ μεγάλη. Διὰ τοῦτο τώρα αὐθεντείαις χρονιάρικαις, καὶ αὐθεντείαις μὲ χιλιάδες πουγγεῖα, καὶ μουκαρέρια μὲ ἑκατοντάδες· διὰ τοῦτο τώρα σπέρνεις δέκα, καὶ θερίζεις ἕνα, καὶ ἔσθ' ὅτε κἀγκανένα· ἔξω ἀπὸ τὸν φετεινὸν τοῦτον χρόνον, ὁποῦ ἡ δύναμις τοῦ τιμίου ξύλου περιερχομένη τὴν τζάραν, ἡ χάρις τοῦ τιμίου σταυροῦ περιπατῶντας ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, ἀπὸ καδηλίκι, εἰς καδηλίκι, καὶ ἀπὸ χωρίον εἰς χωρίον, συνέδραμε καὶ ἡ καλοσύνη καὶ ἀρετὴ τοῦ πολυχρονεμένου αὐθέντου Σκαρλάτδοδα, καὶ εὐλόγησε καὶ σιτάρια καὶ κριθάρια, καὶ ἐπλήθυνε καὶ πουρούνπια (1) καὶ μαλάϊκα (2). Διὰ τοῦτο τώρα λιμοὶ καὶ λοιμοί, καὶ αὔριον σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ μεθαύριον μάχαιρα 'ς τοὺς ἀνθρώπους· τὸ προεῖπεν ὁ Προφήτης, μάχαιρα ἡμᾶς κατέδεται. Διὰ τοῦτο ἡ Κραγιόβα ἐτούρκεψε σχεδόν, καὶ ἡ Βλαχία κοντεύει· περιπατεῖς, καὶ βλέπεις καὶ ὀργώνουν, κ' ἐρωτᾷς: τίνος εἶναι τὸ ὄργωμα; τοῦ Μουσταφάγα! σοῦ ἀποκρίνονται· βλέπεις καὶ σπέρνουν, κ' ἐρωτᾷς, καὶ ἀκούεις, τοῦ Ἡμπραὴμ ἀγᾶ· θερίζουν, κ' ἐρωτᾷς, καὶ σοῦ λένε τὰ ἴδια· πρόβατα βλέπεις καὶ ἀλόγατα, κ' ἐρωτᾷς, καὶ ἀκούεις τὰ ὅμοια· ἀφίνω μπάλταις καὶ μποστάνια, καὶ σπήτια ὅλα τούρκικα· ἐντρέπομαι νὰ εἰπῶ καὶ γυναῖκες, φοβοῦμαι νὰ μιλήσω καὶ ἄλλο πλειότερον. Περπατεῖς καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος βλέπεις καὶ χαίρεσαι τῆς Βλαχίας τὰς εὐμορφίας, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο λυπᾶσαι, κρημνισμένας τὰς ἐκκλησίας, ἀσκεπάστους, βουστάσια, ἱπποστάσια, καταφύγια τῶν ἀλόγων ζώων καὶ οἰκητήρια· εὐφραίνεσαι διὰ τὰς τοποθεσίας καὶ κλαίεις διὰ τὰς ἐρημίας· ἄνθρωποι καὶ ὀλιγώτατοι καὶ ἐλεεινότατοι, τόποι ἀξιοθέατοι, καὶ ἀξιοθρήνητοι.

(1) Πουρουῦνπι, καλαμπόκι. (2) μαλάϊ, κηχρί.

Σήκω, καὶ ἔλα ἄρχοντα, ἔλα σὲ παρακαλῶ ἐδῶ εἰς Τυργόβιστον, ἔλα καὶ σὲ χρειάζομαι· ἔλα καὶ μὲ τὸν νοῦν, ἂν δὲν ἠμπορῇς μὲ τὸ σῶμα· ἔλα ἐδῶ, ὁποῦ πολλάκις ἦλθες θαρρῶ, καὶ ἐπεριπάτησες, ὅπου καὶ τὰ σπίτιά σου ἀκόμη στέκονται· ἔλα τώρα, καὶ θέλεις ἰδεῖ πλεῖον τῶν γεγραμμένων ὧδε, καὶ θέλεις ἐνθυμηθῇ, καὶ θέλεις κλαύσει τὸ ποτὲ κλεινόν σου Τυργόβιστον, τὸν ἀρχαῖον θρόνον τῆς ἡγεμονείας. Βέβαια θέλεις κλαύσει, δὲν ὑπομένεις, βλέπωντας τὴν περικαλλῆ καὶ μεγάλην κούρτην ἐκείνην παντέρημον, τοὺς ὑψηλοὺς οἴκους ὡς τῆς Χαλάνης τὸν πύργον, καὶ τὴν μυριόφυτον αὐτῆς γραδίνα (1) καὶ πανευφρόσυνον, τζουκνίδας γεμάτην καὶ μαρατζίνια· ἔλα τώρα, καὶ θέλεις ἰδεῖ καὶ κλαύσει τὴν καλλονήν, τήν μητρόπολιν καὶ τὸν περίδοξον ναὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναλήψεως, τὸ μεγαλοπρεπὲς, καὶ πανευπρεπὲς ὄντως κτίριον, τοῦ Τυργοβίστου τὸ ἀξιοθέατον, τὸν ἀνεκδιήγητον τῆς μητροπόλεως ἔπαινον, τοῦ ὁποίου τὴν εὐμορφίαν ὁμοῦ καὶ τὸ μέγεθος, ἐγὼ δὲν εἶδα οὐδὲ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, οὐδὲ εἰς ἄλλας πόλεις ὁποῦ ἐπεριπάτησα. Ἔλα λέγω, καὶ περιπάτησαι τώρα τὴν τζάραν, καὶ θέλεις ἀκούσει μεῖζον τῶν ὁρωμένων ὧδε· καὶ θέλεις κλαύσει ὀλιγωθεῖσαν τὴν πατρίδα, κεκαμωμένους τοὺς ὀλίγους ἐκείνους συμπατριώτας σου, καὶ τὰ πάνδεινα πάσχοντας. Στέκομαι, ἀδελφὲ, πολλαῖς φοραῖς καὶ θαυμάζομαι, πῶς ἠμποροῦμεν καὶ τρῶμεν καὶ πίνομεν, πεινώντων τῶν ἀδελφῶν, λιμοκτονούντων τῶν εὐσεβῶν, καὶ κατατρυφώντων τῶν ἀσεβῶν! ἀπορῶ πῶς ἠμποροῦμεν καὶ κοιμούμεσθεν, καὶ δὲν ξυπνοῦμεν ἀπὸ ταῖς βοαῖς τῶν τζαράνων, ἀπὸ τοὺς θρήνους τῶν γυναικῶν, ἀπὸ τὰ κλάματα τῶν παιδιῶν, ἀπὸ τοὺς στεναγμοὺς τῶν ἀνδρῶν, ἀπὸ ταῖς φωναῖς τῶν πτωχῶν, ὁποῦ φωνάζουν πρὸς τὸν θεόν; Τί λέγω, τρῶμεν καὶ πίνομεν καὶ κοιμούμεσθεν,

(1) γραδίνα, κῆπος.

ὁποῦ καὶ ἡμεῖς εἴμεσθεν ἐκεῖνοι οἱ κατεσθίοντες αὐτοὺς ἐν βρώσει ἄρτου· ἀμὴ ὁποῦ καὶ ὑπερηφανευόμεθα, καὶ λαμπροφοροῦμεν, καὶ χαιρόμεθα ὡσὰν νὰ εἰπῇς εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀδελφῶν μας, ἢ ἀληθέστερον εἰπεῖν τῶν ψυχῶν μας· καὶ δὲν θέλομεν νὰ γνωρίσωμεν τὸ χειρότερον, ὅτι σήμερον τοῦ γείτονα καὶ αὔριον ἐμένα· ἢ γνωρίζοντες, μωραινόμεθα, καὶ βλέποντες οὐ βλέπομεν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούομεν.

Ὦ, πῶς θέλομεν μεταμεληθῇ ἕνα καιρὸν, ἀλλὰ μεταμέλειαν ἀνωφέλευτον· ὤ, πῶς θέλομεν μετανοήσει, ἀλλὰ ματαίαν μετάνοιαν. Ἀλλὰ πόσον ἠθέλαμεν αἰσχυνθῇ οἱ τωρινοὶ Καντακουζηνοί, βλέποντες ἄλλην μίαν φορὰν ζωντανοὺς ἐπὶ γῆς τοὺς προκεκοιμημένους πατέρας μας Καντακουζηνούς! ὢ πόσον ἠθέλαμεν ἐντραπῇ οἱ ζωντανοὶ Μπραγκοβάνοι τοὺς προαπελθόντας Μπραγκοβάνους πατέρας μας, οἱ Δουδέσκουλοι καὶ Βακαρέσκουλοι, τοὺς Βακαρέσκουλους καὶ Δουδέσκουλους. Βέβαια βλέποντες ἡμεῖς ἐκείνους, καὶ ἐκεῖνοι ἡμᾶς, ἤθελαν εἰπῇ ἐκεῖνοι, δὲν εἴμεθα ἡμεῖς πατέρες τοιούτων τέκνων· καὶ ἡμεῖς ἠθέλαμεν ὁμολογήσει καὶ εἰπῇ, δὲν εἴμεθα τέκνα τοιούτων πατέρων· ἐκεῖνοι τοῦ θεοῦ, ἡμεῖς τοῦ μαμωνᾶ· ἐκεῖνοι φιλόχριστοι, ἡμεῖς δὲ φιλόχρυσοι· ἐκεῖνοι φιλάρετοι, ἡμεῖς δὲ μισάρετοι· ἐκεῖνοι χριστιανοί, ἡμεῖς Σαρδανάπαλοι· ἐκεῖνοι φιλόψυχοι, ἡμεῖς δὲ φιλόσαρκοι· ἐκεῖνοι εὔκλεια τοῦ γένους, εὐτυχία τῆς πατρίδος, χαρὰ τῶν συμπατριωτῶν, ὑπόληψις τῶν ἐθνῶν, ἡμεῖς τὸ ἀνάπαλιν! Ὅθεν πρέπει, ἀδελφοί, ὅθεν συμφέρει ἀγαπητοί, ὅθεν δέομαι καὶ σᾶς παρακαλῶ, ἄρχοντες, ὁ παραμικρὸς ἀδελφός σας ἐγὼ καὶ ἀνάξιος, ἢ τὸν τρόπον ἢ τὸ ὄνομα ν' ἀλλάξωμεν, καθὼς εἶπέ ποτε Ἀλέξανδρος πρὸς Ἀλέξανδρον· ἢ χριστιανοὶ ἂς γενοῦμεν καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα, ἢ χριστιανοὶ μὴ λεγώμεθα. Ἀλλὰ σύγγνωτέ μου παρακαλῶ, ἀλλὰ συμπαθήσατέ μου παρακαλῶ, ὅτι μὲ ζῆλον ὁμιλῶ, οἶδεν ὁ θεός· ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ τόπου σας κατέφαγέ με, καὶ οἱ ὀνειδεισμοὶ

τῶν ὀνειδιζόντων ὑμᾶς πέφτουσι καὶ εἰς ἐμέ· ἀδελφὸς γὰρ κἀγώ, τῆς αὐτῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας ὑπάρχων, καὶ τοῦ αὐτοῦ ὕδατος καὶ πνεύματος μετασχών, καὶ τῆς αὐτῆς μυστικῆς τραπέζης σὺν ὑμῖν κοινωνῶν· εἴθε δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐλέους ν' ἀξιωθῶ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Σὺ δέ, ὦ παράδεισε τῆς οἰκουμένης Βλαχία, ἐπιθυμητὲ θρόνε τῶν ἡγεμόνων Βλαχία, ἆρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε τοὺς υἱούς σου καὶ θρήνησον, καὶ ἴδε καὶ στέναξον, καὶ ἴδε καὶ βόησον: Ἐπουράνιε βασιλεῦ, τὸν πιστὸν καὶ εὐσεβῆ ἡγεμόνα στερέωσον, τοὺς ἄρχοντας στήριξον, τοὺς ἐντοπίους εὐλόγησον, τοὺς ξένους κυβέρνησον, τοὺς πάντας ἐλέησον, τοὺς Τούρκους ἀπέλασον, τοὺς ἀδικοῦντάς με δίκασον, πολέμησον τοὺς πολεμοῦντάς με· ἐπιλαβοῦ ὅπλου καὶ θυρεοῦ, τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σου σταυροῦ, καὶ ἀνάστηθι εἰς βοήθειάν μου, σπεῦσον εἰς σωτηρίαν μου! (1) »

Τὰ πολυάριθμα συγγράμματα τοῦ Δαπόντε, ἀπαριθμούμενα καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐν πολλοῖς τῶν ἐκδεδομένων καὶ ἀνεκδότων αὐτοῦ φιλοπονημάτων, ἀλλαχοῦ κατέγραψα (2). Ἐνταῦθα δὲ θέλω λαλήσει περὶ τῶν ἑξῆς δύο ἀνεκδότων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων συνετάχθη καὶ ἡ προεκτεθεῖσα βιογραφία.

— Κῆπος Χαρίτων, τουτέστι βιβλίον περιέχον τὴν περίοδον τοῦ τιμίου Ξύλου τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ βασιλικῇ μονῇ τοῦ Ξηροποτάμου, τῇ οὔσῃ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος, καὶ ἄλλα διάφορα· συντεθέντα παρὰ Κωνσταντίνου Δαπόντε τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου, εἰς ὠφέλειαν καὶ εὐφροσύνην τῶν ἀναγινωσκόντων· προσφωνηθέντα δὲ τῷ ἐκλαμπρο-

(1) Γεωγραφικὴ ἱστορία, σελ. 81-84.

(2) Νεοελληνικὴ Φιλολογία, σελ. 503-505.

τάτῳ κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ υἱῷ τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου Μολδοβίας κυρίου κυρίου Ἰωάννου βοεβόδα, υἱοῦ τοῦ αὐθέντου Νικολάου βοεβόδα τοῦ Μαυροκορδάτου. (Πίναξ τῶν ἐμπεριεχομένων. — Κεφ. Α'. Περὶ τῆς ἀπὸ Σκοπέλου ἀποδημίας μου, καὶ εἰς Βλαχίαν ἐπιδημίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ. — Κεφ. Β'. Περὶ τῆς πρὸς Κωνσταντήνβοδα οἰκειώσεως, καὶ τῶν παρ' αὐτῷ. Ἀναφορὰ εἰς τὸν αὐθέντην. Ἀναφορὰ δευτέρα. Ἐπίγραμμα εἰς τὰ πένθη τοῦ Συντάγματος καὶ εἰς τὰς ἑπτὰ συνόδους. Ἐπίγραμμα εἰς τὸν προπάτορα Ἐνώς. Διάλογος Βλαχίας καὶ Μπογδανίας. — Κεφ. Γ'. Περὶ τῆς πρὸς τὸν Ἰωάνβοδα οἰκειώσεως καὶ τῶν παρ' αὐτῷ. Πίνδου ἱστορία. Περὶ τῶν ἁγίων λειψάνων. Περὶ τοῦ σεχη. Περὶ τοῦ χαχίμη. Περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων. Περὶ τοῦ ὀνείρου. Εὐχὴ εἰς τὸν Χριστὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Εὐχὴ εἰς τὴν Θεοτόκον ὑπὲρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. — Κεφ. Δ'. Περὶ τῆς φυλακῆς καὶ τῶν μετ' αὐτήν. Ἐπίγραμμα εἰς τὴν τοῦ Ποκοναρίου βρύσιν. Ἐπίγραμμα ἐπιτάφιον. Περὶ τοῦ ἰαθέντος πόνου τῶν μυκτήρων. Περὶ τοῦ ἐμποδίσματος τοῦ συνοικεσίου. — Κεφ. Ε'. Περὶ τῆς ἐκ τοῦ κόσμου φυγῆς καὶ τῶν μετ' αὐτήν. Περὶ τοῦ βασιλέως τῆς Ῥώμης. Περὶ τῆς βασιλείας τῶν ξύλων. Ἐγκώμιον ἐρημίας καὶ μοναχικῆς διαγωγῆς. — Κεφ. ΣΤ'. Περὶ τῆς μετὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ὄρους ἀποδημίας μου, καὶ εἰς Βλαχίαν ἐπιδημίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ. Ἱστορία τῶν δύο ἀσκητῶν. Περὶ τοῦ νέου ναοῦ τοῦ Ξηροποτάμου. Ἐπίγραμμα εἰς αὐτόν. — Κεφ. Ζ'. Περὶ τοῦ εἰς Μπογδανίαν πηγαιμοῦ καὶ τῶν αὐτῇ. Στίχοι Ρωμανοῦ βασιλέως εἰς τὸ τίμιον ξύλον. Περὶ τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ τιμίου ξύλου. Περὶ τοῦ σπαθάρη Γεωργάκη. Ἱστορία περὶ τοῦ λῃστοῦ. Διὰ τὰ σαράντα βενέτικα. Διὰ τὴν πατερίτζα. Διὰ τὰ μάρμαρα. — Κεφ. Η'. Περὶ τῆς εἰς Βλαχίαν ἐπιστροφῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ. Περὶ τῶν κτιτόρων τῆς μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου. — Κεφ. Θ'. Περὶ τοῦ εἰς τὴν Πόλιν

ἐρχομοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῇ. — Κεφ. Ι΄. Περὶ τοῦ εἰς Χίον καὶ Σάμον πηγαιμοῦ καὶ τῶν ἐν Χίῳ. Ἐπίγραμμα εἰς τὸν νέον τοῖχον τοῦ Κουτλουμουσίου. — Κεφ. ΙΑ΄. Περιγραφὴ τῆς Σάμου ἐπαινετική. Περὶ τοῦ ἁγίου λειψάνου τοῦ Θεολόγου. Ἱστορία περὶ τοῦ Πολυκράτους. Ἱστορία περὶ τοῦ Πολυμήστορος. Ἱστορία περὶ τῆς Θυμοκλείας. — Κεφ. ΙΒ΄. Περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ τιμίου Σταυροῦ, καὶ τῆς τῶν Ταταρῶν ἀποστασίας καὶ τῆς ἐν Μολδοβίᾳ αἰχμαλωσίας, καὶ τοῦ ἐν Γιασίῳ φόβου καὶ ταραχῆς. — Κεφ. ΙΔ΄. Περὶ τῆς εἰς τὸ Ὄρος ἐπανόδου, καὶ περὶ τοῦ Ἄθωνος καὶ περὶ μεταμορφώσεων. Ἱστορία περὶ τῆς ἀρχοντίσσης. — Κεφ. ΙΣΤ΄. Περὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ τῶν ἐν αὐτῷ. Περὶ τοῦ Φωτίου. Περὶ τῶν ἐν Βαβυλῶνι. Περὶ τῆς ταφῆς τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἱστορία περὶ τοῦ Αἰνείου. Ἱστορία περὶ τοῦ Κομβάβου καὶ τῆς Στρατονίκης. Ἱστορία περὶ τῆς Ὀδάτης καὶ τοῦ Ζαριάνδρη. Περὶ ἀλλοκότων ἐρώτων. Περὶ τοῦ προγόνου, ὅπου ἀγάπησε τὴν Στρατονίκην. — Κεφ. ΙΖ΄. Περὶ τῶν εἰσοδίων τοῦ τιμίου ξύλου εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ πάλιν μοναστήριον. — Κεφ. ΙΗ΄. ὕμνοι εἰς τὸν ὑπερύμνητον Σταυρόν. Κανὼν τοῦ Σταυροῦ. Κανὼν τριαδικός. Κανὼν εὐαγγελικός. Ὕμνοι πρὸς τὴν Θεοτόκον. Χαιρετισμοὶ εἰς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον· εἰς τὸν ἅγιον Καισάριον· εἰς τὸν ἅγιον Ρηγῖνον· εἰς τὸ Ξηροποτάμου. Ἀλφαβητικά. Κανόνες περιεκτικοί) (1).

Κωνσταντίνου Δαπόντε, τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου, τοῦ ἐκ τῆς νήσου Σκοπέλων, Γεωγραφικὴ Ἱστορία, ἤγουν βιβλίον περιέχον τὰς βασιλείας καὶ αὐθεντείας, τὰς πόλεις καὶ νήσους τῶν τεσσάρων μερῶν τῆς οἰκουμένης, Ἀσίας, Εὐ-

(1) Χειρόγραφον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς κατὰ τὸ Σταυροδρόμιον Κωνσταντινουπόλεως ἑλληνικῆς σχολῆς.

ρώπης, Ἀφρικῆς καὶ Ἀμερικῆς, ἔτι δὲ λόγους πανηγυρικοὺς καὶ κανόνας· συντεθὲν καὶ τόδε πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς δόξαν μὲν τοῦ ποιητοῦ τῶν ἁπάντων θεοῦ, εἰς ὠφέλειαν δὲ καὶ μάθησιν, καὶ χαρὰν τῶν μετὰ χαρᾶς αὐτὸ ἀναγινωσκόντων. (Ἐν τέλει ἀναγινώσκεται: «εἰς τὴν νῆσον Σκόπελον, ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ σταυροπηγιακῇ μονῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν, ἐγράφη ἰδίᾳ χειρί, εν ἔτει σωτηρίῳ ᾳψπα' μηνὶ αὐγούστῳ»· ἐν τέλει ὅμως τῆς προτασσομένης πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας εἰδήσεως σημειοῦται ἡ χρονολογία «ᾳψπβ' τὸν δεκέμβριον», ὅτε πιθανῶς συνεπληρώθη ἡ συγγραφή. Ἐν τῇ στιχηρᾷ ταύτῃ διηγήσει, ἥν, καθὰ ὁμολογεῖ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γεωγραφιῶν τοῦ Μελετίου Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Γρηγορίου Φατσέα συνέθετο, παρεμβάλλει κατὰ τὸ σύνηθες καὶ ἄλλα διηγήματα πεζά τε καὶ ἔμμετρα, ἴδια καὶ ἀλλότρια, οἷον — Ρωσσίας περιγραφὴν διὰ στίχων ἰαμβικῶν, ἀτέχνων δὲ καὶ ὄχι κανονικῶν, ποιηθεῖσαν παρὰ Κυρίλλου ἱερομονάχου Μωραΐτου Ἁγιορίτου Λαυριώτου, ἐν ἔτει ᾳψξη'. — Περιγραφὴν τῆς Φράντζας, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Ἰγριμὶ Σεκὶζ Τζελεπῆ Μεχμὲτ ἐφένδης, σταλεὶς ἐκεῖσε ἐλτζῆς κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑκατοστὸν τριακοστὸν δεύτερον ἔτος τούρκικον (1727), βασιλεύοντος τοῦ σουλτὰν Ἀχμέτ, τοῦ δὲ Ἰμπραὴμ πασᾶ ἐπιτροπεύοντος, καὶ ἐπιστρέψας καὶ συγγράψας αὐτὴν ἐνεχείρισε τῷ βασιλεῖ, τῷ ἐπιτρόπῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς τοῦ δεβλετίου — Νεκρώσιμον μονῳδίαν εἰς τοὺς Φραντζέζους· ἀγνοεῖται δὲ ὁ ποιητὴς καὶ ὁ καιρὸς, καθ' ὃν ἔγινε, φαίνεται δέ, ὅτι μετὰ τὸν ΙΔ' Λουδοβῖκον ῥῆγα τῆς Φράντζας, ὅστις ἀπέθανεν ἐν ἔτει ᾳψιε'. — Στοχασμοὺς πολιτικοὺς περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς ἀριστοκρατίας τῶν Λέχων μετὰ τῆς πρὸς τοὺς συμπολίτας παραινέσεως, ᾳψμα' (ἀνωνύμου Πολωνοῦ εἰς τὸ πεζόν) — Ἔκθεσιν τῆς νῦν καταστάσεως τῆς Βλαχίας ἐν εἴδει ἐπιστολῆς Δαπόντε πρὸς τὸν

μέγαν βόρνικον Κωνσταντῖνον Δουδέσκουλον. — Περιγραφὴν τῆς νίκης τοῦ Ταχμάσκουλ χὰν κατὰ τῶν Ἰνδῶν καὶ τοῦ πλούτου ὃν ἔλαβεν. Μετὰ τὴν Γεωγραφίαν τελευτῶσαν ἐν φύλλῳ 198 τοῦ χειρογράφου, ἕπονται (198-328) τὰ ἑξῆς τοῦ αὐτοῦ στιχουργήματα — Παράδεισος — Ἅδης. — Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὸν ἅγιον μέγαν Κωνσταντῖνον. — Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὸν ἅγιον καὶ ζωηφόρον καὶ θεῖον Σταυρόν. — Λόγος εἰς τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην ἑβδομάδα. — Ὕμνος πρὸς τὴν πανύμνητον καὶ παναγίαν Θεοτόκον. — Κανόνες τριαδικοὶ κατανυκτικοὶ Δαυϊτικοί. — Κανὼν εὐαγγελικός, ἤτοι περιέχων ἐν ἐπιτομῇ τὰ κατὰ τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. — (Ἕτερος) κανὼν εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωηφόρον Σταυρόν. — Κανὼν εὐχαριστήριος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, τὴν παντοδύναμον ἄνασσαν ἐπὶ ἀπαλλαγῇ ἐχθρῶν (κλπ. ὁ ἐν σελίδι λδ'. τοῦ παρόντος ὑποσημειωθείς). — Κανὼν περὶ ματαιότητος κόσμου. — Κανὼν περιεκτικὸς ὀνομαστῶν ἀρχαίων ἀνθρώπων. — Κανὼν περιεκτικὸς πολλῶν ἐξαιρέτων πραγμάτων, τῶν εἰς πολλὰς πόλεις καὶ νήσους, καὶ ἔθνη καὶ ζῶα ἐγνωσμένων. — Ἐπιστολαὶ τοῦ Τούρκου (Μωάμεθ Β') πρὸς τὸν Σκεντέρμπεην, καὶ αὐτοῦ πρὸς ἐκεῖνον (ταύτας ἀντέγραψε, καθὰ ὁμολογεῖ ἐν φύλλῳ 88, ἐκ τοῦ χειρογράφου βίου Γεωργίου τοῦ Καστριώτου). (1)

Τῶν νῦν ἐκδιδομένων συγγραμμάτων τοῦ Δαπόντε, ὁ μὲν Χρονογράφος ἀντεγράφη ἐκ χειρογράφου ἀποτεθησαυρισμένου μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν μνημείων τῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ κυρίου Γ. Α. Μαυροκορδάτου, εἰς ὃν καὶ προσφωνεῖται ἡ Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, ὡς ἐλάχιστον εὐγνωμοσύνης

(1) Τὸ χειρόγραφον ἀπόκειται παρὰ τῷ ἐλλογίμῳ Κ. Ι. Βελούδῃ, προθύμως χορηγήσαντί μοι τοῦτο πρὸς μελέτην.

δεῖγμα πρὸς τὴν ἔνθερμον προστασίαν, δι' ἧς ἐνίσχυσε τὰς ἐρεύνας περὶ τὰς ὁποίας ἀπὸ ἓξ ἤδη ἐτῶν ἀφωσιώθην.

Ὁ δὲ ἱστορικὸς Κατάλογος (1) δημοσιεύεται ἐξ ἀντιγράφου χορηγηθέντος μοι ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου φίλου κυρίου Γαβριὴλ Σοφοκλέους διευθυντοῦ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ Σταυροδρόμιον ἑλληνικῆς σχολῆς, πρὸς ὃν καὶ ἤδη ὁμολογῶ χάριτας ἐπί τε τῇ προσφορᾷ ταύτῃ καὶ τῇ προθυμίᾳ μεθ' ἧς διηυκόλυνε τὰς ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς εἰρημένης σχολῆς ἐρεύνας μου κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔτους 1870. Ἁρμόδιον δ' ἐνταῦθα κρίνω νὰ ἐπισυνάψω καὶ κατάλογον τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ ἀποκειμένων εὐαρίθμων ἀνεκδότων πονημάτων.

— Στεφανίτης Ἰχνηλάτης (Παράφρασις εἰς τὸ ἁπλοελληνικὸν ὕφος Θεοδοσίου Ζυγομαλᾶ τοῦ πρωτονοταρίου ἐν ἔτει 1584, ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως τοῦ Σήθ).

— Κωνσταντίνου Γιουλιανοῦ, μεγάλου λογοθέτου τῆς Μεγ. ἐκκλησίας, λύσεις εἰς τὰ ἄπορα τῆς πρώτης τε καὶ δευτέρας βίβλου τοῦ Μωσέως, ἤτοι Γενέσεως καὶ Ἐξόδου, κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν. (Ὁ κώδηξ ἀνῆκεν εἰς τὸν πολυμαθῆ Νικόλαον Κριτίαν, τὸν μέγαν ἐκκλησιάρχην, ἐπιμελῶς συναθροίσαντα καὶ προτάξαντα πάσας τὰς περὶ Ἰουλιανοῦ μαρτυρίας, ὡς καὶ ἐπιστολὴν ἢ μᾶλλον ἐγκώμιον, καὶ ἐπίγραμμα τοῦ Ἰωάννου Καρυοφύλλου, τοῦ διαδεχθέντος τὸν Ἰουλιανὸν ἐν τῷ ἀξιώματι τοῦ μεγάλου λογοθέτου).

— Διδασκαλία περὶ τοῦ ἀκραιφνοῦς τρόπου τοῦ διδάσκειν

(1) Περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου λόγος ἐγένετο ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλολογικοῦ Συλλόγου (τόμ. Α', σελ. 155). Καὶ τὰς μὲν ἐλλείψας τοῦ κειμένου, ἕνεκεν ἐκκοπῆς φύλλων τινῶν, δὲν ἠδυνήθην ν' ἀναπληρώσω, οὐχ ἧττον ὅμως παρέλειψα καί τινας ἀσχέτους πρὸς τὸ προκείμενον παρεκβάσεις, κατὰ μέγα μέρος εἰλημμένας ἐξ ἄλλων γνωστῶν συγγραμμάτων, ἢ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Δαπόντε ἀλλαχοῦ δημοσιευθείσας.

τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἐκδοθεῖσα παρὰ Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητός, ταπεινοῦ τῶν ἐπιστημῶν διδασκάλου, κήρυκος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ καθηγουμένου τοῦ τῆς Παλαιοπόλεως σεβασμίου μοναστηρίου.

— Ρώμης δάκρυον, ἢ διάλογος μεταξὺ Ρώμης καὶ τοῦ ποταμοῦ Τίβερη, (ὑπὸ ἀνωνύμου) μεταφρασθεὶς ἀπὸ τῆς ἰταλικῆς διαλέκτου, χάριν φιλίας τοῦ σοφωτάτου καὶ πανaιδεσιμωτάτου κυρίου Χρυσάνθου, ἀρχιμανδρίτου Ἱεροσολύμων, 1695, μαρτίου 6. (ἐν κώδηκι περιέχοντι ἐκ τῶν τοῦ Ἰσοκράτους).

— Δικανικὴ τέχνη Δημητρίου Παναγιωτάκη μεγάλου κλουτζιάρη κατὰ τοὺς αψοθ' συνταχθεῖσα καὶ προσφωνηθεῖσα εἰς τὸν ὑψηλότατον αὐθέντην Ἀλέξανδρον βοεβόδαν Μουρούζην κατὰ τοὺς αψϛγ' ἐν Βουκουρεστίῳ.

— Συλλογὴ συνοδικῶν ἐγκυκλίων πρὸς τὸν μητροπολίτην Παροναξίας (Νεόφυτον τὸν Λαβοχάρην Βυζάντιον) 1788-1801, ἀφορῶσαι τὴν εἰρήνευσιν τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ ἐνοχλουμένων ὑπὸ Ρωσσικῶν πρακτόρων.

Ἐκπατρισθέντες μετὰ τὴν ἅλωσιν οἱ Ἕλληνες λόγιοι μετεβίβασαν εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην τὴν προγονικὴν σοφίαν, ἐγκαταλιπόντες τοὺς ὑπὸ τὸν δουλικὸν ζυγὸν συμπατριώτας αὐτῶν βεβυθισμένους εἰς τὸ σκότος οἰκτρᾶς ἀμαθείας, μέχρι τῆς κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα θαυμασίως ἀνατειλάσης πνευματικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ τουρκοκρατουμένου γένους. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἀκούεται κάπου ἡ φωνὴ διδασκάλου τινός, ἀλλὰ καὶ οὗτος, ὡς διάττων ἀστήρ, ἅμα σβεσθεὶς τὸ αὐτὸ ἐγκαταλείπει σκότος· αἱ προσπάθειαι τοῦ Ἐλεαβούλκου, τοῦ Ληστάρχου, τοῦ Ζυγομαλᾶ, καὶ πρὸ πάντων ὁ πατριωτικὸς ζῆλος τῶν πατριαρχῶν Διονυσίου Β', Ἰωάσαφ Β', καὶ Ἱερεμίου Β', δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κατισχύσωσι τῶν ἀνωτέρων τῆς θελήσεως αὐτῶν καιρικῶν περιστάσεων. Τὸ ἔθνος εἶχεν ἀπογυμνωθῇ πάσης περιουσίας, ἐκ

τῶν ἐκκλησιῶν ἀφῃρέθη πᾶς κόσμος, αἱ βιβλιοθῆκαι διηρπάγησαν ἢ κατεκάησαν (1)· ὥστε καὶ τὰ πρὸς διατροφὴν τῶν διδασκάλων ἔλειπον, καὶ τὸ σπουδαιότερον, ὅτι οἱ μετὰ μόχθου πολλοῦ μόλις ψωμοζῶντες γονεῖς δὲν ἠδύναντο νὰ στερηθῶσι τῆς ἐργασίας τῶν παίδων, καὶ προσδαπανήσωσι μάλιστα διὰ γράμματα, ἐξ ὧν οὐδεμίαν προσδοκίαν ἀνετωτέρας ἀποκαταστάσεως διήνοιγεν ἡ περιωρισμένη φαντασία αὐτῶν.

Ἡ μέχρι κόρου ἐπαναληφθεῖσα φήμη, ὅτι τὰ μοναστήρια ἐχρησίμευσαν ὁ πυρὴν τῆς πνευματικῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀναπτύξεως, ἐλέγχεται ὑπὸ τῆς ἱστορίας πάντη ἀσύστατος· αὐταὶ αἱ ἐν Ἄθωνι πολυάριθμοι μοναί, ἀπορροφῶσαι τὰ πλούσια ἐλέη τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, καὶ τὸ σπουδαιότερον ἀπηλλαγμέναι τῆς παρουσίας τῶν ἀγρίων δυναστῶν, οὐδ᾽ ἐπ᾽ ἐλάχιστον ἐξεπλήρωσαν τὴν μεγάλην ταύτην ἀποστολήν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ἐχρησίμευσαν τὰ καταφύγια τῶν ποθούντων ν᾽ ἀνταλλάξωσι τὴν ἡσυχίαν τῆς ἐρήμου πρὸς τὴν κοσμικὴν τύρβην καὶ πρὸ πάντων τοὺς διωγμοὺς εἰς οὓς κατὰ τόπους ἦσαν ἐκτεθειμένοι. Οὐδὲν σχολεῖον συνέστη ἐν Μετεώροις καὶ ἐν Ἄθωνι κατὰ τοὺς στυγητοὺς τούτους χρόνους· ἀπ᾽ ἐναντίας μάλιστα καὶ ἡ μόλις περὶ τοὺς ὑστάτους χρόνους ἱδρυθεῖσα διὰ πολλῶν μόχθων Ἀθωνιὰς σχολή, πρόξενος πολλῶν σκανδάλων ἐγένετο καὶ ἀκλεῶς διελύθη· τὴν αὐτὴν δὲ τύχην ὑπέστη καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Θασίου Σωτήρη Δούκα συστᾶσα Ἀθωνιὰς τυπογραφία.

Ἀληθὴς πυρὴν τῆς πνευματικῆς ταύτης ἀναπτύξεως διετέλεσεν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλη Ἐκκλησία· ἡ ἐν αὐτῇ

(1) Μιχαὴλ ὁ Κριτόβουλος περιγράφει οὕτω τὴν καταστροφὴν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθηκῶν· « βίβλοι τε ἱεραὶ καὶ θεῖαι, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν ἔξω μαθημάτων καὶ φιλοσόφων αἱ πλεῖσται, αἱ μὲν πυρὶ παρεδίδοντο, αἱ δὲ ἀτίμως κατεπατοῦντο, αἱ πλείους δὲ αὐτῶν οὐ πρὸς ἀπόδοσιν μᾶλλον ἢ ὕβριν δύο ἢ τριῶν νομισμάτων, ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ ὀβολῶν, ἀπεδίδοντο ». Ταῦτα δὲ γράφει καὶ ὁ Δούκας.

ἱδρυθεῖσα σχολὴ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου Γενναδίου, ὡς φαίνεται, καίτοι διαφόρους ὑποστᾶσα περιπετείας, οὐδὲν ἧττον ἐξηκολούθησε μέχρι τῶν χρόνων Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἐκπέμπουσα ἀμυδρόν τινα σπινθῆρα, τὸν ὁποῖον ἀνεζωογόνησε τὸ θερμὸν φύσημα Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλλέως, τοῦ πρώτου ἐπαξίου τοῦ ὀνόματος σχολάρχου.

Τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος ἀρξαμένης πνευματικῆς ταύτης ἀναγεννήσεως τοῦ τουρκοκρατουμένου γένους, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς μόνη ἑστία ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικὴ σχολή· σύγχρονοι τοὐλάχιστον, ἐὰν μὴ προτερόχρονοι ταύτης, πρέπει νὰ θεωρηθῶσι καὶ αἱ ἐν Ἀθήναις, Χίῳ, Ἰωαννίνοις καὶ Ἀγράφοις σχολαί· (1) ἀλλ' αἱ μὲν πρῶται τέσσαρες πολλὰς κατὰ καιροὺς ὑποστᾶσαι τὰς περιπετείας, δὲν παριστῶσι τὴν σπουδαιότητα τῆς κατ' Ἄγραφα σχολῆς, ἥτις ἐπὶ ἑκατὸν πεντήκοντα ἔτη ἀδιαλείπτως ἐξέπεμπε τὰς ζωογόνους αὐτῆς ἀκτῖνας οὐχὶ μόνον ἐπὶ τὰς πέριξ ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπωτέρω κειμένας χώρας, ἤθελε δ' εὕρει αὐτὴν ἀνθοῦσαν καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ἐὰν μὴ κατέστρεφε τὸ ἔργον Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ ἡ γλισχρότης Σεργίου τοῦ Μακραίου, προτιμήσαντος, ἀντὶ τῶν ἡλιοκαῶν ὀρέων τῶν Ἀγράφων, τὰς τερπνὰς τοῦ Βοσπόρου ὄχθας.

Περιττὸν κρίνοντες νὰ ἐνδιατρίψωμεν περὶ τοῦ βίου τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς κατ' Ἄγραφα σχολῆς, διότι λαμπρῶς ἐκτίθησι τοῦτον ὁ μαθητὴς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Ἀναστάσιος ὁ Γόρδιος, θέλομεν εἴπει ὀλίγα περὶ τοῦ Μακραίου.

Σέργιος ὁ Μακραῖος (2) γεννηθεὶς ἐν Φουρνᾷ κωμοπόλει τῶν Ἀγράφων, ἐδιδάχθη τὰ ἐγκύκλια τῶν μαθημάτων ὑπὸ

(1) Τοιαῦται δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσι καὶ αἱ παλαιαὶ μὲν πλὴν βραχύβιοι σχολαὶ τῆς Ζακύνθου, Ἄνδρου, Ἄρτης, καὶ ἄλλων μερῶν.

(2) Καθὰ φαίνεται ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ, Μακρῆς καλούμενος, μετέτρεψεν ὕστερον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

τὸν ἱερομόναχον Θεοφάνην, μαθητὴν καὶ διάδοχον Ἀναστασίου τοῦ Γορδίου ἐν τῇ κατ' Ἄγραφα σχολῇ· ὕστερον δ' ἐλθὼν εἰς Ἄθωνα ἐτελειοποιήθη ἀκούσας Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως, μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ ὁποίου προέστη πρὸς καιρὸν καὶ τῆς ἐκεῖσε ἀκαδημίας, καθὰ φέρει βιογραφικόν τι σημείωμα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου (1). Ἀναδεξαμένου δὲ τοῦ Εὐγενίου τὴν σχολαρχίαν τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς ἀνέβη καὶ ὁ Μακραῖος εἰς Κωνσταντινούπολιν (1760) καὶ ἠκροάσθη παρὰ τῷ αὐτῷ τὴν θεολογίαν. Ἔκτοτε δὲ παρέμεινεν ἐνταῦθα ἐπ' ἐλπίδι διδασκαλικῆς θέσεως, διαφοροτρόπως προφασιζόμενος πρὸς τὸν γηραιὸν αὐτοῦ διδάσκαλον, τὸν Θεοφάνην, ὅστις περὶ τὴν δύσιν ὢν τοῦ βίου αὐτοῦ δὲν ἔπαυε προσκαλῶν τὸν Μακραῖον ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς Ἄγραφα καὶ συνεχίσῃ τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ, Ἀναστασίου τοῦ Γορδίου καὶ αὐτοῦ τοῦ γράφοντος τελευταίου ἐκείνων διαδόχου· ἐν ταῖς διαφόραις αὐτοῦ ἐπιστολαῖς φωρᾶται ὁμολογῶν αὐτὸς ὁ Μακραῖος, ὅτι ἐλπὶς μείζονος κέρδους ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ μὴ ἀκούσῃ τῆς πατριωτικῆς φωνῆς τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ· οὕτω τῇ 20 ὀκτωβρίου 1774 ἔγραφε πρὸς τὸν ἐν Ἰασίῳ συμπατριώτην καὶ συμμαθητὴν αὐτοῦ Ἰωάννην· « εἰ μὲν οὖν τὰ τῆς πατρίδος ἐπὶ τὸ κρεῖττον διατεθῇ, πρὸς αὐτὴν ἀποβλέψω, μετοικήσας ἤδη εἴς τινα οἶκον ἐν Φαναρίῳ, εἰ δὲ μή, ὅπου ποτ' ἂν ᾖ κέρδος τρέψομαι ». Πρὸς δὲ τὸν Θεοφάνην, ὃν συνεχῶς ἀποκαλεῖ πατέρα, Ἰσραήλ, Ἠλιού, σοφιστικῶς δικαιολογούμενος ἔγραφε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τὰ ἑξῆς· « Τίς δώσει μοι πτέρυγας καὶ πετασθήσομαι, ἢ τίς λύσει με τῶν νῦν κατεχόντων δεσμῶν, καὶ πρὸς σὲ ἥξω, ἁγιώτατε πάτερ, σοφώτατέ μοι διδάσκαλε; ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ζωηρρύτων ναμάτων, εἴτουν τῶν ἐν

(1) Προσήρτηται ἐν τέλει (Δ).

σοὶ λόγων τοῦ πνεύματος· ἐπιγινώσκω οἵων ἂν ὁμιλοῦντι περιῆν ἀπολαύειν, καὶ ὅσων δεῖ μοι ἀφοσιώσασθαι· ἀπὼν γὰρ οὐκ ἔχω· ταύτῃ τοι δυστυχῶς σφόδρα λυποῦμαι· οὐ γὰρ ὄκνος, οὐδέ τις ὀλιγωρία ἀφίστησι τῆς πατρίδος, καὶ ταῦτα μεμνημένον τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, καὶ ποθοῦντα, δέον νῦν μᾶλλον παρεῖναι κεκμηκότι τῷ γήρᾳ, καὶ τὸν ἐντεῦθεν κουφίζειν πόνον, καὶ παρίστασθαι τῷ Ἰσραήλ, ἵν' εὐλογῶν εὐλογήσῃς με, πάντα διδοὺς ἤδη θεῷ, καὶ πρὸς ἐναργεῖς τὰς θεοπτείας ἑτοιμαζόμενος, νόσῳ πονουμένου ἢ λυομένου τοῦ σώματος· ἀλλὰ ἐνταῦθα κεναῖς ταῖς ἐλπίσιν ἐς δεῦρο ὑπορρυέντα κωλύει, καὶ τὰ αὐτόθι τοῖς κακοῖς περιστοιχούμενα φοβεῖ· ὥστε τῶν δεόντων ἀπάγει με ἄκοντα. Συγγνοίης οὖν τῆς ἀπουσίας, καὶ λύσεις τῶν ὀφλημάτων, εὐλογιῶν τε καὶ εὐχῶν ἀξιώσαις καὶ ἀπόντα, λίαν μέντοι κατοδυνώμενον. Γέγραφα δὲ καὶ πρὸς τὸν συμμαθητήν μοι Κύριλλον ἐν τῷ Ἄθωνι, δίκαιά τε καὶ ἀρεστὰ ποιεῖν ἡγούμενος, εἰ δυνατὸν ἐπανελθεῖν, ἵνα ἐν τῇ ἀνόδῳ τοῦ Ἠλιοῦ τῆς χάριτος κατὰ τὸν Ἐλισσαῖον ἐκεῖνον μετάσχῃ, καὶ αὖθις γράψω ἐξευμαρίζων αὐτῷ τὰ κωλύοντα· εἰ γοῦν ἐπανέλθῃ ἐκεῖνος ἐκ μέρους παραμυθήσομαι· καιροῦ δὲ καὶ τῶν κακῶν, ὅσα κατὰ γῆν τε καὶ θάλατταν πλημμυρεῖ, ἐπισχόντων, σύγγνωθι αὐτῷ τε καὶ Ἰωάννῃ καὶ πᾶσιν ἡμῖν, ἁγιώτατε, καὶ εὔχου τὰ κρείττονα ».

Ἀλλὰ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποτυχὼν τῶν καταθυμίων ὁ Μακραῖος ἡτοιμάζετο νὰ μεταβῇ εἰς Δακίαν, ἢ καὶ ἐπανέλθῃ εἰς Ἄγραφα, ὅτε νέαι ὑποσχέσεις ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ παραμείνῃ θυροκοπῶν· « ἔκτοτε οὖν μῆνας πέντε περιφέρομαι τόπον ἐκ τόπου ἀμείβων καὶ περιφερόμενος τὴν Ἰξίωνος δίκην (1) ». Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ προσκληθεὶς ὡς διδάσκαλος

(1) Ἐπιστολαὶ πρὸς Ἰωακεὶμ Ἀγχιάλου καὶ Κυριακὸν (14 αὐγούστου 1776).

ἐν τῇ πατριαρχικῇ σχολῇ, δὲν ἐδέχθη τὴν θέσιν δι' ἄγνωστα αἴτια· « ἰδοὺ γὰρ ἔτη δύο ἡμέραν τῇ ἡμέρᾳ ὑπερτίθημι τὴν ἐντεῦθεν φυγήν, ἀσθενείᾳ σώματος προσπεσὼν καὶ λογισμοῖς ματαίοις παραλογιζόμενος· προσεκλήθην δὲ καὶ αὖθις κατὰ τὸν παρελθόντα αὔγουστον εἰς τὴν ἐνταῦθα σχολήν, ἀλλ' οὐκ ἀνεδεξάμην δι' ἅπερ οἶδε δυσκόλως δυναμένην λαβεῖν ἢ διατηρῆσαι τὴν σύστασιν (1) ». Γράφων δὲ πρὸς τὸν συμπατριώτην καὶ συμμαθητὴν αὐτοῦ Κύριλλον (15 μαρτίου 1777) ἐκτραγῳδεῖ οὕτω τὴν κατάστασιν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐκπαιδεύσεως· « Τοὺς ἀπαίροντας φιλομαθεῖς εἰς Ἰάσιον ἐπήνεσα τῆς προθέσεως· ἀλλὰ ποῦ παρ' ἡμῖν λόγοι; ποῦ διδασκαλεῖα; μόλις που παιδαγωγεῖα, καὶ ταῦτα οὐκ ἀνεπηρέαστα· οὐδεὶς αἰὼν τοιοῦτον ἤνεγκε λόγων αὐχμόν· εἴ τις Διὸς ὄρνις, ἢ φοῖνιξ, ἢ κύκνος ὁμόσε κατ' αὐτοῦ βάλλοντες τοῖς λίθοις, τοῖς βέλεσι, τοῖς ἀκοντίοις, ὑπὸ φθόνου καὶ κακεντρεχείας, ἢ ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ τὰς κυπαρίσσους τοῦ θεοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν ἔρημον χηρεύουσαν τῶν τοιούτων θηρίων, ἢ ἐπὶ τὴν πέτραν καταφυγὴν οὖσαν τοῖς μικροῖς καὶ μὴ δυναμένοις εἰς ὕψος ἀρθῆναι, φυγαδεύουσιν· ὥστε εἴ τις κολοιός, οὗτος κρώζει οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ· καὶ γὰρ καὶ ὁ Θεοτόκης πρὶν ἢ δέξασθαι ἀπεσείσατο ὑπὸ τῶν κακῶν τὴν ἐν

(1) Ἐπιστολὴ πρὸς Χρύσανθον Αἰτωλὸν (12 ἰανουαρίου 1777). Τὸ προσαρτώμενον περὶ Μακραίου βιογραφικὸν σημείωμα λέγει, ὅτι ἐν ἔτει 1770 οὗτος συνεστήσατο τὴν ἀμεληθεῖσαν πατριαρχικὴν σχολήν· ὁ δ' ἐλλόγιμος Παρανίκας (Σχεδίασμα, σελ. 29) ἀναφέρει, ὅτι τῆς κατὰ τὸ 1775 ἢ μᾶλλον τὸ 1777 παρὰ τὴν πατριαρχικὴν συστάσης καὶ ἑτέρας τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων προέστη ὁ Μακραῖος μέχρι τοῦ 1790. Ὅτι ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ συνέστη πράγματι τῷ 1778 ὁμολογεῖ αὐτὸς ὁ Μακραῖος ἐν τῇ ἐκδιδομένῃ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ (σελ. 316)· ὅτι δὲ οὗτος ἐδίδαξεν ἐν τῇ πατριαρχικῇ σχολῇ πρὸ τοῦ 1777 δηλοῦται ἐκ τῆς ἄνω περικοπῆς τῆς πρὸς Χρύσανθον ἐπιστολῆς του. Ἐν τέλει προσήρτηται (Ε) κατάλογος τῶν ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Σωφρονίου Β' ὁρισθεισῶν συνδρομῶν ὑπὲρ τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς.

Γασίῳ σχολήν· ὁ Ἰωάννης μένει παρὰ τῷ ἡγεμόνι· ὁ Κυριακὸς ἐν παραβύστῳ φιλοσοφεῖ· ἄλλος ἄλλοσε ἐτράπη, καὶ οὐδεὶς τῶν δυναμένων καὶ ἄλλους ἐν λόγοις ὠφελῆσαι εἰς μέσον προΐει· αὐτὴ δέ μοι εἴη καὶ ἐν λόγοις ἐμπρέπουσα, καὶ τῆς τοῦ πνεύματος καρπουμένη τὰ κράτιστα ».

Διὰ τῆς δραστηρίου ἐνεργείας τοῦ πατριάρχου Σωφρονίου Β΄ συστάσης καὶ τῆς δευτέρας πατριαρχικῆς σχολῆς τῶν Φιλοσοφικῶν μαθημάτων (1 σεπτεμβρίου 1778), ὁ Μακραῖος διωρίσθη σχολάρχης (1), μετ᾽ ἐτησίου ἐπιδόματος γροσίων 1250 (2), καὶ προσέτι γροσίων τριάκοντα, αὐξηθέντων τὸ ἑπόμενον ἔτος εἰς ἑβδομήκοντα, δι᾽ ἐνοίκιον τῆς κατὰ τὰ Θεραπεῖα κατοικίας αὐτοῦ· ὡς τοιοῦτος δὲ διετέλεσε μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1790 καταργήσεως τῆς σχολῆς.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ προσκληθεὶς ὡς σχολάρχης Χίου ὑπὸ τοῦ πρώην Θεσσαλονίκης Δαμασκηνοῦ ἀπεποιήθη, συνιστῶν ἀνθ᾽ ἑαυτοῦ ἄλλους συμπατριώτας καὶ φίλους. « Τὰ πλείω, ἀπαντᾷ αὐτῷ, προσθήσει ὁ προσφιλέστατός μοι Λουκᾶς, ὃς τί οὐκ ἐποίησε, τί δὲ οὐκ εἶπε, πάντα λίθον κινῶν τὸ τοῦ λόγου ἵνα με πείσῃ; Ἐγὼ οὐκ ἤλπιζον τοσαύτην δύναμιν λόγου, καὶ

(1) Τὴν περὶ σχολαρχίας ὑπόσχεσιν εἶχε λάβει πρὸ πολλοῦ: « καίπου γε προσεδόκουν τῆς πρὸς Δακίαν ἢ τὰ τῆς Θετταλίας ὄρη ἃ λέγεται Ἄγραφα φερούσης ἐφάψασθαι, καὶ πρὸς αὐτὴν ἡτοιμαζόμην· ἀλλ᾽ ἐπιταγὴ τοῦ παναγιωτάτου δεσπότου καὶ προτροπὴ τοῦ πρώην ἀοιδίμου Νικομηδείας ἐκώλυσε, προτρεπομένου ἐπισχεῖν τῆς ὁδοῦ, ἵνα τῆς σπουδαζομένης αὐτοῖς ἐπ᾽ ὠφελείᾳ τῶν πολλῶν προστήσωμαι ». Ἐπιστολὴ πρὸς Ἰωακεὶμ Ἀγχιάλου, αὐγούστου 14, 1776.

(2) Κατ᾽ αὐτὸ τὸ πρῶτον ἔτος ὁ Μακραῖος ἀπειλήσας τοὺς ἐπιτρόπους ἐπὶ φυγῇ, κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἔτι γρόσια 120 « διὰ νὰ ἐμποδισθῇ ἀπὸ τὸν κινημὸν τῆς πατρίδος του »· ἀλλ᾽ ἡ προσθήκη αὕτη δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ μισθοδοσίᾳ τῶν ἑπομένων ἐτῶν. Τὰς περὶ μισθοδοσίας τοῦ Μακραίου σημειώσεις ἐξήγαγον ἐκ τῶν καταστίχων τῆς πατριαρχικῆς Σχολῆς (παρὰ τῷ ἐλλογίμῳ Κ. Χ. Γ. Κωνσταντινίδῃ).

ἐπιχειρημάτων εὕρεσιν ἐν στόματι πριμικυρίου· ἐξέχεε τὸ καθεστηκὸς ἐκ τῶν θλίψεών μου, καὶ μικροῦ δεῖν ἀνέτρεψε τοὺς κόπους τῶν πέντε ἐτῶν, οὓς κατέβαλλον ἐν αὐτῇ τῇ σχολῇ· ἦλθεν εἰς ὑπερβολάς, ὑπεσχέθη μοι παντοτεινὴν δουλείαν ἂν καταβῶ εἰς Χίον· πάντα ἐκ πάντων ἐποίησε, καὶ ἂν δὲν ἤκουε χιλιάκις, τὸ ἀδύνατον, δὲν ἐμάκρυνεν ἀπ' ἐμοῦ. Τέλος μὲ ὑπεχρέωσε νὰ συνεργήσω εἰς τὴν εὕρεσιν ἄλλου τινός, καὶ εἴ τινα γινώσκω ἄξιον τοῦ ἔργου νὰ σημειώσω πρὸς τὴν αὐτῆς ἁγιότητα· ὅθεν σημειῶ· εἶναι εἰς Βουκουρέστι ὁ Ἰώσηπος, εἰς Ἰάσι ὁ Ἰωάννης, εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ὁ Κύριλλος, εἰς Μύκονον ὁ Κύριλλος, εἰς Νάξον ὁ Χρύσανθος, εἰς Ῥόδον ὁ Ναθαναήλ, εἰς Ἀθήνας ὁ Βόδας· ὅν τινα οὖν δυνηθῇ ἐξ αὐτῶν νὰ καταστήσῃ διδάσκαλον, εἶναι ἄξιος τοῦ ἔργου». (1) Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀποβιώσαντος τοῦ διδασκάλου Θεοφάνους (2), ὁ Μακραῖος θρηνεῖ ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ διαλύσει τῆς κατ' Ἄγραφα σχολῆς, καὶ προτρέπει τοὺς ἄλλους συμμαθητὰς νὰ σπεύσωσι πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς, διότι αὐτὸς ἀδυνατεῖ ν' ἀνταλλάξῃ τὰ κέρδη τῆς ἐν Βυζαντίῳ σχολαρχίας πρὸς τὰ πτωχικὰ ἐλέη τῶν συμπατριωτῶν του. «Τοιοῦτος ἄρα ἐπιεικῶς διὰ βίου γενόμενος καὶ ὁ ἀοίδιμος ἐκεῖνος πατὴρ καὶ διδάσκαλος, ἀπολαύει νῦν τρανῆς θεοπτείας ἐν οὐρανῷ, καὶ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν προϊὼν ὅλος φαιδρὸς στήσεται ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, πλήρης δόξης καὶ εὐφροσύνης· τὰ μέντοι τῆς πατρίδος ἐπηλυγάζει σκότος βαθύ, καὶ σκοτος κατέχει δεινόν· ὁ γὰρ κατ' ἐνέδραν μιαιφόνων βίαιος θάνατος Δημητρίου, εἴ τινος τοὺς ἐκεῖ ἀφείλετο βιωτικὸν ἦν, ἡ δὲ τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου ἐκδημία ἡλίου ἄντικρυς δύσις δοκεῖ· οὐ γὰρ ἔτι πνευματικός τις ἐκεῖ ἀκούεται, οὐ διδάσκα-

(1) Ἐπιστολὴ νοεμβρίου 17, 1782.

(2) Ἀπεβίωσε περὶ τὸν μάϊον τοῦ 1784· «ὁ μέγας ἐκεῖνος ἡμῖν Ισραήλ, ὁ διδάσκαλος Θεοφάνης πρὸ τεττάρων μηνῶν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον». Ἐπιστολὴ πρὸς Κύριλλον, 22 σεπτεμβρίου 1784.

λος, οὐ τῆς μοναδικῆς πολιτείας εἰσηγητής, τί δὲ λέγω; οὐ τῶν ἁπλῶν δογμάτων κατηχητής, οὐ τῶν ἠθῶν διορθωτής πη φαίνεται· οἱ ἱερεῖς κατὰ τὸν λαόν· οἱ μοναχοὶ Κενταύρων τερατωδέστεροι, ὑποδρηστῆρες Τελχίνων, τῆς μοχθηρίας αὐτῶν ὑπὸ αἰγίσιν ἀπόζοντες· ἐν τοιούτοις οὖν καταλειπομένην τὴν πατρίδα πενθῶ, καὶ ἐβουλόμην, εἴ πη παρήκοι, βοηθεῖν, καὶ θαμὰ πρὸς αὐτὴν ἀποβλέπω· ἀλλὰ δι' ἐμαυτοῦ μὲν ὑπὸ πολλῶν κεκώλυμαι, δι' ἄλλου δὲ οὐκ ἔχω, μηδένα εἰδὼς ἀντεισενεγκεῖν τῇ ἐκεῖ σχολῇ ἱκανόν· ἀντιβολῶ δὲ ὑποβαλεῖν ὅ,τι δοκῇ, μᾶλλον δὲ λαβεῖν περὶ αὐτῆς πρόνοιαν, καὶ γὰρ ὀφείλομεν (1) ».

Διαλυθείσης τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς, ὁ Μακραῖος μετετέθη εἰς τὴν τῶν γραμματικῶν, ἐξ ἧς καὶ ἀπεσύρθη μετὰ τριῶν ἐτῶν διδασκαλίαν (1790-1793)· τὰ δὲ αἴτια τῆς τοιαύτης ἀπομακρύνσεως μανθάνομεν ἐκ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ· « ἐπεὶ γὰρ ὁ αὐτομαθὴς ἀμαθὴς Μακάριος εἰσπηδήσας εἰς τὴν ἐνταῦθα σχολὴν τὴν λεγομένην τῶν γραμματικῶν, ταύτην συνέχεέ τε καὶ ἐτάραξε, κυκεών τις ἢ συρφετὸς ἀμαθείας εἶναι δόξας ἤπερ διδάσκαλος, ὥρκισάν με οἱ τῶν λόγων ἐρασταὶ καὶ συνίστορες, ὥστε καὶ ταύτης δέξασθαι τὴν φροντίδα, καὶ τάξιν μαθημάτων καὶ διδασκαλίαν λόγων μεταπέμψασθαι· διὸ πολλὰ ὑπὲρ τῶν λόγων παρειπὼν καὶ ἀγωνισάμενος, πάντας εἰς ζῆλον προκαλέσας, ὡς ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ καὶ πρὸς αὐτὴν ἐπιστολῇ καθορᾶται, πάντων συνεισενεγκόντων τὸν ἔρανον, ἀπέδωκα ἐμαυτὸν εἰς πάντα ἕτοιμον ὑπουργεῖν· ἀλλὰ πρὶν τοῦ ἔργου ἅψασθαι, τῆς συνεισφορᾶς γενομένης, χαλεπωτέρῳ δαίμονι συνήντησα, πειρωμένῳ ἐντεῦθεν κερδαίνειν, καὶ τὴν πᾶσαν ἀνατρέπειν σχολήν· διαπαλαίσας οὖν καὶ κατ' αὐτοῦ ἀπὸ μαρτίου ἀρχῶν ἕως

(1) Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν πνευματικὸν καὶ διδάσκαλον Κύριλλον (φεβρουαρ. 28, 1785).

ματου μεσοῦντος, ἵνα μὴ δουλεύειν τῇ πλεονεξίᾳ τούτου καὶ ὑποκρίσει δόξω, ἐξέφυγον τῆς Χαλάνης, καὶ ἑκὼν ἀέκων ὑπεχώρησα, χαίρειν τούτοις εἰπών· καὶ νῦν μὲν οἰκῶ παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Σιναϊτῶν, οἶκον δειμάμενος πέρυσιν ἴδιον· τὰ δὲ τῆς σχολῆς παίζεται· μαθήματα γὰρ ἐν αὐτῇ Λουκιανός, Αἴσωπος ἡ δυσειδὴς καὶ ἄμορφος μορφή, διδάσκαλοι δὲ τρεῖς, ὧν εἷς καὶ ὁ Φώτιος ἤτοι ὢν ἢ λεγόμενος (1) ».

« Τῷ πανιερωτάτῳ ἁγίῳ Νέων Πατρῶν.

« Ἔγραψας ἀντέγραψα, ἐσίγησας ἀντεσίγησα· τί δὲ τὸ τῆς σιγῆς αἴτιον αὐτὸς ἂν εἰδείης καὶ εἴποις, ἔγραφέ τις τῶν πρὸ ἡμῶν σοφῶν λακωνίζων πρός τινα τῶν αὐτοῦ φίλων· ἐγὼ δ' ἂν προσθείην, καὶ ὅ,τι ἂν εἴπῃς οὐκ ἂν πείσαις μὴ ἀδικεῖν· εἰ μὲν γὰρ ἑκοῦσα σεσίγηκε, τί τούτου ἀδικώτερον; εἰ δ' ἄλλο τὸ ἐπισχόν, τί ἂν εἴη τὸ ἐπὶ τοσοῦτον ἰσχύσαν; οὐ γάρ τι τῶν ἐκτός, οὐκ ἀπουσία κομιστῶν, οὐ περιφορὰ καὶ ἐκ τόπου εἰς τόπον μετάβασις, οὐ πραγμάτων περιπλοκαὶ καὶ μέριμνα βίου, οὐδὲ ἄλλη τις πρόφασις ἱκανὴ τοσαύτην αἰτιάσασθαι σιωπήν· ἆρ' οὖν ἐθέλησεν ἑκοῦσα σιγᾶν· ἀλλ' εἰ μὲν ὀλιγωροῦσα εἰς τοῦθ' ἥκει, ἀνάξιον πέπονθε μὴ ὅτι τῶν λόγων ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ σχήματος· εἰ δὲ καὶ παιδεύουσα, φεισάτω μου νῦν τῶν πολλῶν καμάτων, ὅτι μεταμεμέλημαι, πρόχειρος ὢν καὶ λέγειν καὶ γράφειν καὶ πρὸς παρόντας καὶ ἀπόντας τοὺς φίλους, καὶ ὡς εἰπεῖν πρὸς τοὺς πέλας καὶ πόρρω ἄνετον ποιῶν τὸν λόγον, κοινὸν ἡγούμενος τὸν Ἑρμῆν· ἀλλὰ τέως ὀψὲ γοῦν ἔμαθον καὶ σιγᾷν ὅτε δεῖ· διὸ καὶ πάμπαν ἀπεδυσάμην τῆς διδασκαλίας τὸ σχῆμα, καταλιπὼν τὴν σχολήν· καὶ σιγὴν προαιροῦμαι, ἐντεῦθεν καὶ ὀλίγος πρὸς τὰς γραφάς, καὶ βραδὺς πρὸς τοὺς

(1) Πρὸς τὸν ἅγιον Κίτρους, αὐγούστου 15, 1793.

λόγους γέγονα· ἀλλ' ἐπεὶ καὶ σιγῆς εἰσι μέτρα, καιρὸς γάρ φησι τοῦ σιγᾷν καὶ καιρὸς τοῦ λέγειν, τοῦτον ἤδη παρεῖναι νομίζων ὥρμησα πρὸς τὴν παροῦσαν γραφήν, τὴν μακρὰν λύων σιγήν, καὶ τῶν ἴσων ἀντιτυχεῖν ἀξιῶ, δεόμενος ἵνα μου μνείαν ποιῆται ἐν ταῖς πρὸς θεὸν αὐτῆς πανιέροις εὐχαῖς, εὐφραίνουσα οἷς κατὰ θεὸν εὐημερεῖ· ἡγοῦμαι γὰρ πᾶσαν νῦν δυσχέρειαν ὑπερνικήσασαν, εὖ ἔχειν ἐν πᾶσιν εὐδοκιμοῦσαν. Εἰ δὲ καὶ τὰ κατ' ἐμὲ πλατύτερον μαθεῖν ἐπιποθεῖ, ἴστω ὅτι ἀπὸ μαΐου μεσοῦντος ἀπολέλυμαι τῆς σχολῆς, καὶ ἐν ἰδίῳ οἰκίσκῳ οἰκῶ περὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Συναϊτῶν, ἐφησυχάζων ἐν ὑγείᾳ καὶ ἀρεσκόμενος τῇ γραφῇ ὧν ἠρξάμην ἐμμέτρων. Τὰ δὲ τῆς σχολῆς παναθλίως ἔχει· φιλοσοφία γὰρ ὅλως ἀπέπτη μυσαχθεῖσα τὴν μετὰ γοητείας μοχθηρίαν· γραμματικὴ δὲ ὑβρίζεται· καὶ γὰρ Αἴσωπος καὶ Λουκιανὸς ἐν αὐτῇ σκηνοβατεῖ· καταβιβάζει δὲ καί ποτε ὁ κληρικὸς Φώτιος τὸν Ξενοφῶντα Ἀνάβασιν Κύρου διηγούμενος ὑπερτέχνως, ἀτέχνως ψελλίζων τὰ γραμματικά, ἵνα ἔχων τὸν μαθητήν, καὶ εἴποτε ἐπιδείξεως θεατρικῆς χρήζοι, εἰσάγων τοὺς ὑποδιδασκάλους αὐτῷ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτῶν, καὶ τὸ λογεῖον ἀκροατῶν δῆθεν κατάκοσμον, εἴτουν κατάπτυστον ὑπὸ πλειόνων ποιῶν. Οὕτω φεῦ, ὁ νῦν καιρὸς τὰ σεμνὰ ἐξύβρισε, καὶ παίζοντες ἀτεχνῶς παιζόμεθα· ἀλλ' εἰ μὲν μέχρι τιμῆς καὶ ἀτιμίας ἦν τὸ κακόν, καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ, μεγάλη μὲν ἦν ἡ ζημία· τοῖς δὲ φιληδόνοις καὶ μικροψύχοις ἦν παροπτέα· ἐπεὶ δὲ λόγον περὶ ἑκάστου δὴ ἀποδώσομεν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ κριτοῦ τῶν ἁπάντων θεοῦ, ὡς φοβερὰ ἡ ὀργὴ καὶ βαρυτάτη ἡ ποινὴ τοῖς φαυλίζουσι τὰ καλά, καὶ καταχρωμένοις τὰ ἱερά, καὶ καθαιροῦσι τὰ κοινωφελῆ, καὶ τὰ ὑψηλὰ ἐξυβρίζουσι, καὶ βεβηλοῦσιν ὡς εἰπεῖν τὰ ἅγια· τούτους γοῦν λοιμοὺς οἶδεν ἡ Γραφή, καὶ τὰς καθέδρας αὐτῶν τὸν φεύγοντα μακαρίζει· κἀγὼ αὐτὴν εὐδαίμονα νομίζω, ὅτι ἐντεῦθεν ἐξέφυγε, καὶ οὐχ ὁρᾷ

τὴν τοσαύτην καὶ τοιαύτην ὕβριν. Ὁ δὲ κύριος περιέποι καὶ ἐνδυναμοῖ αὐτὴν ἐπὶ τὸ αὐτοῦ ἔργον εἰς ἔτη πάμπολλα, ἧς καὶ αἱ πανίεροι εὐχαὶ εἴησαν μετ' ἐμοῦ διὰ βίου.

» Τῷ παναγιωτάτῳ καὶ θειοτάτῳ πρῴην οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κυρίῳ κυρίῳ Προκοπίῳ.

» Εἰ μὲν παρά τινος ἔμαθε τὴν ὕστερον τετραετῆ ἐν τῇ σχολῇ μου περιφοράν, καὶ τὸν διηνεκῆ πόλεμον, καὶ τὰς μυρίας ἐνοχλήσεις τὰς ἐξ ἀτόπου δόξης δι' ὑπονοίας ἐγειρομένας κατ' ἐμοῦ, συγγνωμονοῦσα ἴσως οὐκ ἐμέμψατό με τῆς χρονίου σιγῆς· ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις γενόμενος τὰς μὲν προφάσεις περιελεῖν ἤθελον, τὰ δὲ μὴ καλὰ καλῶς λέγειν καὶ τὰ φαῦλα μὴ ψέγειν, καὶ μὴ ἐλέγχειν τὰ ἄδικα ἔργον τότε διδασκάλου ποιῶν οὐκ εἶχον· ἐντεῦθεν πολλὰ ἔπαθον, καὶ μικροῦ δεῖν τὸν ἶσον ἆθλον διήνυσα, ὅσοι οὔτε εἶχον, οὔτε οἰκειοτέρως ἔχειν ἐδόκουν πρὸς τὸ ἔνθεον αὐτῆς ὕψος, καὶ δεινοτέρως ἔφερον τὰ τότε γινόμενα ἢ λεγόμενα. Ἐκ τούτων οὖν οὐκ ἔγραψα οὐχ ὡς ἀγνώμων καὶ ἐπιλήσμων, ἀλλ' ἵνα φύγω τὰς προφάσεις τῶν ἀδίκως ἐπηρεαζόντων, καὶ τὰς σκιὰς αὐτῆς τότε δεδοικότων· ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν τότε παρῆλθον· εἰ δέ μοι ἐπιτρέπει συμφιλοσοφῆσαι μικρόν τι, ἐπῆλθον τότε, ἵνα ἡ μὲν αὐτῆς θειοτάτη παναγιότης καὶ διὰ τῶν ἐναντίων τὴν περιοῦσαν αὐτῇ ἀρετὴν ἐπιδείξῃ· διὰ γὰρ τῶν ὅπλων τῶν δεξιῶν καὶ τῶν ἀριστερῶν τοὺς γενναίους μάχεσθαι καὶ νικᾷν χαρακτηρίζει ὁ θεῖος Ἀπόστολος· ἐμοὶ δὲ μάστιγες ἐγένοντο θεήλατοι διὰ τὰς πολλάς μου ἁμαρτίας· οὐ γὰρ εἶχον κατ' ἐμοῦ οἱ διώκοντες ἀφορμάς· οὔτε γὰρ ἐφρόνησα, οὔτε ἐλάλησά ποτε πρὸς χάριν, κἂν ἄλλως διαρρέω ταῖς πλημμελείαις, ὡς οὗτοι ὑπέλαβον, καὶ διὰ μακροῦ με διώκοντες κατετρύχωσαν, καὶ τὸ χεῖρον αὐτὴν ἔβλαψαν τὴν σχολήν· ὑπὲρ ταύτης γοῦν καὶ νῦν ὀδυνῶμαι· οἶδε γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὅσους κατέβαλλον τοὺς κόπους, ὡς ταλαίπωρος γεωργὸς συνάγων καὶ καλλιεργῶν τὰς φυτείας· εἰ καὶ νῦν μὲν τῷ πα

ρρρέοντι χειμάρρῳ πλήθοντι περικιρούμενος, νῦν δὲ τῇ ἐρυσίβῃ καὶ κάμπῃ ζημιούμενος, πολλὰ φέρων καὶ ἀγωνιζόμενος εἴ πως γένοιτό τις καρπὸς ὥριμος, καὶ τὸ ἔργον εὐπρόσδεκτον εἴη τῷ δεσπότῃ· ὥστε καὶ ὅτε ἔδοξα ἐπιτείνειν τὴν σπουδήν, τότε τῆς ὅλης ἐλπίδος ἐκπέπτωκα· καὶ συνεστάλη μὲν ἡ σχολὴ ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τὰ πρῶτα τῆς γραμματικῆς ψελλίζουσα· οἵ τε ἱκανοὶ ὄντες ἐπὶ τὰ πρόσω ἰέναι ἀπηλάθησαν· κἀγὼ ἐπὶ τὸν ἐμαυτοῦ οἶκον τὴν ἀπραγμοσύνην εὗρον, τοῦ θεοῦ ἐλεοῦντος· οὐ γὰρ εἶχον κατὰ νοῦν οὔτε οἰκοδομεῖν, ὡς μηδὲ οἰκοδεσποτεῖν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν ἔνευσεν ὁ κύριος καὶ ἐγένετο ἐμαυτοῦ ὑπ' ἐμοῦ οἰκίδιον πρὶν αἰσθέσθαι εἰς τέλος τοῦ διωγμοῦ. Τὰ γοῦν τῆς σχολῆς παίζεται νῦν κατὰ πλάνην τῶν ἀφελεστέρων, καὶ τῶν πονηροτέρων ῥᾳδιουργίαν, καί τοι τῶν ἁγίων ἀρχιερίων ἁδρῶς χορηγούντων· καὶ ταῦτα λυποῦντα ἐκθέσθαι καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν θειοτάτην παναγιότητα, τὸν μέγαν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας προστάτην καὶ πατριάρχην ἐτόλμησα, ἵν' εἰδῇ ὡς οὔτε ὁ ἱερὸς ἄμβων, οὔτε ἡ σχολὴ τὴν δέουσαν κατέχει τάξιν, καὶ τὴν ὀφειλομένην πρᾶξίν τε καὶ ἐνέργειαν, καὶ νοσοῦντα τὸν λόγον διὰ τῶν παναγίων θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν ἰάσηται· ἀλλὰ ταῦτα μὲν προνοίας γένοιτο κρείττονος . . . . ͵αψϟδ΄. Δεκεμβρίου ιβ΄.»

Ἐν δ' ἔτει 1794 διορισθεὶς ἐκ νέου ἐν τῇ πατριαρχικῇ σχολῇ ὁ Μακραῖος, προέστη ταύτης μέχρι τοῦ ἔτους 1801, ὅτε δι' ἀσθένειαν (1) παραιτηθείς, ἔζη τρεφόμενος ἐν τοῖς πατριαρχείοις καὶ ἰδίως τῷ μετοχίῳ τοῦ Παναγίου Τάφου, ἔνθα καὶ ἀπεβίωσε, κατὰ Λογάδην, (2) τῷ 1819 (3).

(1) Ἀπὸ τοῦ 1780 προσβληθεὶς ὑπὸ ἰσχυροῦ ῥευματισμοῦ ἠνωχλεῖτο μέχρι τοῦ 1803, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν πρὸς Κύριλλον ἐπιστολῶν του.

(2) Παράλληλον Φιλοσοφίας, σελ. 56.

(3) Ἐν τέλει προσαρτῶνται (ΣΤ, Ζ) ἡ διαθήκη ὡς καὶ ἡ ὁμολο-

Συγγράμματα Μακραίου.

— Τρόπαιον ἐκ τῆς Ἑλλαδικῆς πανοπλίας κατὰ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Κοπερνίκου ἐν τρισὶ διαλόγοις, φιλοπονηθὲν παρὰ τοῦ διδασκάλου τῶν ἐπιστημῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικῆς σχολῆς Σεργίου Μακραίου, ἐνεσίῃ μὲν δεσποτικῇ τοῦ μακαριωτάτου, θειοτάτου, σοφωτάτου τε καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κυρίου κυρίου Ἀνθίμου, προτροπῇ δὲ καὶ φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ πανιερολογιωτάτου καὶ θεοπροβλήτου μητροπολίτου ἁγίου Βηθλεὲμ κυρίου Πολυκάρπου ἤδη τύποις ἐκδοθέν. Βιέννῃ ᾳψϞζ' ἐν τῇ τυπογραφίᾳ Ἀντωνίου Πίχλερ.

— Ὀρθόδοξος Ὑμνῳδός, ἤτοι ἱερὰ φιλοσοφία, ἐν μέτροις Πινδαρικοῖς. Ἐν Βιέννῃ 1802.

— Σταχυολογία γραμματικὴ κατὰ πάροδον διατριβῆς. Ἑνετίῃσι 1810.

— Ἐραστὴς σοφίας ὑπὸ τῶν θείων Γραφῶν ὁδηγούμενος, εἴτουν εἰσήγησις δογματική, ἤδη πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα προτροπῇ τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Κυρίλλου. Ἐν τῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἑλληνικῷ τυπογραφείῳ, ἔτει 1816.

— Ἐπιτομὴ Φυσικῆς ἀκροάσεως ἐκτεθεῖσα ἐν τρισὶ βιβλίοις, ἤδη πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν εὐγενῶν καὶ φιλομούσων εὐπατριδῶν Ἰωαννιτῶν κυρίου Ἀναστασίου καὶ κυρίου Γεωργίου Χατζῆ Κώνστα ὁμοψύχων αὐταδέλφων. Ἐν Βενετίᾳ 1816, παρὰ Ν. Γλυκεῖ (1).

γία τοῦ Μακραίου, διακοινωθεῖσαί μοι ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου φίλου Κ. Παύλου Νεοκλέους ἐκ τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ἀποκειμένων αὐτογράφων.

(1) Ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐκδόντας ἀδελφοὺς προσφωνήσει αὐτοῦ λέγει καὶ ταῦτα. «Ὅμοροι Ἀγραοὶ Ἠπειρώταις μᾶλλον Θετταλοῖς . . . Ἀεὶ

Ἀνέκδοτα.

— Ὑπομνήματα ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας. (Τὸ νῦν πρῶτον ἐκδιδόμενον φιλοπόνημα τοῦτο τοῦ Μακραίου ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ἰδιογράφου κώδηκος ἀποτεθησαυρισμένου ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου (ἀριθ. χειρ. 428). Ἔστι δὲ ὁ κώδηξ χάρτινος, ὀγδόου σχήματος, περιέχων σελίδας ἐν συνόλῳ 581, ἐξ ὧν τὰς ἠριθμημένας 458 κατέχουσι τὰ ὑπομνήματα, τὰς δὲ ὑπολοίπους 123 τὰ ἀμέσως κατωτέρω καταγραφόμενα ἕτερα ἀνέκδοτα πονημάτια αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ παρὰ τῷ φίλῳ Σοφ. Οἰκονόμῳ ἀντιγράφου τῶν τριῶν πρώτων τμημάτων, ἐδημοσίευσα ἀποσπάσματά τινα ἐν τῇ Νεοελληνικῇ Φιλολογίᾳ καὶ τῇ Τουρκοκρατουμένῃ Ἑλλάδι).

— Πολιτικὴ σχέδη, δι' ἧς ἄν τις κρίνοι οἷα τὰ κατὰ τὸ πολίτευμα· ᾳψξη' κατὰ μῆνα δεκέμβριον (πολιτικοφιλοσοφικὴ μελέτη, μικροῦ λόγου ἀξία).

— Ἐγκώμιον τῆς ἁγίας Μαρίνης (ἐν τῇ ἁπλοελληνικῇ).

— Ἐπιγράμματα διάφορα: — Εἰς τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. — Εἰς εἰκόνας. — Εἰς τὴν ἐν Φαναρίῳ νεόδμητον σχολήν. — Εἰς τὴν Ἑβδομάδα. — Εἰς πηγήν. — Εἰς ξενοδοχεῖον. — Εἰς εἰκόνα ἀρχιερέως. — Εἰς εἰκόνα Φριδερίχου βασιλέως. — Προσφωνη-

γὰρ ἐγὼ δι' εὐφήμου γλώττης φέρω τὴν μητρόπολιν τὰ Ἰωάννινα· διότι προκύψας εἰς φῶς, Ἀθήνας καὶ ἑστίαν λόγων αὐτὴν ἐπέγνων· ἐξ αὐτῆς γὰρ (ὡς ἀπὸ καλλιρρόου πηγῆς), ἀρυσάμενος δαψιλῆ χεύματα διὰ Μεθοδίου, Στίγνιως, Τρύφωνος, Μπαλάνου, τῶν ἀοιδίμων διδασκάλων, ὁ ἐν ὁσιότητι μέγας καὶ πολὺς ἐν σοφίᾳ Θεοφάνης, ὁ ἐμὸς πρῶτος καθηγητὴς ἀνήγαγεν εἰς Ἄγραφα, καὶ διψῶσι μετέδωκεν· ἐπ' αὐτὴν τὰ πρῶτα προσληφθεὶς ἐπέλαμψε καὶ ὁ σοφώτατος διδάσκαλός μου Εὐγένιος».

ματικὸν τῇ πρώτῃ ἐλθούσῃ πολεμικῇ νηὶ τῶν Ῥώσσων εἰς Κωνσταντινούπολιν. — Πρὸς τὸν ἁρμοστὴν Νικόλαον Ρεπνῖνον. — Εἰς ναὸν (ἐν Δακίᾳ ἀνακτισθέντα ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου). — Εἰς τὸν ἅλωσιν τῆς Ὀλβίας ἤτοι Ὀζιοῦς ἐν ἔτει ᾳψπη'. — Εἰς Ὤκελλον. — Εἰς τὸν πρέσβυν Παλίνσκην. — Ἐπὶ τῆς Λαμπροφόρου, καὶ εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Ἐπιτύμβια, (δημοσιευόμενα ἐν τέλει (Η) μετ' ἄλλων τινων ἐκ τῶν ἄνω καταγεγραμμένων).

— Ἐπιστολαί· (τούτων περιεχομένων ἐν ἑτέρῳ αὐτογράφῳ κώδηκι τῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης (ἀριθ. 427) δημοσιεύεται ὁ κατάλογος (ἐν σελ. 540-544 τοῦ παρόντος).

Ἐκ τῆς ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι (σελ. 286) ῥήσεως « ταῦτα μέντοι καὶ ὅσα ἐφεξῆς ἐπηκολούθησεν, ἐν τῇ ἐθνικῇ καὶ πολιτικῇ ἱστορίᾳ πάντα ἀκριβῶς καὶ εἰς πλάτος συγγέγραπται » εἰκάζεται, ὅτι καὶ ἕτερον πόνημα συνέγραψεν ὁ Μακραῖος· πολὺ δὲ περὶ τούτου ἐρευνήσας ἐν Κωνσταντινουπόλει οὐδὲν ἠδυνήθην ν' ἀνακαλύψω, ἐκτὸς ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ἐπιμελῶς ἀποκρύπτεται τὸ χειρόγραφον διὰ τὰς καιρικὰς περιστάσεις.

Καταριθμήσας τοὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν χρονογράφους, εἶπον, ὅτι μόνος ὁ Μακραῖος εἶναι ἐπάξιος τοῦ ὀνόματος τούτου. Ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτοῦ ἐπιστημονικῶς ἀφηγεῖται τὰ γεγονότα, ἀποφεύγων τὰς ἀτόπους παρεκβάσεις περὶ ἀλλοτρίου θέματος ὑποθέσεων, καταλλήλως δ' ἐπισυνάπτων τὰς ἀναγκαίας βιογραφικὰς εἰδήσεις περὶ ἑκάστου τῶν πατριαρχῶν ὡς καὶ τῶν συγχρονισάντων αὐτοῖς λογίων. Εἰ καὶ πολλοὶ τῶν πατριαρχῶν τούτων, διακρινόμενοι ἐπὶ παιδείᾳ, κοσμιότητι ἠθῶν καὶ ἄλλαις χριστιανικαῖς ἀρεταῖς, δικαίως ἀξιοῦνται τοῦ σεβασμοῦ τῶν συγχρόνων καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν μεταγενεστέρων· ἀπ' ἐναντίας ὅμως εἴς τινας μὴ περικοσμουμένους ὑπὸ τῶν ἀρετῶν τούτων, καὶ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς βίας ἁρπάσαντας ἀργυρώνητον τὸν

πατριαρχικὸν θρόνον, καὶ οὕτω τὴν ἐκκλησίαν καταβαρύναντας καὶ τὸ ἔθνος ἐξευτελίσαντας, ἀντὶ ἐπαίνων μομφαὶ ἔπρεπε νὰ ἐπιδαψιλευθῶσι. Δυστυχῶς ὁ Μακραῖος, ζῶν παρὰ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὸ σπουδαιότερον, ἐξασκῶν ἐπάγγελμα, τοῦ ὁποίου ἡ τύχη ἐξήρτητο ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐμενοῦς ἢ δυσμενοῦς διαθέσεως τῶν κατὰ καιροὺς προϊσταμένων αὐτῆς, δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἀπαθὴς θεατὴς τῶν συμβαινόντων, ὑποβάλλων ταῦτα ὑπὸ τὴν βάσανον αὐστηρᾶς κριτικῆς καὶ ἀπαθοῦς ἀληθείας· οὕτω δὲ κρίνει πολλάκις ἀναλόγως τῶν συμπαθειῶν καὶ τῶν ἐμπαθειῶν αὐτοῦ· ἐνῷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρίσταται ὑπερφίαλος ἐγκωμιαστής, ἐξαιρετικῶς χλευάζει τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ κοινοῦ, καὶ ἐμπαθῶς διασύρει τὴν μνήμην τῶν τελευταίων πατριαρχῶν Νεοφύτου Ζ΄ καὶ Γρηγορίου Ε΄.

Ἐκτὸς δὲ τούτου, καὶ ἄλλο ἐλάττωμα ἀσχημίζει τὰ Ὑπομνήματα τοῦ Μακραίου· ἀντὶ δῆλον ὅτι οὗτος νὰ συγγράψῃ ἐν γλώσσῃ ὁμαλῇ καὶ ἀνεπιτηδεύτῳ, ἀρέσκεται νὰ ἐπιζητῇ πομπώδεις καὶ δυσχρήστους φράσεις, ἐξυφαίνων οὕτω παταγῶδες καὶ διθυραμβικὸν ὕφος, κατ᾽ ἐκείνους « οἳ τοῦ μὲν ἀληθοῦς τῶν λόγων οὐκ ἐφικνούμενοι, ἐπὶ τὸν ὑπόκενον καὶ πομφολυγγώδη κενεμβατοῦντες ὄγκον καταπίπτουσι » (1).

Καὶ μ᾽ ὅλα ταῦτα, ἡ ἱστορία τοῦ Μακραίου θεωρητέα ὡς ἓν τῶν πολυτιμοτέρων μνημείων τοῦ ἐπὶ τουρκοκρατίας ἑλληνισμοῦ, τοῦ τοσοῦτον στείρου χρονογράφων.

Περὶ τοῦ νῦν πρῶτον ἐκδιδομένου βίου Εὐγενίου τοῦ Αἰτωλοῦ, οὐδὲν ἔχω νὰ εἴπω, διότι ἄλλοτε εἶπόν τινα περὶ τούτου, ὡς καὶ τοῦ συγγραφέως τῆς βιογραφίας αὐτοῦ Ἀναστασίου τοῦ Γορδίου, διατελέσαντος ἑνὸς τῶν προσφιλεστέρων καὶ ἱκα-

1) Μιχαὴλ Χωνιάτου, μονῳδία εἰς Εὐστάθιον Θεσσαλονίκης.

νωτέρων μαθητῶν τοῦ μεγάλου ἐκείνου διδασκάλου (1). Τὸ χειρόγραφον, ἐξ οὗ ἐκδίδοται ὁ βίος τοῦ Εὐγενίου, διεκοινώθη μοι φιλοκάλως ὑπὸ τοῦ μετὰ πολλοῦ ζήλου περὶ τοιαύτας μελέτας ἀσχολουμένου κυρίου Ἰωάννου Σταματέλου, σχολάρχου ἐν Λευκάδι (2)· κατὰ καθῆκον δὲ καὶ δημοσίᾳ ὁμολογῶ τὰς χάριτας πρός τε τὸν ἐλλόγιμον τοῦτον φίλον, ὡς καὶ τὸν ἐθνικὸν ποιητὴν κ. Ἀριστ. Βαλαωρίτην, ὅστις μετὰ τοῦ διακρίνοντος ζήλου ἐξεπλήρωσε καὶ τὴν φιλικὴν ταύτην παράκλησιν, παραλαβὼν καὶ ἀποστείλας μοι ἐκ Λευκάδος τὸ χειρόγραφον.

Τῆς βιογραφίας τοῦ Εὐγενίου προτάσσεται καὶ τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον καὶ ἄγνωστον πόνημα τοῦ Γορδίου (3): «Ἀναστασίου ἱερομονάχου τοῦ Γορδίου, τέχνης ῥητορικῆς εἰσαγωγικὴ διδασκαλία μετὰ πράξεως ἐν δέκα τμήμασι διῃρημένη»· ἐκ σελίδων 251, ἐξ οὗ παρατιθέμεθα τὰς ἑξῆς περὶ ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ προφορᾶς σκέψεις (τμ. θ΄, κεφ. α΄.).

«Τί ἐστι τὸ ἑλληνικῶς λέγειν. Καθάπερ τὸ ῥωμαϊστὶ λέγειν τρόπον τοῦ λέγειν ἄριστον λατίνων παῖδες εἶναί φασιν, οὕτως Ἀριστοτέλης βιβλίῳ α΄. κεφαλαίῳ γ΄ τῆς ῥητορικῆς τέχνης, τὸ ἑλληνίζειν ἀρχὴν εἶναι διδάσκει τῆς εὐφραδίας· καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τοῦτο μᾶλλον δεῖν ἕκαστον ἀποφαίνεται

(1) Νεοελληνικὴ Φιλολογία σελ. 327, 437. — Ἐπειδὴ δὲ περὶ Εὐγενίου ὁ λόγος, σημειούσθω ὅτι οὐ πρὸ πολλοῦ ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Πανδώρᾳ (1871, φυλ. 518) ἐπιστολὴ Παναγιώτου Νικουσίου πρὸς τοῦτον ὡς ἀνέκδοτος, ἐν ᾧ αὕτη προεξεδόθη ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ (τόμ. ΙΓ΄, σελ. 311).

(2) Περὶ τοῦ χειρογράφου ἐλάλησεν ὁ Κ. Σταματέλος ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Φιλομαθῶν (φυλ. 720, 721), δημοσιεύσας καί τινα ἀποσπάματα. Ἐν τῇ αὐτῇ δ᾽ ἐφημερίδι (φυλ. 768) ἔγραψεν ὁ αὐτὸς ἐλλόγιμος ἀνὴρ καὶ περὶ ἄλλων ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀποκτηθέντων χειρογράφων.

(3) Ἀμφότερα τὰ συγγράμματα ταῦτα τοῦ Γορδίου ἀντεγράφησαν ἐν ἔτει 1758 ὑπὸ τοῦ ἐκ Ξηρομέρου τῆς Ἀκαρνανίας Σωτηρίου, καλοῦ καὶ λογίου καλλιγράφου, περὶ οὗ ὑπεσχέθη νὰ λαλήσῃ ὁ Κ. Σταματέλος.

τῶν ῥητόρων διὰ σπουδῆς ἐν τῷ λέγειν ἔχειν, ὡς ἂν ὁποιαοῦν χρῆται γλώττῃ, τῷ πατρίῳ ταύτης ἰδιώματι καὶ τῷ ἔθει ἀκολουθεῖ. Τέτταρα δέ τινα εἰσιν ἐν ἑκάστῃ τῶν διαλέκτων ἄξια μάλιστα σκέψεως· αἱ λέξεις δηλαδή, ἡ σύνταξις, ἡ ἰδιότης, ἤτοι ἡ φυσικὴ οἱονεί τις ἕξις τοῦ λέγειν, καὶ ἡ προφορὰ τῶν φωνῶν· ἐν γὰρ τῇ λατίνων διαλέκτῳ λατινικαῖς μόνον χρηστέον λέξεσι, κἀν τῇ ἑλληνίδι ἑλληνικαῖς, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως· ἀλλοτρίαις δέ, οὐκ ἄλλως, ὅτι μὴ ἔνθα ἡ χρῆσις καὶ τὸ μακρὸν ἔθος, ἀντὶ ἰδίων ταύτας παραλαμβάνει, καθάπερ τοῖς μεταγενεστέροις εἴθισται τῶν ἑλλήνων τοῖς τῶν μηνῶν ὀνόμασι λατινικοῖς χρῆσθαι, καὶ ἄλλοις τισί· ὡσαύτως δὲ καὶ παρὰ λατίνοις τοιαῦται φωναί εἰσιν ἑλληνιστὶ προφερόμεναι, μάλιστα αἱ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἐκ τῆς ἑλληνίδος φωνῆς πρὸς τὴν τῶν λατίνων μετενεχθεῖσαι· αἱ δὲ ἄλλαι πᾶσαι, εἴτε λατινικαί, εἴτε καὶ οὑτινοσοῦν ἔθνους ἑτέρου φωναὶ ἀντὶ ἑλληνικῶν οὐχ ὑγιῶς λαμβάνεσθαι δύνανται, ὡσαύτως καὶ ἀντ' ἐκείνων αἱ ἑλληνικαί. Ταῦτ' ἄρα καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν Ῥωμαίων, ὡς Τιβέριος ὁ ἄρχων, συγγνώμην ἤτησε παρὰ τῆς βουλῆς, ὥς πού τις ἔφη τῶν παρ' ἐκείνοις ἱστορικῶν, πρὸ τοῦ τὴν τοῦ μ ο ν ο π ω λ ε ί ο υ λέξιν προενεγκεῖν· αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ ἐν τῷ τῶν πατέρων δόγματι, τὴν μὲν Ἑλλάδα φωνὴν ὡς ἀλλοτρίαν ἀποποιεῖσθαι ἐκέλευσε, τὴν δὲ λατινίδα περὶ πλείστου ποιεῖσθαι, ἢ διὰ περιφράσεως τὸ παρ' ἐκείνοις δηλούμενον ἐκφέρεσθαι. Τοῦτο δὲ τὸ ὡς περὶ μιᾶς διαλέκτου λεχθέν, καὶ περὶ ἑκάστης τῶν ἄλλων ὡσαύτως ἐννοητέον, ἵνα μὴ δηλαδὴ ὁ λόγος ἐξωτερικαῖς τισι καὶ ἀλλοτρίαις ἐπιφορτίζηται λέξεσιν· ἀλλ' ἡ κακία αὕτη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιχωρίῳ γλώττῃ μέχρι καὶ νῦν ὑφέρπει, ὡς τοὺς πλείστους σχεδὸν οἴεσθαι μάλα συμβάλλεσθαι πρὸς τὴν ἀρίστην, εἴπερ αἱ ἑλληνικαὶ λέξεις προφερόμεναι πρὸς τὸ πάτριον ἀποκλίνοιεν ἔθος· τὸ δὲ αἴτιον τοῦ τοιούτου πταίσματος διττόν ἐστι· α'. μὲν ἡ συγκεχυμένη καὶ

ἄτακτος ἑκατέρας διαλέκτου χρῆσις· ἐν γὰρ τῇ ὁμιλίᾳ ταύτης ἢ ἑτέρας διαλέκτου, ταῖς λέξεσιν ὡς ἔτυχεν ἐμπιπτούσαις, ἄνευ τινὸς διακρίσεως χρώμεθα, καὶ ἠρέμα πως ἐθιζόμεθα μιγνύειν τὰς ἑλληνικάς, ἢ καὶ λατινικάς, εἰ τύχοι, ταῖς ἐπιχωρίοις· τοῦτο δὲ ποιοῦντες, οὐκ ἂν ῥᾳδίως, εἴ ποτε βουληθείημεν, ἑτέρῳ λόγῳ καθαρῷ καὶ ἰδίῳ δυναίμεθα χρήσασθαι. Δεύτερον δέ, παιδεύσεώς τινός ἐστιν ἐπίδειξις· ἐπειδὰν γὰρ ὑπὸ τῶν ἀπαιδεύτων πεπαιδευμένος εἶναι λέγηται, ὅστις ἀκριβῶς ἐπίσταται τὴν τῶν ἑλλήνων διάλεκτον, ἐντεῦθεν οὐκ ὀλίγοι, (ἐκεῖνοι μάλιστα οἵτινες οὐδὲν ἕτερον, ἢ τὰς λέξεις ἐκ τῶν παιδευτηρίων συνελέξαντο) τῷ λόγῳ τούτῳ σοφίας φήμην παρὰ τοῖς ὄχλοις θηρῶνται· καὶ οὕτω βραχύ τι κατ' ἀρχὰς ὂν τὸ πταῖσμα, μετέπειτα τῇ τῶν ἀπαιδεύτων ἐνεφύη φιλονεικίᾳ καὶ ηὔξηται· καὶ τελευταῖον ἡ κρίσις διέφθαρται πάντως, οὐ μόνον ἐκείνων, οἵτινες τὰς λέξεις μόνον ἐπίστανται, ἀλλ' ἔτι καὶ τῶν πεπαιδευμένων, καὶ προσέτι κἀκείνων δὴ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἄλλως ἔμφρονες εἶναι προσῆκεν. Ἀκηκόαμεν γάρ ποτε, καὶ οὐκ ἄνευ ἀγανακτήσεως, παρὰ τῶν δημηγόρων, οὐ μόνον τὰς ἑλληνικὰς φωνὰς μετὰ πολλῆς τῆς σπουδῆς πρὸς τὸ πάτριον ἔθος παραφερομένας, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν λέξεις, καὶ βαρβαρικὰς ὀνομασίας, ἀκριβῶς συλλεγομένας, ὡς μεγαλαυχεῖν πρὸς τὸν λαὸν καὶ ἀλαζονεύεσθαι· καὶ τοῦτο οὐκ ἄλλο τι τὸ τέλος εἶναι διενοήθην, ἢ τὴν τῆς κενῆς δόξης ἔφεσιν· ἥτις θαυμαστὸν ὅσον τοὺς τοιούτους τῶν ἀνδρῶν αἰσχύνης πληροῖ. Διὸ παραινεῖν ἐνταῦθα καιρὸς τοὺς εἰσαγωγικοὺς οὐ μικρὸν εἶναι πρόσκομμα ἐν τῇ εὐφραδίᾳ τὴν ἀλλοτρίαν ὁποιαοῦν διαλέκτῳ, δίχα μεγάλης ἀνάγκης καὶ κρίσεως, παραμίγνυσθαι· καταγελᾷν δὲ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας, ἅτε δὴ ἀπαιδεύτους καὶ τῆς ἀληθοῦς χάριτος τῆς εὐφραδίας ἀπολειπομένους· οἵτινες οὐκ ἐννοοῦσιν ὡς ἔκ τινων λέξεων ἀμαυροῦσθαι συμβαίνει τὸν λόγον, καὶ τὴν ἐνέργειαν, καὶ τὸν τόνον τῆς γενναίας φράσεως ἀπο-

σβέννυσθαι. Τοιγαροῦν, ἵνα μὴ τοῦτο πάσχωσιν, ἐπὶ μὲν τοῦ καθ' ἕλληνας λόγου, τὴν ἑλληνικὴν παρατηρητέον σύνταξιν, ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ λατίνους, τὴν τῶν λατίνων. Τινὲς δὲ τῶν παρὰ λατίνοις ποιητῶν ἐσθ' ὅτε τῇ ἑλληνικῇ χρῶνται, καθάπερ ἐστιν ἰδεῖν τοῖς τὰ ἐκείνων εἰδόσιν· ἱστορικοῖς μέντοι λατίνοις σπανίως ἡ τῶν ἑλλήνων παραλαμβάνεται σύνταξις, ὡς καὶ ἡ τῶν λατίνων παρ' ἕλλησιν· ἐν τοῖς λόγοις δὲ μόλις ἐνίοτε. Θεωρητέον δὲ μάλιστα ἐπὶ τοῦ καθ' ἕλληνας λόγου τὸ τῆς τῶν ἑλλήνων γλώττης ἰδίωμα· ὡς γὰρ ἕκαστον ἔθνος ἰδιάζοντά τινα παιδεύματα κέκτηται, καὶ πάτρια ἔθη, καὶ ὁ τούτων ἀπολειπόμενος, βάρβαρος καὶ ἀλλότριος λέγεται, τὸν αὐτὸν δήπου τρόπον ἑκάστῃ τῶν διαλέκτων ἴδιόν τι πρόσεστι γένος καὶ καλλιέπεια· διόπερ ὁ πρὸς ἀλλότριον λόγον μετενεχθείς, οὐ μόνον οὐδεμίαν κέκτηται χάριν, ἀλλὰ πολλάκις ἔτι καὶ γέλωτός ἐστιν ἄξιος· τοῦτο δὲ οὐ συνίσταται ἐν μόνῃ τῇ τῆς γραμματικῆς συντάξει, ἀλλ' ἔν τινι συναφείᾳ μάλιστα τῶν φωνῶν καὶ τῶν λέξεων· ὡρισμένῳ γὰρ αἱ φωναὶ συναπτόμεναι τρόπῳ, δύναμιν ἔχουσι καὶ κομψότητα ἐν μιᾷ διαλέκτῳ, ἣν ἐν ἑτέρᾳ αἱ τὸ αὐτὸ σημαίνουσαι τῇ αὐτῇ τάξει συνεζευγμέναι λέξεις οὐκ ἔχουσιν, εἰ καὶ ἡ γραμματικὴ σύνταξις οὐ βιάζεται, ὡς εἰ ταύτην τὴν ἐπίσημον γνώμην, κατὰ πρόσωπον πολλάκις βλάπτεται ἡ εὐσέβεια, κατὰ μετάφρασιν εἴποις τῇ πατρίῳ φωνῇ, γνώσῃ ταύτην ἀσαφῆ καὶ ἀνίσχυρον καὶ ψυχρὰν εἶναι, εἰ καὶ κατὰ τὴν γραμματικὴν σύνταξιν ὑγιῶς ἔχει. Κἀνταῦθα οὐ μόνον οἱ νέοι ῥᾳδίως ὀλισθαίνουσιν, οἵτινες τὴν πάτριον φωνὴν ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἑλληνικαῖς ἐκφέρουσι λέξεσιν, ἀλλ' ἔτι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀνδρῶν τῆς τοιαύτης δυσχερείας πεῖραν λαμβάνουσι, διὰ τὴν συνεχῆ τῆς πατρίου φωνῆς χρῆσιν· διὸ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τὸ ἑλληνικῶς φθέγγεσθαι, σπάνιον καὶ οὐ μικρόν τι χρῆμα νομίζεται, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα τῶν παρὰ τοῖς ῥήτορσιν ἐπαινουμένων καθέστηκε. Τοιγαροῦν ἐν τούτῳ

πάντα πόνον ὑποστῆναι δεῖ τοὺς εἰσαγωγικούς, ἵνα μάλιστα ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων συγγραφέων τὸ τῆς ἑλληνικῆς γλώττης ἰδίωμα, καὶ τὴν τῆς ταύτης καθαρότητα οἷοί τε ὦσι μανθάνειν, καὶ τοὺς τοῦ λέγειν τρόπους ἀποσημειοῦσθαι, τῇ τε μνήμῃ παραπέμπειν, καὶ συνεχῶς γράφειν, καὶ τὴν ἰδίαν εὔκλειαν ἐν τούτῳ κεῖσθαι ὑπολαμβάνειν, εἰ πολλαῖς ὅτι μάλιστα καὶ ἐκλελεγμέναις φράσεσι τὰ παρ' αὐτῶν γραφόμενα δύνανται καλλωπίζειν. Ἡ δὲ ἀπαγγελία, ἤτ' οὖν ἡ προφορὰ τῶν φωνῶν τῷ τῶν φωνηέντων λόγῳ, εἰ καὶ παρά τισι τῶν ῥητόρων πολλῆς ἀξιοῦται σκέψεως, παρ' ἡμῖν μέντοι τόγε νῦν ἔχον οὐδεὶς κεῖται σαφὴς κανών· ἡ γὰρ ἀρχαία καὶ γνησία τῆς ἑλληνίδος φωνῆς προφορὰ διέφθαρται, καὶ νῦν παρὰ τοῖς διαφόροις ἔθνεσι διαφόρως προφέρεται· παρατηρητέον τοίνυν τὸ ἑκάστου ἔθος ἐπὶ τῇ ἐκφορᾷ τῶν φωνηέντων, ἡ δὲ ποσότης τῶν συλλαβῶν, ἥτις μόνη κοινή ἐστι, διὰ τῆς μετρικῆς τέχνης καὶ τῆς συνεχοῦς διαγινώσκεται χρήσεως ».

Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Γορδίου, ὧν ἐκδίδοται ὁ κατάλογος (σελ. 533-540) εὕρηνται ἐν κώδηκι ἀνήκοντι τὸ πρῶτον εἰς Δοσίθεον ἐπίσκοπον Λητζᾶς καὶ Ἀγράφων (1), ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐν ἀρχῇ ἡμιεσβεσμένης ἰδιοχείρου ὑπογραφῆς αὐτοῦ « κτῆμα τοῦ Λητζᾶς καὶ Ἀγράφων Δοσιθέου τοῦ Θετταλοῦ, 1793 ἰουλίου 18 », τανῦν δὲ ἀποκειμένῳ παρὰ τῷ ἐλλογίμῳ Γ. Α. Ἰατρίδῃ ἐν Καρπενησίῳ.

Τὸ μετὰ τὸν Γόρδιον ἐκδιδόμενον σχεδίασμα Δημητρίου τοῦ Προκοπίου παρελήφθη ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Φαβρικίου· ὁ δὲ βίος Μακαρίου τοῦ Πατμίου ἐκ χειρογράφου

(1) Οὗτος ἐκ Σοφάδων τῆς Θεσσαλίας καταγόμενος, ἀπεβίωσε τῇ 1 φεβρουαρίου 1842, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ἀρκτικῷ περιβόλῳ τοῦ ἐν Καρπενησίῳ ναοῦ τῆς Παναγίας, καθὰ σημειοῖ ὁ νῦν κάτοχος τοῦ κώδηκος Κ. Ἰατρίδης.

τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθήκης τοῦ μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου (1).

Ἐν τῇ αὐτῇ δὲ βιβλιοθήκῃ ἀπόκεινται (ἀριθ. 553 χειρ.) καὶ αἱ πρὸς Νεόφυτον τὸν Ἠπειρώτην μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως διευθυνόμεναι ἐπιστολαί, ὧν ἐκδίδοται ὁ κατάλογος (σελ. 515-518).

Πολυτιμότατον δὲ κτῆμα τῆς βιβλιοθήκης ταύτης εἶναι αἱ πολυάριθμοι ἐπιστολαὶ τῶν διαφόρων λογίων καὶ ἡγεμόνων, αἱ πρὸς Χρύσανθον ἰδίως διευθυνόμεναι, ὧν νῦν ἐκδίδοται ὁ κατάλογος (σελ. 518-533)· πᾶσαι δ' αἱ ἐπιστολαὶ αὗται, ὡς καὶ πολλαὶ ἕτεραι Παναγιώτου Νικουσίου, Ἰωαννάκη Πορφυρίτου, Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου καὶ ἄλλων (2), εἶναι αὐτόγραφοι.

Μετὰ ταῦτα ἕπεται ὁ κατάλογος τῶν ἐν τῇ Νομικῇ Συναγωγῇ τοῦ Δοσιθέου περιεχομένων πατριαρχικῶν ἐγγράφων. Καὶ τὸ πολύτιμον τοῦτο χειρόγραφον ἀποτεθησαυρισμένον ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ (ἀριθ. 184) φέρει ἐν ἀρχῇ τὴν ἑξῆς ἰδιόγραφον τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου πατριάρχου σημείωσιν. «Τὸ παρὸν συνέλεξεν ἐπιμελείᾳ καὶ ἐξόδοις ὁ Ἱεροσολύμων πατριάρχης Δοσίθεος ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὠνόμασεν αὐτὸ Νομικὴν Συναγωγήν, αχπ'.» Ἐκτὸς δὲ τῶν ἐγγράφων, ὧν νῦν δημοσιεύεται ἡ περίληψις, περιέχονται ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ (σελ. 332-389) καὶ τὰ ἑξῆς ἔγγραφα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τύποις ἐκδεδομένα.

— Ἱερεμίου Β'. ἀπάντησις πρὸς τοὺς ἐν Τυβίγγῃ. — Τοῦ αὐτοῦ, ἐπιστολὴ πρὸς Ἰάκωβον τὸν Ἀνδρέου. — Ἴσον τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος διαλαμβάνοντος περὶ τῆς συκοφαντίας

(1) Περὶ τοῦ συγγράψαντος τὸν βίον Ἀλεξάνδρου Τυρναβίτου βλέπε Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν (σελ. 480.)

(2) Αἱ τελευταῖαι μὴ καταγραφόμεναι, θέλουσιν ἐκδοθῇ προσεχῶς.

τοῦ ἐπισκόπου Κυθήρων (Μαξίμου Μαργουνίου). — Ἴσον τοῦ πεμφθέντος πατριαρχικοῦ γράμματος πρὸς τὸν Φιλαδελφείας καὶ τοὺς τοῦ (ἐν Βενετίᾳ) ναοῦ ἐφόρους δι' ἣν ἀπέστειλαν ἀναφορὰν κοινῶς ζητοῦντες περιαιρεθῆναί τινα τοῦ Τριῳδίου καὶ τὸ Πάσχα τελεῖν τοῖς Ἰταλοῖς. — Περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ.

— Ἔκθεσις τῶν πραχθέντων ἐπὶ τῇ ζητήσει τῆς ἐξηγήσεως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ Εὐαγγελίῳ ἐμφερομένου ῥητοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ «ὅτι ὁ πατὴρ μείζων μου ἐστι», δηλοῦσα καὶ τὰ πρότερον μὲν λαληθέντα παρὰ τῶν τὸ τοιοῦτον ῥητὸν διαφόρως ἑρμηνευόντων, τὰς προσκοσμισθείσας τε χρήσεις τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τὰ μετὰ ταῦτα κυρωθέντα, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κύρωσιν τῆς ἀληθοῦς ἑρμηνείας συνενεχθέντα, καὶ ἐπὶ τούτοις τὸ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως Πορφυρογεννήτου καὶ αὐτοκράτορος Ῥωμαίων τοῦ Κομνηνοῦ κὺρ Μανουὴλ εὐσεβέστατον ἴδικτον, ἐπὶ Λουκᾶ τοῦ πατριάρχου, μηνὶ ἀπριλίῳ 6, ἰνδικτ. ιδ'. — Νεαρὰ Μανουὴλ περὶ τῆς ἀνωτέρω συνόδου.

— Ἐνταλτήριον γράμμα τῷ ἱεροδιακόνῳ . . . . . . ἐν ἔτει 6900.

— Ἰσιδώρου Θεσσαλονίκης τοῦ Γλαβᾶ, περὶ τοῦ ἐν ἔτει 6837 φεβρ. ιε', ἰνδ. ιβ'. φορέσαντος τὸ μέγα σχῆμα Οὐγγροβλαχίας Ἀνθίμου.

— Περὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος πρὸς τὸν Ταρχανειώτην, πατριαρχικόν.

— Λύσις συνοδικὴ ἐπὶ ταῖς ἐρωτήσεσιν ἃς προέτεινεν ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Σαράη, ἐν ἔτει 6984.

— Ὅρος ἤτοι τόμος τῆς ἱερᾶς συνόδου τῆς συγκροτηθείσης ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ μεγαλοπόλει Μοσχοβίᾳ, ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου 7175, ἐν μηνὶ ἰανουαρίῳ ἰνδ. δ'.

— Σύνοδος ἐπὶ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως καὶ μεγάλου κνέζη Ἰωάννου Βασιλοβίτζη, διὰ τὴν σημείωσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

— Κανόνες τοὺς ὁποίους ἐπρόβαλαν εἰς τὴν ἱερὰν σύνοδον οἱ μακαριώτατοι, ὅ τε κὺρ Παΐσιος πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ ὅ τε κὺρ Μακάριος πατριάρχης Ἀντιοχείας περί τινων ἀναγκαίων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων. — Ζητήματα διάφορα διὰ νὰ τὰ λύσωσιν οἱ δύο μακαριώτατοι πατριάρχαι ὅ τε Παΐσιος Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ Ἀντιοχείας Μακάριος.

— Περὶ τοῦ ἀντιμινσίου, ὅπερ ἐποίησεν ὁ κὺρ Νεῖλος ὁ πατριάρχης ὁ ἐκ τοῦ Χαρσιανήτου ὁ Κεραμεύς.

Ἐνταῦθα δὲ θεωρῶ καθῆκον νὰ ἐκφράσω καὶ πάλιν τὴν διάπυρον εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενῆ Κ. Χ. Γεώργιον Κωνσταντινίδην, δι᾽ ὅσας ἐπεδαψίλευσέ μοι εὐεργεσίας, χειραγωγήσας με μετὰ τοῦ διακρίνοντος τὸν ἄνδρα ζήλου εἰς ἀπονωτέραν ἐξερεύνησιν τῶν ἐν τῇ εἰρημένῃ βιβλιοθήκῃ ἀποτεθησαυρισμένων χειρογράφων. Ἔργον τοῦ πολυμαθοῦς τούτου λογίου δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ νῦν ἐκδιδομένη περίληψις τῶν πατριαρχικῶν ἐγγράφων· διότι πρὸ πολλοῦ ἀσχολούμενον περὶ τὴν κοπιώδη μελέτην τῶν ἐγγράφων τούτων καὶ σχεδὸν περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔργου εὑρών, ὅτ᾽ ἐπεσκέφθην τὴν Κωνσταντινούπολιν, παρεκάλεσα νὰ μοὶ χορηγήσῃ ἀντίγραφον· καὶ ὁ μὲν φιλόμουσος ἀνὴρ προθύμως ἐξεπλήρωσε καὶ τὴν αἴτησίν μου ταύτην· ἐγὼ δὲ συμπληρώσας τὸ ἔργον καὶ χρονολογικῶς κατατάξας τὰ ἀτάκτως ἀντιγεγραμμένα ἐν τῇ Νομικῇ Συναγωγῇ ἔγγραφα, δημοσιεύω τὴν περίληψιν ταύτην, εὐχόμενος ἵνα τις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπεξεργαζόμενος αὐτὴν καὶ ἀντιπαραβάλλων πρὸς αὐτὰ τὰ πρωτότυπα τοῦ πατριαρχικοῦ ἀρχείου ἔγγραφα, ἐκδώσῃ ποτὲ πληρεστέραν, ὅπως οὕτως ἐπιλυθῶσι πολλὰ ἀμφίβολα γεγονότα καὶ συμπληρωθῶσι τὰ χάσματα τ᾽ ἀσχημίζοντα τὴν ἐκκλησιαστικήν, ἢ μᾶλλον τὴν ἐθνικὴν ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ἐν Βενετίᾳ, 1 Ἰουλίου 1872.

Κ. ΣΑΘΑΣ

A (σελ. θ'.).

(Copia tratta dal Archivio secreto dell'eccl. Consiglio di X.)

Ill.mi et Ecc.mi Signori.

E piaciuto al sig.r Dio, che io Giacomo Gallitio riverentissimo servo di VV. EE. Ill.me, habbia acquistato in Constantinopoli con molto mio capitale, et risigo di vita alquanti libri antichissimi scritti in carattere Greco di mano de Santi e Dotori, che gia erano in quel Patriarcato tenuti in molta stima: et essendonni stati più volte richiesti da molti personaggi con offerirmi prezzo tale, che mi saria d'avantaggio contentato, non ho voluto concederli ad alcuno, prima di profferirli a VV. EE. Ill.me come degni dell'Ill.ma Libraria Pub.a, essendo essi libri stati veduti dall'Eccl.mo sig.r Zuanne Sosomeno Lettor Pub.o della lingua Greca, et dalla buona memoria del M.to R.do fra Paolo Servita di ordene degli Ecc.mi Sigr. Rifformatori del studio et stimati di quel valore, che veramente sonno. Li appreservo però, et dono riverentem.e al Ecc.e VV. supplicandole, che in ricompensa si degnino concedermi voce et facoltà di poter assolver et liberar un Relegato, o confinato in Pregione, di tre anni in giù, ovvero un bandito a tempo per sentenza dell'Ecc.o Cons.o di X., ovvero di qualsivoglia altro Magistrato o Regimento non ostante, che non abbia adempito il requisito del terzo del tempo, mentre però nella sua sentenza non vi sia conditione alcuna di tempo, o di stretezza di Balotte. Questa Gratia sara benigna retributione della generosa mano di VV. Ecc.e Ill.me, et senza spesa del Pub.o denaro, risarcirà in parte il capitale impiegato da me nel acquisto di essi libri: la nota de quali sarà qui aggiontamente descritta, et mentre io ne spero, et attendo gratiosa concessione humilmente me gl'inchino, Grazie.

1624. 23. Agosto.

Che rispondino li S.i Reformatori del Studio di Padoa, et ben informati di quanto nella sop.ta supp.e si contiene, visto, osservato, et considerato quanto si deve, dicono l'opinione loro con giuramento et sottoscrittion di man propria juxta le leggi rimandando la medesima supp.e con la loro risposta sotto sigillo.

Zuanne Magno C. C. X. — Francesco Correr.
Nicolò Vendramin C. C. X.

B (σελ. ιζ'.)

('Εκ τῶν ἀρχείων τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγ. Γεωργίου.)

1599 2 Aprile. In nomine Dei Eterni amen — Anno ab incarnatione D.ni nostri Jesu Christi millesimo quingents.mo nonagesimo nono, indictione duodecima, die vero mercurii, secunda mensis Aprilis. R.ti Considerando il fragile stato della p.ta vita io Xoto Zigara Protospatario qu. sig.r Zorzi; Io però ritrovandomi sano della mente benchè risentito del corpo giacendo nel letto, ho fatto chiamar a me Andrea di Ercoli nod.o di Venezia, al quale ho presentato la presente cedula scritta da aliena mano, et essendomi quella per esso nod.o di parola in parola stata letta, dissi in essa contenersi il mio ultimo testamento et ultima volontà, et però lo pregai, che quella in caso di mia morte dovesse aprire, pubblicar, compir et roborar secondo l' uso di notari di Venezia, sicchè abbi forma di pubblico testamento, et quanto a forme altra copia per andar la presente presentata in Cancelleria dissi, che presentasse questa, et quanto alli lochi pii, dissi non voler altro ordinare.

Segue il tenor della sopradetta cedula.

In nomine Domini Amen — 1599, adì 14 Marzo in Venezia. Io minimo servo di Dio Zotto Zigara, et olim Spatario del qud. D. Pietro Voivoda Prencipe di Moldavia, es-

sendo che io m' attrovo sempre soggetto all' infirmità qui in Venetia ho voluto primieramente a governare la mia anima, et seconda la mia moglie, et figlioli secondo la consuetudine cosi di richi, come di poveri — Et prima lascio per l' anima mia Ducati venetiani correnti mille duicento, se sarà possibile comprar la casa del Cochini per farla un monasterio per abitatione delle Religiose Greche, sia messo sopra la porta del detto Monasterio il nome mio, et la mia arma, che Zotto Zigara della Città di Ianina, et Primospatario del sig.r qu. Pietro Prencipe di Moldavia... et parimenti sopra della tavola, che mangiaranno le Monache sia dipinto l' imagine della B. V. Maria, et io stando inanzi lei inginocchiato, acciocche vedendome sempre le Monache possano dire, Dio gli perdoni — Item se parerà alle Monache di edificare una Capeletta in nome di Santi Anargiri, et se per sorte non sarà possibile comprar la sud.a casa, et non si concorderanno per far il detto monasterio, voglio che de quelli mille ducati vadino al Monte Santo, che si dividano fra venti di quelli monasterii a cinquanta Ducati per uno, però che sia obbligato ogn'uno di detti monasterii per una volta l' anno nel giorno nel quale io haverò pagato il comun debito mi debbano far l'esequie et questo per fine dureranno i monasterii, et se per sorte mancassero dell'obbligo possano render conto a Sua M.tà perche son parimente in tutti venti monasterii, separatamente ovvero egli m' ha notato con Papà D.no Teona Igumeno de Santo Dionisio aspri due mille per ogni anno, et fui scritto con i miei parenti, ma questi gli lascio acciocche sia fatto l'esequie, come che ho antedetto. Item se morirò quì a Venetia lascio Ducati quattrocento, et gli altri restanti duicento, che summano Ducati seicento, a S.to Giorgio di Greci, con questo patto però che colui che si troverà Gastaldo debba me'tergli sopra i monti a gua-

dagno et che il prò di detti Ducati che scoderanno ogni anno sia diviso in due parti, et che la metà resti alla Chiesa, et l'altra metà sia data a i Cappellani della detta Chiesa di S.to Giorgio di Greci, con questo patto però che siano obbligati farmi un'Archa, et sepelirmi dentro il mio corpo nel loco però della porta di Santa Santorum, ovvero per mezzo della banca che stà il Gastaldo, et che i Cappellani siano obbligati sempre ogni sabato dirmi sopra la mia sepoltura uno Trisagio, et se mancheranno per qualche sabato a non dire detto Trisagio à Capellani sia tolto il prò, che gli appartenirà per quell'anno, et sia dato all'Hospitale degl' Incurabili — Et se non vorranno farmi l'archa nel loco ch' io ho nominato siano raccolte le osse mie, et i Ducati sopradetti, et siano mandati nel nostro Monasterio nominato S.to Nicolao à Ioanina, dove sono sepolti anco i miei progenitori, et mi sopeliscano insieme con loro, et che facciano una sepoltura, et che dipingano di sopra il nostro Signor Gesù Christo, et sua gloriosa Madre Vergine Maria, et me con i miei parenti inanzi loro prostrato nelli loro piedi, et che sia messo una lampada, che non smorzi mai, come mi hanno promesso all' hora quando che gli avevo donato quell' Horto, che era di mia Madre in Ostida, et se di ciò mancaranno di non far quello che ho scritto possino i miei Comissarj disponer delli detti danari, come che a loro parerà, et se voranno, facciano loro un' archa al modo che quella del Papà D.no Ioasaf edificator di detto monastario, et li sopradetti danari che i Commissarj possano spender Ducati trecento, et far uno Nosocomio, et gli altri trecento Ducati vadino nelli sei Monasterii, che si trovano nell' istessa isola, cinquanta Ducati per monasterio, et siano obbligati tutti sie congiunti ogni anno radunarsi insieme nel monasterio de Santo Nicolao cognominato il Filantropino, dove sono sepolti i miei

progenitori, et farne l'esequie, et mancando essi di detto ordine siano obbligati render conto a Dio, sempre fino che dureranno i monasterii — Idem lascio à quanti monasterii si ritrovano à Canina delle Reverende monache Ducati sessanta per dispartirli frà loro, acciocchè possano pregare Iddio per me. Item lascio quaranta Cecchini d'oro à quaranta Preti de Ianina, acciocchè ogn' uno di loro mi dica quaranta messe per l'anima mia. Item lascio à Stamati Zigara Ducati venetiani dieci — Item lascio à Dona Feutra di Sermata Ducati sei venetiani — Item lascio Ducati trenta, che siano divisi in tre Hospitali, dieci per ogn'uno cioè à S.to Gio. Paulo, à S.ti Pietro e Paolo di Castello et all' Incurabili — Item lascio alle R.de monache Greche di Venetia Ducati quindese, che gli debbino spartire fra loro — Item lascio Ducati quaranta cinque, che siano maritate tre povere orfane della nostra natione — Item lascio alla Marta che mi serve Ducati venti — Item lascio a Zuanne primo servitor Ducati cinque — Item lascio Ducati cento acciò che mi debbano far le mie esequie di tutto l'anno secondo la consuetudine di tutti li cristiani — Item delli danari contadi, che mi ritrovo aver, lascio alle mie quattro figliuole, cioè alla prima nominata Pagona Ducati quattro mille, alla seconda nominata Zafira quattro mille Ducati, alla terza nominata Rosana Ducati quattro mille, alla quatra nominata Isabella Ducati quattro mille, che summano in tutte quattro Ducati sedese mille, et il resto di quello, che mi si ritrova, così contadi, così di zoglie, et così di draparie, argentaria, possessioni, scritti et tutto che io ho, secondo che parerà nelli miei scritti, che resteranno nelle mani di mia moglie Madonna Maria, similmente anco gli Ducati che ho lasciato a'miei figliuoli restino con essi figliuoli nelle mani di mia moglie Donna Maria et debba governarli et maritarle come buona ma-

dre, et però che debba maritarle con Greci, et non con altra natione, et faccia con i nostri figliuoli tutto quello ch' il Sig.r Iddio gli spirerà, perche essa lascio Patrona di far tutto quello ch' io ho scritto in tutte le mie facultà, se ben separatamente tutta la sua dotta integra et libera secondo che appar per carta della sua dotte, la qual dotte essa se ritrova haverla nelle sue mani, solamente che gli manca i denari contadi della sua dotte per li quali debbia torre delli miei beni detta mia moglie: perche è manifesto al mondo come io mi son partito dalla casa di miei progenitori fanciullo povero, et mi andai a faticar finchè il Sig.r Iddio mi ha ajutato, et sono venuto i miei fratelli et Parenti, et gli ho ajutati in tutto quello che hò potuto. Dichiarando però che habbiamo fatto con i miei fratelli conti de i paterni beni, et ciò separassimo che ben appar per istrumento di nod.o et con tutto ciò lascio à Postolin mio fratello Ducati quattrocento et all'altro nominato Panoson fratello mio, mà con altra madre, lascio Ducati duicento, con questo patto però, che non debbiano molestar nè i miei figliuoli, nè manco mia moglie. Gli danari, che ho lasciato à miei figliuoli, se per caso morisse alcun di loro gli altri debbano partire trà loro la parte defonto, et se per sorte si maritasse qualcheduna di loro, et che morisse poi senza eredità possa dare una parte per l'anima sua dove gli piacerà, et il resto vadi nelle sorelle sue, che si ritrovevanno in essere; et se per sorte mia moglie Donna Maria non potrà soffrire le tribolationi del mondo, essendo giovane, et vorrà maritarsi, possano i miei figliuoli con la portione delli suoi danari come ho scritto, et li Commissarj debbano metter li detti danari in uno interesse fin all' età di maritarle, et se vorrà la madre loro ajutarle della sua dote, ò de quella facoltà che io gli lascio del mio, ciò che gli spirerà il nostro Sig.r Iddio come buona

madre, et anco voglia ricordarsi dell' anima mia con far qualche limosina — Item lascio à Riso una delle più belle spade argentade, che mi ritrovo haver, et parimente à Stauro un' altra spada argentada come essa — Item lascio al sig.r Costantin il mio zamberluco murello fatto alla turchesca con i bottoni d' argento, et la corvata fodrata con la pelle santuri, et con veludo pavonazzo vecchio — Item lascio al R.mo et Ill.mo Monsignor Arcivescovo di Filadelfia D.no Gabriel Ducati venetiani sessanta, acciò preghi il Sig.r Iddio per me nelle sue orationi: ma perche ritrovandosi mia moglie sola lascio per miei Commissarj il mio fratello nominato Missier Apostolo, et Missier Costantin Paleologo, che possano tutti trè insieme cioè, et mia moglie disporre in tutte occasioni, che farà di bisogno, et mia moglie Donna Maria, et che non possino fare cosa alcuna un senza l'altro nelle cose però, che appartengono à miei figliuoli, et nelli danari, che lascio per l'anima mia, nella robba che aspetta a mia moglie sia essa Patrona sola mia moglie, et in caso che si vorrebbe maritare all' hora possano i miei suddetti Commissarj disponer delli danari de miei figliuoli il meglio, cioè metter in guadagno per fino il tempo del maritar dette mie figliuole: et qui è il fine della sopradetta Cedula. — Preterea plenissimam virtutem, et potestatem do, tribuo, atque confero suprascriptis meis Commissariis post obitum meun, hanc meam Commissariam intromittendo furniendi, petendi, exigendi, in iud.o comparendi, ac omnia alia necessaria faciendi, quemadmodum egomet testator facere possem si viverem, et personaliter, siquis igitur huic meo testamento et ultimam voluntatem intervenire persumpsent componat cum suis heredibus auri libras decem, et nihilominus p.ns Testamentum semper sua permaneat firmitate signum supra scripti testatoris, qui hec fieri rogavit. ☩

Omisso signum notariis.
Ego Andreas de Herculis q. D. Ioseph pub.s veneta q. auctoritatibus not.i complevi et roboravi.
testes D. Hieremia Diaconus qu. D. Nicolai Grecus.
fuerunt / Et D. Franc. Bartirati qu. D. Angeli.
Die XI Junii 1599.
R.ta in Banco Iustissimo il Polo Commissario Delatti M.to.

(Γ σελ. κϛ΄.)

(ἐκ τοῦ Lambacher, Biblioth. civica Vindobonensis II, 27).

Σωφρόνιος ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, βασιλεῦσί τε πρῶτον καὶ ἄρχουσι, μεγιστᾶσι καὶ τοῖς ἐν τέλει, πρὸς δὲ ἀρχιερεῦσί τε καὶ ἐπισκόποις, ἡγουμένοις καὶ ἱερεῦσι, καὶ ὅλως πᾶσιν ἁπλῶς, χάρις εἴη ἅπασιν, εἰρήνη καὶ ἔλεος παρὰ θεοῦ παντοκράτορος. Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν, ὡς ἐπειδὴ ἑάλωκεν ἡ ἡμετέρα πατρίς, ἡ βασιλὶς τῶν πόλεων, ἡ τῶν βασιλέων καθέδρα, ἡ Κωνσταντίνου πόλις δηλαδή, πολλὰ τῶν ἱερῶν πραγμάτων τῆς πίστεως ὑπὸ τῶν ἀθέων Τουρκῶν κατεπατήθησαν ἀναιδῶς, εἰκόνες δεσποτικαὶ τῆς παρθένου Μαρίας καὶ τῶν ἁγίων πάντων, ἱερὰ σκεύη, ποτήρια δηλονότι καὶ εὐαγγέλια, τίμιοι σταυροὶ καὶ ἄλλα τῶν ἱερῶν· ἃ θεωροῦντες ἡμεῖς οἱ τάλανες, τύπτοντες ἡμῶν τὰ στήθη ἐνεοὶ γεγόναμεν, καὶ δακρυρροοῦντες στεναγμοῖς σὺν λύπῃ ἀφορήτῳ κατετρυχόμεθα. Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἡ Τραπεζοῦντος πόλις μεγίστη τε καὶ περίφημος, βασιλική τε ὑπάρχουσα καθέδρα, ἑάλωκε παρὰ τῶν ἀθέων καὶ αὕτη Τουρκῶν, καὶ αἰχμαλωτίσθη πικρότατα· τῶν εὐγενῶν τε πάντων κομισθέντων ἐν Κωνσταντίνου πόλει, σὺν αὐτοῖς καὶ Δαβὶδ ὁ βασιλεὺς Τραπεζοῦντος ἧκεν· ὀλίγων δὲ παρελθουσῶν ἡμερῶν, κατέσφαξαν αὐτὸν σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ τε τρισὶν οὖσιν οἱ ἀσεβεῖς, πάντα δὲ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ τῷ

τῶν Τουρκῶν κυρίῳ προσετέθησαν. Ἐν δὲ τῇ ἁρπαγῇ ταύτῃ καὶ τῷ ἀρχιάτρῳ αὐτοῦ Ἰακώβῳ τινί, ὃς ἦν πρότερον μὲν Ἰουδαῖος, ὕστερον δὲ γέγονε Τοῦρκος, ἔτυχεν εἰς χεῖρας αὐτοῦ σταυρός τις, διὰ χρυσοῦ καθαροῦ κατεσκευασμένος, τετραμερής, διὰ λίθων ὑακίνθων ἐν ἑκάστῳ μέρει πέντε, τύπον ἀναπληρούντων σταυροῦ· ὁμοῦ λίθοι εἴκοσιν, ὧν ἐν ἑκάστῳ ὡς εἴρηται μέρει τῶν λίθων ἐγγύς, δύο μάργαροι λίθοι, ὁμοῦ ὀκτώ· πρὸς δὲ τῷ τετάρτῳ μέρει τοῦ κατὰ μέσον σταυροῦ, λίθοι μάργαροι τέσσαρες μέγιστοι, οἳ στρογγυλοειδεῖς οὐν ἄλλως ἔτυχον ἐξαρχῆς εὑρεθέντες. Κατὰ τὴν μεσότητα οὖν τοῦ σταυροῦ λίθος ὑπάρχει πολυτελής, δυσεύρετος δέ, ὡς βασιλεῦσι μόνοις τοῦτον κεκτῆσθαι, χαρίτων μεγίστων καὶ χρωμάτων ἀνάπλεως, οὗ τὴν καλλονήν τε καὶ ποικιλότητα πᾶς τις θαυμάσειε τῶν εἰδότων, ὡς καὶ ἡμεῖς ἰδόντες αὐτὸν μεγάλως ὑπερεθαυμάσαμεν. Κάτωθεν δὲ ὑποκρέμαται σφαιροειδές τι χρυσοῦν ἐγκόλπιον, ἔχον ἔσωθεν σίδηρον ἐκ τῶν τιμίων ἥλων τῶν προσηλωθέντων τῇ τοῦ Χριστοῦ μου σαρκί· δεικνύουσί τε τούτων τὴν πίστιν καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ὑπογραφαὶ διὰ γραμμάτων ἐγκολαπτῶν, πῆ μὲν εἰσαινοῦντα τὸν εἰρημένον λίθον, λέγοντα: π ο λ λ ὴ ν ὁ λ ί θ ο ς ἀ ν δ ρ ί α ν τ ε σ ο ί, ξ έ ν ε, δ ε ί ξ ε ι, κ α τ ' ἴ χ ν ο ς α ὐ τ ὸ ν ε ἰ β λ έ π ε ι ν θ έ λ ε ι ς· πῆ δὲ τοῦ μεγάλου ἀριστέως καὶ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ τὸ ὄνομα ἐπιφέροντα· ἐκείνου γὰρ ἐτύγχανεν ὁ εἰρημένος σταυρός. Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ ἐγκολπίῳ μαρτυρεῖται τὸν σίδηρον εἶναι ἐκ τῶν τιμίων λίθων. Ἔξωθεν δὲ τοῦ σταυροῦ θήκη ἀργυρά ἐστιν, εἰς ἣν ἐκ μὲν τοῦ ἔμπροσθεν μέρους Ἰ η σ ο ῦ ς Ν ι κ ᾷ ἐπιγέγραπται· ἐκ δὲ τοῦ ὄπισθεν, τέσσαρα Ε εἰσὶν δηλοῦντα Ε ὗ ρ ε ν ε ὕ ρ η μ α ἐ κ Θ ε ο ῦ Ἑ λ έ ν η· καὶ ταῦτα εἰς τὰ τέσσαρα μέρη εἰσὶ γεγραμμένα. Κατὰ δὲ τὸ μέσον ἀετὸν δικέφαλον κέκτηται, ὃς σημεῖον ὑπάρχει βασιλικόν· κάτωθεν δὲ τοῦ ἀετοῦ δύο γράμματα εἰσὶ Α. Κ. ἤγουν Ἀ λ έ ξ ι ο ς Κ ο μ ν η ν ό ς. Τοῦτον οὖν τὸν σταυ-

ρὸν ἔχων εἰς χεῖρας ὁ ἀσεβής, ἧκέ τις ἄρχων, εὐγενὴς τὴν τάξιν, οὐκ ἀμέτοχος δὲ καὶ ἀρετῶν τῶν μεγίστων, εὐλαβούμενος εἰς ἄκρον τὰ θεῖα, ὀνόματι Γεώργιος Πόλος, ὃς μαθὼν περὶ τοῦ σταυροῦ ὅλος ἥσθη ἐφ' ἡδονῆς, αὐτὸν ἐκ τῶν ἀνόμων χειρῶν ἐκβαλεῖν, ὅπως εἰς χεῖρας ἔλθῃ χριστιανικωτάτου τινὸς αὐθέντου, καὶ ἵνα μὴ εἰς χεῖρας τὰ θεῖα τῶν μιαρῶν ὦσιν· ὅθεν μετὰ μεγάλων κόπων καὶ πολλῶν ἀναλωμάτων ἠγόρασεν αὐτὸν, καὶ ἤδη κέκτηται καὶ κατέχει. Ἐλθὼν δὲ πρὸς τὴν ἡμῶν μετριότητα ἐδεήθη τε καὶ ᾐτήσατο πίστιν ἔγγραφον ἡμετέραν δοθῆναι αὐτῷ περὶ τοῦ εἰρημένου σταυροῦ, ὅτι ὑπάρχει χρῆμα βασιλικὸν καὶ ὅτι τίμιον βασιλεῦσιν, ὡς καὶ τὸ ἀληθὲς ἔχει. Μαρτυροῦμεν οὖν αὐτὸν ἀληθῶς Ἀλεξίου εἶναι τοῦ μεγάλου βασιλέως, οὗ τὰ εἴδη μέν, καὶ τὴν θέσιν ἄνωθεν λεπτομερῶς εἰρήκαμεν. Εἰς πίστιν δὲ πάντων τῶν ἐντευξομένων αὐτοῦ, ἐδόθη τὸ παρὸν συστατικὸν γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος τῷ εὐγενεῖ ἄρχοντι κυρίῳ Γεωργίῳ τῷ Πόλῳ, κατὰ μῆνα αὔγουστον· ἔτει ͵ςϡοβ΄. μηνὸς αὐγούστου, ἰνδ. ιβ΄.

Δ΄ (σελ. οβ΄.)

(Ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθήκης τοῦ Παναγ. Τάφου ἀριθ. 606 (1).

Σέργιος παῖς ὤν, ἐμαθήτευσε παρὰ τῷ σοφωτάτῳ Θεοφάνει ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ· ἐκεῖθεν δὲ μετέβη εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἄθωνος, καὶ ἐμαθήτευσε παρὰ τῷ μεγάλῳ Εὐγενίῳ Βούλγαρι· αὐτοῦ δὲ ἀναχωρήσαντος ἀπ' Ἄθωνος, προέστη πρὸς καιρὸν τῆς ἐκεῖ σχολῆς· κατὰ δὲ τὸ ͵αψνθ΄. σωτήριον ἔτος,

(1) Τὸ χειρόγραφον οὐδένα τίτλον φέρον, περιέχον δὲ διαφόρους εὐχάς, ἐγράφη ἐντολῇ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Πολυκάρπου ὑπὸ τοῦ λογίου δευτερεύοντος ἱεροδιακόνου Καλλινίκου, διατελέσαντος φίλου ἴσως δὲ καὶ μαθητοῦ τοῦ Μακραίου.

ἀνέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀναδεξαμένου τοῦ μεγάλου Εὐγενίου τὴν αὐτόθι σχολὴν κατὰ τὸ ᾳψξ'. ἔτος, ἠκροάσατο παρ' αὐτοῦ τὰ θεολογικὰ κατὰ τὸ ᾳψξα'. ἔτος· ἤκμαζεν οὖν κατὰ τὸ ᾳψο', καὶ κατ' αὐτὸ ἀνεδέξατο, μᾶλλον δὲ συνεστήσατο τὴν ἀμεληθεῖσαν πατριαρχικὴν σχολὴν, ἣν καὶ προῆγε μέχρι τοῦ ᾳψϟγ'. ἔτους, καὶ ἐν αὐτῇ παρέδωκε μαθήματα ποιητικὰ, ῥητορικὰ, λογικὰ, φυσικὰ, ἠθικὰ, πολιτικὰ ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους, θεολογικὰ ἐκ τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ τῶν σχολαστικῶν θεολόγων, ἀριθμητικὰ, στοιχεῖα ἀλγέβρας, στοιχεῖα γεωμετρίας, γεωγραφίαν.

Ε (σελ. οδ'.)

Τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1777, καταγραφὴ κοινῆς συνεισφορᾶς τῶν πανιερωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων, ἕνεκεν βοηθείας τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς, προσδιορίζουσα ἑκάστῳ τῶν ἀρχιερέων τὴν κατὰ δύναμιν δόσιν, ἥτις προστεθήσεται δι' αὐλικῶν ὁμολογιῶν ἐπὶ συμφωνίᾳ τόκου τὰ δέκα πρὸς ἕνδεκα.

Ὁ πατριάρχης 500. Ὁ Καισαρείας 200. Ἐφέσου 300. Ἡλιουπόλεως 100. Ἡρακλείας 500. Κυζίκου 250. Νικομηδείας 300. Νικαίας 250. Χαλκηδόνος 200. Δέρκων 200. Θεσσαλονίκης 250. Κίτρους 100. Καμπανίας 150. Πλαταμῶνος 150. Σερβίων 150. Πολυανῆς 150. Πέτρας 100. Ἀρδαμερίου 100. Γερισσοῦ 150. Τορνόβου 500. Τζερβενοῦ 100. Λοφτζοῦ 200. Πρεσλάβας 200. Ἀδριανουπόλεως 500. Ἀμασείας 150. Προύσης 250. Ἰκονίου 250. Βερροίας 100. Πισειδίας 200. Ἀθηνῶν 150. Ταλαντίου 100. Σκύρου 50. Σόλωνος 100. Μενδενίτσης 50. Κρήτης 250. Κνωσοῦ 100. Ἀρκαδίας 100. Αὐλοποτάμου 100. Ῥεθύμνης 100. Κυδωνίας 200. Λάμπης 100. Πέτρας 100. Σιτείας 100. Ἱερᾶς 100. Κισάμου 100. Τραπεζοῦντος 100. Λαρίσσης 250. Σταγῶν 100. Τρίκκης 100. Λι-

τζᾶς 100. Σκιάθου 100. Γαρδικίου 100. Ραδοβιζίου 100. Θαυμακοῦ 100. Λοιδορικίου 100. Ζητουνίου 100. Ἄρτης 300. Φιλιππουπόλεως 500. Ρόδου 200. Σερρῶν 300. Δράμας 250. Ἐλευθερουπόλεως 100. Σμύρνης 300. Μοσχονησίου 50. Μιτυλήνης 300. Ἰωαννίνων 250. Δρυνουπόλεως 150. Βοθροντοῦ 50. Βελᾶς 50. Χειμάρας 100. Διδυμοτείχου 150. Ἀγκύρας 100. Φιλαδελφείας 150. Μελενίκου 200. Νέων Πατρῶν 150. Αἴνου 150. Μεθύμνης 250. Παροναξίας 300. Μεσημβρίας 100. Βιδύνης 300. Δρύστρας 100. Εὐρίπου 150. Θηβῶν 100. Σοφίας 300. Βιζύης 200. Ἀγχιάλου 250. Βάρνης 50. Προϊλάβου 200. Μαρωνείας 200. Συληβρίας 100. Σωζουπόλεως 50. Ξάνθης 150. Γάνου καὶ Χώρας 50. Χίου 250. Λήμνου 50. Ἴμβρου 50. Κορίνθου 150. Δαμαλῶν 50. Μονεμβασίας 200. Ἕλους 50. Μαΐνης 50. Ἀνδρούσης 100. Παλαιῶν Πατρῶν 150. Κερνίτσης 50. Κορώνης 50. Μεθώνης 50. Λακεδαιμονίας 100. Ἀμυκλῶν 50. Βρυσθένης 50. Δημιτσάνης 50. Καρυουπόλεως 50. Χριστιανουπόλεως 150. Ναυπλίου 150. Ὠλένης 100. Λιτίτσης 150. Δημητριάδος 200. Σαντορίνης 50. Ἐλασσῶνος 100. Σάμου 100. Ἀγαθουπόλεως 100. Φαναρίου 50. Χαλδίας 250. Κώου 50. Τζίας 50. Κασανδρείας 200. Μήλου 50. Σίφνου 50. Ἄνδρου 100. Αἰγίνης 50. Πωγωνιανῆς 50. Τήνου 50. Φερσάλων 50. Νισάβας 100. Ρέοντος 50. Νύσσης 100. Σκοπίων 100. Ἐρσεκίου 100. Κιοστενζιλίου 50. Σαμακοβίας 150. Πελιγραδίου 200. Τούλτζας 150. Σβορνικίου 100. Πόσνας 100. Γιενὶ Παζαρίου 100. Πελαγονίας 100. Καστορίας 100. Βοδενῶν 150. Κοριτζᾶς 100. Γκόρας 100. Στρωμνίτζης (Τιβεριουπόλεως) 100. Σισανίου 100. Βελεγράδων 100. Μογλανοῦ 50. Δεβρῶν 50. Πρεσπῶν 50. Βελισσοῦ 50. Καρπάθου 100. Γρεβενῶν 100.

Σ Γ΄ (σελ. π..)

† Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπευχόμενος τὰ σωτήρια ἐπιβεβαιοῖ.

† Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρός, καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τοῦ ἑνὸς Θεοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

Ἐν τῇ ὁμολογίᾳ, καὶ πίστει τῆς ζωοποιοῦ, καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, πατρὸς ἀγεννήτου, υἱοῦ ἐκ πατρὸς γεννηθέντος, ἀϊδίου, ὁμοουσίου, καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σάρκα προσλαβόντος, καὶ ἐνανθρωπήσαντος, καὶ παθόντος, καὶ θανόντος, καὶ ταφέντος, καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος, καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀναληφθέντος, καὶ πάλιν ἐν δόξῃ ἐρχομένου κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ πνεύματος ἁγίου ἐκ πατρὸς ἐκπορευομένου, συναϊδίου, καὶ ὁμοουσίου πατρὶ καὶ υἱῷ, ἔζησα τὸν ἅπαντά μου βίον, καὶ θνήσκω, ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἄφεσιν τῶν πολλῶν μου ἁμαρτιῶν, διὰ τοῦ ἐκχυθέντος τιμίου αἵματος τοῦ Δεσπότου μου Χριστοῦ ἐκδεχόμενος, εἰς ὃν ἔχω πᾶσαν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου.

Ὁμολογῶ οὖν καὶ δέχομαι ὅσα ὁμολογεῖ καὶ δέχεται ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία, καὶ ἄμωμος, καὶ ὀρθόδοξος Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, σέβομαι καὶ τιμῶ τὰ ἑπτὰ θεοπαράδοτα πανάγια μυστήρια, ἐν οἷς ἀπὸ βρέφους ἡγιάσθην, ἀνεγεννήθην, ἐζωοποιήθην, ἐφωτίσθην, ὡδηγήθην, διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου μου, εἰς πᾶσαν ἀλήθειαν. Ἀποδέχομαι τὰς ἀποστολικὰς παραδόσεεις καὶ τὰ ἔθιμα τῆς καθολικῆς ἁγίας ἐκκλησίας ὡς θεοπαράδοτα, ἀποστρεφόμενος πᾶσαν καινοτομίαν, καὶ αἵρεσιν κακοδοξίας τῶν ματαιοφρόνων αἱρετικῶν, ἀποδεχόμενος ἐν εἰλικρινεῖ καὶ εὐγνώμονι τῇ διαθέσει τοὺς ὅρους καὶ ἀποφάσεις τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, πεπεισμένος ὅτι πάντα ὅσα ἐλάλησαν ἐκεῖνοι οἱ θεοφόροι πατέρες, πεφωτισμένοι παρὰ τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ πνεύματος ἐλάλησαν καὶ ἐκύρωσαν, καὶ τύπον

ἡμῖν τῆς ἑξῆς διδασκαλίας ἐχορήγησαν, ὃν καὶ ἐσπούδασα κἀγὼ ὁ πάντων ἀνάξιος καὶ ἁμαρτωλός, δι' ὅλου τοῦ βίου διατηρῆσαι. Εἰ δέ τι φωραθῇ ἐν τοῖς ἐμοῖς συγγράμμασιν ἀπᾷδόν τε καὶ ἀσύμφωνον, τοῦτο ὡς νόθον ἔστω, διὰ παντὸς ἀπόβλητον καὶ ἄκυρον, καὶ ἐκτὸς τῆς ἐμῆς θελήσεως.

Ἐπειδὴ ἤδη ἐγγίζω πρὸς θάνατον προσπίπτω ἐλεεινῶς, καὶ οἰκτρῶς δέομαι τοὺς θειοτάτους πατριάρχας, τοὺς ἁγιωτάτους ἀρχιερεῖς, τοὺς πανοσιωτάτους ἀρχιμανδρίτας, ἱερομονάχους, ἱερεῖς, καὶ πάντα τὸν κλῆρον τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, μεθ' ὧν ἔζησα τοσούτους χρόνους, ἀναμνησθέντες τῆς ὑποταγῆς μου, τῆς εὐλαβείας μου, τῆς προθυμίας μου, καὶ τῆς ἄλλης σπουδῆς εἰς πάντα, ἵνα ποιήσωσιν εἰς ἐμὲ ἔλεος, καὶ εἴ τι ὡς ἄνθρωπος ἐπλημμέλησα, ἢ ἐλύπησά τινα, καὶ τῶν ἀνηκόντων οὐκ ἐφρόντισα, συγχώρησιν ἐμοὶ χαρίσωσι, μεμνημένοι μου ἐπὶ τῶν παναγίων αὐτῶν ἱεροτελεσιῶν.

Πρὸς δέ, ἵνα μή τι σκάνδαλον ὑπολειφθῇ μετὰ τὸν θάνατόν μου, διεθέμην καὶ τὰ περὶ τῆς ὀλίγης μου περιουσίας, καὶ θερμῶς παρακάλεσα τὸν σεβασμιώτατόν μου καὶ εὐεργετικώτατον πατριάρχην Ἱεροσολύμων Κύριον Κύριον Πολύκαρπον, ἵνα λάβῃ τὴν φροντίδα, καὶ πάντα ποιήσῃ, ὡς διέταξα ἐν τῷ ἰδιοχείρῳ μου καταστίχῳ, προσπίπτων, καὶ δεόμενος καὶ τοῦ θειοτάτου καὶ ἁγιωτάτου Κυρίου Κυρίου Κυρίλλου τοῦ δεσπότου μου, καὶ προνοητοῦ μου καὶ εὐεργέτου, ἵνα ἐπινεύσῃ ἔχειν τὸ κῦρος διὰ παντὸς ἡ τοιαύτη μου διαθήκη. ᾳωις', Μαρτίου γ'.

† Σέργιος Μακραῖος διδάσκαλος ἰδιοχείρως ὑπέγραψα, ταύτην βεβαιῶν εἶναι τὴν ὁμολογίαν μου καὶ ἐσχάτην διαθήκην.

Ζ (αὐτόθι)

† Σέργιος Μακραῖος ἰδιοχείρως γράφω καὶ οἰκειοθελῶς διατίθημι.

Ἀφίνω κληρονομίαν τὸν βιρανέν μου εἰς Πλατᾶν, καὶ τὸ

ἥμισυ ἐργαστήριον τοῦ Ρίζου εἰς Φανάρι, ὅπου ἔχω ἀμανέτι διὰ 2300 γρόσια καὶ διὰ 3000 γρόσια ἕτερα, καὶ τὰ ἐργαστήρια εἰς Στρὲφ-πασιᾶ, καὶ ἓν ῥοῦπι ἐργαστηρίου εἰς Κεχαγιᾶ-κατίν, τῷ ἐξανεψιῷ μου Κωστάκῃ, ὅτι αὐτὸς εἶναι κατὰ βάθος ἀπόγονος τοῦ γέρω Μακρῆ καὶ κληρονόμος καὶ ἐμοῦ. Ἔτι ἀφίνω αὐτῷ γρόσια 2000, καὶ τὰ ῥοῦχά μου.

Ἀφίνω 2000 τῇ ἀδελφῇ μου Ἀφεντήτζᾳ. 2000, τῇ Ἀγορίτζᾳ ἐξανεψιᾷ μου. 2000, τῇ Καλήτζᾳ ἐξανεψιᾷ μου. 2000, τῇ νύμφῃ μου Γιαγγάκηνᾳ, διὰ νὰ μοὶ κάμνῃ κάθε χρόνον τὰ μνημόσυνα. 200, τῇ παπαδιᾷ θυγατρὶ τῆς Ἀφεντήτζας. 200, εἰς τὰ ὀρφανὰ τοῦ Κωνσταντῆ. 200, εἰς τὰ ὀρφανὰ τοῦ Γεωργάκη Τσουκαλᾶ.

Τὰ ψυχικά μου· 200, τῷ παναγιωτάτῳ δεσπότῃ μου· 200, παρρησία εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν· 400, εἰς ἕνα μνημόσυνον εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν· 1500, εἰς τὸν πανάγιον Τάφον τοῦ Σωτῆρός μου Χριστοῦ· 500, εἰς τὸ μετόχι τοῦ ἁγίου Τάφου· 1000, τῷ ἡγουμένῳ Καισαρίῳ διὰ τὰ μνημόσυνά μου· 1000, ἔξοδα τῆς θανῆς μου· 500, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἰς Νεοχῶρι, ὅπου θέλω νὰ μὲ θάψουν καὶ νὰ γράψουν τὸ ὄνομά μου εἰς μνημόσυνον· 200, εἰς τὸ μοναστῆρι τῆς πατρίδος μου μία παρρησία· 300, εἰς τὰς τρεῖς ἐκκλησίας, παρρησία· 200, δωρεὰν εἰς τοὺς ἱερεῖς ἐν αὐτῇ· 400, εἰς σαράντα τεσσαρακονταλείτουργα· 200, εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐλεημοσύνην· 1000, διὰ τὰ μνημόσυνά μου εἰς τὴν πατρίδα· 500, εἰς τὸ μοναστῆρι Βατοπέδι τοῦ ἁγίου Ὄρους παρρησία· 300, εἰς τὰς τρεῖς σκήτας τοῦ ἁγίου Δημηρίου, τῆς ἁγίας Ἄννης, καὶ Καυσοκαλύβης· 50, εἰς τὸ μετόχιον τῶν Σιναϊτῶν· 50, εἰς τὸν Μπαλῖνον· 50, εἰς Ξυλόπορταν· 50, εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον· 50, εἰς Ἀραπαντζῆ-μεντάνι· 50, εἰς Σαρμασῆκι· 50, εἰς Ἐντρενέκαπι· 50, εἰς Μοχλόν· 200, εἰς Ἐγρίκαπι· 200, εἰς τὰ σπιτάλια· 200, τῷ

λογιωτάτῳ Κωνσταντίνῳ υἱῷ τῆς ἐξαδέλφης μου· 100, τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ· 30, τῇ παπαδιᾷ δούλῃ μου· 10, τῇ Ἀνδριάννᾳ.

Σέργιος Μακραῖος ἰδιοχείρως ἔγραψα καὶ ὑπογράφομαι· καὶ οὕτω διατάσσω, καὶ θέλω ἵνα πάντα μετὰ τὸν θάνατόν μου οὕτω γένωνται· εἰ δέ τις τολμήσῃ παρασαλεῦσαί τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ διορισθέντων, ἐχέτω τὴν κατάραν μου.

Ἐγράφη ἐν τῷ μετοχίῳ ἐν ἔτει ᾳωις΄, μαρτίου ιγ΄, κυρωθείσης τῆς ὁμολογίας καὶ δημοσίου διαθήκης μου δι' ἐπιβεβαιώσεως τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

(Ἐπὶ τοῦ περιέχοντος τὴν ἄνω διαθήκην φακέλλου σημειοῖ ὁ Μακραῖος τὰ ἑξῆς): Ἡ ἀδελφή μου Ἀφεντήτζα εἶναι ἀπὸ ἄλλον πατέρα, καὶ δὲν εἰσέρχεται εἰς κληρονομίαν κατὰ τοὺς κρατοῦντας νόμους· ὅ,τι ἄφησα εἰς αὐτὴν τὸ ἄφησα ἔλεος διὰ τὴν πτωχίαν της.

Η (σελ. πδ΄.)

Σεργίου Μακραίου ἐπιγράμματα.

Εἰς τὴν ἐν Φαναρίῳ (Κωνσταντινουπόλεως) νεόδμητον σχολήν.

Μυστιπόλοις σοφίης, ἐριτίμοις ἔξοχα μούσαις,
οἶκος ὅδ' αἰγλήεις, ἵδρυτο δημοτελὴς
ἐκ κοινῆς δαπάνης καὶ ζήλου ἀρχιερήων,
ἡγεμόνων λαμπρῶν, εὐμενέων πολιτῶν.

Ἀμοιβαῖον.

Αἰγλήεις οἶκος, βραχὺ τοῦτο, δόμοισι δὲ πολλοῖς
συνδεδομημένος εὖ, τοῦτό τε κοινὸν ἔφης
Μουσάων ἕδος· ἀλλὰ τίς οὖν Μούσαισιν ἔθηκε
ταύτην δὴ ξενίην, δείματο δ' αὖθι δόμον;
Ἐκ κοινῆς σπουδῆς, κεδνοῦ ζήλου τε τὸ ἔργον,
εὐμαθίης κοινῆς, κοινοτάτου ἐράνου·

ἔνθ' ἄρα ὠφελίης προπάσης δὴ λύχνον ἔθεντο
εὐσεβίης, ἀρετῆς, καί γε λόγων σοφίης.

Οἶκον ὃν εἰσοράεις ἐκ βάθρων ἐξήγειρε
Ἀβραμίου ἁβρὰ ἐξ ὁσίου δαπάνη·
Ἀβράμιος γὰρ τοῦ τε θρόνου, ζήλου τε ἀρετῆς τε
ἄνδιχα διάδοχος σεπτὸς Ἀδελφοθέου.

Προὔχων μεγέθει, ὑπεραυγάζων δ' ἐπὶ κάλλει,
δόξῃ τηλαυγεῖ ὄλβιος οἶκος ὅδε·
τόνδε γὰρ ἐξήγειρε μέγας κράντωρ Ἀλέξανδρος
τῆς Δακίης ἁπάσης ἔξοχος ἡγεμόνων,
οὗ διατηροίη θεὸς αἰὲν ἄαπτον ἄρ' ὄλβον,
ἔμπεδα, ἀστεμφῆ, σκῆπτρά τε κοιρανίης.

Εἰς πηγήν.

Ἡ κρήνη Χάριτας, χάριτες δ' αὖ ἀρχιερῆα
ἀγλαὸν ὧδ' ὕδωρ, εὖχος ἔχουσι μέγα.
Καλλίνικον γὰρ ἐπιστήσας κατεκάλλυνε τήνδε,
φαίδιμον ἀρχιερεὺς Βουλγαρίας ἁπάσης.

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν Πατέρων.

Τῶν ἱερῶν βίβλων νόον ἐμφαίνει φιλάδελφος
ἄλλος ὅδ' ἐκ πολλῶν, γοῦνος ὁ τῶν Γκικάδων.

Εἰς εἰκόνα ἀρχιερέως.

Τίς κεν ὅδ' ὄλβιος; ἐκ Μελενίκου Θεσσαλονίκης
παοῦ τ' ἀμύμων κλεινὸς ἀγλαόφρων πρόεδρος·
εἰ δέ γ' ὅθεν ποθέεις καὶ τοὔνομα, Δαμασκηνὸς
πατρὸς Ἐλευθερίου, πατρίδος Ἀντιγόνης·

μαρμαρυγαῖς ἀρέτων οὖν στίλβει Μακεδονίην,
Ἤπειρον πᾶσαν, Θετταλίην, Πίεραν.

Εἰς εἰκόνα Φριδερίχου βασιλέως.

Ὅπλοις μαχητάς, τοὺς σοφοὺς δὲ τῷ λόγῳ,
δεινοὺς νικήσας πρακτικῇ εὐβουλίῃ,
ἄναξ Βορουσῶν Φριδερῖχος ο μέγας,
ἀριπρεπὴς πέφυκεν Εὐρώπης κανών (1).

Εὐρώπην ἡρῷον ἕδος σοφίῃ περιοῦσα
δίζετ' ἀνάκτων, ὃς σύνναος ᾖ Θέμιδι·
ὡς δ' ἵκετο Βρουσῶν παρ' ἄνακτα μέγαν Φρεδέριχον,
— οἷος ὅδ' Εὐρώπην πᾶσαν, ἔφη, δικάσει.

Ἐπιτύμβια.

Ἐνθάδε χοῦν μετέηκε Χρυσόσκουλος ὁ Ῥάλλης,
ἔνθα Ζαφείρας ἧς ἀλόχοιο κόνις,
ἑρμηνεύς τε κόμης τε ἐὼν Ἑνετῶν περίδοξος,
ἑξήκοντά τ' ἔτη τοῖς δ' ἐρίηρα δράσας·
υἱοῖς οὖν τέσσαρσι λιπὼν ἀρετὴν ἐφάμιλλον
εὐσεβίης κλῆρον, οὐρανὸν αἰὲν ἔχει.

Μεθῆκε σῶμα τῇ γῇ τὸν χοῦν ἐνθάδε
ἀρχῆς ἀμέμπτου ἐν βίῳ λιπὼν τύπον,
ἀριστόβουλος, εὐτυχής, εὔνους κράτει,
ὁ πρὶν μέγας μὲν ἑρμηνεὺς διὰ χρόνου,
ἔπειτ' ἀγαστὸς ἡγεμὼν Μολδαβίας,
ὁ Ἰωάννης ὁ εὐκλεὴς Καλλιμάχης,

(1) Ἀντὶ τοῦ κανών, σημειοῦται ἄνω, πλάστιγξ.

θεῷ δ' ἀπαύστως προσλαλῶν ἐκ τῶν κάτω,
ὁρᾷ θεὸν νῦν ἐμφανῶς ἐν τοῖς ἄνω.

Ἐνθάδε Λούκας χοῦν, τὸ δὲ σῶμα θεῷ ἀπέδωκε,
οὐρανίῳ λήξει νῦν ὄλβον ἔχων,
τὸν πλοῦτον γὰρ προφρονέως χρήζουσι κιχρήσας,
ὤνατο κερδήσας οὐράνια χθονίων.

Τύμβε τίνος; πότε δή; πῶς δ' αὖ; θυγατρὸς Μαριώρας
καὶ Ἑλένης μητρός, ἔμπαλιν ἦγε θέμις·
ἰδ' ἀρετάς τ' ἀκμήν, βίον αὐτῶν, ἔργα τε πεύσῃ,
πάντα μάθοις κεδνά, ὄλβια, εὐτυχέα.

Θετταλὸς ἦν γένος, αὐτὰρ ἀκέστωρ ἦν πολύϊδρις
Ρήγιος Λαπάτης, εἰ τριακονταετᾶν·
εἰ δ' ἥσσων λοιμῷ, οὐ τόλμης, τῆς ἀγάπης δὲ
καὶ χρείας πολλῶν καὶ φιλομαιμοσύνης·
τοὔνεκ' ἄρ' εὐκλίης ἀρετῆς θ' ἁπάσης ἐπ' ἄατον
οὐρανὸν εἰσανιών, πᾶσιν ἀφῆκε πόθον.

Ἥκων εἰς εὐχὰς μὴ λήσῃ μου τεθνεῶτος,
αἰτῶ γὰρ ταύτην σὴν χάριν εὐσεβίης,
νῦν νέκυς ὁ κλεινός ποτε καὶ ἄρχων Νικόλαος,
ὡς χρήζων τῆς σῆς πρὸς θεὸν ἱκεσίας.

Εὐθαλέος φύτλης Μακριδῶν πτόρθος ἐπέραστος
ἐκ Φουρνᾶς Ἀγράφων εὐπατρίδης Ἀγραῶν,
Κωνσταρᾶς, Ἀλέξιος, ἠδὲ Γεώργιος αὖθις,
ἐνθάδ' ἀδελφοὶ τρεῖς κοινὸν ἔχουσι τάφον.
Ἀλλὰ σὺ τόνδε ἰδὼν μὴ εἰκῇ, λῷστε, παρέλθῃ,
εὐχὴν δ' εὐσεβίης στῆθι ἐπευξάμενος.

Αἴ, πρὸ ὥρας τῷ δ' ἀπεκρύβη τάφῳ,
ὄρπηξ ἀγαστὸς Μακριδῶν Γιαννάκης,
ὁ πᾶσιν ἐσθλός, τῆς πατρίδος προστάτης,
θανὼν ἀδίκως, οἷά περ πάλαι Ἄβελ,
φθόνῳ πονηρῶν τῶν δοκούντων πρὶν φίλων
ληστῶν ἐνέδρᾳ ἐμπεσὼν μιαιφόνῳ.

Ἐνθάδε εὐπλόκαμοι Χάριτες, Μοῦσαι Πιερίδες
καὶ Ἑρμῆς αὐτὸς κοινὸν ἔθεντο γόον·
ὧδε γὰρ ὁ κλεινὸς φεῦ, Κωνσταντῖνος ὁ Ράλλης
πρὶν μέγας ἑρμηνεὺς σῆμα προῆκε τάφῳ,
μαινομένου Ἄρεως πρὶν ἀτασθαλίῃσι παρ' αἶσαν,
οὐ χαλκῷ πληγείς, ἀργαλέῳ δὲ φθόνῳ.

Τύμβον μὴ σὺ μάτην παρτρέξῃς, δάκρυα λεῖβε,
κλαύσειε, εἴ κε μάθοις, σῆμα τίνος τελέθει·
ἐνθάδε γὰρ Κωνσταντῖνος Ράλλης, γενικὸς πρὶν
καὶ μέγας ἑρμηνεύς, σῶμα προῆκε γέῃ·
κλεινὸς τ' ἐν κλεινοῖς καὶ πᾶσι μάλιστ' ἀγαστὸς
εὐσεβίης, ἀρετῆς, εὐεπίης προπάσης.

Αἴ φθόνε, αἴ Ἄρεε, πρὶν ἀτάσθαλε, πῶς προὔληψας,
αἰνότατον τόδε πῶς ἔτρωσας ἄλγος ἐμόν;
Ἐνθάδε, πᾶς τις ἐρεῖ γάρ, Κωνσταντῖνος ὁ Ράλλης
πρὶν μέγας ἑρμηνεὺς σῶμα προῆκε τάφῳ.

Ἐνθάδε σεπτὸς χοῦς Ἀγαθαγγέλου ἱεροῦ τε
πνευματικοῦ πατρός, θεσπεσίου τε σοφοῦ,
καὶ εὐαγγελικοῦ δὴ κήρυκος· ἔτι μικρὸν γῆν
καὶ ῥέον αὐτῷ ἦν· τἄλλα γὰρ οὐράνιος.

ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ.

(1648 — 1704)

ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ.

Ἱστορία τῶν συμβάντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἐπιτροπεύοντος τοῦ Κιπρουλῆ γέροντος Μεχμὲτ πασᾶ, μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ σουλτὰν Ἀχμέτη, υἱοῦ τοῦ αὐτοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἐπιτροπεύοντος τηνικαῦτα τοῦ Δαμὰτ Χασὰν πασᾶ.

βασιλεία τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη.

Ὁ σουλτὰν Μεχμέτης, υἱὸς τοῦ σουλτὰν Ἰμπραχίμη, ὅστις εἶχε δύο ἀδελφούς, τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην καὶ τὸν σουλτὰν Ἀχμέτην, καὶ υἱοὺς δύο, τὸν σουλτὰν Μουσταφᾶ καὶ τὸν σουλτὰν Ἀχμέτην (οἱ ὁποῖοι ὅλοι ἐστάθησαν βασιλεῖς) ἐβασίλευσε κατὰ τὸ σεληνιακὸν ἔτος . . . .

βεζίρης ὁ Μεχμὲτ πασᾶς γέρο-Κιπρουλῆς.

Βεζιραζέμιδες, ἀγκαλὰ ἐστάθηκαν πολλοὶ εἰς τὸν καιρόν του, ὅμως ἡμεῖς ἠξεύρομεν ἀπὸ τὸν Μεχμὲτ πασᾶν γέρο-Κιπρουλῆ, ὅστις ἦν τὸ γένος Ἀλβανίτης, ἔκαμε βεζαρέτι πέντε χρόνους, καὶ ἀπέθανε βεζίρης.

τοῦτος πολλὰ κατορθώματα κάμνει.

Τοῦτος πολλὰ κατορθώματα ἔκαμεν· ηὗρε τὴν βασιλείαν πολλὰ διεφθαρμένην καὶ συγχισμένην, ὁποῦ τὰ εἰσοδήματα τῆς βασιλείας τὰ ἐπωλοῦσαν μὲ δύο καὶ τρεῖς χρόνους προτήτερα· γενόμενος δὲ αὐτὸς ἐπίτροπος, ἔπιασεν ὅλους ἐκείνους ὁποῦ τὰ εἶχαν ἀγοράσει, καὶ τοὺς ἀπεκεφάλισε, καὶ τὰ ἐπούλησεν αὐτὸς ἐκ δευτέρου εἰς ἄλλους, καὶ ἀνέστησε τὸ βασίλειον.

ἀποστάτης Τζελαλῆ Χασὰν πασᾶς.

Εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ ἐστάθη ἕνας ἀποστάτης εἰς τὴν Ἀνατολήν, ὀνόματι Τζελαλῆ Χασὰν πασᾶς, καὶ ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Ἀνατολὴν δυναστικῶς ἕως εἰς τὸ Σκούταρι, καὶ ὅλοι οἱ πασάδες τῆς Ἀνατολῆς τὸν ἐπροσκύνησαν· τοῦτον ὅμως ὁ γέρο-Κιπρουλῆς μὲ ἕνα ἐπιτήδειον τρόπον ἐκατόρθωσε καὶ τὸν ἐσκότωσαν.

ἅλωσις Τενέδου καὶ Λήμνου ὑπὸ Τουρκῶν.

Ἐπῆγε καὶ εἰς τὴν Προῦσαν οὗτος ὁ βεζιραζέμης μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἄρχισε νὰ ἐξετάζῃ περὶ τῶν ζορμπάδων. καὶ εὑρίσκωντας πολλούς, ὅλους τοὺς ἐσκότωσε· γυρίζωντας εἰς τὴν Πόλιν, ἔφθασεν εἴδησις, πῶς ἡ ἀρμάδα τῶν Βενετίκων ὑπέταξε τὴν Τένεδον καὶ τὴν Λῆμνον· ταῦτα ἀκούσας ἐπῆγεν εἰς Καλλίπολιν· ὁ δὲ γκενεράλης τῶν Βενετζιάνων ὀνόματι Μουτζινίγος, ἐκυνηγοῦσε τὴν ἀρμάδα τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ ἐπειδὴ τὰ λοιπὰ κάτεργα ἐπρόφθασαν καὶ τὰ ἐτράβηξαν ἔξω καὶ τὰ ἐξαρμάτωσαν, ἔπεσε κατόπιν κυνηγῶντας τὴν μπαστάρδαν, ὁποῦ ἦτον ὁ καπετὰν πασᾶς, καὶ τὴν ἐκυνήγησεν ἕως ὁποῦ ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸ μπογάζι· ὁ βεζιραζέμης ὤντας ὄξω εἰς τὴν στερεάν, καὶ βλέπωντας τὰ γινόμενα, εὐθὺς ἐπρόσταξεν ἕνα τοπτζῆν χριστιανόν, ὀνόματι Μάρκον, καὶ ἔρριξεν ἕνα τόπι ἐπάνω εἰς τὴν μπαστάρδαν τοῦ γκενεράλη, καὶ κτυπῶντας τὸ κατάρτι, τὸ ἐγκρέμνισε, καὶ ἐλάβωσε καὶ τὸν γκενεράλην· ἔρριξε καὶ δεύτερον, καὶ ἐκτύπησε τὸ κάτεργον εἰς τὸ μέρος, ὁποῦ ἦτον τὸ μπαροῦτι, καὶ ἔπιασε τὸ κάτεργον καὶ ἐκάηκε, καὶ ἔμεινεν ἡ νίκη τῶν Τουρκῶν, πέρνοντας ὀπίσω τὴν Τένεδον καὶ τὴν Λῆμνον νῆσον.

παράδοσις τοῦ Μπαγδατίου μὲ ἕνα τόπι.

Ὁ ῥηθεὶς Μάρκος ἔκαμε καὶ ἄλλην ἀνδραγαθίαν· ὅταν ἐπῆγεν ὁ σουλτὰν Μουράτης εἰς τὸ Μπαγδάτι, ἔρριξεν ἕνα τόπι καὶ μὲ ἐκεῖνο τὸ τόπι ἐπαραδόθη τὸ κάστρον· διὰ τοῦτο τὸν ἔδωκε ζιαμέτι, καὶ τὸν ἔκαμε καὶ τοπτζίμπασην. Ἀκούωντας ὁ βασιλεὺς τὴν τοιαύτην νίκην ὁποῦ ἔκαμεν ὁ βεζιραζέμης, τὸν ἔστειλε κιλίτζ καφτάνι μὲ τὸν χαζνεδάρην Μπιλάλαγαν

Ἀράπην, ὁ ὁποῖος παγαίνωντας εἰς τὸν βεζίρην, τὸν εἶπεν ὁ βεζίρης, ἰδοὺ ὁποῦ γράφω τῷ βασιλεῖ νὰ σὲ κάμῃ κισλὰρ ἀγαςή, ὁποῦ ἐσὺ μὲν νὰ κυβερνήσῃς τὰ ἔνδον τῆς βασιλείας, ἐγὼ δὲ τὰ ἔξω· τὸν εἶπεν ἀκόμι νὰ σηκώσῃ τὸν βασιλέα ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ τὸν πηγαίνῃ εἰς Ἀδριανούπολιν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγύρισε καὶ αὐτὸς ὁ βεζιραζέμης εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἄρχισε νὰ ἐξετάζῃ περὶ τῆς Βλαχίας καὶ Μπογδανίας, ἂν ὑποτάσσωνται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Ὀθωμανῶν, ἢ ὄχι· ὅτι ἐπαίροντο μὲ τὰ πτερὰ τοῦ Ρακότζκη κράλη τῆς Οὐγγαρίας· ὅθεν ἐμήνυσε τοὺς αὐθέντας, τὸν Κωνσταντῖνον δηλαδὴ Μπασαράμπαν αὐθέντην τῆς Βλαχίας, καὶ τὸν Στέφανον Γεωργίου αὐθέντην τῆς Μολδαβίας, διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ φιλήσουν χέρι, ἐπειδὴ ὅταν ἔγιναν αὐθένται δὲν ἐφίλησαν· αὐτοὶ ὅμως φοβηθέντες ἄρχισαν μὲ ταξίματα πολλῶν ἀσπρῶν, διὰ νὰ μὴν ὑπάγουν· ὁ βεζιραζέμης καὶ ἐκ δευτέρου τοὺς ἐμήνυσε νὰ ἔλθουν χωρὶς κανένα φόβον, καὶ θέλουν γυρίσει πάλιν εἰς τὰς αὐθεντείας των· αὐτοὶ καὶ τότε μὲ κανένα τρόπον δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπάγουν· ὅθεν τοὺς ἐμαζίλευσε, καὶ εἰς μὲν τὴν Μπογδανίαν ἔκαμεν αὐθέντην τὸν συντοπίτην του Γκίκαν βόρνικον, ὁ ὁποῖος, ἦτον καπικεχαγιᾶς εἰς τὴν Πόρταν, καὶ τὸν ἐρώτησε περὶ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασίλβοδα ποῦ εὑρίσκονται, καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι εἰς τὴν Μπογδανίαν, καὶ τὸν εἶπεν, εὐθὺς ὁποῦ ὑπάγεις νὰ τοὺς στείλῃς ἐδῶ εἰς τὴν Πόλιν· εἰς δὲ τὴν Βλαχίαν ἔκαμε τὸν Μίχνια βόδα, τὸν καὶ Τζομπὰν μπέην λεγόμενον. ἐξέτασις περὶ Βλαχομπογδανίας.

Ἀφ' οὗ ὑπέταξεν αὐτοὺς τοὺς δύο τόπους, ἔκαμε μεγάλην ἑτοιμασίαν κατὰ τοῦ Ρακότζκη, καὶ ἐκστρατεύσας κατ' αὐτοῦ τὸν ἐνίκησε, καὶ ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Ἐρδελίαν, καὶ ἔβαλεν ἄλλον κράλην Μπόρτζα Γιάνους ὀνομαζόμενον, καὶ οὕτως ἐπέστρεψε νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐσκότωσε πολλοὺς πασάδες καὶ μεγιστᾶνας. ὑποταγὴ Ἐρδελίου εἰς Τούρκους.

κρεμᾶται ὁ παναγιώτατος. Ἐκρέμασε καὶ τὸν Παρθενάκην Χῖον οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Λαζάρου, ὁ ὁποῖος ἐστάθη σοφὸς ἄνθρωπος· τὸν ηὗρε δὲ αἰτίαν διὰ ἕνα καλόγερον ὁποῦ ἐπῆγεν εἰς τὴν Μοσχοβίαν μὲ ἀπανταχοῦσαν περὶ ἐλεημοσύνης, ὅστις περνῶντας ἀπὸ τὴν Καζακίαν, ἐπῆγεν εἰς τὸν χάτμανον τῆς Καζακίας· ἐκεῖ κατὰ τύχην εὑρέθη ἕνας μιρζᾶς ἀπὸ μέρους τοῦ χάνη, καὶ μὲ τὸ νὰ προετίμησεν ὁ χάτμανος τὸν καλόγηρον, καθίζωντάς τον παράνω ἀπὸ τὸν μιρζᾶν, ἐφθόνησεν ὁ μιρζᾶς, καὶ ἐπιστρέφων εἰς τὸν χάνην εἶπε τὴν καταισχύνην ὁποῦ τὸν ἔκαμεν ὁ χάτμανος, τιμῶντας τὸν καλόγηρον περισσότερον ἀπὸ λόγου του, καὶ εἰς τὸ γύρισμα ἔπιασεν ὁ χάνης τὸν καλόγηρον, καὶ πέρνωντας τὸ γράμμα του, τὸ ἔστειλεν εἰς τὸν βεζιραζέμην, ὁ ὁποῖος εὐθὺς ἐπρόσταξε καὶ ἐκρέμασαν τὸν πατριάρχην· ἐγύρευε διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν νὰ χαλάσῃ καὶ μερικοὺς ἀρχόντους τῆς Πόλεως, καὶ δια τοῦτο ὁ τζελεπὴ Κωνσταντῖνος Γουλιανὸς ὁ μέγας λογοθέτης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἦτον κρυμμένος ὡς πέντε χρόνους ἀπὸ τὸν φόβον.

παναγιώτατος ὁ Χουμχούμης. Εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τοῦ Παρθενάκη ἔγινε πατριάρχης ὁ Παρθένιος Χουμχούμης, ἀπὸ Μπρούσης μητροπολίτης.

κρεμᾶται ὁ Πεκίου. Ἐκρέμασε καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Πεκίου, ὤντας εἰς τὴν Μπροῦσαν.

Παναγιωτάκης δραγουμάνος. Αὐτὸς ἔκαμε τὸν Παναγιωτάκην δραγουμάνον τῆς βασιλείας· οὗτος ἦτον ἀπὸ ἀσήμους γονεῖς, ὁ πατέρας του γούναρης, καὶ ἀπὸ μικρὸν παιδὶ τὸν ἐπῆρεν ὁ Συρίγου, πνευματικὸς διδάσκαλος, θεολόγος καὶ σοφώτατος ἄνθρωπος, καὶ τὸν ἔβαλε καὶ ἐσπούδαξεν ἑλληνικά, λατινικά, ἀραβικὰ καὶ περσικά, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν ἔκαμε δραγουμάνον τοῦ Ἰμπερατόρε, μετὰ δὲ ταῦτα ἀπεκαταστήθη καὶ μέγας δραγουμάνος τῆς βασιλείας.

νέον δόσιμον. Εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ τοῦ βεζιραζέμη εὐγῆκεν εἰς ὅλον τὸ βασίλειον τὸ δόσιμον, ὁποῦ ὀνομάζεται σουρσάτ, καὶ ἐσύναξεν εἰκοσιτέσσαρας χιλιάδας πουγγία ἄσπρα.

αὐθέντης Βλαχίας ὁ Γκίκας, Μπογδανίας ὁ Στεφανίτζης.

Εἰς τὰς ἡμέρας του ἀπεστάτησεν ὁ προρρηθεὶς Μίχνια βόδας, αὐθέντης τῆς Βλαχίας, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, καὶ ἀντ᾽ αὐτοῦ ἔγινεν αὐθέντης ὁ Γκίκα βόδας, μεταθέτωντάς τον ἀπὸ τὴν Μολδαβίαν εἰς τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, τὸν ὁποῖον τὸν ἐκακοφάνη διὰ τὴν μετάθεσιν, ἀγαπῶντας περισσότερον νὰ ἦναι εἰς τὴν Μπογδανίαν. Κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εὑρέθη εἰς τὴν Μπογδανίαν ὁ Δούκα βόδας, ὁ ὁποῖος ἐστάθη καμαράσης τοῦ Βασίλβοδα, καὶ τὸν ἐλάλησεν ὁ Γκίκα βόδας θυμωμένος, καὶ τὸν εἶπε· καλὰ εἶναι αὐτά, καμαράση, ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Βασίλβοδας, νὰ μᾶς εὐγάλῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν, καὶ νὰ βάλλῃ τὸν υἱόν του, μάλιστα ὁποῦ τὸν ἐκάμαμεν τόσαις καλοσύναις; αὐταὶς εἶναι ἡ ἀμοιβαίς; ὁ δὲ Δούκα βόδας ἠξεύρωντάς τον φιλάργυρον, τὸν ἀπεκρίθη λέγων, καὶ τὴν Βλαχίαν παρακάτω ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν τὴν λογιάζετε; μάλιστα εἶναι πολλὰ καλλίτερη, ἐπειδὴ εὐγάζει περισσότερα ἄσπρα, καὶ ἔχει περισσότερα εἰσοδήματα. Τότε ἀκούωντας τὰ τοιαῦτα ἐχάρηκε. Εἰς δὲ τὴν Μολδαβίαν ἔκαμεν αὐθέντην τὸν Στεφανίτζαν βόδαν, υἱὸν τοῦ Βασίλβοδα τοῦ ρηθέντος, ὄντας ὁ πατήρ του σφαλισμένος εἰς τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες.

ἔξωσις τοῦ Γκίκα βόδα δι᾽ ἐπιβουλῆς τοῦ υἱοῦ του.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς εἰς τὸ ἀναμεταξύ, καὶ εὔγαλε τὸν Γκίκα βόδαν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τῷ βεζιραζέμῃ τριάντα πουγγία ὁποῦ τὸν ἐζητοῦσε δῶρον, τὰ ὁποῖα ὑποσχόμενος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γρηγόριος Γκίκα βοεβόδας (ὁ ὁποῖος εὑρίσκετο τότε εἰς τὴν Πόλιν) ἔδωσεν αὐτῷ τὴν αὐθεντείαν· τὸν δὲ Γκίκα βόδα τὸν ἔφερε σιδηροδέσμιον εἰς τὴν Πόλιν, γράφωντας ὁ βεζίρης τῷ Καρᾷ Μουσταφᾷ πασᾷ τῆς Σιλίστρας, καὶ ἦλθεν ἀτός του καὶ τὸν ἔπιασε, καὶ βάλλωντάς τον εἰς τὰ σίδηρα, τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν.

αὐθέντης Βλαχίας ὁ Γρηγόρβοδας υἱός του.

Διὰ τὸν ρηθέντα Γρηγόρβοδα λέγουσί τινες, πῶς νὰ ἐπεβουλεύθη τὸν πατέρα του τότε· ὅτι ὁ πατήρ του ἔγραψε τότε μεκτοῦπι εἰς τὸν βεζίρην διὰ τὰ τριάντα πουγγία ὁποῦ τὸν

ἐζητοῦσε δῶρον, ὑποσχόμενος νὰ τὰ δώσῃ, μόνον μὲ ἀναβολὴν χρόνου, τὸ ὁποῖον μεκτοῦπι νὰ τὸ ἄλλαξεν ὁ υἱός του, καὶ νὰ ἔγραψεν αὐτὸς ἄλλο, πῶς τάχα δὲν ἠμπορεῖ μὲ κανένα τρόπον νὰ τὰ δώκῃ, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ διὰ τοῦτο νὰ τὸν ὠργίσθη ὁ βεζιραζέμης καὶ νὰ τὸν ἐμαζίλευσεν· οὗτος δὲ ἔταξε τῷ βεζιραζέμῃ πῶς κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, ὁποῦ εἶναι συνηθισμένα νὰ δίδωνται ἀπὸ τὴν αὐθεντείαν, τὰ δίδει καὶ αὐτὰ, καὶ οὕτως ἔδωκεν αὐτῷ τὴν αὐθεντείαν.

Βλαχία διεφθαρμένη.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Βλαχίαν ὁ Γρηγόρβοδας, ηὗρε τὸν τόπον διεφθαρμένον ἀπὸ τὸ θανατικὸν, ἀπὸ πεῖναν, καὶ ἀπὸ ἄλλα περιστατικά.

θάνατος τοῦ Βασίλβοδα καὶ τοῦ υἱοῦ του, καὶ τοῦ βεζιραζέμη

Εὐγῆκεν ὁ Βασίλβοδας ἀπὸ τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες, ἐσφαλίσθη δὲ δι' αἰτίαν τοιαύτην· ὁ Στέφανος μέγας λογοθέτης ἐλθὼν κατ' αὐτοῦ μὲ οὔγγρικα καὶ βλάχικα στρατεύματα, διὰ νὰ τὸν εὐγάλῃ ἀπὸ τὸν θρόνον, αὐτὸς μὴ δυνάμενος ἀντιστῆναι, ἔφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν συμπέθερόν του Χμίλη χάτμανον τῆς Καζακίας, ἀφίνωντας τὴν δόμναν του καὶ τὸν υἱόν του τὸν Στεφανίτζαν· γνωρίζωντας δὲ τὸν Χμίλην ἄνθρωπον ἀσύστατον καὶ μέθυσον, ἐκίνησεν ἀπεκεῖ καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Κρίμι πρὸς τὸν χάνην, καὶ ἐπρόσπεσεν εἰς τοῦ λόγου του, καὶ ἐπαρακάλεσε νὰ γράψῃ καὶ νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν βασιλέα νὰ τὸν συγχωρήσῃ· ὁ χάνης κατὰ τὴν ἰκεσίαν του ἔγραψε καὶ τὸν ἔστειλε καὶ αὐτὸν εἰς τὴν Πόλιν, τὸν ὁποῖον ἤθελε νὰ τὸν χαλάσῃ ὁ βασιλεὺς, ὅμως διὰ μεσιτείας τοῦ βεζιραζέμη ἐγλύτωσε τὴν ζωήν του, καὶ τὸν ἔβαλεν εἰς τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες· τὴν δόμναν του καὶ τὸν μπεϊζαδέν του τοὺς ἐκράτησεν ὁ Στέφαν βόδας, καὶ ἐπῆρεν ὅλον τὸ τίποτές τους· ἀφ' οὗ εὐγῆκεν ἀπὸ τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες ὁ Βασίλειος βοεβόδας, μετὰ ἕνα χρόνον ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἔφερον εἰς τὴν Μπογδανίαν, καὶ ἐτάφη εἰς τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας· μετὰ τοῦτον ἀπέθανεν εἰς Μπενδέρι καὶ ὁ μπεϊζαδὲς αὐτοῦ Στεφα-

νίτζα βόδας, εἰς ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ βεζίρη· λέγουσι τινὲς διὰ τοῦτον τὸν Στεφανίτζα βόδα πῶς εἰς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του τὸν εἶπαν νὰ μεταλάβῃ, καὶ δὲν ἠθέλησε· ἀκούωντας ὁ βεζιραζέμης τὸν θάνατόν του λέγεται πῶς νὰ εἶπεν, ὡς φαίνεται οἱ γκιαούριδες Μπογδάνοι τὸν ἐφαρμάκωσαν! Ἐν ὅσῳ δὲ νὰ γίνῃ ἄλλος αὐθέντης εἰς τὸν τόπον του, ἀπέθανε καὶ ὁ βεζίρης Μεχμὲτ πασᾶς γερο-Κιπρουλῆς, ὁ ὁποῖος προγνωρίζωντας τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ἐπαρακάλεσε τὸν βασιλέα νὰ κάμῃ διάδοχον τὸν υἱόν του Ἀχμὲτ πασᾶν καὶ τὸν ἔδωκε τὴν βοῦλλαν.

Ἀχμὲτ πασᾶς βεζίρης, καὶ Δαμπίτζα βόδας εἰς Μπογδανίαν.

Αὐτὸς ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς εὐθὺς ὁποῦ ἔγινε βεζίρης ἔκαμεν αὐθέντην εἰς τὴν Μπογδανίαν τὸν Δαμπίτζα βόδα κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων τῆς τζάρας· τὸν ὁποῖον ἀφ' οὗ τὸν ἔκλεξαν οἱ ἄρχοντες τὸ ἀνέφεραν τῷ ἐπιτρόπῳ· ὁ ἐπίτροπος τὸ ἀνέφερε τῷ βασιλεῖ· ὁ βασιλεὺς ἐπρόσταξε νὰ τὸν φέρῃ νὰ τὸν ἰδῇ, καὶ τὸν ἔφερε, καὶ βλέπωντάς τον, ἐπρόσταξε καὶ τὸν ἐφόρεσαν καβάδι.

ἀνόμοιος τοῦτος ὁ βεζιραζέμης μὲ τὸν πρῶτον.

Ἦτον αὐτὸς ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς ἀνόμοιος κατὰ πάντα καὶ ἐναντίος εἰς τὰ ἤθη καὶ εἰς τὰ ἔργα μὲ τὸν πατέρα του· ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτον ἄνθρωπος σοφὸς, πρᾶος, ἥσυχος, καὶ μεταδοτικός, ὁ πατέρας του αἱμοβόρος, καὶ ἅρπαξ. Οὗτος ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς ἔκαμε δεκαπέντε χρόνους βεζιραζέμης, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ βεζαρέτι του.

ἐκστρατεία κατὰ Νεμτζῶν καὶ ἅλωσις Οὐΐβαρ.

Ἡ πρώτη ἐκστρατεία ἔγινε κατὰ τῶν Νεμτζῶν, καὶ ἐπῆγαν καὶ οἱ δύο αὐθένται, ὅ τε Γρηγόρβοδας καὶ ὁ Δαμπίτζα βόδας, καὶ ἐπῆρε τὸ Οὐΐβαρ κάστρον, τὸ ὁποῖον ἐδόθη μὲ βέραν· ὅταν ἤθελε νὰ εὔγῃ ὁ γκενεράλης ἀπὸ τὸ κάστρον, ἐζήτησε νὰ τὸν δώσῃ θέλημα ὁ βεζίρης διὰ νὰ παίξῃ ταῖς τρίμπιτζαις, ὁ βεζίρης τὸν ἔδωκε λέγων, ἐπειδὴ δὲν ἐντρέπεται ἂς ταῖς παίξῃ.

ἀποκεφαλίζεται ὁ

Ὁ Γρηγόρβοδας γυρίζωντας ἀπὸ τὸ σεφέρι ἔγραψεν ἀπὸ

Κωνσταντῖνος Κανταχουζηνὸς ποστέλνικος.

τὴν στράταν καὶ ἐσφάλισαν τὸν Κωνσταντῖνον Καντακουζηνὸν ποστέλνικον εἰς τὸ Συναγῶδι, ἄρχοντα ἐπίσημον καὶ εὐγενῆ, ὁ ὁποῖος ἦτον πατὴρ τοῦ Σερβὰν βόδα Καντακουζηνοῦ· φθάνωντας εἰς τὸ Βουκουρέστι ἔστειλε καὶ τὸν ἐθανάτωσαν ἐκεῖ εἰς τὸ Συναγῶδι.

ἀποστασία τοῦ Γρηγόρβοδα καὶ αὐθέντης ὁ Ράδουλ Λέων βόδας, καὶ εἰρήνη μεταξὺ Τουρκῶν καὶ Γερμανῶν.

Ἐκστρατεύσας πάλιν τὸν δεύτερον χρόνον ὁ βεζίρης κατὰ τῶν Νεμτζῶν, ἐπρόσταξε νὰ ἔλθουν πάλιν εἰς τὸν πόλεμον καὶ οἱ δύο αὐθένται, ὅ τε Γρηγόρβοδας Γκίκας αὐθέντης τῆς Βλαχίας καὶ ὁ Δαμπίτζα βόδας αὐθέντης τῆς Μολδαβίας. Εἰς τὸν ὁποῖον πόλεμον νικηθέντες οἱ Τοῦρκοι, καὶ πέφτωντας καὶ ὁ γενίτζερ ἀγᾶς, ἐκίνησαν καὶ οἱ δύο αὐθένται χωρὶς τὴν εἴδησιν τοῦ βεζιραζέμη, καὶ ἦλθαν ἐμπροστὰ εἰς τοὺς θρόνους των· μαθὼν ὁ βεζιραζέμης τὴν ἀποδημίαν αὐτῶν, ἔστειλε καὶ τοὺς ἔκραξεν, καὶ ὁ μὲν Γρηγόρβοδας φοβηθεὶς ἀποστάτησε καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Νεμτζίαν πανοικί, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν αὐθέντης εἰς τὴν Βλαχίαν ὁ Ράδουλ Λέων βόδας· ὁ δὲ Δαμπίτζα βόδας ἐπῆγε, καὶ κλίνας, τὸν αὐχένα του εἰς τὸν βεζιραζέμην, τὸν ἐσυγχώρησε καὶ τὸν ἐφόρεσε καβάδι, καὶ ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸν θρόνον του· ζητηθείσης δὲ τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ σταλθεὶς παρὰ τῆς βασιλείας ὁ Παναγιωτάκης μέγας δραγουμάνος διὰ νὰ τὴν τελειώσῃ, καὶ τελειώσας τὰς περὶ ἀγάπης συνθήκας, ἐπέστρεψεν ὁ βεζιραζέμης εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἦλθε μεγάλος ἐλτζῆς τῶν Νεμτζῶν κατὰ τὴν συνήθειαν.

Θάνατος Δαπίτζα βόδα· αὐθέντης ὁ Δούκα βόδας καὶ ἔξωσις αὐτοῦ.

Ὁ Δαμπίτζα βόδας ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὸν θρόνον του, δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ἀπέθανεν· ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμεν αὐθέντην τὸν Δούκα βόδα, τὸν ὁποῖον μετὰ ἓξ μῆνας τὸν ἐμαζίλευσε, μὲ τὸ νὰ ἔγραψεν εἰς τὸν χάνην γράμμα, καὶ τὸν εἶπε πατισαχλίμ, τὸ ὁποῖον γράμμα ἔπεσεν εἰς τὰ χέρια τοῦ Οὐζοῦ πασασῆ, καὶ τὸ ἔστειλεν εἰς τὴν βασιλείαν· βλέπωντας ὁ βασιλεὺς τὸ γράμμα ἐθυμώθη κατὰ τοῦ Δούκα βόδα, μὲ τὸ νὰ

ἔγραφε τὸ πατισαχὶμ, καὶ ἤθελε νὰ τὸν χαλάσῃ, λέγωντας, καὶ εἶναι ἄλλος βασιλεὺς ἔξω ἀπὸ λόγου μου; μεσιτεύωντας δὲ ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωήν του, ὅμως τὸν ἐμαζίλευσε, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμεν τὸν Ἠλιᾶς Ἀλεξάνδρου βόδα.

Ὕστερον ἀπὸ δύο χρόνους ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν ὁ βεζιραζέμης τὴν ἀγάπην μὲ τοὺς Νέμτζους, ἐκστράτευσε κατὰ τῆς Κρήτης εἰς τὸ κάστρον τῆς Κάνδιας, τὸ ὁποῖον ἐπολεμεῖτο πρὸ εἴκοσι τριῶν χρόνων, καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἐπολέμησε καὶ αὐτὸς ἔτι δύο χρόνους, μόλις τὸ ὑπέταξε, καὶ κάμνωντας τὴν ἀγάπην καὶ μεταξὺ τῶν Βενετζιάνων, ἐγύρισε μετὰ μεγάλης τιμῆς εἰς τὴν Πόλιν. ἅλωσις Κρήτης.

Εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ ἔγινεν ὁ κὺρ Δοσίθεος πατριάρχης Ἱεροσολύμων, κάμνωντας παραίτησιν ὁ κὺρ Νεκτάριος. Δοσίθεος Ἱεροσολύμων.

Ἐμαζιλεύθη ὁ Χουμχούμης Παρθένιος, καὶ ἔγινεν ὁ κὺρ Διονύσιος ὁ Σπανὸς οἰκουμενικὸς πατριάρχης, τὸν ὁποῖον μετὰ τρεῖς χρόνους τὸν εὔγαλαν καὶ ἔκαμαν τὸν κὺρ Μεθόδιον. Διονύσιος ὁ Σπανός καὶ Μεθόδιος, οἰκουμενικοί.

Εἰς ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ τοῦ βεζιραζέμη εὐγῆκεν ἕνας Ἑβραῖος ἀπὸ τὸν Μωρέαν, ἀπὸ τὴν Παλαιὰν Πάτραν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Σμύρνην, ὁ ὁποῖος ἐκήρυξε τοῦ λόγου του πῶς εἶναι Μεσσίας, καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν Ἑβραῖοι πανταχόθεν, πηγαίνοντες μὲ δῶρα καὶ μὲ πολλὴν εὐλάβειαν εἰς αὐτόν· ἀκούωντας ὁ βασιλεὺς περὶ τῆς τοσαύτης τῶν Ἑβραίων συνελεύσεως εἰς τὸν ὑποκρινόμενον Μεσσίαν, ἔστειλε φερμάνι, καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακήν· ὅμως καὶ ἐκεῖ τὸν ἀκολουθοῦσαν οἱ Ἑβραῖοι· τὸ ἄκουσεν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἐσήκωσεν ἀπὸ τὴν Πόλιν μὲ τοὺς ὀνομασθέντας ἀποστόλους ὁποῦ εἶχε, καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ἐκεῖ ἐτούρκευσε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀπόστολοί του, εὐγάλωντας τὸ ὄνομά του Μεχμὲτ ἐφένδην· μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ ἐκατοίκησεν εἰς τὸν Κουρουτζεσμέ· τὸ ἔμαθαν πάλιν οἱ Ἑβραῖοι, καὶ ἄρχισαν νὰ συνάζωνται πρὸς αὐτὸν ψευδο-Μεσσίας.

καθ' ἑκάστην· ἀκούωντας ὁ βασιλεὺς πῶς οὔτε ἐκεῖ ἡσυχάζει, ἔστειλε φερμάνι νὰ πατήσουν τὸ σπίτι του καὶ νὰ τὸν πάρουν· πηγαίνωντας ὁ μποσταντζίμπασης μὲ τὸ φερμάνι, τὸν ηὗρεν εἰς τὸ συναγῶγι τῶν Ἑβραίων μὲ τὸ χράμι εἰς τὸ κεφάλι καὶ ἐδιάβαζε μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους Ἑβραίους, καὶ πιάνωντάς τον τὸν ἐξώρισαν εἰς τὴν Παλαιὰν Πάτραν, καὶ ἐκεῖ ἐτελεύτησε.

ἔξωσις Ἠλιᾶς βόδα καὶ αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Δούκα βόδας.

Ἐμαζιλεύθη ὁ Ἠλιᾶς βόδας αὐθέντης τῆς Μπογδανίας, καὶ εἰς τὸν τόπον του ἔκαμεν αὐθέντην τὸν Δούκα βόδαν μὲ δεύτερην αὐθεντείαν.

ἔξωσις Ράδουλ Λέοντος βόδα καὶ αὐθέντης Βλαχίας ὁ Ἀντὼν βόδας.

Εὔγαλε καὶ τὸν Ράδουλ Λέων βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν Πόλιν ἔδωκε καὶ τὸ κοινὸν χρέος, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν τόπον του τὸν Ἀντώνιον βόδα τὸν γέροντα.

παναγιώτατος ὁ Διονύσιος Σερογλάνης.

Ἐμαζιλεύθη καὶ ὁ κὺρ Μεθόδιος οἰκουμενικὸς πατριάρχης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν ὁ Διονύσιος Σερογλάνης ἀπὸ Λαρίσσης.

ὁ Γρηγόρβοδας ἀπὸ Νεμτζίας εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἦλθεν ὁ Γρηγόρβοδας ἀπὸ τὴν Νεμτζίαν, καὶ διὰ μεσιτείας τοῦ Παναγιωτάκη δραγουμάνου καὶ Μανολάκη Κιουρκτζίπαση τὸν ἐσυγχώρησεν ἡ βασιλεία, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ σπίτι του καὶ ἐκατοίκησε.

ἔξωσις Ἀντών-βοδα καὶ ἀποκατάστασις αὖθις τοῦ Γρηγόρβοδα.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς πληρωθέντες οἱ τρεῖς χρόνοι τῆς αὐθεντείας τοῦ Ἀντωνίου βόδα, τὸν ἐμήνυσεν ἡ βασιλεία νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄρχοντάς του νὰ κάμῃ μουκαρέρι κατὰ τὴν συνήθειαν· τὸν ὁποῖον ἐλθόντα τὸν ἐμαζίλευσε, καὶ φέρνωντας τὸν Γρηγόρβοδα ἀπὸ τὴν Πόλιν ἔδωκεν αὐτῷ τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας· ὅστις ἀφ' οὗ ἦλθεν ἀπὸ Νεμτζίας μόνον σαράντα ἡμέραις ἔκαμεν εἰς τὴν Πόλιν.

ἐξέτασις περὶ τοῦ εἰσοδήματος τῆς Βλαχίας.

Ὁ Γρηγόρβοδας εὐθὺς ὁποῦ ἐφόρεσε καβάδι ἔπιασεν ὅλους τοὺς Κανταχουζηνούς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἔλθῃ τότε μετὰ τοῦ Ἀντωνίου βόδα (ἔξω μόνον ὁ Σερμπάνβοδας ἐγλύτωσε) καὶ τοὺς ἐπῆρε σιδηροδεσμίους εἰς τὴν Βλαχίαν, διὰ νὰ μαρτυρήσουν περὶ τοῦ εἰσοδήματος, ὁποῦ ἐσυνάχθη εἰς τὴν αὐθεντείαν τοῦ Ἀντωνίου βόδα τί ἔγινε.

Ὁ δὲ Σερμπάνβοδας ἐγλύτωσε μὲ τὸ νὰ ἐπῆρε τὴν εἴδησιν πρότερον περὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ Γρηγόρβοδα, καὶ ἔφυγε, καὶ ἐκρύβη εἰς τὸ σεράγι τοῦ Καρᾶ Μουσταφᾶ πασᾶ ρεκιὰπ καϊμακάμη· τοῦτον παρακαλῶν θερμῶς καθ' ἑκάστην μετὰ δακρύων ὁ Σερμπάνβοδας, τὸν ἐκατέπεισε καὶ ἔστειλε φερμάνι μὲ μουπασίρην, καὶ ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν τὴν μητέρα του, τὴν γυναῖκά του καὶ τοὺς ἀδελφούς του, καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν Πόλιν. ὁ Σερβάνβοδας γλυτώνει.

Ὁ δὲ Γρηγόρβοδας ἐκατόρθωσε μὲ δύναμιν ἀσπρῶν, καὶ ἐξωρίσθη ὁ Σερμπάνβοδας μὲ τὴν γυναῖκά του, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος στόλνικος ὁ ἀδελφός του εἰς τὴν Κρήτην. ἐξορία τοῦ Σερβάνβοδα.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὁ σουλτὰν Μεχμέτης μετὰ τοῦ βεζιραζέμη ἐκίνησε μετὰ μεγάλης δυνάμεως στρατευμάτων κατὰ τῆς Καμενίτζας, πέρνωντας ὁμοῦ τὸν χάνην μὲ τοὺς Τατάρους, καὶ τοὺς δύο αὐθέντας, τόν τε Γρηγόρβοδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, καὶ τὸν Δούκα βόδα αὐθέντην τῆς Μπογδανίας· ἐμβαίνωντας ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας, εὐγῆκαν ἔμπροσθέν του πολλοὶ καὶ ἐπροσκλαίοντο πολλὰ ἀπὸ τὸν Δούκα βόδα· πρὸς τούτοις τὸν ηὗρε καὶ ἄλλα σφάλματα μὲ τὰ γεφύρια ὁποῦ εἶχε φτιάσει εἰς τὴν στράταν, πῶς τάχα δὲν τὰ ἔκαμε καλὰ, καὶ τὸν ἐπῆρε μετὰ μεγάλης ὀργῆς σιδηροδέσμιον εἰς τὸ ὀρδί. ἐκστρατεία κατὰ Καμενίτζας, καὶ σιδηροδέσμιος ὁ Δούκαβ.

Ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς ἕως τὴν Τζοτζόραν ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ τεπτίλι νὰ ἰδῇ τὸ Γιάσι, τὸ ὁποῖον βλέπωντάς τον τὸν ἄρεσε διὰ τὴν τοποθεσίαν· ἐπῆγε καὶ εἰς τὴν Τζετατζούγιαν καὶ εἶδε τὸ μοναστῆρι (τὸ ὁποῖον τότε κοντὰ εἶχε τελειωθῆ) καὶ ἐρώτησε πόσα νὰ ἐξώδιασεν ὁ γκιάβουρας εἰς αὐτὸ τὸ μοναστῆρι, καὶ τὸν εἶπαν, τριάντα πουγγία ἄσπρα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπίστησε λέγωντας, πῶς μήτε μὲ ἑκατὸν δὲν γίνεται τέτοιον μοναστῆρι, μόνον ἂν τὸ ἔκαμε μὲ ἀδικίαις καὶ δὲν ἐπλήρωσεν, ἴσως νὰ ἔγινε μὲ τριάντα· τότε εἶπε καὶ αὐτὸν τὸν λόγον, ὁ βασιλεὺς εἰς Γιάσι. καὶ λόγος αὐτοῦ περὶ τῆς Τζετατζούγιας.

πῶς καθὸ ἄγνωστος τὸ ἔκαμεν εἰς ἀχαμνὸν τόπον, καὶ ἴσως μετὰ τοὺς τριάντα χρόνους νὰ 'γκρημνισθῇ· τὸ ὁποῖον καὶ ἐγένετο, ὅτι εἰς τοὺς τριάντα χρόνους ἐγκρημνίσθη τὸ ἕνα μέρος.

ἅλωσις Καμενίτζας.

Ἐκίνησεν ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Καμενίτζαν, καὶ τὴν ἐπολιόρκησε, καὶ ἀφ' οὗ τὴν ἐπολέμησεν ἐννέα ἡμέρας, τὴν ἐκυρίευσε μὲ βέραν.

Λεηλασία Τατάρων εἰς Ποδόλιαν.

Ἐπῆγαν οἱ Τατάροι καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὴν Ποδόλιαν, καὶ λεηλατήσαντες τὸν τόπον ἠχμαλώτευσαν πολλοὺς, καὶ ὅσαις παλάγκαις ἦτον ταῖς ἐκυρίευσεν ἡ βασιλεία, ὁρίσασα ὅλην τὴν Ποδόλιαν.

αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Πετρετζέϊκο βόδας.

Τότε ἔκαμεν αὐθέντην εἰς τὴν Μπογδανίαν τὸν Στέφανον Πετρετζέϊκο βόδαν· ὁ δὲ Δούκα βόδας ἐκινδύνευσε νὰ χαθῇ, καὶ διὰ μεσιτείας τοῦ βεζιραζέμη μὲ δύναμιν ἄσπρων τὸν ἐχάρισε τὴν ζωήν του καὶ τὸν ἐσυγχώρησε.

ἐπιστρέφει ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀδριανούπολιν.

Ἐπιστρέφωντας ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἄφησεν εἰς τὴν Καμενίτζαν ἕνα ουτζ-τουϊλοὺ πασᾶν.

παναγιώτατος ὁ Γεράσιμος.

Εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἤλλαξε τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην κὺρ Διονύσιον Σερογλάνην, καὶ ἔκαμε τὸν Γεράσιμον ἀπὸ Τορνόβου.

ὑποτάσσεται ἡ Ὀκράϊνα τοῖς Ὀθωμανοῖς.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὄντας χάτμανος τῆς Καζακίας κάποιος Δοροσένκος, ἐπροσκύνησε τὴν Ὀκράϊναν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Ὀθωμανῶν· καὶ τὸν ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καβάδι καὶ σαντζάκι κατὰ τὴν συνήθειαν.

ἐκστρατεία Τουρκῶν κατὰ Λέχων, καὶ νίκη Τούρκων, καὶ ἀποστασία Πετρε-

Τὸν αὐτὸν χρόνον τὴν ἄνοιξιν πάλιν ἔκαμεν ἡ βασιλεία ἑτοιμασίαν πολέμου, διορίζωντας ἕνα πασᾶν σερασκέρην μὲ στρατεύματα, καὶ ἦλθε κατὰ τῶν Λέχων, μὲ τὸν ὁποῖον σερασκέρην ἐδιόρισε καὶ τοὺς δύο αὐθέντας, τὸν Γρηγόρβοδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Στέφανον Πετρετζέϊκο βόδα· ἐρχόμενοι πρὸς τὴν Καμενίτζαν μὲ τὰ στρατεύματα, εὑγῆκαν καὶ τὰ στρατεύματα τῶν Λέχων ἀπ' ἀντίκρυ,

ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα ἦτον ἀρχιστράτηγος ὁ Σομπέτζκης χάτμανος τῆς κορώνας (ὁ ὁποῖος μετὰ ταῦτα ἐστάθη καὶ κράλης), καὶ συγκροτηθέντος τοῦ πολέμου, ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἔφυγεν ὁ σερασκέρης· ὅθεν καὶ ὁ Πετρετζέϊκο βόδας βλέποντας τὴν δύναμιν τῶν Λέχων, πρὶν νὰ γένῃ πόλεμος, ἀπεστάτησε καὶ ἔφυγεν εἰς τοὺς Λέχους. τζέϊκο βόδα.

Πέρνωντας τὴν εἴδησιν ὁ ἐπίτροπος, ὁ ὁποῖος ἦτον τότε εἰς τὸ Μπαμπάδαγι, ἔκαμεν αὐθέντην εἰς τὴν Πογδανίαν τὸν Δημητράσκο βόδα Καντακουζηνόν, ὄντας τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καπικεχαγιᾶς τοῦ Πετρετζέϊκο βόδα. αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Δημητράσκο βόδας.

Μετὰ τὸν χαλασμὸν καὶ τὴν ἧτταν τῶν Τουρκῶν, ἀφ' οὗ ἐσκορπίσθησαν τὰ στρατεύματα, ἐδόθη λόγος εἰς τὸν ἐπίτροπον πῶς ἀπεσάτησε καὶ ὁ Γρηγόρβοδας, καὶ ἔγραψε γράμματα εἰς τὸν καϊμεκάμην τῆς Πόλεως, πῶς ἐδόθη ἡ αὐθεντεία τῆς Βλαχίας τῷ Δούκᾳ βόδᾳ, καὶ νὰ ἑτοιμασθῇ νὰ κινήσῃ· καὶ εὐθὺς τὸν ἔστειλε μὲ ἑβδομῆντα μενζίλια καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βλαχίαν· τὴν δὲ δόμναν τοῦ Γρηγόρβοδα ἔγραψε νὰ τὴν βάλλουν εἰς τοὺς ἑπτὰ Γουλάδες, καὶ νὰ γράψῃ ὅλην του τὴν περιουσίαν εἰς βασιλικὸν λογαριασμόν, καὶ νὰ βουλλώσουν καὶ τὰ σπίτιά του. φήμη ἀποστασίας τοῦ Γρηγόρβοδα καὶ αὐθέντης πάλιν ὁ Δούκα βόδας.

Ὕστερον ὅμως μετὰ δέκα ἡμέρας, γλυτώσας ὁ Γρηγόρβοδας ἀπὸ τοὺς Λέχους ὁποῦ τὸν εἶχον κρατήσει, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἠκούσθη ὅτι ἀπεστάτησεν, ἔφθασεν εἰς τὸ Μπαμπάδαγι, ὅπου ἦτον ὁ ἐπίτροπος, τὸν ὁποῖον βλέποντάς τον ἐχάρη καὶ πολλὰ τὸν ἐπεριποιήθη, κάμνωντάς τον καὶ μίαν φορεσιὰν ροῦχα· τὸν ἔδωκε καὶ φερμάνι νὰ ἀνοίξῃ τὸ σπίτι του, καὶ νὰ πάρῃ τὴν δόμναν του, ὡς καὶ τὰ ὑπάρχοντά του, τὰ ὁποῖα πέρνωντάς τα ὅλα σῶα καὶ ἀνελλιπῆ ἐπῆγε καὶ ἐκατοίκησεν εἰς τὸ σπίτι του. ψευδὴς ἡ φήμη.

Ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Παναγιωτάκης μέγας δραγουμάνος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ἄν- θάνατος τοῦ Παναγιωτάκη,

καὶ δραγουμάνος δ' Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος.

θρωπος σοφώτατος εἰς τὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον, εἰς τὰ λατινικὰ δεύτερος Κικέρων, ὁμοίως εἰς τὰ ἀραβικὰ καὶ περσικὰ ἐντελέστατος· υἱὸς Νικολάου Μαυροκορδάτου, ἄρχοντος εὐγενοῦς καὶ πρώτου τῆς Χίου, καὶ μητρὸς τῆς δόμνης Ῥωξάνδρας, τῆς ἐλλογίμου καὶ σοφωτάτης, ἡ ὁποία ἦτον μαθήτρια τοῦ σοφωτάτου ἐκείνου Καρυοφύλλη, καὶ τόσον ἐπροχώρησεν εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ ἔγινεν ὀνομαστή, ὁποῦ ἤρχοντο περιηγηταὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην καὶ ἐσυνομιλοῦσαν μαζί της καὶ ἐθαύμαζον τὴν σοφίαν της· ἥτις θυγάτηρ ἐκείνου τοῦ περιφήμου καὶ ἐνδόξου μεγάλου ἄρχοντος Σκαρλάτου, ὁποῦ εἶχε τόσας ἐπιστασίας βασιλικὰς ἐπάνω του· πρῶτον ἄνδρα εἶχε τὸν Ἀλέξανδρον βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, υἱὸν τοῦ Ῥάδουλ βόδα τοῦ μεγάλου, αὐθέντου τῆς Μπογδανίας.

μάθησις τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ συγγράμματα αὐτοῦ.

Ὁ ῥηθεὶς Ἀλέξανδρος δραγουμάνος, τὸ πρῶτον ἐσπούδαξεν εἰς τὴν Πόλιν τὰ γραμματικὰ εἰς τὸν ῥηθέντα Καρυοφύλλην, ὕστερον ἐπῆγεν εἰς Πάδοβαν, ὅπου ἄρχισε νὰ σπουδάξῃ τὰ φιλοσοφικά· ἐκεῖ ὅμως διαφερόμενος μὲ τοὺς σχολαρίους ἐσυνέβη φόνος, ἀφ' ἧς αἰτίας ἀνεχώρησε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥώμην· ἐκεῖ τελειώνωντας ὅλην τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ἔγινεν ἐντελέστατος· ἔκαμεν ἕνα θαυμαστὸν βιβλίον περὶ τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος, τὸ ὁποῖον βιβλίον τόσον λυσιτελέστατον καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, ὁποῦ ἕως τώρα πέντε φοραῖς ἐτυπώθη καὶ πάλιν εἶναι δυσεύρετον· ἐκεῖθεν πέρνωντας πριβιλέγιον περὶ τῆς τελειότητος τῆς ἰατρικῆς καὶ κάμνωντας πρᾶξιν εἰς αὐτήν, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔγινε μέγας ῥήτωρ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὅπου ἄρχισε νὰ παραδίδῃ καὶ μαθήματα εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ εὔγαλε μαθητὰς προκομμένους, τὸν Σεβαστὸν, ὅστις ἐχρημάτισε διδάσκαλος τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς ἀκαδημίας, ὅπου καὶ ἀπέθανε, καὶ τὸν Σπαντονάκην διδάσκαλον, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐπροχώρησαν εἰς αὐτόν. Ἔκαμε τὴν περὶ συντάξεως γραμματικὴν πολλὰ θαυ-

μαστήν, συνέγραψε τὸ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, βιβλίον πολλὰ ὠφέλιμον, τὸ ὁποῖον μετέρχονται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα τὰ ἑλληνικά.

συζεύγνυται ὁ Ἀλέξανδρος

Ὑπανδρεύθη καὶ ἐπῆρε σύζυγον τὴν Σουλτάναν, ἡ ὁποία ἦτον ἀπὸ εὐγενεῖς καὶ ἐπισήμους γονεῖς· ὁ πατὴρ αὐτῆς ἦτον ὁ Ἰωαννάκης Χρυσοσκουλαῖος, ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς ἡ Κασσάνδρα θυγάτηρ τοῦ Ἀλεξάνδρου βόδα Ἠλιᾶς ἀπὸ λαμπρὸν γένος, τὸ ὁποῖον κατάγεται ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον βόδα Τζὲλ Μάρε.

ὁ ἐξάδελφος τοῦ βεζίρη τὸν ἔκαμε δραγουμάνον.

Γενόμενον περιβόητον τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἰατρικήν, ἀρρωστήσας ἕνας ἐξάδελφος τοῦ ἐπιτρόπου, ὁ ὁποῖος θέλωντας νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Μπαμπάδαγι τὸν ἐπῆρε μαζί του, καὶ ἐκεῖ ἀποθνήσκωντας ὁ ῥηθεὶς Παναγιωτάκης, ἔκαμε δραγουμάνον μέγαν εἰς τὸν τόπον του τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον.

λεηλασίαι Τούρκων εἰς Λεχίαν

Μετὰ ταῦτα τὴν ἄνοιξιν πάλιν ἐκστράτευσεν ὁ βεζίρης κατὰ τῆς Ὀκραΐνας, καὶ πολιορκήσαντες τὴν Λαοτίζιναν καὶ τὸ Οὔμανον κάστρον τὰ κατηδάφισαν, καὶ τόσον ἐλεηλάτησαν τὸν τόπον, καὶ τοσαύτη αἰχμαλωσία ἔγινεν, ὁποῦ πέντε καὶ δέκα γρόσια ἐπωλοῦνταν ὁ σκλάβος· εἶτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

ὑποταγὴ Ὀκραΐνας εἰς τοὺς Μοσχόβους.

Βλέπωντας τὴν τοσαύτην αἰχμαλωσίαν ὁ Δορεσένκος ἀπεστάτησε πάλιν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ ἐπροσκύνησε τὴν Ὀκραΐναν εἰς τοὺς Μοσχόβους.

αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Ἀντὼν βόδα Ρωσσέτος.

Εὔγαλε τὸν Δημητράσκον βόδα αὐθέντην τῆς Μπογδανίας, καὶ ἀντ᾽ αὐτοῦ ἔκαμε τὸν Ἀντώνιον βόδα Ρωσσέτον, Πολίτην εὐγενῆ· ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦτον ὁ Λάσκαρης Ρωσσέτος, μέγας λογοθέτης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μπέλλα θυγάτηρ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, καὶ ἐγγόνη τοῦ Μιχαὴλ Καντακουζηνοῦ.

ἡ βασιλεία εἰς Πόλιν.

Τότε ἐκίνησεν ἡ βασιλεία ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν.

βεζίρης ὁ Καρὰ Μουσταφαπασᾶς. Ὕστερον πάλιν μετὰ ἓξ μῆνας ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ὅπου ἀσθενήσας ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς Κιπρουλόγλους ἐτελεύτησε, καὶ ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ Καρᾷ Μουσταφᾷ πασᾷ ρεκιὰπ καϊμεκάμη. ρεκιὰπ δὲ καϊμεκάμην ἔκαμε τὸν Καρᾶ Ἰμπραχὴμ πασᾶν.

Χουμχούμης καὶ Διονύσιος οἰκουμενικοί. Ἀλλάχθη ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης κὺρ Γεράσιμος καὶ ἔγινε πάλιν ὁ Χουμχούμης, ὁ ὁποῖος μετὰ ἕνα χρόνον ἀλλάχθη καὶ αὐτὸς καὶ ἔγινεν ὁ κὺρ Διονύσιος Σερογλάνης.

ἐκστρατεία κατὰ Ο᾽κράϊνας καὶ νίκη Ξανθῶν. Κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ὅτι ἀπεστάτησεν ὁ Δοροσένκος καὶ ἐπροσκύνησε τὴν Ὀκράϊναν εἰς τοὺς Μοσχόβους, ἑτοίμασεν ἱκανὸν στράτευμα, καὶ τὸ ἔστειλε τὴν πρώτην ἄνοιξιν μὲ ἕνα σερασκέρην εἰς τὸ Τζεχρίνι, διορίζοντας καὶ τοὺς δύο αὐθέντας, δηλαδὴ τὸν Δούκα βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Ἀντώνιον βόδα Ρωσσέτον, καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον τοῦ Τζεχρινίου ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι παρὰ τῶν Μόσχων, καὶ ὑπέστρεψαν ὀπίσω νικημένοι.

πολιορκία τοῦ Τζεχρινίου παρὰ Τούρκων. Δὲν ἠμπόρεσεν ὁ ἐπίτροπος Καρὰ Μουσταφᾶ πασᾶς νὰ ὑποφέρῃ τὴν τοιαύτην καταισχύνην, καὶ τὸν δεύτερον χρόνον ἐκίνησεν ἀτός του μετὰ μεγάλων δυνάμεων καὶ μετὰ τοῦ χάνη, ἐπῆρε τόν τε Δούκα βόδαν καὶ τὸν Ἀντώνιον βόδα, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Τζεχρίνι καὶ τὸ ἐπολιόρκησε, τὸ ὁποῖον πολεμῶντάς το ὡς τριάκοντα ἡμέρας δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ κυριεύσῃ· ἐν τοσούτῳ ἐπρόφθασε βοήθεια ἀπὸ τοὺς Μοσχόβους ὡς διακόσιαι χιλιάδες στράτευμα μετὰ τοῦ Ραμαδανότζκη κνέζου.

προδοσία αὐτοῦ. Βλέποντες οἱ Τοῦρκοι πῶς μὲ κανένα τρόπον δὲν ἠμποροῦν νὰ κυριεύσουν τὸ κάστρον, λέγεται πῶς νὰ ἔδωσεν ὁ βεζιραζέμης δῶρα εἰς τὸν ρηθέντα κνέζον, ἔδωκε καὶ τὸν υἱόν του ὁποῦ ἦτον σκλάβος εἰς τοὺς Ταтάρους, καὶ ἔτσι αὐτὸς ὤντας μὲ τὰ στρατεύματα ἔξω τοῦ κάστρου, νὰ τὸ ἐπεβουλεύθη καὶ νὰ ἐπρόδωσε τὸ κάστρον, καὶ κάμνοντες οἱ Τοῦρκοι γιουροῦσι αὐτοὶ εὐγῆκαν ἀπὸ μέσα καὶ τὸ ἔδωκαν φωτία καὶ τὸ ἔκαυσαν.

ὁ Ἀντώνβόδας σιδηροδέσμιος εἰς τὴν Πόλιν.

Ἐκεῖθεν γυρίζωντας ὁ ἐπίτροπος ὀπίσω ἦλθεν ἕως Κισνόβι, καὶ ἔδωκεν ἄδειαν τῷ Δούκα βόδᾳ αὐθέντῃ τῆς Βλαχίας νὰ γυρίσῃ εἰς τὸν θρόνον του· τὸν Ἀντώνιον βόδα Ρωσσέτον τὸν ἐμαζίλευσε, καὶ τὸν ἐπῆρε σιδηροδέσμιον μαζί.

ὁ Σερβάνβοδας προσκλαίεται ἀπὸ τὸν Δούκα βόδα.

Ἀφ' οὗ ἐπλησίασεν ὁ βεζιραζέμης εἰς τὸν Δούναβιν, ἦλθεν ὁ Σερβάνος λογοθέτης Καντακουζηνὸς ἀπὸ τὴν Βλαχίαν ὁμοῦ μὲ τὸν Πούρβολον στόλνικον, καὶ μὲ τὸν Κωνσταντῖνον Μπαγκόβανον δεύτερον ποστέλνικον, οἱ ὁποῖοι εἶχον φύγει ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, καὶ ἦλθαν εἰς τὸν βεζίρην νὰ προσκλαυθοῦν ἀπὸ τὸν Δούκα βόδαν, καὶ ἐπῆγαν μετὰ τοῦ βεζίρη εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

ὁ Σερβάνβοδας αὐθεντεύει, καὶ ὁ Δούκα βόδας μετατίθεται.

Μαθὼν ὁ Δούκα βόδας τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Σερμπάνου λογοθέτου, ἔστειλεν ἕως εἴκοσι ἄρχοντας εἰς τὴν Πόρταν, καὶ ἐπροσκλαίοντο ἀπ' αὐτόν, πῶς εἶναι κακὸς καὶ ἐπίβουλος, καὶ νὰ τὸν ἐξορίσῃ ὁ βεζιραζέμης· ὁ ἐπίτροπος ὅμως μὲ τὸ νὰ τὸν ἤξευρε καὶ πρότερον, δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἐξορίσῃ, ἀλλὰ μάλιστα τὸν ἔδωκε καὶ τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, εἰς δὲ τὴν Μπογδανίαν ἐμετάθεσε τὸν Δούκα βόδα.

γενεαλογία τοῦ Σερβάνβοδα.

Οὗτος ὁ Σερμπάνβοδας ἦτον ἀπὸ τὸ γένος τῶν Καντακουζηνῶν· πατέρας του ἦτον ὁ Κωνσταντῖνος μέγας ποστέλνικος, τὸν ὁποῖον ἐθανάτωσεν ὁ Γρηγὸρ Γκίκα βόδας ὡς προέρημεν· πάππος του ἦτον ὁ Γιαννάκης Καντακουζηνός, ὁ ὁποῖος ἐστάθη καπικεχαγιᾶς τοῦ Μιχάλβοδα τοῦ ἀποστάτου.

τουρκεύει ὁ Γιαννάκης καπικεχαγιᾶς; καὶ γίνεται κιουτζούκ τεφτερδάρης.

Αὐτὸν τὸν Γιαννάκην, ὅταν ὠργίσθη ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ Μιχάλβοδα διὰ τὴν ἀποστασίαν του, ἐπρόσταξε νὰ περιπατήσουν μαζὶ καὶ τοὺς ἄλλους καπικεχαγιάδες του ἀπὸ τὸ παζάρι μὲ τὰ γὲλ μούμια, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσουν· τότε ὁ βεζιραζέμης, ὤντας φίλος τοῦ Γιαννάκη, τὸν εἶπεν, ἀνίσως καὶ τουρκεύσῃ, ἠμπορεῖ νὰ μεσιτεύσῃ διὰ λόγου του, καὶ νὰ γλυτώσῃ τὴν ζωήν του, ἀμὴ διὰ τοὺς ἄλλους δὲν ἠμπορεῖ· βλέπωντας καὶ αὐτὸς τὰ στενὰ ἐτούρκευσε, καὶ τὸν ἔκαμαν κιουτζοὺκ τεφτερδάρην.

τὰ περὶ τοῦ Μιχαὴλ Τζελεμπῆ Καντακουζηνοῦ.

Τοῦτος ὁ Γιαννάκης εἶχε πατέρα τὸν Μιχαὴλ τζελεμπῆν Καντακουζηνὸν, ἄρχοντα πλούσιον καὶ περιβόητον, ὁ ὁποῖος ἐκατοικοῦσεν εἰς τὴν Ἀγχίαλον καὶ τόσον πλούσιος ἦτον, ὁποῦ τὰ τζιφτιλίκιά του καὶ τὰ ὑποστατικά του ἔφθαναν ἕως τὸν Δούναβιν, καὶ πολλοὶ ἀγάδες τζιράκια ἐδικά του ἔφθασαν βεζιραζέμιδες· ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἕνας, ἀφ' οὗ ἔφθασε βεζίρης, καὶ ἐπῆγεν ὁ ῥηθεὶς Μιχάλης νὰ τὸν ἀνταμώσῃ, καὶ ἐμβαίνωντας μέσα ἔτυχε νὰ ἦναι ἐκεῖ παρὼν καὶ ὁ ἰμάμης τοῦ βασιλέως, τὸν εἶπε, καλῶς ἦλθες, Μιχαὴλ τζελεμπῆ, κάμνωντας καὶ σχῆμα πῶς τάχα σαλεύει ἀπὸ τὸν τόπον του· μετὰ τὴν ἀντάμωσιν, ἀφ' οὗ εὐγῆκεν ἔξω ὁ Μιχὰλ Τζελεμπῆς, τὸν εἶπεν ὁ ἰμάμης· ἐφένδημ, δὲν ἁρμόζει εἰς τὴν ὑψηλότητά σου, ὤντας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως, νὰ εἰπῇς ἕνα γκιάβουρα τζελεμπῆ· τοῦτο ἐκακοφάνη τῷ ἐπιτρόπῳ· ἐκεῖ ὅμως ἔτυχεν ὁ χαζνεδάρης τοῦ βεζίρη, ὁ ὁποῖος εὐγῆκεν ἔξω καὶ εἶπε τῷ Μιχάλῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἄκουσεν ἀπὸ τὸν ἰμάμην, πῶς τάχα εἶπε τῷ ἐπιτρόπῳ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸν λέγῃ τζελεμπῆ, καὶ πῶς διὰ τὸν τοιοῦτον λόγον ἐκακοφάνη τῷ ἐπιτρόπῳ· τότε εἶπεν ὁ Μιχὰλ Τζελεμπῆς, σὲ παρακαλῶ νὰ εἰπῇς τῷ ἐπιτρόπῳ, ἂν εἶναι ὁρισμός του νὰ κάμω ἐγὼ αὐτὸν τὸν ἰμάμην νὰ μὲ εἰπῇ ἐμπροστά του τζελεμπῆν· καὶ εἶπεν ὁ χαζνεδάρης τῷ ἐπιτρόπῳ· τότε ὁ ἐπίτροπος κάμνωντάς το χάζι εἶπε, μακὰρ νὰ τὸν κάμῃ. Εὐθὺς ὁ Μιχάλης ἐπῆγε τὴν δεύτερην ἡμέραν εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἰμάμη, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἔλειπεν αὐτός, καὶ ἀνταμώνωντας τὸν κεχαγιᾶ του τὸν εἶπεν, ἦλθα νὰ ἀνταμώσω τὸν ἐφένδην, καὶ θέλω νὰ τὸν ἐρωτήσω πόσον βούτυρον ἐξοδιάζει εἰς τὸ μουτπάκι του, πόσα ξύλα, καὶ πόσον κριθάρι εἰς τὸν ἀχοῦρί του, νὰ μὲ δώκῃ κατάστιχον· ἐρωτῶντάς τον ὁ κεχαγιᾶς, ποῖος εἶναι, καὶ τὶ θέλει τὸ κατάστιχον; τὸν εἶπε, τὸ κατάστιχον τὸ θέλω διὰ νὰ τοῦ προσφέρω ὅλα αὐτὰ ἀπὸ λόγου μου, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ εἶδεν ὁ ἐφένδης χθὲς εἰς τὸν ἐπίτροπον· τὸ

βράδυ ἀφ᾽ οὗ ἦλθεν ὁ ἐφένδης, τὸν εἶπεν ὁ κεχαγιᾶς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὁ ἰμάμης ἐπαράγγειλε νὰ δώκῃ κατάστιχον· ὁ Μιχάλης ὅμως μὴ προσμείνας κατάστιχον, τὴν δεύτερην ἡμέραν ἔστειλεν ἕνα καράβι κριθάρι, καὶ βούτυρον ἱκανόν, καὶ ἐσηκώθη καὶ αὐτὸς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ἰμάμην· ἐμβαίνωντας μέσα, εὐθὺς τὸν ἐπροσηκώθη, καὶ τὸν λέγει, καλῶς ὥρισες Μιχὰλ τζελεμπῆ! καὶ τοῦτο οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις ἐπολυπλασίαζε τὸ τζελεμπῆ, λέγωντάς τον καὶ ἄλλα μύρια ἐγκώμια. Εὐγαίνωντας ἀπ᾽ ἐκεῖ ὁ Μιχὰλ Τζελεμπῆς ἐπῆγεν εἰς τὴν πόρταν τοῦ ἐπιτρόπου, καὶ εὑρίσκωντας τὸν χαζνεδάρην τὸν εἶπε, σὲ παρακαλῶ, ὅταν ἔλθῃ ὁ ἰμάμης, νὰ μὲ δώκῃς λόγον νὰ ἔλθω καὶ ἐγώ· καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν πηγαίνωντας εἰς τὸν ἐπίτροπον ὁ ἰμάμης, ἐμήνυσαν τὸν Μιχὰλ Τζελεμπῆ καὶ ἦλθε· καὶ ἐμβαίνωντας εἰς τὸν ἐπίτροπον, ὅπου ἦτον καὶ ὁ ἰμὰμ ἐφένδης, καθὼς τὸν εἶδεν ὁ ἰμάμης, πρὶν νὰ τὸν εἰπῆ ὁ ἐπίτροπος λόγον, ἄρχισε μεγαλοφώνως νὰ τὸν λέγῃ, καλῶς ἦλθες Μιχὰλ Τζελεμπῆ! δύο καὶ τρεῖς φοραῖς, καὶ ἄρχισε νὰ τὸν ἐγκωμιάσῃ πρὸς τὸν ἐπίτροπον, πῶς εἶναι προκομμένος καὶ ἄξιος, καὶ πῶς τέτοιοι ἄνθρωποι εἶναι χρειαζόμενοι εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὁ δὲ ἐπίτροπος ἐχαμογελοῦσεν· ἀφ οὗ εὐγῆκεν ἔξω ὁ Μιχάλης ἐπῆγεν εἰς τὸν ὀδᾶ τοῦ χαζνεδάρη καὶ ἐκάθησε· μετὰ ταῦτα εὐγαίνωντας καὶ ὁ ἰμάμης ἔξω, ἔκραξεν ὁ ἐπίτροπος τὸν Μιχὰλ Τζελεμπῆ καὶ τὸν ἐρώτησε, τί τὸν ἔκαμες, καὶ σὲ εἶπε τὸ τζελεμπῆ; καὶ τὸν εἶπε τὴν ὑπόθεσιν· τότε ἐγύρισεν ὁ βεζιραζέμης καὶ τὸν εἶπε, γιὰ σεϊτάνσιν, γιὰ σεϊτὰν ὀγλούσουν! καὶ ἀπὸ τότε ἐπεκράτησεν ὁ λόγος νὰ λέγωνται ὅλοι οἱ Καντακουζηνοὶ Σεϊτὰν ὀγλοῦδες.

Αὐτὸν τὸν Μιχάλην Καντακουζηνόν, ὄντα τοιοῦτον περιβόητον καὶ ὑπέρπλουτον ἄνθρωπον, τὸν ἐδιάβαλαν εἰς τὸν βασιλέα, πῶς φαντάζεται νὰ γένῃ βασιλεύς· ὅθεν ἔστειλε καπιτζίμπασην κρυφίως καὶ ἐπῆρε τὸ κεφάλι του, πέρνωντας καὶ διαβληθεὶς οὗτος πῶς θέλει νὰ γίνῃ βασιλεὺς

Ρωμαίων, ἀποκεφαλίζεται.

ὅλην τὴν περουσίαν του· καὶ ὅσα δὲν ἠμπόρεσαν τότε νὰ τὰ πάρουν εἰς τὴν Πόλιν τὰ ἐπούλησαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν εἰς τὸ μεζάτι· ὄντας δὲ παρὰ πολλὰ πράγματα τὰ ἐπούλησαν τόσον ἐφτινά, ὅπου ἀπέμεινε παροιμία, καὶ λέγεται, ὅταν ἀγοράσῃ τινὰς κανένα πρᾶγμα ἐφτινόν: ἄνθρωπε, αὐτὸ ἀπὸ τὸ μεζάτι τοῦ Σεϊτάνογλου τὸ ἐπῆρες! Καὶ ταῦτα περὶ τοῦ Μιχάλη Καντακουζηνοῦ.

καϊμεκάμιδες τοῦ Σερβάνβοδα.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἔλαβεν ὁ Σερβάνβοδας τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, ἔστειλεν ἐμπροστὰ καϊμεκάμην τὸν Κωνσταντῖνον Μπραγκοβάνον τὸν ἀνεψιόν του, διορίζωντας καὶ ἄλλους καϊμεκάμιδες· ἔστειλε καὶ γράμματα εἰδήσεως εἰς τοὺς ἐντοπίους, ὑποσχόμενος πῶς τάχα θέλουν ἔχει πᾶσαν δικαιοσύνην καὶ ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ἡμέρας τῆς αὐθεντείας του, καὶ ἄλλα παρόμοια.

ὑποκριτικὴ περιποίησις τοῦ Σερβάνβοδα.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκίνησε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν θρόνον του· ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἀρχὴν καθὼς ἦλθεν, ἄρχισε νὰ καλοπιάνῃ ὅλους μικρούς τε καὶ μεγάλους, καὶ νὰ δείξῃ πρὸς πάντας περιποίησιν, δικαιοσύνην τε καὶ ἔλεος· καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμε περισσότερον διὰ νὰ ἑλκύσῃ δύο ἄρχοντας ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ εἶχε στείλει ὁ Δούκα βόδας, νὰ τὸν ἐγκαλέσουν εἰς τὴν Πόρταν, καὶ ὄντες πιστοὶ τοῦ Δούκα βόδα, καθὼς εἶδαν τὰ συμβάντα, ἔφυγαν εἰς τὴν Μπογδανίαν, ὁ Γιοβάσκος δηλαδὴ Μπαλιάνος μέγας κλουτζιάρης, καὶ ὁ Στόϊκος Μερισάνος μέγας παχάρνικος.

κτίσις τοῦ κάστρου Δογάν, καὶ θάνατος Δρόσουλου σερδάρη.

Τὴν πρώτην ἄνοιξιν ἐστάλθη προσταγὴ εἰς τοὺς δύο αὐθέντας, τόν τε τῆς Βλαχίας Σερβάνβοδα Καντακουζηνὸν καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Δούκα βόδαν, νὰ πηγαίνουν νὰ φτιάσουν τὸ κάστρον Δογάν· οἱ ὁποῖοι ἀφ' οὗ τὸ ἐτελείωσαν, τὸ φθινόπωρον ἐγύρισαν· ὅταν δὲ ἤθελε νὰ κινήσῃ ὁ Σερβάνβοδας ἀπ' ἐκεῖ, ἑτοίμασε τὸν Δρόσουλον σερδάρην πῶς τάχα νὰ τὸν στείλῃ ἐμπροστὰ μὲ γράμματα εἰς τοὺς ἄρχοντας, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔστειλε καὶ κάποιον Ἀληβερδῆν Τάταρην μὲ καμπόσους Τατά-

ρους, όπου τους ήξευρε πως είναι κακοί λησταί, και έκραξε κρυφίως τον Ἀληθερδῆν, καὶ τὸν εἶπε μυστικῷ τῷ τρόπῳ, πῶς εἰς τὴν στράταν ἀφ' οὗ ἔλθῃ εἰς τὸ Μπουρλάδι, νὰ παραμερίσῃ ἀπὸ τὸν δρόμον καὶ νὰ ἀποκεφαλίσῃ τὸν Δρόσουλον, καὶ εἰς μαρτυρίαν νὰ φέρῃ τὸ κεφάλι του εἰς αὐτόν, πρὸς δὲ τοὺς ἄρχοντας νὰ εἰπῇ πῶς ἔφυγε· τὸ ὁποῖον καὶ ἔκαμε.

Ἐρχόμενος ὁ Σερβάνδοδας ἀπὸ τὸ Δογὰν Καλεσὶ εἰς τὸ Γιάσι μετὰ τοῦ Δούκα βόδα, καὶ κονεύωντας εἰς τὸ Σέσον σιμὰ εἰς τὴν μπαλίκαν τὸ Μοναστῆρι, τὸν ἐπροσκάλεσεν ὁ Δούκα βόδας νὰ τὸν φιλεύσῃ, κάμνωντας μεγάλην ἑτοιμασίαν τῆς τραπέζης· αὐτὸς δὲ ἐγύρευσε νὰ τὸν δώσῃ ὁ Δούκα βόδας τοὺς δύο ῥηθέντας ἄρχοντας, τόν τε Γιοβάσκον Μπαλιάνον καὶ τὸν Στόϊκον παχάρνικον, ὁποῦ ἦτον φευγάτοι, καὶ μὴ θέλωντας ὁ Δούκα βόδας νὰ τοὺς δώσῃ, ἐσηκώθη τὴν δεύτερην ἡμέραν τὴν αὐγὴν καὶ ἐκίνησε πρὸς τὸ Φωξάνι, καὶ ἐκεῖ ἔστειλε καὶ ἔφερον τὸν Βούλκολον βόρνικον καὶ τὸν ἐθανάτωσε μὲ κακὸν θάνατον· ὕστερον πάλιν ἔστειλε καὶ ἔφερον τὸν Χρήζα βιστιάρην, καὶ ῥίχνωντάς τον μίαν ἀδικίαν πῶς χρεωστᾷ εἰς τὴν βιστιαρίαν τὸν ἐγύρευε σαράντα χιλιάδας γρόσια, καὶ μὴν ἔχωντας νὰ τὰ δώκῃ τοῦ ἐπῆρεν ὅ, τι καὶ ἂν ηὗρε, καὶ ὕστερον τὸν ἐθανάτωσε.

προσκαλεῖται παρὰ τοῦ Δούκα βόδα ὁ Σερβάνδοδας διὰ νὰ φιλευθῇ, καὶ δὲν θέλει, καὶ φόνοι αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐρχόμενος εἰς τὸν θρόνον του, ἔστειλεν ἕνα καπετάνον, Γκίνα ὀνόματι, μὲ σλουζιτορέους εἰς τὸν Πετράσκον καπετάνον Οὐρτζιτζάνον, καὶ φέρνωντάς τον καὶ ἐκεῖνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐσκέντζευσε πολύ, τὸν ἐθανάτωσε.

θάνατος Γκίνα.

Ὕστερον δὲ μετ' οὐ πολὺ ἔστειλε καὶ τὸν Ράδουλον βιστιάρην Ὀκνάρην, καὶ τὸν ἐκρέμασεν εἰς τὸ παζάρι τῆς Ὄκνας.

κρεμᾶται ὁ Ράδουλος βιστιάρης.

Τὸν υἱὸν τοῦ Δρόσουλου στέλλωντάς τον εἰς τὴν Ὄκναν τὸν ἐθανάτωσεν ἐκεῖ μέσα, ὄντας δήμιος κάποιος καπετάνος Κόπτζας Δημητράσκος, καὶ διὰ νὰ μὴν τὸν ἀπομείνῃ τελείως σπέρμα, μὲ τὸ νὰ εἶχεν ἔτι μίαν κόρην ὁ Δρόσουλος, ἔστειλε

ξεκληρισμὸς τοῦ Δρόσουλου.

καὶ ἐθανάτωσαν καὶ ἐκείνην. Αὐτοὺς καὶ ἄλλους φόνους καὶ τυραννίας ἔκαμεν ὁ Σερβάνβοδας, ἕως εἰς τὸν τρίτον χρόνον τῆς αὐθεντείας του.

ἐπίβουλοι τρεῖς ἄρχοντες ἀποκεφαλίζονται παρὰ τοῦ Δούκα βόδα.

Ὁ δὲ Δούκα βόδας εἰς τὴν Μπογδανίαν ἔδειξε μεγάλον ἔλεος εἰς τὸν τόπον καὶ περιποίησιν εἰς τοὺς ἄρχοντας· ἀφ' οὗ ὅμως ἐγύρισεν ἀπὸ τὸ Δογὰν Καλεσί, περνῶντας πέντε ἕξ μῆνες, τρεῖς ἄρχοντες ἄρχισαν νὰ τὸν ἐπιβουλεύωνται, διεγείροντες καὶ τοὺς σλουζιτορέους νὰ κάμουν ἐπανάστασιν κατ' αὐτοῦ, ὁ Γκιόκας Βασίλη δηλαδή, μέγας βιστιάρης καὶ τζιράκι τοῦ Δούκα βόδα, καὶ συγγενὴς μὲ τὴν δόμναν του, μὲ τὸ νὰ εἶχε μίαν ἀνεψιάν της διὰ γυναῖκά του, καὶ ὁ Μπόγδανος, τοῦ ὁποίου ὁ υἱὸς μετὰ ταῦτα ἔγινε χάτμανος, καὶ ἄλλος ἕνας· τοὺς ὁποίους μανθάνωντας ὁ Δούκα βόδας τοὺς ἔκρινε, καὶ ἀποφασίζωντάς τους διὰ θάνατον, τοὺς ἀπεκεφάλισε.

ὁ Στεφανίτζας μπεϊζαδὲς ζητεῖ τὴν ἀρραβωνιστικήν του θυγατέρα τοῦ Δούκα βόδα.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς φθάνουσα εἰς ἡλικίαν ὑπανδρείας ἡ θυγάτηρ τοῦ Δούκα βόδα Αἰκατερίνα, καὶ οὖσα ἀρραβωνιασμένη μὲ τὸν Στεφανίτζα, μπεϊζαδὲ τοῦ Ῥάδουλ Λέων βόδα τοῦ καὶ Στριδᾶ λεγομένου, μὲ τὸ νὰ τὸν ἐγνώριζεν ὁ Δούκα βόδας κακῆς πολιτείας ἄνθρωπον καὶ μέθυσον, δὲν ἤθελε νὰ δώσῃ τὴν κόρην του εἰς αὐτὸν, μόνον ἔστειλε καὶ ἔφερεν ἀπὸ τὴν Πόλιν κάποιον Γεωργάκην Μουσελίμην, ἀρχοντόπουλον εὐγενὲς, διὰ νὰ τὸν ἀρραβωνίσῃ μὲ τὴν δομνίτζαν του· τοῦτο ἀκούσας ὁ υἱὸς τοῦ Ῥάδουλ βόδα, ἐπῆγε καὶ ἔδωκεν ἀναφορὰν εἰς τὸν ἐπίτροπον, παρακαλῶντας αὐτὸν νὰ μὴ τοῦ γίνῃ ἀδικία, καὶ νὰ δώσῃ ὁ Δούκα βόδας τὴν ἀρραβωνιστικήν του εἰς ἄλλον, καὶ τὸν ὑπεσχέθη ὁ βεζίρης πῶς θέλει τὸν κάμει νὰ τὴν δώσῃ εἰς αὐτὸν, καὶ ὄχι εἰς ἄλλον.

παναγιώτατος ὁ Ἰάκωβος.

Τότε κατ' ἐκλογὴν συνοδικὴν ἔκαμαν οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸν κὺρ Ἰάκωβον ἀπὸ Λαρίσσης.

ὁ Δούκα βόδας

Ὤντας εἰς τὴν Ὀκραΐναν χάτμανος ὁ υἱὸς τοῦ Χμίλη τοῦ ποτὲ χατμάνου, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἦτον ἄνθρωπος ἀσύστατος

καὶ κακότροπος, καὶ μὴν ἠμποροῦντες οἱ Καζάκοι νὰ ὑποφέρουν πλέον ταῖς ἀταξίαις του, ἐπῆγαν καὶ ἐπροσκλαύθηκαν εἰς τὴν Πόρταν· ἐπιθυμῶντας ὁ Δούκα βόδας καὶ τὴν χατμανίαν τὴν ἐζήτησεν, ὅθεν ἐπρόσταξεν ὁ βεζιραζέμης νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Πόλιν, διὰ νὰ κάμῃ μουκαρέρι, νὰ τὸν δώκῃ καὶ τὴν χατμανίαν τῆς Ὀκραΐνας, ἐπαράγγειλε νὰ φέρῃ καὶ τὴν κόρην του μαζὶ διὰ νὰ κριθῇ μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Ράδουλ βόδα· πηγαίνωντας ὁ Δούκα βόδας εἰς τὴν Πόλιν, ἐφόρεσε καβάδι ἀπὸ τὸν βεζίρην, καὶ ὕστερον πηγαίνωντας νὰ προσκυνήσῃ τὸν βασιλέα κατὰ τὴν συνήθειαν, τὸν ἔβαλαν εἰς τὸ κεφάλι, ἀντὶς διὰ κούκαν, ἕνα τζερκεζὶ καλπάκι σαμουρένιον διὰ τὴν Ὀκραΐναν, δίδωντάς τον καὶ τοποῦζι εἰς τὸ χέρι, καὶ τότε ὅταν ἐπήγαινε νὰ προσκυνήσῃ τὸν βασιλέα, ἐκεῖ ὁποῦ ἤθελε τὰ ἔμπῃ εἰς προσκύνησιν τοῦ βασιλέως, τὸν ἐμήνυσεν ὁ ἐπίτροπος, ὅτι ἐξ ἀποφάσεως νὰ δώκῃ τὴν κόρην του εἰς τὸν Στεφανίτζαν μπεϊζαδέ, υἱὸν τοῦ ῥηθέντος Ράδουλ βόδα, καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ κάμῃ ἀλλεοτρόπως εἶπεν, ὁρισμός του! ὅμως πολλὰ ἐβαρυφάνη τῷ Δούκᾳ βόδᾳ ἡ τοιαύτη προσταγὴ τοῦ ἐπιτρόπου, ὡς τόσον, ὁποῦ ἔλεγαν οἱ οἰκεῖοί του πῶς καμμίαν φορὰν δὲν τὸν ἠξεύρουν νὰ ἔλαβε τοσαύτην πίκραν, ὡς καθὼς ἐλυπήθη τότε· καὶ οὕτω τὸν ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν Πόλιν μαζί του εἰς τὴν Μπογδανίαν, καὶ τὸν ἐστεφάνωσε, κάμνωντας κατὰ τὴν συνήθειαν μεγάλαις χαραῖς.

λαμβάνει τὴν χατμανίαν τῆς Ὀκραΐνας, καὶ ὁ Στεφανίτζας τὴν κόρην του.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκίνησε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ὀκραΐναν εἰς τὴν Νεμίροβαν, ὅπου ἀπεκατάστησεν ἐπίτροπόν του κάποιον Γιάννην δεύτερον ποστέλνικον, μὲ τὸ νὰ ἤξευρε τὴν Καζάκικην γλῶσσαν, καὶ ἐδιόρισε πολκόβνικους κριτὰς διὰ νὰ κρίνουν τὸν λαὸν, καὶ κάμνωντας ὡς δύο μῆνες ἐκεῖ, ἐγύρισεν ὀπίσω. Αὐτὸς ὁ Δούκα βόδας τρεῖς ἄρμαις εἶχεν εἰς τὴν βουλλάν του, τὴν τῆς Βλαχίας δηλαδὴ, τὴν τῆς Μολδαβίας, καὶ τὴν τῆς Ὀκραΐνας, τοποῦζι.

ὁ Δούκα βόδας ἀπέρχεται εἰς Ὀκραΐναν.

με θαυματουργίαν επιστρέφει ένας εφένδης εις Χριστόν.

Εἰς ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦτον ἕνας Τοῦρκος, τὸ ὄνομά του Πατμπουροὺν Μεχμὲτ ἐφένδης, εἰς τὸ καλέμι τοῦ ρεῒς ἐφένδη, ἄνθρωπος γραμματισμένος, καὶ εἶχε μίαν παλλακίδα Ρούσσαν σκλάβαν, ἡ ὁποία ἐβαστοῦσε τὴν πίστιν της, καὶ ἐπήγαινε καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲ ἄδειαν τοῦ αὐθεντός της· καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν τὴν ἐρώτησεν ὁ ἐφένδης, τί εἶναι τὸ αἴτιον ὁποῦ μερικαῖς ἡμέραις εὐωδιάζει τὸ στόμα σου; αὐτὴ ἐπροφασίζουνταν καὶ ἔλεγε πῶς δὲν ἠξεύρει· ὕστερον βιάζωντάς την νὰ τὸν εἰπῇ δίχως ἄλλο τὸ αἴτιον, τὸν εἶπεν ἐκείνη· ἡμεῖς συνήθειαν ἔχομεν ὅταν πηγαίνωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ θέλωμεν νὰ εὔγωμεν, εἰς τὸ τέλος μᾶς δίδει ὁ παπᾶς ἀπὸ κομμάτι ψωμὶ ἡγιασμένον, καὶ διὰ τοῦτο εὐωδιάζει τὸ στόμα μου· ὁ δὲ ἐφένδης ὡς γραμματισμένος ἐθαύμασε, καὶ ἔπεσεν εἰς ἀπορίαν, καὶ θέλωντας νὰ ἰδῇ καὶ τὴν τάξιν τῆς ἐκκλησίας μας, εἶπεν ἕνα ράφτην ἐδικόν του νὰ τὸν φέρῃ μίαν φορεσιὰν ροῦχα ὡσὰν τὰ ἐδικά του, νὰ τὰ φορέσῃ νὰ γίνῃ τεπτίλι, καὶ νὰ τὸν πηγαίνῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἔτζι φέρνωντάς τον τὰ ροῦχα ὁ ράφτης τὰ ἐφόρεσεν ὁ ἐφένδης, ὄντας ἀνήμερα κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ ἐπῆγε μαζί του εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ βλέπει ὁποῦ ἐλειτουργοῦσεν ὅ τε οἰκουμενικὸς πατριάρχης καὶ ὁ Ἱεροσολύμων, μὲ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ μὲ τόσην παράταξιν κατὰ τὴν συνήθειαν· ὅταν δὲ εὐγῆκαν μὲ τὰ ἅγια, τὸν ἐφαίνονταν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς πῶς ἐπεριπατοῦσαν ἀπάνω ἀπὸ τῆς γῆς μίαν σπιθαμὴν, καὶ τόσον ἐκατανύχθη καὶ ἦλθεν εἰς ἄκραν εὐλάβειαν, ὁποῦ εὐγαίνωντας ἔξω ἄρχισε νὰ κηρύττῃ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν πρὸς τοὺς ἐφέντιδες, τοὺς κιατάπιδες, καὶ τοῦτο δὲν ἔλειπε νὰ τὸ κάμνῃ παντοτινὰ, ἕως ὁποῦ τὸ ἄκουσε καὶ ὁ βεζιραζέμης, καὶ φέρνωντάς τον παρὼν, ἔλεγε παρρησίᾳ τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ εὐθὺς τὸν ἔστειλαν εἰς τὸ Ἀτ-μεϊδάνι καὶ τὸν ἐλιθοβόλησαν κατὰ τὸν νόμον τους.

ἐλτζῆς Μόσχων εἰς Πόλιν.

Εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦλθε παρὰ τῶν Μοσχόβων ἐλτζῆς

μεγάλος ὁ Προκόπιος, καὶ ἐτελείωσεν ἡ μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἀγάπη διὰ μέσου του, τὸν ὁποῖον τὸν ἐτίμησαν παρὰ πολλὰ εἰς τόσον, ὁποῦ ἔλεγον οἱ τότε ἄνθρωποι, πῶς καμμίαν φορὰν δὲν ἐνθυμοῦνταν νὰ ἐτίμησαν τοιουτοτρόπως ἄλλον ἐλτζῆν.

Ἡ βασιλεία τῶν Ὀθωμανῶν ἔχωντας παραγγελίαν ἀπὸ τὸν γέρο Κιοπρουλῆ Μεχμὲτ πασᾶν πῶς τὰ στρατεύματα καμμίαν φορὰν νὰ μὴ κάθωνται ἀργά, διὰ νὰ μὴν εὕρουν εὐκαιρίαν καὶ κάμουν ἐπανάστασιν ἢ καμμίαν ἄλλην ἀταξίαν, ἄρχισε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς Νέμτζους δύο κάστρη, τὸ Γιανίκι καὶ τὸ Κομαράνι· τὸ ὁποῖον ἀκούοντές το οἱ Νέμτζοι ἔστειλαν ἐλτζῆν εἰς τὴν Πόρταν νὰ ἐρευνήσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν γυρεύουν αὐτὰ τὰ κάστρη, ἐπειδὴ καὶ μήτε ἡ διορία τῆς ἀγάπης δὲν ἐπληρώθη, ὄντες ἀκόμη τρεῖς χρόνοι νὰ τελειώσῃ· αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν, πῶς τὰ στρατεύματά μας γυρεύουν πόλεμον, καὶ ἂν μᾶς δίδετε τὰ δύο ῥηθέντα κάστρη θέλομεν σᾶς ἀφήσει εἰς εἰρήνην, εἰδὲ μή, νὰ ἑτοιμασθῆτε πρὸς πόλεμον· μὴ θέλοντες δὲ οἱ Νέμτζοι νὰ τὰ δώσουν, ἄρχισαν νὰ κάμουν οἱ Ὀθωμανοὶ μεγίστην ἑτοιμασίαν πολέμου κατ' αὐτῶν, διεγείροντες ὅλα τὰ στρατεύματα τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ρούμελης καὶ τὸν χάνην μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν· ἦλθε προσταγὴ καὶ εἰς τοὺς δύο αὐθέντας, τόν τε τῆς Βλαχίας Σερμπὰν βόδα καὶ εἰς τὸν τῆς Μπογδανίας Δούκα βόδα, νὰ σηκωθοῦν μὲ ὅλα τους τὰ ἀσκέρια, καὶ νὰ πάρῃ καὶ τοὺς Καζάκους τῆς Ὀκραΐνας ὁ Δούκα βόδας· ἐπρόσταξε καὶ τὸν Μιχαὴλ Ἄπαφην, τὸν κράλην τῆς Τρανσυλβανίας, νὰ ἑτοιμασθῇ καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς Οὔγγρους καὶ νὰ πηγαίνῃ· ἐμήνυσε καὶ τὸν Τέκελην Κοῦρσον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποστατήσει ἀπὸ τὸν Ἰμπερατόρε, καὶ εἶχε μαζί του ὡς εἴκοσι χιλιάδας Οὔγγρους τῆς ἐπάνω Οὐγγαρίας. Ἐκίνησεν ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ὁ ἴδιος σουλτὰν Μεχμέτης μετὰ τοῦ βεζίρη, καὶ ἐπῆγεν ἕως εἰς τὸ Μπελιγράδι, καὶ ἐκεῖ ἐκαρτέρησεν, ἕως ὁποῦ ἐσυνάχθησαν πάντα-

ἐκστρατεία κατὰ τοῦ Μπέτζι.

χόθεν τὰ στρατεύματα, ὁ χάνης δηλαδὴ, οἱ πασάδες, καὶ οἱ αὐθένται· καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἔμεινεν ἐκεῖ εἰς τὸ Μπελιγράδι, ὁ δὲ βεζιραζέμης μὲ τὰ στρατεύματα ἐκίνησε κατὰ τῶν Νεμτζῶν· καὶ εἰς μὲν τὸ φανερὸν εὔγαλαν λόγον οἱ Τοῦρκοι, πῶς πηγαίνουν ἐναντίον εἰς τὰ ῥηθέντα δύο κάστρη, εἰς δὲ τὸ κρυφὸν ὁ καθολικὸς σκοπός τους ἦτον νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Βιένναν· φθάνοντας λοιπὸν εἰς τὸ Γιανίκι τὴν δεύτερην ἡμέραν, καὶ ὄντας νὰ πολιορκήσουν τὸ κάστρον καὶ νὰ πιάσουν μετερίζια, τὴν δεύτερην ἡμέραν ἀνέβηκεν ὁ ρεῒς ἐφένδης εἰς τὸ κιουρσὶ, καὶ ἄρχισε νὰ διαβάσῃ ἕνα χάτι σερίφι, εἰς τὸ ὁποῖον περιείχοντο τὰ τοιαῦτα.

« Ἐσεῖς βεζίριδές μου καὶ πασάδες μου, καὶ ἐσεῖς κουλί μου, ἀπὸ λόγου σας ζητῶ τὸ κάστρον τῆς Βιέννας! » Τοῦτο ἀκούοντές το ἔκαμαν φατιὲ, καὶ εὐθὺς ὥρμησαν ὡς λέοντες μετὰ μεγάλης ὁρμῆς, καὶ κάμνοντες γεφύρια ἐπέρασαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Βιένναν· καὶ οἱ Νέμτζοι τόσον ἦσαν ἀμέριμνοι, μὲ τὸ νὰ μὴν ἤλπιζαν πῶς θέλουν νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ, ὁποῦ ὀλίγον ἔλειψε νὰ πάρουν καὶ τὸν ἰμπερατόρε ζωντανόν· καὶ εὑρίσκοντας τὰ σπίτια γεμάτα ἄρχισαν νὰ λεηλατήσουν καὶ νὰ σκλαβώσουν, εἰς τόσον ὁποῦ ἐγέμισαν οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Τατάροι ἀπὸ λεηλασίαις καὶ αἰχμαλωσίαις.

πολιορκεῖται τὸ Μπέτζι καὶ ζητεῖ βοήθειαν ὁ Καῖσαρ.

Φθάνοντες λοιπὸν εἰς τὸ κάστρον τῆς Βιέννας τὸ ἐπολιόρκησαν, καὶ ἄρχισαν νὰ πιάσουν μετερίζια, καὶ νὰ τὸ πολεμήσουν μὲ τὰ λαγούμια καὶ μὲ τόπια· ὅμως μὲ τὸ νὰ ἔτυχεν ἱκανὸν στράτευμα Νέμτζικον μέσα εἰς τὸ κάστρον, τοὺς ἀντεστέκονταν ἀνδρείως, ρίχνοντες κουμπαράδες καὶ τόπια κατ' αὐτῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔπεφταν περισσοὶ Τοῦρκοι· ὁ δὲ ἰμπερατόρες πέρνωντας τὴν εἴδησιν, ἔφυγεν εἰς ἕνα κάστρον μακρὰν τῆς Βιέννας εἰκοσιτέσσαραις ὥραις, καὶ ἔστειλε πρέσβεις εἰς ὅλα τὰ χριστιανικὰ ῥηγάτα, παρακαλῶντας νὰ τὸν βοηθήσουν εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην, ἔστειλε καὶ εἰς τὸν Σομπέτζκην ῥῆγα τῆς Λεχίας καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Ὁ δὲ Σομπέτζκης χριστιανικῷ ζήλῳ κινούμενος, εὐθὺς ἐδιάλεξεν ἐκλεκτὸν στράτευμα Λέχικον τριάντα χιλιάδας καὶ ἐπῆγεν ἀτός του, καὶ ἀνταμώθη μὲ τὸν ἰμπερατόρε· καὶ ὅσον νὰ ἔλθῃ ὁ ῥηθεὶς Σομπέτζκης μὲ βοήθειαν ἔκαμεν καὶ ὁ ἰμπερατόρες οἰκονομίαν ἀπὸ λόγου του καὶ ἀπὸ βοήθειαν, καὶ ἐσύναξεν ὡς πενῆντα χιλιάδας γερμανικὰ στρατεύματα, ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα ἔγινεν ἀρχιστράτηγος ὁ ἴδιος Σομπέτζκης, καὶ ἐκίνησε πρὸς τὴν Βιένναν ἐναντίον εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι τὴν εἶχαν πολιορκισμένην ἑξηντατρεῖς ἡμέρας, καὶ ὡσὰν τοὺς εἶδαν οἱ Τοῦρκοι τόσον στράτευμα πολὺ καὶ καλὸν, ἐπῆγεν ὁ χάνης καὶ εἶπε τῷ βεζίρῃ νὰ ἀφήσουν τὸ κάστρον καὶ νὰ εὔγουν εἰς τὸν κάμπον νὰ πολεμήσουν, ὁποῦ νὰ ἠμποροῦν καὶ οἱ ἐδικοί του Τάταροι νὰ πολεμήσουν· ὁ βεζίρης ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπακούσῃ, καὶ ἄρχισαν νὰ πολεμήσουν, καὶ ἐβάσταξεν ὁ πόλεμος ἀπὸ ταῖς τέσσαραις ὥραις ἕως εἰς ταῖς δέκα· οἱ δὲ Νέμτζοι ὄντες ἐπιτηδειότεροι εἰς τὸν πόλεμον καὶ πολεμῶντές τους τοὺς ἔσπρωχναν κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὀπίσω, ἕως ὁποῦ ἄρχισαν καὶ ἔφευγαν οἱ Τοῦρκοι· ὁ ἰσχυρότερος πόλεμος ἔγινεν ἐμπροστὰ εἰς τὸν βεζιραζέμην, ὅτι τοὺς ἀντεστάθη φοβερὰ μὲ τοὺς ἀνθρώπους του· τὸ δὲ λοιπὸν στράτευμα ἔφυγε, καὶ προτήτερα ἀπὸ ὅλους ὁ χάνης μὲ τοὺς Τατάρους· μὴ δυνάμενος δὲ οὔτε ὁ βεζιραζέμης νὰ ἀντισταθῇ πλέον, ἀνεχώρησε καὶ αὐτὸς, καὶ φεύγωντας ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπούδομι καὶ ἐκεῖ ἔκαμε μερικαῖς ἡμέραις.

ἀποδιώκονται τὰ Ὀθωμανικὰ στρατεύματα.

Ὁ δὲ Σομπέτζκης ἀπομένωντας εἰς τὴν Βιένναν, ἦλθε καὶ ὁ ἰμπερατόρες, καὶ τὸν εὐχαρίστησε μεγάλως διὰ τὴν βοήθειαν ὁποῦ τὸν ἔδωκεν εἰς καιρὸν ἀνάγκης.

εὐχαριστία εἰς τὸν Σομπέτζκην.

Μετὰ δὲ ταῦτα θέλωντας ὁ Σομπέτζκης νὰ κινήσῃ ἀπὸ τὴν Βιένναν καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Λεχίαν, ἐπῆγεν ἀπὸ τὸ Ὀστρογὸν κάστρον, ὁποῦ τὸ εἶχεν ἡ βασιλεία τῶν Τουρκῶν, τὸ ὁποῖον πολιορκῶντάς το τὸ ἐπολέμησε μερικαῖς ἡ-

μεγαλοπρέπεια τοῦ Σομπέτζκη.

μέραις καὶ τὸ ἐπῆρε,καὶ ἀφ' οὗ τὸ ὑπέταξε τὸ ἔδωκε τῷ ἰμπεράτορε.

νικοῦσιν οἱ Λέχοι τοὺς Τούρκους.

Ὁ δὲ βεζιραζέμης ἀκούωντας τὸ πάρσιμον τοῦ Ὀστρογονίου, ἐσύναξε μερικὸν ἀσκέρι ὡς τριάντα χιλιάδες, ὁποῦ εἶχεν ἀπομείνει ἀκόμη, καὶ διορίζωντας ἓξ πασάδες τοὺς ἔστειλεν ἐναντίον εἰς τοὺς Λέχους· καὶ συγκροτηθέντος τοῦ πολέμου, ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι κατὰ κράτος, καὶ ἐχάθησαν ἀπὸ τοὺς πασάδες οἱ τέσσαρες, οἱ δὲ λοιποί, ὁ Κουστζῆ Μουσταφᾶ πασᾶς καὶ ἄλλος ἕνας ἐσκλαβώθησαν παρὰ τῶν Λέχων.

κρίνονται τῆς Βλαχομπογδανίας οἱ αὐθένται εἰς τὸν βεζίρην.

Ἀπὸ τὸ Μπούδομι ἐσηκώθη ὁ ἐπίτροπος καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπελιγράδι μὲ ὅλους τοὺς πασάδες καὶ μὲ τοὺς δύο αὐθέντας· ὅπου οἱ αὐθένται ἔχοντες διαφορὰν ἀνάμεσόν τους διὰ ζαχιρὲν ὁποῦ ἔμεινε ραμασίτζα ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Τζεχρινίου, ὤντας ὁ Δούκα βόδας εἰς τὴν Βλαχίαν, περὶ τοῦ ὁποίου ἐκρίθηκαν εἰς τὸν ἐπίτροπον, καὶ ἐφόρτωσεν ὁ Σερμπὰν βόδας τὸν Δούκα βόδαν μὲ ἑκατὸν σαράντα πουγγία.

καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος μετὰ τοῦ Σερβάνβόδα.

Μετὰ ταῦτα πάλιν ἐκεῖ εἰς τὸ Μπελιγράδι ἔκαμεν ἀγωγὴν καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος διὰ μίαν ποσότητα ἄσπρων ὁποῦ εἶχε νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Σερμπὰν βόδα, καὶ ἐπρόσταξεν ὁ ἐπίτροπος νὰ τοῦ τὰ δώκῃ.

βεζίρης ὁ Καρὰ Ἰμπραχίμης, καὶ χάψι ὁ μέγας δραγουμάνος.

Ὤντας ὁ βεζιραζέμης εἰς τὸ Μπελιγράδι, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καπιτζίμπασην, καὶ πέρνωντας τὴν βοῦλλαν τὸν ἀπεκεφάλισεν, ὁμοῦ καὶ τὸν τεφτερδὰρ ἐφένδην, θυμωθεὶς διατὶ ἠνάγκασε καὶ ἔγινεν αὐτὸς ὁ πόλεμος, καὶ φέρνωντας τὸ κεφάλι του καὶ μὲ τὴν βοῦλλαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἤφεραν καὶ μερικοὺς ἀνθρώπους οἰκείους του, τὸν ρεΐς ἐφένδην, τὸν μέγαν δραγουμάνον καὶ ἄλλους· καὶ τὴν βοῦλλαν τὴν ἔδωκε τῷ Καρᾷ Ἰμπραχὶμ πασᾷ ὁποῦ ἦτον ρεκιὰπ καϊμεκάμης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμε τὸν Σουλεϊμὰν πασᾶν, ὁποῦ ἦτον μέγας ἰμπροχόρης· καὶ ἀπὸ τοὺς ρηθέντας ἀνθρώπους του ὁποῦ τοὺς ἤφεραν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, τὸν μὲν ρεΐς ἐφένδην τὸν ἐκρέμασε, τὸν δὲ μέ-

γαν δραγουμάνον τὸν ἐφυλάκωσε, καὶ ἔκαμε δραγουμάνον τὸν Σεφέραγα· ὁ δὲ μέγας δραγουμάνος βλέπωντας τὸν θάνατον τοῦ ρεΐς ἐφένδη, καὶ τὴν τόσην ὀργὴν τοῦ βασιλέως, καὶ φοβηθεὶς νὰ μὴ κινδυνεύσῃ καὶ ἡ ζωή του, ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ τριακόσια πουγγία ἄσπρα καὶ νὰ τὸν ἀφήσουν· ἀπὸ τὰ ὁποῖα δίδωντας μίαν ποσότητα ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ τὰ ἀποπληρώσῃ ὅλα, τὸν ἔφεραν εἰς τὴν Πόλιν καὶ τὸν ἐφυλάκωσαν· καὶ δίδωντας καὶ ἐκεῖ πάλιν ἄλλην ποσότητα οὐδὲ μὲ αὐτὰ ἠμπόρεσε νὰ τὰ ἀπογεμίσῃ, καὶ ἐπῆραν ὅλον του τὸ τίποτες εἰς βασιλικὸν λογαριασμὸν, καὶ ἐβούλλωσαν τὰ σπίτιά του· τὴν δὲ σύζυγόν του Σουλτάναν καὶ τὴν μητέρα του δόμναν Ρωξάνδραν ταῖς ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακήν· τὸν δὲ Ἀλέξανδρον μέγαν δραγουμάνον τὸν ἐπῆραν πάλιν ἀπὸ τὴν Πόλιν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς φυλακήν.

Μετὰ ταῦτα, ἀφ' οὗ ἐπέρασαν ἓξ μῆνες, ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος εἰς τὴν φυλακὴν ἡ μήτηρ αὐτοῦ δόμνα Ρωξάνδρα. θάνατος τῆς μητρὸς τοῦ δραγουμάνου.

Μετὰ παρέλευσιν ἄλλων πέντε μηνῶν, ὄντας κοντὰ νὰ ἀπογεμισθῇ ἡ σοῦμμα τῶν τριακοσίων πουγγίων, ἐλευθέρωσαν τὴν σύζυγόν του ἀπὸ τὴν φυλακὴν, καὶ μετὰ ἕνα μῆνα εὔγαλαν καὶ αὐτόν. εὐγαίνει ἀπὸ τὴν φυλακὴν ὁ δραγου'μάνος.

Ἀφ' οὗ δὲ εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν, ἐζήτησεν ἄδειαν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Πόλιν διὰ νὰ ἰδῇ τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ παιδία του· καὶ ἐρχόμενος ἐκάθησε μόνον μίαν ἡμέραν, καὶ τὴν δεύτερην ἡμέραν ἔστειλαν ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ τὸν ἐπῆραν ὀπίσω, καὶ ἄρχισεν ὁ ἐπίτροπος τὰ τὸν μεταχειρίζεται εἰς μυστικὰς ὑποθέσεις τῆς βασιλείας ἕως δύο μῆνας· μετὰ ταῦτα τὸν ἔκραξεν ὁ ἐπίτροπος καὶ φέρνωντάς τον εἰς τὸ βασιλικὸν μεγάλον διβάνι τὸν εἶπε τὰ τοιαῦτα: μὲ τὸ νὰ μὴν ἐγνώρισεν ἡ βασιλεία καμμίαν δολιότητα εἰς τοῦ λόγου σου, ἀλλ' ἐδούλευσες πιστὰ, ἰδοὺ ὁποῦ πάλιν σὲ ἔκαμε μέγαν δραγουμάνον τῆς κραταιᾶς βασιλείας, καὶ σὲ ἐλέησε καὶ μὲ τὰ ὁ δραγουμάνος πάλιν εἰς τὴν προτέραν τιμήν.

σπίτιά σου καὶ μὲ ταῖς ὁμολογίαις σου· (αὐταὶς ἡ ὁμολογίαις περιεῖχον ὡς πενῆντα πουγγία καὶ ἦτον ἀμανέτι διὰ τὰ ἄσπρα ὁποῦ τὸν ἐζητοῦσαν)· καὶ τὸν ἐφόρεσε καβάδι, καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν προτέραν του τιμήν.

αἰχμαλωτίζεται ὁ Δούκα βόδας ὑπὸ τῶν Λέχων.

Ὁ Δούκα βόδας γυρίζωντας ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι νὰ ἔλθη εἰς τὸν θρόνον του, ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Ἐρδελίαν καὶ ἀπὸ τὸ Μπακόβι καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Τζενοῦτον τῆς Πούτνας εἰς χωρίον Δομνέστι ὀνομαζόμενον, καὶ ἐκάθησεν ἐκεῖ διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων· καὶ ἕως νὰ συναχθοῦν καὶ οἱ σλουζιτορέοι, ἐπειδὴ καὶ εἶχαν φύγει ὅλοι ἀπὸ κοντά του μὲ τὸ νὰ μὴ τοὺς ἔδιδε λουφέ, καὶ αὐτὸς χωρὶς σλουζιτορέους ἐφοβᾶτο νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν θρόνον του ἀπὸ τὸν Πετρετζέϊκο βόδα, ὁποῦ εἶχεν ἔλθει μὲ δύναμιν Λέχων καὶ ἐπίασε τὸν θρόνον του· τότε λοιπὸν εὑρισκόμενος εἰς τὸ ῥηθὲν χωρίον, ἦλθε μία ὁρμὴ Λέχων κατ' αὐτοῦ καὶ μὲ Μπογδάνους ἀνακατωμένοι, ἐπάνω εἰς τοὺς ὁποίους προεστὼς ἦτον κάποιος Μπατίνσκης, καὶ κατ' ἐπιβουλὴν τῶν ἐντοπίων ἀνήμερα τῶν Χριστουγέννων, τὴν ὥραν ὁποῦ ἐκάθετο εἰς τὸ τραπέζι, τὸν ἐπερικύκλωσαν μέσα εἰς ἕνα σπίτι, καὶ πιάνοντάς τον τὸν ἐπῆραν αἰχμάλωτον εἰς τὴν Λεχίαν καὶ ἐκεῖ ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος· καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν ὁ Δημητράσκο βόδας.

Κορώνη καὶ Μοθώνη κυριεύονται ὑπὸ Τούρκων (γρ. Βενετζιάνων).

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐχάλασαν τὴν ἀγάπην μὲ τοὺς Τούρκους καὶ οἱ Βενετζιάνοι, καὶ κινήσαντες πόλεμον κατ' αὐτῶν ἐπῆγαν εἰς τὸν Μωρέαν, καὶ ἐκυρίευσαν δύο κάστρη τὴν Κορώνην καὶ τὴν Μοθώνην· εἰς τὰ βενέτικα στρατεύματα ἦτον γκενεραλίσιμος ὁ Μορεζίνης, ὁ ὁποῖος μετὰ ταῦτα ἐστάθη καὶ πρίγκηψ τῆς Βενετίας.

οἱ Λέχοι κυριεύουσι τὴν Ποδόλιαν.

Τότε ἐφάνησαν καὶ οἱ Λέχοι πῶς εἶναι ἐναντίοι τῶν Τουρκῶν, καὶ ἐκυρίευσαν ὅλον τὸν τόπον τῆς Ποδόλιας, ὁποῦ τὸν εἶχον πάρει οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ λόγου τους.

πολιορκεῖται τὸ

Οἱ δὲ Γερμανοὶ μετὰ τὸν πόλεμον τῆς Βιέννας, τὸν δεύ-

τερον χρόνον ἔκαμαν μεγάλην ἑτοιμασίαν καὶ ἐκστράτευσαν κατὰ τῶν Τουρκῶν, καὶ πηγαίνοντες εἰς τὸ Μπούδομι τὸ ἐπολιόρκησαν, ὅπου ἐρχόμενα καὶ τούρκικα στρατεύματα τὰ ἐνίκησαν καὶ τὰ ἐσκόρπισαν, τὸ δὲ κάστρον δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὸ κυριεύσουν, πλὴν δύο κάστρη τῆς ἐπάνω Οὐγγαρίας τὰ ἐκυρίευσαν, καὶ ὑπέστρεψαν ὀπίσω.

Μπούδομι ὑπὸ Λέχων (γρ. Νέμτζων).

ιδ

Τὸν ἄλλον χρόνον πάλιν ἑτοιμάσθησαν οἱ Νέμτζοι, καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὰ χώματα τῶν Τουρκῶν πάλιν ἐνίκησαν τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ ἐκυρίευσαν καὶ δύο κάστρη τὸ Στομπελιγράδι καὶ τὸ Οὐΐβαρ· βλέπωντας ὁ βεζιραζέμης πῶς ἀτόνισε καὶ ἦλθεν εἰς ἀχαμνὴν κατάστασιν, ἐπροσποιήθη πῶς κάμνει παραίτησιν, καὶ πέρνωντας τὴν βοῦλλαν ὁ βασιλεὺς τὴν ἔδωκε τῷ Σουλεϊμὰν πασᾷ ρεκιὰπ καϊμεκάμη.

βεζίρης ὁ Σουλεϊμὰν πασᾶς.

Μετὰ ταῦτα ἔκαμε καὶ αὐτὸς ἑτοιμασίαν στρατευμάτων, καὶ ἐκίνησεν εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον εἰς τοὺς Νέμτζους, τὸ ὁποῖον μαθόντες αὐτοὶ ἦλθαν μὲ ἱκανὰ στρατεύματα, καὶ πολιορκήσαντες τὸ Μπούδομι τὸ ἐπολέμησαν καὶ τὸ ὑπέταξαν· ὕστερον ἐπιστρέφοντες πρὸς τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα τὰ ἐνίκησαν ἀχαμνά, καὶ φεύγωντας ὁ Σουλεϊμὰν πασᾶς ἐγύρισεν εἰς τὸ Μπελιγράδι.

κυριεύεται τὸ Πούδομι.

Κατ᾽ ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος, ἔχωντας πολλὰ ἔξοδα τοῦ σεφερίου, καὶ τὸ ζιαμέτι ὁποῦ εἶχε δὲν τὸν ἔφθανεν, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον νὰ τὸν δώκῃ τὴν μητρόπολιν τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀρπαλίκι καὶ τοῦ τὴν ἔδωκε, καὶ ἔβαλε τὸν Γεράσιμον Καστορίας (ὁ ὁποῖος ὕστερον ἔγινε πατριάρχης Ἀλεξανδρείας) νὰ ἀποτελῇ τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκεῖνος, καὶ αὐτὸς νὰ πέρνῃ τὸ εἰσόδημα.

ἡ Ἀδριανούπολις ἀρπαλίκι εἰς τὸν δραγουμάνον.

Ἀπὸ τὸν χειμῶνα πάλιν ἄρχισαν οἱ Ὀθωμανοὶ νὰ κάμουν μεγάλαις ἑτοιμασίαις, καὶ τὴν πρώτην ἄνοιξιν ἐκίνησαν μετὰ μεγάλων δυνάμεων κατὰ τῶν Νεμτζῶν, καὶ συγκροτηθέντα τὰ στατεύματα, εἰς τὴν ἀρχὴν ἐφαίνετο ἡ νίκη τῶν Τουρκῶν, ὕστερον δὲ ἐνίκησαν οἱ Νέμτζοι.

πόλεμος Νεμτζο-Τουρκῶν.

παραιτεῖται τὴν βοῦλλαν ὁ βεζίρης διὰ τοὺς ζορμπάδες.

Τότε τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα ἔκαμαν ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ βεζίρη, γυρεύοντες νὰ τὸν πάρουν τὴν βοῦλλαν καὶ νὰ τὸν θανατώσουν· αὐτὸς δὲ πέρνωντας τὴν εἴδησιν ἔφυγε, καὶ ἦλθε διὰ τοῦ Δουνάβεως εἰς Ρουτζοῦκι, καὶ ἐμήνυσε τὸν Σερμπάνβοδα καὶ τὸν ἔδωκεν ἄλογα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ βασιλεῖ λέγωντας: βασιλεῦ, ἰδοὺ ἡ βοῦλλα, ἰδοὺ καὶ τὸ κεφάλι μου, καὶ ὅ, τι εἶναι ὁρισμὸς τῆς βασιλείας σου κάμε εἰς ἐμένα, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησα νὰ δώσω τὴν βοῦλλάν σου εἰς τὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν σου· καὶ τὸν εἶπεν ὁ βασιλεὺς νὰ παραμερίσῃ, καὶ ἐκρύφθη ὁ βεζίρης.

οἱ ζορμπάδες ζητοῦσι τὴν βοῦλλαν.

Μετὰ ταῦτα ἔστειλαν ἀπὸ τὰ στρατεύματα πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα παρακαλῶντας νὰ στείλῃ τὴν βοῦλλαν διὰ νὰ τὴν δώσουν εἰς τὸν Σιαοὺς πασᾶν.

βεζίρης ὁ Σιαοὺς πασᾶς.

Ὁ δὲ βασιλεὺς στοχαζόμενος νὰ μὴ τοὺς δώσῃ αἰτίαν σκανδάλου καὶ κάμουν μεγαλειτέραν ἐπανάστασιν (ὡς καθὼς καὶ ἔγινε), παρακινούμενος καὶ ἀπὸ τοὺς πλησίον αὐτῷ, ἤτοι ἀπὸ τὸν κιζλάραγαν καὶ ἄλλους, ἔστειλε τὴν βοῦλλαν μὲ τὸν σιλιχδάρην του τὸν Χασάναγαν, ὅστις ἦτον ἀρραβωνιασμένος μὲ τὴν κόρην του τὴν Χατιζὲ σουλτάναν, ἡ ὁποία πρότερον εἶχε τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν Μουσαΐπην, καὶ πηγαίνωντας ὁ σιλιχδάρης μὲ τὴν βοῦλλαν τὴν ἔδωκε τῷ Σιαοὺς πασᾷ, ὅστις ἐβαστοῦσε τὴν κόρην τοῦ Μεχμὲτ πασᾶ γέρο Κιπρουλῆ.

παναγιώτατος ὁ Γιάκωβος.

Ὁ κὺρ Ἰάκωβος ὤντας εἰς τὴν Πόλιν κρυμμένος εἰς τὸ σαράγι τοῦ ἐλτζῆ τῆς Φράντζας, ἐσηκώθη καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Φιλιππούπολιν εἰς τὸν νέον βεζίρην, καὶ ἐγύρευσε τὸ πατριαρχεῖον, καὶ τοῦ τὸ ἔδωσεν, εὐγάζωντας τὸ κὺρ Διονύσιον.

ὁ σιλικδάρης ἑνώνεται μὲ τοὺς ζορμπάδες.

Ἀφ' οὗ ἐπῆραν τὴν βοῦλλαν οἱ ζορμπάδες, ἔβαλαν τὸν σιλιχδάρην εἰς ὅρκον διὰ νὰ ἦναι μαζί τους, ὑποσχόμενοι ὅτι ἂν ἦναι μὲ τοῦ λόγου τους νὰ τὸν κάμουν Μισὶρ πασᾶν, καὶ ἡνώθη μαζί τους.

Μετὰ ταῦτα ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα μὲ τὸν σιλιχδάρην πῶς ζητοῦν τὸ κεφάλι τοῦ Σουλεϊμὰν πασᾶ, καὶ πῶς τὸν ρεκιὰπ καϊμεκάμην Ρετζὲπ πασᾶν θέλουν νὰ τὸν σφαλίσῃ ἡ βασιλεία εἰς τὸ Καπὶ Ἀρασί, καὶ ρεκιὰπ καϊμεκάμην νὰ κάμῃ τὸν Κιπρουλόγλου Μουσταφᾶ πασᾶν, ὅστις ἦτον γυναικάδελφος τοῦ βεζιραζέμη.

ζορμπάδων πρὸς τὸν βασιλέα ζητήματα.

Ὕστερον πάλιν ἔγραψαν τῷ βασιλεῖ νὰ ἀλλάξῃ καὶ τὸν κιζλάραγαν· καὶ ὅσον ἐπλησίαζον εἰς τὴν Πόλιν, σχεδὸν ὅλους τοὺς περὶ τὸν βασιλέα ἄλλαξαν καὶ ἔβαλαν ἐδικούς των· ὁ βασιλεὺς καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔκαμνε τὰ θελήματά τους.

ἄλλαξαν οἱ ζορμπάδες ὅλους τοὺς περὶ τὸν βασιλέα.

Ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ὁ Κιπρουλόγλους, ὤντας φρόνιμος καὶ στοχαστικὸς ἄνθρωπος, ἐκατάλαβε τὸν σκοπόν τους, πῶς θέλουν νὰ ἀλλάξουν καὶ τὸν βασιλέα, καὶ στοχαζόμενος πῶς ἂν ἔλθουν εἰς τὴν Πόλιν θέλουν ἀκολουθήσει πολλαῖς ἀταξίαις καὶ ἁρπαγαῖς καὶ πολλὰ ἄτοπα, ἔγραψε τῷ βεζιραζέμη, πῶς ἐπειδὴ καὶ εἶναι ὁ σκοπός τους νὰ ἀλλάξουν τὸν βασιλέα, ας τὸν ἀλλάξουν πριχοῦ νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ στράτευμα εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἃς βάλλουν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην· καὶ ἔτζι ἔγινεν· ὤντας ἀκόμη ὁ βεζιραζέμης μὲ τὰ στρατεύματα εἰς τὴν Τζορλοῦ, ἐπῆγε μὲ τοὺς οὐλεμάδες, καὶ ἐσήκωσαν τὸν σουλτὰν Μεχμέτην ἀπὸ τὸν θρόνον καὶ τὸν ἐσφάλισαν, καὶ ἔβαλαν τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην· καὶ ἐλθόντα τὰ στρατεύματα ηὗραν τὸν βασιλέα εἰς τὸν θρόνον.

βασιλεία σουλτὰν Σουλεϊμάνη.

Ὅμως οἱ ζορμπάδες ὅλο δὲν ἔπαυσαν, ὅτι ἀφ' οὗ ἦλθαν εἰς τὴν Πόλιν εἶχαν νὰ πάρουν πέντε λουφέδες· ἀκόμη ἐγύρευαν καὶ τὸ διατεταγμένον μπακσίσι τους, ὁποῦ ἐποσῶνταν αὐτὰ μία μεγάλη ποσότης ἄσπρων, καὶ ἄσπρα εἰς τὸ χαζνὲ μάλιστα δὲν ἦτον· ὅθεν ἄρχισαν νὰ βιάζουν τοὺς μεγιστᾶνας, καὶ ἐπῆραν ἀπὸ ἄλλον πενῆντα πουγγία καὶ ἀπὸ ἄλλον ἑκατόν, ἕως ὁποῦ ἀπογέμισαν τὴν σουμμάν τους.

βιάζουσιν οἱ ζορμπάδες τοὺς μεγιστᾶνας διὰ ἄσπρα.

Βλέποντας οἱ Νέμτζοι τὴν τοιαύτην σύγχυσιν καὶ ἀνω-

Ἐρδελία ὑποτάσ-

σεται εἰς τοὺς Νέμτζους. μαλίαν τῶν Τουρκῶν, ηὗραν εὐκαιρίαν καὶ ἔμβασαν τὰ στρατεύματά τους εἰς τὴν Ἐρδελίαν, ὄντας κράλης ὁ Μιχαὴλ Ἄπαφης· καὶ ἐπροσκύνησαν ὅλα τὰ κάστρη εἰς τοὺς Νέμτζους καὶ τὰ ἐκυρίευσαν, ἀφίνωντας γερμανικὰ στρατεύματα εἰς ὅλα τὰ κάστρη· καὶ ὑπετάχθη καὶ ὁ Ἄπαφης κράλης.

οἱ ζορμπάδες δὲν ἡσυχάζουσι. Οἱ δὲ ζορμπάδες δὲν ἡσύχασαν, ἀλλὰ συχνάκις ἐσηκόνουνταν καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὴν Πόρταν ἐγύρευσαν πολλὰ ζητήματα, ἄλλων νὰ δώσῃ μανσούπια, καὶ ἄλλων νὰ πάρουν τὰ κεφάλια· καὶ τὰ τοιαῦτα ἄρχισαν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον καὶ ἐβάσταξαν ἕως τὸν φευρουάριον.

πνίγεται ὁ ζορμπάπασης καὶ δι' αὐτὸν θανατόνεται ὁ γιενιτζάραγας. Ὁ βεζιραζέμης στοχαζόμενος πῶς ἔρχεται ὁ καιρὸς τῆς ἐκστρατείας, καὶ βλέπωντας τὰ στρατεύματα ἀνυπότακτα, ἐσυμβουλεύθη καὶ ἐκρίθη εὔλογον, ὅτι νὰ πιάσουν τοὺς ζαπτζίδες καὶ προεστοὺς τῶν ζορμπάδων καὶ νὰ τοὺς θανατώσουν, καὶ νὰ τραβήξουν τοὺς γιανιτζάρους πρὸς τοῦ λόγου τους, τοὺς δὲ σπαχίδες μετὰ ταῦτα εὔκολον εἶναι νὰ τοὺς πιστρέψουν· καὶ ἔτζι ἔδωκε λόγον τῷ γενίτζερ ἀγασῇ νὰ θανατώσῃ πρῶτον τον ζορμπάμπασην τῶν γιανιτζάρων, ὅστις πηγαίνωντας εἰς τὸν γιανιτζάραγα κατὰ τὴν συνήθειαν νὰ πίῃ τὸν καφέν, ὅταν ἤθελε νὰ εὔγῃ τὸν ἔπνιξαν εὐθὺς οἱ ἄνθρωποι τοῦ γενίτζερ ἀγασῆ κατὰ τὴν παραγγελίαν ὁποῦ τοὺς εἶχεν· μετὰ ταῦτα εὐγαίνωντας ὁ γιενίτζερ ἀγασῆ νὰ κάμῃ κόλι, τὸν ἀντάμωσαν οἱ δοῦλοι τοῦ ζορμπάμπαση καὶ ἄρχισαν νὰ φωνάζουν μεγαλοφώνως, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁποῦ ἐσκότωσε τὸν ἀγᾶν τους, καὶ οὕτως ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐκομμάτιασαν εἰς τὸ σοκάκι.

ζητοῦσι νὰ θανατώσουσι καὶ τὸν βεζίρην. Μετὰ ταῦτα ἔρριξαν τὴν αἰτίαν εἰς τὸν βεζίρην πῶς ὅλα αὐτὰ ἀπὸ ἐκεῖνον προέρχονται, καὶ ἐσυμβουλεύθηκαν νὰ ὑπάγουν νὰ θανατώσουν καὶ αὐτόν· καὶ ὁ βεζίρης πέρνωντας τὴν εἴδησιν ἐσφαλίσθη εἰς τὸ σεράγι του· αὐτοὶ ἐπῆγαν καὶ τὸ ἐτριγύρισαν καὶ τὸ ἐπολεμοῦσαν· τὸ ὁποῖον ἀκούωντάς το ὁ βασιλεὺς ἔστειλε τὸν Μισιρλόγλου διὰ νὰ τὸν εἰπῇ νὰ ἔλθῃ

εἰς τοῦ λόγου του· ὁ δὲ βεζίρης δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ λέγοντας, ὅτι ἂν πηγαίνω, αὐτοὶ θανατόνουν τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδία μου, καὶ κάλλιον νὰ μὲ θανατώσουν ἐμένα μοναχόν· καὶ ἔτσι εὔγαλε τὴν βοῦλλαν καὶ τὴν ἔστειλεν εἰς τὸν βασιλέα.

Μετέπειτα ὥρμησε τὸ πλῆθος τῶν ζορμπάδων μέσα εἰς τὸ σεράγι του καὶ τὸν ἐκομμάτιασαν, καὶ ἐδιαγούμισαν ὅλα του τὰ πράγματα· ἦτον δὲ κυριακῇ τῆς Ἀποκρέω. τὸν ἐθανάτωσαν.

Τῇ δὲ δευτέρᾳ τὸ ταχὺ ἐσυνάχθησαν ὅλοι οἱ ζορμπάδες, σπαχίδες καὶ γιανιτζάροι, καὶ ἔκαμαν συμβούλιον νὰ ἀλλάξουν τὸν βασιλέα, τὸν μουφτῆν καὶ ἄλλους μεγιστᾶνας· ἐψήφισαν δὲ καὶ βεζίρην ἕνα ζορμπάμπασην ἀπὸ τὸ ὀτζάκι τῶν σπαχίδων Ἀλῆ ἀγᾶ, ἔκαμαν καὶ γενίτζερ ἀγασῆ ἀπὸ τὸ ὀτζάκι τῶν γιανιτζάρων Κιουτζοὺκ Τζαούσην. συμβούλια ζορμπάδων.

Βλέποντες οἱ σεχερλίδες καὶ οἱ πραγματευταί, ὅτι ἀκολουθεῖ νὰ γίνῃ μεγάλη φθορά, καὶ ὅτι ἐνδέχεται νὰ πατήσουν καὶ τὸ μπεζεστένι, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται τόσος θησαυρός, ἐσηκώθη ἕνας ἐμίρης ἀπὸ τὸ μπεζεστένι, καὶ σφαλῶντας τὸ δουλάπι του, ἔδεσεν ἕνα μανδύλι εἰς μίαν βέργαν καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζῃ μεγαλοφώνως· ὅστις εἶναι μουσουλμάνος ἂς ἔλθῃ ὑποκάτω εἰς τὸ σαντζὰκ σερίφι! καὶ εὐθὺς ὅλοι ἐσφάλισαν τὰ δουλάπια τους, καὶ ἄρχισεν ὅλον τὸ πλῆθος τῶν Τουρκῶν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν φωνάζοντες κατόπιν τὸ ἀλά! ἀλά! καὶ ἕως εἰς τὴν πόρταν τοῦ βασιλικοῦ παλατίου ἐσυνάχθησαν ἕως εἴκοσι χιλιάδες πλῆθος· ἡ δὲ πόρτα τοῦ παλατίου ἦτον σφαλισμένη· αὐτοὶ ὅμως δὲν ἔπαυον φωνάζοντες τὸ ἀλά! ἀλά! ἱκανὴν ὥραν, ἕως ὁποῦ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ μέσα ἕνα σέχην καὶ τοὺς ἐρώτησε τί εἶναι τὰ ζητήματά τους· καὶ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν, ὅτι παρακαλοῦν τὸν βασιλέα νὰ εὐγάλῃ ἔξω εὐθὺς τὸ σαντζάκι σερίφι καὶ νὰ σηκώσῃ τοὺς ζορμπάδες· ἐπῆγεν ὁ σέχης καὶ τὸ εἶπε τῷ βασιλεῖ· καὶ ἦλθε πάλιν ὁ σέχης καὶ τοὺς εἶπεν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ὅτι τὸ σαντζάκι σερίφι νὰ ἕνας ἐμίρης σηκόνει τοὺς ζορμπάδες.

εὔγῃ ἔξω δὲν εἶναι ὥρα, ὄντας βράδυ, ὅμως τὸ πουρνὸν ἂς ἔλθουν, καὶ εὐγάζει τὸ σαντζάκι σερίφι, καὶ τότε ὅποιος εἶναι Τοῦρκος ἂς ἔλθῃ ὑπὸ κάτω εἰς τὸ σαντζάκι σερίφι· καὶ τοὺς ζορμπάδες τοὺς ἐσήκωσεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὸ μέσον, δίδωντας ὁρισμόν, ὅτι ὅποιος εὕρει ζορμπᾶν νὰ τὸν σκοτώσῃ, καὶ νὰ ἦναι καλὰ σκοτωμένος· ἐπολυχρόνισαν τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν, ὅτι παρακαλοῦμεν τώρα τούτην τὴν ὥραν νὰ κάμῃ ἔλεος, καὶ νὰ κάμῃ ἕνα γιενίτζερ ἀγασῆ ἀπὸ μέσα, νὰ τὸν εὐγάλῃ ἔξω· καὶ εὐθὺς ἔκαμε τὸν ρεκιπτάρην του, ὅστις εὐγαίνωντας ἔξω τὸν ἐπροσκύνησαν ὅλοι καὶ τὸν ἐπῆραν μὲ ἀλάϊ νὰ τὸν ὑπάγουν εἰς τὸ ἀγᾶ καπισῆ· εἰς τὴν στράταν δὲ ἀπάντησε τὸν ἄλλον γιενίτζερ ἀγασῆ, ὁποῦ τὸν εἶχαν κάμει οἱ ζορμπάδες, καὶ τὸν ἐπαρελάδισαν· καὶ φθάνοντες εἰς τὸ ἀγᾶ καπισὶ τὸν ἐπροσκύνησαν ὅλοι οἱ γιενιτζάροι· καὶ ἀπ᾽ ἐκεῖ ἐκαβαλίκευσε μὲ πεντακοσίους γιενιτζάρους καὶ ἔκαμνε κόλι μέσα εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ὅπου εὕρισκε ζορμπάδες τοὺς ἐθανάτονε· καὶ οἱ σεχερλίδες γυρίζοντες ὀπίσω ἀπάντησαν εἰς τὴν στράταν δύο ἀπ᾽ ἐκείνους ὁποῦ εἶχαν νὰ κάμουν μὲ τοὺς ζορμπάδες, καὶ τοὺς ἐθανάτωσαν. Ὁ δὲ ἐπίλοιπος λαὸς τῶν Ὀθωμανῶν ἀπὸ τὴν νύκτα ἄρχισαν νὰ ἐμαζόνουνταν εἰς τὸ σαράγι τοῦ βασιλέως ἕως τὸ μεσημέρι· τὰ σοκάκια γεμάτα, καὶ ἡ θάλασσα ὁμοίως ἀπὸ τὰ καΐκια ὁποῦ ἐκουβαλοῦνταν μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων· ἄλλος ἐβαστοῦσε τουφέκι, ἄλλος σπαθί, ἄλλος πέτραν, ἄλλος ξύλον, ἄλλος μπαλτᾶν, ἄλλος σοῦβλαν, καὶ κοντολογῆς ὅ τι ἄρμα εὕρισκεν ἢ εἶχεν ὁ καθ᾽ ἕνας εἰς τὸ σπίτι του μὲ ἐκεῖνο ἔτρεχε καὶ ἐπήγαινε· τὸ ὁποῖον τοῦτο ὀνομάζεται νεφεράμ ἀσκέρι· φθάνοντας δὲ τὸ πλῆθος εἰς τὸ σαντζάκ σερίφι ἀποκάτω, τοὺς ἐμήνυσεν ὁ βασιλεύς, ὅτι τοὺς ζορμπάδες τοὺς ἐσήκωσε, καὶ ἄλλο τί ζήτημα ἔχουν; ἀπεκρίθησαν αὐτοὶ πῶς παρακαλοῦν νὰ δώσῃ τὴν βοῦλλαν τῷ Κιπρουλόγλῳ· τοὺς ἐμήνυσεν ὁ βασιλεύς· ὅτι τὴν βοῦλλαν τὴν ἔδωσε τῷ νισαντζῇ Ἰσμαὴλ πασᾷ, ὅστις εἶναι γέρων-

τας ἄνθρωπος καὶ καλός· καὶ ἐπολυχρόνισαν τὸν βασιλέα· ὁ δὲ βεζιραζέμης πηγαίνωντας εἰς τὸ πασᾶ καπισὶ μὲ ἀλάϊ κατὰ τὴν συνήθειαν, εὐθὺς ἄρχισε νὰ κόπτῃ καὶ νὰ πνίγῃ ὄχι μόνον ζορμπάδες, ἀλλὰ καὶ ὅσους εἶχαν συναναστροφὴν μὲ αὐτούς· καὶ πολλοὶ ὁποῦ ἐχθρεύονταν ἄλλους ἐπήγαιναν καὶ τοὺς ἐπαράδιδαν, ὅτι ἔχουν νὰ κάμουν μὲ τοὺς ζορμπάδες καὶ εὐθὺς τοὺς ἐθανάτονε χωρὶς καμμίαν ἐξέτασιν· καὶ πολὺ πλῆθος ἐχάθηκαν ἄδικα.

Ὁ δὲ κὺρ Ἰάκωβος ὁ πατριάρχης βλέπωντας τὸ κακὸν ὁποῦ γίνεται, καὶ φοβηθεὶς μήπως τὸν συκοφαντήσουν καὶ αὐτὸν πῶς ἔγινε πατριάρχης μὲ τὴν δύναμιν τῶν ζορμπάδων, ἔκαμε παραίτησιν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινε πατριάρχης ὁ κὺρ Καλλίνικος ἀπὸ Προύσης, μὲ τὴν ἐκλογὴν ὅλης τῆς συνόδου καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ ἐφόρεσε καβάδι ἀπὸ τὸν βεζίρην τὸν Ἰσμαὴλ πασᾶν ἀνήμερα τῇ κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας· καὶ πηγαίνοντας δύο κληρικοὶ νὰ τὸν φέρουν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, κατὰ τὴν συνήθειαν, ἄργησαν ὀλίγον· ὁ δὲ Καρυοφύλλης μέγας λογοθέτης, βλέπωντας πῶς ἀργοποροῦν λέγεται νὰ εἶπε, τί κάμνουν αὐτὰ τὰ βουβάλια καὶ ἀργοῦν ὡς τόσον; καὶ μὲ τὸ νὰ ἦτον πλησίον αὐτοῦ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος (ὤντας τότε μέγας σκευοφύλαξ) τὸν ἄκουσε, καὶ ὄντες σκανδαλισμένοι ἀπὸ πρῶτα, εἶπε πρὸς τὸν λαόν: ἴδετε χριστιανοί, ὁ ἀσεβὴς νὰ κατηγορῇ τοὺς κληρικούς, καὶ νὰ τοὺς λέγῃ βουβάλια! καὶ ὁ Καρυοφύλλης τότε νὰ τὸν ἀποκρίθηκε λόγια ἐναντία τῆς τιμῆς του· καὶ μὴν ὑποφέρωντας ὁ μέγας δραγουμάνος ἔτρεξε κατεπάνω του, ὤντας καὶ πλέον ἀνδρειωμένος, καὶ ἐδάρθησαν· ὅμως ταῖς γρονθιαῖς ταῖς ἔφαγεν ὁ Καρυοφύλλης ὡς ἀδύνατος· καὶ θέλωντας νὰ κάμῃ ἀγωγὴν περὶ τούτου, ἐμβῆκεν εἰς τὸ μέσον ὁ κὺρ Δοσίθεος Ἱεροσολύμων καὶ τοὺς ἔκαμεν ἀγαπην.

παναγιώτατος ὁ Καλλίνικος, καὶ καυγᾶς μὲ ξυλιαῖς τῶν κληρικῶν.

Ὁ Ἰσμαὴλ πασᾶς βεζιραζέμης, ἀφ' οὗ ἔκαμε δύο μῆνας βεζαρέτι κόφτωντας καὶ πνίγωντας, τὸν εὔγαλαν καὶ ἔκαμαν

ἐπίτροπος ὁ Τεκίρδαγι Μουσταφᾶς.

ἐπίτροπον τὸν Τεκιρδαγὶ Μουσταφᾶ πασᾶν, τὸν καὶ Σαρχὸς Μουσταφᾶ πασᾶν λεγόμενον.

ἐκστρατεία κατὰ Νεμτζῶν καὶ ἅλωσις Μπελιγραδίου.

Ἀφ' οὗ ἔγινε βεζίρης ὁ ῥηθεὶς Μουσταφᾶ πασᾶς, μὴν ἔχωντας καιρὸν νὰ κάμῃ τὴν προσήκουσαν ἑτοιμασίαν διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον, μὲ τὸ νὰ ἔγινε τὸν ἀπρίλλιον μῆνα, ἀπέμεινεν ἀτός του καὶ ἐδιόρισε σερασκέρην τὸν Γεγὲν πασᾶν, καὶ τὸν ἀπέστειλε μὲ ἱκανὰ στρατεύματα κατὰ τῶν Γερμανῶν, ὅστις ἔδειξε τὴν ἀξιότητά του ὡς ἄξιος στρατηγός, ὅτι ὄχι μόνον ἔχασε τόσον στράτευμα, ἀλλὰ καὶ τὸ κάστρον Μπελιγράδι τὸ ἐπῆραν οἱ Νέμτζοι.

πρέσβεις στέλλονται εἰς Νέμτζους

Βλέπωντας τὴν κατάστασιν τῆς βασιλείας ὁ βεζιραζέμης, καὶ ὅτι τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον τὰ στρατεύματα ἀτυχοῦσιν, ἐσυμβουλεύθη μετὰ τῶν οὐλεμάδων νὰ στείλουν πρέσβεις νὰ πασχίσουν διὰ τὴν εἰρήνην· καὶ προκριθέντες ὅτε Ζουλφικὰρ ἐφένδης, φρόνιμος ἄνθρωπος, καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος, σοφώτατος καὶ πρακτικώτατος, τοὺς ἔστειλε νὰ προβάλλουν τὰς περὶ εἰρήνης συνθήκας· καὶ ἀφ' οὗ ἐκίνησαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Φιλιππούπολιν, ἐπῆραν τὴν εἴδησιν, ὅτι συγκροτηθέντα τὰ στρατεύματα ἐνίκησαν οἱ Γερμανοί, καὶ ἕως νὰ φθάσουν εἰς τὸ Μπελιγράδι μὲ μίαν ἡμέραν προτήτερα εἶχαν τὸ κυριεύσει καὶ τοῦτο.

σεισμός.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔγινεν ἕνας μεγαλώτατος σεισμὸς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Σμύρνην ἐγκρέμνισαν πολλὰ σπίτια καὶ ἐπλάκωσαν πολλούς· τότε ὤντας ἐκεῖ εἰς τὴν Σμύρνην ὁ κὺρ Παρθένιος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας τὸν ἐπλάκωσε τὸ σπίτι καὶ ἀπέθανεν· ὁμοίως καὶ τὸν Ἰγνάτιον μητροπολίτην Σμύρνης.

Λιμπεράκης Μανιάμπεγης πέρνει τὴν δόμναν

Τότε ἦτον εἰς τὸ Μπάνιο ἕνας Λιμπεράκης ὀνόματι Μάνια μπέης, ὁ ὁποῖος ἀπεστάτησεν ἀπὸ τὴν βασιλείαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς Βενετζιάνους, καὶ ὡς πανοῦργος ἐγέλασε τοὺς Βενετζιάνους καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ βλέποντάς τον πῶς δὲν ἡσυχάζει τὸν ἔβαλαν εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἔκα-

μεν ἑπτὰ χρόνους· καὶ εἰς ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ τοῦ ἐπιτρόπου, εὑρέθη ἕνας ἀγᾶς φίλος τοῦ Λιμπεράκη, καὶ ἀναγκάζωντας τὸν ἐπίτροπον νὰ τὸν εὐγάλῃ ἀπὸ τὸ κάτεργον καὶ νὰ τὸν κάμῃ Μάνια μπέην, τὸν ἔκαμε· καὶ ἐπῆρε καὶ τὴν δόμναν Ἀναστασίαν τοῦ Δούκα βόδα εἰς γυναῖκα, καὶ ἔκαμε μετ' αὐτῆς εἴκοσι ἡμέρας, καὶ τῆς ἔφαγε σαράντα πουγγία ἄσπρα. τοῦ Δούκα βόδα.

Ἀφ' οὗ ἔφθασεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἦλθεν εἴδησις, ὅτι καὶ ὁ Σερμπάνβόδας Καντακουζηνὸς αὐθέντης τῆς Βλαχίας ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, καὶ κατ' ἐκλογὴν τῶν τῆς τζάρας ἀρχόντων ἐψηφίσθη αὐθέντης ὁ Κωνσταντὶν βόδας Μπασαράμπας, καὶ ἐστάλθησαν ἄρχοντες μὲ ἀναφορὰν καὶ μὲ δῶρα, παρακαλοῦντες νὰ τὸν δοθῇ ἡ αὐθεντεία ἀπὸ τὴν βασιλείαν· καὶ εἰσηκούσθη ἡ δέησίς των καὶ τὸν ἐδόθη ἡ αὐθεντεία. θάνατος Σερβάνβοδα καὶ αὐθέντης ὁ Κωνσταντῖνος Μπραγκοβάνος Μπασαράμπας.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔχοντας τὸ βασίλειον τῶν ὀθωμανῶν χρείαν ἀπὸ ἄσπρα, εὔγαλε καὶ τὸ χάμρι ἐμινλίκι, καὶ τὸ ἀγόρασε κάποιος Κιουφουρῆ Ἀχμέτης, ἄσωτος καὶ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ μιρὶ μόνον ἐχρεωστοῦσε παράνω ἀπὸ τετρακόσια πουγγία, καὶ εἰς ἄλλους ἀμέτρητα· καὶ τὸ ἀγόρασε διὰ ἑξῆντα φορτώματα ὅλης τῆς βασιλείας τὸ χάμρι ἐμινλίκι, ὁποῦ κάμνουν ἑκατὸν πουγγία, τὰ ὁποῖα, ἂν ἦτον ἄνθρωπος, μόνον ἀπὸ τὴν Πόλιν τὰ εὔγαζε, καὶ τὰ ἐπίλοιπα τὸν ἔμεναν διάφορον· ὅμως τοιοῦτος ὤντας, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, δὲν ἐξεδιαλέχθη τίποτες· καὶ ὕστερον πέρνωντας τὴν βοῦλλαν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς Κιπρουλόγλους τὸν ἐκρέμασε, μὲ τὸ νὰ ἔκαμε τὸ τοιοῦτον, ὁποῦ εἶναι χαράμι εἰς τὴν ὀθωμανικὴν πίστιν. εὐγῆκε τὸ χάμρι ἐμινλίκι δόσιμον.

Τότε καὶ ὁ κὺρ Νεόφυτος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως μὲ τὸ μέσον ἑνὸς σουλτάνου ἀδελφοῦ τοῦ Χάνη, ὁποῦ εὑρέθη εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐπῆρε τὸ πατριαρχεῖον. παναγιώτατος ὁ Νεόφυτος

Μανθάνοντάς το εἰς τὴν Πόλιν οἱ παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς ἐπῆραν τὸν κὺρ Καλλίνικον καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν εἶτα ὁ Καλλίνικος πάλιν.

νὰ τὸν βάλλουν πάλιν πατριάρχην, καὶ ἀφ' οὗ ἔφθασαν ἐκεῖ, τὸ ἥμισυ μέρος τῶν ἀρχιερέων ἐγύρισαν μετὰ τοῦ Νεοφύτου, καὶ τὸν ἐμετάθεσαν εἰς τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον· ἐκίνησεν ὁ κὺρ Νεόφυτος ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν μόνον μὲ δύο ἀρχιερεῖς, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀρχιερεῖς ἀπέμειναν μετὰ τοῦ Καλλινίκου· καὶ ἀφ' οὗ ἐπέρασαν δύο μῆνες ἔκαμαν πατριάρχην πάλιν τὸν Καλλίνικον, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Πόλιν.

εὐγῆκεν ὁ χανὲς καὶ ἡ φόλαις·

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εὑρισκομένη ἡ βασιλεία εἰς ἀνάγκην ἀπὸ ἔξοδα, ἐφεῦρεν ἕνα δόσιμον, καὶ εὔγαλαν ὀνομάζοντές το χανέ, ἤγουν ὁ κάθε χανὲς ἀπὸ τριακόσια γρόσια· καὶ ἐσυνάχθη ἀπὸ ὅλον τὸ βασίλειον εἰκοσιοκτὼ χιλιάδες πουγγία ἄσπρα· τότε ἔκαμαν καὶ τὰ μαγγίρια, εὔγαλαν καὶ ταῖς φόλαις, ἡ κάθε μία ἀπὸ ἕνα δράμι, δύο εἰς τὸ ἄσπρον, καὶ μετὰ μερικαῖς ἡμέραις ταῖς ἔκαμαν ἀπὸ μίαν εἰς τὸ ἄσπρον.

ἔγινε Χριστιανὸς ἕνας κιατίπης Μουσταφᾶς.

Τότε ἦτον κάποιος Μουσταφᾶ ἐφένδης κιατίπης εἰς τὸ καλέμι τοῦ ρεῒς ἐφένδη, τὸ γένος Ἀλβανίτης, οἱ γονεῖς του Τοῦρκοι φυσικοί· τοῦτος λοιπὸν ὥντας σπουδαῖος, καλὸς εἰς τὰ ἀραβικά, καὶ ἔχωντας πάντοτε συναναστροφὴν μὲ τοὺς χριστιανούς, τὸν ἄρεσαν τὰ ἐδικά μας ἤθη, καὶ θαρρευθεὶς εἰς κάποιον Χατζῆ Γρηγόρην Χαλεπλῆν, σπουδαῖον εἰς τὴν ἀραβικὴν διάλεκτον, τὸν ἐρώτησε τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τὸν ἐκατήχησεν ὁ χατζῆ Γρηγόρης ὅλα τὰ δόγματά μας· μετὰ ταῦτα ἐπῆγεν εἰς τὸν Μωϋσῆν Σηλυβρίας Ἀράπην, καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ἕνα ἀραβικὸν εὐαγγέλιον νὰ διαβάσῃ, καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἐδιάβασε καὶ ἐκατάλαβε τὰς παραινέσεις τοῦ Χριστοῦ, τόσον ἐθερμάνθη καὶ ἐκατανύχθη, ὁποῦ εὐθὺς ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ χριστιανός· καὶ ἐπῆγε πρῶτον καὶ ἐφανέρωσε τὸν σκοπόν του εἰς τὸν τζελεμπῆ Γιαννάκην καὶ εἰς τὸν πατριάρχην κὺρ Καλλίνικον, ὥντας φίλος του, καὶ ὕστερον ἐπῆγεν εἰς τὸν Γαλατᾶν εἰς τοὺς Καπουτζίνους φραγκοπατέρας καὶ τοὺς εἶπε

τὴν γνώμην του, καὶ τὸν ἐδίδαξαν καὶ αὐτοὶ καθὼς ἔπρεπεν· αὐτὸς ὅμως τοὺς εἶπεν, ἕνα πρᾶγμα μὲ συγχίζει, ὁποῦ βλέπω πολλῶν λογιῶν διαφοραῖς, ἄλλοι εἶναι καὶ λέγονται ἀνατολικοί, ἄλλοι κατόλικοι καὶ ἄλλοι ἄλλως· τὸν εἶπαν καὶ οἱ πατέρες, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ χριστιανοὶ εἶναι· ἢ ἀνατολικὸς εἶσαι ἢ κατόλικος, ἕνα εἶναι· καὶ ἔτζι ἐπίστευσε, καὶ ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν Πόλιν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ βαπτισθεὶς μετωνομάσθη Στέφανος, ὅστις ἔγινε καὶ φραγκοπατέρας Φραντζεσκάνος.

Ἔκαμε καὶ πάλιν ἑτοιμασίαν μεγάλην ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ συγκροτηθέντων τῶν στρατευμάτων, ἐχαλάσθησαν οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ ἐγύρισαν εἰς τὴν Σόφιαν, καὶ κατεβαίνοντες οἱ Νέμτζοι παρακάτω ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι ἐπῆραν τὴν Σεμένδραν, καὶ ἐκεῖθεν ἦλθαν εἰς τὸ Νύσσι καὶ τὸ Βιδίνι, καὶ τὰ ὑπέταξαν. νικοῦσιν οἱ Νέμτζοι τοὺς Τούρκους καὶ ὑποτάζουσι κάστρη.

Ταῦτα βλέποντες οἱ μεγιστᾶνες τῶν Ὀθωμανῶν, ἐπῆγεν ὅ, τε μουφτῆς καὶ οἱ καζιασκέριδες εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν, ὅτι ἡ βασιλεία εἶναι εἰς ἀνάγκην, καὶ πρέπει νὰ κάμουν ἕνα καλὸν ἐπίτροπον τῆς βασιλείας, καὶ ὅτι ἄλλος καλλίτερος δὲν εἶναι ἀπὸ τὸν Κιπρουλόγλου Μουσταφᾶ πᾶσαν· ὅθεν ἔστειλεν εὐθὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἔφερεν ἀπὸ τὴν Χίον, καὶ τὸν ἔδωσε τὴν βοῦλλαν, ὅστις ἄρχισε νὰ κάμῃ δικαιοσύναις καὶ ἐκστρατείας ἑτοιμασίαις. βεζίρης ὁ Κιπρουλόγλους Μουσταφᾶς.

Τότε ὤντας εἰς τὴν βασιλείαν ἕνας κιζλάραγας, τὸ ὄνομά του Ἀμπέραγας, ἀνακατώνετο εἰς κάθε ὑπόθεσιν βασιλικήν, καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν ἔστειλε τὸν γιαζιτζῆ του μὲ ἕνα τεσχερὲν εἰς τὸν ἐπίτροπον, διὰ νὰ τελειώσῃ μίαν ὑπόθεσιν, καὶ δίδωντας τὸν τεσχερὲν τὸν ἐρώτησεν ὁ ἐπίτροπος, εἰς τοῦ λόγου σας ἀγαμπαμπᾶς δὲν εἶναι; ἀπεκρίθη ὁ γιαζιτζῆς, ναὶ εἶναι· καὶ σὰν εἶναι, εἶπε πάλιν ὁ ἐπίτροπος, διατὶ νὰ μὴ τὸν φέρῃ ἐκεῖνος, μόνον ἐσύ; ἀναγνώνωντας δὲ τὸν τεσχερὲν τὸν ἔξωσις τοῦ κισλάραγα Ἀμπέραγα.

εἶπε, τί ἀνακατώνεται ὁ ἀγᾶς καὶ εἰς τὰς ἔξω ὑποθέσεις; ἂς κυττάξῃ τὰ μέσα, καὶ νὰ τὸν εἰπῇς πῶς αὐτὸ ὁποῦ γράφει δὲν γίνεται. Ὁ δὲ γιαζιτζῆς πέρνωντας τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου, ἐπῆγε καὶ τὴν εἶπε τῷ κιζλάραγᾳ μὲ θυμὸν λέγωντας, τί προσμένεις πλέον; αὐτὸς καθὼς βαστᾷ τοῦ λόγου του, θέλει τελειώσει καὶ ἐμένα καὶ ἐσένα, καὶ μόνον κύτταξε τὴν δουλειάν σου· καὶ ἔκτοτε ἄρχισεν ὁ κιζλάραγας νὰ σκάπτῃ τὸν λάκκον του· τότε ὅμως ὄντας ρεκιὰπ καϊμεκάμης ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ὁ ὁποῖος ἦτον χαζνεδάρης τοῦ Ἀχμὲτ πασᾶ καὶ οἰκεῖος τῷ βεζίρῃ, ἐπῆρεν εἴδησιν, ὅτι ὁ κιζλάραγας πάσχει νὰ καταβάλλῃ τὸν ἐπίτροπον, καὶ μίαν ἡμέραν εἶπε τῷ γιαζιτζῇ ἐφένδῃ, μὲ ἔκαμαν ρεκιὰπ καϊμεκάμην, καὶ ὄντας τὰ ἔξοδά μου πολλὰ, τὰ χάσια ὁποῦ μὲ ἔκαμαν εἶναι ὀλίγα καὶ δὲν μὲ φθάνουν· ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ἔχε ὑπομονὴν μερικαῖς ἡμέραις, καὶ διορθόνονται τὰ πράγματα· τότε ἐπῆγεν εἰς τὸν ἐπίτροπον ὁ Ἀλῆ πασᾶς καὶ τὸν εἶπε· τί στέκεσαι; ὁ Ἀράπης καθὼς ἐκατάλαβα σὲ ἔχει τελειωμένον! ἐπειδὴ τὸ καὶ τὸ μὲ εἶπεν ὁ γιαζιτζῆ ἐφένδης· καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ λόγια ἐμήνυσεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἐπίτροπον νὰ πηγαίνῃ μέσα, καὶ ἐκατάλαβεν ὁ ἐπίτροπος πῶς τὸν θέλει διὰ νὰ τὸν πάρῃ τὴν βοῦλλαν· καὶ ἐμήνυσε τῷ βασιλεῖ, ὅτι εἶναι ἀχαμνὸς καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ πηγαίνῃ· ἔστειλε καὶ ἐκ δευτέρου καὶ τὸν ἐλάλησεν ὅτι ἐξ ἀποφάσεως νὰ πηγαίνῃ· ὁ δὲ βεζιραζέμης ἔστειλε τὸν ρεκιὰπ καϊμεκάμην νὰ τὸν προστάξῃ διὰ μέσου του τί εἶναι ὁ ὁρισμός του, ὅτι αὐτὸς εἶναι ἄρρωστος καὶ δὲν ἠμπορεῖ· καὶ εὐθὺς ἔστειλε καὶ ἐλάλησε τὸν μουφτῆν, τοὺς δύο καζιασκέριδες καὶ τὸν γενίτζερ ἀγασῆ, καὶ τοὺς εἶπεν· ἠξεύρετε καλὰ πῶς ἐγὼ τὴν βοῦλλαν δὲν τὴν ἐγύρευσα, μήτε τὴν ἤθελα· ὅμως βλέπωντας τὴν βασιλείαν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, τὴν ἐδέχθηκα διὰ νὰ δουλεύσω τὸ δεβλέτι· καὶ ἂν γνωρίζετε πῶς ἐκυβέρνησα ἀχαμνὰ, νὰ μὲ εἰπῆτε! εἶπαν ἐκεῖνοι,

ὄχι! πολλὰ καλὰ κυβερνᾷς, καὶ ὅλοι σὲ θέλουν καὶ ἀγαποῦν· εἶπε πάλιν ὁ ἐπίτροπος, ἀμὴ σᾶς ἐρωτῶ, ἕνας τριάντα γροσιῶν ἀράπης νὰ ἀνακατόνῃ ἕνα βασίλειον καὶ νὰ τὸ συγχίζῃ, εἶναι πρέπον; τὸ στέργετε; τὸ ὑποφέρετε; ὄχι! ἀπεκρίθησαν ὅλοι· τότε ὁ βεζίρης τοὺς εἶπεν, ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν τὸ στέργετε, πηγαίνετε εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἰπέτε τον νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ. Καὶ οὕτως ἐπῆγαν ὅλοι εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τὴν ὥραν ὁποῦ ἔφθασεν ὁ ρεκιὰπ καϊμεκάμης καὶ ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸν βασιλέα, ὁποῦ ἦτον ὅλος θυμὸς διὰ τὸν βεζίρην ὁποῦ τὸν ἐμήνυσε καὶ δὲν ἦλθε, τὸν εἶπαν πῶς ἦλθεν ὁ μουφτῆ ἐφένδης, οἱ καζιασκέριδες καὶ ὁ γενίτζερ ἀγᾶς, καὶ τοὺς ἔβαλε μέσα· καὶ καθὼς ἐμβῆκαν, μετὰ τὴν προσκύνησιν, ἄρχισε πρῶτον ὁ γενίτζερ ἀγασῆ καὶ εἶπε· πολυχρονημένε μου βασιλεῦ, τὸ κοῦλι οἱ σκλάβοι σου οἱ γιανιτζάροι μὲ ἔστειλαν καὶ παρακαλοῦν τὴν βασιλείαν σου νὰ ἐλευθερώσῃς τὸν Δαρισαδὲτ ἀγασῆ! ὁ δὲ βασιλεὺς ἐσυγχίσθη καὶ τὸν ἐκακοφάνη, λέγωντας, καὶ πῶς νὰ κάμω τὸ τοιοῦτον, νὰ τὸν εὐγάλω ἀπὸ κοντά μου; τότε καὶ ὁ Δαρισαδὲτ ἀγασῆ ἔπεσεν εἰς τὰ ποδάρια τοῦ βασιλέως, παρακαλῶντας νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ· ὁ γενιτζέραγας καὶ πάλιν· πολυχρονημένε μου βασιλεῦ, σὲ παρακαλοῦν οἱ σκλάβοι σου νὰ τὸν ἐλευθερώσῃς! καὶ οὕτω βλέπωντας ὁ βασιλεὺς καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ κάμῃ ἀλλέως, τὸν ἐλευθέρωσεν· ὁ δὲ ἐπίτροπος παρέλαβεν ὅλην τὴν ἐξουσίαν, καὶ μετὰ μερικὰς ἡμέρας ἐκρέμασε καὶ τὸν γιαζιτζῆ ἐφένδην.

Τὴν δὲ πρώτην ἄνοιξιν ὁ βεζιραζέμης ἐκίνησεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐδιόρισε τὸν Τζερκὲζ Χουσεῒν πασᾶν σερασκέρην μὲ ἄλλους πασάδες μαζί, καὶ τὸν Κοῦρσον Τέκελην μὲ τὰ στρατεύματα, καὶ ἔγραψε καὶ τὸν Κωνσταντὶν βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας νὰ ἑτοιμασθῇ μὲ τὰ στρατεύματά του νὰ τοὺς ἐμβάσῃ εἰς τὴν Ἐρδελίαν· καὶ τοὺς ἔμβασε μέσα, ὅπου συναπαντήθηκαν μὲ τὰ Νέμτζικα στρατεύματα καὶ μὲ τὸν Χαϊζι- ἐκστρατεία κατὰ Νεμτζῶν καὶ νίκη Τούρκων

λὲρ γκενεράλην, καὶ πολέμου γενομένου, ἔπεσεν ὁ σερασκὲρ Χουσεῒν πασᾶς, τὸ δὲ λοιπὸν στράτευμα ἐστάθηκε, καὶ ἐνίκησαν τοὺς Νέμτζους, καὶ ἔπίασαν καὶ τὸν Χαΐζιλὲρ ζωντανόν· καὶ ἐμβαίνοντες μέσα εἰς τὴν Ἐρδελίαν, τοὺς ἐπροσκύνησαν οἱ Οὔγγροι, καὶ ἐκορώνιασαν τὸν Τέκελην διὰ κράλην τῆς Οὐγγαρίας· βλέποντες δὲ οἱ Νέμτζοι πῶς ἐμβῆκαν τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα εἰς τὴν Ἐρδελίαν καὶ ἐκορώνιασαν τὸν Κοῦρσον ρῆγα τῆς Οὐγγαρίας, ἦλθαν νὰ τὴν γλυτώσουν· τὰ δὲ ὀθωμανικὰ στρατεύματα μετὰ τοῦ Τέκελη καὶ τοῦ Μπασκράμπα Κωνσταντίνβοδα, ὡς εἶδαν τὴν τῶν Γερμανῶν εἰς Ἐρδελίαν ἔφοδον, ἔφυγαν καὶ ἦλθαν ὅλοι εἰς τὴν Βλαχίαν.

ἅλωσις τῶν κάστρων τῶν Νεμτζῶν ὑπὸ Τούρκων.

Ὁ δὲ βεζιραζέμης εὑρίσκωντας τὸν τόπον ἄδειον χωρὶς στρατεύματα Νεμτζῶν, ἐπῆγε καὶ ἐπῆρε τὸ Νύσσι, τὴν Σεμένδραν, ἔπειτα καὶ τὸ Μπελιγράδι· τὸ δὲ Βιδίνι τὸ ἐκκαίρωσαν οἱ Νέμτζοι καὶ τὸ ἄφηκαν· ἔγινε δὲ χαρὰ εἰς ὅλους τοὺς Τούρκους ὁποῦ πάντοτε ἐνικοῦντο, καὶ τότε ἐνίκησαν καὶ αὐτοί· καὶ ἐγύρισεν ὁ ἐπίτροπος νικητὴς εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ πέρνωντας τὸν βασιλέα ἦλθον εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἐχάρηκαν ὅλοι οἱ πολῖται.

ὁ ἅγιος Τάφος δίδεται εἰς τοὺς Φραντζέζους.

Τότε ἔδωκεν ὁ ἐπίτροπος τὸν ἅγιον Τάφον εἰς τοὺς Φραντζέζους.

εὔγηκεν ὁ ἐλιᾶς, τὸ ἐφσὰτ καὶ ὁ ἐτνᾶς, καὶ καλόγηροι καὶ γεμτζίδες νὰ πληρόνωσι.

Εὔγαλε καὶ τὸ τριῶν λογιῶν χαράτζι εἰς τοὺς Χριστιανούς, ἐλιᾶ, ἐφσάτ, καὶ ἐτνᾶ, τὸ πρῶτον ἐννέα γροσίων, τὸ δεύτερον τεσσάρων ἥμισυ, καὶ τὸ τρίτον δύο γροσίων καὶ ρουπι· ὅτι πρότερον ἦτον ὁ γιοβᾶς, εἰς τὸν ὑπανδρεμένον τέσσερα ἥμισυ γρόσια καὶ εἰς τὸν ἀνύπανδρον τριαήμισυ, ἐπίσης πλούσιος καὶ πτωχός· τότε οἱ καλόγηροι καὶ οἱ παπάδες δὲν ἔδιδαν χαράτζι, καὶ οἱ γεμτζίδες δὲν ἔδιδαν, μὲ τὸ νὰ ἦναι ζαχερετζίδες· αὐτὸς ὅμως ἔβαλε νὰ δώσουν καὶ οἱ καλόγηροι καὶ οἱ παπάδες, καὶ οἱ γεμτζίδες. Οἱ Ἑβραῖοι τὸ πρῶτον εἶχαν τὸ χαράτζι τους ξεχωριστόν, καὶ τότε τοὺς ἔβαλε καὶ αὐτοὺς νὰ

δώσουν καθὼς καὶ οἱ Χριστιανοί. Αὐτὸς ἐν εὐκολίᾳ ἔδιδε θέλημα καὶ ἐφτιάνουνταν ἐκκλησίαις, ὅθεν εἰς τὸν καιρόν του πολλαῖς ἐκκλησίαις ἐφτιάσθησαν.

Κατὰ δὲ τὸν δεύτερον χρόνον ἔκαμε μεγάλην ἑτοιμασίαν καὶ ἐκστράτευσε κατὰ τῶν Νεμτζῶν· ἐσηκώθη καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπῆγε μετ' αὐτοῦ ἕως εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐκίνησεν ὁ βεζίρης μετὰ τῶν στρατευμάτων καὶ ἦλθεν εἰς Φιλιππούπολιν, καὶ ἐκεῖ ἦλθεν εἴδησις, ὅτι ἀπέθανεν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάνης, καὶ ἔκαμαν βασιλέα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ σουλτὰν Ἀχμέτην, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Ἰμπραχίμ.

βασιλεία σουλτὰν Ἀχμέτη.

Ὁ δὲ βεζιραζέμης ἐπῆγε μὲ τὰ στρατεύματα εἰς τὸ Μπελιγράδι καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπέρασε πέρα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Ὄσεκι, καὶ ἐκεῖ συναπαντήθη μὲ τὰ γερμανικὰ στρατεύματα, καὶ φρικτοῦ πολέμου γενομένου πολλοὶ γκενεράλοι ἔπεσαν καὶ ἐθανατώθησαν· λέγεται δὲ νὰ ἦτον εἰς τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα ὡς τριάντα χιλιάδες Ἀλβανῖται, οἱ ὁποῖοι ἔδειξαν τὴν περισσοτέραν ἀνδραγαθίαν εἰς τὸν πόλεμον· καὶ ἀγκαλὰ ἡ νίκη ἐφάνη νὰ ἦτον τῶν Τουρκῶν, ἐκεῖ ὅμως ἦλθεν ἕνα βόλι καὶ ἐκτύπησε τὸν βεζιραζέμην καὶ ἔπεσε σεΐτης, οἱ δὲ Τοῦρκοι κατὰ τὴν συνήθειάν τους, ὡς εἶδον, ὅτι ἔπεσεν ὁ προεστώς τους, ἔφυγαν εὐθὺς καὶ ἄφησαν τὰ τζαδίρια τους μὲ τὸν χαζνὲ καὶ ὅλον τὸ ὀρδί.

νίκη πρῶτον Τούρκων, ἔπειτα Νεμτζῶν.

Ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ὅτι ἔπεσεν ὁ βεζιραζέμης ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ ρεκιὰπ καϊμεκάμη Ἀραμπατζῇ Ἀλῇ πασᾷ (ὠνομάσθη δὲ οὕτω μὲ τὸ νὰ ἐξώριζε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸν ἀραμπᾶν), καὶ ἔκαμε βεζαρέτι ἓξ μῆνας, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐφάνη ἡ δούλευσίς του ἀρεστὴ τῷ βασιλεῖ τὸν εὔγαλεν· ἡ ἑτοιμασία ὅμως τοῦ πολέμου ἐγίνετο, καὶ ἤφεραν τὸν Σοφῆ Ἀλῆ πασᾶν καὶ τὸν ἔδωκε τὴν βοῦλλαν, ὅστις ἦτον ἄνθρωπος φιλοδίκαιος, ἀδωρολήπτης, τῆς αὐτῆς γνώμης μὲ τὸν Κιπρουλόγλου, καὶ ὅποιος ἐζητοῦσε θέλημα διὰ νὰ φτιάσῃ ἐκκλησίαν, τὸν ἔδιδε παρευθύς.

βεζίριδες ὁ Ἀραμπατζῆ Ἀλῆ πασᾶς καὶ ὁ Σοφῆ Ἀλῆ πασᾶς.

ἐπιστρέφουσιν οἱ πρέσβεις ἀπὸ τὸ Γυπέριον, καὶ γέννησις σουλτὰν Ἰμπραχίμη.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐγύρισαν καὶ οἱ πρέσβεις ἀπὸ τὸ Γυπέριον, ὅ τε Ζουλφικὰρ ἐφένδης δηλαδὴ καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος, καὶ ἦλθον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ἔκαμαν δὲ εἰς τὴν Γερμανίαν χρόνους τέσσαρας· καὶ τοὺς ἐπῆρε μαζί του ὁ βεζιραζέμης καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπελιγράδι, καὶ δὲν ἄρχισε πόλεμον μὲ τοὺς Γερμανούς, ἀλλ' ἐδυνάμωνε τὸ κάστρον Μπελιγράδι ὅλον τὸ καλοκαίρι· ἦλθε δὲ εἴδησις τῷ βεζιραζέμη πῶς ἐγεννήθη τῷ βασιλεῖ υἱὸς ὁ σουλτὰν Ἰμπραχίμης, καὶ ἔγινε δονανμᾶς εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τῆς βασιλείας πέντε ἡμέραις καὶ πέντε νύκταις.

διορία τοῦ βεζίρη διὰ τὰ χαράτζια.

Αὐτὸς ὁ ἐπίτροπος ἔκαμεν ὅτι νὰ ἦναι ὅλα τὰ χαράτζια ἀλισεβιέ, ἤγουν ὅλα ἐφσάτια.

γυρίζει ὁ βεζίρης εἰς Ἀδριανούπολιν.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐγύρισεν ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

ὁ δραγουμάνος ἔρχεται εἰς Βουκουρέστι.

Τότε ἔδωκε θέλημα τὸν μέγαν δραγουμάνον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ σπίτι του ἐμπροστά, ὅστις ἦλθε διὰ τοῦ Δουνάβεως εἰς Ρουτζοῦκι καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βουκουρέστι, καὶ ἀνταμώθη μετὰ τοῦ Κωνσταντίνβοδα Μπασαράμπα, τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐγίνοντο οἱ γάμοι τῆς δομνίτζας αὐτοῦ Στάνκας μετὰ τοῦ Ράδουλ μπεϊζαδὲ υἱοῦ τοῦ Ἠλιάσκου βόδα, καὶ τὸν ἐδέχθη μετὰ μεγάλης τιμῆς, καὶ ἔγινε πενθερὸς ἀπὸ μέρους τοῦ γαμβροῦ· μετὰ ταῦτα ἐτελειώθησαν καὶ οἱ ἀρραβῶνες τῆς δομνίτζας Ἠλίνκας μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σκαρλάτου· ἐκάθησε δὲ εἰς τὸ Βουκουρέστι ἕως δέκα ἡμέρας, ἔχωντάς τον ὁ αὐθέντης εἰς μεγαλωτάτην τιμὴν καὶ περιποίησιν· καὶ ὅταν ἐκίνησε διὰ τὴν Πόλιν τὸν ἐξεπροβόδισαν μὲ πομπόζον ἀλάϊ καὶ μὲ φιλοδωρήματα ἀρκετά, δίδωντάς τον καὶ ἱκανοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν συντροφιάσουν ἕως εἰς τὴν Πόλιν, ὅπου φθάνωντας ἐκάθησε δέκα ἡμέρας, καὶ πέρνωντας τὴν γυναῖκά του ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

ἑτοιμασία πολέμου.

Ἄρχισε πάλιν ὁ ἐπίτροπος νὰ κάμῃ ἑτοιμασίαν διὰ τὴν ἄνοιξιν, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον.

Ὁ βασιλεὺς εἶχε συνήθειαν καὶ ἐπεριπατοῦσε καθ᾽ ἑκάστην ἔξω τεπτίλι διὰ νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ μάθῃ τί λέγουν ὁ κόσμος· καὶ ἄκουε πῶς ἐπαραπονοῦντο καὶ ἐπροσκλαίοντο ὅλοι ἀπὸ τὸν τεφτερδάρην πῶς κάμνει ἀδικίαις· ὅθεν ἐπρόσταξε τὸν βεζιραζέμην νὰ τὸν εὐγάλῃ ἐξ ἀποφάσεως καὶ νὰ βάλλῃ ἄλλον· ἐμήνυσε καὶ ὁ βεζιραζέμης τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ τὸν ἀφήσῃ, ἐπειδὴ εἶχεν ὅλον τὸν λογαριασμὸν τῆς τοῦ πολέμου ἑτοιμασίας ἐπάνω του, καὶ ἂν ἀλλαχθῇ αὐτὸς ἐνδέχεται νὰ γένῃ λάθος, ὄντας ἐπάνω εἰς τὸ κίνημα· ὁ βασιλεὺς πάλιν καὶ ἐκ δευτέρου ἐπρόσταξε σφοδρῶς, χωρὶς ἄλλο νὰ τὸν ἀλλάξῃ· βλέποντας ὁ ἐπίτροπος τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης τοῦ βασιλέως, ἐπῆγεν ἀτός του εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν: ἰδού, βασιλεῦ, ὁποῦ ἤφερα τὸ ἀμανέτι ὁποῦ μὲ ἔδωκες, καὶ ἰδοὺ καὶ τὸ κεφάλι μου· ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ τὸ κυβερνήσω, καὶ ὅ, τι εἶναι ὁρισμὸς τῆς βασιλείας σου· ὁ βασιλεύς, ἀγκαλὰ καὶ ἦτον ἄνθρωπος θυμώδης, καὶ ἂν ἦτον ἄλλος ἤθελε κακοπάθει, ὅμως μὲ τὸ νὰ τὸν ἀγαποῦσεν αὐτὸν καὶ τὸν εἶχεν εἰς καλὴν ὑπόληψιν, ἐπειδὴ ἦτον καλὸς ἄνθρωπος, τόσον μόνον τὸν εἶπεν· ἐγὼ μήτε πρῶτα δὲν ἤθελα νὰ σὲ δώσω τὴν βοῦλλαν, μόνον μὲ ἀνάγκασαν πολλοί· καὶ ἔτσι ἐπροσκύνησε καὶ εὐγῆκεν ἔξω· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κιζλάραγα νὰ τὸν ἐρωτήσῃ τί ζητεῖ, καὶ εἶπεν· ὅτι παρακαλῶ νὰ μὲ δώσῃ ἄδειαν νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Μπροῦσαν εἰς τὸ σπίτι μου, καὶ νὰ παρακαλῶ τὸν θεὸν διὰ τὴν ζωὴν καὶ ὑγείαν του. Καὶ ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν ρεκιὰπ καϊμεκάμην τὸν Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶ πασᾶν καὶ τὸν ἔδωκε τὴν βοῦλλαν. βεζίρης ὁ Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶς.

Μετ᾽ οὐ πολλὰς ἡμέρας ἦλθε λόγος πῶς ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Κωνσταντίνβοδας Καντεμίρης, αὐθέντης τῆς Μπογδανίας καὶ ἔκλεξαν οἱ ἄρχοντες διὰ αὐθέντην τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον τὸν Δημητράσκον βόδα, μὲ τὸ νὰ ἔλειπεν ὁ μεγαλείτερος Ἀντίοχος βόδας εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἔστειλαν ἀναφο- αὐθεντεύει εἰς Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντῖνος υἱὸς τοῦ Δούκα βόδα.

ραῖς εἰς τοὺς ἄρχοντας, ὁποῦ εἶχαν ὑπάγει προτήτερα εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, νὰ ταῖς δώσουν εἰς τὴν Πόρταν, καὶ νὰ παρακαλέσουν νὰ γένῃ τὸ θέλημά τους· ὅμως ὁ Κωνσταντίνβοδας Μπασαράμπας πέρνωντας τὴν εἴδησιν, ἐπρόλαβε μὲ δύναμιν ἀσπρῶν, καὶ ἐκατόρθωσε νὰ δοθῇ ἡ αὐθεντεία εἰς τὸν γαμβρόν του τὸν Κωνσταντίνβοδα υἱὸν τοῦ Δούκα βόδα· καὶ οὕτως ἔστειλαν καὶ τὸν ἐσήκωσαν ἀπὸ τὴν Πόλιν, καὶ πηγαίνοντές τον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐφόρεσε καβάδι διὰ τὴν αὐθεντείαν τῆς Μπογδανίας.

γάμοι τῆς Ῥωξάνδρας θυγατρὸς τοῦ δραγουμάνου.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Ῥωξάνδρας θυγατρὸς τοῦ μεγάλου δραγουμάνου μετὰ τοῦ Ματαίη μπεϊζαδὲ τοῦ Γρηγόρβοδα, τοὺς ὁποίους ἐστεφάνωσεν ἐκ μέρους τοῦ Κωνσταντίνβοδα Μπασαράμπα ὁ Μιχάλης σπαθάρης Καντακουζηνὸς ὤντας τότε εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

ἐκστρατεία κατὰ τῶν Νεμτζῶν καὶ παναγιώτατος ὁ Διονύσιος Σερογλάνης.

Ἦλθε καιρὸς νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ βεζιραζέμης πάλιν κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ ἐστοχάσθη διὰ καλλίτερον νὰ μὴ πηγαίνῃ ἀπὸ τὴν στράταν τοῦ Μπελιγραδίου, καθὼς ἄλλοτε ἄλλοι βεζιραζέμιδες, ἀλλὰ νὰ ἔλθῃ νὰ περάσῃ διὰ τῆς Βλαχίας εἰς τὴν Γρανσυλβανίαν διὰ νὰ τὴν κυριεύσῃ· καὶ ἐρχόμενος ἕως τὸ Ῥουστζοῦκι, ὁμοῦ καὶ ὁ χάνης, εὐγῆκεν ὁ Κωνσταντίνβοδας Μπασαράμπας εἰς προϋπάντησιν εἰς τὸ Ῥουστζοῦκι, ἔχωντας καὶ ἄρχοντας τῆς τζάρας μαζί του, καὶ τὸν ἐδέχθη ὁ βεζιραζέμης μὲ ἱλαρότητα καὶ τὸν εἶπε, νὰ γυρίσῃ εἰς τὸν θρόνον του διὰ νὰ ἑτοιμάσῃ κονάκια καὶ τὰ τῆς ὁδοιπορίας ἀναγκαῖα. Τότε ἐπαρακάλεσεν ὁ Μπασαράμπα βόδας διὰ τὸν κὺρ Διονύσιον τὸν Σερογλάνην (ὁ ὁποῖος ἦτον εἰς τὴν Βλαχίαν) διὰ νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ πάλιν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, καὶ εἰσηκούσθη, καὶ φορῶντάς τον καβάδι τὸν ἔστειλεν εἰς βασιλεύουσαν.

πολιορκεῖται τὸ Μπελιγράδι ὑπὸ Νεμτζῶν.

Τὰς ἡμέρας δὲ ὁποῦ ἄρχισαν τὰ στρατεύματα νὰ περνοῦν τὸν Δούναβιν, ἦλθεν εἴδησις ἀπὸ τὸν πασᾶν τοῦ Μπελιγραδίου, ὅτι οἱ Νέμτζοι ἐπολιόρκησαν τὸ Μπελιγράδι καὶ νὰ προφθάσῃ

ὁ βεζιραζέμης τὸ ὀγληγορώτερον πρὸς βοήθειαν· καὶ εὐθὺς ὁ βεζιραζέμης ἐκίνησε μετὰ τῆς μετ' αὐτοῦ δυνάμεως καὶ φθάνωντας εἰς τὸ Μπελιγράδι τὸ ἐγλύτωσε.

Ὁ δὲ κὺρ Διονύσιος φθάνωντας εἰς τὴν Πόλιν, εὔγαλε τὸν κὺρ Καλλίνικον ἀπὸ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον καὶ ἀπεκαταστήθη αὐτὸς οἰκουμενικὸς πατριάρχης· ἀγκαλὰ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς δὲν τὸν ἤθελαν μὲ κανένα τρόπον, ὅμως τί ἠμποροῦσαν νὰ κάμουν, ἕως οὗ νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ βεζιραζέμης; *οἱ ἀρχιερεῖς δὲν θέλουσι τὸν Διονύσιον.*

Τότε ἔκαμαν καϊμεκάμην τὸν Καλαϊλικόζ, ὅστις ἔκαμε πολλὰ κακὰ καὶ φοβερὰ γιασάκια, εἰς τόσον ὁποῦ οἱ χριστιανοὶ δὲν ἤξευραν τί φορέματα νὰ φορέσουν· ἐπείραζε καὶ τῶν ἐλτζίδων τοὺς ἀνθρώπους· καὶ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα κακὰ ἔκαμε καὶ τοῦτο· ἐπαράγγειλεν εἰς ὅλα τὰ λουτρὰ καὶ ἔκαμαν λουριά, καὶ τὸ κάθε λουρὶ εἶχεν ἀπὸ δύο κουδουνάκια μικρά, καὶ ἐπρόσταξεν ὅτι ὅποιος ξεγυμνωθῇ νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ λουτρὸν νὰ λουσθῇ, ὅ, τι λογῆς φυλῆς καὶ ἂν ἦτον, ἔξω ἀπὸ τοὺς Τούρκους, νὰ τὸ δέσῃ εἰς τὸ χέρι, καὶ ἔτσι νὰ ἔμβῃ μέσα. *μεγάλα γιασάκια εἰς Πόλιν.*

Ἐγύρισεν ὁ ἐπίτροπος εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· τότε καὶ ὁ ἐλτζῆς τῆς Φράντζας ὤντας εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐπροσκλαύθη εἰς τὸν ἐπίτροπον ἀπὸ τὸν Καλαϊλικὸζ διὰ ταῖς ἀτιμίαις ὁποῦ ἔκαμεν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἐπιλοίπους ἐλτζίδες, καὶ εὐθὺς τὸν εὔγαλεν ἀπὸ τὸ καϊμεκαμλίκι καὶ ἔστειλε τὸν Χουσεΐν πασᾶν Ἀμιτζαογλοῦ. *ἐξώσθη ὁ καϊμεκάμης διὰ μεσιτείας τοῦ ἐλτζῆ τῆς Φράντζας.*

Οἱ ἀρχιερεῖς μαθόντες τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἐπιτρόπου εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐσηκώθησαν ὅλοι καὶ πέρνοντες τὸν κὺρ Καλλίνικον πατριάρχην, ἦλθον εἰς Ἀδριανούπολιν· ἐκίνησε καὶ ὁ Διονύσιος μὲ τέσσαρας ἀρχιερεῖς, μὲ τὸν Νεόφυτον Ἡρακλείας, μὲ τὸν Γαβριὴλ Χαλκηδόνος (ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισεν ὕστερον οἰκουμενικὸς πατριάρχης) καὶ μὲ τῶν Δέρκων τὸν Νικόδημον καὶ μὲ τὸν Γάνου καὶ Χώρας, καὶ ἐπῆγε κατόπιν τους· καὶ φθάνοντες ἐκεῖ τοὺς ἀκολούθησαν καὶ ἄλλοι κοσμικοὶ εἰς τὴν *βεζίρης ὁ Ἀλῆ πασᾶς καὶ παναγιώτατος ὁ Καλλίνικος.*

Ἀδριανούπολιν· ὅμως οἱ περισσότεροι ἦτον μὲ τὸ μέρος τοῦ Καλλινίκου· καὶ ἔπεσαν εἰς κρίσες καὶ ἄρχισαν νὰ μαλώσουν, ὥστε καὶ ἐδάρθησαν εἰς τὸ διβάνι· ὁ κὺρ Διονύσιος εἶχε βοηθὸν τὸν Μπασαράμπαν βόδα, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτοὺς τοὺς καυγάδες ἐμαζιλεύθη ὁ ἐπίτροπος, καὶ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ Σάμταρα μπουλουσὶ νὰ φέρῃ τὸν τεφτερδὰρ Ἀλῆ πασᾶν νὰ τὸν δώκῃ τὴν βοῦλλαν· ὅθεν ἡσύχασαν τότε καὶ οἱ καλόγηροι ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ ἐπίτροπος ὁ νέος, ὅστις μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔφθασεν, ἄνθρωπος καλός, φρόνιμος, μεγαλοπρεπὴς καὶ μεγαλόδωρος· τότε πάλιν ἄρχισαν οἱ καλόγηροι νὰ εὐγαίνουν εἰς τὸ διβάνι νὰ κρισολογοῦνται καὶ νὰ ὑβρίζωνται· εἰς ὅλον τὸ ὕστερον ὅμως ἐνίκησε τὸ μέρος τοῦ κὺρ Καλλινίκου, καὶ τὸν ἀπεκατάστησαν πατριάρχην, ὁ δὲ κὺρ Διονύσιος ἐπαρκμέρισε.

ἀπατᾷ ὁ Ἡρακλείας τὸν τζαούσην ὁποῦ τὸν ἐπήγαινεν εἰς ἐξορίαν.

Τότε ὁ κὺρ Καλλίνικος ἀποκατασταθεὶς πατριάρχης ἐξώρισε τὸν Ἡρακλείας εἰς τὴν Κύπρον, περνῶντας ὅμως εἰς τὸ Σκούταρι νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κύπρον ἐγέλασε τὸν τζαούσην καὶ τὸν ἐπῆρεν εἰς τὸ Κουσκουντζοῦκι διὰ νὰ ξεφαντώσουν εἰς ἕνα σαράγι, καὶ ἐπῆγεν ὁ ἄγνωστος· τὸ δὲ σαράγι ἐκεῖνο ἔτυχε καὶ ἦτον καϊᾶ σουλτάνας, καὶ ἐμβαίνοντες μέσα, ἀφ' οὗ ἐξεφάντωσαν, εἶπε τῷ τζαούσῃ: ἐγὼ ἀπ' ἐδῶ δὲν εὐγαίνω, καὶ ἐσὺ ἐὰν θέλῃς τὸ καλόν σου πήγαινε καὶ κρύψου· ἰδοὺ ὁποῦ σὲ δίδω καὶ ἔξοδα· ὅτι ἂν φανερώσῃς πῶς μὲ ἔχασες ἀπὸ τὰ χέριά σου, κινδυνεύεις· μόνον κάθησαι, ὥστε νὰ μὲ ἔλθῃ ἰτλὰκ φερμάνι, καὶ τότε εὐγαίνεις εἰς τὸ φανερόν.

ἐξορίζει ὁ Μπασαράμπας τὸν σπαθάρην Λασκαράκην.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας καὶ ὁ Κωνσταντίνβόδας Μπασαράμπας μὲ δύναμιν ἄσπρων ἐξορίζει τὸν σπαθάρην Λασκαράκην Ρωσσέτον εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἡ αἰτία ἦτον αὐτή· ἐρχόμενος ὁ ῥηθεὶς νέος ἐπίτροπος ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν εὐγῆκεν ἐμπρός του εἰς Νικομήδειαν καὶ τὸν ἀντάμωσε· καὶ τὸν εἶπεν ὁ ἐπίτροπος νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐπῆγεν· ὅμως δὲν ἡσύχαζεν,

ἀλλὰ ἐπήγαινεν εἰς ταῖς πόρταις· καὶ μαθὼν ὁ Μπασαράμπαβόδας τὸν ἐξώρισε.

Τότε ἐκίνησε πάλιν εἰς τὸν μετὰ τῶν Νεμτζῶν πόλεμον, καὶ εἰς τὴν στράταν τὸν ἦλθεν εἴδησις πῶς οἱ Βενετζιάνοι πηγαίνοντες εἰς τὴν Χίον τὴν ἐπολιόρκησαν καὶ τὴν ἐπῆραν· εὑρέθη καὶ ὁ βασιλικὸς στόλος εἰς τὴν Χίον, ὥντας καπετὰν πασᾶς ὁ Δαμὰτ Χασᾶν πασᾶς μὲ εἴκοσι γαλούνια καὶ εἰκοσιτρία κάτεργα, καὶ δὲν ἐστάθη νὰ πολεμήσῃ μόνον ἐπῆρε τὴν ἀρμάδα καὶ ἀνεχώρησε, καὶ οὕτως ἐπάρθη ἡ Χίος. κυριεύεται ἡ Χίος ὑπὸ τῶν Βενετίκων.

Μαθὼν ὁ βασιλεὺς τὴν ἅλωσιν τῆς Χίου ἐμήνυσε τὸν ἐπίτροπον, ὅτι νὰ κάμῃ παντοίῳ τρόπῳ νὰ τὴν πάρῃ ὀπίσω· καὶ εὐθὺς ὁ ἐπίτροπος ἔξωσε τὸν καπετὰν πασᾶν Δαμὰτ Χασᾶν πασᾶν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμε τὸν Χουσεῒν πασᾶν Ἀμιτζαογλοῦ. προσταγὴ τοῦ βασιλέως διὰ τὴν Χίον.

Τότε ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ὁ Μισιρλόγλους, ὁποῦ ἦτον Ἀνατὸλ μπεηλέρμπεης, μὲ τὰ στρατεύματα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἠξεύρωντάς τον ὁ ἐπίτροπος πῶς ἔχει τὴν πρᾶξιν τῆς θαλάσσης, μὲ τὸ νὰ ἐστάθη καὶ ἄλλοτε καπετὰν πασᾶς, τὸν ἔκαμε σερασκέρην ἐπάνω εἰς τὸν καπετὰν πασᾶν καὶ εἰς ὅλην τὴν ἀρμάδα, καὶ ἔκαμεν ἐπάνω εἰς τὰ γαλούνια προεστὸν τὸν Μέτζο Μόρτον, ἤγουν καπετὰν δελὲ νάβι· καὶ πηγαινάμενος εἰς ταῖς Φώκαις διὰ ξηρᾶς ὁ Μισιρλόγλους ηὗρεν ὅλην τὴν βασιλικὴν ἀρμάδα καὶ τὴν ἀρμάτωσε μὲ ὅλα τὰ πρὸς πόλεμον χρειαζόμενα. ἐκστρατεία κατὰ τῆς Χίου.

Ὁ δὲ ἐπίτροπος τότε πηγαίνωντας εἰς τὸν πόλεμον, ἦλθεν εἰς Πετροβαραδίνι καὶ τὸ ἐπολιόρκησε, καὶ τὸ ἐπολέμησε δύο μῆνας καὶ δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ πάρῃ· καὶ φθάνοντας τὸ φθινόπωρον ἐγύρισεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν. πολιορκεῖται τὸ Πετροβαραδίνι ὑπὸ Τούρκων.

Ἀφ' οὗ ἐπέστρεψεν εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ ἐπίτροπος, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς χάτι σερίφι εἰς τὸν Μισιρλόγλου προστάζωντάς τον, ὅτι τὴν Χίον ἀπὸ λόγον του τὴν ἠξεύρει, μόνον νὰ δευτέρα προσταγὴ τοῦ βασιλέως διὰ τὴν Χίον.

ὑπάγῃ νὰ πολεμήσῃ μὲ τὴν ἀρμάδα καὶ νὰ τὴν πάρῃ· τότε εἰς τὴν ἀρμάδα ἦτον καπετὰν πασᾶς, ὡς προέφημεν, ὁ Χουσεῒν πασᾶς Ἀμιτζαογλοῦς, ὁ ὁποῖος ὕστερον ἐστάθη καὶ βεζιραζέμης· ὁ Μετζομόρτος καπετὰν δελὲ νάβι ἔκαμε πολλαῖς ἀνδραγαθίαις εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον.

πόλεμος Τουρκῶν καὶ Βενετζιάνων.

Βλέποντας ὁ Μισιρλόγλους τὴν βασιλικὴν προσταγὴν ἐκίνησε μὲ τὴν ἀρμάδα τὸν Ἰανουάριον μῆνα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Χίον καὶ ἐπροσκαλοῦσε τοὺς Βενετζιάνους νὰ εὔγουν εἰς τὸν πόλεμον· ἡ ἀρμάδα τῶν Τουρκῶν ἦτον, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, εἴκοσι γαλούνια καὶ εἰκοσιτρία κάτεργα, τῶν δὲ Βενετζιάνων ἦτον εἴκοσι γαλούνια, εἰκοσιτρία κάτεργα καὶ ἓξ μαγούναις· καὶ ἔτζι εὐγῆκαν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ κατὰ πρώτην προσβολὴν ἐπίασεν ἡ καπετάνια τῶν Βενετζιάνων φωτιάν, ὁμοίως καὶ τὸ δεύτερον μετὰ τοῦτο τὸ λεγόμενον πατρώνα, καὶ ἐκάηκαν· οἱ Τοῦρκοι βλέποντες τοῦτο ἐνεδυναμώθησαν περισσότερον καὶ ἐπολέμησαν ἀδιακόπως ἑπτὰ ὥρας φρικτὸν πόλεμον, εἰς τὸν ὁποῖον μόνον ἕνα κάτεργον τούρκικον ἐβούλισε, καὶ ἕνα κάτεργον τῶν Βενετζιάνων.

ἀνακωχὴ τοῦ πολέμου.

Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον αὐτὸν ἀνεχώρησαν οἵ τε Τοῦρκοι καὶ οἱ Βενετζιάνοι, οἱ μὲν πάλιν εἰς ταῖς Φώκαις, οἱ δὲ Βενετζιάνοι εἰς τὴν Χίον διὰ νὰ ἐπανορθώσουν τὰ χαλασθέντα μέρη τῶν καραβίων τους· οἱ ὁποῖοι ἐγνώρισαν ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν πόλεμον πῶς δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἀντισταθοῦν, καὶ ὅτι τὴν Χίον τὴν χάνουν.

βασιλεία σουλτὰν Μουσταφᾶ, καὶ ἅλωσις Χίου.

Τότε ἀπέθανεν ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης καὶ ἀνέλαβε τὸν βασιλικὸν θρόνον ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς, ὁ ἀνεψιός του, ὁ υἱὸς τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη· ὁ ὁποῖος καὶ αὐτός, καθὼς ἔγινε βασιλεύς, εὐθὺς ἔστειλε χάτι σερίφι εἰς τὸν Μισιρλόγλου, πῶς ἐξ ἅπαντος τὴν Χίον νὰ τὴν πάρῃ· καὶ ἔτζι ἀρματώθησαν ἐκ δευτέρου καὶ ἐπῆγαν πάλιν εἰς τὴν Χίον καὶ εὐγῆκαν εἰς πόλεμον μὲ τοὺς Βενετζιάνους, καὶ μόνον μίαν φορὰν ἔρριψαν τὰ κομ-

μάτιά τους καὶ ἀνεχώρησαν εὐθὺς οἱ Βενετζιάνοι ἀπὸ τὴν Χίον, καὶ μὲ τόσην βίαν ἔφυγον, ὁποῦ εἰς τὰ χωρία ἔξω ἀπέμειναν ἕως ὀκτακόσιοι σολδάτοι, μὴ προφθάσαντες νὰ τοὺς συμπεριλάβουν, καὶ τοὺς ἐσκλάβωσαν ὅλους· καὶ ἕνα γαλοῦνι, ὁποῦ εἶχε μέσα ζαχιρὲν καὶ γυναῖκες, θέλοντας νὰ εὔγῃ ἔξω ἀπὸ τὸ μπογάζι, ἐκάθισεν εἰς ταῖς πέτραις, καὶ βλέποντες οἱ ἐν αὐτῷ τὴν ἀνάγκην, ὁποῦ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ὑπάγουν οὔτε ἐμπρὸς οὔτε ὀπίσω, εὔγαλαν φλάμπουρον βέρας, καὶ δὲν τὸ ἐδέχθησαν οἱ Τοῦρκοι, μὲ τὸ νὰ ἦτον χωρὶς τὸ θέλημά τους, καὶ τοὺς ἐσκλάβωσαν ὅλους· ἄφησαν ἀκόμη τέσσαρα μαγαζία γεμάτα φορέματα, παξιμάδια καὶ ἄλλον ζαχιρὲν μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπρόφθασαν νὰ τὰ πάρουν.

Ἀφήσαντες οἱ Βενετζιάνοι τὴν Χίον καὶ φυγόντες ἔκαμαν μίαν κατασκευήν· ἔσκαψαν λαγούμια τριγύρω εἰς τὸ κάστρον καὶ τὰ ἐγέμωσαν μπαροῦτι καὶ ἔβαλαν φιτίλια ἀναμμένα εἰς διορίαν, ὅτι μετὰ τόσας ὥρας, ὅταν ἔμβουν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ κάστρον, νὰ πιάσουν· ἐβούλισαν ὅλα τὰ καΐκια διὰ νὰ μὴν ἔχουν οἱ ἐντόπιοι μὲ τί νὰ εὔγουν εἰς προϋπάντησιν τοῦ Μισιρλόγλου νὰ φανερώσουν καὶ τὰ λαγούμια· οἱ ἄρχοντες ὅμως τῆς Χίου εἶχαν κρύψει ἕνα καΐκι, μὲ τοῦτο ἐπῆγαν εἰς τὴν ἀρμάδα καὶ ἐπροσκύνησαν, λέγοντες καὶ τὴν τῶν Βενετζιάνων κατασκευήν· καὶ ἔτσι ἔστειλαν καὶ τὴν ἐκυρίευσαν. κακία τῶν Βενετζιάνων.

Ἔκαμεν ὁ Μισιρλόγλους δὲ μεγάλον καλὸν εἰς τοὺς ἐντοπίους, ὁποῦ δὲν ἄφηκεν τὰ στρατεύματα νὰ εὔγουν ἔξω εἰς τὸ νησὶ, διὰ νὰ μὴ λεηλατήσουν τὸν τόπον· καὶ ἔτσι ἐγύρισεν ὀπίσω μὲ μεγάλην φήμην καὶ ἔπαινον. δὲν λεηλατίζεται ἡ Χίος ὑπὸ τῶν στρατευμάτων.

Ὁ βασιλεὺς πέρνωντας τὸ βασίλειον, ἄρχισεν εὐθὺς νὰ μελετήσῃ διὰ τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ πολέμου, λέγωντας, ὅτι θέλει εὔγει εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἀτός του· ὁ ἐπίτροπος ἐπάσχισε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ λέγωντας, ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ πολέμου ἔφθασε καὶ ἔπρεπε νὰ ἦναι προϋπάρχουσα ἑτοιμασία διὰ νὰ ὑπάγῃ ὡς βα- ἐκστρατεία τοῦ βασιλέως κατὰ Νεμτζῶν, καὶ ἐπίτροπος

ὁ Ἐλμᾶς Μεχμέδ.

σιλεύς· καὶ ἐθυμώθη ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν εὔγαλε, καὶ ἔκαμε τὸν Ἐλμᾶς Μεχμὲτ πασᾶν· τὰ στρατεύματα, ὡς ἤκουσαν ὅτι εὔγαλε τὸν τεφτερδὰρ Ἀλῆ πασᾶν, ἄρχισαν νὰ ψιθυρίζουν, ὅτι χωρὶς αὐτὸν δὲν πηγαίνουν εἰς τὸν πόλεμον· τοῦτο μανθάνωντας ὁ βασιλεὺς ἔστειλε καὶ τὸν ἐγύρισαν ἀπὸ τὸν δρόμον, καὶ φέρωντάς τον τὸν ἀπεκεφάλισε καὶ ἐπρόσταξε νὰ δείξουν τὸ κεφάλι του εἰς τὰ ἀσκέρια διὰ νὰ ἀπελπισθοῦν. Μετὰ ταῦτα ἐκίνησαν εἰς τὸν πόλεμον καὶ πηγαίνοντες ἕως τὴν Λίποβαν παλάγκαν τὴν ἐπῆραν.

νικοῦνται κατὰ κράτος οἱ Νέμτζοι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔρχεται εἰς Βουκουρέστι.

Ἀπαντήσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὸ στράτευμα τῶν Νεμτζῶν μὲ τὸν Βιτεράνον γκενεράλην, ἔδωκε πόλεμον φρικτὸν, καὶ τοὺς ἐνίκησε κατὰ κράτος, καὶ ἔπεσε καὶ ὁ γκενεράλης εἰς τὸν πόλεμον· μετὰ ταῦτα γυρίζωντας ἐπὶ τὴν Ρουσάβαν, ἐμβῆκεν εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ εὐγῆκεν ὁ Κωνσταντίνβοδας Μπασαράμπας εἰς προσκύνησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἔγινε κολαούζης του ἕως εἰς τὴν Νικόπολιν· ἐκεῖ τὸν ἐφόρεσε καβάδι αὐτὸν καὶ τοὺς ἄρχοντάς του καὶ τὸν ἐτίμησε μεγάλως. Πηγαίνωντας δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν ἐδέχθησαν μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ τιμῆς μεγάλης.

ἐξώσθη ὁ Κωνσταντίνβοδας διὰ τὸν θάνατον τοῦ καπιτζίμπαση, καὶ αὐθεντεύει εἰς Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντῖνος (γρ. Ἀντίοχος). Καντεμίρης.

Μετ' οὐ πολὺ ἔξωσε τὸν Κωνσταντῖνον Δούκα βοεβόδαν καὶ ἔκαμεν ἀντ' αὐτοῦ τὸν Ἀντιόχην βόδαν, υἱὸν τοῦ Κωνσταντίνβοδα Καντεμίρη· ἡ αἰτία τῆς μαζιλίας του ἦτον, μὲ τὸ νὰ ἐστάλθη ἕνας καπιτζίμπασης βασιλικὸς διὰ ἑκατὸν ὀγδοῆντα πουγγία ἄσπρα, ὁποῦ εἶχον ἀπομείνει χρέος ἀπὸ τοῦ πατρός του ταῖς ἡμέραις εἰς τὸν τόπον, ὁ ὁποῖος καπιτζίμπασης εἶχε καὶ τοιοῦτον φερμάνι, ὅτι ἂν δὲν δώσῃ τὰ ἄσπρα νὰ τὸν κάμῃ μανζίλην, ὁ δὲ καπιτζίμπασης τὸ ἐκαυχήθη, καὶ ἀκούωντάς το ὁ Κωνσταντίνβοδας ἐμήνυσε τὸν Μωϋσῆν σερδάρην εἰς τὴν Λεχίαν, καὶ ἦλθε μὲ μερικὰ μπαϊράκια μίαν νύκτα εἰς τὸ Γιάσι καὶ ἐπάτησε τὸ κονάκι τοῦ καπιτσίμπαση διὰ νὰ τὸν πάρῃ ζωντανόν· ἐκεῖνος δὲ ἀντεστάθη καὶ ἐπολέμησεν, ἕως οὗ τὸν

ἐσκότωσαν· τότε εὑρισκόμενος καὶ ὁ μπαλτζίμπασης τοῦ καλγᾶ μέσα εἰς τὸ Γιάσι τὸν ἐπῆραν σκλάβον, τοὺς δὲ λοιποὺς πραγματευτὰς Τούρκους τοὺς ἐξεγύμνωσε πέρνωντάς τους ὅλα ὅ, τι καὶ ἂν ηὗρεν. Αὕτη ἦτον ἡ αἰτία τῆς ἐξώσεως τοῦ Κωνσταντίνβοδα ἀπὸ τὴν αὐθεντείαν.

Ὁ βασιλεὺς ἐκάθησεν ὅλον τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον εἰς τὴν Πόλιν ἕως τὴν πρώτην ἄνοιξιν· τὴν δὲ πρώτην ἄνοιξιν ἡτοιμάσθη καὶ ἦλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐκεῖθεν ἐκίνησεν εἰς τὸν πόλεμον· καὶ πηγαίνοντας τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα καὶ κονεύοντας ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸ Διμισβάρι ἑπτὰ ὥρας, ἦλθε τὸ τάμπουρον τῶν Νεμτζῶν, καὶ ἔγινε φρικτὸς πόλεμος ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἕως οὗ ἐβράδυασε, καὶ ἡσύχασαν· ἔπεσαν δὲ ἀπὸ μέρους τῶν Νεμτζῶν ὁ Χαϊζλὲρ γκενεράλης, ἀπὸ δὲ τῶν Τούρκων ὁ Ζουλφικὰρ ἐφένδης· ἡ νίκη ὅμως ἐφάνη νὰ ἦναι τῶν Τουρκῶν, ἐπειδὴ τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα ἀνεχώρησαν ἀφήσαντες καὶ τριανταπέντε τόπια, μὴ προφθάσαντες νὰ τὰ σηκώσουν· μετὰ τὴν νίκην ταύτην ἐκίνησεν ἡ βασιλεία καὶ ἐπιστρέψασα εἰς Ἀδριανούπολιν ἐξεχείμασεν ἐκεῖ. πόλεμος Τούρκων καὶ Νεμτζῶν.

Τότε ἐπρόσταξε τὸν Μισιρλόγλου νὰ κινήσῃ μετὰ καὶ ἄλλων πασάδων, μετὰ στρατευμάτων καὶ μετὰ τοῦ Μάνια μπέη κατὰ τοῦ Μωρέως, οἱ ὁποῖοι πηγαίνοντες καὶ ἐμβαίνοντες εἰς τὸ Εξαμίλλι καὶ νικηθέντες ἔφυγον· ὁ Μισιρλόγλους ἐθυμώθη κατὰ τοῦ Μάνια μπέη, πῶς τάχα αὐτὸς νὰ ἔκαμε τὴν ἐπιβουλήν, καὶ τὸν ἐφοβέριζε· φοβηθεὶς ὁ Μάνια μπέης ἐμήνυσε τοὺς Βενετζιάνους καὶ ἔστειλαν δύο φεργάδαις μὲ σολδάτους εἰς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ πηγαίνωντας αὐτὸς μὲ ὀλίγους ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του, τάχα εἰς περιδιάβασιν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, εὐγῆκαν οἱ Βενετζιάνοι καὶ τὸν ἐπῆραν. νικοῦνται οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸν Μωρέαν.

Ὥντας ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν πόλεμον τῶν Γερμανῶν, ὡς ἀνωτέρω, ἐπῆγαν τὰ Μοσχικὰ στρατεύματα εἰς τὸ Ἀζάκι καὶ τὸ ἐκυρίευσαν, μὲ πολλὴν ὅμως αἱματοχυσίαν. πέρνουν τὸ Ἀζάκι οἱ Μοσχόβοι.

θάνατος τοῦ Διονυσίου Σερογλάνη εἰς Βουκουρέστι.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁ πατριάρχης κὺρ Διονύσιος Σερογλάνης εὑρισκόμενος εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ῥάδουλ βόδα.

ἀφανισμὸς τῶν Τούρκων ὑπὸ τῶν Νεμτζῶν.

Τὴν πρώτην ἄνοιξιν ἔκαμε πάλιν ἑτοιμασίαν μεγάλην πολέμου ἡ βασιλεία τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ ἐκίνησεν ἀτός του ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἐπῆγεν ἕως εἰς τὴν Σένταν, καὶ ἐκεῖ ἔκαμαν γεφύρι, καὶ τὸ μὲν στράτευμα ὅλον, ἥ τε πεζοῦρα καὶ καβάλλα μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῶν λοιπῶν βεζιράδων καὶ πασάδων ἐπέρασαν εἰς τὸ πέραν μέρος· ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶ πασᾶ καὶ μετὰ τοῦ μουφτῆ καὶ τῶν καζιασκέριδων ἔμειναν ἀπὸ τὸ ἐδῶθεν, καὶ ἐπρόσταξε καὶ ἐχάλασαν τὸ γεφύρι, τάχα διὰ νὰ μὴ φύγουν ὀπίσω, ἀλλὰ νὰ σταθοῦν εἰς τὸν πόλεμον· εἰς δὲ τὰ καισαρικὰ στρατεύματα ἀρχιστράτηγος ἦτον ὁ πρίγγιψ Εὐγένιος, ὅστις μαθὼν ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐπέρασαν τὸ πέραν μέρος ἐκίνησε καὶ αὐτὸς μὲ τὰ στρατεύματά του καὶ ἦλθε κατ' αὐτῶν, καὶ συγκροτηθέντος φρικτοῦ πολέμου, τόσον ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους, ὁποῦ παντελῶς ἠφανίσθησαν, ἐπειδὴ νὰ φύγουν ὀπίσω δὲν εἶχαν, μὲ τὸ νὰ ἐχαλάσθη, ὡς εἴπομεν, τὸ γεφύρι, καὶ ὁ ποταμὸς ἦτον τόσον λασπώδης, ὁποῦ ὅποιος ἔπεφτε μέσα δὲν ἦτον δυνατὸν πλέον νὰ εὔγῃ· καὶ οὕτως ἐνικήθησαν κατὰ κράτος καὶ ἐχάθησαν ὅλοι οἱ βεζιράδες καὶ πασάδες· ὁ δὲ βασιλεὺς ὤντας ἀπὸ τὸ ἐδῶθεν μέρος τοῦ ποταμοῦ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ βλέπωντας τὴν τοιαύτην καταστροφὴν ἀνεχώρησεν, ἀφίνωντας τὰ τζαδίρια καὶ χαζνὲν καὶ ὅλα, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Μπελιγράδι, ὤντας πασᾶς τοῦ Μπελιγραδίου ὁ Χουσεῒν πασᾶς Ἀμιτζαογλοῦς, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκε τὴν βοῦλλαν, καὶ ἐκεῖθεν ἐσηκώθη καὶ ἦλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν.

εἰρήνη μεταξὺ Τούρκων καὶ Νεμ-

Βλέπουσα ἡ βασιλεία τῶν Τουρκῶν τὸν τόσον χαλασμὸν τῶν στρατευμάτων της, ἄρχισε νὰ συμβουλεύεται περὶ τοῦ πρακτέου· τότε ἔκραξεν ὁ ἐπίτροπος τὸν μέγαν δραγουμάνον

Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐρώτησε, τί πρέπει νὰ κάμουν; αὐτὸς δὲ εἶπεν, ὅτι νὰ γένῃ εἰρήνη· καὶ οὕτως ἐμήνυσαν τοὺς δύο πρέσβεις τὸν τῆς Ἰγκλιτέρας καὶ Ὁλλάνδας (οἱ ὁποῖοι πάντοτε ἦσαν μεσάζοντες, καὶ τοὺς ἐπαρακινοῦσαν εἰς τὸ νὰ κάμουν τὴν ἀγάπην) διὰ νὰ ἦναι μεσῖται εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ εὐθὺς ἔγραψαν εἰς τὴν Γερμανίαν, εἰς τὴν Βενετίαν, Λεχίαν καὶ Μοσχοβίαν, καὶ ἔστερξαν ὅλοι τὴν ἀγάπην· εἶτα ἄρχισαν νὰ προβάλλουν καὶ τὰ ζητήματα τόσον τὸ ἕνα μέρος ὅσον καὶ τὸ ἄλλο, καὶ ὅλον τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον ἐπεριπατοῦσαν οἱ ἄνθρωποι τῶν μεσαζόντων πηγαινοερχόμενοι ἀπὸ τὸ ἕνα εἰς τὸ ἄλλο μέρος· τὴν δὲ πρώτην ἄνοιξιν ἐκίνησεν ὁ ἐπίτροπος μὲ τὰ στρατεύματα καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Μπελιγράδι· ἦλθον ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ τὰ γερμανικὰ στρατεύματα, καὶ ἐστάθη καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο μέρος καὶ δὲν ἐπολεμοῦσαν, μὲ τὸ νὰ ἐνεργοῦσαν οἱ μεσάζοντες τὰ τῆς εἰρήνης· ἐδιορίσθησαν δὲ πρέσβεις ἀπὸ μὲν τοῦ μέρους τῶν ὀθωμανῶν ὁ ρεῒς ἐφένδης, ὁ Ραμῆ Μεχμέτης ὀνομαζόμενος, καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος (ὁ ὁποῖος τότε ἐτιμήθη παρὰ τῆς βασιλείας μὲ τίτλον αὐθέντου, τὸ νὰ λέγεται δηλαδὴ ἐκλαμπρότατος μπέης καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆς βασιλείας) καὶ οἱ δύο ἰσότιμοι καὶ αὐτοδύναμοι πρέσβεις· ὁμοίως καὶ τῶν ἄλλων οἱ πρέσβεις ὅλο ἀπὸ δύο καὶ αὐτοδύναμοι· καὶ ἔγινεν ἡ συνέλευσις αὐτῶν εἰς τὴν Καρλοβίτζαν, ὅπου γενομένης πολλῆς λογοτριβῆς, ἔλαβε τέλος ἡ μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ Γερμανῶν ἀγάπη, ἀποφασίζοντες πῶς ὅ,τι ἐπῆρε τὸ καθ' ἕν μέρος νὰ ἦναι καλὰ παρμένον καὶ νὰ μὴ γυρίζεται ὀπίσω.

Τζῶν, καὶ ὁ δραγουμάνος ὠνομάσθη ἐξ Ἀπορρήτων.

Μετὰ ταῦτα ἄρχισαν καὶ μὲ τοὺς Λέχους νὰ κυττάζουν τὰς διαφοράς των, καὶ οἱ μὲν Λέχοι ἐζητοῦσαν τὴν Καμενίτζαν, οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Ὀθωμανῶν ἐζητοῦσαν τοὺς τόπους τῆς Μπογδανίας ὁποῦ τοὺς εἶχον πάρει οἱ Λέχοι εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, τὰ πέντε δηλαδὴ κανδιλίκια Σουτζάβαν, Τζερ-

Εἰρήνη καὶ μετὰ τῶν Λέχων.

ναοῦτζι, Χιρλέον, Χοτίνι καὶ Σορόκαν· καὶ οὕτω δίδοντες οἱ Ὀθωμανοὶ τὴν Καμενίτζαν καὶ οἱ Λέχοι τοὺς ῥηθέντας τόπους τῆς Μπογδανίας, εἰρηνεύθησαν.

καὶ μετὰ τῶν Ξανθῶν. Ὕστερον ἄρχισαν καὶ μετὰ τῶν Μοσχόβων τὰς περὶ εἰρήνης συνθήκας, ὅμως μὲ τὸ νὰ ἦτον πολλαὶ αἱ μεταξὺ τούτων διαφοραί, ὄντας καὶ χειμῶνας καιρός, ἐσυμφώνησαν νὰ γίνῃ ἀρμιστίτζιον δύο χρόνους καὶ νὰ στείλουν τοὺς πρέσβεις των εἰς τὴν Πόρταν καὶ δι᾽ αὐτῶν νὰ τρακτάρουν τὰ περὶ ἀγάπης, τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε, καὶ οὕτως ἔλαβε τέλος καὶ ἡ μετ᾽ αὐτῶν ἀγάπη.

καὶ μετὰ τῶν Ἑνετῶν Μετὰ τούτους εἰρηνεύθησαν καὶ μετὰ τῶν Βενετζιάνων, δίδοντες οἱ Βενετζιάνοι ὀπίσω τὸν Ἔπακτον καὶ ἄλλους παραθαλασσίους τόπους, καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτοὺς ὁ Μωρέας, ἡ Ἁγία Μαύρα καὶ ἡ Πρέβεζα· καὶ οὕτως ἐτελείωσε καὶ μετ᾽ αὐτῶν ἡ ἀγάπη, καὶ ἐχάρησαν ὅλοι.

μουκαρέρι εἰς τὸν Μπασαράμπαν μὲ προσθήκην τοῦ χαρατζίου. Κατ᾽ ἐκείνους τοὺς καιρούς, πρὶν νὰ φθάσουν οἱ ἐλτζίδες ἐπρόλαβεν ὁ Μπασαράμπα βόδας καὶ ἔκαμε μουκαρέρι μὲ πολλὰ ἔξοδα, προσθέτωντας καὶ εἰς τὸ χαράτζι εἴκοσι πουγγία, διὰ νὰ ἔχῃ τὴν αὐθεντείαν ἐφ᾽ ὅλης του τῆς ζωῆς.

ἐπιστρέφουσιν ἀπὸ Βιέννης οἱ πρέσβεις. καὶ δραγουμάνος ὁ Νικολάη βόδας. Ἐπιστρέφοντες οἱ τῶν Ὀθωμανῶν ἐλτζίδες, ὁ ῥηθεὶς δηλονότι ρεῒς ἐφένδης καὶ ὁ μέγας (δραγουμάνος) Ἀλέξανδρος, καὶ πλησιάσαντες τρεῖς ὥρας κοντὰ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, εὐγῆκεν ὁ τεφτερδὰρ ἐφένδης εἰς συνάντησιν αὐτῶν καὶ τοὺς ἐδέχθη μετὰ μεγάλης τιμῆς, καὶ πλησιάσαντες ἔτι μιᾶς ὥρας διάστημα εὐγῆκε καὶ ὁ κεχαγιάμπεης καὶ τοὺς ἐδέχθη περιχαρῶς, καὶ φθάσαντες μὲ πολλὴν τιμὴν εἰς τὰ τζαδίρια τοὺς ἐφίλευσεν· ὕστερον ὅλοι ἀντάμα ἐκίνησαν μὲ μεγάλον ἀλάϊ, ἔχοντες καὶ τὰ περὶ εἰρήνης γράμματα τοὺς ἀκτεναμέδες ἀνὰ χεῖρας, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ἐπίτροπον, ὅστις τοὺς ἐδέχθη μὲ τιμὴν καὶ μὲ μεγάλην περιποίησιν, καὶ τοὺς ἐφόρεσε σαμουρόγουναις, καὶ πέρνωντάς τους τοὺς ἐπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς ἐφόρεσε

καὶ ὁ βασιλεὺς σαμουρόγουναις καὶ ἐχάρη μεγάλως, καὶ οὕτως ἐγύρισαν εἰς τὰ κονάκιά τους· ἔκτοτε οἱ μεγιστᾶνες δὲν τὸν ἔλεγαν τερτζιμάνον, ἀλλὰ ἐλτζήμπεην, ὅστις μετὰ ταῦτα ἔκαμε παραίτησιν τοῦ ὀφφικίου τῆς μεγάλης δραγουμανίας, ἀφίνωντας διάδοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικόλαον βοεβόδα τὸν σοφώτατον, ὅστις κατόπιν ἔλαβε τὸν θρόνον τῆς τε Μολδαβίας καὶ τῆς Οὐγγροβλαχίας.

Τότε ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν ὁ πρώην μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος καὶ ἔφερεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν τὸν γαμβρόν του Ματαίην μπεϊζαδὲν τοῦ Γρηγοράσκου Γκίκα βοεβόδα, ὁποῦ ἐβαστοῦσε τὴν θυγατέρα του Ρωξάνδραν, καὶ εὐθὺς ὁποῦ τὸν ἔφερε, τὸν ἐξώρισεν εἰς τὴν Κύπρον, ὅπου ἔδωκε καὶ τὸ κοινὸν χρέος· τὸν ἐξώρισε δὲ μὲ τὸ νὰ ἦτον οἰνοπότης καὶ ἔφθειρε τὴν περιουσίαν τῆς θυγατρός του. ἐξορίζει δ ἐξ ἀπορρήτων τὸν γαμβρόν του.

Τότε ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος εἰς τὸ Γιάσι καὶ ὁ πρώην οἰκουμενικὸς πατριάρχης κὺρ Ἰάκωβος, καὶ ἐτάφη μετὰ μεγάλης δόξης εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Παναγίας τοῦ Γκόλια. θάνατος τοῦ Ἰακώβου εἰς Βουκουρέστι (;)

Ἔκαμεν ὁ Ἀντίοχος βόδας μουκαρέρι μεγάλον τῆς αὐθεντείας του. μουκαρέρι εἰς τὸν Ἀντιόχη βόδα.

Τὴν ἄνοιξιν ἐκίνησεν ἡ βασιλεία ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, μὲ τὸ τὰ ἐπρόσμενε τοὺς ἐλτζίδες μὲ τοὺς ναμέδες εἰς εἰρήνην. ἡ βασιλεία ἔρχεται εἰς Πόλιν.

Ἦλθεν ὁ μεγάλος ἐλτζῆς τοῦ ἰνπερατόρε μὲ πολλὴν δόξαν καὶ μὲ δεκαπέντε μπεϊζαδέδες καὶ ἄλλους ἀνθρώπους ὡς πεντακοσίους καὶ τὸν ἐδέχθησαν μετὰ μεγάλης τιμῆς καὶ τὸν ἐδιόρισαν χίλια γρόσια τὴν ἡμέραν διὰ ἔξοδά του· κατόπιν ἦλθε καὶ τῶν Βενετζιάνων μέγας ἐλτζῆς. ἐλτζίδες τοῦ ἰνπερίου καὶ Βενετίας εἰς Πόλιν.

Τότε ἦλθε μικρὸς ἐλτζῆς ἀπὸ τὴν Μοσχοβίαν κάποιος Αἰμιλιανὸς, διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὰς περὶ εἰρήνης συνθήκας, καὶ ἄρχισαν τοὺς μουκιαλεμέδες ὅ τε ἐξ ἀπορρήτων τῆς βασιλείας καὶ ὁ ρεῒς Μεχμὲτ ἐφένδης Ραμῆ· δύο φοραῖς τὴν κάθε ἀποτελείωσις ἀγάπης μετὰ Μοσχόβων

ἑβδομάδα ἐγίνοντο οἱ μουκιαλεμέδες καὶ ἐβάσταξαν σωστὸν ἕνα χρόνον, εἶτα ἐτελείωσαν ἡ ἀγάπαις.

ἔρχεται καὶ ὁ ἐλτζῆς τῶν Λεχῶν. Μετὰ δὲ τοῦτον ἦλθε καὶ ὁ ἐλτζῆς τῶν Λεχῶν, ὁ Λεσίνκης ὁ πατέρας τοῦ ῥηγὸς Στανισλάβου, ὅστις ἐμβῆκεν εἰς τὴν Πόλιν μὲ τόσην παράταξιν καὶ δόξαν, ὁποῦ ἐπέρασεν ὅλους τοὺς ἄλλους ἐλτζίδες, μὲ χρυσαῖς καρέταις, μὲ ἄλογα ἐξαίρετα, καὶ οἱ ἄνθρωποί του ὅλοι στολισμένοι, καὶ τὸν ἐδέχθησαν μετὰ μεγάλης τιμῆς.

καὶ τῶν Μοσχόβων. Ἦλθε καὶ τῶν Μοσχόβων μεγάλος ἐλτζῆς ὁ κνὲζ Δημήτριος Γαλιτζῖνος μὲ τοὺς ναμέδες τῆς ἀγάπης.

εἰς Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντίνβοδας πάλιν, καὶ πυρκαϊὰ εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἐμαζίλευσαν τὸν Ἀντίοχον βόδα ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν καὶ ἔκαμαν πάλιν τὸν Κωνσταντῖνον Δούκα βόδα, διὰ μεσιτείας τοῦ Κωνσταντίνου Βασαράμπα βόδα, ὅμως μὲ ἔξοδα πολλά· μετὰ δὲ ταῦτα ἀφ' οὗ ἐπέρασαν δύο μῆνες, ἐκίνησεν ἡ βασιλεία καὶ ἐπῆγεν εἰς Ἀδριανούπολιν· καὶ ἐκεῖ εὑρισκομένη ἡ βασιλεία, ἔγινε πυρκαϊὰ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἐκάησαν ἓξ ἐκκλησίαι, καὶ ἔγινε πολλὴ φθορά.

παναγιώτατος ὁ Γαβριήλ. Ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ κὺρ Καλλίνικος, καὶ ἔγινεν ὁ κὺρ Γαβριήλ.

βεζίρης ὁ Ταλταμπὰν Μουσταφᾶ πασᾶς. Τότε ἀρρώστησεν ὁ Χουσεῒν πασᾶς βεζιραζέμης εὐγάζωντας ἕνα ἀπόστεμα, καὶ βλέπωντας τοῦ λόγου του πολλὰ ἀχαμνὰ ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν βασιλέα νὰ τὸν συγχωρήσῃ, καὶ οὕτως ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπῆρε τὴν βοῦλλαν· ὁ δὲ βεζιραζέμης πηγαίνωντας εἰς τὸ τζεφτιλίκι του μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἐψόφησε· τὴν δὲ βοῦλλαν ἔστειλε καὶ ἤφερε τὸν Ταλταμπὰν Μουσταφᾶ πασᾶν καὶ τοῦ τὴν ἔδωκε.

ἀκατάστατος ὁ Ταλταμπάν. Αὐτὸς ὁ Ταλταμπὰν ἐστάθη πολλὰ ἀκατάστατος καὶ ψεύτης· ὁ ὁποῖος ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν, ἐπῆγεν ὁ Ἀντίοχος βόδας εἰς τὴν Νικομήδειαν καὶ τὸν ἀντάμωσεν, ὄντα πατρικόν του φίλον, καὶ τὸν ὑπεσχέθη εὐθὺς ὁποῦ φθάσει εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν νὰ τὸν κάμῃ αὐθέντην· πηγαίνωντας εἰς

τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐμήνυσεν εὐθὺς τόν τε Ἀντίοχον βόδα καὶ Δημητράσκον βόδα τὸν ἀδελφόν του νὰ ἔλθουν, καὶ τὸν μὲν Ἀντίοχον βόδα νὰ τὸν κάμῃ αὐθέντην τῆς Μολδαβίας, τὸν δὲ Δημητράσκον αὐθέντην τῆς Βλαχίας· οἱ ὁποῖοι πηγαίνοντες εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, τοὺς ἔδιδε θάρρος καὶ τοὺς ἐσυμπέραινε μὲ τὸ σήμερον καὶ τὸ αὔριον· ἕως ὁποῦ ἐπρόφθασαν ἀπὸ μὲν τὴν Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντίνβοδας καὶ ἀπὸ τὴν Βλαχίαν ὁ Βασαράβα βόδας, καὶ δίδοντες ἄσπρα τοὺς ἀπέβαλε καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν.

βεζίρης ὁ Ραμῆ Μεχμὲτ πασᾶς.

Τοιοῦτος ὤντας λοιπὸν, ὡς εἴπομεν, ἀκατάστατος ὁ Ταλταμπάνης, ἐμελέτησε νὰ κάμῃ ἐπανάστασιν, νὰ θανατώσῃ τὸν μουφτῆν καὶ νὰ ἀλλάξῃ καὶ τὸν βασιλέα· πέρνωντας εἴδησιν ὁ μουφτῆς τὸ ἀνέφερε τῷ βασιλεῖ, καὶ ἔστειλεν εὐθὺς καὶ φέρωντάς τον τὸν ἀπεκεφάλισε, καὶ ἔκαμε βεζιραζέμην τὸν Ραμῆ Μεχμὲτ πασᾶν, διὰ παρακινήσεως τοῦ μουφτῆ· πέρνωντας δὲ καὶ αὐτὸς τὴν βοῦλλαν ἐστοχάζετο μὲ τί τρόπον νὰ χαλάσῃ τὸν μουφτῆν, τὸν εὐεργέτην του, ὅτι δὲν ἠμποροῦσε νὰ κυβερνήσῃ, ἔχωντας ἐκεῖνος ὅλην τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀλλάζωντας τοὺς βεζίριδες ὡσὰν περκαλαμπέους.

ὁ Μπασαράμπας ἔρχεται εἰς Πόλιν καὶ κάμνει μουκαρέρι καὶ προσθήκην εἰς τὸ χαράτζι.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὤντας κάποιος Κυπροβιτζάνος ἐφαντάζετο τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, ὁ ὁποῖος ἐπρόσπεσεν εἰς τὸν μουφτῆν καὶ ἔταξε νὰ δίδῃ κατ' ἔτος χίλια πουγγία καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδα τῆς αὐθεντείας· καὶ ἀναφέρωντάς το τῷ βασιλεῖ, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μικρὸν ἰμπροχόρην νὰ φέρῃ τὸν Κωνσταντίνβοδα Βραγκοβάνον ἀπὸ Βλαχίας· ὁ δὲ Κωνσταντίβοδας ἀπὸ τοῦ φόβου του ἀσθενήσας ἀπὸ ἕνα ἀνεμοπύρωμα πολλὰ ἀχαμνὸν ἀργοπόρησε μὲ τὸ κίνημά του, ὅμως ἔστειλεν ἐμπροστὰ τὸν Μιχάλην σπαθάρην καὶ τὸν Θωμᾶν Καντακουζηνὸν καὶ ἔπεσαν εἰς τοῦ μουφτῆ τὴν πόρταν καὶ εἰς τοῦ υἱοῦ του τοῦ νακὶπ ἐφένδη, ἔταξαν καὶ τοῦ Ραμῆ, καὶ οὕτω τοὺς ἐγύρισαν ὅλους πρὸς βοήθειάν τους, καὶ ἕως νὰ φθάσῃ

ὁ Κωνσταντίνβοδας εἰς τὴν Πόλιν τοὺς ηὗρεν ὅλους ἐδικούς του· καὶ ἔτσι ἐδιορθώθηκε, καὶ ἔκαμε καὶ μουκαρέρι, ἐπρόσθεσεν ὅμως εἰς τὸ παλαιὸν χαράτζι διακόσια σαράντα πουγγία.

ἐξορίζεται ὁ Κωνσταντὶν Δούκα βόδας εἰς Καβάλαν.

Τότε ὁ Βασαράμπας ἐπαραστάθη καὶ ἐμαζίλευσε τὸν Κωνσταντῖνον Δούκα βόδα ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν, τὸν ὁποῖον ἐμισοῦσε καὶ ὁ Ραμὴ βεζιραζέμης, καὶ ἔγραψε τῷ Ἰσοὺφ πασᾷ σερασκέρη τοῦ Μπαμπάδαγι καὶ ἔστειλεν ἀγάδες καὶ τὸν ἐσήκωσαν μὲ φύλαξιν αὐτὸν καὶ ὅλους τοὺς ἄρχοντας τῆς Μπογδανίας, καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· μετὰ δύο ἡμέρας ἐξώρισε τὸν Κωνσταντίνβοδα εἰς τὴν Καβάλαν, ἔχωντας σκοπὸν νὰ τὸν χαλάσῃ· ὅμως ὄντας τὰ πράγματα συγχισμένα, μὲ τὸ νὰ ἦτον ζορμπαλίκι εἰς τὴν Πόλιν, κάμνοντες ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως οἱ τζεμπετζίδες, ἐγλύτωσεν ὁ Κωνσταντίνβοδας.

ζορμπάδες καὶ ὀφφίκια αὐτῶν· ζητοῦσι νὰ ἀλλάξωσι τὸν βασιλέα.

Οἱ ἐπαναστάται τζεμπετζίδες ὥρμησαν πρῶτον κατὰ τοῦ σεϊμένμπαση ζητῶντάς τον τὸ μπαϊράκι τῶν γιανιτζάρων, καὶ μὴ θέλωντας νὰ τοὺς τὸ δώκῃ τὸν ἐπαραλάδισαν, καὶ εὑρίσκοντες τὸ μπαϊράκι εἰς τὸν κόλφον του τὸ ἐπῆραν, καὶ ἄρχισαν νὰ μαζωχθοῦν εἰς τὸ Ἔτ μεϊδάνι ὅλα τὰ τάγματα· τὸ δὲ αἴτιον ὁποῦ ἐπρόβαλαν ἦτον αὐτό· ὁ μὲν βασιλεὺς νὰ ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν νὰ καθήσῃ, τὸν δὲ μουφτῆν νὰ τὸν εὐγάλῃ καὶ νὰ τὸν ἐξορίσῃ (λέγουσιν ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν γνώμην ἦτον καὶ ὁ βεζιραζέμης)· καὶ συμβουλευθέντες περὶ τοῦ πρακτέου, ηὗραν εὔλογον νὰ στείλουν πρέσβεις, καὶ οὕτως ἔστειλαν ἑξηντατέσσαρας ὀνομάτους, ἀπὸ κάθε τάγμα ἀπὸ δύο ἀνθρώπους, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· οἱ ζορμπάδες ἔμειναν ὅλοι μαζωμένοι εἰς τὸ Ἔτ μεϊδάνι, προσμένοντες τὴν ἀπόκρισιν· φθάσαντες οἱ ῥηθέντες πρέσβεις ἕως εἰς τὸ Χαυσάν, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἐπῆρεν ὅλους καὶ τοὺς ἐξώρισεν ἐκεῖ εἰς τὰ περίχωρα· μετὰ τρεῖς ἡμέρας τοὺς ἄφησε δίδωντάς τους καὶ τὴν ἀπόκρισιν, ὅτι τότε μὲ τὸ νὰ ἦτον ζέσταις, ὤντας Ἰού-

λιος μὴν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάγῃ, ὕστερον ὅμως πρὸς τὸ φθινόπωρον ἀφ' οὗ δροσισθῇ ὁ καιρὸς, θέλει ἔλθει καὶ θέλει ἀλλάξει καὶ τὸν μουφτῆν· ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀποστάται εὐθὺς ἐσφάλισαν ταῖς πόρταις τοῦ κάστρου, ἀφίνοντες ἀνοικταῖς μόνον τὸ Μπαχτζὲ καπισὶ, τὸ Μπαλοὺκ παζάρι, τοῦ Μπαλατᾶ καὶ τοῦ Ἐδρενὲ καπισὶ, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ σηκωθοῦν ἀπὸ Πόλεως νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, διὰ νὰ ἀλλάξουν τὸν βασιλέα καὶ νὰ κάμουν τὸν σουλτὰν Ἰμπραχίμην, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Ἀχμέτη, νὰ πιάσουν καὶ τὸν μουφτῆν νὰ τὸν ἐξορίσουν· καὶ ἄρχισαν καὶ ἐσυνάθροιζαν στρατεύματα, φέροντες καὶ τὸν Ἀχμὲτ πασᾶν, γαμβρὸν τοῦ Χουσεῒν πασᾶ Ἀμιτζαογλοῦ, ὁ ὁποῖος ἦτον μανζίλης, τὸν ἀπεκατέστησαν καϊμεκάμην τῆς Πόλεως (ὄντας πρότερον ὁ Ἀπδουλλὰχ πασᾶς Κιπρουλόγλους καὶ γαμβρὸς τοῦ τότε μουφτῆ, ὅστις βλέπωντας τὴν ἐπανάστασιν ἔφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα)· ἔφεραν καὶ τὸν Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶν καὶ τὸν ἔκαμαν τεφτερδάρην· ἔβαλαν καὶ Σταμπὸλ ἐφένδην ἐδικόν τους, ὅτι καὶ ὁ Σταμπὸλ ἐφένδης εἶχεν ἀναχωρήσει, ὄντας καὶ αὐτὸς συγγενὴς τοῦ μουφτῆ· καὶ ἔκαμαν στρατεύματα, πεζοῦρα μόνον ἕως ἑξῆντα χιλιάδας, χωριστὰ ἀπὸ τὴν καβάλαν, καὶ τὰ ἑτοίμασαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς βλέπωντας τὴν τόσην ὁρμὴν, ἐπρόσταξε νὰ ἔλθουν ὅ τε ἐλτζῆ Ἰμπραχὶμ πασᾶς καὶ ὁ Γιουροὺκ Χασὰν πασᾶς μὲ τὰ στρατεύματά τους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς τὸ Μπουζάκι κατὰ τῶν Ταταρων, ἐλάλησε καὶ τὸν γιενίτζερ ἀγασῆ μὲ τοὺς ἐκεῖ παρευρεθέντας γιανιτζάρους καὶ ἔκαμαν ὅρκον διὰ νὰ ἦναι ὅλοι μὲ τὸν βασιλέα κατὰ τῶν ζορμπάδων, καὶ τοὺς ἔδωκε μπακσίσι πρὸς εἰκοσιπέντε γρόσια τὸν καθένα· οἱ ζορμπάδες βλέποντες τὰ γινόμενα καὶ τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ βασιλέως, ἐψήφισαν τὸν μὲν Ἀχμὲτ πασᾶν, ὁποῦ τὸν εἶχαν κάμῃ καϊμεκάμην, βεζίρην, τὸν δὲ Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶν ἀπὸ τεφτερδάρην καϊμεκάμην, ἐψήφισαν καὶ μουφτῆν ἐδικόν τους, ἔκαμαν καὶ γενίτζερ ἀγασῆ τὸν

Τζαλὶκ Ἀχμέτην καὶ τὸν ἐπῆραν μαζί τους· τότε ὁ Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶς, ὡς φρόνιμος, τοὺς ἐσυμβούλευσεν, ὅτι ἀφ' οὗ εὔγουν ἔξω εἰς τὴν Σηλυβρίαν νὰ βάλλῃ ὁ σέχης λόγον καὶ νὰ προβάλλῃ εἰς τὸ στράτευμα διὰ νὰ ἀνανυψώσουν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τὸν σουλτὰν Ἀχμέτη, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἀδελφὸν τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ, καὶ ὄχι τὸν ῥηθέντα σουλτὰν Ἰμπραχίμην, ἐπειδὴ καὶ ὁ νόμος τὸ δίδει, ὤντας μεγαλείτερος, καὶ θέλει καταπεισθῆ εὐκολώτερον καὶ ἡ βασιλικὴ Πόρτα, μὲ τὸ νὰ ἦναι καὶ οἱ δύο αὐτάδελφοι· φθάνοντες εἰς τὴν Σηλυβρίαν, ἀνέβη ὁ σέχης εἰς τὸ κιουπρὶ καὶ ἔκαμε λόγον καὶ εἶπεν, ὅτι ὁ νόμος ἔτσι ἀποφασίζει, πῶς ὁ μεγαλείτερος σεϊζαδὲς πρέπει νὰ γένῃ διάδοχος τῆς βασιλείας, καὶ ὄχι ὁ μικρότερος· καὶ τὸ ἔστερξαν ὅλοι καὶ ἔκαμαν φατιέ· εἶτα ἐκίνησαν πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ φθάνοντες εἰς τὸ Χαυσὰ ἐκόνευσαν ἐκεῖ· ἦλθε καὶ ὁ βεζιραζέμης μετὰ τοῦ γενίτζερ ἀγασῆ καὶ μετὰ τῶν στρατευμάτων καὶ ἐκόνευσαν ἐκεῖ καὶ αὐτοί· κατόπιν ἦλθε καὶ ὁ βασιλεὺς μὲ τοὺς μέσα τοῦ σαραγίου, δίδωντάς τους ὅλους ἅρματα ἀπὸ τὸν βασιλικὸν χαζνέ, καὶ ἐκόνευσε καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ Χαυσὰ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον τὰ ἐδικά του στρατεύματα· καὶ οὕτω τὰ στρατεύματα καὶ τὰ δύο, τὰ βασιλικὰ δηλαδὴ καὶ τὰ τῶν ζορμπάδων, ἦτον ἀντίκρυ ἕνα σιμὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἐσηκώθη ὁ γενίτζερ ἀγασῆ καὶ ἐδιώρισε τὰ στρατεύματα καὶ τὰ τόπια, βάλλωντάς τα εἰς τάξιν νὰ πολεμήσουν μὲ τοὺς ἐναντίους· ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ἀραδιασμένα εἰς πόλεμον, ἐγύρισαν ὅλα τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλέως καὶ ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν εἶπαν τοὺς ζαμπίτιδές των· τί θαρρεῖτε ἐσεῖς! πῶς νὰ πολεμήσωμεν ἡμεῖς μὲ τοὺς ἀδελφούς μας καὶ μὲ τοὺς γιολδάσιδές μας; αὐτὸ δὲν τὸ κάμνομεν ποτέ! καὶ εὐθὺς ἄρχισαν μεγαλοφώνως τὸ, ἀλά, ἀλά! καὶ ἐπῆγαν τρέχοντες καὶ ἀγκάλιασαν τοὺς ἄλλους, καὶ ἄρχισαν νὰ φιλοῦνται· οὕτως ἡνώθησαν ὅλοι καὶ ἔγιναν τὸ ἕνα κατὰ τοῦ βασιλέως,

ὅστις βλέπων τὰ γινόμενα ἔφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὁμοίως καὶ ὁ Ραμῆ βεζιραζέμης, καὶ ὁ γενίτζερ ἀγασὴ καὶ ἐκρύβησαν.

βασιλεία σουλτὰν Ἀχμέτη.

Τότε ὁ Δαμὰτ Χασὰν πασᾶς καϊμεκάμης ἐπῆγεν ἐν ταὐτῷ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης καὶ τὸν ἐπῆρε καὶ τὸν ἐκάθησεν εἰς τὸ τάχτι· ὁ δὲ πρώην σουλτὰν Μουσταφᾶς ἐπῆγε καὶ ἐκάθησεν ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης σφαλισμένος· εἶτα ἐσηκώθηκαν τὰ στρατεύματα ὅλα καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἐπροσκύνησαν τὸν νέον βασιλέα· ἔπειτα εὐγῆκαν ἔξω εἰς τὰ τζαδίρια ὅ τε βασιλεὺς καὶ τὰ στρατεύματα καὶ ἄρχισαν νὰ γυρεύουν τὸ τζουλοῦσι, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον βασιλικὰ ἄσπρα νὰ τοὺς δώσουν ἐπῆραν ἀπὸ μεγάλους ἀνθρώπους καὶ πραγματευτὰς καὶ ἀπογέμισαν τὸ τζουλοῦσι.

αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Μιχάλβοδας Ρακοβίτζας.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὤντας ὁ Ἀντίοχος βόδας εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ γυρεύωντας τὴν αὐθεντείαν τῆς Μολδαβίας κρυφίως, τὸ ἄκουσαν οἱ ἄρχοντες Μπογδάνοι καὶ ἐσηκώθηκαν καὶ ἐπῆραν τοὺς ριαγιάδες ὁποῦ εἶχαν ἔλθει νὰ ἐγκαλέσουν τὸν Κωνσταντίνβοδα, τόσοι παπάδες καὶ ἄλλοι παράνω ἀπὸ τριακόσιοι ὀνομάτοι, καὶ ἐπῆγαν ὅλοι ἴσια ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον τὸ τζαδίρι τοῦ βασιλέως, καὶ βλέπωντάς τους ὁ βασιλεὺς ἐλάλησε τὸν ἐπίτροπον καὶ τὸν εἶπε: στεῖλε νὰ ἰδῇς αὐτὴ ἡ σύναξις τί ἄνθρωποι εἶναι καὶ τί γυρεύουν; στέλλωντας καὶ ἐρωτῶντάς τους εἶπαν: εἴμεσθεν Μπογδάνοι, σκλάβοι τοῦ βασιλέως, καὶ μὲ τὸ νὰ εὔγαλαν τὸν αὐθέντην ὁποῦ εἴχομεν, ἤλθομεν νὰ προσκυνήσωμεν καὶ νὰ προσπέσωμεν εἰς τὸ ἔλεος τῆς βασιλείας νὰ μᾶς ἐλεήσῃ αὐθέντην ἀπὸ ἀνάμεσόν μας· ἐπῆγεν ὁ ἐπίτροπος εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἶπε τὸ ζήτημά τους, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶπε· πήγαινε λάλησέ τους· καὶ ὅποιον θέλουν ἀπὸ ἀνάμεσόν τους, φόρεσέ τον καβάδι καὶ ἂς πηγαίνῃ. Τοὺς ἐλάλησεν ὁ ἐπίτροπος καὶ τοὺς ἐρώτησε λέγων, ποῖον θέλετε ἀπὸ ἀνάμεσόν σας νὰ φορέσω καβάδι; πιάνοντες αὐτοὶ τὸν

Μιχάλβοδα εἶπαν, αὐτὸν θέλομεν! καὶ ἐφώναξε καὶ ὁ κοινὸς λαὸς φιΐ δουμνιατά! καὶ οὕτω τὸν ἐφόρεσεν ὁ ἐπίτροπος καβάδι, καὶ ἐγύρισε μὲ τὸ καβάδι καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ὁ δὲ Ἀντίοχος βόδας ἐπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν ἄπρακτος.

ἀφανισμὸς ζορμπάδων.

Ὁ βασιλεὺς δίδωντας τὸ τζουλοῦσι τῶν γιανιτζάρων καὶ τῶν λοιπῶν στρατευμάτων, ἐσηκώθη καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, ἔκαμε τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ γενίτζερ ἀγασὴ μὲ τρία τούγια· πρὸ τοῦ ὅμως νὰ ἔλθῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Πόλιν, ἐξεκίνησε δύο ἡμέρας προτήτερα τὸν ῥηθέντα Τζαλὶκ Ἀχμέτην διὰ νὰ ἐξετάσῃ περὶ τῶν ζορμπάδων, μήπως καὶ ἔμειναν τίποτες κουσούρια, καὶ ἐλθὼν δὲν ηὗρε κανένα· καὶ οὕτως ἔφθασεν ὁ βασιλεὺς, τὸν ὁποῖον τὸν ἐπῆγαν πρῶτον εἰς τὸ Ἐΐπι κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ τὸν ἔζωσαν τὸ σπαθί, καὶ ἐκεῖθεν τὸν ἐπῆγαν εἰς τὸ βασιλικὸν σαράγι, καὶ οὕτως εἰρήνευσαν τὰ πράγματα· ἦσαν δὲ τρεῖς, τέσσαρες, οἱ ὁποῖοι ἀγκαλὰ καὶ εἶχαν εἰρηνεύσει, ὅμως ὁ βασιλεὺς ἠξεύρωντάς τους πῶς ἐστάθησαν κεφάλαια τῶν ζορμπάδων, καὶ θέλωντας νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ τοὺς ἔκαμε καπιτζιμπασίδες καὶ τοὺς ἔστειλε μὲ καβάδια εἰς τοὺς πασάδες διὰ νὰ προμηνύσουν τὸν μουσδὲν τοῦ νέου βασιλέως, δίδωντας τὸν καθ' ἕνα ἀπὸ τρία τέσσαρα καβάδια, καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνον τὸν πασᾶν εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον διὰ νὰ ὑπάγῃ ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς ὑστερώτερον, εὐθὺς ὁποῦ ἔλθῃ νὰ κόψῃ τὸ κεφάλι του καὶ νὰ τοῦ στείλῃ τοῦ βασιλέως, καὶ νὰ πάρῃ καὶ ὅσα ἄσπρα εὑρεθοῦν κοντά τους νὰ τὰ στείλῃ εἰς τὸ μιρί· καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τοὺς ἐσκότωσεν ὅλους.

δίδει ὁ ἐξ Ἀπορρήτων μερικὰ ἄσπρα, καὶ ἀναλαμβάνει ὁ δραγουμάνος ὁ

Τότε ὄντες οἱ ζορμπάδες εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐγύρευαν καὶ ἀπὸ τὸν ἐξ Ἀπορρήτων Ἀλέξανδρον μίαν μεγάλην ποσότητα ἄσπρων: αὐτὸς πέρνωντας τὴν εἴδησιν ἐκρύβη· καὶ ἐβούλλωσαν τὰ σπίτιά του εἰς τὴν Πόλιν· ἀφ' οὗ δὲ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦλθε καὶ ὁ ἐξ Ἀπορρήτων μετὰ τοῦ Νικολάου βόδα τοῦ τότε μεγάλου δραγουμάνου, καὶ

ἦσαν κρυμμένοι ἕως ὁποῦ ἔβαλαν μεσίτας· ὕστερον εὐγῆκεν ὁ Νικόλαος βοεβόδας καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν κεχαγιᾶν τοῦ ἐπιτρόπου, καὶ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ μίαν ποσότητα ἄσπρων, τὰ ὁποῖα ὕστερον καὶ τὰ ἔδωσε, καὶ ἔτσι ἐδιωρθώθη, καὶ τὸν ἐφόρεσαν καβάδι διὰ νὰ ἦναι πάλιν μέγας δραγουμάνος, καὶ ἐξεβούλλωσαν καὶ τὰ ὀσπίτιά των.

υἱός του τὴν τιμήν του.

Ὁ Μιχάλβοδας ἐρχόμενος μὲ τοὺς ἄρχοντάς του εἰς τὴν Πόλιν, ἔκαμαν ἀγωγὴν νὰ φέρουν τὸν Κωνσταντίνβοδα ἀπὸ τὴν Καβάλαν νὰ κριθοῦν μαζί του, λέγοντες πῶς ἔφαγεν ἄσπρα ἀπὸ τὴν τζάραν καὶ τὰ ἐγύρευαν· καὶ ἔστειλαν καὶ τὸν ἔφεραν καὶ τὸν ἐσφάλισαν· προσπίπτωντας δὲ εἰς τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶν τὸν γενίτζερ ἀγασή, τὸν εὔγαλε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι του, καὶ ἔμειναν οἱ Μπογδάνοι.

Ὁ Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶς ὤντας τότε μέγας καὶ πολὺς καὶ θαρρετὸς εἰς τὸν βασιλέα, ἀνακατώνετο εἰς κάθε ὑπόθεσιν, ἔχωντας ἐλπίδα νὰ πάρῃ γλήγορα καὶ τὴν βοῦλλαν· καὶ τόσον εἶχε χώραν, ὁποῦ μίαν τῶν ἡμερῶν ἐπροσκάλεσε τὸν βασιλέα εἰς τὸ ἀγᾶ καπισὶ καὶ τὸν ἐφίλευσε· περνῶντας ὅμως μερικαῖς ἡμέραις ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς τὸν βεζιραζέμην νὰ φέρῃ τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶν μαζί του εἰς τὸ σαράγι· ὁ δὲ Τζαλίκης ἐχαίρετο, θαρρῶντας πῶς θέλει νὰ τὸν δώκῃ τὴν βοῦλλαν· πηγαίνοντες μέσα, ἐμήνυσε νὰ ἔλθῃ πρῶτον ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς βεζιραζέμης, τὸν ὁποῖον ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς νὰ φορέσῃ καβάδι τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶν, κάμνωντάς τον Κύπρους πασασῆ· ἀφ' οὗ ἐφόρεσε τὸ καβάδι, θέλωντας νὰ εὔγῃ ἔξω νὰ καβαλικεύσῃ, δὲν τὸν ἄφηκαν, μόνον ἔχοντες ἕτοιμον τὸ σαντάλι τοῦ μποσταντζίμπαση τὸν ἔβαλαν μέσα καὶ τὸν ἐπῆγαν κατὰ τὸ Ἀχὶρ καπισί, καὶ ἐκεῖ εἶχαν κάτεργον ἑτοιμασμένον, καὶ βάλλοντές τον μέσα καὶ πηγαίνοντές τον ἕως εἰς τὰ νησία, τὸν ἔπνιξαν.

ὁ βασιλεὺς φιλεύεται ἀπὸ τὸν γενίτζαρ ἀγᾶ, τὸν ὁποῖον ὕστερον πνίγει.

Τὸν δὲ Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶν, εὐθὺς ὁποῦ ἦλθεν ὁ βα-

ὁ Φιραρὴχ χασὰν πασᾶς

τεφτερδάρης μὲ τρία τούγια.

σιλεὺς εἰς τὴν Πόλιν, τὸν ἔκαμε πάλιν τεφτερδάρην μὲ τρία τούγια.

βεζίρης ὁ Δαμὰτ Χασὰν πασᾶς.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐπέρασεν ὀλίγος καιρὸς εὔγαλεν ἀπὸ τὸ βεζαρέτι τὸν Ἀχμὲτ πασᾶν καὶ τὸν ἔστειλε νὰ καθήσῃ εἰς τὸ σπίτι του, ἐπειδὴ ὤντας καλὸς ἄνθρωπος δὲν ἀνακατώθη εἰς ταῖς τῶν ἄλλων κακοσύναις, καὶ ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ Δαμὰτ Χασὰν πασᾷ γαμβρῷ του, ὁποῦ ἐβαστοῦσε τὴν ἀδελφήν του Χατιτζὲ σουλτάναν.

Β.

ΔΑΠΟΝΤΕ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΔΡΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ.

(1700 — 1784.)

Κατάλογος ἱστορικὸς ἀξιόλογος τῶν καθ' ἡμᾶς χρηματισάντων ἐπισήμων Ρωμαίων, καί τινων μεγάλων συμβεβηκότων καὶ ὑποθέσεων, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ἔτους, ἕως τοῦ ἐνεστῶτος ὀγδοηκοστοῦ τετάρτου· καταστρωθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου Δαπόντε Σκοπελίτου τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου.

'Ανδρῶν σοφῶν ἄθροισις καὶ ἐπισήμων,
οὓς δ νῦν ἐβλάστησεν, ὡς ρόδα, χρόνος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Διονύσιος ὁ Σερογλάνης σοφώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως· τούτου φαίνονται δύο εὐχαὶ εἰς τὴν Παναγίαν, ἀνυμνοῦμεν τὴν δόξαν της, τὰς ἔχω, καὶ τὸ παρὸν ὑπόμνημα:

«Ὑπόμνησις περὶ τοῦ θαύματος, ὅπερ πεποίηκεν ἡ Κυρία Δέσποινα Θεοτόκος πρὸς τὸν ἀχρεῖον αὐτῆς δοῦλον Διονύσιον τάχα, καὶ Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως.

'Επλήσθη χαρᾶς ὄντως τὸ στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως, δι' ἧς ἀναγγέλλειν οὐκ ἂν σιγήσωμεν τὰ τοῦ θεοῦ μεγαλεῖα, καὶ ἀνακηρύττειν εἰς δόξαν αὐτοῦ τὰ θεῖα

τεράστια· καὶ κατὰ τὸν δίκαιον Τωβίαν καιρός ἐστιν εἰπεῖν, « Μυστήριον Βασιλέως γάρ φησὶ κρύπτειν καλὸν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακηρύττειν ἔνδοξον »· οὐ κρύπτοντες τὸν βυθὸν τοῦ ἐλέους, καὶ τὴν βρύσιν τῶν ἀπείρων θαυμάτων τῆς Θεομήτορος, ὅσα φημὶ δι' αὐτῆς ἀεννάως, χάριτι τοῦ μονογενοῦς αὐτῆς υἱοῦ, τοῖς ἐν θερμῇ τῇ πίστει καὶ τῷ τῆς εὐλαβείας ἐντόνῳ, πρὸς τὴν ἀντίληψιν αὐτῆς καταφεύγουσι δαψιλεύεται, προσεπαριθμοῦντες τοῖς μυριαρίθμοις αὐτῆς θαύμασι καινόν τι, καὶ πρόσφατον ἕτερον, ὅπερ κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἡμέραν ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς τῶν ἀπηλπισμένων ἐλπίδος, παραδόξως ἡμῖν τεθαυματούργηται, πρὸς τοῖς ἄλλοις θαυμασίοις, οἷς ἐποίησε πρὸς ἐμέ, ἰάσατο τὴν ἐκτήκωσιν, ἠλευθέρωσε τῆς φυλακῆς, τῶν ἐναντίων τὴν καταστροφὴν ἐνεδείξατο, ἐποίησε καὶ τοῦτο τὸ τεράστιον.

Πρὸ γὰρ ἤδη τριῶν ἐνιαυτῶν, πάθει μέ τινι σωματικῷ περιπεσεῖν ἐξ ἁμαρτιῶν μοι ἐγένετο, ὅπερ βουβωνακοίλης ἦν εἶδος, μέχρι τῶν κάτω τὴν ὄγκωσιν ἐπιτεινόμενον, οὗτινος ἀνιάτου διαμείναντος καὶ πολλήν μοι τὴν θλίψιν ὁσημέραι προστρίβοντας, τέως ἀμηχανίσας τοῖς ὅλοις, παλάμας ἱκετηρίους ἐξέτεινα πρὸς τὴν κοινὴν τῶν πιστῶν προστασίαν καὶ τῶν καταπονουμένων ἀντίληψιν, ἐκ βάθους ψυχῆς αὐτῆς δεηθεὶς ῥύσασθαί με τοῦ δεινοῦ ἐκείνου συμπτώματος, μηδαμόθεν ἑτέρωθεν ἀπαλλαγὴν ἔτι τοῦ νοσήματος, ἢ ἐξ αὐτῆς καὶ μόνης με προσδοκᾶν, καθομολογοῦντα τοῖς λόγοις, καὶ ἐπιβεβαιοῦντα τοῖς δάκρυσι.

Κἀντεῦθεν ἀνυπερθέτως μετὰ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν, ἡμέρας οὔσης κυριωνύμου, δεκάτην τρίτην ἄγοντος τοῦ Ἰουλίου μηνὸς, κατὰ τὸ τρέχον δηλαδὴ τοῦτο χιλιοστὸν ἑξακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν καὶ ἔννατον ἔτος, κατέλαβον τὴν ἔξω τῶν τειχίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπ' ὀνόματι τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, βρύουσαν ἐκεῖθεν τὰς ἰάσεις Ζωοδόχον Πηγὴν, καὶ οὖσαν καὶ ὀνομαζομένην οὑτωσὶ φερωνύμως· ἐν ᾗ τὸν ὕμνον

τῆς παρακλήσεως, σὺν ἁγιασμοῦ ῥαντίσμασιν εὐλαβῶς ἐξετελέσαμεν· εἶτα τῶν σωτηρίων αὐτῆς ναμάτων ἀντλήσαντες, καὶ νιψάμενος ἐν μεθέξει με γενέσθαι τῆς ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἰάσεως, ἱκέτευον τὴν τοῦ ἐλέους πηγὴν, ὡς ἄλλοι πάνυ πολλοὶ τῆς σφῶν σωτηρίας τετυχηκότες ἐκ τῆς ἐν πίστει ἀρύσεως τῶν σεβασμίων αὐτῆς ῥείθρων καθιστόρηνται. Παραχρῆμά τ' ἐκεῖθεν ἀνακάμπτων, ἐν χρήσει ἐγενόμην διὰ τὸ μακροδιάστατον ἱππεύσεως, καὶ τοῦ ἵππου πρὸς οὐδεμιᾶς ὁρωμένης αἰτίας, ἀλλὰ προνοίας κέντροις, ἀοράτως πληγέντος, εὐθυπορεῖν οὐκ ἰσχύομεν· ἀλλὰ ὧδε κἀκεῖσε δι' αὐτοῦ τεταγμένοις κινήμασιν ἀπροαιρέτως ἐφερόμεθα, καὶ μόλις ἀνεσώθημεν οἴκαδε περιαλγεῖς ἅμα καὶ λίαν ἔγκοποι· τούτοις τοιγαροῦν τοῖς ἀκαθέκτοις ὁ ἵππος κινήμασι θλίψας, ὡς δοκεῖ, καὶ κενώσας ἀψοφητὶ καὶ ἠρέμα τὴν ὄγκωσιν τοῦ οἰδήματος, ἀντὶ χειρὸς ἀκεστορίδος τινος, ὑπὲρ κατάληψιν καὶ αὐτῆς τῆς αἰσθήσεως ὅλους τοὺς ἰχῶρας ἀπεμάξατο. Καὶ μεθ' ἱκανὸν ἔγωγε γνοὺς ἐμαυτὸν ἄλλον ἀντ' ἄλλου σχεδὸν, ὡς ἄρδην τῆς ὀγκώσεως ἀφανισθείσης, (ὢ τῶν θαυμασίων σου Κύριε) ἐξεστηκὼς ἐγενόμην, καὶ αὐθωρὸν ὑγειὴς ἀποκαταστὰς, ὄναρ ἔλεγον εἶναι τὸ παράδοξον ἐκεῖνο τεράστιον. Διὸ δοξάζειν τὴν ὑπερένδοξον Δέσποιναν, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, σὺν πᾶσι τοῖς περὶ ἐμὲ, τοῖς πρότερον εἰδόσι τὴν ὄγκωσιν καὶ τὸ πάθος, καὶ ἀνυμνεῖν ἐξεγειρόμεθα, καὶ εὐχαριστηρίους ᾠδὰς αὐτῇ ἀναπεμψάμενοι τῆς περὶ ἡμᾶς αὐτῆς κηδεμονίας, καὶ ταχείας ἀντιλήψεως, καὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ χαλεποῦ ἀρρωστήματος· ἐν αὐτῇ τε τὴν σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἴασιν ἐκείνου τοῦ νοσήματος βεβαίως καὶ ἀνεπισφαλῶς ἀναγράφοντες κηρύττομεν ἀσιγήτως τὴν ταύτης εὐεργεσίαν ἐν θαύματι καὶ πᾶσιν ἐπιβεβαιοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος ὑπομνήματος, ὅπως ἐν περιστάσει, καὶ θλίψει, καὶ παθῶν παντοίων ἐφόδῳ γεγονὼς ἕκαστος, ταχέως ἐν πίστει προσδράμῃ τῇ Πανάγνῳ μητρὶ τοῦ Κυρίου καὶ θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐ καταισχυνθήσεται. Ἀλλὰ δι' αὐ-

τῆς τοὺς δεσμοὺς διαρρήξει πάσης κακώσεως, καὶ τῶν δεινῶν ἁπάντων χάριτι τοῦ Μονογενοῦς αὐτῆς ἀνασωθήσεται, ὡς ἐγώ. Περὶ τούτου δὲ καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν θαυμασίων, ὧν ἐποίησε καὶ ποιεῖ καθ' ἑκάστην εἰς ἐμὲ, ὕμνον, καὶ εὐχαριστίαν μετ' εὐχῆς ἀναπέμπω τῇ Κυρίᾳ μου, καὶ δέξαι ταῦτα ὡς νηπίου ψελλίσματα.

Μεγαλύνων, μεγαλύνω σε, Ἄχραντε, τὴν τὸ γένος ἡμῶν μεγαλύνασαν. Δυσωπῶν, δυσωπῶ σε, Πανύμνητε, τὴν ἀεὶ δυσωποῦσαν τὸν Κύριον· ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν εὐλογῶν, προσκυνῶ, καὶ δοξάζω σε ὁ ἀχρεῖος ἐγὼ καὶ ἀνάξιος δοῦλος σου. Ποίαν γὰρ ἱκεσίαν προσάξω σοι, τὴν ἀεὶ ὑπὲρ ἁπάντων ἱκετευούσῃ χριστιανῶν, ὁ ἐναγὴς, καὶ ἐσπιλωμένος καὶ ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ τοῖς νοήμασι, τῇ καθαρᾷ καὶ ἀμώμῳ μητρὶ τοῦ ἀληθινοῦ φωτός; Ποίας χεῖρας ἐκτείνω πρὸς τὴν βαστάσασαν χερσὶ τὸν τῶν ὅλων Θεόν; ὅμως κατησχυμένῳ προσώπῳ, καὶ εἰς γῆν νεύοντι προσπίπτω σοι: Ἔπιδε ἐπ' ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν, ἱκέτευσον τὸν κοινὸν δεσπότην, καὶ πλάστην τοῦ ἀνθρωπίνου φυράματος. Ἐξιλέωσαι ὡς μήτηρ τὸν φιλοικτίρμονα Κύριον· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα· σκεπασάτω με ἡ δεξιά σου· τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου ἀνεπιβούλευτον διατήρησον· φώτισόν μου τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν καθάρισον· ἵνα ὑμνῶ καὶ μεγαλύνω σε, περὶ ὧν ἐποίησας, καὶ καθ' ἑκάστην ποιεῖς, ἐξαιρέτως εἰς ἐμὲ, τῇ θερμῇ προστασίᾳ σου, καὶ κραταιᾷ βοηθείᾳ σου, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Τούτου φαίνονται καὶ αἱ παροῦσαι ἐπιστολαὶ εἰς Ρωσσίαν, καὶ αἱ ἀποκριτικαὶ πρὸς αὐτόν.

Διονύσιος ἐλέῳ θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τοῖς γαληνοτάτοις, κραταιοτάτοις, εὐσεβεστάτοις, καὶ χρι-

στιανικωτάτοις, ἐλέει θεοῦ, μεγάλοις αὐθένταις, καὶ μεγάλοις δουξίν, Ἰωάννῃ Ἀλεξιοβίτζῃ, Πέτρῳ Ἀλεξιοβίτζῃ, πάσης μεγάλης μικρᾶς τε καὶ λευκῆς Ρωσσίας αὐτοκράτορσι, πολλῶν τε ἄλλων αὐθεντιῶν καὶ γαιῶν Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν, καὶ πάντων τῶν βορείων μερῶν πατρικοῖς καὶ προπατορικοῖς κληρονόμοις, καὶ κυρίοις, καὶ ἐξουσιασταῖς, κατὰ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀγαπητοῖς, καὶ περιποθήτοις υἱοῖς τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάριν, ἔλεος, εἰρήνην βαθεῖαν, κράτος ἀκαταμάχητον, καὶ ἀστασίαστον διαμονὴν ἐπευχόμεθα παρὰ τῆς ζωαρχικῆς, ὁμοουσίου, καὶ τρισυποστάτου θεότητος, σωτηριωδῶς τε καὶ νικηφόρως συντηρουμένοις, παρ᾽ ἡμῶν δὲ εὐχὴν, εὐλογίαν, καὶ συγχώρησιν.

Ὥσπερ τῷ πυρὶ αὐτομάτως ἕπεται τὸ φωτίζειν, καὶ τῷ μύρῳ τῷ εὐωδεῖν, οὕτω καὶ τοῖς φιλοθέοις ἤθεσί τε καὶ τρόποις ἀναγκαίως ἀκολουθεῖν τὸ ὠφέλιμον· τοῦ τῆς οἰκουμένης φωστῆρος, Βασιλείου τοῦ οὐρανοφάντορος διαγγέλλοντος πάνυ καὶ κηρύττοντος συνῳδά τι τούτῳ, καὶ τοῦ τῶν Νυσσαίων Γρηγορίου του θεοκήρυκος, τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς ἔννοιαν, τούς τε πόρρω, καὶ τοὺς πέλας ἐπωφελεῖν, καθάπερ τὰ τῶν ἀρωμάτων εὐώδη τῆς ἰδίας εὐπνοίας τούς γε προσπελάζοντας, καὶ τὸν παρακείμενον ἀέρα ἀποπληροῖ, καὶ τὸν φύσει ἀγαθὸν παρεκτικὸν ἀγαθῶν παντοίων, καὶ τοῖς λοιποῖς γίνεσθαι. Ἡμῶν δὲ τὴν ἀψευδεστάτην ταύτην γνῶσιν διὰ τῆς δεδοκιμασμένης πείρας ἀριδήλως πεπληροφορημένων ἐπὶ τὴν κραταιοτάτην ἀκρώρειαν τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος τῶν γαληνοτάτων ἡμῶν ἐν Χριστῷ Βασιλέων, τὴν περαίωσιν τῶν ἀποφθεγμάτων τούτων φιλοθέως ἐπέγνωμεν. Καὶ γὰρ ἡμᾶς τοὺς πρὸς θεὸν θερμοτάτους ὑμῶν εὐχέτας βασιλοπρεποῦς καὶ πανσεβάστου γράμματος κατόχους γενέσθαι καταξιώσαντες, μεγάλην ἡμῖν τὴν χαρὰν, καὶ τὸ καύχημα ἀνεξάλειπτον πάντως προὐξενήσατε, πολλῷ δὲ μᾶλλον, ὅτι καὶ τῇ τῆς ἡμῶν μετριότητος ἱκετηρίῳ προετροπῇ τε, καὶ δεήσει ἐπικαμφθέντες, τὸν ἐγχειρισάμενον ἡμῖν τὸ βα-

σιλικὸν, καὶ ἀσπα . . . . (1) . . . .
. . . . . πανευθύμου ζωῆς ἄγῃς· ὅθεν τῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν οἴκτων δεόμεθα, ἵνα ἐν πάσῃ θεαρέστῳ ἐργασίᾳ τῆς σῆς Μακαριότητος τὰς ὁδοὺς ἐνώπιον αὐτοῦ κατορθῇς ἧς ἕνεκα καὶ λοιπῶν τῶν πρὸς αὐτὸν εὐποιϊῶν, παντὶ τῷ τῶν Χριστιανῶν συστήματι, εἰρηνικήν τε καὶ εὐτυχῆ ζωὴν δωρήσηται. Προσέτι τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιότητι πολλῶν ἐτῶν κύκλους, ἐν εὐεξίᾳ τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος αὐτῆς, πρὸς τὴν τῶν ὀρθοδόξων σύστασιν ἐφιέμεθα, καὶ θεαρέστως τὸ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον ποιμαίνουσαν, τῆς οὐρανίου, καὶ ἀϊδίου μετὰ πάντων τῶν Ἁγίων μακαριότητος ἐπιτυχεῖν, καὶ γλυκυτάτην τὴν τοῦ Κυρίου φωνὴν ἀκοῦσαι: εἴσελθε εἰς χαρὰν ἐπουράνιον τοῦ Κυρίου σου. Ἔτι παρακαλοῦμεν τὴν ἐν τῷ Χριστῷ ἀδελφικήν σου ἀγάπην, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς δι' ἐκφαντικῶν σου γραμμάτων, περὶ τῆς ὑμῶν διαγωγῆς ἐπισκέπτειν, μὴ ἀμνήμων ἔστω. Ἐπειδήπερ ἡμεῖς ἀεὶ τῆς ἀφ' ὑμῶν ἐπισκέψεώς τι καὶ πληροφορίας, ἤτοι πῶς οἱ τῆς καθ' ὑμᾶς ἱερᾶς συνόδου πρόκριτοι τὴν διαγωγὴν ποιοῦσιν, ὁμοίως μοναχοί τε καὶ λαϊκοὶ ἐν τίνι καταστάσει διάγουσιν, εἰδέναι βουλόμεθα. Ἡμεῖς μὲν θείᾳ χάριτι κατὰ τὸ παρὸν ἐν τῇ ζωῇ ἐσμὲν, ἕως οὗ ἔλθῃ, ὅ ἀπόκειται· καὶ κατὰ τὴν σὴν πρὸς ἡμᾶς περὶ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Γαβριὴλ τοῦ Χαλκηδόνος παραίνεσιν, ἵνα πρὸς τοὺς γαληνοτάτους ἡμῶν αὐτοκράτορας ὑπὲρ αὐτοῦ προστασίαν ποιήσωμεν· ὅτι αὐτὸς διὰ τὴν τῶν Χριστιανῶν συναγωγὴν, τῇ αὐτοῦ προθυμίᾳ ἐπὶ δανεισμῷ ὑπόχρεως γενόμενος πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ἀνάκτισιν τοῦ θείου ναοῦ τῆς ἁγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος, καὶ πανευφήμου Εὐφημίας, τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ὄν-

(1) Ἕνεκεν ἀποκοπῆς φύλλου ἐλλείπει τὸ τέλος τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος, ὡς καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἑπομένης πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσεώς τοῦ ἐν Μόσχᾳ πατριαρχείου.

τος προεχώρησεν ὡς καὶ διὰ γραμμάτων αὐτοῦ γνωστὸν ἡμῖν ἐγένετο, πρὸ τοῦ τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ Παρθένιον πρὸς ἡμᾶς παραγενέσθαι. Ἡμεῖς κατὰ τὸ ἐν ἡμῖν, τοῖς μεγάλοις, καὶ γαληνοτάτοις ἡμῶν αὐτοκράτορσιν, Ἰωάννῃ Ἀλεξιοβίτζῃ, Πέτρῳ Ἀλεξιοβίτζῃ προὐβάλλομεν καὶ τὴν βασιλικὴν ταύτην ἐκλαμπροτάτην μεγαλειότητα, περὶ τῆς συμβοηθείας ἐν τῷ χρέει τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος παραίνεσιν ἐποιήσαμεν. Κἀκεῖνοι γοῦν οἱ μεγάλοι αὐτοκράτορες κατανεύσαντες, κατὰ τὴν αὐτῶν προαίρεσιν ἠλέησαν, οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος τῇ αὐτοῦ πανιερότητι διὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου αὐτῆς πεντήκοντα ρούμπλια ἐπέμφθησαν. Παρ' ὃ καὶ εἰς σημεῖον τοῦ ἀδελφικοῦ ἡμῶν φίλτρου, καὶ δεξιότητος τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι δι' αὐτοῦ πάλιν.

Ἐγράφη ἐν τῇ βασιλευούσῃ μεγάλῃ τῶν πόλεων Μοσχοβίᾳ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵ζσβ'. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ͵αχϟδ'. μηνὶ μαΐῳ.

« Οἱ Βασιλεῖς τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ.

Θείῳ ἐλέει ἡμεῖς οἱ γαληνότατοι, καὶ κραταιότατοι μεγάλοι Βασιλεῖς καὶ αὐθένται, καὶ μεγάλοι δοῦκες, κνέζοι, Ἰωάννης Ἀλεξιοβίτζης Πέτρος Ἀλεξιοβίτζης, πάσης μεγάλης, μικρᾶς, καὶ λευκῆς Ρωσσίας αὐτοκράτορες, Μοσχοβίας, Κιοβίου, Βλαδημιρίου, Νοβογραδίου, Βασιλεῖς Καζανίου, Βασιλεῖς Ἀστραχανίου, Βασιλεῖς Σιβηρίου, αὐθένται Γκοβίας, καὶ μεγάλοι δοῦκες Σμολένσκας, Τουερίας, Ἰουγουρίας, Περμίας, Βιατκίας ἢ Βιάτκης Βουλγαρίας, καὶ τῶν ἑξῆς· αὐθένται, καὶ μεγάλοι δοῦκες Νοβογραδίας τῆς κατωτέρω, Τζερνιγοβίας ἢ Τζενιχοβίας, Ρεζανίας Ροστοβίας, Ἰαροσλαβίας, Βελοζερίας, Οὐδορίας, Ὀβδορίας, Κοντινίας, καὶ παντὸς τοῦ βορείου κλίματος μονάρχαι, καὶ ἡγεμόνες τῆς κατ' Ἰβηρίαν γῆς, τῶν τε Καρταληνῶν, καὶ Γρουθινικῶν ἢ Γρυζηνῶν, βασιλέων καὶ τῆς Καβαρδικῆς γῆς, τῶν τε Τζερκασίων, καὶ ὀρεινῶν ἡγεμόνων, καὶ ἄλλων πολλῶν τοπαρ-

χιῶν, καὶ γαιῶν ἀνατολικῶν τε καὶ δυτικῶν καὶ ἀρκτικῶν ἢ βορείων πατρικοὶ καὶ προπατορικοὶ κληρονόμοι, αὐθένται, καὶ ἐξουσιασταί. Ἡ ἡμετέρα βασιλικὴ μεγαλειότης τῷ παναγιωτάτῳ, καὶ μακαριοτάτῳ Κυρίῳ Διονυσίῳ, ἐλέει θεοῦ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, βαθεῖαν εἰρήνην, ἀσφαλῆ τε διαμονὴν ἐν Ὀρθοδοξίᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς, ὑγείαν τε καὶ εὐημερίαν, ἅμα δὲ καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν παρὰ Κυρίου τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐν Τριάδι ἁγίᾳ δοξαζομένου καταξιωθῆναι ἐφιέμεθα. Ἔπεμψε πρὸς ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας, πρὸς τὴν ἡμετέραν μεγαλειότητα, ἀπὸ τῆς μονῆς τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τῆς ἐν Χαλκηδόνι οὔσης, ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Χαλκηδόνος Γαβριὴλ, τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ Παρθένιον, ἱκετεῦσαι ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας ἐλεημοσύνης χάριν· τὰ δὲ ἅγια λείψανα, ἅπερ εὐλογίας χάριν, πρὸς ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας μετὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου ἦσαν ἀπεσταλμένα, ἥρπασαν παρ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπιπεσόντες ληστρικῶς οἱ ἀσεβεῖς κλέπται. Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας πρὸς τὴν ἡμετέραν βασιλικὴν μεγαλειότητα ἔγραψεν ἡ σὴ Παναγιότης περὶ αὐτοῦ τοῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος τοῦ πανιερωτάτου, δηλοποιοῦσα ἡμῖν τὴν ἀνακαίνισιν τῆς μονῆς τῆς ἁγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας, περί τε τῶν συμβεβηκότων αὐτῷ λυπηρῶν, καὶ ζημιῶν ἐν τῇ ἀνακαινίσει ταύτης καὶ ἵν' ὅπως ἡμεῖς οἱ μεγάλοι αὐθένται, ἡ ἡμετέρα βασιλικὴ μεγαλειότης, τὸν προγραφέντα τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Χαλκηδόνος ἀρχιδιάκονον, καὶ τὴν λοιπὴν αὐτοῦ συνοδίαν, πρὸς τὸν ἡμέτερον βασιλικὸν θρόνον προσεγγίσαι, καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς πεμφθεῖσαν αὐτῆς ἐπιστολὴν δέξασθαι ὡρίσαμεν, καὶ ἀκούσαντες περὶ τῆς συμβάσης αὐτῆς ἐν ὁδῷ ἁρπαγῆς ἐλυπήθημεν· τῆς δὲ ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος ἔλεος, ἱκεσίας ἕνεκεν τῆς αὐτῆς ἱεραρχίας, ἐπέμφθη πρὸς αὐτὸν τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Χαλκηδόνος

μετὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου αὐτοῦ σαμούρια, τιμῆς ἑκατὸν πεντήκοντα ρουμπλίων, πρὸς τούτοις καὶ πεντήκοντα χρυσᾶ φλωρία. Ἔτι δὲ καὶ ἡμέτερον χρυσόβουλλον, τῆς ἡμετέρας δηλαδὴ βασιλικῆς μεγαλειότητος ἐδόθη αὐτοῖς καινόν, δι' οὗ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἐλεύσονται εἰς τὸ βασίλειον ἡμῶν ἐλεημοσύνης χάριν· τὸν δὲ προρρηθέντα ἀρχιδιάκονον ἐλεήσαντες τῷ τῆς ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος ἐλέει, πέμψαι πρὸς ἡμᾶς μετὰ τοῦ παρόντος τῆς ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος γράμματος ἀπεφήναμεν. Πρὸς τούτοις παραδίδομεν ὑμᾶς τῷ θεῷ, εἰς συντήρησιν· ἡμᾶς δὲ ἐγχειρίζομεν ταῖς ἁγίαις αὐτῆς εὐχαῖς, καὶ τῇ εὐλογίᾳ.

Γέγραπται ἐν τῇ αὐλῇ τῆς βασιλείας ἡμῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ μεγαλοπόλει Μοσχοβίᾳ, ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵ζσϐʹ, ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ τῆς ϐασιλείας ἡμῶν ἔτει δεκάτῳ τρίτῳ.»

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου, ὅστις ἀπέθανεν εἰς Βουκουρέστιον· αἰωνία ἡ μνήμη του!

Εἶτα Καλλίνικος ὁ σοφώτατος.

Εἶτα Νεόφυτος.

Εἶτα Γαϐριήλ.

Εἶτα Ἀθανάσιος ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως. Οὗτος μετὰ τὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου παραίτησιν, ἀπῆλθεν εἰς Γιάσιον ἐπὶ τῆς αὐθεντίας τοῦ περιβοήτου Βασιλείου τοῦ Ἀλϐανίτου, ὅστις εἴκοσι χρόνους αὐθεντεύσας, ἔκτισε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ δύο περίφημα μοναστήρια, τῆς Παναγίας τοῦ Γκόλια τὸ Βατοπαιδινόν, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ θαυματουργὴ εἰκὼν τῆς Παναγίας, καὶ τὸ τῶν ἁγίων τριῶν Ἱεραρχῶν, τὸ ἀφιερωμένον εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ἁγίου Ὄρους, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ λείψανον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς τῆς νέας, ὁποῦ αὐτὸς ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ τὸ ἔφερεν. Ἐπλήρωσε δὲ καὶ ὅλον τὸ χρέος τοῦ ἁγίου Τάφου, δίδωντας ἑϐδομῆντα χιλιάδας φλωρία· ἔργα καὶ καλά, καὶ μεγάλα, καὶ βασιλικά, ὄχι αὐθεντικά· αἰωνία ἡ μνήμη του! Ὁ δὲ

Ἀθανάσιος εἰς Γιάσιον ὤντας, καὶ κατοικῶντας εἰς τὸ ἐκεῖ ἔξω τοῦ Γιασίου μοναστήριον Παγῶνι λεγόμενον, νῦν δὲ κρημνισμένον καὶ μὴ φαινόμενον, μετόχιον τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει βασιλικοῦ μοναστηρίου Ξηροποτάμου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔδαλε τὴν μετάνοιάν του, ἀφιέρωσε καὶ τὴν βιβλιοθήκην του. Ἐκεῖ οὖν εἰς τὸ Παγῶνι ἡσυχάζωντας, ἐσύνθεσεν ὕμνους, καὶ προσεφώνησεν αὐτοὺς Βασιλείῳ τῷ ἡγεμόνι, ὧν ἡ ἐπιγραφή·

« Ἀθανασίου Πατριάρχου Ὕμνος πρὸς τὴν ἀειπάρθενον καὶ Θεοτόκον Μαρίαν, ὧν ἡ ἀκροστιχίς· Ἀθανάσιος ἐλέῳ θεοῦ, ὁ πρώην Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ θεοφρουρήτῳ Ἡγεμόνι Μολδαβίας,

Κυρίῳ Ἰωάννῃ βασιλείῳ.

Ἀρχαγγέλων, Ἀγγέλων τὰ τάγματα,
νοερῶν στρατιῶν τὰ συστήματα,
τὰ φρικτά σου, Παρθένε, θαυμάσια
μεγαλύναι οὐδόλως ἰσχύουσι,
σὺ γὰρ εἶ αὐτῶν δόξα καὶ καύχημα·
πῶς ἐγὼ οὖν τολμήσων δοξάσω σε;
ἀπορῶ, τρέμων ὅλος ἐξίσταμαι,
ἀλλὰ θάρρυνον σύ με, καὶ πρόσδεξαι·
σοὶ γὰρ κτλ.

. . . . (1)

. . . .

. . . τὸν οἰκονόμον, καὶ ἄλλους τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου καὶ λαϊκούς, νοταρίους, καὶ παρατυχόντας, ἕως τριάντα· τούτους ὅλους τοὺς ὑπῆγαν εἰς τὸ Πασᾶ-Καπισὶ εἰς τοῦ Μουζούραγα τὴν φυλακήν· ἐκεῖθεν ἀπέλυσαν τοὺς ἀρχιερεῖς, ἐκτὸς τοῦ Εὐρίπου, καὶ

(1) Ἐλλείπει ἓν φύλλον, ἐν ᾧ περιείχετο πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ προοίμιον τῆς περὶ τοῦ διωγμοῦ τοῦ πατριάρχου Μελετίου διηγήσεως.

τινας ἄλλους, τὸν δὲ Πατριάρχην, πρωτοσύγγελλον, ἀρχιδιάκονον, οἰκονόμον, καὶ ἄλλους ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι, τοὺς ἔστειλαν εἰς τὸν Μποστάντζή-μπαση εἰς τὸν Φοῦρνον· τῇ δὲ μεγάλῃ τετράδῃ, ἢ πέμπτῃ, ἀφοῦ ἐσκέντζευσαν τὸν πρωτοσύγγελλον, τὸν οἰκονόμον καὶ ἄλλους νύκτα, παρόντος τοῦ βασιλέως, ὥντας νὰ βάλλουν εἰς σκεντζὶ καὶ τὸν Πατριάρχην, ἐπρόφθασεν, ἦλθε δρομαῖος μέσα ἀπὸ τὸ βασιλικὸ σαράγι ὁ μπὰς-καρακουλάκης, λέγωντας, γιαννκίνι μέσα εἰς τὸ σαράγι! Καὶ εὐθὺς ἐσηκώθη τεταραγμένος ὁ βασιλεύς, εἰπών, ἀθῷοι οἱ ἄνθρωποι τοῦτοι, καὶ νὰ μὴ σκεντζευθῇ πλέον κανείς, ἕως δευτέρας μου προσταγῆς. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐπρόσταξε καὶ ἀπέλυσαν πάντας· ἀπέθαναν δὲ τρεῖς τέσσαρες ἀπὸ τὰς βασάνους, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Εὐρίπου, τὸν ὁποῖον ἐβασάνισαν ἐξαιρέτως, λέγοντες νὰ ἦναι αὐτὸς ὁ ἴδιος Στέφανος, μὲ τὸ νὰ τὸν ὡμοίαζε. Καὶ τὸν μὲν Πατριάρχην ἐξώρισεν εἰς Μιτυλήνην, τὸν δὲ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Θεοδόσιον ἔκαμε Πατριάρχην. Ταῦτα δὲ πάντα ἔγιναν δι' αὐτὸν τὸν εἰς τὸ Μαυροβοῦνι φημιζόμενον τότε Στέφανον, τὸν πρῶτα ὑπήκοον, καὶ ὕστερα πολεμάρχον ἐναντίον τῆς βασιλείας, διὰ παρακινήσεως τῆς Ρωσσίας, μὲ τὸ νὰ εὐγῆκε φήμη, ἂν καὶ ψευδής, ὅτι εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ Μαῦρον Ὄρος, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν τεπτίλι, καὶ διεβλήθη, μὲ ἀρζουχάλι πάλιν Χριστιανῶν, ὁ Πατριάρχης, πῶς τὸν ὑπεδέχθη, καὶ τὸν ἐφύλαξε, καὶ πῶς γράφει εἰς τοὺς Μοσχόβους, καὶ τὰ ἑξῆς· τὸ δὲ Μαῦρον Ὄρος αὐτὸ εἶναι εἰς τοῦ Ἰπεκίου τὴν ἐπαρχίαν, ὑψηλόν, δύσβατον, ὡς τὰ βουνὰ τῆς Μάνης εἰς τὸν Μωρέα, καὶ τῶν Σφακιῶν εἰς τὴν Κρήτην.

Θεοδόσιος Κρὴς ἀπὸ Θεσσαλονίκης, ὁ ῥηθείς, καὶ ἔτι ζῇ τυφλός.

Σωφρόνιος Πτολεμαεύς, ἀπὸ Πτολεμαΐδος Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπίσημος δι' ἀρετήν, καὶ μάθησιν, μάλιστα εἰς τὰ Ἀραβικά, καὶ διὰ τὰς διδα-

χάς, ὅπου ἔκανε καὶ τούρκικα, καὶ ρωμαΐκα· τοῦτος μόνος εἰς τοὺς καιρούς μας ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόνον· αἰωνία ἡ μνήμη του! Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πατριαρχείας του, πατριαρχεύσαντος ἔτη ἕξ, ἔγινεν ἡ δυστυχισμένη ἀγάπη τῶν Μοσχόβων, καὶ τῶν Τουρκῶν· ὁ πολέμος ἄρχισεν ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐννάτῳ, ἐκράτησε χρόνους ἕξ, καὶ πάντοτε νικηταὶ οἱ Μόσχοβοι, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ ἀμὴν νὰ παρθῇ ἡ Πόλις, καὶ ἤθελε παρθῆ, ἂν ἐζοῦσε καὶ ἐβασίλευεν ὁ μέγας Πέτρος. Διὰ τοῦτο ὠνόμασα δυστυχισμένην τὴν ἀγάπην, ὡς ἀνωφέλευτον, ἥτις ἔγινεν ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ Γουλίου 15.

Γαβριὴλ Σμυρναῖος, ἀπὸ παλαιῶν Πατρῶν, ὁ νῦν ἐλέῳ θεοῦ Κωνσταντινουπόλεως· ὁ θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ.

Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας.

Γεράσιμος Κρητικὸς, σοφώτατος καὶ ἁγιώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας· τούτου φαίνονται τρεῖς τόμοι μεγάλοι συγγράμματα, διδαχαί, καὶ ἄλλα, καὶ πρὸς τὸν διαληφθέντα βασιλέα Πέτρον ἐπιστολή, καὶ πρὸς τὴν βασίλισσαν Ναττάλίαν τὴν μητέρα του, τὰς ἔχω, καὶ διὰ τὸ πλάτος δὲν τὰς γράφω, ἡ περίληψις αὐτῶν εἶναι: ἐλεημοσύνη, καὶ ἀνακαίνισις τῶν βασιλικῶν χρυσοβούλλων· φαίνεται πρὸς τούτοις καὶ πρὸς τὴν Παναγίαν τοῦ Κύκου (ὅταν ὑπῆγεν εἰς Κύπρον καὶ τὴν ἐπροσκύνησε) ἐγκώμιον, (τὸ ἔχω), καὶ μαρτυρία, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Κύκου θαυματουργὴ εἰκὼν τῆς Παναγίας, εἶναι μία τῶν τριῶν τῶν ἱστορηθεισῶν παρὰ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὡς εἶναι καὶ ἐκείνη ὅπου εἶναι εἰς τὸ Μέγα Σπήλαιον· τοῦτο τὸ βεβαιώνει καὶ τὸ συνοδικὸν τὸ σιγγίλλιον, ὅπου ἔγινε παρὰ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Σερογλάνη, τὸ ἔχω, καὶ διὰ τὸ πλάτος δὲν γράφω οὔτε αὐτὸ, οὔτε τὸ ἐγκώμιον, τὸ ὁποῖον εἶναι βαθὺ καὶ δυσκολονόητον·

ἀντὶς αὐτῶν δὲ γράφω μίαν ἀπὸ τὰς δύο ἐπιστολάς, ὁποῦ πρὸς τὸν αὐθέντην Βασαράβαν ἔγραψεν ἀπὸ Πόλεως, καὶ ἀναφέρει καὶ ἐπαινεῖ τὸν Πατριάρχην Διονύσιον, καὶ παρακαλεῖ τὸν αὐθέντην, νὰ τυπώσῃ τὸ ῥητορικὸν βιβλίον, ὅπου ἐσύνθεσε.

« Γεράσιμος ἐλέῳ θεοῦ Πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, καὶ κριτὴς τῆς Οἰκουμένης.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ, ὑψηλοτάτῳ τε καὶ ἐκλαμπροτάτῳ αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίνῳ Μπασαράμπᾳ, βοεβόδᾳ, υἱῷ κατὰ πνεῦμα ποθεινοτάτῳ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάριν καὶ ἔλεος παρὰ Θεοῦ, καὶ παρ' ἡμῶν ἀποστολικὴν εὐλογίαν καὶ εὐχήν. Ἐπειδὴ καὶ οὐχὶ μόνον δι' ἀκοῆς καὶ φήμης, ἀλλὰ καὶ αὐτοψεὶ νὰ ἐγνωρίσαμεν τὸν ἔνθεον ζῆλον, ὁποῦ ἡ εὐσεβεστάτη σου Ἐκλαμπρότης, ὑψηλότατε Ἡγεμών, ἔχει εἰς τὴν ὑπέρφωτον πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν ὅπου μὲ πολυειδεῖς τρόπους γυρεύεις νὰ τὴν συστήνῃς, καὶ αὐτὴν ποτὲ νὰ μὴ χωρίσῃς ἀπὸ τὰ ἀγαπητά σου σκηνώματα· διὰ τοῦτο ἐσυλλογίσθημεν, διὰ τὸ μέγα καὶ θειοχαρίτωτον ἀξίωμα τῆς Πατριαρχείας, ὁποῦ πλουσίῳ ἐλέει ὁ ἐν ἁγίοις δοξολογούμενος θεὸς μᾶς ἐχάρισεν εἰς τὸν ἁγιώτατον, καὶ ἀποστολικὸν τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας θρόνον, στέφος τίμιον νὰ συμπλέξωμεν τὸ παρὸν εἰς ψυχῶν σωτηρίας ὁδηγίαν βιβλίον ῥητορικόν, καὶ νὰ στεφανώσωμεν τὴν μακαρίαν σου ψυχήν, εἰς τὸ ὁποῖον διὰ κλῆμα ἀμάραντον εὑρήκαμεν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν, ἔχοντα βότρυν πέπειρον αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ διὰ μαργαρίτας καὶ διαυγεῖς λίθους, τὰς ἁγίας πληγὰς εἰς τὴν ἀμίαντον καὶ καθαροτάτην αὐτοῦ σάρκα, καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην λαμπρότητα, τὰς ἐκχύσεις τῶν παναχράντων αἱμάτων τοῦ ὅλου σώματος. Δέξαι λοιπὸν τὸ ἅγιον στέφος τοῦτο, καὶ μὴν ἀμελήσῃς νὰ παρασταίνεσαι εἰς τὸν ἅπαντα κόσμον τοιοῦτος ὡραϊσμένος, καὶ λελαμπρυσμένος. Ἡ δὲ παράστασις μεμιγμένη καὶ

μὲ ἄλλο πλῆθος ἀρετῶν, ὁποῦ εἰς ἐδικήν σου κοσμιότητα φέρεις, εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ ὁλοπόθητός σου θέλησις εἰς τὴν τυπογραφίαν τοῦ βιβλίου, διὰ νὰ ἐξαπλωθῇ τὸ ὄφελος ἀντάμα μὲ τὴν φήμην τοῦ εὐσεβεστάτου σου ὀνόματος εἰς τὸ πλῆθος τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, καὶ μάλιστα, ὁποῦ συμπροθυμητὴν ἔχεις τὸν παναγιώτατον, καὶ λογιώτατον οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κύριον Διονύσιον, τὸν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν· καὶ γὰρ ἡ αὐτοῦ Παναγιότης παρακινουμένη ἀπὸ τὴν μεγάλην καὶ ἄπειρον ἀγάπην τὴν πρὸς θεὸν, καὶ πρὸς τὰ ἠγαπημένα του τέκνα, διὰ τὸ ἐκείνων ψυχωφελὲς ὅλως διόλου τὴν τυπογραφίαν ταύτην ἐπισπεύδει νὰ γένῃ· καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἡμᾶς μὲν παρώτρυνεν νὰ τὸ τελειώσωμεν, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο τὴν ἐκλαμπρότητά σου τὰ τυπωθῇ μεσιτεύει, τοῦτον τὸν σκοπὸν ἔχων, νὰ βάλῃ καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἔργον εἰς ἐκεῖνο τὸ ταμεῖον, ὁποῦ ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας τὰς θεϊκάς του πράξεις ἐπεσώρευσε, διὰ νὰ χαίρεται εἰς τὰς οὐρανικὰς ἀναπαύσεις μὲ τοιοῦτον ἀθάνατον πλουτισμόν. Καὶ οἱ δύο λοιπὸν ὡς ἐν Χριστῷ πατέρες τῆς ἐκλαμπρότητός σου ἐρασμιώτατοι, μὲ τὰ ἀδιάλυτα τῆς εὐχῆς καὶ εὐλογίας δεσίματα περικυκλώνοντές σε, εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν ταύτην παρακινοῦμεν, καὶ οὐχὶ μόνον εἰς ταύτην, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας, ὁποῦ προχείρως θέλουσι μᾶς ἔλθει· ἐπειδὴ γνωρίζομεν τὸν ἐκ καρδίας πόθον, ὁποῦ ἔχεις εἰς τὸ νὰ τελειώνῃς ὅλα τὰ θεῖα θελήματα, διὰ τὰ ὁποῖα θέλεις ἀξιωθῇ νὰ ἀκούσῃς ἀπὸ τοῦ χρυσαυγοῦς στόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ λαμπρᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τό, εὖ δοῦλε ἀγαθέ, καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου, ἐκεῖ συναυλιζόμενος πᾶσι τοῖς δικαίοις, νὰ δοξάζῃς, καὶ νὰ εὐλογῇς τὸ ὑπερύμνητον ὄνομα τῆς τρισυποστάτου, καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, Πατρός, υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος· ἀμήν ».

Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ τοῦ Πατριάρχου Γερασίμου, ὅστις λέγεται, ὅτι εὐγῆκε καὶ ἅγιον λείψανον· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Σαμουήλ, σοφὸς καὶ αὐτός, διάδοχος Γερασίμου.

Κοσμᾶς Πάτμιος ἀπὸ Πισιδείας, διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόνον.

Ματθαῖος Ἀντριώτης ἀπὸ Λιβύης, διάδοχος, καὶ παραιτηθεὶς ἦλθε καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Κουτλουμουσίου, ἀνακαινίσας πολὺ μέρος αὐτοῦ. Τοῦτος Λιβύης ὤν, καὶ εἰς Βουκουρέστιον ἐλθὼν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ αὐθέντου μου Κωνσταντίνβοδα, ἐχρημάτισε διὰ μεσιτείας μου πνευματικός του, καὶ διὰ μεσιτείας του πατριάρχης, γενομένης τῆς μεταθέσεως εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Πόλιν, ἦλθαν εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους πενῆντα εἰς αὐτὸν γράμματα ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, βασιλέα τῆς Εὐδαίμονος Αἰθιοπίας, τῆς νῦν Χαμπεσίας, καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα τοῦ Μάρθαν· ἔγραφεν, ὅτι ἔχωντας πολέμους μὲ ἕνα βασιλέα γείτονα ἀλλόφυλον, τὸν ἐνίκησε, καὶ ὅτι ἔχει τώρα σκοπὸν καὶ πόθον, νὰ ὑπάγῃ νὰ πολεμήσῃ, νὰ πάρῃ τὸν ἅγιον Τάφον· πρὸς τούτοις ἐζητοῦσε καὶ ἐπαρακαλοῦσε, νὰ στείλῃ διδάσκαλον ἄξιον, εἰ δυνατὸν Ἀρχιερέα, νὰ τὸν διδάξῃ τὴν Ὀρθοδοξίαν τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ βιβλία τὰ λεγόμενα Πρακτικὰ τῶν Συνόδων· καὶ τὸν ἐστάλθηκαν, ὁμοῦ δὲ καὶ ἓν Τετραβάγγελο μικρὸ ἀσημωμένο, καὶ κομπολόγια δικά μου, κεχριμπάρι μπαλγαμὶ μεγάλο, χοντρό, καθαρὸ, τιμῆς φλωρίων δέκα. Μὲ ἐπαρακίνησεν ὁ Πατριάρχης νὰ ὑπάγω ἐγώ, καὶ δὲν ἠθέλησα· καὶ ἐστάλθη ἀντ' ἐμοῦ Στέφανος ἱερομόναχός τις, τῆς νήσου Σίφνου διδάσκαλος, μαζὶ μὲ κάποιον Σισίνιον ἰατροφιλόσοφον, καὶ πεντὲξ παιδία· ὅταν δὲ ὑπῆγαν εἰς Χαμπεσίαν, καὶ ἀντάμωσαν τὸν βασιλέα, καὶ ἐνεχείρισαν τὰ πατριαρχικὰ γράμματα, καὶ τὰ βιβλία, καιρὸς πολὺς δὲν ἐπέρασε, καὶ ἀπέθανεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔγινε διάδοχος ὁ υἱός του, ἀνομοιότατος τοῦ πατρός του· εἴ-

πασι δέ, πῶς τὸν ἐφαρμάκωσαν οἱ ἄρχοντές του Κόπται, μαθόντες ταῦτα τὰ κατ' αὐτόν· ἀπέθανε καὶ ὁ Σισίνιος, ἔμεινε δὲ ὁ Στέφανος, τὸν ὁποῖον παραλαβὼν ἕνας ἄρχωντας, τὸν ἔστειλεν ἔξω εἰς ἕνα χωρίον του, καὶ ἐκεῖ ἄνοιξε σχολεῖον ὁ Στέφανος.

Ἰδοὺ καὶ ὁ τίτλος τοῦ βασιλέως τῆς Χαμπεσίας:

Κράτιστε, γαληνότατε, θεόστεπτε, ἀήττητε, νικητὰ καὶ τροπαιοῦχε, ἐλέῳ Θεοῦ αὐθέντα μέγιστε, βασιλεῦ καὶ αὐτοκράτορ τῆς ἄνω καὶ μείζονος Αἰθιοπίας, καὶ τῶν μεγίστων βασιλειῶν, ἐξουσιῶν τε καὶ χωρῶν, βασιλεῦ τῆς Γοάνης, Καφάτης, Φευτιγὸρ, Ἀγκότης, Βαροῦ, Βαλιγουνάζης, Ἄδης, Βιγγούνης, Γοκάνμης, ὅπου αἱ πηγαὶ τοῦ Νείλου, ἀμαρῆς Βαγοναμέτρου, Ἄμβης, Βαγγούτζης, Τιγρεμαών, Σαβαΐμ, πατρίδος τῆς βασιλίσσης Σαββᾶ, Βαρναγγάσης, καὶ κύριε μέχρι Νουβίας τῆς ἕως Αἰγύπτου, ἠγαπημένε, καὶ ἐπιθυμητὰ τοῦ ὀρθοδόξου γένους τῶν Ρωμαίων, τῆς ἁγίας ἀνατολικῆς, Ἀποστολικῆς, καὶ καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, Κύριε Κύριε Ἰησοῦ.

Εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους σαράντα ἕνα, Ἀπριλίου εἰκοσιέξ, τῇ δευτέρᾳ τοῦ Θωμᾶ, αὐθεντεύωντας ὁ Ἰωάνβοδας εἰς Μπογδανίαν, ἀδελφὸς μικρότερος τοῦ προγραφέντος Κωνσταντίνβοδα, καὶ ἐγὼ ὤντας μεγάλος γραμματικός, ὑπῆγα νὰ γειτονεύσω τὸν ῥηθέντα μητροπολίτην Λιβύης Ματθαῖον, ὤντας καὶ αὐτὸς τότε ἐκεῖ εἰς τὸ Γιάσι, καὶ ἔχωντας κονάκι εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς ἁγίας παρασκευῆς τὸ Σιναΐτικο· καθήμενοι δὲ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ συνομιλοῦντες, ἐρρέθη λόγος περὶ τῶν Κοπτῶν· ὅτι δηλαδὴ τὸ βασίλειον αὐτῶν εἶναι εἰς τὴν Εὐδαίμονα Αἰθιοπίαν, τὴν κοινῶς λεγομένην Χαμπεσίαν, πλησίον εἰς τοὺς καταρράκτας τοῦ Νείλου, καὶ τὰς πηγάς, βασίλειον εὐρύχωρον, καὶ πολυάνθρωπον, πλὴν Ἀράπιδες ὅλοι καὶ μαυροπρόσωποι, καὶ ὅτι ἀγαποῦν δυνατὰ τοὺς Ρωμαίους, καὶ ἐπιθυμοῦσι τὴν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἕνωσιν, περὶ ἧς πολλάκις ἔγραψαν, καὶ δὲν διαλείπουσι νὰ γράφουν εἰς

τοὺς Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας, ὡς γείτονας· τότε εἷς τῶν τραπεζοκαθημένων, Χῖος ὁ ἀνήρ, εἶπεν, ὅτι εἶναι ἕως σαράντα χρόνοι, ὁποῦ ὑπῆγεν ἐκεῖ ἕνας Σκοπελίτης, ὁ ὁποῖος τόσον εὐδοκίμησεν καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὰ βασίλεια, ὁποῦ ἀνέβη εἰς τὸ ὑπέρτατον ἀξίωμα τοῦ ἐπιτρόπου, ἤγουν ἔγινε βεζίρης ἑνὸς τοιούτου μεγάλου βασιλείου ἕνας νησιώτης, καὶ ἐκεῖνος Σκοπελίτης, καὶ τὸν ἔκαμεν ὁ βασιλεὺς καὶ γαμβρόν του, δίδωντας αὐτῷ τὴν θυγατέρα του· τοῦτο ἀκούσας ἐγώ, καὶ Σκοπελίτης καὶ ἐγώ, καὶ καλοξετάζωντας, ὡς ἀμφιβάλλωντας, τὸ ἐβεβαίωσεν ὁ ἅγιος Λιβύης λέγωντας, ὅτι ἀληθινὰ τὸ ἤκουσε καὶ αὐτός, μάλιστα εἶπε νὰ ἤκουσε καὶ τὸ ὄνομά του. Ἕτερος δέ τις Ἀντώνιος Ἀντριώτης, τοῦ Λιβύης συμπατριώτης, συντρώγωντας καὶ αὐτός, εἶπεν, ὅτι, τί τόπου ἄνθρωπος νὰ ἦτον ἐκεῖνος δὲν ἐνθυμᾶται νὰ ἤκουσεν, ἠξεύρει ὅμως διὰ βέβαιον, ἀκούσας παρὰ πολλῶν, ὅτι Ρωμαῖος ἦτο, καὶ ναύτης ὤντας ὑπῆγεν ἐκεῖ, καὶ ἔγινε καὶ βεζίρης, καὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Χαμπεσίας.

Κυπριανὸς Κύπριος, φιλόσοφος, ἀπὸ παπᾶς διάδοχος, καὶ ἀπέθανε ποδαλγὸς εἰς τὴν Πόλιν.

Γεράσιμος Λέριος, ἀπὸ Μέτρων ἐπισκοπῆς τοῦ Ἡρακλείας, ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἀλεξανδρείας· ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ.

Πατριάρχαι Ἀντιοχείας.

Κύριλλος Πατριάρχης Ἀντιοχείας, ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόνον.

Σίλβεστρος Κύπριος, ἐνάρετος, ἐλεήμων, ζωγράφος, διάδοχος ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόνον· αἰωνία ἡ μνήμη του· οὗτος ἦλθε διὰ ζητείαν εἰς τὸ Γιάσι, εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ αὐθέντου μου Ἰωάνβοδα· ἐδίδασκεν ἐπ' ἐκκλησίας, ἐλειτουργοῦσε δὲ καὶ Ἀραβικά, ὅτι ἤξευρεν· ἐτύπωσε καὶ λειτουργίαν Ἀραβικὴν, καὶ Ἑλληνικὴν ἀντάμα εἰς τὸ Γιάσι, καὶ Ἀντιμίνσια.

Φιλήμων Πολίτης, ἀπὸ Χαλεπίου διάδοχος, ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόνον.

Δανιὴλ Χῖος, ἀπὸ παπᾶς ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἀντιοχείας· ὁ Θεὸς νὰ τὸ στερεώνῃ.

Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων.

Δοσίθεος Μωραΐτης, ἀπὸ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, διάδοχος τοῦ σοφωτάτου Νεκταρίου τοῦ Κρητικοῦ, μαθητοῦ εἰς τὰ γραμματικὰ γενομένου Μελετίου ἱερομονάχου τοῦ Μακρῆ, εἰς δὲ τὰ φιλοσοφικὰ Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλλέως τοῦ ἐν ταῖς Ἀθήναις· τούτου σώζονται βιβλία δύο τυπωμένα, τὸ ἕνα Ἑλληνικὸ μεγάλο εἰς τὰς προσκομισθείσας αὐτῷ παρὰ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ Λατίνων θέσεις, τὸ δὲ ἄλλο, ὁ ἀραβικὸς Χρονογράφος ὁ κοινός· τοῦ δὲ Δοσιθέου συγγράμματά φαίνονται πολλότατα· πρῶτον ἡ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων μεγίστη βίβλος, καὶ ἔτι τρεῖς τόμοι, Ἀγάπης, Χαρᾶς, καὶ Καταλλαγῆς. Εἶχεν ἐνθυμητικὸν καὶ ζῆλον εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ἐξαίρετον ὁ Δοσίθεος· τριάκοντα ὀκτὼ χρόνους τὴν πατριαρχείαν ἐκράτησε, καὶ εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τέσσαρας εἰς τὴν Πόλιν ἀπέθανε· αἰωνία ἡ μνήμη του. Δὲν βαστῶ, βιάζομαι νὰ γράψω καὶ τὴν ὑποκειμένην ἐπιστολὴν τοῦ Δοσιθέου πρὸς ἕνα ἐπίσημον· ἡ χάρις βιάζει με, καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἡ πολλαῖς, καὶ ἁρμοδιώταταις ἱστορίαις της· ἐγὼ τόσον ἅλας εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν νὰ εὕρω δὲν μ' ἔτυχε.

«Δοσίθεος ἐλέῳ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, τῷ τιμιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἄρχοντι σπαθαρίῳ Κυρίῳ Νικολάῳ, χάριν ἀπὸ θεοῦ πρὸς ἔργα σωτηριώδη.

Τὸν Φαληρέα, φασί, Δημήτριον, μετὰ τὴν ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Αἴγυπτον φυγὴν δεξιωθέντα ἱκανῶς παρὰ τοῦ Πτολεμαίου, πέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις δωρεάς, μεγαλοψυχίαν ἅμα καὶ φιλαδελφίαν ἐπιδεικνύμενος· αὐτὸς δ' ἀποδημήσας ἡμῶν, οὐδὲ χάρ-

την μικρὸν πέμψαι ἠνέσχου· καίτοι Δημήτριος μὲν παρ' Ἀθηναίων, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ πέφευγεν· αὐτὸς δὲ παρ' ἡμῶν πολλοῖς προτερήμασιν ἐφοδιασθεὶς ἐξεδήμησας, καὶ ἀποδημήσας, τῆς ἡμετέρας καὶ φιλοστοργίας καὶ φιλίας πεῖραν ἀπείληφας. Εἰ δὲ καὶ ὅτι πατρίδα τὴν θρεψαμένην σε Ῥωμαίων γῆν ἀπαρνούμενος, καὶ τοὺς γονέας τῇ λήθῃ παρέδωκας, ταῦτα ποιεῖς, οὐκ ἀγαθόν σου τὸ ἔργον· Ζήνων γὰρ καὶ Κλεάνθης οἱ στωϊκοί, καί τοι Ἀθήνῃσι φιλοσοφοῦντες, ἀλλ' οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι γενέσθαι, ἵνα μὴ δόξωσι τὰς Ἀθήνας ἀδικεῖν, καί τοι γε Διὸς καὶ Ἡφαίστου ἐχόμενοι τῶν μὴ ὄντων Θεῶν· αὐτὸς δὲ Χριστιανὸς ὤν, ᾧ ἀθέμιτον τὸ ὁπωσοῦν ἀδικεῖν, πῶς τῆς πατρίδος, καὶ μάλιστα τοιαύτης οὔσης, καταφρονῶν οὐκ αἰσχύνῃ; Εἰ δ' ὅτι ἡμεῖς πτωχοί, ὑμεῖς δὲ πλουτεῖτε, ἀρκετὴ ἀπόκρισις τὸ «Ἀριστοτέλης ἀριστᾷ, ὅταν δοκῇ Φιλίππῳ, Διογένης δὲ ὅταν Διογένει»· μήτε πραγματείας, μήτε ἄρχοντος, μήτε ἡγεμόνος τὴν σὴν δίαιταν περισπῶντος· ἢ ἴσως τοῦτό σοι οὕτως ἔδοξεν, ἵνα κατ' Ἐπίκουρον, λάθῃς βιώσας; Ἀλλ' ὦ τέκνον, πῶς λανθάνειν δύναιό σου τὸ βιοῦν; ἔγνωσάν σε γὰρ τοσαῦτα βάρβαρα ἔθνη πρεσβεύοντα, Σκύθας τε καὶ Βακτρίους παρελάσαντα, καὶ ἐπέκεινα τῶν τοῦ Μακεδόνος ὁρίων ἀποδεδημηκότα, (ἵνα ἡ Λακεδαίμων μείζονα φρονῇ Μακεδόνων, ὡς τούτων πρόσκαιρος ἡ ἀρχή, ἐκείνης δὲ ἀθάνατος ἡ ἡγεμονεία), καὶ ὑπὸ Καθόης φιλοξενηθέντα, καὶ δὴ ἐν αὐλαῖς εὐσεβείας κατασκηνούμενον. Καὶ πῶς ἀδικῶν τὴν τύχην, ἐπελάβου ἐπικουρείου ἀποφθέγματα, λάθε βιώσας; Δεῖ γοῦν σε καὶ τῇ πατρίδι ἀποδοῦναι πρόσφορον τὸ χρέος, καὶ τῷ πατρὶ ἐμοὶ δηλοῦν συνεχῶς τὰ κατὰ σέ, καὶ τὰ περὶ σέ. Εἰ δὲ καὶ Παυσανίας ἐπαινεῖται τὴν τῆς Ἑλλάδος συγγραψάμενος περιήγησιν, πόσῳ μᾶλλον ἔσται σου εἰς μνημόσυνον ἂν τὴν πρὸς Καθόαν περιήγησιν ἐξηκριβωμένως συγγράψας, πέμψῃς ἡμῖν; πόσα δηλονότι ἔθνη κεῖται παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ τίσι διαλέκτοις χρᾶται, καὶ πῶς τῷ θείῳ

λατρεύει, καὶ ποσταῖοι ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πόλεως εἰς τὸν ὠκεανὸν ἀπέρχονται, καὶ εἰς Σίνας, καὶ τί τὰ ἐκείνων τῶν τόπων· ἅτινα, εἰ καὶ ἐν τῷ γεωγραφικῷ ἄτλαντι κεῖνται, ἀλλὰ ῥητέον πρὸς τέρψιν καινῶς, καὶ τὰ δοκοῦντα κοινά, δὸς δ' εἰπεῖν, ὅτι καὶ πιστότεροι τῶν ὤτων οἱ ὀφθαλμοί· μιμήθητι Θουκυδίδην περὶ τὴν Σκαπτὴν λεγομένην ὕλην ἐν Θράκῃ συγγράψαντα τά γε νῦν αὐτοῦ εὑρισκόμενα, καὶ Ξενοφῶντα, καὶ ἄλλους, ἵνα ἡ πατρὶς εὐχομένη μνημονεύῃ σου, καὶ ἡμεῖς δεόμεθα τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ σωτηρίας σου, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ παρ' ἡμῶν εὐχὴ καὶ εὐλογία, καὶ συγχώρησις, εἴη μετὰ σοῦ. Ἀπὸ Οὐγγροβλαχίας, τῇ δ'. ἡμῶν ἀποδημίᾳ, ᾳχπθ'. Δεκεμ. ».

« Τῷ μακαριωτάτῳ, ἁγιωτάτῳ, καὶ σοφωτάτῳ δεσπότῃ ἡμῶν, καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, Κυρίῳ, Κυρίῳ Δοσιθέῳ, τὴν ὀφειλομένην ἐδαφιῆ καὶ εὐλαβῆ προσκύνησιν, καὶ πᾶν εἴ τι ἀγαθόν, καὶ σωτήριον.

Ἐν δίκῃ γε, καὶ οὐκ ἀπεικότως, ὦ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλή, μέμψιν τινὰ δικαίαν ἡμῖν διὰ τῆς ὑμετέρας ἐπιστολῆς κατεμέμφθης, πολλοῖς μὲν ἐπισωρεύουσα παραδείγμασι, καὶ μάλιστα τῷ σοφῷ Φαληρεῖ ἐκείνῳ Δημητρίῳ, καὶ τῇ περὶ αὐτὸν ἱστορίᾳ συγκρίνουσα τὰ ἡμέτερα. Ἔχει μὲν ἄρα οὕτω καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς, ὥστε πολλάκις καὶ μέμψασθαι οὐκ ἔξεστι, διὰ τῶν πολλῶν τοῦ καιροῦ περιστάσεων ἕνεκα. Τὸ δέ γε ἀμνημονεῖν σου τοῦ φιλοστόργου, καὶ εὐεργέτου πατρός, καὶ δὴ καὶ αὐτῆς τῆς ἐνεγκαμένης, τηλικαύτης οὔσης, οὐχ ὅτι γε ἀχάριστον καὶ αἰσχύνης ἄξιον, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦτο καὶ μονονοὺ ἀσεβές, καὶ ἀνόσιον καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς κρίνεται. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐχ ὅτι πλουτοῦμεν, καὶ τῇ τῆς ἀστάτου τέχνης εὐρροίᾳ συμπεριφερόμενοι, ὑμῶν οὐ μεμνήμεθα· ἀλλ' ὅτι, ἐν οἷς μὲν ἡμεῖς δεινοί, οὐχ ὁ νῦν καιρός, ἐν οἷς δ' ὁ παρὼν καιρός, οὐχ

ἡμεῖς δεινοί, καὶ ταῦτα δὲ εἰσὶ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν. Τὸ δὲ κατ' Ἐπίκουρον βιοῦν, καὶ τὸ λάθε βιώσας, φιλοσοφήσας, οὐκ ἔτι τούτου ἡμῖν μέλει· πρὸ χρόνων γὰρ ἱκανῶν, ὡς καὶ αὐτόθι ἤκουσται, μετὰ τὰς πολλὰς ἐκείνας περιηγήσεις, μόλις ποτὲ νόμῳ φύσεως γυναικὶ συνεζεύχθημεν, καὶ τοῦτό γε οὐκ ἄνευ προνοίας καὶ κελεύσεως τῶν κρατούντων· περὶ δὲ τῆς τῶν Σίνων πρεσβείας, καὶ τῶν ἐκ τῆς Ρωσσίας μέχρι Σιμπηρίας, κἀντεῦθεν μέχρι τῶν ὁρίων τῆς θρυλλουμένης ἐκείνων ἀρχῆς, καὶ πόλεως Πεζίνου, ἔνθα τὰ τῶν Σίνων, ἤτοι Χίνων βασίλεια, ἐκπεποίηνται βίβλοι τρεῖς σλαβονιστί, ὧν αἱ μὲν δύο, ὡς ἐκ τῆς ἐνταῦθα ἀρχῆς, καὶ τῆς πρεσβείας ἐχόμεναι, οὐ πάνυ περίεργοι, ἀλλὰ δὴ καὶ σύντομοι, ἡ δὲ τῶν Σίνων πλατυτάτη τε καὶ τοῖς περιέργοις ἔργον χαρίεν τε καὶ εὐνούστατον· ἑλληνιστὶ δὲ μέχρι τοῦ νῦν οὐδεμία τούτων ἐκδέδοται, τοῦ καιροῦ, καὶ τῆς ὥρας τοῦτο μὴ συγχωρούσης. Καὶ γὰρ οὐκ ἔξεστι τὰ μόνοις τοῖς αὐτοκράτορσιν ἐνταῦθα γνωστά, καὶ διὰ θείας αὐτῶν προσταγῆς, καὶ δαπάνης κατορθωθέντα, καὶ ἑτέροις ταῦτα κοινῶσαι, καὶ μεταπέμψασθαι· κίνδυνος γὰρ ἐπακολουθεῖ τοῖς ταῦτα καὶ τολμῶσι, καὶ πράττουσι. Νῦν δὲ ἐλθὼν ὁ παρὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πεμφθεὶς πρὸς τὰ ἐνταῦθα αὐτοκρατορικὰ τῶν μεγάλων καὶ ἀνικήτων αὐτοκρατόρων ἴχνη, πανοσιώτατος καὶ ἐλλογιμώτατος ἅγιος ἀρχιμανδρίτης τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ, καὶ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ θρόνου Κὺρ Χρύσανθος, ὁ καὶ ὑμέτερος πρὸς μητρὸς ἀνεψιός, ἵνα δεηθῇ περὶ τῆς τυπώσεως τῶν σταλέντων βιβλίων, τόλμῃ καὶ φρονήσει ἑλληνικῇ, καὶ ἐπιμελείᾳ, καὶ ἐξόδοις οὐκ ὀλίγοις, δι' ἐπιταγῆς, ὥς φησι, τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, μετήνεγκε τὸ τῶν Σίνων πονηθὲν βιβλίον εἰς γλῶσσαν Ἑλληνικήν, ὅπερ παρ' ἡμῶν μὲν ἔλαβε σλαβονιστί, διὰ δὲ τῶν ἐνταῦθα σπουδαιολόγων, καὶ τῆς αὐτοῦ ἤδη τρίτον ἤδη διορθώσεως, μόλις μετηνέχθη εἰς ὅπερ καθορᾶται παρ' ἐλπίδα τανῦν· παρ' οὗ καὶ διὰ ζώσης φωνῆς

ἱστορηθήσεται, καὶ ὁ πλατυσμός, καὶ τὰ κυριώτερα μέρη ταύτης τῆς σχεδὸν ἀπείρου ἀρχῆς, καὶ τὰ διαστήματα τοῦ τε Ὠκεανοῦ, καὶ τῆς Σιμπηρίας ἐκ τῆς βασιλευούσης, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα τοῖς φιλοΐστορσι· φέρει γὰρ ἐν ἑαυτῷ ἅπασαν τὴν τῶν Μοσχόβων ἀρχήν, ὡς ὁ μυθευόμενος Ἄτλας τὸν Ὄλυμπον· περὶ δέ γε Καθόης, οὐκ ἔστιν ἄλλη βασιλεία ἀναμεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν Σίνων, εἰμὴ τὰ τῶν Σίνων βασίλεια, καὶ ἡ πολυθρύλλητος ἐκείνων ἀρχή, ἥτις καὶ παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ ἐν τῷ ὀγδόῳ πίνακι τῆς Ἀσίας περιγράφεται συντόμως. Σῖναι γὰρ τοὔνομα παρ' Ἕλλησι τὸ πάλαι ἐν πολλοῖς βιβλίοις κεῖται. Ἔνθεν τοι οἱ Λατῖνοι εἰς Κίναν μετέβαλον, οἱ δὲ Σκύθαι, καὶ Ρῶσσοι, καὶ ἄλλαι γλῶσσαι εἰς Κιτάϊν, καὶ Τζίναν· εὑρίσκονται γὰρ καὶ ἐν τῇ τῶν Σίνων μητροπόλει Ἀγαρηνοί, καὶ πολλὰ τούτων μετζίτια· ἅτινα δὲ ἐν τοῖς παλαιοῖς γεωγράφοις περὶ τούτων ἐξέδοντο, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ νέοις, κἂν τοῖς πίναξιν αὐτῶν καταγράφωνται, καὶ μάλιστα τὰ ἀναμεταξὺ Σιμπηρίας, καὶ Σίνων, λῆρος ἅπαντα ἀνεφάνησαν· οὐδεὶς γὰρ πρὸ ἡμῶν τὰ μεταξὺ Ὀβίου ποταμοῦ, καὶ ἕως αὐτῆς τῆς Κίνας, ἢ εἶδε σαφῶς, ἢ διέγραψε· καὶ εἴτις τι συνέγραψεν, οὐκ ἀληθῶς, ὡς παρ' ἀνθρώπων χυδαίων μαθητευθεὶς τὰ περὶ αὐτῶν· πολλὰ γὰρ εἰσὶ τὰ ἀπὸ Σιμπηρίας καὶ μέχρι τῶν ὁρίων τῶν Σίνων, ποταμοί τε δηλαδὴ μέγιστοι, καὶ παμπληθεῖς, καὶ λίμναι μέγισται, καὶ μάλιστα ὁ Μπαϊκάλης λεγόμενος λιμήν, ὅστις καὶ θάλασσα διὰ τὸ μέγεθος κέκληται, διήμερος μὲν πλοῦς ὢν τὸ εὖρος, δωδεκαήμερος δὲ τὸ μῆκος, τὸ δὲ βάθος ἀχανής, οἷον πέλαγος, ὃν καὶ δὶς ἐπλεύσαμεν· ἐξουσιαζόμενα πάντα ὑπὸ τῆς πανευδαίμονος ταύτης τῶν Μοσχόβων ἀρχῆς, ὄρη τε ὅτι πλεῖστα ὑπερμήκη, νιφόεντα, καὶ τὰ Ριφαῖα ἐκεῖνα, καὶ ἡ ψαμμώδης θάλασσα, ἥτις καὶ μέχρις αὐτῆς Ἰνδικῆς ἐπεκτείνεται· ἔθνη δέ τε μυρία, οἷα φύλλα δένδρεσι, καὶ πολύγλωττα, ἤθη τε καὶ εἴδη ἡμῖν διαφέροντα, καὶ εἰδώλοις ἀλλοκότοις λατρεύοντα. Ἀλλὰ

ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα, καὶ μάλιστα ἴσως πέραν τοῦ δέοντος γέγονε· πλὴν ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἀμνήμονες τῶν ὑμετέρων προσταγμάτων ἐγκαλοίμεθα. Τὰ δὲ πάντα ὁ ῥηθεὶς λογιώτατος ἀρχιμανδρίτης εἴποι πλατύτατά τε καὶ ἀκριβέστατα. Διαφυλάττοι ἡ θεία Πρόνοια τὴν ὑμετέραν τρισολβίαν Μακαριότητα εἰς χρόνους πολλούς, ἐκτὸς παντὸς ἐναντίου, σὺν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ, ἧς καὶ αἱ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησαν σὺν ἐμοὶ ἐν βίῳ παντί.

Ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πόλεως Μόσχβας ͵αχϟγʹ. μηνὶ Ἰουλίῳ. Τῆς ἡμετέρας θεοπροβλήτου Μακαριότητος, δοῦλος πιστὸς καὶ υἱὸς κατὰ πνεῦμα, Νικόλαος Σπαθάρης».

Χρύσανθος Μωραΐτης, Νοταρᾶς, σοφώτατος καὶ εἰς τὰ λατινικά, διάδοχος καὶ ἀνεψιὸς Δοσιθέου, ἐπατριάρχευσε χρόνους εἰκοσιέξ, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος ἐστάθη μαθητὴς εἰς τὰ μαθηματικὰ Καισαρίου τοῦ προγραφέντος. Ἐσύνθεσε, καὶ ἐτύπωσε βιβλίον διδαχῶν, καὶ γεωγραφικόν, καὶ ἄλλα, ἔτι δὲ καὶ τὸ περὶ Κίνας ἀτύπωτον, ἀλλ' ἀξιοτύπωτον (τὸ ἔχω), Κιτάϊα δουλεύουσα τὸ ὠνόμασεν, ἤτοι βιβλίον περιέχον τὸν πόλεμον, ὁποῦ οἱ Ταταροι τῆς Μπογδόας ἐσήκωσαν κατὰ τῶν Σίνων, δηλαδὴ Κιταϊτῶν, καὶ ἐκυρίευσαν τὸ βασίλειον αὐτῶν, καὶ ἄλλα διάφορα· τοῦτο εἶναι τὸ βιβλίον, ὁποῦ ὁ Νικόλαος Σπαθάρης γράφει. Τούτου σώζονται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αἱ παροῦσαι αὗται δύο ἐπιστολαί.

«Μακαριώτατε καὶ ἁγιώτατε Δέσποτα, καὶ ἀρχιεράρχα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, Κύριε κύριε Ἰννοκέντιε τρισκαιδέκατε, τὴν ὑμετέραν μεγίστην Μακαριότητα μετ' εὐλαβείας, τὴν ὀφειλομένην ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ἀπονέμομεν προσαγόρευσιν.

Ἤκουσται πρὸ πολλοῦ καὶ πανταχοῦ ἡ προβίβασις τῆς ὑμετέρας μεγίστης μακαριότητος εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον τοῦ πρωτοκορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὑπερεχάρημεν πνευματικῶς, ὄντες εὐέλπιδες, ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῆς

ἱερᾶς ἀρχιερατείας αὐτῆς ὄψεται ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία εἰρηναίαν καὶ εὐτυχῆ κατάστασιν, διὰ τῆς ὑμετέρας ἀποστολικῆς ἐξουσίας καὶ ἀγρύπνου κηδεμονίας, καὶ προστασίας, ἣν ὁ ἅγιος Θεὸς διαφυλάττοι εὐδαιμονοῦσαν ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον αὐτῆς θρόνον ἄχρι βαθυτάτου γήρως καὶ πρεσβείου. Τὰ εἴ τι εἴχομεν σκοπὸν νὰ σημειώσωμεν θάρρει πνευματικῷ τῇ ὑμετέρα μεγίστη Μακαριότητι, θέλει τὰ ἀναφέρει, ἂν ὁρίσῃ νὰ δώσῃ καιρὸν ἱκανῆς ἀκροάσεως, ζώσῃ φωνῇ ὁ αἰδεσιμώτατος Κύριος Ἰωάννης Φίλιππος Μεδιολάνος, ὁ καὶ βαρδιάνος χρηματίσας τῆς ἐνταῦθα ἁγίας Σιών, ὅν τινα ἔγνωμεν διακριτικόν, ἐν καθαρότητι βίου καὶ σεμνότητι ζωῆς περιπατοῦντα, καὶ τὴν κοινωφελῆ ἀσπαζόμενον εἰρήνην. Παρακαλοῦμεν λοιπὸν νὰ εἰσακουσθῶμεν, δεόμενοι νὰ ὁρίσῃ, νὰ φυλάττῃ κάθε ἁγία ἐκκλησία τὰ ἀρχαῖα αὐτῆς ἔθη καὶ ὅρια, νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν ἄτακτον καὶ ὑπερήφανον ὀφρὺν τινῶν, ἐχόντων μὲν μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένων, ὡς χωλευόντων ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις, καὶ περιπαιζόντων ἀδεῶς ἐξίσου τήν τε Ἀνατολικὴν, καὶ Δυτικὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν. Ἕως πότε ἀνέχεται, Μακαριώτατε καὶ ἐπιεικέστατε πάτερ καὶ δέσποτα, ὁ ἀποστολικὰς ὑμῶν θρόνος, καὶ ἡ ὑπεροχικὴ αὐτοῦ ἀξία, νὰ διώκεται ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὑπό τινων διεφθαρμένων καὶ ἀναιδῶν ἀνθρωπαρίων, οἵ τινες ἀγωνίζονται, τῇ δοκήσει μὲν τάχα πρὸς οἰκοδομὴν ψυχῶν, τῇ δὲ ἀληθείᾳ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν εἰς ἀπώλειαν; Μνήσθητι, μέγιστι ἀρχιεράρχα, τὸ τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν κορυφαῖον αὐτοῦ εἰπόντος, «καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου»· καὶ ἐπίρριψον ἐπὶ τὸν καιρὸν τῆς ἱερᾶς σου ἀρχιερατείας τοὺς πνευματικούς σου ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ποτὲ μὲν ὑπέρλαμπρον, ἀεὶ δὲ εὐσεβεστάτην, καὶ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομοῦσαν, τανῦν ὅμως πικρῶς πιεζομένην καὶ ταραττομένην ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων χαλεπῶν, καὶ ἀγρίων κυ-

μάτων. Εἰ δὲ μήγε, κἂν πρόσταξον, ἐπικύρωσον, ἵνα ἐῶσι ταύτην ἀνεπηρέαστον οἱ ταράττοντες ψευδάδελφοι, καὶ τοῦτο νομίζεται παρ' ἡμῶν μέγιστον καὶ ἐξαίρετον εὐεργέτημα, καὶ ἀπαρχὴ τῆς καλοκἀγαθίας, καὶ φιλανθρώπου εὐγνωμοσύνης αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς· ἀπονέμοντες καὶ ἡμεῖς πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἐλευθέρως τὴν κανονικὴν ὀφειλομένην τιμήν, καὶ ὑπεροχὴν τῶν μακαριωτάτων μεγίστων ἱεραρχῶν, τοῦ ἁγιωτάτου αὐτῆς ἀποστολικοῦ θρόνου, καὶ ἐξαιρέτως νῦν πρὸς τὴν ὑμετέραν μεγίστην παναγιότητα φερόμεθα μὲ ἄκραν εὐλάβειαν· πάλιν οὖν ἐκ συνοχῆς καρδίας, καίτοι ταὐτολογοῦντες, παρακαλοῦμεν ἐκ καρδίας, δεόμεθα ὁλοψύχως, ὅπως φροντίσῃ ἡ μεγίστη αὐτῆς Μακαριότης περὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἀταραξίας τῆς Ἁγίας ἡμῶν Γῆς, καὶ ἡμῶν, ἵνα ἔξῃ ἀείποτε τὸν ἀρχηγέτην τῆς εἰρήνης συνεργοῦντα καὶ συμπράττοντα ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς· καὶ χαρίζοιτο τῇ μακαριωτάτῃ, καὶ σεβασμιωτάτῃ αὐτῆς κορυφῇ μακρότητα ἡμερῶν, μετὰ πάντων τῶν ἀγαθῶν οὐρανίων, καὶ ἐπιγείων ».

« Ὁ γηραιὸς Πατριάρχης Χρύσανθος, τῷ νεάζοντι, σοφωτάτῳ, καὶ αἰδεσιμωτάτῳ ἀββᾷ Κυρίῳ Νικολάῳ Κομνηνῷ Παπαδοπούλῳ χαίρειν καὶ ὑγειαίνειν.

Βραχέα φθέγγονται οἱ λυπούμενοι· λυπούμενοι μὲν ἡμεῖς ἐσμέν, ὁ δὲ λυπῶν αὐτός· ἐπείπερ ἀποστερεῖς ἡμᾶς ἤδη ἐν τοσούτοις ἔτεσι τῶν ποθεινοτάτων σου γραμμάτων, ὧν οὐδὲν ἄλλο ἡμῖν θυμηδέστερον, τῶν ἀπὸ τοῦ Παταβίου ἀγωγίμων. Εἰ οὖν βραχέα φθεγγόμεθα διὰ τῆς ἐπιστολῆς, οὐχ ἡμεῖς, ἀλλ' αἴτιος αὐτὸς ἂν εἴης· σύγγνωθι δέ, καὶ διατέλει ὑγιὴς ἐν μακροβιότητι, περιπόθητε ἀεὶ ἡμῖν, σοφώτατε καὶ ἀξιάγαστε καθηγητά, καὶ διδάσκαλε, μετὰ ἐπιτάσεως τοῦ πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς φίλτρου. Εἰ γὰρ ἡ φιλία, ὡς ποιότης οὖσα ψυχῆς, αὔξασθαι καὶ ἐπιτείνεσθαι πέφυκε, δίκαιον ἄρα καὶ θεοφιλὲς τοῖς

ὡς ἀληθῶς φιλοῦσί τε καὶ ἀντιφιλουμένοις, ἀεὶ ἐπίτασιν ἐπ' ἐπιτάσει φίλτρου ἐγγίνεσθαι, καὶ προστίθεσθαι, τῷ θείῳ πειθομένοις Ἀποστόλῳ, τῶν μὲν ὄπισθεν ἐπιλανθάνεσθαι, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι ἀποφαινομένῳ. Ἔρρωσο, θεολογικώτατε, μετὰ ὀρθοῦ φρονήματος, καὶ ὀρθοδοξίας ἀείποτε ἐπιτιθέμενος, ὅτι μία καὶ μόνη ἀρχή, καὶ αἰτία ἐν τῇ θείᾳ καὶ προσκυνητῇ Τριάδι, ἤτοι υἱοῦ, καὶ Πνεύματος, ὁ ἀναίτιος, καὶ ἄναρχος Πατήρ».

Μελέτιος ἀπὸ Καισαρείας, Χρυσάνθου διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν.

Παρθένιος ὁ κοντόφθαλμος, Ἀθηναῖος, φιλόσοφος, καὶ αὐτὸς ἀπὸ Καισαρείας διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν. Οὗτος ἦλθεν ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι εἰς τὸ Γιάσι διὰ ζητείαν εἰς τὰς ἡμέρας καὶ αὐτὸς τοῦ αὐθέντου μου Ἰωάνβοδα, καὶ τὸν ἐκατέβη δαμλᾶς, καὶ ἦλθεν εἰς θάνατον, ἐπιάσθη δὲ ἡ γλῶσσά του, καὶ ἐτραύλιζεν ἕως θανάτου· καὶ ἐγύρισε πάλιν εἰς Βουκουρέστι, αὐθεντεύοντος Κωνσταντίνβοδα ἀδελφοῦ τοῦ Ἰωάνβοδα· οὗτος μ' ἐτίμησε μὲ τὸ ὀφφίκιον τῆς πρώτης πεντάδος τῶν κληρικῶν, μ' ἔκαμε δηλαδὴ μέγαν Ἐκκλησιάρχην τοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων. Ἰδοὺ καὶ ἡ μαρτυρία:

» Παρθένιος ἐλέῳ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Τοὺς πρὸς βοήθειαν ἱερῶν προθυμουμένους ταῖς ἐκ τῶν ἱερῶν τιμᾶσθαι εὐεργεσίαις προσήκει· τὸν κοπιῶντα γὰρ γεωργὸν τῶν καρπῶν ἀπολαμβάνειν, ἡ ἀποστολικὴ φωνὴ διατάττεται. Ἐπειδὴ τοίγαροῦν καὶ ὁ λογιώτατος μέγας γραμματικὸς τοῦ ὑψηλοτάτου, καὶ θεοσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλαχίας Κυρίου κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Βοεβόδα, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ υἱοῦ καὶ περιποθήτου τῆς ἡμῶν Μετριότητος, Κύριος Κωνσταντῖνος Δαπόντες, ἐνθέρμῳ ζήλῳ πρὸς βοήθειαν τοῦ Παναγίου τάφου κατὰ τὸ δυνατὸν

φέρεται, δεῖν ἔγνω ἡ μετριότης ἡμῶν, καὶ κλήρῳ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου, ἀποστολικοῦ καὶ πατριαρχικοῦ θρόνου τιμῆσαι· καὶ δὴ τῇ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, προβιβάζεται αὐτὸν καὶ προχειρίζεται μέγαν ἐκκλησιάρχην τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου θρόνου. Διὰ τὸ τὰς διατριβὰς δὲ τανῦν ἐν Γιασίῳ ποιεῖσθαι καὶ μὴ δυνάμενον τῆς ἡμετέρας χειροθεσίας τυχεῖν, διὰ τοῦ παρόντος ἰδιοχείρου πιττακίου παρέχει αὐτῷ τὸν τοῦ μεγάλου ἐκκλησιάρχου κλῆρον, ὄντα τῆς πρώτης πεντάδος ὑπὸ τὸν μέγαν ῥήτορα· ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν ἐπεδόθη αὐτῷ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν γράμμα εἰς ἀσφάλειαν.

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· ἐν ἔτει ͵αψμδ', κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ».

Ἐφραὶμ Ἀθηναῖος, φιλόσοφος, ἀπὸ Βηθλεέμ, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν.

Σωφρόνιος ὁ προρρηθείς.

Ἀβράμιος Ἀμπατζᾶς, σκλάβος βαπτισθείς, ὁ ἐγκρατευτής, καὶ αὐτὸς ἀπὸ Βηθλεέμ. Τοῦτος πρωτοσύγγελλος ὤν, καὶ ταξειδεύων κατὰ τὴν Προῦσαν, εἰς δύο ταξείδια ὁποῦ ἔκαμεν εἴκοσι κοντὰ χρόνους, ἔφερε, λέγουσιν, εἰς τὸν ἅγιον Τάφον πουγγία πεντακόσια, σύναξιν τόσῳ μεγάλην, ὁποῦ οὐδὲ Πατριάρχαι δὲν ἔκαμαν. Ἀβράμιος λοιπόν, Χρύσανθος, Δοσίθεος, Νεκτάριος, Γεράσιμος, Ἀθανάσιος, Διονύσιος, εἶναι οἱ ἐπίσημοι Πατριάρχαι, καὶ ἡ καλλονὴ τῶν εἰς τοὺς καιρούς μας ἱεραρχῶν.

Προκόπιος Ζαγοραῖος ἀπὸ Καισαρείας, ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἱεροσολύμων· ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ· ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Πόλιν.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ.

Ὁ Κύπρου Φιλόθεος, Κύπριος, ἐπίσημος διὰ μάθησιν.

Γαβρὴλ ὁ Χαλκηδόνος ὁ προγραφείς, περὶ οὗ ἔγραψε Διονύσιος ὁ Πατριάρχης εἰς Ῥωσσίαν, ὡς γέγραπται, ἐπίσημος διὰ

τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εὐφημίας, τὴν εὐχήν της νὰ ἔχωμεν.

Μελέτιος Ἰωαννίτης, ὁ ἀπὸ Ἄρτης Ἀθηνῶν, ὁ περίφημος γεωγράφος, καὶ συγγραφεὺς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, καὶ πολλῶν λόγων πανηγυρικῶν, καὶ διδακτικῶν, καὶ ἀστρονόμος, καὶ ἰατρός. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἤκουσα, ὅτι πέρυσι ἐτυπώθη εἰς τρεῖς τόμους εἰς Βιένναν. Τοῦτος ἀπελθὼν εἰς τὴν Πόλιν διὰ νὰ μετατεθῇ εἰς τὰ Ἰωάννινα, μετετέθη εἰς τὴν ἄλλην καὶ καλλιτέραν ζωήν· ἀπέθανεν ἔτει αψιθ'. αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἠλίας Μηνιάτης Κεφαλληναῖος, ὁ Κερνίκης καὶ Καλαβρύτων, ὁ περιβόητος, ὁ νέος Χρυσόστομος, ὡς τὸν μαρτυρεῖ τὸ βιβλίον του. Αὐτὸς ἔχει καὶ ἄλλο βιβλίον τυπωμένον εἰς Λείψιαν κατὰ Λατίνων, Πέτρα Σκανδάλου λεγόμενον· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἱερόθεος Κομνηνός, ἰατροφιλόσοφος, ὁ Δρύστρας. Τοῦτος ἐξήγησεν εἰς ἁπλῆν φράσιν τὰ ἀποφθέγματα βασιλέων, στρατηγῶν, καὶ φιλοσόφων, καὶ τὰ ἐπροσφώνησε καὶ τὰ ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Κωνσταντήβοδα τὸν Μπραγκοβάνον τῷ αχϟδ'. ἔτει. Ἔτι ἐσύνθεσε τὸν βίον τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, λαβὼν αὐτὸν ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς τόμους τῆς Βυζαντίδος, καὶ τὸν ἐπρόσφερε τῷ σοφωτάτῳ ἄρχοντι μεγάλῳ στολνίκῳ Κωνσταντίνῳ τῷ Καντακουζηνῷ· τὸν ἔχω καὶ αὐτόν, ἄξιον τύπου, ἀξιώτατον μάλιστα τὰ ἀποφθέγματα· ἀμὴ τὶς νὰ τὰ τυπώσῃ; καὶ μακάριος ὁποῦ τὰ τυπώσῃ, ὡς χρυσᾶ τῷ ὄντι βιβλία, καὶ χρησιμώτατα μάλιστα εἰς αὐθέντας. Τούτου σώζεται καὶ ἡ πρὸς τὸν αὐθέντην Νικόλαον βόδα ὑποκειμένη αὕτη ἐπιστολή.

« Οὐκ ἐς τοσοῦτον ἀνὴρ μυρεψὸς ἅπαντα μὲν τῶν ἀρωμάτων τὰ εὐωδέστερα, καὶ τερπνότερα ἑαυτῷ περιφέρων, μύροις δὲ παντοδαποῖς καὶ βαλσάμοις, καὶ αὐτῷ δὴ τῷ περιλαλήτῳ

σιλφίῳ, ἐς βάθος καὶ δυσεκνίπτως ἐμβεβαμμένας εἴη ἐσθῆτας περιβαλλόμενος, κἂν αὐτὸ τὸ τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου ἀναλάβηται σῶμα, καὶ τὸν δι' οὗ δίεισιν, οἷός τ' ἐστιν ἐμπιμπλᾷν εὐωδίας ἀέρα, ὅσον ἀνὴρ σοφός, καὶ παντοίοις ἀρετῶν, τῶν ἔκ τε φύσεως, ἔκ τε φιλοπονίας αὐτῷ προσγεγενημένων κάλλεσι, καὶ λόγων ἰδέαις ὡραϊσμένος· ταῖς δι' ὧν παρέρχεται, καὶ χώραις, καὶ πόλεσι, ταῖς τε ἔγγιστα, καὶ ταῖς πόρρω, τῶν παρ' αὐτῷ θαυμασίων χαρίτων, καὶ τῆς ἐνοικούσης σοφίας, καὶ ὠφελείας διαδιδόναι κοινωνικῶς, τὰς τῶν ἀκροωμένων τοῖς ἡδίστοις τε καὶ ἀρίστοις τῶν λόγων κατευωδιάζειν οἶδε ψυχάς, καὶ εἰς θαῦμα, καὶ ἔπαινον ἑαυτοῦ διεγείρειν τοὺς ἐντυγχάνοντας· τοιαύτην ἐγὼ τίθεμαι τὴν σὴν θεσπεσίαν, καὶ πάνσοφον τῷ ὄντι ψυχήν, μεγαλοπάροχε, καὶ σοφώτατε ἡγεμών· καὶ τούτου κήρυκες διαπρύσιοι, ὅσοι τῆς τερπνοτάτης εὐωδίας τῶν παρ' αὐτοῖς πανσόφων λόγων τε καὶ γραμμάτων παραπολαύσαντες ἔτυχον· οὐ μὴν ἀλλά, καὶ ἄλλον αὐτὴν ἂν προσείποιμι τηλαυγέστατον ἥλιον· τοῦτο γὰρ ἤδη δεύτερον ἐς τὸν μεσημβρινὸν τῆς ἡγεμονείας Μολδοβίας, τῆς δυστυχοῦς μὲν διὰ τὰς τῶν Σκυθῶν λεηλασίας, σκηπτοῦ δίκην αὐτῇ προσπεσόντων, καὶ διὰ τὴν στέρησιν τῆς ὑμετέρας ἔμφρονος προστασίας, δι' αὐτὴν δὲ καὶ μόνην τὴν παρουσίαν τῆς ὑμετέρας ἐκλαμπρότητος εὐδαίμονος, κατὰ θείαν βουλὴν πάντως ὑπεραρθεῖσα ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης, τὰς αὐτῆς κηδεμονικὰς ἀκτῖνας προνοητικῶς ἐπαφίησιν ἅπασι, πρὸς θάλψιν τῶν πάντῃ κατεψυγμένων τῷ σκυθικῷ κρύει λαῶν τε καὶ πόλεων. Ἔνθεν τοι καὶ τοὺς μὲν λόγων γλιχομένους πανσόφων, τῇ παρ' ἑαυτῆς γλυκυτάτῃ κατευωδιάζει καὶ θέᾳ, καὶ ὁμιλίᾳ, τοὺς δὲ συνετίζει βουλαῖς ἔμφροσι, τῶν δὲ καταυγάζει τῇ λαμπροτάτῃ αὐτῆς παρουσίᾳ τὰ πρόσωπα· τοὺς δὲ περιθάλπει ταῖς ἐνθέσμοις δίκαις, ὁποῖα κριτὴς ἀδέκαστος ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῖς προσερχομένοις θεσμοδοτοῦσα, τοὺς δὲ χειρὶ δαψιλεῖ, ὅσοι δηλαδὴ κατατρύχονται τῇ πενίᾳ, κατα-

πλουτίζουσα. Ἐν οἷς οὐδ᾽ αὐτὸν ἐμὲ τὸν διάπυρον αὐτῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐχέτην παρέδραμεν ὅλως ἀπαραμύθητον· ἀλλά καί τοι τῆς ἡδίστης αὐτῆς θέας ἀπολειφθέντα, καὶ διὰ τοῦτο ἀλγοῦντα πάνυ καὶ ὀδυνόμενον, τῇ παρ᾽ αὐτῆς πανσόφῳ καὶ γλαφυρωτάτῃ τὴν φράσιν ἐπιστολῇ κατευωδίασε πόρρωθεν, καὶ κατηύγασε, καὶ τῷ ἐν αὐτῇ κάλλει τῶν λέξεων ηὔφρανε, καὶ τοῖς νοήμασιν ὤνησε, καὶ κατελάμπρυνέ μου, οἷα δαψιλεστάτῳ φωτὶ τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀποτυχίας μου ταύτης ἐξηκέσατο λύπην, οὐ μετρίως ἀσχάλλοντος. Ἀνθ᾽ ὅτου, καὶ ὡς μὴ προειδὼς τὴν ταύτης διὰ τῆς ἐμῆς δυστυχοῦς ἐπαρχίας διάβασιν συγγνώμης, παρ᾽ αὐτῇ τῇ εὐμενεστάτῃ καλοκἀγαθίᾳ τυχεῖν ἄξιος ἂν κριθείην. Ἄλλως γὰρ πτέρυγας ἂν περιστερᾶς, δαυϊτικῶς εἰπεῖν, παρειλήφειν, καὶ πρὸς ὑπάντησιν, καὶ ἀπόλαυσιν τῆς σῆς πανσόφου Ὑψηλότητος ἐπετάσθην, καὶ κατετρυφήκειν τῶν ταύτης χαρίτων, καί τοι μὴ ρεῖθρα λόγων ἐκχέαι βουλόμενος, ὥς με ὑπερβολῇ χρησαμένη σου ἡ ὑψηλότης ἐξῄρει· ποῦ γὰρ παρ᾽ ἐμοὶ τούτων; πολλοῦ γε καὶ δή· ῥεύματα δὲ καὶ λιβάδας δακρύων θερμῶν, ἐν οἷς πλημμυρῶ, ἅτε δεινά, καὶ πέρα δεινῶν πεπονθὼς παρά τε τοῦ θηριωνύμου Ἀσλάνη, καὶ τοῦ συνηγόρου, καὶ ἀντιλήπτορος ἐκείνου, οὗ τοὔνομα, ἵνα μὴ λυπήσω, παρέρχομαι. Καὶ οἶμαι τὴν ἀποτυχίαν κατὰ θείαν ἡμῖν γεγονέναι τὴν πρόνοιαν, ἵνα μὴ ψυχὴν ἡγεμονικήν, καὶ φίλοις συναλγῆ, ἅτε φύσει φιλοικτίρμονα πεφυκυῖαν, λυπήσω, τὰς ἐμὰς συμφορὰς ἐνώπιον τῆς σῆς μεγαλειότητος ὄμμασι δακρυρρόοις ἀφιλοσόφως ἀποκλαιόμενος. Οὐκ ὀλίγην οὖν παρὰ τῆς θαυμαστῆς, καὶ σοφωτάτης αὐτῆς ἐπιστολῆς καρπωσάμενος τὴν ὄνησιν καὶ παραμυθίαν, μεγάλας αὐτῆς τὰς χάριτας οἶδα· ἔνθεν τοι καὶ οὐ διαλείπω καὶ τῆς ὑπερουσίου δεόμενος καὶ θείας δυνάμεως, ἵνα ἐνισχύῃ αὐτὴν εἰς διοίκησιν εὐάρεστον ταυτησὶ τῆς θεοσδότου ἡγεμονίας, καὶ περιφρουρῇ ἀνωτέραν παντὸς ἀνιαροῦ, προσεπιδαψιλευομένης αὐτῇ ὑγείαν μακρόβιον,

εἰρήνην τε, καὶ πᾶσαν ἄλλην εὐδαιμονίαν μέχρι γήρους βαθυτάτου, καὶ λιπαροῦ. ἀμήν ».

Διονύσιος Χῖος, ἀπὸ ἀρχιδιάκονος τοῦ πατριαρχείου Ἀδριανουπόλεως· ἔχει καὶ βιβλίον τυπωμένον λόγων διαφόρων.

Νεόφυτος Λέριος ὁ Σμύρνης, ὁ εὐεργετικός, καὶ δραστικός.

Νεόφυτος Κρητικός, ἀπὸ Μυρέων, καὶ διδάσκαλος τῶν μπεϊζαδέδων τοῦ αὐθέντου μου Κωνσταντήνβοδα· διὰ μεσιτείας αὐτοῦ ἔγινεν Οὐγγροβλαχίας· ἐπίσημος διὰ μάθησιν.

Γρηγόριος Βλάχος, συμμαθητής μου, ἀπὸ Μυρέων καὶ αὐτὸς μετετέθη Οὐγγροβλαχίας, καὶ ζῇ, ἀρχιερατεύων ὑπὲρ τὰ εἴκοσιν ἔτη.

Καισάριος Βλάχος, ἀπὸ πρωτοσύγγελλος Φιλαρέτου Ζακυνθίου τοῦ πρὸ τοῦ Γρηγορίου ἀρχιερατεύσαντος, ἔγινεν ἐπίσκοπος τοῦ ἐν Κραγιόβᾳ τῆς Βλαχίας Ριμνικίου· ἐτύπωσε καὶ βιβλίον εἰς Βουκουρέστι· ἐτύπωσεν εἰς Βενετίαν καὶ τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, ὁποῦ ἐγὼ ἐμεταγλώττισα. Ἐπισημότατος αὐτὸς ἐστάθη ὄχι τόσον διὰ μάθησιν, ὅσον διὰ τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ μεγαλοδωρίαν· ζήσας γὰρ εἰς τὸν θρόνον ὄχι δέκα χρόνους, ἐξώδιασε, λέγουσιν, εἰς τύπους βιβλίων, καὶ τυπογραφίαν, καὶ σχολεῖα, καὶ ἐκκλησίας, καὶ μοναστήρια καὶ πτωχούς, ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα πουγγία· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Διονύσιος Σκοπελίτης, Σκοπέλων ἐπίσκοπος ἀπὸ πρωτοσύγγελλος τῆς Λαρίσσης, ἄχολος, ἀόργητος, πρᾷος, ὡς ὀλίγοι. Ἀρχιεράτευσε χρόνους σαρανταέξ, ὡς ὀλίγοι, καὶ ζήσας ὑπὲρ τοὺς ἐννενήκοντα, ὡς ὀλίγοι, ἐτελειώθη. Εἴπασιν, ὅτι ἔλεγε πῶς ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐγεννήθη· ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου παπᾶς ἐχειροτονήθη· ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἀρχιερεύς· καὶ ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑβδομῆντα ἓξ ἀπέθανεν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἰωσὴφ Τορνόβου, ὀνομαστὸς δι' ἀρετήν, καὶ προκοπήν· καὶ

κάνωντας παραίτησιν, ὑπῆγεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ ἡσύχασε· καὶ ζήσας χρόνους ἱκανούς, ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τούτου σώζεται καὶ αὐτὴ ἡ εὐχὴ μὲ αὐτὴν τὴν ἐπιγραφήν.

Ἰωσὴφ Τορνόβου προσευχὴ κατὰ Ἀλφάβητον ὡραία διάστιχος, καὶ δίστιχος, εἰς δὲ τὸ τέλος ἀκροστιχίζει Ἰωσὴφ Τορνόβου (1).

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν Λήμνου μητροπολίτην Παρθένιον ᾳψνγ'. μαΐου ζ'. Τροπάρια, Ἦχος β'. Οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ.

Παρθένιε ἐν Χριστῷ, Παρθένιε ποντίφεξ, χαῖρ' ἐκ περιουσίας, ἐν τῷ ἀναληφθέντι εἰς τοὺς αἰῶνας ἅπαντας.

Ἦλθέ σου ἀδελφέ, τὸ γάλα ὅσον ἦλθε· καὶ πάλιν νεοπήκτῳ τυρῷ μίξον καὶ ἄλλο, καὶ χάριτας σοι οἴσομεν.

Ἔχεις γὰρ τὴν ἰσχύν, καὶ θέλησιν ἐξίσου· καὶ ποίησον ἀγάπην, ἵνα Χριστόν σε ἄλλον, μετὰ Χριστὸν κηρύσσωμεν.

Ἐξ ἁγίου Ὄρους, ὁ σὸς ὅπως τὸν θέλεις Ἰωσὴφ ὁ γέρων.

Γεννάδιος ἀπὸ τὸ ἐν Χαλκηδόνι χωρίον Πεντατείχιον, Παντείχι τώρα λεγόμενον, ἀπὸ παπᾶς, Χαλεπίου μητροπολίτης Ἀντιοχείας πρωτόθρονος, καὶ μετὰ τέσσαρας χρόνους παραιτήσας τὸν θρόνον, ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος· ἐπίσημος καὶ διὰ τὴν μάθησιν (ἦτον γὰρ ἐπιστήμων) καὶ διὰ τὴν διαγωγήν· εἶχε γὰρ ζῆλον, καὶ ἐπεθυμοῦσε νὰ διορθώνῃ ψυχάς, καὶ νὰ εἰρηνεύῃ τοὺς εἰς ἔχθραν εὑρισκομένους· ὅθεν καλούμενος, καὶ μὴ καλούμενος, παντοῦ εἰς τὰ μοναστήρια, καὶ σκήτας, καὶ κελλία, ἐπρόφθανεν· ἐξαιρέτως δὲ εἰς τῶν Ἰβήρων, καὶ Χλωροποτάμου τὰ μοναστήρια.

(1) Παραλείπεται ὡς ἀσήμαντος καὶ σχοινοτενής.

Ε῎ξω ἀπὸ τὴν Τρίπολιν τὴν πόλιν τῆς Συρίας
κάθηται Μοναστήριον μέγα τῆς Παναγίας,
μέγα, ἀλλὰ καὶ θαυμαστὸ διὰ τὴν δύναμίν της,
καὶ Παλαμέντι λέγεται, τιμᾷ τὴν Κοίμησίν της,
καὶ συναθροίζει ἄμετρον λαὸν 'ς τὴν ἑορτήν της
διὰ τὴν παρουσίαν της, καὶ τὴν φανερωσίν της.
Τὸ Μοναστήριον αὐτὸ πολλὰ δεδοξασμένο
ἐπλούτησε προνόμιον μόνον κ' ἐξακουσμένο,
ὁποῦ εἰς ἄλλον της ναὸν ὑπ' οὐρανὸν τοιοῦτον
ἀκόμη δὲν ἠκούσθηκεν, ὡς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον.
Α'νήμερα τὴν ἑορτὴν, ὅταν ὁ ἱερέας
τὴν λειτουργίαν ἐκτελῇ, ἢ καὶ 'Αρχιερέας,
μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον — 'Αλλὰ χαρίσατέ μου
ἀκρόασιν παρακαλῶ, κ' ἐδῶ, ἀκροαταί μου,
χαρίσατέ μου καὶ τ' ἀφτία, καὶ αὐτήν σας τὴν καρδίαν
εἰς τὸν παρόντα λόγον μου, 'ς αὐτὴν τὴν ἱστορίαν·
ὅτι ὁ λόγος μου αὐτὸς ἔχει τῇ ἀληθείᾳ
θαῦμα, χαράν, κατάνυξιν, ἀντάμα καὶ τὰ τρία·
μὲ τὸν ἐδιηγήθηκεν αὐτὸς ὁ Χαλεπίου
ἀρχιερεὺς Γεννάδιος ἐκ στόματος ἰδίου,
ὤντας παρὼν εἰς τὸν ναὸν μέσα καὶ λειτουργῶντας,
καὶ τοῦτο ὀφθαλμοφανῶς τὸ θέαμα ὁρῶντας,
Α'κούσατε ἔθνη, καὶ λαός, ἀκούσατε Ρωμαῖοι,
Φράγγοι, 'Αρμένοι, Λούτεροι, ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι!
ἀξίωσαί με νὰ τὸ πῶ, Κυρά μου Παναγία,
τὸ πρᾶγμα, καθὼς γίνεται ὅλον ἐν ἀληθείᾳ,
εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, εἰς δόξαν τοῦ ναοῦ σου,
καὶ δόξαν τῶν Ρωμαίων δέ, λαοῦ σου τοῦ πιστοῦ σου,
καὶ εἰς αἰσχύνην ἐκεινῶν, ὁποῦ κατηγοροῦσι
τὴν τῶν Ρωμαίων τωρινῶν πίστιν, καὶ ἀθετοῦσι,
λέγοντες πῶς δὲν γίνονται θαύματα 'ς τὸν καιρόν μας·

πλὴν ἔγιναν, καὶ γίνονται, ναί, μὰ τὸν Κύριόν μας,
θαύματα, ὁποῦ σὰν αὐτὰ εἰς ἄλλας ἐκκλησίας
ἄλλων φυλῶν δὲν γίνονται, ὄχι, ἐπ' ἀληθείας.
Καὶ μαρτυρεῖ τὸ θαῦμ' αὐτό, κατ' ἔτος παρρησίᾳ
γινόμενον, ὡς ἑκατὸν μαρτύρων μαρτυρία.
Α'νήμερα τὴν ἑορτήν, ὅταν ἀρχιερέας
τὴν λειτουργίαν ἐκτελῇ, ἢ καὶ ὁ ἱερέας,
μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον πάραυτα ἐκτελεῖται
κάποιος ἦχος 'ς τὸν ναὸν ὡσὰν βροντὴ ἐκχεῖται,
ὡσὰν νὰ δίδῃ εἴδησιν, ὡς ὅταν ἐξεχύθη
τὸ Πνεῦμα εἰς τοὺς μαθητάς, καθὼς μᾶς ἱστορήθη.
Εὐθὺς ὁ κόσμος, ὁ λαὸς ὅλος ὁ μαζωμένος,
ὤντας ἀπὸ τὰ πέρυσι 'ς αὐτὸ βεβαιωμένος,
νοεῖ πῶς ὥρα καὶ καιρὸς ἦλθεν, ἡ Παναγία
νὰ εὔγῃ νὰ φανερωθῇ εἰς ὅλους παρρησίᾳ·
καὶ πέφτει κάτω προσκυνεῖ, καὶ κλαίει, καὶ φωνάζει,
καὶ μὲ τὰ μάτια τέσσαρα, καὶ χαίρει, καὶ κοιτάζει.
Τότε ἡ Παναγία μας, τὸ λέγω κ' ἡ καρδιά μου
πηδᾷ, θαρρεῖς καὶ δάκρυα τρέχουν ἀπ' τὴν χαρά μου·
τότε ἡ Παναγία μας, ὑμνοῦμεν τὤνομά της,
κηρύττομεν τὴν δόξαν της, καὶ τὰ θαυμασιά της,
τότε ἡ Παναγία μας, τίς μή σε μακαρίσει
Δέσποινα καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην σου ὑμνήσει;
τότε ἡ Παναγία μας, τότε ἡ Δέσποινά μας
εὐγαίνει ἀπ' τὸ ἅγιον βῆμα, βοήθειά μας!
ὁ παπᾶς πλέον σιωπᾷ, εἶναι εἰς ἀγωνίαν,
καθὼς καὶ ὅλος ὁ λαὸς διὰ τὴν Παναγίαν.
Μεσολαβεῖ διακοπὴ 'ς τὴν θείαν λειτουργίαν,
ἀφήνει τὰ εἰρηνικὰ καὶ τὴν ἀκολουθίαν·
καὶ Κύριε ἐλέησον! ὅλη ἡ ἐκκλησία
βοᾷ μεγάλῃ τῇ φωνῇ καὶ τὰ μικρὰ παιδία,

ὅλοι ἐκεῖ ξεσκούφωτοι, μικροί τε καὶ μεγάλοι,
καὶ σκεπασμένο δὲν θωρεῖς κανένα πιὸ κεφάλι.
Καὶ βασιλεὺς ἂν εὑρεθῇ, δὲν γίνεται ἀλλέως,
ἀνάγκη νὰ ξεσκουφωθῇ, ὡσὰν καὶ ὁ χυδαῖος.
Τότε ἡ Παναγία μας, ἂς πολυπλασιάσω
τὸ ἅγιόν της ὄνομα, διὰ νὰ τὸ χορτάσω·
τότε ἡ Παναγία μας, νὰ 'χωμεν τὴν εὐχήν της,
εὐγαίνει ἀπ' τὸ ἱερόν, ὡς ἀπ' τὴν κάμαρήν της,
ἀόρατος, καὶ ὁρατή, πῶς νὰ σᾶς τὸ μιλήσω
δὲν ξεύρω πῶς ἀγαπητοί, νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω,
τόσον ἠξεύρω νὰ σᾶς πῶ, νὰ σᾶς ὁμολογήσω,
ὅτι μεγάλ' ἡ πίστις μας νὰ σᾶς εὐαγγελίσω.
Βασίλειον ἐχάσαμεν, βασίλειον, σοφίαν,
τὴν Πίστιν ἐτηρήσαμεν, τὴν Πίστιν τὴν ἁγίαν,
ὡς ἕνα δένδρο σὰν νὰ πῇς ὁποῦ τὰ φύλα χάνει,
καὶ τὸν καρπὸν, τὴν ρίζαν δὲ φυλάττει μὴ πεθάνῃ.
Ἀόρατος, καὶ ὁρατὴ τὴν ὥραν τὴν ἰδίαν,
φαίνεται, καὶ δὲν φαίνεται, πρᾶγμα δι' ἀπορίαν,
γεμίζει τοῦ ἀνθρώπου δὲ τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν
ἐλπίδ' ἀγάπην, καὶ χαρὰν ἀληθινὴν, γλυκεῖαν.
Ἀλλὰ καὶ φόβος ἐν ταὐτῷ, φόβος τῇ ἀληθείᾳ,
σοῦ ἔρχεται καὶ τρέμει δέ, καὶ χαίρει ἡ καρδία.
Ἄνθρωπον τέλειον θωρεῖς, τέλεια καὶ κοιτάζεις,
εἰς σχῆμα ὅμως γυναικός, ὁποῦ νὰ μὴ διστάζῃς,
καὶ εἰσοδεύ' εἰς τὸν ναόν, 'ς τὴν ἐκκλησίαν μπαίνει,
καὶ περπατεῖ, πλὴν δὲν πατεῖ τὴν γῆν, καὶ ὑπαγαίνει·
καὶ ὁ ναὸς ὅλος εὐθὺς γεμίζει εὐωδίαν,
καὶ ταύτην ἀνεξήγητον, ἄρρητον, οὐρανίαν.
Περπατεῖ μέσα 'ς τὸν ναόν, ἀλλὰ εἰς τὸν ἀέρα,
καὶ τὴν ἐβλέπει ὁ λαός, διότι εἶναι μέρα,
τὴν βλέπουν ὅλοι τὴν θωροῦν, πλὴν συνεσκιασμένα,

ὁ ἴσκιος, ὁ τύπος της φαίνεται 'ς τὸν καθένα.
Τὸν τοῖχον, τοῖχον περπατεῖ ἄνω τῶν στασιδίων,
ὡς πνεῦμα, ὡσὰν ἄγγελος, ὡς ἕνα σῶμα θεῖον.
Καὶ μοναχὴ δὲν περπατεῖ, ὅτι δὲν τῆς τυχαίνει,
γιατὶ εἶναι βασίλισσα, μὰ συντροφιασμένη,
καὶ διὰ τοῦτο ὁ λαὸς βλέπει θωρεῖ καὶ δύο
μαζί της ὁποῦ περπατοῦν καιρῷ ἐν τῷ ἰδίῳ,
ἀνδρῶν εἰς σχῆμα καὶ οἱ δύο ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ νέων
ἀγγέλων της, φῶς φανερόν, δὲν ἔχει λόγον πλέον·
ὁ μὲν ἀπὸ τὰ δεξιά, ἀριστερὰ δ' ὁ ἄλλος,
συνεσταλμένοι καὶ οἱ δύο οἱ ἄγγελοι μεγάλως.
Καὶ οὕτω περιέρχεται ὅλην τὴν ἐκκλησίαν
μὲ τῶν ἀγγέλων τὴν διπλῆν αὐτῶν δορυφορίαν,
ἀργὰ ὡσὰν βασίλισσα, ἐν ὅσω τὸ Πιστεύω
νὰ τελειώσω, πλὴν ἀργά, ἀνίσως δὲν λαθεύω.
Ἔπειτα εἰς τὸ ἅγιον βῆμα ἐμπαίνει πάλιν
ἡ Παναγία Δέσποινα ἀπ' τὴν μερία τὴν ἄλλην.
Ἐδῶ γίνεται ἄφαντος, ἀμὴ ἡ εὐωδία
μένει, ἐν ὅσῳ νὰ γενῇ ἡ θεία λειτουργία.

Ἱερώνυμος Κύπριος, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ἀπὸ Βιζύης Νικομηδείας ὁ νῦν.

Δαμασκηνὸς Ἀλβανίτης, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ἀπὸ Μελανίκου Θεσσαλονίκης, καὶ παραιτησάμενος ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος.

Γρηγόριος, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ὁ Λυχνιδῶν, καὶ παραιτησάμενος, ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος· εἶναι ἀπὸ τὴν Μποκοβίτζα χωρίον τῶν Ἀγράφων, ἄλλος εἶπεν ἀπὸ τὸ Παληοκάτουνο, καὶ ζῇ, καὶ εἶναι εἰς τὸ τῶν Ἰβήρων.

Θεοδώρητος Μωραΐτης, ἀπὸ ἀρχιδιάκονος τοῦ Πατριαρχείου ἔγινε Λακεδαιμονίας, καὶ παραιτηθεὶς ἦλθεν εἰς τὸ Ὄρος· ἐπίσημος δι' ἀρετήν, ὅτι τόσον ἐφάνη ταπεινός, ὥστε εὐ-

θὺς ὑπετάγη εἰς τὸν γέροντα ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς καὶ ἔκοπτε ξύλα, καὶ ἔφερνε καὶ ἐπήγαινεν εἰς τὸν μῦλον, καὶ ἔκαμνε κοντολογῆς πᾶσαν ὑπηρεσίαν μετὰ χαρᾶς, εὑρισκόμενος εἰς τὴν νέαν σκήτην τοῦ ἁγίου Παύλου· τόσον δὲ αὐτός, ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι ἀρχιερεῖς, οἱ παραιτούμενοι καὶ ἐρχόμενοι διὰ νὰ ἡσυχάσουν, γίνονται καλόγηροι, ἤγουν λαμβάνουσι τὸ μέγα σχῆμα τῶν μοναχῶν, καὶ δὲν λειτουργοῦσι πλέον, ἀλλάζουσι δὲ καὶ τὰ ὀνοματά τους, ὡς αὐτὸς ἀπὸ Θεοδώρητος, Θεοφάνης μετωνομάσθηκε· καὶ ζῇ.

Παρθένιος Ἰωαννίτης, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ὁ παλαιῶν Πατρῶν, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου φυγὼν μετὰ πάντων τῶν εἰς τὸν Μωρέαν ἀρχιερέων ἕως δέκα, καί τινων πλουσίων λαϊκῶν, ὑπῆγεν εἰς Μοσχοβίαν.

Μακάριος Νοταρᾶς ὁ Κορίνθου, καὶ Κορίνθιος, ὅστις παραιτηθείς, ἦλθεν εἰς ἅγιον Ὄρος, μετὰ δέ τινας χρόνους ἀπῆλθεν εἰς Χίον, καὶ λαβὼν ἓν τῶν ἐκεῖσε μονυδρίων, μένει ἐκεῖ ἡσυχάζων ἕως τῆς σήμερον, ἐπίσημος διὰ προκοπὴν ὤντας καὶ αὐτός, καὶ ζηλωτὴς καλῶν ἔργων· διὸ ἐπαρακίνησε δύο πραγματευτάς, καὶ ἐτύπωσαν δύο ἀξιόλογα μεγάλα βιβλία, τὴν Φιλοκαλίαν, καὶ τὸν Εὐεργετινόν, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος ἐσήκωσε, ψυχωφελέστατα καὶ τὰ δύο, μάλιστα ἡ Φιλοκαλία, ἡ ὁποία βιβλίον ὄχι, ἀλλὰ βιβλιοθήκη πρέπει νὰ λέγεται, ὡς πολλῶν ἁγίων Πατέρων συγγράμματα περιέχουσα· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Σεραφεὶμ ὁ ἀπὸ Πισσιδείας, (Πισσιδεία δὲ εἶναι ἡ νῦν λεγομένη Ἀττάλεια) ὁ Ἀγκύρας, ὁ ζῶν, καὶ παραιτηθείς, ἐπίσημος ἱεροκήρυξ. Τοῦτος ἐτύπωσε Θέατρον τὸ βασιλικόν, τὴν τοῦ Μακαρίου Πατμίου ἱερὰν Σάλπιγγα, Πνευματικὴν κιθάραν, Χρηστοήθειαν, καὶ ἄλλα βιβλία. Ἐμεταγλώττισε καὶ τὸ Κυριακοδρόμιον, Συναξάρια καὶ Ἁμαρτωλῶν Σωτηρίαν, καὶ ἄλλα, τὰ πάντα ὡς δέκα, εἰς γλῶσσαν Τούρκι-

κην μὲ ρωμαΐκα γράμματα διὰ τοὺς Καραμανλίδες, ὡς ἔμπειρος εἰς τὰ Τούρκικα· ἔργον καλόν, καὶ ὁποῦ ἄλλος τις πρὸ αὐτοῦ δὲν τὸ ἔκαμεν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Κύριλλος Κρητικός, ὁ νῦν Σιναίου ὄρους, ἐπίσημος διὰ μάθησιν ἱεροκήρυξ. Αὐτὸς ἐπῆγεν εἰς Βενετίαν καὶ ἐτύπωσε τὸ βιβλίον τοῦ μακαρίου Ἀναστασίου Σιναΐτου, ἐπισκόπου Ἀντιοχείας· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Θεόφιλος Ἰωαννίτης, ὁ νῦν Καμπανίας, ἕνας τῶν ἐπισκόπων τοῦ Θεσσαλονίκης, ἐπίσημος διὰ μάθησιν· ἔκαμε καὶ τοῦτος βιβλίον, καὶ τὸ ὠνόμασε Ταμεῖον Ὀρθοδοξίας, καὶ τὸ ἐτύπωσεν· ἐμποδίσθη δὲ ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν νὰ ἀναγινώσκεται, διά τινα, ὡς φαίνεται, ἐμποδισμένα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἀπαράδεκτα, καὶ γραμμένα εἰς τὸ βιβλίον του.

Διονύσιος Δαπόντες, Ἀντριώτης, ὁ Ἀδραμερίου νῦν, εἷς τῶν ἐπισκόπων καὶ αὐτὸς τοῦ Θεσσαλονίκης, καὶ τοῦτος ἐπίσημος διὰ μάθησιν.

Γεράσιμος Λέριος ὁ Ἡρακλείας, ἰσχυρὸς κατὰ τὰ πολιτικὰ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ δραστήριος· ἀπέθανε γέρων ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα.

Γαβριλάκης ἀπὸ τὰ Βουρλά, ἀπὸ Σερρῶν Νικομηδείας, ἰσχυρότατος καὶ αὐτὸς γέρων, ἀπέθανεν, ἐξορισθεὶς ἅπαξ καὶ δὶς λογιάζω.

Μελέτιος Πολίτης, ἀπὸ Προύσης Νικομηδείας, ἰσχυρότατος. Τοῦτος ἐξωρίσθη εἰς τὸ Σινᾶ, ἐκεῖθεν ἐγινεν ἰτλάκι, ἦλθεν εἰς Χίον, καὶ τώρα πάλιν ἐξωρίσθη.

Εὐγένιος Κορφιάτης, ὁ εὔγλωττος, καὶ πολυμαθής, ὁ πρῶτος ἀρχιερατεύσας τῆς ἐν Ρωσσίᾳ Πολτάβας, καὶ νέας Σερβίας, ὁ ζῶν· τοῦτος ἔκαμε δικήν του Λογικήν, καὶ ἀπελθὼν εἰς Λειψίαν τὴν ἐτύπωσε, καὶ ἄλλα. Ἐδῶ ἐγνωρίσθη διὰ τὴν προκοπὴν παρὰ τοῦ ῥηγὸς τῆς Προυσίας Φριδερίκου, καὶ παρά τινος ἄρχοντος Μοσχοβίτου, ὅστις ἀπελθὼν εἰς Μοσχοβίαν, ἀνέφερε

τῇ βασιλίσσῃ Αἰκατερίνῃ περὶ αὐτοῦ, ἥτις τὸν ἔφερε καὶ τὸν ἔβαλε διδάσκαλον εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ τοῦ υἱοῦ της καὶ διαδόχου Παύλου, καὶ συνέτρωγε· τοῦ ἔδωκε καὶ προνόμιον νὰ μὴν ὑπόκηται εἰς τὴν Σύνοδον· φθονήσασα δὲ ἡ Σύνοδος καὶ ἀπατήσασα, ὡς εἶπασι, τὴν βασσίλισσαν, πῶς τάχα πρέπει νὰ τιμηθῇ μὲ τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ὄνομα, καὶ κάνωντάς τον ἀρχιερέα, τὸν ἐσήκωσεν ἀπὸ τὰ βασίλεια, καὶ τὸν ἐπέταξεν εἰς Πολτάβαν, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ τὸν μὴ ὑποκείμενόν της, καὶ μάλιστα Γραίκουλον. Ἐγὼ ποτὲ μαζὶ μ' αὐτὸν, ὄντα ἱεροδιάκονον καὶ ἱεροκήρυκα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν Πόλιν, ἀνταμώθηκα, ὤντας μὲ τὸ μέγα τίμιον ξύλον τοῦ Χλωροποτάμου καὶ ζητῶντας ἐλεημοσύνην· καθήμενοι δὲ εἰς ἕνα ἀρχοντικὸ εἰς τὸ τραπέζι εἰς τὸ Σταυροδρόμι, ἔλεγεν αὐτὸς καὶ ἐβεβαίωνε, πῶς εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην ἄνθρωποι δὲν εἶναι περισσότεροι ἀπὸ ἑβδομῆντα μιλλιούνια, ἐγὼ δὲ διαβάζωντας τὴν ἱστορίαν τῆς Κίνας εἶδα ὁποῦ γράφει, ὅτι μόνον εἰς τὸ βασίλειον ἐκεῖνο τῆς Κίνας, ὡς πολυάνθρωπον καὶ εὐρύχωρον, εἶναι τόσα μιλλιούνια ἄνθρωποι.

Νικηφόρος Θεοτόκης Κορφιάτης, ἐπιστήμων, διάδοχος Εὐγενίου παραιτηθέντος, καὶ τώρα εἶναι μαζὶ καὶ οἱ δύο ἐκεῖ εἰς Πολτάβαν. Ἔκαμε καὶ αὐτὸς βιβλίον διδαχῶν, καὶ τὸ ἐτύπωσε.

Ταῦτα μὲν περὶ Ἀρχιερέων, νῦν δὲ περὶ ἱερομονάχων, καὶ ἄλλων λέγομεν.

Ἱερομόναχοι, ἱερεῖς, ἱεροδιάκονοι, καὶ μοναχοί.

Ἱερόθεος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ἐπιστήμων, διδάσκαλος τῆς ἐν Σκοπέλῳ σχολῆς, καὶ διδάσκαλός μου εἰς τὰ γραμματικά· τὸν ἔφερεν ὁ πατέρας μου ἐπὶ τούτου διὰ λόγου μου ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος, ἀπὸ τῶν Ἰβήρων τὴν μονήν, μὲ τὸ μέσον τοῦ πρῴην Ἄρτης Νεοφύτου· μετὰ δέκα χρόνους δὲ πα-

ραιτήσας τὸ σχολεῖον, ὑπέστρεψεν εἰς τῶν Ἰβήρων. Ἐκεῖθεν μετὰ χρόνους διὰ ἡσυχίαν ὑπῆγεν εἰς τὰ Γιοῦρα τὸ ἐρημονῆσι Γύαρον ὀρθῶς λεγόμενον· ἐδῶ ἀπέθανεν· αἰωνία ἡ μνήμη του! εὐγῆκεν ἅγιον λείψανον, καὶ θαυματουργεῖ ἡ κάρα του, ὁποῦ εἶναι εἰς τῶν Ἰβήρων, ἐθαυματούργησε δὲ καὶ ζωντανός. Ἐμεταγλώττισε, καὶ ἐτύπωσε τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ.

Ὁ δὲ Ἄρτης Νεόφυτος ἦτον καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους καὶ ἐφημίσθη, ὅτι ὀργανίζει νὰ γίνῃ πατριάρχης· καὶ θέλωντας καὶ μὴ θέλωντας, ἔκαμε παραίτησιν, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, ὑπῆγεν εἰς τῶν Ἰβήρων, καὶ ἐδῶ ἐτελειώθη. Αὐτὸς ἐτύπωσεν εἰς ξεχωριστὴν φυλλάδα τὴν εἰς τὸ Μηναῖον ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νεοφύτου ὡς συνωνόματός του· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Μελέτιος ἱερομόναχος, ἐπιστήμων, μαθητὴς Ἱεροθέου, ἐνάρετος δὲ καὶ αὐτός, καὶ ἀπέθανεν εἰς τῶν Ἰβήρων· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Μεθόδιος ἱερομόναχος Ἀνθρακεύς, ἐπιστήμων, διδάσκαλος εἰς Καστορίαν. Τοῦτος μετὰ τοῦ διδασκάλου μου Ἱεροθέου, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν εἰς Σκόπελον, ἀπελθών, ἢ μᾶλλον ἀναγκασθεὶς ὑπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου κριθεὶς κατεκρίθη ὡς δεχθεὶς αἵρεσιν νεοφανῆ ἑνὸς Ἰταλοῦ Μολίνου τὸ ὄνομά του, φλυαροῦντος καὶ λέγοντος κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, καὶ ὅτι πάντα τὰ ὄντα εἶναι κατὰ φαντασίαν, καὶ βεβαιώσας αὐτὸ ὁ Μεθόδιος μὲ συγγράμματά του, τὰ ὁποῖα ἐκαύθησαν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, βάλλωντας αὐτὸς εἰς αὐτὰ τὴν φωτίαν ἀτός του, ὡς ἔθος ἐστι τοῖς τοιούτοις, ἔμπροσθεν τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου, καὶ τοῦ πατριάρχου Χρυσάνθου, εἰς τοὺς 1728. Ἐξεδόθη δὲ καὶ γράμμα συνοδικόν, προστάζοντας ἵνα καίωνται, ὁποῦ ἐὰν εὑρεθοῦσι, τὰ συγγράμματα, καὶ τετράδια, τὰ περιέχοντα τὴν νεοφανῆ ταύτην αἵρεσιν. Ἐδιορθώθη δέ, καὶ καύσας, καὶ πτύσας, καὶ ἀναθεματίσας αὐτά, ἐζήτησε, καὶ ἔλαβε τὴν συγχώ-

ρησιν παρὰ τῆς Συνόδου, καὶ τὴν ἱερωσύνην, ὅτι καθῃρέθη. Αὐτὸς ἔχει τυπωμένον καὶ βιβλιαρίδιον, Βοσκὸς λογικῶν προβάτων, λεγόμενον.

Μητροφάνης Γρηγορᾶς, ἱερομόναχος ὁ ἐκ Δωδώνης, ἐπιστήμων· ἡ δὲ Δωδώνη θαρρῶ νὰ ἦναι κατὰ τὸ Ἀργυρόκαστρον, ἢ κατὰ τὰς Θήβας. Τοῦτος ἔχει ἐπιγράμματα εἰς τὸ περὶ Καθηκόντων βιβλίον τοῦ Νικολάου βόδα, καὶ ἐπιστολὰς πρὸς αὐτόν, καὶ ἔπαινον νικοτιανῆς, ἤγουν τοῦ τουτουνίου, ἐναντίον τοῦ ψόγου, ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Νικόλαος βόδας· τὰ ἔχω ἐγὼ αὐτά, καὶ τὰς ἐπιστολάς. Ἔχει ἐπιγράμματα καὶ εἰς τὴν Ἑβδομαδαριὰν τυπωθεῖσαν εἰς Βουκουρέστι, καὶ κανόνας, καὶ προσόμοια εἰς πολλοὺς ἁγίους, καὶ διαφόρους στίχους. Ἔκαμε καὶ Θεοτοκάριον, ὡς τοῦ Ἀγαπίου, συναθροίσας πάντα τὰ θεοτοκία τροπάρια, ὁποῦ εἶναι εἰς τὰ δώδεκα Μηναῖα, Παρακλητικήν, Τριῴδιον, Πεντηκοστάριον, καὶ ὅσα δὲν ἔφθασαν, τὰ ἐσύνθεσεν αὐτὸς, καὶ τὸ ἀπογέμισεν.

Ἰδοὺ καὶ μία του ἐπιστολὴ πρὸς τὸν αὐθέντην Νικόλαον βόβαν.

« Τῷ πανημέρῳ κράτει τῆς σοφωτάτης σου Ὑψηλότητος τὴν δουλικὴν προσκύνησιν.

Ἅπτομαι τῶν ποδῶν της, ἵνα ἄρῃ ἀπ' ἐμοῦ τὴν μεγίστην καὶ ἀπροσδόκητον συκοφαντίαν, ἣν ἔπλασαν ἢ ἐνόμισαν κατ' ἐμοῦ οἱ εἰπόντες (ὦ, φρίξον ἥλιε, καὶ στέναξον ἡ γῆ βοῶσα!) προφανέστατον ψεῦδος καὶ ἄπιστον πάσῃ νοητῇ καὶ αἰσθητῇ φύσει, ὅτι ὁ Μητροφάνης οὐκ ἠθέλησε ποιῆσαι στίχους δυνάμενος, εἰς τὴν περὶ τῶν Καθηκόντων πάνσοφον βίβλον τῆς σῆς Ὑψηλότητος· ὢ μιαρωτάτου δευτέρου προδότου στόματος, πῶς ἐξέχει τὸν ἰὸν τοῦτον ταῖς ἀκοαῖς τῆς σῆς Ὑψηλότητος; Ἀλλ' ἡμεῖς (δεῖ γὰρ ἀπολογηθῆναι, καὶ οὕτως κακῶς ἔχοντες τῷ σώματι) καὶ αὐτὸ τὸ ζῆν προὐδώκαμεν ἄν, πάντα ποιοῦντες, καὶ πράττοντες, τοῦ μόνον ὀφθῆναι εὐάρεστοι τῇ σῇ Ὑψηλό-

τητι. Ἐπεὶ δὲ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς τὴν μέχρι γήρως ἄνοσον ἡμῶν ζωὴν (οὐ γὰρ ἠῤῥωστήσαμεν ποτέ, οὔτε κλίνης ἐδεήθημεν, τῇ ἀῤῥωστίᾳ μὴ παρούσῃ), μετὰ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ζυγοστατήσας, ὡς οἶμαι, τί γὰρ ἂν ἄλλο εἴη; συνεχώρησεν ἡμῖν τὴν ἀῤῥωστίαν, σωτηρίας ψυχῆς φάρμακον, καὶ ἦμεν ζῶντες, ἐκ τῆς ἀναπνοῆς μόνον γινωσκόμενοι, οὐδὲ γὰρ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν διακριδὸν εἴχομεν εἰς τὰ ὁρώμενα, ὅτε τὸ πρόσταγμα τῆς σοφωτάτης σου Ὑψηλότητος ὡς ἡμᾶς ἧκε τὸ γλυκύ, ἅμα καὶ καταθύμιον· ὅθεν ἐστιχουργήσαμεν οὐδέν, πῶς γάρ; ἠνιάθημεν δή, ὥστε καὶ ἥδιστα ἀποθανεῖν· ὅτε πρῶτον προῃρήμεθα, ἢ ζῆν, ἐν τοιαύτῃ ἐλεεινῇ καταστάσει ὄντες· ἔχοντες ὅμως τινας στίχους, οὓς σημεῖον προσκυνήσεως τῇ σῇ Ὑψηλότητι προσοίσειν προεποιήσαμεν, τούτους τῷ ἀρχιγραφεῖ σου τῆς Ὑψηλότητος, τῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν ἐν Χριστῷ τέκνῳ, ἀντὶ τῶν ἀπαιτηθέντων ἐνεχειρίσαμεν. Καὶ αὕτη ἡμῶν ἐνώπιον Θεοῦ, καὶ τῆς σῆς Ὑψηλότητος ἡ ἀληθεστάτη ἀπολογία, ὡς καὶ αὕτη μαρτυρεῖ ἡ εἰσέτι καὶ νῦν ἀπὸ ὀσφύος μέχρι ποδῶν κατακρατοῦσα τοῦ σαρκίου ἡμῶν ἀῤῥωστία, ἡ καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας τῆς σῆς Ὑψηλότητος κατὰ μικρὸν ἀπάγουσα, εἴθε δὲ καὶ τοῦ παρόντος βίου· ἐπειδὴ οὐ μόνον τῶν ἱερῶν ἀμφίων ἡμᾶς ἀπεστέρησεν, ἐγκεκοσμημένους χρυσίῳ σταυρούς, ἐπιμανίκιά τε, καὶ ἐπιτραχήλια, καὶ τὰ λοιπά, τούτων πωλήσαντες, ἃ πόνοις, καὶ ἱδρῶσι πολλοῖς, καὶ ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ἐκτησάμεθα, ἀλλὰ καὶ τῆς τὰ πάντα χρυσῆς, καὶ εὐεργέτιδος ὄψεως τῆς σῆς Ὑψηλότητος ἀπομακρύναι ἀπειλεῖ. Τῷ οὖν συκοφαντήσαντι, ὅστις ἂν εἴη, συγχωρήσειεν ὁ θεός, ὃς σοῦ τὴν σοφωτάτην Ὑψηλότητα μέχρι γήρως βαθυτάτου εἰρηνικήν, καὶ ἄνοσον ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ στηρίξοι, ἀμήν. Ὁ δοῦλος, καὶ εὐχέτης τῆς σοφωτάτης σου Ὑψηλότητος, ζώθαπτος Μητροφάνης ».

Οἱ Στίχοι.

Ὁ Νικόλαος τῶν σοφῶν ἡ λαμπρότης,
ὁ τοῦ Ἀλεξάνδροιο Μαυροκορδάτου,
σοφοῦ τὰ πάντα ἐξ ἀπορρήτων γόνος·
ὁ οὐρανόφρων Ἡγεμὼν Οὐγγοβλάχων,
τέθεικε ναῷ τῷδε ἐκ βάθρων βάσιν·
τείχεσσι δ' ὑψηλοῖσιν ἶφι τειχίσας,
κίοσσί τε ξεστοῖσιν ἱδρύσας λίθων,
ἐφ' ἧς σθένος πέπηγεν ἀψίδων ἅπαν,
ἐφ' ὧν καθίξει πᾶς ὁ τῶν τρούλων γύρος·
τἄνδον σιδηρᾷ ἀσφαλίζεται πύλῃ.
Κᾄπειτα φρουρὸν δυσμάχητον ἐκ πόλου
ἵστησι, κλήσει Νικόλαον τὸν μέγαν,
μνήμης ἕκητι εἰς ἀπείρους ἡλίου
κύκλους, ἑαυτοῦ, καὶ τοκήων, καὶ τέκνων.

Ἰδοὺ γράφομεν καὶ ἄλλους στίχους εἰς ἄλλας διαφόρους ὑποθέσεις, ὀλίγους ἐκ τῶν πολλῶν ὧν ἐποίησεν.

Εἰς ταλανισμὸν τοῦ παρόντος βίου ἀπὸ τῶν οὐδὲν εἶναι λογιζομένων.

Θέρους ἐν ὥρᾳ, οὐ χιών, οὐ ψυχρότης
πτήσσει βροτείαν, ἀλλὰ τὸ πνῖγος, φύσιν,
πληθύς τε μυιῶν, ψυλλαίων τ' ἀδδηφάγων·
βομβεῖ γὰρ ἡ μέν, ἡ δὲ πηδᾷ ἐκτόπως,
τῷ δήγματι ἄμφω εἰσάγουσαι τὴν λύμην
πᾶσι βροτοῖσιν, ὢ βίου, κακοῦ βίου·
ἕκητι τούτων, καὶ ὅσον βροτοκτόνων,
κώνωπος ταχῆς τε, ἀλγεινῆς ἅμα
φθειρῶν τ' ἐχουσῶν πάντα σώματ' ἀργίης.

Εἰς ἑαυτὸν πενόμενον.

Τίς τῷ πολύτλᾳ καὶ ξένῳ δ' ἀνεστίῳ
δώσει στιχουργῷ εἵνεκα στιχουργίης
ἔδεσμα, ἦμα μέχρι τέρματος βίου;

Ἕτερον.

Φῶς ἦσθα Σῶτερ, ἀλλ' ἀναβάλλῃ σκότος,
ὡς κρύφιος· φώτιζε γοῦν με, καὶ σκέπε,
τὸν Μητροφάνη Γρηγορᾶν, καὶ σὸν λάτρην.

Πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ Κυζίκου Μητροφάνη παραιτησάμενον.

Θήβης ἑπταπύλοιο κλυτὸν πέδον εἰσέτι κλαίει,
καὶ μεδέουσ' ἀκτῆς Κύζικος Ἀσιάδος·
κἄλλιπες ἀμφοτέρῃσιν ἄχος μέγα·
ἄσπετον εὖχος ἔης, φαίδιμε Μητρόφανες.

Εἰς τὴν εὐγλωττίαν αὐτοῦ.

Ἆθλα λυροκτυπίης πιστεύομεν ἀμφιονείης,
ἔπλετ' ἐπεὶ καὶ νῦν εἴκελος Ἀμφίονος,
αἰμιλίην, καὶ ἤθεα, καὶ νόον, εὐκλεὲς ἔρνον,
γαίης Καδμηΐδος δῖος ὁ Μητροφάνης.

Εἰς πρᾳότητα.

Ῥώμη, γένος πλοῦτός τε, καὶ ὡραιότης,
εἰς οὐδέν εἰσίν, εἰ ἄπεστι πρᾳότης.

Εἰς φρόνησιν, καὶ εἰρήνην.

Φρόνησιν οἶδα, ἣν λύει οὐδὲν πάθος,
ῥώμην τε αὖθις, ἧς φρόνησις ἡγέτης.

Εἰς νέους.

Παῖ, κτῆσον ὄλβον, τυγχάνων ἤδη νέος,
γήρᾳ δὲ σῶζε, ὧνπερ οὐ χρήζεις τέως.

Εἰς τοὺς αὐτούς.

Ὃς οὐκ ἀγείρει, κοῦρος ὤν, οἷς γηράσει,
οὗτος κατ' ἄμμου τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν
δομεῖ ἀβουλεί, καὶ βιώσει δυσφόρως.

Εἰς ἔρωτα.

Ὡς δυσκάθεκτος, ὦ ἔρος, πόθος πέλεις,
ἀλλ' ἀμβλυωπεῖς, ὅτ' ἐρᾷς δυσειδέων.

Εἰς ἀηδόνα.

Δεῦρ' ὦ ἀηδὼν ᾠδικὴ ᾠδαῖς ξέναις,
λυπούμενόν με ταῖς ἀνάγκαις τοῦ βίου,
ποίησον ἡσθῆναί τε καὶ φυγεῖν ὅλως
κόσμου τὰς ἄρκυς, καὶ γενέσθαι εἰς ὄρη,
ὅπου μέριμνα οὐ πάρεστι τοῦ βίου,
οὐδ' ὁ φθονῶν μοι εἵνεκ' ἄρτου τῷ ξένῳ.

Εἰς τὴν αὐτήν.

Ἦρος φανέντος, καὶ ῥόδων μυριπνόων,
ἀηδόνων μέλισμα ἧσέ μου φρένας.

Εἰς κοχλίαν.

Γέννημα ἔρσης, ἠδὲ ἡλίου πέλω,
οἶκον δι' οἰκῶ, ὃν παρέσχε μοι φύσις,
πτύω δ' ἅπαντας αἱρετιστὰς σιέλῳ·
κἂν τῇ κεφαλῇ ὀρθόων κέρα δύο,
Χριστὸν διφυῆ δηλόω χριστωνύμοις.

Οἱ δὲ ἅγιοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἔκαμε κανόνας, καὶ τὰ λοιπά, εἶναι τοῦτοι:

Ἰαννουαρίου ιη'. εἰς τὸν ὅσιον Ἰάκωβον ἀκολουθία τελεία δεδοξολογημένη, μὲ τελετὴν, καὶ καθίσματα, καὶ αἴνους, αἰτήσει Γεωργίου Μαγιώτα.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου Συμεών, τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀνθίμου, αἰτήσει τοῦ Ἀνθίμου Οὐγγροβλαχίας.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου Ἀνδρέου, τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἱεροθέου, ἐπισκόπου Ἀθηνῶν, αἰτήσει Ἱεροθέου ἱεροδιακόνου τοῦ Οὐγγροβλαχίας.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κλήμεντος Ἀγκύρας μετὰ τοῦ ἁγίου Ἀγαθαγγέλου, αἰτήσει Κλήμεντος Ἀδριανουπόλεως.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀθηνογένους, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς φυλακῆς, τῶν δεσμῶν, καὶ τοῦ θανάτου, ὅπου ἐπιφανεὶς ὁ ἅγιος ἔδωκεν εἰς αὐτόν, ὄντα εἰς Ζίχναν, χωρίον τοῦ Δράμας, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἰακώβου τοῦ Χίου, Ὀκτωβρίου κε΄. ἡμέρᾳ πέμπτῃ, τὴν νύκτα ξημέρωμα τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου, εἰς τοὺς χιλίους ἑξακοσίους ὀγδοῆντα ἑπτά, εἰς τὰς ἡμέρας τῶν ζορμπάδων, ὁποῦ ἐκατέβασαν τὸν Σουλτὰν Μαχμούτ, καὶ ἀνέβασαν τὸν Σουλτὰν Ἰμπραήμ.

Τοσαῦτα περὶ τοῦ Μητροφάνους, ὅστις ἀπέθανεν εἰς Βουκουρέστι, ζήσας ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ὅταν δεκαεπτὰ ἢ δεκαοκτὼ χρονῶν ὤντας εἰς ἡλικίαν ἐγώ, ὑπῆγα εἰς Βουκουρέστι εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα τὸν Ἰούλιον, αὐθεντεύωντας ὁ Μιχάλβοδας Ρακοβίτζας ὁ Μπόγδανος, δέκα μῆνας ὕστερα ἀπὸ τὸ μεγάλο ζορπαλίκι τοῦ ζορμπάμπαση Πατρώνα, ὁποῦ κατέβασε τὸν Σουλτὰν Ἀχμέτ,

καὶ ἀνέβασε τὸν Σουλτὰν Μαχμοὺτ, τότε ἐγνώρισα τὸν Μητροφάνη, τὸν ἐσυναναστράφηκα, καὶ αὐτὸς ἀτός του μὲ εἶπεν, ὅτι ἦτον ἑκατὸν τεσσάρων χρονῶν, καὶ ἐπέρασε καιρὸς καὶ ἐτελειώθη.

Ἀναστάσιος Γόρδιος ἱερομόναχος, ἦτον ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἀγράφων, περίφημος, πολυμαθὴς, ἐνάρετος, ἔχει ἐπιστολὰς ἑλληνικὰς πρὸς τοὺς τότε ὁμοίους του, (τὰς ἔχω) καὶ βιβλίον κατὰ Λατίνων, ἀτύπωτον, τὸ ἔχω· εἰς τοῦτο γράφει ἐναντία τῶν χρησμῶν, καὶ μὲ τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου καὶ ἀποστόλου ἀποδείχνει, ὅτι δὲν θέλει ἀναστηθῆ πλέον ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων, ὡς προείπασιν οἱ χρησμοί, καὶ οἱ πτωχοὶ Ρωμαῖοι πιστεύοντες χαίρουσι· μὲ τὸν ὁποῖον συμφωνῶ κ' ἐγώ, καὶ λέγω, ἐπειδὴ οἱ χρησμοὶ δὲν ἀλήθευσαν εἰς τοὺς χρόνους ὁποῦ γράφουσι πῶς ἦτον νὰ ἀναστηθῇ, καὶ δὲν ἀναστήθη, δὲν θέλει πλέον ἀναστηθῇ· ὅτι οἱ χρόνοι, ὁποῦ γράφουσιν οἱ χρησμοὶ νὰ ἀναστηθῇ, ἦτον εἰς τοὺς τριακοσίους εἴκοσι μετὰ τὴν ἅλωσιν· εἰς δὲ τοὺς τριακοσίους εἴκοσι τούτους χρόνους συνέβη καὶ ἐσύντρεξαν αὐτοὶ οἱ ἓξ χρόνοι τῶν πολέμων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπλησίασαν, ἐπερικύκλωσαν τὴν Πόλιν, τὴν ἐστένεψαν καὶ νὰ τὴν πάρουν, δὲν τὴν ἐπῆραν. Διὰ τοῦτο δὲν θέλουν δυνηθῆ πλέον οἱ Ρῶσσοι νὰ τὴν πάρουν μὲ ὅσους τρόπους καὶ ἂν μεταχειρισθοῦν, καὶ ὅσας δυνάμεις καὶ ἂν κατεβάσουν εἰς τὸ Κρίμι, τὸ ποῖον τώρα ὅλον τὸ ἐκυρίευσαν, καὶ τὸν χάνην ἀπέβγαλαν, καὶ τὸν ἔστειλαν, καὶ κάθηται εἰς τὴν Ἀσίαν, εἰς τὸ Ταμάνι, τοῦ Κριμιοῦ ἀντίκρυτα. Διότι ἐὰν τὸ βεβαιωμένον διὰ χρησμῶν, ὁ θεὸς βιασθεὶς (νὰ μὲ συγχωρήσῃ δὲ ὁ θεός, ὁποῦ τολμῶ, καὶ τὸ λέγω) ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μας, τὸ ἐμπόδισε, παρεχώρησε, καὶ δὲν ἔγινεν εἰς τὸν καιρόν, ὁποῦ ἔπρεπε νὰ γίνῃ, προκρίνας καλλίτερον τὸ νὰ ἀργήσουν, νὰ ματαιωθοῦν τῶν τοιούτων καὶ τοσούτων ἀνδρῶν, ἀστρονόμων, καὶ σοφῶν, καὶ ἁγίων του τὰ λόγια, παρὰ

νὰ βασιλεύσουν οἱ βασιλείας ὄχι, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς τῇ ἀληθείᾳ ἀνάξιοι, πῶς εἶναι τρόπος λοιπὸν ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὰ γίνῃ ἡ ἀνάστασις τῆς Ρωμαϊκῆς βασιλείας, ὁποῦ πλέον βεβαίωσις, χρησμός, καὶ χρησμολόγου ἄλλου τινὸς δι' αὐτὴν δὲν ἀπέμεινε; Τούτων οὕτως ἐχόντων λοιπόν, δὲν θέλουν βασιλεύσει πλέον εἰς τὴν Πόλιν, οὔτε Ρωμαῖοι, οὔτε Ροῦσσοι, ἕως τῆς συντελείας. Ἂς μᾶς ἐλεήσῃ δ' ὁ πολυέλεος θεός, καὶ ἂς μᾶς δώσῃ τὴν βασιλείαν του τὴν οὐράνιον, καὶ ἂς λείψῃ αὐτὴ ἡ ἐπίγειος. Καὶ εἶναι τὸ ἴδιον, ὡσὰν νὰ μᾶς ἔλειψε φόλα, καὶ φλωρὶ μᾶς ἐδόθηκε, καὶ ὡσὰν νὰ μᾶς ἔλειψαν χώματα, καὶ μαργαριτάρια μᾶς ἐδόθηκαν. Τὸν Γόρδιον τὸν ἐζήτησεν ὁ Νικόλαος βόδας, καὶ δὲν ὑπῆγεν, ὡς τὸν μέγαν Ἀντώνιον ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ δὲν ὑπῆγεν, ὡς τὸν Διογένην ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, καὶ δὲν ὑπῆγεν. Εὖγε τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν τριῶν, καὶ ὄντως φιλοσόφων! διὰ τοῦτο καὶ αἰωνία ἡ μνήμη τους. Ἰδοὺ καὶ δύο ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν τοῦ.

« Λογίῳ ἀνδρί, καὶ πρεσβυτέρῳ θεοσεβεῖ, τῷ ἐκ Νέας Κώμης κυρίῳ Ἀντωνίῳ, ὁ ἐξ Ὑπερχινιατῶν Ἀναστάσιος Γόρδιος εὖ πράττειν.

Τῆς μὲν πρὸς ἐμέ σου φιλικῆς διαθέσεως εὖγε καὶ ὑπέρευγε, μάλα δικαίως ἂν εἴποιμι, τῇ δὲ κατά τινα παραβολὴν, ἢ σύγκρισιν παρειλημμένῃ σοι τοῦ κώνωπος χρήσει, οὔτ' ἂν συναινέσαιμι, οὔτ' ἂν ἄλλως ταύτην θαυμάσαιμι. Καὶ μή μοι, πρὸς φιλίας αὐτῆς, τοιαύταις καὶ τοσαύταις πρὸς ἀδόλως καὶ φιλοῦντας καὶ φιλουμένους χρῶ ταῖς ὑπερβολαῖς, τὸ γὰρ μηδὲν ἄγαν, καὶ τὸ πᾶν μέτρον ἄριστον οὐκ ἀγνοεῖς, εὖ οἶδα, ὡς τοῖς τυχοῦσιν εἰρημένα εἰσὶ τῶν σοφῶν· ἔρρωσο, καὶ ὅροις φιλίας τῆς κατὰ φιλοσοφίαν ἐμμένειν μᾶλλον, καὶ οὐ τῆς κατὰ τοὺς πολλούς, καὶ τῆς ἄλλως ἐχούσης, πρὸ παντὸς αἱροῦ. Πάτρηθεν ἀνθεστηριῶνος τρίτῃ φθίνοντος, αψιβ΄.

« Τῷ αὐτῷ. — Τοῦ παιδὸς ἡ νόσος ἐκ παχέων φαίνε-

ται, καὶ φλεγματωδῶν καὶ γλίσχρων εἶναι χυμῶν, τὴν κεφαλὴν καταλαβόντων, κἀκεῖθεν ἐν τοῖς κάτω μέρεσι κατερχομένων· διὸ καὶ χρόνιός ἐστι τρόπον τινά, καὶ δυσκαταγώνιστος ὑπὸ τῆς διοικούσης τὸ σῶμα φυσικῆς δυνάμεως· εἰ δέ τις βοηθήμασί τισιν ἡλικίᾳ τοιαύτῃ προσφόροις χρήσασθαι βούληται, ἑτέροις μὲν ἰσχυροτέροις οὐ δυνατόν, φλεβοτομίᾳ δηλαδὴ καὶ καθάρσει, τοῖς ἐπὶ τῶν μεγάλων νοσημάτων κρατίστοις, κλυστῆρσι δὲ κάτωθεν μαλακωτέροις πρῶτον, εἶτα καὶ ἐμετικοῖς ἄνωθεν ἠπίοις, ἔξεστι· πρὸς τούτοις ἐρίοις ἔξωθεν πιναροῖς, ἐμβραχεῖσιν ἐλαίῳ πυρὶ θερμαινομένῳ, καὶ ἤδη κοχλάζοντι· ἔτι δὲ καὶ ἐλαίοις ἑτέροις, ἀφ' ἑαυτῶν οὖσι θερμοῖς, ἀλειφομένου τοῦ πεπονθότος τόπου, οἷον τὸ δάφνιον, καὶ χαμαιμήλιον, εἰ δυνατὸν εὑρεθῆναι, καὶ πυριάμασι μετὰ σπόγγου καινοῦ, συνεχῶς ἐμβρεχομένου θερμῇ τῇ λεγομένῃ ρακῇ, πιεζομένου τε καὶ ἐπιτιθεμένου. Τούτοις, κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν καὶ κατεπείγουσαν χρείαν, χρηστέον· καὶ τὸ πᾶν τῆς ὑγείας εἴη παρὰ τῆς τὰ πάντα νικώσης θείας δυνάμεως. Ἔρρωσο καὶ τοὺς φίλους πάντας ὑπὲρ ἐμοῦ πρόσειπε. Ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου, βοηδρομιῶνος θ'. αψις'. »

Ἀθανάσιος ἱερομόναχος Κρητικός, ἐξηγητὴς τοῦ Ψαλτηρίου· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἀντώνιος Κατήφορος, ἱερομόναχος Ζακύνθιος, ἔκαμε γραμματικήν, καὶ μετάφρασιν ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ νέαν Γραφὴν μὲ εἰκονογραφίας, καὶ τὴν ἐτύπωσεν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Βησσαρίων Μακρῆς ἱερομόναχος Ἰωαννίτης, διδάσκαλος τῆς εἰς τὰ Ἰωάννινα σχολῆς, ἔκαμε τὴν τυπωμένην τεχνολογικὴν Γραμματικήν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Μακάριος ὁ κουφὸς ὁ Μαριδάκης, ἱερομόναχος Κρητικός, ἀδελφὸς Θεοδοσίου Πατριάρχου τοῦ τυφλοῦ, ἔκαμε, καὶ ἐτύπωσε διδαχῶν βιβλία δύο. Τοῦτος ἐλθὼν εἰς τὸ Βουκουρέστι

εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ αὐθέντου Κωνσταντήνβοδα τοῦ αὐθέντου μου, καὶ διδάσκων εἰς τὴν αὐθεντικὴν κούρτην, μὲ εἶπεν ὁ αὐθέντης, ἂν ἦμαι ἄξιος, τὴν ὥραν ὁποῦ διδάσκει ἐπ' ἄμβωνος, νὰ γράφω τὰ διδασκόμενα· ὑπεσχέθην ἐγώ, ἂν καὶ δύσκολον τὸ ἔργον, καὶ καθήμενος εἰς τόπον, ὁποῦ δὲν μὲ ἔβλεπε, ἔγραφα· καὶ ἔγραψα, καὶ ἄρεσα τὸν αὐθέντην, ὁποῦ ταῖς ἔδειχνα, καὶ τοῦ ταῖς ἐδιάβαζα, ἂν καὶ ὅλα τὰ λόγια σωστά, ἀνελλιπῶς δὲν τὰ ἔγραψα, ὅτι τοῦτο ἀδύνατον καὶ εἰς τὸν ταχύτατον ταχυγράφον· μ' ἐστοχάσθηκε δὲ μίαν ἀπὸ ταῖς πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν ἄμβωνα, καὶ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου ἀφίνωντας, γυρίζει, μὲ κυτάζει καὶ λέγει, κάλλιο νὰ σ' ἔλειπε γραμματικέ, τὸ γράψιμον! ἤθελε συντύχει σκληρά, καὶ μὲ ἐπιπλήξει μὲ δίκαιον, ἀμὴ ἐκατάλαβεν, ὅτι ἀδείᾳ αὐθεντικῇ τοῦτο γίνεται. Τό 'καμε δὲ τοῦτο ὁ αὐθέντης, ὅτι μὲ εἶπε, καὶ τὸν εἶπα, νὰ ἀντιγράφῃ ταῖς διδαχαῖς, νὰ ταῖς προσφέρῃ τὸν αὐθέντην, καὶ δὲν ἠθέλησεν ὁ Μακάριος. Ἄλλοτε μὲ εἶπε πάλιν ὁ αὐθέντης, καὶ τὸν εἶπα νὰ μὲ μάθῃ ρητορικήν, καὶ νὰ τὸν δίνῃ τὸν μῆνα δεκαπέντε γρόσια· ἐγὼ δὲ διὰ φιλαδελφίαν, παίρνωντας δύο συμμαθητάς, ὁποῦ εἶχαν τὴν αὐτὴν μὲ λόγου μου δύναμιν, καὶ φιλοσοφικὰ ἐδιαβάζαμεν, ὑπῆγα καὶ τοῦ εἶπα τὸν λόγον τοῦ αὐθέντου, πῶς εἶπε διὰ τοὺς τρεῖς, καὶ τὸν μισθόν· καὶ ἔστερξε καὶ μᾶς εἶπε νὰ συνθέσωμεν ἕως ἕνα φύλλον ἑλληνιστὶ εἴ τι θέλομεν ὁ καθένας μας, καὶ νὰ τοῦ τὰ πᾶμε· καὶ τὰ ὑπήγαμεν· καὶ μᾶς εἶπεν, ἀφήσετέ τα πηγαίνετε, καὶ αὔριον ἐλᾶτε· μᾶς εἶπε δὲ τὴν αὔριον ὅτι — εἶπα νὰ σᾶς μάθω ρητορικήν, ἀμὴ δὲν σᾶς μαθαίνω.

Νικόλαος ἱερομόναχος Μαυροειδὴς Κεφαλλονίτης, ἱεροκῆρυξ καὶ αὐτός, καὶ εὐφραδής· ἔκαμε καὶ τοῦτος βιβλίον διδαχῶν, καὶ τὸ ἐτύπωσεν εἰς τὸ Γιάσι, ͵αψνϛ'.

Παρθένιος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ἔκαμεν ἐξήγησιν ἁπλῆν νόμων καὶ κανόνων συνοδικῶν, καὶ τὴν ἐτύπωσε.

Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος, Κύπριος, προεστὼς τῆς εἰς τὸν Γαλατᾶ ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐδίδασκε καὶ αὐτὸς ἐπ' ἐκκλησίας χρόνους· εἶχε καὶ ἀδελφὸν Ἀθανάσιον, ἱερομόναχον καὶ αὐτὸν, καὶ λογιώτατον, καὶ προεστὸν τῆς εἰς Ταταῦλα ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

Ἀγάπιος ἱερομόναχος, Μεσολογγίτης, λογιώτατος καὶ τοῦτος καὶ μεγαλόφωνος, καὶ μουσικολογιώτατος, καὶ προεστὼς τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καὶ ἐδίδασκε καὶ αὐτός.

Δωρόθεος, ἱερομόναχος Μιτυληναῖος, Γιακουμῆ μαθητὴς, ἐπιστήμων φιλόσοφος, καὶ πρῶτος των καθ' ἡμᾶς λεγομένων φιλοσόφων, καὶ διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς.

Θεοδόσιος ἱερομόναχος Σκυλίτζης, Χῖος, καὶ τῆς Χίου διδάσκαλος· οὗτος εἶχε καὶ ἀδελφὸν Στρατῆ τὸ ὄνομά του, ἰατρὸν περίφημον τόσον, ὥστε καὶ εἰς τὴν Πόλιν ἐφέρθηκε, διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὸν βασιλέα.

Γεράσιμος ἱερομόναχος ἀπὸ Κουζγουντζοῦκι, ὁ λεγόμενος Ἄκακος, ἐπιστήμων, μαθητὴς καὶ διάδοχος τῆς ἐν Πάτμῳ σχολῆς τοῦ Μακαρίου, ἀπέθανεν εἰς Κρήτην, καὶ εὐγῆκεν ἅγιον λείψανον· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Κοσμᾶς ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Λῆμνον, καὶ τῆς Λήμνου διδάσκαλος, καὶ εἰς τὴν Λῆμνον ἀπὸ τοὺς Τούρκοος εἰς τὸν καιρὸν τῶν πολέμων ἐκόπηκε, τοῦτο ποθῶν· ὅτι τοῦτος ζῶν, πολλοὶ πολλάκις τὸν ἤκουσαν, ὁποῦ ἔλεγε, « θεέ μου ἀξίωσαί με νὰ λάβω μαρτυρικὸν θάνατον! » καὶ τὸν ἔλαβε· τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐκόπη καὶ ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Λήμνου, δὲν ἠξεύρω τὸ ὄνομά του· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Κοσμᾶς ἱερομόναχος Μεσολογγίτης, ἀποστολικὸς κῆρυξ, ἀκτήμων, ἀνάργυρος, ἅγιος· ὅτι καὶ προεῖπε τινά, καὶ ἐθαυματούργησε, καὶ πολλὴν ὠφέλειαν ἐπροξένησεν εἰς τὰς χώρας, καὶ χωρία καὶ νησία, ὅπου κοντὰ δύο χρόνους ἐπεριπάτησεν·

ἀρχινῶντας ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος, ἀπὸ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Χλωροποτάμου, εἰς τὸ ὁποῖον πρῶτον ἀνέβη εὐγαίνωντας ἀπὸ τὸ καΐκι, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον μου, καὶ ἔβαλε λόγον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἶτα ἐφεξῆς καὶ εἰς ἄλλα μοναστήρια. Ἀπεκεφαλίσθη δὲ (αἰωνία ἡ μνήμη του), εἰς τὸ χωρίον Μπεράτι κατὰ τὸ Πρεμετὶ νύκτα ἀπὸ δύο ἀνθρώπους τοῦ πασᾶ, φθόνῳ καὶ κακίᾳ τῶν Ἑβραίων, μὲ τὸ νὰ ἐσήκωσεν ὁ Κοσμᾶς πανηγύρια καὶ ἀλισβερίσια, ὁποῦ ἐγίνονταν τὴν Κυριακὴν, καὶ τὰ ἐδιώρισε τὸ Σάββατον, καὶ ἔδωκαν χρήματα τὸν πασᾶν, προσθέσαντες καὶ συκοφαντίας διαφόρους, πῶς τάχα παρακινεῖ τοὺς Ρωμαίους νὰ ἑνωθοῦν μὲ τοὺς Μοσχόβους νὰ κινηθοῦν κατὰ τῶν Τουρκῶν. Ἀποκεφαλίσαντες δὲ αὐτὸν, τὸν ἔρριψαν εἰς τὸν πλησίον ποταμόν· χριστιανοὶ δὲ ὁδηγηθέντες ἀπὸ τὸ φῶς, ὁποῦ ὡς εἶπασι, κατέβαινεν εἰς τὸ σῶμα, τὸ ἐπῆρασι, καὶ τὸ ἔθαψαν. Δόξαν νὰ ἔχῃ ὁ Θεός, ὁποῦ καὶ τὴν σήμερον εἰς τοιούτους παναθλίους καὶ παναχρείους καιροὺς, εὑρίσκονται τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἰς τὸ γένος μας. Δόξα σοι ὁ Θεός!

Χρύσανθος ἱερομόναχος, ἀδελφὸς αὐτοῦ τοῦ νεοφανοῦς ἁγίου, ἐπιστήμων, ζῇ, καὶ κρατεῖ τὸ σχολεῖον τῆς Πάρου.

Χρύσανθος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ὁ νῦν μετὰ τὸν Ἱερόθεον διδάσκαλος Σμύρνης.

Διονύσιος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Πορταριὰ χωρίον Δημητριάδος· ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος ἦλθεν εἰς τὸ Πιπέρι τὸ ἐρημονῆσι, ὁποῦ ἦτο πρῶτα μία ἐκκλησία τῆς Παναγίας, καὶ ἐμόναζεν ὁ ἱερομόναχος ἐκεῖνος, ὁ Βάρδα Φόδος λεγόμενος, καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Δημητριάδος· ἔκτισε δὲ ὁ Διονύσιος ἐλθὼν καὶ δευτέραν ἐκκλησίαν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μὲ πεντὲξ κελλία, καὶ ἐσύστησε πεντὲξ πατέρων σκήτην. Ἐδῶ ἀπὸ τὴν Πόλιν ἦλθα ἐγώ, καὶ ἐφόρεσα τὰ μαῦρα παρ' αὐτοῦ εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους πενῆντα ἕνα, ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου, καὶ ἀπὸ Κωνσταντῖνος μετωνομάσθην Καισάριος, καὶ ἄλλαξα μὲν τὰ

φορέματα, καὶ τὸν τόπον, δὲν ἄλλαξα δὲ τὸν τρόπον· καὶ ἐπληρώθη καὶ εἰς ἐμὲ ἡ παροιμία ἡ λέγουσα « ὁ λύκος ἂν κ' ἐγήρασε, κι' ἄλλαξε τὸ μαλλί του, ἡ γνώμη του δὲν ἄλλαξεν ὅμως κ' ἡ κεφαλή του ». Αὐτὸς ὤντας εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς Λαύρας ἐλθὼν ἀπὸ τὴν Πόλιν, ὁποῦ ἦτον διδάσκαλος εἰς τὸν ἄρχοντα καπι-κεχαγιᾶ τὸν Ἀραπάκη, μετεγλώττισεν εἰς τὸ ἁπλοῦν τὸ βιβλίον Συμεὼν τοῦ νέου θεολόγου· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ζαχαρίας ἱερομόναχος, ἀπὸ ταῖς Μηλιαῖς, χωρίον Δημητριάδος καὶ τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ τώρα εὑρίσκεται γέρων ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα, ἐπιστήμων καὶ ἐνάρετος.

Ἀγαθάγγελος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ὁ νῦν ἱεροκῆρυξ εἰς τὴν Πόλιν, καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Χαλκηδόνος· ἔκαμε σχολεῖα εἰς μερικὰ χωρία, καὶ πολλὴν ὠφέλειαν εἰς τοὺς χριστιανούς· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Ἰωάννης, ὁ καὶ Ἰωάσαφ, ἱερομόναχος Ρόδιος, ἱεροκῆρυξ καὶ αὐτός· ἐστάθη εἰς τὴν Σκόπελον ὑπὲρ τοὺς δέκα χρόνους διδάσκαλος, καὶ ἀναχωρήσας ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, ὑπῆγεν εἰς τὴν Σαλονίκην, εἰς τὴν Ρόδον, εἰς τὴν Χίον, εἰς τὴν Σμύρνην· καὶ ὅπου ἂν ὑπῆγε, καὶ ὑπάγει κηρύττει τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διδάσκει τὴν σήμερον· ὁ θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ· ἔκαμε καὶ αὐτὸς, ἤκουσα, ἐξήγησιν εἰς τὸ Ἆσμα τῶν Ἀσμάτων, καὶ τὴν ἐτύπωσε.

Ἀθανάσιος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Πάρον, ἐπιστήμων, καὶ διδάσκαλος τὴν σήμερον εἰς τὴν Σαλονίκην.

Κύριλλος ἱερομόναχος ἀπὸ τὰ Φουρνά, χωρίον τῶν Ἀγράφων, ἐπιστήμων, εἶναι εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ κάθηται εἰς ταῖς Καρυαῖς.

Ραφαὴλ ἱερομόναχος, Ἀρτηνός, Καψοκαλυβίτης, ἐπίσημος δι' ἀρετὴν καὶ προκοπήν· οὗτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐξήγησεν ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν καὶ τὸν βίον τοῦ ὁσίου Λαζάρου τοῦ ἐν τῷ Γα-

λησίῳ ὄρει ἀσκήσαντος, διεξοδικὸν ὄντα καὶ πολύν, ὡς δύο ψαλτήρια, καὶ τὸν ἔστειλε νὰ τυπωθῇ, δὲν ἠκούσθη δὲ νὰ ἐτυπώθη· ἡ μνήμη του εἶναι Νοεμβρίου ζ'. Τοῦτος ὁ ὅσιος Λάζαρος, τὴν ἁγίαν εὐχήν του νὰ ἔχωμεν, πρὶν ὑπάγει θαρρῶ εἰς τὸ Γαλήσιον ὄρος, ὑπῆγεν εἰς Μιτυλήνην, ὁποῦ ἦτον ἐξόριστος Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος· ἀνταμόνωντάς τον τὸν εὐλαβήθη ὁ ἄρχωντας, καὶ τοῦ ὑπεσχέθη, ἂν βασιλεύσῃ νὰ ἀνακτίσῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ τὸ ἐν τῇ Χίῳ μονύδριον τῆς Παναγίας, ὅπερ καὶ ἐγένετο· καὶ βασιλεύσας ἔστειλε καὶ ἔκτισε τὴν ὀνομαστὴν, καὶ ὀνομαζομένην τώρα Νέαν Μονήν, τὴν μεγάλην, καὶ πλουσίαν διὰ τὰ πολλὰ κτήματα, καὶ τοὺς ἕως τριακοσίους πατέρας, ὁποῦ ἔχει.

Παΐσιος ἱερομόναχος Μιτυληναῖος, Καψοκαλυβίτης, ἐπίσημος, καὶ ἄξιος τοῦ καταλόγου καὶ αὐτός· πρῶτον μὲν ὅτι ἔφτιασε ταῖς δύο στράταις τοῦ Καψοκαλυβίου, τὴν ἀπάνω, ὁποῦ πάγει εἰς τὴν Κερασία, καὶ τὴν κάτω, ὁποῦ πάγει εἰς τὴν Λαύρα, ἔργον μέγα, καὶ πολύ, καὶ δυσκολοκατόρθωτον, ὁποῦ ἦτο πρῶτα φόβος, καὶ τρόμος νὰ ταῖς περιπατήσῃ ἄνθρωπος, μὴ πέσῃ, καὶ κρημνισθῇ, καθὼς ἐγὼ ταῖς εἶδα, καὶ ταῖς ἐπεριπάτησα· καὶ ἀγκαλὰ ἐξωδιάσθη ὑπὲρ τὰ χίλια γρόσα, τὰ ἔδωκαν ὅμως δύο φίλοι του, καὶ φίλοι μου, Χρουμουζάκης, καὶ Ἀντώνιος, ἀπὸ τὴν Πόλιν, ἀπελθόντες εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἦλθαν ἐδῶ, καὶ ταῖς εἴδασι, πρὶν νὰ γενοῦσι, καὶ ταῖς ἐπεριπάτησαν, καὶ φόβος τοὺς ἐπερίλαβε. Δεύτερον, ὅτι εἰς τὸ κελλί του ἔχει ὡς δέκα καλογήρους, ὁποῦ ἄλλος κελλιώτης δὲν ἀξιώθηκε· τρίτον, ὅτι εἰς τὴν Σκόπελον ἀπελθών, τοῦ ἐπαράδωκαν οἱ ἀπόγονοι τῶν κτητόρων τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς ἁγίας Μεταμορφώσεως, ἔρημον, καὶ μανδρὶ τῶν γιδοπροβάτων, τὸ πλησίον εἰς τὸ ἐμὸν καὶ πατρικόν μου μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας, (μεγάλη ἡ χάρις της), καὶ τὸ ἐκυβέρνησε, καὶ τὸ ἀνθρώπισε, καθὼς φαίνεται· τέταρτον, ὅτι

διὰ πατριαρχικοῦ γράμματος ἐπροστάχθη νὰ κάμη κοινόβιον εἰς τὸ Ξενόφου ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καθὼς προτήτερα ἦτον εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια, καὶ τὸ ἔκαμε, τὸ ἐσύστησε, καὶ εἶναι τώρα ὡς τριάντα πατέρες, καὶ συντρώγουσι καθ' ἡμέραν μέσα εἰς αὐτό, ὁποῦ πρῶτα οὔτε δέκα δὲν ἦσαν· καὶ ὁ ἅγιος θεός, ἐξ οὗ πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, νὰ τὸ στερεώσῃ, καὶ νὰ τὸ αὐξήσῃ, ὡς καλόν, ἐπαινετόν, καὶ θεάρεστον. Ἀμήν.

Ταῦτα μὲν καὶ περὶ ἱερομονάχων τῶν ἐπισήμων, νῦν δὲ περὶ τῶν ἱερέων γραπτέον.

Φραγκῖσκος ἱερεὺς Σκοῦφος, Κρητικός, ῥήτωρ, ὁ κορυφαῖος τῶν εἰς τοὺς καιρούς μας ῥητόρων, ἡ ζωντανὴ ῥητορική, ἡ ἀληθινὴ σειρήν, ἡ θελξικάρδιος γλῶσσα· τοῦτος ἔκαμε, καὶ ἐτύπωσε βιβλίον Τέχνης ῥητορικῆς τὸ ἐξαίσιον, (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω), καὶ εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου λόγον θαυμάσιον· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἰωάννης Πατούσας, ἱερεὺς Ἀθηναῖος· τοῦτος κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα του, ἐδιάλεξεν ἀπὸ διαφόρους φιλοσόφους, καὶ πατέρας τῆς ἐκκλησίας λόγους, καὶ ποιήματα, καὶ ἔκαμε τοὺς τέσσαρας τόμους τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων χρησίμους· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἀβράμιος ἱερεύς· τούτου φαίνονται διδαχαὶ εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τέσσαρες, εἰς τὸ πάθος τοῦ Κυρίου τέσσαρες, εἰς τοὺς πρωτοκορυφαίους Πέτρον καὶ Παῦλον δύο, καὶ μία εἰς τὸ « Εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ »· ἐξαίρεταις ὅλαις, εὐφραδεῖς, καὶ ἀξιοτύπωταις· αἰωνία ἡ μνήμη του! τὰς ἔκαμε δὲ εἰς Βουκουρέστι, ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ Μπραγκοβάνου· τὰς ἔχω.

Γεώργιος ἱερεὺς Μαγιώτας· φαίνονται καὶ τούτου διδαχαῖς ἐξαίρεταις· αἰωνία ἡ μνήμη του· τὰς ἔκαμε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ μακαρίτου Μπραγκοβάνου, καὶ μίαν εἰς τὸν

ὅσιον Ἀλύπιον τὸν Στυλίτην· τὰς ἔχω. Τοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου φαίνεται ἐδῶ εἰς τὸν Μητροφάνη τὸν Γρηγορᾶν.

Ἀντώνιος ἱερεύς, ὁ φίλος τοῦ προγραφέντος Γορδίου, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου.

Γ. Μπαλάνος Ρίζος, ἱερεὺς Ἰωαννίτης, διδάσκαλος τῆς εἰς τὰ Ἰωάννινα σχολῆς· τούτου φαίνονται τυπωμένοι τρεῖς τόμοι τῶν Μαθηματικῶν.

Γεώργιος ἱερεὺς Φατζέας, ἀπὸ τὸ Τζυρῆγο, ὁ ὕστερον καὶ Φιλαδελφείας χρηματίσας εἰς Βενετίαν· τούτου φαίνονται τέσσαρες τόμοι, Γραμματικὴ γεωγραφικὴ λεγόμενοι τυπωμένοι, ὅτι γράφει διὰ τὰ τέσσαρα μέρη τῆς γῆς, τοὺς μετέφρασεν ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν εἰς τὸ Ρωμαϊκόν· τοὺς ἔχω.

Τοσαῦτα, καὶ περὶ τῶν ἱερέων· ἂς γράψωμεν τώρα καὶ περὶ τῶν ἱεροδιακόνων.

Μακάριος Πάτμιος, διάκονος ἐνάρετος, Γιακουμῆ μαθητής, ἐπιστήμων, περίφημος δι' ἀρετήν, καὶ διὰ τὸ σχολεῖον, ὁποῦ πρῶτος ἄνοιξεν εἰς τὴν Πάτμον, καὶ ἀπὸ αὐτὸ πολλοὶ ἄνοιξαν τὰ ὀμμάτιά τους, ἐπρόκοψαν, ἐτιμήθησαν, καὶ ὡς τὴν σήμερον σώζεται. Τοῦτος ἐσύνθεσε βιβλίον διδαχῶν, ἱερὰν Σάλπιγγα ὀνομάσας, καὶ ἄλλο ρητορικόν, καὶ ἐτυπώθησαν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἀνανίας διάκονος, διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς· αὐτὸς ἐσύνθεσε καὶ ἐτύπωσε γραμματικὴν περὶ μορίων, καὶ τὴν ὠνόμασε, Σπλάγχνον Γραμματικῆς.

Ἄνθιμος διάκονος, ἐδίδασκεν εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὴν αὐθεντείαν Κωνσταντήνβοδα τοῦ αὐθέντου μου· ἔχω ταῖς διδαχαῖς του.

Νεόφυτος διάκονος Μωραΐτης προκομμένος· καὶ τοῦτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐσύνθεσε καὶ γραμματικὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον μεγάλην, καὶ τὴν ἐτύπωσεν εἰς Βουκουρέστι, ὁποῦ καὶ ἀπέθανεν· ἐξήγησε καὶ τὸν περὶ παρθενίας λόγον τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Αὐξέντιος διάκονος, Ἀντριώτης, ὁ ἐπονομασθεὶς Ὅσιος. Τοῦτος ἐχρημάτισεν ὄχι ἐπίσημος, ἀλλ' ἐπισημότατος καὶ περιβόητος εἰς Ἀνατολήν, καὶ Δύσιν, ὄχι διὰ μάθησιν, ἦτον γὰρ ἀμαθής, ἀλλὰ διὰ τὴν φαινομένην εἰς αὐτὸν ἀρετήν· τὸ τέλος ὅμως δὲν ἐστάθη μὲ τὴν ἀρχήν του παρόμοιον, διὸ λέγουσι, «μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε»· ἐπρωτοφάνη δὲ τοιοῦτος εἰς τὸ Κατιρλὶ χωρίον Νικομηδείας, πρῶτα δὲ ἦτον εἰς τὸν Γαλατᾶ, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ κανδηλάπτης· καὶ ἔτρεχαν οἱ Χριστιανοὶ εἰς αὐτόν, καὶ ἐσυνάζοντο εἰς τὸ Κατιρλὶ χιλιάδες· ψεύματα δὲν γράφω, ὑπερβολὴν δὲν κάνω, ἀτός μου ὀφθαλμοφανῶς τοὺς εἶδα τρεῖς φοραῖς, μίαν ὅταν μὲ τὸν Νικόλαον Σκορδίλην Παργιανόν, ποτὲ ἀρχιϊατρὸν τοῦ αὐθέντου μου ὑπῆγα, ἄλλην, ὅταν μὲ τὸν Ματθαῖον Ἀλεξανδρείας, καὶ τρίτην ὅταν μὲ τὸν Χαλεπίου Γεννάδιον ὑπῆγα, καὶ ἔμεινα σχεδὸν μῆνα· οὐ μόνον δὲ ὁ χυδαῖος λαός, ἀμὴ καὶ οἱ ἐπίσημοι, ἄρχοντες, καὶ ἀρχόντισσαις, δόμναις, καὶ ἀφεντάδες, διδάσκαλοι, ἱερεῖς, ἀρχιερεῖς, ὡς καὶ Πατριάρχαι, ὁ ῥηθεὶς Ματθαῖος καὶ Παΐσιος, καὶ Κύριλλος, οἱ ὄντες μανζίλιδες· νομίζω πῶς ἐσυνάζοντο τόσοι, ὅσοι εἰς τοὺς παλαιοὺς μεγάλους ὁσίους μας, Ἀντωνίους, καὶ Παχωμίους, καὶ τοὺς ὁμοίους· ὅθεν ἐθαύμαζαν Φράγγοι, Ἀρμένιδες, Ἑβραῖοι, καὶ Τοῦρκοι, καὶ οἱ μεγάλοι τῶν Τουρκῶν, καὶ κανεὶς δὲν ἐμπόδιζε, καὶ τοῦτο θαῦμα. Αὐτὸς δὲ ἄνωθεν ἀπὸ τὸ σπίτι, φαινόμενος ἀπὸ τὸ παραθύρι, ὅταν ἦτον κόσμος καὶ δὲν τοὺς ἐχωροῦσε τὸ σπῆτι, ἐδίδασκε· καὶ μερικαῖς φοραῖς διδάσκωντας, ἐφαίνονταν φῶς, καὶ ζωγραφίαις διάφοραις καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς Παναγίας, πράγματα, ὁποῦ δὲν ἐφαίνονταν, οὐδὲ ὅταν ἐδίδασκαν Βασίλειος, καὶ Χρυσόστομος· ἐγὼ δὲν ἔτυχα τότε νὰ τὰς ἰδῶ· καὶ θαύματα ἔλεγον ἔκαμεν, οὔτε θαύματα ἔτυχε νὰ ἰδῶ. Μ' ἔτυχε δὲ νὰ ἰδῶ τὸν διδάσκαλον Κριτίαν, ὁποῦ ἦλθεν ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸν Πατριάρχην, καὶ τὴν σύνοδον, καὶ τὸν εἶπε νὰ παύσῃ νὰ μὴ κη-

ρύττη διὰ τὸν ἀναβαπτισμόν, ὡς νεωτερισμόν· ὅτι ὁ Αὐξέντιος διδάσκων ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ ξαναβαπτίζωνται οἱ Φράγγοι, καὶ οἱ Ἀρμένιοι, ὅταν προσέλθωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας, οἱ μὲν Ἀρμένιοι, ὡς μὴ ὀρθῶς βαπτισμένοι, ὅτι λέγουσι, — βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρός, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀμήν· καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου τὰ ἴδια λόγια, καὶ τὸ ἀμήν· καὶ πάλιν ἐκ τρίτου τὰ ἴδια λόγια, καὶ τὸ ἀμήν· τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι δεκτὸν εἰς ἡμᾶς, εἶναι ἐμποδισμένον ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρας, ὡς μὴ ὀρθὸν, ὅτι βαπτίζονται εἰς τρεῖς πατέρας, καὶ εἰς τρεῖς υἱοὺς, καὶ εἰς τρία ἅγια πνεύματα· οἱ δὲ Φράγγοι βαπτίζονται ὀρθά, ὡς ἡμεῖς, πλὴν τινὲς βαπτίζονται ἐνδεδυμένοι μὲ τὰ ροῦχά τους, καὶ ῥαντίζονται μόνον εἰς τὸ μέτωπον· οἱ τοιοῦτοι λοιπὸν μόνον, ἔλεγε, καὶ ἐγὼ τὸ λέγω, νὰ βαπτίζωνται γυμνοί· καὶ οὐ μόνον Φράγγος, ἀμὴ καὶ Ρωμαῖος, ἂν ἐβαπτίσθη ἐνδεδυμένος, ἀνάγκη νὰ ξαναβαπτισθῇ γυμνός, ἀλλέως βαπτισμένος, οὐδὲ λέγεται, οὐδὲ εἶναι. Ὁ δὲ Αὐξέντιος ἀποκρινόμενος πρὸς τὸν Κριτίαν ἔλεγεν· « ὁρισμὸς τοῦ Πατριάρχου, καὶ τῆς Συνόδου, ἂς ἦναι νὰ παύσω, νὰ μὴν ἐκφωνῶ τὸ ξαναβάπτισμα· ἀμὴ ἐγὼ βιαζόμενος, μέσα μου πρώτην φορὰν τὸ ἐξεφώνησα καὶ τώρα πάλιν, καὶ πάντοτε βιάζομαι νὰ τὸ ἐκφωνῶ, νὰ τὸ διατάξω· καὶ ὅταν τὸ 'μιλῶ, ὡς θεωρῶντας ἔμπροσθέν μου μίαν κεφαλὴν μίαν φαλακρὴν (τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐννοῶν) ὁποῦ μὲ κινεῖ εἰς τὸ νὰ τὸ 'μιλῶ, καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὸ σιωπήσω ». Ταῦτα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα συνέβηκαν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Αὐξεντίου, ὁ ὁποῖος ἤκμασε καὶ ηὔξησε δύο μόνον χρόνους, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους πενῆντα, καὶ πενῆντα ἕνα· τέλος δὲ ἐξωρίσθη εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ ἀπ' ἐκεῖ φεύγωντας, ἦλθε πάλιν εἰς τὸ Κατιρλὶ κρυφά, καὶ μὲ ἀπόφασιν νὰ μὴν ἀκουσθῇ πλέον τὸ ὄνομά του· καθὼς καὶ δὲν ἠκούσθη, παρὰ εἰς ἐμένα, καὶ εἰς ἄλλους δύο τρεῖς ἀναγκαίους· καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ Κατιρλὶ νομίζω νὰ ἐτελείω-

σεν· αἰωνία ἡ μνήμη του. Ταῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα περὶ αὐτοῦ ὁ θέλων μαθεῖν, ἂς ἀναγνώσῃ τὸ βιβλίον μου Καθρέπτην τῶν γυναικῶν τὸ λεγόμενον.

Ἰδοὺ δὲ καὶ οἱ μοναχοί.

Ἀγάπιος μοναχὸς Ἰθακήσιος, ἀποστολικὸς κῆρυξ, ἐνάρετος, ἀκτήμων, ἀνάργυρος· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος ἔτυχε ποτὲ νὰ εὑρεθῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰς ἡμέρας τοῦ ἁγίου Πάσχα τὸν καιρὸν τῶν βασιλέων, ὁποῦ ἔδιδαν ἄδειαν, οἱ Ρωμαῖοι τρεῖς ἡμέρας νὰ φοροῦν ὅ,τι θέλουν, καὶ νὰ χορεύουν εἰς τὸ Φανάρι, καὶ εἰς τοὺς πλησίον ἐκεῖ τόπους παρρησίᾳ, εἰς τὰ σοκάκια μέσα, εἰς ταῖς στράταις, καὶ νὰ φωνάζουν καὶ νὰ τραγῳδοῦν μὲ βγιολιά, καὶ μὲ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα, καὶ μὲ κανάταις κρασιά· τοῦτο τὸ ἔφθασα καὶ ἐγώ, καὶ ὀφθαλμοφανῶς τὸ εἶδα καὶ αὐτὸ καὶ τὸν Ἀγάπιον, ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὴν Σκόπελον, καὶ εἶχε τὴν φιλίαν τοῦ πατρός μου· ὅταν δὲ τοῦτοι οἱ χοροὶ ἐγίνονταν κατὰ μέρος, τάγματα τάγματα, ἤγουν τὰ κασάπ-ὀγλάνια μὲ τὰ κασάπ-ὀγλάνια, οἱ γουναράδες μὲ τοὺς γουναράδες, καὶ τὰ λοιπὰ τάγματα, ρουφέτια λεγόμενα, παρομοίως. Τότε ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ εἰς τὸ μετόχιον τοῦ ἁγίου Τάφου ὁ Ἀγάπιος· καὶ ἐξελθόντες εἰς τὴν πόρταν οἱ πατέρες, διὰ νὰ ἰδοῦν τοὺς χοροὺς νὰ εὐθυμήσουν, εὐγῆκε καὶ ὁ Ἀγάπιος· καὶ βλέπωντας ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος, ὡς ἦτον ὁ Ἀγάπιος, μίαν τέτοιαν ἀταξίαν τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἀσχημοσύνην νὰ γίνεται τέτοιας ἁγίας ἡμέρας, ἐντράπη, ἐλυπήθη, ἐδάκρυσεν, ἐστέναξε· καὶ κουνῶντας τὸ κεφάλι, — ἂχ Χριστιανοί, ἄχ, Ρωμαῖοι, ἐφώναξεν, ἔτζι ἑορτάζεται ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου; ἔτζι δοξάζεται ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς Χριστὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν! Ταῦτα λέγων αὐτός, κόπτει τὸν λόγον του εὐθὺς ἕνας ἀπὸ τοὺς συμπαρεστῶτας ἐκεῖ πατέρας, καί, — βλέπεις, δάσκαλε, λέγει, βλέπεις αὐτούς, ὁποῦ σήμερον χορεύουν, πηδοῦν, φωνά-

ζον, πίνουν, καὶ ἀτακτοῦν, ὡς λέγεις, καὶ ἀσχημονοῦν, καὶ τοὺς λυπᾶσαι, καὶ κλαίεις; αὔριον ἂν γίνῃ μία βασιλικὴ προσταγή, νὰ ἀρνηθοῦν τὸν Χριστόν, πρῶτοι αὐτοὶ πάλιν θέλει τρέξουν νὰ μαρτυρήσουν διὰ τὸν Χριστόν, καὶ νὰ σφάζωνται ὡς τὰ πρόβατα! Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐκεῖνος ἐκεῖ μόνον, βλέπεις τὸν Ἀγάπιον, (θαρρεῖς καὶ τὸν βλέπω) καὶ εὐθὺς ἀλλάζει τὸ πρόσωπον εἰς τὸ χαρούμενον, εὐθὺς εὐγάζει, τινάζει τὸ ράσο, καὶ τρέχει νὰ μπῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὸν χορὸν νὰ χορεύσῃ· πιάνοντές τον δὲ εὐθὺς οἱ πατέρες, καὶ κρατῶντες, καὶ μὴν ἀφίνοντές τον· — ἀφήσατέ με! ἐφώναζεν ὁ Ἀγάπιος· ἀφήσατέ με νὰ ὑπάγω νὰ χορεύσω καὶ ἐγὼ μὲ τοὺς φιλοχρίστους, καὶ μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ! Ὁ Πατριάρχης τὸ μέγα σάββατον ἔστελνεν εἰς τὸ Πασᾶ-καπισὶ εἰς τὸν βεζὶρ-κεχαγιασῆ τὸν πρωτοσύγγελλον μὲ δύο χιλιάδες κόκκινα αὐγά, καὶ ἐζητοῦσε τὴν ἄδειαν ταύτην· ὁ κεχαγιάμπεης τὸ ἔλεγε τὸν βεζίρη, ὁ βεζίρης ἐμηνοῦσε τὸν βασιλέα στέλλωντας μέσα εἰς τὸ βασιλικὸ σαράγι καὶ κόκκινα αὐγά, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔδιδε τὴν ἄδειαν. Τῇ δὲ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας καὶ πατριαρχικῆς λειτουργίας, ἀναβαίνωντας ὁ Πατριάρχης μετὰ πάντων τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ συνοδικόν, καὶ πίνοντες τόν καβέ, ἀνέβαιναν καὶ οἱ παρευρεθέντες εἰς τὴν λειτουργίαν χριστιανοί, καὶ ἐφιλοῦσαν ὅλοι τὸ χέρι τοῦ Πατριάρχου, καὶ ὁ Πατριάρχης τοὺς ἔδιδε μὲ τὸ χέρι του ἀπὸ δύο αὐγὰ τὸν καθένα· καὶ κατεβαίνοντες εἰς τὴν αὐλήν, ἀρχινοῦσαν τὸν χορὸν ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖον, καὶ χορεύοντες ὅσον ἤθελαν μέσα, εὔγαιναν καὶ ἐχόρευαν καὶ ἔξω εἰς τὰ σοκάκια, δίχως ὅμως γυναῖκα· εἶτα ἐρχόμενα τὰ τάγματα, ἀνέβαιναν καὶ αὐτοί, καὶ προσκυνοῦντες, καὶ πολυχρονοῦντες τὸν Πατριάρχην, καὶ ὁ Πατριάρχης δίδωντάς τους τ' αὐγά, τοῦ ἐφιλοῦσαν τὸ χέρι· καὶ οὕτω κατεβαίνοντες, εὐθὺς ἀρχινοῦσαν τὸν χορό, καὶ χορεύοντες εὔγαιναν, καὶ χορεύοντες πήγαιναν· οὕτως ἐγίνετο

τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἐστέκονταν, καὶ τοὺς ἔϐλεπαν πλῆθος καὶ Τουρκῶν καὶ τῶν ἄλων φυλῶν, ἐρχόμενοι ἀπὸ τὸν Γαλατᾶ, καὶ ἀλλαχόθεν. Καμμίαν φορὰν ἔλεγαν, πῶς ἤρχετο τεπτίλι καὶ ὁ βεζίρης αὐτός, καὶ ὁ βασιλέας. Καὶ ἔτζι μὲ τὴν ἀφορμὴν τῆς ἑορτῆς τῶν Ρωμαίων, συνεώρταζαν καὶ τὰ ἔθνη, καὶ ἦτον εἰς τὴν Πόλιν μία κοινὴ χαρά, καὶ πανήγυρις τὰς τρεῖς ἐκείνας ἡμέρας. Τώρα δὲ, θέλει εἶναι τριάντα χρόνοι, ὁποῦ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, ἐσηκώθη ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς Ρωμαίους καὶ αὐτὸ τὸ προνόμιον. Ἤθελα γράψει ἐδῶ καὶ τὴν αἰτίαν, διατὶ βάφομεν τ' αὐγὰ, καὶ ἔπρεπε, τὴν ἐζητοῦσεν ἡ ὑπόθεσις αὐτή, καὶ διήγησις τοῦ χοροῦ· ἀμή, ἐπειδὴ τὴν ἔγραψα εἰς ἄλλα βιϐλία μου, ἐδῶ δὲν τὴν γράφω.

Ἰάκωϐος μοναχός, Πάτμιος, Μακαρίου μαθητής, ἐνάρετος, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, ἔμεινε καὶ ἐδίδασκεν, ὅπου καὶ ἀνεπαύθη· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἱερόθεος μοναχός, Ἰθακήσιος, ὁ Ἐλεγκτικός, Μακαρίου καὶ αὐτὸς μαθητής, ὁ συστήσας καὶ αὐξήσας τὸ εἰς τὴν Σμύρνην σχολεῖον, ὁποῦ καὶ ἀπέθανεν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Κυπριανὸς Κρητικός, ἱεροδιάκων, μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Γιάννη, οἱ νῦν διδάσκαλοι τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει σχολείου.

Χριστόφορος μοναχὸς Ἀρτινός· λογιώτατος καὶ φιλήσυχος ὢν ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ ἡσυχάζει.

Βησσαρίων μοναχὸς ἀπὸ χωρίον Ραψάνι ἐπαρχίας τοῦ Πλαταμῶνος, λογιώτατος καὶ αὐτός, καὶ φιλήσυχος, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ἡσυχάζει,

Ἀκάκιος μοναχὸς ἀπὸ χωρίον Γόλιτζα ἐπαρχίας Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου, ὁ νεοφανὴς ὅσιος. Τοῦτος ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ περιελθὼν σχεδὸν τὰ μοναστήρια ὅλα καὶ ἀσκητήρια, τέλος ὑπῆγεν εἰς τὴν σκήτην τὴν λεγομένην Καψοκαλύϐι, ὁποῦ ἦσαν τότε δύο μόνον ἢ τρία κελλία, τώρα δὲ ὑπὲρ τὰ τριάκοντα· καὶ μείνας χρόνους ἱκανοὺς καὶ ὀπτασίας

ἰδών, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα ἐκοιμήθη· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Τρεῖς δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ρωμανὸς Καρπενησιώτης, καὶ Νικόδημος ἀπὸ τὸ Ἀλμπασάνι, καὶ Παχώμιος Ροῦσσος σκλάβος, τοῦτοι οἱ τρεῖς ἐπιθυμήσαντες νὰ μαρτυρήσουν διὰ τὸν Χριστόν, καὶ λαβόντες τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν γέροντά τους, ἀνεχώρησαν καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸν κόσμον· καὶ ὁ μὲν Ρωμανὸς ἀπελθὼν εἰς τὴν Πόλιν, ἀπεκεφαλίσθη, ὁ δὲ Νικόδημος ἀπελθὼν εἰς τὸ Ἀλμπασάνι τὴν πατρίδα του, προσταγῇ τοῦ ἐκεῖσε Πασᾶ, καὶ αὐτὸς τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη· αἰωνία καὶ μακαρία ἡ μνήμη τους· ἡ ἱστορία τους φαίνεται εἰς πλάτος περιεχομένη εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου Ἀκακίου, τὸν ὁποῖον ἔχω καὶ αὐτόν, καὶ ἄλλων ὁσίων ἀσκητῶν, καὶ ἄλλων νεοφανῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντων ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα, εἶναι δὲ ὑπὲρ τοὺς χιλίους καὶ περισσότεροι, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ὡς ἄγνωστα εἰς ἐμέ, γνωστὰ δὲ παρὰ τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα γινώσκοντι, δὲν περιέχονται εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίον τῶν νεοφανῶν μαρτύρων, κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ τόπους μαρτυρησάντων, ὁμοίως δὲ καὶ ἀσκητῶν, ὧν ταῖς πρεσβείαις, Χριστὲ ὁ Θεὸς, ἐλέησον, καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Φώτιος μοναχὸς ἀπὸ τὰ κατὰ τὸ Νύσσι μέρη· εἶναι ὡς δέκα χρόνους ὁποῦ ἀπέθανεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, γέρων ὀγδοηκοντούτης, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ Κουτλουμοῦσι· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος ἔζησεν αἴθριος, ἀκτήμων, ἄοικος, ὡς τοὺς παλαιούς, χωρὶς κελλί· τὸ κελλί του ἦτον ἕνας πλάτανος, ὁποῦ εἶχε κάτω κουφάλα· ὁ πλάτανος δὲ ἦτο μέσα εἰς τὸ ρέμα, ὁποῦ πάγει εἰς τῶν Ἰβήρων· κρημνισθέντος δὲ τοῦ πλατάνου, ὑπῆγε καὶ ἐκάθισεν ὑποκάτω εἰς ἕνα βράχον ἐκεῖ πλησίον· ἐδῶ ὑπήγαινα πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐγὼ καὶ τὸν ἔβλεπα, ἐδούλευε χουλιάρια μὲ τὸ σκεπάρνι καὶ μόνον, ἀμὴ τὰ κακοδούλευεν· ἐκουβαλοῦσε ξυλάρια, καὶ τὰ ὑπήγαινεν εἰς τὰ κελλία, καὶ τὸν

ἔδιδαν ψωμί, καὶ τὸν ἐκερνοῦσαν· ἂν τὸν ἔδιδαν τινὲς καὶ παράδες, καὶ ἦταν πολλοί, τοὺς ἐγύριζε, καὶ ἐκρατοῦσε δύο, ἢ ἕνα μόνον, ἢ ἕνα ἄσπρο, λέγωντας, τόσο κάνουν τὰ ξύλα, ὁποῦ ἔφερεν, ἢ τὰ χουλιάρια, ὅπου ἔδιδεν. Ἔκανε τὸν τρελλόν, συνομιλίαν δὲν ἔκανεν, εἰς ἐκκλησίαν δὲν ἔμπαινεν· ἐπρόλεγε καὶ αὐτός, πλὴν ἄλλα σωστά, ἄλλα δὲ αἰνιγματωδῶς· ὅθεν πριχοῦ νὰ ἔλθουν οἱ Μόσκοβοι, ἔλεγε παρόντος μου καὶ ἄλλων πολλάκις, — ἔρχονται Φράγγοι, ἔρχονται κουμπάροι, τὶ νὰ γένωμεν, τί νὰ κάμωμεν! καὶ ἄλλα τοιαῦτα· καὶ θαύματα ἔλεγαν πῶς ἔκαμαν τὰ χουλιάριά του εἴς τινας τόπους, ὁποῦ τὰ ἔπερναν, καὶ τὰ ὑπήγαιναν οἱ προσκυνηταὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους, ὅτι μὲ αὐτὰ τινὲς ἔλαβαν τὴν θεραπείαν. Δοξασμένον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ καὶ εἰς τοὺς καιρούς μας, ἠξιώθημεν νὰ ἀκούωμεν, καὶ νὰ βλέπωμεν ὁσίους ἄνδρας ἀπὸ τὸ γένος μας.

Τόσοι μοναχοί, ἱεροδιάκονοι, ἱερεῖς, ἱερομόναχοι, ἀρχιερεῖς, καὶ πατριάρχαι εἶναι γραμμένοι ἐνταῦθα εἰς αὐτὸν τὸν ἱερὸν κατάλογον, τοὺς ὁποίους ἐγὼ καὶ ἄλλοι δύο τρεῖς ἐνθυμήθημεν καὶ ἐγράψαμεν. Εἶναι ὅμως ἀναμφιβόλως, εἶναι βέβαια, καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι, καὶ τοῦ καταλόγου ἄξιοι, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς μὴν ἠξεύροντες δὲν ἐγράψαμεν. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ εἶναι ὁ νῦν Πάφου τῆς ἐν Κύπρῳ, Πανάρετος Κύπριος, περὶ οὗ μὲ εἶπαν, ἀφοῦ ἐτελείωσα τὸν κατάλογον· εἶναι δὲ καθὼς μὲ παρέδωκαν, ἐπίσημος ὄχι, ἀλλ' ἐπισημότατος, εἰς τὰ γράμματα ὄχι, ἀλλ' εἰς τὰς ἀρετάς, εἰς τὰ πράγματα· καὶ εἶναι οὕτως πανάρετος, ζωντανὴ ἀρετή· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ. Εἶναι λοιπὸν Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως εἰκοσιδύο, Ἀλεξανδρείας ἕξ, Ἀντιοχείας τέσσαρες, Ἱεροσολύμων ἑπτά, καὶ μὲ τὸν Νεκτάριον ὁποῦ δὲν ἀριθμεῖται εἰς τὸν κατάλογον ὀκτώ· ὅλοι οἱ Πατριάρχαι σαράντα. Εἶναι ἀρχιερεῖς εἰκοσιοκτώ, μὲ τὸν Πανάρετον δέ, καὶ μὲ τὸν Ἄρτης Νεόφυτον, καὶ μὲ τὸν Λήμνου, ὁποῦ δὲν συναριθμοῦνται εἰς τὸν κατάλογον τριανταένας· ἱε-

ρομόναχοι εἰκοσιεννέα, μὲ τὸν Καισάριον δὲ, καὶ μὲ τὸν Βάρδα Φόδον, ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς τὴν ἀράδα τοῦ καταλόγου, τριαντα-ένας. Ἱερεῖς ἑπτά· διάκονοι πέντε· μοναχοὶ δώδεκα· οἱ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου κληρικοὶ ὅλοι εἶναι ἑκατὸν εἰκοσιέξ. Ἀλλ' ἐπειδὴ μέσα εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων τούτων ἐτῶν, ἐβασίλευσαν καὶ βασιλεῖς ἐπίσημοι, καὶ ἡμέτεροι, ὡς τῆς ἡμετέρας θρησκείας, ἂν καὶ ἦσαν Μόσκοβοι, μ' ἐφάνη εὔλογον καὶ ἀκόλουθον νὰ τοὺς γράψω καὶ αὐτούς, νὰ τοὺς βάλλω εἰς τὸν κατάλογον, γράφωντας καὶ ἄλλα τινὰ βασιλικὰ πράγματα, καὶ ὑποθέσεις ἀξίας γραφῆς τε καὶ ἀκοῆς, ὁποῦ ἀπὸ ἄλλον τινὰ δὲν ἐγράφησαν, τὰ ὁποῖα διαβάζωντας ὁ ἄνθρωπος, ἢ γράφωντας, ἢ ἀκούωντας, ὄχι μόνον δὲν τὰ βαρύνεται, ἀμὴ νομίζω, ὅτι καὶ ἡδύνεται. Ἰδοὺ λοιπὸν ἀρχινῶ, καὶ ἀκούσατε.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΡΩΣΣΙΑΣ.

Πρῶτος πάντων λοιπὸν ἀπὸ τοὺς καιρούς μας ἐβασίλευε, ἔλαμπεν εἰς Μοσκοβίαν, ὡς ἄλλος ἥλιος, καὶ εἰς φῶς σχεδὸν εἰπεῖν εὐγενείας, χρηστοηθείας, καὶ βασιλείας, τὸ ἔθνος ἐκεῖνο μετέφερε, καὶ ἀπὸ ἀγριέλαιον εἰς καλλιέλαιον μετεκέντρισε καὶ ἐτίμησεν, αὐτὸς ἐστάθη ἐκεῖνος ὁ μέγας Πέτρος, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη καὶ μέγας Ἀλεξιοβίτζης, υἱὸς ἤγουν Ἀλεξίου, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγράψαμεν· οὗτος ὁ μέγας, ζήλῳ πυρούμενος τῆς ἐλευθερίας τῶν χριστιανῶν καὶ ὀρθοδόξων Ρωμαίων, καὶ φίλτρῳ ἀδελφικῷ, ἐκινήθη πανστρατιᾷ κατὰ τῶν Τουρκῶν, σύμμαχον ἔχων, διὰ τροφὰς καὶ μόνον, τὸν Μπραγκοβάνον αὐθέντην τῆς Βλαχίας. Ἐλθὼν δὲ ἕως εἰς τὸν Προῦτον ποταμὸν τῆς Μπογδανίας, ἀπαντήθη ἀπὸ τὸν βεζίρη, καὶ πολεμηθεὶς καὶ νικηθεὶς, καὶ περικλεισθεὶς ἀπὸ τοὺς Τούρκους, (ὡς τώρα εἰς τοὺς πολέμους αὐτοὺς ὁ βεζίρης ἀπὸ τοὺς Μοσκόβους), ἤθελε πιασθῆ, ἐὰν ἡ μεγάλη δόσις τῶν χρημάτων καὶ τζεβαερίων

τῆς βασιλίσσης ἐκείνης Αἰκατερίνης δὲν ἐπρόφθανε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, καθὼς τὸ βιβλίον τῆς περὶ αὐτοῦ ἱστορίας, Βίος Πέτρου τοῦ μεγάλου ὀνομαζόμενος, καὶ τυπωθέν, ὁμιλεῖ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔχω καὶ ἕνα βιβλιαρίδιον χειρίσιον, ὡς πέντε κόλλαις, ὅπερ ἐγκωμιάζει, καὶ παρακινεῖ τὸν βασιλέα τοῦτον Πέτρον, νὰ σηκωθῇ κατὰ τῶν Τουρκῶν. Ὅθεν ὁ Βασιλεὺς ἔχων τὸν πόθον τῆς τῶν Χριστιανῶν ἐλευθερίας, εὑρὼν παρακινητὴν καὶ τὸν δίχως ὄνομα τοῦτον διδάσκαλον καὶ συγγραφέα τοῦ βιβλίου τούτου, ὡς νομίζω, ἐσηκώθη· πλήν, κρίμασιν οἷς οἶδε Θεός, οὐ μόνον δὲν εὐωδόθη, ἀμή, καὶ ὡς εἴπαμεν, ἐκινδύνευσε· ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦ βιβλίου αὐτή ἐστί.

«Θρίαμβος, ἤτοι λόγος ἐγκωμιαστικὸς πρὸς τὸν εὐσεβέστατον, θεόστεπτον, καὶ κραταιότατον, μέγιστον βασιλέα, καὶ αὐτοκράτορα τῆς Μοσκοβίας, Κύριον Κύριον Πέτρον Ἀλεξιοβίτζην, διὰ τὴν τῆς Ἀζωβίας ἅλωσιν· προσέτι δὲ καὶ προτροπὴ πρὸς τὸν αὐτόν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἄρχοντας, καὶ στρατηγοὺς αὐτοῦ, ὅπως ἐγείρωσι πόλεμον κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν.

Ἀνίσως καὶ ὅλα τὰ ὄντα χαίρωνται, διατὶ φαίνεται ὁ ἥλιος εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ μάλιστα, ὁποῦ κρύπτεται ὄχι πολὺν καιρόν, ἀλλὰ μίαν καὶ μόνην νύκτα, χαίρωνται, λέγω, διατὶ τὰ χόρτα, ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι πεσμένα, σηκώνονται, τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κελαδοῦσιν, εὐγαίνοντας εἰς ὑπάντησίν του, τὰ θηρία ἐξέρχονται ἀπὸ τὰς κατοικίας των καὶ χαίρονται ἔμπροσθέν του· πόσην χαρὰν πρέπει νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ὁποῦ πρὸ πολλοῦ, λείποντας τὸ βασιλικόν, τὸ ἱερόν, τὸ γαληνὸν πρόσωπον τῆς ὑμετέρας μεγίστης βασιλείας, σήμερον ἀνέτειλεν εἰς ἡμᾶς, ὡς λαμπρότατος ἥλιος, καὶ μάλιστα εἰς τοιοῦτον καιρὸν εὐτυχέστατον, καὶ εἰς τοιαύτην νίκην κατὰ τῆς Ἀζωβίας ὑπέρλαμπρον, καὶ θεόπεμπτον; Διὰ τὴν ὁποίαν νίκην ὁ μέγας τῶν οὐρανῶν θεός, τὴν μὲν μεγίστην ταύτην

βασιλείαν ἐκατέστησεν ἐνδοξοτέραν, παρὰ ἄλλοτε, εἰς τοῦ λόγου σου δὲ ἔδωκε πᾶσαν εὐλογίαν καὶ τελειότητα. Θεοχαρίτωτε βασιλεῦ, οἱ πλανῆται, ἡ φύσις, καὶ τύχη, μὲ ἄκραν συμφωνίαν ἀναμεταξύ των σὲ ἐσχημάτισαν ἕνα σῶμα θεοχαρίτωτον, θεοκόσμητον, καὶ θεοσύνθετον! ἡ σελήνη σὲ ἐχάρισε θαυμαστὴν σύγκρασιν εἰς τὸν νοῦν· ὁ Ἑρμῆς τὴν συμβουλευτικὴν σοφίαν· ἡ Ἀφροδίτη ἱλαρὸν πρόσωπον, ἱλαρὰ ὄμματα, τὰ ὁποῖα πέμπουσιν, ὡς σπινθῆρας, ἔλεος, καὶ ἀγαθότητα· ὁ ἥλιος τὴν ἰδιότητά του, νὰ γεννᾷς δηλαδὴ μεγάλους πρίγγιπας, καὶ βασιλεῖς, καὶ νὰ φωτίζῃς ὅλον σου τὸ ὑπήκοον διὰ τῶν προσταγμάτων. Ὁ Ἄρης σὲ ἐστόλισε μὲ νίκην, ῥώμην, καὶ δύναμιν, καὶ σοῦ ἑτοίμασε τρόπαια μεγαλοπρεπέστατα· ὁ Ζεὺς σὲ ἔδωκε τὴν ἰδίαν του καλοκἀγαθίαν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς τολμήσαντες ἐθαρρήσαμεν νὰ παρρησιασθοῦμεν εἰς τόσον μέγαν αὐτοκράτορα· ὁ Κρόνος σὲ ἐχάρισε τὸν τρόπον, διὰ νὰ κερδήσῃς πολλὰς βασιλείας. Ἡ φύσις, ὅσην ἐξοχότητα περικρατεῖ εἰς τὸν κόλπον της, ὅσην ὡραιότητα, ὅσην μεγαλειότητα, τὴν ἐξέχυσεν εἰς τοῦ λόγου σου. Ἡ τύχη σὲ ἐστόλισε μὲ ὅλην τὴν εὐτυχίαν, καὶ μὲ ὅλας τὰς ἀρετάς, ὁποῦ ἔχει. Λοιπὸν ἐσύ, ὡσὰν ἕνα καὶ ἐξαίρετον θαῦμα τῆς τύχης, τῆς φύσεως, τῶν πλανητῶν, καὶ τοῦ θεοῦ, ἐκατέβηκες εἰς ταύτην τὴν γήϊνον ζωήν, γεμάτος ἀπὸ ἀρετάς, ἀπὸ δόξαν, ἀπὸ ἐπαίνους· μὲ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ὅλα ὄντας περιτειχισμένος, μήτε τὸ τοῦ θανάτου δρέπανον, μήτε κανένα ἄλλο ἐμπόδιον θέλει δυνηθῇ νὰ ἐμποδίσῃ τὰ θαυμαστά σου ἐγκώμια καὶ ἐπιτηδεύματα, ὁποῦ νὰ μὴ περάσουν ἐκ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος, καὶ ἐξ ἡλικίας εἰς ἡλικίαν. Τί ὅμως θέλομεν νὰ πολυλογοῦμεν; τί κάμνει χρεία, νὰ ἀνάπτωμεν κηρὶ ἐμπρὸς εἰς τὸν ἥλιον; τί κάμνει χρεία μὲ τὰ σκοτεινὰ λόγια τὰ ἰδικά μας, νὰ κρύπτωμεν ὡσὰν μὲ σύγνεφα, τὴν καθαρωτάτην, καὶ ὑπερτάτην σου δόξαν; Ἀρκετὸν εἶναι νὰ εἰποῦμεν μόνον, ὅτι ὄντας ὁ μόνος

ὀρθοδοξότατος τῶν ὑπὸ τῶν ἥλιον πάντων βασιλέων, γυρεύεις νὰ στηρίζῃς, καὶ νὰ βεβαιώνῃς τὴν ὀρθοδοξίαν, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερμαχεῖς, καὶ ἀγωνίζεσαι. Αὐτὸ εἶναι τὸ δεύτερον αἴτιον, ὁποῦ μᾶς ἐπαρακίνησε νὰ προσφέρωμεν τὸν ταπεινόν μας τοῦτον λόγον πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν μεγαλειότητα . . . » καὶ πάγει λέγωντας. Τὸ δὲ τέλος τοῦτο. « Σύ, ὦ βασιλεῦ, διὰ νὰ κατέβῃς εἰς τὴν γῆν, προσέλαβες παρὰ μὲν τοῦ θεοῦ τὴν ψυχήν, ἐκ τῶν Σεραφεὶμ τὴν ἀγάπην, ὑπὸ τῶν Χερουβεὶμ τὴν ἐπιστήμην, ὑπὸ τῶν δυνάμεων τὴν δύναμιν, ὑπὸ τῶν κυριοτήτων τὴν κυριότητα, ἐκ τῶν ἀρχῶν τὴν ἀρχήν, ἐκ τῶν θρόνων τὴν βασιλείαν, ἐκ τῶν ἐξουσιῶν τὴν ἐξουσίαν, ἐκ τῶν Ἀρχαγγέλων τὴν κυβέρνησιν, ἐκ τῶν ἀγγέλων τὴν ὁδήγησιν, ἐκ τῶν πλανητῶν ἀστέρων τὴν ἀγαθὴν κλίσιν, ἐκ τοῦ Κρόνου τὴν φρόνησιν, ἐκ τοῦ Διὸς τὴν εὐκρασίαν, ἐκ τοῦ Ἄρεως τὴν ἀνδρίαν, ἐκ τοῦ Ἡλίου τὴν εὐπρέπειαν, ἐκ τῆς Ἀφροδίτης τὴν διακόσμισιν, ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ τὴν εὐφράδειαν, ἐκ τῆς σελήνης τὴν σωφροσύνην, ἐκ τοῦ ἀέρος τὴν φαιδρότητα, ἐκ τοῦ ὕδατος τὴν διαφάνειαν, καὶ ἐκ τῆς γῆς τὴν στερεότητα. Ὦ τελειότατον ἔργον τοῦ θεοῦ! ὦ τελειότατον δῶρον ἐκ τοῦ θεοῦ καταπεμφθέν! δῶρον τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀλλὰ δῶρον εἰς τοὺς αἰῶνας ἅπαντας ἀθάνατον, καὶ ἀτελεύτητον! Θησαυρὲ βασιλεῦ, Πέτρε Ἀλεξιοβίτζη, ἐξῆλθες ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῶν ἀγαθῶν, καὶ χαρισμάτων τοῦ παναγίου πνεύματος. Πέτρε, ἡ στερεωτάτη πέτρα τῶν ὀρθοδόξων· Πέτρε ὁ τιμιώτατος λίθος τοῦ κόσμου, ὁ στέφανος τοῦ ἀρκτικοῦ, καὶ ἀνταρκτικοῦ πόλου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ὁ νέος καὶ καθαρώτατος Ἄτλας, ὁ στύλος ὁ ἀσάλευτος τῶν σφαιρῶν τῆς ἁγίας σου βασιλείας, διὰ τὴν ἀσύγκριτον πρόνοιαν. Ὦ τελειότης χωρὶς ἔγκλημα, διὰ τὴν ὁποίαν ἐκείνη ἡ γλῶσσα, ὁποῦ δὲν λαλεῖ, εἶναι ἀτελής. Ὦ τελειότης, τὴν ὁποίαν οἱ παλαιότατοι τῶν σοφῶν ἐπεθύμησαν κατὰ πολλὰ νὰ λαλήσουν, καὶ

νὰ θεωρήσουν, καὶ νὰ προσκυνήσουν· ὢ τελειότης, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ παναγιώτατος, καὶ σοφώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης κύριος Καλλίνικος, ὁ μακαριώτατος, καὶ σοφώτατος πάπας, καὶ πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, κύριος Γεράσιμος, ὁ μακαριώτατος, καὶ λογιώτατος πατριάρχης Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας κύριος Κύριλλος, ὁ μακαριώτατος, καὶ σοφώτατος πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριος Δοσίθεος, ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος πατριάρχης τῆς Μοσκοβίας, κύριος Ἀδριανός, οἱ ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἱερώτατοι μητροπολῖται, ὀρθόδοξοι ἀρχιεπίσκοποι, θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, πανοσιώτατοι ἡγούμενοι, καὶ οἱ πανευλαβέστατοι ἱερεῖς, προσεύχονται κυρίῳ τῷ θεῷ, διὰ νὰ ὑποτάττῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς πάντα ἐχθρόν, καὶ πολέμιον. Ὢ Μοσκοβία μεγαλόπολις, βασιλική, καὶ εὐδαιμονεστάτη, τώρα ἐμπρὸς εἰς τοῦ λόγου σου, ἂς παύσῃ ὅλη ἡ οἰκουμένη νὰ ἐπαίρεται εἰς τὰ οἰκεῖά της καλλωπίσματα· ἂς παύσῃ ἡ Ἱσπανία νὰ σεμνύνεται εἰς τὰ ἐδικά της μέταλλα· ἂς παύσῃ νὰ ὑπερηφανεύεται ἡ Δαλματία διὰ τὸ χρυσίον, ὁποῦ ἔχει· ἂς παύσῃ ἡ Βρεττανία νὰ καλλωπίζεται εἰς τὸ ἀργύριόν της· ἂς παύσουν τὰ εὐδαίμονα νησία νὰ ἀλαζονεύωνται εἰς τὰ πετεινά των· ἂς παύσῃ ἡ Βαβυλωνία νὰ ὑπερηφανεύηται εἰς τὰ ὡραιότατά της πεύκια· ἂς παύσῃ ἡ Φοινίκη νὰ ὑπερηφανεύεται εἰς τὰς πορφύρας της· ἂς παύσῃ ἡ Μακεδονία νὰ ἐγκωμιάζεται εἰς τὴν στυπτηρίαν της, ἡ Σπάρτη εἰς τὸ ἀλάβαστρόν της, ἡ Ἀσσυρία εἰς τὸ μετάξι της, ἡ Ἰουδαία εἰς τὸ βάλσαμόν της, ἡ Κιλικία εἰς τὸν κρόκον της, ἡ Φρυγία εἰς τὰ κυπαρίσσια, ἡ Ἀθῆναις εἰς τὸ κηρὶ καὶ τὸ μέλι της, ἡ Ἰδουμαία εἰς τοὺς φοίνικας, ἡ Αἰθιοπία εἰς τὰ ἀρώματα, ἡ θάλασσα τῆς Γένοβας εἰς τὸ μερτζάνι, ἡ Πάφος εἰς τὰ ἄνθη, ἡ Ἀραβία εἰς τὰ εὐώδη, ἡ Νουμιδία εἰς τὰ μάρμαρα, ὁ Ὠκεανὸς εἰς τὰ μαργαριτάρια, ἡ Περ-

σία εἰς τὴν νάρδον, ἡ Γαλλία εἰς τὰ μῆλα, τὸ Πορτόγαλλον εἰς τοὺς παπαγάλλους, τὸ Βρουνδίζιον εἰς τοὺς καθρέπτας, ἡ Σαββᾶ εἰς τὰ λιβάνια, ἡ Κέρκυρα εἰς τὸ λάδι, ἡ Ζάκυνθος εἰς τὰς σταφίδας, ἡ Κρήτη εἰς τὰ πωρικά, ὁ Μωρέας εἰς τὸ πρινοκόκκι, ἡ Κεφαλληνία εἰς τὰ μοσχάτα· ἂς παύσουν λοιπὸν αὐταῖς ὅλαις ἡ ἐπαρχίαις, ὅλα τὰ βασίλεια, καὶ ἂς μεγαλύνεται μόνον ἡ θεοφρούρητος Μοσκοβία, ἐπειδὴ καὶ εἶναι στολισμένη μὲ ὅλαις ταῖς χάριτες καὶ τὰ προτερήματα τοῦ μεγίστου αὐτῆς βασιλέως Πέτρου Ἀλεξιοβίτζη, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ μὲν γέροντες εἶναι εὐχαριστημένοι νὰ ἀποθάνωσιν, μὴν ἔχοντες ἄλλο τι περισσότερον νὰ ἐπιθυμήσωσιν, οἱ δὲ νέοι ἀγαποῦν νὰ ζήσωσιν, ὅτι τώρα ἄνοιξεν ἡ πόρτα τῆς εὐτυχεστέρας καὶ ἐνδοξοτέρας των ἡλικίας » . . . καὶ τὰ ἑξῆς.

Τοσαῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀειμνήστου Πέτρου τοῦ βασιλέως, αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος δὲ ὁ ἀνωτέρω θρίαμβος ἔγινε κατὰ μίμησιν τοῦ κατωτέρω θριάμβου, ὁποῦ ἔγινε πρὸς Ἀλέξιον τὸν τοῦ Πέτρου πατέρα, προτροπῇ τῆς κλεινῆς ἀριστοκρατίας τῶν Βενετζάνων τὸν δωδέκατον χρόνον, ὅταν ἐπολεμεῖτο ἡ Κρήτη ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

« Θρίαμβος κατὰ τῆς τῶν Τουρκῶν βασιλείας, ἤτοι λόγος παραθαρρυντικὸς πρὸς τὸν εὐσέβεστατον καὶ ἀήττητον βασιλέα τῆς Μοσκοβίας, κύριον Ἀλέξιον Μιχαηλοβίτζην, ἐκδοθεὶς παρὰ Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητός, ἀββᾶ καὶ καθηγουμένου τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου Γεωργίου Σκαλωτοῦ, προεστῶτος τοῦ μοναστηρίου Στροβηλέας, κήρυκος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ κοινοῦ τῆς φιλοσοφίας τε καὶ θεολογίας διδασκάλου, κατὰ ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν διάλεκτον ἐν ταῖς κλειναῖς Βενετίαις.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ, ὑπερασπιστῇ τῆς ἁγίας ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, κυρίῳ ἡμετέρῳ Κυρίῳ Ἀλεξίῳ Μιχαηλοβίτζῃ, μεγάλῳ δεσπότῃ τῆς μεγάλης, μικρᾶς καὶ

Λευκῆς Ῥωσσίας, μονάρχῃ τῆς Μοσκοβίας, Κιοβίας, καὶ τῶν ἑξῆς, ὅλα καταθύμια, ἐν θεῷ.

Ἰσοκράτης ὁ Ἀθηναῖος ῥήτωρ γέγραφέ ποτε λόγον πρὸς τὸν Μακεδόνα Φίλιππον, παραινούμενος κατὰ τῶν ἐν Περσίᾳ μοναρχούντων βαρβάρων στρατεύσαντα, τὴν Ἑλλάδα τῆς δουλείας ἐλευθερῶσαι· ὃν ἀναγνοὺς ὁ ἐξ ἐκείνου Ἀλέξανδρος, καὶ πρὸς τῶν λόγων ἐρεθισθείς, ἐστράτευσε κατὰ Δαρείου, ὃν κατὰ κράτος νικήσας, τοὺς μὲν Ἕλληνας ἀνέδειξεν αὐτοκράτορας, ἑαυτῷ δὲ ἀθάνατον κλέος καὶ μέγα τοὔνομα προεξένησεν, ὅθεν καὶ μέγας ἐκλήθη Ἀλέξανδρος. Ἔγωγε δὲ τανῦν λόγον οὐ πρὸς τὸν Μακεδόνα Φίλιππον γράφων, ἀλλὰ πρὸς σὲ τὸν ἀήττητον, καὶ εὐσεβῆ βασιλέα, τὸν τοῦ θεοῦ ἄνθρωπον Ἀλέξιον ἐπιστέλλων, οὐ παραινοῦμαι τὴν κατὰ τοῦ τῶν Χριστιανῶν τυράννου μάχην, τοῦ τὴν Ἑλλάδα βαρβαρώσαντος, καὶ τὴν Χριστιανωσύνην πατάξαντος, ἐπειδὴ ὁ θεὸς οἰκείοις θαύμασι, καὶ προρρήσεσι, τὴν σὴν εὐμένειαν ἐπὶ τόδε παρώτρυνεν· ἀλλὰ λόγοισιν ἀκραιφνέσι παραθαρρύνων τὸ βέβαιον τῆς νίκης, το ῥᾴδιον τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν καταλύσεως, καὶ τὸ χρήσιμον τῆς τῶν Ἑλληνορωμαίων ἐλευθερίας σαφῶς ἐκτιθέμενος, δι' ὧν ἀθάνατον κλέος καὶ ὄνομά σοι μέγα δοθήσεται. Δέξαι τοίνυν τὸν πρὸς τὴν σὴν εὐσέβειαν λόγον, Βασιλέων ὀρθοδοξότατε, καὶ ἀναγνῶναι ἱλέῳ βλέμματι ἀξιῶ μὴ ἀπαξιώσειας. Τῆς σῆς ἀηττήτου βασιλείας δοῦλος ταπεινὸς Γεράσιμος μοναχὸς Βλάχος.»

Τοῦτος ἐσύνθεσε δύο βιβλία, τὸ μὲν λεξικόν, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται εἰς τὰ σχολεῖα, καὶ τυπωμένον· τὸ δὲ, ἐρωτήματα διάφορα, καὶ σχόλια θεολογικὰ, ἀτύπωτον. Τοῦτος ὕστερον ἐχρημάτισε καὶ μητροπολίτης τῆς εἰς Βενετίαν Φιλαδελφείας. Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Ἀλεξίου, αἰωνία ἡ μνήμη του.

Δεύτερος δὲ βασιλεὺς Μοσκοβίας ἐχρημάτισεν Ἄννα Ἰαννόβνα, θυγάτηρ Ἰωάννου, ἀδελφοῦ Πέτρου, ἐγγονὴ δὲ Ἀλεξίου.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα πέντε, συνέβη ἡ τετραετὴς μάχη Τουρκῶν, Μοσκόβων τε καὶ Νεμτζῶν· καὶ οἱ μὲν Νέμτζοι δὲν εὐτύχησαν, οἱ δὲ Μόσκοβοι ἐπῆραν τὸ Ἀζάκι, καὶ τὴν Μπογδανίαν, αὐθεντεύοντος Γρηγόρβοδα τοῦ Γκίκα. Ἐστάθη εἰς τὸ Γιάσι ἡμέρας δύο ὁ φέλτ-μαρεσὰλ Μούνιχ, τὸν ἐφίλευσαν οἱ ἄρχοντες μεγαλοπρεπῶς, ἐδιώρισεν εἰς τὸ Γιάσι δόσιμον ὀκτὼ χιλιάδας φλωρία, καὶ τὰ ἐσύναξεν, ἔστειλε καὶ εἰς τὸ Φωξάνι τὸν μπεϊζαδὲ Καντεμίρην (δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομά του, ὁποῦ ἦτον πρὸ χρόνων εἰς Μοσκοβίαν, φυγὼν ἀπὸ Μπογδανίαν) μὲ Κατάνους, καὶ ἐπάτησαν καὶ τὴν Βλαχίαν, αὐθεντεύοντος Κωνσταντήνβοδα τοῦ Μαυροκορδάτου. Γενομένης δὲ ἀγάπης, ἡ μὲν Βλαχία καὶ Μπογδανία ἐδόθησαν πάλιν εἰς τοὺς Τούρκους, τὸ δὲ Ἀζάκι ἐκρημνίσθη. Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς μάχης ταύτης ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανὸν κομήτης, ἔφεγγεν ἕως σαράντα νύκτας. Εἰς τὰς ἡμέρας τῆς βασιλίσσης ταύτης, εἶχαν τιμὴν οἱ Λούτεροι-καλβῖνοι, ὅθεν ἐπροβιβάσθησάν τινες καὶ εἰς μεγάλα ὀφφίκια, ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἦτον καὶ ὁ ρηθεὶς Μῦνικ.

Τρίτος βασιλεὺς ὁ Ἰωάννης, βρέφος δύο μηνῶν, υἱὸς Μεκλεμποὺργ, ἀνεψιὸς Ἄννης, παρ' αὐτῆς διαταχθεὶς, καὶ προβιβασθεὶς εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους σαράντα, τὸν ὀκτώβριον, τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ μῆνα, ὁποῦ καὶ ἡ Ἄννα ἀπέθανε.

Τέταρτος βασιλεὺς ἡ φιλελεήμων καὶ εὐσυμπάθητος ψυχὴ Ἐλισάβετ Πετρόβνα, θυγάτηρ Πέτρου τοῦ μεγάλου. Αὐτὴ ἐβασίλευσε κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν πρῶτον ἔτος τὸ σωτήριον, νοεμβρίου εἰκοστῇ, καὶ ἀπεβλήθη Ἰωάννης τὸ βρέφος, ὄντας δεκατεσσάρων μηνῶν, ὡς ἀτόπως προβιβασθείς· τόπος γὰρ ἦτο καὶ ἀράδα μετὰ τὴν Ἄνναν, ἡ Ἐλισάβετ τὰ βασιλεύσῃ· τὸ μανιφέστον αὐτῆς, καθὼς τὸ μανιφέστον τοῦ βρέφους, καὶ τὸ μανιφέστον Ἄννης, τὰ ἔχω καὶ τὰ τρία, τ' ἀφίνω δὲ διὰ συντομίαν, καὶ γράφω τὰ κατωτέρω,

ὡς νοστιμώτερα, καὶ ἀξιόγραπτα, καὶ δυσεύρετα καὶ κουριόζα πράγματα (1).

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ συνέβη πόλεμος ἀναμέσον Μαρίας Τερέσας, ῥηγίσσης Οὐγγαρίας, θυγατρὸς Καρόλου, γυναικὸς τοῦ ἰνπεράτορος Φραγκίσκου, καὶ Φριδερίκου ῥηγὸς Προυσίας, ὅταν ἀπὸ ἐλέκτωρ τοῦ ἰνπερίου, ἐκηρύχθη ῥήγας ὁ Φριδερίκος, καὶ αὐτοδέσποτος βασιλεύς, καθὼς καὶ εἰς ἄλλο μου βιβλίον τὸ ἔγραψα· ὅστις τόσον εὐτύχησεν εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, καὶ τόσον τόπον τοῦ ἰνπερίου ἐκυρίευσεν, ὁποῦ ἂν ἔλειπεν ἡ Ῥωσσικὴ βοήθεια, ἤθελε κυριεύσει καὶ αὐτὸν τὸν ἰνπερατορικὸν θρόνον τὸ Μπέτζι, ὡς ἔλεγαν· τὰ δὲ συχνὰ ἰδιόχειρα τῆς Μαρίας πρὸς τὴν Ἐλισάβετ, καὶ παρακαλέματα βασιλίσσης, καὶ κινήματα γυναικὸς πρὸς γυναῖκα, ἐκίνησαν τὴν τῶν Μοσκόβων βοήθειαν· καὶ ἀναδεχθέντες οἱ Μόσκοβοι τὸν κατὰ τοῦ Φριδερίκου πόλεμον, τὸν ἐνίκησαν, τὸν ἐμπόδισαν, καὶ τὸν ἐβίασαν νὰ ἀγαπήσῃ μετὰ τοῦ Καίσαρος, ταὐτὸν εἰπεῖν μετὰ τοῦ ἰνπεράτορος.

Τόσον δὲ ἐλεήμων καὶ μεγαλόδωρος ἦτον ἡ Ἐλισάβετ, ὥστε ὁποῦ ἐφοβήθησαν οἱ ἄρχοντες μὴ πτωχύνῃ τὸ θησαυροφυλάκιον, καὶ τῆς ἔλεγαν τὰ περιμαζώξῃ τὸ χέρι της, ἐμπόδιζαν καὶ τοὺς πρὸς αὐτὴν προσερχομένους ἐντοπίους, καὶ ξένους καὶ ζητοῦντας ἐλημοσύνην. Μίαν ἡμέραν, (ἀπὸ τοῦτο καταλαμβάνετε καὶ τὰ ἄλλα της) μίαν ἡμέραν, ἐπίσημον δὲ ἡμέραν, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν καθημένη μετὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ ἀρχιμανδριτῶν, καὶ ἡγουμένων, ὡς ἔθος, εἰς τὸν καφέ, ἢ εἰς τὸ τζάϊ, τῆς ἔφεραν ἕνα μεγάλον δίσκον μαλαματένιον μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον δύο χιλιάδες

(1) Παραλείπονται αἱ παρεντιθέμεναι δύο ἀκροάσεις τοῦ πρὸς τὴν Ἐλισάβετ πρεσβευτοῦ τῆς Περσίας Μουχαμὲτ Χουσεΐν, ὡς λίαν σχοιτενεῖς.

φλωρία καινούρια, όπου τὰ ἔκαμαν καὶ αὐτὰ καὶ τὸν δίσκον ἀπὸ ἕνα νεοφανὲς καινούριο μέταλλο, ὁποῦ τότε ἐκείνας τὰς ἡμέρας εὑρέθη, καὶ τὰ ἔφεραν διὰ νὰ τὰ ἰδῇ, καὶ νὰ τὰ χαρῇ. Ἡ δὲ Ἐλισάβετ πιάνοντας τὸν δίσκον, ἀφοῦ ἐκύταξε καὶ αὐτὸν καὶ τὰ φλωρία, καὶ ὀλίγον τι τὰ ἐμάλαξεν, ἔκραξεν ἕνα ἀπὸ τοὺς παρακαθημένους ἡγουμένους, ἀλλὰ νέον, καὶ ὡραῖον, καὶ τοῦ ἐχάρισε καὶ τὸν δίσκον καὶ τὰ φλωρία του· τὸν ὁποῖον μετ᾽ οὐ πολὺ καὶ ἀρχιερέα τὸν ἔκαμε.

Ματθαῖος ὁ Ἀλεξανδρείας, (ἀκούσατε καὶ ἄλλο παραστατικὸν τῆς πλουσίας της δόσεως), ἔστειλε Μελέτιον τὸν ἀρχιμανδρίτην πρὸς αὐτὴν μὲ γράμματα πατριαρχικὰ ὁποῦ τὰ ᾽γραψα ἐγὼ μὲ τὸ χέρι μου, εἰς τὴν Πόλιν ὤντας ὁ Πατριάρχης κ᾽ ἐγώ, παρακαλῶντας νὰ τὸν στείλῃ τριῶν χρυσοβούλλων τῆς Μοσκοβίας ἐτήσιον τριῶν ἐκκλησιῶν, τοῦ πατριαρχείου, τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἁγίου Σάββα, καὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τὰ ὁποῖα καὶ τὰ τρία τὰ ἠλέησεν ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς Ἀλέξιος Μιχαηλοβίτζης, ὁ πάππος τῆς Ἐλισάβετ. Οὐ μόνον δὲ αὐτὰ αὐτός, ἀμὴ καὶ ἄλλα ἐλέη εἰς ἄλλα μοναστήρια τῶν Ρωμαίων διὰ χρυσοβούλλων ἰδίων του ἐδιώρισεν. Εἶχαν δὲ περάσει κοντὰ τριάντα χρόνοι, ὁποῦ ἦταν ἀπλήρωτα αὐτὰ τὰ Ἀλεξανδρινά, καὶ ἐποσοῦντο τὰ ἐτήσια ἕως εἴκοσι πουγγία· ἡ δὲ μακαρίτισσα Ἐλισάβετ καὶ αὐτὰ ἐπλήρωσε, καὶ τὸν Πατριάρχην χάριν δέκα πουγγία ἀπέστειλε, καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην χίλια γρόσια ἐφιλοδώρησε. Μὲ αὐτὰ ἠδυνήθη νὰ ἀνακαινίσῃ ὁ Πατριάρχης τὸ Κουτλουμοῦσι, ὡς εἴπαμεν, καὶ ἄλλα τινὰ κτίρια εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ εἰς Αἴγυπτον· χάρις μεγάλη, καὶ βασιλοπρεπής, ὄχι ὥσπερ ἡ πρὸς τὸν Χαλκηδόνος πατρικὴ χάρις ἑκατὸν πενῆντα ρουμπλίων σαμούρια, καὶ πενῆντα φλωρία, χάρις ὀλίγη καὶ φειδωλή, καθὼς ἡ προγραφεῖσα ἐπιστολὴ τοῦ πάππου της δηλοποιεῖ.

Τὸ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος πλησίον τοῦ Ἄθωνος ἱερὸν μονα-

στήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἶναι κτίριον τοῦ ἁγίου Παύλου υἱοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου Μιχαὴλ Ραγκαβὲ βασιλέως Ρωμαίων, τοῦ αὐτοῦ λέγω, ὁποῦ ἔκτισε καὶ τὸ Χλωροποτάμου διὰ χειρὸς τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Ρωμανοῦ τοῦ γέροντος, ἐκεῖνο δὲ τὸ ἔκτισεν ὕστερον διὰ χειρὸς τοῦ τότε κράλη τῶν Βουλγάρων, δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομά του, ὅστις εἶχεν εἰς γυναῖκα Ἑλένην τὴν θυγατέρα τοῦ Ρωμανοῦ· καὶ παρ' αὐτοῦ ὁ Παῦλος, ὡς ἅγιος, ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος προσκληθείς, ὑπῆγεν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ τὸν ἐχριστιάνισε καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν Βουλγαρίαν, καὶ τὰ ἑξῆς· διὰ δὲ τὴν ἀγάπην τοῦ ἁγίου Παύλου, καὶ τὴν μεσιτείαν, ἔστειλεν ὁ κράλης καὶ ἔκτισε τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Παύλου. Ὁ κράλης πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀφιέρωσε καὶ πεντὲξ κομμάτια τίμια ξύλα, ὁποῦ εἶχαν χαρίσει εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ κράληδες, ὁποῦ ἐχριστιάνιζαν, οἱ βασιλεῖς τῶν Ρωμαίων, διὰ νὰ εἰρηνεύωσι, καὶ νὰ μὴ τοὺς πολεμοῦσι· τὰ ὁποῖα τὰ ἐκόλλησε, καὶ τὰ ἔβαλε μέσα εἰς ἕνα σταυρόν, ὁποῦ ἐκατασκεύασε, τὸν ὁποῖον τὸν ἔχουν τώρα οἱ Ἁγιοπαυλῖται· τοῦτον δὲ τὸν σταυρὸν λαβὼν ὁ σκευοφύλαξ, ὁ καὶ ἀρχιμανδρίτης, ἀπῆλθε χάριν ἐλεημοσύνης εἰς Μοσκοβίαν εἰς τὰς εὐτυχισμένας ἐκείνας ἡμέρας τῆς Ἐλισάβετ· ἡ δὲ Ἐλισάβετ χάριν εὐλαβείας ἐξεκόλλησεν καὶ ἐπῆρεν ἕνα κομμάτι ἀπ' ἐκεῖνα τὰ τίμια ξύλα μακρὺ ὡς ἕνα ἁρμὸν τῶν δακτύλων, ὡς εἶναι καὶ τὰ ἄλλα, καὶ δι' αὐτὸ ἔκαμε τῶν ἐναπολειφθέντων τὴν θήκην πολύτιμον· ἔδωκε δὲ καὶ χρυσόβουλλον ἀξιοθέατον, νὰ λαμβάνῃ τὸ μοναστήριον τοῦτο τοῦ ἁγίου Παύλου ἀπὸ τὴν Μοσκοβίαν κατ' ἔτος ἑκατὸν ρούμπλια, νομίζω. Ὄντας δὲ φιλελεήμων ἡ Ἐλισάβετ, ἦτο καὶ συμπαθητική· ἐκεῖνο γὰρ σύρνει τοῦτο, ἡ ἐλεημοσύνη δηλαδὴ τὴν συμπάθειαν· ὅθεν εἰς τὰς ἡμέρας της κεφάλια δὲν ἐκόπηκαν, αἵματα δὲν ἐχύθηκαν, οἱ δήμιοι δὲν ἐχρειάσθηκαν· ὡς καὶ οἱ κλέπται τῆς Ρωσσίας, καὶ οἱ φονεῖς καὶ ἄλλοι ἄξιοι θανάτου δὲν ἐθανατόνονταν, ἀλ-

λ' ἄλλοι μεν ἐξωρίζονταν, ἄλλοι δὲ εἰς μεταλλικοὺς τόπους, καὶ ἄλλοι ἀλλοῦ νὰ δουλεύουν καταδικάζονταν, καὶ ἄλλοι εἰς ταῖς φυλακαῖς ἀπερρίχνονταν. Τοιαύτη χρυσῆ βασίλισσα ἐφάνη εἰς τοὺς καιρούς μας ἡ Ἐλισάβετ, αἰωνία ἡ μνήμη της.

Ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ Μαρίας τῆς Τερέσας ἀνέφερα, καὶ ἐπειδὴ τὰς ἐπαρχίας καὶ τόπους τῆς Μοσκοβίας καὶ Χαμπεσίας σᾶς ἐφανέρωσα, πρέπον καὶ ἀκόλουθον εἶναι νὰ φανερώσω καὶ τὰς ἐπαρχίας τῆς Γερμανίας, διὰ νὰ μάθετε καὶ αὐτάς, πολυμαθεῖς νὰ γενῆτε, καὶ νὰ μὲ συγχωρῆτε.

« Δίπλωμα βασιλικὸν διὰ τῆς ἱερᾶς βασιλικῆς μεγαλειότητος, ὁποῦ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς εὐτυχοῦς αὐτῆς στέψεως ἀπεφασίσθη νὰ δοθῇ εἰς τὰς διοικήσεις, καὶ τάξεις τοῦ βασιλείου τῆς Οὐγγαρίας.

Ἡμεῖς Μαρία Τερέσα, θείᾳ χάριτι βασίλισσα τῆς Οὐγγαρίας, καὶ τῆς Μποεμίας, Δαλματίας, Κροβατίας, Σκλαβωνίας, Ρουτίας, Σερβίας, Γαλιτίας, Λιδομερίας, Κουμανίας, Καλγατίας, ἀρχιδοὺξ Ἀουστρίας, δοὺξ Μπουργουντίας, Μπραπαντίας, τῆς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας Σιλεσίας, Μεδιολάνων, Στηρίας, Καρινθίας, Καρνιολείας, Μάντουας, Πάρμας, Πλακεντίας, Λιαμπούργης, Γιλδρίας, Ριτεμπούργης, Μωραβίας, τῆς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας Λουτατίας, κόμης Χαπιμπούργης, Φιλανδρίας, Τερόλης, Φερετιπούργης, Γορικίας, Γραδικίας, Ἀρτεσίας, Λογγοβαρδίας, Ἀλσακίας, κόμης Χαμυρίας, Μαρσίας, Σκαβωνίας, Τουλιμένης, Μαχόνης, τῶν Ἀλῶν, καὶ τῆς Μελιδίας· ἐξ ὑπανδρείας δούκισσα Λοταριγγίας, καὶ Μπάρι, μεγάλη δουκέσα Ἑλμίνας, ὡς τοῦ προρρηθέντος βασιλείου τῆς Οὐγγαρίας, καὶ τῶν λοιπῶν βασιλειῶν, καὶ τῶν μερῶν τῶν ἡνωμένων αὐταῖς βασίλισσα..... καὶ πάγει λέγοντας· ἐδόθη εἰς τὸ βασιλικὸν κάστρον τοῦ Μποζονίου αψμα'. ἰουνίου ιγ'. ». (1)

(1) Παραλείπεται ἡ παρεντιθεμένη διήγησις περὶ τῆς νίκης τοῦ Ταχμασκοὺλ-χὰν κατὰ τῶν Ἰνδῶν.

Πέμπτος βασιλεὺς Ρωσσίας ἐστάθη Πέτρος, ὁ ἔγγονος Πέτρου τοῦ μεγάλου, καὶ ἀνεψιὸς Ἐλισάβετ τῆς βασιλίσσης, ὅστις ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν Ἄνναν ἀδελφὴν τῆς Ἐλισάβετ, καὶ θυγατέρα τοῦ Πέτρου, ἥτις ἀπελθοῦσα εἰς Σφετζίαν ὑπανδρεύθη, καὶ ἐγέννησεν αὐτόν, ὅστις ἔλαβεν εἰς γυναῖκα Αἰκατερίναν, ἀνεψιὰν τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος Φριδερίκου βασιλέως Σφετζίας, καὶ υἱοθετήθη παρ' αὐτοῦ, μὲ τὸ νὰ ἦναι αὐτὸς ἄτεκνος, ὅστις ἕως τῆς σήμερον ζῇ, καὶ βασιλεύει γέρος ὑπέργηρος. Τοῦτος ὁ Πέτρος μετὰ τὸν θάνατον τῆς θείας αὐτοῦ Ἐλισάβετ, ἐδιωρίσθη παρ' αὐτῆς διάδοχος τοῦ ἰνπερίου τῆς Μοσκοβίας· ὅθεν ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν Σφετζίαν μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τῆς Σφέτζας τῆς νεονύμφου, ἦλθε καὶ ἔλαβε τὴν βασιλείαν· ἐβασίλευσε δὲ ὀλίγον, πόσον δὲν ἠξεύρω· μὲ τὸ νὰ ἐφάνη γάρ, ὡς εἴπασιν, ἐναντίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν Μοσκόβων, καὶ ἐσπούδαζε τὰ ἀνατρέψῃ ὅρους τινὰς τοπικούς, βασιλικούς, καὶ ὀρθῶς κειμένους, τῆς βασιλείας ἐξέπεσεν, ἐφυλακώθη, καὶ μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ἀπὸ τὴν λύπην, ἄλλοι δὲ λέγουν ἀπὸ φαρμάκι ὁποῦ τοῦ ἐδόθη, ἀπέθανεν.

Ἕκτος βασιλεὺς Μοσκοβίας εἶναι ἡ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ βασιλεύουσα Αἰκατερίνη ἡ χήρα, ἡ τοῦ Πέτρου γυνή, διαδεχθεῖσα τὴν βασιλείαν εὐθὺς μετὰ τὸν ἄωρον θάνατον τοῦ ἀνδρός της, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑξηνταδύο τὸν Ἰούνιον· τὴν δὲ ὀρθοδοξίαν διδαχθεῖσα εἰς τὴν Σφετζίαν τὴν πατρίδα της, πρὶν νὰ στεφανωθῇ τὸν Πέτρον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐγέννησεν υἱὸν Παῦλον ὀνόματι, ὅστις ζῇ, καὶ βασιλεύει μὲ τὴν μητέρα του· ὁ θεὸς νὰ τοὺς πολυχρονῇ, καὶ νὰ τοὺς στερεώνῃ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς ἔγινεν ὁ μετὰ τῶν Τουρκῶν πόλεμος τῶν Μοσκόβων, ὁ ὁποῖος, ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Σωφρονίου Κωνσταντινουπόλεως ἐγράφη, ἐδῶ σιωπᾶται· ἐδῶ καὶ ὄχι ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ γραφῇ, ἐγράφη δὲ ἐκεῖ ἀτόπως, μὴν ὄντας ὁ τόπος του· διατί; διότι τότε, ὅταν περὶ πατριαρχῶν ἔγραφα, δὲν

εἶχα σκοπὸν νὰ γράψω περὶ βασιλέων, ὕστερα μὲ ἦλθεν ὁ βασιλικὸς σκοπὸς τοῦτος, διὸ μὲ συμπαθεῖτε οἱ ἀναγινώσκοντες.

Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ βασιλέων, νῦν δὲ περὶ αὐθέντων τῶν ἐπισήμων, οὐχὶ πάντων, καιρὸς νὰ εἰποῦμεν, καὶ λέγομεν.

Αὐθένται καὶ δραγομάνοι.

Δούκας, ἐπίσημος διὰ τὸν πατέρα, ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ ἐπισημοτάτου ἐκείνου Βασιλείου Βοεβόδα, περὶ οὗ ἐγράψαμεν ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀθανασίου, ἐπίσημος, διότι ἐχρημάτισε τριῶν αὐθεντειῶν αὐθέντης, Βλαχίας, Μπογδανίας, καὶ Ὀκραΐνης, ὡς ἄλλος κανείς, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἐγράψαμεν· αὐθέντευσε δὲ τέσσαρες πέντε φοραῖς· ἐπίσημος, ὅτι αὐθεντεύωντας αὐτὸς εἰς Μπογδανίαν, ἔγινεν εἰς τὸ Γιάσι τυπογραφία, ὁποῦ δὲν ἦτο, καὶ ἐτυπώθη παρὰ Δοσιθέου πατριάρχου τὸ βιβλίον Συμεὼν Θεσσαλονίκης δαπάνῃ αὐθεντικῇ, καὶ τὸ βιβλίον Νεκταρίου τοῦ πατριάρχου, ὁποῦ προεγράψαμεν, μέγα τι ὄντας ἡ τυπογραφία· καθὼς εἰς τὴν αὐθεντείαν τοῦ πατρός του ἐν Γιασίῳ συνηθροίσθη σύνοδος κατὰ Καλβίνων, καὶ ἔγινε τὸ βιβλίον, ὁποῦ ὀνομάζεται ὀρθόδοξος ὁμολογία· μέγα τι καὶ ἡ σύνοδος. Ἐπίσημος πρὸς τούτοις εἶναι τοῦτος καὶ διὰ τὸ ἐπίσημον ἱερὸν μοναστήριον τῶν πρωτοκορυφαίων ἀποστόλων, Τζετατζούγια λεγόμενον, ὁποῦ πλησίον τοῦ Γιασίου ἔκτισε, καὶ εἰς τὸν ἅγιον Τάφον τὸ ἀφιέρωσεν. Ἡ ἁγία εἰκὼν τῆς Παναγίας μου, ἡ Μοσκόβικη, ὁποῦ μόνον τὸν λαιμὸν, χωρὶς χειρῶν, καὶ τὸ πρόσωπον ἔχει, ἡ περιηργυρωμένη, ἡ εἰς πολλὰ βιβλία μου, μάλιστα εἰς τὸν Καθρέπτην γυναικῶν, ἐπαινουμένη, ἡ παρὰ τῶν βλεπόντων πάντων θαυμαζομένη, ἡ εἰς τὸ ἐν Σκοπέλῳ πατρικόν μου μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας εὑρισκομένη, ὁποῦ εἶναι καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Μανδηλίου ἡ περιηργυρωμένη, καὶ ἴση κατὰ μῆκος καὶ πλάτος μὲ τῆς Παναγίας, θαυμαστὴ καὶ αὐτή, ὁποῦ τὴν ἐζωγράφισε Σίλβεστρος ὁ

Ἀντιοχείας, ὤντας ζωγράφος, ὡς γέγραπται· αὐτὴ λοιπὸν ἡ τῆς Παναγίας εἰκὼν, ὁποῦ εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Χρυσοστόμου εὑρέθη, καὶ τὴν ἐζήτησα, καὶ μ' ἐδόθη, τοῦ μακαρίτου τούτου αὐθέντου Δούκα ἦτον. Ὅστις εὑρέθη διά τινα χρείαν εἰς τὸ καδηλίκι τῆς Πούντας, εἰς χωρίον Δομνέστι τὰ Χριστούγεννα, καὶ εἰς τὸ τραπέζι καθήμενος, ἦλθαν Λέχοι, μαζὶ δὲ καὶ Μπόγδανοι, καὶ πιάνοντές τον τὸν ἐπῆραν εἰς τὴν Λεχίαν, ἐκεῖ ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος· αἰωνία ἡ μνήμη του· ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἔγινεν αὐθέντης ὁ Δημητράσκος Καντακουζηνός· ἔφερε δὲ τοὺς Λέχους ὁ Στέφανος Πετρετζεϊκοβόδας, καὶ ἐσήκωσε τὸν Δούκα βόδα, διὰ νὰ πάρῃ τὴν αὐθεντείαν· δὲν τὴν ἐπῆρεν ὅμως αὐτὸς, ἀλλ' ὁ Δημητράσκος σταλθεὶς ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν.

Κωνσταντῖνος Δουκουλέτζης, υἱὸς τοῦ Δούκα βόδα, αὐθέντης καὶ αὐτὸς Μπογδανίας, ἐπίσημος διὰ τὸν πατέρα, καὶ διὰ τὴν ἐξαίρετον προκοπὴν τῶν γραμμάτων· ἡ δὲ προκοπὴ γνωρίζεται ἀπὸ τὴν σύνθεσιν τῆς πρὸς τὸν ἐξ ἀπορρήτων Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον ταύτης ἐπιστολῆς.

«Ἄφρων ἂν εἴην, εἴ γε ὑπὲρ τοῦ μὴ καθήκοντος καὶ μὴ δικαίου ἀντιβολῶν τυχεῖν τῆς σῆς προστασίας καὶ ἀντιλήψεως, κᾆτα μὴ ἐπιτυχὼν, οἷα δὴ ἀτυχεῖν δίκαιον τὸν τοιοῦτον, ἐν αἰτίᾳ τὴν ἐν ἡμῖν πεποιήμην φιλίαν· εἴθε μήτ' ἔγωγε παρὰ τοσοῦτον ἄδικος εἴην, παρ' ὅσον καὶ τοὺς φίλους συναδικῆσαι παρακαλεῖν· οὐθ' αὕτη ἡ θεία σου, καὶ φιλόσοφος κεφαλὴ συνάροι ποτὲ τοῖς ἀδίκοις, ἦ γὰρ κὲν δειλός τε, καὶ οὔτι Δαναὸς καλεοίμην, καθ' Ὅμηρον φάναι, ἢν οὐχ ἧττον ἐπιστρεφοίμην τῶν τῆς σῆς εὐκλεεστάτης καὶ πανενδόξου ψυχῆς, ἢ τῶν ἐμῶν αὐτῶν· τί γὰρ ἂν ἕτερον εἴη ἀρετὴ φιλίας, ἢ τὸ εὖ φρονεῖν πρὸς ἀλλήλους τοὺς φίλους; ἔμπης ὅταν ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ προσήκοντος ἠξίουν ταύτην τὴν φίλην σου, καὶ θεσπεσίαν τῷ ὄντι ψυχὴν, πῶς οὐκ ἂν εὔελπις εἴην, αὐτίκα σχεῖν ἐπίκουρόν

τε καὶ πρόμαχον; εἰ γὰρ πᾶσι κοινῶς τοῖς δεομένοις ὑπὲρ δικαίων ὑπάρχει πρόφρων ἀντιλήπτωρ καὶ ἑτοιμότατος, πολλῷ μᾶλλον φίλῳ τε καὶ συγγενεῖ, ἐκτόπως ἠδικημένῳ, τὴν παρ᾽ ἑαυτῆς αὐτάρκη ἀντίληψιν ἐλπίζεται χαρίζεσθαί μοι, ἄλλως τε καὶ πρὶν ἐν πολλαῖς δυσχερείαις πολλάκις παρὰ τῆς σῆς καλοκἀγαθίας εὐεργετηθέντι, ἐφ᾽ ᾧ οὔτ᾽ εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματα εἶεν, ὡς κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν εἰπεῖν Ἀγαμέμνονα, τῶν ἐφικτῶν ἦν ἀξίας ὁμολογῆσαι τὰς χάριτας· οἷς δὲ ἠδίκημαι καὶ παρ᾽ ὧν καὶ ὅπως, ἄκουσον πρὸς θεοῦ. Ἔγωγε μέν, ὡς οὔτε ποτ᾽ ἀθλήσας, οὔτ᾽ αὖ χρυσίον, ἢ ἄργυρον ἐπαγγειλάμενος, τὴν ἡγεμονίαν ἐκομισάμην τῆς Μολδαβίας παρὰ τῆς τῶν Ὀθωμανῶν μεγίστης ἀρχῆς, καὶ θεὸς αὐτὸς, καὶ ἄνθρωποι μάρτυρες· ἴσασι δὲ πάντες, ὅτι καθάπερ ὁ ἐμὸς πατὴρ Δούκας ὁ περιβόητος ἀνθαιρετέος τοῦ Καντεμίρι, οὕτω κᾀυτὸς τῶν υἱέων ἐκείνου μετ᾽ ἐκεῖνον ἡγεμονεύειν· ὡδί πως τοίνυν κριθέντος, καὶ ψηφισθέντος τοῖς τότε κρατοῦσιν ἡμῶν, ἠξιώθην τοῦ πράγματος, κᾂν ἠδικηθῆναι, φαίη τις ἂν, τοὺς ἐκείνου παῖδας, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξ αὐτοῦ, οὐδὲ δι᾽ αὐτόν, ἀλλὰ παρὰ τῆς ψηφοφόρου ἀρχῆς, καὶ διὰ τὴν εὐδαίμονα. Ἐγὼ δὲ ἀδιάβλητος ἅμα καὶ ἀνεπίληπτος· οὔτε γὰρ ληστρικῶς τῷ θρόνῳ ἐκείνῳ ἐναλλόμενος, οὔτε ἀναξίως ἀνεβιβάσθην· εἰ δὲ μὴ ἦν αἱρετέος δι᾽ ἐμαυτὸν ὁ πηλίκος ἐγὼ, ἀλλ᾽ οὖν διὰ τὸν φύσαντά με, ὁμολογηθήσεται πάντως συνίειμι, καὶ ταύτην σου τὴν ἔξοχον καὶ θείαν σου κεφαλὴν συγκατανεύειν τοῖς εἰρημένοις, καὶ χαίρω εἰδὼς ἱλαρῶς τοῖς γραφομένοις προσέχουσαν· τοὺς δὲ ὡς οὐχ οὕτως, ἀλλὰ μυρίοις τρόποις, καὶ χρυσίου ὁλκῶν οὐκ ὀλίγων ἁδραῖς ταῖς ἐπαγγελίαις ἀδιαλείπτως ἐπιβουλευσαμένους, καὶ διαφόρους συκοφαντίας καὶ σκαιωρίας κατ᾽ ἐμοῦ τοῦ μηδὲν ἀδικήσαντος συρραψαμένους, (ὡς οὐδὲ ἦν ποτε, ὅτε ἦν, αὐτοὺς ἠρεμεῖν) ὥστ᾽ ἂν ἁβροτάταις καρδίαις κρατούντων ἐντετυχηκότας, οὐκ ἀποτεῦξαι τοῦ καὶ πεῖσαι, καὶ ἀφαιρήσασθαί με τῆς ἡγεμο-

νείας, τίς οὐκ ἐπίσταται; τίς οὐ συμμαρτύρεται· κᾆν τοιῷδε, καὶ τοσῷδε ἱκανῷ οὐκ ἠγάπησαν τῷ πραχθέντι, ἀλλ' ἐλεηθέντι παρὰ τοῦ ἐμοὶ ἐλεήμονος βασιλέως· οἱ δὲ προσεπιτίθεσάν μοι, ἄχρις εἰ δυνατὸν, καὶ θανάτῳ παραδοθῆναι, οἱ ἀλιτήριοι, καὶ ἀπηνεῖς τελχῖνες. Καὶ ἦν τέως οὐκ ἀκίνδυνον, εἰ μὴ θεὸς καὶ σαὶ χεῖρες ἀντιλήψαιντο, καὶ χρήμασι ποιήσαιντο πορίσασθαί μοι τὴν σωτηρίαν. Ἀλλὰ τί ταῦτ' εἰδότι πάντ' ἀγορεύω, ὅσα παρ' ἐκείνων ἔπαθον χαλεπά, ὅσα εἰργάσαντο ἄδικα; Ἐπὶ τούτοις ἄρτι πάσης τῆς περιουσίας οἰκτρῶς ἐστέρημαι, ἐπὶ τούτοις οὐκ ἔστι σχολάζειν ἀπὸ τοῦ δεδιέναι τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Ἀλλ' ὦ Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε, κακοὶ κακῶς ἀπόλοιντο, οἱ πάντων τῶν ἐμοὶ κακῶν ἀρχιτέκτονες! εἰ δὲ σὸς φίλος ὁ οὕτως πάσχων, ὦ σοφώτατε ἀνδρῶν, καὶ θειότατε, τίς ὑπὲρ φίλου ἀμύνεσθαι οὐκ ᾄττει, οὐ σφύζει, οὐ σφαδάζει τῷ πνεύματι; φεῖσαι οὖν, καὶ χεῖρα ὄρεξον, οὐ γὰρ μόνον σὸς εἰμὶ φίλος, ἀλλὰ καὶ συγγενής· ἂν δὲ κᾀκεῖνοι τὸ φιλεῖν ἀκκίζονται, καὶ ὑποποιοῦνται χαρίζεσθαι, οὐ πιστευτέον, παρακαλῶ, οὔτε ἀνθαιρετέον τὸ ὕπουλον καὶ ὑποβολιμαῖον ἦθος τοῦ ἁπλοῦ καὶ γνησίου. Καὶ γὰρ ἐξονυχίσαντες τὸ φιλεῖν, καὶ ἀκριβωσάμενοι τὴν ἀρχήν, μᾶλλον ἀρχαῖον εὕροιμεν τὸ καθ' ἡμᾶς, ἅτε δὴ καὶ πατρῷον κειμήλιον πάνυ κλεινόν, στερρόν τε καὶ τιμαλφέστατον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ᾠκειῶσθαι πρὸς ἀλλήλους αὐτήν τε κᾀκεῖνόν μοι τὸν τῆς μακαρίας μνήμης γενέτην πιστεύεται, ὡς μηδενὸς ὄντος ἑτέρου τοῦ παραθήξαντος ἐπὶ τούτῳ, μὴ ὅτι τοῦ φιλεῖν ἀληθῶς· οὐδὲ γάρ, οὐδὲ βρότειον αἷμα ᾠκείωσεν ἡμᾶς ἀλλήλους, οὐδ' ἄλλη τις πρόφασις, καὶ περίστασις, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πρῶτον συνῆψεν ἡμῶν τὰς καρδίας, εἶτα εἰργάσατο τὴν συγγένειαν· ὅπου δὲ τὸ πνεῦμα οἰκειώσεως σύνδεσμος, καὶ ἀγάπης παραίτιον, τί τῆς συγγενείας ἐκείνης ἀνώτερον, τί τῆς ἀγάπης ἐκείνης ὑψηλότερον; ἢν δὲ ἴδωμεν, καὶ τὸ χαρίζεσθαι οὐ μικρὸν οὐδ' ἀπαράμιλλον ἦν ἀλλήλοις, ἀλλὰ παρὰ μὲν ἐκεί-

νων τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης πατρὸς δωρεῶν πρεπούσαις φιλοφροσύναις ἐδεξιοῦτο ἡ σὴ πάνσοφος, καὶ φιλέταιρος κεφαλὴ, παρὰ δὲ ταύτης ἐπαίνοις καὶ ἔργοις φίλοις αὖθις ἐκεῖνος ἑκάστοτε ἀντεφιλοφρονεῖτο. Καὶ ἦν ἰδεῖν οὕτως ἀμειβόμενον τὸ φιλεῖν παραπλήσιον ἑκατέρωθεν· τοῖς δὲ οὐκ ἄλλως, ἀλλ' ἢ ἐν ῥήμασι μόνοις ψιλοῖς εἴη πάντως μορφούμενον, χροῒ δῆλον, ὁ Φερεκύδης φησίν· εἰδέ ποτε παρ' αὐτῶν καὶ τὸ χαρίζεσθαι γένοιτο, παρὰ πολὺ τῶν ἴσων ἂν ἀπολίποιτο· κἀκεῖνο δ' αὖθις δέον γίνεσθαι μᾶλλον, ἤπερ εὐνοίᾳ κρίνεσθαι ἄξιον ὅτου χάριν, πῶς ἂν δίκαιον καταδημαγωγῆσαι τὸ ἑδραῖόν σου τῆς ψυχῆς, καὶ μετασκευάσαι τὰ κάλλη τοῦ ταύτης ἡγεμονικοῦ κατὰ τὴν ἑαυτῶν πονηρίαν, ἐφ' ᾧ προσέτι δύνασθαι ἀδικεῖν φίλον καὶ οἰκεῖον, καὶ σώζεσθαι πονηροὶ καὶ φύντες, καὶ τραφέντες, καὶ αὐξηθέντες; ἢ πῶς φίλον ἄνδρα ἐσχάτως κινδυνεύοντα, φιλόσοφος παρίδοι ψυχή, δυναμένη μὲν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ συναντιλαμβάνεσθαι, μὴ αἱρουμένη δέ; Οὐκοῦν δέομαι, πάνυ δέομαι, οὐ μόνον τὸ κακὸν ἥκιστα ξυγχωρεῖν τῇ οἰκείᾳ ἐπεκτείνεσθαι ἐνεργείᾳ, ἵνα μὴ χρονιζόμενον πρὸς τὸ δυσαπόσπαστον γενέσθαι καὶ δυσαπάλλακτον, λυμῆναί τε καὶ ἄλλους τῶν σῶν οἰκείων καὶ φίλων, ἀλλὰ κἀμὲ δικαιῶσαι, καὶ συναριστεῦσαι κατὰ τῶν κοινῶν πολεμίων· οὐκ' ἀρκεῖ, εἴπερ ἄρα δοῦναι δίκην τοὺς πονηρούς, καὶ περιαιρεῖσθαι τουτωνὶ τὸ δύνασθαι ἀδικεῖν, ἀλλὰ χρεὼν καὶ τὸν ἀδικηθέντα φίλον τοῦ δικαίου τυχεῖν· ὡς γὰρ καὶ δύναται ὅσα βούλοιτο, καὶ βούλοιτο εὖ πράττειν τοὺς οἰκείους, καὶ φίλους μᾶλλον, ἢ τοὺς ἄλλως πῶς ἔχοντας, ἀμφότερά μοι τῶν πιθανῶν. Οὕτως οὖν χαριζομένη μοι, οὐ μόνον εἰς ἐγκώμιον, παρὰ πᾶσιν ὑποκείσεται ταύτῃ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο, παρὰ μὲν θεῷ ἔσεται δίκαιος, καὶ πολλῶν, καὶ ἀγαθῶν μισθῶν στεφηφόρος, παρ' ἡμῶν δὲ κομίσεται πάντως τὰς χάριτας, οἵας οὐκ ἂν δύνοιντο, οὐ δὲ βούλοιντο δοῦναι οἱ ἀντικείμενοι. Ἐρρωμένως καὶ εὐδαιμόνως βιῴης, πάντων μοι τὸ

τιμαλφέστατον καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα, καὶ ὅ, τι ἂν ἕτερον πρὸς ταῦτα ἐφεύροι τις ἀγαθόν, καὶ φίλον ἐπιθεῖναι.»

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ Δουκαβόδας αὐθεντεύωντας τὴν Βλαχίαν, μετετέθη διὰ προσταγῆς τῆς βασιλείας εἰς τὴν Μπογδανίαν, ὁ δὲ Σερβάνδοδας, ὤντας μέγας λογοθέτης, ἔγινεν αὐθέντης Βλαχίας. Τοῦτος ἐστάθη ἐπίσημος, ὡς Καντακουζηνός, ὅτι καὶ ἐκατάγετο ἀπὸ τὴν γενεὰν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ. Πατήρ του ἦτον ὁ μέγας ἐκεῖνος ποστέλνικος Κωνσταντῖνος ὁποῦ τὸν ἐθανάτωσεν ὁ πρῶτος Γρηγόρβοδας ὁ Γκίκας· διὰ τὸν θάνατόν του ἔγινε καὶ φυλλάδα διὰ στίχων, καὶ ἐτυπώθη εἰς Βενετίαν· πάππος του δὲ ὁ Γιανάκης, πρῶτος καπικεχαγιᾶς τοῦ Μιχάλβοδα τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου, καὶ περιφήμου, διὰ τὸν ὁποῖον εἶναι καὶ φυλλάδα τυπωμένη, καὶ τοῖς πᾶσι γνωστή. Καὶ διὰ τὴν ἀποστασίαν τοῦ Μιχάλβοδα ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεύς, αὐτὸν μαζί, καὶ τοὺς ἄλλους καπικεχαγιάδες μὲ τὰ γ έ λ μ ο ύ μ ι α ἀπὸ τὸ παζάρι νὰ τοὺς περιπατήσουν, καὶ νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσουν· αὐτὸς δὲ διὰ νὰ μὴν ἀποκεφαλισθῇ, ἐτούρκεψε, καὶ ἔγινε κιουτζοὺκ τεφδερδάρης. Αὐτὸς δὲ εἶχε πατέρα τὸν τσελεπῆ Μιχάλη τὸν Καντακουζηνόν, τὸν πλουσιώτατον· τοῦτος ἐκατοικοῦσεν εἰς τὴν Ἀγχίαλον, τὰ δὲ τζιφτιλίκια καὶ ὑποστατικά του ἔφθαναν ἕως εἰς τὸν Δούναβιν, καί τινες ἀγάδες τζιράκια ἐδικά του ἔγιναν καὶ βεζίρεδες· ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἕνας ἀφοῦ ἔφθασε καὶ ἔγινε βεζίρης, ὑπῆγεν ὁ Μιχάλης νὰ τὸν ἀνταμώσῃ νὰ τὸν συγχαρῇ, ἐμβαίνωντας δὲ μέσα εἰς τὸν ὀδᾶ (ὁποῦ ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ ὁ ἰμάμης τοῦ βασιλέως), τὸν εἶπεν ὁ βεζίρης — καλῶς ἦλθες, Μιχὰλ τζελεπῆ, κάνωντας καὶ σχῆμα, πῶς σαλεύει ἀπὸ τὸν τόπον του. Μετὰ δὲ τὴν ἀντάμωσιν, ἀφοῦ εὐγῆκεν ἔξω ὁ Μιχάλης, εἶπεν ὁ ἰμάμης εἰς τὸν βεζίρη: δὲν ἁρμόζει, ἐφένδημ, εἰς τὴν ὑψηλότητά σου, ὤντας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως, νὰ εἴπῃς ἕνα κιάβουρα τζελεπῆ. Τοῦτος ὁ λόγος ἐκακοφάνη τὸν ἐπίτροπον· τίποτες ὅμως δὲν ἀποκρίθηκεν.

ὤντας δὲ παρὼν ὁ χασνεδάρης τοῦ βεζίρη, εὐγῆκεν εὐθὺς καὶ εἶπεν τὸν Μιχάλη τὰ λόγια τοῦ ἰμάμη, καὶ ὅτι ἐβαρυφάνηκαν τὸν βεζίρη· εἶπε δὲ ὁ Μιχάλης — ὕπαγε καὶ εἰπὲ τὸν βεζίρη, ἂν ἦναι ὁρισμός του, νὰ κάμω ἐγὼ αὐτὸν τὸν ἰμάμη, νὰ μὲ εἰπῇ καὶ αὐτὸς ἐμπροστά του τζελεπῆ· ὁ βεζίρης τὸ ἔκαμε χάζι, καὶ — μακὰρ νὰ τὸν κάμῃ, τοῦ εἶπεν. Εὐθὺς ὁ Μιχάλης λοιπὸν ἐπῆγεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἰμάμη, ηὗρε τὸν κεχαγιᾶ, καὶ λέγει του, — δός μοι κατάστιχο, πόσο βούτυρο ὁ ἐφέντης τὸν χρόνον ἐξοδιάζει εἰς τὸ μουτπάκι του, πόσα ξύλα, πόσο μέλι, πόσο κηρί, καὶ πόσο κριθάρι εἰς τὸ ἀχοῦρί του, διὰ νὰ τοῦ τὰ προσφέρω ὅλα αὐτὰ ἀπὸ λόγου μου· καὶ εἰπὲ τὸν ἐφένδη, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Μιχάλης ἐκεῖνος, ὁποῦ μὲ εἶδεν εἰς τὸν βεζιραζέμη· ἔδωκεν ὁ κεχαγιᾶς τὸ κατάστιχο, καὶ τὸ βράδυ, ὅταν ἦλθεν ὁ ἐφέντης, τοῦ εἶπε τὴν ὑπόθεσιν· ὁ δὲ Μιχάλης την δευτέραν ἡμέραν ἔστειλε καράβι μὲ τὰ εἰρημένα πράγματα, εἶτα ὑπῆγε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ἰμάμη· ὁ δὲ ἰμάμης τὸν ἐπροσηκώθη, καὶ τὸν λέγει, « καλῶς ἦλθες Μιχὰλ τζελεπῆ »· καὶ εἰς τὸ λακιρδὶ ἀπάνω πολλαῖς φοραῖς ἐπολυπλασίαζε τὸ τζελεπῆ, λέγωντας του καὶ ἄλλα ἐγκώμια. Εὐγαίνωντας δὲ ἀπ' ἐδῶ ὁ Μιχάλης, ὑπάγει εὐθὺς εἰς τὸ Πασακαπί, εὑρίσκει τὸν χασνεδάρη, καὶ τοῦ λέγει, ὅταν ὁ ἰμάμης ἔλθῃ εἰς τὸν βεζίρη νὰ μὲ στείλῃς λόγον. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἐλθὼν πάλιν ὁ ἰμάμης, ἐμηνύθη ὁ Μιχάλης, καὶ ἦλθε. Ἐμβαίνωντας δὲ εἰς τὸν βεζίρη, καθὼς τὸν εἶδεν ὁ ἰμάμης, πρὶν νὰ τὸν εἰπῇ ὁ βεζίρης λόγον, ἄρχισε μεγαλοφώνης νὰ τοῦ λέγῃ — καλῶς ἦλθες Μιχὰλ τζελεπῆ! καλῶς ἦλθες Μιχάλ τζελεπῆ! δύο καὶ τρεῖς φοραῖς· ἄρχεσε δὲ καὶ νὰ τὸν ἐπαινέσῃ εἰς τὸν βεζίρη, λέγωντας πῶς εἶναι ἄξιος, καὶ πῶς τέτοιοι ἄνθρωποι εἶναι χρειαζόμενοι εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ὁ δὲ βεζίρης ἐχαμογελοῦσεν. Ἀφοῦ δὲ εὐγῆκεν ἔξω ὁ ἰμαμης, λέγει ὁ βεζίρης τὸν Μιχάλη, τί τὸν ἔκαμες, καὶ εἶπε τζελεπῆ, καὶ τόσα ἐγ-

κώμια; καὶ τοῦ ἐδιηγήθη τὴν ὑπόθεσιν· τότε ὁ βεζίραζέμης τοῦ λέγει, «γιὰ σεϊτάν σιν, γιὰ σεϊτὰν ὀγλούσουν!» ἀπὸ τότε ἐπεκράτησεν ὁ λόγος, καὶ λέγονται οἱ Καντακουζηνοὶ Σεϊτὰν ὀγλοῦδες. Τοῦτον τὸν Μιχάλη, ὄντα τοιοῦτον περιβόητον καὶ ὑπέρπλουτον ἄνθρωπον, τὸν ἐδιάβαλαν εἰς τὸν βασιλέα φθόνῳ κινούμενοι, πῶς φαντάζεται νὰ γίνῃ βασιλεύς, καὶ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καπιτζήμπαση, καὶ ἐπῆρε τὸ κεφάλι του, καὶ ὅλην τὴν περιουσίαν του, καὶ ὅσα δὲν ἠμπόρεσαν τότε νὰ τὰ πάρουν εἰς Πόλιν διὰ τὸ πολὺ πλῆθος, τὰ ἐπούλησαν εἰς Ἀδριανούπολιν εἰς τὸ παζάρι· ὄντας δὲ παρὰ πολλὰ πράγματα ἐπουλήθηκαν τόσον φτηνά, ὁποῦ ἀπόμεινε παροιμία καὶ λέγεται, ὅταν ἀγοράσῃ τινὰς πρᾶγμα φτηνό, «ἄνθρωπε, αὐτὸ ἀπὸ τὸ μεζάτι τοῦ Σεϊτὰν ὀγλοῦ τὸ ἀγόρασες»; Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Μιχάλη τοῦ Καντακουζηνοῦ· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἡγεμονεύοντος τοῦ Σερβάνβοδα εἰς Βλαχίαν, καὶ αὐθεντεύοντος τοῦ Δούκα βόδα εἰς Μπογδανίαν, συνέβη εἰς τὴν Πόλιν τοῦτο τὸ ἱερὸν συμβεβηκὸς καὶ ἀξιοδιήγητον, καὶ ἀκούσατε. Εἰς τὸ καλέμι τοῦ ρεῒζ ἐφέντη ἦτον ἕνας Τοῦρκος τὸ ὄνομά του Μεχμὲτ ἐφέντης Πατμπουροὺν, ἄνθρωπος γραμματισμένος, καὶ σεμνῆς πολιτείας· τοῦτος εἶχε παλλακίδα Ροῦσσαν σκλάβαν, ἡ ὁποῖα ἐκρατοῦσε τὴν πίστιν της, καὶ ὑπήγαινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲ τοῦ ἀφεντός της τὴν ἄδειαν. Μίαν τῶν ἡμερῶν τὴν ἐρώτησεν ὁ ἐφέντης, τί εἶναι τὸ αἴτιον, καὶ μερικαῖς ἡμέραις εὐωδιάζει τὸ στόμα σου; αὐτὴ δὲ προφασιζομένη ἔλεγε, δὲν ἐξεύρει· ἀμὴ βιάζωντάς την, τὸν εἶπεν ἐκείνη: ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ συνήθειαν ἔχομεν, ὅταν ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἶναι νὰ εὔγωμεν, τότε μᾶς δίδει ὁ παπᾶς ἀπὸ κομμάτι ἁγιασμένο ψωμί, καὶ τὸ τρώγομεν, καὶ διὰ τοῦτο εὐωδιάζει τὸ στόμα μου· ὁ δὲ ἐφέντης, ὡς γραμματισμένος, ἐθαύμασε, καὶ εἰς ἀπορίαν ἔπεσε· καὶ θέλωντας νὰ ἰδῇ τὴν τάξιν τῆς ἀκολουθίας τῆς ἐκκλησίας μας, εἶπεν ἕνα ράφτην ἐδικόν

του, καὶ τὸν ἐφόρεσε ροῦχα ὡσὰν τὰ δικά του, τὰ ἐφόρεσεν, ἔγινε τεπτίλι, καὶ ὑπῆγαν μαζὶ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀνήμερα τὴν κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας. Καὶ βλέπει, ὁποῦ ἐλειτουργοῦσεν ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, καὶ ὁ Γεροσολύμων μὲ τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ μὲ τόσην παράταξιν κατὰ τὴν συνήθειαν διὰ τὸ τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον· ὅταν δὲ εὐγῆκαν μὲ τὰ Ἅγια, τὸν ἐφάνηκαν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἱερεῖς, πῶς δὲν ἐπατοῦσαν κάτω τὴν γῆν, ἀλλ' ἐπεριπατοῦσαν ἀπάνω ἀπὸ τὴν γῆν μίαν πιθαμήν. Τοῦτο ἰδὼν αὐτὸς ὀφθαλμοφανῶς, τόσον ἐκατανύχθη, καὶ ἦλθεν εἰς ἄκραν εὐλάβειαν, ὁποῦ εὐγαίνωντας ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἄρχισεν εὐθὺς νὰ κηρύττῃ τὴν πίστιν τῶν χριστιανῶν παρρησίᾳ πρὸς τοὺς ἐφέντιδες καὶ κιατίπιδες· καὶ τοῦτο δὲν ἔλειπε νὰ τὸ κάνῃ, ἕως ὁποῦ τὸ ἄκουσεν ὁ ρεῒς ἐφένδης, καὶ αὐτὸς ὁ βεζίρης, καὶ φέρωντάς τον ἐμπρός του, καὶ λέγωντάς του νὰ παύσῃ, ἐκεῖνος πάλιν ἔλεγε τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν Ρωμαίων· ὅθεν τὸν ἔστειλεν εἰς τὸ Ἄτ-μειτάνι, καὶ ἐκεῖ τὸν ἐλιθοβόλησαν.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἂς γυρίσωμεν· ὁ Σερβάνβοδας ἐστάθη ἔνδοξος, καὶ ἐπίσημος, διὰ τὸ βασιλικὸν αἷμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκατάγετο, ἐστάθη ἐπίσημος καὶ διὰ τὸ ἐπίσημον ἱερὸν μοναστήριον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Κοτροτζάνι λεγόμενον, ὁποῦ ἔκτισε πλησίον τοῦ Βουκουρεστίου, καὶ τὸ ἀφιέρωσεν εἰς τὰ εἴκοσι μοναστήρια τοῦ ἁγίου Ὄρους, καθὼς διαλαμβάνει τὸ αὐθεντικόν του χρυσόβουλλον, τὸ ὁποῖον τὸ ἔχω, καὶ διὰ τὴν συντομίαν τὸ ἀφίνω καὶ αὐτό, ὡς καὶ ἄλλα, ὡραιότατον δὲ μοναστήριον καὶ πλούσιον, εἰσόδημα ἔχει ἕως δεκαπέντε πουγγία. Εἰς τοῦτο, εἶναι δέκα χρόνοι, ὁποῦ ἡγουμεύει Ἰγνάτιος ἱερομόναχος Χλωροποταμινὸς Σκοπελίτης, καὶ στέλνει εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος πέντε πουγγία κατ' ἔτος ἐτήσιον δόσιμον. Ἐπίσημος πρὸς τούτοις ὁ αὐθέντης Σερβάνβοδας ἦτον καὶ διὰ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ σοβαρὸν αὐτοῦ ἦθος· δὲν ἐστάθη

φοβεροπρόσωπος, μεγαλόκορμος, καὶ μεγαλόφωνος αὐθέντης τόσον, ὅσον αὐτός· ὅθεν ἠκούσθη ἕως καὶ εἰς τὸν βεζίρη, ἴσως καὶ εἰς τὸν βασιλέα· καὶ ὄντας χρεία βασιλικὴ ἀγᾶς νὰ σταλθῇ εἰς Βλαχίαν, ἐδιωρίσθηκεν ἕνας, τοῦ εἶπαν δὲ διὰ τὸν αὐθέντην, πῶς εἶναι τοιοῦτος, καὶ τοσοῦτον φοβερός· θαυμάζομαι, εἶπεν αὐτός, ὁποῦ μὲ τὸ λέτε τάχα νὰ μὲ ἐξιππάσετε· Τοῦρκος ἐγώ, καὶ ἀγᾶς, καὶ ἀπεσταλμένος μὲ βασιλικὴν ὑπόθεσιν, καὶ νὰ φοβηθῶ ἕνα γκιάβουρα, καὶ αὐθέντης ἂν ἦναι; ἐγὼ μάλιστα νὰ τὸν κάμω νὰ φοβηθῇ ἐκεῖνος ἀπὸ λόγου μου! ἐκίνησε λοιπόν, καὶ ὑπήγαινεν· οἱ δὲ ἄρχοντες καπικεχαγιάδες προλαβόντες ἔγραψαν εἰς τὸν αὐθέντην, καὶ ἐφανέρωσαν τὰ κατ' αὐτόν· ὅθεν ὁ αὐθέντης ἔστειλεν ἄρχοντα εἰς Γκύργκιοβο ἐκεῖ, ὁποῦ ἦτο νὰ ἔλθῃ, περνῶντας τὸν Δούναβιν, εἰς προϋπάντησίν του· τὸν ἐπρόσταξε δὲ νὰ μὴν τὸν φέρῃ ἴσα εἰς Βουκουρέστι, ὁποῦ εἶναι μία ἡμέρα, ἀμὴ νὰ τὸν ὑπάγῃ ἀπὸ ἄλλαις στράταις νὰ τὸν ἀργοπορήσῃ ἑβδομάδα· καὶ οὕτως ἔγινεν. Ἀφοῦ δὲ ἦλθεν ὁ ἀγᾶς εἰς Βουκουρέστι, καὶ ἀντάμωσε τὸν αὐθέντην, καὶ ἐνεχείρισε τὸ μεκτοὺπ τοῦ βεζίρη, καὶ τὸ ἐδιάβασεν ὁ διβὰν-ἐφέντης, τότε σηκώνεται ὁ αὐθέντης ἀπὸ τὸν τόπον του, πάραυτα γονατίζει, κακίζει, θυμώνει, καὶ ἀπὸ τὸν θυμόν του κοκκινίζει, καὶ μὲ φωνὴν μεγάλην καὶ τρανήν, λέγει πρὸς τὸν ἀγᾶ — βασιλικὴ χρεία καὶ βιαστική, καὶ γράμμα τοῦ βεζιραζέμη τοῦ αὐθέντου μας, καὶ εὐθὺς ὁποῦ πέρασες τὸν Δούναβιν, ἀντὶ νὰ ἔλθῃς τὸ γληγορώτερον, σὺ ἔκαμες τόσας ἡμέρας, περιπατῶντας ἀργὰ βαρειὰ διὰ τὸ χουζοῦρί σου; ἔτζι δουλεύουν τὴν βασιλείαν; ἔτζι δουλεύουν οἱ πιστοὶ δοῦλοι, καὶ φρόνιμοι; Ταῦτα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰπὼν μὲ θυμὸν πλαστόν, ἀλλὰ φοβερόν, καὶ φοβερώτερος ἀπὸ τὸ συνειθισμένον γενόμενος διὰ τὸν θυμόν, προστάζει τὸν διβὰν-ἐφέντη — τώρα, τούτην τὴν ὥρα, τὸν λέγει, γράψαι τὸν αὐθέντην μας τὸν βεζίρη, καὶ φανέρωσαι τὴν ἄργητα τῆς ἐντιμότητός του, διὰ νὰ

μὴν ἀποδώσῃ ὁ αὐθέντης μας τὴν ἄργητα τῆς τελειώσεως τῆς βασιλικῆς προσταγῆς εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ σταλθῇ μὲ μετζίλι το γράμμα μας! Ταῦτα ἰδὼν καὶ ἀκούσας ὁ μεγάλαυχος ἐκεῖνος ἀγᾶς καὶ ἄφοβος, σᾶς ἀφίνω, ἀκροαταί, νὰ στοχασθῆτε, καὶ νὰ εἰπῆτε, πόσον ἐφοβήθηκε, τὶ λογῆς ἐκαταστάθηκε, γάτα βρεμένη, ὡς λέγει ὁ λόγος, ἔγινεν, ἔχασε καὶ φωνὴν καὶ ὄψιν, ἐντράπη, ἐφοβήθη, ἐτρόμαξε. Καί, ἀμάν, λέγει πρὸς τὸν αὐθέντην, ἀμὰν, μπέη, νὰ μὴ γίνῃ τοῦτο τὸ κακὸ εἰς ἐμέ, νὰ μὴ γραφθῇ τὸ γράμμα! ταῦτα, καὶ ἄλλα λέγωντας ὁ ἀγᾶς, καὶ παρακαλῶντας τὸν αὐθέντην, ὁ αὐθέντης ἐγέλασε, καὶ τὰ ἑξῆς. Αὐθεντεύσας δὲ ἔτη δέκα, ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Κωνσταντῖνος Μπασαράμπας, Μπραγκοβάνος, Καντακουζηνός, αὐθέντης Βλαχίας ἐξαίρετος. Μπασαράμπας ἐλέγετο μὲ τὸ νὰ ἐκατέβαινεν ἀπὸ τὸ γένος τοῦ περιφήμου ἐκείνου παλαιοῦ αὐθέντου Σερμπάνβοδα Μπασαράμπα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκατέβαινε καὶ ὁ ἀνωτέρω Σερμπάνβοδας ὁ θεῖός του, καὶ Μπασαράμπας, κ᾽ ἐκεῖνος ἐλέγετο· Μπραγκοβάνος δὲ ἀπὸ τὸ Μπραγκοβένι, χωρίον εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν τῶν Μπραγκοβάνων τὰ σπήτια· Καντακουζηνὸς δὲ ἐκ μητρός, ἀδελφῆς τοῦ Σερμπάνβοδα τοῦ θείου του. Τοῦτος ἐχρημάτισεν ὄχι ἐπίσημος, ἀλλ᾽ ἐπισημότατος, περιβόητος, καὶ ἐξάκουστος, καὶ διὰ τὴν πολυχρόνιον αὐθεντείαν, ὅτι αὐθέντευσεν εἰκοσιπέντε χρόνους καὶ μῆνας ἕξ, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ πλούτου καὶ διὰ τὰς πολλὰς ἐκκλησίας, καὶ μοναστήρια, ὁποῦ μέσα καὶ ἔξω τοῦ Βουκουρεστίου ἔκτισεν· ἐξαιρέτως δὲ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, κατὰ μεσῆς τοῦ Βουκουρεστίου, ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, καὶ κάθισμα τῶν Πατριαρχῶν, ὅταν ὑπάγουν εἰς Βουκουρέστιον. Τοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, περὶ οὗ ἐδῶ εἰς πολλὰ μέρη τοῦ καταλόγου ἔγραψα· τοῦτος εἶναι ὁ αὐθέντης ἐκεῖνος, εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ ὁποίου ἡ

Βλαχία ἦτον ὡς τὸ ῥῶδι ἀπὸ ἀνθρώπους γεμάτη· ἦταν γὰρ ἑπτακόσιαις χιλιάδες ἀνδρόγυνα, καὶ τώρα μόλις ἑβδομῆντα· τοῦτος εἶναι ὁ Βλάχμπεης ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη καὶ πρίγγιψ τοῦ Ἰνπερίου τῆς Γερμανίας, διὰ δανειακὰ χρήματα, ὁποῦ εἰς καιρὸν χρείας τῶν ἰνπερατόρων ἐδάνεισε· τοῦτος εἶναι ὁ ἡγεμὼν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἐν Βενετίᾳ τζέκαν τοῦ ἁγίου Μάρκου ἔβαλε τόσην μεγάλην ποσότητα ἄσπρων, ὁποῦ οἱ ἔγγονοί του ἕως προχθὲς ἔπερναν, δὲν εἰξεύρω ἂν καὶ ἕως τῆς σήμερον, διάφορον μόνον ἐτήσιον πρὸς τρία τὰ ἑκατὸν, ἑξῆντα πουγγία νομίζω. Αὐτὴ δὲ ἡ τόσο πολλὴ ποσότης, δὲν ἐσυνάχθη ἀπὸ τὸ ὑπήκοον, ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Τζάρας, ἀπὸ χαράτζια δηλαδὴ, καὶ ἄλλα δοσίματα, καθὼς τώρα συνάζουν οἱ τωρινοὶ αὐθένται, ἀλλὰ ἦτον ὅλη σύναξις τῶν εἰσοδημάτων τῶν πραγμάτων του, μελισσώνων, προβάτων, βοϊδίων, ἵππων, χοίρων, ἀμπελίων, χωραφίων, καί τινων εἰσοδημάτων τῆς αὐθεντικῆς του καμάρας, ὄχι τῆς βιστιαρίας· ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ὅλα ἐσυνάζοντο τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον μεγάλη ποσότης, καὶ οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι ἐκείνου τοῦ καιροῦ ἦταν χρόνοι εὐτυχέστατοι, ὄχι ὡς οἱ τωρινοί, σιδηροί, δυστυχέστατοι. Δὲν ἔτρωγαν καὶ οἱ Τοῦρκοι τότε, ὅσα τρώγουν τώρα, ἢ διὰ νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν τοὺς ἐτάγιζαν οἱ τότε τόσα, ὅσα τοὺς ταγίζομεν ἡμεῖς τώρα. Τοιοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τὸν θρόνον τῆς Βλαχίας τὸν ἀνέβασεν ὑπὲρ τὸν θρόνον τῆς Μπογδανίας, μὲ δόσιν χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ μὲ μέσον τοῦ τότε δραγομάνου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ὅτι πρότερον ἡ Μπογδανία ἦτο τιμιωτέρα ἀπὸ τὴν Βλαχίαν. Ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ μακαρίτου τούτου αὐθέντου, δύο συγγενεῖς του καὶ ἄρχοντες, μεγάλοι ἄνθρωποι ἐχρημάτισαν, ὁ μέγας στόλνικος Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς ὁ ἐπιστήμων, καὶ θεῖός του, ἀδελφὸς τοῦ Σερβάνβοδα, περὶ οὗ ἀνώτερον εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς ἔγραψα, καὶ ὁ μέγας σπαθάρης Μιχάλης, ὅστις ἔκτισε τὸ εἰς

τὸ Βουκουρέστιον ἱερὸν καὶ ἐπίσημον μοναστήριον τῶν ἁγίων τριῶν Ἱεραρχῶν, μὲ τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο καὶ θαυμαστὸν καμπαναρίον, τὸ καλούμενον Κόλτζα, καὶ τὸ ἐδιώρισε νοσοκομεῖον κοινόν, καὶ ἄμισθον. Τέλος πάντων αὐτὸς ἐσυμφώνησε μὲ τὸν βασιλέα Πέτρον ἐναντίον τῶν Τουρκῶν, ὡς προέγραψα, καὶ γνωσθείς, καὶ εἰς τὴν Πόλιν φερθείς, ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὸ κατὰ τὸν αἰγιαλὸν κιόσκι τὸ βασιλικόν, μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ υἱῶν, (αἰωνία ἡ μνήμη αὐτῶν) ὁρῶντος τοῦ βασιλέως. Συνειθίζουσι δὲ οἱ Τοῦρκοι, καὶ ὅταν ἦναι νὰ κόψουν χριστιανόν, τὸν λέγουν, νὰ τουρκέψῃ, διὰ νὰ γλυτώσῃ τὴν ζωήν, τὸν τάζουν καὶ τάματα· τοῦτο τὸ ἔκαμαν καὶ ἐδῶ τώρα εἰς τοὺς μπεϊζαδέδες, καὶ μὲ σπουδὴν μεγάλην τὸ ἔκαμαν, ὡς εἰς νέους καὶ αὐθεντόπουλα· ὁ δὲ πατὴρ αὐτῶν παρὼν καὶ τὸ γινόμενον ὁρῶν, καὶ φοβούμενος καὶ τρέμων, μὴ φοβηθῇ κανεὶς ἐξ αὐτῶν τὸν θάνατον καὶ τουρκέψει, τοὺς ἐπαρακαλοῦσε θερμῶς, τοὺς ἔλεγε, τοὺς ἐφώναζε, νὰ φυλαχθοῦν, νὰ μὴ γελασθοῦν, καὶ προδώσουν τὴν ἁγίαν τους πίστιν, καὶ διὰ πρόσκαιρον ζωὴν καὶ τιμήν, χάσουν τὴν αἰώνιον ζωήν, καὶ δόξαν, καὶ τιμὴν ἀνεκλάλητον, ἧς καὶ ἐπέτυχον οἱ μακάριοι· ἧς γένοιτο καὶ ἡμᾶς πάντας ἐπιτυχεῖν. Δὲν ἠμπόρεσα νὰ βασταχθῶ νὰ μὴ γράψω τὸν πανηγυρικὸν τοῦτον λόγον, διὰ δύο τινά, πρῶτον μὲν ὡς μπεγζαδὲ λόγος, καὶ λόγος ρητορικός, καὶ μπεγζαδέδων λόγοι καὶ σοφοὶ εἶναι ὀλιγοστοί, μᾶλλον οὐδείς, ἢ μόνος αὐτὸς εἷς, ὅτι ἐγὼ ἄλλον δὲν εἶδα· δεύτερον δέ, ὡς πρὸς τὸν ἅγιον Στέφανον (τὴν ἁγίαν εὐχήν του νὰ ἔχωμεν,) ὁποῦ καὶ ἐγὼ τὸν τιμῶ, καὶ τὸν ἀγαπῶ, καὶ ὅλοι οἱ χριστιανοί, καὶ ἐξαιρέτως αὐτὸς ὁ Χριστός, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν τιμὴν ἐμαρτύρησε· καὶ ἀγκαλὰ ἐτυπώθη ἐν Βουκουρεστίῳ εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἕνα, ὀλίγοι δὲ τὸν ἔχουσι. Ἔγινε δὲ ὁ λόγος, καὶ ἐτυπώθη, ζῶντος τοῦ αὐθέντου πατρός του.

« Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὸν πρωτομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ

Στέφανον, συντεθεὶς παρὰ Στεφάνου υἱοῦ τοῦ γαληνοτάτου καὶ φιλοχρίστου ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας, Κυρίου Κυρίου Γωάννου Κωνσταντίνου Μπασαράμπα... » (1)

Βασιλεύοντος τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμάνη, καὶ βεζιρεύοντος τοῦ Κιοπρουλῆ Μουσταφᾶ πασᾶ, εὐγῆκε τὸ τριῶν λογιῶν χαράτζι εἰς τοὺς Χριστιανούς, ἐλᾶς, ἐφσὰτ καὶ ἐτνᾶς· ὁ ἐλᾶς γροσίων ἐννέα, τὸ ἐφσὰτ τεσσάρων ἥμισυ, καὶ ὁ ἐτνᾶς δύο γρόσια καὶ ρουπι· πρῶτα ἦτον ὁ γιοβᾶς, εἰς τὸν ὑπανδρευμένον τέσσαρα ἥμισυ γρόσια, καὶ εἰς τὸν ἀνύπανδρον τρία ἥμισυ· τότε οἱ καλόγηροι καὶ οἱ παπάδες χαράτζι δὲν ἔδιναν, οὔτε οἱ γεμιτζίδες, μὲ τὸ νὰ ἦναι ζαερετζίδες· αὐτὸς ὅμως ὁ βεζίρης ἔβαλε νὰ δώσουν καὶ οἱ καλόγηροι, καὶ οἱ παπάδες, καὶ οἱ γεμιτζίδες· οἱ Ἑβραῖοι πρῶτα εἶχαν τὸ χαράτζι τους ξεχωριστό, τώρα τοὺς ἔβαλαν καὶ αὐτοὺς μαζὶ νὰ δίδουν, καθὼς καὶ οἱ Χριστιανοί. Αὐτὸς ἐν εὐκολίᾳ ἔδινεν ἄδειαν, καὶ ἐκτίζοντο ἐκκλησίαις· ὅθεν εἰς τὸν καιρόν του πολλαῖς ἐκτίσθηκαν, καὶ ἀνεκτίσθηκαν.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος, ἀπὸ δραγομάνος τῆς βασιλείας αὐθέντης Μπογδανίας δύο φοραῖς, τὴν πρώτην χρόνους τέσσαρας, τὴν δευτέραν ἕνα, αὐθέντης δὲ Βλαχίας ἕνδεκα χρόνους, καί τι πρός· ὀνομαστὸς διὰ τὸν πατέρα, ὅτι ἦτον ὁ ὀνομαστὸς ἐκεῖνος Ἀλέξανδρος ὁ ἐξ ἀπορρήτων, ὀνομαστὸς δὲ καὶ διὰ τὸ ὀνομαστὸν ἱερὸν μοναστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος, τὸ καλούμενον Βακαρέστι, ὅπου πλησίον τοῦ Βουκουρεστίου ἔκτισε, καὶ εἰς τὸν ἅγιον Τάφον ἀφιέρωσεν· ὀνομαστὸς δὲ καὶ διὰ φιλοσοφίαν, ὡς ἄλλος τῶν αὐθέντων οὐδείς, καὶ διὰ τὸ περὶ Καθηκόντων βιβλίον, (τὸ ἔχω), ὁποῦ ἐσύνθεσεν ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ καὶ ἐτύπωσε καὶ τὰ δύο. Αὐτὸς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔχει καὶ ἕτερον σύγγραμμα ὀλίγον, ἕως τρεῖς κόλλαις, οὗ ἡ ἐπιγραφή·

(1) Παραλείπεται.

« Διάλογος περὶ ζωῆς καὶ θανάτου· τὰ τούτου πρόσωπα, ἄνθρωποι φιλόϋλοι καὶ φιλόκοσμοι, θάνατος, δικασταί, ψυχαὶ σοφῶν ἀνδρῶν . . . »

Αὐτὸς ἔχει καὶ ψόγον νικοτιανῆς, ἤγουν τουτουνίου, οὗ ἡ ἀρχή· « Οὐαὶ φασὶ τοῖς λέγουσι τὸ γλυκὺ πικρόν, καὶ τὸ πικρὸν γλυκύ. Ἀλλ' οὐ μόνον τὸ λέγειν γλυκὺ τὸ πικρὸν οὐ τὰς τυχούσας ἐπικοσμίζει τῶν εὐθυνῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ παρεἇν τὸ πικρὸν τοῦ γλυκέος, κατεξανίστασθαι καὶ τοὺς τούτου προστάτας ἐπικροτεῖν, οὐ μικρᾶς κέκριται παρανομίας καὶ ἀδικίας »· καὶ τὰ ἑξῆς παράνω ἀπὸ μίαν κόλλαν. Ἔκαμε δὲ τὸν ψόγον αὐτὸν ἐναντίον τοῦ ἐπαίνου, ὁποῦ ἔκαμε Μητροφάνης ὁ Γρηγορᾶς ὁ προγραφείς, περὶ οὗ καὶ ἐκεῖ, ὡς φαίνεται, ἔγραψα. Ἰδοὺ καὶ ἡ πρὸς τὸν Μητροφάνην τοῦ Νικολάου βόδα ἐπιστολή. « Τῶν μὴ συνιέντων τὸ γνῶθι σαυτὸν, καθιστορήκασι πάλαι τινὰ συγγράψαντα βίβλον πολύφυλλον, παρατυχεῖν φιλοσόφῳ, ὅπως ἀναγνοὺς ὅπῃ γνοίη τι οἷον εἰπεῖν παρὰ χορδὴν εἰρημένον κηρῷ σημειώσει· μετελθὼν ἀμέλει τὴν βίβλον ὁ φιλόσοφος, καὶ οὐδαμοῦ ταύτης ὀρθὸν λόγον εὑρὼν, ἅπασαν τῷ κηρῷ κατακλύζει, καὶ τῷ κακῶς ταύτην συνθέντι τε καὶ πονήσαντι οὑτωσὶ ἀποδίδωσι. Ἔδει μὴν οὖν, ἔδει καὶ ἡμᾶς τὸ σὸν τουτὶ εἰκαῖον λογύδριον μέλανος καὶ ἀσβόλης ἐμπλήσαντας καὶ ἀναχρεμψαμένους ἐς αὐτό, οὕτως ἀπορρίψαι σοι τῷ τέκτονι τῶν κακῶν. Ἐκεῖνο ζητῶ πρὸς ἐμαυτὸν, κατὰ τὸν παρὰ τῷ Σαμοσατεῖ Λυκῖνον, πῶς ἄρ' ἐς λαβύρινθον τοιοῦτον εμπέπτωκας, καὶ νόσον μεγίστην ἐνόσησας; Πόθεν τοσαῦτα κακὰ συνελέξω καὶ ἐν ὁπόσῳ χρόνῳ, καὶ ὅπου κατακλείσας εἶχες τοσοῦτον ἑσμὸν ἀτόπων καὶ διαστρόφων ὀνομάτων, ὧν τὰ μὲν αὐτὸς ἐποίησας, τὰ δὲ κατωρυγμένα ποθὲν ἀνασπῶν, καὶ τοσοῦτον βόρβορον συνερανίσας κατήντλησας τῶν ἀκουόντων, ἢ μᾶλλον τῆς σῆς κεφαλῆς, διαστρέφων τὴν γλῶτταν, καὶ ἡμᾶς τοὺς νῦν προσομιλοῦντας καταλιπών, πρὸ χιλίων ἐτῶν ἡμῖν

διαλέγῃ; καὶ συσκευασάμενος ῥήματα παμπάλαιά τε καὶ ὑπὸ χρόνου αἰνιγματώδη, ἐκπαταγεῖς ἡμῶν τὰ ὦτα, οἰόμενος μέγα τι εἶναι τὸ ξενίζειν περὶ τὰς λέξεις, καὶ τὸ καθεστηκὸς νόμισμα τῆς φωνῆς παρακόπτειν; πόθεν δ᾽ ὦ εὐήθης, μεμάθηκας ἐν ταῖς περὶ τῶν καθόλου δείξεσι τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα μάρτυρας παρεισάγειν, τί δέ σοι διὰ τοῦ Φραντζέσκου βεβούληται; ἢ τάχα μηδεμίαν ἔχων ἀπόδειξιν ὑγιᾶ, ἐπὶ τοῖς ἐκείνου λόγοις, ὡς ἐς κρυσφήγετον καταπέφευγας; Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ ψόγῳ τῆς νικοτιανῆς, οὐ διὰ Φραντζέσκων καὶ Γραμπουζέων τοὺς ἐμοὺς ἀποδέδειχα λόγους, οὓς συρροὰς ἔφης ἐπισπᾶσθαι σιέλων, τὰς τῇ σῇ μᾶλλον προσαρμοσούσας ὑπήνῃ, ἀλλὰ διὰ στερεμνίων καὶ φυσικῶν ἀποδείξεων· οὐκ ἐπιγέγραφα δὲ τοὐμὸν ὄνομα, οὔμενουν αἰσχυνόμενος, πῶς γάρ, ὅπου γε καὶ ἐναβρύνομαι, τῆς ἀληθείας ὑπερμαχῶν; ἀλλὰ τῷ σοφῷ πειθόμενος Βασιλείῳ, μὴ ἔλεγχε λέγοντι τοὺς κακοὺς φανερῶς δήπουθεν καὶ ἀναίδην, ἵνα μή σε μισήσωσιν. Ἀρκεῖ σοι τὰ γεγραμμένα, ἢ ἔτι ἐλεεῖν ἀνάγκη τὸν κάλαμον· ἀλλὰ κατά γε τὴν ἐμὴν, ὡς ἱστὸς ἀράχνης, ὡς ὕφασμα Πηνελόπης, τὰ σὰ διαλέλυνται ληρήματα· ὅθεν καὶ τέλος τῇ ἐπιστολῇ ἐπιτίθημι· εἴθε δὲ τῶν ἐλέγχων ἀπόναιο».

Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ αὐθέντης, πρὸς ὃν ἔγραψεν ὁ Μητροφάνης (Γρηγορᾶς) τὴν ἐπιστολὴν, ὁποῦ ἐκεῖ φαίνεται, καὶ τοὺς στίχους, οἱ ὁποῖοι ἐγράφησαν ἄνωθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Τριάδος· ὁ δὲ ἅγιος Νικόλαος, ὁποῦ γράφουν οἱ στίχοι, εἶναι παρακκλῆσι εἰς τὸ αὐτὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἔγραψε καὶ ὁ Δρύστρας Γερόθεος τὴν ἐπιστολήν· τούτου υἱοὶ καὶ διάδοχοι ἐστάθηκαν, ὁ Κωνσταντήνβοδας, καὶ Ἰωάνβοδας οἱ Μαυροκορδάται, καὶ αὐθένται μου· ὁ μὲν Κωνσταντήνβοδας αὐθέντευσεν εἰς Βλαχίαν καὶ Μπογδανίαν δέκα φοραῖς, ἔκτισε δὲ καὶ τὸ εἰς Βουκουρέστι ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ἀφιερώ-

σας αὐτὸ εἰς τὸν τῆς Ἀντιοχείας θρόνον, διὰ τὴν πρὸς τὸν Σίλβεστρον Ἀντιοχείας εὐλάβειαν, καὶ ἀγάπην, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ Γιάσι ὑπῆγεν εἰς Βουκουρέστι· ὁ δὲ Ἰωάνβοδας αὐθέντευσε μίαν φορὰν μόνον εἰς Μπογδανίαν ὑπὲρ τοὺς τρεῖς χρόνους· εἰς τοῦτον ἐγὼ ἐστάθηκα γραμματικὸς μεγάλος, καὶ καμινάρης, καὶ τὰ ἑξῆς, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ βιβλίον μου Κῆπος Χαρίτων εἰς πλάτος φαίνονται ἱστορούμενα. Αὐτὸς ἀπέθανε μανζίλης εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸ εἰς Μέγα Ῥέμα σαράγι του, τῇ δευτέρᾳ τοῦ πάσχα, καθήμενος εἰς τὸ θρονὶ μὲ τὸ τζιμποῦκι εἰς τὸ στόμα του· τούτου ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος εἶναι τώρα δραγομάνος τῆς βασιλείας· ὁ δὲ ἀδελφός του Κωνσταντήνβοδας ἀπέθανεν εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸν θρόνον του, ὅταν τὸ ἐκυρίευσαν οἱ Μόσκοβοι τὸν πρῶτον χρόνον τῆς μάχης, καὶ ἐτάφη εἰς τὴν μητρόπολιν μὲ μεγάλην τιμὴν τῶν Μοσκόβων, τέσσαρες γκενεραλέοι ἐσήκωναν τὸ νεκροκράββατον εἰς τοὺς ὤμους των· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τούτου ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος αὐθεντεύει τὴν σήμερον εἰς τὴν Μπογδανίαν. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ Νικόλαος βόδας, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ πατὴρ τοῦ Νικολάου βόδα, ὁ σοφώτατος καὶ ὀνομαστότατος, καὶ ἐξαίρετος τῶν Ῥωμαίων, ὁ μέγας δραγομάνος καὶ ἐξ ἀπορρήτων ὀνομασθεὶς, ὡσὰν ἐμέτεχε καὶ ἤξευρε καὶ αὐτὸς τὰ τῆς βασιλείας ἀπόκρυφα, τὸ τζιράκι, καὶ ὁ διάδοχος τοῦ μακαρίτου ἐκείνου καὶ περιφήμου Παναγιωτάκη μεγάλου δραγομάνου, ὅστις ἦτο Πολίτης, ἀπὸ ἀσήμους γονεῖς, ἐχρημάτισε δὲ ἐπισημότατος· ὁ πατέρας του ἦτο γούναρης· μικρὸ παιδὶ τὸ ἐπῆρεν ὁ Μελέτιος Συρίγου, ὁ θεολόγος καὶ σοφώτατος ἄνθρωπος, τὸ ἔβαλε καὶ ἐσπούδαξεν ἑλληνικὰ, λατινικὰ, περσικὰ, ἀραβικὰ, καὶ τὸν ἔκαμε δραγομάνον τοῦ ἐλτζῆ τῶν Νεμτζῶν, μὲ καιρὸν ἔγινε καὶ δραγομάνος τῆς βασιλείας τῶν ὀθωμανῶν· τοῦτος ἀνεκαίνισε μέρος πολὺ τοῦ βασιλικοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τῆς Παναγίας εἰς τὸ

νησὶ τῆς Χάλκης, εἶναι καὶ ζωγραφισμένος εἰς τὸ τραπεζαρίον· τοῦτος, δὲν ξεύρω διατὶ ἀνάγκην ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἀρμενίους τὸ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπίσημον ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου· τοῦτος ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ διβανίου ἐφιλονείκησε περὶ πίστεως μὲ ἕναν ἐφέντην, καὶ τὸν ἐθαύμασαν καὶ οἱ Τοῦρκοι· ἡ φιλονεικία αὕτη εἶναι γεγραμμένη, καὶ γνωστὴ εἰς πολλούς, λανθασμένη δὲ καὶ διεφθαρμένη ἀπὸ τοὺς ἀντιγραφεῖς, οἵτινες ἀντιγράφουσι βιβλία, καὶ καλὰ κάνουσι, δὲν τὰ διαβάζουσι δὲ ὕστερα νὰ διορθώνουν τὰ λάθη, ὅτι ἀνάγκη νὰ λαθάσωσι, καὶ κακὰ κάνουσι· καὶ οὕτω διεφθάρησαν πάμπολλα βιβλα, καὶ διαφθείρονται καθ' ἑκάστην ἀπὸ τοιούτους ἀμελεῖς, ἢ καὶ ἀμαθεῖς ἀντιγραφεῖς· ὁ Θεὸς νὰ τοὺς κρίνῃ, ὅτι πολὺ κακὸ κάνουσι. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Παναγιωτάκη, ἔγινεν αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ πολυμαθέστατος εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὄχι μοναχά, ἀμὴ καὶ λατινικά, καὶ ἀραβικά, καὶ περσικὰ ἐντελέστατος, πρὸς τούτοις καὶ ἰατρὸς ἐξαίρετος. Ἦτος υἱὸς Νικολάου τοῦ Μαυροκορδάτου εὐγενοῦς καὶ πρώτου τῆς Χίου, μητρὸς δὲ τῆς δόμνας Ροξάνδρας τῆς σοφωτάτης. Αὐτὴ ἐστάθη μαθήτρια τοῦ σοφωτάτου, καὶ μεγάλου λογοθέτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Ἰωάννου Καρυοφύλλη, καὶ τόσον εἰς τὰ μαθήματα ἐπροχώρησε, καὶ ἔγινεν ὀνομαστή, ὁποῦ πολλοὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην χρήσιμοι ἄνθρωποι εἰς τὴν Πόλιν ἐρχόμενοι, ἤρχοντο, ἐσυνωμιλοῦσαν μαζί της, καὶ τὴν ἐθαύμαζαν. Ἦτον θυγάτηρ ἐκείνου τοῦ περιφήμου ἄρχοντος Σκαρλάτου. Πρῶτον ἄνδρα εἶχε τὸν Ἀλέξανδρον αὐθέντην Βλαχίας, υἱὸν τοῦ Ῥάδουλ βόδα τοῦ μεγάλου αὐθέντου Μπογδανίας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔμαθε τὰ γραμματικὰ εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸν ῥηθέντα Καρυοφύλλην, ἔπειτα ὑπῆγεν εἰς Πάδοβαν, καὶ ἀρχίσας νὰ σπουδάζῃ τὰ φιλοσοφικά, καὶ διαφερόμενος μὲ τοὺς σχολαρίους, συνέβη φόνος, καὶ μὲ τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου ἔφυγε, καὶ ὑπῆγεν εἰς Ῥώμην· ἐδῶ ἐτελείωσε τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἰατρικήν· ὅθεν ἔκαμε βι-

βλίον περὶ τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος, τόσον σοφὸν καὶ ἀναγκαῖον, ὁποῦ ἐτυπώθη πεντὲξ φοραῖς, καὶ πάλιν εἶναι δυσεύρετον. Ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔγινε μέγας ῥήτωρ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὕστερα δὲ καὶ μεγάλος λογοθέτης· ἐστάθη καὶ διδάσκαλος εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ εὔγαλε μαθητὰς ἐξαιρέτους, τὸν Σεβαστὸν, ὁποῦ ἐστάθη διδάσκαλος εἰς Βουκουρέστι, καὶ τὸν Σπαντωνῆ, ὁποῦ ἐστάθη διδάσκαλος εἰς τὴν Πόλιν. Ἔκαμε τὴν περὶ συντάξεως γραμματικὴν, ἐξήγησε τὸ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς βιβλίον τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὴν ἐξήγησιν ταύτην τώρα σπουδάζουν εἰς ὅλα τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα· ἐσύνθεσε καὶ τὸ βιβλίον τὸ ὀνομαζόμενον Ἰουδαϊκά, ὁ δὲ υἱός του Νικόλαος βόδας τὸ ἐτύπωσεν εἰς Βουκουρέστι εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους δεκαέξ.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐστράτευσαν οἱ Τοῦρκοι, ὑπῆγαν εἰς Βιέναν, καὶ Μπέτζι λεγομένην, καὶ τὴν ἔπερναν, ἂν ὁ ῥήγας Λεχίας Ἰωάννης Σομπέτζκης, προσκαλεσμένος ἀπὸ τὸν βασιλέα Νεμτζῶν, δὲν ἐπρόφθανε βοηθός· μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ ὁποίου, μετὰ Θεόν, οὐ μόνον τὸ Μπέτζι ἐγλύτωσεν, ἀμὴ καὶ κατὰ κράτος ἐνικήθηκαν οἱ Τοῦρκοι. Τότε ὁ βασιλεὺς αὐτῶν σουλτὰν Μεχμέτης, ὄντας εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐντραπεὶς καὶ θυμωθεὶς, τὸν βεζίρην ἔκοψε, τὸν ρεῒζ ἐφέντην ἐκρέμασε, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἐφυλάκωσε μαζὶ καὶ τὴν γυναῖκά του Σουλτάναν, θυγατέρα Ἰωαννάκη Χρυσοσκουλαίου, καὶ τὴν μητέρα του Ρωξάνδραν, ὡς τάχα αὐτὸς τὸν ἐπαρακίνησε καὶ ἔκαμε τὸν πόλεμον· καὶ ἔκαμε δραγομάνον Τοῦρκον τὸν Σεφὲρ ἀγᾶ· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φοβηθεὶς μὴ χάσῃ τὴν ζωήν του, ὡς οἱ ῥηθέντες, ἔταξε τριακόσια πουγγία νὰ τὸν ἀφήσουν, ἐξ ὧν δίδωντας μίαν ποσότητα ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ τὰ ἀποπληρώσῃ, τὸν ἔφεραν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ πάλιν τὸν ἐφυλάκωσαν μέσα εἰς τὸ Ζιντὰν-καπί· δίδωντας δὲ καὶ ἐδῶ ἄλλην ποσότητα, καὶ μὴ δυνηθεὶς οὐδὲ μ' αὐτὰ νὰ τ' ἀπο-

γεμίση τὰ τριακόσια, ἐπῆραν ὅλο του τὸ τίποτες εἰς τὸ μιρί· καὶ μετὰ ἓξ μῆνας ἀπέθανεν εἰς τὴν φυλακὴν ἡ μητέρα του· καὶ μετὰ ἓξ ἄλλους μῆνας ἐλευθέρωσαν καὶ αὐτόν, καὶ τὴν γυναῖκά του· τώρα ἐδῶ μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ἐγεννήθη ὁ Νικόλαος βόδας. Μετὰ δὲ δύο μῆνας τὸν ἀπεκατέστησαν πάλιν εἰς τὴν δραγομανίαν, τὸν ἐχάρισαν τὰ χρεωστούμενα, καὶ ὅλο τὸ τίποτές του, ὁποῦ εἰς τὸ μιρὶ ἐπάρθηκεν. Ἡ ἐλευθερία του λέγουσιν, ὅτι ἔγινε θεόθεν, διὰ ἕνα ὄνειρο, ὁποῦ εἶδεν ὁ βασιλεύς· τὸ ἤκουσα, ὅταν ἤμουν καὶ ἐγὼ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν φυλακὴν φυλακωμένος διὰ πενῆντα πέντε πουγγία, χρέος τοῦ Ἰωάνβοδα τοῦ αὐθέντου μου, ὁποῦ ἀδίκως μὲ ψευδομαρτυρίας ἐχθροί μου τινές, ὁ Θεὸς νὰ τοὺς συγχωρήση, μὲ τὸ ἐφόρτωσαν· τὸ ὄνειρον φαίνεται εἰς τὸ φυλακῆς ἐγκώμιον, ὁποῦ ἔκαμα, καὶ εἶναι εἰς τὸ βιβλίον μου τὸ καλούμενον Πατερικὸν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, ὁποῦ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐτυπώθη καὶ αὐτό· εἴθε δὲ καὶ τὰ ἐναπολειφθέντα· ἔχωντας δὲ ὁ ἐξ ἀπορρήτων πολλὰ ἔξοδα τοῦ σεφερίου, καὶ μὴν ὄντας ἀρκετὸ τὸ διωρισμένο παρὰ τῆς βασιλείας ἐτήσιον εἰσόδημα, ἐζήτησε καὶ τοῦ ἐδόθη ἀρπαλίκι ἡ Ἀδριανούπολις χηρεύσασα· καὶ ἔκαμεν Ἀδριανουπόλεως τὸν ἀπὸ Καστορίας σοφώτατον Γεράσιμον, ὅστις ἔγινεν ὕστερον καὶ Ἀλεξανδρείας, ὡς γέγραπται· καὶ αὐτὸς μὲν ἐπιτελοῦσε τὰ τῆς ἀρχιεροσύνης, ὁ δὲ ἐξ ἀπορρήτων ἔπερνε τὸ εἰσόδημα. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἔγινε μεγαλώτατος σεισμὸς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ ἐκρημνίσθηκαν πολλὰ σπήτια, καὶ πολλοὺς ἐπλάκωσαν· τότε ὤντας εἰς τὴν Σμύρνην καὶ Παρθένιος ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπλακώθη ἀπὸ τὸ σπῆτι καὶ ἀπέθανεν, ὁμοίως καὶ ὁ Ἰγνάτιος μητροπολίτης Σμύρνης· ἔγινε δὲ Ἀλεξανδρείας ὁ ρηθεὶς Γεράσιμος.

Ἐκείνους τοὺς καιροὺς συνέβη καὶ ἐκεῖνο τὸ μεγάλο ζορμπαλίκι εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐκατέβασαν ἀπὸ τὸν θρόνον

τὸν ρηθέντα σουλτὰν Μεχμέτην, καὶ ἀνέβασαν τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην· ἔχοντες δὲ οἱ Τοῦρκοι συχνοὺς πολέμους μὲ τοὺς Γερμανούς, καὶ πάντοτε δυστυχεῖς, ἐσυμβουλεύθησαν νὰ στείλουν εἰς Γερμανίαν πρέσβεις νὰ ζητήσουν εἰρήνην· καὶ ἐδιαλέχθησαν δύο, Ζουλφικὰρ ἐφένδης καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ὑπῆγαν, καὶ ὕστερον ἀπὸ τέσσαρας χρόνους ἐγύρισαν. Δὲν ἐπέρασαν δὲ χρόνοι πολλοί, καὶ ἔχοντες πάλιν οἱ Τοῦρκοι πολέμους μὲ τοὺς Νέμτζους, μὲ τοὺς Μοσκόβους, καὶ μὲ τοὺς Λέχους, καὶ πάλιν δυστυχισμένους, μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀρχιστράτηγος ἐκεῖνος ὁ πρίγκιψ Εὐγένιος, ὅστις ἐνίκησε τὰ στρατεύματα τῶν Τούρκων τόσον, ὥστε ὁποῦ ἠφανίσθησαν, ἐχάθηκεν ὁ βεζίρης, καὶ ὅλοι οἱ μετ' αὐτοῦ πασάδες καὶ τὰ ἀσκέρια ὁποῦ εἶχον περάσει τὸν ποταμόν, μὲ γεφύρι, καὶ ἦλθαν ἐπάνω εἰς τὸν τόπον τῶν Νεμτζῶν· ὁ δὲ βασιλεὺς δὲν ἐπέρασεν, ἔμεινεν εἰς τὴν τένταν μετὰ ταῦ Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶ πασᾶ, μετὰ τοῦ μουφτῆ, καὶ τῶν καζιασκέριδων ἀπὸ τὸ ἐδῶθεν μέρος, καὶ ἐπρόσταξε καὶ ἐχάλασαν τὸ γεφύρι, διὰ νὰ μὴ γυρίσουν ὀπίσω τὰ ἀσκέρια, ἀλλὰ θέλοντες καὶ μὴ θέλοντες νὰ σταθοῦν εἰς τὸν πόλεμον, διὰ τοῦτο ὅλοι ἐχάθηκαν· καὶ ὁ βασιλεὺς βλέπωντας τὸν τόσον ἀφανισμόν, καὶ ἀφίνωντας καὶ χαζνέ, καὶ τζαντήρια, καὶ ὅλα, ἔφυγε καὶ ἦλθεν εἰς Μπελιγράδι, καὶ ἀπεκεῖ εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἔχοντες λοιπὸν οἱ Τοῦρκοι τοὺς πολέμους αὐτοὺς καὶ χαλασμούς, ἐσυμβουλεύθηκαν περὶ τῶν πρακτέων, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν πάλιν ἐλτζῆδες· καὶ οὕτως ἐστάλθηκαν ἀπὸ μέρους τῶν Τουρκῶν, ὁ ρεῒζ ἐφέντης Ραμῆ Μεχμέτης, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅστις τότε ἐτιμήθη παρὰ τῆς βασιλείας μὲ τίτλον αὐθέντου, τὸ νὰ λέγεται δηλαδὴ ἐκλαμπρότατος μπέης, καὶ ἐξ ἀπορρήτων· καὶ οἱ δύο ἰσότιμοι, καὶ αὐτοδύναμοι πρέσβεις· ὁμοίως ἐστάλθηκαν καὶ τῶν ἄλλων βασιλειῶν οἱ πρέσβεις ὅλο ἀπὸ δύο, καὶ αὐτοδύναμοι πληρεξούσιοι. Καὶ ἔγινεν ἡ συνέλευσις αὐτῶν εἰς τὴν

Καρλοβίτζαν, καὶ γενομένης πολλῆς λογοτριβῆς, ἔλαβε τέλος ἡ ἀναμέσον Ὀθωμανῶν, Γερμανῶν, Λέχων καὶ Μοσκόβων ἀγάπη, δίδοντες ὀπίσω εἰς τοὺς Λέχους οἱ Τοῦρκοι τὴν Καμενίτζαν, καὶ ἀντιλαβόντες τὰ πέντε καδηλίκια τῆς Μπογδανίας, Σουτζάβαν, Τζερνεοῦτζι, Χιρλέο., Χοτίνι, καὶ Σορόκαν, ὁποῦ εἶχαν πάρει οἱ Λέχοι. Μετὰ τούτους εἰρήνευσαν καὶ μὲ τοὺς Βενετζάνους, δίδοντες οἱ Βενετζάνοι ὀπίσω τὸν Ἔπακτον καὶ ἄλλους παραθαλασσίους τόπους, καὶ κρατήσαντες τὸν Μωρέαν, τὴν ἁγίαν Μαύραν, καὶ τὴν Πρεβεζαν. Ἐπιστρέψαντες δὲ οἱ ἐλτζίδες, ρεΐς ἐφέντης καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ πλησιάσαντες τρεῖς ὥρας σιμὰ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὁποῦ ἦτον ὁ βασιλεὺς, εὐγῆκεν ὁ τεφτερδὰρ ἐφέντης εἰς συνάντησιν αὐτῶν· πλησιάσαντες ἔτι μιᾶς ὥρας διάστημα, εὐγῆκε καὶ ὁ κεχαγιάμπεης, καὶ τοὺς ὑπεδέχθη, καὶ ἐλθόντες εἰς τὰ τζαντήρια, τοὺς ἐφίλευσεν· ὕστερα ὅλοι ἀντάμα μὲ ἀλάγι, καὶ μὲ τὰ γράμματα τῆς ἀγάπης βαστῶντές τα εἰς τὰς χεῖρας, ὑπῆγαν εἰς τὸν ἐπίτροπον καὶ τοὺς ἐφόρεσε σαμουρόγουναις, καὶ πέρνωντάς τους ὑπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς ἐφόρεσε καὶ ὁ βασιλεὺς σαμουρόγουνας, καὶ οὕτως ἦλθαν εἰς τὰ κονάκια τους. Ἀπὸ τότε λοιπὸν οἱ μεγιστᾶνες δὲν τὸν ἔλεγαν πλέον τερτζιμάνον, ἀλλ' ἐλτζήπεην, ὅστις μετὰ ταῦτα ἔκαμε παραίτησιν τοῦ ὀφφικίου τῆς μεγάλης δραγομανίας εἰς τὸν Νικόλαον βόδαν. Εἶχε δὲ υἱὸν καὶ ἄλλον, ὀνόματι Ἰωάννην, εὐμορφώτατον, ὅστις διεδέχθη τὴν δραγομανίαν, ἀφοῦ ἔγινεν ὁ ἀδελφός του Νικόλαος αὐθέντης Μπογδανίας, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ἔγινε καὶ Βλάχμπεης, καὶ μετὰ δύο χρόνους ἀπέθανε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν θρόνον του εἰς Βουκουρέστι· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ ἐξ ἀπορρήτων Ἀλεξάνδρου· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος κοντὰ εἰς τὰς ἄλλας ἀρετάς, ὁποῦ εἶχεν, εἶχε καὶ αὐτήν, τὸ νὰ μὴ μένῃ ποτὲ ἀργός, ἐνθυμούμενος τό, χρόνου φείδου· διὸ ἔκανε χρεία, μὴν ὄντας συ-

νομιλία, ἢ νὰ ἀναγινώσκῃ, ἢ νὰ γράφῃ, ἢ τὸ θαυμασιώτερον, ἕνας τοιοῦτος ἄρχοντας νὰ προσεύχεται τόσον, ὥστε ὁποῦ καὶ εἰς τὸ καΐκι, καὶ εἰς τὸ ἄλογο καβαλάρης ἐμελετοῦσε ψαλμοὺς καὶ εὐχάς· ἀκούσατε, ἡγεμόνες, καὶ σύνετε, μάθετε αὐθένται καὶ ἄρχοντες, καὶ ζηλώσατε! Ἤθελα, καὶ ἔπρεπε, νὰ γράψω ἐδῶ καί τινας εὐχάς, ὁποῦ αὐτὸς ἐσύνθεσε, καὶ ἐσυνείθιζε κάθ' ἡμέραν καὶ τὰς ἔλεγε, καὶ διὰ νὰ μὴ φανῶ ὀχληρὸς μὲ τὴν πολυλογίαν, τὰς ἄφηκα καὶ αὐτάς, ὡς καὶ ἄλλα.

Ὕστερα δὲ ἀπ' αὐτὸν ἕως τῆς σήμερον ἐδραγομάνευσαν ἕως εἴκοσιν, ἀμὴ ὡς τοῦτον οὐδείς· καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν Νικόλαον αὐθέντευσαν εἰς Μπογδανίαν, ἕως εἴκοσι, καὶ ἄλλοι τόσοι εἰς Βλαχίαν, ἀλλὰ ὡς τοῦτον, καὶ ὡς τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ τὸν Σερμπάνον, κανείς· διὰ τοὺς κατωτέρω δύο ἀκόμη γράφω, καὶ ὄχι ἄλλον.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, υἱὸς τοῦ ἄγα Γιαννάκη, υἱοῦ χατμάνου Κωνσταντίνου, ἀπὸ καπικεχαγιᾶς ἔγινεν αὐθέντης Βλαχίας, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀγάπην. Τοῦτος ἐστάθη ἐπίσημος διὰ τὴν πολυχρόνιον αὐθεντείαν, ὅτι αὐθέντευσεν ὑπὲρ τοὺς ὀκτὼ χρόνους, ὡς ἄλλος οὐδεὶς τώρα εἰς αὐτοὺς τοὺς καιρούς, ἐπίσημος διὰ τὴν καλοσύνην καὶ ἐλεημοσύνην, καὶ ἄλλα καλὰ ὁποῦ εἰς τὴν Βλαχίαν ἔκαμε, καὶ διδασκάλους ἐδιώρισεν εἰς τὰ σχολεῖα μὲ μεγάλους μισθούς, καὶ τροφὰς πτωχῶν μαθητῶν ἐτησίους ὑπὲρ τὰ εἴκοσι πουγγία· ἐπίσημος διὰ τὸ μοναστήριον, ὁποῦ πλησίον τοῦ Βουκουρεστίου ἔκτισε, καὶ εἰς τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Γρηγορίου τὸ ἀφιέρωσεν· ἐπίσημος καὶ διὰ τὴν νέαν αὐθεντικὴν κούρτην, ὁποῦ ἐκ θεμελίων ἔξω τοῦ Βουκουρεστίου ἔκτισεν, ὅτι ἡ πρώτη ἡ παλαιὰ εἶναι κατὰ μεσῆς· ἡ δὲ προτητερινὴ ἡ ἐξ ἀρχῆς, ἦτον εἰς τὸ Τιργόβιστον, τρεῖς ἡμέρας μακρὰν τοῦ Βουκουρεστίου, καὶ διὰ τὸ μάκρος ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι, καὶ τὸν Δούναβιν, τὴν ἄφηκεν ὁ Σερβάνβοδας, νομίζω, ἢ ὁ ἀδελφός του

Κωνσταντήνδοδας, καὶ ἐλθόντες εἰς Βουκουρέστι ἔκτισαν τὴν κούρτην, τὸ παλάτιον, ἤγουν τὰ αὐθεντικὰ ὀσπήτια. Τέλος ἐμαζιλεύθη, ἐξωρίσθη, ἀνεκλήθη, ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ κάθηται τώρα εἰς τὸ εἰς τὸν Κουρούτζεσμε ὀσπήτιόν του, ὁποῦ τὸ λέγουν πεντακοσίων πουγγίων καὶ περισσότερον, ὅτι ἐσήκωσε πολὺν πλοῦτον ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, ὡς οὐδεὶς ἕτερος τώρα εἰς αὐτοὺς τοὺς καιρούς.

Γρηγόριος Γκίκας, υἱὸς τοῦ ἀποκεφαλισθέντος Ἀλεξάνδρου Γκίκα, ἀπὸ δραγομάνος καὶ αὐτὸς ἔγινε Βλάχμπεης, καὶ τὸν πρῶτον χρόνον τῆς μάχης ἐσκλαβώθη ἀπὸ τοὺς Ρούσσους, ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, καὶ ἐστάλθη εἰς Πετρούπολιν· εὐθὺς δὲ ὁποῦ ἐτελείωσεν ἡ ἀγάπη, ἐστάλθη ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν αὐθέντης εἰς Μπογδανίαν. Καὶ ἐστέρχθη μὲν καὶ ἐβεβαιώθη καὶ παρὰ τῆς βασιλείας τῶν Ὀθωμανῶν, πλὴν σὰν μὲ στανιὸ, κάνωντας, ὡς λέγει ὁ λόγος, τὰ πικρὰ γλυκά· ὅτε μετὰ δύο χρόνους ἐστάλθη καπιτζίμπασης, καὶ ἐπῆρε τὸ κεφάλι του· καὶ ἀγκαλὰ μὲ αἰτίαν ἄλλην καὶ ἔγκλημα, διὰ νὰ μὴ σκανδαλισθῇ ἡ βασιλεία τῶν Ρωσσῶν, ἡ ἀληθινὴ ὅμως αἰτία ἦτο μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὴν Ρωσσίαν, καὶ φρονεῖ τὰ τῶν Ρώσσων, καὶ τὸν ἔχουν οἱ Ρῶσσοι κατάσκοπον. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἀνεφέραμεν περὶ τοῦ πατρός του, ἀκόλουθον εἶναι νὰ γράψωμεν καὶ περὶ αὐτοῦ· καὶ λοιπὸν λέγομεν.

Ἀλέξανδρος ὁ ρηθεὶς ἦτον ἐκ μὲν τοῦ πατρὸς Γκίκας, ἤγουν Ἀρβανίτης· τῶν δὲ Γκίγκιδων τὸ γένος τοῦτο ἐπίσημον, ὡς παλαιὸν καὶ αὐθεντικόν· ἐκ δὲ μητρὸς Μαυροκορδάτος, υἱὸς Ρωξάνδρας, θυγατρὸς τοῦ ἐξ ἀπορρήτων· εἶχε δὲ ἀδελφὸν Γρηγοράσκον, μέγαν δραγομάνον· ἀφοῦ δὲ ἐκεῖνος αὐθέντευσεν, ἔλαβεν αὐτὸς τὴν δραγομανίαν. Κατὰ δὲ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν πρῶτον ἔτος, εἰκοστῇ ἕκτῃ Γανουαρίου, πρώτῃ ὥρᾳ τῆς νυκτός, ἔστειλεν ὁ ἐπίτροπος καὶ ἔφερεν αὐτὸν, καὶ εὐθὺς ἀφοῦ ἐμβῆκε, χωρὶς νὰ τὸν σογλεν-

τερντίση, τὸν ἐσήκωσεν εἰς τὸ χάψι τοῦ Μουζούραγα εἰς τὸ τουμπροῦκι· τῇ τρίτῃ δὲ ὥρᾳ ὑπῆγεν ὁ μπαςκαπικουλοὺκ Ἀπδήαγας μὲ καμία εἰκοσαριὰ τζοκαντάριδες εἰς τὸ εἰς τὸ Φανάρι ὀσπήτιόν του, καὶ κτυπῶντας καὶ κλοτζῶνται τὴν πόρταν, τὴν ἄνοιξεν, ἐμβῆκεν, ἀνέβηκεν, ἐβούλλωσε τοὺς ὀδάδες, καὶ τὸ λιμάνι, καὶ ἔπεσε, καὶ ἐκοιμήθη· τὸ δὲ ταχὺ ἦλθαν ἄνθρωποι τοῦ δεφτερδάρη, καὶ ὁ μεγάλος βασιλικὸς ἰμπροχόρης, καὶ ἀνοίξαντες ὅλους τοὺς ὀδάδες καὶ σεντούκια καὶ δολάπια, ἔγραψαν τὰ πράγματα ὅλα· καὶ τὴν αὐτὴν νύκτα ὑπῆγεν ὁ ἰμπροχόρης καὶ εἰς τὸ χωρίον Κουρού-τζεσμὲ, καὶ ἐβούλλωσε καὶ τὰ ἐκεῖ ὀσπήτιά του, καὶ ἔγινε μεγάλη ἐξέτασις διὰ τὸ τίποτές του· καὶ τὸ πλέον πολύτιμον τὸ ἔβαλαν εἰς μαγούνα, κὰ τὸ ἔφεραν εἰς τὸ μπάμπι-χουμαγιούν, ἤγουν τὸ βασιλικὸ σαράγι· καὶ τὰ πλέον ἐκλεκτά, ἤγουν τζεβαερικά, μαλαματικὰ καὶ ἀσημικὰ τὰ ἐπῆραν ἴσα εἰς τὸν βασιλέα· ὁ δὲ βασιλεὺς ἄλλα μὲν ἐκράτησε, ἄλλα δὲ ἔστειλε μέσα εἰς τὸ ἐντεροὺν χασνεσί. Καὶ ὁ μὲν ἄθλιος δραγομάνος ἐκείτετο εἰς τὴν φυλακὴν μὲ δύο ἀλυσίδας εἰς τὰ ποδάρια· ὁ δὲ κεχαγιάμπεης ἔστελνε τὸν κιατίπην του ἀκολούθως τὰς τρεῖς ἡμέρας, δύο καὶ τρεῖς φοραῖς τὴν ἡμέραν, καὶ τὸν ἐρωτοῦσε διὰ τὸ τίποτές του· ἐκεῖνος δὲν ἔλεγεν ἄλλο, παρὰ πῶς, ὅ,τι καὶ ἂν ἔχῃ, μέσα εἰς τὸ σπῆτι του εἶναι, καὶ οἱ ἄνθρωποί του τὸ ξεύρουν. Τῇ δὲ πρώτῃ Φεβρουαρίου ἄνοιξαν ὅλα του τὰ χαρτία, τὰ ἐδιάβασαν, καὶ εὑρέθηκαν ὁμολογίαι τριακοσίων ὀγδοήκοντα πουγγίων, ἄσπρα μετρητὰ ὑπὲρ τὰ εἴκοσι, καὶ μὲ τὴν ὕλην τῶν ὀσπητίων, καὶ μ' αὐτὰ τὰ ὀσπήτια ὑπὲρ τὰ ἑπτακόσια. Τὴν ἰδίαν ὥραν ὁποῦ ἐσήκωσαν τὸν δραγομάνον, ἐξώρισαν καὶ τὸν ρεΐς ἐφέντην εἰς τὴν Κανστάνπολιν τὴν πατρίδα του· αἱ δὲ αἰτίαι τῆς τοιαύτης καταδίκης διάφοροι ἐλέγοντο, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ἐπιάσθηκε γράμμα, ὁποῦ ὁ δραγομάνος ἔγραψεν εἰς τοὺς Γερμανοὺς πῶς τὰ δῶρα, ὁποῦ ἔστειλαν εἰς τὸν

ρεΐς ἐφένδην, εἰς ἄλλα πρόσωπα τὰ ἔδωκεν. Ἄλλοι λέγουν πῶς εἶναι διὰ τὰ σύνορα τῆς Βόσνας, ἐπειδὴ εἰς τὰ τρατάτα δὲν περιέχονται καθαρὰ τί λογῆς νὰ ξεχωρισθοῦν, ἀλλὰ με λέξεις ἐκβίβοκας, τὰς ὁποίας οἱ Γερμανοὶ τὰς μεταχειρίζονται τώρα καθὼς θέλουν, καθὼς τοὺς συμφέρει· καὶ ἄλλοι πῶς εἶναι διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βελιγραδίου, τὸ ὁποῖον οἱ Γερμανοὶ εὐθὺς τότε εἰς τὰς ἀρχάς, ὁποῦ ἐνικήθησαν, ἦτον διὰ νὰ τὸ δώσουν, ὁ δὲ ρεΐς ἐφέντης μετὰ τοῦ δραγομάνου τὸ ἀνέβαλε, λέγωντας, πῶς πρέπει νὰ προσμείνουν, ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ ἐλτζῆς τῆς Φράντζας, καὶ ἔτζι ἔχοντες καιρὸν οἱ Γερμανοὶ τὸ ἐκρήμνισαν, καὶ τὸ ἔδωκαν κρημνισμένον. Τῇ δεκάτῃ Φεβρουαρίου μηνυθεὶς ὁ ἐπίτροπος ἀπὸ τὸν βασιλέα, ὑπῆγε καὶ ἔκαμε μίαν ὥραν, γυρίζωντας εὐθὺς ἐπρόσταξε καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ χάψι ὁ μουζούραγας, ὁ σούμπασης, καὶ ὁ χασάσπασης, καὶ εὔγαλαν τὸν ταλαίπωρον δραγομάνον, βαστῶντές τον δύο ἀπὸ τὸ ζωνάρι, καὶ τὸν ὑπῆγαν ἐμπρὸς εἰς τὸ ἀλάϊ κιόσκι εἰς τὸ Δεμὶρ καπί, ὁποῦ ἐκάθετο ὁ βασιλεύς· ἐφώναξε δὲ ὁ ἀρροίζικος· «Πατισαχίμ, πεντίνου δεβλετὲ, σαδακάτιλε χιζμὲτ ἰττίμ, ἀδαλὲτ ἐγλέ!» ὅμως συγλεντίρμεσδὲν τὸν ἀπεκεφάλισαν. Τῇ ἑνδεκάτῃ διὰ προσταγῆς τοῦ ἐπιτρόπου ἐπροβιβάσθη εἰς τὸ ὀφφίκιόν του τὸ τῆς μεγάλης λογοθεσίας τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ὁ μέγας σκευοφύλαξ ἰατρὸς Μιχαλάκης Μαμωρᾶς· ὁ δὲ μέγας χαρτοφύλαξ, καὶ μέγας σπαθάρης Μιχαλάκης Ρωσσέτος εἰς τὸ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος, καὶ μέγας χαρτοφύλαξ ἔγινε ὁ μέγας σουτζλιάρης Ἀλέξανδρος Σοῦτζος· τῇ δὲ εἰκοστῇ ὁ ἐπίτροπος ἐφόρεσε καββάδι διὰ δραγομάνον τὸν Γιαννάκην Μπόγδανον, τὸν ἐπρόσταξε δὲ νὰ μὴν ἀνακατώνεται εἰς τὸ ὁμούρ, ὡς ὁ ἄλλος, παρὰ μόνον εἰς τὸ τοῦ δραγομανλικίου.

Τοῦτος ἦτον ἀπὸ τὴν Τζάραν, ὡσὰν νὰ πῇς ἀπὸ τὰ χωρία τῆς Μπογδανίας, τὸ ἐπινόμι Καλμούκης, ποταπὸς τὸ γένος, ἀρχὴ δὲ τοῦ γένους του καὶ τιμή. Ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν

Πόλιν, ἔγινε γραμματικὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀποκεφαλισθέντος, εἶτα καὶ καπικεχαγιᾶς τοῦ αὐθέντου τῆς Βλαχίας Γρηγόρβοδα τοῦ Γκίκα, ἀδελφοῦ τοῦ ἀποκεφαλισθέντος, καὶ ἀπὸ καπικεχαγιᾶς δραγομάνος, καὶ ἀπὸ δραγομάνος μετὰ καιρὸν αὐθέντης Μπογδανίας τῆς πατρίδος του, καὶ ἀπὸ Καλμούκης μετωνομάσθη δι' εὐφημίαν Καλλιμάχης. Τότε εὑρέθηκα κ' ἐγὼ εἰς Μπογδανίαν ἐλθὼν ἀπὸ Βλαχίαν, μὲ τὸ μέγα καὶ πηχιαῖον ξύλον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, (προσκυνοῦμεν τὴν δύναμιν του) ἐλεημοσύνην ζητῶν διὰ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Χλωροποτάμου, καὶ λαμβάνων πλουσίως. Τότε συνέβη καὶ ἡ ἀπὸ τῆς βασιλείας ἀποστασία ἑνὸς σουλτάνου ἀδελφοῦ τοῦ Ταταρχάνη, μὲ τὸ νὰ ἐζητοῦσε νὰ εὐγάλη τὸν ἀδελφόν, νὰ γίνη αὐτὸς Ταταρχάνης· ἡ δὲ βασιλεία διατὶ δὲν τὸν ἤθελε, ξέχασα τὴν αἰτίαν· καὶ πατήσας τὴν Μπογδανίαν, ὡς γειτονεύουσα τῆς Ταταρίας ἡ Μπογδανία, τὴν ἐλεηλάτησε, καὶ ἐσκλάβωσε πολλούς, καὶ ἦλθεν ἕως εἰς τὸν ποταμὸν Προῦτον, πλησίον τοῦ Γιασίου τέσσαρας ὥρας· ἐκίνησε νὰ ἔλθη καὶ εἰς τὸ Γιάς, νὰ ἁρπάξη, νὰ ρημάξη, νὰ σκλαβώση, καθὼς καὶ τὴν Τζάραν. Ἡ δὲ δύναμις τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοῦ ἐν αὐτῷ σταυρωθέντος μεγάλου θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, (προσκυνοῦμεν τὸ ὄνομά του), φῶς φανερὰ τοὺς ἐμπόδισε, Σεπτεμβρίου δεκάτη τετάρτη, ἀνήμερα τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ· τότε γὰρ εἶχαν κινήσει, καὶ εὐθὺς τὴν αὐτὴν ὥραν εἶχαν γυρίσει, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχαν συμφωνήσει. Καθὼς ποτὲ τὸν Χοσρόην βασιλέα Περσῶν, καὶ ἄλλους ἡ δύναμις τοῦ ἁγίου μανδηλίου ἐμπόδισεν, ὁποῦ ἐπολεμοῦσαν τὴν Ἔδεσσαν, εἰς ἣν ἦτο τὸ ἅγιον μανδήλιον (μεγάλη ἡ χάρις του). Τοῦτο δὲ τὸ θαυμαστὸν ἐμπόδιον, φυγόντες τινὲς Μπόγδανοι ἀπὸ τὸ τάμπουρο τῶν Τατάρων, ὁποῦ ἦσαν σκλαβωμένοι, καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Γιάς, τὸ ἐδιηγοῦντο εἰς τοὺς ἄρχοντας καὶ εἰς ὅλους, καὶ ὅλοι ἐδώκαμεν δόξαν τῷ τῶν ὅλων θεῷ, ἀπηλπισμένοι ὄντες,

καὶ τὰ τῶν ἀπηλπισμένων παθόντες, θρήνους, καὶ κλαυθμοὺς καὶ ὀδυρμούς· καὶ ὁ αὐθέντης μὴν ὤντας εἰς τὸ Γιάς, ἦτον ἀκόμη εἰς τὴν Πόλιν, προσμένωντας νὰ καταπέση ἡ ἀποστασία, καὶ εἶτα νὰ ἔλθῃ. Ἡ ἱστορία αὕτη φαίνεται εἰς πλάτος μὲ ὅλα τὰ περιστατικά της εἰς τὸ βιβλίον μου Κῆπος Χαρίτων λεγόμενον. Τοῦτος ὁ ἡγεμὼν ἦτο πρᾳότατος, ἄλλος Διονύσιος Σκοπέλων (?), καὶ μετὰ τρεῖς χρόνους μανζιλευθείς, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ζήσας ὡς λέγουν, ἕως ἑκατὸν δέκα χρόνους, ἀπέθανεν εἰς τὸ εἰς τὸν Κουροῦ-τζεσμὲ ὀσπήτιόν του ἐν εἰρήνῃ.

Γρηγόριος, τούτου υἱός, αὐθεντεύσας εἰς Μπογδανίαν· μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας χρόνους, νομίζω, ἐφέρθη εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἀπεκεφαλίσθη, μαζὶ καὶ ὁ Νικολάκης Σοῦτζος μπὰς καπικεχαγιᾶς του καὶ μέγας δραγομάνος, τῷ πρώτῳ ἔτει τοῦ πολέμου, ὅταν τὰ εἰς Μπογδανίαν ἀπελθόντα ἀσκέρια τῶν Τουρκῶν ἐνικήθηκαν ἀπὸ τοὺς Μοσκόβους, καὶ ἐδιώχθηκαν, διὰ νὰ σκεπασθῇ ἡ ἐντροπὴ τοῦ διωγμοῦ μὲ τὸν φόνον αὐτῶν τῶν ἀθώων, τάχα πῶς δὲν ἐκυβέρνησαν καλῶς τὰ τῆς Μπογδανίας, καὶ διὰ τὴν κακὴν κυβέρνησιν αὐτῶν δὲν ἐπρόκοψαν οἱ Τοῦρκοι· καὶ ἔγινε τὸ ἴδιον, ὁποῦ ὁ λόγος λέγει, ἔφταιξεν ὁ γάδαρος, κ᾽ ἔδειραν τὸ σαμάρι.

Ἄρχοντες, Πραγματευταὶ καὶ Διδάσκαλοι.

Κωνσταντῖνος Δράκος Σοῦτζος, Πολίτης, περιφανής, ἐπίσημος, διὰ τὴν ἀρχοντίαν καὶ τὴν προκοπήν, ὅτι ἦτον εἰς τὰ ἑλληνικά, λατινικά, καὶ ἀραβικὰ ἄριστος, ὡς ὀλίγοι· ὅθεν ἔκαμε καὶ λεξικὸν ἑλληνοτουρκικόν· εἶχε καὶ βιβλιοθήκην. Ἐστάθη μπὰς καπικεχαγιᾶς Κωνσταντήνδοδα, καὶ καπιγιολδάσης μου, καὶ πατὴρ πέντε υἱῶν· ἀπ᾽ αὐτοὺς ὁ ἕνας, ὁ ῥηθεὶς μέγας χαρτοφύλαξ καὶ μέγας σουτζλιάρης Ἀλέξανδρος, ἐκρεμάσθη παρὰ τοῦ βεζίρη εἰς τὴν πόρτα τοῦ εἰς τὸ Φανάρι ὀσπητίου του, δια-

βληθείς, ὅτι ἔχει σκλάβαν Τοῦρκα καὶ τὴν κοιμᾶται· ἤ, τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, ὅτι ὠργάνιζε διὰ νὰ αὐθεντεύσῃ πάλιν ὁ Κωνσταντήνβοδας, μανζίλης ὥντας, καὶ διὰ νὰ μὴ τὸ κατορθώσῃ, διεβλήθη· ὁ ἄλλος ο Νικολάκης μέγας δραγομάνος ἀπεκεφαλίσθη, ὡς γέγραπται· ὁ δὲ Μιχαλάκης ὁ μικρότερος αὐθεντεύει τώρα εἰς τὴν Βλαχίαν.

Ἰακωβάκης, Πολίτης Σταυροδρομίτης, περιφανὴς καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν προκοπὴν καὶ τὴν ἀρχοντίαν, Ῥίζου πραγματευτοῦ υἱός, καπιγιολδάσης μου καὶ αὐτός. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὸν Κωνσταντήνβοδα, καὶ εὐδοκιμήσας, ἔφθασε μέγας σπαθάρης, καὶ πενθερὸς δύο αὐθέντων, τοῦ ἀποκεφαλισθέντος Γρηγορίου Γκίκα καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Γκίκα τοῦ ἐξαδέλφου του· τοῦτος ὁ Ἰακωβάκης τόσον ἐστάθη ἐπίσημος, ὥστε εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς μάχης ἐδιωρίσθη παρὰ τῆς βασιλείας ἐλτζῆς μαζὶ μὲ ἕνα τοῦ δεβλετίου νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ ὀρδὶ τῶν Μοσκόβων διὰ τὴν ἀγάπην, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν ἔγινε τότε. Τοῦτος ἔχει εἰς τὸ Σταυροδρόμι, καὶ εἰς τὸν Μπουγιοὺκ-δερὲ σπήτια ἑκατὸν πουγγίων, καὶ περισσότερον, καὶ βιβλιοθήκην. Ἐτύπωσε καὶ αὐτὸς ἕνα τῶν βιβλίων μου, περιέχον ἄλλα τινά, καὶ τρεῖς λόγους πανηγυρικούς, ἕνα πρὸς Ἰωσὴφ τὸν μνήστορα, καὶ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον, καὶ υἱόν του, δεύτερον πρὸς τὸν ἅγιον Νικόλαον, καὶ τρίτον πρὸς τὸν ἅγιον Γεώργιον, (τὴν εὐχήν τους νὰ ἔχωμεν). Ἡ δὲ βιβλιοθήκη αὐτοῦ, καὶ τοῦ Σούτζου, καὶ ἄλλων ἀρχόντων καὶ ἀρχιερέων, ἔγιναν ἀπὸ τὴν μίαν βιβλιοθήκην Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων, Νικολάου βόδα, καὶ Κωνσταντήνβοδα, ἥτις ἐπουλήθη, ζῶντος τοῦ Κωνσταντήνβοδα, διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ χρέος του, καθὼς ἐπουλήθη καὶ τὸ εἰς τὸ Φανάρι ὀσπήτιόν του· αὐτὴ δὲ ἡ βιβλιοθήκη ἦτον μεγάλη, εἶχε χιλιάδας βιβλία, ὡς τριῶν τοιούτων μεγιστάνων βιβλιοθήκη.

Γεώργιος Πολίτης, υἱὸς Σταυράκη ἰατροῦ ἐπισήμου, ἐπισημότερος δὲ αὐτός, ἤ διὰ νὰ εἴπω ἀληθέστερον, ἐπισημότατος

πάντων τῶν τότε μεγιστάνων Ρωμαίων, καὶ ἐνδοξότερος, ὅτι ἐχρημάτισε μεγάλος σπαθάρης, καὶ πρῶτος καπικεχαγιᾶς καὶ ἄλλου αὐθέντου, καὶ τοῦ Στεφάνδοδα Ρακοβίτζα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, αὐθέντης τοῦ αὐθέντου Στεφάνδοδα, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς ἡμέρας ὑπερυψώθη, ὑπερεπλούτησεν, ὡς πρὸ χρόνων εἰς τοὺς χρόνους μας ὁ Γιακούπης Ἀρμένης ὁ ἀποκεφαλισθεὶς, καὶ ἔγινε περίφημος τόσον, ὥστε ἡ φήμη του ἔφθασε καὶ εἰς τὸν βασιλέα. Ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου, ὅσο μεγάλη καὶ ἂν ἦναι, ὡς ὄναρ παρέρχεται, καὶ ὡς ἄνθος μαραίνεται, πολλῷ μᾶλλον Ρωμαίου, καὶ σκλάβου Τουρκῶν, καὶ τοῦτος λοιπὸν παρὰ τῆς βασιλείας καταδικασθεὶς, ἐκρεμάσθη ἐμπρὸς εἰς τὴν πόρτα τοῦ εἰς τὸ Μέγα Ρέμα νεοκτίστου σπιτίου του, καὶ ἔγινε τὸ τίποτές του ὅλο ἀφεντικό, τὸ ὁποῖον τὸ εἶπαν ἄλλοι μὲν ὑπὲρ τὰ χίλια, ἄλλοι δὲ χιλιάδας πουγγία. Καὶ παρῆλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα κ' ἐγώ, ὡς ὁ Δαβίδ, τον τοπον αὐτοῦ, καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. Ἕως τίνος λοιπόν, ὦ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἕως πότε ἐστὲ βαρυκάρδιοι; ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα, καὶ ζητῆτε ψεῦδος; ἰδοὺ, νά, ἀπ' αὐτὸν, καὶ ἄλλους πολλούς, ὡσὰν αὐτοὺς, καὶ σεῖς γνωρίσατε τὸ τέλος τῆς ματαιότητος καὶ τὸ κέρδος τοῦ ματαίου καὶ ψευδοῦς τούτου κόσμου! Μίαν ἡμέραν μὲ τὴν γυναῖκά του μαζὶ καὶ μὲ τοῦτον συντρώγοντας ἐγὼ, ὄντας εἰς τὴν Πόλιν, ἔχωντας τὸ τίμιον ξύλον, καὶ ἔχωντας τὸ σπῆτί του σπῆτί μου, κονάκι μου, ὅθεν ἔχωντας καὶ τὴν φιλίαν ἐξαίρετον, καθὼς καὶ πάντων τῶν Φαναριωτῶν τέσσαρας χρόνους, ὁποῦ εἰς τὴν Πόλιν διέτριψα, εἶχα τὴν φιλίαν καὶ τὰ σπήτιά τους κονάκια· καὶ μεγαλορρημονῶντας ὁ μακαρίτης, λέγωντας, πῶς διὰ τὴν δικαιοσύνην του καὶ τὴν σωφροσύνην του εὐτυχεῖ, καὶ πολλάκις καὶ ἀπὸ Βλάχους, καὶ ἀπὸ Μπόγδανους κατατρεχθεὶς, ὁ Θεὸς τὸν ἐγλύτωσε, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ἄλλους τινὰς κατακρίνωντας, τὸν εἶπα ἐγὼ — δὲν εἶναι, ἄρχον ἀδελφὲ, ὅλα τὰ γλυτώματα ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ

τὴν ἀρετήν μας, ἀμὴ μερικαῖς φοραῖς εἶναι καὶ διὰ διόρθωσίν μας, μερικαῖς δὲ καὶ διὰ κακόν μας χειρότερον! Ἕνα καιρὸν (τὸν εἶπα καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτὴν), ἕνας κλέπτης κοιμώμενος ὑποκάτω εἰς ἕνα τειχόκαστρο παλαιό, ἐφάνη ἄγγελος, καὶ τοῦ εἶπε, σήκω, παραμέρισαι, ὅτι εἶναι νὰ πέσῃ ὁ τοῖχος· ἐξύπνησεν ὁ κλέπτης, ἐσηκώθη, ἐπαραμέρισεν, ἔπεσεν ὁ τοῖχος· ὅθεν ἐχάρη, καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν, ὁποῦ τὸν ἐγλύτωσεν, καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ὑπάγει εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ προσφέρει λαμπάδα, λιβάνι, καὶ κηρὶ, δι' εὐχαριστίαν· τὴν νύκτα βλέπει πάλιν τὸν ἄγγελον, καὶ τοῦ λέγει, — διατὶ ἐπρόσφερες εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκεῖνα, ὁποῦ ἐπρόσφερες; τὰ ἐπρόσφερες τάχα διὰ εὐχαριστίαν, ὁποῦ σ' ἐγλύτωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ ἐθάρρεψες, πῶς ἀρέσει τὸν Θεὸν ἡ πολιτεία σου; ὄχι δὲν τὸν ἀρέσει! ἀμὴ σ' ἐγλύτωσε, διὰ νὰ λάβῃς πικρὸν καὶ ἄτιμον θάνατον, καθὼς σὲ πρέπει! Δὲν ἐπέρασαν ἡμέραις, καὶ πιάνουν τὸν κλέπτην, καὶ τὸν κρεμνοῦν. Τώρα, καὶ ἡ εὐγενεία σου (καὶ νὰ μὲ συμπαθήσῃς, ὅτι μὲ θάρρος καὶ πόνον ὁμιλῶ) μὴ νομίζῃς ὅλα ἐκεῖνα τὰ γλυτώματα διὰ τὴν καλοσύνην σου, καὶ τὰ πέρνεις ὅλα διὰ καλόν σου, ἀμὴ συλλογίσου καὶ τὰ ἐναντία, καὶ πρόσεχε! Τὸν εἶπα καὶ ἄλλην φορὰν ἄλλα, καὶ ὅτι ν' ἀφήσῃ τὴν Πόλιν, νὰ ὑπάγῃ εἰς Γερουσαλὴμ, ἕνα μὲν διὰ νὰ προσκυνήσῃ τὸν ἅγιον Τάφον, ὡς ἄλλοι πολλοὶ, δεύτερον, διὰ νὰ δώσῃ ἐλεημοσύνην πολλὴν, ὡς πολὺ πλούσιος, νὰ κυβερνηθοῦν οἱ ἐκεῖσε, καὶ τρίτον, διὰ νὰ λησμονηθῇ τὸ ὄνομά του, μὴ βλέποντες τὸ πρόσωπόν του μερικὸν καιρόν, ὁποῦ καὶ Τοῦρκοι, καὶ Ἑβραῖοι, καὶ Ἀρμένιδες, καὶ Φράγγοι, καὶ Ρωμαῖοι τὸν Σταυράκογλου καθ' ἡμέραν τὸν εἶχασιν εἰς τὸ στόμα τους, ὡς καὶ ρημάδα τὸν εὔγαλαν μετὰ τὸν θάνατόν του διὰ στίχων, καὶ τὴν ἐτύπωσαν εἰς Βενετίαν. Αὐτὸς δὲ ζῶντας ἔστειλε, καὶ ἐτύπωσεν εἰς Λείψιαν εἰς δύο τόμους τὸ θεολογικὸν βιβλίον Ἰωσὴφ τοῦ Βρυεννίου, διὰ μεσι-

τείας τοῦ Πτολεμαΐδος, ὕστερον δὲ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ Βρυέννιος ἔζουσεν, ὅταν ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων ἐψυχομαχοῦσεν, ἐπὶ τῆς βασιλείας, θαρρῶ, Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου. Ὁ μακαρίτης Σταυράκογλους ἦτο μεταδοτικὸς, καὶ μεγαλόδωρος· ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας γρόσια ἔστειλε, καὶ ἀνεκτίσθη ἕνας ολόκληρος τοῖχος τοῦ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν Ἰβήρων μὲ τὰ κελλία, καὶ ἕνα παρακλῆσι τοῦ ἁγίου Γεωργίου· ἔδωκε κ' ἐμένα πρὸς τοῖς ἄλλοις πεντακόσια γρόσια, καὶ ἀγόρασα τὸ μάλαμα τὸ ὁποῖον ἐστόλισα τὸ τίμιον ξύλον, τὸ ὁποῖον μὲ τὸ μάλαμα τοῦτο, μὲ τὰ διαμάντια, καὶ τὰ σμαράγδιά του, μ' ἐκόστισεν ὑπὲρ τὰ πέντε πουγγία· ἔτι μ' ἔδωκεν ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια, καὶ ἀγόρασα μίαν κανδήλαν ἀσημένιαν μίαν καὶ ἥμιση ὀκᾶ. Μ' ἔδωκε καὶ ὁ σπαθάρης Ἰακωβάκης ἄλλα τόσα, καὶ ἀγόρασα ἄλλην μίαν παρομοίαν· ἔφερα καὶ ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν μίαν δύο ὀκάδες, καὶ ἀπὸ τὴν Βλαχίαν μίαν δύο ἥμιση ὀκάδες, καὶ εἶναί ταις τώρα καὶ ἡ τέσσαρες κανδήλαις εἰς τὸ Χλωροποτάμου ἕνα ἀξιοθέατον θέαμα. Ἔτι, ὅταν ἐγίνετο εἰς τὴν Πόλιν ὁ βασιλικὸς δοναμᾶς διὰ τὴν γένναν τοῦ βασιλόπαιδος μίαν ἑβδομάδα, κ' ἐκλείσθηκαν τὰ κτίρια, καὶ ἀνοίχθηκαν ἡ φυλακαῖς, καὶ ἔλειψε τὸ ἀλισβερίσι, καὶ ἐφεγγοβολοῦσαν ἡ νύκτες διὰ τὰ πολυάριθμα φῶτα, καὶ ἐγελοῦσαν ἡ ἡμέραις διὰ τὰ μυριάριθμα παίγνια καὶ ταῖς χαραῖς, ἐστολίσθηκαν τὰ τζαρσία, καὶ ἐστολίσθηκαν τὰ σπίτια μικρῶν τε καὶ μεγάλων, Τουρκῶν τε, καὶ τῶν ἄλλων, καὶ συνερίζοντο ποῖος τὸν ἄλλον νὰ περάσῃ εἰς τὸν σπολισμὸν τοῦ σπητίου του, εἰς πολυκάνδηλα, καθρέπταις, ὡρολόγια κρεμαστὰ, στρωσίδια, καὶ ἄλλα διάφορα, καὶ σπάνια, καὶ ὅλο πολύτιμα πράγματα, τότε δὴ τότε, ὅταν ταῦτα ἐγίνοντο ἐγὼ ἐκείτουμουν ἀσθενὴς εἰς τὸ Ἐγρίκαπι, ἦλθεν ὁ προεστὼς τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῆς Θαυματουργοῦ νὰ μὲ ἰδῇ, καὶ συνομιλοῦντες μὲ εἶπαν διὰ τὴν ἁγίαν

τράπεζαν ὅτι δὲν ἔχει σκέπασμα ἄξιον καθὼς πρέπει· καὶ εὐθὺς γράφω πρὸς αὐτὸν—ἄρχοντα, λέγωντας, τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον ὁρίζει ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ Θεοῦ τῷ Θεῷ, καὶ στεῖλαι στόλισαι καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας, καὶ θέλεις κάμει καλλίτερα. Δὲν ἄργησεν ὁ ἀρροῖζικος, ἔκαμε, καθὼς ὁ λόγος λέγει, τὸ γοργὸ καὶ χάριν ἔχει, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν στέλνει μὲ τὸν γραμματικόν του Σταθάκη τὸν Ζαγοριανὸν ἕνα κουμάσι χρυσὸ δεκαπέντε γρόσια τὴν πήχην, καὶ μὲ μηνᾷ ὅσο θέλω νὰ χωρίσω, νὰ κρατήσω, καὶ ἐχώρισα δέκα πήχεις· δὲν ἔφθασε τοῦτο, καὶ τόσο πολύ, ἀμὴ ἔστειλε τὴν ἄλλην ἡμέραν καὶ μίαν λαμπάδα ὀκάδες δέκα· τοιοῦτος μεγαλόφρων καὶ μεγαλόδωρος ἦτον ὁ ἄρχοντας αὐτὸς, (ὁ Θεὸς νὰ τὸν συγχωρήσῃ), καὶ πολλὴν ἐλεημοσύνην ἐκεῖ εἰς τὸ Μέγα Ῥέμα ἔδιδε, καὶ πολλῶν χωριανῶν πτωχῶν ἐπλήρονε τὰ χαράτζια. Ἔτι ἦλθαν εἰς τοῦ λόγου μου ὁ Κυπριανὸς Ζαγοριανὸς, καὶ Μακάριος ὁ Ψαριανὸς, οἱ ὁποῖοι ἔκτιζαν μονύδρια, ὁ μὲν Μακάριος εἰς τὰ Σκάντζουρα, ὁ δὲ Κυπριανὸς εἰς τὸ Γυμνοπελαγίσι, καὶ Κυρὰ Παναγιὰ λεγόμενον, νησιὰ καὶ τὰ δύο μικρὰ ἀκατοίκητα, πλησίον τῆς Σκοπέλου, καὶ ἦλθαν ἐπὶ ταὐτοῦ χάριν ἐλεημοσύνης, καὶ βοηθείας, διὰ νὰ τὰ ἀποτελειώσωσιν. Ἔτυχε δὲ τότε νὰ κτίζῃ τὸ εἰς τὸ Μέγα Ῥέμα ὀσπίτιον, καὶ τοὺς ἔστειλα πρὸς αὐτὸν μὲ ἕνα μου γραμματίδιον — ἄρχοντα, λέγωντας, ἡ εὐγενεία σου κτίζεις σπήτια διὰ λόγου σου, κτίζουσι καὶ αὐτοὶ ὀσπίτια διὰ τὸν Θεόν· πῶς καὶ πόσα λοιπὸν πρέπει, καὶ χρεωστεῖς νὰ τοὺς δώσῃς, διὰ νὰ τὰ τελειώσωσιν, ἡ σύνεσις γινώσκει τῆς εὐγενείας σου· καὶ τοὺς ἔδωκε ἑκατὸν γρόσια, τὸν καθ' ἕνα πεντήκοντα.

Κωνσταντῖνος Ξυπόλητος ἀπὸ τὸν Σωτῆρα χωρίον τῆς Ζαγορᾶς, ἐπίσημος καὶ αὐτὸς, ὅτι ἐχρημάτισε μεγάλος γραμματικὸς καὶ ἀγαπητὸς τοῦ Νικολάου βόδα, τοῦ δὲ υἱοῦ του Κωνσταντήνβοδα καὶ ἄγας, καὶ κόμισος, καὶ σύμβουλος μυ-

στικός. Τοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, περὶ οὗ, ἀνωτέρω ὡς φαίνεται, γράφει ὁ Μητροφάνης Γρηγορᾶς, καὶ τὸν ὀνομάζει ἀρχιγραφέα. Τοῦτος μὲ ἐπρωτόβαλεν εἰς τὴν αὐθεντικὴν κούρτην, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριανταπέντε, καὶ μ' ἐπρόσφερε διὰ δεύτερον γραμματικὸν εἰς τὸν Κωνσταντήβοδα, εὑρὼν με εἰς τὸ Βουκουρέστι σπουδάζοντα. Ἀπέθανε δὲ ἀπελθὼν εἰς τὸν τόπον του· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ. Ἰδοὺ καὶ τὸ ἐν εἴδει ἐπιστολῆς ἐμὸν λογύδριον πρὸς αὐτὸν, ὅταν ἐκίνησε διὰ τὴν πατρίδα του, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοσὸν τριακοσιοστὸν ἕβδομον ἔτος τὸ σωτήριον.

« Κωνσταντῖνος Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐλλογίμῳ ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

Οὐκ ἄξιον, ὦ Ἀλέξανδρε, καὶ τὴν τοῦ φίλου ἡμῶν προπομπὴν παραδοῦναι τῇ λήθῃ· ἐλθούσης δὲ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ἔμελλεν ὁ ἥρως τῆς Οὐγγροβλαχίας ἀπάραι, (ἦν δὲ αὕτη τῶν τῆς ἑβδομάδος ἡμερῶν ἡ τετάρτη, ἑβδόμη ἐπὶ δεκάδι τοῦ τρέχοντος ἀνθεστηριῶνος) καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τῆς ἡμέρας ἄρτι διαγελώσης, οὐκ ὀλίγον προβαλούσης τὸν φόβον, ἑώρων πανταχόθεν τοὺς ἀνθρώπους, ἐπὶ τῷ τὸν ἥρω ἀσπάσασθαι, ὡς ἐπί τι πάνδημον συρρέοντας θέατρον, πολὺν τὸν ἱδρῶτα ἐκ τῶν μετώπων σταλάζοντας, πνευστιῶντάς τε καὶ ἐρυθραινομένους τὰ πρόσωπα, ἵνα μὴ καὐτῆς τῆς ἐσχάτης ἐξιτηρίου προσηγορίας αὐτοῦ, ὡσπερεί τινος ἀπολαύσεως δαιμονίας ἑαυτοὺς ὑστερήσωνται. Παρῆσαν δὲ χορὸς ἀρχιερέων οὐ τόσον εὐάριθμος, ἱερέων ὅτι πολλότατοι, εὐγενῶν ἀρχόντων χορεία, χρησίμων πραγματευτῶν σμῆνος ἀξιοθέατον· ἐῶ λέγειν τοὺς ἐπ' ἐλέῳ δεδραμηκότας, οἵους τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Κυρίου, τὰς χήρας τῶν γυναικῶν, τὰ ὀρφανὰ τῶν παιδίων, τοὺς κολοβοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ παρασήμους, οἵτινες ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐθρήνουν τὴν συμφορὰν, ἐπόνουν τὸν χωρισμὸν, πατέρα τὸν ἥρω κατονομάζοντες, εὐεργέτην, κοινὸν ἀγαθόν· ἔνθα καὶ τὸ τοῦ σοφιστοῦ, (ὅστις ἄν ποτε ἦν) πέρας εἰληφέναι τὸ λόγιον

πέπεισμαι, κοινὸν ἀγαθὸν εἰπόντος ἐστὶ χρηστὸς εὐτυχῶν· ὁ δὲ τὰς χεῖρας ἀνοίγων, πάντας εὐδοκίας ἐνεπίμπλα, κατὰ τὸν θεοπάτορα. Ὑπὸ τοιούτων οὖν καὶ τοσούτων ἀνδρῶν περικυκλούμενος πάντας ἐδεξιοῦτο, τοὺς πάντας ἠσπάζετο, τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, κατὰ τὸν οὐρανοβάμονα Παῦλον, γενόμενος, τοῖς ἀρχιερεῦσι μεθ' ὅσης οἷόν τε εὐλαβείας καὶ ὑποκλίσεως προσφερόμενος, ταῖς εὐλογίαις αὐτῶν κατεστέφετο, τέκνον ὑπακοῆς, γόνος εὐλαβείας, καὶ υἱὸς ἀρετῆς εἰκότως ὀνομαζόμενος τοῖς ἄρχουσιν, ἄρχων καὶ οὗτος καὶ ὢν καὶ δεικνύμενος ἀσμένως τούτους καὶ καταλλήλως ἠσπάζετο· οὐχ ἧττον δὲ καὶ τοὺς ἐμπόρους τῷ χαρίεντι αὐτοῦ προσώπῳ ἐπατενίζων, ὅλους ὀφθαλμοὺς καὶ αὐτὰς τὰς ψυχὰς, κατὰ τὴν μαγνῆτιν τὸν σίδηρον, πρὸς ἑαυτὸν ἐφελκύετο· ὅθεν πάντων ἀλγούντων ἐπὶ τῇ διαζεύξει καὶ ἀναβοώντων, οὐδὲν ἄλλο, ἢ μόνον ἀλεπάλληλοι φωναὶ ἐπηκούοντο — μεῖνον ἔτι μικρὸν μεθ' ἡμῶν· ἐγγὺς τὸ ἔαρ, ἐγγὺς τὸ Πάσχα, καὶ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἀποδήμησον· μὴ ἐάσῃς ἡμᾶς ἀθυμοῦντας, οὐ γὰρ ἕξομεν τὰ ἀπὸ τοῦδε τὸν παραμυθήσοντα· οὐκ εὐπορήσομεν τοιούτου προστάτου καὶ συνηγόρου πρὸς τὸν αὐθέντην. Ἄθλιοι! ἐκπεπτώκαμεν τῶν ἐλπίδων, τῆς εὐζωΐας ἡμῶν, θάνατον μόνον τὴν εὐζωΐαν ἡμῶν τὸν ἀφαιρέσαντα νενομίκαμεν, καὶ ἰδοὺ πρὸ τοῦ θανάτου ταύτην οἱ δυστυχεῖς ἐστερήθημεν. Καὶ ὅλως ταῦτα, καὶ ἄλλα πλεῖστα ἐπιβοῶντες, καὶ δυσανασχετοῦντες ἐπὶ τῷ πάθει, οὐκ ἤθελον τοῦ ἥρωος τὸ σύνολον ἀποστῆναι, ἀλλ' εἷς τὴν δεξιὰν κατεφίλει, ἄλλος τὴν λαιὰν ἐναπέθλιβεν· ὁ μὲν τοῦτον ἐνηγκαλίζετο, ὁ δὲ τὰς χεῖρας τοῖς ὤμοις ἐπετίθει, καὶ ἄλλος τὸ χάριεν αὐτοῦ κατησπάζετο πρόσωπον, εἰσὶν οἵτινες καὶ τῶν γονάτων ἐφήπτοντο· καὶ ἄλλοι, μὴν ἔχοντες διὰ τὸ πλῆθος μέλος τι τοῦ σώματος ἀποδράξασθαι, τῶν ἱματίων ἐπελαμβάνοντο· καὶ ἁπλῶς πάντες ἐν ἔργῳ ἦσαν, πάντα κάλων, κατὰ τὴν παροιμίαν, κινοῦντες, τῆς ἐς τὸ πρόσω ἀπείργοντες. Ἐγὼ

δέ, εἰ καὶ γραφῇ ἀπερίληπτον, τὼ χεῖρε τῇ κεφαλῇ προσαράσσων, καὶ τοῖς ὄνυξι, κατὰ τὰς μυίας ἀποβαλούσας τὰ τέκνα τὰ πρόσωπα καταξαίνων, καὶ ὀδυνηρῶς ὀδυρόμενος, ἰού! ὤττοι τοι! ἐπεβόων, καὶ τὸ οἴμοι, οἴμοι ὁ δύστηνος! ἀνεκραύγαζον, τὴν αἰσχύνην πόρρω που, ὡσεί τινα ἐπιλεπίδα τοῦ προσώπου ἀποξέσας καὶ ἀποτιναξάμενος, μηδαμῶς τὸ ἀρρενωπὸν τῆς φύσεως ἐπὶ νοῦν βάλλων, καὶ ἐνθυμούμενος· καὶ τὰ δάκρυα τῷ ἐδάφει τῆς γῆς ἐναπέρρεον, τὸν τοῦ Ἀλκινόου κῆπον ἱκανὰ ποτίσαι καὶ ἀποκλύσασθαι· τῷ τοσούτῳ δὲ πλήθει οὐκ ἐξαρκούμενος πρὸς τὰς νεφέλας τὰ ὄμματα ἀνατείνων, ράνετέ μοι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀνέκραζον κατὰ τὸν μεγαλοφωνότατον προφήτην, ὕδωρ, οὐκ εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως, ἀλλ' ἀθυμίας τε καὶ πικρότητος, ἵνα κλαύσω τὴν ἀπαραμύθητον συμφορὰν, τὸ ἀπαράμιλλον πάθος, τὴν στέρησιν, λέγω, καὶ τὸν χωρισμὸν οὐχὶ τοῦ φίλου, ἀλλὰ τοῦ φιλτάτου, ἀλλὰ τοῦ φιλοστοργοτάτου· πᾷ βῶ; πᾷ στῶ; πᾷ κέλσῳ; κατὰ τὴν Εὐριπίδου Ἑκάβην, ὁ δείλαιος! πρὸς τίνα τοῦ λοιποῦ καταφύγω ὁ ἄθλιος; τίς μου τὰς ξυμβαινούσας ξυμφορὰς, ὡς ἱστὸν ἀράχνης εἰσέτι διαλύσας παραμυθήσεται; τίς μου τὰ πάθη καὶ τὰ βάρη ἀναλαβὼν, καὶ τὰς ἐμὰς ὡς οἰκείας πληγὰς λογισάμενος, τὸ ἀκεσώδυνον εὕροι, καὶ τοῖς σοφοῖς καὶ ἡδίστοις τῶν λόγων, ὡς παιονίοις φαρμάκοις, καταμαλάσσοι, καὶ ἐξιῷτο; Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, καὶ τοῦ ἡλίου κατεπειγομένου παρασκευάσαι τοῖς ἀνθρώποις τὸ ἄριστον, καὶ ὁ ἥρως συγκατηπείγετο. Ἔνθα μὲν ἦν ἰδεῖν, ὦ φιλότης Ἀλέξανδρε, οὓς μὲν δακρυρροοῦντας, οὓς δὲ κοπτομένους, ἄλλους δὲ κεκραγότας καὶ ὀλολύζοντας, οἰκείαν συμφορὰν καὶ χωρισμὸν γονέως τὴν ἐκείνου οἰομένους στέρησιν, καὶ αὐτὸν δ' ἐν μέσῳ ἱστάμενον ὅλον ἔρωτα, καὶ αὐτὰς τῷ προσώπῳ ἐπανθούσας τὰς χάριτας προβαλλόμενον, τοὺς πάντας εὐπροσηγοροῦντα, καὶ τὰς ἐξιτηρίους προσφωνοῦντα προσρήσεις· οἱ δ' ἅμα πάντες εὐφημοῦντες ἐπηύχοντο, καὶ τὰς

δεξιὰς προτείνοντες, καὶ ἀλλήλους περιπτυσσόμενοι, τὸν ἥρω ἐκ καρδίας ἠσπάζοντο. Ὡς δ᾽ ἐπέβη τοῦ ἵππου, τὸν ἀναβολέα καὶ τὰ χρυσᾶ χαλινὰ δακρυρροοῦντος ἐμοῦ κατέχοντος, καὶ τὸν τελευταῖον τοῖς παρεστῶσι λαοῖς δακρυρροήσας καὐτὸς ἀσπασμὸν προσεφώνησε, τότε δὴ τότε καὶ τὸ πλῆθος, ὡς μὴ κατὰ καιρὸν ἡ ἀπόλαυσις, τοὺς ἵππους ἐπαναβάντες, τῷ ἥρωϊ συνεπόμπευον, σοβοῦντες διὰ τῆς ἀγορᾶς, τὴν ἐκείνου προπομπὴν οἰκείαν ἕκαστος τιμὴν χαριζόμενος· ὁ δ᾽ ἥρως, ἥλιος ὡς ἐνδιαπρέπων τοῖς ἀστράσιν, ὡς ἀκτῖνας τὰς χεῖρας εἶχε, τὸν πλοῦτον ὡς φῶς τοῖς προσαιτοῦσι διασκορπίζων, καὶ πένησιν. Οὕτω τοίνυν τοῦ ἥρωος συμπάντων ἡμῶν ἐφ᾽ ἵππου διαληλυθότος, καὶ τοῦ Βουκουρεστίου τῆς πόλεως προσελθόντες, τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τῇ ἐπὶ τῆς ζωαρχικῆς Τριάδος Βακαρέστιον καλουμένῃ τῷ ἁγίῳ Τάφῳ ὑποτελούσῃ, ἅπαντες παραγεγόναμεν· ὁ δὲ τοὺς κατ᾽ ἐκείνην οἴακας ἐπιτετραμμένος πανιερώτατος μητροπολίτης Βηθλεὲμ Ἀνανίας ἀσμένως τοῦτον σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν καὶ φιλοφρόνως ὑποδεξάμενος, τῆς τραπέζης προπαρεσκευασμένης, ἅπαντες ἀνεκλίθημεν, τῶν ἀρχιερέων, τριῶν ὄντων παρακαθημένων, ἀφ᾽ ὧν ἔνεστι θαυμάσαι τὸ ὑπερέχον τοῦ ἀνδρὸς καὶ πολύτιμον· ἀριστήσαντες δὲ, καὶ τοὺς ἵππους πάλιν ἐπαναβάντες, οὐ πρότερον τοῦ ἥρωος διεζεύχθημεν, ἢ ἡμιωριαίῳ αὖθις διαστήματι προβεβήκειμεν. Ζήλου τοίνυν τὸν ἥρω, Ἀλέξανδρε, ἵνα καὐτὸς ζηλωτὰς ὅτι πλείστους καὶ ἐπαινέτας σαυτοῦ διὰ βίου ἕξει, καὶ μετὰ θάνατον. Ἔρρωσο ».

« Περιγραφὴ τινὸς συμβεβηκότος ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ αὐτῷ ἔτει.

« Ἐννάτην Ἰουνίου εἴχομεν, ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡμῶν αὐθέντης Κωνσταντήνβοδας τὸ τῶν ἱπποφάγων Ταρτάρων συναχθὲν πλῆθος ὁρῶν καὶ τὸν ἀπὸ τούτου ἐγγινόμενον φόβον τοῖς Βλάχοις προϋφορώμενος, ἐπέταξε τούτους ἐν τῇ κούρτῃ ἅπαντας ἀθροισθῆναι· καὶ δὴ συνελθοῦσι πᾶσιν (ἦσαν δὲ ἓξ καὶ τριά-

κοντα) τριήμερον ἔτι μεῖναι τῇ πόλει ὡρίσατο, κἆτα τῶν τῆς Βλαχίας ὁρίων ἀπᾶραι· καὶ ταῦτα μὲν τῇ πέμπτῃ τετέλεσται· τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ παρασκευὴ, περὶ δείλην ὀψίαν, ὁ ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου μοναστηρίῳ ἱερὸς καὶ μέγας κώδων πληττόμενος, τοὺς μὲν θάνατόν τινος, τοὺς δὲ πυρκαϊὰν (ἥτις καὶ ἀληθὴς ἦν), λέγειν ἐποίει τὸ σημαινόμενον. Ἀπρότος δέ τις ἐκεῖσε παρευρεθεὶς, τὴν Τατάροι! φωνὴν (εἴθε μὴ ὤφειλεν), ἀνεβόησε, καὶ τοιαύτην, οἵαν ὁ ποιητὴς φησὶν στεντόριον· καὶ δὴ παραχρῆμα τοῖς ὠσὶ πάντων ἐνηχηθεῖσα, διὰ τὴν τῶν Τατάρων αὐτοῖς προενυπάρχουσαν εἴδησιν, ἀπαξάπαντας συνετάραξε· καὶ οἱ μὲν ἔφευγον, οἱ δὲ ἐκρύπτοντο, ἄλλοι δὲ καθωπλίζοντο, καὶ ἄλλοι ἐρραβδοφόρουν· τὰ μοναστήρια κατεκλείοντο, τὰ ξενοδοχεῖα κατησφαλίζοντο, αἱ τῶν πλουσίων οἰκίαι περιεστοιχίζοντο φύλαξιν, αἱ τῶν ἐνδεῶν ἐκενοῦντο, οἱ ἄνδρες τὰς ῥομφαίας ἐπὶ τὸν μηρὸν περιεζωσμένοι, τὰ πυροβόλα ὅπλα ἀνὰ χεῖρας κατέχοντες, τὰ τῶν μοναστηρίων καὶ ξενοδοχείων περιέθεον τείχη, τὰς πύλας καὶ τοὺς μετεωρωτέρους τῶν τειχῶν τόπους κατειλημμένοι· αἱ γυναῖκες ἀγκαλοφοροῦσαι τὰς οὐσίας, τοῖς μοναστηρίοις κατέφευγον, αἱ δὲ τὰς ἁρμαμάξαις εἰσδῦσαι, τοὺς ἵππους ἀνὰ τὰ πεδία ἤλαυνον· αἱ οἰκουροῦσαι παρθένοι τὴν αἰδῶ τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀποξέσασαι, τὰς ἀγυιὰς ὀλολύζουσαι περιήρχοντο· καὶ ἦν ἰδεῖν τὰς μὲν λειποθυμούσας, τὰς δὲ δακρυρροούσας, ἄλλας μὲν καταθρυπτομένας τὰ πρόσωπα, ἄλλας δὲ τὰς κεφαλὰς προσαρασσούσας τοῖς τείχεσι, τὸν θάνατον κρείσσω τῆς ταταρικῆς αἰχμαλωσίας νομίζουσαι. Καὶ ὅλως οὐδὲν ἄλλο, κατὰ τὸν πολυμαθέστατον Συνέσιον, τῇ πόλει ἠκούετο, ἢ ἀνδρῶν οἰμωγαί, γυναικῶν ὀλολυγαί, παίδων ὀλολυγμοί. Καὶ εἰς μείζω τὸ πρᾶγμα προὐχώρησεν ἂν, εἰ μὴ ὁ πρωτοσπαθάριος ἀπὸ τῶν πρὸς αὐτὸν προσφυγόντων τὴν αἰτίαν μαθὼν, τὸν ῥοῦν τῶν δίκην ποταμίων ῥευμάτων φευγόντων δυνάμεσιν ἀνεχαίτισε, καὶ τὸν

τῆς ψυχῆς αὐτῶν θόρυβον κατασταίλας ὀπισθοδραμεῖν καὶ καθηρεμεῖν παρεκάλεσε· τὸν δ' Ἀπρότον κολάσας τὸν δυστυχῆ, ταῖς ὄκναις τοῦ ἅλατος ὁ ἡγεμὼν κατεδίκασεν».

Κωνσταντῖνος Βεντούρας Παριανὸς, δραγομάνος τοῦ βασιλικοῦ στόλου εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ καπιτὰν πασᾶ Τζανοὺμ Χότζα ἐχρημάτισε, καὶ ἀπεκεφαλίσθη, δὲν ξεύρω τὸ διατί· ὁ θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ· ἐπίσημος διὰ τὸ δραγομανλίκι, καὶ τὴν ἀξιότητά του. Εἰς αὐτὸν ὁ πατέρας μου, ἔχωντας τὴν φιλίαν του, μ' εὔγαλεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ὁποῦ ἐτελείωσα τὰ γραμματικά, μ' ἐσήκωσεν ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, καὶ μὲ ἔστειλεν εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα, παιδὶ ἕως δεκαφτὰ χρονῶν· καὶ αὐτὸς μ' ἔστειλεν εἰς τὸν τότε αὐθέντην τῆς Βλαχίας Μιχάλβοδα Ρακοβίτζα, τὸν πατέρα τοῦ ἀνωτέρω Στεφάνου βόδα, ὅστις μετ' ὀλίγον μαζιλευθείς, ἔμεινα ἐγὼ εἰς τὸ Βουκουρέστι εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ ἐσπούδαζα εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ τὰ ἑξῆς φαίνονται εἰς τὸν Κῆπον τῶν Χαρίτων.

Νικόλαος Μαυρογένης, ἀπὸ τὴν Πάρον καὶ αὐτός, ὁ νῦν δραγομάνος τοῦ βασιλικοῦ στόλου, ἐπίσημος διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ξεχωριστὴν ἀγάπην τοῦ νῦν καπιτὰν πασᾶ Χασὰν πασᾶ Τζεζάερλη, φιλορρωμαίου ξεχωριστοῦ καὶ τούτου ὄντος, καὶ ἰσχυροῦ διὰ τὴν ἀξιότητά του, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ βασιλέως· ὅθεν ἡ μεγάλη ἀγάπη τοῦ καπιτὰν πασᾶ τούτου πρὸς τὸν δραγομάνον τοῦτον, ἐμεγάλωσεν αὐτόν, καὶ ἐπλούτισεν, ὅσον οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ δραγομάνων, καὶ μετ' αὐτὸν λογιάζω. Τοῦτον δὲν σφάλλω ἂν τὸν ὀνομάσω διφυῆ, ὡς ὠνομάζετο ἐκεῖνος ὁ παμπάλαιος καὶ πολυθρύλλητος Αἰγύπτιος Κέκρωψ, ὁ πρῶτος βασιλεὺς καὶ νομοθέτης, καὶ πολιστὴς τῆς Ἀθήνας· ὅτι πρῶτα εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς δραγομανίας χρόνους τρεῖς τέσσαρας ἐφάνη σκληρός, καὶ ἔκαμεν ὄχι ὀλίγα δεινά, τώρα δὲ χρόνους πεντὲξ ἔκαμε καὶ κάνει ὅλο καλά, καὶ πολλά· αὐτὴ δὲ ἡ ἀλλοίωσις ἀπὸ τὸ κακὸν ἐπὶ τὸ καλόν, εἶναι

ἀλλοίωσις τῆς φιλανθρωπίας τοῦ θεοῦ, τοῦ θέλοντος πάντας σωθῆναι, καὶ εἰς τὸν παράδεισον ἐλθεῖν· ὅθεν ἐζωγράφισεν ἐκκλησίας, ἐκαλλιέργησε μοναστήρια, ἐσύστησε σχολεῖα εἰς ἕνα δύο νησία, ἐκατέβασε νερά, ἔκαμε βρύσεις, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔστειλε καὶ εἰς ἐμένα, ὄντας εἰς Σκόπελον εἰς τὸ πατρικόν μου ἱερὸν μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς Εὐγγελιστρίας, γρόσια ἑκατόν· ὁ θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Δημήτριος Σκαναβῆς, Χῖος, ἐπίσημος καὶ αὐτὸς διὰ τὸν ἔρωτα τῆς σουλτάνας, διὰ τὸν ὁποῖον ἐμεγαλύνθη καὶ αὐτός, καὶ ἐπλούτησεν, ὡς οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ πραγματευτῶν Χιωτῶν, καὶ μετ' αὐτὸν νομίζω· ὅθεν αὐτὸς εἶναι ὁ νῦν πραγματευτὴς τῆς σουλτάνας, καὶ ὅλων τῶν κατὰ καιροὺς βεζιράδων· καλοπροαίρετος ὅμως ὄντας, ἔκαμε καὶ αὐτός, καὶ κάνει πολλὰ ψυχικά, πληρόνει καὶ κάθε χρόνον τριακόσια γρόσια τὸ ἐτήσιον δόσιμον τῶν εἰς τὸ Καψοκαλύβι τοῦ ἁγίου Ὄρους πατέρων· ἔκαμε καὶ γράμμα, διὰ νὰ τὰ δίνῃ μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ ὁ υἱός του· ἔλεος πολὺ καὶ ψυχικὸ μεγάλο· ὁ θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Πετράκης Καραμανλῆς, σαράφης τοῦ βασιλικοῦ ταράπχανᾶ, ἐπίσημος καὶ αὐτός, ὅτι εἰς ὀλίγους χρόνους ἀπὸ πτωχὸς ἔγινε πλούσιος, ἀπὸ μικρὸς μεγάλος· ὑπηρέτης ἦτον εἰς ἐργαστήριον ἑνὸς σαράφη, καὶ ἀπ' ἐκεῖ δὲν ξεύρω τὸ διατί ἐπροχώρησε, καὶ ἐμβῆκεν εἰς τὸ ταρὰπ-χανᾶ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τόσον ἐπλούτησε καὶ ἐτιμήθη, ὁποῦ ὑπερέβη ὅλους τοὺς σαράφιδες· ἔκαμε καὶ σπῆτι εἰς τὰ Θεραπιά, ὁποῦ δὲν τὸ ἔχει ἄλλος· ἔχει καὶ εἰς τὸ Μαγουλεῖον, τὸ καὶ Μουχλιὸ λεγόμενον, τὸ σπῆτι τοῦ ῥηθέντος Γιακούπη, ἔχει καὶ εἰς τὸ Φανάρι. Ὁ δὲ τόσος πλοῦτος δὲν εὐγῆκε μόνον ἀπὸ τὸν ταρὰπ-χανᾶ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, ἀπὸ τὸν ῥηθέντα αὐθέντην Ἀλέξανδρον, τὸν ὁποῖον ἐδιαφέντευε, καὶ ὑπερασπίζετο. Ὄντας δὲ καὶ αὐτὸς καλοπροαίρετος, ἔκανε καὶ κάνει πολλὰ ψυχικά· δύο

τρία μοναστήρια άγιορίτικα, τοῦ Ἐσφιγμένου, τοῦ ἁγίου Παύλου, καὶ τοῦ Διονυσίου, ὑπερασπίζεται καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, τὰ ἐλάφρωσεν ἀπὸ τὰ μεγάλα χρέη, ὁποῦ ἐχρεωστοῦσαν εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς, κόπτωντας τοὺς τόκους, καὶ πέρνωντας τὰ ὑποστατικά, ὁποῦ δυναστικῶς ἐκρατοῦσαν, καὶ ἀποδίδωντας ταῦτα εἰς τὰ μοναστήρια. Καὶ κοντὰ εἰς αὐτὰ τὰ καλά, ὁποῦ ἔκανε, πληρώνει καὶ αὐτὸς κάθε χρόνον ἑπτακόσια γρόσα τὸ ἐτήσιον δόσιμον τῶν εἰς τὴν σκήτην τῆς ἁγίας Ἄννης πατέρων· ἔκαμε καὶ γράμμα, νὰ τὰ δίδῃ μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ ὁ υἱός του· ἔργα μεγάλα καὶ καλά· ὁ θεὸς νὰ τὸν πολυχρονῇ. Ὁ Σκαναβῆς αὐτὸν ἐζήλευσε, καὶ ἔκαμεν ἐκεῖνος τὸ εἰς τὸ Καψοκαλύβι ἐκεῖνο ἔλεος.

Πάνος Μαρούτζης, Ἰωαννίτης, ὁ νῦν εἰς Βενετίαν οἰκῶν καὶ πραγματευόμενος· τοῦτος, καθὼς ἀκούεται, ὑπερέβη πάντας καὶ πραγματευτὰς, καὶ ἄρχοντας Ρωμαίους, οὐ μόνον τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν Βλαχίᾳ, καὶ Μπογδανίᾳ, καὶ Σερβίᾳ, καὶ τοὺς εἰς τὰς κομπανίας Βιέννας καὶ Μπρασοβοῦ καὶ ἀλλαχοῦ εὑρισκομένους, τοὺς ὑπερέβη δὲ οὐ μόνον εἰς τὸν πλοῦτον, ἀμὴ καὶ εἰς τὴν τιμήν. Τοῦτος ὑπῆγεν εἰς Βιένναν, καὶ τὸν ἐδεξιώθη αὐτὸς ὁ ἴδιος καῖσαρ· τοῦτος ὑπῆγεν εἰς τὸ Παρίσι, καὶ τὸν ἐδεξιώθη αὐτὸς ὁ ἴδιος ρήγας, ὁμοίως καὶ ὁ ρήγας τῆς Ἰνκλιτέρας, καὶ ὁ ρήγας τῆς Προυσίας· ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς Πετρούπολιν, ἔλαβε καὶ ἐκεῖ μεγάλην δεξίωσιν, ἐτιμήθη δὲ καὶ μὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἱππέως ἐκ τῆς τάξεως τῆς ἁγίας Ἄννης, καὶ ὠνομάσθη Μόσκοβος καβαλιέρος, καθὼς ταῦτα πάντα φαίνονται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ τυπωθέντος εἰς Βενετίαν βιβλίου μου, ὀνομαζομένου Χρηστοήθεια. Πρὸ αὐτοῦ οἱ Καραγιάννιδες ἦσαν ὀνομαστοὶ πραγματευταὶ εἰς Βενετίαν καὶ αὐτοί, αὐτὸς δὲ πολλῷ τῷ μέτρῳ τοὺς ὑπερέβηκε, καὶ τὸ ὄνομα ἐκεινῶν τώρα μόλις ἀκούεται· καὶ τὸ παράδοξον, ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτὸς ἀπ' ἐκείνοις τὴν ἔλαβε,

καὶ μέσα εἰς τριάντα χρόνους ὡς τόσον ἀνέβηκεν· ὁ θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ. Ὁ προγραφεὶς Ἀγκύρας ὑπῆγεν δὶς εἰς Βενετίαν διὰ τύπον βιβλίων, ἐφέτος ἦλθε καὶ εἰς τὴν Σκόπελον, καὶ ἐδίδασκε κάθε Κυριακὴν τὴν μεγάλην τεσσαρακοστήν, καὶ μὲ εἶπεν, ὅτι τὸν εἶπαν, πῶς εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἁγίου Μάρκου, κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα βιβλία, εὑρίσκεται καὶ ἡ ἑρμηνεία τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης χειρόγραφος, εἰς ὀγδοῆντα τόμους διῃρημένη, καὶ οἱ ἐκεῖσε ἄρχοντες εἶπαν καὶ ἐπαρακίνησαν τὸν Πάνον τοῦτον, νὰ τοὺς τυπώσῃ, εἰς δόξαν θεοῦ, εἰς ὠφέλειαν τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ μνημόσυνόν του· καὶ ἀκούσας, πῶς χρειάζονται ἔξοδα τριακόσια πουγγία, δὲν τὸν ἐβάσταξεν ἡ καρδία του νὰ τὰ κάμῃ, καὶ ἔμειναν, στέκονται ἀργοί, ἀνωφελεῖς, ὡς ἀτύπωτοι· φεῦ τῆς ζημίας, ὁποῦ ἐπάθαμεν ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας! ἀνάθεμά σε φιλαργυρία!

Ἰάκωβος, καὶ Γιακουμῆς λεγόμενος, Μωραΐτης, φιλόσοφος, διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλοσοφικῆς σχολῆς· τοῦτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐσύνθεσε λόγον ἑλληνικὸν διεξοδικόν, ἐγκωμιαστικὸν εἰς τὸν ἐξ ἀπορρήτων Ἀλέξανδρον, εἶναί τος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τοῦ λεγομένου Ἰουδαϊκά, καὶ ἕτερον λόγον εἰς Κωνσταντῖνον τὸν Μπραγκοβάνον· τοῦτος δὲν ἐτυπώθη· ἀπέθανε δὲ τυφλός.

Ἀντώνιος Σπαντωνῆς, Βυζάντιος, ἐπιστήμων, καὶ διάδοχος τῆς αὐτῆς σχολῆς· τοῦτος ἐσύνθεσε τὴν Ἑλληνικὴν Χρηστοήθειαν, ἥτις παραδίδεται μάθημα εἰς τὰ σχολεῖα διὰ τὴν καλὴν φράσιν· τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἐξήγησα, καὶ ἐτυπώθη, ὡς εἴρηται. Αὐτὸς εἶναι τοῦ ἐξ ἀπορρήτων ὁ μαθητής, ὁποῦ ἔγραψα.

Δασκαλάκης (δὲν ξεύρω τὸ ὄνομά του) Πολίτης, διάδοχος τῆς αὐτῆς σχολῆς· καὶ ἀπέθανε τρελλός.

Κριτίας Προυσιανός, φιλόσοφος, εὔγλωττος, ἄριστος εἰς τὰ ἑλληνικά, λατινικά, ἀραβικά, καὶ μέγας ἐκκλησιάρχης τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Ἐξαιρέτως δὲ ἡ ἀπὸ τὸ λατι-

νικὸν ἐξήγησις τοῦ βιβλίου τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἡ ἀξιέπαινος· ἐμεταγλώττισε καὶ τὴν λογικὴν εἰς τὸ ἀραβικόν, καὶ τὴν ἐπρόσφερεν εἰς τὸν βεζίρην, καὶ τοῦ ἐδιωρίσθη λουφές.

Ἰωάννης Τζανῆς, Μιτυληναῖος, ἐπιστήμων, μέγας πριμμικύριος, καὶ ὕπατος τῶν φιλοσόφων· προνόμιον, τίτλος, ὁ ὁποῖος παρὰ τοῦ πατριάρχου δίδεται εἰς τὸν πλέον προκομμένον, ἀρχῆθεν ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν βασιλέων μας παραδεδομένος, καθὼς ἐδόθη καὶ εἰς τὸν Κριτίαν, καὶ εἰς τὸν Γιακοῦμῆ, καὶ ἄλλους πρὸ αὐτοῦ. Καὶ τοῦτος συνέγραψε διάφορα λογύδρια, καὶ στίχους ἑλληνικούς· ἔτι δὲ καὶ πρὸς τὴν Παναγίαν τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν εὐχαριστηρίους, ὅταν τὸν ἰάτρευσεν ἀπὸ διάρροιαν κοιλίας αἱματώδη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦλθεν εἰς θάνατον, ἀπελπισθεὶς ἀπὸ τοὺς ἰατρούς, ὧν ἡ ἐπιγραφή· « Στίχοι ἰαμβικοὶ πρὸς τὴν ἀκένωτον Ζωοδόχον Πηγήν (1). »

Σεβαστὸς Τραπεζούντιος, φιλόσοφος, διδάσκαλος τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς σχολῆς ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ μεγάλου Μπραγκοβάνου, ὅστις τὸν ἀγαποῦσε δυνατὰ διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ μάθησιν, καὶ τὸν ἐπροκάθιζε πρὸ πάντων τῶν ἀρχόντων, τιμὴν ὁποῦ ἄλλος αὐθέντης εἰς ἄλλον διδάσκαλον δὲν τὴν ἔδωκεν, οὔτε τὴν δίδει. Αὐτὸς ἐσύνθεσε, καὶ ἐτύπωσεν εἰς Βουκουρέστι δύο βιβλία, τὸ Ἑορτολόγιον, καὶ τὴν Δογματικὴν διδασκαλίαν· αὐτὸς ἐξήγησεν εἰς τὸ ἁπλοῦν τὸν τοῦ Συνεσίου λόγον πρὸς τὸν βασιλέα Ἀρκάδιον, καὶ τὰ τοῦ Ἀγαπίου κεφάλαια πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουστινιανόν, καὶ τοὺς τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Δημόνικον καὶ Νικοκλέα βασιλεῖς Κύπρου λογους, καὶ τοὺς ἐπροσφώνησε καὶ τοὺς ἐπρόσφερε τῷ Μπραγκοβάνῳ, συγγράμματα ἀξιολογώτατα, καὶ ἀξιοτύπωτα, ὡς τὰ τοῦ προγραφέντος Δρύστρας Ἱεροθέου, τὰ ὁποῖα τὰ ἔχω καὶ

(1) Παραλείπονται.

αὐτά, ἀλλά τίς νὰ τὰ τυπώσῃ; καὶ μακάριος ὅστις τὰ τυπώσει! χρυσὴ δουλειὰ θέλει κάμει ἐπ' ἀληθείας, ὡς χρυσᾶ τῷ ὄντι βιβλία, καὶ τοῦ χρυσοῦ τιμιώτερα καὶ χρησιμώτερα, μάλιστα εἰς αὐθέντας. Αὐτὸς ἔκαμε καὶ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐξαίρετον, (τὸν ἔχω καὶ αὐτὸν) καὶ ἄλλα αὐτὸς ἄξια λόγου τοιαῦτα ἐσύνθεσεν. Αὐτὸς εἶναι ὁ τοῦ ἐξ ἀπορρήτων μαθητής, ὁποῦ ἔγραψα· ὁ θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ.

Μάρκος Κύπριος, διάδοχος τῆς αὐτῆς σχολῆς, ἀπέθανε δὲ ἀπὸ φάγουσαν (ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἐλεήσῃ), καὶ ἡ αἰτία αὐτή· ὁ διαληφθεὶς Γεράσιμος Ἀλεξανδρείας ὑπῆγεν εἰς Βουκουρέστι εἰς τὸν αὐθέντην Μπραγκοβάνον, καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ τυπώσῃ τρεῖς τόμους μεγάλους, ὡς τοῦ Χρυσοστόμου, συγγράμματά του, λόγους πανηγυρικούς, διδαχάς, καὶ ἄλλα, ὁποῦ ἐπὶ τούτου εἶχε φέρει, τοὺς ὁποίους καὶ ἐγὼ τοὺς εἶδα καὶ τοὺς ἐδιάβασα, ἔχωντάς τους ὁ διαληφθεὶς Ματθαῖος Ἀλεξανδρείας εἰς τὴν Πόλιν· ὁ αὐθέντης τοὺς ἔδωκεν εἰς τὸν Μάρκον ὡς διδάσκαλον νὰ τοὺς θεωρήσῃ, ὁ Σεβαστὸς ὄντας ἀποθαμένος, ὡς φαίνεται· ὁ δὲ Μάρκος θεωρήσας τούτους καὶ ἀναγνούς, εἶπε τῷ ἡγεμόνι νὰ μὴ τυπωθοῦν, ὡς ἐσφαλμένοι εἰς μέρη τινά, καὶ ἐγγίζοντες τὸ δόγμα τῆς ἐκκλησίας μας· μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ πατριάρχης, εὔγαλε, λέγουν, τὸ καμηλαῦκί του, καὶ εἶπε — Κύριε, εἰ μὲν καὶ εἶπεν ὁ Μάρκος ἀλήθειαν, συγχωρημένος εἴη· εἰδὲ μή, φάγουσα νὰ φάγῃ τὸ στόμα του!

Γεώργιος Χρυσόγονος, Τραπεζούντιος ἀνεψιὸς Σεβαστοῦ, διάδοχος Μάρκου, καὶ διδάσκαλός μου εἰς τὰ φιλοσοφικά. Αὐτὸς ἐσύνθεσε διάφορα λογύδρια πανηγυρικὰ εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν γέννησιν καὶ ἀνάστασιν, τὰ ὁποῖα ἐκεῖ εἰς τὸν αὐθέντην συνειθίζουν κατ' ἔτος καὶ τὰ λέγουν οἱ μαθηταί. Ἐσύνθεσε κανόνας καὶ τροπάρια εἴς τινας τῶν ἁγίων, καὶ ἀκολουθίας τελείας εἰς τὸν ἅγιον Χαράλαμπον, διὰ τὴν ἁγίαν κάραν, τὴν ὁποίαν οἱ αὐθένται στέλλουσι, καὶ τὴν φέρουσιν εἰς τὴν πα-

νούκλαν· ἐτυπώθη δὲ καὶ εἰς τὰ μηναῖα, ὁποῦ Γεώργιος ὁ τυπογράφος ἐτύπωσεν· οὐ μόνον δὲ αὐτή, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰς τὸν ἅγιον Ἀχίλλειον, ἀλλουνοῦ ποίημα· ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ῥηθέντος Ἰωαννικίου Καρατζᾶ, ἄνευ εἰδήσεως καὶ ἀδείας αὐτοῦ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦναι εἰς τὰ παλαιὰ μηναῖα· ὅθεν ὡς νεοφανῆ ἐμποδίσθηκαν νὰ μὴ πουληθοῦν, καὶ διαδοθοῦν εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ μόλις μὲ δόσιν ἄσπρων ἔλαβεν ὁ νεωτεριστὴς τυπογράφος ἄδειαν, καὶ τὰ ἐπούλησε. Καὶ οὕτως ἐπολιτεύθηκαν ἡ δύο αὐταῖς πανηγυρικαὶς ἀκολουθίαις, μὴν ὄντας πρότερον. Αὐτὸς ἐσύνθεσε καὶ τὸν παρόντα ἰαμβικὸν Κανόνα εἰς τὸν αὐθέντην Νικόλαον, οὗ τινος ἡ ἀκροστιχὶς διὰ στίχων ἡρωελεγείων (1).

Ἔχει καὶ ἄλλους εἰς αὐτοὺς τοὺς δύο ἡγεμόνας στίχους, καὶ τοὺς ἄφηκα διὰ βραχυλογίαν· ἔχει καὶ παραινετικὰ τετράστιχα, τ' ἄφηκα καὶ αὐτά, δὲν τὰ ἔγραψα, καὶ γράφω τὰς ἐπιστολὰς, ὁποῦ ὁ μακαρίτης ζῶντας 'ς ἐμένα ἔγραψε, καθὸ γραφῆς ἀξίας διὰ τὴν σύνταξιν καὶ τὰς ὑποθέσεις.

Α. » Γεώργιος κυρίῳ Κωνσταντίνῳ τῷ δευτέρῳ γραμματικῷ, ἀνδρῶν λογίῳ, ἐρασμιωτάτῳ, εὖ πράττειν.

Ἔμελλεν ἄρα καὶ φοιτητὴς οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ τῶν τυχόντων, ἀλλὰ τῶν προὐχόντων, καὶ μάλιστα ξυνήθων, ἐπελαθέσθαι καθηγητοῦ φιλοῦντος οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπερφιλοῦντος, ὡς ἔγνωσται ἡλίου φανώτερον, καὶ οὐδὲ ψιλοῦ ὀνόματος ἀξιῶσαι, καὶ ταῦτα δυστυχήμασι προσπαλαίσαντος, καὶ νόσῳ λοιμώδει καταχρασθέντος, καὶ ὑπερορείου γεγονότος, καὶ διαιτωμένου ἐν ὄρεσιν· ἡνίκα οὐ μόνον τὸν προσφοιτήσαντα, καὶ τὰ εἰκότα φιληθέντα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἁπλῶς ἐγνωκότα, καὶ θέας μόνης καὶ

(1) Παραλείπονται οἵ τε παρεμβαλλόμενοι δύο κανόνες, ὡς καὶ τὰ παρεπόμενα ἐγκώμια διὰ στίχων καρκινικῶν, δμηροκεντρικῶν, λεοντείων καὶ πολιτικῶν, πρὸς τὸν αὐτὸν ἡγεμόνα, καὶ τὸν Κωνσταντῖνον υἱὸν τοῦ Νικολάου βόδα, καὶ τὰ πρὸς τὸν ἄρχοντα καμαράσην Ἰωάννην Σκαρλάτον ποιημάτια, ὡς λίαν μακρὰ καὶ οὐδὲν τὸ ἐνδιαφέρον παρέχοντα.

ὁμιλίας κεκοινωνηκότα, κατοικτεῖραι προσῆκε, καὶ συνάχθεσθαι καὶ μεμνῆσθαι συνεχῶς, ἐπιστεῖλαί τε καὶ παραμυθήσασθαι; Ἀλλὰ τούτων ἁπάντων τὸ ἀνώμαλον τῆς τύχης, ὡς οἶμαι, παραίτιον· αὕτη γὰρ ὑμᾶς μὲν ἐν ἀρχείοις τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι ὁσημέραι, καὶ ἡγεμόσι λαμπροτάτοις συνεῖναι, ἀνδράσιν εὐγενέσιν, ἄρχουσι μεγαλοπρεπέσι, λαῷ πολυμιγεῖ τε καὶ πολυγλώσσῳ, φρουράρχαις τε καὶ φρουραῖς περιστοιχεῖσθαι, καὶ ὡς ἔν τινι πολυάνδρῳ τὸ λυποῦν ὑποκλέπτειν θεάτρῳ παρεσκεύασεν. Ἡμᾶς δὲ ἅπαν τοὐναντίον, ἐν ὄρεσι καὶ ὕλαις περιπολεῖν, μετὰ χωρικῶν ἀγραυλεῖν, κολιοῖς τε καὶ κορώναις συγκρώζειν, ἵπποις τε καὶ βουσὶ περιστοιχίζεσθαι, καὶ ἐν πολιχνίῳ περιορεῖσθαι. Ἐν τοιαύτῃ τοίνυν ἀθυμίᾳ, μόνην ἐσχήκαμεν ἂν παραμυθίαν, τὰς παρὰ τῶν εὔνων ἐπιστολάς, ὧν γε καὶ ἐν στερήσει τυγχάνομεν, σὺ αὐτὸς μάρτυς ὁ μᾶλλον πάντων ὀφείλων ἐπιστεῖλαι, καὶ μὴ ἐπιστείλας τὸ σύνολον. Οὕτω παραμυθοῦνται φίλοι τοὺς φίλους; οὕτω μέμνηνται τῶν ἀποδήμων οἱ ἐπίδημοι; τῶν ἀνιωμένων οἱ ἐν εὐθυμίαις; Τὸ σαυτοῦ ἐξελληνιζόμενον ὄνομα, στερέμνιον ἄνδρα δηλοῖ καὶ σταθερόν· μὴ τοίνυν, ὦ 'γαθέ, τὰς πράξεις ἀσυμφώνους τῷ σῷ ἀποδείξεις ὀνόματι, ἀλλά γε τοῖς ἀδόλως φιλοῦσιν, ἀδόλως σύνεσο, εὐσταθὴς ἐς φίλους καὶ φιλίαν καὶ ὢν καὶ δεικνύμενος, καὶ χαῖρε φιλοτιμῶν θεῖόν τι χρῆμα, καὶ σχὸν ἐν ἰσοζυγίᾳ τὸ εἶναι. Ἔρρωσο, καὶ φίλει τοὺς σὲ φιλοῦντας, καὶ μέμνησο τῶν σοῦ μεμνημένων. ᾳψλή. ὀκτωβρίου β'. ».

Β. » Τὰ ἔναγχός σοι ἐπισταλέντα μοι γράμματα, τὰ φιλίας ὑπερβαλλούσης, καὶ ἀγάπης ἀνυποκρίτου γέμοντα, ἐδεξάμην ἀσμένως, καὶ ἀναλεξάμενος διεχύθην τὴν ψυχήν, ὅτι ὑγιαίνοντά σε κατήγγελλον· πρὸς δέ, ὡς ἐν ἐσόπτρῳ τούτοις διαυγεστάτῳ, ἐνορῶν τὸ σὸν πρός με ὑπερέχον τοῦ ἔρωτος, ἐμαυτὸν εὐδαιμονίσας, ὡς τοιοῦτον σχόντα φοιτητήν τε καὶ φίλον, τοῦτο μὲν διπλόης ἄνευ, καὶ εἰλικρινῶς ἀγαπῶντα, τοῦτο δὲ αὐτοβουλή-

τως ὑπείκοντά μοι καὶ ὑπενδόντα, ὡς καθηγητῇ φιλοστόργῳ· ἃ δὲ προεγεγράφειν, χαριεντισμοῦ τε καὶ ἀστειότητος ἦν, ἀλλ' οὐκ ἐξεπίτηδες· καὶ γὰρ ἀνέκαθεν ἔρως ὑμῶν σφοδρὸς ἐνέστακταί τε καὶ ἐνεσκίρρωταί μου τῇ ψυχῇ, καὶ οἷον τεῖχος ἀδιάρρηκτον ὑπ' αὐτοῦ ἐν αὐτῇ ᾠκοδόμηται, ὥστε οὐδὲ ταῖς μεγίσταις ἑλεπόλεσι καὶ κριοῖς στερροτάτῳ ἐστομωμένοις σιδήρῳ, κατασεισθήσεσθαι, ἐφ' ὃ ἄγαλμα σὸν πάνυ καλὸν ὑπερίδρυται, ὅλους ἀπαστράπτον ἔρωτάς τε καὶ χάριτας. Ἴσθι οὖν, ὦ λῷστε, τὸν σὸν Γεώργιον, καὶ φιλήσαντά σε καὶ φιλοῦντα, καὶ φιλήσοντα· καὶ ἣν παιδευτὴν ἐσόμενον διδῷ Θεὸς ἐλευθερίων μαθημάτων, ὡς πρότερον (τοῦτο γὰρ ἐμοὶ τῶν εὐκτῶν καὶ ἐφετωτάτων), ἵν' ἴδοιμί σε τὸν κύκλον τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἀπαρτίσαντα, καὶ μή γε τόξον κύκλου, ἤ γε ἡμικύκλιον ἡμιτέλεστον γεγραφότα τῶν παιδευμάτων, ἀλλ' ὅλον κύκλον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον καταλήξαντα, τῶν ἐπιπέδων σχημάτων τὸ κάλλιστόν τε καὶ πολυχωρότατον. Ἔρρωσο καὶ εὐτύχει, καὶ φίλει, καὶ ἐπίστελλε, ἵνα τῶν ἴσων ἀξιωθείης ».

Γ. » Τὴν παμφιλτάτην αὐτῆς λογιότητα, καὶ κωνσταντινικὴν γραμματικότητα προσαγορεύω, καὶ ἀσπάζομαι ἐν Χριστῷ.

Ἐπεὶ τὰ τῶν φίλων κοινά, φίλοι δ' ἡμεῖς, κοινὰ ἄρα τὰ καθ' ἡμᾶς· ἀνθ' ὧν ἐξυφάναι σε δεῖν ἔγνων τὰ κατ' ἐμέ, ἵνα εἴης χαίρων ὡς ἀλλοτριοφρονῶν (ὅπερ οὐδ' εἰς νοῦν ποτ' ἀνέλαβον), ἢ ἀχθόμενος, ὡς σαυτοῦ τἀμὰ λογιζόμενος· οἶσθα τοῦ ἡμετέρου σκήνους τὸ ἀδρανές, καὶ πρὸς τὰς νόσους εὐκατάφορον, καὶ περὶ τὰς ἰάσεις δυσανάκλητον, καὶ ὥς γε καταποτίοις καὶ ἑτέροις ἰατρῶν φαρμάκοις ὑπερείδετό τε καὶ ἀνελαμβάνετο· νῦν δὲ τὸ μὲν σαρκίον ταὐτὸ περιφέρομεν, διὰ δὲ τὸ ὀρεσιτροφεῖσθαι, καὶ πόρρω πῃ ἀποπλανᾶσθαι πόλεως φαρμακοπωλείου καὶ ἀλεστόρων, τῶν ἀλεξινούσων ἐστερήμεθα φαρμάκων. Ἐπειδὴ τοίνυν, τῷ μὲν σκήνει νοσάζεσθαι, ἀσχάλλειν

δὲ τῇ ψυχῇ, καὶ τῶν ἀνιόντων ἀπαλλαγῆναι οὐχ' οἷόν τε, ἄκος ἕν μοι διὸ ὑπολέλειπται, ἐὰν τὰς ἐν ὄρει διατριβὰς καὶ πρὸς τὴν σώζουσαν πόλιν κατιέναι, θείᾳ δέ τε συνάρσει, καὶ ἰατρῶν ἐπικουρίᾳ τὴν ὑγείαν ἀνακαλέσασθαι. Ἔμπαλιν δέ με κατορρωδεῖν, καὶ ὑποτρέσαι, καὶ τὴν ὁρμὴν ἀναστέλλειν παρασκευάζει τὸ τῆς ἐπαπειλούσης νόσου λοιμῶδες, τὸ δίκην ἐφαπλωθὲν τοῦ τληπαθοῦς Βουκουρεστίου νέφους ἰώδους, καὶ πᾶσαν ἡλικίαν καταφαρμάξαν καὶ ἐκθερίσαν· ἀνθ' ὅτου δεῖν ἔγνωκα περὶ τῆς ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπανελεύσεως πυνθάνεσθαι, εἴγε τὸ θεῖον κράτος τὸ τῆς νόσου ἤμβλυνε κέντρον, καὶ εἴ με δυνατὸν ἀνοιμωκτεὶ ἐπανιέναι. Ἔρρωσο ».

Δ'. » Προφητικαί τε καὶ εὐαγγελικαὶ διακελεύονται φωναί, τοῖς δεομένοις ἀμελητὶ τὴν κατὰ δύναμιν ἐπικουρίαν προσάγειν· πάντων δὲ μάλιστα τοῖς ἐξ ἑτέρας θρησκείας εἰς τὴν ἡμετέραν μετασκευαζομένοις, καὶ ἐκ τῆς ἀγριελαίου εἰς τὴν καλλιέλαιον μετεγκεντριζομένοις. Γνοὺς τοίνυν σαυτὸν προθυμότατον ἐκπληρωτὴν τῶν τοιούτων θείων φωνῶν, πέπομφά σοι τήνδε τὴν ἀναφορὰν, ἐγχειρίζειν τῷ ἡγεμόνι, καὶ ἐκτελεῖν τὸ ζητούμενον. Ἔξεστι δέ σοι ῥαδίως τοῦτο κατεργάσασθαι, κοινολογουμένῳ μετὰ τοῦ ὅλως πνέοντος ἔλεος καὶ εὐποιΐαν ἡγεμόνος· ὅπερ διαπραξάμενος, χαριέστατος ἔσῃ Θεῷ τε τῷ ἐλεήμονι, κἀμοὶ τῷ ἀξιοῦντι, καὶ Ἰακώβῳ τῷ λίαν χρῄζοντι τῆς σῆς βοηθείας. Ἔρρωσο ».

Ε. « Τῷ παμφιλτάτῳ μοι τῶν φοιτητῶν καὶ φίλων, κυρίῳ Κωνσταντίνῳ ὑγείαν τε καὶ σωτηρίαν, καὶ τὴν τῶν ποθουμένων ἐπίτευξιν. Ὀστρέων ἐφίεμαι τῶν ἀπὸ τῆς βασιλευούσης, ὧν τυχεῖν ἐμοὶ δυσχερές, διὰ τὸ ἄποθεν οἰκεῖν τῶν ἀρχείων, ἐν οἷς ταῦτα συγκομίζονται· ὅθεν αὐτός, ὡς ἐν ἀρχείοις οἰκῶν, καὶ φίλος ὤν, καὶ φίλους πλουτῶν, μάλιστα τοὺς ταῦτα κομίσαντας πέμψεις, οἶδα λαβών, παρ' ὧν οἶδας· ἔρρωσο φίλτατε. »

ΣΤ'. « Ὁ μὲν πατριάρχης Ἰσαάκ, ὦ φίλων ἄριστε, πρῶτον

εἱστιάθη, ἔπειτα τὴν εὐλογίαν τῷ ἑστιάσαντι παρέσχετο· ἐγὼ δὲ καὶ πλεῖον τοῦ Ἰσαὰκ ποιήσω, ὡς τῆς νέας χάριτος τελῶν, ἐκεῖνος δὲ τῆς ἀρχαίας. Καὶ πρὶν φαγεῖν, καὶ πρὸ τοῦ τῶν ὀστρέων ἀπογεύσασθαι, παρέχω σοι τὴν εὐλογίαν δαψιλεστάτην· οὐ γὰρ δρόσον οὐράνιον, καὶ ποιότητα γήϊνον κατεγγυῶμαί σοι· ἀλλὰ δεύμαι Ὀλυμπίου ἄνακτος, ἵνα σχοίης ἀμετάπτωτον τὴν ὑγείαν, προβιβασμὸν ἐπὶ τὰ τελεώτερα τῆς τε μαθήσεως, τῆς τε ἀξίας, καὶ τῆς ἐν θεῷ προκοπῆς καὶ αὐξήσεως, εὔθυμός τε διατελοίης, καὶ εὐεργετικός, καὶ περιφανής, καὶ καταθυμίοις ἐν ἅπασιν ἐπιτυχής. Ἔρρωσο, φίλτατε, καὶ αὖθις καιροῦ δραξάμενος τοιούτου, μέμνησο τοῦ σοῦ Γεωργίου.»

Ζ. «Ἀπὸ τὸ μεγάλωμα τοῦ χάρτου ἐκατάλαβα τὸ πῶς γραμματικὸς αὐθεντικὸς ἐστὶν ὁ πέμψας τὰ δῶρα ἀπίδια, διὰ τὰ ὁποῖα εὐχαριστῶ πολλά, ὅτι καὶ τ' ἀπίδια πολλά. Διπλοῦν τὸ δῶρον, τὸ μὲν ἥδιστον, τὸ δὲ ξηρὸν καὶ στερέμνιον· ὧν τὸ μὲν ἡδύ, τῆς ἀδόλου φιλίας καὶ ἀκραιφνοῦς διαθέσεως καὶ εἰλικρινεστάτης ἀγάπης ἐστὶ τεκμήριον, τὸ δὲ στερεόν, τὸ τῆς φιλίας στερέμνιον καὶ μόνιμον καὶ εὐπαγὲς ὑποδηλοῖ, καὶ οἷον ἀκράδαντον καὶ ἀπερίτρεπτον· τὸ δὲ πόρρωθεν, καὶ ἀπὸ Στεφανουπόλεως (1) τελεῖν τὰ δῶρα, σημεῖον ὑπάρχει σοι τῆς πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἡμῶν φιλίας, καὶ διαρκεσούσης ἐπὶ μήκιστον. Ζῆθι ἐς μακραίωνας, τριπόθητε· τὸν σοὶ ὁμωνυμοῦντα, ἐμοὶ δὲ ἄκρᾳ φιλίᾳ οἰκειωμένον ἄρχοντα ἄγαν κύριον Κωνσταντῖνον (2) προσκυνῶ.»

Η. «Τὴν (σὴν) λογιότητα, ἄρχον γραμματικὲ κύριε Κωνσταντῖνε Δαπόντε, ὁλοψύχως ἀσπάζομαι, καὶ πατρικῶς περιπτύσσομαι. Χθὲς λαβὼν παρὰ τοῦ παιδὸς τὸ ραβάσιόν της, εἰ καὶ ἐτρώθην τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἐνασχολούμενος μετὰ τοῦ ἄρχοντος

(1) Στεφανούπολις τὸ νῦν Μπρασοβό.
(2) Τὸν προγραφέντα Ξυπόλυτον Ζαγοριανὸν λέγει

ἰατροῦ σινιὸρ Δεπάστε, δὲν εἶχα εὐκαιρίαν νὰ ἀποκριθῶ, κα ἂς ἔχω συγγνώμην· νῦν δὲ συλλυπούμενος αὐτῇ πατρικῶς διὰ τὴν ἀνίαρον ἀγγελίαν τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποδημίας τοῦ μακαρίτου αὐταδέλφου της καὶ ἱεροδιακόνου Φιλοθέου εἰς Κωνσταντινούπολιν γενομένης, τοῦτο συντόμως λέγω, ὅτι κἀγὼ συναλγῶ καὶ οἰκτείρω τὸ πάθος, καὶ ταλανίζω ἀδελφὸν τοιοῦτον φίλτατον ἀδελφὸν ἀποβεβληκότα, καὶ μηκέτι τοῦτον ὀψόμενον. Ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος; τί δὲ καὶ τὸν ἀπελθόντα τοῖς θρήνοις ὀνήσαιμεν; τοιγαροῦν ὡς νουνεχὴς καὶ πεπαιδευμένος, ἀνάλαβε σεαυτόν, καὶ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ φιλοσόφησον πάθει· θνητοὶ γὰρ πάντες ἐσμὲν, καὶ ἐπίκηροι, καὶ ὁδὸν τὴν αὐτὴν πορευσόμεθα ξύμπαντες, εἰ καὶ ὁ μὲν τάχιον, ὁ δὲ βράδιον. Ἐκεῖνος οὐκέτι ἀναστρέψει εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπελευσόμεθα· ὁμολόγει τοίνυν τῷ κρείττονι χάριτας, ὅτι τὸν σαυτοῦ ἀδελφὸν ἐκ τῶν τοῦ βίου τούτου ἀνωμαλιῶν καὶ κλυδώνων ἀνήρπασε, καὶ ἐν τῇ οὐρανίῳ μακαριότητι προσελάβετο. Ἔρρωσο τοίνυν τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀλύπως, καὶ φιλοσόφῳ φρενὶ σαυτὸν παραμύθησον.»

Ἰδοὺ δὲ καὶ τὸ ἐμὸν πρὸς αὐτὸν εὐτελὲς καὶ ἀτελὲς πονημάτιον, ἀφοῦ ἔξω ἀπὸ τὴν Τζάραν, ὁποῦ ἦτο φευγάτος διὰ τὴν πανούκλαν, ἦλθεν εἰς Βουκουρέστιον, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπὸ φιάγγον ἀπέθανεν· ὁ θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ.

«Ἔμελλεν ἆρα, πανιερώτατε καὶ θεοπρόβλητε μητροπολῖτα, εὐγενέστατοι ἄρχοντες, χρήσιμοι πραγματευταί, περίλυποι συμμαθηταί, καὶ ἅπας ὁ τοῦ κυρίου λαὸς περιούσιος, ἔμελλε λέγω ἡμῖν, καὶ τοῦτο τῆς τληπαθοῦς Βλαχίας τὸ ἀπολειφθὲν κάλλος ἰδεῖν ἀμαυρούμενον, τῆς ἐκτακείσης ἀρούρας τὸν πολύχουν στάχυν ἐκθεριζόμενον, τὸ ἀγλαόκαρπον δένδρον τοῦ κατανεμηθέντος λειμῶνος ἀπορριζούμενον, ἐκρυῆσαν τὸ ἄνθος, καὶ τῆς κυψέλης τὴν σοφὴν ἀποπτύσασαν μέλισσαν, καὶ τῷ ἐπουρανίῳ προσφοιτήσασαν μελισσῶνι, μελισσουργήσασαν ἐπὶ

γῆς τῶν μελισταγῶν ἐπιστημῶν τὴν ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον διδασκαλίαν καὶ ἔκδοσιν. Βαβαὶ τοῦ κακοῦ, φεῦ τῆς συμφορᾶς, οἴμοι τῶν δεινῶν! ὑπέστημεν γάρ, ὦ ἱερὸν πέδον, ὀρθόδοξος γῆ, ὀνομαστὴ Βλαχία, ὑπέστης δεινὰ, καὶ πέρα δεινῶν κακοῖς προσωμίλησας! Κατανικαὶ ἔφοδοι τοῦ σοῦ προσώπου τὸ κάλλος ἀνήλωσαν, τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ τὰ ὅπλα τὸ στῆθος κατέρραξαν, τοὺς μαστοὺς ἡ Ταταρικὴ λύσσα ἀπέθλιψε, τὴν νηδὺν ὁ πικρὸς λοιμὸς συγκατέστειλεν, ἡ πανώλης τὰς χεῖρας ἀπέταμεν, ἡ φλογίνη ρομφαία (πυρκαϊὰ) τὴν κόμην ἐκείρατο. Ἀλγεινὰ ταῦτα πάντως, καὶ δύσποιστα, καὶ ἱκανὰ ἐκπλῆξαι ἀκοήν τε καὶ ὅρασιν! ἀλλ' οὔπω τὴν καρδίαν ἐτέτρωσο, καὶ οὔπω τὰς ὄψεις πεπήρωσαι . . . .

Τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, ὡς καλὸν ἄνθρωπον καὶ διδάσκαλον, καὶ ἀστεῖον, τὸν ἀγαποῦσαν πάντες οἱ ἄρχοντες, πρὸ πάντων δὲ ὁ πάντων ἐξαίρετος Δουδέσκουλος, περὶ οὗ ἔπρεπε νὰ γράψω εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀλησμόνησα· ἰδοὺ δὲ τὸν γράφω ἐδῶ.

Κωνσταντῖνος Δουδέσκουλος· οὗτος εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν αὐθέντας τῆς Βλαχίας ἐστάθη καὶ σπαθάρης, καὶ λογοθέτης, καὶ βόρνικος, καὶ μπάνος, ἐτιμήθη μὲ ταῖς μεγαλείτεραις ἀρχοντίαις, ὡς ἄξιος καὶ ξεχωριστὸς ἀπὸ ὅλους· ἦτον γὰρ ἄνθρωπος μεγαλοπρεπής, ὡς ἦτο καὶ μεγαλόσωμος. Μὲ ἔδωκεν, ὅταν ἤμουν εἰς Βουκουρέστι μὲ τὸ τίμιον ξύλον, ὡς πεντακόσια γρόσια· ὑπεσχέθη, ἔβαλε καὶ μετάνοιαν εἰς τὸ τίμιον ξύλον, νὰ ἔλθῃ μαζί μου εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, τὸν ἐμπόδισε δὲ ἕνας ἱερομόναχος, καὶ ἔμεινεν· ἔγινε δὲ καλόγηρος, καὶ μετωνομάσθη Κλήμης, καὶ ἀπέθανεν· ὁ θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ· τοιοῦτος ἄρχωντας Βλάχος καὶ Μπόγδανος δὲν ξαναγεννᾶται!

Ἀλέξανδρος Λαρσινός, διδάσκαλος, διάδοχος Γεωργίου, μαθητὴς δὲ καὶ αὐτὸς τοῦ ρηθέντος Μακαρίου τοῦ Πατμίου.

Δημήτριος Μωραΐτης Νοταρᾶς, ἀνεψιὸς Χρυσάνθου τοῦ

πατριάρχου, ἰατροφιλόσοφος, ἀμφοτεροδέξιος, ἤγουν ἐπιστήμων εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ λατινικά, ἀπέθανεν εἰς τὸ Βουκουρέστι· ὁ θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ. Τοῦτος κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, μετέφρασεν ἀπὸ τὸ λατινικὸν εἰς τὴν γλῶσσάν μας, καὶ Γεωγραφίαν (τὴν ἔχω), ἧς ἐπιγραφή· «Σύντομος μερισμὸς τῆς ὑδρογείου σφαίρας.» ἔχει δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τοὺς στίχους τούτους.

Γεωγραφία σύντομος φωνῆς ἐκ λατινίδος
εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἁπλῆν καλῶς μεταφρασθεῖσα
παρὰ σοφοῦ ἀκέστορος, τοὔνομα Δημητρίου,
τὸ γένος ὄντος Νοταρᾶ τοῦ Πελοποννησίου,
ἧς ἡ ἐπιδιόρθωσις καὶ κρίσις ἡ τελεία
ἐγένετο νοΐ λεπτῷ τοῦ μακαριωτάτου
ἁγιωτάτου τε πατρός, ὁμοῦ καὶ σοφωτάτου
ἱεράρχου προσκυνητοῦ τῶν Ἱεροσολύμων,
δεσπότου, καὶ ποιμάντορος κυρίου κὺρ Χρυσάνθου,
τοῦ ἐπωνύμου πάντως γε ἄνθους χρυσαυγεστάτου,
παρ' οὗ καὶ ἀφιέρωται κυρίῳ Γρηγοράσκῳ (1)
Γκίκᾳ τῷ πάνυ, καὶ κλεινῷ, καὶ πανευγενεστάτῳ
τῆς κραταιᾶς τῷ ἑρμηνεῖ μεγάλῳ βασιλείας·
ὃν ὁ τῶν πάντων κύριος θεὸς διατηροίη
ἔνδοξον καὶ περίβλεπτον, λίαν τετιμημένον
εἰς ἔτη μαθουσάλια, πανευτυχῆ τε ἅμα,
μετ' ἀγαθῶν τε τῶν λοιπῶν καὶ τῶν καταθυμίων,
μετὰ τῶν οὐρανίων τε ὁμοῦ καὶ ἐπιγείων.

Αὐτὴ ἡ Γεωγραφία εἶναι ὡς τέσσαρες κόλλαις, ἀξιόλογος δὲ καὶ ἀξιοτύπωτος. Ἔχει καὶ μίαν πλαστὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠμπορῶ παρὰ νὰ τὴν γράψω καὶ αὐτήν, ὡς ἀξίαν γραφῆς καὶ εἶναι αὐτή. «Ἐπιστολὴ πρὸς φιλόσοφον, ἐν ᾗ περιγράφεται οἰκία ἐρημική (2).»

(1) Τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἀποκεφαλισθέντος Ἀλεξάνδρου λέγει.

(2) Παραλείπεται ὡς ἀτελὴς καὶ πάντῃ ἀσήμαντος. (Σ. Ε.)

Γ.

ΣΕΡΓΙΟΥ ΜΑΚΡΑΙΟΥ
ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
(1750 — 1800.)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἔτος μὲν τὸ σωτήριον διηνύετο χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν πεντηκοστόν, τὰ δὲ τῆς ἐκκλησίας ἤρξατο καταβαρύνεσθαι παντοδαπαῖς εἰσφοραῖς χρημάτων καὶ ἀναλώμασιν (Α) οὐ μὴν ἀλλὰ διηνοχλεῖτο καὶ ταῖς τῶν αἱρετικῶν μηχαναῖς, καὶ κρυφίως διεπολεμεῖτο, καὶ δολίως διεταράττετο. Τοῦ δὲ ἀπὸ Νικομηδείας κυρίου Κυρίλλου τοῦ Ε΄ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον διϊθύνοντος, καί τινων λατίνων τῇ ὀρθοδόξῳ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ προσελθεῖν αἰτησαμένων, τέως μὲν τοῖς ἐν τῷ Γαλατᾷ ἱερεῦσιν ἀπορίας ἐδόκει καὶ συζητήσεως ἄξιον, εἰ ἄρα μύρῳ χρίεσθαι τοὺς λατίνους προσιόντας τῇ ἀμωμήτῳ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, ἢ βαπτίζειν αὐτούς, ὡς ὅλως τὸ βάπτισμα τοῦ Κυρίου ἀθετήσαντας καὶ τὰ παρὰ τῶν ἰδίων ἱερέων ἐφευρήματα προελομένους.

Ταύτης γοῦν τῆς συζητήσεως καὶ ἀπορίας ἐνηνεγμένης τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κυρίῳ Κυρίλλῳ, προσεπεξετασθέντος τοῦ ἔθους τῶν νῦν δυτικῶν, καὶ τῆς παραχρήσεως καὶ διαφθορᾶς τοῦ διὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν θείων Πατέρων παραδοθέντος ὑπὸ τοῦ Κυρίου βαπτίσματος φωραθείσης, ἐπετράπη τοῖς ἱερεῦσι βαπτίζειν τοὺς προσιόντας τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ λατίνους, ὡς ἀβαπτίστους· τοῦτο δὴ καὶ διαλαλεῖν τοῖς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου λαλεῖν προελομένοις ἐφεῖτο.

Ἐντεῦθεν οὖν καὶ συζητήσεις τῶν λογίων διεθερμαίνοντο, καὶ διηκριβοῦτο τὸ πρότερον ἔθος τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὸ καινοτομηθὲν ὕστερον καὶ παραποιηθὲν καὶ παραρρεῦσαν εἰς ραντίσματα κατεξηραίνετο καὶ εἰς τὸ μὴ εἶναι ὅλως βάπτισμα διηλέγχετο· καί τινες δὲ καὶ σημειώσεις ἐλέγχων διετυποῦντο καὶ εἰς κοινὴν ἀνάγνωσιν ὑπεστρώννυντο, καὶ πανταχῇ διελα-

λεῖτο καὶ διεκηρύττετο ὡς οἱ νῦν λατῖνοι καὶ δυτικοὶ εἰσὶν ἀβάπτιστοι.

Τοῦτο γοῦν οὕτω τρανῶς πρῶτον διακηρυχθὲν (Β) διεθρόησε καὶ ἄκρως ἐλύπησε τούς τε ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως εὑρισκομένους λατίνους καὶ τοὺς ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἁπανταχοῦ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους διεσπαρμένους. Καὶ δὴ ἤσχαλον διατειχισθέντες τῆς σπουδαζομένης σφίσι κοινωνίας, δι' ἧς τοὺς ἀφελεστέρους ὑπαγόμενοι καὶ ἐξαπατῶντες δολίως ἐπὶ τὸν βόθρον τῆς κακοδοξίας αὐτῶν κατεβίβαζον, μικρὰ ἄττα διαφέρειν τοὺς ἀνατολικοὺς τῶν δυτικῶν ὑποκρινόμενοι, ἔθιμα ταῦτα καὶ οὐ δόγματα καλοῦντες, καὶ ταῦτα τοῖς μεταποιεῖν βουλομένοις πρόχειρα, καὶ τοῖς διατηροῦσιν ἥκιστα ἐπιβλαβῆ, ἀδιάφορα ὄντα ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ἀνεπίμομφα. Διὸ καὶ κοινωνίας γαμικὰς καὶ ἐναλλὰξ διαμείβοντες, καὶ τὰς τελετὰς τῶν μυστηρίων τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἀμωμήτου ἐκκλησίας παρεῶντες τὴν ἀρχὴν ἀπαραποιήτους, τὴν ὑποταγὴν μόνην τῷ πάπᾳ Ῥώμης ᾐτοῦντο, καὶ ὁμολογίαν παρὰ τῶν δελεασθέντων ἐλάμβανον, ὡς οὔτε εὐλογία, οὔτε σωτηρία ἐπὶ γῆς εἰ μὴ ἐν χειρὶ τοῦ πάπα Ῥώμης, ὅτι αὐτὸς μόνος ἔχει τὴν ἀποστολικὴν ἐξουσίαν τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν, ὅτῳ καὶ ὡς βούλεται. Διὰ τοιούτων οὖν καὶ τηλικούτων ῥᾳδιουργημάτων καταγοητεύσαντες πολλοὺς μὲν ἐν νήσοις, πλείστους δὲ κατ' Αἴγυπτον καὶ Συρίαν ἐπὶ τὸν ἴδιον αὐτῶν λάκκον, μάλιστα ἀπ' ἀρχῆς τῆς νῦν ληγούσης ιη'. ἑκατονταετηρίδος μέχρι μεσούσης, κατήνεγκον (Γ).

Κατὰ ταύτης δὲ τῆς κακομηχάνου εἰσβολῆς τῶν ἀκεραίων ὀρθοδόξων χριστιανῶν ζῆλον ἔνθεον ἐνδειξάμενοι ὅ,τε μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κύριος Ματθαῖος καὶ ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος πατριάρχης Ἀντιοχείας κύριος Σίλβεστρος, πολλὰ μὲν διειργάσαντο ἀποσοβοῦντες τῆς ἰδίας αὐτῶν ποίμνης τοὺς λυμεῶνας, οὐ μικρὰ

δ' ἔπαθον τῇ ἐκείνων ἀντιστάντες κακομηχανίᾳ· τέλος ἀλλ' οὖν ἀμφότεροι διέλυσαν τὴν κακῶς γενομένην κοινωνίαν, ἀποτεμόντες τὸ σεσηπὸς τοῦ ὑγιαίνοντος, εἰ καὶ πολὺ κατεῖδον τὸ διεφθορὸς καὶ βραχύ τι περιέστη τὸ σωζόμενον.

Ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν τοῦ τε κυρίου Ματθαίου καὶ κυρίου Σιλβέστρου λεγόμενα καὶ πραττόμενα ἐλύπει μὲν ἀντιβαίνοντα τοῖς λατίνοις, οὐ τοσοῦτον μέντοι κατέσεισε τὴν σφῶν μηχανήν· ὁ δὲ τοῦ λατινικοῦ ῥαντίσματος ἔλεγχος καὶ ἡ διαλαλιὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὡς οἱ δυτικοὶ εἰσὶν ἀβάπτιστοι, οὐχ ὅπως τὰς μηχανὰς ἐκ βάθρων καθεῖλέ τε καὶ ἀνέτρεψε καὶ τὰς ληστρικὰς ἐφόδους ἀνέστειλε, καὶ τῶν ἀφελεστέρων διήνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς ἀπὸ ἀβαπτίστων ἀποπηδᾷν καὶ ἀπὸ πειρατῶν ἀποφεύγειν καὶ ἀπὸ λοιμῶν διατειχίζεσθαι· ἀλλὰ καὶ δέος ἐνεπεποιήκει αὐτοῖς μὴ καὶ τῶν ἰδίων λαῶν περιέλῃ τὴν ἀχλύν, ὑφ' ἧς ἐν τοσούτοις κατὰ σκότος ἠλάσκουσι.

Ταύτης οὖν τῆς καταστηλιτεύσεως τὴν αἰτίαν οἱ ἐν ταῖς Συκαῖς καὶ περὶ τὰς Συκὰς ἐνδιατρίβοντες δυτικοί, οἵ τε ἰδιῶται, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν βασιλέων τῆς Δύσεως ἁρμοσταὶ (Δ) ἐπὶ τὸν παναγιώτατον καὶ οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον Κύριλλον τὴν αἰτίαν ἀνέθεντο, καὶ καθελεῖν τοῦ θρόνου ἐπηρῶντο, εἴπως τοὺς διακηρύττοντας κατασιγάσειεν κρύφα, καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ προκρίτων τοῦ ἡμετέρου γένους τισὶ διαμαρτυροῦντες ἀνήκεστον κατὰ παντὸς τοῦ ἡμετέρου γένους, μάλιστα τοῦ ἐν διασπορᾷ ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν, τὴν ἀπέχθειαν καὶ τὸ μῖσος ἀφόρητον, καὶ μυρία ἐπαπειλοῦντες δεινά, εἰ μὴ τὸν κὺρ Κύριλλον τοῦ θρόνου ἐκστήσαιεν.

Οἱ δὲ οἰκονομοῦντες τὸν καιρὸν καὶ τὰς ὀργὰς τῶν βασιλέων ἐκτρεπόμενοι, ἐξωθοῦσι τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τὸν κύριον Κύριλλον, προφάσει δῆθεν καὶ ἐνδείξει πρὸς τοὺς κρατοῦντας χρώμενοι, ὅτι χρηματικοῖς δανείοις κατεβάρυνε τὴν ἐκκλη-

σίαν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ καλοῦσιν ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον δ'. ἤδη τὸν παναγιώτατον κύριον Παΐσιον.

Διετέλεσεν οὖν ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ταύτην πατριαρχείαν ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης κύριος Κύριλλος ἔτη δύο καὶ μῆνας ὀκτώ, ἀπὸ τοῦ ᾳψμη' ἔτους ἕως τοῦ ᾳψνα'. Ἐκράτει δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῶν Ὀθωμανῶν μονάρχης ὁ Μαχμούτης.

Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ κὺρ Κυρίλλου ἤρξατο καὶ αὖθις καταβαρύνεσθαι ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία χρέεσι καὶ συνεισφοραῖς· διὰ γὰρ τὰς συνεχεῖς ἐπιδρομὰς καὶ συσκευωρίας τῶν ἐπιβούλων, πολυταλάντοις δαπάναις χρησαμένου πρὸς τοὺς κρατοῦντας τοῦ κὺρ Κυρίλλου, ὥστε τὴν ἐκεῖθεν ἐγειρομένην ὀργὴν ἐκκλίνειν, καὶ ἀντικρούειν πρὸς τὰς τῶν ἐχθρῶν προσβολάς, συνεχῶς ἀντιπαλαιοντος καὶ γενναίως ἀνθισταμένου, ἀπὸ πεντακοσίων μέχρι χιλίων ταλάντων τὰ χρέη προσηύξησεν.

Ἦν μὲν οὖν ὁ παναγιώτατος κύριος Κύριλλος ὁ Ε'. τὸ γένος Πελοποννήσιος, τὴν γνώμην εὐθύς, τὸν τρόπον ἁπλοῦς, εἰ καί τισι ποικίλος ἐδόκει, πρὸς τὰς πολλὰς μηχανὰς τῶν ἀντιπάλων πολλαχῶς ἀντιτασσόμενος, φιλάρετος, φιλάγαθος, ἐπιεικής, φιλομαθής, τῇ ἀναγνώσει τῶν θείων βιβλίων προσκείμενος, βίον ᾑρημένος τὸν τελεώτερον, διὸ καὶ ἀγρυπνίας μείζονας καὶ νηστείας συνεχεστέρας ἐποίει, καὶ ἀκολουθίας ἐκκλησιαστικὰς μακροτέρας ἐφίλει, καὶ πρὸς πάντα γενναῖος ἐδόκει, ὀξύς τε περὶ τὰ πρακτέα, καὶ σφοδρὸς πρὸς τὰ δόξαντα, ἄτρεπτος καὶ ἀδεὴς πρὸς τὰ ἀντιπίπτοντα. Ἐντεῦθεν καὶ ζηλωτὴς τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων διάπυρος ἐγνωρίζετο καὶ παρὰ παντὸς τοῦ λαοῦ διεθρυλλεῖτο καὶ διαφερόντως ἠγαπᾶτο, τῇ ἀγλαΐᾳ τῶν ἰδίων ἀρετῶν συμπάντων τὰς ψυχὰς καταθέλγων καὶ ἐφελκόμενος, εἰ καὶ τὸν ἀληθῆ ζῆλον τοῦ ἀνδρὸς ποικίλως συγκαλύψαι ἐτεχνῶντο οἱ διαβάλλοντες, πανοῦργον αὐτὸν ἀπο-

καλοῦντες, ὥσπερ οἱ αἱρετικοὶ αἱρετικὸν ἐδυσφήμουν τὸν ὀρθοδοξότατον.

Διὰ μὲν οὖν τὰς εἰρημένας ἐπιβολὰς τῶν αἱρετικῶν καὶ τῶν αὐτοῖς χαριζομένων, ἤτοι δι' ἀνάγκην, ἢ φθόνον, ἄλλως δὲ καὶ ἄγνοιαν τῶν λεγομένων καὶ πραττομένων, (φιλεῖ γὰρ ἐν τοιούτοις συγκυρεῖν πολλὰ ἐκ πολλῶν πάθη τε καὶ διαφέροντα) ἐξώσθη τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ κύριος Κύριλλος, εἰς Χάλκην νῆσον μίαν τῶν Κυανέων περιορισθείς, ἐν ἁδρᾷ τῆς ἐκκλησίας χορηγίᾳ καὶ πολλῇ τῇ τιμῇ καὶ περιποιήσει ἐφησυχάζων. Ὁ δὲ παναγιώτατος κύριος Παΐσιος διὰ πολλῶν δεήσεων καὶ κοινῆς τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ κληρικῶν προσκλήσεως καὶ ἱκετείας πρὸς τοὺς δυνάστας, ἐπαναλαμβάνει τέταρτον τὸν οἰκουμενικὸν καὶ ἀποστολικὸν θρόνον, καὶ τὴν συνήθη αὐτῷ πρὸς πάντας ἐπιείκειαν καὶ τὰς πολλὰς καὶ θαυμαστὰς ἐπιδήλους ἀρετὰς πανταχοῦ ἐφαπλοῖ, ποιμαίνων νουνεχῶς, ἰθύνων ἐπιστημόνως καὶ θεοφιλῶς διεξάγων σύμπασαν τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἐθὰς παντοδαπῶν καὶ ποικίλων πραγμάτων, καὶ διὰ μακροῦ ἐγγεγυμνασμένος τῇ τοιαύτῃ οἰκουμενικῇ ποιμαντορίᾳ ὑπὸ τοιαύτην πολύτροπον δυναστείαν, ὑφ' ἧς τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα καθ' ἑκάστην ἐπηρεάζεται, καὶ τὸν πανοῦργον καὶ δεινότατον συνεχῶς διαθλοῖ πόλεμον· ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἔξωθεν ἐπαπειλοῦντα προσρῆξαι βιαιότερον ἀντέπραττεν, ἀγχιστρόφῳ καὶ πολιτικῇ φρονήσει λίαν εὐμηχάνως ἀντιτασσόμενος, καὶ λωφῆσαι μὲν τὴν ὀργὴν τῶν δυτικῶν καὶ τὰς ἀπειλὰς διαλῦσαι ἐπειρᾶτο, κατασιγάσαι δὲ τοὺς λαλοῦντας τὴν ἀλήθειαν οὐκ ἤθελεν.

Ἐντεῦθεν δὴ κόμματι τῶν διαλαλούντων ὡς οἱ δυτικοὶ νῦν εἰσιν ἀβάπτιστοι ἀπεναντίας αὐτῷ δῆθεν ἀπερρύη, ὅπερ ὁ γεραρὸς καὶ πολιὸς τὴν τρίχα, πολιὸς δὲ τὸ φρόνημα συνεχῶς οἰκονομῶν ἐδόκει περιορᾶν, τῷ δ' ὄντι ὑπερρώνυεν, ὥστε τὴν ἀλήθειαν κηρύττεσθαι συνηδόμενος τοῖς προθυμουμένοις, καὶ μη-

δένα κωλύων διελέγχειν, κἂν αὐτὸς ἀπὸ τοῦ θρόνου οὐ κατε λάλει τῶν δυτικῶν, παρεῖχε μέντοι ἄδειαν τοῖς λογίοις βουλομένοις καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἀποδεικτικῶς ἐκ τῶν θείων Γραφῶν περὶ τοῦ βαπτίσματος.

Ἀλλὰ τὴν μὲν οἰκονομίαν καὶ ἀνάγκην δι' ἣν τοῦ θρόνου καθεῖλον τὸν κύριον Κύριλλον ὀλίγον σύνιδον· ἐδόκει δὲ τοῖς πολλοῖς ὅτι διὰ χρηματικὰς ἐξόδους· τινὲς δὲ καὶ λογισάμενοι τὸ εἰκός, τὴν πολυθρύλλητον διαλαλιὰν καὶ καταφορὰν τοῦ λατινικοῦ ῥαντίσματος αἰτίαν ὑπέλαβον· συγκεχυμένως μέντοι συνῆκαν καὶ κακῶς ἐδόξαζον ἀντιπράττοντα τῷ κηρύγματι τοῦ βαπτίσματος τὸν ἁγιώτατον καὶ τῷ ὄντι μέγαν ἐν πατριάρχαις κύριον Παΐσιον· μήτε δὲ τοῖς ἐφεξῆς πραττομένοις ἐπιστήσαντες, μηδὲ συνιέντες οἷς νοῦς ἔμφρων ἀντιτεχνᾶται τὰ δοκοῦντα διαπραττόμενος καὶ τὴν ἄλλοθεν ἐπιγινομένην βλάβην ἀποσοβῶν, ἤρξαντο διαβάλλειν πρὸς τὸν λαὸν καὶ βλασφημεῖν τὸν τῆς εὐσεβείας προστάτην, ὡς ἀπεναντίας φρονοῦντα τῷ ὀρθῷ δόγματι, καὶ πολλοὺς τοῦ δήμου ἀνέπειθον τῇ σφῶν συνολισθαίνειν ἀπάτῃ, καὶ τὸν τῆς ἐκκλησίας ἔμπειρον οἰακοστρόφον καὶ ἔνθεον κυβερνήτην ἀδίκως κερτομεῖν ὑβρίζοντες.

Ηὔξησε δὲ ἡ τοιαύτη εἰς τὸν λαὸν διαβολὴ καὶ διεχύθη μάλιστα ἐν τῇ πανδήμῳ συρροῇ τοῦ λαοῦ, ἥτις ἔν τινι τῶν περιχώρων τῆς Νικομηδείας ἐγίνετο ἐπὶ θέᾳ καὶ ἀκροάσει μοναχοῦ τινος Αὐξεντίου τοὔνομα, ἁπλοῦ καὶ ἀκάκου, τὸν ἀσκητικὸν βίον προελομένου, δεήσεσι καὶ νηστείαις τὴν σάρκα τήξαντος, καὶ τὴν πρώτην ᾗ φασι στάσιν τῆς ἀσκήσεως ἐπιβάντος, ὃς τὰ πρῶτα διδάσκων τοὺς προσιόντας ἤρξατο εἰς ἦθος κοσμῶν, λογισμῶν τινων ἐφαπτόμενος, ὥστε καὶ κρύφια διελέγχειν καὶ δοκεῖν δυνάμεις οἷός τε ἦν ἐργάζεσθαι. Ταύτης δὲ τῆς ὑπολήψεως διαδοθείσης εἰς τὸν λαόν, συνήρχετο πανταχόθεν τὰ πλήθη, εὐλαβείᾳ φερόμενοι, καὶ μικροῦ δεῖν σύμπας συνεκινεῖτο

τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως καὶ τῶν πέριξ πόλεων ὁ λεὼς καὶ διεβοήθη πανταχοῦ θαυμάσιός τις εἶναι δοκῶν.

Ἀλλ' οὗτος μὲν τὴν ἀρχὴν ἴσως δι' ἁπλότητα προκύψας εἰς τὸν λαόν, νουθετεῖν καὶ διδάσκειν προβαλόμενος τῇ πανδήμῳ συρροῇ τοῦ λαοῦ καὶ κιβδηλίᾳ τοῦ βίου ἐκλάπη παρατραπεὶς ταῖς ἐπιβολαῖς καὶ νοθεύμασι τῶν πονηρῶν, καὶ ὡς ἐπὶ σκηνῆς κατεπαίχθη ὑπὸ πανούργων ὑποκριτῶν, οἵ τινες ἀφορμῆς δραξάμενοι τῆς ἀρετῆς τοῦ ἀνδρὸς πολλὰ κατεψεύσαντο, παράδοξα τερατευόμενοι καὶ διασκευάζοντες ἐπὶ ἀπάτῃ τῶν ἀφελεστέρων νοθεύοντες καὶ τὴν ἀρετήν, εἴ τις ἦν αὐτῷ, καὶ ἀναιδῶς κατορχούμενοι.

Τούτῳ γοῦν ἀδεῶς διακηρύττοντι ὡς οἱ νῦν δυτικοὶ καὶ Ἀρμένιοι (Ε), τοῦ διὰ τῶν θείων Ἀποστόλων παραδοθέντος βαπτίσματος κατολιγωρήσαντες ὅλως εἰσὶν ἀβάπτιστοι· τοῦτο γὰρ καὶ διακηρύττειν παρρησίᾳ εἰσηγήσαντο καὶ παρώτρυναν αὐτόν τινες, οἵτινες ἤτοι διὰ δέος, ἢ δι' ἄλλας ὠφελείας σφίσι τῶν λατίνων καὶ Ἀρμενίων καταλαλεῖν οὐκ ἐτόλμων· τέως ὁ περὶ αὐτὸν χορὸς τὴν ὀργὴν τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, ἀπαρεσκομένων οἷς ἔπραττον, δεδιώς, ὑποβάλλει δολίως ὡς δι' αὐτὸ τοῦτο ἀπαρέσκονται ὅ τε πατριάρχης καί τινες ἀρχιερεῖς ὅτι τῶν λατίνων καταλαλεῖ, αὐτοῖς χαριζόμενος, διὸ καὶ τὸν παναγιώτατον κύριον Κύριλλον τοῦ θρόνου ἐξέωσαν, προδότας αὐτοὺς τῆς ἀληθείας δυσφημοῦντες, καὶ κατ' αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας δῆθεν ἐκεῖνον ἠρέθιζον.

Ἔκτοτε οὖν ἤρξατο καὶ αὐτῷ ἐπιρρίπτειν τῷ ὄχλῳ κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Παϊσίου καί τινων ἀρχιερέων λόγους ἀεικεῖς, οἷς προσθέντες οἱ ὑποκριταὶ κατελάλουν βλασφημίας, καταλαλοῦντες ἀνοσίως πρὸς τὸν λαὸν καὶ διαβάλλοντες τοὺς ἁγίους καὶ τὸν παναγιώτατον κύριον Κύριλλον ὑπερεκθειάζοντες, τὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἔξωσιν, παντελῆ τῆς ἐκκλησίας καθαίρεσιν διεβεβαιοῦντο.

Ταύτης δὲ τῆς λαλιᾶς ἐνεχθείσης τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κυρίῳ Παϊσίῳ καὶ τοῖς ἐνδημοῦσιν ἀρχιερεῦσιν, ὑπόνοιά τις ἐγένετο ὡς εἰδήσει καὶ ὑποβολῇ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Κυρίλλου, νέαν πατριαρχείαν ἑαυτῷ μετιόντος, ταῦτα διαφημίζεσθαι, εἰ καὶ τὰ διαπραττόμενα τοῖς ἐκεῖ καὶ αὐτῷ ἦν ἀπαρέσκοντα· ἀπέστειλαν οὖν διαπυνθανόμενοι, εἰ ἄρα σύνοιδε τὰ ἐκεῖ· ὁ δὲ ἐνόρκως ἐβεβαιοῦτο μήτε συνειδέναι μήτε ἐπευδοκεῖν καὶ ἀρέσκεσθαι τοῖς ἐκεῖ πραττομένοις καὶ λεγομένοις, μηδὲ ὅλως πατριαρχείας ἐθᾶν, ἀρκεῖσθαί τε τοῖς χορηγουμένοις καὶ αἱρεῖσθαι ἐφησυχάζειν διὰ βίου, εἰ μόνον τὰ τῆς ἐκκλησίας μένει ἀβλαβῆ καὶ ἀπήμονα.

Τούτων ἐνόρκως βεβαιωθέντων ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν Χάλκῃ τῇ νήσῳ, ὁ μὲν παναγιώτατος Κύριλλος ἔμεινεν ἐφησυχάζων· ἀπελύοντο δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς τῆς περὶ αὐτοῦ ὑπονοίας· ὁ δὲ ὄχλος συλλαβὼν (ΣΤ) πονηρὰν ζύμην ἐκ τῆς ἀνοσίου διαβολῆς, διοιδαίνει τὰς ψυχάς, καὶ τὰς φρένας τυφόμενος ἐλύσσα κατὰ τοῦ εὐεργέτου, καὶ τέλος ἐξέμηνε κατὰ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ θείου πατριάρχου κυρίου Παϊσίου· καὶ δὴ οὐ μετὰ πολλὰς τὰς ἡμέρας συρρεύσαντες ἐν Κυριακῇ ἀγεληδὸν εἰς τὸ πατριαρχεῖον κατεθρόησαν βοῶντες μετὰ πολλοῦ τοῦ ὁμαδοῦ καὶ θορύβου, — οὐκ ἔτι σὲ θέλομεν· Ἀρμένιος εἶ! λατῖνος εἶ (φεῦ τῶν ἀνοσίων βλασφημιῶν)· διατὶ οὐ βαπτίζεις Ἀρμενίους, διατὶ οὐ βαπτίζεις λατίνους; διατὶ ζητεῖς ἐξορίσαι τὸν ὅσιον; οὐκ ἔτι σὲ θέλομεν!

Ταύτης οὖν τῆς βοῆς συμπεσούσης ἐν τῷ πατριαρχείῳ καὶ συρροῆς συμμιγοῦς ὄχλου πανταχόθεν ἐπιτρεχούσης, αἴφνης ἀκούσας καὶ κατιδὼν ὁ πατριάρχης τὸ τοσοῦτο πλῆθος ἐπειρᾶτο πραΰνειν καὶ καταπαύειν τῆς τοιαύτης ὁρμῆς τὸν συρφετόν. Οἱ δὲ προλήψει δεινῇ προϊσχημένοι ἐκβακχευθέντες τῇ γοητείᾳ τῶν ὑποκριτῶν ζέοντες τῷ θυμῷ, κύνες οἱονεὶ λυσσῶντες, καὶ θῆρες ἄγριοι, ἐφάλλονται ἐπὶ τὸν πρᾳότατον γη-

ραιόν, καὶ τῆς αὐτοῦ κέλλης ἀφαρπάσαντες κατήγαγον, ἐλεεινῶς ἕλκοντες, ἀνιλεῶς τε τύπτοντες, ἐμπτύοντές τε ἀναιδῶς καὶ ἀνοσίως δυσφημοῦντες οἱ παράφρονες· καὶ ἦν τότε ἰδεῖν οἰκτρὸν θέαμα τῆς ποίμνης μανείσης κατὰ τοῦ ποιμένος, δίκην λύκων αἱμοβόρων τοῖς ὀδοῦσι διασπαράξαι λυσσώντων· καὶ τῶν ἰδίων ὑβριζόντων, τῶν ξένων καὶ ἀλλοεθνῶν διὰ σπουδῆς ἦν διασῶσαι τὸν ὑβριζόμενον, δεινοπαθούντων τοῖς ἀδίκως γινομένοις, καὶ δυσφορούντων ἐκτόπως ἐπὶ τῇ παρανόμῳ συνοχῇ καὶ ἐπαναστάσει, καὶ τῇ τοιαύτῃ ἀνοσίῳ ὕβρει τοῦ παρὰ πᾶσιν αἰδεσίμου ἀνδρός· ἦν γὰρ δὴ καὶ τοῖς ἀλλοφύλοις καὶ ὁρώμενος αἰδέσιμος ὁ ἁγιώτατος. Ὁ οὖν παρεδρεύων τῇ πύλῃ τοῦ Φαναρίου χιλίαρχος συνηλίσας τὴν περὶ αὐτὸν σπεῖραν καὶ ἐφοπλίσας ροπάλοις, οἷς εἴωθεν, ἐφορμήσας γενναίως ἐξεῖλε τῶν φρενοπλήγων τῆς μανίας ἡμιθανῆ τὸν σεβαστὸν γηραιὸν καὶ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπον, καὶ τῷ ὄντι μέγαν ἱεράρχην, καὶ ἐμβιβάσας ἀκατίῳ ἀνῆγεν ἐπὶ τὸ στρατήγιον, ᾗ οἱ εἴθισται ἀπάγειν τοὺς διαφερομένους· τοῦ δὲ στρατηγοῦ, μὴ ἐξὸν αὐτῷ ἐπιδικάζειν τὰ τοιαῦτα κελεύσαντος, ἤγαγον ἐκεῖθεν πρὸς τὸν ἐπίτροπον· συνεχύθη δὲ ἐπὶ τὴν αὐλὴν τοῦ ἡγεμόνος πολὺς ὁ φρενόπληκτος ὄχλος, καὶ ὁ μὲν ἐπ' αὐτῆς ἐκυμαίνετο ἐνθουσιῶν καὶ κράζων, ἆρον, ἆρον, ἀπόστησον ἀφ' ἡμῶν, οὐκ ἔτι αὐτὸν θέλομεν! ὁ δὲ πραῢς καὶ χριστομίμητος πατριάρχης ἕστηκεν ἐν τοῖς ἔθνεσι δοξάζων τὸν δεσπότην Χριστὸν, ὅτι καὶ ἐν τοιούτοις παιδεύει προσοικειούμενος, καὶ διατυπῶν ἑαυτῷ ἕως οὗ μορφωθῇ ὅλως ἐν αὐτῷ.

Ἰδὼν οὖν ὁ ἐπίτροπος τὴν τοιαύτην τοῦ ὄχλου συστροφὴν καὶ σύστασιν ἠγανάκτησε σφόδρα, ἵνα δὲ μή τι χεῖρον ἐπισυμβῇ τῷ ὄχλῳ, διηρώτα ἐπὶ τίνι συνῆλθον, καὶ τί βούλονται; τῶν δὲ ἀποκριναμένων, τὸν πατριάρχην αὐτὸν ἐφ' ἡμᾶς οὐκ ἔτι στέργομεν, ἐπηρώτα, τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ κατεβόων, ἐξωσθήτω, ἀπελάσθω, λατῖνός ἐστιν, ἀρμένιός ἐστι!

καταγνοὺς δὲ τὴν τοιαύτην αὐτῶν βακχείαν, σκηπτῷ ὀργῆς καταπλῆξαι καὶ ξίφει διασκεδάσαι τὴν σύστασιν ἐβουλεύσατο· ὁ δὲ ἁγιώτατος καὶ πρᾳότατος πατριάρχης προσπεσὼν παρῃτεῖτο τῆς ὀργῆς τὸν λαόν, καὶ μεταστῆσαι αὐτὸν τοῦ θρόνου ἐδεῖτο, καὶ τὴν ποθουμένην ἡσυχίαν χαρίσασθαι, τὸ βαθὺ γῆρας περιβαλόμενος. Ταῖς γοῦν δεήσεσι τοῦ παρὰ πᾶσιν αἰδεσίμου καὶ ἁγιωτάτου ἀνδρὸς ἐπινεύσας ὁ ὑπέρτατος διέγνω μεταστῆσαι, καὶ διαπυθέσθαι τὸν ὄχλον ἐκέλευσε, τίνα πατριαρχεύειν αἱροῦνται· οἱ δὲ ἐπεφώνουν, τὸν πρότερον πατριαρχεύσαντα Κύριλλον· ἀποδεξαμένου δὲ τὴν αὐτῶν αἴτησιν, καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἀναθεμένου τὴν προέλευσιν, καὶ διακελευσαμένου ἀπολύεσθαι εἰς τὰ ἴδια ἕκαστον, οὐδαμῶς ἀφίσταντο τῆς αὐλῆς ἐπικεκραγότες, νῦν ἡμῖν αὐτὸν δός, νῦν τὸν ὁρισμὸν ἀπόλυσον! περιβλεψάμενος δὲ καὶ κατιδὼν τὴν προπετῆ αὐτῶν σύστασιν διακαείς τε τῷ θυμῷ, αὖθίς τε ἐπισχὼν διεκέλευσεν ἄγειν μὲν τὸν πολλοῖς σπουδαζόμενον, τοὺς δὲ τῆς συστάσεως ἀρχηγοὺς διϊδεῖν καὶ καταγράψαι, ὅθεν καὶ οἷς ἕκαστος γνωρίζεται· οἱ δὲ τεταγμένοι παραλαβόντες ἔγγραφον τὸν ὁρισμὸν ἀνῆλθον εἰς Χάλκην προσκαλεσόμενοι τὸν παναγιώτατον κύριον Κύριλλον, ὃν καὶ ἀνήγαγον εἰς βασιλεύουσαν. Τῇ δὲ ἐπαύριον παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἐνδημοῦντας ἀρχιερεῖς καὶ κληρικούς, ὡς εἴθισται, παρέστη τῷ ἐπιτρόπῳ καὶ τοῖς αὐτοῦ μεγιστᾶσι καὶ ἀπολαβὼν τὰ καββάδια, γνώρισμα τιμῆς καὶ ἐγκαθιδρύσεως, ἐπανῆλθε β'. ἐπὶ τὸ πατριαρχεῖον μετὰ ἀμυθήτου χαρᾶς τοῦ λαοῦ καὶ κοινῆς πανηγύρεως,

Ὁ δὲ ἐπίτροπος δεινοπαθήσας τοῖς γενομένοις, κατεδίκασε μὲν τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς συστάσεως, ὧν κατεγράψατο τὰ ὀνόματα, εἰς θάνατον, ὃν οἱ πλείους δρασμῷ χρησάμενοι ἐξέφυγον, δύο δὴ συλληφθέντων καὶ πνιγέντων· κατῃτιᾶτο δὲ καὶ τοῦ παναγιωτάτου Κυρίλλου ὡς δημεγέρτου, ἐπ' αὐτὸν τὰς αἰτίας τῶν προηγησαμένων ἀδίκως μεταθέμενος, ἤτοι ταῖς δια-

6ολαῖς τινων κακοτρόπων πειθόμενος, ἢ τῷ συμφύτῳ πάθει τῆς φιλοχρηματίας ἀγόμενος, ἕως λάβῃ τὰ ἱκανά· καὶ δή, καθάπερ καινὸν πλημμελείας πρόστιμον, προσήκετο τάλαντα ἐννενήκοντα, καὶ τοὺς αἰτίους τῆς καταδίκης ἀπέλυσε.

Οὕτως οὖν ἐκστὰς τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τὸ δ'. ὁ παναγιώτατος κύριος Παΐσιος περιωρίσθη ἐν Χάλκῃ τῇ νήσῳ, ἔνθα ἐπιβιώσας θεοφιλῶς καὶ ὁσίως ἐν τῇ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν ἐν ἔτει ͵αψνϛ'. μηνὶ ὀκτωβρίῳ.

Ἦν δὲ ὁ ἁγιώτατος οὗτος πατριάρχης τὸ γένος Καισαρεύς, εὐσεβείᾳ καὶ φρονήσει κεκοσμημένος, γενόμενος δὲ Νικομηδείας μητροπολίτης, καὶ τὸ περιὸν τῆς συνέσεως αὐτοῦ ἐν πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς ἐπιδείξας, κοινῇ ἐκλογῇ καὶ ψήφῳ μετὰ τὸν πολὺν Ἱερεμίαν προήχθη τὸ α'. ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου κατὰ τὸ ͵αψκϛ'. ἔτος, καὶ διϊθύνας τὸν θρόνον ἓξ ἔτη ὑποχωρεῖ αὖθις τῷ Ἱερεμίᾳ, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ κυροῦ Νεοφύτου ἀναλαβὼν τῷ ͵αψμ'. ἐπέσχε μῆνας εἴκοσιν, αὐτῷ πάλιν ὑποχωρήσας, καὶ ἀμοιβαδὸν ἐξ αὐτοῦ ἀπολαβὼν τὸ γ'. κατὰ τὸ ͵αψμδ', διέμεινεν ἐπ' αὐτὸν ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ· τὸ τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον ἀπὸ τοῦ κυροῦ Κυρίλλου παραλαβὼν καὶ διϊθύνας μῆνας δεκαπέντε, ἀφῆκεν αὐτὸν τῷ Κυρίλλῳ, δώδεκα ἔτη καὶ μῆνας πέντε ἐκ διαλειμμάτων τοῦ οἰκουμενικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου προστὰς τῆς ποιμαντορίας ἐπαξίως ἐπιλαβόμενος. Ἠγαπᾶτο δὲ παρὰ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, καὶ διὰ πολλῆς ἦγετο τιμῆς, πᾶσιν ἐπιεικῶς ὁμιλῶν καὶ πάντας διαναπαύειν φιλοτιμούμενος, καὶ τὰς χρείας αὐτῶν εἰς ἑαυτὸν ἀναλαμβάνων· ἐδόκει δὲ καὶ τοῖς ἀμελοῦσι τῶν καθηκόντων φοβερός, καὶ τὰς ταραχὰς προαναστέλλων τῆς ἐκκλησίας, ἀπειρήκει τῶν ἐνδημούντων τὰς πρὸς τοὺς δυνάστας ὁμιλίας καὶ συνηθείας· ἀλλ' ὅσον περιέστελλε τὰς ἀκαίρους αὐτῶν φιλοτιμίας, τοσοῦτον αὐτοῖς περιεποιεῖτο τιμήν, ἐκ παντὸς τρόπου ἀποσεμνύνων τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα, καὶ τῆς μεγί-

στης ποιμαντορίας τὴν ἰσχὺν συντηρῶν, καὶ ἐπιρρωννύων τὴν δύναμιν. Ἀπ' αὐτοῦ οὖν ἤρξατο τὸ σχῆμα τῶν ἁγίων ἀρχιερέων παρρησιάζεσθαι ἀρχικώτερον ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ βασιλικῶν διπλωμάτων εἴς τε χρείαν καὶ ἐπισημασίαν προαχθέν, τά τε τῆς περιβολῆς αὐτῶν καὶ τοῦ ἄλλου βίου ἐπὶ τὸ ἁβρότερον παρέκλινε, πενιχρὰ ὄντα πρότερον καὶ καθωσιωμένα· ἀπεκρούετο δὲ εὐμηχάνως τε καὶ τὰς τῶν ἔξωθεν δυνατῶν βίας, καὶ τὰς τῶν κληρικῶν καὶ ἀρχόντων καταδυναστείας ἀπεσόβει γενναίως, τὴν πατριαρχικὴν ἐξουσίαν διὰ συνοδικῆς ὁμοφωνίας διατηρῶν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὑποθέσεσιν. Ἦν γὰρ μεγαλόφρων καὶ οὐδενὶ ἀκαίρως ὑφίετο, ἐπιεικὴς ὤν, οὐδέν τε ἡγεῖτο τοῦ καθήκοντος τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ποιμαντορίᾳ προτιμότερον, ἀρχικῶς βουλευόμενος καὶ μεγαλοπρεπῶς διενεργῶν, καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ θρόνου ἐκ παντὸς περιέπων τοῦ τρόπου, καὶ τὴν κηδεμονίαν ἁπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις θεοφιλῶς ἐφαπλῶν, τὰ κοινῇ συμφέροντα τῇ εὐσεβείᾳ διαπραττόμενος.

Παραιτησαμένου τοίνυν τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Παϊσίου τὸν οἰκουμενικὸν ἀποστολικὸν θρόνον, ὡς εἴρηται, διεδέξατο αὐτὸν ὁ παναγιώτατος κύριος Κύριλλος ὁ Ε' τὸ β'. ἐν ἔτει αψνβ'. σεπτεμβρίου ζ'. Ἦρχε δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ τῶν ὀθωμανῶν βασιλεὺς Μαχμούτεος. Ἦν δὲ πατριάρχης καὶ πάπας Ἀλεξανδρείας ὁ κύριος Ματθαῖος, τῆς δὲ Ἀντιοχείας ὁ κύριος Σίλβεστρος, τῆς δὲ ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ὁ κύριος Παρθένιος.

Ὁ δὲ κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ πόλεμος συνεχὴς ἦν ἐκ τῶν ἀσεβῶν, ἐπεβαρύνετο δὲ μάλιστα καὶ ἐκ τῶν δυτικῶν· πολλὰς γὰρ διεμηχανῶντο ἐπιβουλὰς καὶ μυρίους διετεχνῶντο τρόπους ἔν τε Παλαιστίνῃ καὶ Ἱερουσαλήμ, ὥστε ἡμῶν ἀφελέσθαι τὰ προσκυνήματα, διανοούμενοι ὡς εἰ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοποιοῦ τάφου κύριοι γένοιντο, ἄρδην ἐκεῖθεν τοὺς ὀρθοδόξους ἐλάσωσιν, ἔν τε Αἰγύπτῳ οὐκ ἐπαύοντο διενοχλοῦντες, καὶ ἐν

Συρίᾳ τοὺς Ἄραβας παραφθείραντες, τὴν τρυφὴν καὶ ἀκολασίαν οἷον δέλεαρ χαλῶντες, καὶ χρήμασιν ἐξωνούμενοι τὴν ἐκείνων ἀπώλειαν· εἴ τις γὰρ χρημάτων ἐδεῖτο, ὑποτασσόμενος τῷ πάπᾳ πρὸς τὴν χρείαν παρὰ τῶν μισιοναρίων ἐλάμβανεν· ἐδωρεῖτο δὲ τοῖς πᾶσιν ἡ τρυφὴ καὶ ἀκολασία ἑλομένοις τὰ δυτικῶν, καὶ ἅπας θεσμὸς σωφροσύνης ἐλύετο, καὶ πάντα ἦν τούτοις ἀφέσιμα παρὰ τοῦ νέου βραβευτοῦ καὶ δεσπότου, πλατεῖαν αὐτοῖς τὴν ὁδὸν ὑπανοίγοντος, ἵνα τῆς στενῆς ἐκφυγόντες, ἣν ἡμῖν ὑπέδειξεν ὁ Κύριος, δράμωσιν ἐπὶ τὴν πλατεῖαν καὶ πληθύνῃ τὸν ἀριθμὸν ὁ ἀπολύων, καὶ ἐπεκτείνῃ τὰ ὅρια ὁ ἐγκαυχώμενος· ἀλλὰ τοιούτοις καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, ὅσα Χριστὸν ὁμολογοῦσι κατὰ Ἀσίαν δελεάζειν καὶ ὑπαγόμενος διὰ τῶν αὐτοῦ μισιοναρίων ὁ Ρώμης πάπας, καὶ τὸ μωρὸν τῶν Ἀρμενίων ἔθνος διασπάσας καὶ προσοικειωσάμενος ἐξ αὐτῶν πλείονας, διὰ τοῦτο καὶ τὰ πλησιόχωρα ἔθνη τῶν Ἰβήρων διενοχλεῖν ἀπετόλμησε.

Ἦρχε δὲ τότε τῶν Ἰβήρων ὁ ἀοίδιμος ἐν βασιλεῦσι Βασίλειος ἄρτι τῆς τυραννίας τῶν Περσῶν ἀπολυθείς, καὶ πρὸς τοὺς αὐτῷ διαφερομένους περσάρχας ἔτι παραταττόμενος· ἀλλ' εἰ καὶ πρὸς πολεμίους ἐπεξιέναι ἐβιάζετο καὶ διεμελέτα τὰ Ἄρεως, τῶν ὁμόρων βαρβάρων ὁμοθυμαδὸν κατ' αὐτοῦ ὡπλισμένων, τῆς ἔνδον εὐνομίας οὐκ ἠμέλει, καὶ τῆς εὐσεβείας μάλιστα ἐφρόντιζε. Καταμαθὼν οὖν ὡς ὁ εὐσεβὴς ὑπ' αὐτὸν λαός, λάθρα παρεισρυέντων κακοδόξων τινῶν, ἐπηρεάζετο τὴν εὐσέβειαν, διεπέμψατο πρὸς τὸν παναγιώτατον κύριον Κύριλλον ὡς τάχος ἐπιβοηθεῖν τοῖς ἐκεῖ περὶ τὴν πίστιν ἐνοχλουμένοις προκαλούμενος· ὁ δὲ τοῦ βασιλέως ἐπαινέσας τὸν ζῆλον ἀπέστειλεν ἐξαρχικῶς ἄνδρα ζηλωτὴν τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐν ἱερομονάχοις διδάσκαλόν τινα Μακάριον, ἐπιδοὺς αὐτῷ ἐγκύκλια τοῖς ἐκεῖ παραινετικὰ γράμματα, ἐμμένοντας τῇ ἀποστολικῇ θείᾳ διδασκαλίᾳ τῇ διὰ τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ διδασκάλων καὶ

οἰκουμενικῶν ἑπτὰ ἁγίων Συνόδων εἰς ἡμᾶς βεβαιωθείσῃ καὶ ἀκιβδήλως διατηρουμένῃ, καὶ τηλαυγῶς διαλαμπούσῃ, ἀποτρέπεσθαι πᾶσαν καινοτομίαν καὶ ἀποφεύγειν πᾶσαν ἑτεροδιδασκαλίαν, καὶ τοὺς ποιοῦντάς τι ἢ λέγοντας παρὰ τὴν ἁγίαν καὶ ἀμώμητον ὀρθοδοξίαν τῆς θεοπαραδότου Ἀποστολικῆς καθολικῆς διδασκαλίας, τῆς διακηρυττομένης καὶ διατρανουμένης ἐν ἑπτάδι οἰκουμενικῶν ἁγίων Συνόδων, καταγινώσκειν ὡς αἱρετικούς. Ἀπελθὼν οὖν εἰς τὴν ἄνω Ἰβηρίαν ὁ εἰρημένος διδάσκαλος κὺρ Μακάριος καὶ ἀποδεχθεὶς λίαν φιλοφρόνως παρά τε τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Ἰβήρων, διεγνώρισε τῇ τε γερουσίᾳ καὶ ἄρχουσι καὶ παντὶ τῷ λαῷ τὰ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Κυρίλλου γράμματα, καὶ τοὺς νοθεύειν τὴν ἄμωμον διδασκαλίαν τῆς ὀρθοδοξίας τῶν Ἰβήρων ἐρχομένους αἱρετικοὺς ἐξήλασε, καὶ ὅλως ἐξεκάθηρε τῆς γεωργίας τὰ ζιζάνια, καὶ μετὰ διετίαν ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας ἐν Ἰβηρίᾳ παρέμεινε, τοῦ κυρίου φυλάττοντος, ἀδιαλώβητα, καὶ διὰ τῆς βασιλείας ἤρξατο ἀνορθοῦσθαι· κατὰ δὲ τὴν Συρίαν οὐκ ἔληγε τὸ κακὸν τῆς δυτικῆς φρενοβλαβείας, τῶν μισιοναρίων ὑποδυομένων εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτιζόντων γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις πολλαῖς, καὶ συνδελεαζόντων αὐτάς, ὡς ἔθος τούτοις, ψυχὰς ἀφελῶν καὶ φιληδόνων Ἀράβων κατά τε πόλεις καὶ κώμας αὐτῶν· ἐπεὶ γὰρ τοῦ Λιβάνου ὄρους παρέφθειρον πολλοὺς τῶν οἰκούντων, προσεκτήσαντο δὲ καὶ τοὺς Μαρωνίτας, ἐντεῦθεν λῃστρικῶς ἐφορμῶντες κατὰ τῆς ποίμνης τοῦ Χριστοῦ οἱ προβατόσχημοι λύκοι κατεδῄουν ἀδεῶς Αἴγυπτον καὶ Συρίαν, ἀμείψαντες καὶ στολὴν καὶ φωνήν, καὶ τὸ ἀπολειφθὲν διὰ μακροῦ ὑπὸ τῆς Ἀραβικῆς μανίας διαφθείροντες οἱ ἀνόσιοι, ὑποτελεῖς ἐποίουν τῷ Ῥώμης εἰς ἀπώλειαν· διὰ τοιαύτης οὖν ἀρρήτου ῥᾳδι-

ουργίας παρέφθειρον μικροῦ δεῖν σύμπασαν καὶ τὴν ἐπίσημον Χαλυβῶνα, ἧς τῆς ἐλεεινῆς ἐκτροπῆς καὶ διαφθορᾶς φωραθείσης, περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο ἀνακτήσασθαι ταύτην, καὶ τῆς λύμης διακαθάραι ὁ μακαριώτατος Ἀντιοχείας κύριος Σίλβεστρος· διὸ καὶ μητροπολίτην εἰς ταύτην ἐνιδρύσατο μεταπεμψάμενος ἐξ Ἱερουσαλὴμ ἄνδρα αὐτόχθονα τὸν ὁσιότητι καὶ σοφίᾳ λαμπρὸν κὺρ Σωφρόνιον.

Κατὰ μὲν οὖν τῶν τοσούτων ἀνοσίων ῥᾳδιουργημάτων καὶ ἐπιβουλῶν ὅσας ἀσεβῶς ἐπέφερον κατὰ τῆς ἀμώμου ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ οἱ ἀπηνεῖς καὶ αἱμοβόροι λύκοι τῆς δύσεως ἔν τε Αἰγύπτῳ καὶ Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ, διηνεκῶς ἐπαγρυπνοῦντες ἀδιαλείπτως διηγωνίζοντο οἱ μακαριώτατοι πατριάρχαι· ἐν δὲ ταῖς νήσοις καὶ τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ διακηρυττομένη ἡ διαλαλιὰ ὅτι οἱ λατῖνοι εἰσὶν ἀβάπτιστοι, ἀπεσόβει τοὺς λυμεῶνας καὶ διετείχιζεν· ἐλύπει δὲ τούτους μάλιστα καὶ ἡ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Κυρίλλου εἰς τὸν θρόνον καθίδρυσις· ἦν γὰρ διάπυρος ζηλωτὴς τῶν ὀρθῶν δογμάτων, καὶ γενναῖος πολέμιος τῆς δυτικῆς δολοφροσύνης, καὶ προφανὴς καθαιρέτης τῆς ἀθέου αὐτῶν μηχανουργίας· διὸ καὶ ἀπὸ τοῦ θρόνου κατελάλει αὐτῶν τῆς καινοτομίας, καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἀδεῶς ἐπέτρεπε τοῖς βουλομένοις διελέγχειν τὰ τῶν λατίνων κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως νέα ἐφευρήματα καὶ ἀλλοκότους αὐτῶν δόξας, ὀρθῶς κρίνων τὴν ὕπουλον φιλίαν ἐπιβλαβεστέραν τῆς προφανοῦς ἔχθρας· τί γὰρ μικρὸν ἢ τί μέγα, ὃ οὐκ ἐποίησαν δεινὸν, πλαττόμενοι φιλίαν καὶ χριστιανισμὸν ὑποκρινόμενοι; ἅπαξ γὰρ τῆς εὐθείας ἐκτραπέντες, κατεφρόνησαν θείων νόμων καὶ συνῳδὰ τοῖς ἀσεβέσι φρονοῦντες, τὴν στρατευομένην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, τὴν ἄμωμον καὶ ἐκλεκτὴν νύμφην τὴν διὰ τοσούτου τοῦ χρόνου διαθλοῦσαν ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ ἐπουρανίου νυμφίου ἀποστυγοῦσι, διώκουσιν ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς καὶ παντοδαπαῖς ἐπηρείαις προσπολεμοῦντες, καὶ διὰ πάσης ῥᾳδιουργίας

ὑποσκελίσαι σπουδάζοντες, τὰς ἐκθέσμους ἡδονὰς καὶ τὴν ἄλλην τοῦ βίου ῥαστώνην καὶ τοῦ κόσμου τὴν δόξαν προϊσχόμενοι, ἐν οἷς ἐγκομβούμενοι ἶσα τοῖς ἀσεβέσι σεμνύνονται τὴν εὐσέβειαν οἱ χαμαίζηλοι· βουλόμενοι γὰρ τὴν ἐπίγειον τῷ Ῥώμης συστῆσαι μοναρχίαν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ ἐκπεπτώκεσαν, μήτε συνειδότες ἃ λέγουσι, μήτε περὶ ὧν διαβεβαιοῦνται γινώσκοντες, μήτε καθ' ὧν ἐπιχειροῦσι συνιέντες, ψευδώνυμοι καὶ ψευδολόγοι, φιλήδονοι καὶ φιλόκοσμοι κατὰ τοὺς ἐθνικοὺς χρηματίζοντες.

Οὕτως οὖν προΐστατο τῶν ἁπανταχοῦ ἁγίων τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν ἐνθέως φροντίζων ὁ παναγιώτατος κύριος Κύριλλος. Ἐπεὶ δὲ ὁ οἰκουμενικὸς θρόνος κατεβαρύνετο χρέεσιν, ἐπέστησε τῇ οἰκονομίᾳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν χρημάτων φροντιστὰς καὶ κηδεμόνας, οὓς καὶ ἐπιτρόπους τοῦ κοινοῦ εἰώθασι (Ζ), καὶ τούτοις ἐπέτρεψε τῶν χρηματικῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τὴν ἐπιμέλειαν, ἵν' αὐτὸς μετὰ τῆς ἐνδημούσης ἱερᾶς Συνόδου προσέχῃ τοῖς ἀνήκουσιν εἰς τὴν πνευματικὴν κατάρτισιν τοῦ τῆς ἐκκλησίας πληρώματος· διὸ καὶ πανταχοῦ ἐπιβλέπων παρεμυθεῖτο τοὺς ἐν ἀνάγκαις, ὑπαλείφων τὴν ὑπομονὴν καὶ παραθήγων τὴν καρτερίαν τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων, ὥστε κούφως φέρειν καὶ μετὰ χαρᾶς ὑπομένειν τὰ παρὰ τῶν ἀσεβῶν ὑπὲρ Χριστοῦ ἐπιφερόμενα αὐτοῖς δεινά, εἰδότες, ὅτι γενόμενοι ἐν αὐτοῖς κοινωνοὶ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν καὶ μαρτύρων καὶ πάντων τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ, λήψονται καὶ τοὺς μισθοὺς κατὰ τὸ μέτρον τῆς ὑπομονῆς καὶ κοινωνίας ἐν τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ παθήμασι. Τῆς δὲ διδασκαλίας καὶ ἑρμηνείας τῶν Γραφῶν περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο· εἴ τις ἦν διδάσκων καὶ αὐτῷ μάλιστα ἦν ἔντιμος· καὶ πάσης ἄλλης μαθήσεως καὶ παιδείας ἐφρόντιζε, καὶ πολλὴν ἐποιεῖτο πρόνοιαν τῶν ἁπανταχοῦ σχολείων. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ ἁγιώνυμον Ὄρος ζήλῳ θείῳ κινούμενος ὁ ἐν ἱερομονάχοις προηγούμενος τῆς μεγάλης καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ

Βατοπεδίου Μελέτιος ἐσπούδαζε κοινὸν φροντιστήριον ἁπάσης μαθήσεως ἐνιδρύσασθαι, συνεπιλαβόμενος τοῦ τοιούτου ἀγαθοῦ ζήλου πάσῃ χορηγίᾳ καὶ συνδρομῇ εἰς πέρας προήγαγε τὸ ἐφιέμενον· καὶ δὴ προσκαλεσάμενος ἐξ Ἰωαννίνων τὸν σοφώτατον ἐν διδασκάλοις καὶ πάντα θαυμάσιον Εὐγένιον καὶ τιμήσας ὡς εἰκὸς, καὶ δεξιωσάμενος φιλοφρονέστατα, ὅτε καὶ τὸν θαυμάσιον λόγον περὶ τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐξεφώνησεν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἄμβωνος ἐν τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ ὁ πολὺς ἐν σοφίᾳ Εὐγένιος, καὶ ἐξαποστείλας αὐτὸν ἐκεῖσε ἐνδόξως καθηγητὴν καὶ διδάσκαλον, συνεκρότησεν ἐν τῷ Ἄθωνι μεῖζόν τι Ἀκαδημίας ἢ Λυκείου, ὅσον καὶ θειοτέρων λόγων ἦν διδασκαλεῖον, καὶ τελεωτέρας ἀρετῆς καταγώγιον, καὶ τοιοῦτον οἷον δυστυχοῦσι τοῖς Γραικοῖς οὐδέπω ἐφάνη φροντιστήριον.

Ἐπεὶ δὲ οἱ λατῖνοι παρρησίᾳ διηλέγχοντο ἀβάπτιστοι, καὶ φανερῶς ἦν αὐτοῖς ἀντιπράττων ὁ παναγιώτατος κύριος Κύριλλος, οὐκ εἶχον μὴ ὅτι κατ᾽ αὐτοῦ καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν· διὸ καὶ πανταχῇ κατελάλουν αὐτοῦ καὶ ἀναβαπτιστὴν ἐδυσφήμουν, αἱρετικὸν ὀνομάζοντες· ἐνεῖχον δὲ καὶ τοῖς προὔχουσι τῶν τε ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ ἀρχόντων, καθελεῖν καὶ αὖθις τοῦ θρόνου καταβιβάζοντες, καὶ ποικίλως διενοχλοῦντες· καὶ τοῦ κράτους τῆς βασιλείας τῶν Ὀθωμανῶν μεταπεσόντος ἀπὸ Μαχμούτεω, βασιλεύσαντος ἔτη εἴκοσι τέσσαρα καὶ μῆνας δύο, εἰς Ὀσμάνην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ζῆν λήξαντος τῇ β΄. Σεπτεμβρίου τοῦ πεντηκοστοῦ τετάρτου ἔτους, τῇ τοῦ κρατοῦντος παλιμβουλίᾳ καὶ ἀστάτῳ γνώμῃ τοῦ παντὸς αὐτοῖς σπουδαζομένου ῥαδίως περιγενέσθαι διενοοῦντο· ὑφωρῶντο μέντοι ἐκ τοὐμφανοῦς προσβαλεῖν τὴν προφανῆ αὐτῶν δυσμένειαν σύστασιν τοῖς μισουμένοις λογιζόμενοι. Οἱ γὰρ Ὀθωμανοὶ τοὺς μᾶλλον ἀπηλλοτριωμένους τῶν φράγκων μᾶλλον σφίσιν ὑπηκόους ἡγοῦνται καὶ ἡγουμένους καὶ ἄρχοντας· ὧν κορυφαιότατον τὸν οἰκου-

μενικὸν πατριάρχην ἐξονομάζουσι. Συνεῖχον τοίνυν καὶ ἔθλιβον διασπῶντες τοὺς ἡμετέρους, καὶ ποικίλως ἐξοπλίζοντες, λάθρα κατεπολέμουν· καὶ πάλιν συστάσεις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ δυσαρέσκειαι καὶ γνῶμαι διαμεριζόμεναι, ἀντιφωνίαι τε καὶ λοιδορίαι καὶ ἁπλῶς ταραχαὶ τῶν μὲν ὑποκρινομένων τὰ ἀντίθετα, τῶν δὲ μὴ δὲ συνειδότων ἃ λέγουσιν, ἄλλων δὲ τοῖς ἰδίοις πάθεσι καὶ ἄλλων ἄλλοις χαριζομένων, τῶν πλειόνων δὲ τῇ ἀληθείᾳ ὑπερμαχούντων καὶ τῷ συμφέροντι τῇ ἐκκλησίᾳ ζηλούντων καὶ συνετῶς πρὸς τὴν ζάλην τοῦ καιροῦ ἀνθισταμένων· ἐμέμφοντο δέ τινες οἱ μάλιστα τοῖς λατίνοις χαριζόμενοι, καὶ κατελάλουν τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Κυρίλλου, ὡς αὐθεκάστου καὶ τὴν πᾶσαν ἑαυτῷ ἀφοσιοῦντος περὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως ἔρευναν καὶ ἀπόφασιν, ὅτι ἄνευ κοινῆς διαγνώσεως καὶ συνοδικῆς ἀποφάσεως διέγνω καὶ κατέκρινε τοὺς δυτικοὺς ἀβαπτίστους καὶ βαπτίζειν προσιόντας τῇ ἀμώμῳ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ τοῖς ἱερεῦσιν ἐπέτρεψε.

Ἐζήτει οὖν ὁ παναγιώτατος κύριος Κύριλλος τὴν τοιαύτην καθησυχάσαι ταραχὴν, καὶ συνελεύσεως τῶν τε ἐνδημούντων ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ προκρίτων ἀρχόντων γενομένης, ἐπηρώτα τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἡ τοσαύτη σύγχυσις ἐν αὐτοῖς· καὶ ἄλλοι μὲν ἄλλας προφάσεις προβαλλόμενοι διηλέγχοντο ἀδίκως ταραττόμενοι, οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι ἄνευ συνοδικῆς διαγνώσεως βαπτίζει τοὺς προσιόντας τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ λατίνους καὶ δυτικοὺς, καὶ τὴν τοιαύτην μονοπρόσωπον αὐθεντείαν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν οὐκ ἀνέχονται· ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίνατο, ὅτι μὲν οἱ λατῖνοι καὶ δυτικοὶ τὸ παρὰ τοῦ κυρίου βάπτισμα ἠθέτησαν, ραντίσματα σφίσιν ἐξευρόντες, αὐτέλεγκτοι· ἔτι δὲ προσήκει ἀβαπτίστους ὄντας βαπτίζειν, εἰ τῆς κρείττονος μερίδος γένωνται, ἀναγκαῖον ἡγοῦμαι συνοδικοῖς ὅροις καὶ κανόσιν ἑπόμενος· εἰ δέ τῳ ἄλλως δοκῇ, παρίτω καὶ τὸ δοκοῦν ἀποδεικνύτω· οὐ γὰρ προσιδιάζομεν

τὴν κοινὴν περὶ τῶν τοιούτων σκέψιν, καὶ τὴν συνοδικὴν ἐν πᾶσι συνιστῶμεν ἀπόφασιν· εἰ δὲ καὶ ἄλλος ἀνεξετάστως παρακολουθεῖν τῷ ἔθει αἱρεῖται, ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ ποιείτω τὸ δόξαν· πρὶν γὰρ συνοδικῆς ἀποφάσεως, ἑκάστῳ τῶν συναδέλφων ἡμῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἐπιτρέπομεν διενεργεῖν ὡς ἂν δοκῇ, ἐν ὀρθῇ καὶ ἀπταίστῳ τῇ συνειδήσει, τῷ προσιόντι εἰς σωτηρίαν εὔθετον. Ἐκ γοῦν τῆς τοιαύτης ἀποκρίσεως ἔδοξε τὴν περὶ τούτου ἔρευναν καὶ ἀπόφασιν εἰς πληρεστέραν ἀναθέσθαι τὴν σύνοδον.

Διεκυμαίνοντο οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ τοῦ γένους προὔχοντες τῇ βίᾳ τῶν ἔξωθεν πνευμάτων κλυδωνιζόμενοι (Η)· διὸ καὶ ἐν ἑαυτοῖς συστρεφόμενοι κατεμέμφοντο τοῦ παναγιωτάτου Κυρίλλου ὡς αἰτίου τῆς ζάλης, κατέκρινον δὲ καί τινα σχεδάρια περὶ ραντισμοῦ τῶν λατίνων, ἅτινα συνέγραψε Χριστόφορός τις Αἰτωλός, ἴσως ἄλλως ἐπιλήψιμα, διότι ὀλιγομαθὴς ἦν, καὶ ὅρον ἐξήνεγκον κατ' αὐτῶν· ἀνεστήλωσε δὲ τὸν ὅρον κατὰ τοῦ λατινικοῦ ραντίσματος συμφώνως τοῖς λοιποῖς τρισὶ πατριάρχαις ὁ παναγιώτατος Κύριλλος, καὶ τῶν εἴ τι ὀρθὸν καὶ σύμφωνον τοῖς θείοις διδασκάλοις συγγράφειν εἰδότων προΐστατο, οἷς οἱ ἀρχιερεῖς ἀπαρεσκόμενοι συνελεύσεις συνεχῶς καθ' ἑαυτοὺς ἐποιοῦντο, καὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν συγκαλύψαι οὐκ εἶχον, κατελάλουν δὲ τοῦ παναγιωτάτου Κυρίλλου, ὅτι εἰς πράγματα ἐμβάλλει τὴν ἐκκλησίαν, μηδεμιᾶς ἐπειγούσης ἀνάγκης, ἐξὸν ἄλλως δευθετεῖν τὰ λατίνων. Ἰδὼν οὖν ὁ πατριάρχης τὰς συστάσεις αὐτῶν καὶ μαθὼν τὰς μομφάς, καὶ κατανοήσας ὡς οὐδὲν ἂν ἐξ αὐτῶν ἐπιγένοιτο κέρδος, ὁρισμὸν τοῦ κράτους αἰτησάμενος, διὰ τούτου εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας ἀπέστειλεν, ἵνα ἕκαστος τοῦ ἰδίου ποιμνίου φροντίζῃ, καὶ μήτε τὸ κοινὸν διενοχλῇ ἐν οἷς οὐ δέον διαπραττόμενος· τοῦ δὲ ὁρισμοῦ ἀπολυθέντος πεντηκοστῷ πέμπτῳ ἔτει, ὅσοι μὲν κατελήφθησαν οἱονεὶ φυγάδες εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας ἀτίμως κα-

τήχθησαν· ἀπεκρύβησαν δέ τινες ἐν τοῖς περὶ τὰς Συκὰς τόποις (Θ), περιθαλπόμενοι τοῖς δυτικοῖς, ὅτι αὐτοῖς συμμαχεῖν ἔδοξαν.

Οὕτως οὖν διέλυσε τὴν κατ' αὐτοῦ τότε σύστασιν ὁ παναγιώτατος Κύριλλος, καὶ μεταπεμψάμενός τινας τῶν ἀρχιερέων διῴκει ἡσύχως καὶ θεοφιλῶς τὰ τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ ἀπελασθέντες ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ κρυπτόμενοι ἐν τοῖς περὶ τὰς Συκὰς τόποις, ὡς δῆθεν καθυβρισθέντες καὶ διωχθέντες ἀδίκως, ἐτυρεύοντο ἔξωσιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ θρόνου συσκευάζοντες· τῆς δὲ τοιαύτης συσκευῆς συνίστωρ καὶ συνεργὸς συνυπῆρχε καὶ ὁ πρῴην Προϊλάβου Καλλίνικος, ἀνὴρ πεπαιδευμένος, ἀλλ' εἰς προὖπτον κίνδυνον ἤτοι διὰ δόξαν ἢ δι' ἄλλην τινα προσπάθειαν εὐπαραλόγιστος. Τούτῳ γοῦν συνθέμενοι καὶ γνώμην δόντες καὶ ὡς εἰπεῖν πατριάρχην ἐκλέξαντες οἱ δυσαρεστούμενοι ἀρχιερεῖς, συνειδότων καὶ συνεργούντων καὶ τῶν φίλων αὐτοῖς, καὶ μέσον εὑρόντες γύναιον κεντήστριαν, διέπλεξαν τὴν σκευωρίαν, δι' αὐτῆς τῇ ἐρωμένῃ τοῦ βασιλέως διαβιβάσαντες ἀναφορὰν πρὸς τὸν μονάρχην· ἡ δὲ προσενεγκαμένη περιπαθῶς καὶ ἐξαιτήσασα, καθεῖλε τοῦ θρόνου τὸν παναγιώτατον Κύριλλον καὶ τὸν ζητούμενον παρὰ τῶν ἀρχιερέων πατριάρχην ἐβεβαίωσε. Καὶ δὴ τῇ ις'. τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ πεντηκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους ἐξώσθη τοῦ θρόνου ὁ παναγιώτατος Κύριλλος ὁ Ε'. καὶ ἐξωρίσθη εἰς Σίναιον ὄρος, καὶ προεβιβάσθη ἀπὸ πρῴην Προϊλάβου ὁ κύριος Καλλίνικος, γενομένης τῆς συνήθους παραστάσεως ἐπὶ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς βασιλείας καὶ προελεύσεως εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μεταθέσεως.

Τῇ δὲ ἑξῆς ἡμέρᾳ (ἦν γὰρ ἡ ἑορτὴ τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου) συνεχύθη τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν ἐν τῷ πατριαρχείῳ καὶ ἐπληροῦτο ἡ ἐκκλησία σφόδρα· μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας, ὡς εἶδον τὸν πατριάρχην ἐπὶ τοῦ

θρόνου ἄραντα τὰς χεῖρας εἰς εὐλογίαν, θροῦς ἅμα καὶ ἀλαλητὸς διηγέρθη πολύς, ἔξω τὸν φράγγον, ἀδελφοί, ἔξω τὸν φράγγον! καὶ ἅμα ἐπιπεσόντες παίοντες κατὰ κεφαλῆς ἀφήρπασαν, καὶ τύπτοντες καθεῖλον καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας παρῶσαι ἐσπούδαζον, ἵν' ἐκεῖ διασπάσωσι· διὰ τοῦτο γὰρ ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἐβόων, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ φονεύσαντες, τὴν ἐκκλησίαν ζημιωθήσονται· καὶ δὴ ἀθρόοι ἁμιλλώμενοι ἐν ὕβρει, καὶ φύρδην γενόμενοι τοῖς περὶ αὐτὸν καὶ τοῖς ἔξωθεν εἰσπεσοῦσι τεταγμένοις εἰς βοήθειαν (ὑφωρᾶτο γὰρ τὴν κατ' αὐτοῦ τοῦ λαοῦ ἐπισύστασιν, καὶ προσέχειν τῷ παρεδρεύοντι χιλιάρχῳ διεμηνύσατο), παίοντες καὶ παιόμενοι συνώθουν ἀλλήλους καὶ συστάδην μαχόμενοι ταῖς χερσὶ διεπλέκοντο, καὶ ἀντισπῶντες διέρρηξαν τὴν στολὴν τοῦ ποιμένος καὶ περιεῖλον ἅπαν τὸ σχῆμα καὶ ψιλώσαντες οὐκ ἔτι διέκρινον· ἀλλ' ὁ μὲν τοῦτον τῶν ἱερομονάχων καὶ διακόνων ῥαπίζων συνεχόμενον παρώθει, ὁ δὲ τὸν ἕτερον τύπτων ἀφεῖλκε, καὶ πάντες ἐζήτουν τὸν πατριάρχην, ὥστε κτεῖναι ἐξαγαγόντες· ὁ δὲ γυμνὸς λαθὼν ἡμιθανὴς ὑπὸ τῶν οἰκείων περιεσώθη. Ἐγένετο δὲ ἡ τοιαύτη κατὰ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Καλλινίκου ὁρμὴ τοῦ λαοῦ εἰς θάνατον ἐξ ἀτόπου ὑπολήψεως, ὅτι τὰ λατίνων ἐφρόνει· ἀρχὴν δὲ ἡ τοιαύτη ψευδὴς ὑπόληψις ἔσχεν, ὅτι παροικῶν ἐν τοῖς περὶ τὸν Γαλατᾶν, τῇ συνδρομῇ δῆθεν τῶν δυτικῶν εἰς τὸ πατριαρχεῖον προήχθη, καὶ τὸν παναγιώτατον Κύριλλον προφανῶς ὑπὸ τῶν δυτικῶν μισούμενον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν αὐτῷ ἀντιπράττων· διέμεινε δὲ ἡ τοιαύτη ἄδικος δυσφημία, ἕως ὅτου διὰ πολλῶν ἔν τε τῇ αὐτοῦ πατριαρχείᾳ καὶ μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Σιναίου ὄρους ἐπάνοδον καὶ λόγων καὶ ἔργων ταύτην διέλυσεν· ὁ γὰρ ὄχλος συλλαβεῖν μὲν ῥᾴδιος, ἀποτρίψαι δὲ κακὰς προλήψεις ἥκιστα εὐχερής.

Ἐπεὶ δὲ ὑπώπτευε καὶ αὖθις ἐπίθεσιν τοῦ λαοῦ, ἐν ταῖς πανηγύρεσι παρεφυλάττετο, καὶ τὸν λαὸν μεταπεῖσαι ἐσπού-

δαζε, καὶ τὴν πονηρὰν περὶ αὐτοῦ δόξαν περιελεῖν περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο· συνῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐξόριστοι ἀρχιερεῖς, καὶ τὰ μὲν πρῶτα συνέχαιρον αὐτῷ τῆς εἰς τὸν θρόνον προαγωγῆς, ὕστερον δὲ μεταβαλόντες κατωλιγώρουν· οὐ γὰρ εὗρον, ὡς ἐνόμιζον, ἕτοιμον εἰς τὰ αὐτοῖς ἀρέσκοντα. Καὶ συνελθόντες ἐξελέξαντο πατριάρχην τὸν Φιλιππουπόλεως κὺρ Σεραφείμ, καὶ διὰ κοινῆς ἀναφορᾶς πρὸς τὸν ἐπίτροπον τῆς βασιλείας, τοῦτον μὲν ᾐτήσαντο πατριάρχην, τὸν δὲ παναγιώτατον κύριον Καλλίνικον τοῦ θρόνου ἐξέωσαν καὶ εἰς τὸ Σίναιον ὄρος ἐξώρισαν.

Διετέλεσεν οὖν ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ παναγιώτατος κύριος Καλλίνικος μῆνας ἓξ καὶ ἡμέρας ὀκτώ, εἰς πολλὴν ἐμπεσὼν κατ' ἀρχὰς ταραχήν, καὶ κίνδυνον τὸν ἔσχατον διελθών· μικρὰ δὲ ὠφελῆσαι ἴσχυσε διὰ τὴν κοινὴν ἐξ ἀδίκου διαβολῆς δυσμένειαν, οὐδὲν ὠφεληθείς, εἰ μὴ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀπὸ λαϊκοῦ προαγαγὼν καὶ χειροτονήσας ἀρχιερέα Δημητριάδος, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν ταύτην ἀπὸ Λαρίσσης ἀφελόμενος καὶ ἀρχιεπισκοπὴν τιμήσας, κεχαρισμένα ποιεῖν ἔδοξε τῇ ἰδίᾳ πατρίδι καὶ αὐτῷ ἄνετον τοῦ λοιποῦ βίου τὴν διαγωγὴν ἐν τοῖς οἰκείοις παρεσκεύασεν. Ἦν δὲ τῶν λογίων καὶ πεπαιδευμένων πολυμαθέστατος, ζηλωτὴς τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων διάπυρος, εὐσταθὴς τὴν γνώμην, γενναῖος τὸ φρόνημα, ἥττων πολιτικῆς ἀγχιστροφίας, καὶ τῆς πολυπλόκου καὶ πολυμόρφου ταύτης ἀρχικῆς ἐμπειρίας ἀπείρατος, ἐπιεικής, ἀνεξίκακος· οὐδενὶ γὰρ ἐμνησικάκει, πλὴν τῶν εἰς τὴν εὐσέβειαν αὐτὸν ἀδικούντων, καὶ αἱρετικὸν εἴτουν φράγγον δυσφημούντων κατηρᾶτο· μόνην γὰρ ταύτην τὴν δυσφημίαν ἡγεῖτο ἀφόρητον, τῶν ἄλλων μικρὰ φροντίζων.

Τῇ γοῦν εἰκοστῇ ἑβδόμῃ ἰουλίου τοῦ πεντηκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους, μοναρχοῦντος τῶν Ὀθωμανῶν Ὀσμάνου τοῦ Γʹ, οἵ τε ἐνδημοῦντες τῇ Κωνσταντινουπόλει ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ μετὰ τοῦ κοινῇ ψήφῳ καὶ γνώμῃ ἐκλεχθέντος πατριάρχου κυ-

ρίου Σεραφεὶμ παρέστησαν τῷ ἐπιτρόπῳ (Θ), καὶ λαβόντες τὰ συνήθη καββάδια εἰς βεβαίωσιν τῆς ἐκλογῆς, ἐπανῆλθον ἐνδόξως εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ γενομένης τῆς μεταθέσεως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς νενόμισται, ἀνευφήμησαν οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸν παναγιώτατον κύριον Σεραφείμ· καὶ ἐχάρη ὁ λαὸς σφόδρα, καὶ ἔπαυσαν τὰ σκάνδαλα καὶ διαβολαί, καὶ ὑπόνοιαι, καὶ ὅλως ἡ κοινὴ δυσαρέσκεια. Ὁ γὰρ παναγιώτατος κύριος Σεραφεὶμ τῆς μεγίστης ἐπιλαβόμενος ἀρχῆς ἐφρόντισε πρῶτον τῆς κοινῆς τῶν ἀρχιερέων ὁμονοίας καὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως· καὶ ἦν μέχρι τινὸς πειθαρχῶν τοῖς βαρυτίμοις τῶν γερόντων, τῷ τε Ἡρακλείας Γερασίμῳ ἀνδρὶ συνετωτάτῳ καὶ γνωριμωτάτῳ καὶ αὐτοῖς τοῖς μεγιστᾶσι, καὶ τῷ Νικομηδείας Γαβριήλ, βαθυγνώμονι καὶ πολιτικῷ, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν εἴπερ τις ἄλλος ἐμπείρῳ· τούτοις οὖν κοινούμενος τὰ συμπίπτοντα καὶ βουλευόμενος καὶ ὑπείκων τὰ πρῶτα, διεύθυνεν εὐμαρῶς πᾶσαν δυσχέρειαν, καὶ τὴν ἐκ τῆς διχογνωμίας ἀντιφωνίαν διέλυσεν, ἐπέρρωσέ τε τὴν δύναμιν τῆς πατριαρχικῆς ἐξουσίας, ἥνπερ ἡ περιπέτεια καὶ δυσφημία τῷ παναγιωτάτῳ Καλλινίκῳ ἠσθένησε, καὶ πάντα ἐξῆγεν ὡς ἐνῆν ἐπὶ τὸ βέλτιον.

Ἐπεὶ δὲ τὸ κράτος ἀπὸ Ὀσμάνου τοῦ τρίτου ἐπὶ τὸν τρίτον Μουσταφᾶν τοῦ Ἀχμέτου τῇ ιθʹ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ πεντηκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους μετέπεσεν, οὐ μικρὰς συνήντησε δυσχερείας ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις· τό τε γὰρ κατὰ τῶν χριστιανῶν μῖσος καὶ αἱ παράλογοι τοῦ μονάρχου ὁρμαὶ δέος οὐ μικρὸν ἐνεπεποιήκεσαν τοῖς κηδεμόσι τῶν ἐκκλησιῶν, τόν τε εὐσεβῆ τοῦ θεοῦ λαὸν σύμπαντα κατέπτηξαν, καθ' ἑκάστην τῆς δυσμενείας πεῖραν εἰς τὸ προστυχὸν λαμβάνοντας, καὶ τὸ μέλλον δεινότερον ὑφορωμένους. Ἀνέστειλε μέντοι πως τὰς τυραννικὰς ὁρμὰς περιάγων νουνεχῶς ὁ τῆς αὐτοῦ βασιλείας συνετώτατος καὶ πολύπειρος ἐπίτροπος· ἐντεῦθεν ἕνα τοῦ

δυνάστου θεραπεύσῃ τὴν γνώμην διέθλιβε τὸν λαὸν τὰ περιττὰ ἀφαιρούμενος, καὶ τὸν μισούμενον περισώζων, τὸ μῖσος τοῦ κρατοῦντος μεθίστη πολιτικῶς ἐπὶ τὰ συμφέροντα· διὸ δὴ ἅπας περιῃρεῖτο κόσμος καὶ στολὴ φαιδρὰ τῶν χριστιανῶν μετηλλάττετο, καὶ πᾶς τις ὑπόφορος μελανειμονῶν κατεστυγνάζετο· ἀλλ' ἐν τούτοις οἷς διετεχνᾶτο ὁ ὕπατος, οὐκ ἐπηρκεῖτο ὁ λέων, ἀλλ' αἱμάτων ἐλύσσα καὶ διωγμὸν φλεγμαίνων κατὰ τῶν ἑτεροδοξούντων τῇ εὐβουλίᾳ τῶν οἷ παρεδρευόντων κατείχετο· διέτρεχε δὲ τὰς ἀγυιὰς παρηλλαγμένῳ τῷ σχήματι, καὶ ἀνθηρόν τι βάμμα εἴ που ἑώρα τοῖς ὑποφόροις κατεφοίνισεν ἀπανθρώπως τῷ λύθρῳ τοῦ φέροντος, οὐδὲν ἐῶν αὐτοῖς οὐ σχῆμα, οὐ βῆμα, οὐχ ἵππον, οὐ κέλητα, οὐ κατάλυμμα ἀνεπίφθονον, καὶ τὸν ἀέρα αὐτὸν καταστυγνάζων εἴπερ ἀνέτως ἀνέπνεον· ταύτῃ τοι κατερρυποῦτο βαδίζων ἕκαστος καὶ διενήχετο δικρότῳ κυματούμενος, καὶ κτίζειν ἀπείπατο, καὶ τὴν προσοῦσαν, εἴπερ ἐνῆν, οἰκίαν συνέστειλε, καὶ κατηφὴς καὶ στυγνάζων, περιδεὴς καὶ κατάφοβος, τὰ πενθικὰ προΐει φορῶν τὸν κοινὸν ὄλεθρον μειλισσόμενος· ἀλλ' ἴσχυσε τέως τοῦ συνετοῦ ἐπιτρόπου ἡ φρόνησις, καὶ τὴν θηριώδη γνώμην τοῦ κρατοῦντος μικρόν τι μετήλλαξε καὶ τιθασσεύων τὸν ἄγριον λέοντα μειλιχίοις τρόποις καὶ πολιτικοῖς δελεάσμασιν ἐνῆκέ πως εἰς τὸ φιλάνθρωπον καὶ τὸ ἀρχικὸν ἐξεπαίδευσε.

Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς λεοντοκομίας τοῦ συνετοῦ ἐπιτρόπου ἐκράτησε, καὶ τὸν ἄγριον θῆρα χαλινῷ φρονήσεως καὶ πολιτικῆς ἐπιστήμης τούτου κατεῖδε περιαγόμενον, ἀνεθάρσησεν ὁ δυστυχὴς λαὸς καὶ χρηστοτέρας τὰς ἐλπίδας ἐπτέρωσεν· ἐπεστήρικτο δὲ καὶ πᾶς τις δυνατὸς τῇ ἰσχύϊ καὶ φρονήσει ἐκείνου, οὐχ ὅπως τὴν ἀσφάλειαν τῶν προσόντων ἀλλὰ καὶ τῶν σπουδαζομένων αὐτῷ τὴν ἐλπίδα ἐπερεισάμενος, καὶ πᾶς τις ἀπέβλεπεν εἰς αὐτὸν ὅπως ποτε εἶχε καὶ οὗτινος ἂν ἀντεποιεῖτο. Ἐντεῦθεν δὴ καὶ ὁ παναγιώτατος κύριος Σεραφεὶμ τοῖς

περὶ τὸν οὕτω δυνάμενον ἐπίτροπον ἐπιβλέψας καὶ κατιδὼν τὸν ἰατρὸν αὐτοῦ (I) παρρησίαν ἔχοντα, καὶ τὸν μέγαν διερμηνευτὴν τῆς βασιλείας φιλούμενον ὡς ἴδιον ἀνάστημα (K), τούτοις προσχὼν καὶ ἑταιριασάμενος οἷς προσκτῶνται οἱ παραδυναστεύοντες, δι' αὐτῶν ἐξετέλει τὰ δεόμενα τῆς παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου ἰσχύος καὶ γνώμης ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν. Ἔκτοτε οὖν ἐδόκει ὀλιγωρεῖν πως τῶν προειρημένων βαρυτίμων γερόντων (Λ), καὶ ἑαυτῷ περιποιεῖσθαι δύναμιν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ κατ' ἰδίαν γνώμην διοικεῖν τὰ συμπίπτοντα, καὶ προῆγεν ἐπαύξων τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἰδίαν γνώμην κρατύνων, καὶ διέπραττεν οἷς ἂν ἐπιβάλλοι, καὶ ὧν αἱροῖτο ἐκράτει, πολλάκις καὶ τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων τινῶν καὶ κληρικῶν ἀντιφερομένων· ἐδημαγώγει δὲ τὸν λαόν, καὶ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἐφρόντιζε, καὶ τοῖς πρότερον δεδογμένοις περὶ βαπτισμοῦ τῶν λατίνων ἐπηκολούθει, καὶ τὰς κολυμβήθρας τῶν βαπτιζομένων ἐπεσκέπτετο, καὶ προσέχειν τοῖς ἱερεῦσι παρήγγειλε κατὰ τὴν ἀκριβῆ τῶν θείων ἀποστόλων παράδοσιν ἐκτελεῖν τὸ βάπτισμα, καὶ τὸν παναγιώτατον Κύριλλον τῆς ἐξορίας ἀνῆκε καὶ ὅπη ἂν βουλομένῳ οἰκεῖν ἐπέτρεψεν· ὃς τὸ ἅγιον Ὄρος πρὸ πάσης γῆς καὶ πατρίδος προείλετο· καὶ πάντα ἐποίει ἡγεμονικῷ τῷ λήμματι, μηδένα μέντοι τῶν ἀρχιερέων τῆς προσηκούσης ἀποστερῶν τιμῆς.

Ὡς δὲ τὰ τῆς βασιλείας ἐστειρεύετο διὰ χρόνου· τῶν γὰρ προθανόντων βασιλέων ἑκάτερος ἄτεκνος ἔληξε, τεχθείσης τῷ τότε κρατοῦντι θυγατρός, καὶ δημοτελοῦς γενομένης χαρᾶς, καὶ συμπάσης τῆς πόλεως μεθαρμοσθείσης εἰς κόσμον, εὐκαιρίαν ταύτην εὑρὼν ὁ παναγιώτατος κύριος Σεραφεὶμ καὶ διενεργήσας ὥστε ἔνδοσιν τῶν κρατούντων γενέσθαι, πολλὰς ἐπεσκευάσατο καὶ διωρθώσατο τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησιῶν (M), ἐκ τῆς πανδήμου παιδιᾶς καὶ τοῦ περιαπτοῦ τῶν ἀγυιῶν καὶ πυλώνων καλλωπισμοῦ, εὐκοσμίαν ἐπιστήσας, καὶ

σπουδὴν ἀναγκαιοτάτην τεχνιτευσάμενος ἐμμελέστατα. Διεγέλασεν οὖν ὁ δυστυχὴς λαὸς ἐκ τῆς ἀχλυωδεστάτης στυγνότητος ἐπὶ ἡμέρας δέκα, πᾶσαν παιδιὰν καταπαίζων καὶ κρονικῆς καταπολαύων ἐλευθερίας. ἔχαιρε δὲ ὁ εὐσεβὴς τὰς ἐκκλησίας παρ' ἐλπίδα ἐπισκευασάμενος, παράδειγμα λαβὼν δεξιὸν καὶ ἐς ὕστερον· καὶ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Σεραφεὶμ ἐπῄνει τὴν σπουδήν, τὴν μέριμναν, τὴν φρόνησιν, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὴν εὐσέβειαν. Ἀλλ' οἱ ὀλιγωρηθέντες βαρύτιμοι γέροντες, ὑφορώμενοι τοῦ πατριάρχου τὴν προαγωγὴν ἐν δυνάμει καὶ τοῦ τρόπου τὸ αὐθέκαστον ἀποτρεπόμενοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀριστοκρατίας, κατήρξαντο ἀντιπράττειν, καὶ τοῦ διαδεχομένου ἐφρόντιζον, τὸν τότε Λαρίσσης Μελέτιον εἰς πατριάρχην μελετήσαντες. Ἀλλ' ὁ θάνατος ἐπιφθὰς καὶ μεταστήσας εἰς οὐρανίους μονὰς τὸν Νικομηδείας Γαβριήλ, τὴν τότε τῶν ἀρχιερέων μελέτην ἔστησε, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἀφῆκεν ἀνενόχλητα.

Εὑρὼν δὲ καὶ τὸ κοινὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καταβεβαρυμένον χρέεσι καὶ δανείοις μέχρι χιλίων ταλάντων, ἐφρόντισεν ὅπως ἂν κουφίσειε· ὅτι δὲ διὰ τὰς ἀλλαγὰς τῶν πατριαρχῶν καὶ τὰς εἰς τὸν θρόνον ἐφόδους τὰ πλείω τῶν δανείων προσετέθησαν κατάδηλον ἦν· διὸ λογισάμενος ὀρθῶς, τῶν ἀτάκτως ἐφορμώντων καὶ διενοχλούντων τὴν ἐκκλησίαν ἀναπειράσαι τὴν ἔφοδον καὶ διακόψαι τὰς ὁρμάς, ἐξῃτήσατο καὶ παρέλαβε βασιλικὸν ὁρισμὸν τῷ πεντηκοστῷ ἐννάτῳ ἔτει (N), ὃς διακελεύεται εἰς τὸ ἑξῆς τὸν προϊόντα εἰς τὸν θρόνον ἐξ ἰδίων ποιεῖν τὰς ὀφειλομένας δαπάνας, τὸ λεγόμενον τοῖς ἄρχουσιν ὑποκλιντήρια, συμποσούμενα ἐπέκεινα τῶν ἑξήκοντα ταλάντων, καὶ μηδὲν τὸ κοινὸν προσδαπανᾷν χάριν νέας πατριαρχείας, μηδὲ παρὰ τῶν ἀρχιερέων ζητεῖν καὶ λαμβάνειν τι περὶ αὐτῆς. Τοῦτο γοῦν τὸ βασιλικὸν δίπλωμα ἀπέκοψε τὰς ὁρμὰς καὶ ἐπιθέσεις τῶν ἀτάκτων, δι' ἃς οἱ ἁγιώτατοι πατριάρχαι κατὰ καιροὺς ἐξώδευον πάμπολλα χρήματα, καὶ ἀφῆκε τὴν

ἐκκλησίαν ἀνεπηρέαστον ἐν ταῖς ἐκλογαῖς καὶ προβιβασμοῖς τῶν ἑξῆς πατριαρχῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου.

Ἠγάπα δὲ ὁ παναγιώτατος κύριος Σεραφεὶμ καὶ τοὺς σοφοὺς καὶ πεπαιδευμένους, καὶ τούτοις ἔχαιρεν ὁμιλῶν, καὶ τιμᾶν ἐφιλοτιμεῖτο· διὸ καὶ τῆς αὐτῶν ἐφρόντιζε συστάσεως, καὶ σχολείων εἶχε πρόνοιαν, καὶ ἐπεὶ τὰ τῆς πολυμαθείας ἑώρα ἐν τῷ γένει ὑποφερόμενα, διαναστῆσαι καὶ ἐπανενεγκεῖν διενοεῖτο καὶ κατεσπούδαζε· καὶ τὸν ζῆλον τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς συνόδου ἐκπυρώσας καὶ συμπαραλαβὼν συνεργοὺς, χορηγίαν ἐκ κοινοῦ ἐράνου οὐκ ἀφιλότιμον διαταξάμενος, καὶ προσβεβαιώσας διὰ πατριαρχικοῦ σιγγιλιώδους γράμματος, κατεβάλετο οἱονεὶ ἐξ ὑπαρχῆς θεμέλια μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομῆς, καὶ διηνεκοῦς συστάσεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς, τέσσαρας ἐν αὐτῇ διδασκάλους πάσης ἐπιστήμης καὶ μαθήσεως διορισάμενος. Ἐφρόντισε δὲ καὶ περὶ τῆς σχολῆς τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ δεξιωσάμενος καὶ τιμήσας καὶ διὰ πολλῶν πείσας τὸν ἐκ Μεσόβου Νικόλαον, τοῦ σοφωτάτου κυρίου Εὐγενίου ταύτην παραιτησαμένου, ἐκεῖσε ἀπέστειλε, καὶ τὸν μέγαν ἐκεῖνον Εὐγένιον μεταπεμψάμενος ἀπὸ Θεσσαλονίκης, ὑπερθαυμάζων καὶ τιμῶν καθίστη διδάσκαλον τῆς ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει σχολῆς, ὥστε ἐπὶ τὸ τρίτον ἔτος τῆς αὐτοῦ πατριαρχείας τὴν παροικίαν τοῦ Φαναρίου Ἀθηνόπολιν κατεστήσατο. Ἐκεῖ γὰρ Εὐγένιος ὁ πολὺς ἦν τότε θεολογῶν, ἐκεῖ Δωρόθεος φιλοσοφῶν, ἐκεῖ ῥητορεύων Κριτίας, ἐκεῖ Ἀνανίας τὰς λογικὰς τέχνας διδάσκων, ἐκεῖ ἑσμὸς φιλοσόφων καὶ φιλολόγων σμῆνος, καὶ θεολόγων θίασος, ἐφ' οἷς ἥδετο πᾶς τις φιλογενὴς, μάλιστα οἱ χορηγοὶ καὶ συνίστορες.

Ἐπὶ τοῦ τρίτου ἔτους τῆς πατριαρχείας τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Σεραφεὶμ, Κλέρκιός τις ἀπὸ Ἀμστελοδάμου τῶν Βελγικῶν θεολόγος τῶν Ἀσενιστῶν μετὰ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐζήτει τὴν ἕνωσιν μετὰ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμήτου ἀποστολικῆς

ἐκκλησίας, γράφων ὅτι διὰ μεγάλης ἐρεύνης καὶ πολλῆς ἐξετάσεως τῶν θείων Γραφῶν, καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν θεοφόρων πατέρων κατενόησε καὶ διέγνω, ὡς ἡ διδασκαλία τῆς νῦν δυτικῆς ἐκκλησίας περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ παναγίου πνεύματος, οὐ μόνον ἐστὶν ἀσύμφωνος ἀλλὰ καὶ ἐναντία ἐκ διαμέτρου τῷ ὀρθῷ δόγματι καὶ τῇ θεοπαραδότῳ διδασκαλίᾳ καὶ ἑρμηνείᾳ τῶν Γραφῶν· ἐπηπόρει δὲ περί τινων ἄλλων καὶ ἐζήτει τὰς λύσεις, πρὸς ἃ ἐπιλυσάμενος ἀπεκρίνατο ὁ πολὺς Εὐγένιος.

Κατ' αὐτὸ δὴ τὸ ἔτος τῆς ἑορτῆς τοῦ πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων ἁγίου Ἀνδρέου κυκλουμένης, καὶ ἀργείας ἐνδιατάκτου καὶ κανονικῆς κηρυττομένης, ἔδοξε τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Σεραφεὶμ καὶ τῇ περὶ αὐτὸν ἱερᾷ συνόδῳ λαμπροτέραν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐν τῷ ἰδίῳ κλήρῳ ποιῆσαι τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀποστόλου, καὶ συνῆλθον ἐν τῇ πανηγύρει ἅπαντες οἵ τε ἀρχιερεῖς καὶ ἄρχοντες, προητοίμασε δὲ πανηγυρικὸν καὶ ὁ μέγας Εὐγένιος. Πολλοὶ ἐκ τῶν περὶ τὰς Συκὰς τόπων ἵνα καὶ τὴν παρρησίαν τοῦ πατριάρχου ἴδωσι, καὶ τὴν ὁμιλίαν τοῦ διδασκάλου ἀκούσωσι συνεισῆλθον ἑτοίμως, ἐν οἷς μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐντίμων συνῆλθε καὶ Ἀβρεσκόφφιος ἁρμοστὴς τῆς εὐσεβοῦς αὐτοκρατορίας τῶν Ρώσσων ἐν κοινῷ σχήματι· ἐγένετο οὖν φαιδροτάτη ἡ πανήγυρις καὶ ἀγαστὴ ἦν τοῖς τε ἐνθέως τελουμένοις καὶ ὁρωμένοις καὶ ἀκουομένοις ἅπασιν· ὥστε ἀπελύοντο ἅπαντες χαίροντες. Συμπανηγυρίσας δὲ εὐσεβῶς καὶ τῆς πνευματικῆς χαρᾶς καὶ χάριτος συμμετασχὼν ὁμοπίστως ὁ ὀρθόδοξος ἁρμοστὴς τῶν Ρώσσων ἐπανῆλθε, μήτε ἰδίᾳ μήτε κοινῇ ἐντυχὼν τῷ παναγιωτάτῳ, μήτε τῷ εὐσεβεῖ πληρώματι τῆς ἐκκλησίας γνωρισθεὶς ὁποῖος ἦν, τῶν δυσμενῶν τὰς ὑπονοίας περιαιρῶν καὶ συνετῶς πάντοθεν φυλαττόμενος τὰς κατὰ τῶν ὁμοπίστων διαβολάς· ἀλλά τις τῶν ἀρχόντων, (ἦν δὲ οὗτος Γεώργιος ὁ τοῦ Σταυράκη, πρωτοσπαθάριος) δυσμενὴς ὢν τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Σεραφεὶμ ἐπὶ τῇ τόλμῃ αὐτοῦ καὶ ἀγχι-

νοίᾳ καὶ ἀόκνῳ γοργότητι, καταθαρρήσας, πάντα διανοησάμενος ὡς ἂν λάθοι, καὶ πονηρὰν ὑπόνοιαν τοῖς κρατοῦσιν ὑποβάλοι, καὶ ἔξωσιν τοῦ παναγιωτάτου ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξεργάσειεν, συσκευάζει τοιοῦτον, οἷον οὐδὲ Ἰουδαῖος θεοστυγὴς ἂν ἐτόλμησε· λίβελλον ἀνώνυμον πλασάμενος καὶ γύναιόν τι τῶν περιβλέπτων καὶ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἀδελφὴν εἰσδυουσῶν χρήμασι παραπείσας διὰ τῆς βασιλόπαιδος πρὸς τὸν κρατοῦντα διεβίβασε, περιεῖχε δὲ τὸ ψευδόγραμμα, ὡς ὁ πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων ἑορτὴν πάνδημον ἀσυνήθως ἐπιτελέσας, καὶ τὸν ἁρμοστὴν τῶν Ῥώσσων προσκαλεσάμενος, λαμπρῶς ἐπελθόντα ὑπεδέξατο αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐνδόξως, καὶ μετὰ μεγάλης οἷα τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν βασιλέων ὑπαντῆς, καὶ δεξιωσάμενος διὰ πολλῶν συνεστήσατο αὐτῷ τὸν λαόν· ὁ δὲ ἀναγνοὺς καὶ τῷ θυμῷ ζέσας πρὸς τὸν ἐπίτροπον τῆς βασιλείας αὐτοῦ αἴφνης ἐπέστη, καὶ τὸν λίβελλον ἐπιδοὺς διηρώτα, εἰ τοῦτον λανθάνει τὰ γενόμενα· ἐκπλαγεὶς δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τῇ ἀπονοίᾳ τοῦ συκοφάντου, ἐπισχεῖν ἐδεῖτο, καὶ τὸν τολμητίαν ὁποῖος ἂν ᾖ ψευδόμενον διήλεγχε, καὶ διέλυσεν ἀποδεικτικῶς τὴν παράνομον συκοφαντίαν, καὶ τὸν κρατοῦντα πείσας εὐλόγως παριδεῖν τὴν γραφὴν, ἐφρόντισε μαθεῖν τὸν συγγράψαντα. Ἐξέστη δὲ ὁ παναγιώτατος κύριος Σεραφεὶμ μαθὼν τὴν κατ' αὐτοῦ ταύτην παράνομον διαβολὴν, καὶ διηπόρει τίς τι παθὼν τοιαῦτα αὐτοῦ κατεψεύσατο, ἀλλ' οὐδὲ συνεικάσαι εἶχε χριστιανὸν εἰς τοσοῦτον ἀτοπίας ἐλάσαντα· ὁ δὲ συνετὸς καὶ πολύπειρος ἐπίτροπος καὶ πᾶν τὸ κράτος τῶν Ὀθωμανῶν ἐπιστημόνως φέρων, ἐπερευνήσας τὸν τολμητίαν κατέμαθεν· ἀλλὰ φίλος τις αὐτὸν περισώσας διὰ πολλῶν χρημάτων ὕστερον τοῦ τότε κατ' ἀξίαν θανάτου ἐρρύσατο.

Μετὰ δὲ τὸ αὐτὸ τρίτον ἔτος, τοῦ περιωνύμου Ἡρακλείας Γερασίμου διὰ τὸ βαθὺ γῆρας παραίτησιν οἰκειοθελῆ βουλομένου ποιῆσαι εἰς τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ τὸν τότε Μετρῶν ἐπίσκο-

πον Μεθόδιον, καὶ συναίνεσιν καὶ γνώμην καὶ ἐνέργειαν αἰτησαμένου παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Σεραφεὶμ, καὶ αὐτοῦ κατὰ πρῶτον μὴ συναινοῦντος, κλύδων καὶ ταραχὴ κατέλαβε τὴν ἐκκλησίαν, ἕως ὅτου διὰ πολλῶν ἴσχυσεν ἡ γνώμη καὶ θέλησις τοῦ βαρυτίμου γέροντος, καὶ ὁ κὺρ Μεθόδιος διεδέξατο τὴν Ἡράκλειαν. Ἔκτοτε οὖν ὤδινεν ἡ πτῶσις τοῦ κυρίου Σεραφείμ· ὁ δὲ κατολιγωρήσας τῶν ἀντιφερομένων αὐτῷ, τῶν προὐχόντων ἐν δυνάμει καὶ λόγῳ γερόντων ἐκλελοιπότων, ὡς τοῦ μὲν θανόντος, τοῦ δὲ παραιτησαμένου, προῆγε τὴν πατριαρχικὴν ἐξουσίαν ἐπιρρωνύων τῇ ἐπιτρίπτῳ πολιτικῇ, εἴτουν πλεονεξίᾳ τῶν κρατούντων χρῆσθαι μεμαθηκώς, καὶ τὰ ἀρέσκοντα αὐτῷ εὐμαρῶς ἐξετέλει τῶν ἀνθισταμένων περιγενόμενος. Ἐπεὶ δὲ παρὰ τῶν δυναμένων τὴν ἰσχὺν χρήμασιν ἐξωνεῖτο, ἀπαιτήσεις πλείονας ἐποιεῖτο, καὶ τὸ ἔθνος παραμείβων σύμπαντας τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κατεβάρυνεν· ἐντεῦθεν ἤρξαντο διαλοιδορεῖν καὶ καταμέμφεσθαι τοῦτον τῶν τε ἀρχιερέων τινὲς καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ τῶν ἀρχόντων οὐκ ἐλάσσονες· ὁ δὲ τοῖς δυσμενοῦσιν ἀντιφερόμενος παρέκλινεν εἰς τὸ βιαιότερον.

Ὡς δὲ τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως εὐθεκάστως ἐδόκει διενεργούμενα ὑπὸ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Σεραφεὶμ, καὶ τὰ τῆς ἀργυρολογίας ἐπληθύνετο· καὶ βίας οὐκ ἐκτὸς ἦν· ἔκτοτε γὰρ καὶ τὰ ἐμβατήκια τῶν ἐκκλησιῶν προσηύξησαν, καὶ αἱ ἔξω ἐπαρχίαι χρέεσι καταβαρύνεσθαι ἤρξαντο· μηκέτι δίκαιον ἀνέχεσθαι ἡγησάμενοι, συνίσταντο ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀριστοκρατίας οἵ τε τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερεῖς καὶ ἐκκλησιαστικοὶ καὶ τῶν ἀρχόντων οὐκ ἐλάσσονες, καὶ ὁμονοήσαντες ἀμεταθέτως ἀπὸ κοινῆς γνώμης κατεψηφήσαντο καὶ διέπραξαν τούτου τὴν ἔξωσιν· καὶ δὴ τῇ κϛ΄. Μαρτίου τοῦ ἑξηκοστοῦ σωτηρίου ἔτους δόντες ἀναφορὰν πρὸς τοὺς κρατοῦντας ἐξέωσαν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τὸν παναγιώτατον

κύριον Σεραφείμ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐκλεξάμενοι τὸν πρώην Ἰπεκίου τότε προεδρεύοντα Χαλκηδόνος κύριον Ἰωαννίκιον, ἐζήτησαν πατριάρχην, καὶ ἀπέλαβον παραστάντες ὁμοθυμαδὸν τῷ τῆς βασιλείας ἐπιτροπεύοντι.

Ἦν δὲ ὁ παναγιώτατος κύριος Σεραφεὶμ ὁ Β'. Ἠπειρώτης τὸ γένος, εὐσεβὴς ἐξ εὐσεβῶν εὐπατρίδης, φιλογενὴς, φιλότιμος, τολμηρὸς, γενναῖος, νοήμων, εὐμαθὴς μᾶλλον ἢ πολυμαθὴς, ὁρμητικὸς οἷς ἐδόκει συμφέρειν, δυσαπάλλακτος ὧν εἴχετο· ἐν πράγμασιν εὐεπήβολος, εὐμήχανος τὰ ἀρέσκοντα αὐτῷ διαπράξασθαι τὸν ἐπιχωριάζοντα τρόπον· παρεζήλου γὰρ καὶ ἐξέμαθε τῶν κρατούντων τὴν πολιτικὴν καὶ τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν ἦθος ἀπεμάξατο. Σύνοιδε μέντοι καὶ τῆς ἰδίας ἀξίας τὰ καθήκοντα, ἐν οἷς καὶ τὰ μέγιστα ἐφιλοτιμεῖτο, καὶ τοῖς εἰλικρινῆ τὴν ἀρετὴν κατορθοῦσιν ἠσμενίζετο, καὶ διάπυρος ζηλωτὴς ἦν τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ κηδεμὼν ἐπιμελέστατος· καὶ εἰ μὴ φίλαρχος καὶ φιλοχρήματος ἦν, οὐκ ἂν βαρὺς καὶ ὑπέρογκος ἔδοξε, καὶ τοῦ παντὸς ἐπαίνου ἦν ἄξιος.

Τὰ μὲν οὖν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τῆς κατά τε Αἴγυπτον καὶ Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην τυραννουμένης ἐπὶ τῆς ἕκτης ταύτης δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος τῶν σωτηρίων ἐτῶν, οὕτως ἐν θλίψεσι καὶ ἀνάγκαις καὶ παντοίοις πειρασμοῖς διήγετο· οὐχ ἧττον δὲ κατετυραννοῦντο καὶ ἐδιώκοντο οἱ ὀρθόδοξοι καὶ οἱ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν παπιστῶν, μάλιστα δὲ οἱ ἐν Λεχίᾳ.

Ἐν δὲ τῇ θεοδοξάστῳ αὐτοκρατορίᾳ τῶν Ρώσσων, τῆς θεοστέπτου Ἐλισάβετ θυγατρὸς τοῦ ἀοιδίμου μεγάλου Πέτρου, τῆς εὐσεβεστάτης ἀνάσσης καὶ θεοσεβεστάτης αὐτοκρατορίσσης, τὰ σκῆπτρα τῆς ὀρθοδοξίας ἐχούσης, ἡμιλλᾶτο ὁ ἔνθεος ζῆλος τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐπλατύνετο καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς εὐρυχώροις κόλποις ταύτης τῆς μοναρχίας τὸ ἀποστολικὸν κήρυγμα,

καὶ λαοὶ καὶ ἔθνη ἀπὸ σκότους εἰς φῶς ἤγοντο, καὶ μυριάδες ἐπίστευον εἰς Χριστόν. Πολυειδῶς γὰρ καὶ πολυτρόπως τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ οἰκονομῶν ὁ κύριος τοῖς μὲν οὐ μόνον πιστεύειν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν διαθεῖται, τοῖς δὲ αὐτοῖς πιστεύουσι, καὶ ἄλλους εἰς τὴν πίστιν καλεῖν καὶ φωτίζειν, ἵν' ἀμφοτέρους δοξάσῃ ἐν ἐνθέῳ ἀγάπῃ, ὑπομονῇ τε καὶ καρτερίᾳ, δι' ὧν ἡ πρὸς θεὸν τελεία ἐλπὶς καὶ πίστις γνωρίζεται.

Ἤκμαζον δὲ περὶ τὸ μέσον ταύτης τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατοντάδος τοῦ σωτηρίου ἔτους ἐπίσημοι ἐν σοφίᾳ καὶ διδασκαλίᾳ.

Παρθένιος πατριάρχης Ἱεροσολύμων, Ἀθηναῖος, ἀνὴρ σοφὸς καὶ πολυμαθὴς, καὶ τὸν ἑρμηνευτικὸν τρόπον τῶν θείων Γραφῶν ἄριστα ἠσκημένος. Διὸ καὶ περιερχόμενος πανταχοῦ διήνοιγε τὰς Γραφὰς ἑρμηνεύων, καὶ διδάσκων ἐστήριζε τοὺς χριστιανοὺς εἰς ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν τῶν ἐπικειμένων θλίψεων, διεθέρμαινε τὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, ἐκόσμει τὰ ἤθη, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐγίνετο ὠφέλιμος, καλλιεργῶν τὴν ἄμπελον τοῦ Χριστοῦ ἀποστολικῶς, καὶ τὴν εὐλογίαν τῶν χριστιανῶν πρὸς τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀδελφοὺς διακονῶν.

Σωφρόνιος Πτολεμαΐδος, Δαμασκηνός, τὸν διδασκαλικὸν τρόπον προῃρημένος καὶ τὰ τῶν θείων πατέρων καὶ διδασκάλων πάντα ἐκμελετήσας, καὶ ἐγκύψας εἰς βάθος τῶν θείων Γραφῶν, ἐδίδασκεν ἀποστολικῶς ἀρξάμενος ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.

Σαμουὴλ Δέρκων μητροπολίτης, Βυζάντιος, πάσης ἰδέας λόγου ἔμπειρος, πολυμαθέστατος καὶ λέγειν δεινότατος· συνέγραψεν ὁμιλίας καὶ ἄλλα τινά.

Διονύσιος Ἀδριανουπόλεως μητροπολίτης, Χῖος, πολυμαθὴς καὶ διδασκαλικός· ἐφύλαξε τῶν ὁμιλιῶν αὐτοῦ τινὰς ἐγγράφους.

Καλλίνικος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Θετταλός. συνέγραψε διάφορα.

Δωρόθεος ἱερομόναχος καὶ πρωτοσύγγελος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὁ Λέσβιος, φιλόσοφος καὶ ἑλληνικῆς εὐφραδείας καὶ πάσης ἄλλης λογικῆς τέχνης ἐμπειρότατος· συνέγραψε λόγους πανηγυρικοὺς τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, καὶ ἀρχῶν τῆς περιπατητικῆς φιλοσοφίας κατὰ Νεύθωνα, καὶ τῶν μηχανικῶν φυσιολόγων, περὶ ἐντόμων, καὶ τῶν ἐκ σήψεως γιγνομένων, καὶ ἄλλα τινά.

Μελέτιος καὶ Ἀθανάσιος ἱερομόναχοι, οἱ ἐν τῇ μεγάλῃ μονῇ τῶν Ἰβήρων ἀσκήσει καὶ θεωρίᾳ ἐφησυχάζοντες.

Κοσμᾶς ἱερομόναχος ὁ Λήμνιος, ἀνὴρ πεπαιδευμένος, καὶ τὸν διδασκαλικὸν τρόπον ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι ἀσκῶν.

Μπαλάνος ἱερεὺς Ἰωαννίτης, σοφώτατος, συνέγραψε πάμπολλα, μάλιστα μαθηματικά.

Θεοφάνης ἐξ Ἀγράφων ἱερομόναχος καὶ ἐμὸς πρῶτος διδάσκαλος ἐν τῇ πατρίδι τῇ ἐμῇ Φουρνᾷ, πάσης σοφίας καὶ μαθήσεως μεταλλεῖον, ὁσίως τὸν βίον διασκήσας, καὶ εἰς ἀκρότητα ταπεινοφροσύνης ἐληλακώς, θεωρίας εἰς ὕψος ἀνήχθη. Πρόδηλος ἡ αὐτοῦ σοφία ἔν τισιν ἐπιλύσεσι θεολογικῶν ζητημάτων καὶ ἐν τοῖς τρισὶ πανηγυρικοῖς πρὸς τὴν Ζωοδόχον πηγήν.

Παρθένιος ἱερομόναχος Πελοποννήσιος, τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν ἐπανῃρημένος.

Ἀγαθάγγελος Πελοποννήσιος ἱερομόναχος, τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν καὶ τὸν πνευματικὸν τῆς διορθώσεως τρόπον ἐπανῃρημένος.

Ἀγάπιος ἱερομόναχος Αἰτωλὸς, τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν διὰ βίου ἐκμελετήσας.

Βικέντιος ὁ Δαμῳδὸς Κεφαλληνεὺς, πολυμαθέστατος, συνέγραψε πάμπολα ἐπιστημονικὰ θεολογικά, τέχνας λογικάς.

Ἀντώνιος ἱερεὺς ὁ Κατήφορος ἐκ Ζακύνθου, πολυμαθέστατος, συνέγραψε τέχνας λογικὰς καὶ ἄλλα.

Ἱερόθεος μοναχὸς Ἰθακήσιος, πολυμαθής, καὶ τὸν διδα-

σκαλικὸν τρόπον ἐν Σμύρνῃ διὰ βίου διανύσας, πολύχουν τὸν καρπὸν τῆς εὐμαθείας ἤνεγκε.

Εὐστράτιος Ἀργέντης ὁ Χῖος, ἰατροφιλόσοφος, πολυμαθέστατος· συνέγραψε κατὰ λατίνων, καὶ ἄλλα τινά.

Εὐγένιος ἱεροδιάκονος ὁ σοφώτατος καὶ πάσης ἐπιστήμης καὶ μαθήσεως θησαυρός, Κερκυραῖος· συνέγραψε πάμπολλα, ἐπιστημονικά, θεολογικὰ καὶ πάσης ἄλλης ἰδέας.

Κυπριανὸς ἱεροδιάκονος ἐκ Κύπρου, πάσης λογικῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης καὶ τῆς ἱερᾶς θεολογίας ἐμπειρότατος· συνῆν ὑποδιδάσκαλος τῷ μεγάλῳ Εὐγενίῳ ἐν τῇ κατὰ τὸ ἅγιον Ὄρος Ἀκαδημίᾳ, παρ' οὗ πρότερον ἠκροάσατο ἀκριβέστερον ἐπεξιὼν φυσικῶν, μεταφυσικῶν, θεολογικῶν, γεωμετρικῶν μαθημάτων, ἐμβριθὴς ἀνὴρ καὶ βίῳ καὶ λόγῳ ἐν παντὶ διδασκαλικός.

Ἰάκωβος ἱερομόναχος Πάτμιος, διδάσκαλος τῶν λογικῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἔμπειρος τῆς ἑρμηνείας τῶν θείων Γραφῶν· ἐδίδασκε δὲ καὶ ἐπ' ἄμβωνος διερμηνεύων τὰς ἁγίας Γραφάς, καὶ ὁμιλίας συνέγραψε, βίῳ ἐπακριβώσας ἀρετὴν λογικήν, καὶ λόγον κοσμήσας βίου σεμνότητι καὶ τελειότητι πράξεως.

Ἐφραὶμ ἱερομόναχος Ἀθηναῖος, πολυμαθέστατος καὶ τῶν θείων Γραφῶν μελέτην πολλὴν ἐσχηκώς, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων τῆς ἑρμηνείας ἐμπειρότατος, διδάσκαλος πρότερον ἐν Κύπρῳ, διερμηνεύων καὶ ἐπ' ἄμβωνος τὰς ἁγίας Γραφάς, εἶτα ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀγαστὸς τῇ τε ἀκριβείᾳ τοῦ λόγου καὶ τῇ τοῦ βίου τελειότητι καὶ ἀμφοτέροις διδακτικὸς ἐπαγωγότατος.

Νεόφυτος ἱεροδιάκονος Πελοποννήσιος, ἀσκητὴς πολυπονώτατος καὶ πολυμαθέστατος, συνέγραψε συλλογὴν ἱερῶν νόμων, λύσεις διαφόρων ζητημάτων νομικῶν, τακτικῶν, ἠθικῶν, δογματικῶν, παρεκβολὰς καὶ ἑρμηνείαν εἰς τὸ συντακτικὸν τοῦ Θεοδώρου Γαζῆ πολυμαθεστάτην καὶ τῇ παρούσῃ ἀνάγκῃ τῆς διδασκαλίας τῶν γραμματικῶν ἐπωφελεστάτην.

Κωνστάντιος Θετταλὸς ἐπίσκοπος Τρίκκης, πολυμαθὴς καὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν θείων Γραφάν ἔμπειρος, ἐδίδασκε συνεχῶς διερμηνεύων τὰς ἁγίας Γραφᾶς· συνέγραψε συλλογὰς ἐκ τῶν θείων Γραφῶν καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν θεοφόρων πατέρων, καὶ ἄλλα τινὰ ὑπομνήματα.

Ἀλέξανδρος μαθητὴς τοῦ ἀοιδίμου Μακαρίου, φιλόσοφος, ἐδίδαξεν ἐν Βουκουρεστίῳ λογικά, ἐπιστημονικὰ δι' ἐτῶν, καὶ πολλῆς ἐγένετο τοῖς ἐκεῖ ὠφελείας πρόξενος, πυρσὸν εὐμαθείας ἀνάψας.

Νικόλαος ἐκ Μεσόβου, πρότερον χρηματίσας διδάσκαλος ἐν Τρίκκῃ τῆς Θετταλίας, καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἀπὸ Ἰταλίας σταλεὶς εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ χρηματίσας ἐν τῇ ἐκεῖ σχολῇ διδάσκαλος, κἀκεῖθεν μεταβὰς εἰς Δακίαν καὶ ἐν Ἰασίῳ διδάξας· πολυμαθὴς ὁ ἀνήρ· οὗτος πρῶτος ἐν ἕλλησι μετέφρασε τὰ στοιχεῖα τῆς φυσικῆς τοῦ Νεύτωνος κατὰ Μουσκεμβροέκιον.

Ἰωάννης ὁ ἐξ Ἀγράφων, ὁ χρηματίσας διδάσκαλος τῶν υἱῶν τοῦ αὐθέντου Γρηγορίου Γκίκα βοεβόδα, καὶ διδάσκαλος ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Ἰασίου ἅμα τῷ ἀπὸ Μεσόβου Νικολάῳ καὶ ὕστερον ἅμα Νικηφόρῳ τῷ Θεοτόκῃ, ὁ καὶ διὰ χρόνων φιλοπονήσας καὶ μεταφράσας τὸν Θησαυρὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης Στεφάνου Ἐρρίκου καὶ ἐπεργασάμενος, ἐπιπροσθεὶς καὶ ἄλλας πολλὰς λέξεις, ἐξ ἄλλων τε συλλέξας καὶ φιλοτεχνήσας ἄριστα.

Ἔτ. Χριστ.	ἔτη πατρ.	Μῆνες.	Πατριάρχαι.	ἔτη Χριστ.	ἔτη βασ.	Μῆν.	Ὀνόμ. Βασ.
1748	2	8	Κύριλλος Ε'. ἀπὸ Νικομηδείας α'.				Μαχμοὺτ
1751	1	3	Παΐσιος Β'. τὸ δ'. ἀπὸ Νικομηδείας.				Μαχμοὺτ
1752	4	6	Κύριλλος Ε'. τὸ β'.	1754	24	2	Μαχμοὺτ Ὀσμὰν Γ'.
1757	—	6	Καλλίνικος Δ'. ὁ ἀπὸ πρώην Προϊλάβου.				Ὀσμὰν Γ'.
1757	3	8	Σεραφεὶμ ὁ Β'. ἀπὸ Φιλιππουπόλεως	1757	2	10	Ὀσμὰν Γ'. Μουσταφᾶς Γ'.
1761	2	2	Ἰωαννίκιος Γ'. ἀπὸ Χαλκηδόνος πρώην Ἰπεκίου.				Μουσταφᾶς Γ'.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Τὰ μὲν τῆς γνώμης τοῦ μονάρχου τῶν Ὀθωμανῶν Μουσταφᾶ, τοῦ καιροῦ προϊόντος ἡμερώτερα ἐγίνετο τῇ ἀγχινοίᾳ τοῦ αὐτῷ ἐπιτροπεύοντος τιθασσευόμενα. Ἀνεκτᾶτο δὲ καὶ ἀνελάμβανε τῇ τούτου φρονήσει καὶ τὰ πεπονημένα τοῦ ἡμετέρου τῶν ὀρθοδόξων γένους ταῖς τῶν λατίνων ἐπηρείαις· πολύπειρος γὰρ καὶ πολυμαθὴς ὢν ὁ τῆς βασιλείας τότε ἐπίτροπος Ραγῆπος, ἐπίστατο τὰς καθ' ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν βλάβας καὶ τὰς τοσαύτας ἐπιβουλάς, καὶ ἐπεὶ κατατρυχομένους τοὺς τῇ Ρώμῃ προσέχοντας τῷ πολέμῳ τοῦ βασιλέως τῆς Προυσίας ἑώρα, κατολιγωρῶν αὐτούς, ἐδικαίου τὰ ἡμέτερα· διὸ καὶ τὰ ἀδίκως ἀφαιρεθέντα, διὰ προσπαθήσεως καὶ διενεργείας, μεσιτείας τε καὶ ἐκλιπαρήσεως τοῦ βασιλέως τῶν Κελτογάλλων καὶ πολλῶν χρημάτων τῶν παπιστῶν, ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήματα, τοῦ μακαριωτάτου κυρίου Παρθενίου ἐπιμόνως ἐκλιπαροῦντος προσχεῖν τῷ δικαίῳ, διαδικάσας ὀρθῶς, ἀφελόμενος ἐκείνων ἡμῖν ἐπέτρεψε καὶ διὰ βασιλικοῦ διπλώματος, ὡς ἀπ' ἀρχῆς ἦν, ἡμῖν διαμένειν προσεκυρώσατο, καὶ θᾶττον ἐβοήθει, εἰ ἔγνω ἐκ τοὐμφανοῦς ἐπηρεαζομένους· κατεστάλη γοῦν ἡ βακχεία τῶν δυτικῶν κατὰ τῆς ἀμωμήτου ὀρθοδόξου ἐκκλησίας μὴ ἔχουσα συνεργὸν τὴν ἀσέβειαν, διὰ τὴν φρόνησιν τοῦ ἐπιτροπεύοντος, καὶ δολίως ὑφέρπουσα, διενέμετο εἴ τι που σεσηπός· κατεπατεῖτο μέντοι καὶ ἠτιμάζετο καὶ ὑπὸ τηλικούτου δυνάστου, καί γε παράδοξον ἦν, ὅτι καὶ τοὺς ἐκκλησιῶν προστάτας καὶ πατριάρχας προΐστασθαι τῆς ὀρθοδοξίας αὐτῇ λέξει προσέταττε.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὶ παραστάντες τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς βασιλείας καὶ ἐξαιτήσαντες πατριάρχην τὸν τότε προεδρεύοντα Χαλκηδόνος πρῴην Ἰπεκίου κύριον Ἰωαννίκιον, καὶ

παραλαβόντες τὰ καββάδια ὡς σύνηθες, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ Μαρτίου τοῦ ἑξηκοστοῦ πρώτου, ἐπανῆλθον ἐνδόξως εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ τὸν μὲν κύριον Ἰωαννίκιον, ἐν τῷ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου γενομένης τῆς μεταθέσεως ὡς νενόμισται, ἀνευφήμησαν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, τον δὲ προοδεύσαντα κύριον Σεραφεὶμ καθαιρέσει ὑπέβαλον, καὶ ἐξορίᾳ κατεδίκασαν· ὁ δὲ λίαν ἐντίμως διελθὼν διὰ τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως διὰ ξηρᾶς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, εἰς ὃν ὥρισται τόπον. Ἡσύχασαν οὖν οἱ δυσαρεστούμενοι καὶ τυραννίαν τῆς ἐκκλησίας ὑφορώμενοι ἀρχιερεῖς καὶ ἄρχοντες, καὶ περιέποντες τὸν παναγιώτατον κύριον Ἰωαννίκιον τὰ τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν ἐφρόντιζον.

Τὰ μὲν τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ἥσυχα ἦν· ἐπανῆκε δὲ ἀπὸ τοῦ Σιναίου ὄρους φυγὰς διὰ μυρίων κινδύνων κατελθὼν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ πρῴην πατριάρχης κύριος Καλλίνικος καὶ ἀποκρυβεὶς ἡμέρας τινὰς ἐν τῷ εὐκλεεῖ οἴκῳ τοῦ Χρυσοσκούλου Ῥάλλη, ἀνδρὸς εὐσεβοῦς καὶ φιλοδικαίου, πρώτου ἑρμηνέως τῆς ἀριστοκρατίας τῶν Ἑνετῶν, καὶ διενεργήσας ἑαυτῷ τὴν μετάληψιν τοῦ τῆς ὑπερορίας ὁρισμοῦ καὶ παραγραψάμενος, ἐδικαιολογήσατο περὶ πάντων ὧν κατεῖπον αὐτοῦ οἱ διαβάλλοντες, καὶ τὴν ἄδικον συκοφαντίαν ἀπαλείψας καθάπαξ, καὶ μεταβαλὼν τὴν κατ' αὐτοῦ ψῆφον τῆς ἐκκλησίας, ἀνέγκλητος καὶ ἄμεμπτος γνωσθεὶς τῇ ἱερᾷ συνόδῳ, τὴν δικαιοῦσαν κοινὴν ψῆφον τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ ἀθωώσεως παρέλαβεν ἔγγραφον, καὶ δεξιωθεὶς φιλοφρόνως τῷ τε παναγιωτάτῳ κυρίῳ Ἰωαννικίῳ καὶ τῇ περὶ αὐτὸν ἐνδημούσῃ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ, καὶ ἐνδιατρίψας ἡμέρας πλείους, ἔλαβεν ἄδειαν, ὅπῃ ἂν βουλομένῳ ἀπελθεῖν ἐπὶ ῥητῇ ἐτησίῳ χορηγίᾳ, ἣν συνοδικῇ διαγνώσει καὶ κοινῇ γνώμῃ ἐκ τοῦ κοινοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας λαμβάνειν διέταξαν· ὁ δὲ πρὸ πάσης γῆς τὴν ἰδίαν

πατρίδα προελόμενος ἐκεῖσε ἐντίμως μετέβη, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου ἐν ἡσυχίᾳ καὶ μελέτῃ τῶν θείων Γραφῶν ἀφοσιώσας διάγει ἐν γήρει εὐπαθῶν καὶ ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ διατιθέμενος τὰς ὑψοποιοὺς καὶ θεοειδεῖς.

Κατὰ δὲ τὸ Ἰλλυρικὸν οἱ ὀρθόδοξοι Δαλμάται διενοχλούμενοι ὑπὸ τῶν φρατόρων καὶ μηκέτι φέροντες τὰς αὐτῶν ῥᾳδιουργίας ἤρξαντο δυσπετεῖν ἀστατοῦντες· διαγνοῦσα οὖν ἡ γαληνοτάτη ἀριστοκρατία τῶν Ἐνετῶν τῶν ὑπηκόων τὴν ταραχήν, διεπυνθάνετο τὸν στρατηγὸν ἀνθ' ὅτου δυσχεραίνει καὶ ἀστατεῖ τὸ ὑπήκοον· ὁ δὲ διασαφήσας ὅτι περὶ τὴν πίστιν ἐνοχλούμενοι οἱ ὀρθόδοξοι ὑπὸ τῶν δυτικῶν ἱερέων ταράττονται, προσέθετο ὡς εἰ μὴ ἀρχιερέα τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας αὐτοῖς ἐπιστήσουσιν, οὐκ ἂν ἄλλως ἐφησυχάσειεν. Τούτων οὖν γνωσθέντων, τὸ μὲν ἀρχιερέα αὐτοῖς ἀποκαταστῆσαι, διὰ τὴν ἐκ τῆς Ῥώμης ὑλακήν, παρῃτοῦντο· ἐνίοις γοῦν ἐδόκει τὸν ἐκ πολλοῦ καταργηθέντα πρόεδρον Φιλαδελφείας Ἐνετίῃσιν ἀνανεώσασθαι κατὰ τὸ πρότερον, ὥστε ἐνεργοῦντα τὰ τῆς ἀρχιερατείας ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τοῖς Γραικοῖς προΐστασθαι κηδόμενον καὶ τῶν ὀρθοδόξων ἐν Δαλματίᾳ ἐκκλησιῶν. Ἐπεὶ δὲ ἐν τοιαύτῃ πολυάνδρῳ ὁμηγύρει πολλὰ συγκυρεῖ πάθη τε καὶ διαφέροντα ἴδια, ὑφέρποντα τῷ λογισμῷ, καὶ τῷ κοινῷ συμφέροντι πολλάκις ἀνθιστάμενα, καὶ οὐκ ἐν πᾶσιν ὡς ὤφειλεν ἐπικρατεῖ ὁ ὀρθὸς λόγος, οἱ πλείους τῆς χείρονος ἐγένοντο γνώμης, καὶ οὔτε ἀρχιερέα ἴδιον τοῖς ὀρθοδόξοις Δαλμάταις ἐπιτρέψαι διέγνωσαν, ἵνα μὴ καινὰ ποιοῦντες τὸν Ῥώμης πάπαν λυπήσωσι, μήτε τὸν Ἐνετίῃσι πρόεδρον Φιλαδελφείας ἀποκαταστῆσαι κατὰ τὴν προτέραν ἐλευθερίαν τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ τότε ἐκ δικαιοπραγούσης τῆς γνώμης προσνενεμημένα προνόμια, ἅπερ εἶχον οἱ Φιλαδελφείας πρόεδροι ἐκεῖ πρὸ τοῦ Κακομελετίου Τυπάλδου, ὃν ἀποστατήσαντα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας δικαίως κατεδίκασε καὶ καθαιρέσει παντελεῖ

καθυπέβαλε, καὶ ὡς σεσηπὸς ἀπέκοψε καὶ ἀπέρριψεν ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ δεκάτῳ δευτέρῳ ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης κύριος Κύριλλος ὁ δ'. γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ καὶ συναινέσει τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυρίου Χρυσάνθου, καὶ τῶν παρευρεθέντων ἁπάντων ἁγίων ἀρχιερέων, ἀλλὰ κατασοφίσασθαι τῶν ἀρχομένων καὶ παρεπιδείξασθαι ἀρχιερέα, συναινοῦντα μέντοι τοῖς λατίνοις καὶ τῶν ἀνατολικῶν μὴ ἀποσχοινιζόμενον· καὶ δὴ εὑρόντες τὸν ἐκεῖ ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἐφημερεύοντα ἱερομόναχον Γρηγόριον Φατζέα, ἀμφοτεροδέξιον ὡς ἐνόμισαν, τούτῳ περιῆψαν τὴν φενάκην, καὶ τὸ δρᾶμα ἐνεκεχειρήκεσαν, καὶ πρὸς τὴν Κέρκυραν ἀποστείλαντες καὶ συναρπάσαντες τόν τε Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἀρχιεπίσκοπον, καὶ τὸν Λευκάδος καὶ ἁγίας Μαύρας, καί τινα ἕτερον σὺν αὐτοῖς, ἄνευ ἐκδόσεως πατριαρχικῶν καὶ κανονικῶν ψήφων χειροτονοῦσι δι' αὐτῶν ἀρχιερέα καὶ Φιλαδελφείας ἐξονομάζουσι, καὶ πρόεδρον Ἑνετίῃσι καθιστᾶσι, περιμένοντες δῆθεν τὴν ἔκδοσιν καὶ ἐπιβεβαίωσιν τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κατὰ τρόπον πρωθύστερον. Ἀλλ' ἔλαθον ἑαυτοὺς ἀπατῶντες, ἐξαπατᾶν ἄλλους πειρώμενοι· ὥστε ἅμα τοῖς Δαλμάταις τούς τε Ἑνετίῃσιν ὀρθοδόξους καὶ τοὺς ἐν ταῖς Ἑλλαδικαῖς περὶ Ἤπειρον νήσοις συνετάραξαν ἐπὶ τῇ ἐκθέσμῳ δραματουργίᾳ τοῦ καινοφανοῦς αὐτοῖς ἱπποκενταύρου ἀνατολικοδυτικοῦ ἀρχιερέως· τοῦτον γοῦν ὡς ἀλλόκοτον τέρας καὶ μυσαρὸν ἔκτρωμα ἀποστρεφόμενοι οἱ ζηλωταὶ τῆς εὐσεβείας, ἀνήγγειλαν τὴν ἔκφυλον αὐτοῦ φυὴν, καὶ τὴν παράνομον προχείρισιν τῇ τοῦ Χριστοῦ μεγίστῃ ἐκκλησίᾳ, ἐπικαλούμενοι ὡς τάχος τὴν τομὴν, καὶ τὴν ἔνδικον καθαίρεσιν. Ὁ οὖν παναγιώτατος κύριος Ἰωαννίκιος μηδενὶ ἐνδοὺς, οἷς ὁ πρέσβυς ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς γαληνοτάτης ἀριστοκρατίας παρενεγκεῖν ἐσπούδαζεν, ἀλλὰ τοῦ ἐκδοθέντος δεκρέτου ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐγκαθιδρύσει τοῦ δισκελοῦς καὶ ἀκεφάλου κο-

λοσσοῦ, ὡς ἀσυστάτου καταψηφισάμενος πρότερον, καὶ κατὰ τὴν προτέραν ἐλευθερίαν, ἣν διὰ χρόνου ἐπεβραβεύσατο ἡ βαθυγνώμων καὶ δικαιοπραγοῦσα τότε ἀριστοκρατία τοῖς ἐκεῖ ὀρθοδόξοις, αἰτησάμενος ψήφισμα, ὡς ἔμαθε τὴν ἄνομον προχείρισιν τοῦ Ψευδοφιλαδελφείας, καὶ τὴν ἐκ συναρπαγῆς χειροτονίαν τοῦ ἥκιστα γρηγοροῦντος Γρηγορίου Φατζέα, τοῦτον συνοδικῇ διαγνώσει κατέκρινε, καὶ καθαιρέσει παντελεῖ κατεδίκασεν, ὡς παράνομον, ἀμφίδοξον, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἑτερόδοξον, ἢ ὅλως ἄπιστον καὶ κακόφρονα· τοὺς δὲ χεῖρα ἐπιθεμένους αὐτῷ ἐπαίδευσεν ὡς μὴ προσέχοντας, οἷς προσέχειν μάλιστα ὀφείλουσι, καὶ ὑποκλαπέντας παραλογισμῷ προφανεῖ, ἢ ἄλλως δι' αἰδῶ ἢ φόβον ὑποστειλαμένους καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν μὴ εὐδρομοῦντας, ἀλλὰ τῆς βασιλικῆς καὶ κανονικῆς εὐθυπορίας ἐκτραπέντας, καὶ ἀργείαν αὐτοῖς τοῦ ἱεροπρεπεῖν ἐπέθηκεν ἐπιτίμιον, διαρρήδην ἀπελέγξας τὴν πλάνην, καὶ καταστηλιτεύσας τὴν κακοφροσύνην τοῦ τοιούτου ἀσυστάτου δράματος· ὥστε μηδένα τῶν ὀρθοδόξων λανθάνειν, ἀλλὰ φεύγειν καὶ ἀποπηδᾷν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λυμεῶνος καὶ κακόφρονος ἀγρηγόρου Γρηγορίου, καὶ ὡς ἀνιέρου κατολιγωρεῖν, καὶ ὡς ἀπ' ἀλλοτριόφρονος διατειχίζεσθαι.

Προΐστατο τοίνυν γενναίως τῶν ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν κηδόμενος ὁ παναγιώτατος κύριος Ἰωαννίκιος. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς ἀνελευθέρου πολιτικῆς κατεφρόνει, καὶ χρημάτων ἧττον ἐφρόντιζεν, οὐκ ἔτι τοῖς δυνάσταις καταθύμιος, οὐδὲ τοῖς παραδυναστεύουσι προσφιλὴς ἦν, οὐδ' οἷς ἂν ἐπιβάλλοι κατορθωτικός, καὶ ἐπιτυχικὸς ὢν ἐδεῖτο. Ἐντεῦθεν οὖν δυσαρέσκειαι ἀνεφύοντο τοῖς δεομένοις τῆς ἐκτὸς ἐπικουρίας ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὡς ἀμελοῦντος τῶν ἐπιβαλλομένων καὶ τῶν ἀναγκαίων μὴ φροντίζοντος, μεμψιμοιρίαι τε οὐκ ὀλίγαι παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐπληθύνοντο· ἀλλὰ καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ ἀρχόντων τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως οἱ μὲν τῷ γένει προσήκοντες

μηδὲν ἀποκερδαίνοντες οἷς ἂν ἐλπίσειεν αὐτοῦ πατριαρχοῦντος, ἐδόκουν περὶ ὀλίγου ποιεῖσθαι τὸ οὕτως αὐτοῖς ἄρχειν· οἱ πλείους δὲ ἀντιπολιτευόμενοι ἐκείνους, καὶ μήτε καταθαρροῦντες τῷ παναγιωτάτῳ, οἷς διενοοῦντο, παραφυλαττόμενοί τε οἷς ἐπεχείρουν, καὶ τὸ ὅλον ἀντιπράττοντα διὰ τοὺς συγγενεῖς ὑφορώμενοι, ἠλλοτριοῦντο ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀποστυγοῦντες τὴν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ διαμονήν, ταύτην ἰδίαν αὐτῷ καταιτιῶντο τρυφήν. Ταῦτα οὖν κατανοήσας, καὶ περὶ πολλοῦ μάλιστα ποιούμενος τὴν τῶν ἁγίων ἀρχιερέων εὐχαρίστησιν, διεπράξατο τὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου παραίτησιν. Συνῆλθον γοῦν καὶ συσκεψάμενοι οἵ τε ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρικοί, καὶ ἄρχοντες ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες, παραιτησαμένου τὸν θρόνον τοῦ κυρίου Ἰωαννικίου, ἐξελέξαντο καὶ ἐψηφίσαντο πατριάρχην οἰκουμενικὸν τὸν μητροπολίτην Δέρκων κύριον Σαμουήλ.

Ἦν δὲ ὁ παναγιώτατος κύριος Ἰωαννίκιος ὁ Γ'. τὴν πατρίδα Βυζάντιος τῶν εὐγενῶν, Καρατζᾶς τὸ γένος, μεγαλόφρων, μεγαλοπρεπής, φιλέντευκτος, φιλόφιλος, χρημάτων ἀφειδής, φρόνημα ἔχων φύσει τῷ γένει προσῆκον· γενόμενος δὲ ἀρχιεπίσκοπος Ἰπεκίου, καὶ ἐν πολλοῖς φιλοτιμησάμενος καὶ μεγάλα τὸν εὐσεβῆ λαὸν ὠφελήσας ἐν τῇ τότε ἀνωμαλίᾳ τοῦ καιροῦ, καὶ τῷ συμβάντι εὐτυχεῖ τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τῆς Ἀουστρίας πολέμῳ, τέως ἐπανῆκεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν Ἰπεκίου θρόνον, εἴτε τῶν κατοίκων ἐκεῖ τὴν ἀγροικίαν ἀηδισάμενος, εἴτε τῶν συγγενῶν τὴν συνδιαγωγὴν προελόμενος, παρῃτήσατο καὶ ἐν τοῖς οἰκείοις διέτριβεν· ὕστερον δὲ προεδρικῶς λαβὼν τὴν ἐπαρχίαν Χαλκηδόνος ποιμένος χηρεύουσαν, ταύτης προΐστατο· γενόμενος δὲ πατριάρχης καὶ δόξας τῶν εἰωθότων ἀντιποιεῖσθαι, μὴ συνεκτείνων πρὸς τηλικοῦτον μέγεθος πραγμάτων τὴν μέριμναν, μηδὲ πρὸς τὰ πολλὰ συμμερίζων τὸν πόνον, ἐξ ὧν ἡ κοινὴ διηχεῖ ἁρμονία, καί τοι φύσει τοιοῦτος ὢν καὶ πλείστοις προτερήμασι διακοσμούμενος,

ἔλαθεν ἥττων τῆς ἀρχῆς φανεὶς καὶ τοσαύτας ὕστερον συναντήσας τὰς δυσχερείας, ἃς συνιδὼν ἑκὼν μετὰ δύο ἔτη καὶ μῆνας δύο τὸν θρόνον παρῃτήσατο, καὶ εἰς Χάλκην νῆσον ἀπῆλθεν ἐν ἰδίῳ οἴκῳ, ὑπὸ ἁδρᾷ τῇ χορηγίᾳ τῆς ἐκκλησίας τὸν ἥσυχον καὶ ἀμέριμνον βίον προελόμενος.

Ἐν ἔτει γοῦν χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ τρίτῳ μαΐου εἰκοστῇ πρώτῃ, παραιτησαμένου τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τοῦ κυρίου Ἰωαννικίου τοῦ Γ΄. ὡς προείρηται, κοινῇ γνώμῃ καὶ ψήφῳ ἐξελέξαντο τὸν μητροπολίτην Δέρκων κύριον Σαμουήλ, καὶ παραστάντες τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς βασιλείας Ραγήπῳ οἵ τε ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ μετὰ τοῦ ἐκλεχθέντος πατριάρχου ἔλαβον τὰ καββάδια, καὶ ἐπιστρέψαντες ἐνδόξως εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ γενομένης τῆς μεταθέσεως ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ὡς νενόμισται, ἀνευφήμησαν τῇ κδ΄. ἤτοι τῇ 24 Μαΐου οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸν κύριον Σαμουήλ. Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ ὕψους τῆς τοιαύτης περιωπῆς προελθών, συνειδὼς ὅσων καὶ οἵων ὀφείλει διαπράξασθαι ἐπιτετυχηκώς, οὐδὲν μελήσας ἔδειξεν ἐκ προοιμίων ὡς εὐδαιμονοῦσι λαοί, ὅτε οἱ φιλόσοφοι ἄρχουσιν ἢ φιλοσοφοῦσιν οἱ ἄρχοντες· διὸ καὶ κοινὴν ἑορτὴν συνεστήσατο τὴν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ προαγωγήν, πάντων ἐπ' αὐτῇ ἡδομένων, καὶ τοῦ μὲν τὴν σοφίαν, τοῦ δὲ τὴν φρόνησιν, ἄλλου δὲ τὴν καλοκἀγαθίαν καὶ τὸν ἔνθεον ζῆλον, καὶ πάντων τὴν ἐν πᾶσιν ἰδιάζουσαν κατορθωτικὴν ἐπιμέλειαν τεθηπότος καὶ θαυμάζοντος.

Τῆς μὲν οὖν ἀκροτάτης ταύτης περιωπῆς προηγουμένως ἐπισκοπούσης τὰ θεῖα δόγματα καὶ μυστήρια, ἐν οἷς ὁ κατὰ θεὸν κτίζεται ἔσωθεν ἄνθρωπος, ἑπομένως δὲ καὶ τὰ καλὰ ἤθη, δι' ὧν ὁ τοιοῦτος διαμορφούμενος κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ ποιήσαντος ὡραΐζεται, δευτέρως δὲ πρὸς τὰς ἔξωθεν κατὰ καιρὸν ὠφελείας καὶ χρείας ἐπιβλεπούσης, σύμπαν αὐτοῦ τὸ ἔργον καλῶς ἐπιστάμενος καὶ διακρίνων ἕκαστα ὁ παναγιώτατος κύ-

ριος Σαμουήλ, τῆς μὲν θεοπαραδότου διδασκαλίας καὶ ἀκριβείας τῶν ὀρθῶν δογμάτων καὶ μυστηρίων τῆς ἀμωμήτου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας πρώτην ἐποιεῖτο τὴν προσοχήν, τὴν ἐπιμέλειαν, τὴν συντήρησιν, κατὰ τὴν τῶν θείων διδασκάλων καὶ ἀποστόλων ἀπαράτρεπτον καὶ ἀνόθευτον διαδοχήν, ἑπομένως καὶ τῆς εὐκοσμίας τῶν ἠθῶν μάλιστα φροντίζων. Ἐπεὶ δὲ ἑκάτερον συνίσταται ἐκ τῆς ἑρμηνείας τῶν θείων Γραφῶν, ὡμίλει μὲν καὶ αὐτὸς ἐπ' ἐκκλησίας, καὶ ἄλλους διδάσκειν συνέταττε, καὶ σχολεῖα εὐμαθείας συνίστη, καὶ πανταχῇ ἐπιβλέπων, τοῦ παντὸς ἐποιεῖτο τὸν ὀρθὸν λόγον, μυωπίζων συνεχῶς τοὺς προσιόντας διὰ τῆς συμφύτου τῷ γένει φιλοτιμίας, ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν τῶν πάλαι σοφῶν οἱ ἀπόγονοι, εἴπερ ἄρα φιλομαθεῖς καὶ φιλόκαλοι.

Συνορῶν δὲ καὶ τὰς ἔξωθεν χρείας μεγάλας διὰ τὴν τοῦ καιροῦ ἐπήρειαν καὶ κλυδωνιζομένην ἐν αὐτοῖς, οἷον ἐν χειμῶνι βαρυτάτῳ, τὴν ἐκκλησίαν, τῶν σκοπιμωτάτων καὶ πρωτίστων καὶ ἀναγκαίων ἐκείνων οὐδὲ βραχύ τι ἠμεληκώς, πρὸς ταύτας γενναίως ἀνθίστατο, καὶ τῶν δυσχερεστάτων περιεγίγνετο· συνέτεινε γὰρ καὶ συνεκρότει πάντοθεν τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τὰς χρείας τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῶν ὁμοταγῶν πατριαρχῶν εἰς ἑαυτὸν δεχόμενος, εὐφυῶς διεπέραινε καὶ πάντα ἀόκνως διήνυε, καὶ ἐπιτυχικῶς ἐπεχείρει, οὐδὲν οὐδὲ τῶν μικρῶν παρεῶν ἀτημέλητον· πρῶτος γοῦν ἐξ ἰδίων κατεβάλετο τῆς αὐτοῦ πατριαρχείας τὰ ἔξοδα, καὶ τὸ ἐπικείμενον χρέος τῷ κοινῷ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἀπεκούφισε, καὶ τὴν εἰς τὰ περιττὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δαπάνην συνέστειλε· διεκόσμησέ τε καὶ συνέταξεν εὐμελῶς καὶ τὴν περὶ τούτων ληψοδοσίαν, ἵνα καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν κολάσῃ καὶ ἱεροσυλίας πάμπαν διατηρήσῃ ἀμιάντους τοὺς ἐν αὐτοῖς διακονοῦντας, καὶ τὰ τῶν ὀρφανῶν καὶ χηρῶν διασώσῃ ἀκίνδυνα, οἰκονομούμενα τῷ κοινῷ, εἴτουν ὀφειλόμενα· καὶ τοσοῦτον τῆς ἱεροπρεποῦς

ἐπεμελεῖτο εὐταξίας καὶ κοσμιότητος, ὥστε μέχρι καὶ προόδων καὶ περιβολῆς καὶ σχήματος τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐφρόντιζε· τῇ δὲ ἀκριβεῖ διαδικασίᾳ ἀπαραλόγιστον τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ ἐκκλησιαστικὸν ἀποδείξας δικαστήριον καὶ καταστήσας δραστικωτάτην καὶ ἄφυκτον αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν ἐν τοῖς βιωτικοῖς καὶ τὸ δίκαιον πάντοθεν ἐνεργόν, οὐ βίᾳ, οὐ χάριτι, οὐ δυσωπίᾳ οἱουδηποτοῦν προσώπου, οὐ χρήμασι καὶ εἰκαίοις παραλογισμοῖς ἀθετούμενον, οὐδένα τῶν διαφερομένων πρὸς ἀλλήλους χριστιανῶν ἀφῆκεν εἰς τὰ ἔξω ἀφορᾶν δικαστήρια· ἀλλὰ καὶ διαφορὰν εἴ ποτέ τις ἔσχε μετ᾽ ἀπίστου, αἱροῖτο ἐκεῖνος τὴν ἐπὶ τοῦ τοιούτου κριτηρίου διαδικασίαν, καὶ τὴν ἀπόφασιν ἔστεργε· πολλάκις δὲ καὶ δι᾽ ὁρισμοῦ βασιλικοῦ προσετάγησαν οἱ διαφερόμενοι περὶ μεγάλων τῇ τούτου εὐθύνῃ.

Ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ πατριαρχείας, ὁ πρῴην παναγιώτατος κύριος Κύριλλος ὁ Ε΄. ἐνοχλούμενος ὑπὸ δανειστῶν ἀνῆλθεν ἄνευ ἀδείας εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ λάθρα εἰσελθὼν εἴς τινα τῶν περιβλέπτων οἴκων (ἦν δὲ οὗτος τοῦ ἐκλαμπροτάτου Μιχαλήκα υἱοῦ τοῦ ἀοιδίμου αὐθέντου Μιχαὴλ Ρακοβίτζα) ἐξῃτεῖτο ἔκ τε τῶν συγγενῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ κοινοῦ τὴν τοῦ χρέους αὐτοῦ ἀπαλλαγήν, ὥστε τελείαν καὶ ἀπράγμονα ἔχειν ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει τὴν ἡσυχίαν. Ὁ οὖν παναγιώτατος κύριος Σαμουὴλ μαθὼν τὴν αὐτοῦ ἄνοδον καὶ ἐπιλογισάμενος τοῦ λαοῦ τὰς περὶ αὐτοῦ προλήψεις, ὑφορώμενος μή τις ταραχὴ ἐπισυμβῇ τῇ ἐκκλησίᾳ, περιελόμενος τὰς προλήψεις καθαιρέσει αὐτὸν ὑπέβαλε, καὶ τῆς πόλεως ἐξελθεῖν βασίλειον ὁρισμὸν αὐτῷ ἐπέσεισεν· ὁ δὲ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ἐπανῆλθεν, οἰκονομήσας τὰ δάνεια, μικρὰ τῆς καθαιρέσεως φροντίσας· ἦν γὰρ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπογυμνώσας πάσης ἀξίας, τὸ μέγα ἐνδυθεὶς τῆς ταπεινώσεως μοναχικὸν σχῆμα, καὶ τὴν ἥττονα ἑκὼν στάσιν λαβών, ἵνα κατ᾽ ἀξίαν ἐν οὐρανῷ τύχῃ τῆς κρείττονος· ἐπιστρέψας γοῦν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, πάντα παρωσάμε-

νος καὶ ἀσκητικῶς διανύσας τὸν βίον ἐν οὐρανοβάμονι ἡσυχίᾳ καὶ ὁσιότητι μετὰ δέκατον ἔτος ἐτελειώθη. Ἐπανῆλθε δὲ ἐκ τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ ὁ πρώην παναγιώτατος κύριος Σεραφεὶμ ὁ Β΄. καὶ κρυβεὶς καὶ διενεργήσας τὴν παραγραφὴν τοῦ τῆς ὑπερορίας ὁρισμοῦ, καὶ παρρησιασάμενος καὶ διαλύσας τὰς κατ' αὐτοῦ διαβολὰς ἔλαβε τὴν ἀθώωσιν καὶ ἐκεῖσε ἐπέστρεψε.

Κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ἔτος ἀπείρηται μετὰ σφοδρᾶς ἀπειλῆς τῶν κρατούντων, καὶ διεκηρύχθη ἀποτόμως, μηδένα τῶν ὑποφόρων, μάλιστα χριστιανῶν, ἐξωνεῖσθαι αἰχμάλωτον τῶν ἐξ Ἰβηρίας ἁρπαζομένων· τοῦτο γοῦν τοὺς μὲν διὰ χρείας ἀγοράζοντας μετρίως ἐζημίωσε, τοὺς δὲ διὰ ζῆλον εὐσεβείας ἐλευθεροῦντας σφόδρα ἐλύπησε, καὶ πράγματα αὐτοῖς παρεῖχεν ὥστε μηχανᾶσθαι καινὰς ἐπινοίας εἰς πρᾶξιν τῆς φιλοθέου αὐτῶν γνώμης, ὑπὲρ ἐλευθερίας, μᾶλλον δ' εἰπεῖν εὐσεβείας τῶν ἀδελφῶν χριστιανῶν· ἤσχαλον μέντοι μὴ ῥαδίως μηδ' ὅσα σφίσι βουλομένοις διεκπεραίνοντες· οἱ δὲ λίαν εὐλαβεῖς καὶ φιλόθεοι συνορῶντες τὸ ξένον τῆς ἀποτόμου ἀποφάσεως, εἰς ἔσχατον μίσους καὶ ἀπηνείας κατὰ τῶν εὐσεβῶν ἐληλακὸς, λογισάμενοι ὀρθῶς ἐποχὴν ἐλευθερίας τοῦ ὑπ' ἀσεβῶν κατὰ τῶν Ἰβήρων διωγμοῦ, ταύτην τὴν πρᾶξιν διαγνόντες προεῖπον.

Ὁ δὲ ληστρικῶς καὶ παρανόμως πρόεδρος Φιλαδελφείας Ἑνετίησι γεγονὼς, ὡς εἶδε τοὺς ἐκεῖ ὀρθοδόξους, ὡς ἀπὸ λοιμοῦ ἀποπηδῶντας καὶ ὡς ἀνιέρου ὀλιγωροῦντας, διὰ τὴν προγενομένην καὶ διακηρυχθεῖσαν αὐτοῦ καθαίρεσιν, δεινοπαθῶν πάντα ἐποίει, ὥστε λαβεῖν τὴν παρὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἀθώωσιν· συνέπραττον δὲ καὶ οἱ οἰκείως αὐτῷ προσκείμενοι, μάλιστα ἐκ κοινῆς τῆς ἐπιταγῆς ὁ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει τῆς ἀριστοκρατίας πρέσβυς· διὸ πέμψας αὐτόσε καὶ τὸν πρωτοσύγκελλον αὐτοῦ Ἰωαννίκιον ἐσπούδαζε καὶ διὰ λόγων καὶ διὰ χρημάτων, ὥστε τυχεῖν τοῦ σπουδαζομένου, οἰόμενος προχείρους καὶ τοὺς ἄλλους παρακιβδηλεύειν τὴν πίστιν, καὶ διὰ

μικρᾶς τοῦ ματαίου βίου ὠφελείας ἀθετεῖν τὴν ἀλήθειαν. Ἐλθὼν οὖν ὁ ῥηθεὶς Ἰωαννίκιος εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ πάντα κατὰ τὸν Πρωτέα γιγνόμενος διηνόχλει τὰς ἀκοὰς τῶν εὐσεβῶν καὶ ἁγίων ἀρχιερέων, καὶ πείθειν μὲν οὐκ εἶχε, ταράττειν δὲ ἤρξατο καὶ τὴν παρὰ τῶν δυναστῶν διὰ τοῦ πρέσβεως καὶ χρημάτων ἐπισείων βίαν. Καταμαθὼν τοίνυν ὁ παναγιώτατος κύριος Σαμουὴλ πάντα ὅσα ἐποίει ὁ ῥηθεὶς Ἰωαννίκιος, πρὸς μὲν τὸν μονάρχην τῶν Ὀθωμανῶν Μουσταφᾶν, ἵνα ἀποστήσῃ τὴν βίαν, ἢ ἄλλως ἐκφύγῃ τὴν ὑφορωμένην διαβολήν· ἐπηπείλησαν γάρ τινες τῶν ἀρχιερέων, μάλιστα ὁ τότε ἀοίδιμος Κυζίκου Γεράσιμος Χρυσοσκουλαῖος ἀμέσως πρὸς αὐτὸν εἶπεν, ὡς εἰ διὰ φόβον, ἢ δι' ἄλλην τινὰ δυσωπίαν ἐνδοίη, καὶ τὸν κατεγνωσμένον δικαίως Κακογρηγόριον Φατζέαν παραλόγως ἐπὶ κατεγνωσμένοις ἀθωώσειεν, ἐν τῷ ἐξενεγκεῖν καὶ ὑπογράψαι τὴν τούτου ἀθώωσιν, εὐθὺς αὐτὸς ἐπιδώσει λίβελλον τῷ μονάρχῃ καθοσιώσεως· διὰ ταῦτα γοῦν ἢ διὰ τὴν ἄλλοθεν ἐνδεχομένην βίαν ἔδωκεν ἔγγραφον διασαφῶν, ὅτι οὐ συμφέρει οὐδὲ τῷ κράτει αὐτοῦ ποιεῖν τὰ τοῖς Ἑνετοῖς ἀρέσκοντα· τὸν δὲ πρωτοσύγκελλον τοῦ Φατζέα Ἰωαννίκιον καθαιρέσει ὑπέβαλε, καὶ τὴν τοῦ παρανόμως ἐπὶ κατεγνωσμένοις προηγμένου προέδρου Φιλαδελφείας ἀγρηγόρου Γρηγορίου Φατζέα δικαίως ἐπενεχθεῖσαν δίκην καὶ παντελῆ καθαίρεσιν ἐπεβεβαιώσατο.

Οἱ μὲν οὖν χριστιανοὶ ὑπὸ τῆς τυραννίας τῶν ἀσεβῶν μυριαχῶς θλιβόμενοι καὶ ποικίλως ἐπηρεαζόμενοι ὑπέμενον δοξάζοντες τὸν θεόν· οὐ μόνον δὲ ἐν ἑκάστῳ ἔθνει, ἀλλὰ καὶ ἐπαρχίᾳ καὶ πόλει καὶ χώρᾳ καὶ προσώπῳ ἑνὶ πολύμορφα καὶ παντοῖα τὰ τῆς ἀσεβείας ἐπινοήματα καὶ ἐπιχειρήματα γιγνόμενα ἐβασάνιζον πολυτρόπως τὰς θεοφιλεῖς ψυχάς, ὑπὲρ ὧν καὶ ἐνδημοῦντες εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς καιρὸν οἵ τε μακαριώτατοι πατριάρχαι καὶ ἀρχιερεῖς οὐδὲ μικρὰν παῦλαν τῆς μερίμνης καὶ τοῦ πόνου εἶχον· εἰς τοῦτο γὰρ τὰ πολλὰ θαμίζουσιν

ἵνα δύναμίν τινα ἀντιστήσωσι τοῖς κατὰ μέρος τυράννοις καὶ χαλινὸν ἐπιθῶσι τῇ τούτων μανίᾳ. Διαπραξάμενος τοίνυν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει τὰ δυνατὰ καὶ ὁ μακαριώτατος Ἀντιοχείας κύριος Σίλβεστρος πρότερον, ἐπανῆκεν εἰς τὸν ἴδιον κλῆρον ἐπισκεψόμενος αὐτοπροσώπως ὡς ἀπ' ἀρχῆς τὰ ἴδια· καὶ δὴ ἐπανιὼν συντονωτέρως ἐκαλλιέργει τὴν ἄμπελον τοῦ Χριστοῦ, καὶ πάντα ἐποίει ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ποιμνίου. Ὁρῶν δὲ ὑλομανοῦσαν ὅλως ἀκάνθας τὴν ποτὲ ἐπ' εὐσεβείᾳ λαμπρὰν Χαλυβῶνα, καὶ τοσούτους λοχῶντας τοὺς μισιοναρίους τῆς δύσεως, καὶ πολλὴν αὐτῶν τὴν ἰοβόλον κακίαν, ἣν ἐπ' αὐτὸν ἕτοιμοι ἦσαν ἐκχέαι, καὶ κατὰ τῶν μητροπολιτῶν τῆς πόλεως πολλάκις ἐξέμεσαν, συμφέρον τοῖς ὑπολοίποις ὀρθοδόξοις λογισάμενος, ταύτην ἀνατίθησιν ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ σκέπην τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἵνα ἐμφράξῃ κἂν τὰς εἰσόδους τῶν δυτικῶν πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, καὶ τὰς ἐξωνημένας διὰ πολλῶν χρημάτων παρ' αὐτῶν κατὰ τῶν ὀρθοδόξων καὶ γνησίων μητροπολιτῶν ἐπηρείας· γράφει οὖν τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κυρίῳ Σαμουὴλ καὶ τῇ ἐνδημούσῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίᾳ Συνόδῳ, καὶ ταύτην τὴν μητρόπολιν ἀναθεὶς ἐξαιτεῖται τὴν αὐτῆς προστασίαν· ὁ δὲ διαγνώσει συνοδικῇ ἀποδεξάμενος τὴν αἴτησιν τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἀντιοχείας κυρίου Σιλβέστρου, ἐκλέγει διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ χειροτονεῖ μητροπολίτην Χαλεπίου τὸν μέγαν πρωτοσύγκελλον κύριον Φιλήμονα· γενόμενος οὖν κανονικῶς ἀρχιερεὺς Χαλεπίου ὁ κύριος Φιλήμων, καὶ διὰ πολλῶν ὀχυρωθείς, καὶ ὁρισμὸν βασιλικὸν παραλαβών, ἵνα ἀποκαταστήσῃ τὸν ἐκεῖ ναὸν τοῖς ὀρθοδόξοις, πάντα ἔχων ἕτοιμον τὸν παναγιώτατον, ἵνα ἀνασώσῃ τὴν οὕτως δεινῶς καταπεπονημένην ταύτην μητρόπολιν, ἀπῆλθεν εἰς Συρίαν.

Οὕτως οὖν τελεσιουργὸς καὶ ἐν τοῖς μάλιστα λυσιτελεστάτη ἐδόκει καὶ τοῖς πόρρω ἡ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Σα-

μουὴλ προστασία καὶ ἐπίσκεψις· διὸ καὶ οἱ πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς τοῦ κλίματος Ἰπεκίου συνεννοήσαντες τὰς ἀλλεπαλλήλους αὐτῶν ζημίας, καὶ τὰ ὑπέρογκα χρέη, καὶ τὴν ἄλλην αὐτῶν ἐν ταῖς καιρικαῖς ἀνάγκαις καταδυναστείαν, ἐξ ὧν διεδονεῖτο καὶ ἐταράττετο συνεχῶς, καὶ τὸν ἔσχατον ἠπείλει κίνδυνον καὶ παντελῆ ἀφανισμὸν ἡ ἐκεῖ ἐκκλησία, τῶν ἡγουμένων ἀκαταστατούντων, τῶν δανείων πληθυνομένων, τῶν ἀπαιτήσεων ἐπιπολλαπλασιαζομένων, τῶν βαρβάρων ἐκτεθηριωμένων καὶ τὰ σώματα σὺν τῇ περὶ ἕκαστον περιουσίᾳ λαφύσαι ἐφιεμένων, τῶν εὐσεβῶν πρὸς τὰ τοιαῦτα τῶν κακῶν καταπεπληγμένων καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἐράνοις μηκέτι συνεισφέρειν ἐξικνουμένων, ταῦτα πάντα φημὶ συνεννοήσαντες μίαν ἐξεῦρον ὁδὸν τῆς τῶν τοσούτων κακῶν ἀπαλλαγῆς, καὶ τῆς τοῦ ποιμνίου καὶ αὐτῶν σωτηρίας, τὴν προστασίαν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ τὴν ἐκ τούτου ἄμεσον πρόνοιαν καὶ κηδεμονίαν· καὶ δὴ προσπεφευγότες τῇ τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ κοινὴν ἔχοντες ἀναφορὰν καὶ ἱκετείαν, ταύτῃ ὡμολόγουν τὴν ὑποταγὴν, καὶ ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐξητοῦντο τὴν προστασίαν, τὴν διαταγὴν, τὴν οἰκονομίαν καὶ συμπεριφορὰν καὶ κοινωνίαν ἐν ταῖς χρείαις μετ' αὐτῆς. Ὁ οὖν παναγιώτατος κύριος Σαμουὴλ πληρεστέραν συγκροτήσας τὴν σύνοδον καὶ συνδιασκεψάμενος, πρὸς μὲν τὴν ἀρχαιότητα ἀπιδὼν ὤκνει καταργῆσαι τὴν αὐτονομίαν τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ τούτου θρόνου, πρὸς δὲ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην ἀποβλέπων, ἀναγκαιοτάτην ἡγεῖτο τὴν τούτου ὑποβολὴν καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου προστασίαν ἀπαραίτητον· ἐπεὶ δὲ ἐκλιπαροῦντες προέκειντο οἱ ἐκεῖθεν καταφυγόντες ἀρχιερεῖς, καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ ἐδόκει μετακινητέα τὰ πρότερον τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ τούτου θρόνου ἔθη· ὥσπερ γὰρ τόδε διὰ τὸ συμφέρον τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ ἡ αὐτονομία κεχάρισται, οὕτω καὶ νῦν δι' αὐτὸ τοῦτο ἀφαιρετέα ἂν εἴη, καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς τοιούτοις τὸ συμφερώτερον τῇ

ἐκκλησιαστικῇ εὐταξίᾳ καὶ εὐνομίᾳ οἰκονομεῖν δίκαιον· διὰ ταῦτα κοινῇ γνώμῃ καὶ ψήφῳ συνοδικῇ διέγνω καὶ ἀπεφάσισεν ὁ παναγιώτατος κύριος Σαμουὴλ μεταστῆσαι τὴν αὐτονομίαν τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου τοῦ Ἰπεκίου, καὶ μεταλαβεῖν τὸ κῦρος καὶ καθελεῖν τὸ ἀξίωμα, δι' ἥνπερ ἐνήργει τοῖς ἐν ἐκείνῳ τῷ κλίματι μητροπολίταις τε καὶ ἐπισκόποις ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ τούτους ἅπαντας ἀναλαβεῖν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν θεοπροβλήτοις καὶ ὑπερτίμοις μητροπολίταις καὶ ἀρχιεπισκόποις συντάξαι καὶ συνενῶσαι, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἀναγομένους καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν κηδεμονίαν, πρόνοιαν καὶ ἐπίσκεψιν ἐπαναπαυομένους, καὶ τῆς αὐτῆς συμμετέχοντας ἐν ταῖς χρείαις κοινωνίας, οἰκονομίας καὶ συμπεριφορᾶς· καὶ δὴ διασαφήσας πρὸς τὸν μονάρχην τὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ τούτου, καὶ τὰς αἰτίας δηλώσας ἔλαβεν ἐκεῖθεν τὴν συναίνεσιν, καὶ οὕτως ἐν ἔτει ἑξηκοστῷ ἕκτῳ σεπτεμβρίου ἑνδεκάτῃ διὰ κοινῆς γνώμης καὶ συνοδικῆς πατριαρχικῆς ἀποφάσεως καὶ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ ἡνώθη τὸ κλίμα Ἰπεκίου τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ.

Μετὰ μικρὸν δὲ τὰ αὐτὰ ζηλώσαντες καὶ διαπραξάμενοι οἱ ἀρχιερεῖς τοῦ κλίματος τῶν Ἀχριδῶν ἔτυχον τῶν αὐτῶν· ἡνώθη γοῦν ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ τὸ κλίμα τῶν Ἀχριδῶν μετὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐν τῷ ἑξῆς ἑξηκοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει ἰανουαρίου δεκάτῃ ἕκτῃ.

Κατὰ ταῦτα γοῦν τὰ δύο ἔτη, τό τε ἑξηκοστὸν ἕκτον καὶ ἑξηκοστὸν ἕβδομον, πολλὰς καὶ μεγάλας πανταχόθεν ἀνεδέξατο μερίμνας ὑπὲρ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ὁ παναγιώτατος κύριος Σαμουήλ. Τοῦ γὰρ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἀντιοχείας κυρίου Σιλβέστρου ἐν πολλοῖς τοῖς ὑπὲρ ἀληθείας ἀγῶσι καὶ ζήλῳ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐν τῷ ἰδίῳ θρόνῳ πρὸς κύριον ἀποδημήσαντος, καὶ τῶν εὑρισκομένων ἐκεῖ ἁπάντων ὀρθοδόξων ἀρχιερέων, ἱερέων, κληρικῶν, καὶ τοῦ γενικοῦ ἐπι-

τρόπου παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου ἐκεῖ γένους, καὶ ὡς εἰπεῖν παντὸς τοῦ ἱερατικοῦ καὶ λαϊκοῦ συστήματος συμπάντων τῶν ἐκεῖ ὀρθοδόξων χριστιανῶν τὴν ἐκλογὴν καὶ ψῆφον ἀναθεμένων τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κυρίῳ Σαμουὴλ καὶ τῷ μακαριωτάτῳ πάπᾳ καὶ πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας κυρίῳ Ματθαίῳ καὶ τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ Παρθενίῳ, καὶ τῇ ἐνδημούσῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερᾷ τῶν ἀρχιερέων συνόδῳ, κοινῇ ἐκλογῇ καὶ γνώμῃ τῶν τριῶν τούτων ἁγιωτάτων πατριαρχῶν καὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου κανονικαῖς ταῖς ψήφοις προεβιβάσθη εἰς τὸν ἁγιώτατον οἰκουμενικὸν θρόνον Ἀντιοχείας ὁ κύριος Φιλήμων ἀπὸ μητροπολίτης Χαλεπίου ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἕκτῳ ἀπριλίου εἰκοστῇ ἐννάτῃ.

Ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ ἑξηκοστῇ ἕκτῳ κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυρίου Παρθενίου παραίτησιν οἰκειοθελῆ διὰ τὸ βαθύτατον γῆρας ποιησαμένου εἰς τὸν θεοπρόβλητον μητροπολίτην Ναζαρὲθ κύριον Ἐφραίμ, προτροπῇ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Σαμουήλ, καὶ γνώμῃ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου κυρίου Παρθενίου, κανονικῶς γενομένων τῶν ψήφων παρὰ τῶν παρευρεθέντων ἀρχιερέων ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ λεγομένου Μετοχίου, προεβιβάσθη εἰς τὸν ἀποστολικὸν πατριαρχικὸν θρόνον Ἱεροσολύμων ὁ κύριος Ἐφραίμ, ἐν ἀμυθήτῳ χαρᾷ καὶ φαιδροτάτῃ πανηγύρει πάντων τῶν ἁγιοταφιτῶν, εἴτουν ἱερομονάχων, ἱεροδιακόνων, καὶ μοναχῶν τοῦ ἁγιωτάτου αὐτοῦ θρόνου, καὶ πλείστῃ εὐφροσύνῃ καὶ εὐλαβεστάτῃ ὑποδοχῇ ἁπάντων τῶν ὀρθοδόξαν χριστιανῶν τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως· γενομένης οὖν τῆς νομίμου μεταθέσεως, καὶ τοῦ βασιλικοῦ διπλώματος, εἴτουν μπερατίου, διὰ τοῦ συνήθους δηλωτικοῦ τῆς πράξεως ἐγγράφου τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Σαμουὴλ πρὸς τοὺς κρατοῦντας καὶ τῶν τῆς εἰδήσεως γραμμάτων ἀποσταλέντων εἰς Ἱεροσόλυμα, σφόδρα ἐχάρησαν μαθόντες τὸν προβιβασμὸν αὐτοῦ

οἱ ἐκεῖ ἀρχιερεῖς, καὶ πάντες οἱ ὀρθόδοξοι, ὅτι ἠγάπων αὐτὸν, καὶ αὐτὸν ἤθελον, καὶ εἰς αὐτὸν ἔδωκαν γνώμην· ἔχαιρε δὲ λίαν ἐπὶ τῇ ἀγλαΐᾳ τῶν ἀρετῶν τοῦ καλοῦ διαδόχου, καὶ διῆγε τοῦ λοιποῦ ἀπραγμόνως καὶ ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ πολλὴν τὴν φρόνησιν, τὴν οἰκονομίαν, τὴν ἀρετήν, τὴν ὠφέλειαν ἐπιδείξας πατριάρχης κύριος Παρθένιος, κορυφαῖον κατόρθωμα λογιζόμενος τὴν εἰς τὸν θρόνον τούτου διαδοχήν.

Ἐν δὲ τῷ ἑξῆς ἑξηκοστῷ ἑβδόμῳ συνορῶν ἑαυτῷ ὁ μακαριώτατος πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κύριος Ματθαῖος ἀσθενούσας τὰς δυνάμεις, ἐπιλογιζόμενος δὲ καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ ποιμνίου, ὅτι ἐν μέσῳ λύκων αἱμοβόρων διάγει καὶ παρόντος χρήζει τοῦ ἀγρύπνως προϊσταμένου, ἐξετάσας ἐπιμόνως καὶ εὑρὼν ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ζηλωτὴν τῶν ὀρθῶν δογμάτων, ἐπιστήμονα τῶν θείων Γραφῶν, καὶ τῆς ἔξω σοφίας ἔμπειρον, συνετὸν, μεγαλόφρονα, γενναῖον, ἀπαράτρεπτον, καὶ βίον τὸν πάντα ἐν λόγοις ἠσκημένον καὶ τῇ κατ' ἀρετὴν πράξει ἐπίδηλον, ἄμωμον ἐν πᾶσι καὶ ἀδιάβλητον, τὸν φιλοσοφώτατον διδάσκαλον Κυπριανόν, ἱεροδιακόνου ἔχοντα τάξιν, ὅνπερ οἱ Κύπριοι ἐπεχείρησαν καταστῆσαι σφίσιν ἀρχιεπίσκοπον, καὶ ὁρισμὸν βασιλικὸν ἐπ' αὐτὸ ἔλαβον· ὁ δὲ ἵνα μὴ τὴν καλὴν τάξιν λύσῃ, χειροτονίαν καὶ ψήφους ἐκτὸς τῆς νήσου Κύπρου, οὔσης αὐτῷ ἰδίας πατρίδος, οὐκ ἀπεδέξατο, ἀλλὰ πρὸ τοῦ συμφέροντος τὸ καλὸν θέμενος, ἱεροδιάκονος ἀπῆλθεν ἐκεῖσε, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὸ βασιλικὸν δίπλωμα ἄπρακτον· ὡς δὲ οἱ ἀστατοῦντες καὶ ἀπαρεσκόμενοι ἡσύχασαν, καὶ τὸν πρότερον ἀρχιεπίσκοπον ἀναλαβεῖν ἔστερξαν, ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν ἡσυχίᾳ, καὶ ἐπιδιδοὺς αὐτῷ τὸ βασιλικὸν δίπλωμα, ἐπέστρεψεν εὐχαρίστως εἰς Κωνσταντινούπολιν· τοῦτον εὑρὼν κατὰ τὴν ἔνθεον αὐτοῦ γνώμην ἱκανὸν τοῦ θρόνου καὶ δεξιωσάμενος, καὶ πείσας ἀναδέξασθαι τὸ τηλικοῦτον ἔργον, καὶ τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ ἐκλογὴν τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Σαμουὴλ καὶ τοῖς

ἐνδημοῦσιν ἁγίοις ἀρχιερεῦσι καὶ εὐγενεστάτοις ἄρχουσι καὶ ἐπιτρόποις τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τοῦ ἀποστολικοῦ τούτου θρόνου κοινολογησάμενος, συναινοῦντας παραλαβών, κοινῇ ἐκλογῇ καὶ γνώμῃ καὶ ψήφοις κανονικαῖς ποιεῖται εἰς αὐτὸν τὴν παραίτησιν τοῦ ἁγιωτάτου ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐν μηνὶ γοῦν μαΐῳ τοῦ ἑξηκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους, γενομένης παμπληθοῦς πανηγύρεως ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀσωμάτων ἐν τῷ Μεγάλῳ Ρεύματι, τὴν ἱερὰν ἐκτελῶν πατριαρχικῶς λειτουργίαν ὁ ἁγιώτατος πάπας καὶ πατριάρχης Ματθαῖος χειροτονεῖ ἰδίᾳ χειρὶ ἀρχιερέα καὶ πατριάρχην τὸν κύριον Κυπριανόν, αὐθαιρέτῳ βουλῇ καὶ γνώμῃ παραιτησάμενος εἰς αὐτὸν τὸν ἀποστολικὸν ἁγιώτατον θρόνον Ἀλεξανδρείας· πάντα δὲ καλῶς διαταξάμενος μετὰ τὴν παραίτησιν, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ θεοφιλῶς καὶ ὁσίως ἐπιβιώσας ἐν τῇ μονῇ τοῦ Κουτλουμουσίου ἐτελειώθη.

Ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἀντιοχείας κυρίου Φιλήμονος πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, διὰ κοινῆς συνδρομῆς τῶν ἐκεῖθεν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἀναφορᾶς τε καὶ δεήσεως, καὶ διὰ γράμματος ἐξονομάζοντος γνήσιον διάδοχον τοῦ ἀποστολικοῦ αὐτοῦ θρόνου τὸν μέγαν πρωτοσύγκελλον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κύριον Δανιήλ, γνώμῃ κοινῇ τοῦ τε οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Σαμουὴλ καὶ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυρίου Ἐφραίμ, καὶ τῆς ἐνδημούσης ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερᾶς συνόδου χειροτονηθεὶς ἀρχιερεὺς καὶ πατριάρχης εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον Ἀντιοχείας ὁ κύριος Δανιὴλ προήχθη τῇ ἕκτῃ Αὐγούστου τοῦ ἑξηκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους.

Ἐν τοῖς δυσὶν αὐτοῖς ἔτεσι καὶ πολλαὶ μητροπόλεις καὶ ἐπαρχίαι ὑπὸ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, τῶν γνησίων αὐταῖς ἀρχιερέων εἰς θεὸν ἐκδημησάντων, μερίμνας παντοειδεῖς καὶ παντοδαπὰς φροντίδας προσέθεντο τῇ ἀρχικωτάτῃ ποιμαντορίᾳ τοῦ

οἰκουμενικοῦ πατριάρχου· ἀλλ' ὁ πάντα ἄοκνος καὶ ἄγρυπνος ποιμενάρχης κύριος Σαμουὴλ πάντα εὐμαρῶς ἐξετέλει, περὶ πάντων ὀρθῶς βουλευόμενος καὶ ἐπιτυχικῶς ἐπιβάλλων. Τοσοῦτον γὰρ περιῆν αὐτῷ ἀγχινοίας, ὥστε οὐδὲν ἠπόρει τοῦ πείθοντος λόγου· τοσοῦτον δ' αὖ φρονήσεως, ὥστε καὶ τὰ λίαν δυσέλικτα τῶν πολιτικῶν σοφισμάτων ἐπὶ τὴν ἐσχάτην ἔκβασιν ἐξ ὑπογυίου ἀναλύων, καὶ ὡς ἐξ ἀρχῆς τῆς ἀποβάσεως συνιστῶν ἐκ τοῦ προχείρου καὶ συντιθέναι τὰ ἔργα καὶ κατεπιχειρεῖν καὶ ἐκ τῶν λίαν ἀπόπτων, ὥστε θαῦμα εἶναι, οἷς διενοεῖτο, οἷς ἔπραττεν, οἷς ἔπειθε, καὶ ὅλως φάναι οἷς κατώρθου τὰ ἐπιβάλλοντα· διὸ καὶ παρὰ πάντων ἐθαυμάζετο τῆς ἀμφιλαφοῦς συνέσεως, καὶ βαθυτάτης φρονήσεως καὶ πρὸς πάντα εὐστοχίας· διὰ ταῦτα γοῦν καὶ ὁ μονάρχης τῶν Ὀθωμανῶν τιμὴν αὐτῷ καὶ εὔνοιαν παρεῖχε, καὶ τὰ δοκοῦντα ἐπετέλει, ὅτι κατὰ λόγον αἰτεῖν ἐδόκει. Ἦν γὰρ ἐκεῖνος τοῦ ὀρθοῦ λόγου αἰσθητικὸς καὶ περίεργος, καὶ εἰδέναι πάντα εἴπερ τις τῶν ὁμογενῶν αὐτῷ βασιλέων ἐφίλει, ἀλλὰ πρὶν ἢ μάθοι, γηράσας ἀπῆλθε, μέγα τι ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς πολυμαθοῦς γνώσεως, τὸ μὴ πάντα παθεῖν τὰ δεινὰ αὐτόν τε καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐν τοῖς τοσούτοις τοῦ πολέμου, ὃν αὐτὸς ἐξήγειρεν, ἀτυχήμασιν.

Ἐπεὶ δὲ ὁ σοφώτατος διδάσκαλος καὶ πάντα θαυμάσιος Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸ ἑξηκοστὸν τρίτον ἔτος ἀποδημήσας, διελθὼν διὰ Δακίας καὶ λίαν φιλοφρόνως δεξιωθεὶς παρά τε τοῦ τότε ἡγεμονεύοντος φιλοχρίστου αὐθέντου Οὐγκροβλαχίας κυρίου Κωνσταντίνου Ρακοβήτζα καὶ τοῦ ἐφεξῆς διαδεξαμένου τὴν ἡγεμονίαν Οὐγκροβλαχίας φιλοχρίστου αὐθέντου κυρίου Στεφάνου Ρακοβήτζα, καὶ τοῦ φιλοχρίστου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος Μολδαβίας κυρίου Γρηγορίου Γκίκα, ἔστη εἰς Σαξωνίαν καὶ ἐν Λειψίᾳ διέτριβε, βουλόμενος ἐπιδεῖξαι καὶ τοῖς πόρρω ὅσην τιμὴν καὶ εὔνοιαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀπόντα διαφυλάττει ὁ παναγιώτατος κύριος

Σαμουὴλ καὶ ὅτι κἂν πόρρω οἰκεῖ, ἔγγιστα αὐτῷ διατελεῖ, ἐν τῷ κλήρῳ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου συνέταξε, ρεφερεντάριον καὶ παλατῖνον τοῦ ἁγιωτάτου ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου κοινῇ γνώμῃ καὶ συνοδικῇ διαγνώσει προχειρησάμενος, καὶ τὴν πρᾶξιν ἔγγραφον αὐτῷ ἐπέστειλε, πᾶσι τοιοῦτον γνωρίζων καὶ συνιστῶν· ὁ δὲ δεξάμενος μετὰ τῆς ὀφειλομένης ὑποταγῆς τῷ ἁγιωτάτῳ ἀποστολικῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ εὐχαρίστησε τὸν παναγιώτατον καὶ τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν σύνοδον.

Τοῦ μὲν παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου περὶ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ ἡ φροντὶς οὕτω μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ἦν· ἡ δὲ τοῦ κρατοῦντος φιλοχρηματία πάντα παρήλλαξε καὶ μετέβαλλε, καὶ σφόδρα κατέτρυχε τὸν εὐσεβῆ λαόν· ἵνα γὰρ οἱ παραδυναστεύοντες τὸ ἀκόρεστον τουτὶ τοῦ δυνάστου πάθος παραμυθήσωνται, καινὰ ἐπὶ καινοῖς ἐτεχνῶντο πλεοξίας ἐφευρήματα. Τὸ δὲ πάντων φθοροποιὸν καὶ ἐξωλέστατον ὑπῆρξεν ἡ δημοσία πρᾶσις χωρίων, πόλεων, ἐπαρχιῶν ὅλων, ἅς γε ὁ ὠνούμενος διὰ πολλῶν χρημάτων ἐφ' ὅρον ζωῆς ἀδεῶς κατελῄζετο, τοῦ δικάσοντος τὴν ἁρπαγὴν ἀπεμπωλοῦντος καὶ τὴν δίκην μακρὰν τῶν ἀρχομένων ἀπελάσαντος· οἱ γὰρ ἐξωνούμενοι τὰ τοιαῦτα λεγόμενα κτήματα, δεδιότες τοῦ τέλους τὸ ἄδηλον, καὶ ἤτοι ὀφείλοντες τὰ καταβληθέντα χρήματα καὶ παρὰ τῶν δανειστῶν ἀπαιτούμενοι, ἢ μὴ πένητας τοὺς οἰκείους ἀπολιπεῖν βουλόμενοι, κατεπείγοντο πρὸς τὰς ἀναλήψεις καὶ ἐπιπολλαπλασιάζοντες τὰς ἐτησίους συντελείας καὶ μυρίους ἐπινοοῦντες καταδυναστείας τρόπους, εἰς τέλος κατέθλιβον τοὺς ὑποφόρους καὶ τυραννίαν γενικὴν κατειργάσαντο· ἐντεῦθεν γὰρ ἤρξαντο ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ καὶ τόπῳ παραφύεσθαι οἱ δυνάσται καὶ βασιλίσκοι, καὶ πανταχῇ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ἐκ τῆς πλεονεξίας τοῦ κρατοῦντος πάντων ἐξωνημένων τὰς ἀρχὰς καὶ ἀγοραζόντων τὰς δίκας, ἡ ἁρπαγὴ καὶ βία ἐ-

βασίλευε, καὶ ἐκράτησε διόλου ἡ ἀδικία, μηκέτι μηδὲ τῶν κριτῶν ὑποκρινομένων τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ ἀναφανδὸν ἀδικούντων· διὰ ταῦτα γοῦν ἐπληθύνοντο αἱ θλίψεις, αἱ συκοφαντίαι, αἱ ἐπιβουλαί, αἱ καταδιώξεις, τὰ βάρη, αἱ κακουχίαι, τὰ χρέη καὶ δάνεια τῶν εὐσεβῶν. Ἐπληθύνθησαν δὲ καὶ τὰ χρέη τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν μοναστηρίων, τῶν ἐπαρχιῶν· ὥστε εἰ καὶ τὸ κοινὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας διὰ τὴν προμήθειαν τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Σαμουὴλ ἀνακουφισμὸν καὶ ἐλάττωσιν τοῦ χρέους ἔλαβε, πλείονες μέντοι τῶν ἐπαρχιῶν κατεβαρύνθησαν χρέεσι. Τὰ αὐτὰ δὲ ἔπαθον τό τε κοινὸν καὶ κατὰ μέρος ἕκαστον τῶν μοναστηρίων τοῦ ἁγίου Ὄρους· τὸ δὲ χεῖρον ὅτι παρὰ τὰς ἀπ' ἀρχῆς συνθήκας τῶν πρώτων ὀθωμανῶν βασιλέων καὶ τὰς τόσας ἐγγράφους βεβαιώσεις τῶν ἐφεξῆς, ὑποτελὴς καὶ ὑπὸ δασμὸν ἐγένετο πᾶσα ἡ χώρα καὶ οἴκησις αὐτῶν, καὶ πάντες οἱ ἐν αὐτῷ ὑπόφοροι, καὶ οἱ λίαν ἀκτήμονες καὶ μηδὲν παρὰ τὰ ἴδια σώματα ἔχοντες.

Ἐπενέμετο γοῦν τὰ τῆς ἀρχικῆς πλεονεξίας πᾶσαν χώραν καὶ πόλιν τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους καὶ τὰ τῆς ἀδικίας ἐν τούτοις ἐπληθύνετο, μάλιστα κατὰ τῶν εὐσεβῶν, καὶ προῆγε τὰ δυστυχήματα καὶ τὰ κακὰ ἐπηύξει, ἐφ' οἷς τέως ἐξεγειρόμενος ὁ Ἄρης καὶ ἐπερχόμενος ὁ πόλεμος, οἷόν τι νέφος μέλαν καὶ ζοφερὸν πόρρωθεν ἐπεφάνη βαρύτατον τὸν χειμῶνα καὶ τὸν κλύδωνα φοβερόν, καὶ δυσαπάλλακτον τὸν κίνδυνον, καὶ ὁλικὸν τὸ ναυάγιον ἀπειλοῦν. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἐνόησαν τὰς δυσκολίας τοῦ τοιούτου καιροῦ καὶ τῇ πείρᾳ κατέμαθον τὰ δεινά· ὁ δὲ πάντα νοήμων καὶ συνετὸς κύριος Σαμουὴλ ἐν ἀρχῇ κατιδὼν τὸ πέρας τῶν τοιούτων καὶ τοσούτων πραγμάτων καὶ συνεννοήσας τὰ μεταξὺ παντοδαπὰ κακά, καὶ εἴπερ ποτε βαρὺν τὸν καιρὸν ἐπιγνοὺς καὶ τὸν κίνδυνον πάντοθεν αὐτῷ ἐπιτρέχοντα, διά τε τὴν εὔνοιαν τοῦ κρατοῦντος καὶ τὴν μεγάλην τῆς πολυπειρίας καὶ συνέσεως ὑπόληψιν, καὶ

τὴν ἄλλην ἐν τοῖς πρακτέοις δόξαν, διέγνω καὶ ἀπεφάσισεν ὑποχωρῆσαι τοῦ θρόνου τῷ βουλομένῳ ἀξίῳ μέντοι τοιαύτης ποιμαντορίας· καὶ δὴ πόρρωθεν ἀρξάμενος τὰς μὲν ἀναφυομένας δυσαρεστείας ἥκιστα ἐξιᾶτο, ἀλλὰ καὶ παρώξυνε τῇ ὑποβολῇ τινῶν οἰκείων, οἳ καὶ τοὺς ἀντιπολιτευομένους προσεκτῶντο δυσμένειαν κατ' αὐτοῦ εὐφυῶς πλαττόμενοι καὶ λοιδορίας ἐκχέοντες, καὶ πρὸς τὸν λαὸν διαβάλλοντες, ὡς ἐπαρθεὶς πάντων καταλιγώρει καὶ μηδενὸς ἐπεστρέφετο, καὶ μήτε συγγενῶν μήτε φίλων καὶ οἰκείων βουλὴν λαμβάνοι, ἀλλ' αὐθέκαστός τις καὶ ἰσχυρογνώμων καὶ προπετὴς γενόμενος, αὐθεντικῶς ἄγει καὶ φέρει τὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, μήτε ὅρους φυλάττων καὶ τὴν ἐνδημοῦσαν σύνοδον ἐξυβρίζων, καὶ ἀνατρέπων τὴν καλὴν τάξιν, ὑπερήφανος, καταφρονητὴς, φιλάργυρος καὶ πλεονέκτης ἀποβὰς, ἑνὸς μόνου φροντίζει, καὶ τούτου ἐρῴη, ἵνα διὰ βίου πατριαρχεύῃ, καὶ τὰς τιμὰς καὶ τὰ κέρδη μόνος ἔχῃ· ταῦτα γοῦν καὶ ἄλλα τοιαῦτα μυρία πλαττόμενοι καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν πολλῶν ἐνσπείροντες διετίθεντο τὸ σφίσι σπουδαζόμενον. Ὁ δὲ δῆθεν ἀγνοῶν καὶ τῇδε κακεῖ κούφως προσκρούων, διηρέθιζε τοὺς ὀκνοῦντας εἰς τὴν ἐξέλασιν· κατέμαθε δὲ καὶ τὸν διαδεξόμενον καὶ γνώμην ἔδωκε καὶ ἐνέκρινε, καὶ περὶ τοῦτον τάχα μὴ εἰδὼς κατεσπούδαζε· ἤρξατο δὲ τὴν τοιαύτην ἔντεχνον αὐτοῦ παραίτησιν, ἦρος φανέντος τοῦ ἑξηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους, ἐξ ὅτου πεῖσαι σπουδάζοντας περὶ τὸν τότε Λαρίσσης κύριον Μελέτιον τὸν οἰκουμενικὸν ἀναδέξασθαι θρόνον ἑώρακε, καὶ πολλῶν γενομένων μεταβολῶν καὶ τοῦ πολέμου διακηρυχθέντος, μόλις ἀρχομένου τοῦ νοεμβρίου ἴσχυσε διαπράξασθαι συνεργὸν παραλαβὼν εἰς τοῦτον τὸν τότε μέγαν διερμηνευτὴν Νικόλαον Σοῦτζον, ἤτοι δι' ἔμφρονα λογισμὸν καὶ ἀρχαίαν φιλίαν, ἢ διὰ δυσμένειαν καὶ λύπην, ἣν πρότερον αὐτὸν ἐλύπησεν ἀπελάσας ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπαρχίαν τὸν τότε Κυζίκου Γεράσιμον προσγενῆ τοῦ ἄρ-

χοντος· ἀλλ' εἰ καὶ δι' αὐτὸ ἐδιώκετο, πρόδηλον ὡς ἑκὼν παρῃτεῖτο· εἶχε γὰρ ἂν ἐν τοσούτῳ τὸ πάθος ἀκέσασθαι.

Οὕτω τοίνυν τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Σαμουὴλ ὑπενεργοῦντος καὶ τῶν αὐτῷ ἀντιπολιτευομένων κοινοπραγούντων, κοινῇ πάντων γνώμῃ καὶ ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων καὶ κληρικῶν ἐγένετο ἐκλογὴ καὶ ψῆφοι εἰς τὸν Λαρίσσης Μελέτιον. Τοῦτον οὖν πατριάρχην ἐκλέξαντες, καὶ διενεργήσαντες τὴν συναίνεσιν τῶν κρατούντων καὶ παραστάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοί, ὡς σύνηθες, τῷ ἐπιτρόπῳ μετὰ τοῦ ἐκλεγέντος πατριάρχου, καὶ λαβόντες τὰ καββάδια εἰς βεβαίωσιν τῆς ἐκλογῆς, καὶ ἐπιστρέψαντες εἰς τὸ πατριαρχεῖον, ἐμφανισθείσης τότε ἐγγράφου τῆς παραιτήσεως τοῦ κυρίου Σαμουὴλ, καὶ τῆς μεταθέσεως κανονικῶς γενομένης ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἀνευφήμησαν τῇ πέμπτῃ Νοεμβρίου τοῦ ἑξηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸν κύριον Μελέτιον.

Διετέλεσεν οὖν ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ κύριος Σαμουὴλ ὁ Α΄. ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας ἔτη πέντε καὶ μῆνας πέντε καὶ ἡμέρας δεκατέσσαρας. Ἦν δὲ ὁ παναγιώτατος οὗτος Σαμουὴλ τὴν πατρίδα Βυζάντιος, φύσεως καὶ τύχης εὐκληρίᾳ πολλὴν συνειλοχὼς ἐκ παιδὸς εὐμάθειαν· γενόμενος δὲ μητροπολίτης Δέρκων, καὶ τὸ περιὸν τῆς φρονήσεως αὐτοῦ καὶ δραστηρίου φύσεως καὶ ἀγχινοίας ἐν πολλοῖς προσμαρτυρήσας, καὶ εὐνοίας τυχὼν παρά τε τῶν τότε βαρυτίμων γερόντων καὶ τῶν εὐγενεστάτων ἐν δυνάμει ἀρχόντων, τῶν ἰδιαιτέρων λόγων καὶ βουλευμάτων αὐτοῖς κοινωνὸς ἦν, καὶ τὸν θρόνον ἑξῆς προβιβάσας, τῶν λίαν ἐντίμων ἁγίων ἀρχιερέων ἐγνωρίζετο· ὁ δὲ τῆς ἐκ τούτων ὠφελείας ἐξ ἀρχῆς παραπολαύων καὶ πολιτικῆς φρονήσεως καὶ πράξεως συλλέγων τὸν καρπόν, οὐδὲ λογικῆς εὐμαθείας καὶ θεωρητικῆς φιλοσοφίας καὶ ἱερᾶς θεολογίας ἀμελῶν, ἀλλὰ καὶ διδασκάλοις ἀδιαλείπτως ὁμιλῶν καὶ ἐν πάσῃ ἐπιστήμῃ ἀτρύτως φιλοπονῶν, μεῖζον ἐφι-

λοτιμεῖτο ἐν αὐτοῖς προέχειν ἢ ἐν ἐκείναις γνωρίζεσθαι, διὸ καὶ τὰ πολλὰ ὑπεκχωρῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῇ θεωρίᾳ καὶ μελέτῃ ἐνησχολεῖτο καὶ τοῖς βιβλίοις προσέκειτο τὴν ἐκ τῆς ἀπραγμοσύνης σπουδὴν τῆς περὶ τὰ βιωτικὰ ἀσχολίας προτέραν ποιούμενος· ὅσον δὲ ὑπεξεχώρει τῆς βιωτικῆς τύρβης τοσοῦτον ἐπεζητεῖτο καὶ τῇ ὑπολήψει ἐνίσχυεν ἐν δέοντι τὰς ἐντεύξεις ποιούμενος. Οὕτως οὖν διὰ χρόνου λόγῳ καὶ βίῳ συγκροτούμενος παρὰ πᾶσιν ἐπίδηλος καὶ ἀγαστὸς ἦν τῆς σοφίας, τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, καὶ θαμὰ πρὸς τὰς χρείας εἰς αὐτὸν ἀπέβλεπον οἱ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς συμβουλῆς καὶ συνδρομῆς χρήζοντες. Ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ Χριστοῦ μεγάλη ἐκκλησία ἐν πολλῇ ἦν τῇ καιρικῇ δυσχερείᾳ, κοινῇ ἐκλογῇ καὶ ψήφῳ τὸν οἰκουμενικὸν διαδεξάμενος θρόνον, ἔδειξε συνεκθέουσαν τοσούτῳ καὶ τηλικούτῳ πλήθει καὶ μεγέθει πραγμάτων τὴν αὐτῷ ἀρετὴν καὶ τῆς τοιαύτης ὑπεροχῆς μάλιστα ἀξίαν. Ἦν γὰρ μεγαλόφρων, μεγαλουργός, καὶ μεγαλεπήβολος, φύσεως καὶ ἕξεως τυγχάνων ἱκανωτάτης, πολύβουλος καὶ βαθυγνώμων, καὶ πρὸς πάντα καὶ λέγειν καὶ πράττειν δεινός· διὸ καὶ ἐν τοσαύταις καιρικαῖς δυσχερείαις πάντα ἐποίει ἑτοίμως, καὶ εὐμαρῶς διήνυεν ὅσα ἐπεζήτει ἡ χρεία τῶν ἐκκλησιαστικῶν, εὔνοιαν καὶ ἀγαθὴν ὑπόληψιν αὐτῷ καὶ παρὰ τῶν κρατούντων διαπραξάμενος, μάλιστα τοῦ μονάρχου· ἐπιτυχικός τε ἦν ὧν ἂν ἐπιβάλλοι, καὶ ὧν ἂν αἱροῖτο κατορθωτικός, γενναῖος ὑπενεγκεῖν, καὶ σφοδρὸς ἀπαντῆσαι ἢ ἄλλως περιαγαγεῖν καὶ ἀντιστῆσαι τὰ ἀντιπίπτοντα, ὀξύς τε ἐπελθεῖν καὶ ἐξακριβῶσαι τὰ καθ' ἕκαστα καὶ μεταβαλεῖν τὰ ἐναντία, τοῖς τε ἁμαρτάνουσι φοβερὸς ἦν καὶ τοῖς κατορθοῦσιν ἐράσμιος, ἐπιεικὴς τοῖς πᾶσι, τῷ πλήθει δημοτικός, τῶν ἐκκλησιαστικῶν μάλιστα κηδεμονέστατος, χρημάτων κρείττων, τῶν ἀλόγων προλήψεων ὀλιγωρητής, τῶν πατρῴων ὀρθῶν δογμάτων διάπυρος ὑπερασπιστής, τῆς εὐσεβείας ζηλωτής, τῆς ἀληθείας προστάτης, τῆς ἀρχαιότητος ἐπαινέτης·

φιλογενὴς μάλιστα καὶ φιλέλλην, καὶ τὴν πᾶσαν τοῦ γένους βελτίωσιν καὶ ἀνάληψιν πάντοθεν περιβλέπων, εἴ ποθεν γένοιτο ἐπιζητῶν καὶ σπουδάζων· εἰ δέ τισιν ἰδόκει καινοτομεῖν, τοῦτο ἦν ἐπὶ τὸν λόγον ἄγειν καὶ τὸ ὀρθὸν διενεργεῖν τὸ ἔθος παραλλάσσοντας· ἐπετεχνᾶτο δὲ καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς τὰ καινοπρεπῆ καὶ ἀήθη, συγκρύπτων τὸν νοῦν καὶ ἐπισκιάζων τὸ τέλος τοῦ σπουδάσματος, καὶ εἴτε κατωλιγώρει, εἴτε ἐθεράπευε τοὺς δυνατούς, πάντα πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον ἐποίει, τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου ἀεὶ φροντίζων, καὶ τῆς ἰδίας ἐξουσίας συναισθόμενος οὐδενὶ ἀκαίρως ὑφίετο, καὶ τοῦ καθήκοντος τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ποιμαντορίᾳ οὐδὲν ἐποίει προτιμότερον, ἀξίως τῶν ἁπανταχοῦ ἐκκλησιῶν προϊστάμενος.

Τὸν μὲν οὖν οἰκουμενικὸν θρόνον διεδέξατο διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ κοινῆς ἐκλογῆς ὁ παναγιώτατος κύριος Μελέτιος ὁ Β′ ἀπὸ Λαρίσσης προβιβασθείς, καθὰ εἴρηται· ὁ δὲ πρώην πατριάρχης κύριος Σαμουὴλ διὰ βασιλείου προσταγῆς εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ἀπεκομίσθη· ἀλλ᾽ ὁ μὲν διὰ παραιτήσεως εἰς λιμένα ἀπέβη, ὁ δὲ εἰς μέγαν κλύδωνα ἐξορμήσας, εὐθὺς ἐκυμαίνετο ἀλλεπαλλήλαις ταῖς καταιγίσι καὶ δειναῖς ταῖς τρικυμίαις χειμαζόμενος. Ἐξερράγη γὰρ ὁ βαρύτατος κατὰ τῶν ὀρθοδόξων χειμὼν καὶ τὰ τῆς πονηρίας ἐξέμηνε πνεύματα, καὶ πάντοθεν προσέβαλε τὰ δεινά, ἔσχατον ἀπειλοῦντα τοῦ ἡμετέρου γένους τὸν ὄλεθρον· ἐπεὶ γὰρ ἐν Λεχίᾳ ἀρξάμενος ὁ πόλεμος πρόφασιν ἔλαβε τῶν δογμάτων τὴν διαφοράν, καὶ οἱ διαφωνοῦντες τῷ χριστιανισμῷ διέστησαν κατ᾽ ἀλλήλων ὑπὲρ ἐλευθερίας, ἐδόκει ἱερός τις εἶναι καὶ περὶ πίστεως· διῄρει τε ἄρα καὶ συνίστη οὐχ ὅπως τοὺς ἐν Λεχίᾳ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην ὀνομαζομένους Χριστιανούς, καὶ εἰ μὴ τοῖς ὅπλοις, πάντας τῇ γνώμῃ γοῦν κατ᾽ ἀλλήλων ἠρέθιζεν. Ἐκ ταύτης οὖν τῆς ἀδίκου συμπρολήψεως καὶ πονηρᾶς γνώμης τὸ ἔμμονον καὶ τακηρὸν μῖσος οἱ τῆς Ρώμης θιασῶται ἐκκαύσαντες καθ᾽ ἡμῶν,

καὶ πάντα δόλον συσκευάσαντες, ὅτε ἐξώπλισαν παραλαβόντες σύμμαχον αὐτοῖς τὴν ἀσέβειαν, ἄρδην διολέσαι τοὺς διὰ χρόνου μισουμένους Γραικούς, ταύτην αὐτῆς τὴν εὐκαιρίαν ἐνόμισαν, καὶ τί μὲν οὐκ ἐποίουν, τί δὲ οὐκ ἔλεγον, τί δὲ οὐ κετεπεχείρουν διὰ πάσης ἐπιβουλῆς καὶ ἐπιθέσεως παραλογισμοῦ καὶ ἀπάτης, ὥστε εἰς τὰς καθ' ἡμῶν σφαγὰς ἐξορμῆσαι τοὺς κρατοῦντας; διαβάλλοντες καὶ συκοφαντοῦντες καὶ διὰ λόγων καὶ διὰ γραμμάτων ὡς παρεσκευασμένοι εἰς ἐπανάστασιν, σύμμαχοι τοῖς ὁμοδόξοις ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐσόμεθα ὅταν ᾖ ἔγκαιρος ἡ ἐπίθεσις. Τοιαῦτα οὖν λογοποιοῦντες καὶ ὑποβάλλοντες τοῖς Ὀθωμανοῖς, καὶ οἷόν τινα νεφέλην ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Μυσίας τὴν ἐκεῖ τῶν Δαλματῶν σύστασιν προδεικνῦντες καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτοῖς Στέφανον, Πέτρον τὸν δεύτερον αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας εἶναι διαθρυλλοῦντες, κακεῖθεν μετακινοῦντες καὶ μετακομίζοντες ὑποκεκρυμμένον καὶ λανθάνοντα εἰς Μακεδονίαν καὶ Θρᾴκην καὶ Βιθυνίαν, καὶ ἁπανταχοῦ γῆς τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, τοῖς ὀρθοδόξοις ὁμιλοῦντα, καὶ εἰς ἀνταρσίαν αὐτοὺς ἀναπείθοντα, οὐχ ὅπως τὰς ὑποκένους φρένας καὶ ληρώδεις φαντασίας τοῦ χύδην ὄχλου, ἀλλὰ διὰ τοσούτων φληνάφων καὶ τοῦ περιβομβοῦντος δυσήχου θρύλλου ἐξέβησαν καὶ διέσεισαν καὶ τῶν ἀρχόντων τὰς γνώμας, καὶ μικροῦ πάντας ἐξεπολέμωσαν καθ' ἡμῶν τῶν ὑπηκόων, καὶ εἰ μὴ ὑπελίποντο ὀλίγοι τῆς λύμης ἀνέπαφοι, ὅσοι τὴν διάνοιαν ὀξυδερκεῖς καὶ τὸν τρόπον εὐσταθέστεροι, οἵτινες καὶ τὰς διαβολὰς διεγνώρισαν καὶ πρὸς τὴν τοσούτων κακῶν φορὰν ἀντέστησαν, ἅπασα πόλις καὶ χώρα καὶ γῆς οἴκησις ἀνάστατος ἂν ἐγένετο, καὶ ἀνθρωπίνων αἱμάτων προχοαῖς ἐξελιμνάζετο· ἀλλὰ τὸν μὲν γενικὸν φόνον καὶ τὸν διωγμὸν καὶ τὸν μανικὸν πόλεμον ἀπέσχεν ὁλικῶς καὶ διεκώλυσεν ἡ τῶν εὐσχημόνων βουλευτῶν φρόνησις· τὴν μέντοι πονηρὰν ὑπόνοιαν καὶ τὸ παραφυὲν κακόηθες καθ' ἡμῶν μῖσος καὶ τὰ κατὰ μέρος κακά, καὶ

τοὺς φόνους περιελεῖν εὐθὺς οὐκ ἴσχυσε, διὸ καὶ πάντες ὡς ὑπεναντίοι ὑπεβλέποντο, κατετυραννοῦτο δὲ μᾶλλον ὡς εἴπερ ποτε μισητοί, καὶ ὡς ἀλλοτριοπραγοῦντες κατεδιώκοντο· πολλοὶ δὲ ἐξ ἡμῶν ἀναίτιοι καὶ ἀθῶοι ὑπ' ἀδίκων χειρῶν κατεσφάττοντο, καὶ πάντα ἡμῖν ἦν φόβου καὶ κινδύνου μεστά, καὶ ὡς οὔποτε ὑπῆρξε, πολλάκις διεκπολεμουμένοις τοῖς Ὀθωμανοῖς κατὰ Ρώσσων, οὐδ' ἂν μὴ γένοιτο.

Ἐν τοιούτοις οὖν δεινοῖς συνεχόμενον τὸν λαὸν τοῦ θεοῦ καθορῶν ὁ παναγιώτατος κύριος Μελέτιος ἠγωνία περὶ τῶν ἁπανταχοῦ ὑπὸ τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος καὶ τὴν δυτικὴν ὀφρῦν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, καὶ εὐχαῖς ἀδιαλείπτοις καὶ ἐκτενέσι δεήσεσιν ᾐτεῖτο παρὰ θεοῦ βοήθειαν πρὸς κύριον ἐκβοῶν ἰδοὺ δὴ οἱ ἐχθροί σου Κύριε ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν κεφαλήν, ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργεύσαντο γνώμην καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου, εἶπον δεῦτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτούς, καὶ οὐ μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἔτι· ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρόν, διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδας τοῖς δούλοις σου, διενοήθησαν καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν· μὴ δὴ παραδῴης ἡμᾶς εἰς τέλος, μηδὲ ἀποστήσεις τὸ ἔλεός σου ἀφ' ἡμῶν Κύριε· ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἀναγκῶν ἡμῶν καὶ ἱλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου· βοήθησον ἡμῖν ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἕνεκεν τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου, ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐξ ἀνδρῶν αἱμάτων σῶσον ἡμᾶς, σκέπασον ἡμᾶς ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν· ἀπόδος ἀνταπόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις, ποίησον μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπιείκειάν σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου, ἐξελοῦ ἡμᾶς κατὰ τὰ θαυμάσιά σου, καὶ δὸς δόξαν τῷ ὀνόματί σου Κύριε· ἀπόδος ἀνταπόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις, ἐντραπείησαν πάντες οἱ ἐνδεικνύμενοι τοῖς δούλοις σου κακά, περιβαλλέσθωσαν αἰσχύνην

καὶ ἐντροπὴν οἱ λογιζόμενοι ἡμᾶς ὡς πρόβατα σφαγῆς καὶ καταισχυνθείησαν ἀπὸ πάσης δυναστείας· ἐπὶ σοὶ Κύριε ἠλπίσαμεν, γένοιτο κύριε τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι καύχημα τῆς δυνάμεως ἡμῶν σὺ εἶ, καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ὑψωθήσεται τὸ κέρδος ἡμῶν.

Τοιαῦτα οὖν διηνεκῶς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἐντυγχάνων θεῷ ἐδέετο θερμῶς· προΐστατο δὲ καὶ συνέπραττε ταῖς ἁπανταχοῦ ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ καὶ παρεκάλει γενναίως φέρειν τὰς ἐπιούσας θλίψεις, μεμνημένους τῆς ὑπομονῆς καὶ καρτερίας τῶν ἁγίων καὶ ἐκλεκτῶν τοῦ θεοῦ καὶ πρὸς τὰ ἀποκείμενα ἀγαθὰ τῆς αἰωνιζούσης ζωῆς ἀποβλέπειν, καὶ παρὰ θεοῦ ἀπεκδεχομένους τὴν σωτηρίαν· ᾠκονόμει δὲ καὶ τὰς χρείας κατὰ τὸν καιρὸν καὶ πάντα ἐμφρόνως καὶ νουνεχῶς ἐποίει, ἐπιμένων ἐκτενέστερον ἐν ταῖς προσευχαῖς καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ θείου λόγου ἀναγκαιοτάτην ποιούμενος· ἐπηγρύπνει δὲ ἐπὶ τὴν φυλακὴν τοῦ ποιμνίου, καὶ τῶν λύκων ἀπεσόβει τὰς ἐπιθέσεις, καὶ τὰς ταραχὰς καὶ πτοίας διεκώλυε, καὶ πανταχοῦ ἠρεμεῖν ἐποίει τῶν λογοποιῶν ὀλιγωροῦντας, εἴτε λυπηρὰ καὶ ἐπίφοβα, εἴτε τἀναντία φαιδρὰ καὶ καταθύμια φημίζωσι· προσέχειν τε νουνεχῶς ἐνουθέτει, ὥστε μηδεμίαν πρόφασιν τοῖς ἐναντίοις διδόναι, γινώσκοντας ὅτι ἐπὶ παγίδων πολλῶν περιπατοῦμεν· ἐθεράπευε καὶ τοὺς ἐν δυνάμει, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἱερὰν σύνοδον τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἠξίου, ἵνα ἐν ἀγάπῃ ἀντεχόμενοι ἀλλήλων, ἓν πνεῶσι, τὰ αὐτὰ σπουδάζωσι, συνεπιλαμβάνωνται αὐτῷ, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληρῶσι, πρὸς τὰ βραβεῖα τῆς ἄνω κλήσεως ἀφορῶντες, καὶ τὸν παρὰ θεοῦ ἔπαινον· κοινὸς γάρ, ἔλεγεν, ὁ ἀγών, κοινὸν τὸ ἔργον, καὶ μείζων ὁ τὸ πλεῖστον εἰσενεγκών· τοιαῦτα οὖν διενεργῶν καὶ πράττων συνεκρότει πάντοθεν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ παρεμυθεῖτο τοὺς τεθλιμμένους, ἀνεκτᾶτο τοὺς καταπεπονημένους καὶ παρεθάρρυνε τοὺς καταπτήσσοντας, καὶ πάντας τοὺς ἐν πτοίαις

σαλευομένους ὑπεστήριζε τὴν πρὸς θεὸν ἐλπίδα λαμπροτέραν αὐτοῖς ἐπιτέλλων.

Ἀλλ' ὁ μὲν παναγιώτατος κύριος Μελέτιος θεοφιλῶς ἠγωνίζετο ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ· τὰ δὲ κακὰ ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν συμπροσίει τῇ ὁρμῇ καὶ συγκινήσει τοῦ πολέμου πληθυνόμενα· οὐ γὰρ ἐπὶ μέτρον καὶ σταθμόν, οὐδὲ κατ' ἔθος καὶ νόμον αἱ δημόσιοι ἀπαιτήσεις ἐγίγνοντο· ἀλλὰ πάντα ἄρδην ἀφαιρεθέντα τὰ τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὰ μὴ προσόντα ἀπαιτουμένοις ἐκ δανείων αὐτοῖς, προσετίθεντο ὑπέρογκα καὶ βαρύτατα χρέη κατά τε πόλεις καὶ χώρας καὶ δήμους καὶ λαούς, ὥστε οὐδὲ γυμνὰ ἔχειν ἔτι τὰ σώματα· ἀλλὰ τὸ μὲν δημόσιον οὕτως ἀπογυμνῶσαν τὸν εὐσεβῆ λαὸν πρὸς τὰς μεγάλας δαπάνας τοῦ ἑκατοντάκις μυριαρίθμου στρατοῦ ἐταλαιπώρει ταῖς ἀλλεπαλλήλαις ἐργασίαις, καὶ κοινῶς κατέθλιβε· προσεπεζήτει δὲ καὶ ἕκαστος τῶν στρατευομένων παρὰ τοῦ τυχόντος ὅ, τι ἂν αἱροῖτο, καὶ εἰ τύχοι μὴ εὑρὼν τὸν μὴ ἔχοντα ἀπέκτεινε· ἠδίκει δέ τε ἄλλος ὡς ὀφειλέτην καὶ κατέσπα τὸν ἕτερον, καὶ τὸν ἀδικοῦντα ἐδικαίου ὁ παριστάμενος· ὁ δὲ τὸ προστυχὸν ἥρπαζε καὶ λωποδυτῶν ἀναίδην ἀφόβως ἐλῄστευε· καὶ συλλήβδην οἱ πάντες ἠδίκουν, καὶ ἐπεβούλευον παντοίως ἐπηρεάζοντες· οὕτως ἐπλεόνασε τῶν ἀσεβῶν ἡ πονηρία, καὶ ἡ κατὰ τῶν Χριστιανῶν θηριωδία ἐξέμηνεν· ἐν δὲ σφίσιν αὐτοῖς ἡ φαυλότης ἐξέζεσε καὶ διεχύθη ἡ βδελυρία, ὥστε κατὰ ῥύμας καὶ ἀγυιὰς ἰλαδὸν ἐξυβρίζοντες ὡς εἰς ἀλλήλους ἀσελγαίνοντες, ἐξοιστρούμενοι καὶ χαμαιτυποῦντες ἐν ὁδοῖς ὡς οἱ κύνες ἀναιδέστατα, καὶ εἰς τὰς ἀλλήλων γυναῖκας καὶ θυγατέρας ἐξυβρίζοντες καὶ διαφθειρόμενοι ἐνέπλησαν κακῶν πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν καὶ γῆς οἴκησιν· διὸ καὶ τὰς εἰς ἀλλήλους βδελυρίας αὐτῶν ἀποτρεπόμενοι, καὶ τὰς βίας φεύγοντες κατεκρύπτοντο οἱ ὑπόφοροι ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις εἰς τὰς ἐρήμους ἀπεδίδρασκον, καὶ πάντες ἔφοδον ἀπηνεστάτων καὶ βαρβαρωτάτων

ἐχθρῶν μηδένα νόμον μεμαθηκότων, μηδὲ ὅρον ἀδικίας καὶ ὕβρεως ἐχόντων, τὴν τῶν ἰδίων στρατιωτῶν πάροδον ἐλογίζοντο, καὶ τὴν διαμονὴν ὄλεθρον καὶ δαιμόνων θέαν τὴν αὐτῶν ὅρασιν.

Οὕτως οὖν ἡ ἀδικία, ἡ φαυλότης, ἡ θηριωδία καὶ μυσαρὰ βδελυρία τούτοις κατίσχυε σφόδρα καὶ ἐκρατύνετο· ὑπελθοῦσα δὲ καὶ ἡ καθ' ἡμῶν διαβολὴ καὶ συκοφαντία καὶ ἡ φλήναφος καὶ ληρώδης λογοποιΐα καὶ ἀνύπαρκτος μετωνυμία, καὶ διάκενος μεταμόρφωσις, ὡς εἴρηται, ἐξηγρίου τοὺς καινοφανεῖς κενταύρους καὶ καθ' ἡμῶν ἐξώπλιζεν· ὑπέθραττε δὲ καὶ διεφόβει καὶ ὑφορᾶσθαι ἐποίει τοὺς ἄρχοντας, καὶ προσέχειν εἴ ποθέν τι περὶ αὐτοῦ ἀκούσειαν· καὶ δὴ ἧκέ τις τούτοις φάσις ἐκ τοῦ στρατηγίου, ἔκ τινος διαβολῆς, ἢ ἀγροικίας, ἢ ἄλλης κακομηχάνου μοχθηρίας τῶν παρισταμένων τῷ στρατηγῷ, ὡς ὁ διαδυόμενος καὶ λάθρα περιϊὼν καὶ διασείων τὸ ὑπήκοον Στέφανος ἐφάνη ἐν Ἀρητίῳ τῆς Βιθυνίας φέρων μεθ' ἑαυτοῦ χιλιάδας φλωρίων, καὶ διένειμεν ἐν τῷ ἐκεῖ σχολείῳ, καὶ τὸν θησαυρὸν τῷ διδασκάλῳ παρέδωκε· ταύτης δὲ τῆς ἀγγελίας εἰς τὸν μονάρχην ἀνηνεγμένης, ἀπάγειν εὐθὺς τοῦτον ἐν δεσμοῖς, εἰ δὲ μὴ τόν τε διδάσκαλον καὶ τοὺς ἐν τῇ σχολῇ ἐκέλευσεν. Οὕτω γὰρ εὔπιστοι δειλαὶ φρένες· παραλαβόντες οὖν ἔγγραφον τὸν ὁρισμὸν οἱ προστεταγμένοι ὡς ἐπὶ μέγα τὸ θήραμα ἔκ τε τῆς βασιλείου θεραπείας καὶ τῆς τοῦ ἐπιτρόπου αὐλῆς, καὶ τῆς τοῦ στρατηγοῦ ἐξοπλίσεως, καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν ἐφορμήσαντες, παραλαβόντες καί τινας ἐκ τοῦ ὑπερκειμένου τῇ Ἀρητίῳ κριτηρίου, οἱ μὲν περιέστησαν τὴν πενιχρὰν οἰκίαν τῆς σχολῆς μετὰ φανῶν καὶ ὅπλων, οἱ δὲ εἰσπηδήσαντες ξιφήρεις μετηλλῶντο τὸν θησαυρόν, καὶ ἐζήτουν τὸ μέγα θήραμα· ἀλλ' ἀντὶ θησαυροῦ ἄνθρακάς ποθεν καὶ τούτους λυπροὺς εὗρον, ἀντὶ δὲ τοῦ διοπετοῦς θηράματος, τραγελάφων ἴχνη ἐδίωκον· ἐπιλαβόμενοι οὖν τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀθώων καὶ ἁπλουστάτων καὶ ἀκάκων ἑπτὰ

ἀνδρῶν, πενεστάτων, καὶ δι' ἄσκησιν σώματος ἀπεσκληκότων, ἀντὶ τοῦ βασιλέως καὶ στρατηγοῦ καὶ πολυμόρφου αὐτοῖς Πρωτέως, τούτους οἱονεὶ λῃστὰς καὶ κακούργους δεσμοῖς περιβαλόντες κατήγαγον ὑπὸ πολὺν καὶ δημοχαρῆ τὸν κρότον ὅτι τοὺς συνωμότας καὶ ὑπασπιστὰς τοῦ πολυθρυλλήτου στρατηγοῦ καὶ ἐπιβούλου συνέσχον, καὶ αὐτὸν ὅσον οὔπω συλλήψονται. ἀπαγαγόντες οὖν κατὰ μῆνα Φευρουάριον εις Κωνσταντινούπολιν συνέκλεισαν ἐν δημοσίᾳ τῇ φυλακῇ. Ἦν δὲ τῶν ἑπτὰ συγκλεισθέντων Ἀγάπιος ἱερομόναχος καὶ Διονύσιος μοναχὸς οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ ὁ Θετταλὸς Κωνσταντῖνος ὁ τῆς ἐκεῖ σχολῆς διδάσκαλος μετὰ τεσσάρων ἑτέρων. Τούτους γοῦν μεθ' ἡμέρας παραστήσαντες ἐν βαθυτάτῃ νυκτὶ πάντα δείματα διεπυνθάνοντο τὰ περὶ τοῦ φαντασιώδους αὐτοῖς Στεφάνου, πότε καὶ πόθεν ἥκοι, καὶ ὅσα αὐτοῖς παρέθετο χρήματα· οἱ δὲ μήτε ἰδεῖν, μήτε κατ' ὄναρ τοιοῦτόν τινα φαντασθῆναι διαμαρτυρούμενοι, διήλεγχον καὶ περὶ τῶν χρυσίων ὅτι ἀνύπαρκτα καὶ ἀσύστατα τὰ τῆς διαβολῆς· τῶν δὲ παραδυναστευόντων τινὸς προτρέψαντος συνομολογῆσαι αὐτοὺς καὶ ἐπ' ἄλλους ἀναθέσθαι τὰ τῆς συνωμοσίας, καὶ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας, ὡς ἂν τῆς ὀργῆς ἐπ' ἐκείνους δυνατοὺς ὄντας μεταστάσης, αὐτοὶ τῆς βαρυτάτης διὰ βασάνων ποινῆς ἀπαλλάξωνται, ἔμφοβοι γενόμενοι τῷ ἁγνοτάτῳ τοῦ θεοῦ φόβῳ, καὶ βλοσυρῶς περιβλεψάμενοι τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο τῆς ἐτάσεως συνέδριον, καὶ καταλιγωρήσαντες τῶν βασάνων καὶ τῶν παρισταμένων δημίων καὶ θανάτου αὐτοῦ, ἐξεβόησαν θαρραλέως: ἡμεῖς ἐσμὲν τέκνα τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ ψεῦδος ἴσα τῷ διαβόλῳ ἀποστρεφόμεθα· οὔτε ἡμεῖς εἴδομεν τὸν ζητούμενον παρ' ἡμῶν, οὔτε τὰ λεγόμενα χρυσία ἐδεξάμεθα, οὔτε τινὰ ἄλλον ἰδεῖν ἢ δέξασθαι γινώσκομεν, οὔτε δυνάμεθα καταμαρτυρῆσαι ἀδίκως ἀθώων ἀνδρῶν· παίετε, καίετε, τέμνετε, ὅ,τι ἂν ᾖ βουλομένοις ἡμῖν ποιεῖτε, οὔτε εἴδομεν ὅλως, οὔτε γινώσκομεν περὶ ὧν

ἐρωτᾶτε, οὔτε καταμαρτυροῦμεν ἀδίκως, οὔτε καταψευόμεθα ἀθώων ἀνδρῶν· ἡμεῖς τὴν ἀλήθειαν ἐμάθομεν λαλεῖν, καὶ ταύτην ἔχομεν ἐντολὴν παρὰ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν! Ταῦτα οὖν εὐσεβῶς εἰπόντας ἐνώπιον τοῦ ὑπάτου καὶ τῶν παρεδρευόντων, ἀπήγαγον αὐτοὺς βιαίως οἱ δήμιοι παίοντες κατὰ κεφαλῆς· οἱ δὲ τὴν ἐπὶ θάνατον ἀπιέναι λογισάμενοι, ἀναθαρρήσαντες τῷ τῆς ἀληθείας ζήλῳ, τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἄνοιαν καὶ τὴν ἀπάτην ἐπὶ τὴν δυσσέβειαν αὐτῶν προσέτριβον· συνωθοῦντες γοῦν καὶ καθέλκοντες αὐτοὺς οἱ δήμιοι τὸν μὲν κατέσπασαν, τὸν δ' ἕτερον ἀπώσαντο ἄνωθεν τῆς κλίμακος, καὶ οὕτω συντρίψαντες ἀπέρριψαν εἰς φυλακήν, μικρόν τι ἀναπνέοντας, ὥστε ἐπιζῆν εἰκάζειν, καὶ νοσήσαντας οὐκ ἔτι τοῦ λοιποῦ ἀνέκρινον· ἐκ δὲ τῆς νόσου ὁ μὲν διδάσκαλος Κωνσταντῖνος πρὸς κύριον ἐξεδήμησεν, οἱ δὲ ἄλλοι μετὰ τρίμηνον ἐπανῆλθον.

Περὶ δὲ τὰ μέσα τοῦ ἐφεξῆς μαρτίου ἐξέβρασε καὶ ἀπέρρευσε τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως ὁ λοιμώδης στρατὸς, καταφοινίξας τὰς στενωποὺς ἐν τῇ ἐξόδῳ ἀθώοις τοῖς αἵμασιν· οἱ γὰρ πράσινοι ἐκβακχευθέντες τῷ συνοίκῳ δαίμονι, εἴ τινα τῶν ὑποφόρων συνήντησαν, ἢ ἐκ θυρίδος καὶ ὀπῆς ἐν ἐργαστηρίῳ καὶ οἰκίᾳ καὶ ἁπλῶς καταλύματι ἐνόντα ὑποτοπάσειαν, ἐφαλλόμενοι μανικῶς τοῦτον κατέσφαττον, καὶ δῆθεν ὁράσει τῶν ἀπόπτων εἴτουν τῇ θέᾳ τῆς σημαίας θανάτου ἔνοχον· συναπῄει δὲ καὶ ὁ ἐγκαυχώμενος Σεναχηρεὶμ τῆς βασιλείας ὁ ἐπίτροπος, λίαν ὑπέροφρυς καὶ βλοσυρὸς, πολλοῖς περιστοιχούμενος τοῖς καταφράκτοις, καὶ τῷ κυμαινομένῳ μυρίων ἐθνῶν ὄχλῳ ἐπιγαννύμενος καὶ κομπάζων πᾶσαν ἅμα ἐπικλῦσαι, εἰ βουλητὸν αὐτῷ, τὴν Εὐρώπην, καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα ὑπαγαγεῖν τὸ ἀνθιστάμενον· ἐξῄεσαν γοῦν, καὶ λωφῆσαί πως τὸν δεινὸν κλύδωνα ὑπελάβομεν, καὶ σμικράν τινα παῦλαν τῶν κακῶν εὑρεῖν· ἀλλ' ὀλίγαι ἡμέραι παρῆλθον, καὶ κατείδομεν βαρυτέρας τὰς καταιγίδας καὶ τὸν σάλον ἀνύποιστον· ὅσον γὰρ ἐπεκύμαινεν

ἔξω, καὶ τῇ ὕβρει ἐπέκλυζε τὰς χώρας, τοσοῦτον ἐπερρόθει ἐντὸς ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων συνελαυνόμενος· ἐπανέστη οὖν καὶ κατ' αὐτῆς τῆς ἀκροπόλεως τῶν ἐκκλησιῶν καὶ σκληρῶς προσέρρηξε, καὶ ἐκθορυβήσας τὰς ψυχὰς μικροῦ δεῖν πάντων ἐξέπληξεν· ἡ γὰρ ἐκ διαβολῆς λογοποιΐα, μᾶλλον δ' εἰπεῖν εἰδωλοποιΐα τοῦ παραδυομένου Στεφάνου, παντοίας ἐμποιοῦσα τὰς ὑπονοίας, παντοίας τοῖς κρατοῦσι παρεῖχε τὰς πτοίας καὶ ἀνειδωλοποίει τὰ δείματα, ὥστε τῷ τυχόντι πιστεύειν, εἴ τι ἔχοι περὶ τούτου εἰπεῖν. Καθῆκε τοίνυν ἡ διαβολὴ καί ποθεν αὐτοῖς ἐξεθρόησεν, ὅτι Στέφανος ὁ στρατηγὸς ὁ τὸ ὑπήκοον ἀνασείων συνῆν τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κυρίῳ Μελετίῳ ἐν τῷ πατριαρχείῳ περὶ τῶν ὅλων βουλευόμενος· καὶ δὴ αἴφνης περιστοιχήσας κύκλῳ τὸ πατριαρχεῖον τοῖς στρατιώταις ὁ ἀντιστράτηγος, ὡς μὴ ἐκφύγοι αὐτοῖς τὸ ἴνδαλμα, καὶ ἔνδον πλῆθος εἰσπηδήσαντες καὶ διαχυθέντες εἰς τὰ οἰκήματα, πάντας μὲν κατελάβοντο, διηρευνῶντο δὲ καὶ τῶν οἰκημάτων τὰ ἀπόθετα, καὶ οὐδὲν οὐδὲ τὸ τυχὸν ἀφῆκαν ἀκίνητον· ὡς γοῦν τὰ τῆς ἐρεύνης ἠκρίβωσαν, παραλαβόντες τὸν παναγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον Μελέτιον μετὰ τῆς θεραπείας καὶ τῶν παρευρεθέντων αὐτῷ κληρικῶν, πάντας εἰς τὴν δημοσίαν φυλακὴν ἀπήγαγον πρῶτον καθείρξαντες (ἀπριλίου η΄. ἡμέρᾳ δ΄.). Ὁ μὲν οὖν εὐσεβὴς λαὸς τὴν ἀδικωτάτην συκοφαντίαν καταμαθών, καὶ τὴν παράλογον ὁρμὴν συνεννοήσας, ἠγωνία σφόδρα συλλυπούμενος καὶ δεδιώς, καὶ γενικὸν τὸ ἔγκλημα λογιζόμενος, καὶ παρὰ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος Θεοῦ ἀρωγὴν καὶ σωτηρίαν ᾐτεῖτο· οἱ δὲ νυκτὸς ἀπαγαγόντες εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν ὑπὸ τὰ βασίλεια τοὺς καταδίκους, ἐπαρξάμενοι τῆς ἐτάσεως ἐν ἀπειλαῖς καὶ βασάνοις ταῖς βαρυτάταις, ὡς οὐδὲ μικρὰν λαβήν, οὐδὲ φαντασίαν γοῦν τοῦ εἰδωλοποιουμένου σφίσιν αὐτοῖς Στεφάνου ἀνεῦρον, διέγνωσαν ὁπωσοῦν ὅτι συκοφαντία τὸ ῥηθέν, μικρὸν ἀνανήψαντες. Ἀλλὰ τὸ

μὲν γένος εὐθὺς ἀπέλυσε τῆς χαλεπωτάτης ἀδίκου διαβολῆς, τὸν δὲ παναγιώτατον κύριον Μελέτιον. καίτοι ἀνέγκλητον καὶ ἀνέπαφον πάσης πονηρᾶς κατ' αὐτῶν ὑπονοίας, καὶ ταῖς ἀνομωτάταις συκοφαντίαις ἀκριβῶς διαγνόντες, ἥδοῦντο μὲν τῆς ἀρετῆς, ἀποκαταστῆσαι δὲ εἰς τὸ πατριαρχεῖον ᾐσχύνοντο· διὸ ἐπέτρεψαν τῷ γένει ἐκλέξασθαι κατὰ τὸ ἔθος ἄλλον πατριάρχην· καὶ ἐπεὶ ὁ παναγιώτατος κύριος Μελέτιος εἰς φυλακὴν καταδικασθεὶς παραίτησιν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐποιήσατο, καὶ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἔγγραφον ἀπέστειλε συνταξάμενος γενναίως καὶ θεοφιλῶς εἰς τὴν ἐπαπειλουμένην ἄδικον σφαγήν· ἐξαιτούμενος τὰς εὐχὰς παρὰ πάσης τῆς ἐκκλησίας καὶ πᾶσιν εὐχόμενος παρὰ θεοῦ σωτηρίαν, συνελθόντες οἵ τε ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ εὐγενέστατοι ἄρχοντες καὶ κληρικοί, κοινῇ ἐκλογῇ καὶ γνώμῃ πάντων ἐξελέξαντο οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸν Θεσσαλονίκης μητροπολίτην κύριον Θεοδόσιον, καὶ παραλαβόντες παρέστησαν τῷ ἀνθυπάτῳ, καὶ λαβόντες τὰ καββάδια εἰς ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἐκλογῆς, ἐπανῆλθον εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ γενομένης τῆς μεταθέσεως κανονικῶς ἀνευφήμησαν αὐτὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην τῇ δεκάτῃ πρώτῃ ἀπριλίου τοῦ ἑξηκοστοῦ ἐννάτου ἔτους.

Ἀνεθάρρησεν οὖν ὁ εὐσεβὴς λαὸς ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ καὶ ἀναρρήσει τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Θεοδοσίου, ἐλπίδας δικαιωτέρας λαβὼν καὶ περὶ τῆς ἀθωώσεως τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Μελετίου καὶ τῆς ἀπὸ φυλακῆς ἐλευθερίας, ὃς ἔτι παρέμεινεν ἐν τῇ φυλακῇ ἐν ἀνέσει μέντοι, ὁμοίως καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀπαχθέντες ἅπαντες· τούτων ἀλλ' οὖν οἱ μὲν λοιμικῇ νόσῳ συνεσχέθησαν, οἱ δὲ τῶν βασάνων ἐξιῶντο τὰ τραύματα, οἱ πάντες τῇ προτροπῇ καὶ εὐλογίᾳ τοῦ παναγιωτάτου γενναίως συναθλοῦντες καὶ συναποθανεῖν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἕτοιμοι ὄντες· ὁ δὲ ἀοίδιμος ἐπίσκοπος Καρύστου Ἰάκωβος, ἐφ' ὃν ἐπέστησαν μείζονας τὰς βασάνους καὶ ἐπέσεισαν

ἀργαλεώτερα τὰ δείματα, δι' ὁμοιότητα τοῦ φανταζομένου αὐτοῖς Στεφάνου, ὡς ἔλεγον, αἰνῶν καὶ εὐλογῶν καὶ δοξάζων ἀπαύστως τὸν δεσπότην Χριστὸν ἐκ κακώσεως ἀφῆκε τὸ πνεῦμα εἰς χεῖρας θεοῦ· τὸν δὲ παναγιώτατον κύριον Μελέτιον τὸν τῇ γνώμῃ καὶ προαιρέσει μάρτυρα καὶ ὁμολογητὴν, ἕτοιμον ἀεὶ ὄντα εἰς θάνατον καὶ γενναίως καὶ περιχαρῶς πάντα παθεῖν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, πάσαις ἀπειλαῖς καὶ βασάνων ὀργάνοις περιστοιχηθέντα, ὅτε αὐτὸν ἐξέδυσαν οἱ δήμιοι, ἐξείλετο τῶν χειρῶν αὐτῶν ὁ Κύριος φειδόμενος ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐν βασάνοις ἀπέθνηκεν, ἐδόκει ἂν τοῖς συκοφάνταις ὑπ' αἰτίαν θανεῖν, καὶ παντὶ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἀνεξίτηλα ἦν τὰ τῆς διαβολῆς καὶ τῆς ἀνοσίου ἀπεχθείας καὶ δυσθύμου πονηρίας τοῖς ἐχθροῖς προχειρότατα· μεταμεμέληται γοῦν ὁ τύραννος οἷς ἔπραττε, καὶ ὅτε τοῖς βασάνοις τοῦτον παρέστησαν, καὶ ἐγύμνωσαν, τότε μεταβαλὼν ἀπολύειν ἐκέλευσε· διέγνω γὰρ καὶ ἐπιστώσατο διά τε τῶν μαρτυρικῶν τῶν ἔξωθεν καὶ διὰ τῆς χαλεπωτάτης τῶν ἐν τῇ εἱρκτῇ ἔνδον ἐτάσεως, ὅτι ἀθῶος ἐν πᾶσι καὶ ἀνέγκλητος ὁ παναγιώτατος κύριος Μελέτιος ὡς καὶ οἱ λοιποὶ περὶ αὐτόν· καὶ προσεπεξετάσας, καὶ προσβεβαιωθεὶς, καὶ περὶ τοῦ ἐκ Χωροβατίας γράμματος ἐπιμνησθεὶς, ὅτε διὰ τῆς αὐτοῦ προσταγῆς ἀπεστάλη ἐκεῖσε ἐπὶ τοῦ παναγιώτατου κυρίου Σαμουὴλ ὁ ἱερομόναχος, ὃς ἔγραφεν ἀπὸ Δαλματίας τῷ παναγιωτάτῳ περὶ τῶν συμβάντων ἐκεῖ, ὅτι εἴπω ἐδυνήθη εἰς πέρας ἐνεγκεῖν τὰς αὐτῷ ἐντολάς· ὅπερ ὡς εἶπον ἀποκομισθὲν τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς βασιλείας ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ Ἀδριανούπολιν, ἐπέμφθη εἰς βασιλεύουσαν πρὸς τὸν μονάρχην ἐξετάσεως ἕνεκεν, εἴτε ὂν εἴτε πλαττόμενον· οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς πρώτης ὁρμῆς ἔστη τὰ τῆς ἐπιβουλῆς· προεπετίθη δὲ καὶ ἐπηύξει πάντοθεν τὰς ὑπονοίας ἡ κακοήθης καὶ πολεμοποιὸς ἀπέχθεια καὶ ἔμμονος πτοία· ταῦτα γοῦν πάντα ἐπελθὼν καὶ ἐξακριβώσας ὁ δεινὸς μονάρχης, καὶ διὰ πάντων

καταμαθὼν καὶ συνεννοήσας τὴν ἄδικον συκοφαντίαν καὶ διαβολὴν δι' ἡμερῶν πάντας ἐξαγαγεῖν τῆς εἱρκτῆς βασιλικῷ διαγράμματι, ὡς ἀθώους καὶ ἀναιτίους προσέταξε, καὶ τὸν παναγιώτατον κύριον Μελέτιον, ὡς δῆθεν τοῦ ἀναδεχθέντος τὸν θρόνον τοῦτο αἰτήσαντος, εἰς Μιτυλήνην ἐξόριστον ἔπεμψεν (ἀπριλίου ιη'.). Οὕτως οὖν διελύθη ἡ πονηροτάτη καθ' ἡμῶν ἐπιβουλή, καὶ οὐδὲ βραχύ τι κηλῖδος ἀπέλιπεν ἡ ἀδικωτάτη συκοφαντία, μᾶλλον δὲ διεκάθηρε τὰς λήμας ἀπ' ὀφθαλμῶν τῶν κρατούντων, καὶ διεσκέδασε τὴν βαθυτάτην ὁμίχλην, καὶ ἔκτοτε ἤρξαντο διαγινώσκειν τὰς ἔξωθεν καθ' ἡμῶν διαβολὰς καὶ συκοφαντίας καὶ μὴ ῥαδίως πιστεύειν τοῖς λεγομένοις καὶ τοῖς ἐπισυμβαίνουσι μετριοπαθεῖν, τὸ πολὺ τῆς ἀδίκου δυσθυμίας καὶ ἀπεχθείας καθιέντες λογισμῷ τῷ προσήκοντι τοῖς συγκυροῦσι χρώμενοι.

Διετέλεσεν οὖν ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ παναγιώτατος κύριος Μελέτιος ὁ Β'. μῆνας πέντε καὶ ἡμέρας τέσσαρας. Ἦν δὲ τὴν πατρίδα Τενέδιος, μοναχικῶς δὲ ἐκ παίδων ἀχθεὶς καὶ λόγων εὐμαθείας μετασχὼν καὶ πράξει καὶ γνώσει τῶν καλῶν ἀνδρωθεὶς καὶ ἱερομόναχος γενόμενος ὑπῆρξε πρῶτον πρωτοσύγκελος τοῦ πολύφρονος μητροπολίτου Νικομηδείας Γαβριήλ· τούτῳ τοίνυν συνὼν καὶ πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς χρείας πολλὴν ἐμπειρίαν προσκτησάμενος, καὶ τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἀρετὴν ἐπιδείξας, τοῦ τε Λαρίσσης Ἰακώβου πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, καὶ τῆς ἐπαρχίας χηρευούσης γνησίου ἀρχιερέως, καταβαρυνομένης μέντοι καὶ καμούσης βαρυτάτοις τοῖς χρέεσι καὶ τῇ ἄλλῃ ἀνοικονομίᾳ, κοινῇ καὶ συνοδικῇ γνώμῃ ἐκλεχθεὶς χειροτονεῖται μητροπολίτης Λαρίσσης· ἀπελθὼν οὖν εἰς τὴν ἰδίαν ἐπαρχίαν κατὰ τὸ πεντηκοστὸν ἔτος, καὶ πάντα καλῶς οἰκονομήσας καὶ τὸ ἐπικείμενον χρέος ἀνακουφίσας, πᾶσιν ἦν ἀγαστὸς καὶ ἐπίσημος καὶ παρὰ πάντων ἐπαινούμενος· ἦν γὰρ φιλάρετος, φιλάγαθος, φιλόμουσος, ἐπιεικής,

πρᾶος, ἀνεξίκακος, ἁπλοῦς, εὐθύς, προνοητικός, διδασκαλικὸς, οἰκονομικὸς μέν, ἀφιλάργυρος δέ, καὶ γενναῖος, κρείττων ἡδονῶν, καὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐχόμενος· διὸ καὶ τὰς προσευχὰς ἐπέτεινε καὶ νηστείας ἐφίλει, καὶ περιβολῆς ἧττον ἐφρόντιζε, καὶ τῶν ἱερῶν βιβλίων τῇ ἀναγνώσει ἐπέκειτο· ἤσκει δὲ πρὸς πάντας τὴν ἀγάπην, τὴν ταπείνωσιν, καὶ πολὺν εἶχε τὸν ἔνθεον ζῆλον περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν θείων δογμάτων καὶ μυστηρίων, δι' ὃν μαλιστα εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἐκάλουν οἱ προτρέποντες καὶ τούτῳ προσχόντες μᾶλλον ἴσχυον· ἀνεδύετο δὲ πρὸς τὸν τοιοῦτον ἀγῶνα, καλῶς ἐπιστάμενος τὸν καιρὸν καὶ συνεννοῶν τὰς δυσκολίας, καὶ διὰ μηνῶν ἓξ, ἐξ ὧν ἐγὼ οἶδα, ἀντέτεινεν ἀποφεύγων παντοίως· καὶ ὅτε ἑκὼν ἀέκων διεδέξατο δακρυρροῶν ἔλεγεν: ἀπέφυγέ με ὅπερ κατέλαβον, καὶ κατέλαβέ με ὅπερ ἀπέφευγον, ἀλλὰ γενέσθω ἐν πᾶσι τὸ θέλημα τοῦ ἁγίου θεοῦ. Γενόμενος δὲ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐν τοιούτοις καιροῖς οὐδὲν τῶν καθηκόντων τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ποιμαντορίᾳ ἠμέλησε, πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ κηδόμενος καὶ φροντίζων θεοφιλῶς, συντάσσων, διεγείρων, παραμυθούμενος, ὑποστηρίζων, ἐπαμύνων, προϊστάμενος, καὶ κατὰ τὸν Ἀπόστολον τοῖς πᾶσι πάντα γιγνόμενος, ἵνα πάντας ἐν Χριστῷ κερδίσῃ· διὸ καὶ παρὰ πάντων καὶ ἀρχιερέων καὶ ἱερέων, καὶ μοναχῶν, καὶ ἀρχόντων, καὶ κληρικῶν, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ἠγαπᾶτο· ἐν δὲ τῇ χαλεπωτάτῃ κατ' αὐτοῦ διαβολῇ καὶ συκοφαντίᾳ τὸν περὶ ψυχῆς θέων, διόλου διετέλεσεν ἄτρεπτος καὶ ἀδεής, γενναῖος καὶ περιχαρής, αἰνῶν καὶ εὐλογῶν, καὶ δοξάζων ἀπαύστως τὸν δεσπότην Χριστόν· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ συστροφῇ καὶ σφαγῇ τῶν χριστιανῶν τῇ κατὰ Μιτυλήνην ὕστερον ἐπισυμβάσῃ ἐκ δειματουμένων τῶν Ὀτμάνων, πληγὰς καὶ τραύματα δεξάμενος ἐν πᾶσιν ἐδόξαζεν τὸν θεόν· ἀλλὰ καὶ προσαφαιρεθεὶς πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ ἐπιβιοὺς ἔχαιρεν εὐχαριστῶν τῷ θεῷ.

Ἤκμαζον δὲ ἐπὶ τῆς ἑβδόμης ταύτης δεκάδος τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατοντάδος τῶν σωτηρίων ἐτῶν ἐν σοφίᾳ καὶ λόγοις ἐπισημότεροι.

Νικηφόρος ἱερομόναχος ὁ Θεοτόκης, Κερκυραῖος, ἐπιστημονικώτατος καὶ πάσης μαθήσεως ἔμπειρος· ἐδίδαξε πρῶτον ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, ἔπειτα ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας, καὶ πολλὰ μὲν συνέγραψεν, ἐξέδωκε δὲ καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς μηχανικῆς φιλοσοφίας ἑλληνιστί, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπιστημονικὰ μετέφρασε.

Διονύσιος ἱεροδιάκονος, Ἰθακήσιος, ἀνὴρ ἐπιστήμων καὶ πολυμαθὴς καὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν Γραφῶν ἔμπειρος, καὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ζηλωτὴς διάπυρος· διδάσκει τὰς λογικὰς τέχνας διερμηνεύων ἐπ' ἐκκλησίας τὰς ἁγίας Γραφὰς ἐν Μύκονι τῇ νήσῳ, ἐχόμενος τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ διεκδικῶν κατὰ τῶν καινὰ καὶ ἀσύστατα ἐπαγόντων ἐν θεολογίᾳ καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ τὰ δόγματα.

Κοσμᾶς ἱερομόναχος ὁ Μπαλάνος, Ἰωαννίτης, ἀνὴρ ἐπιστήμων καὶ πολυμαθής, διδάσκων ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τὰς λογικὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, καὶ ἐπ' ἐκκλησίας διερμηνεύων τὰς θείας Γραφάς.

Θεόφιλος Ἰωαννίτης, ἐπίσκοπος Καμπανίας, πολυμαθέστατος καὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν θείων Γραφῶν ἔμπειρος, ἐπίσημος ἐν ἀρχιερεῦσι διά τε σοφίαν λόγων καὶ ἔργων ὀρθότητα· συνέγραψε διδασκαλίας καὶ χριστιανικὰς εἰσηγήσεις εἰς κοινὴν ὠφέλειαν.

Διονύσιος Λαρισσαῖος, ἐπίσκοπος Πλαταμῶνος, λογικῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν εἰδημονέστατος, ἔμπειρος τῆς ἑρμηνείας τῶν θείων Γραφῶν, ἐπίσημος ἐν ἀρχιερεῦσι διά τε μάθησιν καὶ τρόπων εὐθύτητα, καὶ κηδεμονίαν τοῦ ἰδίου ποιμνίου.

Γεράσιμος Λέριος, Μετρῶν ἐπίσκοπος, πολυμαθέστατος καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων εἰδημονέστατος καὶ τῶν θείων Γραφῶν τῆς ἑρμηνείας ἔμπειρος, ἐπίσημος ἐν ἀρχιερεῦσι διά τε

διδασκαλίαν καὶ τρόπου ἁπλότητα, καὶ φιλάδελφον καὶ συμπαθῆ πρὸς πάντας γνώμην, καὶ ἄκραν ταπείνωσιν, καὶ βίον διόλου ἀνεπίληπτον.

Κοσμᾶς ἱερομόναχος Αἰτωλὸς, ἐπιστήμων καὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν θείων Γραφῶν ἔμπειρος· βίον ἐξασκήσας τὸν τελεώτερον, καὶ ζῆλον ἀποστολικὸν ἀναλαβὼν περιήει ἀποστολικῶς διδάσκων ἐκ τῶν θείων Γραφῶν· περιῆλθε δὲ καταρτίζων τὸν λαὸν τοῦ θεοῦ ἐπαρχίας τριάκοντα, ἐν αἷς σχολεῖα συνέστησε δέκα μὲν τῆς ἀρχαίας διαλέκτου καὶ τῶν ἐπιστημῶν, διακόσια δὲ μόνον τῆς ἀναγνώσεως τῶν λεγομένων κοινῶν, συνέτρεχε δὲ πλῆθος ἐκ τῶν πόλεων καὶ χωρίων ὅπου ἂν ᾖ καὶ ἐπηκολούθουν αὐτῷ· ἐτελειώθη δὲ μαρτυρικῶς ἐν Ἀλβανίᾳ, καὶ τοῦτον προσλαβὼν ἐδόξασεν ὁ Κύριος. Προκείσθω δὲ καὶ τὸ παρὸν ὑπόμνημα τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ.

Κοσμᾶς μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ ζήλῳ θέων
Ὕδατα πολλὰ ἐκταράσσει τοῦ βίου,
Ὥς φησι θεῖος Ἀββακοὺμ μύστας λόγου·
Ρόῳ περάτῃ δ' ἐκπερᾷ ρόον βίου
Μάρτυς φαεινὸς ὡς ἀπόστολος νέος·
Φερωνύμως γὰρ ἐν λόγῳ κοσμῶν βίον,
Ἄμφωθ' ἱηρᾷ τῇ στολῇ ἐπαξίως
Ἔσπευδ' ἐπελθεῖν καὶ διδάξαι τὸν λόγον
Εἰς πάντα λαὸν, χώραν, ἔθνος, καὶ πόλιν,
Πιστοὺς παραινῶν, νουθετῶν, καὶ προτρέπων,
Λοιμοὺς ἀπείργων, ἀδίκων χειρῶν βίας,
Εἴ πως ἐπιστρέψειεν ἐξ ὁδοῦ πλάνης.
Ἐπαρχίας οὖν ὥστε τρὶς δέκα πάσας
Θείως ἐπελθὼν καὶ διδάξας πανσόφως,
Τέλος κατ' ἴχνος τῶν μαθητῶν τοῦ λόγου,
Μάρτυς τ' ἀληθὴς οὐρανῶν ἤρθη ἄνω·
Ἀπαγχονισθεὶς γὰρ ἐκρύβη ρείθροις ρόου

Γνώμῃ πονηρᾷ καὶ δίκῃ μιαιφόνῳ
Δεινοῦ τυράννου, Ἀλβανῶν τοῦ σατράπου,
Ὁμοῦ δόξαντος συμπράττειν τοῖς Ἑβραίοις,
Ὡς καὶ τάλαντα τάλας αὐτῶν ἐκλάβῃ,
Καὶ γὰρ πρόχειρα τοῖς μιαιφόνοις δῶρα,
Ὡς τ' ἀργύρια κατὰ Χριστοῦ δεσπότου.
Τοίνυν ὁ δεινὸς τύραννος καλεῖ πέμψας
Ὡς αὖθις αὐτῷ ἐντυχεῖν καλῶς θέλων·
Ὅμως κελεύει ἐκτανεῖν ἐρημίᾳ
Ἄγοντας αὐτὸν, καὶ λαθεῖν πανουργίᾳ,
Κτανόντας ῥίψαι ἐν ῥοαῖς τοῦ περάτου·
Φαίνει δ' ἄνωθεν οὐρανὸς πυρὸς στύλον,
Καὶ φῶς κατελθὸν οὐρανοῦ καταυγάζει,
Ὅπου ἔκειτο νεκρὸς ἀθλητοῦ, ξένος,
Εἰς θαῦμα πιστοῖς, τοῖς ἀπίστοις δὲ τρόμον,
Χριστοῦ τὸν αὐτοῦ δοξάσαντος μάρτυρα.

Ἐτελειώθη Αὐγούστου εἰκοστῇ πέμπτῃ τοῦ ͵αψοθ'. τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἐννάτου.

Κοσμᾶς βῆ κατ' Ὄλυμπον ἀναρτηθεὶς ἐπ' ἰτείην.

Χριστόφορος μοναχὸς ἀσκητὴς ἐξ Ἄρτης, τὰς λογικὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας ἀπακριβώσας, τὸν ἥσυχον ἐν ὁσιότητι βίον προελόμενος τῇ διηνεκεῖ μελέτῃ τῶν θείων Γραφῶν σοφίαν ἐκτήσατο.

Βησσαρίων μοναχὸς ἀσκητὴς ἐκ Ῥαψάνης τῆς Θετταλίας, τὰς λογικὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας μετελθὼν, καὶ τὸν ἥσυχον ἐν ὁσιότητι βίον προελόμενος ἐν βαθυτάτῃ ἡσυχίᾳ καὶ διηνεκεῖ καὶ ἀπαύστῳ μελέτῃ τῶν θείων Γραφῶν τὴν θεωρίαν κατέλαβε.

Χρύσανθος ἱερομόναχος Αἰτωλός, ἀδελφὸς τοῦ ἀοιδίμου Κοσμᾶ, ἐπιστήμων πολυμαθής· πάντα δὲ ἀποδοὺς ὑπὲρ τῆς ἐν

Χριστῷ ἀγάπης τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἑαυτὸν ἀπέδωκε τῇ χρείᾳ τῶν ἀδελφῶν· καὶ δὴ σχολεῖον κοινὸν ἐν Νάξῳ συστήσας ἀμισθὶ ἐδίδασκε λογικά, ἐπιστημονικά, τὸν εὐαγγελικὸν λόγον προθέμενος, δι' οὗ κατεκόσμει τὰ ἤθη, συνέστη τὰ ὀρθὰ δόγματα, ὑπερεκδικῶν τῆς ἀληθείας καὶ ἐκτίλλων τὰ πονηρὰ ζιζάνια διὰ πάσης ὁμιλίας.

Κύριλλος ἱερομόναχος ἐκ Φουρνᾶς τῶν Ἀγράφων, Θετταλός, εἰδήμων τῶν λογικῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἐκ παίδων μοναχικῶς ἀχθείς, καὶ διὰ βίου ἐν τῇ μελέτῃ τῶν θείων Γραφῶν σχολάσας, διὰ πάσης ὁμιλίας διδάσκων ἐν τῷ κοινῷ τοῦ ἁγίου Ὄρους τὴν πνευματικὴν καταρτίζει οἰκοδομήν, κοινὸς χρηματίζων διδάσκαλος πνευματικός.

Νικόλαος Μπάρκοσις, εἰδήμων πάσης ἐπιστήμης καὶ λογικῆς τέχνης, διδάσκαλος χρηματίσας τῶν υἱῶν τοῦ αὐθέντου Κωνσταντίνου Μουρούζη βοεβόδα.

Ἔτη		Μῆνες	Πατριάρχαι	Βασιλεῖς
1761	2	2	Ἰωαννίκιος Γ. ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος πρώην Ἰπεκίου.	Μουσταφ. Γ'.
1763	5	5,14 ἡμ.	Σαμουὴλ Α. ὁ ἀπὸ Δέρκων	
1768	-	5, 4 »	Μελέτιος ὁ Β'. ἀπὸ Λαρίσσης	
1769	4	7 -	Θεοδόσιος Β'. ὁ ἀπὸ Θεσσαλονίκης	

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

Ὁ μὲν οὖν κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μαινόμενος κλύδων οὕτω κορυφωθεὶς καὶ προσρήξας, διερράγη περιθλασθεὶς καὶ κατευνάσας· ὁ δὲ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης κύριος Θεοδόσιος ἐπειλημμένος τῶν οἰάκων τοῦ θεοδμήτου μεγίστου τούτου σκάφους τῆς ἐκκλησίας, ἐν πραΰτητι καὶ ταπεινώσει, δεδοικὼς καὶ τρέμων καὶ ἀεὶ ἀφορῶν πρὸς τὸν κυβερνήτην Χριστόν, καὶ ἐν παντὶ ἐπικαλούμενος τὴν παρ' αὐτοῦ ὁδηγίαν

καὶ ἀντίληψιν, καὶ τὴν ὅλην τοῦ πλοίου σωτηρίαν, διΐθυνεν εἰς τὸν κατὰ σκοπὸν λιμένα τῆς ἄνωθεν κλήσεως ἐπιπλέων εὐμαρῶς τοῦ πολυταράχου τούτου καιροῦ τὰ κύματα· καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀρχιερεῖς ἀπέστειλε δι' ἐγκυκλίων προσέχειν ἐπιμελῶς ἐκ τῶν ποιούντων τὰ σκάνδαλα, τὸν δὲ λαὸν παρῄνει ἐν ὑπομονῇ καὶ τῇ εἰς θεὸν ἐλπίδι ἐργαζομένους τὸ ἀγαθὸν μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσι, καὶ μηδεμίαν διδόναι ἀφορμὴν τοῖς ζητοῦσιν ἡμᾶς κακοποιεῖν· ἐπεμελεῖτο δὲ καὶ τῆς ἄλλης εὐσταθείας τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τὰς χρείας ᾠκονόμει, καὶ πάντα ἐποίει ἐν συνέσει, τὸ εὐθὲς καὶ ἀγαθὸν ἐν πᾶσιν αἱρούμενος.

Ἐπεὶ δὲ ὁ σαλάκων Ἄρης ἐπλήγη καὶ ὁ κομπαστὴς Σεναχηρείμ, ὁ τότε ἀρχιστράτηγος καὶ ἐπίτροπος τῆς βασιλείας, τὴν ἐπὶ θάνατον κατεδικάσθη, συνεπαγόμενος καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων τόν τε μέγαν διερμηνευτὴν Νικόλαον Σοῦτζον μέγαν λογοθέτην τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας Γρηγόριον Καλλιμάχην, διετάραξε μὲν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ μέρος ἡ τοιαύτη ἄδικος περιπέτεια τῶν δύο τούτων λαμπροτάτων ἀνδρῶν, ἀλλ' οὐδένα μῶμον κοινὸν προσέθετο ἡ διαβολή, ὅτι τοῖς ὁμοδόξοις συνέπραττον, προδήλου οὔσης τῆς ἀδικίας ὡς δι' αἰσχύνην ἰδίων ἀτυχημάτων τούτους κατεδίκασαν, τὰ σφίσιν αὐτοῖς ἁμαρτήματα ἐργαζόμενοι· ἐπὶ τούτοις οὖν ἀδίκως θανοῦσι λυπούμενος πατρικῶς συνήργει καὶ συνέπραττεν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν συνειλημμένων τούτοις ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος, καὶ οὐδὲ χρημάτων, εἴπερ τις ἦν χρεία, ἐφείδετο, καὶ παντὶ τῷ δεομένῳ ἕτοιμος ἦν.

Οἱ δὲ τῆς Ῥώμης θιασῶται τὴν ὕπουλον συμμαχίαν μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τῶν ὀρθοδόξων προσχρώμενοι, θάρρει φιλικῷ ἐξῃτήσαντο καὶ αὖθις παρ' ἡμῶν ἀφελέσθαι τὰ προσκυνήματα τοῦ ζωοδόχου Τάφου, ἐλπίσαντες βεβαίως τυχεῖν· ὁ δὲ τῶν Ὀθωμανῶν μονάρχης διὰ τὴν ἐνεργουμένην σύμπνοιαν ἀποδεξάμενος τὴν μεσιτείαν, συνορῶν δ' ἄλλως τὸ βίαιον, καὶ

τὸ τυραννικὸν ἐκκλίνων διὰ τὴν πολλαχόθεν ἀνάγκην, ἐπηρώτα τὸν ἀρχιδικαστὴν καὶ ἀρχίθρησκον αὐτοῖς γνώμην κατὰ νόμον αἰτῶν· ὁ δὲ σκεπτέον εἰπών, καὶ ἐπεὶ ἄλλως οὐκ εἶχε μαθεῖν ἀκριβῶς ἢ παρὰ τῶν ἡμέτερων τὰ ἡμέτερα, ἐπυνθάνετο ἐν ἀπορρήτῳ τῶν αὐτῷ προσιόντων τινὰ εὐσεβῆ ἰατρόν, ὅπως ἡμεῖς ταῦτα κατέχομεν· ὁ δὲ περὶ αὐτῶν ἀκριβῶς εἰπεῖν μὴ ἔχων, προσετάγη μαθεῖν, ἀλλ' ἐν ἀπειλῇ μή τι ἔκπυστα ταῦτα γένηται· προσελθὼν οὖν ὁ εὐσεβὴς ἄρχων τῷ ἁγίῳ Πτολεμαΐδος κυρίῳ Σωφρονίῳ καὶ πάντα διασαφήσας, ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴποι ὠφελείας ἐχόμενον· ὁ δὲ κατανοήσας τὴν ἀνάγκην, φρίκῃ συσχεθεὶς καὶ περιδείσας, ἐδεῖτο τοῦ εἰπόντος εὐθὺς ἀπελθεῖν, καὶ πάντα ἐξειπεῖν τῷ μακαριωτάτῳ Ἱεροσολύμων κυρίῳ Ἐφραίμ, καὶ μηδαμῶς φοβεῖσθαι, ὡς ἔκφορα γένοιτο τὰ λεγόμενα, καὶ οἵαν παρ' αὐτοῦ λάβῃ τὴν ἐντολήν, ταύτην ἐντελῶς καὶ προθύμως διενεργῆσαι· ὁ γὰρ κύριος ἐπέβλεψεν ἡμῖν εἰς ἀγαθά, καὶ ματαία ἡ ἐλπὶς τῶν δυτικῶν. Ἀπελθὼν τοίνυν καὶ ἐντυχὼν μόνος μόνῳ τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ, διηγήσατο αὐτῷ ὅσα μυστικῶς ἐνεπιστεύθη αὐτῷ ὁ μεγαλοδωρότατος αὐθέντης καὶ ὑπέρτατος κριτής· ὁ δὲ ἐπὶ τῇ ἀνενδότῳ καὶ ἀναισχύντῳ τῶν δυτικῶν κακονοίᾳ ἐπιστενάξας καὶ τὴν αἴφνης μεταβολὴν τοῦ κρατοῦντος ἐκπλαγείς, κατέφυγεν εἰς θεὸν τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν ἐπικαλούμενος, μὴ δή, λέγων, αἰσχυνθείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές γε κύριε τῶν δυνάμεων, μηδὲ ἐντραπείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε καὶ τὰ σὰ περιέποντες ἴχνη ὁ θεὸς Ἰσραήλ! τοιαῦτα δὴ προσευξάμενος καὶ ἐπιστήσας, σύννους τε γενόμενος ἐξελὼν ἐκ τοῦ χαρτοφυλακείου τὸν κώδικα ἔχοντα τὰ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ μονάρχου Μουσταφᾶ βασιλικὰ ἀλληλένδετα γράμματα ἐπικυροῦντα ἡμῖν τὴν κτῆσιν τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων ἐν Ἱεροσολύμοις, ἔνεγκε ταῦτα, ἔφη, ἐξ ὧν εἴσεται ὅσα δέοι μαθεῖν ὁ ἐπιεικέστατος ἡμῖν αὐθέντης. Ὅτε οὖν ἀνέγνω καὶ ταῦτα ἐξηκριβώσατο ὁ ἀρχιδικαστὴς

ἔγγραφον ἐποιήσατο τὴν ἀναφορὰν τῷ βασιλεῖ, ἀποφηνάμενος ὡς τὸ ἀφελέσθαι ἀφ' ἡμῶν τὰ ἱερὰ ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήματα καὶ ταῦτα δοῦναι τοῖς λατίνοις παρ' αὐτῷ κεῖται, πλὴν οὔτε δίκαιον, οὔτε συμφέρον, οὔτε ἔνδοξον αὐτῷ ἐστι τοσούτοις βασιλεῦσι καὶ ἑαυτῷ ἀντιπράττειν. Οὕτως οὖν καὶ αὖθις τῶν ἐλπίδων ἐξέπεσον, καὶ τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων ἀπέτυχον οἱ λατινόφρονες.

Ἐπεὶ δὲ τοῦ πρόσω ἀπέτυχε, καὶ Δακίας ἀπωθεῖτο ὁ ὀτμανικὸς Ἄρης, κατὰ Δακῶν παρασπονδήσας ἐξέμηνε, καὶ λεηλατῶν τοὺς ὑποφόρους ἠνδραποδίζετο, καὶ τὰ οἰκεῖα ξένα ποιούμενος καὶ διαρπάζων ὡς ἀλλότρια, τὴν ἰδίαν παράνοιαν ἐπὶ τὴν γνώμην μεθίστη τοῦ πάσχοντος, ἀσίδας ὀνομάζων, καὶ ἀποστάτας συκοφαντῶν· ἐντεῦθεν δὴ πλῆθος ἀθώων εἰς βασιλεύουσαν αἰχμάλωτοι ἤγοντο, καὶ πολλαχοῦ γῆς διεσπάρησαν· ἀλλ' ἐν τοιαύταις ἀνάγκαις καὶ περιστάσεσι τῆς εὐσεβείας ἐνίκα ὁ ζῆλος, καὶ ἡ κατὰ θεὸν ἀγάπη διέλαμπεν· οἱ γὰρ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι ὑπὸ τὸ ὀθωμανικὸν κράτος πανταχόθεν θλιβόμενοι ἐπιρρίψαντες εἰς θεὸν πᾶσαν ἐλπίδα, οὐχ ὅπως εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν κρατούντων παραδόξως ἐπώρκησαν, ἀλλὰ καὶ θησαυροὺς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν ὁμοπίστων ἀδελφῶν ἐξεκένωσαν, καὶ τῶν ἀπαχθέντων αἰχμαλώτων ὀλίγοι διέλαθον, ὑπὲρ ὧν λύτρα οὐ κατεβάλοντο· οὐ γὰρ δὴ τοὺς εἰς ἀγορὰν προβαλομένους ἠλευθεροῦντο, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν οἴκων ἐλάμβανον ἁδροτέρᾳ τῇ πράσει καὶ πλείοσι χρήμασιν ἐξωνούμενοι· οὐδεὶς γὰρ χρημάτων ὑπὲρ ἐλευθερίας τῶν ὁμοδόξων ἐφείδετο, οὐ πένης, οὐ πλούσιος, οὐκ ἰδιώτης, οὐκ ἄρχων, ἀλλ' ἰλαδὸν ἡμιλλῶντο, καὶ ἰδίᾳ προσεδαπάνει ἑτοίμως ἕκαστος καὶ ὑπερβαλεῖν τὸν ἕτερον κατεπούδαζε, καὶ περιηρεῖτο κόσμια γυναικῶν, καὶ παρθένων ἀγάλματα ἀπεδίδετο, καὶ νηπίων χρυσία ἁπαλαῖς ταῖς χερσὶν ὑπὲρ ἀδελφῶν ὑπὸ ψελλιζούσῃ τῇ γλώττῃ προτεινόμενα μητέρων ὑποθήκαις προσετίθει εὐσέβειαν.

Ταῦτα τοίνυν ὁρῶν κατετέρπετο ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος, δοξάζων τὸν κύριον καὶ δεόμενος, ἵνα περισσεύῃ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ καὶ χάριν εἰς τὸν εὐσεβῆ λαόν, καὶ τὸν κοινὸν ἔνθεον ζῆλον διεκκαίων τῷ αὐτοῦ ὑποδείγματι, ἕτοιμος ὢν καὶ τὴν ψυχὴν θεῖναι ὑπὲρ τοῦ καλοῦ ποιμνίου ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ μαθητής.

Τὸ μὲν οὖν ἑβδομηκοστὸν ἔτος προΐει ἀρξάμενον, ἔτος τοῦτο τὸ λαμπρότατον καὶ ἐπίσημον, ἐποχὴ μεγίστων πραγμάτων, ἀφ' ἧς τοσαῦται ἐθνῶν μεταβολαί, καὶ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας περιφανεῖς θρίαμβοι· ἐν δὲ τοῖς Ὀθωμανοῖς μείζων ἦν ἡ συστροφὴ καὶ ἡ ἑτοιμασία τοῦ πολέμου ἐπίλεκτος· πανταχόθεν δὲ καὶ οἱ φόβοι, ὅτι καὶ διὰ θαλάσσης ἥκειν στόλος ἠκούετο, καὶ διὰ ξηρᾶς ἐπήρχετο καὶ ἐφηπλοῦτο θριαμβεύουσα ἡ τῶν Ρώσσων δύναμις· πλείους δὲ καὶ αἱ στρατιωτικαὶ ὕβρεις καὶ ἁρπαγαί, καὶ δύσχρηστοι αἱ ἐλπίδες, καὶ τὸ θράσος διάκενον, ἐξ ὧν ἐν τῷ πρὸ αὐτοῦ ἔπαθον. Ἦρος γοῦν ἐπιλάμψαντος, διήχει ἡ θάλασσα καὶ ἡ γῆ ἔστενε βαρυνομένη τῷ πλήθει τῶν ὅπλων, τῶν ἵππων, τῶν ἀνδρῶν, τῶν πλοίων καὶ τῇ ἄλλῃ παντοδαπῇ παρασκευῇ τοῦ Ἄρεως· ἐσείετο δὲ καὶ ἐθορύβει πᾶσα πόλις καὶ χώρα διά τε τῶν παρόντων τὴν δυσχέρειαν καὶ τῶν ἐπιόντων τὴν προσδοκίαν. Ἀλλ' ἐν πᾶσι τούτοις ἐχόμενος βεβαίας τῆς πρὸς θεὸν ἐλπίδος ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος, γενναίως προΐστατο τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ, καὶ σὺν θεῷ ἀπεσόβει τὰς ἐπερχομένας πάντοθεν βλάβας, μηδαμῶς ἐκταρασσόμενος καὶ καταπτήσσων. Ἀλλ' οὔπω ἐπὶ τῶν Ἑλλαδικῶν λιμένων οἱ νέοι Ἀργοναῦται, καὶ Ἀργοναυτῶν εὐτολμώτεροι Ρῶσσοι προσωρμίσθησαν, καὶ τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἠπείρου, τῆς Αἰτωλίας, καὶ Πελοπόννησος πᾶσα ἐπανέστη τὴν φιλτάτην ἐλευθερίαν ἀναζητήσουσα· τοῦτο δὴ συμπεσὸν κατεθρόησε καὶ τὸν παναγιώτατον κύριον Θεοδόσιον, καὶ τὴν μὲν ὀχλώδη καὶ ἀκέφαλον αὐτῶν ἐπανάστασιν εὐθὺς

καταστῆσαι οὐκ εἶχε, τῶν πλειόνων ἐκεῖ ἀρχιερέων τῇ ὁρμῇ τοῦ λαοῦ συναρπαγέντων, τὸ λοιπὸν γοῦν αὐτῶν περισῶσαι ἐσπούδαζεν, ἐπιστείλας εἰς Ἰωάννινα, και Ἄρταν, καὶ Ἀθήνας, ἐπιτιμῶν καὶ ἐλέγχων ἐκείνους τῆς ἀτάκτου ὁρμῆς, καὶ περιστέλλων τούτους εἰς τὰ δέοντα· ἔγραψε δὲ καὶ αὖθις ἐν πάσῃ κύκλῳ ἐπαρχίᾳ προσέχειν ἐπιμελῶς καὶ μὴ ἀνοήτως ἐμβάλλειν ἑαυτοὺς εἰς ἀνοσιώτατον κίνδυνον, ἐλπίσι ματαίαις παραλογιζομένους, μήτε καιροὺς διακρίνοντας, μήτε τοὺς ἐχθροὺς τῶν φίλων, καὶ τῶν ὑποκριτῶν τοὺς ἀληθεῖς διαγινώσκοντας.

Ἀλλὰ Πελοπόννησον ἤδη εἰπὼν πῶς ἂν ἀδακρυτὶ παρέλθοιμοι; τίς δέ μοι θρῆνος, καὶ πηγὴ δακρύων ἄρκιος; τίς δὲ λόγος εἰπεῖν ἱκανὸς, οἷα καὶ ὅσα κατ' αὐτὴν τότε ἐγένετο βαρβαρικῆς θηριωδίας καὶ ἀπανθρώπου ὠμότητος ὑπερβολὴν πᾶσαν παρελάσαντα; Ἡ μὲν οὖν ἀναστάτωσις κατ' αὐτὴν τὴν ἐκ τῆς συμφύτου ὁρμῆς πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔσχεν ἀρχήν· ταύτην γὰρ κατιδόντες μᾶλλον ἐπίρροπον ἐν αὐτοῖς, δι' ἀφανοῦς σκευωρίας ἠρέθισαν, ὁποῖοι ποτὲ ἦσαν οἱ πρὸς ταῦτα παρορμῶντες καὶ διεγείροντες, φενακισμοῖς καὶ ἀπάταις πάντα λογισμὸν ἔμφρονα παρωσάμενοι καὶ εἰς τηλικοῦτον δολίως ἐμβαλόντες τὸν κίνδυνον· ἡ δὲ τῶν τοσούτων καὶ τοιούτων συμπάντων κακῶν ἡ καταβολὴ τὴν λῃστρικὴν καὶ ἀπηνεστάτην γνώμην τῶν Μανιατῶν οἶδε πηγήν. Τῶν γὰρ Ῥωσσικῶν βάρεων εἰς Ἀβαρῖνον περιπλεουσῶν καὶ πανταχόθεν περιόπτων οὐσῶν, σύμπας ὁ λαὸς ἅμα συνεκινεῖτο καὶ ἐθορύβει, καὶ ὡς εἶχεν ὡπλίζετο, χειρῶν μέντοι ἀδίκων οὐκ ἦρξεν, ἀλλὰ τῆς ἰδίας ἐλευθερίας ἐρῶν ἡγεμόνος ἐδεῖτο, καὶ στρατηγοῦ σώφρονος, ὥστε ἢ τὰ ἐπιόντα κακὰ ἐκφυγεῖν, ἢ τὸ ἐφιέμενον διαπράξεσθαι· ἀλλ' οἱ μὲν διαταράξαντες ἐπίβουλοι μᾶλλον φανέντες ἀπῴχοντο· οἱ δὲ συνίσταντο συστρεφόμενοι ἀκέφαλοι καὶ ἄναρχοι, καὶ ὅλως ἀσύστατοι, μηδέπω μεμαθηκότες μήτε ὧν δέοι φυγεῖν, μήτε ἅπερ ὤφειλον ἐξεργάσασθαι· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν συνετῶν καὶ

πλουσίων καὶ ἀρχιερέων αὐτῶν, ἰδόντες τὴν ἄλογον καὶ ἀσύστατον τούτων ὁρμὴν φυγῇ εἰς τὰς νήσους διεσώθησαν· κατεβόων δὲ αὐτῶν καὶ οἱ ἐν τῇδε τῇ χερρονήσῳ Ὀθωμανοί, ἡγεμόνα ζητοῦντες ᾧ ἂν δόντες καὶ λαβόντες πιστὰ ὑποταγείεσαν· ἀλλ' ὁ ὄχλος οἰστρούμενος τῷ μύωπι τῆς κακεντρεχοῦς ἀλογίας, μηδένα χαλινὸν ἔχων, διέθεεν ὡς ἵππος ἐν πεδίῳ κροαίνων, ἀπολυθείς, μᾶλλον δ' εἰπεῖν διατεμὼν τοὺς δεσμοὺς τῆς ἐξουσίας, καὶ μήτε τὸ παρὸν συντάττειν ἐπίστατο, ἀνδρῶν στρατηγῶν μὴ παρόντων, μήτε τὸ ἐσόμενον ἐπισκέψασθαι οἷός τε ἦν· μετεφέρετο οὖν συμπίπτων, καὶ συνέθεε κυμαινόμενος, καὶ ἠστάτει συναθροιζόμενος, καὶ οὐδὲν τῶν δεόντων ἐποίει, οὐδὲ ποιεῖν εἶχε, πλὴν ἔχαιρεν ἐλευθερίας δῆθεν τυχών· ἐδόκει γὰρ ταύτης ἀπολαύειν, τῆς ἐξουσίας οὕτως ἀπολυθεὶς καὶ ἀφηνιάσας παραλογώτατα· ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ συστροφῇ καὶ ἀταξίᾳ εἰσπεσόντες οἱ Μανιᾶται ἀρχηγοί, οὐκ ἐλευθερίας ἀλλὰ κακῶν ἁπάντων ἐγένοντο, βαρβαρικὴν ὠμότητα καὶ λῃστρικὴν θηριωδίαν κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐπιδείξαντες, ἀνιλεῶς κατακόπτοντες, καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἀπανθρώπως διατέμνοντες, καὶ κατασφάττοντες γέροντας ἀσθενεῖς, γυναῖκας ἐγκυμονούσας, παρθένους ἁπαλάς, νήπια ὑποτραυλίζοντα, πᾶσαν ἡλικίαν καὶ τάξιν, καὶ τῷ καθ' αὑτοὺς ὑποδείγματι πολλοὺς τῶν ἄλλων πράττειν τὰ ἴσα παρορμήσαντες.

Ἐντεῦθεν τοίνυν μανικὴ καὶ θηριώδης ἡ συστροφὴ καὶ ἡ ἐπανάστασις προώλης καὶ ἐξώλης ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἐγένετο· ταύτῃ δὲ προσχὼν ὁ τοῦ βασιλικοῦ στόλου τῶν Ρώσσων ἡγεμὼν Ἀλέξιος Ὀρλόφιος, ἐπειράσατο χρήσασθαι κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ὑπὲρ τῆς τῶν ὁμοπίστων ἐλευθερίας· ὡς δὲ ταύτην ὀχλώδη καὶ ἀσύστατον κατέμαθε, δυσχρηστήσας παρῆκε, τὸν ἐχθρικὸν στόλον ἀναζητῶν. Οἱ δὲ τῶν κενῶν ἐλπίδων ἐκπεσόντες, οἱ μὲν Μανιᾶται εἰς τὰ ἴδια σπήλαια καὶ τοὺς δυσάντεις αὐτῶν αἰγίλωπας κατέφυγον, συνεπαγόμενοι πολλοὺς ἐκ τῶν

ἔξωθεν· οἱ δὲ εἰς τὰς Ἠπειρωτικὰς νήσους καὶ Κυθήραν ἐσώθησαν, οἱ πλείους δὲ ὡς πρόβατα, φεῦ μοι, σφαγῆς ἀπελείφθησαν. Οἱ γὰρ Ὀτμανοὶ ἐκ πάσης Ἀχαΐας καὶ Θετταλίας, συμπάσης Ἠπείρου καὶ τῆς ἐπέκεινα Ἰλλυρίδος ἀγεληδὸν συῤῥεύσαντες, μηδενὸς ἀνθισταμένου καὶ ἀντιβαίνοντος κατά τε τὸν Ἴσθμὸν καὶ τὴν παραλίαν ἑκατέρου τοῦ κόλπου, ὡς λύκοι αἱμοβόροι πολλῷ τῷ μέτρῳ ὑπερήλασαν τῶν Μανιατῶν τὴν ὠμότητα· οὐ γὰρ τοῖς μιαιφόνοις ἀπῆν ὅσα ποτὲ ἐφάνη χαλεπωτάτης ἀπηνείας καὶ ἀπανθρώπου γνώμης ἐπινοήματα, ἀλλὰ καὶ ὅσα οὐδέπω ἐν ἐφόδῳ ἐχθρικῇ χειρὸς καὶ γνώμης ὑπῆρξε τολμήματα προσεπενοεῖτο καὶ ἐξευρίσκετο, καὶ οὐδὲ κόρον εἶχε λαφύσσον αἱμάτων τὸ βάρβαρον· ἐλύσσα δὲ καὶ χρημάτων, καὶ τοῖς προκειμένοις μὴ ἐπαρκούμενον, ἀνερευνῶν τοὺς ἔχειν τι ὑπονοουμένους κατέκαιέ τε καὶ ὠβελίζετο ὡς μή τι λάθῃ κρυπτόμενον. Τοσαύτῃ γοῦν μανίᾳ τῶν ἀπανθρωποτάτων τελχίνων καταπορθουμένης πάσης πόλεως καὶ χώρας καὶ ἁπλῶς οἰκήσεως τῶν ἐν Πελοποννήσῳ χριστιανῶν, οὐδὲ τῶν ὀρέων τὰ κρησφύγετα καὶ ἀπόκρυφα ἄντρα καὶ διασφάγας καὶ μυχοὺς γῆς ἀνερευνήτους παρῆκαν, ἀλλὰ πάντα λεηλατοῦντες καὶ ληϊζόμενοι, ὅτε ἐκ πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως αἱμάτων πλειόνων ἀθώων τοῖς ῥείθροις τὴν γῆν ἔβαψαν, καὶ πάντα πλοῦτον φανερὸν καὶ ἀφανῆ ἔκ τε τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν ἁπλῶς οἴκων καὶ ἐξ ἑνὸς ἑκάστου συνήθροισαν ἔσχατον ἠνδραποδίζοντο. Ἀλλὰ ἐν οἷς φιλοχρηματοῦντες μᾶλλον ἐφιλανθρωπεύοντο οἱ βάρβαροι, τούτοις μᾶλλον οἱ δυστυχοῦντες ἐπωλοφύροντο, πατέρες τέκνων διαχωριζόμενοι, καὶ ἀνδρῶν τιμίων σώφρονες γυναῖκες ἀποσπώμεναι, ἀδελφοὶ τ' ἀδελφῶν στερούμενοι, καὶ νεογνὰ τέκνα τῶν μητρικῶν ὠλένων ἁρπαζόμενα, παρθένοι τε τρυφεραὶ τῶν θαλάμων ἐκπίπτουσαι, ὑπὸ χειρῶν βαρβάρων ἑλκόμεναι, συγγενεῖς συγγενῶν καὶ φίλοι φίλων καὶ οἰκείων οἰκεῖοι χωρὶς ἀπαγόμενοι καὶ καταδουλούμενοι· οὐ γὰρ ἐλύπει αὐτοὺς τὸ θανεῖν,

ὡς τὸ ἀπ' ἀλλήλων εἶναι καὶ παθεῖν τι τῆς εὐσεβείας ἀνάξιον, ὑπὲρ ἧς πάντα δεινὰ ἐκαρτέρησαν· οὐδὲ γὰρ ἐν τοσούτοις μυρίοις θανοῦσι τῆς εὐσεβείας τις ἐκπέπτωκεν.

Ἵνα δὲ μὴ τέλεον ἐρημώσῃ τὴν γῆν ἡ τῶν Ἀλβανῶν ἀπήνεια, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἀπολύων τὸν λαὸν τῆς ἐνοχῆς, ὥστε μηδένα τοῦ λοιποῦ ἐγκαλεῖν, ἀμνηστείαν συμπάντων τῶν κακῶν διακηρύττων καὶ βεβαιῶν· ἀπέστειλε δὲ καὶ ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος νέους ἀρχιερεῖς εἰς πάσας τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, διὰ βασιλικῶν γραμμάτων συνιστῶν εἰς περιποίησιν τοῦ ὑπολειφθέντος εὐσεβοῦς λαοῦ, καὶ ἀξιόλογον προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν ἰσχυράν, ὥστε καθ' ἕνα ἀποκαθιστάνειν εἰς τὰ οἰκεῖα, ἐξαιρουμένης τῆς βίας καὶ πλεονεξίας καὶ τῆς ἄλλης ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας τῶν Ὀθωμανῶν. Ταῦτα μέντοι καὶ ὅσα ἐφεξῆς ἐπηκολούθησεν ἐν τῇ ἐθνικῇ καὶ πολιτικῇ ἱστορίᾳ πάντα ἀκριβῶς καὶ εἰς πλάτος συγγέγραπται· τοσοῦτον δὲ ἐπὶ τῶν παρόντων εἰπεῖν ἄξιον, ὅτι ἐκ τῆς Μαΐνης πρῶτον ἀρξαμένης τῆς ἀδικίας κατ' αὐτὴν ὕστατα ἡ ἐκδίκησις γέγονεν· ἐντεῦθεν γὰρ παρορμηθέντες οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι ἐλευθερίας μὲν ἀπέτυχον, ἔβλαψαν δὲ τοὺς συνοίκους Ὀθωμανούς· οἱ δὲ τοὺς Ἀλβανίτας ἀποδεξάμενοι καὶ δι' αὐτῶν πέραν τοῦ δικαίου τιμωρήσαντες, ὕστερον ὑπ' Ἀλβανιτῶν τὰ χείριστα ἔπαθον· τούτων δ' αὖ τελευταῖον διεφθορότων, καὶ ὑπὸ τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν ἐκτὸς Ὀσμανλίδων κατακοπέντων καὶ λαβόντων τῆς κακίας αὐτῶν τὰ ἐπίχειρα, ὑπὸ ποινὴν ἔσχατον καὶ οἱ Μανιᾶται ἐγένοντο. Οὕτω τῆς δίκης ἐπὶ πάντα ὑβριστὴν ἐπεξεσιούσης, πᾶσα ἀνομία καὶ ἀδικία τιμωρεῖται καὶ κολάζεται πρὸς σώφρονα βίον τῶν συμβιούντων ἐθνῶν.

Κατ' αὐτὸ τὸ ἑβδομηκοστὸν ἔτος ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυρίου Ἐφραὶμ πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, συναινέσει, γνώμῃ, καὶ σπουδῇ, καὶ συνδρομῇ ἁπάντων τῶν ἁγιοταφιτῶν ἐκλεχθεὶς πατριάρχης ὁ μη-

τροπολίτης Πτολεμαΐδος κύριος Σωφρόνιος προεβιβάσθη εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον Ἱεροσολύμων, γενομένης κανονικῆς τῆς μεταθέσεως, καὶ φαιδροτάτης τῆς πανηγύρεως τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν· ὅσον γὰρ ἐλύπησε τοὺς ὑπὸ τὸν ἀποστολικὸν ἁγιώτατον θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων εὐσεβεῖς, καὶ τοὺς ἐν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ καὶ πολλοῖς ἄλλοις μέρεσιν ἡ στέρησις τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀοιδίμου πατριάρχου Ἐφραίμ, τοσοῦτον εὔφρανεν ἡ κατὰ κοινὴν συναίνεσιν ἐκλογὴ καὶ διαδοχὴ τοῦ ἀποστολικοῦ τούτου θρόνου ἡ εἰς τὸν μακαριώτατον κύριον Σωφρόνιον, ἐπειδὴ ἀμφότεροι καὶ εἰς ἀρετὴν καὶ εἰς μάθησιν τὸ ἶσον εἶχον κλέος, καὶ πολλῆς τῆς εὐλαβείας καὶ ἀγάπης ἠξιοῦντο παρὰ πάντων τῶν εἰδότων, ἢ καὶ ἁπλῶς ἑωρακότων αὐτούς· οὕτω γὰρ κατάδηλος ἦν αὐτοῖς ἡ ἀρετὴ καὶ θαυμαστὴ ἡ περικεχυμένη χάρις.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἦσαν οἰκοῦντες ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἄθωνος πρώην πατριάρχαι τρεῖς, ὅ, τε παναγιώτατος κύριος Κύριλλος ὁ Ε', καὶ κύριος Σεραφεὶμ ὁ Β', καὶ κύριος Σαμουὴλ ὁ πρῶτος· ἀλλ' ὁ μὲν παναγιώτατος κύριος Κύριλλος ἦν ἐφησυχάζων ἐν τῇ σκήτῃ τῆς ἁγίας Ἄννης καὶ ὁσίως ἐπιβιῶν καὶ ἀναβάσεις προβαίνων τὰς ὑψοποιοὺς εἰς θεόν· ὁ δὲ παναγιώτατος κύριος Σαμουὴλ δι' ἀδείας βασιλικῆς ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· ὁ δὲ κύριος Σεραφείμ, εἴτε φόβῳ τῆς κατ' αὐτοῦ γενομένης ἐν τῇ πατριαρχείᾳ διαβολῆς, εἴτε παραλογισμῷ ἑτέρῳ μὴ καθήκοντι, δραπέτης γενόμενος κατέφυγεν εἰς τὸν βασιλικὸν στόλον τῶν Ῥώσσων, ὅτε τὸ Αἰγαῖον περιέπλεε πέλαγος· ἀπελθὼν οὖν καὶ ἐντίμως ὑποδεχθεὶς ὑπὸ παντὸς τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ, καὶ δεξιωθεὶς ὑπὸ τῶν ναυάρχων καὶ τοῦ ἡγεμόνος, οὐκ ἐν τοῖς ἰδίοις ὁρίοις διέμεινεν, οὐδ' ἐπὶ τῶν αὐτῷ καθηκόντων ἔστη, ἀλλ' ἐγκυκλίους ἐπιστολὰς ἀνακλητικὰς εἰς τὴν ἀπ' ἀρχῆς ἐλευθερίαν καὶ προτρεπτικὰς εἰς ἀνταρσίαν ἐπιπέμψας εἰς τὰς κύκλῳ πόλεις καὶ νήσους διηρέθιζε τὸ ἑλληνι-

κὸν εἰς ἀποστασίαν, μηδαμῶς λογισάμενος ὡς ἀνοίκεια καὶ ἀπᾴδοντα τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῷ ἐποίει, καὶ τοῦ χαρακτῆρος ἀλλότρια, εἰς σφαγὰς καὶ φόνους διεγείρων τὸν λαόν, καὶ τοιαῦτα οἷα οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ ὀρθοδόξων καὶ ἀποστολικῶν πατριαρχῶν πώποτε τετόλμηκεν, οὐδὲ τολμῆσαι ἂν τὴν ἰδίαν ἀξίαν καὶ τάξιν τηρήσειεν, τῆς εἰρήνης διδάσκαλος καὶ τοῦ πραέος Χριστοῦ μαθητὴς γνωριζόμενος. Τί γὰρ καινὸν ξίφει καὶ πνεύματι; ἢ τί καὶ γραμμάτων τοιούτων ἔδει; ἔδει στρατηγοῦ ἡγεμόνος δικαίου καὶ σώφρονος, καὶ τύχῃ χρῆσθαι εἰδότος ἢ μαθεῖν θέλοντος· τοιαύτης γὰρ Ρωσσικῆς δυνάμεως καὶ ἑλληνικῆς ὁρμῆς εὐτυχήσας, πλείω καὶ μείζω ἂν ἐκατόρθωσεν· οὐκ ἔδει οὖν ἐκ μηδενὸς τρόπου τοιαῦτα γράφειν καὶ ἐπιστέλλειν τὸν κύριον Σεραφείμ, ἐπιλογισάμενον τὴν ἐκ τούτων καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐκκλησίαις βλάβην· ὁ δὲ μηδὲν περὶ τούτων ὀρθῶς νοήσας, καὶ κακῶς βουλευσάμενος ἀπέστειλεν.

Ἧκον δὴ τὰ γράμματα καὶ εἰς Εὔριπον καὶ εὐθὺς λαβών τις ἀνήνεγκε τῷ τότε μητροπολίτῃ Εὐρίπου Γεδεών· ὁ δὲ περικλείσας τάχιστα δι' ἡμερῶν τεσσάρων ἀπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· λαβὼν οὖν ταῦτα ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος καὶ προσγράψας καταφορὰν προσήκουσαν κατὰ τοῦ Σεραφεὶμ ἀπέστειλε τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ τῆς βασιλείας, δι' αὐτῆς δηλοποιήσας τῷ κράτει, ὅτι ὁ κατεγνωσμένος καὶ απόβλητος τῆς πατριαρχείας Σεραφεὶμ ὁ ὑπὸ παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, μάλιστα παρὰ τῶν ἀρχιερέων μισούμενος διὰ τὴν πλεονεξίαν καὶ τὰς ἁρπαγὰς καὶ τὸν διάκενον αὐτοῦ τύφον εἰς ἔπαρσιν, τοιαῦτα κατεπεχείρησεν ἀνοηταίνων καὶ μάτην δοξομανῶν· ἀλλ' ἐκ τῶν τοιούτων αὐτοῦ ἐπιχειρημάτων οὐδεμία ταραχὴ καὶ βλάβη ἂν γένοιτο· καὶ περὶ τούτου αὐτὸς μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν συμπάσης τῶν ἀρχιερέων συνόδου πάρεστιν ἐγγυητὴς ὑπὲρ παντὸς τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ ἐν τῇ νομίμῳ ὑποταγῇ. Ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ πολυπράγμων μονάρχης,

ἐπῄνεσε τῆς ἀγρύπνου προσοχῆς τὸν παναγιώτατον κύριον Θεοδόσιον ἀποδεξάμενος τὴν παρ' αὐτοῦ περὶ τοῦ λαοῦ μαρτυρίαν· οὐ γάρ ποθεν πρότερον περὶ τούτου ἔλαβεν οὐδὲ μικρὰν εἴδησιν· τῇ δ' ἐφεξῆς πολλοὶ ταχυδρόμοι ἐφοίτων, καὶ μυρίαι ἀγγελίαι ἐπήρχοντο, καὶ κατεβόων τοπάρχαι, φρουράρχαι, δεκατευταί, κριταί, ὑποστράτηγοι, στρατηγοί, ἔπαρχοι, ἀνθύπατοι, σατράπαι καὶ ἡγεμόνες τοῦ πατριάρχου τῶν Ρωμαίων, μηδὲ εἰδότες οἱ πλείους διακρίνειν τὸν γράψαντα, ὅτι ἀνταρσίαν γενικὴν διεγείρει, καὶ τὸν λαὸν ἀποστατεῖν ποιεῖ διὰ γραμμάτων· ἀπέστειλε δὲ ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος καὶ ἐγκυκλίους ἁπανταχοῦ νουθετικὰς ἐπιστολὰς προτρέπων τὸν λαόν, ὥστε προσέχειν νουνεχῶς ἐκ τῶν ἀνοήτων τολμημάτων τῶν ἀπονενοημένων προσώπων, ἐξ ὧν ἕνα καὶ τὸν πατριαρχεύσαντα Σεραφεὶμ γινώσκοντας, ἀπορρίπτειν καὶ ἐξουθενεῖν, καὶ παρρησίᾳ κατακαίειν, εἴπου εἰς τὸ φανερὸν ἔλθωσι, τὰς διασπαρείσας ἀποστατικὰς αὐτοῦ ἐπιστολάς· συνεπέστειλε δὲ καὶ τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, δι' ἧς ὡς ἀποστάτην καὶ ταραχοποιὸν καὶ δημεγέρτην καὶ ἄνδρα αἱμάτων ἡ ἐνδημοῦσα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερὰ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων σύνοδος μετὰ τῆς αὐτοῦ παναγιότητος ἀπεγύμνου πάσης ἱερατικῆς ἀξίας καὶ τάξεως καὶ ὅλως καθῄρε· καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως ἐδημοσίευσε καὶ προσέταξεν ἐν παντὶ τόπῳ ἀναγνωσθῆναι, ὥστε ἰδιώτην διόλου γινώσκοντας κατολιγωρεῖν, καὶ ἐξουθενεῖν ἀνυποστόλως, εἰ ἔτι διαταράττειν ἐπιχειροίη. Οὕτως οὖν συνετῶς οἰκονομήσας σὺν θεῷ διεσκέδασε καὶ τὴν ἐκ τῶν γραμμάτων τοῦ προπατριαρχεύσαντος Σεραφεὶμ κατὰ παντὸς τοῦ γένους βλάβην ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος.

Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης φυγῆς τοῦ πατριάρχου Σεραφεὶμ ἐζημιώθη καὶ τὸ κοινὸν τοῦ ἁγίου Ὄρους, τοῦ βασιλέως ἐκεῖ ἀποστείλαντος, καὶ τὴν ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ φυγόντος ἐκτιμήσαντος, καὶ πρόστιμον οἱονεὶ ἀπροσεξίας τοῖς ἐκεῖ παροι-

κοῦσι θεμένου· οὐ γὰρ εἶχον καιρὸν ἐξωνεῖσθαι οἰκίας καὶ λίθων οἰκοδομάς· διότι κατεβαρύνοντο χρέεσι, συνεισφοραῖς τε καὶ ἀπαιτήσεσι, καὶ μυρίαις τῶν Θεσσαλονικέων Ὀθωμανῶν καταδυναστείαις. Ἀλλ' οἱ μὲν ἐν μοναστηρίοις οὕτως ἀπαιτούμενοι καὶ ἅπερ οὐκ εἶχον, ἐταλαιπώρουν, μηδ' ἐξιέναι καὶ ὡς ἔθος ἐλεημοσύνας παρὰ τῶν χριστιανῶν λαμβάνειν δυνάμενοι· οἱ δὲ ἐν ταῖς σκήταις διεφέροντο διά τινα μικρὰν μὲν κατ' αρχὰς ζήτησιν, ὕστερον δὲ διαφορὰν καὶ ταραχὴν οὐ μικρὰν καὶ σχίσμα ἐμποιοῦσαν.

Αὕτη δὲ ἦν περὶ κολύβων καὶ μνημοσύνων μερικῶν. Εἰώθεσαν γὰρ οἱ ἔξω τοῦ Ὄρους χριστιανοὶ τὰς ἐλεημοσύνας αὐτῶν διανέμοντες εἰς πτωχοὺς καὶ εἰς ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια, διδόναι καί τινας εἰς τὰς σκήτας, ὑπὲρ ὧν οἱ ὁσίως ἐκεῖ βιοῦντες, ἀμειβόμενοι τῆς καλῆς γνώμης, προσευχὰς καὶ δεήσεις ποιοῦνται πρὸς κύριον, καὶ θανόντων τῶν ἐλεησάντων ὀνομαστὶ αὐτῶν μνημόσυνα. Ταῦτα γοῦν τὰ μνημόσυνα ἐποίουν οἱ ἀσκηταὶ ἀπ' ἀρχῆς ἐν σαββάτῳ, ὅτε ἡ ἐκκλησία καθόλου ἐνδιατάκτως ἐκτελεῖ τὰ κοινὰ τῶν ἐν εὐσεβεῖ τῇ πίστει τελειωθέντων μνημόσυνα, προθέντες τὰ νενομισμένα κόλυβα, καὶ ὀνομαστὶ μνημονεύοντες τῶν ἐλεημόνων ἐκείνων θανόντων καὶ ἰδίᾳ ὑπὲρ αὐτῶν εὐχὰς ποιοῦντες· ὤφειλον δὲ συνέρχεσθαι πάντες, καὶ μηδένα τῶν ἐλεημοσύνην λαβόντων ἀπιέναι, ὡς κατ' ὀφειλὴν συνερχόμενοι· ἐπεὶ δὲ ἐν σαββάτῳ συνέβαινεν ἀπεῖναι πολλούς, ὅτι ἐν τούτῳ καὶ εἰς Κάρας ἀπιέναι καὶ τὸ ἐργόχειρον τῆς ἑβδομάδος ἀπεμπωλεῖν εἰώθασιν, ἔδοξε τισι μεταθεῖναι τὰ μερικὰ μνημόσυνα, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς θείας λειτουργίας ἐν τῇ κυριακῇ, ὡς ἐπὶ θανόντος ἀδελφοῦ προσεπιψάλλειν νεκρώσιμα, προτιθεμένοις κόλυβα, καὶ ὀνομαστὶ μνημονεύειν τοῦ προθανόντος ἐλεήμονος χριστιανοῦ εὐχομένοις ὑπὲρ αὐτοῦ· τοῦτο γοῦν καινοτομία τοῖς ἄλλοις ἐδόκει, καὶ τῆς καλῆς τάξεως ἀνατροπή. Εἶτα τῆς συζητήσεως προαγομένης,

οὕτως ἁμαρτῶδες καὶ ἔνοχον κρίματος, ὡς καὶ αἱρετικοὺς ὑπολαμβάνειν τοὺς τὴν τάξιν μεταποιοῦντας καὶ τὰς ἡμέρας τῶν μνημοσύνων ἐναλλάσσοντας.

Ἐντεῦθεν δὴ ἀρξάμενον τὸ ζήτημα ἐκοινοῦτο ἐν παντὶ ἡσυχαστηρίῳ, καὶ κατεθρόει πάντων τῶν ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει τὰς ἀκοὰς καὶ διΐστη ἀπ' ἀλλήλων καὶ διεχώριζεν· ὥστε τοὺς μὲν σαββατίνους καὶ κολυβιστὰς ὀνομάζεσθαι· διεφέροντο δὲ περὶ αὐτῶν καὶ οἱ λογιώτεροι, καί τινες σοφιστικοῖς τοῖς ἐπιχειρήμασιν ἀντετοξεύοντο, καὶ γραφῆς ἐπειρῶντο καὶ παραλογισμῶν βάραθρα κατωρύσσοντο, καὶ διαβολῶν ὑπεφύοντο ἄκανθαι, καὶ φορά τις ζιζανίων παρέβαλλε, καὶ ἑσμὸς ἦν κακῶν· οὐ γὰρ ἐφ' ἑνὸς ἵσταντο τοῦ ζητήματος, ἀλλ' ἐν τοῖς κολύβοις τὰ πολλὰ συγκυκῶντες καὶ τὰ κόλυβα αὐτῶν διαποικίλλοντες, δικαίως κολυβισταὶ ἐκαλοῦντο, καὶ τῇ ἑτεροφυεῖ ἐπιμιξίᾳ αἱρετικῆς παροινίας παρεῖχον ὑπόνοιαν· τούτων οὖν οὕτως διαφερομένων ἔγραψαν οἱ τῶν ἱερῶν μοναστηρίων ἡγούμενοι καὶ προηγούμενοι καὶ ἱερομόναχοι καὶ ἁπλῶς ἅπαντες οἱ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει ἐφησυχάζοντες τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κυρίῳ Θεοδοσίῳ καὶ τῇ περὶ αὐτὸν ἱερᾷ καὶ ἁγίᾳ συνόδῳ, δηλοποιοῦντες τὴν διαφορὰν τινῶν ἀσκητῶν περὶ τῶν μερικῶν μνημοσύνων, καὶ ἐπερωτῶντες ὅπως δεῖ ποιεῖν· ἀπεκρίνατο γοῦν ὁ παναγιώτατος διαγνώσει συνοδικῇ καὶ γνώμῃ τοῦ μακαριωτάτου Ἱεροσολύμων κυρίου Σωφρονίου, ὡς οἱ ποιοῦντες τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων ἐν σαββάτῳ καλῶς ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν κυριακῇ ἐπιτελοῦντες οὐχ ἁμαρτάνουσι· καὶ νουθετῶν πατρικῶς παρεκελεύετο παύσασθαι τῶν ἀλυσιτελῶν διενέξεων, καὶ μὴ ἀκαίρως διαταράττειν τῶν εὐδρομούντων τὴν ἡσυχίαν, ἐπιχειροῦντας διόλου χωρίζειν τὴν μνήμην τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως ἀπ' ἀλλήλων· ὁ γὰρ θάνατος τοῖς εὐσεβέσιν ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως καὶ ἐκ θανάτου ἡ ἀνάστασις.

Εἰ δὲ καὶ ἡ ἀποστολικὴ θεόσοφος ἐκκλησία τὰ νοητὰ ἐν τοῖς φαινομένοις μυστήρια ἐν σοφίᾳ διδάσκουσα ἐπὶ τὰς ἡμέρας ἀνήγαγε τὰς μνήμας, καὶ τῶν κεκοιμημένων τὰ μνημόσυνα ἐν σαββάτῳ ποιεῖν εἴωθε, λῆξιν μὲν τῶν βεβιωμένων ἐν σαββάτῳ ὑπογράφουσα, ἀρχὴν δὲ τοῦ ὀγδόου, ὡς μετὰ τὸν ἑβδοματικὸν, τὸν λυόμενον τοῦτον καὶ μηδέποτε ἱστάμενον, τοῦ μὴ λυομένου καὶ ἀεὶ ἱσταμένου αἰῶνος τὴν ἑξῆς ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως ποιουμένη, ἀλλὰ καὶ ταύτην τῇ ἑβδομάδι συντάττει, ἔτι ἐν ἡμῖν ἐνεργουμένην τὴν φθορὰν ὑποδεικνύουσα, οὐδ' ἀμιγῆ, οὐδὲ τελείαν ἔννοιαν τῆς ἀναστάσεως, εἴτουν ἀκαταλύτου ζωῆς, ἀλλ' ἐπ' ἐλπίδι ἔχουσιν· ὥστε ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι, ἐν ἑορτῇ καὶ μνήμῃ τῆς τοῦ Κυρίου ἐκ νεκρῶν ἐγέρσεως ἐπισυντρέχει ἡ μνήμη τῶν ἐν εὐσεβεῖ τῇ πίστει τελειωθέντων ἐπ' ἐλπίδι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, καὶ ἐν τῇ καταπαύσει τοῦ βίου καὶ τῇ μνήμῃ τοῦ σαββατισμοῦ τῶν ἐν εὐσεβεῖ τῇ πίστει κεκοιμημένων, ἐπανατέλλει ἡ μνήμη τῆς ἐκ νεκρῶν τοῦ Κυρίου ἐγέρσεως, καὶ δι' αὐτῆς τῆς κοινῆς ἀναστάσεως· ὥστε οὐκ ἔστιν ἁπλῶς τὸ ἕτερον χωρὶς τοῦ ἑτέρου· διὰ τοῦτο καὶ ἐν σαββάτῳ ἐπὶ τῶν κεκοιμημένων μνήμῃ τῆς κυριακῆς ἀναστάσεως καὶ ἐν τῇ κυριακῇ οὐκ ἀπεικὸς ἐν τῇ μνήμῃ τῆς τοῦ Κυρίου ἐξεγέρσεως, ἀνάμνησις τῶν ἀπὸ βίου ληξάντων ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως διὰ τὴν Κυρίου ἀνάστασιν. Διὰ ταῦτα οὖν ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει, ὅτι οἱ ποιοῦντες τὰ μνημόσυνα ἐν σαββάτῳ καλῶς ποιοῦσι καὶ οἱ ἐν τῇ κυριακῇ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἀναστάσεως ἐπιτελοῦντες οὐχ ἁμαρτάνουσιν· ἀρχὴ γὰρ καὶ μέσον καὶ τέλος τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως ἡ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις ἡ ζωηφόρος καὶ ζωοποιὸς πᾶσιν ἀνθρώποις.

Ἐν δὲ τῷ ἁγίῳ Ὄρει τῆς κοινῆς σχολῆς τῶν ἐπιστημῶν, ἐξ ὅτου ὁ μέγας Εὐγένιος ταύτην παρῃτήσατο, ὑποφθινούσης καὶ τῶν λογιωτάτων διδασκάλων καὶ φιλομαθῶν ἐν Κωνσταν-

τινουπόλει ἔρανον ποιησαμένων ὑπὲρ συστάσεως τῆς κοινολαμποῦς ταύτης λυχνίας, πολλὴν κηδεμονίαν καὶ πρόνοιαν καὶ προθυμίαν ἐπεδείξατο καὶ ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος, καὶ τὸ διδόμενον τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐτήσιον τοῦ ἐπισκόπου Ἐρισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους τῇ σχολῇ αὖθις ἀπέδωκε, καὶ καθ' ἕκαστον ἔτος ἀποδίδοσθαι προσεκυρώσατο· ἠγάπα γὰρ τοὺς ἐναρέτους καὶ διὰ πολλῆς εἶχε τιμῆς τοὺς σοφούς, καὶ τὴν ἐκ τῶν καλῶν μαθημάτων καὶ τῆς σπουδῆς ὠφέλειαν κατώρθωσεν ἂν παντὶ τῷ γένει, εἰ μὴ ἐν δεινοῖς οὕτω καιροῖς τὰ τῆς ἐκκλησίας διέπων, παντοδαπαῖς ἀνάγκαις καὶ χρείαις περιεσπᾶτο.

Ἀλλ' εἰ καὶ αἱ χρεῖαι τῆς ἐκκλησίας πάμπολλαι ἦσαν καὶ αἱ δαπάναι συνεχεῖς διὰ τὸν καιρὸν, καὶ τὰ χρέη τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐπληθύνθησαν εἰς χίλια τάλαντα, ἀλλὰ πάντα συνετῶς καὶ μετὰ φρονήσεως οἰκονομῶν ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος ἔφθασεν ἐπαρκῶν παντὶ τῷ δεομένῳ τῆς κοινῆς βοηθείας, καὶ τὸ κοινὸν χρέος ὑφῆκε μέχρι τῶν ἑπτακοσίων ταλάντων ἐλαττώσας, καὶ ἐπαινετὸς ἦν τῆς καλῆς οἰκονομίας, μάλιστα ἐν τοιούτοις καιροῖς, ὅτε τὰ εἰσοδήματα καὶ αἱ πανταχόθεν ἐκκλησιαστικαὶ εἰσφοραὶ τῶν ἐπαρχιῶν, αἱ μὲν ὠλιγώθησαν, αἱ δὲ πάντῃ ἐξέλιπον· καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐπαινούμενος ἦν, ὅτι οὐδένα κατεβάρυνε τῶν ἀρχιερέων ἢ ἱερέων ἐν ἀπαιτήσεσι, οὐδὲ ἐλύπησε τῶν δεομένων ἐν χορηγίᾳ, ἀλλὰ τοὺς μὲν παρακαλῶν ἑτοίμους εἶχεν εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν, τῶν δὲ καταμαλάσσων τὴν σκληρότητα, συμπαθεῖν τοῖς δεομένοις ἐποίει, ἄλλοις δὲ τοῦ κοινοῦ τὴν χρείαν ὑποδεικνὺς ἐκίνει τούτους εἰς βοήθειαν, καὶ πάντας παντοίως συντελεῖν ἑκόντας τῷ κοινῷ παρεσκεύαζε, πᾶσι πράως ἐντυγχάνων καὶ πατρικῶς ὁμιλῶν καὶ μειλιχίως προσδιαλεγόμενος, ἐν ἁπλότητι καὶ ἀληθείᾳ τὸ κοινὸν συμφέρον διενεργῶν, ἕνα σκοπὸν ἔχων κατὰ θεὸν τοῦ κοινοῦ τὴν ὠφέλειαν· οὐδὲ γὰρ ἠγανάκτει, οὐδὲ κατωργίζετο τῶν ἀπολιπομένων ἐν τῇ κοινῇ συντελείᾳ, ἀλλὰ τῶν μὲν τὴν

ἰδίαν πτωχίαν, τῶν δὲ τοῦ καιροῦ τὴν ἀνάγκην αἰτιώμενος, πράως ἔφερε, παρακαλῶν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐνόντων συμπράττειν τῷ κοινῷ, καὶ μὴ τῆς κοινῆς ὠφελείας ἀμελεῖν· προσαπεπλήρου δὲ καὶ τὸν φόρον τῷ Ὀθωμανικῷ κράτει ὧν ἐπαρχιῶν καὶ μητροπόλεων ἐκράτησαν τὰ ἀήττητα καὶ ἀεὶ νικηφόρα ὅπλα τῶν Ῥώσσων νῦν, ὅτε καὶ διὰ θαλάσσης καὶ διὰ ξηρᾶς κατὰ κράτος ἐνίκησαν τὸν ἐχθρόν, καὶ ὁ μὲν σταυροφόρος καὶ θεοδόξαστος στόλος ἐμπρήσας καὶ καταποντίσας, ὑπαγαγὼν καὶ αἰχμαλωτίσας τὸ πολυπληθὲς καὶ πολύανδρον σμῆνος τῶν Ὀθωμανικῶν πλοίων, κύριος ἐγένετο τοῦ Ἀρχιπελάγους, καὶ πᾶσαν πέριξ νῆσον εἶχεν ὑφ᾽ ἑαυτόν, καὶ θαλάσσης ἐκτὸς Ἑλλησπόντου ἐκράτει· ὁ δὲ ἀρχιστράτηγος κόμης Ῥωμάνσοφος, ὁ ἥρως τοῦ νῦν αἰῶνος, τὸ μέγα θαῦμα τῶν ὁπλομάχων, ὁ φλογώδης κεραυνὸς καὶ ἄληκτος τρόμος τῶν ἀσεβῶν, καταπροπώσας τριάκοντα μυριάδας ἐπιλέκτων Ὀθωμανῶν δι᾽ ὀλίγων χιλιάδων ἀνδρῶν Ῥώσσων, κατεβύθισε καθάπαξ εἰς τὸν Ἴστρον τὸ βαρβαρικὸν θράσος, καὶ παρ᾽ ἑκάτερα τούτου ἔστησεν αἰωνίου δόξης τρόπαια· τότε ἄρα αἵ τε παρίστριοι ἐπαρχίαι, καὶ αἱ ἐν τῷ ἀρχιπελάγει τῆς τυραννίας τῶν Ὀθωμανῶν ἐλεύθεροι ἦσαν καὶ οὐκ ἔτι ὑποτελεῖν φόρους ὤφειλον· ἀλλ᾽ ἵνα μὴ σκανδαλίσῃ τὸν δεινὸν ἀπαιτητὴν ὁ παναγιώτατος, τὸν συνήθη φόρον ἀπεδίδου, μηδὲν παρὰ τῶν ἐκεῖ ἀρχιερέων λαμβάνων, μηδ᾽ ἀπαιτῶν, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐν φρονήσει οἰκονομῶν· διὸ καὶ ὑπερεθαυμάζετο τῆς οἰκονομίας, καὶ τῷόντι ἐπαίνων τῆς ἀρετῆς ἦν ἄξιος.

Οὕτως οὖν καλῶς ᾠκονόμει τὴν ἔξω περιφορὰν τῶν ἐκκλησιῶν ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος· ἐπεμελεῖτο δὲ μάλιστα τῆς ἔνδον καλλονῆς, τῆς ἀκριβείας τῶν ὀρθῶν δογμάτων καὶ θεοπαραδότων μυστηρίων φροντίζων, καὶ τῶν ἀρίστων ἠθῶν τὴν διδασκαλίαν διενεργῶν. Ἐπεὶ δὲ τῇ εὐνοίᾳ τῶν δυναμένων τοῦ γένους ἐνισχύων ἦν ὁ τότε μητροπολίτης Προύσης Μελέ-

τιος, πρωτεύειν λόγῳ καὶ ἔργῳ ἤθελεν, ἤρξαντο καὶ αὖθις παραφύεσθαι σκάνδαλα, τῶν μὲν ἀπαρεσκομένων τῇ τούτου ἀκαίρῳ ὑπεροχῇ καὶ μὴ ἀνεχομένων τοῦ τύφου καὶ τῆς βαρύτητος τοῦ ἀνδρὸς, τῶν δὲ καὶ ἐγκαλούντων καὶ μεμφομένων, οἷς κατ' αὐτῶν εἶπε καὶ ἔδρασε, τῶν δὲ καὶ δεδοικότων, οἷς ἂν κατεπιχειρήσειεν, καὶ λοιδορούντων, οἷς ἐφωράθη προσπταίων· διενοοῦντο οὖν καὶ ἐσκέπτοντο οἱ ἀρχιερεῖς, ὅπως τοῦ οὕτω κοινοπραγεῖν τοῦτον ἐκστήσαιεν, καὶ κατ' αὐτὸν συστείλαντες μηκέτι ἐῷεν ὑβρίζειν, τὸ πολὺ τοῦ βάρους ἀφελόντες, καὶ τὸ περιττὸν τοῦ φυσήματος ἐκκεντήσαντες· καὶ δὴ τὴν σύντομον καὶ προδηλοτάτην ἰόντες, τὸν παναγιώτατον κύριον Σαμουὴλ ἐπεκαλοῦντο διά τε τὴν παροῦσαν χρείαν, καὶ τὴν ἐσομένην ὠφέλειαν· συνίσταντο γοῦν γνωμοδοτοῦντες οἵ τε ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς, καὶ τῶν εὐγενῶν ἀρχόντων καὶ κληρικῶν οἱ πλείους, καὶ ποιήσαντες τὴν ἐκλογὴν κοινῇ γνώμῃ διέθεντο τὰ τῆς νέας πατριαρχείας πρὸς τοὺς κρατοῦντας, παραλαβόντες τοὺς οἰκείους αὐτῷ καὶ συγγενεῖς συνεργούς· ὁ δὲ μαθὼν τὴν κοινὴν ταύτην σπουδὴν καὶ γνώμην περὶ αὐτοῦ, καὶ τὸν ἥσυχον καὶ ἀπράγμονα τοῦ λοιποῦ βίον αἱρούμενος, λαθὼν ἐκρύβη ἐπὶ ἡμέρας· οἱ δὲ ἀναζητήσαντες καὶ εὑρόντες, καὶ τὴν κοινὴν σπουδὴν καὶ γνώμην καὶ ἐκλογὴν μὴ παριδεῖν ἱκετεύσαντες, ἀναγκαίαν καὶ ἀπαραίτητον αὐτῷ τὴν ἀνάληψιν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἀποδείξαντες παρέλαβον ἑκόντα ἀέκοντα καὶ συνοδεύσαντες παρέστησαν τῷ ἀνθυπάτῳ, λαβόντες τὰ συνήθη καββάδια, καὶ ἐπιστρέψαντες εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἀνευφήμησαν τὸ δεύτερον οἰκουμενικὸν, πατριάρχην τὸν παναγιώτατον κύριον Σαμουὴλ τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Νοεμβρίου τοῦ ἑβδομηκοστοῦ τρίτου ἔτους, παραιτησαμένου ἐγγράφως τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τοῦ κυρίου Θεοδοσίου, καὶ ἐγγὺς τοῦ πατριαρχείου ἐν τιμῇ καὶ ἀνέσει καὶ χορηγίᾳ ἐκ τοῦ κοινοῦ τῶν ἐξόδων κατ' οἶκον ἴδιον ἐφησυχάσαντος.

Ἦν δὲ ὁ παναγιώτατος κύριος Θεοδόσιος τὴν πατρίδα

Κρὴς, ἐκ παίδων τὸν μονήρη βίον ἀχθείς· γενόμενος δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι ἡγούμενος ἔν τινι μονῇ καὶ δυσαρεστήσας τῇ μοχθηρίᾳ τῶν κακεντρεχῶν ἐκ τῆς πίστεως ἐκεῖ ἀποστατῶν, ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καταφυγών. Ἐν ταύτῃ δὲ προεστὼς γενόμενος τῆς κατὰ Ἀδριανούπολιν ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ τῆς συνέσεως καὶ εὐλαβείας καὶ ἄλλης αὐτοῦ ἀρετῆς πεῖραν δοὺς καὶ εὐδοκιμήσας, ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους χειροτονεῖται· ἔνθα διὰ πολλῶν χρόνων θεοφιλῶς ποιμάνας τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποίμνιον, πᾶσιν ἦν ἀρεστὸς τοῖς τε ἐκτὸς καὶ ἐντὸς τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ παρὰ πάντων ἐπαινούμενος· ἐπεὶ δὲ ἡ μητρόπολις Θεσσαλονίκης βαρυτάτοις τοῖς χρέεσιν ὑπέπεσε καὶ χηρεύουσα ἦν, καὶ ἀνδρὸς ἐδεῖτο ἐν ἀγαθῇ ὑπολήψει καὶ ἁδρᾷ τῇ χειρὶ οἰκονομήσαντος, ἐκλογῇ δικαίᾳ μητροπολίτης Θεσσαλονίκης γέγονεν· οἰκονομήσας δὲ καὶ τὰ τῆς μητροπόλεως θεαρέστως ἐν ἱκανῷ χρόνῳ καὶ τὰ χρέη ἐλαττώσας, πλείονα εἶχε τὸν ἔπαινον παρὰ τῶν αὐτοῦ ἐπισκόπων καὶ χριστιανῶν ἁπάντων ὑπεραγαπώμενος· ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐντίμως καὶ τὸ εὐθὲς καὶ ἄπλαστον ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς καὶ λόγοις φρονήσεως ἐπιδείξας, πᾶσιν ἀγαστὸς ἦν καὶ περισπούδαστος· διὸ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Μελετίου ἀπὸ φυλακῆς παραιτησαμένου τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, ἐκλογῆς προταθείσης, πάντες κοινῇ γνώμῃ οἵ τε ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς καὶ οἱ εὐγενέστατοι ἄρχοντες καὶ κληρικοὶ τοῦτον πρὸ παντὸς ἄλλου προείλοντο οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἐκλέξαντες· γενόμενος δὲ πατριάρχης ἐν τοιούτοις καιροῖς πᾶσαν ἐξέφυγε ταραχὴν καὶ ζημίαν, καὶ ὡς ἐν βαθυτάτῃ εἰρήνῃ διετέλεσε διενεργῶν τὰ καθήκοντα τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ποιμαντορίᾳ καὶ ἡσύχως καὶ πράως οἰκονομῶν τὰ συμφέροντα μεγάλως ὠφέλησε τὸ κοινόν· ἦν γὰρ συνετὸς καὶ φρόνιμος καὶ βαθὺς τὴν γνώμην μᾶλλον ἢ ἐδόκει· ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς τὸν τρόπον, φιλοδίκαιος, φιλάρετος, φιλάγαθος, ἄτυφος, ἀνεξίκακος,

πραότατος, πᾶσι πατρικῶς ὁμιλῶν καὶ ἀγαθοποιὸς εἶναι μᾶλλον ἢ δοκεῖν θέλων, λαμβάνων ἀλύπως καὶ δαπανῶν εἰς δέοντα, ἑτοιμότατος, φαιδρός, εὔελπις, εἰς θεὸν ἔχων πεποίθησιν ἀγαθήν, ἥσυχος, ἀτάραχος, περὶ πάντων τῶν ἀνηκόντων ταῖς ἐκκλησίαις ἐπιμελῶς φροντίζων· ἠγαπᾶτο γοῦν παρά τε τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἱερέων, καὶ μοναχῶν, καὶ παντὸς τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ διά τε τὴν εὐθύτητα τοῦ τρόπου καὶ λόγων ἁπλότητα, μάλιστα διὰ τὴν ὑψοποιὸν ἰδιάζουσαν αὐτοῦ ταπείνωσιν, καὶ θεοφιλῆ πρὸς πάντας ἀγάπην, καὶ ἐν παντὶ δικαιοπραγίαν καὶ πρὸς τοὺς ἐν ἀνάγκαις φιλανθρωποτάτην συμπάθειαν καὶ εὐεργετικὴν προθυμίαν· διετέλεσεν οὖν ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τέσσαρα ἔτη καὶ μῆνας ἑπτά, καὶ παραιτησάμενος μόνος παρέμεινε τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παροικῶν ἡσύχως, καὶ τὸ λοιπὸν ἐν ἀγάπῃ καὶ τιμῇ παρὰ τῶν ἐφεξῆς διαδόχων τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ τῶν ἐνδημούντων ἁγίων ἀρχιερέων ἐπιβιούς.

Ἀναλαβὼν δὲ τὸ δεύτερον τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ παναγιώτατος κύριος Σαμουὴλ τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ ἑβδομηκοστοῦ τρίτου ἔτους, ὡς εἴρηται, ἐπειρᾶτο κατὰ τὴν συνήθη αὐτῷ μεγαλουργίαν καὶ δραστηριότητα ἐκτελεῖν τὰ ἐπιβάλλοντα τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ἀξίᾳ· καὶ δὴ ἐπιστείλας τὰς ἐγκυκλίους τῆς εἰδήσεως προὐκαλεῖτο πάντας ἀρχιερεῖς, ἡγουμένους καὶ ἁπλῶς τῶν κοινῶν φροντιστὰς ἐπιμελεῖσθαι τῶν καθηκόντων αὐτοῖς, καὶ εἴ τινος δέονται βοηθείας καὶ συνδρομῆς, θαρρούντως ἐξαιτεῖν, ὡς ἑτοίμης οὔσης ἐν πάσῃ κοινωφελεῖ πράξει, πάντων τὰς χρείας εἰς ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος ὡς δυνάμενος ἐκπληροῦν· ἀπεώσατο δὲ καὶ τοῦ κοινοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τοὺς δοκοῦντας φροντιστὰς καὶ κηδεμόνας, καὶ τὸν Προύσης Μελέτιον συνέστειλε, τὴν καλὴν τάξιν τηρῶν, καὶ μηδένα ἐῶν ὑπερπηδᾷν τῶν ἰδίων ὁρίων, καὶ ἑνὶ λόγῳ εἰπεῖν ὡς ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ πατριαρχείας πάντα ποιεῖν ἤρξατο, καὶ τὰς ἴσας περὶ παντὸς ἐδίδου

ἐλπίδας, ἀγαθὴν ὑπόληψιν ἔχων, καὶ εὐνοίας ἀξιούμενος παρὰ τοῦ μονάρχου, ὥστε δυνατὸς εἶναι διενεργεῖν τὸ παριστάμενον· ἀλλ' οὔπω παρῆλθε δίμηνον, καὶ τοῦ βασιλέως τῶν Ὀθωμανῶν Μουσταφᾶ τοῦ γ΄. ζῆν λήξαντος ἰανουαρίου ι΄. τοῦ ἑβδομηκοστοῦ τετάρτου ἔτους, μοναρχήσαντος ἔτη δεκαὲξ καὶ μῆνας σχεδὸν τρεῖς, καὶ διαδεξαμένου τὸ κράτος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀπδουλ-Χαμίτου, εὐθὺς πράγματα εἶχεν ὁ παναγιώτατος κύριος Σαμουήλ, ἐπί τε τῇ ἐναλλαγῇ τῶν νεωστὶ παραδυναστευόντων καὶ τῇ ἀστάτῳ καὶ ἀπαγεῖ τοῦ ἰσχύοντος ἐξ αὐτῶν ἐκδηλότητι· πάντα γὰρ εὐρίπιστα καὶ εὐμετάβλητα ἦν, ἔξωθεν τῷ ἀτυχεῖ αὐτοῖς πολέμῳ μεταρριπτούμενα καὶ ἔσωθεν τῇ γνώμῃ καὶ τῷ τρόπῳ τοῦ μονάρχου μεταβαλλόμενα καὶ πανταχόθεν ἀστατοῦντα. Τούτων οὖν οὕτως ἔτι φερομένων, ἐφρόντισεν ὁ παναγιώτατος τῶν νεωστὶ δυνατῶν παρὰ τὸν νέον δυνάστην τὴν εὔνοιαν ἐπισπάσασθαι, καὶ τοῦ ἔξω ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐπιτρόπου τῆς βασιλείας, καὶ γενικοῦ στρατηγοῦ θεραπεύειν τὴν γνώμην, ἀμελήσας τῶν πρότερον μάλιστα ἰσχυρῶν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ τῆς βασιλείας ἀντικαγγελάριος· ἀλλ' ἐν οἷς ἐδόκει κατὰ λόγον ποιεῖν, ἐν τούτοις ἐσφάλη παρὰ λόγον ἀτυχήσας· προσδεῖ γὰρ πάντως καί τινος εὐκληρίας ἐν ἔργοις· ὁ γὰρ μέγας οὗτος τῆς βασιλείας λογοθέτης οὐχ ὅπως τὴν ἰδίαν ἀρχὴν τετήρηκεν, ἀλλὰ καὶ μείζονα δύναμιν παρὰ τῷ νέῳ βασιλεῖ προσεκτήσατο, καὶ πρακτικὸς ὢν καὶ πανοῦργος ἐν νεαραῖς καὶ ἀδιδάκτοις φρεσὶ τῶν νεωστὶ παραδυναστευόντων, πάντα ἦγε καὶ ἔφερε, καὶ δυσπετήσας τῆς ἐπὶ μικρὸν ὀλιγωρίας ἀδιαλλάκτως ἐπολέμει καὶ δολίως ἀντέπραττε πρὸς τὸν παναγιώτατον· τούς τε γὰρ ἐξ ἡμῶν ἄρχοντας, ὅσοι μάλιστα αὐτῷ προσέκειντο, κατ' αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου ἐξεπολέμωσε, τάς τε πρὸς αὐτὸν ἀγομένας ἐκκλησιαστικὰς χρείας διέστρεφε καὶ τὰς δυνάμεις παρέλυε, καὶ κατελάλει εἴπου ἔτυχε, καὶ ἐβδελύσσετο ὁ βέβηλος τὸ σεμνὸν ὄνομα· τοιούτῳ τοίνυν συμπλακεὶς πο-

νηρῷ δαίμονι ὁ κύριος Σαμουὴλ κατεπάλαιε συνεχῶς καὶ ὡς οὐκ ἄλλος ἀντέτεινε σὺν Ἀθηνᾷ ἀντιτασσόμενος· ἤσχαλλε μέντοι καὶ σφόδρα ἐλυπεῖτο, ὅτι ὁ πονηρὸς τὰ βέλη ἐκ τῶν οἰκείων ἐτοξεύετο, καὶ περινοήσας πάντοθεν τὴν ἀνάγκην, ὡς ἀποστῆσαι οὐκ εἶχε, καίτοι καὶ χρήματα πάμπολλα δαπανήσας, ὀλιγωρεῖν ἐξεβιάζετο, καὶ δυσνοεῖν τῷ ἐπιτρόπω τῆς βασιλείας τοῦτον εἰδώς, ἐκεῖθεν ἀπέβλεπε τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ ἐπελθεῖν τὸν ὄλεθρον· καὶ διαθλήσας ἑξάμηνον, ὅτε ἡ κοινὴ εἰρήνη ὑπέλαμψε, καὶ εἰρηνοποιὸς ὁ ἐπίτροπος ἤρχετο, τότε μᾶλλον ἤλπισεν ἢ συντριβὴν τοῦ σκανδάλου, ἢ ἔλασιν τοῦ κακοῦ δαίμονος· ἀλλ' ἐλπίδες κεναί· διότι καθ' ὁδὸν μὲν ὁ ἐπίτροπος τέθνηκε, καὶ ὁ δυσμενὴς πάντα ἴσχυε καὶ κατεκράτει ὁ πολέμιος, καὶ οἱ συνεργοὶ κατελάλουν ἀνόσια καὶ ἀδίκως συνεκίνουν πάντας, ὥστε διεπράξαντο καὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐξέωσαν αὐτὸν μετὰ ἔτος ἓν καὶ μῆνα ἕνα.

Κατ' αὐτὴν οὖν τὴν δευτέραν πατριαρχείαν οὐδὲν μέγα οὐδὲ τῆς αὐτοῦ φύσεως καὶ μαθήσεως ἄξιον κατώρθωσεν ὁ παναγιώτατος κύριος Σαμουὴλ, ἢ ὅτι πρὸς τοιοῦτον ἰσχυρότατον καὶ πανουργότατον τῶν μεγιστάνων ἀντιτασσόμενος, καὶ ἐν μησὶ δέκα ὑπ' αὐτοῦ δολίως καὶ πολυτρόπως διωκόμενος οὐδὲν φαῦλον ἔπαθε, πάντοθεν ἐκφεύγων τὰς ἐπικαιρείους λαβάς, οἷόν τις πολύτλας ἀθλητὴς καὶ γενναῖος ἀντίπαλος· κατεδαπάνησε μέντοι χρήματα πάμπολλα καὶ κατεβάρυνε τοὺς ἁγίους ἀρχιερεῖς ἔρανον πολυτάλαντον παρ' αὐτῶν συναλίσας, καὶ τελευταῖον ἔδοξεν ἡττηθῆναι καταστρατηγηθεὶς τῇ ἐκλογῇ τοῦ διαδόχου· οὐ γὰρ ἂν περιεγένοντο τῆς κοινῆς εὐλαβείας καὶ ὑπολήψεως τοῦ λαοῦ οἱ τούτῳ διαμαχόμενοι, οὐδὲ βέβαια καὶ συντελῆ ἦν αὐτοῖς τὰ ἐπιχειρήματα, εἰ μὴ τὸν μακαριώτατον Ἱεροσολύμων κύριον Σωφρόνιον ἀναδέξασθαι τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον κατέπεισαν. Τούτου γὰρ διαδεξαμένου τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον μετὰ τὸν Σαμουὴλ, ἐφησύχασαν ἅπαντες καὶ

ἀρχιερεῖς καὶ ἄρχοντες καὶ κληρικοὶ καὶ ὁ εὐσεβὴς λαός, καὶ αὐτὸς οὐκ ἔτι ἀντιπράττειν βουλόμενος ἡσύχως παρῴκησεν εἰς Χάλκην μίαν τῶν Κυανέων νῆσον, ἔνθα μικρὸν ἐπιβιοὺς πρὸς κύριον ἐξεδήμησεν ἀπαλλάξας τοῦ δέους τοὺς αὐτῷ ἀντιπολιτευομένους· διὸ καὶ μετὰ τὴν ἔξωσιν οὐκ ἐπαύοντο καταλαλοῦντες καὶ δι' ἀναφορῶν πρὸς τοὺς κρατοῦντας τὰ χείριστα ἀνοσιωτάτως καταψευδόμενοι, δεδοικότες μὴ καὶ αὖθις ἐπανέλθῃ εἰς τὸν θρόνον καὶ ἀδίκου χειρὸς καὶ γλώττης δίκας ἐκτίσωσιν.

Οὕτως οὖν καταπολεμηθεὶς ὁ παναγιώτατος κύριος Σαμουὴλ ἐξώσθη τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ ἑβδομηκοστοῦ τετάρτου ἔτους· οἱ δὲ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς καὶ εὐγενέστατοι ἄρχοντες καὶ κληρικοὶ συνελθόντες κοινῇ γνώμῃ ἐξελέξαντο οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸν μακαριώτατον Ἱεροσολύμων κύριον Σωφρόνιον, καὶ ἀπελθόντες οἱ πρόκριτοι τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τῆς εὐγενοῦς ὁμηγύρεως προσεκύνησαν, τὴν κοινὴν ψῆφον καὶ γνώμην πάντων καὶ ἐκλογὴν διαγγέλλοντες· ὁ δὲ διαταραχθεὶς ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ καὶ δακρύσας, μὴ ἱκανὸν ἑαυτὸν ὡμολόγει πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπεροχὴν καὶ ἐδέετο πρὸς ἄλλον ἀπιδεῖν, καὶ αὐτὸν ἀπολῦσαι ταύτης τῆς ψήφου, καὶ διαριθμῶν τὰς κεφαλαιωδεστέρας χρείας τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου πρὸς οὐδεμίαν αὐτάρκην ἑαυτὸν ἔλεγε, φύσεως καὶ ἀγωγῆς καὶ τρόπου μὴ λαχὼν πολυπράγμονος· οἱ δὲ προσκείμενοι καὶ ἐκλιπαροῦντες ἱκέτευον μὴ παριδεῖν τὴν κοινὴν ἐκλογήν, ὡς ἀνάγκης ἐπικειμένης καὶ πρὸς τὰς χρείας ἑαυτοὺς αὐτῷ ἔδιδον, ὑποσχόμενοι πάντα ὑπουργεῖν, συνεργεῖν καὶ ἐν ἅπασι χρῆσθαι, ὡς ἂν δέοι, διὰ τὴν κοινὴν ἁπασῶν τῶν ἐκκλησιῶν ὠφέλειαν· ἐπεὶ δὲ κατενόησεν ὡς διὰ πολλοῦ ἐξητασμένη καὶ κοινοπραγὴς ἦν ἡ ἐκλογή, καὶ ἐξειργασμένη ἡ κοινὴ ψῆφος, καὶ ἡ γνώμη ἀνηνεγμένη τῷ κράτει, καὶ ἡ ἀπόφασις ἀπαραίτητος, κατένευσεν ἐπειπὼν γε-

νέσθαι τὸ θέλημα τοῦ κυρίου· μέμνησθε δ' οὖν ὅσα ἤδη ἐτάξατε· οὐ γὰρ ἐμοὶ ἀλλὰ θεῷ τὰς ὑποσχέσεις ἐποιήσατε! Τοίνυν παραλαβόντες αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὶ τῇ ἐφεξῆς εἰκοστῇ πέμπτῃ Δεκεμβρίου, πρώτῃ δὲ καὶ ἀρχῇ τοῦ ἑβδομηκοστοῦ πέμπτου ἔτους, ἀφ' ἧς τῶν σωτηρίων ἐτῶν ἀνατέλλει ἡ κοσμοχαρμόσυνος ἡμέρα, παρέστησαν τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς βασιλείας, καὶ λαβόντες τὰ συνήθη καββάδια ἐπέστρεψαν εἰς τὸ πατριαρχεῖον μετὰ πολλῆς συνδρομῆς τοῦ λαοῦ, καὶ ἀμυθήτου κοινῆς χαρᾶς, καὶ γενομένης τῆς μεταθέσεως ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ὡς νενόμισται, ἀνευφήμησαν αὐτὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην.

Μετατεθέντος δὲ εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἀπὸ Ἱεροσολύμων τοῦ κυρίου Σωφρονίου, ψήφων κανονικῶν γενομένων, κοινῇ ἐκλογῇ, γνώμῃ, συναινέσει καὶ σπουδῇ τῶν ὑπὸ τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιερέων, πρωτοσυγκέλων καὶ ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν καὶ ἁπλῶς ἁπάντων τῶν ἁγιοταφιτῶν ἐκλεχθεὶς προεβιβάσθη εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν τοῦτον θρόνον ὁ πανιερώτατος καὶ θεοπρόβλητος μητροπολίτης Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης κύριος Ἀβράμιος ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ τοῦ ἑβδομηκοστοῦ πέμπτου ἔτους.

Ὁ μὲν οὖν εὐσεβὴς λαὸς ἔχαιρε καὶ ἠγαλλιᾶτο σφόδρα ἐπὶ τῇ μεταθέσει καὶ ἀναρρήσει τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Σωφρονίου ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, λίαν τεθηπὼς ἐπὶ τῇ ἀγλαΐᾳ τῶν αὐτοῦ ἀρετῶν, καὶ ὁρᾷν καὶ ἀκούειν διψῶν καὶ ἐφιέμενος, ἐκπληττόμενος ἐπὶ τῇ συνέσει τῶν αὐτοῦ λόγων καὶ θελγόμενος τῇ αἱμυλίᾳ καὶ ἡδύτητι τῆς διδασκαλίας καὶ παραινέσεως· εἶχον δὲ καὶ οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς χρηστὰς τὰς ἐλπίδας περί τε τοῦ κοινοῦ, καὶ ἐπαρχίας ἑκάστης, καὶ ὅλως εἰπεῖν περὶ πάσης ἐκκλησίας καὶ παροικήσεως, ἀφορῶντες εἴς τε τὸ παντελῶς ἀκτῆμον καὶ τὸ εὐθὲς τοῦ τρό-

που καὶ τὸν ἀπ' ἀρχῆς ἔνθεον ζῆλον τοῦ ἀνδρὸς πρὸς διδασκαλίαν καὶ νουθεσίαν καὶ κατάρτησιν ὁλικὴν τῶν εὐσεβῶν· συνέχαιρον δὲ καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ ἀρχόντων ὅσοι ἄγευστοι ἦσαν τοῦ δολεροῦ κράματος καὶ καθαροὶ τὴν γνώμην καὶ ἄμεμπτοι τὴν προαίρεσιν, καὶ προσεδόκουν ἰδεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ χρηστότερα· διὰ μακροῦ γὰρ ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον οὐχ ἑωράκασιν ἄνδρα τοιοῦτον ὅσιον, ἄκακον, πρᾶον, ἀκτήμονα, διδακτικόν, σοφὸν καὶ ἐπιστήμονα, πάντοθεν διὰ βίου ἀρετῇ συγκεκροτημένον καὶ διόλου ἀπροσπαθῆ, καὶ πάντες εὐλόγως ἤλπιζον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὰ χρηστότερα, δι' ἃ καὶ αὐτὸς ὁ παναγιώτατος κύριος Σωφρόνιος ἐπείσθη ἐνδοὺς τῇ κοινῇ προσλιπαρήσει καὶ τὸ τηλικοῦτον ἀνεδέξατο βάρος πεισθεὶς τοῖς λόγοις καὶ ταῖς ὑποσχέσεσι, μάλιστα τῶν προσκειμένων καὶ ἐκλιπαρούντων ἀρχόντων, συνορῶν τοσαύτην προθυμίαν, σύμπνοιαν καὶ συνδρομὴν πάντων τῶν δυνατῶν καὶ πλουσίων καὶ δόξας ταύτην κατὰ θεὸν καὶ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας εἶναι· ἀλλ' ἔλαθεν ἐμπεσὼν ἐν πονηρῷ ἀμφιβλήστρῳ, καὶ ἑάλω δικτύοις, οἷς καὶ σοφὸς ὢν οὐκ ἠνόησε, καί γε οὐκ ἀπεικός· σοφώτεροι γὰρ οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς ἐν τῇ γενεᾷ αὐτῶν· συνῆκε μὲν οὖν, ἀλλ' ὀψέ, ὅτε πάντοθεν συνεσχέθη, καὶ ἄνευ κακῶν διαρρήξας τὰς σχοίνους αὐτῶν οὐκ εἶχε· οὐδὲ γὰρ ῥᾳδίως ἄν τις ὑπολάβοι τοσούτους εὐσέβειαν ὑποκρινομένους, ὅτε περὶ τῶν συμφερόντων ταῖς ἐκκλησίαις ἡ πᾶσα μέριμνα ἦν, καὶ αἱ ὑποσχέσεις ἐνώπιον θεοῦ· καὶ ταῦτα ἀνέκαθεν αὐτῷ εὐλάβειαν ἐπιδεικνύμενοι καὶ ἀγάπην προσμαρτυροῦντες διεβεβαιοῦντο ἐνόρκως πᾶσαν ἔχειν σπουδὴν διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, ἧς κατὰ θεὸν ἐρῴη καὶ συμπράττειν διακελεύοιτο.

Ὑπὲρ ταύτης γοῦν τῆς κοινῆς ὠφελείας φροντίζοντες δῆθεν, διεῖλον εἴς τε τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἐσωτερικὸν τὴν πατριαρχικὴν διοίκησιν, νέον ἐξευρόντες τὸ σύστημα, καὶ τὸ μὲν ἐσω-

τερικὸν παρῆκαν τῷ παναγιωτάτῳ, τὸ δὲ ἐξωτερικὸν ὡς ἂν εἶπον, καθ᾽ ἑαυτοὺς ἀναλαβόντες οἱ καλοὶ ζηλωταί, ἵνα τῶν περιττῶν ἀπαλλάξωσι τὸν παναγιώτατον, ἐψηφίσαντο καὶ κατέστησαν ἐπιτρόπους τοῦ κοινοῦ ἔκ τε τῶν δημοτικῶν καὶ ἀρχόντων καὶ ἀρχιερέων εἴκοσι, καὶ τούτους ὀνομαστὶ κατεγράψαντο· τοιοῦτον ἄρα διαπλάσαντες ἄγαλμα καὶ διαγράψαντες τὸ ἐφεύρημα καὶ παντοίαις ἔξωθεν εἰς κάλλος ἐπιχρώσαντες ταῖς βαφαῖς, παρέστησαν τῷ παναγιωτάτῳ καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ, αἰτούμενοι τὴν ἀποδοχὴν καὶ καθίδρυσιν καὶ ἰσχὺν παρ᾽ αὐτῶν καὶ κυριότητα. Διημφισβήτουν οὖν οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς καὶ ὑπώπτευον τὸν δούρειον, καὶ ὤκνουν μὲν συγκαταθέσθαι καὶ ἀποδέξασθαι οἱ πλείονες, ἀπειθῆσαι δὲ ἢ διασμιλεῦσαι τὸ κίβδηλον, ἢ περιελεῖν τὴν φενάκην ὅλως οὐκ ἀπετόλμων· οἱ δὲ τὰς ἐκ τοῦ τοιούτου συστήματος ὠφελείας καταλέγοντες καὶ τὴν ὅλην τῆς ἐκκλησίας πλαττομένην βελτίωσιν, πολέμιον τοῦ κοινοῦ καὶ ἐχθρὸν προδηλότατον ἀπεφαίνοντο τὸν διασεῖσαι τοῦτο πειρασόμενον, ἢ ἀπωθῆσαι καὶ μὴ παραδέξασθαι τολμήσοντα, ἐπαπειλοῦντες, ὡς εἴ τις φωραθείη ἐναντιούμενος τούτῳ πολεμίῳ χρήσονται, ὡς προδήλως μαχομένῳ τῷ κοινῷ συμφέροντι. Ἐκ τούτων οὖν διέγνωσαν, καὶ οὐκ ἔτι ἐδίσταζον τί ποτ᾽ ἂν ᾖ τὸ ὑψούμενον ὀχύρωμα, ἀκρόπολιν τυραννίας καθορῶντες· ἀλλ᾽ ἀντισχεῖν τῇ τοσαύτῃ ὀχλώδει ὁρμῇ μὴ δυνάμενοι, τοῦ παναγιωτάτου μὴ συνεξορμῶντος, καὶ τοῦ τότε Νικομηδείας Νικηφόρου καὶ Προύσης Μελετίου καί τινων ἄλλων συναινούντων τοῖς ἀρχιτεκτονοῦσιν ἄρχουσιν, ἄκοντες μέν, πλὴν κακῶς ἐνέδωκαν στέρξαντες καὶ ἀποδεξάμενοι τὰ προβαλόμενα.

Ἐπὶ τούτοις οὖν προέτεινον συγγράψαντες οἱ φαινόμενοι ζηλωταὶ καὶ εἰς ἄρθρα διελόντες συμφωνητικὸν γράμμα, ἐν ᾧ παρῃτοῦντό τινας ἀπαιτήσεις παρὰ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, δηλονότι ἐράνους καὶ συνεισφοράς, ἵνα τι καὶ χαρίζειν αὐτοῖς δό-

ξωσι δελεάζοντες· ἀλλὰ τὴν πᾶσαν δολίως παρ' αὐτῶν ἀφελόμενοι δύναμιν καὶ ἐνέργειαν περιῆψαν τοῖς προχειρισθεῖσιν ἐπιτρόποις, ὡς ἠθέλησαν· τοῦτο δὴ ὑπογράψαντες πρῶτον οἱ ἀρχιερεῖς, προδήλως ἑαυτῶν ἀναξιότητα καὶ ἀμέλειαν καὶ βλακίαν κατηγοροῦντες, παρῃτήσαντο τὴν οἰκονομίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν τοῖς λαϊκοῖς, οὐχ ὡς τοῖς κληρικοῖς ἐπιτρέπουσι, τῆς ἐξουσίας ἀεὶ παρ' αὐτοῖς μενούσης, ἀλλὰ κηδεμόνως τῶν κακῶν προσμαρτυροῦντες ἱκανοὺς διοικεῖν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα, προβεβλημένους ὑπὸ παντὸς τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, καὶ πρόσωπον φέροντας τοῦ κοινοῦ, καὶ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι γενικήν, ἐκ γνώμης καὶ συναινέσεως πάντων, τοῦ τε παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ τῶν θεοπροβλήτων ἁγίων ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἐκλαμπροτάτων καὶ ἐνδοξοτάτων καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ ὑπὸ τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως εὐσεβοῦς λαοῦ· διὸ καὶ τὰς ὑπογραφὰς αὐτῶν ἐν τούτῳ καταστρώσαντες διέθεντο ἐφεξῆς τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ κληρικῶν· καὶ προσκυρώσαντες ταῖς τῶν ἁπάντων ὑπογραφαῖς προσήνεγκον καὶ ἐνεφάνισαν τῷ κράτει ἐκλιπαροῦντες καὶ δεόμενοι, ἵνα λάβῃ τὸ βέβαιον καὶ ἀμετάθετον· ὡς δὲ κατὰ γνώμην κοινὴν καὶ συναίνεσιν παντὸς τοῦ ὑπηκόου λαοῦ γενόμενον, προσεκυρώσατο ἰσχυροποιήσας κρατερῶς ὁ μονάρχης, καὶ κατ' αὐτὸ ἐξέδωκε βασιλικὸν δίπλωμα.

Οὕτως οὖν περιποιησάμενοι ἑαυτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν οἱ ῥηθέντες τοῦ κοινοῦ ἐπίτροποι, ἤρξαντο κατ' αὐθεντείαν πρῶτον μὲν διοικεῖν τὸ χρηματικόν, ἐκθέμενοι φοινικοβαφεῖς κώδικας καὶ νοτάριον ἐπιδείξαντες καὶ ἱερὸν φίσκον ὅ ἐστι κορβανᾶν ἐγκαθιδρύσαντες, καὶ πρόπολον αὐτοῦ καὶ δᾳδοῦχον καὶ θεραπευτὴν ἐκ τῶν ἀγοραίων ἐγκαταστήσαντες, ἀποσεμνύνοντες διὰ τούτων τὸ βῆμα τῆς ἐπιτροπικῆς, ἔπειτα καταγράψαντες ἐκ κωδίκων εἰς κώδικας νέους τὸ χρέος τοῦ κοινοῦ,

ὅπερ τότε μέχρι τῶν ἑπτακοσίων ταλάντων προΐη, ἐζήτουν παρὰ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἁπασῶν τῶν ὑπὸ τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ χρέους τὴν καταγραφήν. Εὐθὺς οὖν ἀνεφύησαν μέμψεις καὶ δυσαρέσκειαι, βίαι καὶ ἐπιτιμήσεις, διαλοιδορούντων τινῶν ἀρχιερέων τοὐπιχείρημα· ἔλεγον γάρ, ὡς πολλαχῶς ἡμῖν οὐ συμφέρει ἵνα πασίδηλος ᾖ ἡ χρηματικὴ τῶν ἐκκλησιῶν οἰκονομία καὶ ἀπηριθμημένη ἡ πρόσοδος· εἰ δὲ κατιδεῖν καὶ ἀριθμῆσαι καὶ ὅλως καταγράψαι ἐπάναγκες, ἀρκεῖ τῷ παναγιωτάτῳ καὶ τοῖς προκρίτοις τῶν ἀρχιερέων ἐπισκέψασθαι καὶ κατά τινας ὅρους καὶ κανόνας διενεργεῖσθαι ἔξωθεν παρὰ τῶν ἐπιτρόπων· ἀρκεῖ γὰρ πάντας εἰδέναι, ὅτι κατάχρεως πᾶσα μητρόπολις, καὶ μὴ προσόδους λογίζεσθαι τὰ παρὰ τῶν χριστιανῶν τοῖς ἀρχιερεῦσι διδόμενα, κἂν πολλὰ κἂν ὀλίγα δίδωται εἰς ἐλεημοσύνην καὶ χρείας αὐτῶν· οἱ δὲ διορισθέντες ἐπίτροποι ἀναλογιζόμενοι, ὅτι τοῦ καιροῦ προϊόντος ἐπαύξῃ τὰ χρέη τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ περὶ τῶν δανείων, ἅπερ ἕκαστος αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων εὐγενῶν καὶ πλουσίων ταῖς ἐπαρχίαις ἐνεχυριάζει φροντίζοντες, βουλόμενοι εἰδέναι ἀπηριθμημένα ἑκάστης ἐπαρχίας τὰ χρέη καὶ στῆσαι τὴν εἰς τὸ πρόσω φορὰν ὑπισχνούμενοι, ἐπέκειντο ἀπαιτοῦντες καταλόγους καὶ τὴν καταγραφὴν ποιοῦντες ἀπαραίτητον, μηδεμίαν βλάβην ἐπιγενέσθαι λέγοντες κἂν ἔκφορα καὶ ἔκπυστα ταῦτα γένηται. Ἴσχυσαν τοίνυν καὶ πάντα τῶν ἐπαρχιῶν τὰ χρέη κατέγραψαν, ἅπερ ἐπιλογισάμενός τις εὕροι ἂν ἀπὸ τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ ἔτους καὶ ἑξῆς μέχρι τοῦ ἑβδομηκοστοῦ πέμπτου, ἐν εἴκοσι πέντε ἔτεσι τριπλάσια ἤ περ ἦσαν γενόμενα· οὕτω χαλεπῇ καὶ πέρα τοῦ εἰκότος ἀμετρίᾳ αἱ ἐκκλησίαι κατεβαρύνθησαν, καὶ τὸ ἱερατικὸν σύμπαν ἐδυστύχησε· διαγνωσθέντος δὲ καὶ καταγραφέντος τοῦ χρέους, ἔδοξε πρῶτον μὲν μηκέτι ἐξεῖναι οἱανδήτινα χηρεύουσαν ἐπαρχίαν καὶ μητρόπολιν τὸν νεωστὶ διαδεχόμενον ἀρχιερέα ἐπιφορ-

τίζειν παρ' ὃ ἔφθασε δέξασθαι καὶ οἰκονομῆσαι τὸν προκάτοχον τῆς ἐπαρχίας χρέος, δεύτερον δὲ ἕκαστον μητροπολίτην καὶ ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἐπίσκοπον κατ' ἔτος ἐκπίπτειν τοῦ ἐπικειμένου χρέους τὸ διορισθὲν ἀνάλογον, ὡς ἂν οὕτω καὶ τῆς ἐπαρχίας ἄνεσίν τινα δεχομένης, καὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἔχειν ὕστερον λαμβάνειν τι εἰς δαπάνην τῶν κοινῶν ἐξόδων.

Κατησχολοῦντο οὖν περὶ τὸ χρηματικὸν, καὶ συνερχόμενοι θαμὰ περὶ κοινῶν φροντίζειν ἐσκήπτοντο οἱ ἱεροὶ ἐπίτροποι, καὶ κατ' ἐξουσίαν ἐπετέλουν τὰ δόξαντα, μικρὰ τῆς ἱερᾶς συνόδου φροντίζοντες· ὁ δὲ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης κύριος Σωφρόνιος, ἀπηλλαγμένος δῆθεν τῆς περιττῆς μερίμνης, μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἀπεωσμένος, ὡς ὕστερον ἐφάνη, τῆς καλῆς στάσεως, ἐμερίμνα περὶ τῶν πνευματικῶν, πανταχῇ ἐπιστέλλων καὶ νουθετῶν, καὶ καθ' ἑκάστην καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ἐν παντὶ τόπῳ διδάσκων· οὕτω γὰρ ἦν διδακτικός, ὥστε ἅπας αὐτοῦ καὶ λόγος καὶ τρόπος ἐν παντὶ διδασκαλία τις ἦν· ἀλλ' ὅσον διέλαμπεν αὐτοῦ ἡ ἀρετή, καὶ ἡ κατὰ θεὸν σπουδὴ καὶ ἐπιμέλεια τῶν ἐκκλησιῶν, τοσοῦτον διέφαινεν ἡ τυραννία, καὶ ἡ μελανία τοῦ ἐγειρομένου συστήματος ἐπεσκότει τὴν ἐκεῖθεν λαμπρότητα, ὡς νέφος ζοφερὸν ἐπισκιάζον ἡλίου αὐγάς· ὁ μὲν γὰρ κοινὸς λαὸς μηδὲν ὑφορώμενος κακόν, ἀποδεχόμενος δὲ καὶ τὰ γιγνόμενα ὡς συμφέροντα, ἵστατο τεθηπὼς τῇ αὐτοῦ ἀκροάσει καὶ θέᾳ, καὶ πολλὰ ἐποίει διδασκόμενος· οἱ δὲ κατάστασιν κοινὴν συνιδεῖν οἷοί τε ὄντες, οἱ μὲν εὐλαβέστεροι ἐσκανδαλίζοντο, οἱ δὲ προπετέστερον ἤρξαντο λοιδορεῖν μυρία καταμεμφόμενοι· συνήλγει δὲ καὶ αὐτός, τῶν ἰδίων κακῶν συναισθανόμενος, καὶ στένων ὠδύρετο, ὁρῶν τὸν βόθρον εἰς ὃν κατέωσαν, καὶ ὡς ἐκ λάκκου τῶν λεόντων ρυσθῆναι ἐδέετο.

Οὔπω δὲ παρῆλθεν ἑξάμηνον, ἐξ ὅτου ἔστη τὸ καλὸν τοῦτο σύστημα, καὶ τῆς τυραννίας τὰς ἀποδείξεις ἱκανὰς παρασχεῖν συνεκίνησεν εἰς ἄμυναν τοὺς ὑβριζομένους ἀρχιερεῖς·

καὶ δὴ συνελθόντες, ἐποδυρόμενοι τῆς κοινῆς συμφορᾶς διαλῦσαι μὲν εὐθὺς οὐκ ἂν εἶχον τὴν δεινὴν σύστασιν· τῇ δὲ νομίμῳ ὁμοψυχίᾳ καὶ συμφωνίᾳ ἀντεμβαλεῖν τῇ τοῦ κακοῦ ῥύμῃ ἀναγκαῖον ἐνόμισαν· συνέθεντο γοῦν γνώμῃ κοινῇ καὶ δικαίᾳ, ὡς εἴ τις ἀτιμία καὶ βλάβη τινὶ ἐξ αὐτῶν τοῦ λοιποῦ παρὰ τῶν ἐπιτρόπων γένοιτο, ὑφωρῶντο γὰρ πλείονα, ταύτην κοινὴν λογιζόμενοι παντὶ σθένει ἀμύνασθαι, ὑπερμαχεῖν τε τῆς συνοδικῆς τιμῆς καὶ δικαιοπραγίας κατὰ τοῦ νέου συστήματος, πάντα εἰ δέοι προϊέμενοι, καὶ θανεῖν ἕτοιμοι ὄντες· ταύτην δὲ τὴν συμφωνίαν καὶ σύμπνοιαν τῶν ἁγίων ἀρχιερέων μαθόντες οἱ ἐπίτροποι ἔστησαν ἐπὶ τῶν ἰδίων ὁρίων, ἄχρις οὗ ἐξευρεθῇ τι δεινότερον· περιβλεψάμενοι δὲ καὶ τὸν Νικομηδείας Νικηφόρον ἐκτὸς τῆς γενομένης συμφωνίας ἰδόντες, τούτῳ χρησάμενοι διέστησαν ἀπ' ἀλλήλων πρῶτον μὲν τὸν Κυζίκου Γεράσιμον καὶ Θεσσαλονίκης Δαμασκηνὸν τοὺς δοκοῦντας ζηλωτὰς τῆς κοινῆς τῶν ἀρχιερέων τιμῆς, καὶ τῆς ῥηθείσης συμφωνίας αἰτίους, ἔπειτα δὲ τοὺς λοιπούς· καὶ οὕτω καταμερίσαντες ὠλιγώρησαν τοὺς πρὸ μικροῦ δόξαντας γενναίους καὶ μεγαλόφρονας.

Μετὰ μικρὸν δὲ βουλόμενοι οἱ ἐπίτροποι εὐπροσωπῆσαι τῷ λαῷ ἔργον εὐσεβείας διαπραξάμενοι, ᾐτήσαντο παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς βασιλείας ἄδειαν, ὅπως τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας ἐπισκευάσωσιν· ὁ δὲ ἐπέτρεψεν, ἀλλ' οὐ κατὰ ἔννομον αὐτοῖς ἐπιθεώρησιν καὶ διαγραφήν, ἀλλὰ διὰ λόγου ψιλοῦ· λαβόντες οὖν τὴν τοιαύτην ἔνδοσιν συνεκαλέσαντο τοὺς κατὰ μέρος τῶν ἐκκλησιῶν ἐπιτρόπους, καὶ τούτους πρὸς τὸ ἔργον διήγειρον, μηδὲν ὀρθῶς ἐπιλογισάμενοι, μηδὲ προσδιορίσαντες, ἢ χρήματά τινα αὐτοῖς ἀνενεγκεῖν εἰς δέον δαπανησόμενα· οἱ δὲ ἀπόλυτον ἄδειαν ἐκλαβόντες οὐχ ὅπως τὰ διερρωγότα καὶ σαθρὰ τῶν ἱερῶν ναῶν ἐπισκευάσαι, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς καλῶς ἔχοντας ἐκ βάθρων καθελόντες βελτίονας ἀνεγεῖραι καὶ μείζονας προετεθύμηντο· καὶ δὴ πᾶς τις συνεκι-

νεῖτο, καὶ τὸν πλησίον παρεζήλου, καὶ ὑπερβαλεῖν περὶ τὸ ἔργον ἐσπούδαζεν· ὥστε ἐξεθρόησαν σύμπασαν τὴν πόλιν τῷ πατάγῳ τῶν φερομένων δι' ἀγυιῶν ξύλων, καὶ ἔπλησαν ἀχθοφορίας λίθων, βησσάλων, ἀσβέστου, τὰς στενωπούς· ἀνῆγε δὲ εἰς τοῦτο καὶ ἔπειθε μηδὲν προσερευνᾷν καὶ ὑφορᾶσθαι ἐμπόδιον, καί τις ἄλλοθεν ψευδὴς ὑπόληψις· ἀκούσαντες γὰρ παρὰ τῶν ἐπιτρόπων ἔχειν τὴν ἄδειαν, τοῦ ἀνοικοδομεῖν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς, δόξαν ξένον τοῦτο καὶ ἄηθες, ὑπέλαβον κατὰ αἴτησιν τοῦ ἁρμοστοῦ καὶ μεγάλου πρέσβεως τῶν Ρώσσων πρίγγιπος Νικολάου Ρεπνίνου ἐπιτρέψαι τοῦτο ἡμῖν τοὺς κρατοῦντας· ἀλλ' αὕτη ἦν δόξα δημώδης καὶ διάκενος, εἴθ' ὑπ' ἀμαθείας τοῦ χύδην ὄχλου, εἴτε ὑπό τινος ἐπιβουλῆς κακεντρεχοῦς ὑπελθοῦσα, καὶ μέγιστα τοὺς φρονοῦντας ζημιώσασα· ὁ γὰρ μέγας ἐκεῖνος ἡγεμὼν, ὁ περίβλεπτος καὶ βαθύνους πρίγγιψ, ὁ τοσαῦτα θαυμάσια ἐν Λεχίᾳ διαπραξάμενος καὶ μεγάλῳ ἐν τῷ στρατῷ διανύσας, ὁ ἀγχίστροφος καὶ πολύβουλος πολιτικὸς καὶ ἀήττητος στρατάρχης, ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος, ὁ φιλογενὴς καὶ φιλάδελφος, ὁ κατιδὼν εὐθὺς καὶ κατασοφισάμενος τὴν ὕπουλον καὶ ἄστατον γνώμην τῶν Ὀθωμανῶν, πῶς ἂν εὐήθως τοὺς ἱεροὺς ναοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπηρεάσειεν, Ρωσσικοὺς ἐπιγράψας ἀκαίρως; τὸ γὰρ αὐτοὺς διὰ μεσιτείας ἀνοικοδομεῖν ἐν εἰρήνῃ, καθελεῖν ἂν εἴη εὐθὺς ἐν πολέμῳ· διὸ τῶν εὖ φρονούντων οὐδεὶς τοῦτο ἐδόξαζε, καὶ διακωλύειν τὴν ὁρμὴν τοῦ λαοῦ ἐπειρᾶτο· ὁ δὲ ὄχλος συλλαβὼν πρόληψιν ἄτοπον, καὶ ἔνδοσιν ἄλογον, ἀδεῶς καὶ ἀσκέπτως τοῦ ἔργου ἐπεχείρησε, καὶ οὔπω μὲν ὀλίγας ἐκκλησίας ἐπιδιωρθώσατο, πλείονας δὲ καθεῖλε, καὶ τὴν ὕλην ἡτοίμασεν· οἱ δὲ δεισιδαιμονοῦντες τῶν Ὀθωμανῶν συστροφὴν ποιήσαντες, λίβελλον ἐπέδωκαν τῷ ἐπιτρόπῳ, προδότην τῆς αὐτῶν θρησκείας λοιδοροῦντες, ὅτι καλλύνει καὶ μεγεθύνει τῶν χριστιανῶν τὰ σεβάσματα, ὃ μηκέτι ἐνεγκεῖν ἠπείλουν· δείσας οὖν τὴν ὁρμὴν τῶν οἰκείων ὁ τῆς βασιλείας

ἐπίτροπος καὶ τὴν διαβολὴν πρὸς τὸν μονάρχην ἐκκλίνων, καὶ ἑαυτὸν ἀθωῶν, συνιδεῖν μὲν ἀπείπατο, καθελεῖν δὲ ἐκέλευσε, καὶ συλλαβεῖν κολασθησομένους τοὺς ἐπισκευάζειν πρῶτον τολμήσαντας.

Τοιαύτης δὲ δοθείσης τῆς προσταγῆς, ὁ μὲν στρατηγὸς περιῄει καθαιρῶν τὰ ἐπισκευασθέντα, καὶ κωλύων καθάπαξ ἐγείρειν τοὺς τῶν ναῶν καταβεβλημένους· οἱ δὲ μεγάλοι ἐπίτροποι ἐκρύβησαν δεδοικότες καὶ τρέμοντες· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς συνελθόντες, ἵνα τὸν λαὸν καὶ τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ὀργῆς ἀπαλλάξωσιν, ἐπὶ τὸν παναγιώτατον μεταθεῖναι τὰς αἰτίας ἐσκέπτοντο, καὶ στῆσαι τὴν ὀργὴν τοῦτον τοῦ θρόνου ἐξώσαντες. Ταύτην οὖν τὴν οἰκονομίαν ἀποστείλαντες τὸν Νικομηδείας Νικηφόρον ἀνήγγειλαν τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Σωφρονίῳ, καὶ παρεκάλουν ἀποδέξασθαι διὰ τὴν τῶν πολλῶν σωτηρίαν, καὶ εἰ δοκεῖ προελέσθαι εἰς τὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου διαδοχὴν τῶν Παλαιῶν Πατρῶν κύριον Γαβριὴλ, ὃν αὐτοὶ ἔκριναν. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ πατριάρχης, ὀψόμεθα, ἔφη, εἰ τούτου χρεία! καὶ ἐξελθὼν τοῦ πατριαρχείου εἴς τινα τῶν συνήθων οἰκίαν, καὶ καλάμου ἁψάμενος ἔγραψεν ἱκεσίαν πρὸς τὸν τοῦ βασιλέως πρωτοσπαθάριον, ὃς μέγα τότε ἴσχυε, δηλώσας, ὡς ὁ πτωχὸς καὶ ὑπόφορος εὐσεβὴς λαὸς περιθαλπόμενος τῇ φιλανθρωποτάτῃ προνοίᾳ τοῦ κραταιοῦ ἄνακτος, ἀναθαρρήσας τῇ δαψιλεῖ ἐκχύσει τῶν πλουσίων αὐτοῦ δωρεῶν τῆς ἀφθόνου εὐτυχίας ἀπετόλμησεν ἐπισκευάσαι τὰ σαθρὰ καὶ διερρηγότα τῶν αὐτοῦ ναῶν· καὶ ἐπεὶ ἀπερισκέπτως καὶ ἄνευ ἐννόμου διαγραφῆς ἐπεχείρησε τὸ τοιοῦτο, καὶ διετάραξε τοὺς ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν ἄρχοντας καὶ τοὺς γείτονας Ὀθωμανοὺς, οἵτινες καὶ ἀγωγὴν ἐκίνησαν, ὠργίσθη δικαίως κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ ὁ ὑπέρτατος ἐπίτροπος· ὅθεν ἐδέετο θερμῶς, ἵνα οἰκτείρῃ τὸ πολὺ γῆρας αὐτοῦ καὶ ῥύσηται αὐτὸν τῶν ἐπαπειλούντων δεινῶν, καὶ σώσῃ τὸν πτωχὸν λαὸν τῆς ἐπικειμένης αὐτῷ ὀργῆς.

Ταύτην οὖν λαβὼν καὶ ἀναγνοὺς ὁ παρὰ τῷ μονάρχῃ ἰσχύων μέγας σπαθάριος, διεμηνύσατο διὰ τοῦ αὐτοῦ εὐσεβοῦς οἰκείως αὐτῷ ἔχοντος τῷ παναγιωτάτῳ, μηδὲν περὶ τούτου πτοεῖσθαι καὶ μεριμνᾷν· καὶ τῇ ἑξῆς, ὅτε ὁ ἐπίτροπος εἰσῄει εἰς τὰ ἀνάκτορα πρὸς παράστασιν τῷ μονάρχῃ, εὐφυῶς τοῦτον παραθαρρύνων, τί ἔδεισας ἔφη, δεδισσόμενος τὸν πατριάρχην Ρωμαίων; ἀπόλυσον οὖν τὸν πτωχὸν γηραιὸν τοῦ δέους, καὶ τὸν ὑπόφορον λαὸν τῆς ὀργῆς· οὐ γὰρ ἁμάρτημα, ἀλλὰ τῆς πρὸς θεὸν εὐλαβείας τὸ ἐπιχείρημα! ταῦτα τοίνυν πυθόμενος ὁ ἐπίτροπος μηδὲν πλέον περὶ αὐτοῦ ὑφορώμενος, καὶ τοὺς ἄλλους τοῦ δέους ἀπήλλαξε, καὶ μηδένα τοῦ λοιποῦ ἐζήτει τιμωρῆσαι τῆς ἀταξίας· διεμηνύσατο δὲ καὶ πρὸς τὸν πατριάρχην εὐθυμοτέρως ἔχειν, καὶ μηδὲν κακὸν ὑπονοεῖν· οὕτως οὖν διὰ μιᾶς ἐπιστολῆς ἀπέλυσε τόν τε τῆς βασιλείας ἐπίτροπον τῆς διαβολῆς, καὶ τοὺς τοῦ κοινοῦ ἐπιτρόπους τοῦ κινδύνου, καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς ὀργῆς, ἑαυτὸν περισώσας ὁ παναγιώτατος Σωφρόνιος.

Ἀλλ' ἐκ τῆς τοιαύτης ἀβουλίας τῶν ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ πολλή τις ζημία ταῖς ἐκκλησίαις ἐπηκολούθησε· πρῶτον μὲν ἔβλαψε τοσαύτας ἐκκλησίας ἀποστερήσας τοὺς χριστιανούς, ὅσας κατέβαλον ἐποικοδομησόμενοι· δεύτερον δὲ ἁπανταχοῦ οἱ Ὀθωμανοὶ διώκοντες τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς ὑπούλως, μάλιστα τὸ ἱερατεῖον, ἀπ' ἀρχῆς ἀφῃροῦντο τὰ μεγαλοπρεπῆ ἱερὰ οἰκοδομήματα ἐπὶ διαφόροις προφάσεσιν, ὥσπερ περίπου τὸ χιλιοστὸν ἑξηκοστὸν ἔτος ἀφεῖλον πάντας τοὺς ἐνδόξους ναοὺς τῶν χριστιανῶν διὰ προγράμματος, εἰς τὸ μηκέτι ἔχειν θολωτοὺς καὶ μολυβδοσκεπεῖς, ταὐτὸν εἰπεῖν περιφανεῖς ἐν ταῖς πόλεσιν, ἀλλὰ χθαμαλοὺς καὶ προσγείους· ἔκτοτε ἀλλ' οὖν οὐκ ἔτι φθονοῦντες τούτοις ἐπεβούλευον, ἀλλὰ καὶ πεσόντας ἀνορθοῦσθαι ἐπέτρεπον καὶ διερρωγότας ἐπισκευάζειν οὐ διεκώλυον· ἀπὸ δὲ τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ἔτους ἑξῆς

οὐκ ἔτι ῥᾴδιον οὐδ' ἐπιδιορθοῦν τὰ διαρρέοντα, ἐπεσκευάζοντο μέντοι μετὰ συνέσεως· ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ τούτῳ ἔτει ἡ τοιαύτη παράλογος τόλμη τοὺς δεισιδαιμονοῦντας ὀτμάνους ἠρέθισε, καὶ ἡ βλακία καὶ δειλία τοῦ ἐπιτρόπου τῆς βασιλείας καθελεῖν τὰ ἐπισκευασθέντα καὶ μηκέτι ἐγείρειν τὰ καταβληθέντα ἐδίκασε, τόλμη ἀνεφύη τῷ βουλομένῳ τῶν Ὀθωμανῶν ἐπηρεάζειν παντί, καὶ μανία λυσσώδης κατὰ τῶν ἱερῶν ἐνέσκηψε γενικῶς· ὥστε ἁπανταχοῦ μὴ στέργειν ἀνοικοδομεῖν καὶ τὰ περίοικα τῶν ναῶν καὶ κελλεῖόν που πάροικον ἱερέων ἢ μοναχῶν, καὶ περιαθρεῖν συνεχῶς καὶ διερευνᾷν τοὺς ναούς, εἴπου ἧλος καινὸς καὶ μετήλλακτο κέραμος, πάντων ἐξουσίαν καὶ τόλμην λαβόντων τῶν δυσσεβῶν καταδιώκειν εἰς βλάβην καὶ μαρτυρεῖν εἰς ζημίαν· τρίτον δὲ κατεζημίωσε τὸ κοινὸν ἡ τοιαύτη τῶν ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ ἀβουλία τοσαύτης δαπάνης, καὶ ὕλην ματαιώσας ἐν τοσαύτῃ πτωχίᾳ τοῦ γένους καὶ ἀνάγκαις τοῦ ἱερατείου.

Κατελάλουν οὖν καὶ ἐμέμφοντο τῆς ἀβουλίας τῶν ἐπιτρόπων ἅπας ὁ εὐσεβὴς λαός, μάλιστα οἱ ἀρχιερεῖς· καί τινες ἀφορμῆς δραξάμενοι εὐλόγου τε καὶ δικαίας, διενοήθησαν καταργῆσαι ἐγκαίρως τὴν ἐπιτροπικήν, δηλοποιήσαντες δι' ἀναφορᾶς τῷ κράτει, ὡς τοιοῦτον ἐπιχείρημα ὑπῆρξεν, οὐ διὰ τόλμην παράλογον τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ διὰ προτροπὴν ἀδιανόητον τῶν προχειρισθέντων ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ, καὶ ἀπάτην ἐθελοψευδῆ, καὶ οὐκ ἂν ἄλλως ἐτόλμησεν ὁ λαὸς καθαιρεῖν καὶ ἐπισκευάζειν τοὺς ἱεροὺς ναούς, εἰ μὴ αὐτῷ εἶπον ἄδειαν λαβεῖν παρὰ τῶν κρατούντων, καὶ εἴπερ ἄρα πειθαρχήσας τῇ ἀρχικῇ ἐνδόσει ἐπεχείρησε τῇ οἰκοδομῇ, δίκαιος ἂν εἴη μηδὲν παθεῖν καὶ προσζημιωθῆναι, καὶ μὴν καὶ τῆς ἀσυνέτου καὶ ἀλυσιτελοῦς ἐπιτροπικῆς ἀπαλλαγῆναι, τῆς συστάσης ἤδη ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ, καὶ κατὰ τὴν ἀνέκαθεν τῶν ἱερῶν διοίκησιν ὑπὸ

μόνων τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῦ πατριάρχου διοικεῖσθαι καὶ διεξάγεσθαι. Ταῦτα μέν τινες διενοήθησαν, εἰς ἔργον δ' ἀγαγεῖν πολλαχῶς διεκωλύοντο, καὶ οὐδὲ εἰς τὸν λαὸν ἐξεφώνησαν· ὁ δὲ τότε Κυζίκου Γεράσιμος ὁ Χῖος θερμότερος ὢν περὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ κατελάλει προπετῶς, καὶ ἐπηπείλει τοιαῦτα διαρρήδην φθεγγόμενος· ὑπηναντιοῦτο δὲ καὶ ἀντέπραττεν αὐτῷ μάλιστα ὁ Θεσσαλονίκης Δαμασκηνὸς, κεχαρισμένα τοῖς ἐπιτρόποις ποιῶν, ἄλλως τε συνορῶν τὸν κίνδυνον καὶ ὑφορώμενος μήπως τὸ μὲν τῆς ἐπιτροπῆς χρῆμα μένῃ, τῶν δὲ ἐπιτρόπων, οἷς ἄλλοθεν δυσμένειαι καὶ μίση τῶν παραδυναστευόντων συγκυρεῖ, θάνατος καταγνωσθῇ, καὶ φονικοῖς αἵμασι μιανθῶσιν· ἐνῆγε δὲ καὶ ἔπειθε, πάντοθεν ἀπερύκειν τῶν δυσαρεστουμένων τὰς προσβολὰς καὶ διαλύειν τὰς συστάσεις κατὰ τῆς νεοπαγοῦς ἐπιτροπικῆς καὶ ὁ Προύσης Μελέτιος, γράφων τότε ἀπὸ τῆς αὐτοῦ ἐπαρχίας καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς ἄλλους, πάντα χαριζόμενος τοῖς λαϊκοῖς ἐπιτρόποις· ἐπηγρύπνει δὲ καὶ πάντα ἐποίει ὑπὲρ τῆς ἐπιτροπικῆς καὶ ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος· ὥστε διὰ πολλῶν οὕτως ἀπεσόβησαν αὐτῶν τὸν κίνδυνον οἱ ἐπίτροποι· ἀπαλλαγέντες δὲ τοῦ τοιούτου ἐπέῤῥωσαν τὴν δύναμιν τῆς ἐπιτροπικῆς καὶ τοὺς ἐνδημοῦντας ἀρχιερεῖς κατέθλιβον, καὶ οὓς ὑφωρῶντο εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν ἀπέπεμπον· ἀπῆλθε δὲ καὶ ὁ Κυζίκου Γεράσιμος δόξας ἑκών· μετεκαλέσαντο δὲ καὶ τὸν Προύσης Μελέτιον, καὶ τοῦ Νικομηδείας Νικηφόρου πρὸς κύριον ἐνδημήσαντος, προεβίβασαν ἀπὸ Προύσης εἰς Νικομήδειαν.

Τὰ μὲν οὖν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως οὕτω διαμερισθέντα, τῷ χρηματισμῷ προσκείμενοι οἱ ἐπίτροποι, καὶ τῶν οἰκείων ὅρων ὑπεραλλόμενοι διετάραττον· ὁ δὲ παναγιώτατος κύριος Σωφρόνιος βουλόμενος συστῆσαι τὴν κοινὴν ἁρμονίαν, διὰ μέσου ἰὼν τὰς ἑκατέρωθεν ἔκ τε τῶν ἐπιτρόπων καὶ ἀρχιερέων ἀπεσόβει καὶ διεκώλυεν ὑπερβολὰς, σπουδάζων ἐκ πάντων τὸ λυσιτελὲς καὶ χρήσιμον· καὶ τὰς μὲν τῶν λαϊκῶν ὁρμὰς κα-

ταστέλλων, τὴν τῶν ἀρχιερέων περὶ τὰ κοινὰ ῥαστώνην κατεμυώπιζε, καὶ τούτων τὴν περὶ τὰ βιωτικὰ ἔκχυσιν περιστέλλων ἐκείνους κοιναῖς χερσὶν ἐπιψαύειν τῶν ἱερῶν διεκώλυε, καὶ κατολιγωρεῖν τῶν ἀρχιερέων ἀπέτρεπεν· ἀλλὰ τὴν ἰσότητα σπουδάζων οὐδετέρους ἐπήρεσκεν· οἵ τε γὰρ ἐπίτροποι εἰς πάντα τὰ σφίσι σπουδαζόμενα συναινεῖν ἐβούλοντο, καὶ μὴ συναινοῦντα διεμέμφοντο, οἵ τε ἀρχιερεῖς μηδὲν παρὰ τῶν ἐπιτρόπων αὐτοῖς ἐπιτιθεμένων παρὰ γνώμην κοινὴν ἀποδέχεσθαι ἤθελον, καὶ στέργοντα ὅσα καὶ ἀποπέμπειν οὐχ οἷός τε ἦν, διελοιδοροῦντο, καὶ ἀμφότεροι ἀπηρέσκοντο ἐν πολλοῖς δυσχεραίνοντες· ὁ δὲ τῆς ἑκατέρων δυσαρεσκείας μικρὰ φροντίζων, ἤσχαλλε καὶ ἐπωδύρετο συνεχῶς· ὅτι ἕκαστος τὸ ἴδιον ἐπιζητεῖ, καὶ τίνα ἄρα πρὸς τὸ κοινὸν χρήσηται; κατεσπούδαζε γοῦν ὡς ἐξ ἀκανθῶν συλλέγειν τὰ ἄνθη εἰς κοινὴν μελιττουργίαν, ἢ ἐκ πολλῶν ἀχύρων τὸν σῖτον ἐπισκέπτεσθαι ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ἅλωνι, καὶ ἀεὶ σύννους ὡς ἐπὶ παγίδων πολλῶν ἐπορεύετο, περισκοπῶν πάντοθεν τὰς χρείας τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν κατάρτισιν εὐθύνων τὴν μέριμναν, τοὺς πρὸς τὰ ῥευστὰ καὶ μάταια τοῦ βίου κεχηνότας καὶ πρὸς τὰς σκιὰς διαπληκτιζομένους ἀλλήλοις δριμέως ἐπιτιμῶν, καὶ ἐλέγχων, καὶ παρερχόμενος συνετῶς, ὁμιλῶν ἀξίως, καὶ πνευματικῶς ἐπαναπαυόμενος τοῖς νήφουσι καὶ ζητοῦσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐν πτωχίᾳ πνευματικῇ καὶ ἐν ὑπομονῇ καὶ ὀλιγωρίᾳ τοῦ κόσμου, καὶ ἐν πραΰτητι πνεύματος καὶ νοὸς καθαρότητι, καὶ ἁπλῶς ἐν σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς ὁ κατὰ Χριστὸν μορφοῦται ἄνθρωπος, παρεμύθει δὲ καὶ τοὺς ἐν ἀνάγκαις καὶ θλίψεσι καὶ διὰ λόγου καὶ διὰ γράμματος, μάλιστα τοὺς καταπολεμουμένους ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας, καὶ τούτων τὴν καρτερίαν θαυμασίως ἐπέτεινε διὰ τῶν θεοπνεύστων λόγων καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν θείων Γραφῶν.

Ἀπέστειλε δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐν Παννονίᾳ ὀρθοδόξους

παραθήγων αὐτῶν τὴν καρτερίαν καὶ παραμυθούμενος καὶ διδάσκων μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ ἐπηρείαις τῶν δυτικῶν, τὴν ἀποστολικὴν καὶ θεοδίδακτον ὁμολογίαν κατέχοντες, καὶ γενναίως ἐγκαρτεροῦντας καὶ διαγωνιζομένους ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς εὐθείας μηδαμῶς ἐκτρεπομένους, εἰδότας, ὅτι διὰ τῆς ὑπομονῆς ἡ πρὸς θεὸν πίστις καὶ ἐλπὶς μαρτυρεῖται, καὶ οἱ καλῶς ὑπομένοντες μακαρίζονται καὶ δοξάζονται παρὰ τοῦ τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦντος θεοῦ. Ἔγραφον γὰρ πρὸς αὐτὸν καταλέγοντες τοὺς ποικίλους πειρασμοὺς καὶ τὰς διαφόρους ἐπηρείας, ἃς φανερῶς καὶ ὑπούλως ἐν πάσῃ τῇ ἐκεῖ παροικίᾳ κατειργάζοντο αὐτῶν οἱ τῆς Ρώμης ναρθηκοφόροι καὶ ὅλως οἱ δυτικόφρονες, ἐπερωτῶντες καὶ περί τινων ἐθίμων, ὅσα ἐκ πολιτικοῦ νόμου αὐτοὺς κατηνάγκαζον διενεργεῖν, ἢ γενόμενα στέργειν καὶ ἀποδέχεσθαι· κατὰ τοῦτον γὰρ τὸν καιρὸν καὶ τοὺς ἀπ' ἀρχῆς κατοίκους ὀρθοδόξους παρηνώχλησαν, καὶ τοὺς προσγενομένους ἔξωθεν ἀπό τε Μακεδονίας καὶ Μυσίας εὐμενῶς πρότερον προσδεξάμενοι, κατεφόβησαν ἐπὶ τὰ καίρια τὰ βέλη καὶ τὰ δόρατα τιταίνοντες οἱ ψυχωλέται κυνηγοὶ τῆς Ρώμης· τῇ γὰρ συνήθει αὐτῶν πανουργίᾳ καὶ δολιότητι κατασοφισάμενοι, τὴν ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ αὐλῇ θεοσέβειαν μικροῦ δεῖν κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἠρέθισαν, διωγμὸν τυρεύοντες· διὸ καὶ ἐνοχλήσεις ἀλλεπαλλήλους περὶ τὴν πίστιν ὑπέφερον καὶ παραλλαγὰς τῶν ἐθίμων εἰσῆγον, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατυπώσεως καὶ κανονικῆς τάξεως μεταστῆσαι ἐπειρῶντο, καὶ ὅλως εἰς καινοτομίαν παρενεγκεῖν ἐσπούδαζον· ἐντεῦθεν ἄρα κατωδυνῶντο μὲν τοῖς παροῦσι κακοῖς, ὑφωρῶντο δὲ χείρονα, καὶ ταῦτα διαγγέλλοντες ἀπωλοφύροντο, καὶ τῶν παναγίων εὐχῶν καὶ σοφῶν παραινέσεων τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐδέοντο γράφοντες.

Ὁ μὲν οὖν παναγιώτατος κύριος Σωφρόνιος ἐσπούδαζε περὶ σωτηρίας ψυχῶν καὶ τῆς τῶν ἐκκλησιῶν εὐσταθείας, καὶ

κατὰ θεὸν ἀγωγῆς· οἱ δὲ προχειρισθέντες ἐπίτροποι ἐφρόντιζον περὶ χρημάτων καὶ δόξης καὶ τῆς ἀκαίρου ἀρχῆς καὶ κοσμικῆς κακοζηλίας· καὶ προῆγον ἐπαύξοντες κατὰ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων τὴν ἐξουσίαν, τοῦτον προελόμενοι ἐνδημεῖν, ἐκεῖνον ἀπωθοῦντες καὶ διώκοντες· ἀπεδίωξαν γοῦν καὶ τὸν Θεσσαλονίκης Δαμασκηνὸν, καίτοι ἔναγχος δόξαντα πρόμαχον, καὶ τὸν Καστορίας Γεννάδιον διὰ λόγων τομότητα κατεσίγασαν, καὶ πάντας κατεφόβησαν· καὶ παραλαβόντες προασπιστὴν συνεργὸν καὶ συνίστορα τὸν ἄρτι προβεβηκότα ἀπὸ Προύσης εἰς Νικομήδειαν Μελέτιον, τούτῳ τὴν ἰσχὺν περιέθεντο καὶ δι' αὐτοῦ ἐποίουν τὰ δόξαντα. Ἥκει δὲ κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν δι' ἀδείας πατριαρχικῆς ὁ Κυζίκου Γεράσιμος· ἐλθόντα δὲ ἐπιστρέψαι εἰς τὴν ἰδίαν ἐπαρχίαν κατεβίαζον οἱ ἐπίτροποι, κοτέοντες μὲν τυχὸν διὰ τὰ προλαβόντα, φοβούμενοι δὲ πάντως τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ καὶ πολυπραγμοσύνην· ὁ δὲ ἀντέτεινε καὶ ἐδικαίου τὴν αὐτοῦ εἰς βασιλεύουσαν ἐπάνοδον διὰ τῆς πατριαρχικῆς ἀδείας, καὶ παρέμεινε διαμαχόμενος, καὶ συνετάραξε μικροῦ δεῖν πάντας, τοὺς μὲν ἀμυνομένους καὶ βοηθοῦντας, τοὺς δὲ καὶ διώκοντας· καὶ νοσήσας ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐκθέρμῳ καὶ συνεχεῖ πάλῃ, καὶ πρὸς τὴν τῶν ἀντιπάλων ὁρμὴν ἥκιστα ἐνδοὺς κατεπολεμήθη τελευταῖον ὑπὸ τοῦ θανάτου, ἐκδημήσας πρὸς κύριον· ἐζημιώθη δὲ τὸ κοινὸν δι' αὐτὴν τὴν παράλογον μάχην πλείονα τῶν ἑκατὸν ταλάντων· καὶ ὅσα γὰρ κατεξώδευσεν αὐτὸς ἀμυνόμενος τῇ ἐπαρχίᾳ χρέος προσέθετο· ὅθεν καὶ ἡ μητρόπολις Κυζίκου πλεῖον ἢ ἄλλοτε ἐδέξατο χρέος· καὶ ἡ μητρόπολις Σερρῶν ταὐτὰ ἔπαθε· καὶ ἑξῆς αἱ λοιπαί, ὅσαι νέον ἐδέξαντο ἀρχιερέα, καὶ ὁ τεθεὶς ὅρος μὴ ὑπερβαρύνειν τὰς ἐπαρχίας τοῖς χρέεσι, φροῦδος καὶ ἀράχνης ἱστός.

Ἐπωδυνᾶτο δὲ ὁ παναγιώτατος κύριος Σωφρόνιος καὶ διὰ τὴν ὀλιγομαθίαν τοῦ ποτὲ ὑπὲρ πάντα τὰ ἔθνη πολυμαθοῦς γένους, μάλιστα δὲ διὰ τὴν ἐπιπολαιομάθειαν τῶν νέων τῆς

μεγάλης ταύτης πόλεως, καὶ ἀποκαταστῆσαι τὴν ἐκλείπουσαν σχολὴν ἐπιστημῶν παρὰ τὸ πατριαρχεῖον βουλόμενος καὶ σπουδάζων ἀπὸ τοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἕκτου ἔτους, μόλις κατὰ τὸ ἑβδομηκοστὸν ὄγδοον τὸ ἔργον ἐξετέλεσε, καὶ ὡς εἰπεῖν ἀνήγειρε ταύτην καὶ ἀνῳκοδόμησε· κατανοήσας γὰρ τὸ βαρὺ τοῦ ἐράνου, ὅνπερ διὰ σιγιλλίου κατὰ τὸ πεντηκοστὸν ἔννατον ἔτος τοῦ παρόντος αἰῶνος συνέθεντο ἐτησίως εἰσφέρειν οἱ ἀρχιερεῖς, αἴτιον γενέσθαι ἐξῆς παντελοῦς ἀμελείας καὶ καθαιρέσεως τῆς σχολῆς, τούτου τριτημόριον ἀπολαβὼν καὶ διὰ νέου σιγγιλιώδους γράμματος διαταξάμενος, εὐμαρῶς καὶ ἀλύπως χορηγεῖν μικρόν τι εἰς σύστασιν τῆς σχολῆς ἅπαντας τοὺς ἀρχιερεῖς συνεκίνησεν· ἐντεῦθεν οὖν οὐ διέλιπον χορηγοῦντες, οὐδὲ παύσονται τῆς προχείρου ταύτης ἐπικουρίας τῶν λόγων, ὅτε καὶ διδάσκαλος παρῇ ἱκανὸς πρὸς διδασκαλίαν ἐπιστημῶν, καὶ τὴν ἄλλην συμπεριφορὰν τῆς πολυπαθοῦς ταύτης οἰκήσεως ἀνεχόμενος· ἐπετίμα δὲ καὶ τοῖς ἐπιβάλλουσι προχείρως διερμηνεύειν ἐν ἄλλαις διαλέκτοις τὰς Γραφάς, καὶ οὐδὲ ἐπέτρεπεν ἄνευ ἀνάγκης μεταφράζειν ἢ εὐχὰς ψελλίζειν ἐν ἄλλῃ διαλέκτῳ, μάλιστα τῇ συμμίκτῳ ταύτῃ Ὀθωμανικῇ· τοὺς μὲν εἰς εἰς βάθος ἑκατέρων τῶν διαλέκτων τὴν δύναμιν ἔχοντας, ἔλεγε γὰρ ὡς ἐργῶδες καὶ σχεδὸν ἀνέφικτον ἀκριβῶς μεταφράσαι, ὥστε σώζειν τὴν ἔμφασιν τῶν ρητῶν καὶ περιόδων, καὶ ἁπλῶς πολλῶν λέξεων, καὶ ἄνευ ἀνάγκης, εἴτουν προκειμένης ὠφελείας ἀκροατῶν, οὐκ ἔξεστι μεταποιεῖν· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς παρὰ τὰς ἑρμηνείας τῶν Γραφῶν, ἃς ἐποίει ἐν διαλέκτοις, ηὔχετο κατ' ἰδίαν ἢ κοινῇ ἀραβικῇ διαλέκτῳ καίτοι ὑπὲρ πάντας ἐπιστάμενος, οὐδ' ἄλλῃ τινι, ἀλλὰ ἑλληνικῇ πάσῃ διαλέκτῳ μηδεμίαν ταύτης προσθείς· τὸν γὰρ μὴ ταύτην εἰδότα, χρῆσθαι ἑτέρᾳ, ἢ πρὸς τὸ μὴ αὐτῆς συνιέντα δι' ἄλλης λαλεῖν ἐπάναγκες, τὸν δὲ εἰδότα ἀναγινώσκειν καὶ συνιέντα ἀκαίρως μέντοι παραψελλίζειν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀλλοτρίας γλώσσης εὐχόμενον,

ἢ ἑρμηνεύοντα, οὐ διὰ χρείαν ἀλλὰ διὰ τύφον λαλοῦντα, ἀπέτρεπε· ἠγάπα δὲ σφόδρα τὸν ἕλληνα λόγον, καὶ πάντας ἤθελε τοῦτον εἰδέναι, διὸ καὶ περὶ σχολείων ἐφρόντιζε.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος οἱ ἀσκηταὶ οὐκ ἐπαύοντο διαφερόμενοι περὶ τῶν μερικῶν μνημοσύνων, καὶ σκάνδαλον ἦν αὐτοῖς τὰ κόλυβα προτιθέμενα ἐν κυριακῇ, ἀνῆλθεν ὁ ὁσιώτατος ἀσκητὴς καὶ διδάσκαλος Βησσαρίων εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐντυχὼν τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Σωφρονίῳ ἀνήγγειλε τὰ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐκθέμενος τὰς γνώμας τῶν ἀντιφερομένων καὶ τὰ τῶν λόγων ἐπιχειρήματα, συνοδικὴν περὶ τούτων διάγνωσιν ᾐτεῖτο εἰς κοινὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν· συνελθόντες οὖν οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὶ καὶ συνδιασκεψάμενοι μετὰ τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Σωφρονίου, συνοδικῇ τῇ διαγνώσει ἔγραψαν αὐτοῖς τὴν προτέραν ἀνανεώσαντες ἀπόφασιν, ὡς οἱ ποιοῦντες τὰ μερικὰ μνημόσυνα ἐν σαββάτῳ καλῶς ποιοῦσι, καὶ οἱ ποιοῦντες αὐτὰ ἐν κυριακῇ οὐχ ἁμαρτάνουσι· τοὺς δὲ ἀντιλέγοντας καὶ ἐναντιουμένους τούτοις, καὶ τὴν ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην τῶν ὁσίων ἀσκητῶν διενοχλοῦντας, καὶ κοινῇ σκάνδαλον ἐμποιοῦντας, ἐπιτιμίοις ὑπέβαλον, ἂν μὴ παύσωνται. Νεωτερικὸν δὲ τὸ ἐφεύρημα, καὶ ξένην καὶ ἀπαράδεκτον τῇ ἀποστολικῇ καὶ καθολικῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ συνοδικῶς ἀπεφήνατο καὶ τὴν εἰκόνα τὴν λεγομένην τῆς ἁγίας Τριάδος· ἐκ γὰρ τῶν λατίνων παρεισέδυ τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ.

Πολυμερὴς οὖν γενομένη ἐκ τῶν ἀντιπεφυκότων ἡ ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ διοίκησις, ὡς εἴρηται, συχνὴν εἶχε τὴν μεταβολὴν καὶ πολυειδεῖς τὰς νόσους· διὸ ὅσον κατ' ἀρχὰς προχειροτέρα ἐδόκει, τοσοῦτον δυσχερεστέρα ἀπέβη, καὶ καθ' ἑκάστην πράγματα παρεῖχε καὶ ἐνοχλήσεις διακενῆς, καὶ πολυμερίμνους φροντίδας τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, μεριμνῶντι περὶ τῆς καλῆς καταστάσεως καὶ κοινῆς ἁρμονίας τῶν ἐκκλησιαστι-

κῶν· ταύτην γοῦν πολλαχῶς πρότερον παθοῦσαν, τέως διετάραττε βαρὺς ἐμπεσὼν ὁ Νικομηδείας Μελέτιος· περιστοιχούμενος γὰρ καὶ ἐπερειδόμενος οὗτος τῇ δυνάμει καὶ εὐνοίᾳ πολλῶν ἀρχόντων καὶ τῶν αὐτῷ προσκειμένων ἐπιτρόπων, πολλὰ ἐποίει καὶ περὶ πολλῶν διηνώχλει τὸν παναγιώτατον κύριον Σωφρόνιον, καὶ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἀποσχοινισθεὶς τούτους κατεφρόνει, τοὺς δὲ κοσμικοὺς ἐθεράπευε, κεχαρισμένα αὐτοῖς πάντα ποιῶν· διὸ οἱ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς κατολιγωρούμενοι ὑπ' αὐτοῦ καὶ περὶ πλειόνων θλιβόμενοι, συνίσταντο καὶ συνεκινοῦντο κατ' αὐτοῦ· καὶ δὴ συνόδου γενομένης ὁμοθυμαδὸν κατήλεγξαν αὐτοῦ τὸ ἔκτροπον καὶ παράφορον καὶ ὑπεροπτικὸν καὶ ἀλαζονικὸν καὶ ἐπιζήμιον, ἐπαπειλοῦντες παντελῆ αὐτοῦ καταστροφήν, εἰ μὴ τοῦ λοιποῦ παύσῃ, τὴν δικαίαν τάξιν τηρῶν καὶ ἐν ἰδίοις ὅροις ἐμμένων· ἐκ τούτου οὖν ἐρράγη προφανῶς τὸ κοινὸν σύστημα· καὶ οἱ μὲν τοὺς ἀρχιερεῖς δικαιοῦντες, ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῆς συνοδικῆς εὐνομίας ἵσταντο· οἱ δὲ τὸν Νικομηδείας περιέποντες καὶ φιλοῦντες ὑπὲρ αὐτοῦ πάντα ἔπραττον, καὶ τὴν ἐπιτροπικὴν συνιστῶντες τοῦτον ἐμεγάλυνον καὶ ὑπερύψουν· ὁ δὲ παναγιώτατος Σωφρόνιος ἀποστρεφόμενος τὸν τύφον καὶ τὴν ἔπαρσιν τοῦ Νικομηδείας, τοὺς βαρυνομένους καὶ καταβοῶντας ἀρχιερεῖς ἐδικαίου καὶ καταπεσεῖν ἤθελε· κατανοήσας δὲ κατάφρακτον αὐτοῦ τὸ ὀχύρωμα καὶ τὴν ἐπιτροπικὴν συμμορίαν ὑπεργινομένην τῶν ἀρχιερέων, τὴν ἐπομένην κατ' αὐτῶν βίαν καὶ τὰς ἐπιζημίους ἐκ δυσμενείας ὁρμὰς ἀποτρέψαι ἐφρόντιζε, δίκαιον μὲν ἡγούμενος τὸ ἐπιχείρημα, ἄκαιρον δὲ εὑρὼν καὶ τοῖς ὅλοις ἐπιβλαβές· διὸ καλῶς οἰκονομήσας καὶ πολλὰ διενεργήσας καὶ ἐπειπών, καθησύχασε τὸν σάλον, ἀβλαβεῖς συντηρήσας τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ εἰρήνην αὐτοῖς διαπραξάμενος.

Ηὔξησαν δὲ τὰ χρέη τοῦ κοινοῦ, διότι πολλὰ κατεξώδευον οἱ ἐπίτροποι· καὶ ἐπεὶ ἐράνους καὶ συνεισφορὰς ἀπαιτεῖν

ἀπεῖπόν ποτε, καὶ προσεπαύξειν ἄνευ εὐλόγου αἰτίας τὸ κοινὸν τῆς ἐκκλησίας προσόχθισμα ᾐσχύνοντο, ἤθελον δὲ καὶ πολλοὺς τῶν ἀρχιερέων ἀποπέμψαι εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας, ἵνα μὴ ἐγγὺς ἀνθισταμένους τῷ αὐτῶν συστήματι ἔχωσι, καὶ ἔργα κοινωφελοῦς ἐπιδεῖξαι προνοίας, ἐπινοοῦσί τι δῆθεν συμφέρον, καὶ διενεργήσαντες κατορθοῦσιν, ὥστε ὁρισμὸν δικαιοπραγίας ἀπολυθῆναι τοῦ κράτους, πρὸς πάντα ἡγεμόνα καὶ σατράπην, κριτήν τε καὶ ἄρχοντα ὑπὲρ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ καὶ τῶν μητροπολιτῶν· τοῦτον οὖν ἐξέδωκεν ὁ κράτιστος μονάρχης φιλανθρωπευόμενος, ἐν ᾧ διεκελεύετο σφοδρῶς ἐπιτάσσων πάντα ἄρχοντα ἀπέχειν καθάπαξ τῆς πρὸς τὸν ὑπόφορον Ρωμαῖον καὶ τοὺς αὐτῶν μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους οἱασοῦν βίας τε καὶ ἀδικίας καὶ ἄλλης διενοχλήσεως, περιθάλποντας καὶ συντηροῦντας ἐπιμελῶς ἐν ἀνέσει καὶ εὐνομίᾳ, ἐπαπειλῶν, ὡς εἴ τις φωραθείη ταύτην τὴν βασιλικὴν προσταγὴν ἀθετῶν καὶ παραβαίνων, καὶ τὴν ἔννομον δικαιοσύνην μὴ συντηρῶν, καὶ βίαν τινὰ καὶ ἁρπαγὴν ἐπιφέρων τῷ γένει τῶν ὑποφόρων Ρωμαίων, ἢ τοὺς μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους αὐτῶν οἱῳδήποτε τρόπῳ ἐπηρεάζων καὶ ἐνοχλῶν καὶ κωλύων διενεργεῖν τὰ ἐπιτετραμμένα αὐτοῖς καὶ παραλόγως χρήματα ἀπαιτῶν, οὗτος τῆς δικαίας ὀργῆς καὶ τιμωρίας οὐκ ἂν ἐκφύγοι· τοιαῦτα οὖν ἔγγραφα βασιλικά, πλήρη φιλανθρωπίας καὶ δικαιοπραγίας, ἀπελύθησαν εἰς πᾶσαν ἐπαρχίαν· ἀπέβη μέντοι τοὐναντίον ἢ προσεδόκησαν οἱ ἐπίτροποι· οἱ γὰρ κατὰ τόπον κριταὶ καὶ ἄρχοντες ἐξηγριώθησαν κατὰ τῶν ἀρχιερέων, ὑπολαβόντες ἀναφορὰς κατ' αὐτῶν πρὸς τὸ κράτος ἀνενεγκεῖν, δι' ἃς τοιαῦτα ἐξεδόθη τὰ προστάγματα, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν λόγοις κατήλεγχον διὰ τί μηδὲν παθόντες κακὸν καταβοῶσιν αὐτῶν πρὸς τὸν ἄνακτα, πολλοὺς δὲ καὶ ἐζημίωσαν χρήματα πρόστιμον συκοφαντίας ἐπιβαλόντες· ἀλλ' εἰ καὶ μηδενὶ ὠφέλησε τὸ τοιοῦτον ἐπινόημα, ἤρκεσε μέντοι τὰ ἄλλως ἀναλωθέντα τοῦ κοινοῦ χρήματα διὰ ἴδια

πάθη καὶ διαφέροντα, ὡς ὑπὲρ τοῦ τοιούτου κοινοῦ συμφέροντος δαπανηθέντα ἐπιλογίσασθαι, καὶ ὡς δῆθεν προφάσεως ἁπάσης ἀναιρεθείσης καὶ γενικῆς παρούσης εὐνομίας, κατεβιάζοντό τινας τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων, οὓς ὑπώπτευον ἀπαρέσκεσθαι τοῖς πραττομένοις, εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀπελθεῖν ἐπαρχίας.

Ὁ μὲν οὖν Νικομηδείας Μελέτιος ἦγε καὶ ἔφερε πάντα, παρωθῶν καὶ κατολιγωρῶν τοὺς συναδέλφους ἀρχιερεῖς, τοῖς κοσμικοῖς προσκείμενος· ὁ δὲ παναγιώτατος κύριος Σωφρόνιος ὑπὸ τυραννίαν ὑποπεσὼν κατωδυνᾶτο καὶ ἔστενεν, οἴκτιστα πάσχων καὶ πολὺν ἔχων τῶν λογισμῶν τὸν θόρυβον· κατανοῶν δ' ὡς οὐκ ἂν ἄλλως τῆς τοιαύτης τυραννίας ἀπαλλαγείη, εἰμὴ διὰ βιαίας καταφορᾶς καὶ δημεγερσίας, συνεννοῶν δὲ καὶ τὸν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοῦ ὅλον βίον ἥσυχον ἐν πραότητι καὶ εὐαγγελικῇ ἀνοχῇ, ἵνα μὴ τὸν ἴδιον χαρακτῆρα διολέσῃ τῆς τυραννίας τὴν ὕβριν ὑπέφερε· πλὴν καθ' ἑκάστην δυσφορῶν καὶ ἀνιώμενος ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις, τῆς βαρυτάτης δυσθυμίας τὴν πικρίαν ἀποπτύειν εἰς πρόσωπον τῶν βιαστῶν ἠναγκάζετο, ἀπελέγχων τὰς παραλόγους αὐτῶν ὁρμὰς καὶ τυραννικὰς βίας καὶ ἄδικα ἐπιχειρήματα· ἐν τοιούτοις οὖν διαγωνιζόμενος μετὰ πέμπτον ἔτος κατεβαρύνθη, καὶ πρὸς τέλος τοῦ βίου ἀπέκλινε, καὶ μικρὸν νοσήσας, καὶ μηδὲ βραχὺ τῆς ἀρετῆς ὑποχαλάσας τὸν τόνον, κατέκειτο αἰνῶν καὶ δοξάζων ἀπαύστως τὸν κύριον, καὶ τοὺς προσιόντας ἀποδεχόμενος καὶ εὐλογῶν· συνέτρεχον γὰρ ἀρχιερεῖς, ἄρχοντες, πολὺς ὁ εὐσεβὴς λαὸς ἐπὶ ἡμέρας, λαμβάνοντες τὰς εὐλογίας αὐτοῦ· τῇ δὲ ὀγδόῃ ὀκτωβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ σωτηρίου ἔτους, ἀφ' ἑσπέρας εὐλογήσας τὸν θεὸν τὸν λυχνικὸν ὕμνον ᾄδειν προσέταξε, καὶ μεθ' ὥραν πάλιν εὐλογήσας τὸν θεὸν καὶ προσεύχεσθαι τοὺς παρευρεθέντας παραγγείλας, μετὰ μικρὸν πρὸς κύριον φαιδρῶς ἐξεδήμησε, τὸν οἰκουμενικὸν διϊθύνας θρόνον πέντε ἔτη καὶ μῆνας ἐννέα καὶ ἡμέρας δεκατέσσαρας.

Ἦν δὲ ὁ παναγιώτατος κύριος Σωφρόνιος τὴν πατρίδα Δαμασκηνός, ἐκ παίδων τὴν καλὴν ἀγωγὴν καὶ μάθησιν ἐν Ἱεροσολύμοις παιδευθείς· εὐδοκιμήσας δὲ κατά τε δύναμιν λόγου καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν, Χαλυβῶνος ἤτοι Χαλεπίου μητροπολίτης χειροτονεῖται· πολλοὺς δὲ διωγμοὺς καὶ ποικίλας ἐπιβουλὰς παρὰ τῶν λατινοφρόνων καὶ μισιοναρίων δεξάμενος, τέλος καταπολεμηθεὶς ἐκεῖθεν ἀπέδρα, καὶ μὴ δυνάμενος ἐπανελθεῖν παραιτεῖται· παραιτησάμενος δὲ ταύτην μητροπολίτης Πτολεμαΐδος ὑπὸ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ψηφίζεται, καὶ ταύτην παραδέχεται, ἴδιον ἔργον τὴν διδασκαλίαν καὶ ἑρμηνείαν τῶν θείων Γραφῶν ποιούμενος· ἐκεῖθεν δὲ ἀνελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἱκανὸν χρόνον ἐνδιατρίψας, καὶ ἐπ' ἐκκλησίας τὸν εὐαγγελικὸν λόγον διακηρύξας καὶ εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην κοινὴν προσκτησάμενος, τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Ἐφραὶμ πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, κοινῇ γνώμῃ πατριάρχης Ἱεροσολύμων προβιβάζεται· διϊθύνας δὲ σχεδὸν πέντε ἔτη τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων, ἐντεῦθεν μετατίθεται εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοῦτον βραχύ τι ἔλαττον τῶν ἓξ ἐτῶν διϊθύνας, ἐκ τούτου πρὸς κύριον ἐξεδήμησεν. Ἦν δὲ ἔκ τινος κώμης τῶν περιοίκων τῆς Δαμασκοῦ, ἀλλ' ἐκ γονέων καλῶν κἀγαθῶν, ἄνωθεν εὐσεβῶν· διὸ καὶ εὐφυὴς καὶ ἀγχίνους καὶ ἐκ πρώτης βαλβῖδος τοῦ ζῆν εὐμαθής, γενναῖος, εὐσταθής, φιλοπονώτατος· ὅθεν τὰ ἐγκύκλια διδαχθεὶς ἐν Ἱεροσολύμοις, προσχὼν ταῖς ἱεραῖς Γραφαῖς ἀπεμάξατο ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῶν θείων λόγων τὴν ἡδύτητα, τὴν δύναμιν, τὸν νοῦν τοῦ θείου πατρὸς Χρυσοστόμου, καὶ εἰς βάθος εἰσέδυ τῶν Γραφῶν· ἐκ δὲ τῆς διδασκαλίας τῶν θείων πατέρων, καὶ τοῦ ζήλου καὶ τῆς μιμήσεως τῶν πρακτικῶς ἐναρέτων, διατυπώσας καὶ καλλύνας τὸ ἦθος, ἀρετῶν ἔμψυχον διέπλασεν ἑαυτὸν ἄγαλμα· οὐδὲν γὰρ παρῆκεν ἄκοσμον, καὶ ἀτημέλητον, οὐ σχῆμα, οὐ βλέμμα, οὐ κίνημα, οὐ στάσιν, οὐ κατάκλισιν·

λόγος δὲ πᾶς ἦν αὐτῷ ἅλατι ἠρτυμένος, περιβολὴ πενιχρὰ ἀλλ' εὐσταλής, πρόσωπον ἱλαρώτατον καὶ περικεχυμένον τῆς ἔσωθεν γαλήνης τῇ χάριτι· προσοχὴ αὐτῷ διηνεκής, ἀπόκρισις ἀεὶ εὔστοχος, ἄπλαστος βίος, ἀληθὴς ταπείνωσις, ἀγάπη εἰλικρινής, ἐγκράτεια διηνεκής, σωφροσύνη ὁλική, ἀπροσπάθεια βίου, ὀλιγωρία κόσμου, ἀκτημοσύνη παντελής, μελέτη συνεχής, προσευχὴ ἀκατάπαυστος, πίστις καὶ ἐλπὶς εἰς θεὸν τελεία, δι' ὧν συνήθροισε τῶν τε ὀνομαστῶν καὶ ἀκατονομάστων ἀρετῶν τὴν φαιδρότητα καὶ δύναμιν· εἰ δὲ καὶ ἐν τῇ πατριαρχείᾳ αὐτοῦ καὶ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν τινας καὶ τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν οὐκ εὐχαρίστησε, πρόδηλον ἐν οἷς ἀπηρέσκοντο· μικρὰ γὰρ ἡγεῖτο καὶ ὡς περὶ μικρῶν τῶν χρημάτων ἐφρόντιζεν, οἷς ἀρέσκονται τεθηπότες οἱ πολλοί· ἀλλ' οὗτος διὰ βίου τὴν ὄντως ἀρετὴν ζηλώσας καὶ κατορθώσας εὐστόχως, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ διδάξας μέχρι πνοῆς ἐσχάτης· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῆς κλίνης κατακείμενος ἔλυσε τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, ἢ μεθῆκε τὸ ἱμάτιον· φαιδρὸς ἐν ὕμνοις πρὸς κύριον ἐξεδήμησε, καὶ πλεῖον ἀφῆκε τὸ θαῦμα, τὸν πόθον τὴν μνήμην τοῖς εἰδόσι θαυμάζειν ἀνδρὸς ἀρετήν, παμπληθοῦς γενομένης τῆς συρροῆς τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, καὶ λίαν ἐνδόξου καὶ περιφανοῦς τῆς ἐξόδου, καὶ φαιδροτάτης τῆς πανηγύρεως ἐν ᾠδαῖς καὶ ὕμνοις ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀσωμάτων κατὰ τὸ Μέγα Ρεῦμα, ὅπου κατέθεντο τὸ τίμιον αὐτοῦ λείψανον.

Ἐπὶ δὲ τὸν ἱερὸν αὐτοῦ τάφον συνετέθη μοι καὶ τὰ ἑξῆς ἐπιτύμβια,

Τύμβος θεσπεσίου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου
Ἐξ Ἱερουσολύμων, Σωφρονίου πραέως,
Οὗ γενεὴ μὲν Δαμασκός, σοφίη δέ κε θείη
Καὶ ἀρετὴ πᾶσα, ἠύγασε γῆς πέρατα.

Χρονολογικόν.

Ἰδοὺ δὴ νῦν, σὺ δ' ἀρίθμει.

Ἕτερον.

Δαμασκὸς γενεὴν φαίνει, σοφίην δὲ τά τ' ἔργα
Οὐκ Ἀσίη μούνη, πείρατα πάντα γέης
Σωφρονίου τοῦ πραοτάτου θείου πατριάρχου
Τοῦ οἰκουμενικοῦ ἐξ Ἱερουσολύμων,

Χρονολογικόν.

Οὗπερ καὶ τόγε δὴ σῆμα ἐνθάδ' ὁράεις.

Ἕτερον.

Ἐξ Ἱερουσολύμων οἰκουμενικὸς ἐπιλάμψας,
Ἐνθάδε ὡς φωστὴρ Σωφρόνιος κατέδυ.

Ἕτερον.

Ἐνθάδε Σωφρονίου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου
Καὶ κόνις αὐγάζει μαρμαρυγὴν ἄφατον·
Κείνου τοῦ μεγάλου ἐκ Δαμασκοῦ φωστῆρος,
Τοῦ οἰκουμενικοῦ ἐξ Ἱερουσολύμων.
Ἠέλιος γὰρ θ' ὡς κεῖνος κατὰ πείρατα γαίης
Λάμψας θεσπεσίως κάλλεσι τῶν ἀρετῶν,
Ἐξ ἀδύτου νῦν τηλαυγεῖ κατ' Ὄλυμπον ἀΐξας,
Πᾶσιν ἀπαυγάζων θέσκελον ἀστεροπήν.

Χρονολογικόν.

Λάαν ἀγλαὸν ἔτος ἦγ' ἐπὶ τύμβον.

Ἕτερον.

Δαμασκός, Χαλυβών, Πτολεμαΐς, Ἱερουσαλήμ,
Τί δὲ λέγω; πᾶσα λῆξις ὑφ' ἠελίῳ
Στίλβει Σωφρονίου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου
Ἐν σοφίᾳ, ἀρετῇ, ἔν τε θυηπολίῃς,

Χρονολογικόν.

Οὗ ἱερὰ κόνις ὑπὸ λίθον πέλει.

Ἕτερον.

Θεσπεσίως ἀρεταῖς ἐπιλάμψας ὕψος ἐπ' ἄκρον
Τοῦ οἰκουμενικοῦ ἐξ Ἱερουσολύμων,
Ἐνθάδε Σωφρόνιος λίπε χοῦν κατ' Ὄλυμπον ἀΐξας·
Εἰ θνητὸς κεῖνος τἄλλα γὰρ οὐράνιος.

Χρονολογικόν.

Ἀγλαὸς δὲ λίθος ἠδὶ καθ' ἱερὸν τύμβον.

Ἕτερον.

Οὐκ ἔτ' ἄρ' ἐκ θώκου Πτολεμαΐδος, οὐ Χαλυβῶνος,
Οὐχ Ἱερισολύμων, οὐδ' οἰκουμενικοῦ
Ἔνθεν ἀΐξας γάρ, τηλαυγεῖ νῦν κατ' Ὄλυμπον
Σωφρόνιος φωστὴρ εὐσεβίης ὁ μέγας,

Χρονολογικόν.

Οὗ τόδ' ἄρα τελεῖ ἱερὸν σῆμα.

Ἕτερον.

Σῆμα τίνος; θείου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου
Ἐξ Ἱερουσολύμων, θεσπεσίου ἀρεταῖς,
Σωφρονίου ἄρα τοῦ ἐκ Δαμασκοῦ, ὃς ἀπ' ἄκρου
Πείρατα γαίης πάντ' ηὔγασεν ἓξ ἔτεα.

ΜΕΡΟΣ Δ'.

Τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Σωφρονίου τῇ ὀγδόῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ σωτηρίου ἔτους πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, συνελθόντες οἵτε ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ εὐγενέστατοι ἄρχοντες καὶ κληρικοὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, συνδιασκεψάμενοι κοινῇ γνώμῃ καὶ ἐκλογῇ νομίμῳ ἐξελέξαντο

ψηφίσαντες οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸν μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν κύριον Γαβριὴλ, καὶ δόντες ἀναφορὰν τῷ κράτει ᾐτήσαντο καὶ ἔλαβον ἐπ' αὐτῷ βασιλικὸν ὁρισμόν· ἀπέστειλαν οὖν πρὸς αὐτὸν τά τε τῆς ἐκκλησίας γράμματα δηλοποιοῦντες τὴν κατὰ νόμον κοινὴν ἐκλογὴν καὶ ψῆφον ἐπ' αὐτόν, καὶ τὸν βασιλικὸν ὁρισμόν, προσκαλοῦντες κοινῶς εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν οἰκουμενικὸν θρόνον· ὁ δὲ δεξάμενος τὰ γράμματα παρά τε τῶν σταλθέντων τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς, καὶ τῆς ὑψηλῆς Πόρτας, καὶ ἐνιδὼν τὴν ἐπ' αὐτὸν ἐκλογὴν καὶ κοινὴν ψῆφον, καὶ ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῷ ἀδοκήτῳ τῆς τοιαύτης προσκλήσεως, ἐκφυγεῖν μὲν οὐκ ἠδύνατο, ἠγωνία δὲ ἐπὶ τῷ μεγέθει τοῦ πράγματος, καὶ οὐκ ἐτόλμα ἀποδέξασθαι· συνορῶν δὲ ἐκτετελεσμένην τὴν ψῆφον καὶ ἐκπεφασμένον ἐπ' αὐτὸν τὸν βασιλικὸν ὁρισμόν, μετὰ πολλὴν τὴν ὥραν ἐπειπὼν, γενέσθω τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀπεδέξατο τὴν κοινὴν ψῆφον καὶ ἐκλογήν, καὶ συνταξάμενος τοῖς ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ ἀγαπητοῖς τέκνοις διὰ πολλῶν ἀμοιβαίων δακρύων ὁδοῦ ἥψατο, καὶ ἐντίμως διὰ τῶν μεταξὺ ἐθνῶν δεξιούμενος ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους ἡγεμόνων, ἀνελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν παρέστη τῷ τῆς βασιλείας ἐπιτρόπῳ μετὰ τῶν ἐνδημούντων ἁγίων ἀρχιερέων τῇ δεκάτῃ δευτέρᾳ τοῦ ἑξῆς μηνὸς Δεκεμβρίου, καὶ παραλαβόντες τὰ συνήθη καββάδια ὑπέστρεψαν ἐνδόξως εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ γενομένου κανονικῶς διὰ μεταθέσεως τοῦ προβιβασμοῦ ἐν τῷ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου, ἀνευφήμισαν αὐτὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην.

Ὁ μὲν οὖν παναγιώτατος κύριος Γαβριὴλ διαδεξάμενος τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον διὰ κοινῆς ἐκλογῆς καὶ ψήφου, ὡς εἴρηται, καὶ εὑρὼν τυραννουμένην τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν, ἐδυσχέραινε μὲν εὐθύς, ἐπεμελεῖτο δὲ ὡς εἶχε τοῖς τε ἀρχιερεῦσι ποιεῖν τὰ δίκαια, καὶ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν φροντίζειν τὰ ἀνήκοντα, καὶ τοὺς βιαστὰς ἐθεράπευε, πράως καὶ ἱλαρῶς

ἀνεχόμενος τῆς βαρύτητος καὶ ὑπεροψίας καὶ συνετῶς οἰκονομῶν τὰ συμφέροντα· ἐδόκει γοῦν πάντα ἄγειν καὶ φέρειν ὁ Νικομηδείας Μελέτιος, καὶ εἰς αὐτὸν ἀνήγετο τὰ συγκυροῦντα, καὶ οὗτος περὶ πάντων διέταττεν, ὥστε οὐδὲν ἐγίνετο ἄνευ τῆς αὐτοῦ γνώμης καὶ εἰδήσεως· διὸ καὶ παρηκολούθει ἐν πλείοσι καὶ εἰς αὐτὸν ἀπέβλεπε κατ' ἀρχὰς ὁ παναγιώτατος κύριος Γαβριήλ, μηδένα μέντοι παρωθῶν τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων ἢ ἀκαίρως λυπῶν, καθιλαρύνων δὲ καὶ τὸ τραχὺ τῆς διοικήσεως τῇ ἰδίᾳ πραΰτητι, ἐκφεύγων τὸν μῶμον συνετῶς πάντοθεν καὶ παραφυλαττόμενος τὸν ὄλισθον.

Τῶν δὲ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει ἱερῶν μοναστηρίων ἐπὶ τῆς κοινῆς διοικήσεως καὶ ἐφορίας κηδεμόνος πάλαι καθισταμένου τοῦ καὶ Πρώτου ἐπονομαζομένου, μετὰ δὲ τὴν τῆς βασιλείας τῶν Ρωμαίων πτῶσιν, διὰ ψιλοῦ τοῦ ἐφόρου, καὶ τεσσάρων ἐπιτρόπων ἐτησίως ἀπαλλασσομένων κατ' ἐκλογὴν καὶ μόνην συναίνεσιν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, ἔδοξέ τισι τὴν ἀρχαίαν ἀνανεώσασθαι τάξιν, καὶ τὸν πρῶτον αὖθις ἀποκαταστῆσαι διά τε προχειρήσεως πατριαρχικῆς καὶ βασιλείου ὁρισμοῦ· καὶ δὴ διὰ μακροῦ διασκευάσαντες καὶ τὰς τῶν πλειόνων ὑπαγαγόντες γνώμας, παρέστησαν τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Γαβριὴλ ἱερομόναχόν τινα σκευοφύλακα τοῦ πτωχοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἐσφιγμένου, Ἰγνάτιον τοὔνομα, δοκοῦντα ρέκτην καὶ κατορθωτικόν, καὶ τοῦτον ᾐτήσαντο εἰς ταύτην τὴν προστασίαν προχειρήσασθαι, δυνάμενον τὰ ἀρχαῖα ἀνακαλέσασθαι· καὶ ἐπεὶ κατὰ κοινὴν ἐδόκει ἐκλογὴν καὶ γνώμην, συγκατένευσεν ὁ παναγιώτατος, καὶ προχειρισάμενος πρῶτον τῆς κοινότητος τοῦ ἁγίου Ὄρους ἀνέδειξε· μαθόντες οὖν οἱ προεστοὶ τῆς μεγάλης Λαύρας καὶ τῆς μεγάλης μονῆς τῶν Ἰβήρων, καὶ μὴ ἀνεχόμενοι ὑπὸ τοιούτου διοικεῖσθαι καὶ ἄρχεσθαι, ὑφορώμενοι δὲ καὶ τὴν νέαν ἐπίνοιαν ἐπιβλαβεστάτην, ἀντέστησαν, καὶ ἀποδεικνύοντες ὀλεθριωτάτην τῷ κοινῷ τὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν, κατεπολέμησαν τὸν πρῶτον, ἀ-

χρις οὗ συνέθλασαν αὐτοῦ τὴν ῥάβδον, καὶ περιέστειλαν τὸ κουκούλιον, ἔχοντες εἰς τοῦτο συνεργὸν τὸν μέγαν διερμηνευτὴν τῆς βασιλείας Νικόλαον Καρατζᾶν καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου σοφωτέρᾳ προνοίᾳ ἀποδοκιμάσαντος τὴν προχείρισιν.

Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ὀγδοηκοστὸν πρῶτον ἔτος ἀπεστάλη παρὰ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τῶν ἐν ταῖς κλειναῖς Ἐνετίαις γράμματα ἱκετικά, δεομένων καὶ αἰτούντων ἀρχιερέα νόμιμον προστάτην τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὀρθοδόξου συστήματος, ἅμα δὲ συνέπραττε τῷ ἐκεῖθεν σταλέντι καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὑρισκόμενος πρέσβυς τῆς γαληνοτάτης ἀριστοκρατείας· οἱ δὲ συνεργοῦντες ἐδείκνυον ἐπ' αὐτῷ δεύτερον πρόσταγμα τῆς ἀριστοκρατείας· ἐντεῦθεν οὖν καὶ αὖθις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γνῶμαι διάφοροι περὶ τούτου ὑπῆρξαν, τῶν μὲν ὅλως ἀπαρεσκομένων τῇ προβολῇ καὶ προχειρίσει ἀρχιερέως ἐπὶ τοιαύτῃ ἀμφιβόλῳ καὶ ἀσυστάτῳ ἀποφάσει τῶν ἐκεῖ κρατούντων, τῶν δὲ καὶ οἰκονομεῖν τὴν χρείαν τῶν ἐκεῖ ὀρθοδόξων αἱρουμένων· καὶ δὴ διὰ πολλῶν ἐξετάσαντες τέως συνῆλθον εἰς ἕν, καὶ τὸ μὲν τῆς ἀριστοκρατείας δεύτερον πρόσταγμα οὐχ ἧττον τοῦ προτέρου ἐπὶ Φατζέα ὕπουλον καὶ δολερὸν καὶ ἀσύστατον καταγνόντες ἀπεδοκίμασαν, τὴν δὲ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἁπλῆν δέησιν καὶ δικαίαν αἴτησιν ἀποδεξάμενοι κατὰ τὰ ἀπὸ ἀρχῆς διὰ μακροῦ προσκυρωθέντα ὑπὸ τῆς γαληνοτάτης ἀριστοκρατείας τοῖς ὀρθοδόξοις (τῶν ἀπὸ τοῦ κακόφρονος Τυπάλδου καθεξῆς εἰς βυθὸν λήθης οἰχομένων), συγκατένευσαν ὁμονοήσαντες ἔκδοσιν πατριαρχικὴν ἀποσταλῆναι ἐπὶ μεταθέσει τοῦ Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἀρχιεπισκόπου εἰς τὴν Ἐνετίησι προεδρείαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Φιλαδελφείας, ἥνπερ καὶ ἐξαπέστειλαν οὕτως ἔχουσαν.

Ἔκδοσις πατριαρχική.

Θεοφιλέστατε ἀρχιεπίσκοπε Λευκάδος καὶ ἁγίας Μαύρας

ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ, καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος κὺρ . . . . . χάρις εἴη σοι καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ· ἐπειδὴ καὶ ἄλλοτε ἀδείᾳ πατριαρχικῇ ἀπὸ τοῦδε τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου ἀποστολικοῦ πατριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου προεχειρίσθησαν καὶ ἐχειροτονήθησαν διὰ πατριαρχικῆς ἐκδόσεως μητροπολῖται κανονικοὶ ἐπὶ τῇ ἐπωνυμίᾳ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Φιλαδελφείας ἐν Ἑνετίᾳ εἰς ἐπίσκεψιν τῆς ἐκεῖσε ἱερᾶς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας, καὶ εἰς πνευματικὴν ποιμαντορίαν τοῦ ἐκεῖσε καὶ εἰς τὰ πέριξ τῆς αὐτῆς γαληνοτάτης ἀριστοκρατείας τῶν Ἑνετῶν εὑρισκομένου ὀρθοδόξου λαοῦ καὶ πληρώματος· εἶτα δὲ ἐν διαστήματι χρόνων τινῶν ἔμεινεν ἥ τε ῥηθεῖσα τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησία, καὶ τὸ ἐκεῖσε εὐσεβὲς χριστώνυμον πλήρωμα ἐν χήτει καὶ στερήσει ἀρχιερατικῆς προστασίας καὶ ἐπισκέψεως, οἵτινες εὐσεβεῖς ἐκεῖσε Ρωμαῖοι κατοδυνώμενοι ἐπι τῇ τοιαύτῃ ὀρφανίᾳ τῆς εἴπερ τι ἄλλο, ἀναγκαίας ἀρχιερατικῆς ἐπ' αὐτοῖς ποιμαντορίας, ἔγραψαν προλαβόντως ἅπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις πρὸς ἡμᾶς, καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν περὶ ἡμᾶς ἱερὰν ὁμήγυριν, ἐπιζητοῦντες ἐνθέρμως τὴν λόγῳ μεταθέσεως κανονικὴν ἀποκατάστασιν διὰ πατριαρχικῆς ἡμετέρας ἀδείας τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κὺρ . . . . . ἐπὶ τῇ ῥηθείσῃ ἱερᾷ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίᾳ ἐν Ἑνετίᾳ, καὶ ἐπὶ τῷ ἐκεῖσε θείᾳ συνάρσει σωζομένῳ χριστωνύμῳ ὀρθοδόξῳ λαῷ, τῇ ἐπωνυμίᾳ τῆς μητροπόλεως Φιλαδελφείας, ἐπὶ τῷ ποιμαίνειν αὐτοὺς ὁσίως θεοφιλῶς τε καὶ θεαρέστως καὶ ποδηγετεῖν εἰς νομὰς σωτηρίας τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος, καὶ ὑποστηρίζειν αὐτοὺς εἰς φυλακὴν καὶ ἀπαραμείωτον τήρησιν τῶν ὀρθῶν δογμάτων τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ ἁγίας ἀνατολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ μὴ ἐᾶν αὐτοὺς ἐκτρέπεσθαι τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ τῆς ἀληθοῦς δόξης, καὶ τοῦ ὀρθοῦ φρονήματος, οὔτε προδιδόναι τὸ

πάτριον σέβας καὶ τὴν εὐσέβειαν ἢ ἐκπίπτειν ταύτης, ἢ ὁπωσοῦν παρατρέπεσθαι· τούτου χάριν ἡμεῖς τε καὶ ἡ περὶ ἡμᾶς ἱερὰ ὁμήγυρις τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἱκανῶς συνδιασκεψάμενοι περὶ τῆς τοιαύτης τῶν ἐκεῖσε ὀρθοδόξων χριστιανῶν αἰτήσεως, δεῖν ἔγνωμεν ἐκτελέσαι μὲν ταύτην, ἐπὶ συνθήκαις γε μὴν, μᾶλλον δ' εἰπεῖν δεσμοῖς ἀδιαρρήκτοις καὶ ἀλύτοις ἐπιτιμίων ἐκκλησιαστικῶν κατὰ τοῦ προστησομένου πνευματικῶς τοῦ αὐτοῦ εὐσεβοῦς ποιμνίου, τοῦ φυλάττειν δηλαδὴ τὴν θεοφιλίαν αὐτοῦ τὰ ὀρθόδοξα δόγματα τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ ἁγίας ἀνατολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπαραχάρακτα μέχρι κεραίας αὐτῆς, καὶ τὴν ἄκραν ὀφειλομένην ὑποταγὴν εἰς τὸν κατὰ καιροὺς πατριάρχην καὶ τὰ ἀρχαῖα σεμνὰ καὶ γεραρὰ προνόμια τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου ἀποστολικοῦ πατριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου, ἅπερ αὐτῷ τε τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ καὶ τοῖς κατὰ καιρὸν ἰθύνειν λαχοῦσι τὰ πνευματικὰ τούτου πηδάλια ἀναποσπάστως ἀφωσίωται διά τε βασιλικῶν θεσπισμάτων τῶν ἀοιδίμων εὐσεβῶν βασιλέων, καὶ διὰ συνοδικῶν ἀποφάσεων καὶ ὑποτυπώσεων, καὶ μνημονεύειν αὐτὸν ὀφειλομένως καὶ ἀναποδράστως μόνου καὶ μόνου τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις, ὡς νενόμισται, καὶ μηδένα ἕτερον ὁμολογεῖν ἢ φανερῶς ἢ κρυφίως, ἢ ὅλως διαγινώσκειν, ἄπαγε, ὑπεροχικὴν κανονικὴν καὶ πατριαρχικὴν κατεστημένον ἐπ' αὐτῷ ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν, ἀρχήν τε καὶ κυριότητα, εἰμὴ μόνον τὸν κατὰ καιροὺς οἰκουμενικὸν πατριάρχην, καὶ μηδενὶ ἑτέρῳ ὑπείκειν ἢ ὑποτάσσεσθαι. Γράφοντες οὖν ἐντελλόμεθα τῇ τε θεοφιλίᾳ σου καὶ τοῖς προσκληθησομένοις παρὰ σοῦ εὐσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις πλησιοχώροις ἀρχιερεῦσιν, ὑποκειμένοις τῷ οἰκουμενικῷ πατριαρχικῷ ἡμῶν τούτῳ θρόνῳ, ὅπως κατὰ τὴν ἐκδοθεῖσαν καὶ στελλομένην σοι πατριαρχικὴν ἡμῶν ἔκδοσιν συνελθόντες ἐν τῇ αὐτόθι ἱερᾷ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίᾳ τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεο-

τόκου, ποιήσητε ἡμετέρᾳ πατριαρχικῇ προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τὴν μετάθεσιν τοῦ αὐτοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κὺρ . . . . ἐπὶ τῇ ἐπωνυμίᾳ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Φιλαδελφείας, δι' ὑπομνήματος κανονικοῦ κατεστρωμένου ἐν ἱερῷ κώδηκι κατὰ τὴν κανονικὴν ὑποτύπωσιν· προσέχετε δ' ὅμως, ἀδελφοὶ καλῶς, καὶ πτοούμενοι τὴν κόλασιν τὴν αἰώνιον καὶ εἰς νοῦν ἔχοντες καὶ διανοούμενοι τὸ φοβερὸν τοῦ θεοῦ λογοθέσιον, ὁρκίσατε αὐτὸν δι' ὠμοφορίου καὶ ἐπιτραχηλίου εἰς τὸν παντεπόπτην θεὸν, καὶ παραγγείλατε αὐτῷ φυλάξαι τὴν εὐσέβειαν καὶ ὀρθοδοξίαν, καὶ τὸ πάτριον σέβας καὶ τὰ ἀμώμητα δόγματα τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ ἁγίας ἀνατολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἀπαράτρεπτα, κατὰ τὰς ἱερὰς διαταγὰς καὶ ὑποτυπώσεις τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν ἑπτὰ Συνόδων, αἵτινες ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὀρθῶν τῆς ἐκκλησίας δογμάσυνηθροίσθησαν, καὶ στέργειν καὶ φυλάττειν τοὺς ὑπ' αὐτῶν διορισθέντας κανόνας καὶ τὰς σεπτὰς καὶ ἁγίας διατάξεις ὅσαι τοῖς ἱεροῖς ἡμῶν καὶ πνευματεμφόροις πατράσι διετυπώθησαν, καὶ μηδὲ ψιλῇ γοῦν ἐπινοίᾳ ἐναντία φρονῆσαι τῇ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ πώποτε παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον, πάντας τε οὓς ἀποδέχεται ἡ κοινὴ αὕτη μήτηρ ἀνατολικὴ ἐκκλησία, συναποδέχεσθαι, καὶ οὓς ἀποστρέφεται συναποστρέφεσθαι, ἕπεσθαί τε ἡμῖν τε καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς παναγιωτάτοις οἰκουμενικοῖς πατριάρχαις κατὰ πάντα, καὶ ὑποτάσσεσθαι, προσεπαγγειλάμενον ἐν φόβῳ θεοῦ, ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς τοῦ Χριστοῦ εἰκόνος ἀκροωμένων ἡμῶν, καὶ ἐν θεοφιλεῖ γνώμῃ ἰθύνειν εὐσεβῶς τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ ἄνωθεν λογικὴν ποίμνην, ἁπάσης πονηρᾶς ὑπολήψεως καθαρὸν ἑαυτὸν συντηρεῖν ὡς ἀπ' ἀρχῆς, οὕτω καὶ ἐφεξῆς ἐν ὅλῳ τῷ διαστήματι τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὁπόση περίεστιν αὐτῷ δύναμις, φυλάττειν τε ὡς διείληπται, καὶ ἃ κέκτηται προνόμια καὶ ὁ οἰκουμενικὸς οὗτος θρόνος ἀπαρεγχείρητα

ἐν πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ αὐτοῦ. Ταῦτα τὰ παρ' ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς παραγγέλματα· ἂν δέ τι τούτων ἐναντίον συμβῇ, ὑμεῖς ὄψεσθε, γινώσκοντες καὶ τοῦτο, ὅτι πρὸς τὸ ὑποπεσεῖν ὑμᾶς καὶ αὐτὸν κρίματι ἀσυγγνώστῳ, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐσχάτας ποινὰς καὶ παιδείας ὑμεῖς τε οἱ τὴν μετάθεσιν ποιοῦντες σὺν τῷ μετατιθεμένῳ οὐδέποτε φυγεῖν δυνήσεσθε. Ποιήσατε οὖν καθὼς ὑμῖν γράφομεν, ἐν βάρει τοῦ πικροῦ κατηγόρου τῆς συνειδήσεως, καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως· ἡ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μεθ' ὑμῶν· ἐν ἔτει ᾳψπα'. δεκεμβρίου ϛ'.

Ἐπεὶ δὲ τὸ λαϊκὸν σύστημα ἴσχυσεν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, κατὰ μίμησιν τούτου καὶ οἱ συντελοῦντες ἄνωθεν εὐλαβείᾳ καὶ ἀγαθῷ ζήλῳ φερόμενοι εἰς τὰς χρείας τοῦ ἁγιωτάτου ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ὑπουργοῦντες ἐν διαφόροις καιροῖς, λεγόμενοι κοινότερον ἐπίτροποι, πειρῶντο ἐνισχύειν τὴν ἐπιτροπικήν, καὶ τῶν ἐθίμων καὶ λόγων καὶ ἐπιχειρημάτων ὑπεράλλεσθαι. Ὁ δὲ μακαριώτατος κύριος Ἀβράμιος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν συνετῶς οἰκονομοῦντες ἀπεσόβουν καὶ διετείχιζον τὴν κακόζηλον αὐτῶν ὁρμήν, συντηροῦντες τὴν ἰδίαν τάξιν, καὶ τὴν ἄνωθεν αὐτοῖς δόκιμον διοίκησιν. Κατ' αὐτὸ δὲ τοῦτο προαγαγεῖν καὶ τὴν ἐπιτροπικὴν τοῦ ἁγίου Ὄρους κατεσπούδαζον τινὲς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει δυνατῶν, καὶ πολλὰ ἐποίουν, ὥστε μεταγαγεῖν ἐνταῦθα τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν ἐπὶ τῷ ἄγειν καὶ κινεῖν, καὶ ὅλως οἰκονομεῖν τὰ κοινὰ τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, ἔχοντες καί τινας τῶν ἀνοήτων ἁγιοριτῶν συνεργοὺς καὶ συμπράκτορας. Ἡ δὲ βαθυγνώμων καὶ εὔβουλος ὁμήγυρις τῶν ἐκεῖ φρονίμων προεστῶν καὶ γερόντων ἐμβλέπουσα τὴν ἐν βάθει τοῦ τοιούτου συστήματος λύμην, καὶ προνοοῦσα τοῦ μέλλοντος, καὶ ἀποφεύγουσα τὰ ἐπιόντα κακά, ἀντέστη γενναίως, καὶ πολλαχῶς ἀντενεργήσασα ἀπεσόβησε τὴν κατὰ τοῦ κοινοῦ

πονηρὰν καὶ ὀλεθρίαν σύστασιν, μηδὲν πλέον ἔχειν τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ συνήθους χαρακτῆρος συγχωρήσασα. Ἀρκεῖ γὰρ ἔλεγον, περὶ ὧν ἡμεῖς γράφομεν, εἰ βούλονται διὰ τὸν θεὸν ὑπουργεῖν, καὶ παρ' αὐτοῖς εἶναι δέχεσθαι τὰς ἡμῶν αἰτήσεις· περὶ δὲ τῶν ἡμῖν καθηκόντων διατάττειν καὶ κατ' ἐξουσίαν ποιεῖν τι ἢ γράφειν καὶ ἐντέλλεσθαι, τούτοις οὐ δέδοται, οὐδὲ συμφέρει ὅλως τῇ ἡμετέρᾳ κοινότητι ἔξωθεν διοικεῖσθαι, καὶ ταῦτα παρὰ κοσμικῶν, μήτε κοινοβίων κανόνας, μήτε τάξεις μοναστηρίων εἰδότων, μήτε τῆς βιαίας ταύτης ἡμῶν περιφορᾶς αἴσθησιν ὅλως ἐχόντων. Συνέπραττε δὲ ταύτῃ τῇ ὀρθῇ βουλῇ καὶ γνώμῃ, καὶ πολλαχῶς ἐβοήθει καὶ ὁ παναγιώτατος κύριος Γαβριὴλ, προνοούμενος τοῦ συμφέροντος τῇ ἐκεῖ ἱερᾷ κοινότητι.

Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις παρέκκεντρος ἦν, προσνεμηθείσης τῆς ἐξουσίας τῷ Νικομηδείας Μελετίῳ, ὡς εἴρηται, ἐδυσχέραινε δὲ ἐπ' αὐτὴν ὁ παναγιώτατος κύριος Γαβριήλ. Ἐβαρύνοντο δὲ σφόδρα καὶ οἱ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς· καὶ εἴ τινες διὰ φιλίαν δυνατῶν, ἢ δι' ἀγχίνοιαν δραστικὴν προέχειν ἐδόκουν, μᾶλλον ἐθλίβοντο μὴ ἀνεχόμενοι τῆς ὀλιγωρίας. Ἐντεῦθεν οὖν ὁ μὲν Χαλκηδόνος Παρθένιος δόξας δυσνοεῖν διὰ μακροῦ, ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπαρχίᾳ περιορισθεὶς ἐπετοξεύετο, ὁ δὲ Ἐφέσου Σαμουὴλ ὀμφακίζων παρωθεῖτο, καὶ ὁ Σμύρνης Προκόπιος ἐνδημῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ οὐκ ἀρεστὸς ἦν. Ἀλλ' οὗτος μὲν δραξάμενος εὐκαίρου προφάσεως εἰς τὴν ἰδίαν ἐπαρχίαν ἀπῆλθεν. Οἱ δὲ παραμένοντες, ὧν ἀφίεντο περιγενέσθαι ἐσπούδαζον, καιρὸν φιλάττοντες, καὶ τοὺς ἀπαρεσκομένους τῇ καταχρήσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς δυναστείας καὶ τῷ ἤθει τοῦ Νικομηδείας Μελετίου προσοικειούμενοι. Συμβαίνει γὰρ τοῖς ἔκθεσμον δύναμιν προσκτωμένοις, πολλοὺς μὲν παρ' ἀξίαν ὑβρίζεσθαι, καὶ ἀδικεῖσθαι οὐκ ὀλίγους, πλείονας δὲ νεμεσσᾷν καὶ μηδὲν πάσχοντας, ἄλλως τε καὶ τοῦ προέχειν καὶ κρατεῖν ἑλομένου, ἐπικροτοῦντος ἀκαίρως, καὶ κούφως μετεωρουμένου, καὶ ἥκιστα

τὰς τῶν πάντων ὄψεις ἐκκλίνοντος. Διὰ ταῦτα γοῦν πολλοὶ καὶ τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ τοῦ χύδην λεὼ ἀπηρέσκοντο μισοῦντες διὰ τὰ σφίσι διαφέροντα τὸν Νικομηδείας Μελέτιον, ἐμέμφοντο δὲ νεμεσσῶντες καὶ οἱ πλείους, καί τινες τῶν μεγιστάνων τῶν τε ἡμετέρων καὶ τῶν ἐκτὸς διὰ τὴν κοινὴν μομφὴν ἀπεχθῶς διέκειντο. Καὶ τοῦ καιροῦ προϊόντος κατίσχυεν ἡ μομφή, καὶ τὸ μῖσος ἐπηύξει, ὥστε τοῖς κρατίστοις τῷ τε ἐπιτρόπῳ τῆς βασιλείας καὶ τῷ ἀρχιδικαστῇ διέβαλλε. Τοῦτον δὴ τὸν καιρὸν πρόσφορον τῆς ἐξώσεως εὑρόντες οἱ δυσνοοῦντες αὐτῷ ἀρχιερεῖς, καὶ τῷ παναγιωτάτῳ κυρίῳ Γαβριὴλ κοινολογησάμενοι, καὶ γνώμην καὶ συναίνεσιν λαβόντες καὶ ἀναφορὰν ἰδιοσφράγιστον πρὸς τοὺς κρατοῦντας, διενήργησαν, καὶ δι' ὁρισμοῦ βασιλικοῦ ἀπέστειλαν αὐτὸν καὶ τὸν Προύσης Ἄνθιμον εἰς τὰς αὐτῶν ἐπαρχίας.

Οὕτως οὖν ἀπωσθέντες τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅ τε Νικομηδείας Μελέτιος, καὶ Προύσης Ἄνθιμος καὶ περιορισθέντες εἰς τὰς σφῶν ἐπαρχίας κατ' ἀρχὰς τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ τρίτου σωτηρίου ἔτους, εὐθὺς ἐπεχείρουν τὴν κατ' αὐτῶν διαλῦσαι συσκευήν· ἔγραφεν οὖν πρὸς τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς καὶ φίλους ὁ Νικομηδείας παροτρύνων πάντα ποιεῖν, ὥστε τὸν ἐκδοθέντα διαγράψαι ὁρισμὸν, μὴ ἀνεχομένους τῆς ἐν τῷ γήρει αὐτῷ ὕβρεως, καθαπτόμενος τῶν ἀντιπάλων καὶ προπηλακίζων ἐν γράμμασιν· οἱ δὲ παραφυλαττόμενοι καὶ ἐξιχνεύοντες τὰ κατ' αὐτὸν, τὸν παραδυόμενον εἰς τὰς τῶν φίλων οἰκίας καὶ παροξύνοντα εἰς ἄμυναν διάκονον αὐτοῦ νυκτὸς καταλαβόντες, συνέλαβον τὰ γράμματα καὶ κατιδόντες τὴν ἔνστασιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἄλλην κατ' αὐτῶν κακηγορίαν καὶ ὁρμὴν, πρίν τι παθεῖν τῶν κακῶν, ἀντιδρᾶσαι διενοήθησαν, καὶ ἐγκλήματα συνθέμενοι καθαιρέσει ὑπέβαλον, καὶ ἐξορίᾳ εἰς Σίναιον κατεδίκασαν, συμπράττοντος τοῖς ἀρχιερεῦσι τοῦ μεγάλου ἑρμηνέως Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου. Ἀφελόμενοι γοῦν

τὴν ἐπαρχίαν ἀπ' αὐτοῦ προεβίβασαν ἀπὸ Βιζύης εἰς Νικομήδειαν τὸν Γεράσιμον, ἄνδρα γηραιὸν, λόγιόν τε καὶ ἡσύχιον καὶ ἐν πολλοῖς ἐπαινετόν. Ὁ δὲ Μελέτιος ἐξωσθεὶς διὰ βασιλείου ὁρισμοῦ ἀπὸ Νικομηδείας εἰς Αἴγυπτον, ἀνῆλθεν εἰς Μέμφιν εἴτουν Κάϊρον, ἵν' ἐντεῦθεν εἰς Σίναιον διαβῇ, καὶ πείσας τοὺς Σιναΐτας παρέμεινε διὰ χρόνου ἐκεῖ, τῶν Σιναϊτῶν πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχιερεῖς προφασιζομένων τὰς ἐν τῇ ἐρήμῳ τῶν Ἀράβων ληστείας, δυσωπουμένων ἴσως τὸ γῆρας τοῦ ἀνδρός, ἢ καὶ ἄλλως ἀνύποιστον καὶ θανατηφόρον τὴν ἐκεῖσε ὁδὸν λογιζομένων, καὶ κοινωνεῖν μιαιφονίαις πάμπαν μὴ ἀνεχομένων. Ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος κατέστη ἡγεμὼν Οὐγγροβλαχίας ὁ ὑψηλότατος αὐθέντης κύριος Μιχαὴλ Σοῦτζος, ἐκλιπαρήσας τὸν παναγιώτατον κύριον Γαβριὴλ, καὶ τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν σύνοδον παρέπεισεν, ὥστε ἀπολύσαντες τῆς μακρᾶς καὶ δεινῆς ὑπερορίας τὸν πρώην Νικομηδείας Μελέτιον, ἀνήγαγον εἰς Χίον τὴν νῆσον, ἄνετον αὐτῷ ἐκεῖ τὴν διατριβὴν χαρισάμενοι.

Τῇ δὲ εἰκοστῇ Ἰουνίου μηνὸς τοῦ αὐτοῦ ὀγδοηκοστοῦ τρίτου ἔτους τοῦ μακαριωτάτου πάπα καὶ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυρίου Κυπριανοῦ πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, ἐκλογῇ καὶ ψήφῳ καὶ συναινέσει τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, τῶν τε ἁγίων ἀρχιερέων τῶν ἐνδημούντων ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῶν τε εὐγενεστάτων ἐπιτρόπων τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας καὶ παντὸς τοῦ ἀρχοντικοῦ συστήματος, προεβιβάσθη εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας ὁ Μετρῶν ἐπίσκοπος κύριος Γεράσιμος, γενομένης τῆς μεταθέσεως ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀσωμάτων κειμένων κατὰ τὸ Μέγα Ρεῦμα.

Κατ' αὐτὸ δὴ τὸ ἔτος τῆς μικρᾶς Σκυθίας ὑποταγείσης τῷ κράτει τῶν Ρώσσων καὶ ὁ μητροπολίτης Γοτθίας προσηνώθη τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱερᾷ διοικήσει τῆς ἐν Πετρουπόλει ἁγιωτάτης συνόδου προσνεμηθείς.

Ἐν δὲ τῷ ἑξῆς ὀγδοηκοστῷ τετάρτῳ ἔτει ἦρος ἀνθοῦντος, τοῦ ἐν Χίῳ περιορισθέντος πρῴην Νικομηδείας, εἴτε εὐπαθοῦντος, εἴτε ἡσυχάζοντος ἐν τῇ νήσῳ, καὶ μηδὲν πλέον εἰς ἄμυναν μελετῶντος, κατεψεύσαντό τινες δεινὰ μελετᾷν κατὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημούντων ἀρχιερέων, καὶ τούτους ἀποπλύνειν ταῖς ὕβρεσι καὶ καταπειλεῖν, πειρωμένου ἀναμοχλεύειν καὶ κατασείειν τὴν σφῶν οἰκοδομὴν καὶ σύστασιν, παρεπεδείκνυντο δὲ καὶ γράμματα ἐκ τῆς Χίου, καταμαρτυροῦντα τοιαῦτα καὶ τοὺς ἐν τῇ νήσῳ καλοὺς ἀνθηφόρους τὸν ἐξ ἀκανθῶν ἐκείνῳ διαπλέκοντας στέφανον. Οἱ δὲ ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς μετὰ τοῦ πατριάρχου δείσαντες καὶ θορυβηθέντες, πάλιν κατ' αὐτοῦ λίβελλον τῷ κράτει ἐπέδωκαν, καὶ αἰτησάμενοι ὁρισμὸν πάλιν εἰς Σίναιον ἀπώσαντο· ὁ δὲ καὶ αὖθις προσλαβόμενος ἀρχιευνούχου τῶν ἀπὸ Βυζαντίου εἰς Αἴγυπτον ἀφέτου, δι' αὐτοῦ τὸν ἰσχυρότερον δυνάστην Αἰγύπτου ἀνείργειν ἔπεισε τὴν εἰς Σίναιον ἄνοδον, μὴ ἔχων διὰ καμήλου τοσαύτην ἔρημον διελθεῖν· παρέμεινε γοῦν καὶ αὖθις ἐν Πλάκκῳ τῆς Μέμφεως τὸν λάκκον τοῦ ᾅδου φυγὼν ὁ πολύτλας ἤδη Μελέτιος.

Τῶν δὲ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει ἱερῶν μοναστηρίων ἕκαστον διὰ μέγεθος καὶ ὄγκον χρέους βαρυνόμενον καὶ κινδυνεῦον, μᾶλλον δὴ κατεθρόει καὶ ἔθλιβε τὸ νομιζόμενον τοῦ κοινοῦ, μέχρι που τῶν χιλίων ταλάντων ἐλάσαν, καὶ καθ' ἑκάστην οὐ μικρὰ παρεῖχεν αὐτοῖς πράγματα· ἐντεῦθεν οὖν ἀνεφύησαν αὐτοῖς σκάνδαλα καὶ ταραχαί, μέμψεις τε καὶ λοιδορίαι, καὶ ὅλως διεταράττετο ἡ θεοφιλὴς τῶν ἐν ἀσκήσει ἡσυχία, καὶ ἐκυμαίνετο ὁ πνευματικὸς λιμήν. Καίπου τις τῶν ἀπὸ τοῦ βίου κακόσχολος παρεισδύς, ὡς ἐφησυχάσων, καὶ ἐπὶ τὸν πρότερον ἔμετον ἐπιστρέψας, ἢ ἄλλως κακόζηλός τις τῶν βιωτικῶν γενόμενος, ἄρχειν ἠξίου, καὶ πρωτεύειν ἐβούλετο, διεγείρων τοὺς πενεστέρους, λόγους ἀπαιτεῖν μακρᾶς καὶ χρονίου οἰκονομίας,

καὶ ἀποδείξεις ἐξ ὧν δικαίως ἐπὶ τοσοῦτον ηὐξήθη τὰ δάνεια. Ἦν δὲ τῶν πολλῶν κατά τε τῆς Λαύρας καὶ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἡ σύστασις, σκήψεις τε ἐποιοῦντο τὰς αὐτῶν τοῦ κοινοῦ ἐφορίας, καὶ ἐπὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων ἀρχὰς καὶ τὰς παρὰ τὴν κοινὴν γνώμην δαπάνας, παραγράφοντες τὰς καιρικὰς ἐκθέσμους τῶν βιαστῶν ἀπαιτήσεις καὶ δόσεις ἀπαραιτήτους. Ἐκ τοιούτων γοῦν ἐπληθύνετο ἡ κακία, καὶ ἐπηύξει ἡ συστροφή, καὶ ἐπηπείλει ἄρδην τῶν ἱερῶν μοναστηρίων ἐρήμωσις. Ταῦτα οὖν ὁρῶντες, οἱ τῶν ἱερῶν μοναστηρίων πρωτεύοντες, καὶ καθ ἑαυτοὺς τὸν σάλον μὴ δυνάμενοι κατευνάσαι, καὶ τοῦ χρέους ποιήσασθαι διανομήν, ἐπὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν κατέφυγον, δεόμενοι τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Γαβριὴλ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς συνόδου ἐπιδικάσαι αὐτοῖς τὰς διαφοράς, διαιτησαμένους καὶ διανείμαντας τὸ ἐπικλύζον αὐτοὺς χρέος, ὡς ἂν λωφήσῃ τούτοις ὁ κλύδων, καὶ καταπαύσῃ ἡ ἐνσκήψασα θύελλα, διαταράξασα ἐπὶ τοσοῦτον τὴν κοινὴν ἁρμονίαν. Ὁ δὲ παναγιώτατος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς συνόδου εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι τὴν αὐτῶν αἴτησιν, καὶ πολλὰ παραινέσαντες πρῶτον τοὺς διαφερομένους, καὶ τὰς παραλόγους ὁρμὰς ἀναστείλαντες, καὶ τὰς ἐμπαθεῖς αὐτῶν ἀποκόψαντες ἔρεις, ἐπὶ τὸν λόγον ἀνῆγον καὶ ἐπακροασάμενοι ἀδεκάστως, καὶ προσεξετάσαντες ἀκριβῶς καὶ ἐπιθεωρήσαντες τὰ κατάστιχα προσόδων τε καὶ ἐξόδων, καὶ τῆς κατ' ἔτος ἐπινεμήσεως καὶ συνάξεως αὐτῶν, ἔκριναν ἀποφήναντες, ἵνα τὰ ῥηθέντα δύο εὐαγῆ μοναστήρια ὡς δύναμιν ἔχοντα ἀναλάβωσι πλέον τι τοῦ ἡμίσεως τοῦ ἐπιλεγομένου κοινοῦ χρέους καὶ μηδὲν ἔτι διενοχλεῖσθαι, ἀναλόγως ἐπινεμηθέντος τοῖς ἐλάσσοσι τοῦ λοιποῦ, πολλοῖς οὖσι. Ταύτης οὖν ἐπενηνεγμένης τῆς ἀποφάσεως ἀπὸ κοινῆς συνοδικῆς γνώμης, ὡς μηκέτι ἔχοντες ἀντειπεῖν ὑπέγραψαν μὲν τὴν ἐπενεχθεῖσαν ἀπόφασιν οἱ τῶν δύο τούτων μοναστηρίων πρόδικοι, βαρέως μέντοι ἔφερον τὸ ἐνενεχθὲν ἰδίᾳ αὐτοῖς βάρος

τοῦ χρέους. Οἱ δὲ ἄλλοι ἐπαρκεσθέντες τῷ βάρει ἐκείνων, καθησύχασαν, καὶ παραλαβόντες ἔγγραφον τὴν συνοδικὴν ἀπόφασιν ἐπανῆλθον ἐφησυχάσοντες.

Ἀλλ' οἱ Μελετιανοὶ καὶ αὖθις κατὰ τὸ ὀγδοηκοστὸν πέμπτον ἔτος περὶ τοῦ πρώην Νικομηδείας ἐπέκειντο καὶ διηνώχλουν τὸν παναγιώτατον κύριον Γαβριήλ, ἐπανάγειν ἀπ' Αἰγύπτου εἰς Χίον καταβιάζοντες. Ὁ δὲ ὑφορώμενος ταραχὴν καὶ βλάβην τῆς ἐκκλησίας, τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων ἀντιφερομένων καὶ δυσνοούντων ἐκείνῳ, μετὰ τῶν πλειόνων ἦν ἐμμένων τοῖς ἀπ' ἀρχῆς. Πολλῆς δὲ γενομένης μετὰ τὴν μεγάλην ἑορτὴν τοῦ Πάσχα αὐτῷ βίας, ἀπονενοημένως ἐγκειμένων καὶ προσαπειλούντων, οὐδὲν ἧττον ἀντεῖχεν. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολλὰς τὰς ἡμέρας νοσήσας, παρῆκεν ὅ,τι ἂν βουλομένοις αὐτοῖς ποιεῖν, καὶ οἱ μὲν τὰ περὶ Μελετίου ἐμελέτων διαθέμενοι· ὁ δὲ πάντα τὰ τοῦ παρόντος βίου παρωσάμενος, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν εὖ διαταξάμενος, προειδὼς καὶ προειπὼν τὴν μικρὰν τότε ἐκείνην νόσον βίου αὐτῷ εἶναι τὸ τέλος, ἥσυχος, περιχαρὴς καὶ φαιδρὸς πρὸς κύριον ἐξεδήμησε τῇ κθ'. Ἰουνίου.

Ἦν μὲν οὖν ὁ παναγιώτατος κύριος Γαβριὴλ τὸ γένος Σμυρναῖος τῶν εὐπατριδῶν, διά τε βίου σεμνότητα καὶ τρόπων ἁπλότητα παρὰ πᾶσιν ἐπαινούμενος. Ἠγαπᾶτο δὲ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ παρὰ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ πολυκλύτου Σμύρνης Νεοφύτου, σύγγελος αὐτῷ ὢν καὶ ἐν τοῖς ἐφημερίοις ἱερομονάχοις ταττόμενος. Οὕτως οὖν εὐδοκιμῶν προχειρίζεται πρῶτον μὲν ἐπίσκοπος Μοσχονησίων, καὶ καλῶς οἰκονομήσας τὰ τῆς ἐπισκοπῆς, ἐπεὶ τῶν Ἰωαννίνων ἡ μητρόπολις χρέεσιν ὑπερμεγέθεσι κατεπονεῖτο, καὶ δυσδιοίκητος ἦν, εἰς ταύτην ἀποσταλείς, καὶ τῇ περιούσῃ πραΰτητι τοὺς δεινοὺς ἀπαιτητὰς καταμαλάξας, καὶ διοικήσας πρὸς καιρόν, τῆς Πελοποννήσου ἀναστάτου γενομένης, καὶ τῶν ἐκεῖ ἀρχιερέων τῶν πλειόνων ἐκπεφευγότων, εἰς τὴν τῶν Παλαιῶν Πατρῶν μητρόπολιν με-

τατίθεται, καὶ γνήσιος ἐκείνης ποιμὴν καὶ ἀρχιερεὺς καταστα-θεὶς, κατεσκαμμένην καὶ ἔρημον σχεδὸν καταλαβὼν, συμπονῶν καὶ συναγωνιζόμενος, καὶ διαπαλαίων πρὸς τοὺς κακούργους ἐπηρεαστάς, τῶν λαῶν τοῦ θεοῦ ὑπερκμυνόμενος πρὸς τοὺς δει-νοὺς τελχῖνας, καὶ πᾶσαν τοῦ καιροῦ ἐκείνου τὴν κάκωσιν φέ-ρων, καὶ τὴν θηριωδίαν τῶν Ἀλβανιτῶν ὑπενεγκών, συνήγαγε καὶ συνεστήσατο αὖθις ἐπὶ τὸ πρότερον. Ἐπεὶ δὲ τοῦ ἀοιδί-μου Σωφρονίου πρὸς θεὸν ἐκδημήσαντος, εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον προήχθη, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν τυραννου-μένην κατέλαβεν, ἐδυσχέραινε μὲν καὶ βαρέως ἔφερεν, ἀλλὰ τὴν προσοῦσαν δυσθυμίαν καὶ ἀπαρέσκειαν συνέκρυπτε, καιρὸν οἰ-κονομῶν, διὸ καὶ ἐγκαίρως τὸν τότε Νικομηδείας ἀπεσείσατο, τῆς συνοδικῆς ἐλευθερίας προνοούμενος, καὶ πατριαρχικῆς με-γαλειότητος ἄξια πράττων. Ἦν γὰρ φιλάγαθος, φιλοδίκαιος, ἐλεήμων φιλόπτωχος, ἐπιεικὴς πρκότητος, φιλόμουσος εὐμαθὴς ὤν· ἐδόκει δὲ ἁπλούστατος καὶ ἀπράγμων, βαθύνους καὶ κρι-ψίνους πως ὤν· διὸ καὶ διέλαθε τοὺς τυραννοῦντας, μηδὲν ἀν-τιπράττοντα ὑφορωμένους. Τοσοῦτον δὲ πράως ὡμίλει καὶ δε-ξιῶς ἔπραττεν, ὥστε ἐν πέντε ἔτεσι τὸν οἰκουμενικὸν διϊθύ-νας, οὐδένα παρελύπησεν ἢ ἀλγοῦντα οὐκ ἐθεράπευσε, γνώμην ἐν πᾶσι φιλάγαθον ἐπιδειξάμενος. Ταύτην οὖν διὰ βίου ἐπὶ τέρμα ἀσκήσας καὶ τὰ κατ' αὐτὸν συνταξάμενος, καὶ εἴ τι αὐτῷ περιῆν, οὐ γὰρ τῶν πλουσίων ἦν, οὐδὲ ἀπὸ τῆς πατριαρχείας, πλὴν τῶν εἰς τροφὴν προσελάβετο, πάντα θεοφιλῶς διανείμας, ἀπὸ τοῦ θρόνου πρὸς θεὸν ἐξεδήμησε, κοινὸν λαβὼν καὶ τὸν τύμβον ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀσωμάτων κατὰ τὸ Μέγα Ρεῦμα μετὰ τοῦ ἀοιδίμου προκατόχου αὐτοῦ Σωφρονίου τοῦ πραοτάτου.

Τούτου μὲν εἰς τὴν ἐκλογὴν προσεφωνήθη παρ' ἐμοῦ χρονολογικόν:

Χαρᾶς Γαβριὴλ καὶ εἰρήνης ἄγγελος.

Τὰ ἴσα δὲ 1780 ἀριθμεῖ καὶ τόδε:

Ἐπὶ Γαβριὴλ ἤδη ἡ θεῖα ψῆφος.
Ἐπιτύμβια δὲ γέγραπται τὰ ἑξῆς.

Ἰαμβικά.

Θρόνον τε κοινόν, ἀλλὰ κοινὸν καὶ τάφον,
τέλος βίου ἕν, ἀλλὰ καὶ δόξαν μίαν,
ἄνω τε λῆξιν πρὸς θεὸν πέλας ἔχει,
σὺν Σωφρονίῳ Γαβριὴλ ὁ ἐκ Σμύρνης,
ὁ πατριάρχης πραΰς τῆς οἰκουμένης.

Ἕτερον.

Ζῆλόν τε κοινόν, κοινὸν ἑξῆς τὸν θρόνον,
κοινὴν ὁμοίαν τὴν τελευτὴν ἐν θρόνῳ,
κοινόν τε τύμβον, καὶ πόλον πάντως ἔχει,
σὺν Σωφρονίῳ Γαβριὴλ ὁ ἐκ Σμύρνης,
ὁ ποιμενάρχης εὐσεβῶν οἰκουμένης.

Ἕτερον.

Ἔχει δὲ κοινὸν ὡς θρόνον πρὶν καὶ τάφον
σὺν Σωφρονίῳ Γαβριὴλ ὁ ἐκ Σμύρνης,
τοὺς θειοπομποὺς τῆς οἰκουμένης πάσης
ἑξῆς μετ' αὐτὸν οἴακας διευθύνας,
οὗ καὶ κατ' ἴχνη εἰς πέμπτον προβὰς ἔτος
βίον μετῆλθεν ἐνθέως δραμὼν ἄνω,
ὡς ἂν σὺν αὐτῷ τῶν πόνων λάβῃ γέρα.

Ἡρωελεγεῖα.

Καὶ Γαβριὴλ μετὰ Σωφρόνιον πραΰς πατριάρχης
ὧδε μεθῆκε δέμας, πέμπτον ἐπ' αὐτὸν ἔτος.

Ἕτερον.

Ἐνθάδε καὶ Γαβριὴλ πατριάρχης σῶμα μεθῆκε,
ὡς σὺν Σωφρονίῳ κοινὰ τὰ πάντα ἔχῃ

Ἕτερον.

Τύμβος καὶ Γαβριὴλ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου,
ὃς μετὰ Σωφρόνιον ηὔγασε πέντε ἔτη.

Ἕτερον.

Σωφρόνιον διαδεξάμενος Γαβριὴλ πατριάρχης
κοινὸν σὺν τούτῳ καὶ τάφον ὧδε ἔχει.
Τοῦ οἰκουμενικοῦ γὰρ φαιδρὸς κατ' Ὄλυμπον ἀΐξας,
κοινὰ τὰ Σωφρονίου καὶ μετὰ πότμον ἔχει.

Ἕτερον.

Ηὔγασε πρὶν Γαβριὴλ ὁ πραότατος πατριάρχης,
πολλὰς δὴ κλεινάς, παντοδαπάς τε πόλεις,
Σμύρνην, Ἰωάννινα, Πάτρας τε παλαιάς,
τὴν μὲν τῇ γενεῇ, τὰς δὲ θυηπολίῃς.
Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πύματον προβὰς ὕψους,
ἄκρα γέης ἀθρόως ηὔγασε πέντε ἔτη.
Ἔνθεν Σωφρονίου κατ' ἴχνος δ' ἐς Ὄλυμπον ἀΐξας,
καὶ τύμβον σελαγῆ ἐνθάδε κοινὸν ἔχων.

Ἐπεὶ δὲ ὁ παναγιώτατος κύριος Γαβριὴλ πρὸς κύριον ἐξεδήμησε τῇ εἰκοστῇ ἐννάτῃ Ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ πέμπτου σωτηρίου ἔτους, ὡς εἴρηται, συνῆλθον οἵ τε ἐνδημοῦντες πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς, καὶ εὐγενέστατοι ἄρχοντες καὶ κληρικοί, καὶ συνδιασκεψάμενοι ἐξελέξαντο οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Σμύρνης κύριον Προκόπιον, καὶ ποιήσαντες ἀναφορὰν ἠτήσαντο, ἐπ' αὐτὸν παραλαβόντες βασιλικὸν ὁρισμόν· ἀπέστειλαν οὖν γράμματα συνοδικά, δηλοποιοῦντες αὐτῷ τὴν κοινὴν ἐκλογὴν καὶ ψῆφον, προσκαλούμενοι αὐτὸν ἀπὸ Σμύρνης εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, συνάμα δὲ τοῖς

ἀπὸ τῆς αὐλῆς συναπῆλθε καὶ τζαούσιός τις τῶν ἀπὸ τῆς πόρτας φέρων τὸ πρόσταγμα. Φθάσαντες δὲ οἱ σταλέντες εἰς Σμύρνην κατὰ τὴν ὀγδόην τοῦ Ἰουλίου, ἐν ᾗ ἡ τοῦ μεγαλομάρτυρος Προκοπίου ἑορτή, ἐπέδωκαν αὐτῷ τὰ ἐκκλησιαστικὰ τῆς κοινῆς ἐκλογῆς καὶ προσκλήσεως γράμματα, καὶ σὺν αὐτοῖς τὸν βασιλικὸν ὁρισμὸν, καὶ μὴ ἔχων ἄλλως ποιῆσαι ἀπεδέξατο τὴν κοινὴν ἀπόφασιν, καὶ συμπληρώσας τὴν ἑορτὴν, καὶ ἐπευλογήσας τούς τε κληρικοὺς καὶ ἄρχοντας τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης πόλεως, καὶ ἅπαντα τὸν εὐσεβῆ λαόν, καὶ ἀπολαβὼν τῶν ἐκεῖ ἐνδόξων κονσούλων προσφιλεῖς τὰς προσρήσεις καὶ δεξιώσεις, ὁδοῦ ἥψατο, καὶ ἐνδόξως διελθὼν διά τε Ἀσίας καὶ Εὐρώπης παραλλάξας δι' Ἑλλησπόντου, ἀνῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ παραλαβὼν τοὺς ἐνδημοῦντας ἁγίους ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὺς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, παρέστη τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς βασιλείας ὡς σύνηθες. Ἀπολαβόντες οὖν τὰ συνήθη καβδάδια ἐπανῆλθον εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ γενομένης κανονικῶς τῆς μεταθέσεως ἐν τῷ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου τῇ εἰκοστῇ ἐννάτῃ Ἰουλίου, ἀνευφήμησαν αὐτὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην.

Διαδεξάμενος οὖν ὁ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος τὸν οἰκουμενικὸν ἀποστολικὸν θρόνον, καὶ κατιδὼν τὴν τυραννουμένην ἐκκλησίαν πάντοθεν καταπονουμένην ταῖς ἀλλεπαλλήλοις χρείαις καὶ ἀνάγκαις, διενοήθη περιποιήσασθαι τὴν πατριαρχικὴν ἐξουσίαν, ἐπιρρώσας τὴν συνοδικὴν κυριότητα, καὶ τὴν ὀχλώδη ἀποστῆσαι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐπιτροπαρχείαν. Διὸ πρῶτον ἐξ ἰδίων ἀποπληρώσας πλείω τῶν ἑκατὸν ταλάντων, εἴς τε τὰς συνήθεις τῶν κρατούντων λήψεις ἐν ταῖς ἀλλαγαῖς τῶν πατριαρχῶν, (ἀρχὴν γὰρ μεγίστην ἐν τοῖς ἀρχομένοις ταύτην τὴν ἀποκατάστασιν ἡγούμενοι οὐκ ἀφιλότιμον αἱροῦνται, ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας εἰώθασι) καὶ εἰς ἑτέρας ἐπισυμβάσας ἐκτίσεις προσέθετο, μηδὲν ἐκ τοῦ κοινοῦ προσλαμ-

βάνειν εἰς ἐφημέρους τροφὰς καὶ δαπανήματα αὐλικά, συνέστειλε δὲ καὶ τὰς περιττὰς δαπάνας, καὶ λόγον ἀκριβῆ ἑκάστου παρὰ τῶν ἐπιτρόπων καὶ τοῦ γραμματικοῦ τοῦ κοινοῦ ἀπαιτῶν, δεσποτικῶς ἐπιτάσσων αὐτοῖς τὰ δέοντα, τιμῶν καὶ περιποιούμενος ἀδελφικῶς τοὺς ἁγίους ἀρχιερεῖς, φιλοφρονούμενος τοὺς πάντας καὶ θεραπεύων τοὺς δυνατοὺς διὰ μεγαλοδωρίας, περιορίσας τὴν ἐπιτροπικὴν τῇ ἀκριβεῖ καὶ δικαίᾳ ληψοδοσίᾳ, ὀλιγωρήσας τοῦ λήμματος καὶ τῆς κοινοβλαβοῦς τῶν ἐπιτρόπων ἀλαζονίας, ἀποδεξάμενος καὶ προσκυρώσας τῶν ἁγίων γερόντων τὴν γνώμην εἰς τὸ μηκέτ' ἔχειν τοὺς ἔξω ἀρχιερεῖς πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἁγίαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ἀντιφωνητὰς καὶ ἀποκρισαρίους ἐκ τῶν λαϊκῶν, ἀλλ' ὅντινα ἂν ἕλοιντο τῶν ἐνδημούντων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχιερέων, εἴτουν τῶν δέκα συνεδριαζόντων ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς συνελεύσεσιν. Ἐπὶ γὰρ τοῦ ἀοιδίμου Σωφρονίου ὑφορώμενος ὁ τότε Νικομηδείας Μελέτιος, καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐπίτροποι τοῦ κοινοῦ, τὴν πληθὺν τῶν ἀρχιερέων, διὰ βασιλείου τοῦ ὁρισμοῦ ἀπέκλεισαν τὴν εἴσοδον τῶν πολλῶν, καὶ οὐκ ἔτ' ἦν ἐπὶ τῷ εἰσοδίῳ γράμματι τοῦ πατριάρχου, ἑκάστου ἡ κάθοδος. Ἀλλὰ καὶ ἐάν τις μετ' ἀδείας πατριαρχικῆς καὶ τοῦ ἀπολύοντος τὴν εἴσοδον πατριαρχικοῦ ὡς νενόμισται γράμματος, βιαζόμενος ὑπό τινος ἐπείγοντος κατέλθῃ, μὴ ἀποδημήσαντός τινος τῶν δέκα, ὡς μὴ ἔχων τόπον, οὐκ ἔτι συνεδρεύειν, οὐδ' ἐπισήμως καὶ λαμπρῶς ἐνδημεῖν ἠναγκάζετο· διὸ καὶ τοῖς πλείοσι συνέβη καὶ ἄκοντας παραμένειν ἐν ταῖς αὐτῶν ἐπαρχίαις. Τούτους οὖν ἐν ταῖς χρείαις θαρρεῖν ἐπεποιήκει πρὸς τὴν ἱερὰν τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ὁμήγυριν ἀποβλέποντας, μάλιστα ὡς αὐτόν. Ἀναδεχόμενος γὰρ τὰς πάντων ἐκκλησιαστικὰς χρείας, καὶ τῶν ἐγγὺς καὶ τῶν πόρρω ἱερέων καὶ λαϊκῶν, πᾶσιν ἐπέτρεπε μετ' ἀδείας αὐτῷ ἐντυγχάνειν, καὶ γράφειν, καὶ θαρρούντως ἀπαιτεῖν οὕτινος ἂν δέοιντο.

Οὕτως οὖν κατ' ἀρχὰς ἐπειρᾶτο ὁ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος τὴν δικαίαν προλαβεῖν τῆς ὑπεροχῆς δύναμιν. Παρεῖχε μέντοι ὑπόνοιαν δεσποτικῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐξουσίας, καὶ ταῦτα μηδὲν παρὰ γνώμην τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς συνόδου διενεργῶν. Ἐλύπει δὲ οὐκ ἔλαττον καί τινας τῶν ἀρχιερέων, μάλιστα τὸν Χαλκηδόνος Παρθένιον· δόξας γὰρ κατισχύσαι τοῦ τότε Νικομηδείας Μελετίου, ἠξίου τῶν ἴσων ἐκείνῳ λαγχάνειν· ὥστε μηδὲν παρὰ γνώμην αὐτοῦ γίνεσθαι ἤθελεν, ἐφεξῆς τοῦ ἀοιδίμου κυρίου Γαβριὴλ εἰς αὐτὸν ἀποβλέποντος. Ἄλλως τε ἐδεδοίκει τοὺς περὶ τὸν ἐξωσθέντα Νικομηδείας, μήπως τὸν παναγιώτατον πείσαντες ἀνακαλέσωσι τῆς ἐξορίας κατεγαγόντες τὸν Μελέτιον. Οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔκαμνον σπουδάζοντες ἀπενεγκεῖν ἀπὸ Χίου, οἱ δὲ ἀντιφερόμενοι παντὶ τρόπῳ ἐμάχοντο λογοποιοῦντες ἀνόσια, πειρώμενοι παρενεγκεῖν τὸν παναγιώτατον, ὥστε καὶ τρίτον ἀποπέμψαι εἰς Αἴγυπτον. Ἀλλ' οὗτος ἐπὶ τῶν δικαίων ἱστάμενος λογισμῶν, τὰς μὲν εἰς ἄμυναν δῆθεν τῶν ἀντιπάλων ἐκείνῳ ὁρμὰς ἀπεκρούετο, κατανοήσας σφίσι τὸ ἐνὸν δέος, διέλυσε δὲ καὶ τὰς ὑπονοίας, καταναγκάσας τοὺς ὑπερμαχοῦντας καὶ οἰκείους τοῦ Μελετίου προσενεγκεῖν καὶ ἀποδοῦναι τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τὴν παραφυλαττομένην αὐτοῖς παραίτησιν, ἣν ἀπέστειλεν ἐκ τῆς Χίου παραιτούμενος ἐξ οἰκείας γνώμης καὶ θελήσεως τὴν ἐπαρχίαν Νικομηδείας. Ταύτης οὖν προσενεχθείσης καὶ γράμματος ὑποσχετικοῦ δι' ἐγγυήσεως ἀρχόντων εἰς τὸ μηκέτι ἐνοχλεῖν ἀποδοθέντος, ἀπεστάλη ἐκείνῳ ἡ ἀθώωσις συνταγέντι τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ προσεκυρώθη αὐτῷ ἐτήσιον ἐκ τοῦ κοινοῦ (χιλιάδες δύο γροσίων) τάλαντα τέτταρα.

Ἀλλ' οὔπω μὲν ἔφθασε διατάξαι τὴν πρώτην τῶν προὐργιαιτέρων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων κατάστασιν ὁ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος, καὶ αἴφνης τρικυμίαις ἐνέπεσε, καὶ χειμῶνα ἐπέγνω βαρύτατον, δεινὰ ὑπενεγκὼν καὶ διαπονήσας

ἐπὶ τοῖς ἑξῆς τῶν δυνάμει, ἢ πλούτῳ δυστυχήμασι, καὶ τῇ παντοδαπῇ συνοχῇ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος.

Πρώτη οὖν καταιγὶς καὶ θύελλα διαταράξασα τὰ καλῶς ἔχοντα συνήντησεν, ἡ τοῦ τότε ἡγεμονεύοντος Μολδοβίας Ἀλεξάνδρου Ἰωάννου Μαυροκορδάτου ἀλαζονία. Τοῦ γὰρ μητροπολίτου Μολδοβίας Γαβριὴλ πρὸς θεὸν ἐκδημήσαντος, οὐ μόνον τὴν κατὰ τόπον παρὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ ἱερέων κληρικῶν τε καὶ ἀρχόντων γενομένην ὡς ἔθος ἐκλογὴν προσεδέξατο καὶ ἐκύρωσεν, ἀλλ' ἄνευ ἐκδόσεως πατριαρχικῆς καὶ εἰς τὸν Μολδοβίας μητροπολιτικὸν θρόνον μεταθέσθαι πεποίηκε τὸν ἐπίσκοπον Ρωμάνου Λέοντα, νόμιμα παριδών, καὶ ὀλιγωρήσας τῆς πατριαρχικῆς ὑπεροχῆς, καὶ τῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων, αὐθεντήσας ἐν οἷς οὐκ ἔδει παραλόγως. Οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς Μολδοβίας αὐτόνομοι βασιλεῖς τοιαύτην τιμὴν ἑαυτοῖς περιεποιήσαντο. Ταύτης οὖν τῆς μεταθέσεως διαγγελθείσης, καὶ πιττακίου αὐθεντικοῦ πρὸς τὸν αὐτοῦ ἀντιφωνητὴν καὶ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸν πρωτοσπαθάριον Στέφανον καταφανέντος, ἐν ᾧ οὐδέν τι σεμνὸν οὐδὲ κανονικόν, ἀλλὰ τῆς τεθρυλλημένης φήμης ἐναργῆ προσῆν τὰ τεκμήρια, σφόδρα διεταράχθη ὁ παναγιώτατος ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τοῦ ἐγχειρήματος, καὶ ἐλέγξας τὴν ἀτοπίαν, παρεκάλει, φιλῶν ἐν τοῖς μάλιστα τὸν εἰρημένον ἄρχοντα, ὡς τάχιστα ἐπανορθώσασθαι τὸ σφάλμα, καὶ παρενεγκεῖν τῇ τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ αὐθεντικὰ γράμματα, κατὰ τὴν ἀρχαίαν δικαίαν τάξιν προσμαρτυροῦντα τὴν ἐκλογήν, καὶ ἐπιζητοῦντα τὴν πατριαρχικὴν ἔκδοσιν τῆς μεταθέσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ διεβοήθη τὸ συμβάν, συγκαλύπτειν καὶ κατ' ἰδίαν ἐπιδιορθοῦν οὐκ εἶχε, μὴ πρὸς τὴν ἱερὰν περὶ αὐτὸν σύνοδον κοινολογησάμενος· ἄλλως τε σιγῶν παρεῖχεν ἂν καθ' αὑτοῦ ὑπόνοιαν οὐκ ἀγαθήν· οἵ τε πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς, καὶ τοῦ πιττακίου μήπω φανέντος, ἔμαθον παρ' ἄλλων τὴν ἄθεσμον μετάθεσιν. Ἀλλὰ καὶ οἱ τοῦ κοινοῦ ἐπίτροποι πλεο-

νεξίαν τοῦ ἡγεμόνος καταμεμφόμενοι, δι' ἣν ἐπὶ τὴν παράλογον πρᾶξιν παρατραπεὶς ἐξώκειλεν, ἔρωτι φιλοχρηματίας μυωπιζόμενοι περὶ τὰ οἰκεῖα, καὶ ἐν χρήμασιν εὐεκτεῖν τὰ κοινὰ ἡγούμενοι, κακῷ τὸ κακὸν ἐξιᾶσθαι ἐνόμιζον· κἀντεῦθεν δὴ κατεβόων ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας συγκυκῶντες θεῖά τε καὶ ἀνθρώπινα, καὶ τὸν οἰκουμενικὸν κατεβίαζον, τὸν μὲν ὀνομασθέντα μητροπολίτην καθελεῖν καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποστερῆσαι, τὸν δὲ ἡγεμόνα, ὡς ἀδικήσαντα τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν περιουσίαν, πολλὴν οὖσαν, τοῦ θανόντος Μολδοβίας, πᾶσαν τῶν συγγενῶν καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀφελόμενον, προσζημιῶσαι καὶ ἀπολαβεῖν τι καὶ τὸ κοινὸν τοιαύτης πεσούσης δρυός. Οὕτως οὖν ὁ μὲν θροῦς ἦν πολὺς καὶ κοινὸς ὁ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος πόλεμος, τῶν μὲν ἀρχιερέων ὑπὲρ τῶν ἱερῶν νόμων καὶ τῆς καλῆς τάξεως ὑπερμαχούντων, τῶν δὲ ἐπιτρόπων ὑπὲρ χρημάτων τῆς τοῦ θανόντος κληρονομίας παραζηλούντων, τοῦ δὲ οἰκουμενικοῦ ὑπὲρ τῶν ἰδίων προνομίων ἀγωνιῶντος, συμπάντων καταβοώντων ἀδικεῖσθαι τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, καὶ τὴν τοιαύτην παρανομίαν μὴ δεῖν ἀνέχεσθαι, ἀλλὰ πάντα λίθον κινεῖν τὸ τοῦ λόγου, ἐπιρρίπτειν κατὰ τοῦ ἀλαζόνος ἡγεμόνος. Ἐκ κοινῆς οὖν γνώμης ἔδοξε πρῶτον καταβοῆσαι πρὸς τοὺς κρατοῦντας, καὶ λίβελλος προσεγράφη καταγγέλλων τοῦ παρανομοῦντος τὴν ἀδικίαν. Ἀλλ' ὁ παναγιώτατος ἰδὼν ὅσα κατέλεγον αὐτοῦ τὰ ἐγκλήματα, περιεῖλε τὰ πλείω, τοῦ ἀνθρώπου φεισάμενος, μετριοπαθεῖν ἐν τοιούτοις καὶ διεκδικεῖν φιλανθρώπως ἐπιστάμενος. Ἐπέμφθη γοῦν βασιλικὸς ὁρισμὸς τῷ ἡγεμόνι μὴ ὑπερπηδᾷν τὰ ἐσκαμμένα, ἀλλ' ἐμμένειν τοῖς ὁρίοις οἷς οἱ πατέρες αὐτοῦ ἔγνωσαν, καὶ τιμὴν ἀπονέμειν τῷ πατριάρχῃ Ῥωμαίων· ἐγράφη δὲ καὶ καθαίρεσις τοῦ καινοφανοῦς μητροπολίτου Μολδοβίας. Ἀλλ' ὁ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος μεγάλην ἐπὶ τοῖς γενομένοις ἐπέγνω ταραχήν, καίτοι πολλὴν σύνεσιν καὶ φι-

λανθρωπίαν ἐνδειξάμενος, καὶ ζῆλον ἔμφρονα καὶ γενναῖον προσμαρτυρήσας.

Ὡς δὲ ἀνέγνω ὁ ἡγεμὼν τὴν κατ' αὐτοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἀγανάκτησιν, καὶ τὴν ἀπειλὴν τῶν κρατούντων κατεῖδεν, ἔμφοβος γενόμενος, πρὸς μὲν τὸν παναγιώτατον καὶ τὴν περὶ αὐτὸν ἱερὰν σύνοδον, ἐξ ὑπαρχῆς ἀθετήσας τὴν γενομένην μετάθεσιν, ἔγραψε δηλοποιήσας τὸν θάνατον τοῦ Μολδοβίας Γαβριήλ, καὶ τὴν κοινὴν ἐκλογὴν εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ρωμάνου Λέοντα, δεόμενος, ἵνα ἀποδεξάμενοι καὶ κυρώσαντες ταύτην τὴν ἐκλογὴν ἀπολύσωσι τὰ τῆς ἀποδοχῆς καὶ βεβαιώσεως, καὶ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον ἐγκαθιδρύσεως καὶ μεταθέσεως ἱερὰ γράμματα, ἣν καὶ ἔκδοσιν πατριαρχικὴν οἶδεν ὁ λόγος, ὡς σύνηθες· πρὸς δὲ τοὺς κρατοῦντας τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα παραδρομήν, οὐ τόλμην αὐτονομίας, ἀλλ' ἐξ ἀπροσεξίας πλημμέλειαν πιστωσάμενος, καὶ χρημάτων ποσότητα προσδαπανήσας, ἀπεώσατο τὸν ἐπιόντα τῆς ἐξουσίας κίνδυνον. Τῶν γὰρ δοκούντων τῆς ἐκκλησίας ζηλωτῶν, εἰς αὐτὸ τοῦτο περιέστη ὁ ζῆλος, καὶ προῦπτος ἦν ἐκείνῳ ὁ ὄλισθος. Περιγενόμενος τοίνυν τοῦ κινδύνου ὁ κράτιστος ἡμῖν ἡγεμών, ὧν διέδρα παθεῖν, διενοεῖτο ἀντιδρᾶσαι. Ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸν παναγιώτατον, ἢ ὅλην τὴν ἀντιπράξασαν αὐτῷ σύνοδον ἀντεμβαλεῖν ἐδόκει οὔ τι τῶν εὐχερῶν. Ἀπολαβὼν οὖν τὸν Ἐφέσου Σαμουήλ, ἵετο κατ' αὐτοῦ σύμπαντα ἐξεμέσαι τὸν χόλον· ὑπώπτευσε γάρ, ὡς οὐ διὰ τὸν καλὸν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας ζῆλον, ἀλλὰ πρὸς χάριν τοῦ ἐν τῷ βασιλικῷ ἀργυροκοπείῳ ἀργυρογνώμονος καὶ λογιστοῦ Πέτρου, μέγα τότε δυναμένου καὶ αὐτῷ ἀντιφερομένου, παροξῦναι τὴν ἱερὰν σύνοδον παραλογίζοντα, καὶ ἐλέγχοντα, ὡς ὕβρισεν, ὡς ἠδίκησεν, ὡς ἠνόμησε, ταύτην τὴν πρᾶξιν πεποιηκώς. Ἄλλως τε συμπράξας ἐν τῇ ἐξώσει τοῦ πρώην Νικομηδείας Μελετίου, κεχαρισμένα αὐτῷ καὶ πολλοῖς ἄλλοις τῶν ἀρχιερέων ἐδόκει ποιεῖν, καὶ

μετριοπαθεῖν ἤλπιζε πταίσαντι, καὶ ἀτακτοῦντι χαρίζειν, καὶ μὴ ἀφειδῶς οὕτως καταπλήττειν, καὶ ταῦτα τοὺς νομιζομένους φίλους, ἐν οἷς μάλιστα ἐλογίζετο τὸν Ἐφέσου Σαμουὴλ, καὶ Χαλκηδόνος Παρθένιον. Ξύειν γὰρ θέλει ἡ παροιμία τὸν ξύοντα, καὶ τῶν ἴσων τυχεῖν δικαιοῖ καὶ ἐν ἀδίκοις ἡ ἄδικος γνώμη. Διὰ ταῦτα γοῦν μάλιστα κατὰ τοῦ Ἐφέσου ἀγανακτήσας ἐξώρμησε κακοποιῆσαι, καὶ διαπονήσας δι' ἁδροτάτης δαπάνης ἐπειρᾶτο εἰς Σίναιον ἐξορίσαι, ἀποστερήσας τῆς ἐπαρχίας τῇ βίᾳ τῶν κρατούντων.

Ἀλλ' ὁ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς συνόδου προέστη γενναῖος τοῦ Ἐφέσου, καὶ ποιήσας κοινὴν ἀναφορὰν, ἀπελογίσατο πρὸς τοὺς κρατοῦντας διαβεβαιούμενος τὸν ὀρθὸν αὐτοῦ τρόπον καὶ ἀνεπίμομφον βίον, καὶ ὡς οὐ μόνον ἐν τῇ τοῦ Φιλίππου διὰ μακρῶν ἀρχιερατεύσας εὐηρέστησεν, ἀλλὰ καὶ νῦν κατέχων τὴν Ἔφεσον, εὐδοκιμεῖ κατὰ τὰ σφίσι καθήκοντα, ἔμπειρος ὢν εὐτάκτου διοικήσεως, καὶ νομίμου προστασίας τῶν ὑπηκόων, εἰρηνοποιὸς καὶ δίκαιος καὶ ζηλωτὴς καλῶν ἐργων, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἐνδημῶν πρὸς τὰς ἐπειγούσας τοῦ πατριαρχείου χρείας διατελεῖ ἀναγκαιότατος, σύμβουλος ὢν ἀγαθὸς καὶ συνεργὸς προθυμότατος· καὶ διὰ ταῦτα ἔλυε μὲν τὰς διαβολὰς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδοβίας, σκανδαλοποιὸν καὶ ταραχώδη καὶ χαιρέκακον φθορέα τε τοῦ κοινοῦ καὶ ἐπιζήμιον ἐγκαλοῦντος, ἐδεῖτο δὲ τῶν κρατούντων μὴ ἀποπέμπειν μηδὲ καταδικάζειν ἀνεύθυνον. Κοινῆς οὖν γενομένης τῆς μαρτυρίας καὶ προσπαθοῦς τῆς ἐκλιπαρήσεως καὶ διὰ γραμμάτων καὶ διὰ λόγων πλείστων ἀγωνιώντων ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐ γὰρ μικρά τις ὑπῆρξεν ἡ τόλμη, τῶν κρατούντων ὡς ὑπεύθυνον ἐλαυνόντων, ἀπεναντίας διαμαρτυρεῖν, καίτοι δεόμενον, ἔδοξε διὰ μὲν τὰς τοῦ πατριάρχου διαμαρτυρίας καὶ ἱκεσίας μηδέν τι παθεῖν τὸν Ἐφέσου, διὰ δὲ τὰς τοῦ ἡγεμόνος ἐκλιπαρήσεις καὶ δωρεὰς, ἀπελθεῖν εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπαρχίαν διὰ τζαουσίου. Καὶ δὴ οὔ-

τως ἀπῆλθεν, ἔχων ἀγαθὴν συνείδησιν, καὶ καλὴν κοινὴν μαρτυρίαν, καὶ δόξαν ἐρίτιμον, ὡς ὑπὲρ τῶν ἱερῶν νόμων ἔπαθεν ἀδίκως ἀπελαθείς.

Ἡ δὲ τοιαύτη τοῦ ἡγεμόνος κατὰ τοῦ Ἐφέσου κακοποιὸς ὁρμὴ ἀκμὴν ἠρέθισε καὶ παρώξυνε τὴν ἐνδημοῦσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερὰν σύνοδον, καὶ συγγινώσκειν ἐπὶ τοῖς πεπλημμελημένοις οὐκ ἔτ' ἠξίου, ὡς ἐκ γνώμης διαστρέφοντι, καὶ προφανῶς πολεμίῳ τῆς ἐκκλησίας· ἀπεναντίας γὰρ τῶν γραφομένων τὰ πραττόμενα οὐ μετάνοιαν κατήλεγχεν, ἀλλ' ἐπὶ κακοῖς πεισμονήν, καὶ ἐν ἀδίκοις ἐντρέχειαν. Διὸ καὶ τὴν ἔκδοσιν ἐκώλυον, καὶ μικροῦ δεῖν ἐχθρὸν τῆς ἐκκλησίας διεκήρυξαν. Ἀλλὰ τηνικαῦτα γενόμενος Οὐγγροβλαχίας ἡγεμὼν Νικόλαος ὁ Μαυρογένης, ταύτην τὴν ταραχὴν κατέπαυσε, διαπραξάμενος, ὥστε τὴν ἔκδοσιν σταλῆναι. Ἐδόθη οὖν καὶ τὸ σύνηθες φιλότιμον τῷ παναγιωτάτῳ, καὶ γράμματα παρ' αὐτοῦ ἀμοιβαῖα ἐπέμφθησαν πρός τε τὸν ἡγεμόνα Μολδοβίας καὶ τὸν νεωστὶ προχειρισθέντα μητροπολίτην, καὶ ἡ κοινὴ συνήχησεν ἁρμονία, τῆς καλῆς καὶ νομίμου τάξεως ἐπικρατούσης ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς κατὰ θεὸν ἀλληλουχίας καὶ ἑνώσεως.

Ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ προχειρισθέντος ἀτάκτως μητροπολίτου Μολδοβίας ἐπανωρθώθησαν διευθετηθέντα· ὁ δὲ νεωστὶ προβεβλημένος Οὐγγροβλαχίας ἡγεμών, διαμαχόμενος πρὸς τὸν ἐν τῷ βασιλικῷ ἀργυροκοπείῳ κερματολογιστὴν Πέτρον, κατισχύσας, τοῦτον κατέκτανεν. Ἦν δὲ ὁ εὐσεβὴς οὗτος ἀνὴρ διὰ μακροῦ ἐξυπηρετήσας ἐν τῇ βασιλείῳ αὐλῇ, δόκιμος ἐν πολλοῖς, εὐνοίᾳ τῶν δυναστῶν κατωχυρωμένος, πλούτῳ βρίθων, καὶ δύναμιν προσκεκτημένος ἀξιόλογον, δι' ἣν καὶ παρὰ τῶν ἡγεμόνων Οὐγγροβλαχίας, ὡς τὰ μέγιστα τούτους ὠφελῶν, περισπούδαστος ἦν. Ἐπεὶ δὲ ἡγεμονίας ἠράσθη ὁ Μαυρογένης, τοῦ βασιλικοῦ στόλου ἑρμηνεὺς διατελῶν, τούτῳ ἀντέπραττεν

ἄλλοις χαριζόμενος, καὶ διεκώλυε πρὸς τοὺς ἐν τῷ παλατίῳ καταιτιώμενος τοῦ σπουδάσματος· ὁ δὲ διαβαλὼν πρὸς τὸν τότε ἐπίτροπον, ἑταῖρον πρὶν ὄντα καὶ αὐτῷ σύναυλον, καὶ πρὸς τὸν μέγαν στολάρχην ἴδιον αὐτοῦ πάτρονα εἴτουν προστάτην, καὶ τούτους παροργίσας, τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν οὐ μόνον τῆς αὐθεντείας ἐγκρατὴς ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀντίπαλον κατεπάλαισε, καὶ τέλος οἱονεὶ σκηπτὸς ἐνσκήψας ἀπετέφρωσεν. Ὁ γὰρ ἄναξ ταῖς διαβολαῖς τῶν εἰρημένων δυναστῶν καὶ τῶν τούτοις χαριζομένων παρενεχθείς, ἐκέλευσε συλλαβεῖν καὶ ἀπάγειν εἰς δεσμωτήριον· ἔστι δὲ τοῦτο κάτω τῶν ἀνακτόρων κατὰ τὸ λεμβώριον παρὰ τὸν ἰπνὸν τῶν ὑπὸ ὀργὴν βασιλικὴν καταδίκων. Πολλῶν δὲ δυνατῶν ἐξελεῖν καὶ ῥύσασθαι σπουδαζόντων, ὡς ἐπέκειντο καὶ θανεῖν ἤθελον οἱ κρατοῦντες, ἐτασθεὶς οὐ περὶ τῶν διαβολῶν, οὐ γὰρ ἐπίστευον, ἀλλὰ περὶ τῶν αὐτοῦ χρημάτων, διὰ βαρυτάτων βασάνων, καὶ καταφανῆ πάντα ἐν καταστίχοις ἐπειπών, τέλος τὸν διὰ ξίφους ἐδέξατο θάνατον.

Ἀλλὰ τὸν μὲν Πέτρον ἄνδρα δόξαντα κοινωφελῆ ἡ ἄδικος καὶ πονηρὰ διαβολὴ ἀνεῖλε, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ τε καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ συγγενῶν, καὶ τῶν σύμπρων αὐτοῦ τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον, ἡ τῶν πλουσίων καὶ δυνατῶν Σκύλλα καὶ Χάρυβδις κατέπιεν. Εὗρε δὲ ἐπὶ τούτοις ὡς δεινὴν καὶ ἀλλόκοτον καὶ ξένην τὴν ταλαιπωρίαν ὁ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος, καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱερὰ σύνοδος, εἴτε τοῦ ἡγεμόνος χαριζομένου, εἴτε τοῖς κρατοῦσι δόξαντος διερευνᾷν διὰ τοῦ παναγιωτάτου κτήματα καὶ χρήματα τοῦ φονευθέντος, καὶ εὑρεθέντα διαπέμπειν καὶ ἀποκαθιστᾷν τοῖς μετερχομένοις, ἀποπληροῦν τε ὡς ἴδια χρέη, ὅσα τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἶχεν ὑπογραφήν. Ὑπὲρ τούτων οὖν ὡς δεινῆς καὶ βαρυτάτης καὶ ἐπιλύπου, ἀλλὰ δὴ καὶ ξένης ἐπειράσατο τῆς φεραλγίας ὅ τε θειότατος πατριάρχης καὶ οἱ φιλανθρωπότατοι ἀρχιερεῖς,

διὰ μακροῦ ἀναδιφῶντες τὰ λύθρα τοῦ ἀδίκως φονευθέντος ἀγαπητοῦ υἱοῦ, καὶ τῶν ἐπηρεαζομένων τοῖς δάκρυσι περιχεόμενοι.

Ἐν δὲ τούτοις τοῖς ἀλγεινοῖς, ἤρξαντο γὰρ χύδην προρρέειν τὰ δεινά, θλιβόμενος ὁ παναγιώτατος, ἤσχαλλε καὶ περὶ τοῦ κοινοῦ χρέους ὅτι δυσοικονόμητον ἦν, οἵ τε λεγόμενοι ἐπίτροποι οἱ μὲν ἀφίσταντο, ὡς μηκέτι ἔχοντες ἄγειν καὶ φέρειν τὰ τῶν ἄλλων, οἱ δὲ καὶ ἐπειρῶντο κολούειν τὴν πρόσω φορὰν καὶ προσευρεῖν τινα τρόπον οἰκονομίας ἐδέοντο· ηὔξησε γὰρ τὸ κοινὸν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας χρέος ἐπέκεινα τῶν χιλίων τριακοσίων ταλάντων. Πολλῶν οὖν γενομένων σκέψεων, ἔδοξεν ὡς δή τι εὐμαρές, ἀφελομένους μέρος τι τούτου, ἐπιμερίσασθαι ἀν' ἑκάστην ἐπαρχίαν ὑποκειμένην τῷ ἁγιωτάτῳ ἀποστολικῷ θρόνῳ ἐπιβαλομένους τὸ ἀνάλογον κατὰ τὴν ἐνεργουμένην τοῦ ἰδίου ἑκάστῃ χρέους ἐτήσιον ὕφεσιν. Καὶ δὴ ἀναδασάμενοι ἑξακόσια τάλαντα, προσέθεντο ἑκάστῃ τὸ ἐπιβάλλον. Ἐκυρώθη γοῦν αὕτη ἡ προσθεσαφαίρεσις προαχθεῖσα εἰς πρᾶξιν ἀπὸ πρώτης Μαΐου τοῦ χιλιστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἕκτου σωτηρίου ἔτους, μηδενὸς τῶν ἔξω ἀρχιερέων ἀντειπόντος ἢ καταβοήσαντος. Τὸ γὰρ κατ' ἔτος εἰς ἀφαίρεσιν τοῦ ἐπικειμένου χρέους, εἰς τόκους ἑξῆς ἀποδιδόμενον βραχύ τι ἢ οὐδὲν ἕκαστον ἐλύπησε, τῆς ἐξ ἐπιταγῆς κατ' ἐνιαυτὸν ὑφέσεως πεπαυμένης. Ἥκιστα μέντοι ὠφέλησε τὴν κοινὴν οἰκονομίαν ἡ τοιαύτη ἐπίνοια, τὸ παρὸν σκοπουμένη, καὶ τὸ ἐσόμενον χεῖρον διατεθεῖσα. Ἐκυρώθη δέ, καὶ πολλῶν πραγμάτων ἑξῆς τὸν παναγιώτατον ἀπήλλαξε.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει ἔτι τὸ λοιπὸν τοῦ χρέους τῆς μεγάλης Μέσης οὐκ ἀνάδαστον ἦν, καὶ πράγματα παρεῖχε τοῖς ἐκεῖ μοναστηρίοις· οἱ μὲν γὰρ τῶν πολλῶν συμμετεχεῖν ἐνεχομένους ἤθελον καὶ τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ Λαύρᾳ, καὶ τῇ τῶν Ἰβήρων. Οἱ δὲ ἀπολαβόντες τὸ πλεῖον τοῦ ἡμίσεως ἐν

τῇ προτέρᾳ διανομῇ, τῆς ἐνοχῆς τοῦ λοιποῦ ἀπηλλαγμένους σφᾶς αὐτοὺς ἐδικαίουν, καὶ οὐκ ἔτι ὡς περὶ κοινοῦ φροντίζειν, ἀλλὰ μερικὸν ἐπιλογίζεσθαι ἀπισχυρίζοντο. Κατεβόων δὲ καὶ περὶ τῆς προτέρας ἀποτόμου νεμήσεως, ὅτι εἰς ἄφικτα ἐπεχείρησε, καὶ εἰς φυγὴν αὐτοὺς συνελαύνει, καὶ τῶν μεγίστων τούτων μοναστηρίων ἐρήμωσιν, μὴ δυναμένους τοσοῦτον ὄγκον χρέους ὑπενεγκεῖν. Διὸ καὶ πρὸς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν αὖθις κατέφυγον, διαδικασίας καὶ σοφωτέρας προνοίας δεόμενοι. Ἀποδεξάμενοι οὖν εὐμενῶς ὅ τε παναγιώτατος κύριος Προκόπιος καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱερὰ σύνοδος, καὶ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ χρέους ὀρθῶς διαιτήσαντες, ἀπέλυσαν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδελφικῇ ὁμονοίᾳ, τοῦ σκανδάλου ἐκ μέσου ἀρθέντος, καὶ ἑκάστου μοναστηρίου τὸ ἐπιβάλλον οἰκονομήσαντος. Ἐκ δὲ τῆς συνεχοῦς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν τῶν ἡγουμένων καὶ προεστῶν ἐνδημίας καὶ ἑκατέρας διανομῆς τοῦ κοινοῦ χρέους, μέγα αὐτοῖς προσεγένετο κέρδος, καὶ οἰκονομία τις λυσιτελεστάτη καὶ ἐν τοῖς μάλιστα ἀναγκαίοις ἐπενοήθη· ὅσα γὰρ χρέη κοινὰ καὶ ἴδια τῶν ἱερῶν μοναστηρίων ὑπὸ βαρυτάτοις τοῖς τόκοις, ἔν τε Θεσσαλονίκῃ καὶ ἄλλοις ἐκτὸς τόποις, ὀφειλόμενα ἐθνικοῖς καὶ ἀλλοφύλοις, ἐπαπειλοῦντα τοῖς ἱεροῖς κίνδυνον, ταῦτα πάντα ἀπεπλήρωσαν δανεισθέντες παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἐν ἐλαφροτέροις τοῖς τόκοις, συνιστῶντες τοῖς εὐσεβέσι τὰ ἱερά, καί πως ἐνεχυράζοντες τὰ ἴδια.

Ἐν τῷ αὐτῷ ὀγδοηκοστῷ ἕκτῳ ἔτει, ἐξωνηθείσης παρὰ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος τῆς ἐξαρχίας Λιβυσίου καὶ Καστελορρίζου, ἀπεκατέστη ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Μύρων.

Ἐν δὲ τῷ ἐφεξῆς ὀγδοηκοστῷ ἑβδόμῳ ἡνώθη ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Ὠλένης καὶ ὑπετάγη τῇ μητροπόλει Παλαιῶν Πατρῶν, δι' οἰκονομίαν ἴσως χρεῶν, καὶ κέρδος τοῦ ἐκεῖ μητροπολίτου. Ὁ γὰρ βαρὺς καὶ ἄληκτος κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας περισπασμὸς περὶ χρημάτων μά-

λιστα καὶ χρεῶν ἦν, καὶ ἡ διηνεκὴς περὶ τούτων ἐνόχλησις κατέθλιβε τὸν παναγιώτατον.

Ἀλλὰ τὰ μὲν μέχρι τοῦδε συγκυροῦντα πανταχόθεν λυπηρὰ καὶ ἐπίπονα, πολλὰ μὲν ἦν, πάντων δὲ τῇ ἀτρύτῳ φερεπονίᾳ καὶ ἔμφρονι γενναιότητι ῥᾳδίως ἐκράτει ὁ παναγιώτατος· τὰ δὲ ἑξῆς συρρεύσαντα δίκην χειμάρρου τῶν κακῶν, τίς ἂν ἀθρόα καὶ καρτερήσειεν; ἐμάνη γὰρ καὶ αὖθις λυττήσας κατὰ τῶν Ῥώσσων ὁ Ἄρης, καὶ καθ' ἡμῶν βακχεύων συνεκίνει τὸν κυδοιμόν. Ἤρξατο δὲ ὁ πόλεμος ἀπὸ ε΄ Αὐγούστου μηνὸς τοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους, ἡ δὲ προπαρασκευὴ ἦν μεγάλη, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους συγκινουμένων τῶν στρατευμάτων. Ἤρξατο μέντοι μετὰ πολλοῦ τοῦ θράσους, καὶ βαρβαρικῆς τῆς ἀλαζονίας ἐνυβρίσας εἰς τὸν ἐνταῦθα παρεδρεύοντα πρέσβυν, καὶ τοῦτον εἰς τὸ Ἑπταπύργιον ἐναποκλείσας, τοὺς δὲ ἄλλους εὑρεθέντας Ῥώσσους διαρπάσας ἀδίκως καὶ καταιχμαλωτίσας ἀπανθρώπως, καὶ τὰ πλοῖα αὐτῶν ληϊσάμενος, καὶ πολλὰ ἡμῖν εὐθὺς ὁρᾶν τὰ δεινά, πλείω δὲ καὶ χαλεπώτατα παρεῖχεν ὑπονοεῖν, ἀναμιμνησκομένοις ὅσα κατὰ τὸν πρότερον ὑπέστημεν πόλεμον. Διὸ οὐδεὶς ἦν ἐκτὸς κινδύνου καὶ φόβου. Ὁ δὲ παναγιώτατος συνεχῶς ὑπὸ τοῦ κράτους διακελευόμενος, ἵνα πανταχόσε ἐπιβλέπῃ καὶ καλῶς προσέχῃ μή τι τῶν ἀτάκτων παρὰ τῶν ὑπηκόων γένηται, σφόδρα ἦν περὶ πάντων ἀγωνιῶν. Ἀπέστειλε δὲ πανταχοῦ γράμματα ἐντελλόμενος τὴν ὀφειλομένην ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν τοῖς κρατοῦσι, παρακαλῶν μὴ ἐκκακεῖν ὑπομένοντας ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς θεὸν τὸν δικαιοῦντα καὶ σώζοντα, μηδὲ διδόναι τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς πρόφασιν τοῦ κακοποιεῖν. Ἀλλὰ καὶ ὁ τότε τῆς βασιλείας ἐπίτροπος ἔργον τοῦτο μέγα καὶ καλὸν ἐργασάμενος, διὰ πολλῶν διεκώλυσε τὰς καθ' ἡμῶν πλείονας τῶν φαύλων ὕβρεις, προτρεψάμενος καὶ διεγείρας τοὺς νομικοὺς ὁμιλεῖν καὶ θρησκολέκτας κηρύττειν καὶ διδάσκειν ἔν τε ταῖς αὐτῶν συναγωγαῖς καὶ ἰδίᾳ, ὡς τὸ

κατακαίνειν καὶ συλᾶν καὶ ὑβρίζειν τοὺς ὑπηκόους ἄδικον καὶ θεοστυγές, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως γνώμῃ πολέμιον, καὶ πρὸς τὴν ἐπιοῦσαν τῶν πραγμάτων χρείαν ἐπιβλαβές. Ἐντεῦθεν δὴ καὶ ἀραὶ καὶ ἐπιτίμια ἐξεφωνήθησαν τοῖς μιαιφόνοις τολμητίαις, καὶ τοῖς παραφυλάττουσιν ἐδόθη προστάγματα συντηρεῖν τὸ ὑπήκοον, τῶν φαύλων καὶ πονηρῶν τὴν ὕβριν κολάζοντας, καί πως διὰ τούτων ἡ προχεομένη συνεστάλη ἀσέλγεια, καὶ ἡ μέγα σοβοῦσα διὰ τῶν πόλεων ληστεία κατέπαυσε, καὶ ἡ ἄδικος γνώμη ἐκρύβη.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ἔτει κατ' ἀρχὰς μηνὸς Νοεμβρίου, τοῦ μακαριωτάτου κυρίου Ἀβραμίου ἐν βαθεῖ γήρει πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, προεβιβάσθη ἀπὸ Καισαρείας Φιλίππου εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον νομίμῳ ἐκλογῇ καὶ κανονικαῖς ψήφοις ὁ κύριος Προκόπιος, γενομένης τῆς μεταθέσεως ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐπιλεγομένου Μετοχίου τῇ β'. τοῦ ῥηθέντος μηνός.

Τὰ μὲν οὖν τῶν βαρβάρων ἐθνῶν πλήθη ὅσα ἐκ τῶν Κορακίων καὶ Καυκασίων ὀρέων διὰ ἁδροτάτων δώρων ἐφώρμησαν, τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ ἡττηθέντα, τούτων τὰ πλείω ὑπετάγησαν τῇ Ρωσσικῇ εὐνομίᾳ, κατεκόπησαν δὲ καὶ ὅσοι τοὐντεῦθεν ἐθρασύνθησαν τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βορυσθένους παρελθεῖν, καὶ τοῦ ναυτικοῦ τὸ πλεῖον ἄλλῃ πῃ διώλωλεν. Ἡ δὲ ἀλαζὼν ὀφρὺς οὐδὲ μικρὸν ὑπέκλινε, καὶ τὸ βάρβαρον φρύαγμα ἔτι ἀγέρωχον ἦν. Καὶ δὴ ἐνισταμένου τοῦ ὀγδοηκοστοῦ ὀγδόου σωτηρίου ἔτους, ἡ παρασκευὴ τοῦ πολέμου ἐγίνετο διά τε θαλάσσης καὶ ξηρᾶς σφόδρα μεγάλη καὶ πολυπληθής, ἥ τε προσδοκία οὐκ ἐλάσσων ἦν ἐπερειδομένοις τῇ καλαμίνῃ ῥάβδῳ τῷ Σουήκων ῥηγί. Συνέστη γοῦν ναυτικόν, οἷον οὐδέπω τὸν Εὔξεινον Πόντον κατέπλευσε, πλοίων μὲν μεγάλων ἐγγὺς ἑκατόν, διπλασίων δὲ ἐλασσόνων, καὶ πολὺν ἐπερρόθει τὸν ἐνυάλιον. Ἐπὶ τούτου οὖν συνήγαγον καὶ τῶν ἡμετέρων, ὅσοι εὐπαραλόγιστοι καὶ πρὸς

τὰ τυχόντα κέρδη παράβολοι, ἀλλὰ δὴ κἀκ τῶν νήσων πολλοὺς κατ' ἀνάγκην ἠριθμημένους, ὥστε πλείονας ἢ μυρίους τῶν χριστιανῶν, τοὺς μὲν ἄκοντας, τοὺς δὲ καὶ ἐθελοντὰς ναυλοχεῖν. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπιλογισάμενοι ἀπὸ Σηστοῦ καὶ Ἀβύδου μέχρι Ἴστρου καὶ Σινώπης παρ' ἑκατέραν τὴν παραλίαν δισχιλίους, τούτους ἀπήτουν τὸν παναγιώτατον, καὶ στρατολογεῖν τὸν εἰρηνάρχην καὶ ἐξοπλίζειν χριστιανοὺς κατὰ χριστιανῶν ἠνάγκαζον, ναύτας πανούργως ἐξονομάζοντες. Ἤσχαλλεν οὖν καὶ κατωδυνᾶτο σφόδρα ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῷ ξένῳ καὶ ἀλλοκότῳ τῆς πονηρᾶς ταύτης ἀνάγκης, ἀπεκλαίοντο δὲ συνθρηνοῦντες καὶ οἱ ἐνδημοῦντες περὶ αὐτὸν ἀρχιερεῖς, καὶ τῷ πυρὶ τῆς ἀλλοκότου ταύτης θλίψεως τηκόμενοι, νύκτας ὅλας καὶ ἡμέρας συνδιεσκέπτοντο εἴ τις μηχανή, τὸν πονηρὸν τοῦτον ἆθλον διαφυγεῖν. Ὁ δὲ παναγιώτατος ἕτοιμος ἦν πάντα προέσθαι, ὅσα χρημάτων προσῆν, καὶ ἐκ τοῦ κοινοῦ προσδαπανῆσαι πολλά, ἵνα τῆς ἀδελφοκτονίας τὰ τέκνα ρύσηται, καὶ μὴ ἡ τοιαύτη ἀδικία εἰσκωμάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' οὐκ ἐξέφυγε προσλιπαρήσας καὶ δεηθεὶς τῶν κρατούντων, ἀπαραιτήτως τὸν κατάλογον τῶν ἀνδρῶν ἐκπληροῦν ἀπαιτούντων, καὶ εἰ ἄλλως γένοιτο, ἐπαπειλούντων παγχάλεπα· καὶ δὴ γραμμάτων ἐκκλησιαστικῶν ἀποσταλέντων, καὶ ἐφημερίων πατριαρχικῶν, γενομένης ἐπινεμήσεως ἐκ πάσης κώμης καὶ πόλεως τῆς εἰρημένης παραλίας ἀπεπληρώθη ὁ αἰτούμενος τῶν ναυτικῶν ἀριθμός· αὕτη δὲ ἡ στρατολογία πρώτη ἐγένετο. Καὶ ἤδη ὁπλοφοροῦντες χριστιανοὶ πλείονες μυρίων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφάνησαν. Ἐν γὰρ Βλαχίᾳ τηνικαῦτα πολλῷ πλείονας συνειλοχὼς ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν ὁ ἡγεμών, οὐ τοσοῦτον ἐδόκει ξένα ποιεῖν, ὡς τὸ ἄγειν καὶ κινεῖν ᾗ ἂν βούλοιτο τὰ ἀτίθασσα πλήθη Ὀθωμανῶν. Ἐκ ταύτης γοῦν τῆς στρατολογίας βραχύ τι ἀπελώφησεν ὁ δυσμενὴς καθ' ἡμῶν κότος· διεκελεύοντο δὲ οἱ στρατευόμενοι μηκέτι ἀδικεῖν καὶ ὑβρίζειν εἰς τὸν ὑπόφορον, ἀραί

τε καὶ ἐπιτίμια διεκηρύττοντο ἐπὶ τῶν συναγωγῶν αὐτῶν, εἴ τινες βλάπτειν ἐπιχειρήσαιεν, καὶ τῶν ὑποτελῶν τινα τῷ Ρωσσικῷ ὀνόματι προσωνομάσοιεν· κοινὴν γὰρ κατὰ τῶν εὐσεβῶν τὴν μῆνιν ὑποτρέφοντες, ἡμᾶς ἀόπλους διεχειρίζοντο, Ρώσσους κατονομάζοντες ἐπὶ τοῦ προτέρου πολέμου, καὶ τοιαῦτα ποιεῖν οὐκ ἂν ἤδη ἐπαύσαντο, εἰ μὴ μεγάλη τις ἦν περὶ τούτου τῶν κρατούντων ἡ πρόνοια. Διὸ μετά τινος εὐταξίας ἐξήει ὁ στρατός, καὶ οὐκ ἔτι ἐποίουν οἱ ἐν τῇ πόλει ὁπλοφοροῦντες τὰ συνήθη σφίσιν ἐκεῖνα κακά, καὶ τὰς πολλὰς καθ' ἡμῶν ἀδικίας καὶ ὕβρεις.

Συρραγέντος δὲ τοῦ πολέμου, καὶ τῶν Ρωσσικῶν καὶ Ἀουστριακῶν στρατευμάτων εἰς Μολδοβίαν εἰσρυέντων, ὁ ταύτης ἡγεμὼν Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἡττηθεὶς ἐν πολέμῳ ἑάλω. Ὁ μὲν οὖν στρατηγὸς τῶν Ὀθωμανῶν ἐν Βασσαραβίᾳ γράψας ἐμαρτύρει μηδὲν τῶν ἀνηκόντων ἐκείνῳ λόγῳ καὶ ἔργῳ διαλιπεῖν, εἰ καὶ ἡττήθη δι' ἔλλειψιν στρατοῦ, καὶ τῆς ἔξωθεν ἐπικουρίας, ἣν πολλάκις ᾐτήσατο δεηθεὶς τοῦ ὑπάτου. Ὁ δὲ τῆς Βλαχίας ἡγεμὼν δυσμενὴς ὢν τὰ πρῶτα, αὐτομολήσαντα τοῖς ὑπεναντίοις διέβαλε, καὶ τὸν ὕπατον παρακρούσας καὶ παραγαγὼν ἕτοιμον αὐτῷ πάντα χαρίζεσθαι, πρὸς τὸ κράτος ἐσυκοφάντει ἐπίβουλον καὶ προδότην δι' αὐτοῦ ἀποκαλῶν. Τούτου δὲ τοῖς γράμμασι πεισθεὶς ὁ ἄναξ, εὐθὺς ἐκέλευσε συλλαβεῖν πάντας τοὺς οἰκείους τοῦ ἡγεμόνος καὶ εἰς φυλακὴν ἐμβαλεῖν, καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καταγράψασθαι. Τὰ μὲν οὖν τοῦ ἡγεμόνος Μολδοβίας ἐπὶ ξυροῦ ἵσταντο ἀκμῆς· ἐταλαιπώρει δὲ καὶ ἐθλίβετο ἐπ' αὐτοῖς ὁ παναγιώτατος ἀπαιτούμενος, ὅσα τοῖς ἐκκλησιάστικοῖς ἦν δανεια. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ φυλακῇ καταδικασθέντος τοῦ μεγάλου λογοθέτου τῆς ἐκκλησίας, γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ ἑαλωκότος ἡγεμόνος, περιμαχήτου γενομένης τῆς μεγάλης λογοθετίας, πράγματα εἶχεν. Ἔδοξε δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπετείᾳ, μᾶλλον ἀτυχήσας ὁ κύριος Προκόπιος,

ἐλάσσων νομισθεὶς τῆς ὀφειλομένης αὐτῷ συμπεριφορᾶς ἐν τοῖς τοιούτοις δυστυχήμασι, καὶ μέγαν λογοθέτην τῆς ἐκκλησίας, ζῶντος τοῦ προτέρου παρὰ τὸ ἔθος προχειρισάμενος, καὶ ταῦτα ἀνεψιὸν τοῦ διώκοντος ἡγεμόνος. Κἀντεῦθεν πολλοὺς εἶχεν ἀπαρεσκομένους καὶ μεμφομένους αὐτοῦ τὴν διοίκησιν.

Ἀλλ' ἡ μὲν κατὰ τῶν οἰκείων τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδοβίας ὀργὴ ὑφεῖτο τοῦ Θεοῦ μεταβαλόντος. Ὁ δὲ παναγιώτατος τῆς ἀδίκου ἐργολαβίας οὐκ ἀπηλλάγη. Οὐδὲ γὰρ τῶν ἀδίκων φόνων ὁ λοιμὸς ἔπαυσεν· ἔσπευδε γὰρ πάντα τὸν δυνάμει ἢ πλούτῳ κομῶντα τοῦ γένους ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπαλεῖψαι, ὡς μηκέτι φοβοῖτο, οἷς ἐτέλει, καὶ ὧν ἂν ἕλοιτο. Διὸ καὶ παρὰ πόδας ἀνεῖλε ῥᾳδιουργήσας καὶ δολίως τεχνητευσάμενος Δημήτριον τὸν Σκαναβῆ, ἄνδρα δόξαντα διὰ μακροῦ εὐτυχεῖν τοῖς δυνάσταις ἐμπορευόμενον. Καὶ ἐπὶ τούτῳ γοῦν ἐταλαιπώρει ἑξῆς ὁ κύριος Προκόπιος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς συνόδου, καταγράφων, συνάγων, ἀποδοὺς ἐκκλησιαστικὰ χρέη, ἐν οἷς συνέβαινε λυπουμένους λυπεῖν, σφόδρα λυπούμενος, καὶ ἀδικουμένους, εἴ τι ἔλαθεν ἀδικοῦντας, προσαπαιτεῖν ἀπηνῶς ἀδικούμενος.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ αὐγούστῳ μηνί, καθ' ὃν ἔλαβε τὴν ἄδικον θλίψιν περὶ τοῦ φονευθέντος Δημητρίου ἡ τοῦ Χριστοῦ μεγάλη ἐκκλησία, πολλὴν ἐπέγνω τὴν ἀπαρέσκειαν ὁ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος καὶ διὰ τὴν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Θεσσαλονίκης τοῦ Γερασίμου προχείρησιν· ἐγένετο δὲ οὗτος γνώριμος καὶ τολμητίας τις καὶ ῥέκτης κατεφάνη ἐπὶ τῆς ἐπηρείας τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, δι' ἣν ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου Γαβριὴλ ἀπεστάλη, διενεργήσας μὲν τὰς βουλὰς τῶν ἀποστειλάντων, τοσαῦτα δὲ καταδαπανήσας, καὶ τοιούτοις ἐμβαλὼν αὐτοὺς τοῖς δεινοῖς, ὅσα καὶ οἷα οὐδὲ δέκα διώκοντες τύραννοι διὰ βίου ἂν διενέγκοιεν καὶ κατεργάσαιντο. Ὁ γὰρ τότε προκόνσουλος, ἢ ἀνθύπατος (μέχρις ἐκείνου γὰρ τοῦ ὑπά-

του ἐνομίζετο ἡ Κύπρος) πλεονεξίᾳ νικώμενος, ἐδίωκε τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀρχιερεῖς, καὶ αἰτήσας τοῦ κράτους ἔλαβεν ἄδειαν, ἀντιστῆσαι ἑτέρους, ὡς μηκέτι ἔχειν τοὺς κωλύσοντας τῆς ἁρπαγῆς· οἱ δὲ λαθόντες διέφυγον, καὶ τὸν ῥηθέντα ἀπέστειλαν τῇ τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ δηλώσοντα τὴν ἐπήρειαν, χεῖρα βοηθείας αἰτούμενοι, ἐπιτρέψαντες καὶ εἴ τινος δέοιτο τῶν μετρίων προσδαπανᾷν. Ὁ μὲν οὖν ἀοίδιμος τότε οἰκουμενικὸς πατριάρχης κύριος Γαβριὴλ καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱερὰ σύνοδος, ὑπερμαχοῦντες τῶν συναδελφῶν καὶ τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν, ἐκκλησίας ὅλης κηδόμενοι, τὴν ἄθεσμον καὶ ἄδικον τοῦ τυράννου βουλὴν διεσκέδασαν, ἀκυρώσαντες καὶ καταργήσαντες τὴν παράνομον προχείρησιν, ἀποδεικνῦντες τὸν τὰ τοιαῦτα ἄθεσμα τολμῶντα ὕπουλον ἀντάρτην, καὶ πλεονέκτην ἀναίσχυντον, λυμεῶνά τε καὶ φθορέα τοῦ λαοῦ, ὡς τῆς ἐπαινουμένης τάξεως παραβάτην, ἐκάλεσαν δὲ καὶ ἐκφυγόντας ἀρχιερεῖς εἰς βασιλεύουσαν ἀνελθεῖν. Ὁ δὲ ῥηθεὶς Γεράσιμος τοῖς δυνατοῖς ὁμιλῶν, καὶ καταφανὴς γενόμενος, ἅτε ἄπειρος ὢν τῆς ἐνταῦθα πολιτικῆς, ὡς ἕτοιμος ἦν μεγάλα προσδαπανᾷν, ἵνα τύχῃ, ὧν ἤλπιζε, γέγονε ματτύη τοῖς λύχνοις τὸ δὴ λεγόμενον, κἀκ τούτου τοῖς πλεονεκτοῦσι καὶ ἐπαῦθις ἦν καταθύμιος· τοῖς δὲ σωφρονοῦσιν ἀηδὴς ἦν καὶ ἐπίμωμος, καὶ μᾶλλον ἐπιβλαβὴς ἐνομίζετο. Ἀπηρέσκοντο γοῦν καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ πλείονες τὴν τούτου προχείρησιν, καὶ τὸν παναγιώτατον κύριον Προκόπιον, τῇ ἔξωθεν βίᾳ, καὶ ἔσωθεν ῥᾳδιουργίᾳ ἀγενῶς ὑποκλίναντα, ἐμέμψαντο.

Τοῦ δὲ μακαριωτάτου πάπα καὶ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυρίου Γερασίμου πρὸς θεὸν ἐκδημήσαντος τῇ ϛʹ. τοῦ αὐτοῦ αὐγούστου μηνός, καὶ γραμμάτων ἀπ' Αἰγύπτου ἐλθόντων, ψήφῳ καὶ ἐκλογῇ τῶν ἐνδημούντων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίων ἀρχιερέων, καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ ἐπιτρόπων τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀποστολικοῦ τούτου θρόνου,

γνώμῃ καὶ συναινέσει τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Προκοπίου, καὶ τοῦ μακαριωτάτου Ἀντιοχείας κυρίου Δανιὴλ, καὶ μακαριωτάτου Ἱεροσολύμων κυρίου Προκοπίου, προεκρίθη ἐκλεχθεὶς ὁ μέγας πρωτοσύγγελος τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας κύριος Παρθένιος, καὶ χειροτονηθεὶς ἐν τῷ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἐν τῷ πατριαρχείῳ ὑπὸ τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Προκοπίου τῇ δεκάτῃ τρίτῃ σεπτεμβρίου ἀρχιερεὺς καὶ μητροπολίτης Πηλουσίου, προεβιβάσθη νομίμως εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας.

Πολλῶν δ' ἐπηρειῶν καὶ θλίψεων γενομένων τοῖς ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον, καὶ ἐν ἅπασι συμπεριαγόμενος καὶ θλιβόμενος ὁ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος, καὶ ἄκων ἐλύπησεν οὐκ ὀλίγους. Διὸ καὶ λίβελλοι κατ' αὐτοῦ τοῖς κρατοῦσιν ἀδικώτατοι τρεῖς ἐφεξῆς ἐπεδόθησαν, δι' ὧν ἧκεν εἰς αὐτὸν ἔγγραφος ἀπειλὴ τοῦ ἀνθυπάτου, ἄηθες ὂν τοῦτο γίνεσθαι, ὡς εἰ μὴ παύσει ἄρχων πλεονεκτικῶς, καὶ ἀγρίως διασπαράττων, καὶ κακῶς λυμαινόμενος τὸ ποίμνιον, ὡς αὐτοῦ κατεβόησαν, θάνατος αὐτῷ ἡ ζημία. Ἔδεισεν οὖν φοβηθεὶς ὁ παναγιώτατος τῆς ἀδίκου διαβολῆς, ἔδεισαν δὲ καταπτοηθέντες περὶ αὐτοῦ καὶ οἱ πανιερώτατοι ἀρχιερεῖς, ὑφορώμενοι ἐν σφαλερῷ οὕτω καιρῷ τῶν κακῶν τὰς ὁρμάς. Καὶ δὴ συνελθόντες, καὶ κοινὴν ποιήσαντες ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀναφοράν, ἀπέστειλαν μαρτυροῦντες καὶ διαβεβαιούμενοι τὸν ὀρθὸν τρόπον καὶ κοινωφελῆ μέριμναν, καὶ ἀνεπίληπτον προστασίαν τῆς αὐτοῦ παναγιότητος, ἀπελέγχοντες ψευδεῖς καὶ κακομηχάνους τὰς ὡς ἐκ τοῦ κοινοῦ δῆθεν ἐκείνας δηλώσεις, καὶ διαβολὰς ἀσυστάτους ἀνθρώπων ἐμπαθῶς κινουμένων, κακεντρεχῶν τε καὶ ἀπονενοημένων καὶ τοῦ ἡμῖν συμφέροντος πολεμίων.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει ὀκτωβρίου εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ μα-

καριωτάτου Ἱεροσολύμων κυρίου Προκοπίου οἰκειοθελῆ παραίτησιν ποιησαμένου εἰς τὸν πανιερώτατον Καισαρείας Φιλίππου μητροπολίτην κύριον Ἄνθιμον, προτροπῇ τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Προκοπίου, καὶ συναινέσει τοῦ μακαριωτάτου πάπα καὶ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυρίου Παρθενίου, καὶ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἀντιοχείας κυρίου Δανιὴλ, συνδρομῇ τῶν Ἁγιοταφιτῶν, ἐγένοντο αἱ ψῆφοι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐπιλεγομένου Μετοχίου, καὶ γενομένης κανονικῶς τῆς μεταθέσεως, προεβιβάσθη νομίμως εἰς τὸν ἀποστολικὸν ἁγιώτατον θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων ὁ κύριος Ἄνθιμος.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἐννάτου σωτηρίου ἔτους, καὶ αὖθις προσαπητεῖτο ὁ παναγιώτατος τῶν δισχιλίων ναυτικῶν τὴν ἀνδρολογίαν, καὶ συναλγῶν μετὰ τῆς ἱερᾶς συνόδου προσεταλαιπώρει κατολοφυρόμενος τῇ ἀδικωτάτῃ ταύτῃ ἐπηρείᾳ, ἣν καὶ φυγεῖν τοῦ λοιποῦ ἀμήχανον καὶ ὑπενεγκεῖν τοῖς ἐπηρεαζομένοις οὐ φορητόν. Ἀλλ' ἐν οἷς περὶ τῆς καταδυναστείας ταύτης ἐσκέπτοντο, πονηροτέρα ἄλλη τούτοις ἐπῆλθε, καὶ οὐχ ἧττον παράδοξος. Διεκελεύετο γὰρ ὁ παναγιώτατος συναγαγεῖν ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀρθοδόξων χριστιανῶν, καὶ ἀποδοῦναι τῷ βασιλικῷ ἀργυροκοπείῳ μυριάδας διακοσίας δραχμῶν ἀσήμου ἀργύρου. Ὁ δὲ προτρεψάμενος τὰ πρῶτα, ἔπεισε προσαγαγεῖν τὰ τῶν εὐγενῶν οἴκων ἀργυρᾶ σκεύη, ἅπερ καὶ συναχθέντα τὸ ἕβδομον τοῦ αἰτουμένου συνεπλήρωσαν, καὶ ταῦτα ἀπέδωκεν· ἐπειδὴ εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς ἀφορῶντας ἐπέγνω, ἐνόμιζον γὰρ πολὺν εἶναι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σταθμὸν ἀργύρου, περιελόμενος τοῦ ἐν τῷ πατριαρχείῳ ναοῦ τὸν κόσμον τῇ δεκάτῃ ἑβδόμῃ Φεβρουαρίου, καὶ ἐφεξῆς τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν, κανδήλας, πολυελαίους, κηροστάτας, θυμιαντήρια, δίσκους ἀπέδωκε τοῖς ἱεροσύλοις, συμποσωθέντα εἰς τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ μυριάδας δραχμῶν· ὡς δὲ καὶ ταῦτα

προσήνεγκον, ἐδέοντο μεθεῖναι μηκέτι ἔχοντας. Οἱ δὲ καὶ ἐπέκειντο ἀποπληροῦν, καὶ ἐκ τῶν ἐχόντων πορίζειν. Ἐθλίβετο γοῦν περὶ τούτου ὅ τε παναγιώτατος καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱερὰ σύνοδος, καὶ ἀναδασμὸν ποιησάμενοι εἰς τὸν εὐσεβῆ λαὸν κατὰ συμμορίας καὶ συστήματα, νόμισμα ἤθροιζον, ἐξωνούμενοι καὶ ἀποπληροῦντες τὸν ἀπαιτούμενον ἄργυρον. Διηνωχλεῖτο δὲ καὶ διὰ τῆς συστροφῆς τῶν ἐνταῦθα Χίων, ἀντιποιουμένων τῆς ψήφου καὶ ἐκλογῆς τοῦ ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν μητροπολίτου, καὶ ἀπαρεσκομένων τῇ προχειρήσει τοῦ νεωστὶ χειροτονηθέντος, ὃν ὁ παναγιώτατος καὶ ἡ ἱερὰ σύνοδος ἐξελέξατο καὶ ἐψήφισε. Προσετάγη δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ περὶ λιτότητος ἱματίων, καὶ πενιχρῶς ἀμπίσχεσθαι φροντίζειν τὸν ὑπόφορον, ὡς ἄξια ὧν ἔπασχεν οἶμαι ἀμφιέννυσθαι, καὶ πενθεῖν τυραννούμενον. Οὕτως οὖν ἐπεκύμαινε τὰ λυπηρὰ ἐπὶ τοῦ καιροῦ τούτου, μυρίων τῶν καθ' ἕκαστα ἐπιτρεχόντων, τοῦ βαρβαρικοῦ θράσους ἐκμανέντος καὶ ἀσελγῶς ἐξυβρίζοντος. Ὁ δὲ εὐσεβὴς λαὸς οὐ μόνον πρὸς ταῦτα διεκαρτέρει, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἐπεδείξατο τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην τοῖς ἀπὸ Μεχαιδίας αἰχμαλωτισθεῖσι, πλείστους διὰ χρημάτων ρυσάμενος. Ὁ δὲ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος, ἀδιαλείπτως ἐν τοιούτοις συνεχόμενος τοῖς δεινοῖς, πλειστάκις ἐπιδακρύων ἐβόα — φεῖσαι Κύριε, τοῦ λαοῦ σου, καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς τῆς παρούσης ἀνάγκης καὶ θλίψεως! καὶ ἦν διὰ παντὸς κατοδυνώμενος ταῖς κοιναῖς συμφοραῖς· ἐπεφόβει δὲ αὐτὸν καὶ ἡ τῶν κακῶν μανία, δι' ἃς ἐξήμεσε συκοφαντίας καὶ ἀσυνειδήτους διαβολάς, καὶ ἀπαλλαγὴν ἐζήτει πρόσφορον τῆς πατριαρχείας καὶ μεγάλης ταύτης ἐπιστασίας, ᾠκονόμει δὲ τὸν καιρὸν εὐχόμενος ὑπὲρ σωτηρίας πρὸς τὸν θεόν. Οἱ δὲ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς, εἴτε διὰ τὴν ἀρχόντων ἀπαρέσκειαν, εἴτε διὰ τὰ ἴδια συμφέροντα ἢ καὶ δι' ὀλιγωρίαν καὶ περιφρόνησιν ἐν ταῖς συγκυρούσαις ὑποθέσεσι καὶ ὁμιλίαις, τὸ τραχὺ καὶ αὐθέκαστον τέως μεμφόμενοι τοῦ παναγιωτάτου ἀπηλλο-

τριοῦντο, συσκεπτόμενοι τὰ περὶ διαδοχῆς καὶ ἐξώσεως τούτου, πῶς ἂν οἰκονομηθείη βέλτιον.

Ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς βασιλείας μετέπεσε, διαδεξαμένου τὸν θρόνον Σελήμου τοῦ τρίτου τῇ εἰκοστῇ ἑβδόμῃ Μαρτίου, εὐμαρεστέρα ἐδόκει τοῦ κυρίου Προκοπίου ἡ ἔξωσις, καὶ μᾶλλον πρόχειρος ἡ μεταβολή, μηκέτι τῆς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἀποφάσεως τοῦ ἐπιτρόπου δεομένοις. Εὐθὺς οὖν συνελθόντες τῶν ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων οἱ πρόκριτοι συνέθεντο τὰ πρὸς τοὺς κρατοῦντας διαθέσθαι περὶ μεταβολῆς πατριάρχου, καὶ διενεργήσαντες ἔλαβον γνώμην καὶ ἄδειαν εὑρεῖν τὸν ἄξιον τῆς τοιαύτης ἐπιστασίας. Οἱ δὲ καὶ ἔχειν μὲν ἕτοιμον εἶπον· ἐδέοντο δὲ κατὰ τὸ δίκαιον ἔθος ὁρισμὸν ἀποδοθῆναι, ἵν' ἐκ κοινῆς τῆς γνώμης ἡ ἐκλογὴ γένηται. Ἦν δὲ ἐκ πολλοῦ ἡ γνώμη τῶν προὐχόντων ἀρχιερέων καὶ εὐγενῶν ἐπὶ τὸν Μαρωνείας κύριον Νεόφυτον, ὃν καὶ ὑποπτεύσας ἐδίωκεν ὁ κύριος Προκόπιος, οἱ δὲ καὶ ἀντιπράττοντες κατεῖχον σκηπτόμενοι προφάσεις, καὶ τῶν ληστῶν τὰς ἐφόδους εἰς Μαρώνειαν προβαλλόμενοι, ὥστε κινδύνου δῆθεν προφανοῦς ἐξελόμενοι καὶ τοῦ πρωτεύοντος τὴν γνώμην θεραπεύοντες, παρεῖχον αὐτῷ ἄνετον τὴν διατριβὴν ἐν μιᾷ τῶν Κυανέων νήσων τοῦ Ἀντιγόνου περιορίσαντες. Ἧκεν οὖν τῇ εἰκοστῇ ἐννάτῃ Ἀπριλίου ἔγγραφος προσταγή, ἵνα κοινῇ γνώμῃ πατριάρχην ἐκλέξωσιν, ἐπὶ δὲ τὸν παναγιώτατον κύριον Προκόπιον ἐπιστὰς τζαούσιος ἡσύχως τοῦτον παραλαβών, εἰς τὴν παλαιὰν Χαλκηδόνα διεπέρασε, κᾀκεῖ ἐπέστη δευτέραν περιμένων τὴν προσταγήν.

Ἐπὶ μὲν οὖν τῆς ἐκλογῆς καὶ προχειρήσεως τούτου εἴποι τις ἂν χρονολογήσας, τὸν Προκόπιον ἐξαριθμεῖ ἔτος. Ἦν δὲ ὁ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος τὸ γένος Πελοποννήσιος τῶν πενεστάτων· τραφεὶς δὲ καὶ παιδευθεὶς παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Γάνου καὶ Χώρας μητροπολίτῃ, τούτου θανόντος, οὐ μόνον τῆς περιουσίας κληρονόμος ὑπῆρξεν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐπαρ-

γίᾳ τῆς πνευματικῆς προστασίας κατέστη διάδοχος· διοικήσας δὲ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην χρόνους ἱκανούς, χρείας καλούσης, μετετέθη προβιβασθεὶς εἰς Σμύρνην, ἐφ' ἧς διὰ μακροῦ εὐδοκιμήσας ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν μετεπέμφθη θρόνον. Ἦν δὲ ἐπὶ τὸ κάλλιστον καὶ ἐπαγωγότατον διεσκευασμένος· σωφροσύνῃ γὰρ καὶ σεμνότητι διὰ βίου κοσμούμενος, καρτερίᾳ καὶ φερεπονίᾳ διέφερεν, ὕπνου βραχέος μεταλαγχάνων, καὶ τροφῆς ἀμελῶν. Φιλοδίκαιός τε ἦν καὶ φιλάγαθος, καὶ φιλομαθής. Πιθανός τε εἰπεῖν, καὶ τῷ πιθανωτέρῳ ἑκὼν εἶναι ἕπεσθαι, λόγῳ ὑπείκων. Ἀρχικὸς ἐν καταστάσει, καὶ εὐσύνετος, κανονικῆς τάξεως καὶ ἐκκλησιαστικῆς εὐκοσμίας ζηλωτής, διδακτικός, μισοπόνηρος, ἐλεγκτικός. Διὸ καὶ βαρὺς ἔδοξε καὶ πικρόχολος, καὶ ἐμισήθη παρὰ πολλῶν, καταμεμφόμενος τὰ ἐκείνων ἐλλείμματα εἴτουν ἁμαρτήματα, ἢ ἀδικήματα. Ἐφρόντισε δὲ καὶ περὶ χρηματικῆς οἰκονομίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν χρεῶν ἐν τοῖς μάλιστα, ὑπὲρ ἧς καὶ μῶμον φειδωλίας ἑαυτῷ περιῆψε, κἂν ἐδόκει φιλότιμος περὶ τὰ χαρίσματα, μηδένα τε ἐζημίωσε τῶν ἀρχιερέων, καὶ πρὸς τὰς κοινὰς χρείας πολλὰ τῶν ἰδίων ἐδαπάνησε μικρὰ ἐκ τῶν πολλῶν ποριζόμενος, καὶ τὰς δαπάνας ὡς οἷόν τε ὑφαιρῶν, ἃς αὐλικὰς οἶδεν ὁ λόγος· κατευστοχήσας δὲ ἐν πολλαῖς ταῖς πράξεσι, φορτικώτερος εἶναι ἐδόκει, καὶ οὐκ ἔτι δὴ ἀνεκτὸς καὶ ἀρχιερεῦσι καὶ ἄρχουσι, τῇ κοινῇ περιπετείᾳ δῆθεν μὴ συμφερόμενος. Διέφερε δὲ καὶ μάλιστα ἀγαστὸς ἦν τῇ τε πρὸς θεὸν πίστει καὶ ἐλπίδι, καὶ τῇ πρὸς πάντας διαπύρῳ ἀγάπῃ, δι' ἧς τὰ τῶν εὐσεβῶν παθήματα καὶ τοὺς ἐπικειμένους διωγμοὺς καὶ κινδύνους καθ' ἑκάστην λογιζόμενος, ἠγωνία συναλγῶν καὶ συμπάσχων πᾶσι τοῖς εὐσεβέσι, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον.

ΜΕΡΟΣ Ε΄.

Τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Προκοπίου ἐξωσθέντος τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ τῆς ἐκλογῆς γενομένης ἐπὶ τὸν κύριον Νεόφυτον τὸν ς΄., γενομένης τῆς παραστάσεως ἐπὶ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς βασιλείας, καὶ ἐπιβεβαιωθείσης τῆς ἐκλογῆς διὰ τῶν συνήθων καββαδίων, τῇ ά. Μαΐου τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἐννάτου σωτηρίου ἔτους ἐγένετο ἡ μετάθεσις τοῦ κυρίου Νεοφύτου ἀπὸ Μαρωνείας εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἐν τῷ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, γενομένης τῆς ἀναρρήσεως ἐν τῷ πατριαρχείῳ πληθούσης ἐκκλησίας, ὡς νενόμισται.

Τὸν μὲν οὖν προχειρισθέντα νέον πατριάρχην ἔσαινον οἱ πλείους τῶν ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων, χρηστὰς τρέφοντες ἐλπίδας περὶ τῶν σφίσι διαφερόντων, περιώρισαν δὲ τὸν ἐξωσθέντα ἐν μιᾷ τῶν Κυανέων νήσῳ τοῦ Ἀντιγόνου, ἀπαιτοῦντες πλῆθος χρημάτων, ὡς δῆθεν τῶν κοινῶν ἀφελόμενον. Ἐπιλογισάμενοι γὰρ ὅσα εἰς χρείας τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ταῦτα ἐν τοιούτοις καιροῖς, καθ' οὓς τὸ βάρβαρον ἁβροτάτοις τοῖς δώροις ἐκμειλίσσεται, πάντα ἐκπληροῦν ἐκ τῶν ἰδίων ἠνάγκαζον, ἀπογυμνῶσαι ὧν εἶχε σκοποῦντες, δίκαιον ἡγούμενοι κατισχύσαι τοῦ ἀνδρός, πάντα ἐκ πάντων ποιοῦντες, καὶ περιελεῖν οὐ μόνα τὰ χρήματα, ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν ἣν εἶχε περὶ αὐτοῦ ὁ λαός, πλεονέκτην καὶ ἅρπαγα καὶ φθορέα τοῦ κοινοῦ διακηρύττοντες· ὑπέθραπτε γὰρ δέος αὐτοὺς τῆς ἐπανόδου, καὶ ἵνα μηκέτι φοβοῦνται, ταῦτα διεμηχανῶντο, παντοίως ἀδικοῦντες καὶ καταψευδόμενοι, ὥσπερ εἰώθασι τὰ πολλὰ οἱ δεινοὶ οὗτοι σοφισταί, καὶ λυμεῶνες ὑπουλότατοι. Ἀφεῖλον οὖν ὅσα ἐκ κληρονομίας καὶ ὅσα ἐν δυσὶ ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῷ περιεγένετο μέχρι τῶν ἑβδομήκοντα πέντε ταλάντων, καὶ γυμνώσαντες εἰς τὴν ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει Λαύραν ἐξέωσαν, ἐν αὐτῇ περιορίσαντες.

Οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας μετεπέμψαντο μὲν ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐπαρχίας τὸν Προύσης Ἄνθιμον, ἀπελύσαντο δὲ τῆς ἐν Χίῳ ἐξορίας τὸν πολύτλαν γηραιὸν Μελέτιον Νικομηδείας, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ μαΐου ἐγγράφως ἐπιτραπείσης παρὰ τοῦ ἀνθυπάτου τῆς ἐπανόδου. Ἐντεῦθεν οὖν ἤρξατο ἀγωνιᾷν ὑφορώμενος τὸν προκείμενον οἷ δίκυλον ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος, καὶ πρὸς ἄμυναν παρασκευάζεσθαι, παραλογισάμενος περὶ τὰς ἀρχάς, τῇ ὑποστολῇ καὶ τῶν κοινοτέρων δῆθεν πραγμάτων παραιτήσει καὶ αὐθαιρέτῳ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπαρχίᾳ διατριβῇ φανερὰν τὴν ἀπαρέσκειαν καταστήσας, καὶ κατ᾽ αὐτοῦ διερεθίσας παγχάλεπα τὸν ἰσχύοντα. Οὐ γὰρ διὰ τῶν αὐτῶν ἀεὶ φιλεῖ νικᾷν τὸν ἀντίπαλον· ἀλλὰ τὸ μὲν ἅπαξ φανὲν χρήσιμον οὐκ ἔτι ἰσχύει, τὸ δὲ καὶ πρὸς ἄλλον καιρόν, ἀλυσιτελές, καὶ ὡς εἰπεῖν ἄλλα ἐν ἄλλοις κρατεῖ, καὶ ταῦτα ἐν τοῖς τοιούτοις, ἐν οἷς ἥ τε πονηρία πλεονάζει, καὶ ἀκάθεκτος ἡ ὁρμή, μήτε κανόσιν ὁριζομένη, μήτε λόγῳ ὑπείκουσα. Ὤετο γοῦν οὕτως καὶ αὖθις περιγενέσθαι, ὡς καὶ ἄλλοτε περιεγένετο τοῦ τότε Νικομηδείας Μελετίου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν σπουδαζόντων, μὴ συνεννοήσας τῶν πραγμάτων τὴν μεταβολήν, μηδὲ καλῶς ἐπιστήσας τοῖς γενομένοις, ἴσως τῆς δίκης ἀγούσης τὴν αἰτίαν, ἐφ᾽ οἷς περὶ τὸν κύριον Προκόπιον ἐπλημμέλησε, μᾶλλον δὲ περὶ αὐτὴν ὅλην τὴν ἐκκλησίαν. Οἱ γὰρ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς διαφερόμενοι δοκοῦσι μὲν τὰ πρῶτα περὶ τῶν κοινῶν ἀγωνίζεσθαι, κατισχύσαντες δὲ οὐδὲν τῶν προτέρων, εἰ μή τι χεῖρον διήνεγκαν. Οὕτως οὖν πάντα λίθον κινήσας τὸ τοῦ λόγου, καὶ κατισχύσας τοῦ Νικομηδείας πρότερον ὡς τυραννικοῦ, καὶ ἐξώσας εἰς Αἴγυπτον αὐτὸς μοναρχεῖν ὕστερον ἤθελεν. Ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Γαβριὴλ, διὰ φόβον τοῦ ἐξωσθέντος ἐνομίζετο ταῦτα πράττειν, περιαιρῶν πάντοθεν τοῦ ἀντιπάλου τὰς μηχανάς, καὶ διαφράττων τὰς διώρυγας καὶ διατειχίζων ὡς εἰπεῖν τὴν ἐπάνοδον. Ἐπὶ δὲ τοῦ κυρίου Προκο-

πίου πρόφασιν τοιαύτην μηκέτι ἔχων, ὡς οὐ τῶν πάντων ἰδιαιτέρως αὐτῷ ἐκοινώνει, ἐφωράθη τὴν γνώμην μοναρχίαν νοσῶν, καὶ τοῦ πατριάρχου μὴ συγχωροῦντος, ἄντικρυς διεμάχετο καὶ ἐπανέστη ἀναιδῶς τοῦ πρωτεύοντος, καὶ ἐπιστήσας τὴν αὐτῷ παρεμβολὴν ἐπὶ μιᾶς τῶν Κυανέων νήσων, προσεταιρισάμενος τινὰς τῶν ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων, ἐπετοξεύετο ἀδίκως τοῦ δικαίου πατρὸς, πολλὰ ἄδικα καὶ παράνομα ὑποβάλλων ταῖς ἀβασανίστοις ἀκοαῖς τοῦ λαοῦ, καὶ τὰ ἄνω κάτω ποιῶν ἕως ἂν περιεγένοιτο, ὡς καὶ περιεγένοιτο, καὶ ὑπήγαγε καταχρησάμενος. Ἀλλ' ἐπεὶ ἀηδῶς αὐτῷ ἐπειθάρχει ὁ κύριος Προκόπιος, καὶ οὐ πάντα πάντως ἐδούλευεν, ὑφωρᾶτο, διὸ καὶ παρεώρα, καὶ ποικίλως παρώθει τοῦτον εἰς πτῶσιν καὶ περὶ τοῦ διαδεξομένου τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἐσκέπτετο. Ἀλλὰ τὸν συμπράττοντα τέως οὐκ εἶχε· ἅπαντες γὰρ αὐτῷ διαπιστοῦντες, καὶ προσκεῖσθαι τῷ ἡγεμόνι Οὐγγροβλαχίας ὑπολαμβάνοντες, οὐκ ἔτι προσεῖχον, καὶ τὰ διενεργούμενα ἀπεκρύπτοντο παραφυλαττόμενοι. Διὸ καὶ τὰ περὶ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ πατριάρχου αὐτοῦ πρότερον εἰπόντος, ἀπεπήδησαν ἔντρομοι, ἐπιβουλὴν ἡγησάμενοι, καὶ ἀκοὴν ἀποφράξαντες, ὅσα τε ἑξῆς συνεσκέψαντο, εἴτε μετ' ἀλλήλων οἱ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς, εἴτε καὶ μετὰ τῶν ἀρχόντων ἔλαθον αὐτὸν διόλου τὰ πραττόμενα ἀγνοοῦντα, καὶ κεναῖς ἐλπίσι τρεφόμενον. Ὥστε παρὰ τὸ εἰκὸς αὐτῷ γενομένης τῆς μεταβολῆς, καὶ παρὰ γνώμην τῆς ἐκλογῆς ἐπὶ τὸν Νεόφυτον, εὐθέως οὐ συνῆκε μεταπεσόντα Κλωθοῦς τὸν ἄτρακτον ᾗ λέγεται, καὶ συγκλώθειν ἐπειρᾶτο τὰ ἄκλωστα.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ μεγάλου λογοθέτου τότε τῆς ἐκκλησίας Στεφάνου, ἤτοι τοῖς ἄλλοις χαριζόμενος, ἢ ἑαυτὸν ἐκδικῶν, ὅτι νέον ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς ὠνόμασε, καὶ τοῖς ψηφίζουσιν ἑτοίμως οὐ συνηνέχθη, εὐθὺς ὀλιγωρίαν ἐπεδείξατο, καὶ μῖσος ἐνέφηνεν ὁ κύριος Νεόφυτος, καὶ νεανικῶς εἰς προῦπτον ἐφήλλατο κίνδυνον, εἰ μὴ ὅτι ὁ ἄρχων εὐσεβὴς ἦν, καὶ πολλοὶ ὑπὲρ

τῆς ἐκκλησίας συναγωνιζόμενοι, εἰς τὸ κοινὸν τῆς βλάβης ἐξικνουμένης δι' ἐκδικήσεως· τοῦ γὰρ ἐξώλους καὶ προώλους ἀτασθάλου πολέμου χαλεπῶς σφαδάζοντος καὶ μαινομένου, καὶ εἰς τρεῖς ἀρχὰς τότε συνισταμένου, Χιμαίρας δίκην τρικεφάλου, τὸ δέος ἐφ' ὅλην τὴν Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν κατίσχυε τῶν δοκούντων ὡς μέγα τε καὶ παγχάλεπον, καὶ ψιλή τις φάσις ἤρκει ἀπαρεσκομένοις εἰς ὄλεθρον, πολλοῦ γε καὶ δεῖ ἀντιπράττουσι· κατὰ τούτων οὖν προπετήσας ὁ παναγιώτατος, μηδαμῶς τὴν ἐντεῦθεν καταστροφὴν λογισάμενος, εἰς πολλὴν ἀγωνίαν ἐνέβαλλε, καὶ πράγματα μὴ εἰδὼς τοῖς νοοῦσι παρεῖχεν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγωνίσασθαι, γνώμην τυχόντος τοῦ ἄρχοντος εὐγνώμονά τε καὶ εὐσεβῆ, ὥστε ἀνεχομένην τῆς ὀλιγαρχίας καὶ ἀπιδοῦσαν εἰς διαλλαγάς, πράως διενεγκεῖν καὶ μηδέν τι αὐτῷ φλαῦρον διαπράξασθαι. Ἤρκει γὰρ πρὸς ἄμυναν τοῖς κρατοῦσιν ἀντιπράττοντα σφίσι τὸν πατριάρχην κατειπεῖν· ὅ τε γὰρ ὑπέρτατος ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ γενικὸς ἀρχιστράτηγος ἠγάπα αὐτόν, καὶ πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν ὁ στρατηγὸς τῆς Βασαραβίας ὡς υἱὸν ἔστεργε· καὶ ὁ τῆς Οὐγγροβλαχίας ἡγεμὼν θεῖος αὐτοῦ ὤν, καὶ ἔντιμος ἦν αὐτοῖς καὶ πιστὸς, διά τε τὸ περιὸν αὐτῷ τῆς φρονήσεως καὶ ἀόκνου ὑπουργίας, καὶ δι' ἣν εἶχε τότε ἀξίαν διάκτορος πρὸς τὰς ἀρχὰς τῶν ναυτικῶν, καὶ ἀντιφωνητοῦ προσεδρείαν τοῦ πρὸς πατρὸς θείου πρὸς τὰς ὑπερκειμένας καὶ μείζονας. Ἀλλὰ καὶ τοιοῦτος ὢν οὐκ ἠθέλησε προαρπάσαι τὸν καιρόν, καὶ πρίν τι χεῖρον παθεῖν ἀντιδοῦναι, καίτοι προνοῶν, οἷος αὐτῷ ἀποβαίη, τοῦ καιροῦ ἐπιτρέψαντος, ὁ ἀντίπαλος· οὐ γὰρ ἁπλῶς τῶν ἀντιπολιτευομένων αὐτῷ ἐδόκει, ἀλλὰ πατριάρχης ἦν, καὶ σχῆμα περιέκειτο πάντων αἰδέσιμον, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τούτῳ ἐσάλευεν, ὅτε καιρὸς βαρύτατος ἦν, καὶ στόματα ἐχθρῶν ἦσαν ἀπύλωτα, ἥ τε ταχεῖα μεταβολὴ τοῖς κακοῖς, μυρίας καθ' ἡμῶν παρεῖχε προφάσεις, δεινοί τε οἱ κρατοῦντες, ἐφ' οἷς τὰ τῆς πτώσεως ἂν διήνεγκε πρὸς ἄμυναν,

καὶ τὸ ὅλον μηδένα βλάψαι οὐκ ἠνέσχετο εἰς ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον διατείνει ἡ θεωρία τῶν τοιούτων φαίνεσθαι μαχόμενος τῷ πατριάρχῃ καὶ δοκεῖν φιλέκδικος καὶ κακοποιὸς, τῶν πλειόνων τὰς αἰτίας ἀγνοούντων, ἑλόμενος παθεῖν τι μᾶλλον ἢ πρίν τι δράσαι κακόν. Ἐγένετο δὲ καὶ κοινοτέρα συνέλευσις ἐφεξῆς ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων, ἐν ᾗ ἔδοξεν ἀνανεώσασθαι τὰ διὰ βασιλείου κεραίας περί τε ἐλευθέρας ἐκλογῆς καὶ ἀπαραβιάστου προχειρίσεως τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, καὶ γενικῆς ἐπιτροπῆς τῶν χρηματικῶν τοῦ πατριαρχείου, καὶ ἐγκαθιδρύσεως τῆς παρενδημούσης δεκάδος. Διὸ καὶ ὡς ἔθος ἱκετικὸν ἐνυπόγραφον κατεστρώθη, πάντων ἐξαιτουμένων δουλικῶς τὰ πρότερον βασιλικῶς ἐπιχορηγηθέντα ἡμῖν ἐλέη κατὰ δικαιοπραγοῦσαν εὐμένειαν τῶν κραταιῶν προκατόχων τοῦ ἄνακτος, ἐπιβραβευθῆναί τε καὶ αὖθις καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι διὰ διπλώματος ἐπισημανθέντος τῇ βασιλείῳ κεραίᾳ εἰς πρᾶξιν καὶ ἐνέργειαν ἀπαράτρεπτον, ἔμμονόν τε καὶ ἀσφαλῆ διατήρησιν, ὡς λυσιτελῶς κελεύει, νομίμως τε ὥριστο, τὴν κοινωφελῆ εὐταξίαν βασιλικῶς συνιστῶντα, καὶ συνέχοντα. Καθήπτοντο δὲ ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς ἱκεσίας καὶ διέβαλλον τὸν κύριον Προκόπιον ὡς παραβάτην καὶ ὀλιγωρητὴν τῆς βασιλείου ταύτης διαταγῆς καὶ νομοθεσίας· εἰς τοσοῦτον γὰρ τὸ δέος τῆς ἐπανόδου τούτους ἐξέστησεν, ἥκιστα συνορῶντας, ἢ μὴ βουλομένους συνιδεῖν τὸν ἑπόμενον κίνδυνον. Ὡς δὲ τὴν περικοπὴν τῆς ἀναφορᾶς ταύτην ἑώρακεν ὁ τότε τῆς ἐκκλησίας μέγας λογοθέτης Στέφανος, ἐξεβόησεν: εἰ ἀνελεῖν τὸν ἄνδρα βούλεσθε ῥᾷον ὑμῖν βουλομένοις διαχειρίσασθαι, τί ὅτι τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς ἐπάγειν βουλεύεσθε; ἀθῶοι ἡμεῖς τοῦ δικαίου, ὑμεῖς ὄψεσθε! Αἰσχυνθέντες οὖν οἱ ῥᾳδιοῦργοι περιεῖλον ταύτην τὴν ἄδικον διαβολὴν, καὶ ἐξαιρεθέντος τοῦ δηλητηρίου, τὸ λοιπὸν πρὸς τὸν σκοπὸν διεύθυναν καὶ κοινῇ κατεσφράγισαν· ἐπηνέθη δὲ ἐπ' αὐτῷ παρὰ τῶν πολλῶν ὁ ῥηθεὶς λογοθέτης,

καὶ εὐχὰς ἔλαβε, τοῦ δικαίου προστάτης φανείς, καὶ τὸν ἐγκεκρυμμένον δόλον ἐκκαλύψας, παρρησίᾳ ἐξελέγξας τὴν μιαιφονίαν τοῦ ἀνοσίου ῥᾳδιουργήματος, καὶ τῆς ἐπιβουλῆς ἀπαλλάξας τοὺς πλείονας, οἳ ἐν τοῖς τοιούτοις μήτε τῆς Τουρκοαραβικῆς διαλέκτου ἅλις ἐπαΐουσι, μήτε σκευορραφίας συνιέναι ὡς τάχος, καὶ πλοκὰς κακεμφάτων ῥημάτων καὶ λόγων δολίων διαλύειν ἰσχύουσι, καὶ τοῦ κινδύνου τὸν ἀθῶον ῥυσάμενος. Ὁ γὰρ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος προδήλως καὶ ἀναντιρρήτως τὸ κατὰ τὸ ͵αψνθʹ. σωτήριον ἔτος ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Σεραφεὶμ περὶ προχειρίσεως τοῦ οἰκουμενικοῦ ἐκδοθὲν καὶ διὰ βασιλικῆς κεραίας ἐπισημανθὲν διάταγμα, εὐθὺς ἐξεπλήρωσεν, ἐξ ἰδίων ἀποδοὺς πάντα τὰ ἐπὶ τῆς προχειρίσεως αὐτοῦ ἀναλώματα, τά τε περὶ τῆς ἐνδημούσης τῶν ἀρχιερέων δεκάδος ἐντάλματα ἀκριβῶς διετήρησε, καὶ τὰ περὶ τῆς ἐπιτροπικῆς διενήργει προστάγματα. Ἐδόκει μέντοι τὴν ἄθεσμον καὶ ἔκτοπον κολούειν εὐλόγως ἐπιτροπάρχειαν, καὶ τὰ παρὰ τὴν νομοθεσίαν ἀπείργειν τολμήματα· ἡ γὰρ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐκκλησίας δι' εὐλόγων κεφαλαίων ὁρισθεῖσα ἐπιτροπική, δοκοῦσα τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἔννομον καὶ σύνναον τῇ εὐπαρρησιάστῳ πρὸς θεὸν συνειδήσει τῶν ἱερῶς ἐν ἱεροῖς ὑπουργούντων συνιστᾷν καὶ κρατύνειν, καὶ πρὸς τὰς ὑπονοουμένας τυραννίας διαμάχεσθαι καὶ ἐναντιοῦσθαι, εὐθὺς ἀρχομένη ἐπὶ τὸ ἀντίθετον ἐξετράπη, τῇ μὲν ὀχλοκρατίας, τῇ δὲ ὀλιγαρχίας μορφὴν μεταμείβουσα, καὶ μεταβαλλομένη, καὶ ἐμμένειν τοῖς ὁρισθεῖσιν ἥκιστα βουλομένη. Διὸ καὶ ἐξ αὐτῆς οὐδὲν ἡ ἐκκλησία ἀπώνατο, θορύβους δὲ καὶ ὕβρεις, ἀπηνείας τε καὶ ζημίας, εἰσὶν οἳ τῶν ἀρχιερεων ἐκτόπως ἀπέλαβον, ἀλλὰ καὶ τὸ κοινὸν ἐλπίδα ἔχον χρηματικῆς οἰκονομίας προσεζημίωτο, καὶ χρέεσι βαρυτάτοις ὑπέπεσεν. Ἐντεῦθεν οὖν οἱ μὲν ἀρχιερεῖς διέβαλλον τῶν λαϊκῶν τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς τόλμαν, καὶ ἀνεπιστήμονα ἐκάλουν τὴν οἰκονομίαν, κατολιγωροῦντες τῆς προπετοῦς αὐτῶν φιλαρ-

χίας, καὶ τῆς ἀδίκου πλεονεξίας μεμφόμενοι. Οἱ δὲ ἄρχοντες ἐν αὐτοῖς διαφερόμενοι, δεδοικότες δὲ καὶ τὰς τοῦ ἡγεμόνος Οὐγγροβλαχίας ὀργάς, ἀπεκρύπτοντο. Διῃσχύνοντο δὲ καὶ τῶν χειρωνακτῶν καὶ ἐμπόρων οἱ πρόκριτοι, καὶ οὐκ ἔτι σοβεῖν διὰ τῆς ἱερᾶς αὐλῆς ἀπετόλμων, οὐδ᾽ αὐχεῖν ἐπὶ τῇ ἀξιώσει, ὡς εἰώθασι πρότερον, ἐπίτροποι τοῦ κοινοῦ, καὶ οἰκονόμοι τῆς ἐκκλησίας ὑπερσεμνυνόμενοι. Ἐντεῦθεν οὖν ἐξ ἀκολασίας σωφρονιζούσης τῆς ἐπιτροπικῆς, οἱ ἀκολασταίνειν θέλοντες, τὰς αἰτίας τῆς μεταβολῆς ἐπὶ τὸν κύριον Προκόπιον περιῆψαν, καὶ εἰς τοῦτο παροινίας παρήλασαν, ὥστε καὶ πρὸς τὸν βασιλέα διαβάλλειν παραβάτην τῶν συνθηκῶν, καὶ καταφρονητὴν τῶν βασιλικῶν διαταγμάτων ἀσεβῶς ἐγκαλοῦντες, καὶ διαμαρτυρεῖν θέλοντες.

Ἡ μὲν οὖν κοινὴ ἱκεσία ὑπὲρ τῶν ἱλαρῶν ἀνενεχθεῖσα τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ Ἰουλίου ἀπεδόθη τῷ κράτει. Ὁ δὲ δικαιοπραγὴς καὶ φιλάνθρωπος ἄναξ, εὐμενῶς ἀποδεξάμενος προσεκυρώσατο τῶν προκατόχων αὐτοῦ τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰ ἐντάλματα, νέον ἐπιδοὺς διάταγμα. Ὁ δὲ παναγιώτατος τὸν Χαλκηδόνος Παρθένιον εἰς Χάλκην περιώρισεν, ἀπειπάμενος αὐτῷ τὴν μετὰ πολλῶν ὁμιλίαν καὶ εἰς βασιλεύουσαν ἄφιξιν. Ποτνιώμενος γοῦν ἐκεῖνος τῆς ἀδίκου τοῦ ἰσχύοντος βίας ἀναιτίως διώκεσθαι, καὶ ἐκ διακένου ὑπονοίας τοῦ πατριάρχου παραλόγως διωθεῖσθαι, εἶχε μὲν τῶν ἀρχόντων τινὰς συνηγοροῦντας, καί τινας τῶν ἀρχιερέων ἀπαρεσκομένους τῇ βίᾳ, ὅτι παραλόγως εἰς πράγματα ἐμβάλλει τὴν ἐκκλησίαν ὁ πατριάρχης ὑποτονθορύζοντας, οὐκ ἐξέφυγε μέντοι τῶν ἀρκύων, οὐδ᾽ ἀπελύθη περιορισθείς.

Ἀλλὰ καὶ τῶν Ἁγιοριτῶν βαρυτάτοις τοῖς χρέεσι καταπιεζομένων καὶ δυσφορούντων, ἐκεῖ μὲν παραπληκτισμὸς καὶ διχόνοια ἦν, ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καταβοαὶ καὶ ἐνοχλήσεις, τῶν δανειστῶν ἀπαιτούντων ὧν μὲν τόκους, ὧν δὲ καὶ κεφάλαια. Ἐντεῦθεν οὖν τὸ κακὸν ἀρξάμενον ἐξ ἐνδείας, ἐπὶ

μέγα προήχθη ἐκ προσωποληψίας τοῦ δικάζοντος. Τῶν γὰρ πολλῶν διαφερομένων μετὰ τῆς Λαύρας, ὡς μὴ ἀποπληρούσης τὰ ἐπιβάλλοντα, δόξαντα προαρπάζειν τὴν δίκην καὶ ἑτεροζυγεῖν τὸν παναγιώτατον, ἀπεώσαντο ἀφ' ἑαυτῶν οὐχ ὡς οἰκουμενικὸν, ἀλλ' ὡς Λαυριώτην ἐπιδικάζοντα οἱ λοιποὶ τῶν Ἁγιοριτῶν.

Ἐν αὐτοῖς δὲ καὶ τὸ σχολεῖον τοῦ Ὄρους, ὅπερ μετὰ τὸν ἐκ Μεσόδου Νικόλαον ἠμοίρησε μὲν ἀνδρὸς τελεωτέρας ἐπιστημονικῆς ἕξεως, εἶχε δὲ ἐφεξῆς διδασκάλους ἐπιμελητὰς τῶν λογικῶν ἕξεων, τῶν ἐπιστημονικῶν οὐκ ἀδαήμονας μαθημάτων, πατριαρχικῆς κηδεμονίας καὶ τῆς τῶν φιλογενῶν καὶ φιλολόγων συνδρομῆς μὴ παντάπασιν ἀποστερούμενον, μηδεμιᾶς ἀξιώσας προνοίας, τοὐναντίον δὲ ἀκαίρως ἐπιτιμήσας τὸν ἐν αὐτῷ διδάσκαλον, τούτου αὐτῷ δύσνουν καταμαθόντος τὸν προστάτην, ταχέως τε ὑποχωρήσαντος, καὶ τῶν μαθητῶν διασπαρέντων, ἀπέκλεισεν ἤδη καὶ ἐρήμωσεν ὁ παναγιώτατος. Αὐτὰ ταῦτα ἔπαθε καὶ ἡ ἐν Πάτμῳ σχολή· ἀλλὰ ταχέως ἀποκατέστη. Ἡ δὲ παρὰ τῷ πατριαρχείῳ ἐνταῦθα εἰσέτι διακαρτερεῖ παντοίως ἐπηρεαζομένη, τὰ λοίσθια πνέουσα.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ἐννενηκοστοῦ σωτηρίου ἔτους καὶ αὖθις προσταγὴ περὶ ναυτικῆς ἀνδρολογίας ἐγένετο, καὶ τῶν παραλίων ἐπαρχιῶν μηκέτι δυναμένων ἀνδρολογεῖν, χρήματα συλλεξαμένων, ἐμισθοῦντο πλείονας τῶν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει δι' ἀμηχανίαν βίου ναυλοχεῖν αἱρουμένων, συνέπραττον δὲ καὶ ἐβοήθουν οἱ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς πρὸς τὴν ἀνάγκην, τὸ ἐπιβάλλον ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ συνεισφέροντες.

Ἐξορισθέντος δὲ κατὰ Μάϊον μῆνα τοῦ μεγάλου λογοθέτου Στεφάνου δι' ὁρμὴν ἄλογον τοῦ αὐτῷ θείου αὐθέντου Οὐγγροβλαχίας, ἐπανέλαβε τὴν μεγάλην λογοθετίαν ὁ Μάνος Ἀλέξανδρος. Μετὰ μικρὸν δὲ αἰτήσας διὰ γραμμάτων ἔλεος παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἐτήσια ἔξοδα ὁ κὺρ Προκόπιος, θλίψεις

ἀπέλαβε· καὶ πολλὰ ἂν ἔπαθεν ἐν τῷ πύργῳ τῆς Λαύρας καθειρχθεὶς παρὰ τῶν σταλθέντων, τοῦ τε μεγάλου σακελλαρίου καὶ ραβδούχου τῆς αὐλῆς, ἵν' ἀποδώσῃ δώδεκα ἔτι τάλαντα, εἰ μὴ ὁ εὐσεβὴς ζῆλος τῶν ὁσίων τῆς Λαύρας διεκώλυσε τὴν ἄνομον καὶ παράλογον βίαν τῶν ἀδίκων ἀπαιτητῶν.

Ἀλλὰ τὸν μὲν παναγιώτατον κύριον Προκόπιον καταπαλαίσας οὐκ ἔτι ἐφοβεῖτο ὁ διάδοχος. Ἠνώχλει δὲ αὐτὸν καὶ συνέστρεφε, καὶ τῆς ποθουμένης εὐημερίας ἀπολαύειν οὐκ ἀνεῖκε τὰ ἐπὶ τῇ προχειρίσει αὐτοῦ καὶ τοῖς διαπληκτισμοῖς γενόμενα πάμπολλα δαπανήματα, ἥ τε τῶν Ἁγιοριτῶν γενναία ἔνστασις. Παντοίως γὰρ διενεργήσας καὶ τεχνιτευσάμενος, ὥστε ὑπαγαγεῖν καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην ἀναδασθῆναι τὰ παρ' ἐκείνων ὀφειλόμενα, καὶ ὅλως ὑποτάξαι, ὥστε ἄγειν καὶ φέρειν τὰ αὐτῶν, τέως ἀπειθούντων, ἀναφορὰν κατ' αὐτῶν πρὸς τοὺς κρατοῦντας δέδωκεν, ἐγκαλῶν καὶ ὀργὴν κατ' αὐτῶν ἐρεθίζων. Ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσε, μᾶλλον δὲ καταπλήξας αὐτοὺς ἀποπηδῆσαι ἐξ αὐτοῦ ἠνάγκασεν· ὥστε καὶ διὰ βασιλικῆς προσταγῆς περὶ χρηματικῶν τοῦ Ὄρους μηκέτι ἐπιδικάζειν τῆς ἀπολύτου κατ' αὐτῶν ἐξουσίας παραιτησάμενος. Ἑπομένως δὲ ἐπιδοὺς ἱκέσιον καὶ περὶ ἀπολύτου καθόδου τῶν ἀρχιερέων παρωράθη, ἀσύμφωνα τοῖς ἐν τῇ γενικῇ ἀναφορᾷ περὶ ἀνανεώσεως τῶν ἱλαρῶν αἰτησάμενος. Ἐπέκειτο δὲ αὖθις τῷ προκατόχῳ αὐτοῦ Προκοπίῳ τὰ δώδεκα τάλαντα ἀπαιτῶν· καὶ τὴν πνευματικὴν τέως στιλβώσας ρομφαίαν ἔγραψε καθαίρεσιν, διαμηνύσας, εἰ μὴ σπεύσας ἐκ παντὸς τρόπου ἀποδώσει τῷ διορισθέντι ἐξάρχῳ τὰ ρηθέντα τάλαντα, καθαίρεσιν ὑποίσεται, καὶ ἀποτόμως τῆς ἀξίας καὶ στάσεως ἐκπεσεῖται. Ἀπεστάλη οὖν ταῦτα τὰ γράμματα κατὰ μῆνα σεπτέμβριον εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος.

Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν μῆνα φονευθέντος τοῦ τῆς Οὐγγροβλαχίας ἡγεμόνος Νικολάου Μαυρογένη, καὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ δημευθείσης, πάλιν ἐνοχλήσεις ἔλαβεν ὁ παναγιώτατος,

δι' αὐτοῦ ἀνερευνωμένων τῶν λανθανόντων χρημάτων τοῦ ἀποκτανθέντος, καὶ τῶν δανείων ὅσα αὐτοῦ τε καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὑπῆρχον παρὰ τοῦ πατριάρχου ἀπαιτουμένων. Ἔθος τοῦτο δὴ τὸ δεινὸν ἀρξάμενον ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου Σαμουὴλ, καὶ κατὰ μικρὸν ἐπισχύσαν, τὰ λανθάνειν νομιζόμενα τῶν χρημάτων καὶ κτημάτων τῶν δημευομένων χριστιανῶν, διὰ τοῦ πατριάρχου προσαπαιτεῖσθαι, ἐπιτιμῶντος τοὺς κρύπτειν τι ὑπονοουμένους, εἰ μὴ πάντα φέροντες ἀποδώσουσι τοῖς ἀπαιτοῦσι, διενεργεῖται ἤδη ἀπαραιτήτως καὶ χαλεπῶς, πάντοθεν καταδυναστευομένων ἀνιλεῶς τῶν συλουμένων· φέρει δὲ τοῖς πάσχουσι δυσανάσχετον ἄλγημα, οἰκιῶν ἐκπίπτοντας, καὶ στερουμένους τροφῆς, καὶ γυμνουμένους ἱματίων, καὶ πάντα ἐκ πάντων ἄρδην ἀφαιρουμένους, ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς καὶ ποιμένος, ἐν λύθροις καὶ δάκρυσιν ὄντας πνίγεσθαι δι' ὑπόνοιαν, ἀπαιτουμένους ἔτι ἤτοι ὅσα ἀπὸ δεινῆς οἱονεὶ τῆς πυρκαϊᾶς περισωθέντα διέλαθεν, ἢ ὅσα μηδ' ἔχουσι. Καὶ δημίων χείρων δήπου αὕτη ἡ βάσανος· τῶν μὲν γὰρ μέχρι τοῦ σώματος, τοῦ δὲ καὶ κατ' αὐτῶν τῶν ἁπαλῶν πνευμάτων ἐπισείεται τἀπιτίμια. Ἐπὶ τοσοῦτον φεῦ, δ' ἤλασεν ἡ βία, ὅρον μὴ ἔχουσα, ὥστε οἰμωγῶν, ὀλοφυρμῶν, καὶ δακρύων, ἀλλὰ δὴ καὶ αἱμάτων αὐτῶν, καὶ τῆς ἀπανθρώπου θηριωδίας, ἔθνη καὶ φυλάς, οἰκίας καὶ πόλεις, μέλεθρα καὶ ἀργεῖα, ἀλλὰ καὶ ὀπὰς καὶ ἄντρα γῆς ἐνταῦθα ἐπλήρωσεν.

Ἐν δὲ τῷ ἐφεξῆς μηνὶ ἐκ τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐπανελθὼν ὁ βασιλικὸς στόλος, κατῆρε συνεπαγόμενος ἐκεῖθεν ληστείας ἄνδρας ἐπέκεινα τῶν ἑξήκοντα, οὓς μὲν ἐκ φορτηγῶν πλοίων, οὓς δὲ καὶ ἐκ τῶν νήσων παρανομώτατα ἁρπασθέντας, πάντας δῆθεν ἑαλωκότας ὡς πολεμίους, καὶ ἐπὶ τούτοις θριαμβεῦσαι ἠτήσαντο, τοῦ ναυάρχου τῶν Καρχηδονίων μάλιστα ἀλαζονικώτερον παραφρονήσαντος. Καταπολεμηθέντας γὰρ τριάκοντα ὅλα πλοῖα ὑπὸ ἑνὸς ἑλληνικοῦ, μάλιστα σμικροτάτου,

αἰσχρὸν μὲν διομολογεῖν, ἀλλ' εὔγνωμον θύειν τούτους σωτήρια. Ἐπιτεχνᾶσθαι δὲ τὴν ἐκεῖθεν φυγὴν καὶ σωτηρίαν θρίαμβον, ἀφροσύνης ἔργον οἰομένους τὴν αἰσχύνην συγκρύπτειν, ἐπιθύειν δ' ἐπ' αὐτῷ ἄνδρας ἀθώους, ἀπονοίας τῆς ἐσχάτης ἀδίκημα. Ἧκον ἀλλ' οὖν ἐπαγόμενοι τινὰς ἁλιευτικὰς λέμβους καὶ φορτηγὰ πλοῖα δύο, καὶ γραμματοκομιστήν τινα καὶ ἕτερον ὑπὲρ ἄλλης χρείας διάκτορα πρὸς τὸν αὐτοῖς πολέμιον Λάμπρον, ὑφ' οὗ νικηθέντες, ὅτι μὴ τέλεον διεφθάρησαν, θριαμβεῦσαι ἀναιδῶς ἐξητήσαντο, καὶ τοὺς γενναίους τῷ ὄντι καὶ ἀθώους ἄνδρας ἀπήγαγον· καὶ τούτων δὴ τοὺς μὲν τῇ εἰκοστῇ ἑβδόμῃ Ὀκτωβρίου ἀπηγχόνισαν, κρεμάσαντες ἀπὸ κεραιῶν μετὰ Ρωσσικῆς σημαίας ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Καρχηδονίων, τοὺς δὲ τῇ εἰκοστῇ ὀγδόῃ κατέσφαξαν ὑπὸ δημοσίᾳ περιαγωγῇ ἐν ταῖς πύλαις καὶ ρύμαις ταύτης τῆς πόλεως, ὅπου οἰκοῦσι χριστιανοί, τάχα ἡμῖν ἐπεκδικούμενοι. Περιῆγον δὲ καὶ ἱστάμενοι ἐφ' ἑκάστης πύλης ἢ ρύμης, τὸν πρώτως ἀγόμενον κατέσφαττον, ἵνα τοὺς λοιποὺς θεασαμένους τὰς σφαγὰς φοβίσωσι, τῆς εὐσεβείας παρασαλεῦσαι μηχανώμενοι οἱ παράνομοι, ἐφ' ἑκάστου προσλαλοῦντες, ᾗ ἔθος αὐτοῖς, καὶ πρὸς ἀσέβειαν παρακαλοῦντες, ζωήν, πλούτη, τιμάς, καὶ πάντα τὰ αὐτοῖς ἀγαθὰ νομιζόμενα, τούτοις ὑπισχνούμενοι. Ἀλλὰ δόξα Χριστῷ τῷ θεῷ, τῷ βασιλεῖ τῶν αἰώνων καὶ ποιητῇ τῷ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ γενεᾷ θριαμβεύοντι! οὐδένα γὰρ ἐσάλευσαν, ἀλλὰ πάντες φαιδροὶ μετὰ κρείττονος ἐλπίδος, ὅτι ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀληθοῦς εἰς αὐτὸν πίστεως θνήσκουσι, γενναίως διεκαρτέρησαν, καὶ μαρτυρικῶς ἐδοξάσθησαν οἱ μακάριοι. Κατήσχυναν οὖν δαίμονας, κατήσχυναν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ, ὕψωσαν κέρας χριστιανῶν, ἐφαίδρυναν πρόσωπα, καὶ καρδίας διεθέρμανον τῶν πιστῶν πρὸς τοὺς ἀγῶνας τῆς πίστεως τῷ ἐκχεομένῳ αὐτῶν ζέοντι αἵματι, ἐν ἡμῖν πρὸς αἰσχύνην δῆθεν, καὶ πτοίαν σφαττόμενοι, ἡμᾶς τῇ δαψιλεῖ τῆς πίστεως χάριτι κατελάμ-

πρυναν· νέοι γάρ, γέροντες, παιδία, καὶ ἁπαλὰ γύναια εὐθαρσῶς περιϊστάμενοι, καὶ τῶν θυρίδων προσβλέποντες, καὶ ταῖς εὐχαῖς ἐπὶ τὸ μακάριον αὐτῶν τέλος συναγωνιζόμενοι, θανάτου δι' αὐτῶν ὀλιγωρεῖν ἐπερρώσθησαν. Ἔτι γὰρ ἔναυλον ἔχουσι τοῦ γενναίου ἐκείνου ἀλείπτου τὴν φωνήν: ὕπνος ἡμῖν ἀδελφοὶ ὁ θάνατος, μηδεὶς δειλιάτω· μηδεὶς φοβείσθω· θνήσκομεν ἵνα ζήσωμεν· ὑπνώσωμεν ἵνα ἐγερθῶμεν· ὑπὲρ Χριστοῦ θνήσκομεν· Χριστὸς ἡμῖν ἡ ζωή, καὶ ἡ ἀνάστασις· χαρά, χαρά, χαρά, ἡμῖν! Οὗτος γὰρ ὁ μακάριος τελευταῖος ἐπαγόμενος πλησθεὶς πνεύματος οὑτωσὶ ἐπεφώνει, ὅλως ὢν περιχαρής, ὅλως φαιδρός, ὅλως ἀδεὴς καὶ ἄτρεστος, ἐπιστηρίζων τοὺς πάντας, καὶ ἐπιθαρρύνων πρὸς τὸ μαρτύριον, ὃς καὶ τελευταῖος ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ τὸν καλὸν δρόμον ἐπλήρωσε διὰ ξίφους, μετὰ τοὺς ἄλλους σφαγείς, πλήρη παραλαβὼν μαρτύρων χορόν, καὶ εἰς Χριστὸν ἀναδραμών. Οὕτως οὖν τελειωθέντων τῶν μακαρίων, διὰ τριῶν ἡμερῶν κειμένων ἀψαύστων τῶν ἱερῶν λειψάνων, εἶτα περισταλέντων ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν, ἡμῖν ἀντὶ αἰσχύνης δόξα, τοῖς δὲ ἀσεβέσιν αἰσχύνη καὶ ὄνειδος τῶν ἐθνῶν καταβοώντων προσεγένετο. Καὶ θεήλατοι ἐνέσκηψαν σφίσι ποιναί.

Συνέσχε δὲ ἐν τοῖς αὐτοῦ ἄρκυσι καταγαγὼν τὸν Χαλκηδόνος Παρθένιον ὁ πατριάρχης, ἀπατήσας ὡς διαλλαγησόμενος, καὶ εἰς Κύπρον ἐξόριστον ἀπέωσε, παντελεῖ καθαιρέσει ὑποβαλών, τῇ τρίτῃ Νοεμβρίου τοῦ τρέχοντος, καὶ ἀντὶ αὐτοῦ προεβίβασεν εἰς Χαλκηδόνα τὸν Βιδύνης Ἱερεμίαν.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ἐννενηκοστοῦ πρώτου σωτηρίου ἔτους, εἰς τέλος διέλυσε τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπήρειαν ὁ παναγιώτατος κύριος Προκόπιος, προσπεσών, καὶ πάντα ὅσα εἶχεν ἐν σκεύεσι καὶ ἱεροῖς ἀμφιεσμοῖς ἐκτιμηθῆναι τοῖς φίλοις ἐπιτρέψας, καὶ δι' αὐτῶν ὀκτὼ τάλαντα τοῖς ἀπαιτοῦσιν ἀποδούς· οὕτως οὖν πολυτρόπως καταπαλαίσας τὸν προ-

κάτοχον ὁ διάδοχος, κατέπαυσε παρεάσας, καὶ τραπεὶς πρὸς ἄλλα ἐταλαιπώρει. Τοῦ γὰρ πολέμου ἀτασθάλως ἔτι φερομένου, προσταγῆς ὑπὸ τῶν κρατούντων περὶ ἀνδρολογίας καὶ αὖθις ναυτῶν, εἴτουν εἰσφορᾶς ὁπλομάχων τῷ πατριάρχῃ ἐνεχθείσης, πάλιν ἀπαιτήσεις χρημάτων παρὰ τῶν ἐνδημούντων τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει ἀρχιερέων ὑπὲρ τῶν παραλίων ἐπαρχιῶν ἐπεβαρύνοντο. Ἐν τούτοις οὖν ἐταλαιπώρουν οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ ἐπ' αὐτοῖς παράλιοι εὐσεβεῖς ἀπαιτούμενοι χρήματα περιελαύνοντο ὑπὸ δεινῆς τῆς ἀνάγκης, ἀποδιδόντες μὲν ὅσα εἶχον, δανειζόμενοι δὲ ὅθεν ἠδύναντο.

Τοῦ δὲ ἔαρος ἐπανθοῦντος προέλαμψεν ἡ τῆς ποθουμένης εἰρήνης αὐγὴ προανατέλλουσα. Τὰ δὲ τῆς ἐκκλησίας συνέστρεφε καὶ συνετάραττεν ἥτε ἐπάνοδος τοῦ πρὶν ἐξωσθέντος Νικομηδείας Μελετίου, καὶ ἡ τοῦ πατριάρχου παλιμβουλία, καὶ ἄστατος γνώμη, καὶ ἀκανόνιστος ἐν πᾶσι περιφορά. Ὁ μὲν γὰρ ἐπανελθών, ἀδίκως ἀπελαθῆναι τοῦ θρόνου ἀπισχυρίζετο, καὶ τῆς τοιαύτης ἀδίκου ἐξορίας ἔγγραφον παρὰ τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων τὴν μαρτυρίαν ἐλάμβανε, καὶ τοὺς κατ' αὐτοῦ μανέντας ὑπὸ χεῖρα εἶχε λαβὼν αὐτῶν τὰς ὑπογραφάς, ἐκεῖνον μὲν ἀθωούντων, ἑαυτῶν δὲ καταμαρτυρούντων ἀνοσιώτατα. Ὁ δὲ ἐκαραδόκει, καὶ τὸν πάντα ἑαυτοῦ ἐξυφαίνειν ἱστὸν ἐπὶ τὸν θάνατον τοῦ τότε Δέρκων Ἀνανίου ἀπέβλεπε, πολλὴν ἐντεῦθεν καρπωσάμενος, ὡς ἐδόκει, τὴν ὠφέλειαν. Κατευτυχήσας οὖν, ὡς τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου γέροντος τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ Μαρτίου ἐντεῦθεν εἰς τὰς μακαρίων μονὰς ἀπελθόντος, τὸν μὲν Νικομηδείας Γεράσιμον ὑπαγαγὼν εἰς Δέρκων κατέστησε, ἀπέδωκε δὲ τὴν Νικομήδειαν τῷ Μελετίῳ, δόξας διευθετῆσαι τὰ σκολιά, καὶ τὰ ἀντιπίπτοντα περιελεῖν.

Ἀλλ' οὔπω ταῦτα διαθέμενος, εἰσπηδήσας δὲ ὡς βαρὺς ἀπ' Ἀντιόχειαν ὁ οἰκουμενικός, πρότερον τὸν μακαριώτατον πάπαν καὶ πατριάρχην Ἀλεξανδρείας διαταράξας καὶ μὴ κα-

τισχύσας κατ' αὐτοῦ, τὸν μακαριώτατον Ἀντιοχείας Δανιὴλ ἀφήρπασε, καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ φερμανίου καὶ ἐξάρχου ἀπαγαγεῖν ἐσπούδαζεν. Ἀλλ' ἐν τοιούτοις κακοῖς εὐθηνούμενος οὐκ εἶχεν οὐδ' αὐτόν, ὑπὲρ οὗ τέως τοσαῦτα ἐπεποιήκει ἐπίηρα αὐτῷ φέρων, ἐπαρεσκόμενον τὸν Νικομηδείας Μελέτιον, τοὐναντίον δὲ ἀντιπράττοντα, καὶ καταστέλλειν τὰ πρῶτα, ὕστερον δὲ καὶ καθελεῖν διανοούμενον· ἤσχαλλεν οὖν ἰσχυρὸν τὸν ἀντίπαλον λογιζόμενος, καὶ ἑαυτὸν συνιστᾷν ἐπειρᾶτο τὰς τῶν ἁπλουστέρων γνώμας ὑποδυόμενος, Πρωτέως μορφὰς παραλάσσων, καὶ τρόπον μιμούμενος χαμαιλέοντος. Ὁ δὲ μεγαλόφρων καὶ πολύπειρος τῶν βαρυτίμων γερόντων Μελέτιος κατωλιγώρει τοῦ πρωτεύοντος τῆς γνώμης, καὶ τῆς ἐκκλησίας φροντίζων ἤρξατο διατιθέναι τούτου τὴν ἔξωσιν. Ἀλλὰ νοσήσας μικρόν, τοῦ πολυπήμονος βίου ἐξῆλθε, τῇ ιδ'. νοεμβρίου ἐκδημήσας πρὸς κύριον.

Ἔδοξε δὲ πάλιν εὐτυχὴς ἐκ θανάτου ὁ πατριάρχης· μέγιστα γὰρ ἦν αὐτῷ τὰ συνοίσοντα, ὡς ᾤετο, θανόντος τοῦ Μελετίου· τόν τε γὰρ ἐγγὺς κίνδυνον τῆς ἐξώσεως ἐξέφυγε. Προσεκτήσατο δ' ἑαυτῷ ἵλεως καὶ εὐμενεῖς καὶ τοὺς τότε ἐκ τῶν ἡμετέρων μέγα δυναμένους, αὐτοῖς αἰτησαμένοις τὸν Λιβύης εἰς Νικομήδειαν προαγαγών, ὃν διὰ μακροῦ προσλαβεῖν ἐπόθει, καὶ ὑπὲρ οὗ ἐπ' Ἀντιόχειαν βιαίως ἐφώρμησε, τὰ μείζονα συλήτων ἵν' αὐτῷ δωρήσηται, καὶ συνήγορον ἐλπίσας πρὸς αὐτοὺς ἔχειν καὶ τῶν σπουδαζομένων αὐτῷ συνεργόν.

Ἀλλ' ἐν τούτοις κατῆρεν ὁ τῆς ἀδικίας ἔξαρχος, ἄγων ὡς ἐπὶ πολλοῖς δῆθεν τοῖς ἐγκλήμασι τὸν μακαριώτατον Ἀντιοχείας Δανιήλ, καὶ εὐθὺς εἱρκτὴ ἦν αὐτῷ τὸ λεγόμενόν ποτε Συνοδικὸν ἐν τῷ πατριαρχείῳ· ἔνθα περιστήσας καὶ διατειχίσας τῆς μετὰ τῶν ἄλλων ὁμιλίας, ἠνάγκασε παντοίως ἀποστῆναι τοῦ θρόνου· ὁ δὲ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἑαυτοῦ, καὶ τὴν ἄλλην ἐκ τῆς ἐνστάσεως πρὸς τοιοῦτον ἀντίπαλον ζημίαν ἀπο-

βλέψας, παραίτησιν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ἀντιοχείας ἐποιήσατο· τῇ γοῦν δεκάτῃ πέμπτῃ δεκεμβρίου, γνώμῃ αὐτοθελήτῳ τοῦ μακαριωτάτου Ἀντιοχείας κυρίου Δανιήλ, συναινούντων τῶν ἁγίων πατριαρχῶν, καὶ ψήφῳ τῶν μητροπολιτῶν, ἀποκρισαρίων τῶν ἐκεῖ ἀρχιερέων, καὶ κληρικῶν καὶ τοῦ καθολικοῦ ἐπιτρόπου, προεβιβάσθη εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον Ἀντιοχείας ὁ ἐπίσκοπος Ἑλενουπόλεως Ἄνθιμος, μετονομασθεὶς Ἀνθέμιος.

Ἑξῆς δὲ τῇ δεκάτῃ ἑβδόμῃ ἀπῆλθεν εἰς τὰς τῶν μακαρίων μονὰς Καλλίνικος ὁ Τουρνόβου· μεταθέμενος οὖν Σερρῶν Ματθαῖον εἰς Τουρνόβου καὶ τὸν Μεσεμβρίας Κωνστάντιον εἰς Σερρῶν, καὶ χειροτονήσας τὸν πρώην μέγαν πρωτοσύγκελον Θεόκλητον εἰς Μεσεμβρίαν, αὐτὸν εὗρε χρυσορροῦντα τὸν Πακτωλὸν καὶ τοῦ Κροίσου ἐξήντλησε τάλαντα ὁ πατριάρχης.

Τοῦ δὲ ἐννενηκοστοῦ δευτέρου ἔτους ἀρχομένου, συντελεσθείσης εἰρήνης καὶ καταλλαγῆς τῶν μαχομένων ἐθνῶν, συνήδετο πᾶς τις ἐπαγαλλόμενος ἐπ' αὐτῇ καὶ χαίρων. Ὁ δὲ παναγιώτατος μαθὼν τὸν ἐν Κύπρῳ θάνατον τοῦ ἐξορισθέντος Παρθενίου Χαλκηδόνος, ὀγκωδέστερος ἑαυτοῦ ἐγένετο, μηδένα ἔχειν ἑξῆς ἢ λόγῳ ἀντειπεῖν ἢ ἀντιπράξασθαι ἔργῳ οἰόμενος. Τῷ ὄντι γὰρ τοὺς γενναίους καταβαλόντα καὶ ἀποστήσαντα ἐδεδοίκεσαν αὐτὸν οἱ λοιποί, ὥστε ἕκαστος ἐσκόπει ὅτῳ τρόπῳ χρησάμενος φύγῃ τὸν ἐπικείμενον οἷ κίνδυνον, ἀλλήλους τε ὑπώπτευον, καὶ αὐτῷ πάντες προσεῖχον δουλεύοντες· κατίσχυσε δὲ καὶ τοῦ δήμου, προσλαβόμενος ἑκάστου συστήματος τοὺς ἀναιδεστέρους, καὶ τὸν πάντα ἦγε καὶ ἔφερεν ὄχλον ὡς ἐβούλετο. Ἐπεὶ δὲ θανόντος τοῦ μητροπολίτου Μολδοβίας, καὶ τῶν ἐκεῖ ἀρχόντων καὶ κληρικῶν αἰτησαμένων, προβέβληται χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Αἰκατερινοσλαβίας μητροπολίτης Μολδοβίας ὁ Γαβριήλ, καὶ γενομένης εἰρήνης παρέμεινεν. Ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους σταλεὶς ἡγεμὼν Ἀλέξανδρος

Μουρούζης, μέλλων εἰσιέναι, παρεκάλει αὐτὸν ἐκστῆναι τοῦ θρόνου, καὶ μὴ συγχέειν τὰ καλῶς καταστάντα. Ὁ δὲ μένειν ταχθείς, οὐδὲν εἰδέναι παρὰ τὰ τεταγμένα ποιεῖν ἔλεγεν, οὐδὲ ὑποχωρεῖν δύνασθαι δίχα αὐτοκρατορικοῦ θεσπίσματος, καὶ ἐντολῆς συνοδικῆς. Ὁ οὖν ἡγεμὼν ἰσχυρὰν ταύτην εὑρὼν τὴν ἔνστασιν, συνορῶν δὲ καὶ τὰς ἑξῆς δυσχρηστίας, μηδ᾽ ἀνεχόμενος τὴν κατατομὴν τῆς διοικήσεως, καὶ τὴν ἔκτοπον κατάστασιν τοῦ ἐπ᾽ αὐτῷ πολιτεύματος, ἔγνω ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἀναθέσθαι τὰς δυσχερείας καὶ ἐπ᾽ αὐτὸν ἐπιτρέψαι τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐπαρχίας. Ὁ δὲ παναγιώτατος παραχρῆμα ἔκδοσιν πέμψας εἰς τὸν ἐπίσκοπον Χουσίου τοῦτον ἀπεδείκνυε μητροπολίτην, τὸν δὲ Γαβριὴλ ἀποτόμως κατέκρινε, καὶ παντελεῖ καθαιρέσει ὑπέβαλε, καὶ αἰτήσας παρὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ὁρισμὸν ἀπέστειλεν ἀπάγειν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἥρπασαν οὖν ὡς κατάκριτον καὶ κατήγαγον οἱονεὶ δέσμιον τὸν Γαβριὴλ οἱ τοῦ ἡγεμόνος, καὶ τῷ πατριάρχῃ παρέδωκαν. Ὁ δὲ τοῦτον ὃν ἐν Μολδοβίᾳ καθαιρέσει ὑπέβαλεν, ὡς ἀρχιερέα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδέξατο, ἤτοι ἀνάγκῃ τότε δουλεύων, ἢ ὕστερον μαθὼν τὰ τῆς ἐκκλησίας ἔθιμα· οὐ γὰρ αὐτῷ ἐπιδικάζειν ἀπολύτως ἐφεῖται, οὐδὲ μετακινεῖν τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ὡς βούλεται. Διὸ καὶ ὁ διωκόμενος ἀρχιερεὺς ἐτύμως ἀπεκρίνατο, διώκει μέν, ἀλλ᾽ οὐ δύναται λαβεῖν παρ᾽ ἐμοῦ ὅπερ μοι οὐκ ἔδωκεν ὁ πατριάρχης· ἐγὼ γὰρ ἔφη, τὴν ἀρχιερωσύνην διὰ τῆς ἐν Πετρουπόλει ἱεραρχίας παρέλαβον, καὶ ταύτην κεφαλὴν γνωρίζω, καὶ ταύτῃ εἰ δέοι εὐθύνομαι, τῇ δὲ καθόλου ἐκκλησίᾳ συνενούμενος ἐν ἁγίῳ πνεύματι τὰ αὐτὰ ὑμῖν φρονῶ καὶ πρεσβεύω. Ἐν τούτοις ἄρα ἀπεώσατο ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου τὴν ἐξουσίαν, ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς σὺν αὐτῷ τοὺς περὶ αὐτὸν ἐπιγινώσκων, καὶ τιμῶν ὡς εἰκός, καὶ τιμώμενος παρ᾽ αὐτῶν· παρεκελεύοντο δὲ τὸν πατριάρχην καὶ οἱ κρατοῦντες περιέπειν αὐτόν, ὡς τότε δῆθεν μαθόντες

ὁποῖος ἦν· ὅ τε ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς Ρωσσικῆς αὐλῆς παρενδημῶν παρεθάρρυνεν, ἐπειπὼν μηδέν τι πτοεῖσθαι καὶ περιμένειν τὰ κρείττονα. Ἐντεῦθεν ἠγωνία μὲν ὁ πατριάρχης σὺν τῷ ἡγεμόνι περὶ τῆς βιαίας ἀπαγωγῆς. Καὶ ὁ μὲν τὸν παθόντα, ὁ δὲ τοὺς ἐπ' αὐτῷ ἀτιμασθέντας δυσχεραίνοντας ἐξευμενίζειν ἐσπούδαζε, καὶ δέος οὐ μικρὸν τούτοις ὑπῆν, μή τις ἐνσκήψῃ κεραυνὸς τοῦ τολμήματος, ἐφ' ἕτερον τῶν κρατούντων ῥᾳδίως τὰ πραττόμενα ἀπωθούντων πλημμελήσαντα. Κατηρῶντο δὲ καὶ οἱ εὐλαβέστατοι τοῖς προπετῶς κατατολμῶσιν, ὡς τὴν ἐκκλησίαν εἰς πράγματα ἐμβάλλουσι, καὶ βίαν πρὸ λόγου αἱρουμένοις. Τὸ μὲν γὰρ μεταστῆσαι τοῦ θρόνου τυχὸν ἦν ἐπάναγκες· εἶχε δὲ λόγους ἱκανοὺς ὁ πατριάρχης, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἦν τὰ δίκαια· βιαίως δ' ἐφορμήσας, ὑπ' αἰτίαν ἦν, καὶ ἐδεδοίκει μὴ χείρονα πάθῃ, ὧν ἔδρασεν. Ἔμεινε δὲ ὁ Γαβριὴλ ἐν τῷ πατριαρχείῳ, εἰς Πετρούπολιν ἀφορῶν, κἀκεῖθεν ἐκδεχόμενος κέλευσμα.

Ἐπεὶ δὲ καθ' ἑαυτῶν λυττήσαντες οἱ Γάλλοι, παραφρονοῦντες ἔπραττον μὲν σφίσιν αὐτοῖς ἀνοσιώτατα, ἐπεχείρουν δὲ καὶ τοῖς πέλας ἐπάγειν κακά, φωραθέντες μέντοι ἐδεδοίκεσαν τὸ κοινὸν ἔχθος τῶν ὁμόρων ἐθνῶν, καὶ τῶν πόρρω βασιλέων τῆς Εὐρώπης, ἔκδικον τούτων τὴν ὀργὴν εἰς ὅπλα ἐρεθίσαντες, ἐπειρῶντο παντοίως τοὺς Ὀθωμανοὺς παρατρέψαι, ὡς εἰώθασι, καὶ εἰς πόλεμον ἐμβαλεῖν κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ λῦσαι τὴν ἔναγχος εἰρήνην μετὰ τῶν Ρώσσων, μυρία τούτοις ὑπισχνούμενοι ἐντεῦθεν τὰ ἀγαθά, λόγοις σπουδάζοντες πείθειν τοὺς δυνατούς, καὶ δώροις ἁδροῖς, ὅπῃ παρήκει, δεκάζοντες, λογοποιοῦντες τῷ ὄχλῳ καὶ ὑποβάλλοντες τὰ θυμήρη διὰ μυρίων στομάτων, τῶν μὲν ὠνητῶν, τῶν δὲ καὶ ἰδίων ὑποκρινομένων καὶ φωνὴν καὶ γνώμην καὶ αἵρεσιν βίου, καὶ σχῆμα ὀτμανικόν. Ἐκ τούτων ἄρα ἐξήχησε καὶ μέγα ἐπέσχε τις φήμη καὶ πτοία οὐ μικρὰ ἐπέπεσεν, ἢ γοῦν ἐμπεσεῖν ἔδοξεν, ὡς ὁ

συμμαχήσας τοῖς Ῥώσσοις Λάμπρος ἐν πλοίοις περιπλέων τὴν Πελοπόννησον διασείει ἅπαν τὸ ἑλληνικόν, ἔρυμα ἐπὶ Μαΐνης συνιστῶν, καὶ ναυτικὸν συνάγων, καὶ συμπάσης διανοούμενος κρατῆσαι τῆς χερσονήσου. Κατὰ τούτου οὖν ἐξώρμησεν ὁ μέγας στολάρχης, καὶ ἀνδρολογίαν ναυτῶν πάλιν ἐξητήσαντο τὸν πατριάρχην, ἢ ἄλλως εἰπεῖν συνεργὸν καὶ ὑποκριτὴν ἐν τῷ δράματι ἐκαλέσαντο. Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πρόσω ἔκθερμος προχωρεῖ, καὶ ἐπιστολὰς προτρεπτικὰς εἰς τὴν ὀφειλομένην τῷ κράτει ὑποταγὴν πρὸς τοὺς μητροπολίτας καὶ πάντα τὸν ἐκεῖ λαὸν γράψας, ἐξαρχίαν διατυποῖ καὶ τρόπον χρηματολογίας ἐκεῖθεν διατίθησι, καὶ τὸν μὲν Βιζύης Παρθένιον, ὡς μὴ βουληθέντα ἀπιέναι, τῆς μητροπόλεως ἀδίκως ἀπέωσε, τὸν δὲ Σεβαστείας προαγαγὼν εἰς Βιζύης ἀνῆκεν εἰς Πελοπόννησον. Ἔνθεν πλείονα συναγαγὼν αὐτῷ ἀπεκόμισεν, ἱκανώτατος δόξας καὶ πρόθυμος ὑπηρετεῖν τὰ κοινά.

Κατὰ δὲ τὸν ἰούλιον μῆνα, παραιτησαμένου τοῦ Λαρίσσης Μελετίου τὴν ἐπαρχίαν εἰς Διονύσιον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ, καὶ θανόντος τοῦ Οὐγγροβλαχίας, καὶ πεμφθείσης τῆς ἐκδόσεως ἐπὶ τὸν Ῥεμνίκου, πολλὰ ἔλαβεν ἀφ' ἑκατέρας τῆς μεταθέσεως χρήματα ὁ πατριάρχης. Ἀλλὰ καὶ τὸν Νικαίας μεταστήσας εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ τὸν Ἀδριανουπόλεως εἰς Νίκαιαν, ξένῳ τρόπῳ τὰ κέρδη ἐπλήθυνεν. Ἐπὶ τούτου οὖν ἤρξαντο καὶ οἱ παράλογοι οὗτοι ὑποβιβασμοί, καὶ τὸ ἐπὶ τρισὶ μεταπηδᾶν καὶ διαβαίνειν ἐπαρχίαις παρὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ἤδη πρόχειρον καὶ ἀνέγκλητον.

Ἐφωράθη ἄρα δημοσίως ἡ ἐπιβουλὴ καὶ ῥᾳδιουργία τῆς τεθρυλλημένης πρότερον φήμης. Καὶ γὰρ ἐπανῆκεν ὁ βασιλικὸς στόλος ἄγων πλοιάρια ἄττα, ὡς δῆθεν πολέμια ἐκ τῶν τοῦ Λάμπρου κατειλημμένα, καὶ ἐπ' αὐτοῖς θρίαμβος ἀναιδὴς ἐξηρτύετο, τεσσάρων καπιτανέων προσονομασθέντων ἐν ῥωσσικοῖς παρασήμοις, καὶ ἀπὸ κεραιῶν ἀναρτηθέντων ἐφ' ὕβρει τοῦ ῥωσ-

σικοῦ ὕψους. Ἦν δὲ τὰ μὲν ὑπὸ ρωσσικαῖς ταῖς σημαίαις φιλίως ἀπαντήσαντα, καὶ ἐχθρικῶς κρατηθέντα, τὰ δὲ ἀρχιληστοῦ τινος ἀμφιβίου παραλλὰξ ἤπειρον καὶ νήσους ληΐζοντος, καὶ τότε περιπλέοντος τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς Μαΐνην ἀποβάντος, ἔνθεν καὶ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀκάτια, ὡς μέγα τι ἕρμαιον κατέλαβον, αὐτοῦ διὰ μέσου τῆς Πελοποννήσου διαβάντος εἰς Ἤπειρον. Ὁ γοῦν παράλογος οὗτος θρίαμβος καὶ ἡ ἀνοσιωτάτη αὕτη τῶν ἐπιβούλων τῆς εἰρήνης ἐπιβουλή, μικροῦ δεῖν τὰ καθεστῶτα ἀνέτρεψε, καὶ εἰς μέγαν συνώθησε τὸν πάντα κίνδυνον. Ἀλλ' οἱ συνετοὶ τοῦ βασιλέως σύμβουλοι κατανοήσαντες τὴν ἀτοπίαν τοῦ δράματος, λόγοις μειλιχίοις καὶ τρόποις μεταμελείας παρῃτοῦντο τὴν ὀργὴν τῶν Ρώσσων, συγγνώμην ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις αἰτήσαντες, καὶ διὰ γραμμάτων ἱκετικῶς τὸ ἐκείνων κράτος ἐξευμενήσαντες. Ἐπέμφθησαν δὲ καὶ τοῦ πρώην Μολδοβίας Γαβριὴλ δῶρα ἀπὸ Πετρουπόλεως, λιθοκόσμητος σταυρὸς καὶ λευκὸν καλυμμαύχιον, καὶ κατὰ τὴν προσταγὴν ἣν ἔλαβεν ὁ ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς ρωσσικῆς αὐτοκρατορίας, δι' ἀδείας τῶν κρατούντων ἀπέστειλεν ἐντίμως τοῦτον πρὸς ἐκεῖνον ὁ πατριάρχης.

Ὁ δὲ πατριάρχης τοῖς δυνατωτέροις εἰωθὼς δουλεύειν, μεταπηδήσας ἐκ τῶν περὶ τὸν ἡγεμόνα τότε Οὐγγροβλαχίας, οὐ μόνον ἐκείνοις οὐ προσεῖχεν, ἀλλὰ καὶ ἀντιπράττειν ὡς εἶχεν οὐκ ἔπαυε, χαριζόμενος τοῖς δοκοῦσι δυνατωτέροις περὶ τὸν ἡγεμόνα Μολδοβίας, ἔνθεν τοι καὶ ἐλύπει ἐν πολλοῖς, τῶν ἡγεμόνων τηνικαῦτα ἀντιφερομένων· δυσχεραίνοντας οὖν ἐπὶ τούτοις καὶ ἐπ' ἄλλοις, οἷς ἔπραττε, τοὺς συγγενεῖς καὶ ἄρχοντας τοῦ ἡγεμόνος Οὐγγροβλαχίας προσλαβόμενοι οἱ ἀρχιερεῖς, οἷς οὐ προσεῖχεν ὁ πατριάρχης, μηδ' ἀνεχόμενος ἔτι τῶν εὐλαβεστέρων καὶ φιλαρέτων τὰς μομφάς, ἀμελεῖν τῆς ἐκκλησιαστικῆς σεμνοπρεπείας καὶ δικαιοπραγίας ἐγκαλούντων, εἰς ἔξωσιν τοῦ πατριάρχου συνεκινοῦντο. Ὁ δὲ ὑπονοήσας, προλαβὼν καὶ

δαπανήσας τοῖς κρατοῦσι συνιστᾷ ἑαυτῷ τὴν καθίδρυσιν, καὶ ἔγγραφον δίδωσι πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ἐγκαλῶν τοὺς ἀρχιερεῖς ὡς διαταράσσοντας τὴν κοινὴν εὐπραγίαν, ἐξῶσαι τούτους, οὓς ὑφωρᾶτο, εἰς τὰς σφετέρας ἐπαρχίας διενεργῶν. Καὶ δὴ τοῦ πολέμου δεινῶς ἐκραγέντος ἀμφαδὸν συστάντες ἐμάχοντο οἱ εἰρηνικοί, ἕτερος ὑφ' ἑτέρῳ σκήπτρῳ τῶν ἡγεμόνων παραταχθέντες. Τῆς δὲ μάχης δι' ἡμερῶν διαπρηθούσης, ἑκάτεροι χρήματα ἐζημιώθησαν· καὶ ὁ μὲν πατριάρχης προσετάγη μένων πράττειν τὰ κοινὰ τῇ συναινέσει τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀπελθεῖν εἰς τὰς αὐτῶν ἐπαρχίας, πλὴν μέντοι ἐκείνων, ὧν ἤθελε μάλιστα ὁ πατριάρχης, τούτους ὑφορώμενος. Ἔνθεν τοι ἐπαύσαντο μαχόμενοι, ἔξωθεν συνελασθέντες εἰς εἰρήνην. Καὶ συνερχόμενοι γνώμῃ κοινῇ τὰ ἐπιβάλλοντα τῇ ἐκκλησίᾳ διοικεῖν καὶ εὐθύνειν οἱ ἐνδημοῦντες ἐπειρῶντο.

Ἐπεὶ δὲ οἱ Παρίστριοι Κοζάκοι, κόμμα ὂν τῶν ἀπεσχισμένων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀκέφαλον, καὶ τέως ἀνίερον, παρὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐζήτουν ἱερεῖς, ὑποπίπτοντες καὶ ὑποταγὴν ὑπισχνούμενοι, προσεκαλέσατο ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἐκ τῆς ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἄθωνος μονῆς τοῦ Χιλιανταρίου ἄνδρας ὁσίους, ὡς εἰδήμονας τῆς διαλέκτου αὐτῶν, καὶ τούτους ἐπ' ἐκείνους ἔγνω πέμψαι διδασκάλους καὶ κήρυκας τῶν ὀρθῶν δογμάτων. Ἔγραψεν οὖν ἔκθεσιν τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐν κεφαλαίοις, παραίνεσίν τε ὧν δέον ἀπέχεσθαι καινοτομιῶν, παρακαλοῦσα ἐπὶ τὴν γνησίαν μητέρα ἐπανελθεῖν ἀπορρίψαντας πᾶσαν φρενοβλαβίαν ἐν ἐθίμοις καὶ δόγμασιν ὑπὸ ἀμαθῶν καὶ κακοφρόνων ἐπὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν εἰσρυεῖσαν. Καὶ προχειρισαμένη τῶν δύο ἐλθόντων τὸν ἕτερον ἀρχιμανδρίτην τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ ἐπιδοῦσα αὐτοῖς τὰ πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ γράμματα, καὶ βασιλικὸν ὁρισμὸν ὑπὲρ ἀσφαλείας, ἀπέστειλεν αὐτούς, παραγγείλασα προσέχειν ἀκριβῶς ἐπιμελουμένους τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐκεῖ, φυλαττομένους τῶν αἱρετικῶν τὴν ὕπου-

λον γνώμην, καὶ εἰς βάθος, ἀφ' ὧν ρίζα ψυχώλεθρος φύεται καὶ βλαστάνει πονηρία, ἐμβλέποντας ἐκτίλλειν τὰ ζιζάνια, καὶ διακαθαίρειν τὰς ψυχάς. Ταύτας οὖν τὰς ἐντολὰς παραλαβόντες ἀπῄεσαν παρὰ τὸν Ἴστρον πρὸς τοὺς ἀπεσχισμένους Κοζάκους, κατελθόντας ἀπὸ τοῦ Βορυσθένους κἀκεῖ συνοικήσαντας, οἱ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν καὶ ἕνωσιν μετὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας μετελθεῖν ὁρισθέντες κατ' ἀρχὰς τοῦ ἐννενηκοστοῦ τρίτου σωτηρίου ἔτους.

Ὡς δὲ τὰ τῆς ἐνταῦθα σχολῆς εἰς πενίαν περιέστη, καὶ διδασκάλοις ἐπαρκεῖν οὐχ οἷά τε ἦν, ἐπιλαβόμενοι οἱ φιλομαθεῖς τῶν ἀρχιερέων τοῦ περὶ εὐμουσίας λόγων καὶ τῆς ἄλλης παιδείας καὶ μαθήσεως ζήλου τῶν ἐν τέλει ἐκλάμπρων καὶ περιβλέπτων καὶ εὐγενῶν τοῦ γένους, ἐνδείας μὲν τῆς παρούσης ἀπαλλάξαι, καταστῆσαι δ' ἐφ' ἁδροτέραις ταῖς χορηγίαις, καὶ μαθητῶν πενομένων ἐπιμελείαις, προείλοντο, τάξαντες τὰ μὲν ἐξ ἐράνου ἀρχοντικοῦ, τὰ δὲ ἐκ συνεισφορᾶς τῶν ὑπὸ τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἀρχιερέων. Ἐν τούτοις οὖν τὰ μὲν πρῶτα ὁ παναγιώτατος ὑποκρινόμενος ἔδοξε πολὺν ἔχειν τὸν ζῆλον, γράφων καὶ προτρέπων τοὺς κύκλῳ ἀρχιερεῖς εἰς συνδρομὴν τοῦ κοινωφελοῦς τούτου ἐράνου· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἐν Δακίᾳ ἡγεμόνας παρενδεικνύμενος τὸν ὀφειλόμενον τῇ προγονικῇ τῶν λόγων ἑστίᾳ προσαπῄτει ζῆλον· ὥστε πανταχόθεν συνθέων ἐφοίτα ὁ ἔρανος, καὶ συμμετέχειν τοῦ καλοῦ οὐκ ἀπεῖπον οὐδ' ἀγοραῖοι. Ἀλλὰ τῶν μὲν καλῶν κἀγαθῶν ὁ ζῆλος ἦν ἀληθής, καὶ φιλογενὴς ὁ τρόπος· τοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατάρχειν δοκοῦντος κίβδηλος ἐφωράθη ἡ γνώμη, καὶ ὁ ζῆλος ψευδής· ὡς γὰρ τῶν ἐκτὸς συνδραμόντων συνέστη, τὰ ἔνδον κακῶς διετίθει, καὶ συγχέειν ἤρξατο· διὸ εὐθὺς φιλοσοφία ταύτης ἀπέπτη, καὶ μουσῶν χορὸς σεσίγηκε, καὶ πᾶσα αὐτῆς διαρτία παίζεται ὑβριζομένη, ἀφ' ἧς τοσοῦτοι ἐν τοσούτοις τὰ μέγιστα εἰς φιλοσοφίαν καὶ λόγων εὐφράδειαν ἀπώναντο. Ἀπὸ

γὰρ τοῦ χιλιοστοῦ πεντακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ πέμπτου σωτηρίου ἔτους ἀρξαμένη παρὰ τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην δημοσίως ἀμφιέπειν φιλοσοφίαν καὶ ἐπιστήμας, καὶ πᾶσαν εὐμουσίαν λόγων, πλείστους ἤνεγκεν ἐν πάσῃ ἰδέᾳ λόγων ἀρίστους μαθητὰς καὶ διδασκάλους σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας, οἵους Γ'ωάννην καὶ Θεοδόσιον τοὺς Πελοποννησίους, Συρίγον καὶ Κορυδαλέα τοὺς περιωνύμους, Ἰωάννην τὸν Καρυοφύλλην, καὶ Α'λέξανδρον τὸν Μαυροκορδάτον τοὺς εὐκλεεστάτους, Σεβαστὸν τὸν Τραπεζούντιον καὶ Σπαντωνῆν τοὺς πολυμαθεστάτους, Γ'άκωβον τὸν Ἀργεῖον καὶ Δωρόθεον τὸν Λέσβιον καὶ Εὐγένιον τὸν μέγαν τοὺς φιλοσόφους, Ἀντώνιον, Χουρμούζιον, Ἀνανίαν τοὺς ἐν γραμματικῇ ἐπισήμους, δι' ὧν καὶ ἡ πολιτικὴ εὐγλωττία καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ εὐφράδεια, καὶ ὡς εἰπεῖν ἡ ἑλληνικὴ εὐμουσία ἐν τοιούτῳ βαρυτάτῳ κατὰ πάντων Ἑλλήνων χειμῶνι ἀκμὴν οὐ διέλιπεν. Ἀλλ' ἐκ τοιούτων καὶ τοσούτων ἄρα διὰ μακροῦ συγκροτουμένη καὶ εἰς πάντας πολυειδῶς ἐφαπλοῦσα τὰς ὠφελείας καὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ γενναίως ὑπουργοῦσα, καὶ ὁτὲ μὲν πολλῆς, ὁτὲ δὲ ἐλάσσονος ἐπιμελείας καὶ χορηγίας τῶν δυνατῶν μεταλαγχάνουσα, μηδέποτε μέντοι ὑπ' οὐδενὸς καταπολεμηθεῖσα, ἤδη μαχόμενον ἐπὶ τέτταρσιν ἔτεσι τὸν πατριάρχην ἀπεκρούσατο, καὶ δυσμενῶς ἐπικείμενον διεκαρτέρησεν· φιλίως δὲ ὑποδεξαμένη ἐν σχήματι πατρὸς καὶ προστάτου, δεινὰ πέπονθε, καὶ εἰς ἔσχατον ἥκει τὸν ὄλεθρον, κακομηχάνως ἀνατρέψαντος.

Τοῦ δὲ Οὐγγροβλαχίας Φιλαρέτου ἐξωσθέντος τοῦ θρόνου, ἀπέστειλε προχείρως ἐπὶ τὸν Μποζέου Δοσίθεον τὴν ἔκδοσιν ὁ παναγιώτατος, λαβὼν ἁδρὸν τὸ φιλότιμον. Συνεκίνει δὲ πάντα καὶ διετάραττε πάντοθεν χρηματίζεσθαι ἐπειγόμενος, ὅτι πολλὰ ἐδαπάνησεν ὑπὲρ συστάσεως ἑαυτοῦ ἀγωνιζόμενος, καὶ τοῖς δυναμένοις ἀρέσκειν παντοίως ἐσπούδαζε. Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τῆς εἰσόδου τοῦ πρέσβεως

τῶν Ῥώσσων μεγαλοπρεπῶς προευτρεπιζομένης, οἱ μὲν κρατοῦντες ὑφορώμενοι τὸν ῥᾴδιον ὄχλον κούφως συγκινεῖσθαι, ἐπιεικῶς παρεκελεύοντο, ἐντειλάμενοι τῷ πατριάρχῃ προσέχειν καὶ παραινεῖν τὸν ὑπόφορον λαόν, μὴ προπετῶς μεταπηδᾷν, καὶ προσφεύγειν πρὸς τοὺς ὁμοδόξους, οἰομένους παρ' ἐκείνους ἐλευθερίαν εὑρεῖν καὶ πλούτη καὶ τὴν ἄλλην ῥᾳστώνην τοῦ βίου, ὥστε συγχέειν τὴν κοινὴν τῶν ἐθνῶν ἁρμονίαν· ὁ δὲ τοῖς κρατοῦσι μᾶλλον χαρίζεσθαι βουλόμενος, ἰταμώτερον ἀντεπεξῄει, καὶ μανικώτερον καθ' ἡμῶν ἐξύβριζε, τὸν ἤπιον καὶ πρᾶον λαόν, τὸ ποίμνιον τοῦ πρᾳοτάτου Χριστοῦ ἀγρίως διασπαράττων, καὶ ἵν' ἐπεκδικῇ τοῖς ἐχθροῖς, τὰ ἴδια, ἀπὸ γοῦν τοῦ σχήματος κατασφάττων πρόβατα· ταῦτα οὖν ἐνορῶντες οἱ φιλόθεοι ἔφριττον, οὐδὲ πρόσχημα εὐσεβείας, οὐδὲ γνώμην ἔμφρονα ἔχοντα, οὐδὲ πρὸς τὴν σπουδαζομένην τῶν διαλλαγέντων εἰρηνικὴν ἁρμονίαν συμφέροντα, μᾶλλον δὲ ἐναντία καὶ πολέμια. Ταῦτα καταμαθὼν καὶ ὁ περιώνυμος στρατηγὸς καὶ περίβλεπτος πρέσβυς, ἐξουθένησε παριδὼν αὐτόν, καὶ τιμῆς καὶ ὁμιλίας, ἣν τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ ὁ κατὰ καιρὸν μέγας εἰς ταῦτα πρέσβυς τῶν Ῥώσσων ἀπέδιδεν, οὐκ ἠξίωσεν, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως προσειπεῖν κατεδέξατο. Οἵ τε ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς διεσκέπτοντο, εὐθετοῦντες τὰ πρὸς τὴν ἔξωσιν, οἵ τε κύκλῳ ἀρχιερεῖς κατεβόων, γράφοντες πρὸς τοὺς ἐνταῦθα αὐτῶν προστάτας, καὶ ποτνιώμενοι ἀπαλλαγὴν ᾐτοῦντο· διὸ καὶ ὁ Νικομηδείας προϊστάμενος τοῦ Σερρῶν, καταλαβὼν ὡς οὐκ ἠρκέσθη οἷς πρότερον ἔλαβεν, ἀλλ' ἵνα πλείονα λάβῃ, ἐπενοχλοῦντα καὶ διαταράσσοντα τὸν Σερρῶν καὶ διερεθίζοντα κατ' αὐτοῦ ὀργὰς καὶ συγκινοῦντα ἐκεῖ σκάνδαλα, ἀναφοράς τε συμπλάττοντα καὶ μυρία κακὰ κατ' ἐκείνου διατεχνώμενον, τοῦτον κατήλεγξε, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχιερέων συνέστη τούτου ἀπαλλαγείς. Ἐπὶ τούτοις οὖν καὶ τὸ ἐννενηκοστὸν ἐπῆλθεν τέταρτον ἔτος.

Ὑπονοῶν δὲ ὁ πατριάρχης τὴν κατ' αὐτοῦ τῶν ἀρχιερέων σύστασιν, παντοῖος ἦν. Ἀλλ' ἐπὶ τοῖς δυνατοῖς θαρρῶν εὐνοϊκῶς πρὸς αὐτὸν ἔχουσιν, οὐκ ἐδεδοίκει τὴν πτῶσιν. Ἐνέπαιζε μέντοι προαναφωνῶν καὶ προλέγων, ὅτι πεπλήρωται αὐτῷ ὁ καιρός. Ἄλλοις δ' ἔλεγε κόρον λαβεῖν τῆς ἀρχῆς, καὶ ἡσυχίας ἐφίεσθαι· καὶ ποικίλος ἦν, καιρὸν ἐπιτηρῶν ἐπιθέσθαι καὶ λῦσαι τὴν σύστασιν, καὶ ἀπελάσαι ἐντεῦθεν τοὺς ὑπόπτους ἀρχιερεῖς. Παρεφύλαττε δὲ μάλιστα, καὶ παραλαβὼν καὶ φιλεῖν μάλιστα καὶ τιμᾶν προσεποιεῖτο τὸν Δέρκων Γεράσιμον, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἔστρεφε τὰς ὑπονοίας, ὅτι πέρυσιν ἀντιφερόμενοι οἱ ἀρχιερεῖς προσέβλεψαν εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ τὴν γνώμην τοῦ πρωτεύοντος εἰδὼς καὶ τὴν ὀργὴν ἐκκλίνων ὑπεκρύπτετο, καὶ τοῦτον διέλαθε νόσον ἤτοι ὅλως σκηπτόμενος, ἢ τὴν μικρὰν μείζονα ὑποδείξας, καὶ ὑποφυγὼν καὶ μετοικήσας καὶ μετὰ τῶν ἄλλων βαρυτίμων δοκούντων γερόντων γενόμενος· ὑπελάμβανε δὲ τὰς γενομένας συχνὰς αὐτῶν συνελεύσεις διὰ τὰς ἐμπεσούσας ἐνστάσεις περὶ τῆς γνώμης τοῦ Ἡρακλείας. Ἐπεὶ γὰρ πολλάκις προτραπείς, ἵνα ἐπὶ τὸν Μυριοφύτου ἐπίσκοπον ζῶν ποιήσῃ παραίτησιν τῆς ἐπαρχίας, ἐπένευσεν, ἐν ὑποθέσει μέντοι εἰ δοκεῖ τῇ ἱερᾷ συνόδῳ· καὶ δὴ προθεὶς τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπὶ συνόδου, ἐζήτει τὰς γνώμας· ἔνθεν τοι μὴ πάντων συναινούντων ἐνστάσεις ἀπεναντίας ἀνεφύησαν· ὑπὲρ ὧν συνέρχεσθαι εὐθετοῦντας τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ νοσοῦντα αὖθις τὸν Γεράσιμον ἐπισκέπτεσθαι ᾤετο ὁ πατριάρχης. Ἀλλ' αἴφνης ἐπέγνω, ὡς τέχνῃ, ᾗ λέγεται τέχνην παίζει.

Τῇ γὰρ α'. Μαρτίου τοῦ ἐννενηκοστοῦ τετάρτου τοῦδε ἔτους οἱ ἐν τῷ Καταστένῳ παροικοῦντες ἀρχιερεῖς πρωῒ κατελθόντες καὶ τοὺς ἐν Φαναρίῳ παρενδημοῦντας ἀγηοχότες, καὶ τούτοις τὴν γνώμην ἑαυτῶν ἀνακαλύψαντες, καὶ συναινοῦντας παραλαβόντες ἐπέστησαν ἀθρόοι τῷ πατριάρχῃ, καὶ τοῦτον σφοδρῶς ἐλέγξαντες, ἐφ' οἷς παρὰ νόμον καὶ δίκην ἐπεποιήκει,

ἀπεκήρυξαν τὴν ἀξίαν ἀφελόντες, καὶ εὐθὺς ἐξελθόντες ἀπ' αὐτοῦ ἐποιήσαντο ἀναφορὰν πρὸς τοὺς κρατοῦντας, τοῦτον ἀδόκιμον ἐπ' αὐτοῖς μαρτυροῦντες, καὶ δεόμενοι τοῦτον ἀφ' αὐτῶν ἀποπέμψασθαι, καὶ ἐπιτρέψαι ἕτερον ἐκλέξασθαι, ὃν κοινῇ γνώμῃ ἕλοιντο. Ὁ δὲ Νεόφυτος δείσας παντελῆ καθαίρεσιν, ἀπέστειλε τῷ μεγάλῳ ἑρμηνεῖ ἔγγραφον παραίτησιν, μηνύων αὐτῷ τὴν κατ' αὐτοῦ ὁρμήν, καὶ ἀποστροφὴν τῶν ἀρχιερέων, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου καθαίρεσιν, ἐλπίσας τυχὸν ἀντιλήψεως τυχεῖν, εἰ καὶ δεινὸν ἡγεῖτο τοσαύτην τόλμην παρὰ γνώμην γενέσθαι τῶν κρατούντων. Ἔμεινεν οὖν κατ' ἐκείνην ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἀργὸς τῆς ἀξίας, μετακινῶν τὰ ἑαυτοῦ, καὶ περιμένων τοῦ κράτους τὸν ὁρισμόν, μικρὰν ὑποτρέφων ἐλπίδα, ἐξ ὧν αὐτῷ ἀπεκρίνατο ὁ μέγας ἑρμηνεύς, μηδέν τι προσταράσσεσθαι καὶ θροεῖσθαι ὑπὸ φωνῶν· τῇ δὲ ἐφεξῆς ἕωθεν ἐξελθὼν τοῦ πατριαρχείου καὶ ὁμιλήσας μετὰ τοῦ μεγάλου ἑρμηνέως ἐκτὸς παρέμεινε, τοῦ θρόνου ἐκπεσών.

Κατ' αὐτὴν οὖν, ἐκλογῆς γενομένης παρά τε τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων, κληρικῶν τε καὶ ἀρχόντων, καὶ τῇ ἐφεξῆς γ' τοῦ μαρτίου μηνὸς παραστάσεως ἐπὶ τὸν ἐπίτροπον τοῦ βασιλέως καὶ διὰ καββαδίων ἐπικυρώσεως καὶ τιμῆς καὶ προπομπῆς, ὡς εἴθισται, προήχθη ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἀπὸ μητροπόλεως Δέρκων ὁ κὺρ Γεράσιμος ὁ Κύπριος, διὰ κανονικῆς μεταθέσεως, τῆς τυραννίας ἀποσείσας τὸν φόβον, ὃν πολλοῖς ἐνεποίει ἡ τοῦ πρὶν πατριάρχου ἔπαρσις, καὶ χρηστὰς ἐπανατείλας ἐλπίδας, διά τε εὐμάθειαν, καὶ τρόπον ἄρεσκον καὶ ἡσύχιον, ὃν ἐν πολλοῖς καὶ διαφόροις καιροῖς καὶ προσώποις ἐξήσκητο. Μετετέθη δὲ ἀπὸ Ἄρτης εἰς Δέρκων Μακάριος ὁ Βυζάντιος, ὁ καὶ τὸν εὐαγῆ ναὸν τῆς Ζωοδόχου πηγῆς πρῶτος ὑποχωρήσας τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ πατριάρχου.

Τῶν δὲ οἰάκων ἐπειλημμένος τοῦ μεγίστου τοῦδε σκάφους τῆς ἐκκλησίας ἐν γήρει βαθυτάτῳ ὁ κὺρ Γεράσιμος, εὐθὺς

ἐδόκει νεανικῶς περιάγειν, καὶ οἰακοστροφεῖν κατ' αὐτὸν τὸν Νεόφυτον συνωθούμενος ἐν τῷ κλύδωνι, πολὺν δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις τῆς εἰδήσεως γράμμασι συνειρήκει ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν ἔπαινον, τῇ ῥύμῃ τοῦ γράφοντος ἑαυτὸν δούς, καὶ τοῖς βουλομένοις πάντα καλῶς λέγειν, τὰ ἄλλως πραχθέντα ἢ γραφέντα παρ' ἐκείνου ὑποκύψας, καὶ ὑπογράψας ἁπανταχῇ τὸν ἑαυτοῦ ἤτοι ἀγενοῦς πτοίας καὶ ἀνελευθέρου θωπείας, ἢ ἀδικίας ἔλεγχον· εἰ γὰρ δεόντως ἐτέλει, καὶ νομίμως εἶχεν, ὅσα ἐκείνῳ ἐπράττετο, κακῶς καὶ ἀδίκως ἄρα τοῦ θρόνου ἀπώσαντο, καὶ οὐδὲ αὐτὸς συμπράττων τοῖς ἀδικοῦσι, καὶ τοῖς βιασταῖς συναινῶν, καλῶς τὸν θρόνον ἐδέξατο. Ἀλλὰ ταῦτα καὶ λέγειν καὶ πράττειν κατ' ἀρχὰς ἐπεχείρει διά τι δέος ἴσως τῶν δυνατῶν. Οὐκ εἰς μακρὰν μέντοι κατ' ἴχνος τοῦ κὺρ Νεοφύτου ἐβάδισε, καὶ μεταβαλὼν τὴν κατ' αὐτὸν ἐτράπη. Καὶ τὸν μὲν κὺρ Νεόφυτον εἰς Ῥόδον ἀπώσατο περιορίσας, τοῖς δὲ ἀρχιερεῦσιν ἀνῆκε γενικὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων διάγνωσιν, καὶ κυριότητα, διαταξάμενος ἀφεύκτως ἐκτὸς τῶν κατεπειγόντων, ἐν μιᾷ τῆς ἑβδομάδος συνέρχεσθαι ἅπαντας, καὶ τὰ ταῖς ἐκκλησίαις συγκυροῦντα ἀνακρίνειν, καὶ σκεπτομένους ἐπιδιορθοῦν, καὶ τὰς εὐλόγους αἰτήσεις τῶν ἔξωθεν προσαιτούντων ἀρχιερέων, καὶ πανταχόθεν χριστιανῶν ἀποδεχομένους ἐκπληροῦν, καὶ τῶν ἐν ἀνάγκαις προΐστασθαι, καὶ ἐκτελεῖν ἐν πᾶσι τὰ δέοντα.

Τῆς δὲ ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως τῇ συνοδικῇ διαγνώσει οὕτως προσκυρωθείσης, εὐθὺς οἱ δυνατοὶ τῶν ἀρχιερέων ἤρξαντο ἀντιφέρεσθαι. Ἔδοξεν οὖν ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος μάλιστα τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος, ὅτι οἱ συνιστῶντες αὐτὸν ἰσχυρότεροι ἦσαν, καὶ ὁ πατριαρχεύων φίλος αὐτῷ ἦν καὶ πατριώτης, δι' ἃ καὶ τοῦ κύρους τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀντεποιεῖτο, καὶ εὐθὺς τὴν κοινὴν ὁμόνοιαν τῶν ἀρχιερέων διετάραττε, καὶ τὸν πρωτεύοντα ἡσυχάζειν βουλόμενον διηνώχλει, καὶ δικαιοπρα-

γεῖν θέλοντα ἐκλόνει παράγων· συνιδὼν δὲ ὁ παναγιώτατος τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἀπαρεσκομένους, καὶ ἀσθένειαν γήρους, οὐ γνώμης ἐπιείκειαν, καὶ τῆς ἀρχῆς προδοσίαν, οὐ τρόπου χρηστότητα διαμεμφομένους, καὶ λοιδοροῦντας τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ὕφεσιν καὶ ὕπουλον τυραννίαν, οὐ νόμιμον καὶ συνοδικὴν διοίκησιν φημίζοντας, μεταβαλὼν ἐπὶ τοὺς πολλούς, τούτους ἐθεράπευε, δοκῶν παρορᾶν τὸν αὑτοῦ φίλον ἐν οἷς οἱ πολλοὶ ἠρέσκοντο. Ὁ δὲ μὴ ἀνεχόμενος ταύτης τῆς ὀλιγωρίας, μᾶλλον δ' εἰπεῖν μὴ ἐπισχύσας κρατεῖν, ὡς ᾤετο, καὶ δεσποτικῶς ἄγειν καὶ φέρειν τὰ τῆς ἐκκλησίας, ἵνα πάντα ᾖ τοῖς Κυπρίοις, θρόνοι, κυριότητες, δόξα καὶ πλοῦτος, καὶ ὁ χρυσοῦς αἰὼν, δυσχεράνας ἐπὶ τὴν κατ' αὐτὸν ἐπαρχίαν ἀπῄει καὶ τοῖς πλείοσι μετὰ τοῦ Ἐφέσου ὑπεχώρησεν. Ὁ δὲ παναγιώτατος τὰς γνώμας τῶν πλειόνων μετιὼν ἐθεράπευε τοὺς δυνατούς, κεχαρισμένα τούτοις ποιῶν, καὶ οὕτω τοι συνέχων τῶν πολλῶν τὴν ὁμόνοιαν.

Κατὰ δὲ τὸν σεπτέμβριον μῆνα, τοῦ Κυζίκου Ἀγαπίου εὐτεῦθεν πρὸς τὰ ἐκεῖσε δικαιωτήρια ἀπιόντος, τὰ κακῶς συναχθέντα χρήματα τοῖς ἅρπαξι καὶ κληρονόμοις κάκιστα καταλιπόντος εἰς ἔλεγχον αἰσχροκερδείας καὶ ἀνοσιότητος· τοῦτο γὰρ ἔθος νῦν εἰσεκώμασεν, ἐθῶν ἁπάντων φαυλότατον ἅμα καὶ ἀδικώτατον, κατασυλοῦντας ἐκκλησίας καὶ φθείρειν τὰ κοινὰ τοὺς ἀρχιερεῖς, ἐφ' ᾧ καὶ τοὺς συγγενεῖς ἑαυτῶν ἱεροσύλους ποιήσωσι, θεοστυγεῖς καὶ ὁμοίους ἑαυτοῖς ἀναδείξαντες· πλεῖστα δ' ἠγωνίσατο ὁ παναγιώτατος, ὥστε τοῦ Ἀγχιάλου Ἰωακεὶμ, ὃν ἠγάπα, εἰς Κύζικον προὐβίβασε. Θανόντος δὲ καὶ τοῦ Δημητριάδος ἀρχιεπισκόπου, τὸν ἀρχιδιάκονον καὶ ἀνεψιὸν αὐτοῦ Δημητριάδος ἐχειροτόνησε, μητρόπολιν αὐτὴν τιμήσας. Ὑπέσχετο δὲ καὶ τῷ τότε Ἡρακλείας Μεθοδίῳ τὴν κατ' ἔφεσιν αὐτοῦ διαδοχὴν ἐπὶ τὸν Μυριοφύτου Μελέτιον ἐκτελέσαι, ὡς καὶ ἐπλήρωσε.

Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν κοσμοσωτηρίων δεσποτικῶν ἑορτῶν τοῦ

ἐννενηκοστοῦ πέμπτου ἔτους προαναφωνεῖσθαι ἤρξαντο, καθ' ἃς ἱερουργεῖν καὶ πατριαρχικῶς παρρησιάζεσθαι τὸν οἰκουμενικόν, εἴθισται, οὐκ οἶδ' ὅσον τις ὑποβαλών, παρέκρουσεν, ἢ αὐτὸς ὁ πατριάρχης θελήσας καινοτομεῖν, καὶ τοῖς κούφοις συμμεταβάλλεσθαι, ἐπέτρεψε τὰ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐπιβλήματα παραλλάξαι, καὶ παραποιήσασθαι τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν τῶν συλλειτουργούντων αὐτῷ ἀρχιερέων ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς, τοῦτο δεύτερον καινοτομηθέν. Μέχρι γὰρ τῶν ἀοιδίμων πατριαρχῶν Καλλινίκου καὶ Σεραφεὶμ τοῦ δευτέρου, ἔθος ἦν τοὺς συλλειτουργοῦντας τῶν ἀρχιερέων ἐν τῇ μυσταγωγίᾳ φελώνην ἀναβάλλεσθαι, καὶ κατὰ κεφαλῆς τὸ σύνηθες φέρειν καμηλαύχιον, σὺν τῷ ἐπικαλυμμαυχίῳ πρὶν τοῦ χερουβικοῦ, μόνου τοῦ οἰκουμενικοῦ, ἢ καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχῶν συλλειτουργούντων σάκκους, καὶ κορώνας, καὶ ἐγκόλπια φορούντων· ἐξ ἐκείνων δὲ ἀρχὴν μεταποιηθὲν τὸ παλαιὸν ἔθος, εἰς δεῦρο προήχθη, σάκκον μὲν τοὺς συλλειτουργοῦντας ἀρχιερεῖς ἀναβάλλεσθαι, ἐγκόλπιον δὲ μὴ ἐνάπτειν παραιωροῦντας, φέρειν δὲ κατὰ κεφαλῆς οὐδὲ τὰς συνήθεις μίτρας, ἐν αἷς κατὰ τὰς σφῶν ἐπαρχίας παρρησιάζονται, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἐπίβλημα, ὅπερ ἀντὶ καυσίας χρῶνται νῦν οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. Ἔδοξε γοῦν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ τἆλλα περικεχυμένους, τί μὴ καὶ τὴν κεφαλήν; καὶ τὰς συνήθεις μίτρας ἀναθέσθαι, ὅπερ ἦν προχειρότερον, τούτοις οὐκ ἔδοξε. Καινοτομῆσαι μέντοι καὶ παραποιήσασθαι ἄλλας σὺν οὐδενὶ λόγῳ ἐπὶ τὴν ἐξίσωσιν καὶ ὁμοίωσιν τοῦ οἰκουμενικοῦ, μήτε βασιλικοῦ, μήτε δεσποτικοῦ καλύμματος ἐπὶ κεφαλῆς σχῆμα ἐχούσας· οὕτω γὰρ ἀδαεῖς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, καὶ συμβολικῆς ἱεροφαντίας, οἱ νῦν ἱεροφάνται καὶ διδάσκαλοι, μόνον περὶ τὰς ἐκ χρυσοῦ καὶ λίθων μαρμαρυγάς, καὶ τῶν βαμμάτων τὰς χροιὰς κεχηνότες καὶ βλέποντες, καὶ τὸ χεῖρον ὑπὸ τύφου ἐλαυνόμενοι, κακῶς καινοτομεῖν ἐπιχειροῦσι, μὴ αἰδούμενοι. Πᾶν γὰρ τὸ ἐν τῇ τοῦ

Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ κανονισθέν, πολλῆς γέμει σοφίας, καὶ περὶ τὰ ἔξω ὁρᾶται, καὶ αὐτὴν συνέχει καὶ κοσμεῖ τὴν ἀναβολήν. Ἐτεκτήναντο γοῦν, καὶ οὕτω κατὰ τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως περὶ τὸν πατριάρχην ὡράθησαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ξένως τὰς κεφαλὰς κοσμούμενοι, σὺν οὐκ ὀλίγῳ τῶν πολλῶν γέλωτι.

Ἀλλὰ σὺν τούτοις μὲν προΐει ἐπὶ τὸ ἐννενηκοστὸν πέμπτον ἔτος ὁ παναγιώτατος, λαμπρυνόμενος, διέπων τε καὶ συμφερόμενος ἠπίως, τοῖς μὲν ἐνδούς, ἄλλως δὲ θεραπεύων ἄλλους, παρορῶν πολλά, καὶ μηδενὶ μαχόμενος. Προσεποιεῖτο δὲ ἀπονεύειν τοῦ Νικομηδείας, ὑπὸ τοῦ Ἐφέσου ἀγόμενος, καὶ τοὺς διῃρημένους καὶ πρὸς αὐτοὺς συνισταμένους ἀρχιερεῖς οὕτως ἐδόκει συνάγειν, περὶ τοὺς ὑπόπτους αὐτῷ μᾶλλον προκσχολούμενος καὶ προσέχων, καὶ τῶν γνησίων δοκῶν ἀμελεῖν. Ἔδοξε δὲ καὶ τὸ χρηματικὸν τῆς ἐκκλησίας συμφερόντως οἰκονομῆσαι, τῶν εἰσόδων καὶ ἐξόδων ἀναθεωρηθέντων μετὰ ἐνιαυτόν, ὅτι τὰ ἀπὸ τοῦ Δημητριάδος καὶ τοῦ Ἀγχιάλου καὶ τοῦ Ἡρακλείας προσληφθέντα ἐξέπεσον ἐκ τοῦ κοινοῦ χρέους, ὅσον ἀφῆκεν ὁ προπατριαρχεύσας κὺρ Νεόφυτος, παρ' ὃν εὐδοκίμησεν ἐπαινούμενος, ὡς οὔτε πολλὰ κατ' ἐκεῖνον ἐλάμβανε, καὶ τὰ ὀλίγα καλῶς ᾠκονόμει παρὰ λόγον μὴ καταπροέμενος, σκνιπὸς εἶναι θέλων. Οὕτω γοῦν τοῖς πολλοῖς ὑπαχθείς, ὡς ἀρέσκειν σπουδάζων, ἀντιπεριέστη, ὡς μήτε τοῖς φίλοις ἐπαρκεῖν ἔτι, μήτε τὸν ἑαυτοῦ Φώτιον ἐπὶ τὴν σχολὴν τῶν γραμματικῶν, δι' ὃν ὅλην αὐτῆς τὴν καλῶς ἔχουσαν ἀνέκαθεν σύστασιν ἀνέτρεψε, λάθρα ὑποκινῶν καὶ ἐρεθίζων τὰ πρῶτα τὸν κὺρ Νεόφυτον συνιστᾷν, μήτε τὸν μακαριώτατον πατριάρχην Ἀντιοχείας ἀνεψιὸν ὄντα κατάγειν εἰς Κωνσταντινούπολιν, μήτε τοὺς ἄλλους Κυπρίους ἐπιβοηθεῖν δύνασθαι. Διετέλεσεν οὖν οὕτως μέχρι ιη'. Ἀπριλλίου τοῦ ἐννενηκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους· ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς κρατοῦσι κατωλιγωρεῖτο, καὶ οὐκ ἔτι ἴσχυε διενεργεῖν τὰ ἐπι-

βάλλοντα, δείσας μή τι καὶ ἀεικὲς πάθῃ, τὸν θρόνον παρῃτήσατο.

Τοῦ γοῦν κυρίου Γερασίμου τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον παραιτησαμένου τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Ἀπριλλίου τοῦ ᾳψϛζ΄. ἔτους, τῇ ἐφεξῆς ιθ΄. Ἀπριλλίου, γενομένης γενικῆς συνελεύσεως, προεκρίθη εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον κοινῇ ἐκλογῇ καὶ ψήφῳ ὁ Σμύρνης κύριος Γρηγόριος. Ἀπεστάλη οὖν ἔξαρχος καὶ τζαούσιος βασιλικὸς μετὰ ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων καὶ φερμανίου, ἀπὸ Σμύρνης μετακαλούντων αὐτὸν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον· τῶν δὲ ταχέως ἀπελθόντων, τῇ ἐννάτῃ Μαΐου ἀνῆλθε μετ᾽ αὐτῶν ἀπὸ Σμύρνης εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ τῇ ἑξῆς παραλαβὼν τοὺς ἐνδημοῦντας ἐνταῦθα ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοὺς παρέστη τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς βασιλείας, καὶ ἀπολαβὼν ὡς ἔθος τὰ καββάδια, προήχθη μετὰ λαμπρᾶς προπομπῆς εἰς τὸ πατριαρχεῖον· καὶ γενομένης κανονικῶς τῆς μεταθέσεως ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐπευλόγησεν ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τὸν συνελθόντα ἐκεῖ πολὺν εὐσεβῆ λαὸν, ἀγαλλιώμενον ἐπὶ τῇ αὐτοῦ προαγωγῇ, χρηστοτέρας ἔχοντα ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς ἐλπίδας ἐννόμου ποιμαντορίας.

Ἀλλὰ παρὰ προσδοκίαν εὐθὺς διαταράττειν τὴν ἐκκλησίαν ἐνήρξατο, καὶ τὴν ἐπ᾽ αὐτὸν τῶν πλειόνων χαρὰν ἀφεῖλεν. Οὐ γὰρ ἡμερῶν καιρὸς παρῆλθε καὶ τοὺς πλείους τῶν ἐνδημούντων ἐνταῦθα ἀρχιερέων ἀκαίρως ἀπεσόβησε. Πρόνοιαν δὲ οὐ τῶν ἀνηκόντων τῇ ἱερᾷ καταστάσει, τῶν δὲ κοσμικῶν καὶ ὑλαίων ἀνέλαβε, καὶ διετυποῦτο οἰκοδομάς, τὰς παλαιωθείσας πατριαρχικὰς οἰκίας ἀνεγείρειν καὶ πλατύνειν διανοούμενος. Πρὸς δὲ τοιαύτας δαπάνας πολλῶν χρημάτων δεόμενος, κατέγραψε πάντας τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερωμένους εἰσφέρειν καταναγκάσας, καὶ τοῖς ὑποτελοῦσι τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἀρχιερεῦσι διενετείλατο τοὺς ἀνὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν ἱερωμένους ὁμοίως εἰσπράττειν. Ἀλλ᾽ ἐν τούτοις κατελύπησε μὲν τοὺς πλείονας τῶν εἰσπραττομένων πένητας ὄντας, παρῴχετο δὲ

ἅπαξ τούτοις ἐπιβαλών, ὡς εἰ καὶ τοῖς ἱεροῖς τῶν μοναστηρίων τοιοῦτον ἐπήνεγκεν. Ἀλλ' ἐν αὐτοῖς μέγιστον καὶ ἀφόρητον τὸ κακὸν ἐνειργάσατο. Ὅσα γὰρ τῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων ἀπὸ παλαιοτάτων τῶν χρόνων τὸ ἄνετον, καὶ ἀσύδοτον καὶ ἀφορολόγητον ἐκκλησιαστικῶς ἀπεκληρώσαντο διὰ πατριαρχικῶν ἀλληλουχουμένων σιγγιλλίων, ἅπαντα ὑπὸ βαρυτάτοις ἐτησίοις φόροις καὶ διατάξεσιν ἀλογίστοις ὑπηγάγετο, τὰ πρεσβυγενῆ καὶ ἀρχαῖα καὶ ὕστερον αὐτοῖς προσκυρωθέντα πατριαρχικὰ σιγγίλλια ἀποσκυβαλίσας, καὶ τὰς ἐν τούτοις ἀρὰς παρ' οὐδὲν θέμενος, καταλογήσας τοῦ δικαίου, καὶ τῆς καλῆς τάξεως. Καὶ τὸ δὴ χεῖρον, σιγγίλλια δῆθεν νέα ἀμαθῶς διὰ ἀμαθεστέρων ἐκδούς, πολὺν κατέχεε τὸν φλήναφον κατὰ τῶν προεδρευσάντων ἁγίων πατριαρχῶν, μήτε ἃ γράφει εἰδώς, μήτε περὶ ὧν κατεπιχειρεῖ συναισθόμενος, περιτρέπων τὰ ἑαυτοῦ δι' ὧν τε ἐκείνων καθελεῖν ἀπετόλμησεν.

Ἤρξαντο γοῦν τῆς οἰκοδομῆς τῶν πατριαρχικῶν οἴκων κατὰ τὸν σεπτέμβριον τοῦ τρέχοντος ἔτους, καὶ διετέλει ρεμβόμενος ὑλαίως, μέγα μέντοι οἰόμενος ποιεῖν. Οὐ γὰρ τῆς μεγάλης καὶ πολλῆς κακώσεως τοῦ ἱεροῦ γένους συνήσθετο, οὐδ' ὅσα καθ' ἑκάστην πανταχοῦ ὑπὸ τὸ ὀθωμανικὸν κράτος ἐταλαιπώρει θλιβόμενον, κακουχούμενον καὶ ὑπὸ μυρίοις καὶ ἀνυποίστοις τοῖς δεινοῖς τυραννούμενον, προσέβλεπεν ὁ ὑπέρτατος δοκῶν ἐπίσκοπος, ἀλλὰ συνυπαγόμενος τοῖς ὑποκλέπτειν τὰ κοινὰ δολιωτέροις, καὶ τοῖς τὰ ἡμέτερα καταδαπανῶσι, καὶ παντοίως διαφθείρειν σπουδάζουσιν, ἔχαιρε μὲν ξύλα βάπτων, τὸν δὲ λαὸν τοῦ θεοῦ καταξέων, καὶ κατατρύχων ταῖς εἰσφοραῖς τοὺς ἐν πενίᾳ τῷ θυσιαστηρίῳ τῶν φρικτῶν μυστηρίων προσέχοντας, τοῦ ἰδίου ἀξιώματος μικρὰ φροντίζων. Οὐ γὰρ λίθους καταρτίζειν, ἀλλὰ ψυχάς, οὐδὲ κοσμεῖν τοίχους, ἀλλ' ἐκκλησίας ὅλας ἐτάγη, καὶ ὡς ἀφ' ὑψηλοῦ περιαθρεῖν τὴν σύμπασαν, καὶ ἀποσοβεῖν καὶ διώκειν ἐκ τῆς ποίμνης τοὺς λύκους,

μάλιστα κατ' αὐτοὺς τοὺς καιρούς, καθ' οὓς οἱ ἀπὸ δυσμῶν αἱ-ολόμορφοι εἰσέφρησαν λυττῶντες κατὰ πάσης λατρείας.

Κατὰ τούτων οὖν ἀρχομένου τοῦ ἐννενηκοστοῦ ὀγδόου ἠθέλησε δῆθεν ζῆλον ἐπιδείξασθαι. Ἐτράπη μέντοι καππεσὼν εἰς τὸν σύνεγγυς βόθρον, δόξας πρὸς χάριν τῶν κρατούντων γράφειν, καὶ διεκδικεῖν τὰ σφίσι σπουδαζόμενα, ἀλλόκοτα καὶ ξένα μᾶλλον δ' εἰπεῖν ἀσεβῆ δόγματα δημοσιεύσας· καὶ γὰρ ἀμαθοῦς καὶ χυδαίου ἐπιλαβόμενος συγγραφέως, μηδαμῶς αὐτὸς οἷός τε ὢν κρίνειν τὰ γραφόμενα, δοκῶν μέντοι πάντα εἰδέναι, φλήναφον ἀδολεσχίας, μεστὸν πάσης ἀσεβείας προπετήσας τύποις ἐξέδωκε, καὶ τὸ διὰ κοινῆς συνδρομῆς νεωστὶ συσταθὲν παρὰ τὴν αὐλὴν τυπογραφεῖον, αὐτόθεν κατήσχυνε τῷ ῥύπῳ καταμιάνας τῆς ἀθέσμου ταύτης ἀδολεσχίας, ἣν καὶ εὐπαράδεκτον συστῆσαι βουλόμενος, πατρικὴν νουθεσίαν τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κυρίου Ἀνθίμου ῥᾳδιουργήσας ὑπέγραψε· νόσῳ γὰρ τότε βαρυτάτῃ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ σοφωτάτου αὐτοῦ πατριάρχου παλαίοντος, καὶ εἰς θάνατον κατακεῖσθαι δοκοῦντος, τὴν κοινοτέραν γνώμην παρακροῦσαι ὑπέλαβε, καὶ τὸν ἄδικον τοῦτον μῶμον προστρίψαι τῇ εὐσεβείᾳ τοῦ τοιούτου ἀνδρὸς κατετόλμησεν. Ἀλλ' ἤνυσεν οὐδὲν ἡ πάντολμος αὕτη ῥᾳδιουργία. Ὅτε γὰρ μακαριώτατος ἐλέει θεοῦ ἀναρρώσας, καὶ ἰδὼν ἐβδελύξατο, καὶ κατέπτυσε, νόθον καὶ ψευδεπίγραφον ἐπελέγξας τὸ ἄθεσμον ἐκεῖνο σχεδάριον, οἵ τε ἐνδημοῦντες ἐνταῦθα ἀρχιερεῖς ἀναγνόντες κατέκριναν, καὶ πᾶς εὐσεβὴς ἐν συνέσει κατέγνω, ἀλλότρια καὶ ἀπαράδεκτα καὶ ξένα εὐσεβείας εἰσηγούμενον· ἔδωκαν μέντοι τοῦ τύπου τὰ ἔξοδα, καὶ λαβόντες τὰ τυπωθέντα ἀπέρριψαν εἰς κυνόσαργες.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ μαρτίου μηνὸς καὶ ἑτέραν καινοτομίαν κατεπεχείρει τῆς ἐκκλησίας καὶ ταραχὴν ἐμποιῆσαι ἐφώρμησε, τοὺς περιλειπομένους ἐπισκόπους τῶν ἰδίων μητρο-

πολιτῶν ἀφελεῖν σκεπτόμενος, ὡς ἂν σύμπασαν λύσῃ τὴν τῶν ἐκκλησιῶν ἔννομον ἁρμονίαν, καὶ ἰσοτίμους καταστήσας τοῖς προὔχουσι τοὺς ὑποτελοῦντας μητροπολίτας καὶ ἀρχιεπισκόπους μετονομάσαι, καὶ ῥᾳδίως μεταφέρῃ καὶ ἀθρόον κατατυραννῇ ἀπ' ἀλλήλων διαστήσας. Πρὸς ταύτην οὖν τὴν αὐτοῦ παράλογον ὁρμὴν ἀντέστησαν οἱ πλείους, μάλιστα οἱ ἔχοντες ἐπισκόπους τῶν μητροπολιτῶν, καὶ κατεβόων διαμαρτυροῦντες, τούς τε ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας, τάς τε τῶν εὐσεβῶν βασιλέων διαταγὰς, καὶ τὰ ἀνὰ χεῖρας αὐτῶν τῶν νῦν κρατούντων διπλώματα προβαλλόμενοι. Διηνώχλει δὲ μετακαλῶν τὸν Κρήτης μητροπολίτην, ἐκεῖθεν μὲν κατάρξασθαι τῆς διαλύσεως τῶν ἐπισκόπων σπουδάζων, καὶ αὐτὸν ἴσως τοῦ θρόνου ἀποστῆσαι βουλόμενος, ὅτι γεγήρακε, καὶ διὰ μακροῦ καρποῦται τὴν Κρήτην. Ἐπεὶ δὲ πρὸς ταῦτα τοὺς ἱκανωτέρους εὗρεν ἀντιφερομένους, ἀπώσατο ἀποστείλας εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, τόν τε Ἡρακλείας καὶ Νικομηδείας καὶ Προύσης κατὰ μῆνα τὸν μάϊον.

Μηδὲν δὲ τῶν τοιούτων ἐπιτελέσαι κατισχύσας, ἐφορολόγει τοῦ λοιποῦ τοὺς ἱερωμένους, κοσμῶν τὴν νεόδμητον οἰκίαν, καὶ ἐπ' αὐτῇ ἐπαγαλλόμενος ὡς μέγα δὴ ἐκτελέσας, λαμπρὰν οὕτω οἰκίαν δειμάμενος. Κατανοήσας δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐξόδων, καὶ ὡς οὐδὲν οἷς ἀγάλλεται ὁ εὐσεβὴς λαὸς θεῷ κεχαρισμένον ἀνεῖκεν, ὕστερον τὸν ναὸν δῆθεν τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἐπικοσμεῖν ἐπεχείρει. Ἀλλ' οἴμοι, τῆς νῦν ἀβελτηρίας τῶν ἐκκλησιαστικῶς προϊσταμένων! Μὴ γὰρ εἰδότες μήτε τὰ ὑπ' ὄψιν τυπωθέντα, κατεπιχειροῦσι τῶν καθισταμένων, ἀναίδην μετακινεῖν κατατολμῶντες, οἷόν τι καὶ ἡ αὐτοῦ παναγιότης ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ ἐκαινοτόμησε, τρεῖς ἐν τῷ βήματι ἀναστηλώσας τὰς ἱερὰς τραπέζας, καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κλῖτος ναὸν τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας καινοτομήσας, τὸ δὲ ἀριστερὸν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, διελὼν τὴν ἱερὰν πρόθεσιν,

παραζηλώσας ὡς ἔοικεν ἐν τούτοις τῶν Λατίνων τὰ ἀλτάρια, ἀπ' ἐναντίας τοῦ ὀρθοῦ καὶ εὐσχήμονος τῆς ἐκκλησίας. Ἐν ἑνὶ γὰρ ναῷ μία ἀναστηλοῦται καὶ ἡ ἱερὰ τράπεζα· κἂν δὲ περὶ ἕνα περίκειται μικροὶ ἕτεροι, οἱ πάντες μέντοι φυλάττειν ὀφείλουσι τὸ ἴδιον σχῆμα, διττὸν διέχοντες χῶρον κατὰ τὸν ἄνωθεν παραδοθέντα τύπον, διατυποῦντες καὶ ὑπογράφοντες τὰ νοούμενα· ἅπαντα γὰρ τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διαταχθέντα, καὶ αὐτὰ δὴ τὰ ὁρώμενα μυστικὴν ἔχει τὴν θεωρίαν, ὥστε εἴ γε ὁ ναὸς σύμπαντα ὑποτυποῖ τὸν κόσμον, ἡ δὲ ἱερὰ τράπεζα θρόνος μὲν ἐν τοῖς νοουμένοις καὶ βῆμα Χριστοῦ, Γολγοθᾶ δὲ καὶ τόπος Κρανίου ἐν τοῖς φαινομένοις, τό τε ἡμερονύκτιον, τοῦ σύμπαντος χρόνου ἀντίτυπον, καὶ θῦμα καὶ θύτης αὐτὸς ὁ Χριστὸς, ἐπάναγκες ἐν ἑνὶ ναῷ καὶ ἐν ἑνὶ ἡμερονυκτίῳ ἕνα τῶν ἱερέων ἐπὶ μιᾶς ἱερᾶς τραπέζης ἐπιτελεῖν τὴν ἱερὰν μυσταγωγίαν· διότι ἐν τῷ κόσμῳ ἅπαξ τοῦ αἰῶνος, εἷς ὁ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς μονογενὴς υἱός, ἐν ἑνὶ τόπῳ τοῦ Γολγοθᾶ ὡς ἄνθρωπος θανὼν τὴν παγκόσμιον ἐξετέλεσε σωτηρίαν· εἰς ταῦτα γοῦν ἀνάγει καὶ καθοδηγεῖ τὰ διατυπούμενα καὶ διενεργούμενα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἅπερ οἱ Λατῖνοι διαταράξαντες, ἀπεπλανήθησαν τῆς θεωρίας ἐκπεσόντες· ἀλλ' ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ τῶν θεοπαραδότων ἀπρὶξ ἀντεχομένη, ἀεὶ τὰς τοιαύτας καινοτομίας ἀπέφυγε, καὶ τῶν διαταράττειν τὴν αὐτῆς οἰκονομίαν κατολιγωρεῖ.

Ταχὺς δὲ ὢν πρὸς τὸ λέγειν καὶ γράφειν ὅ,τι ἂν ἐπέλθῃ, ἐπλήθυνε τὰς γραφὰς πανταχοῦ ἐπιστέλλων, ὡς εὐνομίας δῆθεν φροντίζων· τέως δὲ καὶ πρὸς τὰς περιοίκους τῆς Ἑλλάδος νήσους κατασχεθείσας ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἀπέστειλε προτρέπων ἀπωθῆσαι ἑαυτῶν τοὺς ἐπελθόντας, οὐ μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς διενεργῶν τὰ αὐτῷ ἐπιτεταγμένα· εἰ γὰρ μὴ ἄλλοθεν ἐπικουρία ἀξιόμαχος ταχέως τούτοις ἐπίσχυεν, εἰς μέγαν κίνδυνον αὐτοὺς καὶ τοὺς περιοίκους ὀρθοδόξους ὑπέβαλε, κατὰ τῶν Γάλλων, οὕτω προπετῶς ὁ εἰρηνάρχης διακηρύξας τὸν πό-

λεμον. Τὸ γὰρ ἐν τοῖς τοιούταις εὐδοκιμεῖν φιλοτιμεῖσθαι, ὅσον τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἀπᾷδον, τοσοῦτον μάλιστα αὐτοῖς ἐπιβλαβὲς καὶ παντὶ τῷ γένει ἐπιζήμιον.

Δοκῶν οὖν κόρον λαβεῖν τῆς ἑαυτοῦ φιλοκαλίας, καὶ τὸν οἶκον διακοσμήσας ὡς ἐβούλετο, καὶ τὸν πανταχόθεν ἱερὸν φόρον ἀπολαβὼν καὶ ὅλως συντελέσας τὰ αὐτῷ ἐσπουδασμένα, μετεπέμψατο τοὺς ἐξωσθέντας κατὰ μάϊον μῆνα ἀρχιερεῖς, καὶ ἐπὶ πάντων δῆθεν ἀποδοὺς λογαριασμὸν τῶν προσόδων καὶ ἐξόδων, ἐφρόνει τοῖς πᾶσι κεχαρισμένα κατεργάσασθαι τοιαῦτα ἐκτελέσας, μηδενὸς ἀντιλέγοντος οἷς διέττατε καὶ περὶ ὧν διεβεβαιοῦτο· προΐει δὲ τόλμῃ ἐπιχειρῶν, μηδενὶ βουλευόμενος· οἱ δὲ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς καὶ τῶν προὐχόντων ἀρχόντων οἱ δυνατοὶ τὰ ἐπιγινόμενα ἐκ τοσαύτης ἀβουλίας καὶ τόλμης ὑφορώμενοι ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι· καὶ διενεργήσαντες πρὸς τοὺς κρατοῦντας τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ δεκεμβρίου τοῦ αψϛη΄. ἔτους, τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἐξέωσαν, ἐξορίσαντες εἰς Καισάρειαν τοῦ Πόντου. Τῇ γοῦν ἐφεξῆς συνελεύσεως κοινῆς γενομένης, μετεκαλέσαντο ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ὄρους τὸν κὺρ Νεόφυτον, σωφρονεστέρῳ διὰ τῆς εἰς Ρόδον καὶ ὕστερον εἰς Πάτμον, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος περιπετείας ἐντυχεῖν ἡγησάμενοι.

Ἀνῆλθεν οὖν περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ ἐννενηκοστοῦ ἐννάτου ἔτους, καὶ παραστὰς τῷ ἐπιτρόπῳ τῆς βασιλείας, ὡς ἔθος, ἐπελάβετο τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου πάλιν ὁ κὺρ Νεόφυτος, καὶ πάλιν τὰ ἶσα τοῖς προτέροις παρὰ δόξαν τῶν κεκληκότων ἐπιχειρεῖν ἤρξατο, καὶ τὸν συνήθη ἑαυτῷ ἱστὸν ἐξυφαίνειν ἐπειρᾶτο· ἀλλ' οὐ τοιούτους εὗρε τοὺς συνεργοὺς καὶ ὑποδραστῆρας, οὐδὲ τὸν προστάτην, οἷον προσελάβετο τότε δεινὸν καὶ πανοῦργον δυνάστην, ὑφ' ὃν ἑρπύσας διὰ τῶν ἐκείνῳ ἐσπουδασμένων, ὑπούργει μὲν τὰ μὴ δέοντα, ἐτέλει δὲ τὰ δόξαντα τοῖς ὑπ' αὐτὸν βιαίως ἐπιφερόμενος, καὶ

ἀδίκως ἐπενεργῶν· τοῖς μὲν γὰρ τῶν ἡμετέρων τότε ἐλάνθανε ταῦτα διενεργῶν, τοὺς δὲ κατεφόβει ἰσχὺν ἐκεῖθεν ἀνόσιον προσλαβόμενος, φίλος καὶ ὑπουργὸς γνωριζόμενος τῷ κρατίστῳ καὶ πολυμόρφῳ τῶν δυναστῶν, τοσαύτην ἰσχὺν προσλαβόντι ἐκ ῥᾳδιουργίας, ὥστε τὴν αὐτοῦ ἐξωλεστάτην πανουργίαν σοφίαν τινὰ μεγίστην καὶ περίνοιαν ἀκροτάτην τοῖς πολλοῖς ἐξυμνεῖσθαι, ἐπ' ὀλέθρῳ πολλῶν ἐθνῶν καὶ καινοτέροις εἴτουν ἐξωλεστέροις τοῖς πράγμασι· τοῦτον οὖν προσοικειωσάμενος καὶ προστάτην λαβὼν τότε, ῥᾳδίως καὶ εὐμαρῶς πάνυ, καὶ παράφορος γενόμενος, τοῦ θρόνου ἐξέπεσεν.

Ἐπειλημμένος ἀλλ' οὖν ἤδη τοῦτο πρῶτον ἐπιεικὴς ἐνεδείξατο. Τοῦ γὰρ κυρίου Γρηγορίου μέχρι Νικομηδείας βαρυτάτῳ χειμῶνι προϊόντος, δεδιότος δὲ σφόδρα τὴν μακρὰν ἀποικίαν, καὶ θερμῶς ἐκεῖθεν προσλιπαροῦντος τοὺς ἐνδημοῦντας ἀρχιερεῖς, ὥστε ἐπ' ἄλλην ἀποπέμπειν ὁδὸν τὴν ἐξορίαν μεταθεμένους, καὶ παραμένειν ἐκεῖ διὰ συχνῶν παρακλήσεων ἐπιτυχόντος, ἀνελθὼν ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ὁ κὺρ Νεόφυτος, μετέβαλε τὸν πρότερον ὁρισμόν, εἰς Ζίχναν ἀποπέμψας· καὶ περὶ τοῦ πρότερον πατριαρχεύσαντος Προκοπίου ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει ταλαιπωρουμένου φιλάνθρωπα ὡμίλησεν· ἀλλὰ τὰ πρότερα κατὰ τῶν οἰκείων αὐτῷ σκαιωρηθέντα πάλιν ἀνεφύη, εἴτε ἐκ προλήψεως ἢ ἄλλης καινοτέρας μηχανῆς καὶ κακίας. Κατὰ μὲν οὖν τοῦ Ἰωαννίνων Μακαρίου ἐξεμάνη ὁ ἐκεῖ δεινὸς σατράπης ἢ τύραννος καὶ τοῦτον ἀπαγαγεῖν ἐξητήσατο, τὰ Γιάννινα τῷ Ἄρτης ὑπαγαγόντος, τὸν δὲ Παλαιῶν Πατρῶν οἱ Πατρεῖς ἐγκαλοῦντες ἀπεπέμποντο. Πρὸς μὲν οὖν τὴν βίαν τοῦ δεινοῦ τυράννου τῶν Ἰωαννίνων, μὴ δυνάμενοι ἀντισχεῖν οἱ ἐνδημοῦντες ἐνταῦθα ἀρχιερεῖς, εὐθὺς σῶον ἀπολαβεῖν τὸν συναδελφὸν ἐφρόντισαν, τὸν Εὐρίπου Ἱερόθεον Ἰωαννίνων μητροπολίτην ἀναδείξαντες, καὶ ἔξαρχον καὶ βασιλικὸν τζαούσιον ἀποστείλαντες μετὰ ἱκευτικῶν γραμμάτων παρέλαβον τὸν Μακά-

ριον, χρήμασι δὲ πολλοῖς τὸ ζῆν ἀνταλλάξαντα. Πρὸς δὲ τοὺς Πατρεῖς ἀντηγωνίζοντο, ἀδίκους τὰς ἀναφορὰς αὐτῶν ἀπελέγχοντες· ὡς δὲ ἐπέμενον καὶ πρὸς τοὺς κρατοῦντας κατίσχυον διαβάλλοντες τὸν αὐτοῖς ἀρχιερέα, καὶ πάντα τρόπον ἠρεμεῖν οὐκ ἤθελον τὴν ὀργὴν τῶν κρατούντων ἐρεθίζοντες, ἵνα μὴ καί τι χεῖρον αὐτῷ ἐπισυμβῇ, ἔγνωσαν ἀποστῆναι, καὶ τὸν ἀπὸ Γ'ωαννίνων Μακάριον μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν ἐνεδείξαντο. Τοῦ δὲ τῆς Ἄνδρου ἀρχιερέως θανόντος, τοῦ πατριάρχου τὸ ἴδιον κέρδος διενεργοῦντος, καὶ ἀπ' ἄλλων ἐπ' ἄλλους τρεπομένου καὶ μεταβάλλοντος, δυσχεράναντες οἱ ἀρχιερεῖς ἤλεγξαν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον τοῦ ἰδίου κέρδους καταπροϊέμενον καὶ διαφθείροντα τὰ τῆς ἐκκλησίας, καὶ συστάντες πρὸς τὰς αὐτοῦ ὁρμὰς συνέστειλαν, ἀπευθύνειν πρὸς τὰς κοινὰς πράξεις ἐθέλοντες, συναισθόμενον τοῦ βαρυτάτου τῆς ἐκκλησίας χρέους, ὧν τὸ πλεῖον αὐτὸς ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτοῦ πατριαρχείᾳ προσέθετο καταβαρύνας τὰς ἐπαρχίας.

Τῆς Κερκύρας καὶ τῶν λοιπῶν νήσων καὶ παραλίων πολισμάτων τῶν πρὶν ὑπ' ἐξουσίαν τῶν Ἑνετῶν, κατειλημμένων δὲ ὑπὸ τῶν Γάλλων, τῇ ἀηττήτῳ τῶν Ρωσσικῶν ὅπλων δυνάμει, θεοῦ ἐλεοῦντος, ἐλευθέρων γενομένων, ἐλθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκ τῆς κοινῆς αὐτῶν πολιτείας ἁρμοσταί, καὶ παραστάντες πρῶτον τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ καὶ τῇ περὶ αὐτὸν ἱερᾷ καὶ ἁγίᾳ συνόδῳ, ᾐτήσαντο μητροπολίτην ἀποκαταστῆσαι Κερκύρας. Ἀποδεξάμενος οὖν αὐτοὺς ἐντίμως, πρῶτον μὲν ὕμνησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν ἐλεήμονα θεόν, ὃς ἀνήγειρε καὶ ἀνύψωσε τὴν ἐκεῖ ἐκκλησίαν πάλιν εἰς μητρόπολιν, εἶτα τὸν ἐκεῖ ὑπὸ παντὸς τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἐκλεχθέντα καὶ ψηφισθέντα ἐπεψήφισαν μητροπολίτην· ὥρισαν δὲ τὸν νεωστὶ μετατεθέντα ἀπὸ Εὐρίπου εἰς Ἰωάννινα μητροπολίτην Ἱερόθεον, ἵνα ἀμέσως ἀπέλθῃ εἰς Κέρκυραν, καὶ παραλαβὼν ἐκ τῶν πλησίων δύο τῶν ἀρχιερέων χειροτονήσῃ τὸν ψηφισθέντα μητροπολίτην Κερκύρας,

δόντες αὐτῷ τὴν συνήθη ἔκδοσιν. Ἀνεβίβασαν δὲ καὶ τοὺς δύο ἐπισκόπους τὸν Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, καὶ τὸν Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας εἰς τάξιν μητροπολιτῶν, προσκυρώσαντες ταύτην τὴν τιμὴν τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα γενησομένοις εἰς τὸ διηνεκὲς ἐν αὐτοῖς διὰ πατριαρχικῶν συνοδικῶν σιγγιλίων.

Τοῦ δὲ Ναυπλίου εἰς θεὸν μεταλλάξαντος τῶν τῆδε, καὶ τοῦ Γερασίμου ἀρχιμανδρίτου Νικομηδείας ψηφισθέντος, τῶν προεστώτων τῆς Πελοποννήσου δυσαρεστουμένων παρῃτήσατο τὰς ψήφους ὁ κὺρ Γεράσιμος, ὁ δὲ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν ἀνεδέξατο τὴν ἐπαρχίαν Ναυπλίου.

Ἀρχομένου δὲ τοῦ ͵αω΄. σωτηρίου ἔτους καί τινος ὑποκινηθείσης διαφορᾶς δοκούσης χρηματικῆς ἐν τοῖς συνεδριάζουσιν ἀρχιερεῦσιν, πολλῆς δὲ οὔσης μεταξὺ τῶν ἀρχόντων περὶ τῶν σπουδαζομένων σφίσιν ἡγεμονειῶν, ὑποδὺς καὶ ἐκκαύσας τὰς ἐρεθιζομένας γνώμας τῶν ἀρχόντων ὁ εἰρηνάρχης, ἐξέωσε τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν Ἐφέσου, τὸν Νικομηδείας, τὸν Νικαίας, τὸν Προύσης, καί τινας ἄλλους, ὑπονοῶν δύσνοας αὐτῷ, καὶ τοῖς οἷ σπουδαζομένοις ἀντιπράττοντας, οἰόμενος, εἰ τούτους ἐκβάλοι, πᾶσαν ἂν συλήσειεν τὴν πόλιν· ἐλήστευσε δὲ γυμνώσας πολλούς, οὐ πάντας μέν τοι ὡς ἤθελεν, ἄγων καὶ φέρων τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς ἱερεῖς, καπηλεύων ὁ δεινὸς τὰ ἅγια.

Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ ψηφισθεὶς πρὶν Ναυπλίου Γεράσιμος, ἐγένετο Κρήτης, ὅ,τε πρώην Βιζύης ἀνέλαβε τὴν αὐτοῦ ἐπαρχίαν δι' ἐπιμονῆς τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ, ὅ,τε Βάρνης μετετέθη εἰς Δρύστας, τοῦ Δρύστας παραιτησαμένου.

Τὸ πρὸς τοὺς λογίους καὶ διδασκάλους ἔχθος παντοίως διενεργῶν, καὶ εἰς τέλος μὴ δυνηθὴς καθελεῖν τὴν ἐν Πάτμῳ σχολὴν, πάσας αὐτοῦ τὰς κακοβούλους καὶ ὑπούλους μηχανὰς συνεκίνησε κατὰ τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει σχολῆς. Ὅθεν ἀνελθὼν εἰς τὸν θρόνον εὐθὺς μὲν διεκώλυσε τὴν ἐπισκευὴν τῶν οἰκοδομημάτων, ἣν ἐκ δαπανημάτων τῆς κοινότητος τοῦ ἁ-

γίου Ὄρους ἐγγὺς ἤγοντο διεκπεράναι· μετ' ὀλίγον δὲ τοῦ ἐν αὐτῇ διδασκάλου Κυπριανοῦ εἰς θεὸν ἐκδημήσαντος, τὸν προβαλλόμενον ἀντ' ἐκείνου Γρηγόριον, ἐκ τοὐμφανοῦς ἀπαγαγεῖν οὐκ ἔκρινεν· οὐ γὰρ κατὰ τὴν σπουδαζομένην αὐτῷ τέχνην κατὰ πρόσωπον ἐμβάλλειν ἐν τοῖς τοιούτοις ἐδόκει, οὐδ' οὕτως ἀντεμβάλλων περιελεῖν καὶ ἀνατρέψαι ἂν εἶχεν, ἐκ προὔπτου κακουργῶν· ἐπιτεχνᾶται τοίνυν δεινόν τι, παραδυόμενος, καὶ τοὺς ἀφελεστέρους ἐξαπατῶν, ἄλλα ἄλλοις λέγων, καὶ τὸν καλὸν δῆθεν ζῆλον τῶν φιλομαθῶν ἐπαινῶν, καὶ συντρέχειν ὑποκρινόμενος, ἐξαπατῶν τοὺς τῆς σχολῆς ἐκείνους ἐπιτρόπους· ἀπέστειλε γοῦν ἔξαρχον τὸν Σταγῶν ἐπίσκοπον εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, ἵνα ἔκ τε τῶν ἱερῶν μοναστηρίων καὶ κελειωτῶν καὶ ἀσκητῶν συνάξῃ χρήματα εἰς μισθοὺς τῶν ἐν αὐτῇ διδασκάλων, καὶ οὕτω βιασάμενος ἐρεθίσῃ τοὺς ἐκεῖ πάντας κατὰ τῆς σχολῆς, ὥστε τοῦ λοιποῦ μηδένα ἡσυχίαν ἄγειν, οὔτε διδάσκαλον, οὔτε μαθητήν, δυσαρεστουμένων, μᾶλλον δ' εἰπεῖν κακουμένων ἐπὶ τῇ σχολῇ τῶν ἁγιοριτῶν.

Τοῦ δὲ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πρώτου σωτηρίου ἔτους ἐπιτελλουμένου, ὁ μὲν κὺρ Νεόφυτος ἐλύσσα ὑπὸ φιλαργυρίας καὶ πάντα ἐποίει χρημάτων ἕνεκα, ἀλλ' ἐν ἅπασιν ἀτυχὴς ἦν ἡ βουλὴ αὐτοῦ, καὶ ἐπίμωμος ἡ γνώμη· εἶχε μέντοι συνεργοὺς τῆς ἁρπαγῆς, καὶ ἐπαινέτας τῆς γνώμης οὓς ἔφθη κερδήσας διὰ χρημάτων· μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα εἰσήλασαν οἱ ἐξωσθέντες ἀρχιερεῖς εἰς βασιλεύουσαν, καὶ ἄκοντος αὐτοῦ, ἐλθόντες δὲ διέθεντο τὴν αὐτοῦ ἔξωσιν. Ὅθεν τῇ ιθ'. Ἰουλίου ἀπήλασαν ἐξώσαντες τοῦ θρόνου πάλιν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, τῇ ἑξῆς προβιβάσαντες εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἀπὸ Νικαίας τὸν κύριον Καλλίνικον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Α. (σελ. 203). Κατὰ μὲν τὸν προλαβόντα ΙΖ΄ ἐκκλησιαστικὸν αἰῶνα πολλὰς μὲν ἐπηρείας καὶ παντοίας ἐπιβουλὰς κατὰ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας ἀπέκρουσε σὺν θεῷ ἡ τοῦ Χριστοῦ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία· πολλὰ δὲ καὶ χρήματα ἐκ κοινῆς συνεισφορᾶς πρὸς τὰς χρείας, μάλιστα πρὸς τὰς ἀντικαταστάσεις καὶ μεταθέσεις καὶ ἀλλαγὰς τῶν πατριαρχῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐδαπάνησεν. Ἀπεδίδε δὲ κατ᾽ ἔτος καὶ τὴν φορολογίαν τὸ λεγόμενον χαράτζι ὁ πατριάρχης ὑπὲρ τῶν κατὰ τόπον ἀρχιερέων, οἵτινες καὶ ἀντίγραφον τῶν ἐπιτετραμμένων αὐτῷ προνομιων δι᾽ ἐρυθραίας βασιλικῆς κεραίας περιφέροντες, ἀφορολόγητοι ἄλλως ἦσαν καὶ ἀνεμπόδιστοι ἐκτελεῖν τὰ σφίσι τεταγμένα· ἦσαν ἄρα πτωχοὶ μὲν οἱ κατὰ τόπον τότε ἀρχιερεῖς, ἥκιστα μέντοι ὑποκείμενοι καὶ βαρυνόμενοι χρέεσι καὶ ἀπαιτήσεσι τόκων, αὐτοσχέδιοί τινες ὄντες καὶ πρὸς τὰς κατεπειγούσας χρείας, ἕτοιμοι τὸν ζῆλον ὑπεκθερμαίνειν τῶν εὐσεβῶν ὑπὲρ τῆς κοινῆς τῶν ἐκκλησιῶν ἁρμονίας, καὶ τὰς πατριαρχικὰς προτροπὰς προχείρως ἐκπληροῦν ἐν ταῖς χρείαις ὑπουργοῦντες. Οὕτως οὖν ἀπὸ ἁλώσεως μέχρι διακοσίων τεσσαράκοντα τεσσάρων ἐτῶν ᾠκονομήθη τὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἀβαρητί. Κατὰ δὲ τὸ ᾳχϞζ΄. σωτήριον ἔτος, ἐπὶ τοῦ παναγιωτάτου καὶ σοφωτάτου πατριάρχου κυροῦ Καλλινίκου τοῦ Β΄. πατριαρχεύοντος τὸ β΄, δεινή τις κατέλαβε τὰς ἐκκλησίας ἀ-

νάγκη· οἰστρούμενοι γάρ τινες πλεονεξίας μύωπι εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας ἐξώκειλαν, ὥστε καὶ τὰς ἁπανταχοῦ ἐκκλησίας εἰς ἰδιοκτησίαν παρὰ τῶν κρατούντων αἰτήσασθαι, ὑποσχόμενοι διὰ πολλῶν μὲν χρημάτων ταύτην ἐξωνήσασθαι, ὡς μαλικανέ, ἀποφέρειν δὲ κατ' ἔτος εἰσφοράν, ὡς μουκαδᾶν. Ἐντεῦθεν καθ' ἑκάτερον δόξαν ἐπικερδὲς τὸ προτεθὲν τοῖς κρατοῦσι, καὶ τοῖς βασιλικῶς νεμομένοις ἐν σφίσι σύμφωνον τὰς γνώμας εἰς ἔργον ἐκίνησεν· ἐφόβισε γοῦν ἡ τοιαύτη σατανικὴ ἐπίνοια σύμπασαν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τοὺς αὐτῆς προστάτας, μάλιστα τοὺς κορυφαίους εἰς μεγίστην ἀγωνίαν ἐνέβαλλεν. Ὅθεν πρὸς τὸ κράτος, εἰς Ἀδριανούπολιν τότε ὄν, προσδραμόντες ἐπισχεῖν ἐσπούδασαν· διεσάφησαν οὖν τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς βλάβην ἐπὶ τῆς νενομισμένης εὐταξίας, καὶ τὸ ἀσύμφυλον καὶ ἀπρόσφορον τῆς ἀδίκου ταύτης ἰδιοκτησίας ἀπελέγξαντες, ἔστησαν τότε, δόξαντες ἀπώσασθαι τὴν ἐπήρειαν· προσεδαπάνησαν μέντοι πάμπολλα χρήματα, ὥστε μεταπεῖσαι τὰς γνώμας τῶν δυναστευόντων, ὑπὲρ ὧν, εἰ καὶ κοινὴ ἐγένετο συνεισφορά, πλεῖστα ὅμως ἀνεδέξατο ὁ οἰκουμενικὸς θρόνος, ὡς ἔστι περὶ τούτων ἁπάντων κατιδεῖν ἐν τῷ κατεστρωμένῳ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι πατριαρχικῷ συνοδικῷ γράμματι ἐν ἔτει σωτηρίῳ ͵αχϞζ'. κατὰ μῆνα μάϊον ἰνδικτιῶνος ε'.

Ἔκτοτε οὖν τὰ τῆς νῦν κατατρυχούσης δασμοφορίας καὶ τὰ βάρη καὶ δάνεια τῶν ἐκκλησιῶν κατήρξαντο· εἰ γὰρ πρὸς καιρὸν τότε ἀπέστησαν, μετ' ὀλίγον μέντοι αὖθις ἀνακινοῦντες καὶ αὖθις τὰ αὐτὰ ποιοῦντες οὐκ ἔπαυον, πόρον πλεονεξίας τὴν δαιμονικὴν ἐκείνην ἐπίνοιαν οἱ τὰς καθ' ἡμῶν ἐπηρείας ἀδίκως τεκταίνοντες πορισάμενοι· διὸ καὶ πρὸς τὰς δαπάνας ἀποναρκήσαντες καὶ πατριάρχαι καὶ ἀρχιερεῖς, διέγνωσαν συνοδικῶς ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Κυπριανοῦ τοῦ Α' πατριαρχεύοντος τὸ β'. ἀναδέξασθαι τὴν ἐκτίμησιν ταύτην καὶ τὴν ἐτήσιον εἰσφοράν, ὅ ἐστι μιρί, ὑποσχεθῆναι ἐκπληροῦν οἷα

διετάγη τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἵνα παῦλαν εὕρῃ τῆς διενοχλήσεως, καὶ καταργήσῃ τὰς μανιώδεις ὁρμάς, καὶ ἀποκόψῃ εἰς τέλος τὰς ἐλπίδας τῆς κακομηχάνου κοσμικῆς σκευωρίας· ὁ δὲ βαρὺ ἡγησάμενος κατ' αὐτὸν ὑπαγαγεῖν εἰς φόρον τὰς ἐκκλησίας, λογιζόμενος τὴν ἑξῆς ἐκ τούτου τῶν ἐκκλησιῶν ταλαιπωρίαν καὶ τὰς τῶν φιλαδίκων καὶ ἀνοσίων εἰς πλεονεξίαν προφάσεις, ἠρετίσατο μᾶλλον ἐκστῆναι τοῦ θρόνου ἢ ἐνδοῦναι τῇ βίᾳ τῶν φιλαδίκων. Τοῦ δὲ ἐκπεσόντος, ἀντεισήχθη Κοσμᾶς ὁ Γ'. ὁ ἀπὸ Σιναίου κατὰ τὸ ͵αψιγ'. σωτήριον ἔτος, ὃς καὶ ὑπέσχετο τὴν ταχθεῖσαν κατ' ἔτος φορολογίαν. Οὕτως οὖν ἀρξάμενον τὸ κακὸν ἀπὸ τοῦ ͵αχϞζ' ἔτους, καὶ διὰ μέσου παντοίως καταπολεμηθέν, περιτραπὲν οὐκ ἀπεκόπη, καὶ ἀλλοιωθὲν ἐπὶ τὰς ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἐπέπεσε δόξαν ἄφυκτον. Διὰ ταῦτα οὖν τὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας δάνεια ἐκ παντὸς γένους ἐπλήθυναν ἐν ὀλίγοις τουτοισὶν ἔτεσιν, ὥστε κατὰ τὸ ͵αψκ'. ἔτος ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Γ'. εἰς χιλιάδας νομιζομένων ἀργυρῶν ταλάντων, εἴτουν π ο υ γ γ ε ί ω ν, συμποσοῦσθαι σχεδὸν τρεῖς. Ἰδὼν δὲ ὁ πατριάρχης ὡς οὐδὲ τοὺς τόκους ἀποτιννύειν ἐπήρκει, ἀπεκδυσάμενος τὴν συνήθη πατριαρχικὴν σκευήν, ἀποστείλας τε τοὺς ἐνδημοῦντας ἐν τῇ αὐλῇ ἀρχιερεῖς εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπαρχίας, καὶ διώξας τοὺς πολλοὺς ἱερεῖς καὶ ἱεροδιακόνους τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, μόνους λιπὼν δύο ἀμοιβαδὸν καθ' ἑβδομάδα ἱερουργοῦντας, ἐνεδύσατο τὰ ρακώδη ἐπὶ κωδίας καθεσθείς, πενίαν πρὸς τοὺς δανειστὰς ἀποκλαιόμενος, ὑφ' ὧν ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ βήματος ἐγκαλούμενος, ὁμολογῶν ὀφείλειν μέν, μὴ ἔχειν δὲ ἀποδοῦναι ὅσα ὤφελεν, εἰς φυλακὴν ἐνεβλήθη· ἐπιμείνας δέ, τέλος δι' ἀποκοπῆς ᾧ μὲν ἥμισυ, ᾧ δὲ τρίτον, ᾧ δὲ καὶ ἔλαττον πληρώσας ἀπελύθη, καὶ τὸ βαρὺ χρέος τῆς ἐκκλησίας διέλυσε, καὶ μετακαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς τὰ εἰς τὰς ἀποκοπὰς ἀποδοθέντα ἀνεδέσατο, καὶ ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας ἀπέλυσε. Τοῦτο

γοῦν πρῶτον ἐνομίσθη χρέος ἐπαρχίας, κοῦφον πάνυ ὂν καὶ βραχύ· αἱ μικραὶ δὲ καὶ πόρρω τῆς βασιλευούσης ἄνετοι ὅλως ἀφέθησαν.

---

(1) Ἶσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ἀοιδίμου ἐν πατριάρχαις κυρίου Καλλινίκου κατὰ τὸ ͵αχϛζ΄ σωτήριον ἔτος, κατὰ μῆνα Μάϊον ἰνδικτιῶνος ε΄, ἐξενεχθὲν ἐκ τοῦ ἱροῦ κώδηκος.

† Καθάπερ ἄστροις τοῖς τε μείζοσι τοῖς τε ἐλάττοσι διαυγάζει τὰ οὐράνια σώματα τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ γενέσεις ἀπεργάζεται, καὶ μέχρι τῶν ἐνδοτάτω γῆς, ὅθεν ἄρουραι ποικίλον ἀμητὸν ἀποφέρουσι, δένδρα καὶ φυτὰ παντοδαποὺς καρποὺς καὶ σπέρματα φύουσιν εἴς τε τροφὴν ζώων, εἴς τε νοσημάτων ἀπαλλαγὴν καὶ ὑγείας ἀσφάλειαν, ὅθεν ζώων ἀριθμοῦ κρείττω παντὸς εἴδη, ὅθεν μετάλλων ὡραιότης, καὶ λίθων βαρυτίμων ἀγλαΐα καὶ κάλλος, καὶ ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον ἰοῦσιν ὁ λόγος μηκύνεται, καὶ πάμπολλα ἀπορρεῖ τοῖς ἀνθρώποις καλὰ κἀγαθά· καὶ αἰνοῦμεν τὸ θεῖον τοῖς λόγοις οὐχ ἧττον ἡμεῖς, ᾗ τὰ πάντα διηγεῖται τὴν δόξαν αὐτοῦ· οὕτω τοι καὶ κατὰ τὴν ἁπανταχοῦ ἁγίαν ἐκκλησίαν φωταγωγοῦσι τὸν χριστώνυμον λαὸν οἱ ἐπίσκοποι, παραπλησίως τοῖς ἐλάττοσιν ἀστράσιν· ὑπερανίσχει δὲ ὁ τῶν μητροπολιτῶν ἱερὸς χορός, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ αἴρεται ἡ σεβάσμιος τριὰς τῶν ἀρχιεπισκόπων Ἀχριδῶν, Κύπρου καὶ Πεκίου, ὑπερανέστηκε δὲ πάντας ἡ θεοπρόβλητος τετρὰς τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων, τοῖς φωτεινοτάτοις ἄστροις ἐοικυῖα, καὶ ταῖς ἀκτῖσι περιθάλπουσα τὴν ἁγίαν τοῦ

(1) Τὸ συνοδικὸν τοῦτο ἔγγραφον ἀνῆκον εἰς τὴν σημείωσιν ταύτην (Α) καταχωρεῖται ἐν τῷ χειρογράφῳ τοῦ Μακραίου ἐν τέλει πασῶν τῶν σημειώσεων ἄνευ παραπομπῆς τινος. Σ.

Χριστοῦ ἐκκλησίαν· καὶ δῆτα τῇ διαφορᾷ καὶ ποικιλίᾳ τῶν βαθμῶν αὕτη ἡ θεόθεν εὐθετηθεῖσα εὐταξία, καὶ εὐπρέπεια διαλάμπει, μηδαμῶς δ' ἐκ τῆς διαλλαγῆς ταύτης διασπᾶται ἡ τῆς ἐκκλησίας ἕνωσις, οὔτε ἐκ τῆς συναφείας αὖ πάλιν συμφύεται ἡ μεταξὺ διάκρισις, ἀλλ' οἱ μὲν ἀνωτάτω κείμενοι θρόνοι, καὶ αἱ μετ' αὐτοὺς ἀνέκαθεν τιμηθεῖσαι ἀρχιεπισκοπαὶ σὺν τοῖς ὑποκειμένοις ἀρχιερεῦσιν αὐτονομούμενοι περιφέρονται τῇ ἰδίᾳ σφαίρᾳ τῆς κατ' αὐτοὺς διοικήσεως, τηροῦντες κατὰ πάντα τὸ ἀκέραιον καὶ ἀσύγχυτον, τῇ δὲ συμφυΐᾳ τοῦ τρόπου, καὶ τῇ συμπνοίᾳ τῆς γνώμης πάλιν ἑνοῦνται, οὔτε εἰς ἀλλότρια ἐμβατεύοντες ὅρια, οὔτε διασχιζόμενοι καὶ διαιρούμενοι τῇ ἀμιγεῖ διακρίσει τῆς πρεπούσης τούτων ἑκάστῳ διοικήσεως, τῆς τε πνευματικῆς καὶ ἀεννάου, τῆς τε οἰκονομικῆς καὶ προσφάτου· ὅθεν μυστηρίων κοινωνία, καὶ μετάδοσις, καὶ χάρις· ὅθεν διαδοχαὶ καὶ ἀκολουθίαι ἱερωσύνης, καὶ ἐπισκοπαί· ὅθεν εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι τοῖς εὐσεβέσιν ἀναχέονται, αἱρέσεων δὲ καὶ ἀλλοτρίων δογμάτων ἐπιβολαὶ ῥιζοτομοῦνται εἰς δόξαν τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου Θεοῦ· καὶ τοῦτο δεδιδάγμεθα τοῖς θεοπνεύστοις κανόσι τῶν οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν συνόδων, καὶ τοῦτ' αὐτὸ μεμαθήκαμεν ἐκ τῶν ἱερῶν λογίων τῶν θεοφόρων πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, καὶ τοῦτο πρεσβεύομεν ἡμεῖς τε, καὶ πάντας παραινούμεθα τηρεῖν καὶ φυλάττειν ἀπαρασάλευτα τὰ πρεσβεῖα τῶν ἐκκλησιῶν. Καὶ νῦν, ἐπειδή τινες μαθηταὶ μὲν τοῦ Σατανᾶ, οὓς αἰσχυνόμεθα λέγειν ὀνομαστί, λαβὴν εὑρόντες τὴν κατὰ κτῆσιν τῶν ἐξωτερικῶν ὀφφικίων πώλησιν, ἣν μ α λ ι κ ι α ν ὲ φράζουσιν, ἐτόλμησαν εἰς τοῦτ' αὐτὸ δικτῦραι τὰς ἁπανταχοῦ ἐκκλησίας, ὥστε καὶ αὐτὰς μηδὲν ἧττον τῶν ἐξωτερικῶν μ ο υ κ α τ ά δ ω ν πωληθῆναι τοῖς πλείονα παρέχουσι, καὶ ὑποσχόμενοι πληρῶσαι ποσότητα χρημάτων ὑπερβαίνουσαν, μονονοὺκ συνηρπάσαντο τὴν γνώμην καὶ συναίνεσιν τῶν ἐξουσιαστῶν, καὶ διε-

κινδύνευσεν ἐκ ταυτησὶ τῆς παραβόλου ὁρμῆς διαφθαρῆναι τὸ πᾶν, καὶ καταπατηθῆναι τὰς ἁπανταχοῦ ἐκκλησίας ἐπιβιβάσεσιν ἀλλοφύλοις. Ἡμεῖς δὲ τῇ ἐξ ὕψους εὐμενείᾳ τεθαρρηκότες, προσεπεδράμομεν καὶ προσεπεπτώκαμεν αὐτοκρατορικῷ ἐδάφει, τῇ τε διασαφήσει τῆς σατανικῆς ἐξωλείας, καὶ τοῖς ἀναλώμασιν, ἀπεσείσαμεν τὸν κοινὸν ὄλεθρον. Καὶ συνελθόντες ἄρ' οὖν ἥ τε ἡμετέρα μετριότης, καὶ ὁ μακαριώτατος καὶ σοφώτατος πατριάρχης Ἱεροσολύμων κύριος Δοσίθεος, καὶ οἱ παρατυχόντες ἐν Ἀδριανουπόλει ἱερώτατοι ἀρχιερεῖς καὶ ὑπέρτιμοι, τιμιώτατοι καὶ λογιώτατοι κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐντιμότατοι ἄρχοντες, ὡς κατ' οὐδένα τρόπον δυνάμενοι ἀπαντῆσαι μόνοι τῷ μεγέθει τῶν ἐξ ἀνάγκης κοινῆς καὶ ἐπηρείας καὶ συμφορᾶς περιφανοῦς καὶ πασιδήλου τῶν ἁπανταχοῦ ἐκκλησιῶν γενομένων ἀναλωμάτων εἰς ἀπαλλαγὴν αὐτῆς, εὕρομεν εὔλογον, ὅπως ἡμεῖς μὲν ὑποστῶμεν σχεδὸν ὅλον τὸ ἄχθος τῆς δαπάνης, ἐπιβοηθήσουσι δὲ οἱ ἐπὶ μέρους καὶ οἱ λοιποὶ πατριαρχικοὶ θρόνοι, καὶ αἱ αὐτόνομοι ἀρχιεπισκοπαί, ἵνα τὸ ἐπιδήλως κοινὸν κακὸν κοινοῖς βοηθήμασιν εἴη ἀποτετμημένον, καθὼς ἐν ἰδίοις γράμμασι δεδήλωται. Ἵνα δὲ μὴ εἰς παράδειγμα γένηται ἡ ἐξ ἀνάγκης γεγονυῖα αὕτη συνδρομὴ καὶ βοήθεια, καὶ λαβὴν ἔχῃ τις τῶν μεταγενεστέρων οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν τῷ ἅπαξ καὶ διὰ κοινὴν θεραπείαν γεγονότι παραχρώμενος, καὶ εἰς ἰδίαν πλεονεξίαν αὐτὸ παρεξηγούμενος, ἀπαίτησιν ἢ μικρὰν ἢ μεγάλην, ἢ λόγῳ βοηθείας ἢ ἄλλῃ τινὶ προφάσει καὶ ἀφορμῇ ποιῆσαι πρὸς τοὺς αὐτονόμους, εἴτε πατριαρχικοὺς θρόνους, εἴτε ἀρχιεπισκοπικὰς καθέδρας, γνώμῃ κοινῇ συνοδικῶς ἀποφαινόμεθα, ἵνα εἴ τις τολμήσῃ τὸ λοιπὸν ὁποιανδήποτε σκῆψιν προτεινόμενος, χρημάτων ἀπαιτήσει, καταπατῆσαι τὰ ἀνέκαθεν πρεσβεῖα καὶ τὴν ἀκαταζήτητον ἐλευθερίαν τῶν λοιπῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, καὶ εἴ τις συντρέξῃ καὶ βοηθήσῃ εἰς τὸ παράνομον τοῦτο ἔργον

ἱερωμένος ἢ λαϊκός, εἴησαν πάντες ὁμοῦ ἀφωρισμένοι παρὰ Πατρός, υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον, καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικοι, καὶ ἔνοχοι τοῦ πυρὸς τῆς γεένης. Διὸ ἐγράφη αὕτη ἡ συνοδικὴ ἀπόφασις, καὶ ἐδόθη εἰς χεῖρας τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κυρίου Δοσιθέου, καταστρωθεῖσα καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῷδε κώδηκι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν.

† Ὁ Κυζίκου Κύριλλος. † ὁ Χαλκηδόνος Γαβριήλ. † ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀθανάσιος. † ὁ Ῥόδου Κωνστάντιος. † ὁ Διδυμοτείχου Ἱερεμίας. † ὁ Δρύστρας Ἀθανάσιος. † ὁ Νικομηδείας Παρθένιος. † ὁ Τουρνόβου Θεοδόσιος. † ὁ Φιλιππουπόλεως Νεόφυτος. † ὁ Ἰωαννίνων Κλήμης. † ὁ Ἀγχιάλου Δανιήλ. † ὁ Μαρωνείας Καλλίνικος.

Β. (σελ. 204). Ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Ε'. πατριαρχεύοντος τὸ πρῶτον, ἐξεφωνήθη ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οἱ λατῖνοί εἰσιν ἀβάπτιστοι, καὶ τοὺς ἐκ τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας προσερχομένους τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ ἐπετράπη βαπτίζειν· ἀπὸ γὰρ τοῦ σχίσματος μέχρι τοῦ ‚αψν'. σωτηρίου ἔτους, καὶ πρὸ ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν, κατὰ τὸν ὅρον τὸν ἐπὶ Συμεὼν τοῦ πατριάρχου, τοὺς προσιόντας μύρῳ ἔχριζον, οὐδ' ἐνεκάλεσε τὴν δυτικὴν ἐκκλησίαν ἡ ἀνατολικὴ πρίν, ὅτι ἠθέτησε τὸ κυριακὸν καὶ ἀποστολικὸν βάπτισμα, οὔτ' ἐπ' ἐκείνης τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συνόδου, οὔτε ὕστερον· διότι ἐφύλαττον τὸ ἀρχαῖον καὶ θεοπαράδοτον βάπτισμα· εἰ δέ που τι τοιοῦτον ἐγίνετο, οἷον ἐπίχυμα ἢ ῥάντισμα, ὅπερ ὕστερον κατεκράτησεν, οὐκ ἦν κοινὸν οὐδὲ γνώριμον· ἐλέγετο μέντοι καί που τι τοιοῦτον γίνεσθαι, καὶ μερικὸν ἦν τὸ σφάλμα, οὐ καθ' ὅλης ἐκκλησίας ἔγκλημα. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸν ΙΗ'. ἐκκλησιαστικὸν αἰῶνα

τὸ κακῶς παρεισαχθὲν ράντισμα ἐξεχύθη καὶ ἐπλεόνασεν εἰς τὴν δύσιν, καὶ τὸ θεοπαράδοτον βάπτισμα ἠμελήθη μᾶλλον, ἢ μετεποιήθη εἰς ἐπιχύσεις καὶ ραντίσματα, τοὺς οὕτω ραντισθέντας, ὡς μὴ τὸ θεοπαράδοτον βάπτισμα δεχθέντας, ἀβαπτίστους ἐκήρυξε καὶ προσιόντας βαπτίζειν προέτρεψεν· οὐκ ἐξέθετο μέντοι εἰσέτι περὶ τούτου ὅρον ἀπαράβατον, ἐλπίζουσα τὴν ἐπιστροφὴν καὶ διόρθωσιν τῶν ἐν τῇ δύσει, καὶ τὴν κάθαρσιν τοῦ πλημμελοῦς αὐτῶν καὶ ἀσυμβάτου τύπου, ἐν ᾧ περισσοῖ ἀδιαφόρως τὸ βάπτισμα τῇ ἐπιχύσει καὶ τῷ ραντίσματι ὁ διατάσσων ἐν τῷ σφῶν εὐχολογίῳ· ἢ γάρ, φησι, βαπτίζεις, ἢ ἐπιχέεις, ἢ ραντίζεις· διὸ καὶ βαπτίζειν ἐπάναγκες τοὺς προσιόντας τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ τοὺς μὲν ὡς ἀβαπτίστους, τοὺς δὲ ὡς ἀμφιβαλλομένους διὰ τὴν τοῦ τύπου σύγχυσιν. Τοὺς γὰρ ἀμφιβαλλομένους εἰ ἐβαπτίσθησαν, βαπτίζειν ὁ κανὼν διακελεύει. Αὕτη γοῦν ἡ ἐποχὴ ἀφ' ἧς ἤρξατο καταβοᾶν τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία ἐγκαλοῦσα, ὅτι ἠθέτησε τοῦ Κυρίου τὸ βάπτισμα, ἑλομένη τὰς ἐπιχύσεις καὶ τὰ ραντίσματα, καὶ οὕτως ἐπιχεομένους καὶ ραντιζομένους ἀβαπτίστους ἐκήρυξε, καὶ προσιοντας βαπτίζειν τοῖς ἱερεῦσιν ἐπέτρεψεν· ὡς ἄρα ἀμαθῶς, ὡς ἀλόγως καὶ λίαν προπετῶς καὶ πόρρω ἀληθείας ὁ μήτε ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν μαθών, μήτε ἐθνικὴν ἐξακριβώσας, καὶ περὶ πάντα ἀναιδῶς κατατολμήσας καὶ ἀνυποστόλως καταψευδόμενος ἀδιάκριτος ἱστορικὸς καὶ ψευδώνυμος φιλόσοφος Βολτέρος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἱστορίᾳ γράφει, ὅτι οἱ Γραικοὶ ἀπὸ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συνόδου ἤρξαντο βαπτίζειν πνευματικῶς τοὺς λατίνους ὡς ἀβαπτίστους, ὡς νῦν φησιν, ἐν τῇ Ρήγᾳ ποιοῦσιν οἱ ἱερεῖς τῶν Ρώσσων· ἀλλὰ τοιαῦτα τοῦ γενναίου τούτου τὰ συμπεράσματα καὶ τὰ φρονήματα ἄνω, κάτω, βαβυλὼν, σύγχυσις, οὐδὲν ὑγιές.

Γ. (σελ. 204). Κατὰ τὸ ͵αψιζ΄. σωτήριον ἔτος διεβίβασεν ἡ Ρώμη εἰς Συρίαν πατριάρχην Ἀντιοχείας· ἐχάρη γοῦν

ὅτι τὸ διὰ πολλῶν αἰώνων σχεδιαζόμενον ἐξετέλεσε· μέχρι γὰρ τούτου πλάττουσα ἀνδριάντας ἑαυτῇ παρίστη ἀντίτυπα πατριαρχῶν Ἀντιοχείας. Ὁ δὲ διαβὰς ἐκεῖσε παντοίους τοὺς ὀρθοδόξους καὶ τοὺς ἁπλουστέρους τούτων διέφθειρε συλήσας, καὶ πλεῖστα ἐζημίωσε τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ μακρὸν ἐκεῖ ἐπιβιούς· ἔκτοτε ἅμα ἐξεχύθη ἡ πληθὺς τῶν φρατόρων καὶ μισιοναρίων κατ' Αἰγύπτου, καὶ Παλαιστίνης καὶ Συρίας, καὶ πολλὰς ἐνοχλήσεις καὶ παντοίας σκευωρίας κατειργάσατο κατὰ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ ἁγιωτάτων πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, καὶ Ἀντιοχείας.

Δ. (σελ. 205). Οἱ προσκείμενοι τοῖς δόγμασι τῆς δυτικῆς εἴτουν Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας, μάλιστα ὁ τῆς Γαλλίας πρέσβυς, ὃς πάντα ἐποίει καθελεῖν τοῦ θρόνου τὸν πατριάρχην Κύριλλον.

Ε. (σελ. 209). Τῶν Ἀρμενίων τὸ ἔθνος ἐφύλαττε τὸν ἀληθῆ τύπον τοῦ βαπτίσματος· κατὰ δὲ τὸν προλαβόντα δέκατον ὄγδοον αἰῶνα, ἀγόμενον καὶ φερόμενον ὑπὸ τῶν μισιοναρίων καὶ πολλῶν ὑπαγομένων τοῖς δόγμασι καὶ ἐθίμοις τῆς Ρώμης, συνέχεε τὴν ὀρθὴν παράδοσιν τοῦ βαπτίσματος· ἐλεγχόμενοι δὲ τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, τῆς ἄνωθεν μητρός, ἤρξαντο ἐπιδιορθοῦν καὶ ἀναλαμβάνειν τὸν ὀρθὸν τύπον· διὸ καὶ ἡ ἐκκλησία ὡς καὶ πρότερον προσιόντας μύρῳ χρίει. Οὕτω δὴ μύρῳ χρισθέντα διὰ πατριαρχικῆς συνοδικῆς ἐπιστολῆς κελευούσης, ἀνεδεξάμην Ἀρμένιόν τινα ἐν Προικονήσῳ κατὰ τὸ ͵αψξʹ. τὸ σωτήριον ἔτος ἐπὶ πατριάρχου Ἰωαννικίου τοῦ Γʹ. ἐπερωτήσας γὰρ ὁ Προικονήσου Ἀνανίας ὅπως ὀφείλει δέξασθαι τὸν προσιόντα, ἔλαβε πατριαρχικὴν συνοδικὴν γνώμην δι' ἐπιστολῆς, ὡς πρὸς τοὺς προσιόντας τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ Ἀρμενίους ἀποπτύσαντας τὰς αἱρέσεις καὶ τὰ ὀρθὰ καὶ ἄτοπα καὶ ἄπταιστα δόγματα τῆς ἀμωμήτου πίστεως καθομολογήσαντας, μύρῳ χρίειν ὀφείλει τῇ ἐκκλησίᾳ συντάσσων.

ΣΤ. (σελ. 210). Οὐδέποτε πρὶν ὑπὸ τὸ ὀθωμανικὸν κράτος δημώδης συστροφὴ ἐγένετο κατὰ πατριάρχου· παράδοξος ἄρα ἡ τόλμη· ἀλλ᾽ εἴ τις τὸ ἐπιεικὲς τοῦ τότε κρατοῦντος λογίσαιτο, δημοτικὴν εὕροι καὶ ἄνετον τοῦ ὑπηκόου τὴν ἀγωγήν, καθ᾽ ἣν αἱ συνεχεῖς ἐνοχλήσεις καὶ παντοῖαι ἐπήρειαι κατὰ τῶν ὀρθοδόξων αἱ γενόμεναι διὰ χρόνου κατά τε τὴν Ἀσίαν καὶ τὰς νήσους ὑπὸ τῶν δυτικῶν, ἔμμονον τὸ ἄλγος καὶ τὴν ὀργὴν ἀκάθεκτον ἐνεπεποιήκεσαν μάλιστα νησιώταις· δόξαντες οὖν ἐκδικεῖσθαι ἐπὶ ἀναποδράστῳ ἐλέγχῳ παρανομίας τῇ ἀθετήσει καὶ κιβδηλίᾳ τοῦ θείου βαπτίσματος ἐμπαίζοντες, καὶ ἐξουθενοῦντες τοὺς ἐπηρεαστὰς ὡς ἀβαπτίστους, καὶ τὸν πατριάρχην μὴ οὕτως ἐπεκδικοῦντα συνορῶντες, τὸ σφαδάζον τῆς κατὰ τῶν ἀλλοτρίων ὀργῆς ἐπ᾽ αὐτὸν ἐξέχεον· τὰ γὰρ πάθη ἐφ᾽ ἑαυτὸ συστρεφόμενα πολλάκις μανικώτερα γίνεται.

Ζ. (σελ. 218). Ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου Κυρίλλου τοῦ Ε΄. ἐτάχθησαν πρῶτον ἐπίτροποι τῶν χρηματικῶν τοῦ κοινοῦ λαϊκοί· ἀλλ᾽ ἦν αὕτη ἡ ἐπιτροπικὴ περιωρισμένη καὶ δουλική,

Η. (σελ. 221). Ὡς μεγάλη καὶ σφοδρὰ ἦν ἡ ἐπιμονὴ τῶν Φράγκων εἰς ἔξωσιν τοῦ παναγιωτάτου κυρίου Κυρίλλου καὶ κατασίγασιν τῆς περιηχούσης διαλαλιᾶς, ὅτι οἱ δυτικοί εἰσιν ἀβάπτιστοι· ἐνεῖχον οὖν ἐπαπειλοῦντες τοὺς ἄρχοντας καὶ ἀρχιερεῖς τὰ πάνδεινα καθ᾽ ἡμῶν, εἰ μὴ καὶ τὸν πατριάρχην τοῦ θρόνου ἐκστήσαιεν καὶ τοὺς διακηρύττοντας κατασιγήσαιεν.

Θ. (σελ. 222). Οὕτως ἐλέγετο πάλαι, καὶ κώμη τις ἦν ἀτείχειστος, ὅπου κατῴκει καὶ ὁ ἐπίσκοπος Βυζαντίου ἀπὸ Στάχυος μέχρι Μητροφάνους· διὸ καὶ ἐς ἀεὶ συνημμένη διέμεινε καὶ κώμη ἴσα καὶ πόλις τῷ Βυζαντίῳ ὑπὸ τὴν ἄμεσον κυριαρχίαν τοῦ πατριάρχου. Μετωνομάσθη δὲ ὕστερον Γαλατᾶς συνοικισθεῖσα μετὰ τὴν ἔξωσιν τῶν Φράγκων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὑφ᾽ ὧν καὶ περιτειχισθεῖσα ἀλαζονικῶς ἐπήρθη καὶ δουλικῶς ὑπέκυψε τῇ κυρίᾳ.

Θ.΄ (σελ. 225). Παράδοξος ἔδοξεν ἡ προσταγὴ τοῦ ὑπερτάτου ἐπιτρόπου Ραγήπου ἐν τῇ παραστάσει τοῦ ψηφισθέντος πατριάρχου Σεραφείμ, εἰπόντος πρὸς αὐτὸν αὐτολεξεί, ὀρθοδοξίαν γκιοζέτιν! Ἀλλὰ τοῦτο συνετῶς ἅμα καὶ πολιτικῶς ἐξεφώνησε, βουλόμενος καταπαῦσαι τὰ σκάνδαλα καὶ τὸν λαὸν καθησυχάσαι, καὶ πρὸς τὸ ἴδιον ἔργον τὸν πατριάρχην ἀπευθύνας, μὴ προβλέποντα, μηδὲ πτοούμενον τὰς ὑλακὰς τῶν ὑπεναντίων· ἄλλως τε πολυμαθὴς ὢν καὶ πολύπειρος, καὶ διὰ χρόνου ἐπ' Αἰγύπτου καὶ Συρίας ὑπατεύσας, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν δυτικῶν κατὰ τῶν ὀρθοδόξων διενεργούμενα καταμαθών, καὶ τὰς μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν δυτικῶν ἐξακριβώσας διαφοράς, καὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄδικα καὶ κακεντρεχῆ αὐτῶν βουλεύματα καθ' ἡμῶν καὶ ἐπιχειρήματα καταγνούς, ἐνστερνιζόμενος τὴν ἡμῶν ἀπ' αὐτῶν ἀποστροφήν, ἐνίσχυεν ἐπιστηρίζων τὸν πατριάρχην τῇ προστασίᾳ τῶν αὐτοῦ δογμάτων καὶ προΐστατο τῶν ἡμετέρων δικαίων κατὰ τῶν ἀντιφερομένων ἡμῖν δυτικῶν.

Ι. (σελ. 227). Ἦν δὲ οὗτος Ἀθανάσιος ὁ Ὑψηλάντης, ἀνὴρ εὐσεβής, μέγας σκευοφύλαξ τῆς ἐκκλησίας προχειρισθείς, καὶ ὕστερον πρωτοσπαθάριος τοῦ ἀοιδίμου αὐθέντου Οὐγκροβλαχίας Στεφάνου Ρακοβήτσα.

Κ. (σελ. 227). Ἦν δὲ οὗτος Γρηγόριος ὁ Γκίκας, ὁ εὐτυχῶς τὰ πρῶτα ἡγεμονεύσας Μολδοβίας καὶ ὕστερον γενόμενος αὐθέντης Οὐγκροβλαχίας, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ μεταστὰς εἰς τοὺς Ρώσσους, καὶ μετὰ τὸν πόλεμον ἐπανελθὼν κατὰ τὸ ᾳψοδ'. σωτήριον ἔτος αὐθέντης Μολδοβίας, καὶ μετὰ δύο ἔτη δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Λ. (σελ. 227). Τοῦ τότε Ἡρακλείας Γερασίμου καὶ Νικομηδείας Γαβριήλ, ὧν ὁ μὲν διὰ φιλίαν μεγιστάνων, ὁ δὲ διὰ τόλμην καὶ ἀγχίνοιαν μάλιστα ἴσχυσεν· ἤρξατο δὲ εὐδοκιμεῖν οὗτος, ἐξυπηρετήσας τῇ χρείᾳ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἀπελ-

θῶν εἰς Δακίαν καὶ μετακομίσας εἰς ἐξόφλησιν τοῦ ὑπολειφθέντος τῇ ἐκκλησίᾳ χρέους τὸ ἔλεος τοῦ ἀοιδίμου αὐθέντου Μιχαὴλβοδα Ρακοβήτσα.

Μ. (σελ. 227). Οἱ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει εὐσεβεῖς μετὰ τὴν ἅλωσιν εἶχον δι᾽ ἐτῶν οὐκ ὀλίγων ἐκ τῶν προτέρων ἱερῶν ναῶν μολυβδοσκεπεῖς τινας καὶ θολωτούς· κατὰ γὰρ τὴν γενομένην συνθήκην τῇ ἑξῆς τῆς ἐφόδου τῶν Ὀθωμανῶν ἐν τῇ πόλει, τοὺς μὲν πρὸς θάλασσαν καὶ τὸ παλαιὸν παλάτιον ἐβεβήλωσαν οἱ Τοῦρκοι, τοὺς δὲ πρὸς ξηρὰν καὶ πρὸς τὸ ὕστερον ἐπὶ Παλαιολόγων παλάτιον παρέλαβον οἱ εὐσεβεῖς. Παρῃτήσατο μέντοι ὁ πατριάρχης τὸν περίφημον ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διὰ τὴν κύκλῳ τότε ἐρήμωσιν, καὶ τὸ πατριαρχεῖον μετέστησε πρὸς τὸν ναὸν τῆς Παναχράντου, ὅπου καὶ διετέλεσεν ἐπὶ τριῶν βασιλέων μετὰ τὴν ἅλωσιν. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ὀθωμανῶν βασιλεὺς Σελίμης ὁ Α′ ἔμαθεν, ὡς τὰ ἐν χερσὶ τῶν εὐσεβῶν τῆς συνθήκης ἔγγραφα ἔν τινι αἴφνης ἐμπρησμῷ ἀπώλοντο, βουλόμενος καὶ τὴν γνώμην αὐτῶν ἀπαλεῖψαι καὶ καταδουλαγωγῆσαι τοὺς ἐν τῇ πόλει χριστιανούς, ἐπαπειλήσας φόνον καὶ ὄλεθρον μὴ μεταθεμένους τῆς εὐσεβείας, ἠρκέσθη περισχεῖν σφῶν τοὺς ἀρχαίους ναούς, ὡς ὑπομνήματα λαμπρὰ ὄντας καὶ ἀναντιρρήτους μαρτυρίας τῶν ἐπὶ τῆς συνοικήσεως συνθηκῶν· ἀλλ᾽ ἔμαθεν οἷς ἐδόκει σπουδάζειν ἐπονομάσας τὸ πατριαρχεῖον φετιχιὲ τζαμισί, ὡς δευτέρας οἱονεὶ ἁλώσεως κτῆμα. Ἐκ γὰρ τούτου δῆλα τὰ τῆς συνθήκης καὶ τὰ ἱστορούμενα περὶ τῆς ἁλώσεως ἀψευδῆ, ὅτι τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως δι᾽ ἐφόδου τῶν Ὀθωμανῶν ἑάλω, τὸ δὲ ἥμισυ τῇ ἑξῆς διὰ συνθηκῶν παρέστη, ἐν οἷς ἦν καὶ τῶν προτέρων ναῶν ἐν μέρει κατάσχεσις. Οἱ γὰρ τῶν πρὸς χέρσον ἐπάλξεων, καὶ πύργων καὶ πυργοβάρεων, καὶ τῶν ἐντὸς ἐρυμνῶν στρατιῶται καὶ λοιποὶ φύλακες, μένοντες ἐφ᾽ ὅπλοις δι᾽ ὅλης ἐκείνης τῆς νυκτός, γνώμην κοινὴν ἔθεντο ἀνδρείως θανεῖν· συνεσκευάζοντο

οὖν ἐν ἀπογνώσει πυρὶ καὶ ξίφει διαμάχεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους, ὥστε μήτε λείψανα τῆς πόλεως ὑπολειφθῆναι μήτε αὐτοῖς, μήτε τοῖς παρασπουδάσασι· ταῦτα δὲ μαθὼν ὁ τότε ἁλωτὴς καὶ δείσας τῆς ἀπογνώσεως τὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ συνθήκαις ἐκάλει παραδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ δοὺς καὶ λαβὼν τὰ πιστὰ καθησύχασε συνοικήσας. (ὅρα περὶ τούτων καὶ τὸν εὐκλεέστατον ἡγεμόνα Δημήτριον Καντεμίρην, Ὀθωμανικῆς ἱστορίας βιβλ. γ΄. σημ. ν΄. φύλλον 117 ἐν γαλλικῇ μεταφράσει). Καταβιάσας γοῦν ὕστερον ὁ Σελίμης καὶ ἐξώσας τῶν ἐπιφανῶν ναῶν, καὶ παραγκωνισάμενος καὶ ἐξευτελίσας ἐν τῇ πόλει τοὺς εὐσεβεῖς, ταύτης δεύτερος ἁλωτὴς ἠθέλησε καλεῖσθαι, καὶ τὴν δραματουργίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ πατριαρχεῖον εὐφήμησεν, ἐξώσας τὸν πατριάρχην εἰς μικρὸν καὶ χθαμαλόν τινα ναὸν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, εὐκτήριόν ποτε μοναζουσῶν (1). Τοιούτους δὲ καὶ λοιποὺς ἄλλους ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἔκτοτε περιεποιήσαντο οἱ εὐσεβεῖς, στερηθέντες τῶν ἐπιφανῶν καὶ μεγάλων. Ἦν γὰρ αὐτοῖς ἐπιτετραμμένον ἐπισκευάζειν πως, καὶ κατὰ καιροὺς ἀνήγειραν εὐρύναντες καὶ καταλλύναντές τινας μέχρι τοῦ ᾳψλ΄. σωτηρίου ἔτους· ἐξῆς δὲ ἡ δεισιδαιμονία ἐπισχύσασα, ἢ μᾶλλον ἡ ἀσέβεια μανεῖσα διόλου ἀπεῖρξε, καὶ τὴν ἐπισκευὴν τῶν μικρῶν τούτων ἱερῶν ἐκώλυεν, ὥστε μὴ κέραμον τούτοις ἐπιβαλεῖν, μήτε κάρφος ἐμβαλεῖν μήτε τοῖς πέλας κελλείοις τῶν ἱερέων ἐπέτρεπε· διὸ ὁ κύριος Σεραφεὶμ τῆς δημοχαροῦς φαιδρότητος δραξάμενος τινὰς ἐπεσκευάσατο χρῄζοντας διορθώσεως.

Ν. (σελ. 228). **Μετάφρασις** τοῦ ὑψηλοῦ χάτι χουμαγιοῦν, τὸ ὁποῖον ὁ κραταιότατος καὶ πολυχρόνιος ἄναξ ἀπὸ

(1) Τὰ ἐνταῦθα ἡμαρτημένως διηγούμενα περὶ τῆς ἁρπαγῆς τῆς Παμμακαρίστου, ἀληθέστερον ἐκτίθενται ἐν τῷ ἡμετέρῳ σχεδιάσματι περὶ Ἱερεμίου Β΄. (σελ. οε΄. — πβ.). Σ.

μεγάλης εὐσπλαγχνίας ἠλέησεν ἤδη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ εἰς ὅλον τὸ γένος μας.

« Κορυφαῖε τῶν ἀρχόντων τοῦ γένους τῶν χριστιανῶν, πατριάρχα τῶν Ρωμαίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, αὐξηνθείη ἡ ὑποταγή σου! Διὰ τοῦ παρόντος βασιλικοῦ ὁρισμοῦ χάτι χουμαγιοῦν, φθάνοντος εἰς ἐσένα, ἔστω εἰς εἴδησίν σου, ὅτι οἱ εὑρισκόμενοι ἐνταῦθα εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ τάχτι τῆς εὐτυχοῦς μου βασιλείας μητροπολῖται Ρωμαῖοι καὶ πάντες οἱ γέροντες τοῦ γένους τῶν Ρωμαίων ἔδωκαν εἰς τὸ βασιλικόν μου καὶ εὐτυχὲς ρεκιάπι ἀναφορὰν βουλλωμένην κατὰ λόγον μαχζαρίου, διαλαμβάνουσαν, ὅτι οἱ Ρωμαῖοι οἱ ραγιάδες μου ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς κατὰ τὸν ἰτζρὰ καὶ ἐνέργειαν τῶν δογμάτων τοῦ ἀϊνιοῦ τους, μὲ τὸ νὰ ἀπέχουν καὶ νὰ φυλαχθοῦν ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ματαίας θρησκείας τῶν Φράγκων, ὅταν ἔκαμνε χρεία νὰ ἀλλαχθῇ ὁ πατριάρχης τους αὐτός, ἀναμεταξύ τους ἐδιάλεγαν καὶ ἐψήφιζαν μὲ τὴν εἴδησιν ὅλων ἕνα ἄξιον καὶ εἰδήμονα ἀπὸ τοὺς μητροπολίτας, πολιτικόν, ἥμερον, καλῶς ἐπιστάμενον τὰ τῆς πολιτείας καὶ τῆς πίστεως καὶ θρησκείας αὐτῶν, εἰς τὸ νὰ τὰ ἐνεργῇ ἐπιτηδείως, καθὼς πρέπει, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐδιάλεγαν καὶ τὸν ἐφανέροναν εἰς τὴν ὑψηλὴν πόρταν τῆς βασιλείας, ἔτσι ἐδιωρίζετο καὶ ἐπροβιβάζετο ἐκεῖνος ὁ πατριάρχης, καὶ ὅταν δὲν ἐφαίνετο κανένα σφάλμα μεγάλον ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου, δὲν ἀλλάζετο, καὶ κατὰ τὰ προνόμια ὁποῦ ἔχει ὁ πατριάρχης κατεστρωμένα εἰς τὸ ὑψηλότατον περάτιον ὁποῦ εἶναι εἰς χεῖράς του, ὅτι δηλαδὴ νὰ μὴ τὸν ἐνοχλῇ κανεὶς εἰς καμμίαν ὑπόθεσιν, ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις του ὁποῦ θεωρεῖ μὲ τὴν εἴδησιν ὁλονῶν, εἶχε πάντα τὸ ἀνενόχλητον. Ταῦτα οὖν πάντα ἐφυλάττετο ἀπαρασάλευτα ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ἁλώσεως ἕως πρὸ ὀλίγου, καὶ ὅσον καιρὸν ἐφυλάττοντο τὰ προνόμια ἐκεῖνα τὰ παλαιά, ὅλοι οἱ ραγιάδες εὑρίσκοντο εἰς καλὴν κατάστα-

σιν· καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ἐλευθέρα ἡ διοίκησίς τους ἀπὸ κάθε σύγχυσιν, μερικοὶ ἀπὸ τὸ ἔθνος τῶν Ρωμαίων ἔχοντες συναναστροφὴν καὶ συμμιξίαν μὲ τὸ ἔθνος τῶν Φράγκων, παρακινούμενοι ἀπὸ πλεονεξίαν καὶ κτῆσιν χρημάτων, ἀκουμβίζοντες εἰς τὸ γένος τῶν Φραγκῶν ἔκαμαν πράγματα ἐναντία τῆς συνηθείας καὶ ἀλλότρια τῶν δογμάτων τους, ἔργον καὶ τέχνην κάμνοντες νὰ ἀνακατωθοῦν εἰς ἀλλαγὴν καὶ προβιβασμὸν πατριαρχῶν, καὶ εὑρίσκοντες κάποιους ἀγροίκους καὶ φθοροποιοὺς, μὲ κακουργίας καὶ μεθοδίας τοὺς ἔκαμαν πατριάρχας, καὶ ἐζήτησαν τὰ ἔξοδα τῆς πατριαρχείας ἀπὸ τοὺς μητροπολίτας καὶ τὰ ἐφόρτωσαν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ μὲ τοιούτους τρόπους ἐκατάστησαν τὸ πατριαρχεῖον εἰς βαρύτατον χρέος, ὡς τόσον ὁποῦ καὶ τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἐμάζοναν οἱ μητροπολῖται μὲ τρόπον ἐλεημοσύνης, καὶ τὰ ὅσα ἐσύναζαν διὰ τὸ μιρὶ τὰ ἔπερναν ἀπὸ τὰ χέριά τους, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον οἱ μητροπολῖται στενοχωρούμενοι καὶ βιαζόμενοι ἐλάμβανον δανειακῶς ἄλλα ἄσπρα διὰ πληρωμὴν τοῦ μιρίου, εἰς τόσον ὁποῦ τὴν σήμερον κατήντησε τὸ πατριαρχεῖόν τους νὰ χρεωστῇ χίλια ἑκατὸν πενῆντα πουγγία, ὁμοίως καὶ αἱ εὑρισκόμεναι ἐκκλησίαι εἰς χεῖρας τῶν μητροπολιτῶν ἐβυθίσθησαν· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ αὐτὰ τὰ χρέη ἄλλα μὲν εἶναι τῶν ὀρτάδων τῶν γενιτζάρων τῆς ὑψηλῆς πόρτας μου, καὶ ἄλλα τῶν βακουφίων καὶ τῶν χάπ-ὀτζακίων τῶν ποσταντζίδων, καὶ ἄλλα ἀπὸ ἄλλους τινὰς δανειακῶς δεδομένα, τοῦ κακοῦ προϊόντος, καὶ δεδομένων τῶν διαφόρων τῶν χρεῶν τούτων, αὐξάνει καὶ πληθύνει τὸ χρέος μὲ ζημίαν καὶ βλάβην, ἡ ὁποία ζημία καὶ βλάβη ἐπιστρέφει εἰς τοὺς πτωχοὺς ραγιάδες μου. Λοιπὸν χάριν εὐσπλαγχνίας εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ διὰ φύλαξιν εἰς τοὺς ραγιάδες, ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ παύσουν οἱ τοιοῦτοι κακοὶ ἄνθρωποι, ὁποῦ κάμνουν τοιαῦτα ἐναντία τῆς θρησκείας τους καὶ βλαβερὰ εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ συγ-

χύσεως πρόξενα εἰς τὴν ἁρμονία τοῦ πατριαρχείου, ὁποῦ τολμῶσι μὲ πλεονεξίαν καὶ αἰσχροκέρδειαν εἰς ἀλλαγὰς καὶ προβιβασμοὺς πατριαρχῶν· καὶ ἀνίσως πάλιν τέτοιόν τι συμβαίνῃ, ἕνα ἄσπρον νὰ μὴ δοθῇ ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖον εἰς τέτοια ἔξοδα τῆς πατριαρχείας, καὶ μηδὲ ἕνα ἄσπρο νὰ μὴ ζητηθῇ ἀπὸ τοὺς μητροπολίτας πάλιν μὲ ὄνομα ἐξόδων τοῖς πατριαρχείας, ἀλλὰ τὰ ἔξοδα τῆς τοιαύτης πατριαρχείας, ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι ὁποῦ γίνονται πατριάρχαι καὶ οἱ βοηθοὶ καὶ οἱ συμφατριῶται αὐτῶν ἀπὸ τὰ ἴδιά των χρήματα νὰ τὰ δώσωσι. Πρὸς τούτοις ἐναντίον τῶν προνομίων, καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ ἔθος τῶν δογμάτων, ἀνίσως ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἐκεῖνοι ὁποῦ γίνονται πατριάρχαι παθητικῶς ἐνοχλοῦσι καὶ στενοχωροῦσι μὲ κάποια ζητήματα ἄκυρα τοὺς μητροπολίτας, καὶ κάμνουν ἀναφορὰν κατ' αὐτῶν εἰς τὸν Ὑψηλὴν Πόρταν, ἐκείνη ἡ ἀναφορά, ἂν δὲν εἶναι βουλλωμένη μὲ ταῖς βούλλαις τῶν εὑρισκομένων μητροπολιτῶν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, νὰ μὴ εἰσακουσθῇ. Καὶ ἐπειδὴ ἐπεκράτησε συνήθεια νὰ βουλλόνωνται ἡ ὁμολογίαις τοῦ χρέους ἀπὸ τοὺς μητροπολίτας, κατὰ τὴν τάξιν λοιπὸν τοῦ κεπιχανὲ μερικῶν μητροπολιτῶν, ἡ βοῦλλα ἂν δὲν εὑρίσκεται εἰς τὴν ὁμολογίαν ἐκείνην, ὅταν φανερωθῇ ἡ ὁμολογία ἐκείνη νὰ μένῃ ἄκυρος, μὲ τὸ νὰ ἦναι συνήθεια τοιαύτη εἰς φύλαξιν τῆς τάξεως καὶ ἁρμονίας καὶ σύνδεσμον κυβερνήσεως. Ἐπειδὴ οἱ ραγιάδες ἐζήτησαν τὴν πρόνοιάν μου, καὶ ἔκδοσιν νέου ἱεροῦ ὁρισμοῦ διὰ φύλαξιν καὶ στερέωσιν, καὶ ἐμπράκτως ἐνέργειαν τούτων ἁπάντων, ἰδοὺ κατὰ τὴν ἄνω ἐπιγραφήν μου τὴν προνοητικήν, ὁποῦ ἐβάλθη ἐπάνω εἰς τοῦτόν μου τὸν ὁρισμόν προστάζω μὲ τοῦτο τὸ βασιλικόν μου χάτι χουμαγιοὺν ἐσένα τὸν προειρημένον πατριάρχην τῶν Ρωμαίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν νῦν, διὰ εὐταξίαν καὶ καλὴν ἁρμονίαν τῆς καταστάσεως τῶν πτωχῶν ραγιάδων μου καὶ μητροπολιτῶν, ὅτι δι' ἐκείνους ὁποῦ ἄλλοθέν ποθεν μὲ ἐναντίας τινὰς

πράξεις καὶ ἄτακτα κινήματα, ὁποῦ εἶναι ἔξω τῶν συνηθειῶν καὶ δογμάτων σας, γίνονται πατριάρχαι, τὰ ἔξοδα τῆς πατριαρχείας των ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὴ ζητηθοῦν ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖον καὶ ἀπὸ τοὺς μητροπολίτας καὶ μηδὲ ἕνα ἄσπρον νὰ μὴ δοθῇ, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὁποῦ γίνονται πατριάρχαι καὶ οἱ βοηθοὶ καὶ σύνδρομοι αὐτῶν, τὰ ἔξοδα τῆς πατριαρχείας ἀπὸ τὰ ἴδιά τους χρήματα νὰ δώσουν· καὶ ἀνίσως ἐκεῖνος ὁποῦ γίνεται πατριάρχης κάμῃ ἄρτζι διὰ τοὺς μητροπολίτας ὁποῦ δὲν δίδουν τὰ δοσίματα, ἐκεῖνο τὸ ἄρτζι, ἂν δὲν βουλλωθῇ μὲ ταῖς βούλλαις τῶν εὑρισκομένων ἐν τῷ πατριαρχείῳ μητροπολιτῶν, νὰ μὴν εἰσακουσθῇ, ἀλλὰ νὰ ἦναι ἄκυρον· καὶ εἰς τὰς ὁμολογίας ὁποῦ βουλλόνουσι κατὰ τὴν τάξιν τοῦ πατριαρχείου μερικοὶ μητροπολῖται, ἐφ' ὅσον δὲν εὑρίσκεται ἡ βοῦλλά τους εἰς τὴν ὁμολογίαν, ἐκείνη ἡ ὁμολογία ὅταν φανερωθῇ, ἐσὺ ὦ πατριάρχα, νὰ διορίζῃς εἰς τὸ νὰ ἦναι ἄκυρος. Καὶ αὐτὴ ἡ εὐταξία καὶ ἁρμονία, διὰ νὰ γίνεται γνωστὴ εἰς πάντας, ἂς διαβασθῇ καὶ ἂς γένῃ γνωστὴ αὐτὴ ἡ ἱερά μου προσταγὴ ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων τῶν εὑρισκομένων εἰς τὸ πατριαρχεῖον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας τῶν ῥ α γ ι ά δ ω ν μου τῶν Ῥωμαίων, καὶ νὰ προστάξῃς, σὺ ὦ πατριάρχα, καὶ νὰ παραγγείλῃς αὐτοὺς τοὺς ἀτάκτους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τέτοια ἀτοπήματα, νὰ εὐτακτοῦσιν εἰς τὸ ἑξῆς καὶ νὰ σταθῶσιν εἰς τὰ ἴδιά των ὅρια· ἐπειδὴ διὰ νὰ φυλαχθῇ διὰ παντὸς αὕτη ἡ εὔρρυθμος εὐταξία, καὶ νὰ προσέχετε μὲ κάθε τρόπον ἀπὸ τὴν ἐναντιότητα καὶ παράβασίν της, ἐξεδόθη ἡ παροῦσά μου ὑψηλοτάτη καὶ ἀξία ὑπακοῆς προσταγή, καὶ ἤδη ἀποφηνάμενος ὥρισα, ὅτι λαμβάνοντες αὐτὴν ὅλοι σας νὰ ὑπακούσητε, ὑποτασσόμενοι εἰς τοῦτό μου τὸ βασιλικὸν χ ά τ ι χ ο υ μ α γ ι ο ύ ν, ὁποῦ κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον σᾶς προστάζει, καὶ ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μὲ πᾶσαν προσοχὴν νὰ φυλαχθῆτε νὰ μὴ δείξητε ἐναντιότητα εἰς τὴν ἀναίρεσίν του κα-

τ' οὐδένα τρόπον· ἔτσι νὰ ἠξεύρετε καὶ εἰς τὸ ἱερόν μου σημεῖον νὰ πληροφορηθῆτε. Ἐγράφη κατὰ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς ρεπιγιοὺλ ἐββὲλ τοῦ ᾳρογ' ἔτους, ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ περιφρουρουμένῃ.»

ᾳψνθ', νοεμβρ. ιδ', ἀνεγνώσθη τὸ παρὸν ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις ἐπ' ἄμβωνος.

Δ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΓΟΡΔΙΟΥ
ΒΙΟΣ
ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΑΙΤΩΛΟΥ.

Βίος τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κυρίου Εὐγενίου Ἰωαννουλίου τοῦ ἐξ Αἰτωλίας, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ Κορυδαλλέως τινὰ καὶ τῶν αὐτοῦ ὀπαδῶν κατ' ἐπιτομήν· συγγραφεὶς παρὰ τοῦ ἐλαχίστου ἐν ἱερομονάχοις Ἀναστασίου Γορδίου τοῦ ἐξ Ἀγράφων, ἐσχάτου τῶν αὐτοῦ χρηματίσαντος φοιτητῶν.

Πολλοὶ πολλοὺς ἔχοντες τοὺς τοῦ γράφειν σκοπούς, ὀξύτητί τε νοὸς καὶ δυνάμει λόγου κεκοσμημένοι τυγχάνοντες, ἐπὶ πολλὰς ὥρμησαν ὑποθέσεις, καὶ ταύτας ἐπ' ὄψεσι ταῖς ἑαυτῶν τιθέμενοι, συγγραφὰς ὅλας περὶ αὐτῶν ἐνεστήσαντο, καὶ τέλος αὐταῖς τὸ προσῆκον ἐπέθεντο· ἡμῖν δὲ τοῖς καὶ κατ' ἄμφω τούτων ἐπίσης ἐλαττουμένοις, τὸ σιγᾷν μᾶλλον, ἢ τὸ λέγειν καὶ γράφειν οἰκειότερον ἄν τις εἴποι καὶ ἀσφαλέστερον· ἀλλ' ἵνα μὴ τὸ ἀπὸ τούτου τυχὸν γενησόμενον ὄφελος ἀνδράσιν ἀρετῆς ἐπαινέταις, καὶ τοῖς περὶ αὐτῆς διηγήμασι τὴν ἀκοὴν ὑπέχειν ἀεὶ γλιχομένοις, μὴ εἰς φῶς ἐλθόν, καὶ καταφανὲς ὁπωσοῦν γεγονός, ζημίας οὐ τῆς τυχούσης πρόξενον γένηται, φέρε περὶ ἀνδρὸς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς γενομένου χρόνοις, καὶ ἀρετῇ πάσῃ καὶ λόγῳ τὸν βίον ὅλον συγκαταλύσαντος, ἐκ πολλῶν ὀλίγα τινα συλλεξάμενοι διεξέλθωμεν· οὕτω γὰρ καὶ τούτοις συνεισενεγκεῖν τι, καὶ ἡμῖν αὐτοῖς χρέους τοῦ πρὸς

ἐκεῖνον ὀφειλομένου μοίρας τινὸς ἀπότισιν, εἰ καὶ ἄγαν μικρὰν, ἀφοσιώσασθαι δυνησόμεθα.

Εὐγενίῳ τῷ δι' εὐφήμου μνήμης ἁπανταχοῦ σχεδὸν ἔν τε τοῖς κατ' αὐτόν, καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς γενομένῳ χρόνοις, πατρὶς ἦν ἡ κατὰ μέσην τὴν πάλαι περίφημον Ἑλλάδα κειμένη Αἰτωλία, ἡ ἀπὸ Αἰτωλοῦ τοῦ Ἐνδυμίωνος κατὰ τὸν γεωγράφον οὕτως ὀνομασθεῖσα, πόλεων εὐδαιμονίᾳ καὶ πλήθει ἀνδρῶν ἀριθμοῦ κρείττονι κατὰ τοὺς πάλαι χρόνους τῶν Ἑλλήνων κεκοσμημένη, τὸ δέ γε νῦν ἔχον, τῶν ἄλλων, πλὴν τῆς Ναυπάκτου, ἥτις καὶ προκαθεζομένη πασῶν, καὶ ὅρος τῆς ἐπαρχίας πάσης ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις (καὶ νῦν εἰσέτι) διατετέλεκεν, οὐδὲ μιᾶς ἀπολειπομένης· πᾶσαι γὰρ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν συνεχῶν πολέμων, ἀνάστατοι καὶ κατηδαφισμέναι γεγόνασι, μάλιστα δὲ αἱ ὑπὸ Δημητρίου πολιορκηθεῖσαι τοῦ ἐπικληθέντος Αἰτωλικοῦ· κῶμαι δέ τινες μόναι εἰσὶν ἀπολελειμμέναι, λίαν συνεσταλμέναι· δύο μὲν αὗται κατὰ μεσόγαιον Ζαπάντη καὶ Βραχώρη βαρβαρικῶς οὕτω καλούμεναι, δύο δὲ κατὰ θάλατταν, ἡ μὲν Ἀνατωλικὸν (ὡς τῇ ἄνω Αἰτωλίᾳ, εἰ οὕτως ἐτυμολογηθείη, συναπτόμενον) καλουμένη, πρότερον μὲν παραθαλάσσιος οὖσα, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐκ τῶν φαινομένων αὐτῆς ἰχνῶν ἥτις ἐγχωρίως Ἔξω Χώρα καλεῖται, τανῦν δὲ ἐπὶ λυπρᾶς τινος καὶ βραχείας νήσου κειμένη· ἡ δέ, Μεσολόγκιον οὕτω καλεῖται, καὶ τὴν θέσιν ἔχει παρὰ τὴν θάλατταν· μέσον δὲ τῶν τεττάρων τούτων κωμῶν, καὶ φρούριόν τι ἐπὶ περιωπῆς τινος κεῖται τὴν τοῦ Ἀγγέλου κλῆσιν ἐπιφερόμενον, καὶ Ἀγγελόκαστρον οὕτω καλούμενον, Ἀγγέλου οἶμαι κτίσμα τοῦ Κομνηνοῦ· καὶ τούτου τὸ πλεῖστον μέρος ἐρείπιον, καὶ παντάπασιν ἠρημωμένον, ἐκ θατέρου δὲ μόνον μέρους τῶν ὑπὸ κάτωθεν ὀλίγων οἴκων περιγραφῇ κυκλούμενον, καὶ ἀγροῦ σχῆμα διασῶζον.

Τὰ δὲ λοιπὰ ταύτης μέρη ἀγροί τινες εἰσιν, ἀπὸ τοῦ Α-

χελῴου τοῦ μεγίστου τῶν ἐν Ἑλλάδι ποταμῶν διὰ τοῦ Εὐήνου μέχρι καὶ τῶν τῆς Ναυπάκτου ὁρίων διήκοντες· οὗτοι δ' αὖ εἰς μικράς τινας ἄλλας διαιρούμενοι μοίρας, καὶ τὴν τῶν πάλαι Κουρητῶν καλουμένην περιέχουσι χώραν, οὓς καὶ Ἀποκουρῆτας τὸ νῦν ἔχον ἰδιωτικῇ γλώττῃ καλοῦσι, καὶ Ἀπόκουρον τὴν τῶν ἀγρῶν τούτων πᾶσαν περιοχήν· ἐν τούτοις τοίνυν καὶ Μέγα Δένδρον ἐστί τις καλούμενος, ὅστις τανῦν μὲν μάλα συνεσταλμένος φαίνεται, καὶ ἀνδράσιν εὐαρίθμοις οἰκεῖται, πενίᾳ προσταλαιπωροῦσιν ἐσχάτῃ, πρὸ πολλῶν δὲ χρόνων, ὡς ἀκοῇ παραδέδοται καὶ ὡς ὁ περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος πολλάκις ἡμῖν διηγεῖτο, κώμη τις ἦν τῶν πέριξ ἀγρῶν ὑπερέχουσα πάντων.

Τοῦ Μεγάλου τούτου Δένδρου καρπός, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἕτερον ὡς ἀληθῶς μέγα δένδρον (παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ᾗ φησιν ὁ μελῳδός, πεφυτευμένον, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δέδωκεν ἐν καιρῷ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπερρύη) ἐκ μικροῦ τινος, ὡς ἄν τις οὕτως εἴποι, ἐφύη σπέρματος, ἢ ὡς ἐκ παρασπάδος ἐβλάστησεν ὁ τῷόντι εὐγενὴς καὶ θαυμάσιος οὗτος ἀνήρ. Πατέρες δὲ αὐτῷ πένητες μέν, καὶ ἁπλοϊκῷ τινι καὶ ἀγροικικῷ ζῶντες βίῳ (τῇ γεωργίᾳ γὰρ ἦν προσασχολούμενος ὁ πατὴρ) χριστινιακῷ δ' ἄλλως, καὶ τοῖς τὰς τοῦ θεοῦ ἐντολὰς σὺν φόβῳ πολλῷ φυλάσσουσι πρέποντι· ὁ μὲν πατὴρ Νικόλαος τοὔνομα, τὸ ἐπίκλην Ἰωαννούλιος, ἡ δὲ μήτηρ Στάμω. Ἐπεὶ δὲ τὸν βίον ἡ μήτηρ αὐτοῦ μετήλλαξε, καὶ εἰς δεύτερον γάμον ὁ τούτου πατὴρ ἐτράπετο, τῇ μητρυιᾷ συνοικεῖν ἠναγκάζετο· ταύτης δέ, ἅτε μητρυιᾶς, χαλεπῶς πρὸς αὐτὸν φερομένης, μὴ δυνάμενος τὴν μετ' αὐτῆς συνοίκησιν ἐνεγκεῖν, εἰς τὴν τοῦ καλουμένου Βλοχοῦ ἱερὰν μονὴν φυγὰς ᾤχετο, τῆς πατρίδος ἀπαναστὰς καὶ τὴν τῶν κοσμικῶν ἀποθέσθαι τρίχα γλιχόμενος· ἀλλ' ὁ πατὴρ τῆς ἐκεῖσε τούτου φυγῆς ἐν αἰσθήσει γενόμενος, καὶ καταδιώξας αὐτὸν καὶ εὑρών, ἐπανήγαγεν οἴκαδε.

Ὁ δὲ μετά τινα χρόνον καιροῦ λαδόμενος ἐπιτηδείου, τὴν αὐτὴν αὖθις ὁδὸν μετὰ συντονωτέρας τῆς προθυμίας διήνυσε· καὶ εἶχεν αὐτὸν ἡ προειρημένη τοῦ Βλοχοῦ ἱερὰ μονή, γράμμασι παιδευόμενον, καὶ τοῖς πατρασι προθύμως διακονούμενον. Ἐν τούτοις τοιγαροῦν ὄντος, καὶ τοῦ πατρὸς τοῖς ὅλοις ἀπειρηκότος, Ἀρσένιός τις τῶν ἱερέων καὶ μοναχῶν (ἀνὴρ ὡς αὐτὸς οὗτος ἰδίᾳ φωνῇ πολλάκις ὁμιλῶν ἡμῖν ἔλεγε) φρονήσει πάσῃ κεκοσμημένος, καὶ γραμμάτων πεῖραν μετρίαν ἔχων, εἰς κάλλος τε γράφειν ἐξησκημένος, καὶ μουσικῆς ἔμπειρος, ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν καλουμένων Ἀγράφων κατελθών, τῇ ῥηθείσῃ μονῇ παρέβαλε, τοῖς ἐν αὐτῷ πατράσι τὰ φίλα προσομιλήσων· (ἦν γὰρ καὶ αὐτὸς οὗτος ἄνωθεν Αἰτωλός)· ὅστις τὸν παῖδα ἰδὼν οὕτως ἀστεῖον, οὕτω χαρίεντα, οὕτω τοῖς πατράσι διακονούμενον, οὕτω τοῦ μοναχικοῦ σχήματος ἐφιέμενον, πυνθάνεται παρ' αὐτοῦ μαθεῖν, τίς τε καὶ πόθεν, καί τίνος εἴη· ὁ δὲ πάντα αὐτῷ διεσάφησεν· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τὸν πατέρα τοῦ παιδὸς ἐτύγχανεν ἀγνοῶν, μετὰ περιχαρείας ὅτι πλείστης πρὸς αὐτὸν φησι: βούλει μετ' ἐμοῦ ἐλθεῖν, καὶ πρὸς τὰ τῶν Ἀγράφων ὄρη συναναδῆναι, τοῖς τε ἱεροῖς γράμμασι παιδευθῆναι, καὶ ὧν ἐφίεσαι πάντων ἐπήβολος γενέσθαι; μεθ' ὅλης ὁ παῖς ἀπεκρίνατο τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς καὶ τῆς προθυμίας. Λαδὼν οὖν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ, τὴν εὐθὺ τῶν Ἀγράφων ὀρῶν ἐβάδιζον, καὶ εἰς τὸ μονύδριον, ἐν ᾧ τὴν οἴκησιν ἐποιεῖτο μετὰ σπουδῆς παρεγένοντο· ἦν δὲ τὸ μονύδριον ἐκεῖνο ἔγγιστά που τινὸς τῶν ἐν Ἀγράφοις χωρίων, Τριβάτου καλουμένου, εἰς ὄνομα τιμώμενον τῆς τοῦ λόγου Μητρός· ἔνθα τὸν ἀσκητικὸν δίαυλον ἱερὰ καὶ θαυμασία τις διήνυε ξυνωρίς, Ἀντώνιος καὶ Βαρθολομαῖος αὐτῶν τὰ ὀνόματα· τοῦ μὲν Ἀντωνίου ἐξ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ χωρίου ὁρμωμένου, τοῦ δὲ Βαρθολομαίου ἔκ τινος τῶν Αἰτωλικῶν, ὧν ἀνωτέρω εἰρήκαμεν, Αἰσώπου Νίκη καλουμένου· ἄνδρε θαυμασίω, καὶ ἀρετῆς ἐργάτα καὶ ἄμφω, καὶ οὐ τοῖς ἐγ-

γὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς μακρὰν ἅπασι περιβοήτω, τοῦ μὲν Ἀντωνίου λόγῳ, τοῦ δὲ Βαρθολομαίου βίῳ μᾶλλον ἀλλήλοιν ὑπερέχοντε. Τοιούτοις ὁ παῖς ἀνδράσι συνών, καὶ τῷ προρρηθέντι ἱερῷ ἀνδρὶ πᾶσαν ὑποταγὴν ἐνδεικνύμενος, γράμμασι παρ' αὐτοῦ ἐπαιδεύετο, καὶ ταῖς ἱεραῖς τῆς ἐκκλησίας ἀκολουθίαις συντόνως προσεῖχεν· ὀλίγου δὲ διαβάντος χρόνου, ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῇ καλουμένῃ Τετάρνῃ, τὴν τοῦ διακόνου χειροτονίαν ἐδέξατο· καὶ αὖθις μετὰ τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἀνδρῶν συνηυλίζετο.

Βουληθεὶς δὲ ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀνήρ, ᾧ μαθητεύειν τοῦτον δεδήλωται, εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπιέναι, ἐφ' ᾧ τοὺς ἐκεῖσε ἁγίους ἱστορῆσαι καὶ προσκυνῆσαι τόπους, συνοδοιπόρον μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοῦτον παρέλαβεν, ἅμα μὲν ὑπηρεσίας τῆς παρ' αὐτοῦ δεόμενος, ἅμα δὲ καὶ τῆς αὐτῆς αὐτῷ κοινωνῆσαι καὶ τοῦτον ὠφελείας βουλόμενος· πρὸ μέντοι τοῦ τῆς τοιαύτης χάριτος ἐν μεθέξει γενέσθαι, καὶ τὸν πόθον ἀφοσιώσασθαι, καὶ τὰς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος ἠβουλήθη προϊστορῆσαι ἱερὰς καὶ σεβασμίας μονάς· διὸ καὶ πρὸς αὐτὰς πρότερον τὴν πορείαν ποιούμενος παρεγένετο καὶ παρὰ τῇ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων τιμωμένῃ σεβασμίᾳ μονῇ, ἥτις κοινότερον τοῦ Ξηροποτάμου λέγεται, τοῦτον συνεπόμενον ἔχων κατέλυσε, περιελθὼν καὶ τὰς ἄλλας πάσας. Ἐντεῦθεν δὲ ἀπᾶραι διανοούμενος, καὶ πρὸς τὸ τέλος φθάσαι τὸ σκοπιμώτατον, τοῦτον μὲν, οὕτω δόξαν αὐτῷ, καταλιπεῖν ἐκεῖσε διέγνω, αὐτὸς δὲ μόνος τοῦ πλοὸς ἅψασθαι· καὶ δὴ φέρων αὐτὸν ἀνδρί τινι παραδίδωσι τῇ ἀρχιερωσύνῃ κεκοσμημένῳ, τὴν ἐπισκοπικὴν ἀξίαν τοῦ αὐτοῦ ἁγιωνύμου ὄρους πρὸ χρόνων τινῶν ἔχοντι μέν, παραιτησαμένῳ δὲ, καὶ ἡσυχίας ἔρωτι ἔν τινι τῶν τῆς προρρηθείσης μονῆς κελλίῳ τὸν μοναστὴν ἐπανῃρημένῳ βίον, Χαραλάμπης τούτῳ τὸ ὄνομα, ἄχρις οὗ τὴν ἐξ Ἱεροσολύμων ποιήσηται ἐπανέλευσιν. Ἦν δὲ ὁ ἐπίσκοπος οὗτος ἀρε-

τῆς μὲν τηνικαῦτα ἐς ἄκρον ἐληλακώς, παιδείας δὲ τῆς κατὰ λόγους ἀκροθιγῶς πως, ᾗ λέγεται καὶ ἄκρῳ δακτύλῳ γευσάμενος· ὅστις τοῦτον παραλαβὼν ἐρρύθμιζέ τε πρὸς ἦθος, ὡς οἷός τε ἦν, καί τινα ἐκ τῶν ποιητῶν αὐτοῦ ἐξηγεῖτο ἔπη. Καὶ οὕτω μὲν αὐτῷ ταῦτα εἶχεν. Ὁ δὲ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐκεῖθεν ἀναχθείς, πρὸς τὸ ποθούμενον ἔσπευδεν.

Ἐνταῦθα δὲ τοῦ λόγου γενόμενος, οὐκ οἶδ' ὅτι καὶ φῶ, εἴτε ἀρρήτῳ τινὶ τῆς θείας προνοίας λόγῳ, ὡς αὐτὴ οἶδε τὰ ἡμέτερα κινούσης, εἴτε βασκάνου τινὸς ἐπηρείᾳ δαίμονος, ἐγγὺς γενόμενος τοῦ θηράματος, ἐσφάγη, φεῦ, ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Χρόνου δὲ ἱκανοῦ παρελθόντος, καὶ τοῦ διακόνου τὴν αὐτοῦ περιμένοντος ἐπανέλευσιν, ἀντὶ ταύτης ἐγένετο τῆς σφαγῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ θανάτου κατήκοος· λύπῃ δὲ συσχεθείς, καὶ μηδὲ μιᾶς ἄλλης παραμυθίας τυχών, ἢ τῆς ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἱεροῦ Χαραλάμπους, ὃν ἐπὶ τοσοῦτον ἐθαύμαζε, καὶ χάριτας αὐτῷ ὡμολόγει, ὡς καὶ μνήμης τῆς πρὸς θεὸν ἐν παντὶ τῷ βίῳ αὐτοῦ ἀξιοῦν ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς. Ἀναμνησθεὶς δὲ τῆς ἧς ἀνωτέρω ἔφημεν ἱερᾶς ξυνωρίδος, κἀκείνῃ συμβιοτεύειν μᾶλλον αἱρούμενος, τῷ ἀρχιερεῖ συνταξάμενος, καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ εὐλογίαν λαβών, τὴν εὐθὺ τῶν Ἀγράφων ὀρῶν, ᾗ ποδῶν εἶχεν, βαδίζειν ἤρξατο· καὶ τοσοῦτον τῆς ὁδοῦ μῆκος πεζοπορίᾳ διανύσας, τῇ ἱερᾷ ξυνωρίδι καὶ αὖθις ἑαυτὸν φέρων δίδωσι, καὶ ταύτῃ πᾶσαν ὑποταγὴν πληρῶν, πᾶν εἶδος ἀρετῆς τῆς παρ' ἐκείνης ἀναμαξάμενος, οὐχ ἧττον ἢ ὁ κηρὸς τὴν σφραγῖδα, ἀνετυπώσατο τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ λόγων οὐκ ἠμέλει τῶν κατὰ δύναμιν, ἔστιν οὓς μὲν καὶ παρ' ἑαυτοῦ μανθάνων (φιλόπονος γὰρ ἦν ἐς τὰ μάλιστα) ἔστι δὲ οὓς καὶ παρὰ Ἀντωνίου ἀκούων τοῦ τῆς ξυνωρίδος ἑνός, οὗ καὶ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, ὡς καὶ λόγῳ μετρίως μετὰ τῶν ἄλλων κεκοσμημένου καλῶν. Δόξαν δέ ποτε καὶ αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἱερᾷ ξυνωρίδι, τῷ τε Ἀντωνίῳ φημὶ καὶ Βαρθολομαίῳ, εἰς προσκύνησιν

τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου τάφου, καὶ δὴ καὶ εἰς τὸ ἅγιον καὶ θεοβάδιστον ὄρος τὸ Σίναιον ἀπελθεῖν, ὀπαδὸς ταύτης καὶ οὗτος καὶ συνοδίτης γίνεται, πάντα γινόμενος αὐτῇ τὰ πρὸς ὑπηρεσίαν καὶ τὴν ἄλλην ὑπακοήν.

Τοῦ πλοὸς τοίνυν ἀρξάμενοι, καὶ πολλοὺς κατὰ θάλατταν (οἷα πολλάκις συμβαίνει γίνεσθαι) κινδύνους ὑπομείναντες, τῇ Αἰγύπτῳ προσῴκειλαν· κἀκεῖσε τῷ τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας τῶν οἰάκων τὸ τότε ἐπειλημμένῳ (Κύριλλος οὗτος ἦν ὁ ἅπαξ μὲν ἐκεῖνον, δὶς δὲ τὸν τὴν Κωνσταντινουπόλεως πατριαρχικὸν θρόνον κοσμήσας) συγγίνονται· καὶ πλεῖστα τούτῳ συνομιλήσαντες, πολλὴν μὲν αὐτοὶ ἐκ τῶν ἐκείνου λόγων ἐκαρπώσαντο τὴν ὠφέλειαν, πολλὴν δὲ κἀκεῖνος ἐπεδείξατο τούτοις τὴν περίνοιαν θαυμάσας τούτους τῆς ἀρετῆς· κἀκείνους μὲν ἄλλοις τοῖς παρ' ἑαυτοῦ δώροις ἐδεξιώσατο, τοῦτον δέ, περὶ οὗ πᾶς ὁ λόγος ἡμῖν ἐνέστηκεν, ἀντὶ διακόνου πρεσβύτερον τῇ τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ πνεύματος χάριτι οἰκείαις χειροτονεῖ ταῖς χερσί, καὶ γράμματι τοῦτον ἐφοδιάζει συστατικῷ τοῦτον ἔχοντι τὸν τρόπον.

» Κύριλλος πάπας καὶ πατριάρχης καὶ κριτὴς τῆς οἰκουμένης. Διὰ χειρῶν τῶν ἡμετέρων ἀναβιβασθεὶς ἐξ ἱεροδιακόνου εἰς τὸν τοῦ ἱερέως βαθμὸν Εὐγένιος ὁ ἱερομόναχος οὗτος, λαμβάνει παρ' ἡμῶν τοῦτο τὸ γράμμα, ὡς ἐφόδιον ἐν ᾧπερ ἂν τύχῃ τόπῳ, ἵνα γνωρίζηται καὶ τιμᾶται ὡς ἱερωμένος καὶ τοῦ τοιούτου ἠξιωμένος βαθμοῦ. Εἰς τοῦτο οὖν παρέχομεν αὐτῷ τὸ παρὸν γράμμα. Ἐν Αἰγύπτῳ ͵αχιθʹ. Κύριλλος ἐλέῳ θεοῦ πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ».

Δέδωκε δὲ δῶρον αὐτῷ, μνήμης ἕνεκα, τὴν Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας βίβλον, τὴν εἰς τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια συνοπτικὴν περιέχουσαν ἑρμηνείαν, ἥτις καὶ νῦν εἰσέτι μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ βίβλων σώζεται παρ' ἡμῖν.

Κἀκεῖθεν ἀπαναστάντες εἰς τὸ Σίναιον παραγίνονται, καὶ

πάντα μὲν τὰ ἐκεῖσε περιελθόντες καὶ προσκυνήσαντες, τήν τε ἁγίαν καὶ ἀκατάφλεκτον βάτον, καὶ τὸ τῆς ἁγίας καὶ πανσόφου Αἰκατερίνης ἱερώτατον λείψανον, ἐπὶ τὴν ἁγίαν τοῦ ὄρους ἀνῆλθον κορυφήν, ἔνθα ὁ τῆς πανάγνου Παρθένου καὶ θεομήτορός ἐστιν ἁγιώτατος ναός· ἐν ᾧ καὶ τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας μυσταγωγίαν τετέλεκε. Διατρίψαντες δὲ ἐν αὐτῷ τῷ θεοβαδίστῳ ὄρει χρόνον ὅσος ἦν ἱκανὸς αὐτοῖς εἰς τοῦ ποθουμένου ἐπίτευξιν, τὴν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ἅγιον καὶ ζωοδόχον τοῦ Χριστοῦ τάφον φέρουσαν διὰ τῆς μεταξὺ κειμένης ἐρήμου ἑλόμενοι ἐπανακάμπτουσι· κἀκεῖσε γενόμενοι πρῶτον μὲν αὐτὸν τὸν σωτήριον καὶ ζωοποιὸν τοῦ Κυρίου ἡμῶν τάφον ἰδόντες καὶ προσκυνήσαντες, καὶ τὸν ἐνδομυχοῦντα τῇ ἑαυτῶν ψυχῇ πόθον παραμυθησάμενοι, χαρᾶς ἀφάτου καὶ πνευματικῆς ἀγαλλιάσεως ἐνεπλήσθησαν· εἶτα δὲ καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πάντα, καὶ Βηθλεὲμ τὴν ἁγίαν, καὶ Ἰορδάνην τὸν ποταμόν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐγένοντο πρόξενα, ἀκριβῶς ἱστορήσαντες, τῇ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων περὶ τούτων ἀφηγήσει τοῦ ἱεροῦ μάλιστα Ἀντωνίου ἕκαστα ἀνερευνῶντός τε καὶ ἀναθεωροῦντος, ἐπειδὴ πέρας τὸ προσῆκον εἶχεν αὐτοῖς ὁ σκοπός, τὰ τῆς ἐπανελεύσεως ἦσαν διανοούμενοι. Καὶ ἡ μὲν ἱερὰ ξυνωρὶς ἐκείνη τηνικαῦτα ἐπανῆλθε, θεοῦ συναιρομένου καὶ συνοδεύοντος· ὁ δὲ τούτων ὀπαδὸς καὶ συμπροσκυνητὴς ἔμεινεν ἐκεῖ κατὰ χώραν ἐν τῷ τοῦ ἁγίῳ Κωνσταντίνου ναῷ ἐφημερεύων ἐπὶ ἔτεσιν ὅλοις τρισίν, οὐ δίχα μέντοι τῆς ἐκείνων γνώμης, ἵνα μὴ εἴπω καὶ προτροπῆς· εἶτα πάλιν καὶ αὐτὸς τὰ τῶν Ἀγράφων ὄρη κατέλαβε, τοῖς δηλωθεῖσι συμβιοτεύων καὶ συνασκούμενος πατράσιν.

Ἐφέσει δὲ μαθημάτων πλειόνων, καὶ μάλιστα ἐπιστημονικῶν λόγων κάτοχος ὤν, εἰς Τρίκκην πόλιν ἀρχαίαν παρεγένετο τῆς Θετταλίας· ἐν ταύτῃ γὰρ αὐτῷ ἤκουσται σχολεῖον ὑπὸ τοῦ τῆς κατὰ Λάρισσαν ἐκκλησίας προέδρου συστῆναι, καὶ

μαθητὰς ἱκανοὺς ἐκ τῶν πέριξ χωρίων συνδραμεῖν· εἷς οὖν καὶ αὐτὸς τούτων γενόμενος, φιλοπονίᾳ μὲν οὐδενὸς ἡλαττοῦτο τῶν ἄλλων, ἐν σπάνει δὲ πολλῇ τῶν ἀναγκαίων ἐτύγχανεν ὤν, ἄλλως τε καὶ τοῦ τῆς σχολῆς προστάτου οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον ἀφιγμένου παιδείας, ὥστε καὶ ἱκανῶς ἔχειν τοὺς μαθητιῶντας τῇ τοῦ λόγου δαψιλείᾳ ἐντρέφειν, οὐ μετὰ πολὺ πρὸς τὸ ἑαυτοῦ μονύδριον ἐπανῆλθε, καὶ παντοῖος ἦν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τοὺς περὶ μαθημάτων καὶ μαθήσεως λογισμοὺς ἑλίσσων τῷ νῷ· καὶ οὐκ ἦν ἄλλως αὐτῷ γαλήνην ἐκ τῶν τοιούτων γενέσθαι, εἰ μὴ καὶ τοῦ ποθουμένου γένοιτο μὴ ἀποτυχεῖν, καίτοι καὶ πενίᾳ ἐσχάτῃ καὶ ἀκτημοσύνῃ συζῶν.

Συνταξάμενος τοίνυν τοῖς γέρουσι, καὶ τὰς τούτων εὐχάς, ἐν ἐφοδίου λόγῳ λαβών, ἐπὶ Κεφαλληνίαν τὴν νῆσον ὥρμησε κατελθεῖν, διδασκάλων καὶ λόγων οἰκητήριον ταύτην εἶναι οἰηθείς, ἅτε δὴ ὑπὸ χριστιανικῆς διοικουμένην ἀρχῆς, καὶ οὐ διήμαρτε τῆς ἐφέσεως, ὡς παρακατιὼν ὁ λόγος δηλώσει σαφῶς.

Κατελθὼν τοιγαροῦν εἰς τὸ Δραγαμέστον, χωρίον Ἀκαρνανίας, οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης ἀπέχον, καὶ ἐπὶ νηὸς ἀναχθεὶς εἰς Κεφαλληνίαν τὸν πλοῦν ποιουμένης, οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ εἶχε τοῦτον ἡ νῆσος, παρ' οὐδενὸς γινωσκόμενον· φιλοξενίας μέντοι τῶν αὐτῇ ἐνοικούντων ὑπὲρ τοὺς κατὰ τὰς λοιπὰς νήσους ἀντιποιουμένων, ἐτύγχανε μὲν τῆς παρ' αὐτῶν δεξιώσεως· αἰσχυνόμενος δέ, ἅτε νέηλυς καὶ ὁμιλίας τῆς πρὸς ἐκείνους οὐκ ἐθὰς ὤν, αὐτὸς οὗτος ἡμῖν πολλάκις διϊσχυρίζετο λέγων, ὡς εἴη τροφῆς οὐδ' ὁπωσοῦν μεταλαβὼν ἐν ὅλαις ἡμέραις τρισίν, ἀπορίᾳ πιεζόμενος τῶν πρὸς τὴν χρείαν ἐσχάτῃ.

Εἶτα Παϊσίῳ τῷ Μεταξᾷ ἱερῷ ἀνδρὶ καὶ σοφῷ, ἐκ τῆς αὐτῆς νήσου ὁρμωμένῳ καὶ ὁμιλητῇ τῶν γνησίων χρηματίσαντι Θεοφίλου Κορυδαλλέως τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν, μετὰ Ἀγγέλου τοῦ Μπενιζέλου, γνώριμος γεγονώς, καὶ τὸν αὐτοῦ σκοπὸν ἅπαντα ἀνακαλύψας, τήν τε ἔφεσιν ἣν περὶ τοὺς λόγους εἶχε, καὶ τὴν

τῶν ἀναγκαίων ἔνδειαν διεξελθών, οὐ διακενῆς ἦν ἐλπίζων ἐπὶ τὸν Κύριον, οὐδὲ μάτην ἐφάνη τὸ τοῦ λόγου χανών· ἐδέξατο γὰρ αὐτὸν ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος καὶ τῷόντι σοφὸς ἀνὴρ μεθ' ὅσης εἶχε τῆς προθυμίας, ἐξ αὐτῶν τῶν τοῦ προσώπου χαρακτήρων εἰς εὐλάβειαν αὐτοῦ κινηθείς, καὶ εἰς τὸν οἶκον ἐν ᾧ ᾤκει παραλαβών, οὐ μόνον ἐδίδασκεν αὐτὸν ἀόκνως καὶ συνεχῶς, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς τροφὴν καὶ τὰς ἄλλας χρείας, αὐτῷ παρεῖχε· λογικῆς δὲ τὸ δίδαγμα πραγματείας ἦν· ἐν γὰρ τοῖς γραμματικοῖς καὶ ποιητικοῖς μαθήμασιν οὐκ ὀλίγον, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, χρόνον ἐτύγχανε κατατετριφώς, καὶ ἱκανῶς τῶν τοιούτων ἔμπειρος ἦν παιδευμάτων. Ταύτῃ τοίνυν τούτων ἐχόντων, ἔτος ὅλον ἠνύετο αὐτῷ παρὰ τῷ Παϊσίῳ ἀναστρεφομένῳ, καὶ πολλὴν παρ' ἐκείνου τὴν ὠφέλειαν καρπουμένῳ.

Τούτου δὲ παρελθόντος, ἐν ταὐτῷ καὶ Θεόφιλος, οὗ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, ὁ καὶ τούτου καὶ πολλῶν ἄλλων καθηγεμών, Ἐνετίηθεν εἰς Ζάκυνθον παρεγένετο, καὶ φήμη παρὰ πᾶσιν ἦν τούτου πολλή· πολλῆς δὲ καὶ Παΐσιος ὁ τούτου ὁμιλητὴς ἐπλήσθη χαρᾶς, τῆς τοῦ καθηγητοῦ ἕνεκεν παρουσίας. Τούτων ἀκούσας Εὐγένιος, εἰ καὶ Παϊσίῳ πολλὰς ἦν τὰς χάριτας ὁμολογῶν, καὶ μαθημάτων τῶν παρ' αὐτοῦ ἐς κόρον ἐμφορούμενος, ἀλλ' ὡς τελειοτέρῳ μᾶλλον ἐφίετο συγγενέσθαι τῷ διδασκάλῳ, κἀκείνης ἐν πείρᾳ γενέσθαι τῆς σειρηναίας αὐδῆς πόθῳ πόθον ἑαυτῷ προστιθείς· ἔνθεν τοι καὶ κατὰ μηδὲν μελλήσας ἀπὸ Κεφαλληνίας εἰς Ζάκυνθον μεταβαίνει, καὶ Θεοφίλῳ φοιτᾷ τῷ Κορυδαλλεῖ, ὑπὸ Ζακυνθίων λίαν παρακληθέντι φροντιστηρίου τοῦ παρ' αὐτῶν συγκροτηθέντος προστῆναι· ὁ δὲ τοῦτον ἀσμένως ἐδέξατο καὶ μετὰ πολλῶν ἄλλων τῶν αὐτῷ φοιτησάντων ἔκ τε τῆς αὐτῆς νήσου καὶ ἑτέρωθεν συναριθμεῖ· μᾶλλον δὲ καὶ οἰκειότερον καὶ γνησιώτερον πάντων κέκρικε, σύσσιτον αὐτὸν ποιήσας καὶ ὁμορόφιον. Οὗτος δὲ τῷ τῆς παιδείας ἔρωτι πάντα δεύτερα τιθέμενος, οὐ μόνον τὰς τοῖς πᾶσι

κοινὰς ὑπηρεσίας αὐτῷ ἐπλήρου, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς τῇ ἡλικίᾳ αὐτοῦ καὶ τῷ ἐπαγγέλματι μὴ πρεπούσας ἀόκνως διήνυε. Πολλὴν δὲ καὶ τὴν ὑπομονὴν ἐπεδείκνυτο· ἦν γὰρ ὁ εἰρημένος ἀνὴρ καθ' ὑπερβολὴν ὀργίλος, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον μελαγχολικὸς καὶ θυμώδης καὶ τὴν γνώμην δυσάρεστος, ὡς πολλῶν αὐτῷ κατὰ καιροὺς φοιτησάντων, οὐκ ἔστιν ὅστις ἐδυνήθη μετ' αὐτοῦ ἑξαμηνιαῖον χρόνον ἀποπληρῶσαι, μᾶλλον δὲ καὶ τούτου ἐλάττονα, οὗτος δὲ καὶ ἐπέκεινα τῶν ὀκτὼ ἐτῶν αὐτῷ συνδιέτριψε· δεῖγμα τούτου σαφές, (ὡς πολλάκις ἡμῖν αὐτοστοματὶ διηγεῖτο) ὅτι καὶ ἑτέρων δύο φοιτητῶν ἐξ Ἀρκαδίας (1) τῆς κατὰ Πελοπόννησον ἐν Ζακύνθῳ ἐλθόντων καὶ παρ' αὐτῷ φοιτησάντων, καὶ τριῶν μετὰ τοῦδε γενομένων· ὧν ὁ μὲν ὁμωνυμῶν ἦν αὐτῷ (Εὐγένιος γὰρ κἀκεῖνος ἐλέγετο), ὁ δὲ τότε μὲν Πολυχρόνιος, ὕστερον δὲ μετωνομάσθη Παρθένιος· (οἵτινες μετὰ ταῦτα καὶ εἰς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα προεβιβάσθησαν), οὐκ ἦν ὅλως αὐτῷ δυνατὸν οὐδὲ πρὸς αὐτούς τι τοῦ θυμοῦ καθυφίεσθαι· ὑπῆρχον δὲ οἱ ἄνδρες ἀγαθοὶ τὰ ἤθη, καὶ πολλαῖς κεκοσμημένοι ταῖς χάρισιν· ἐπὶ τοσοῦτον δὲ Εὐγενίῳ φιλίᾳ συνηρμόσθησαν, ὡς ἀδελφὸν μᾶλλον ἢ φίλον αὐτὸν καὶ συμφοιτητὴν νομίζειν· μετὰ τούτων τοίνυν ἦν συνοικῶν καὶ συνεσθίων, καὶ οὗτοι μετ' αὐτοῦ ὑφ' ἑνὶ καθηγητῇ παιδευόμενοι, κοινωνίᾳ τε γνώμης καὶ συνοικήσει τῇ τοῦ καθηγητοῦ τῶν ἄλλων ἁπάντων προὔχοντες· ἀλλ' ὁπηνίκα τοῦτον θυμοῦσθαι συνέβαινε κατ' αὐτῶν (οἷα φιλεῖ τοῖς καθ' ὑπεροχὴν παιδείας ἢ ἑτέρας τινὸς τέχνης διαφέρουσι συμβαίνειν ἐπὶ τὸ μελαγχολικώτερον τὴν ἑαυτῶν κρᾶσιν τρέπεσθαι) οὐδὲν ἕτερον ὑπεψιθύριζον, ἢ τό, Κύριε ἐλέησον! οὕτως ἦν ὁ ἀνὴρ ὑπὸ τῆς μελαγχολίας καὶ τοῦ θυμοῦ νικώμενος! Εὐγένιος δὲ καὶ ἐφημε-

(1) Οὕτως ἐκαλεῖτο κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ Τριφυλλία καὶ ἰδίως ἡ νῦν πρωτεύουσα ταύτης Κυπαρισσία. Σ.

ρεύων ἦν ἐν ἐκκλησίᾳ τινὶ κατὰ Ζάκυνθον, ἐξ ἧς τάς τε πρὸς τὸ ζῆν ἐπορίζετο ἀφορμάς, καὶ ἀνὰ ἀργυροῦν ἓν κατὰ μῆνα τῷ καθηγητῇ διδάκτρου λόγῳ παρέχων· ἦν δὲ ἡ ἐκκλησία αὕτη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς καὶ θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος, τοὺς λεγομένους Ἐλεαζάρους καὶ κτήτορας καὶ ἐνορίτας ἔχουσα, τῶν εὐγενῶν ὄντας καὶ οὐκ ἀσήμων, οἷς καὶ οὐ μόνον ἐφ' ὅσον χρόνον ἐκεῖ διέτριβε ποθητὸς ἦν, καὶ τῶν ἄγαν τιμίων, ἀλλ' ἤδη καὶ εἰς ἑτέρας πόλεις ἀπάραντα, πολλαῖς ἐκέχρηντο πρὸς αὐτὸν εὐνοίαις, καὶ γράμμασιν ἐτίμων συχνοῖς, καθὰ δὴ καὶ αὐτὸς αὐτοὺς τοῖς πρὸς αὐτοὺς ἀμοιβαίοις.

Διατρίψας τοίνυν ἐν Ζακύνθῳ μετὰ Θεοφίλου τοῦ ἰδίου καθηγητοῦ, καὶ τῶν ὧν ἀνωτέρω ἔφθημεν εἰπόντες ἐξ Ἀρκαδίας συμφοιτητῶν, ἐπὶ χρόνους τινάς, μετά τε τῆς κατὰ λογικοὺς παιδείας, καὶ ἐπιστημονικῶν λόγων ἀψάμενος, ἀκροαματικῶν τε λόγων ἐξηγήσεις τοῦ καθηγητοῦ συντιθέντος, αὐτὸς ἦν ὑπηρετῶν οἰκείᾳ χειρὶ τοῖς παρ' ἐκείνου λεγομένοις τε καὶ συγγραφομένοις· οὐδὲ γὰρ ἦν ἕτερός τις οὕτω πρὸς τοῦτο ἐπιτηδείως ἔχων, καὶ τῷ τῶν συγγραμμάτων πατρὶ καταθύμιος· διὸ καὶ παρὰ πάντας ἐδιδάσκετό τε πρὸς αὐτοῦ καὶ ἐστέργετο, καὶ μυστικωτέρων τινῶν καὶ βαθυτέρων ἀπήλαυε τῶν κατὰ φιλοσοφίαν δογμάτων.

Ἐποιεῖτο δὲ καὶ περαιώσεις συχνὰς ἀπὸ Ζακύνθου εἰς τὸ Ἀνατωλικὸν τῆς Αἰτωλίας, καὶ γνώριμος τοῖς ἐκεῖ γεγονώς, φίλους τινὰς ἀξιολόγους τῶν κατὰ τὴν νῆσον ταύτην ἐκτήσατο, καὶ φιλοφροσύνης ἁπάσης παρ' αὐτῶν ἠξιοῦτο· πολλάκις δὲ αὐτῷ ἐξεγένετο ταῖς παρὰ τῶν φίλων ἐκείνων εὐεργεσίαις καὶ δώροις κατὰ Ζάκυνθον ὄντα ἀμείβεσθαι τὸν καθηγητήν, τοῖς μὲν δι' ἄλλων πεμπομένοις, τοῖς δὲ καὶ παρ' αὐτοῦ τούτου κομιζομένοις· ὅτε καὶ παῖδά τινα τῶν ἐκ τοῦ Ἀνατωλικοῦ ὀρφανὸν ἀπολειφθέντα τοῦ ἰδίου πατρός, εἴληφεν εἰς ἀνατροφὴν καὶ γραμμάτων παίδευσιν ὡς κατὰ πνεῦμα υἱόν, καὶ εἰς Ζά-

κυνθον ἤγαγε μεθ' ἑαυτοῦ· ὃν καὶ ἰδὼν ὁ Κορυδαλλεύς, ᾐτήσατο ὡς ἐν τάξει ἔχειν ὑπηρέτου, ἀλλὰ χρόνος βραχὺς καὶ ὁ παῖς αὖθις μετὰ τοῦ Εὐγενίου ἦν· Γρηγόριος ἦν οὗτος ὁ Μάνεσις, ὁ πρῶτος τῶν αὐτοῦ χρηματίσας ὁμιλητῶν, περὶ οὗ καὶ αὖθις εἰρήσεται ἡμῖν, προϊόντος τοῦ λόγου· τοῦτον ἐν τῇ Ζακύνθῳ ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς χρόνον τότε βραχύν, εἰς τὸ Ἀνατωλικὸν ἀνέπεμψε τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, βουλόμενος αὖθις αὐτὸν ἀναλαβεῖν μετὰ τὴν τῆς φροντίδος τῶν μαθημάτων ἀπαλλαγήν.

Θείᾳ δέ τινι κατ' ἐκεῖνο καιροῦ προνοίᾳ τοῦ τῆς Ἀλεξανδρέων προέδρου Κυρίλλου (οὗτινος καὶ ἀνωτέρω μνείαν ἐποιησάμεθα) ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριαρχικὸν τὸ δεύτερον ἀναχθέντος θρόνον, ἐπιστολὴ παρὰ Θεοφίλου πέμπεται πρὸς αὐτὸν ἐκ Ζακύνθου, ἐγκωμιαστική τε ἅμα καὶ συγχαριστική, (ἥτις καὶ ἐν τῷ τῶν ἐπιστολικῶν αὐτοῦ τύπων ἐγχειριδίῳ, τῷ διὰ συνδρομῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας Νικοδήμου τοῦ Μεταξᾶ, μαθητοῦ καὶ αὐτοῦ σὺν τῷ προρρηθέντι Παϊσίῳ χρηματίσαντος, τυπωθέντι μετὰ τῶν ἄλλων φέρεται)· ἐξ ἧς ὁ ἱερώτατος Κύριλλος ἀφορμῆς δραξάμενος, εἰ καὶ ἐκ πολλῶν χρόνων ἐτύγχανε τοῦτον εἰδώς, πανταχοῦ γὰρ ἐφοίτα διὰ τῆς φήμης, ὡς οὐδενὸς δεύτερος τῶν κατὰ τὴν περιπατητικὴν καλουμένην φιλοσοφίαν ἐν τοῖς τότε χρόνοις λαμψάντων, γράμμασι μεταπέμπεται τοῦτον παρακλητικοῖς ἐπὶ τὴν Κωνσταντίνου ἐλθεῖν, πάντα ὑπισχνούμενος αὐτῷ τὰ πρὸς διαγωγὴν φιλοσόφου ἀνδρὸς συντείνοντα· καὶ δὴ καὶ εἶχε τοῦτον πειθόμενον. Ἔνθεν τοι καὶ τῆς Ζακυνθίων ἀπάρας διὰ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου Ἀθήναζε παρεγένετο, συνεπόμενον αὐτῷ καὶ συνοδοιπόρον ἔχων Εὐγένιον· θεασάμενος δὲ τοὺς οἰκείους ἅμα καὶ συμπολίτας, καὶ τῆς ἐκ τῆς πατρίδος παραμυθίας ἀπολελαυκώς, ἐν ὅσῳ αὐτόθι διέτριβε, καὶ τὴν κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν συνέθετο λογικήν, φιλολόγων τινῶν νέων τῶν ἐξ

Ἀττικῆς χάριν· εἶτα τῷ πλῷ χρησάμενος, εἰς Κωνσταντίνου διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου γίνεται, καὶ Κυρίλλῳ τῷ τῶν πατέρων πατρὶ ἑαυτὸν ὑποκλίνας, ὅλοις τοῖς προστάγμασιν ἦν ἐκείνου πειθόμενος· εὐνοίας τε οὐχ ὅσης ἄν τις καὶ εἴποι παρ' αὐτοῦ τούτου καὶ παρὰ πάντων τῶν κληρικῶν καὶ τῶν ἐν τέλει τυχών, πλῆθος ὅσον συνέδραμε πρὸς αὐτὸν φοιτητῶν· ἀλλ' οὐδεὶς οὕτως αὐτῷ οἰκεῖός τε καὶ γνήσιος Εὐγενίου οὔτ' ἦν, οὔτ' ἐλέγετο.

Δοὺς δὲ αὐτῷ καὶ ἐκκλησίαν ὁ πατριάρχης εἰς οἴκησίν τε ἅμα καὶ σιτηρέσιον τὴν ἐν τῷ λεγομένῳ Κοντοσκαλίῳ, Εὐγένιος αὖθις ἦν ὁ καὶ ταύτης ἐπιμελούμενος, καὶ ἐν αὐτῇ ἐφημερεύων· καὶ συνέλεγε μὲν μετὰ ἀκριβείας πᾶν τὸ ταύτης εἰσόδημα, κατεῖχε δὲ παρ' ἑαυτῷ οὐδέν, ἀλλὰ πᾶν ὅ, τι ἐλάμβανε τῷ καθηγητῇ παρεῖχεν· αὐτὸς δὲ ἐξ ἰδίων ὀλίγων τε ὧν ἑτέρωθεν ἔχειν οἷός τε ἦν, ἐτρέφετο· καὶ πολλάκις ἀριθμόν τινα χρημάτων τῶν ἐκ τῆς ἐκκλησίας αὐτῷ διδόντος, ἐκλογὴν μὲν ἐποιεῖτο τῶν κρειττόνων, καὶ βαλαντίῳ ἐναπετίθετο, τὰ δὲ παντάπασιν ἄχρηστα τῷ χρηστῷ τουτωὶ Εὐγενίῳ διδούς, ἀπελθεῖν προσέταττεν ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ τὰ πρὸς χρείαν ὠνεῖσθαι· ὁ δὲ μηδὲν τούτῳ ἀποκρινόμενος (οὐδὲ γὰρ ἠνείχετό τι τὸ παράπαν αὐτῷ ἀντειπεῖν) ἐπορεύετο μέν, ᾐσχύνετο δὲ τὰ τοιαῦτα τῶν χρημάτων εἰς φῶς ὅλως ἐξενεγκεῖν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων ὧν ἂν εἶχε, τὸ τίμημα καταβάλλων καὶ τὰ χρειώδη ὠνούμενος, ὑπέστρεφεν οἴκαδε· τοιοῦτος μὲν ἦν τὸ ἦθος ὁ καθηγητής, τοιοῦτος δὲ καὶ ὁ μαθητής. Ταυτὶ δέ, εἰ καὶ παρεκβατικώτερον ἡμῖν εἴρηται, καὶ περιττὰ μᾶλλον ἂν εἶναι φαίη τις, ἀλλ' ἀπόδειξιν φέρει τινὰ τῆς ἧς ἀνωτέρω ἔφημεν προσεδρίας τῆς παρὰ τῇ καθηγητῇ καὶ ὑπομονῆς τοῦ ἀνδρός, ὅπερ οὐδενὶ τῶν αὐτῷ φοιτησάντων ἑτέρῳ κατώρθωται. Καὶ οὕτω μὲν εἶχε τηνικαῦτα κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν αὐτῷ ἡ μετὰ τοῦ καθηγητοῦ συνδιατριβή· καὶ ὁ μὲν ἐδίδασκεν, ὁ δὲ ἐδιδάσκετο· καὶ ὅλος ἦν προσκείμενος τοῖς μαθήμασι.

Συνέβη δὲ αὐτῷ καὶ τοιοῦτόν τι τηνικαῦτα γενέσθαι· σκανδαλισθεὶς διά τινα σκληρότερον λόγον ὃν ἀκήκοε πρὸς τοῦ καθηγητοῦ, (ὃν εἰ καὶ τυγχάνω εἰδὼς ἀκριβῶς, ἑκὼν μέντοι παρίημι, ἵνα μὴ προσκορὴς εἶναι δόξω πολλοῖς, μικρά τινα καὶ οὐ πάντῃ ἄξια λόγου τῇ τοῦ λόγου συνυφαίνων ὁρμῇ) ἀναχωρεῖ μὲν τῆς ὁμιλίας αὐτοῦ, πρὸς Μελέτιον δὲ παραγίνεται τὸν Συρίγον, πατέρα πνευματικὸν καὶ διδάσκαλον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐπιγραφόμενον, διδάσκοντα καὶ αὐτὸν ἰδίᾳ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐπὶ παιδείᾳ φοιτῶντας· ὃν καὶ ἰδὼν ὁ Συρίγος καταλείψαντα τὸν καθηγητὴν ἑαυτοῦ, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα μετὰ πολλῆς ἐδέξατο τῆς προθυμίας, καὶ τὴν πρώτην χώραν ἐπέχειν διέταξε τῆς παρ' αὐτῷ χορείας τῶν φοιτητῶν· πυθόμενος δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τῆς τοῦ Κορυδαλλέως ἀναχωρήσεως, καὶ μαθών, οὐκ ὀλίγα καὶ αὐτὸς οὗτος ἀφορμῆς δραξάμενος κατεῖπεν αὐτοῦ, ἃ καὶ τῇ σιωπῇ μᾶλλον ἢ τῷ λόγῳ παραδοῦναι βέλτιον. Προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ πρὸς ἀλλήλους ὄντες οὐ τὴν τυχοῦσαν, ἐξ αἰτίας μάλιστα τοιᾶσδε· ὁ Συρίγος οὗτος, ηὐδοκίμει μὲν ἐν τοῖς γραμματικοῖς καὶ ποιητικοῖς, καὶ ῥητορικοῖς μαθήμασιν ἐπὶ ποσόν, ἐκκλησιαστικῶν τε λόγων καὶ τῶν ὅσα εἰς θεολογίαν ἀναφέρεται ἔμπειρος ἦν, κηρύσσειν τε ἐπ' ἐκκλησίας ἐνομίζετο μηδενὶ τὰ πρεσβεῖα παραχωρεῖν· λογικῆς μέντοι παιδείας, καὶ τῆς κατὰ φιλοσοφίαν ἀμέθεκτος ἦν· ἐπεθύμει δὲ διαφερόντως μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταύτην κτήσασθαι. φοιτᾷ τε τῷ εἰρημένῳ Κορυδαλλεῖ, καὶ συμφωνεῖ μετ' αὐτοῦ μισθαρνίᾳ τὴν λογικὴν ἅπασαν διδαχθῆναι· γενόμενος δὲ περὶ τὰ μέσα τῆς πραγματείας, ὁ μὲν ᾔτει τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ λαβεῖν, εἶτα καὶ τὰ λοιπὰ τοῦτον διδάξαι, ὁ δὲ πᾶσαν ἐβούλετο ἐπελθεῖν, καὶ οὕτω τὸν μισθὸν ὁλόκληρον ἀποδοῦναι· πολλοὺς τοίνυν ἐπὶ τούτοις λόγους πρὸς ἀλλήλους καταναλώσαντες καὶ μηδαμῶς συναινέσαντες, εἰς ὕβριν τὴν κατ' ἀλλήλων μέχρι τέλους κατέστρεψαν· κᾆτα, οὐ μόνον ἀποσχοινίζεται

τοῦ Θεοφίλου Συρίγος, ἀλλὰ καὶ τὴν γλῶτταν, ὡς οἷός τε ἦν, ἠκόνησε κατ' αὐτοῦ, πολλά τε καὶ ἄλλα λέγων καὶ κατηγορῶν αὐτοῦ, καὶ δὴ καὶ ἄθεον αὐτὸν καὶ αἱρετικὸν καλῶν, καὶ τοῖς τῶν Καλουΐνων μάλιστα προσκείμενον δόγμασι· καὶ αὕτη μὲν ἦν ἡ τῆς πρὸς ἀλλήλους τούτων ἔχθρας αἰτία. Διὸ καὶ τὸν Εὐγένιον πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα μετὰ πάσης (ὡς ἔφθημεν εἰπόντες) ἐδεξιώσατο χαρᾶς, ὡς κἀκτούτου λυπήσων δῆθεν τὸν τούτου καθηγητήν.

Ἐτύγχανε δὲ τηνικαῦτα ὁ Συρίγος διδάσκων τοὺς ἑαυτοῦ φοιτητὰς (ὧν καὶ Παναγιώτης εἷς ἦν ὁ ὕστερον τοῦ βασιλέως χρηματίσας διερμηνευτὴς) τοὺς τοῦ μεγάλου πατρὸς Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ περὶ θεολογίας λόγους· οὗ μετὰ τῶν ἄλλων, ἢ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀκροατὴς πρῶτος καὶ οὗτος καθίσταται· συγκρίνων δὲ τὰ παρὰ τοῦ Συρίγου λεγόμενα, καὶ τὴν τῶν μαθημάτων παράδοσιν, τοῖς παρὰ τοῦ Κορυδαλλέως, τὸν μὲν νηπίῳ παιδί, τὸν δὲ ἀνδρὶ τελείῳ ἀπείκαζε· διά τοι τοῦτο καὶ μεταγνοὺς τῆς ἐκείνου ἀναχωρήσεως, ἐπιποθῶν δὲ αὖθις αὐτῷ προσελθεῖν, ὑπ' αἰσχύνης δὲ μὴ δυνάμενος, ἑτέρῳ τινὶ τρόπῳ τοῦ ποθουμένου συνηνέχθη τυχεῖν· βαδίζοντος γάρ ποτε τούτου κατά τινα χρείαν ἔν τινι στενωπῷ, καὶ Θεόφιλον αὐτίκα ἐκ θατέρου μέρους βαδίζοντα, κατὰ συγκυρίαν συνελθεῖν καὶ συναντῆσαι τούτοις ἀλλήλοις συνέπεσε· καὶ ὁ μὲν ᾐσχύνθη καθ' ὑπερβολὴν οὕτως ἐξ ἀπροόπτου τῷ καθηγητῇ συναντήσας· ὁ δὲ (ἦν γὰρ καὶ αὐτὸς μεταγνοὺς, τῆς ἐκείνου ὁμιλίας καὶ ὑπηρεσίας μονωθείς) πρὸς αὐτὸν ἰδὼν καὶ μειδιάσας ἱλαρᾷ τῇ φωνῇ, πῶς ἔχει σοι τὰ τῶν μαθημάτων, εἰρωνικῶς οὕτως ἔφη, Εὐγένιε; ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν κάτω μᾶλλον καὶ πρὸς γῆν βλέπων, καλῶς, ἀπεκρίνατο· καὶ ὃς αὖθις: τοσοῦτον χρόνον μετ' ἐμοῦ διατρίβων οὐκ ἔγνως τὰ κατ' ἐμέ, ὅτι πολλάκις ὑπὸ τοῦ θυμοῦ νικώμενος, πολλὰ καὶ τῶν οὐ δεόντων οὐ πρὸς σὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἔλεγον φοιτητάς, καὶ οὐκ ἦν ἕτερός τις

πλὴν σοῦ τῶν μᾶλλον σιωπώντων ἅμα καὶ ὑπομενόντων, τανῦν δὲ πῶς οὕτως ἐπιλέλησαι σεαυτοῦ; ἀλλ' εἰ βούλει πάλιν ἐπανελθεῖν πρὸς ἐμὲ, ἐλθέ. Τούτων δὲ παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἀκούσας τὴν ἑαυτοῦ Εὐγένιος, ἑρμαίῳ τῷ λόγῳ χρησάμενος, ἐπανῆλθε μετὰ σπουδῆς πρὸς αὐτὸν, καὶ τῶν προτέρων εἴχετο μαθημάτων.

Κυρίλλου δὲ τοῦ σοφοῦ (οὗ πολλάκις ἐν τοῖς ἄνω ἐμνήσθημεν) τὸν πατριαρχικὸν τῆς Κωνσταντίνου θρόνον ἰθύνοντος, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων εἰς ἐπίδοσιν προϊόντων, δημηγορίαις τε ταῖς παρ' ἐκείνου τῆς ἐκκλησίας φαιδρυνομένης, καὶ φροντιστηρίοις παντοδαπῶν μαθημάτων τοῦ τῶν Ἑλλήνων γένους σεμνυνομένου, μὴ φέρων ταῦτα ὁρᾷν ὁ τῶν καλῶν ἐχθρὸς καὶ πολέμιος, ὑποδύεται μὲν καθάπερ πάλαι τὸν ὄφιν ἐν παραδείσῳ, οὕτω τηνικαῦτα τὸν ἐκ Βερροίας ὁμωνυμοῦντα τῷ εἰρημένῳ πατριάρχῃ, ἐγείρει δὲ κατ' αὐτοῦ συκοφαντίας πολλάς τε καὶ χαλεπάς· αὗται δὲ πᾶσαι Ἰησουϊτῶν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν Γιεζουβιτῶν τῶν καταράτων (οἷς ὁμόφρων καὶ οὗτος ἦν) ἐτύγχανον συσκευαὶ τῶν πάντα ἀνακυκώντων· ὧν ἁπάντων ὁ πάπας πρωταίτιος ἦν, ὡς ἔκ τινος λόγου λατινιστὶ μὲν συντεταγμένου, ἑλληνιστὶ δὲ ἑρμηνευθέντος ἔξεστι τῷ βουλομένῳ μαθεῖν, οὗ μέρος τι ἐκ τοῦ ὅλου κἀνταῦθα ὡς ἔχει ἐπὶ λέξεως καταστρῶσαι δεῖν ἔγνωμεν εἰς πλείονα τῶν τὰ κατ' αὐτοὺς εἰδέναι βουλομένων πληροφορίαν.

Ἶσον μέρους τοῦ ἐκ τῆς τῶν λατίνων φωνῆς εἰς τὴν ἰδιωτικὴν τῶν Ἑλλήνων γλῶτταν ἑρμηνευθέντος λόγου.

« Τὴν πέφτην, ὕστερα ἀπὸ τὸ γεῦμα εἰς τὸ σπίτι τοῦ γαρδινάλι, δεκάρχου τῶν γαρδιναλέων, ἔγινε μία συνάθροισις τῶν πρώτων γαρδιναλέων τῆς αὐλῆς τοῦ πάπα, δι' ἀφορμὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (καὶ τῆς Μποέμιας)· ἡ ἀφορμὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι διὰ τὸν πατριάρχην τῶν Ἑλλήνων Κύριλλον, διατὶ πέμπει εἰς τὴν Ὁλάντα διαφόρους νέους Ἕλ-

ληνας, διὰ νὰ παιδευθοῦσι καὶ νὰ μάθουσι τὴν διδασκαλίαν ἐκείνων τῶν Ὀλαντέζων, διὰ νὰ ἠμπορέσῃ μὲ τοῦτο τὸ μέσον νὰ ἐμπάσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκόμι τὴν διδασκαλίαν τους, μιμούμενος καὶ αὐτὸς τὸν πάπαν Γρηγόριον δέκατον τρίτον, ὁ ὁποῖος διὰ νὰ ἐμπάσῃ τὸν καθολικισμὸν (ἤγουν τὸν παπισμὸν) εἰς τὰ μέρη τὰ ἀρκτῷα, καὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἐθεμελίωσε σπουδαστήρια εἰς τὴν Ρώμην τοιούτων νέων. Ε'γνώρισε τοῦτο ὁ πάπας ἀπὸ τοὺς καθολικοὺς τῆς Ὀλάντας (ἤγουν παπίστας) ὁποῦ εἶναι ἐκεῖ, καὶ μερικὰ ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπον τὸν λατῖνον ὁποῦ κάθεται ἐκεῖ εἰς τὴν Ὀλάντα κρυφά· ἀμὴ ἡ παρακίνησις ἡ περισσοτέρα καὶ κυριωτέρα ἦλθε τοῦ ἁγίου πάπα ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους καὶ ἐπιστάτας Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι ἂν καλὰ καὶ δὲν γνωρίζουσι τὸν πάπαν ὡσὰν κεφαλὴν κατὰ δύναμιν καὶ ἐξουσίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὸν ὁμολογοῦσιν ὅμως πρῶτον εἰς τὴν ἀξίαν καὶ ὑπεροχήν, καὶ εἰς αὐτὸν καταφεύγουσι διὰ βοήθειαν εἰς ἐκεῖνα τὰ ἄρθρα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀντάμα μὲ τὸν αὐτὸν πάπαν διαφέρουσιν ἀπὸ τοὺς καλβινιστὰς καὶ λουτεράνους, καὶ τοὺς ὁμοίους· καὶ τώρα δι' αὐτὸ τοῦτο ἐδράμασιν εἰς τὴν Ρώμην, ἵνα ὁ πάπας διὰ μέσου ἐκείνων τῶν μέγα δυναμένων καθολικῶν, ἤγουν τῶν αὐθεντάδων ὁποῦ ἔχουν μπαΐλους εἰς τὴν Πόλιν νὰ κάμουσι θεραπείαν εἰς τὰ τόσα κακά, νὰ κάμῃ νὰ καθήρουσι καὶ νὰ τιμωρήσωσιν ἐκεῖνον τὸν πατριάρχην Κύριλλον, ὁ ὁποῖος μὲ καινούριαις διδασκαλίαις γυρεύει νὰ ἀναστατώσῃ τὸ βασίλειον τοῦ Ὀτμάνου· καὶ κατασκευάζωντας τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοῦτον τὸν τρόπον ἐναντίον τοῦ πατριάρχου τῶν Ἑλλήνων Κυρίλλου, πιστεύεται, ὅτι θέλει περάσει πολλὰ κακά, μόνον οἱ αὐθεντάδες διὰ τὴν παρακάλεσιν τοῦ πάπα νὰ θελήσουσι νὰ ἀποδεχθῶσι τέτοιον ἀγῶνα· ἀμὴ διατὶ κοινὰ (1) εἰς ὅλους τοὺς

(1) Γραπτέον-κοντά. Σ.

ἡγεμόνας εἶναι ὁ πάπας ὀλίγης διαθέσεως, καὶ ἔχει πολλὰ ὀλίγους ὁποῦ τὸν ἀγαποῦσιν, ὥντας ἐκεῖνος εἰς ὅλους ὀλίγον φιλάνθρωπος, δὲν ἠξεύρω πῶς θέλουσι θελήσει νὰ ἐμποῦσιν εἰς τέτοιον στάδιον, καὶ νὰ ἀντισταθοῦσιν εἰς τέτοιαν ἐπικίνδυνον μάχην.»

Σημείωσις Εὐγενίου πρὸς ταῦτα τῇ αὐτῇ ἰδιωτικῇ γλώττῃ.

» Ἠμπορεῖ κάθε φρόνιμος ἄνθρωπος διαβάζωντας ἀπαθῶς καὶ μὲ φόβον θεοῦ· τὰ ἄνωθεν γραμμένα, νὰ γνωρίσῃ καλὰ ποταπὴν λύσσαν εἶχεν ὁ πάπας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐναντίον ἐκείνου τοῦ ἱεροῦ ἀνδρὸς Κυρίλλου· διατὶ καθὼς φαίνεται εἰς τοὺς αχκε΄. μῆνα φεβρουάριον εἰς κβ΄., ἔδωκεν ἐγγράφως ἀπὸ τὴν Ρώμην κάποια παραγγέλματα τοῦ Κανάκη τοῦ Ρώση ἀπὸ τὸ Ἀνάπλι νὰ φέρῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς τοὺς Γεζουΐταις, καὶ εἰς τοὺς ὁμόφρονας αὐτῶν, καὶ μὲ τὸ μέσον τοῦτο νὰ παρακινήσουν τοὺς αὐθέντας τοὺς μπαΐλους νὰ συνδράμουσι μὲ κάθε λογῆς προθυμίαν καὶ σπουδὴν νὰ κάμουσιν ἐναντίον τοῦ Κυρίλλου ὡς διαλαμβάνουσι τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα, νὰ τὸν διαβάλλουσιν ὡς ἐπίβουλον καὶ ἀποστάτην εἰς τὸν κρατοῦντα καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, καθὼς τὸ ἐκάμασιν ὡς φαίνεται· καὶ ἕως τὸ ὕστερον εἶχαν καὶ ἄλλα πολλὰ γεγραμμένα, διὰ νὰ ἔχῃ εἰς ἐνθύμησιν αὐτὸς ὁ Κανάκης ὁ Ρώσης νὰ μιλῇ ἐκ στόματος τοῦ πάπα πρὸς τὸν αὐτὸν Κύριλλον καὶ πρὸς κάθε ἄλλον ὅπου ἤθελε μιλήσει· τὰ ὁποῖα ἡμεῖς διὰ τὸ πλῆθος τὰ ἀφήκαμεν· ἐγράψαμεν δὲ μόνον ἐκεῖνο ὁποῦ εἶναι ἀρκετὸν νὰ δείξῃ ὅλην τὴν κακίαν τῶν παπιστῶν, καὶ ὅτι ὅλος ὁ χαλασμὸς καὶ ἡ φθορὰ τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ ἐκείνους προέρχεται· ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι ἄξιον σημειώσεως ἐδῶ περισσότερον ἀπὸ ὅλα· φαίνεται νὰ δεινοπαθοῦσι πολλὰ καὶ νὰ τοὺς κακοφαίνεται νὰ παιδευθῇ τινὰς ἀπὸ τὸ γένος μας εἰς ἄλλον τόπον, ἔξω ἀπὸ τὴν Ρώμην, καὶ νὰ εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ τὸ φαρμακερὸν

καὶ θολερὸν ποτὸν ἐδικόν τους, διατὶ θέλουσι νὰ εἶναι πάντα ἠπατημένος καὶ δουλωμένος εἰς τὸν παπισμόν, καὶ νὰ μὴν εἶναι ἐλεύθερος νὰ κρένῃ τὴν ἀλήθειαν.

» Ποτὲ ὁ μακαρίτης ὁ Κύριλλος φαίνεται νὰ μὴν ἔστειλεν ἄλλον νὰ σπουδάξῃ, ἔξω ἀπὸ τὸν ἁγιώτατον Μητροφάνην τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος ἐκινδύνευσε πολλὰ ἀπὸ τοὺς παπίστας πανταχοῦ, ἀλλὰ ὄχι μέχρι τέλους, τοῦτο εἶναι φανερὸν εἰς ὅλους. Θεὸς ὅμως ὁ ἅγιος νὰ φυλάξῃ τὴν ἐκκλησίαν του ἄδολον καὶ ἀκαπήλευτον ἀπὸ ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν ἐχθρῶν ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων, καὶ νὰ στέκεται πάντα σταθερωμένη ἐν τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν· ἀμήν ».

Ἐντεῦθεν τοίνυν ὁ ἐκ Βερροίας σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ὁμόφροσιν ὁρμηθείς, καὶ πάντα κάλων, ὃ λέγεται, μετ' αὐτῶν κινήσας, ἐκβάλλει μὲν τοῦ θρόνου τὸν τούτου ἄξιον, γίνεται δὲ παρ' ἀξίαν αὐτὸς ἐγκρατής· οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ καὶ θανάτου δείκνυσιν ἔργον αὐτόν, ἀκοντίσας τῷ τῆς θαλάττης βυθῷ.

Τούτων δὲ γενομένων, πολλὴ τὴν ἐκκλησίαν εἶχε τότε ἡ ταραχή· καὶ πολλοὶ μὲν τὸν ἐκείνου θάνατον ἀπωλοφύροντο, ὡς ἀδίκως γενόμενον, καὶ τοῦτον ὡς τυραννικῶς καὶ ληστρικῶς ἐπιβάντα τοῦ θρόνου πολλαῖς ταῖς ὕβρεσιν ἔπλυνον· ἕτεροι δ' αὖθις ἀπεχθῶς πρὸς ἐκεῖνον διακείμενοι, τοῦτον ὡς νομίμως καὶ κανονικῶς τὴν ἀρχὴν διαδεξάμενον ἀνευφήμουν, καὶ οὕτω πολλαὶ πρὸς πολλοὺς ἦσαν ἔριδες· ὁ δὲ γεννάδας οὗτος ὠτακουστὰς ὅτι πλείστους ἑκασταχοῦ τῆς πόλεως προβαλλόμενος, ἐβούλετο διὰ τούτων μανθάνειν τίς μὲν ὁ περὶ ἐκείνου λέγων εἴη χρηστά, τίς δὲ ὁ περὶ αὐτοῦ τἀναντία· καὶ δὴ μαθών, ἕνα καὶ Θεόφιλον εἶναι τὸν Κορυδαλλέα, τὸν ἐκείνῳ μὲν πολὺν τὸν ἔπαινον πλέκοντα, καὶ τῆς τελευτῆς μακαρίζοντα, τούτῳ δὲ τὰ τῷ τρόπῳ καὶ τοῖς ἔργοις πρόσφορα ἐπιφέροντα, καὶ τοὺς αὐτοῦ φοιτητὰς πάντας ἔχοντα ὁμοφρονοῦντας αὐτῷ,

ὁπλίζεται μὲν καὶ κατ' ἐκείνου πολυειδῶς, οὐχ οὕτω δὲ ὅσον κατ' Εὐγενίου τοῦ ἱεροῦ· περὶ τούτου γὰρ ἔφθη καὶ πλέον τι παρὰ τῶν ἐν τοῖς τοιούτοις αὐτῷ διακονουμένων ἀκηκοώς, ὅτι δηλαδὴ καὶ ἐγκωμίοις ἐτίμησε τὸν παρ' αὐτοῦ πνιγέντα, καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν περὶ αὐτοῦ συνεγράψατο.

Μαίνεται τοίνυν ἐκπάγλως, ἵνα τι καὶ ποιητικῶς εἴπω τὸ ἐκείνου ἦθος μᾶλλον παραστῆσαι βουλόμενος, ὁ μανίᾳ πάσῃ καὶ πρότερον κάτοχος ὢν κατὰ τοῦ ἀνευθύνου τούτου ἀνδρός· καὶ πρῶτον μὲν ἐκ τῶν ἰδίων ἐβούλετο πέμψαι τινὰς τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ κατῴκει ἐρευνήσοντας, εἰ ἄρα εὕροιέν τι τῶν περὶ Κυρίλλου γραφέντων αὐτῷ, καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦτον ἐπὶ τὸ πατριαρχεῖον ἀπάξοντας, ὡς ἀπολογησόμενον τῇ περὶ αὐτὸν συνόδῳ καὶ εὐθύνας παρέξοντα.

Φώτιος δέ τις ἐν μειρακίοις ἔτι τελῶν, καὶ ποτὲ μὲν τούτῳ μαθητευόμενος, ποτὲ δὲ τῷ πατριαρχείῳ προσεδρεύων, καὶ τοῖς καλουμένοις νοταρίοις καταλεγόμενος, γνώμης τε καὶ καθ' ἑαυτὸν εὖ ἔχων, καὶ πρὸς αὐτὸν ὅτι μάλιστα εὐνοϊκῶς διακείμενος, τῶν τῷ ἐκ Βερροίας βουλευομένων τε καὶ λεγομένων ἀκούσας, σπεύσας ὅτι τάχιστα ἐδήλωσεν αὐτῷ πάντα τὰ κατ' αὐτοῦ σκευωρούμενα· πολλὴν δὲ καὶ οὗτος οὐ τότε μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ βίου παντὸς ἐδείκνυε πρὸς Φώτιον τὴν φιλίαν, καὶ ὡς υἱὸν αὐτὸν εἶχε πνευματικόν, ἐκείνης τε ἕνεκα τῆς εὐεργεσίας, καὶ τῶν ἄλλων ὧν εἶχε χρηστῶν ἠθῶν, ὡς δῆλον καὶ ἐκ πολλῶν ὧν πρὸς αὐτὸν ἐκ διαφόρων τόπων γέγραφεν ἐπιστολῶν. Μαθὼν τοίνυν παρὰ Φωτίου τὰ κατ' αὐτοῦ ὡς ἔφημεν σκευωρούμενα, τὰ περὶ Κυρίλλου αὐτῷ συγγεγραμμένα παραυτίκα λαβών, καὶ μὴ δυνάμενος ἑτέρωθί που ταῦτα ἐγκρύψαι, τὸ προσκεφάλαιον αὐτοῦ ἀναλύσας, καὶ ἔσω ταῦτα ἐνθείς ἀνέρραψεν αὖθις ὡς ἦν καὶ πρότερον· οὐ πολλή τις παρῆλθε καιροῦ ῥοπή, ἀφ' οὗ τοῦτο πεποίηκε, καὶ οἱ παρὰ τοῦ ἐκ Βερροίας ἀποσταλέντες τῇ οἰκίᾳ ἐπέστησαν, οὐ κιβώτιον, οὐ βίβλον, οὐ

πήραν, οὐχ ἱμάτιον, οὐδ᾽ ἄλλο τι τῶν σκευῶν ἐάσαντες ἀνενόχλητον, ἀλλὰ πάντα μετ᾽ ἀκριβείας ἀνερευνήσαντες, ὡς οὐδὲν ὧν ἤλπιζον εὗρον, τοῦτον μόνον λαβόντες εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἀπήγαγον, καὶ τῷ βήματι τοῦ ἀποστείλαντος τούτους παρέστησαν ἀπολογησόμενον ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων ὧν αὐτῷ ἐνεκάλουν.

Καὶ δὴ τοῦτον ἰδὼν ὁ τῷ τοῦ πατριάρχου ὀνόματι ψευδῶς κληϊζόμενος — σὺ εἶ ὁ τοσοῦτον ἔπαινον Κυρίλλου τοῦ κακῶς καὶ βεβιωκότος καὶ θανόντος ποιούμενος, ὥστε καὶ ἐκκλησιαστικῇ τιμῆσαι τοῦτον ἀκολουθίᾳ; — Ἐγώ εἰμι, ἀπεκρίνατο, ὁ τοῖς εὐεργετοῦσί με, εἰ καὶ μὴ ἔργοις, ὡς μὴ δυνάμενος, ἀλλὰ γοῦν λόγοις χάριτας ὁμολογεῖν οὐ παυόμενος, καὶ τοὺς ἀρετῇ κεκοσμημένους ὅση δύναμις ἐπαινεῖν βουλόμενος! Τούτων ἀκούσας ὁ τυραννικὴν μᾶλλον, ἢ ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἑαυτῷ περιθέμενος, οὐκ ἠνέσχετο καὶ περαιτέρω τὸν λόγον προσενεγκεῖν, ὥστε καὶ ἀκριβέστερον ἀνακρῖναι, (θυμῷ γὰρ μᾶλλον ἢ λόγῳ δεδουλωμένος ἦν) ἀλλὰ καθαιρέσει τοῦτον αὐτίκα καθυποβάλλει, προσαπειλήσας καὶ ταύτης πλείονα, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ὀργῆς τοῦ πατριαρχείου ἐκβαλών· οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ κατὰ Κορυδαλλέως καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ φοιτητῶν εἰρήκει κατηγορίας γέμοντα καὶ ἀπειλῆς. Καὶ οὕτω μὲν ἐπανῆλθεν Εὐγένιος ἐκ τῶν αὐτῷ παρὰ δόξαν συμβάντων πανταχόθεν συγκεχυμένος, καὶ λογισμοῖς προσπαλαίων πολλοῖς· εἰ καὶ παραμυθητικοῖς λόγοις τοῖς παρά τε τοῦ καθηγητοῦ καὶ τῶν φίλων τὸ φλεγμαῖνον τῆς λύπης αὐτοῦ κατεμάλασσεν.

Ὁ δὲ καλὸς κἀγαθὸς ἐκ Βερροίας οὐκ εἰς μακρὰν εἰσπράττεται δίκας τῆς τολμηρίας ἅμα καὶ ἀσεβείας, καὶ εἰς Ἀφρικὴν παρὰ τῶν δυναστῶν ἐξορίζεται, τἀπίχειρα τῆς κακίας αὐτοῦ ληψόμενος· διάδοχος δὲ τούτου, οὐ τῆς γνώμης, ἀλλὰ τοῦ θρόνου καθίσταται ὁ Παρθένιος ὁ γέρων· ᾧ καὶ προσελθὼν ὁ Εὐγένιος, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ἐκ Βερροίας εἰς αὐτὸν γινόμενα πάντα

δηλώσας, καὶ μάλιστα τὴν καθαίρεσιν, προσέπιπτε, καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ προεκυλινδεῖτο, λύσιν αἰτῶν παρ' αὐτοῦ τῆς παραλόγου ἐκείνης καθαιρέσεως· ὁ δὲ τοῦτον ἱλαρῶς καὶ φιλοφρόνως δεξάμενος, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐλαβείας θαυμάσας, δέδωκεν αὐτῷ τὴν ταύτης λύσιν ἐγγράφως ἔχουσαν οὑτωσί:

» Παρθένιος ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

» Ἐπειδὴ ὁ κακῶς καὶ φὺς καὶ τραφεὶς ἐκ Βερροίας Κύριλλος τῇ τῶν ἔξω χρησάμενος δυνάμει ἐγκρατὴς τοῦ πατριαρχικοῦ παρανόμως ἐγένετο θρόνου, ὡς ἴσασι πάντως οὐ μόνον οἱ ἐγγύς που, ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ πόρρωθεν τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκοῦντες, νεωτερισμούς τινας τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ ἐπεισάγειν διανοούμενος, τοὺς ὁπωσοῦν ἀντιλέγειν αὐτῷ ἐπιχειροῦντας διαφόρως ἐπαίδευεν, Ἰεσουΐταις τε καὶ τοῖς τοιούτοις ὁμόφροσι χαριζόμενος, δι' ὧν καὶ τὸ πρῶτον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν προεβιβάσθη· ἐξ ὧν εἷς καὶ ὁ ὁσιώτατος καὶ λογιώτατος ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κὺρ Εὐγένιος ὁ Ἰαννούλιος οὑτοσί, ὃν παραλόγῳ καθαιρέσει ὑπ' αὐτοῦ καθυποβληθέντα, ἡ μετριότης ἡμῶν ἔχει συγκεχωρημένον καὶ λελυμένον τῆς παρανόμου ἐκείνης καθαιρέσεως, ἔχοντα τὸ ἐνεργοῦν τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ ἀκωλύτως καὶ ἀνεμποδίστως· ἐπὶ γὰρ τούτῳ γέγραπται καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος ἀθωώσεως αὐτοῦ γράμμα, καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ· ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳχλθ'., ἐν μηνὶ ὀκτωβρίῳ, ἰνδικτιῶνος η'. »

Εἶτα, τῶν μὲν σκανδάλων καὶ μετὰ πολὺν χρόνον ἐς τέλος οὐδέπω λωφησάντων, τῶν δὲ μαθημάτων ἐλαττουμένων, ἀπορίᾳ τοῦ τὰ κατὰ τὴν σχολὴν συνιστῶντος, ἀχθεσθεὶς δὲ καὶ τὴν ἐν τοιούτοις ὄχλοις διατριβήν, (τρίτον γὰρ διέβαινεν ἔτος, ἐξότου εἰς Θρᾴκην ἀνέπλευσεν) ἀπάρας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὴν Ἑλλάδα αὖθις κατέλαβε, τὸν καθηγητὴν ἐκεῖ καταλείψας· παρακληθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν τὰ πρῶτα ἐν τῇ Ἄρτῃ

τῆς Ἀκαρνανίας φερόντων, τῆς παρ' αὐτῶν αὐτόθι γενομένης σχολῆς προστῆναι, ἧς καὶ Πκΐσιος προστάτης ᾑρέθη πρὸ χρόνων τινῶν ὁ ἀπὸ Κεφαλληνίας Μεταξᾶς, τὴν ἔφεσιν τούτων ἀποπληρῶν, προέστη ταύτης ἔτος καὶ μόνον ἕν· εἶτα εἰς τὸ Ἀνατωλικὸν τῆς Αἰτωλίας μετέβη, καὶ παρὰ τῶν αὐτοῦ φίλων πολλῆς ἔτυχε δεξιώσεως.

Ὁ δὲ Κορυδαλλεὺς Θεόφιλος, οὐ μετὰ πολὺ τοῦ Εὐγενίου τῆς Ἄρτης ἐξελθόντος, παρακλήσει τινῶν τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως εἰς Κωνσταντινούπολιν κατά τινα χρείαν ἀναβάντων πεισθείς, ἀρχιερεὺς Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ἀναδείκνυται καὶ Θεοδόσιος ἀντὶ Θεοφίλου μετονομάζεται, καὶ μετ' ὀλίγον τὴν Ἄρταν καταλαμβάνει, μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ ὢν καὶ καλούμενος· ἐπεὶ δὲ πολιτικῶν πραγμάτων παντάπασιν ἄπειρος ἦν, εἰ καὶ θεωρητικῆς φιλοσοφίας ἐς ἄκρον ὑπῆρχεν ἐληλακώς, οὐδ' ἔτος ὁλόκληρον ἠδυνήθη τοὺς τῆς ἐκκλησίας ταύτης οἴακας ἔχειν ἐν ταῖς χερσίν· ἡνίκα γὰρ πολιτικάς τινας ἢ καὶ ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις καὶ πράξεις καιρὸς ἐκάλει τοῦτον μεταχειρίζεσθαι, οὐ μόνον οὐδὲν τούτων ὡς εἰκὸς ἦν κατώρθου, ἀλλὰ καὶ γελοῖά τινα εἰσέτι καὶ νῦν εἰσὶν οἱ λέγοντες τοῦτον καὶ λέγειν καὶ πράττειν· καὶ πολὺ τούτων γελοιότερα ἦν ἂν πεποιηκώς, εἰ μὴ Εὐγένιος πολλάκις συνὼν αὐτῷ τὰ πλεῖστα διώρθου· οὐδὲ γὰρ πάντῃ τὴν συνουσίαν αὐτοῦ ἀπελείπετο, εἰ καὶ ἀπ' ἀλλήλων διΐσταντο. Ταύτῃ τοι καὶ ταύτην παραιτησάμενος, Ἀθήναζε παραγίνεται, καὶ τῇ πατρίδι τὸ τελευταῖον δίδωσιν ἑαυτόν· ὃν καὶ μετὰ πάσης τῆς προθυμίας οἱ συμπολῖται ἀποδεξάμενοι, οὐχ ὡς Ἀθηναῖον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕνα τῶν πάλαι γεγενημένων ἐν αὐτῇ φιλοσόφων, ἀλλὰ καὶ ὡς τῇ ἀρχιερατικῇ ἀξίᾳ κεκοσμημένον, τιμῆς τῆς προσηκούσης ἠξίωσαν· καὶ αὖθις μαθητιῶντες οὐκ ὀλίγοι πρὸς αὐτοὺς ἁπανταχόθεν συνέρρεον. Τηνικαῦτα καὶ Νεκτάριος ὁ ὕστερον Ἱεροσολύμων πατριάρχης χρηματίσας, Σιναΐτης ὢν

ἱερομόναχος, καὶ εἰς Πελοπόννησον καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς, ἐλεημοσύνης χάριν πεμφθείς, φιλοσοφίας ἕνεκεν αὐτῷ συνεγένετο, εἰ καὶ τ' ἄλλα πεπαιδευμένος ἦν· πολλοῖς γὰρ πρότερον κατά τε Κρήτην καὶ ἀλλαχόθι τοῖς διδασκάλοις ἐχρήσατο· καὶ Γερμανὸς προσέτι ὁ ὕστερον ἐν Οὐγκροβλαχίᾳ ποιούμενος τὰς διατριβὰς καὶ Νύσσης ὀνομασθεὶς ἀρχιερεύς, καὶ Διονύσιός τις ἐκ Ναυπλίας τῆς πρὸς τῷ Ἄργει τὸ γένος ἕλκων, καὶ ταύτης ὕστερον πρόεδρος γεγονώς· καὶ συχνοὶ μετὰ τούτων ἕτεροι τῶν αὐτοχθόνων τε καὶ ἀλλοδαπῶν.

Φθάσας δὲ ἐπὶ γῆρας βαθύ, πλειόνων γὰρ ἦν ἢ ὀγδοήκοντα ἐτῶν, καὶ μελαγχολίας ἥττων γενόμενος, ἣν καὶ ἐκ νεωτέρας ἔτι τῆς ἡλικίας εἶχεν, ὡς ἔφημεν, λύπῃ ἀμέτρῳ συσχεθείς, εἰς ἔκστασιν μικροῦ δεῖν ἦλθε φρενῶν· καὶ νῦν μὲν ἐπετείνετο αὐτῷ, νῦν δὲ ἀνύετο τὸ ἀπὸ ταύτης κακόν· ἔτυχε δὲ καὶ χρημάτων ὧν εἶχεν ἀποβολὴν παθεῖν, ὃ καὶ μᾶλλον αὐτῷ ταῦτα προὐξένησε· δεῖγμα δὲ προφανὲς τῆς ἧς εἶχε τότε ταλαιπωρίας Ἀθήνῃσι, καὶ ἡ πρὸς τὸν Εὐγένιον ἣν πέπομφεν ἐκεῖθεν ἐπιστολὴ ἐν Μεσολογκίῳ διατρίβοντα, μετακαλούμενος τοῦτον ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν, ἐπισκεψόμενον καὶ παραμυθήσοντα, καὶ μαθημάτων τινῶν γνῶσιν ὧν οὐδέποτε ἤκουσεν ὑπισχνούμενος, μάλιστα τῶν ἀπὸ θεολογίας, ἐν ᾗ καὶ ὑπέγραψεν ἑαυτόν, ὁ τάλας Κορυδαλλεύς. Ἀλλ' ὁ Εὐγένιος οὕτως ἔχοντα τοῦτον εἰδώς, σκῆψιν τοῦ μὴ δύνασθαι πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν εὑρηκώς, ἔμεινε κατὰ χώραν. Ὁ δὲ μετ' ὀλίγον αὐτόθι τὸν βίον κατέλυσε· καὶ οὕτω τὰ περὶ αὐτὸν συνηνέχθη γενέσθαι· τούτου μόνον ἐπὶ τέλει ἀξιωθεὶς τῆς αὐτοῦ βιοτῆς, τῆς ἐν τῇ πατρίδι ταφῆς.

Ὁ δὲ Εὐγένιος, εἰ καὶ τότε ἐν Μεσολογκίῳ ἦν, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐκεῖσε μεταβάσεως, ἐν τῷ Ἀνατωλικῷ διέτριβεν, ὡς ἔφθημεν ἀνωτέρω εἰπόντες, ἐκ τῆς Ἄρτης ἐλθών, καὶ διῆγε τὸν βίον εὐθύμως τε καὶ θεοφιλῶς μετὰ τῶν ἐνταῦθα φίλων, καὶ

φοιτητῶν ἱκανῶν εἶχε περὶ αὐτὸν χορόν, πρωτεύοντος πάντως Γρηγορίου τοῦ Μανέσιος, οὗ καὶ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, ὧν εἷς καὶ Ἰάκωβος ἦν ὁ ὕστερον ἐπίσκοπος Λητζᾶς καὶ Ἀγράφων γεγονώς, ἐκ Καρπενησίου ἐλθών. Ἀλλ' ἡ εἰς Μεσολόγγιον αὐτοῦ μετάβασις ἀπὸ τοιαύτης ἔτυχε γενέσθαι αἰτίας· οὐδὲ γὰρ ἐπαύετο τῶν κακῶν ὁ ἐφευρετὴς ἠρεμεῖν, καὶ μὴ συνεχῶς ὁπλίζεσθαι κατ' αὐτοῦ.

Ὁ τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἐνταῦθα κατέχων τότε χωρῶν, ἄνδρας τινὰς Σακαρεσσιάνους, ἀπὸ χωρίου τινὸς Σακαρέσσιον οὕτω καλουμένου, καθείρξας ἐν τῇ εἱρκτῇ ἔνδον τοῦ Ἀνατωλικοῦ, πολλοῖς ἐξέθλιβε τούτους κακοῖς, χρημάτων ἀριθμὸν αὐτοὺς ἀπαιτῶν τὴν δύναμιν αὐτῶν ὑπερβάλλοντα. Ὁ δὲ θαυμάσιος καὶ ἱερὸς οὗτος ἀνήρ, οὕτως ἔχοντας τούτους ὁρῶν, εἰ καὶ κατὰ μηδὲν ἄλλο βοηθεῖν αὐτοῖς οἷός τε ἦν (συμπαθείᾳ γὰρ ἡττᾶτο καθ' ὑπερβολὴν ὡς ἄλλος οὐδείς), τὰ πρὸς βρῶσιν καὶ πόσιν συνεχῶς αὐτοῖς ἐχορήγει διά τινων τῶν αὐτοῦ φοιτητῶν· οὐ πολλαὶ μεταξὺ παρῆλθον ἡμέραι, καὶ τῆς φυλακῆς οἱ ἄνδρες ἐξελθόντης νυκτός, φυγάδες ἐγένοντο· τούτου μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τὰς ἀκοὰς τοῦ ἡγεμόνος ἐλθόντος, ἔρευνα ἀνὰ τὴν κώμην πᾶσαν ὑπὸ τῶν αὐτοῦ γίνεται ὑπηρετῶν· καὶ τίς ὁ τοῦτο δράσας, καὶ τὰ πρὸς φυγὴν τοῖς ἀνδράσιν εἰσενεγκών, ἐξητάζετο διὰ πολλῶν, ἀπειλαί τε πᾶσιν ἐγίνοντο, καὶ μάστιγες ἔστιν οἷς· ἀλλ' ὡς οὐδέν τι τούτων εἰς γνῶσιν ἧκεν αὐτῷ, καίτοι ἐπὶ πολὺ ποιουμένῳ τὴν ἔρευναν, Ἀγαρηνός τις, τὸ γένος ἕλκων ἐκ τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ οἰκῶν, πολὺ πρὸς τὸν ἱερὸν τοῦτον ἄνδρα ἐκ πολλοῦ τρέφων τὸ μῖσος ἐν ἑαυτῷ, ἅτε δὴ καὶ πολλὴν ὁρῶν τοὺς τὴν κώμην ταύτην οἰκοῦντας πρὸς αὐτὸν ἐπιδεικνυμένους αἰδῶ καὶ τιμήν, καὶ ἀεὶ τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα ἀόκνως ποιοῦντας, ὑπὸ πολλοῦ φθόνου κινηθείς, προσελθὼν τῷ ἡγεμόνι φησὶν — Εἰ τὸν παρὰ τῶν ἐγχωρίων τούτων Διδάσκαλον καλούμενον κρατήσεις, καὶ

δεσμοῖς καὶ εἱρκτῇ παραδώσεις, τὸ παρὰ τῶν φυγάδων ἐκείνων ὀφειλόμενόν σοι πᾶν ὅσον βούλει, αὐτίκα δοθήσεται· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ φυγαδεύσας αὐτούς, καὶ εἰ μόνον ἐν πείρᾳ τούτων γενήσεται, πάντες ὑπὲρ αὐτοῦ θανεῖν μᾶλλον αἱροῦνται, ἢ μικράν τινα τιμωρίαν αὐτὸν ἐνεγκεῖν, ὡς γὰρ προφήτην αὐτὸν ἔχουσι, καὶ λόγων οὐδεὶς αὐτοῦ εἰκῇ καὶ μάτην ἐκπίπτει τῶν πρὸς αὐτούς· διὸ μηδόλως βραδύνας, ὡς τάχος ποίει τὰ παρ' ἐμοῦ σοι ὑποτιθέμενα, καὶ οὐδὲν ἐμποδών σοι γενήσεται τοῦ ποθουμένου τυχεῖν.

Ταῦτα τοῦ καταράτου ἐκείνου εἰπόντος, τοὺς περιεστῶτας αὐτοῦ ὑπηρέτας ὁ ἡγεμὼν αὐτίκα προσκαλεσάμενος, ὅσον τάχος, πρὸς αὐτούς φησιν, ἀπελθόντες τὸν λεγόμενον παρὰ τῶν ἐνταῦθα ἐγχωρίων Διδάσκαλον λαβόντες, ἀγαγεῖν ὧδε σπεύσατε. Ἀπελθόντες τοίνυν καὶ εὑρόντες αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗ κατέμενε, λαβόντες πρὸς τὸν πέμψαντα αὐτοὺς ἤγαγον· ὁ δὲ μηδὲν πρὸς αὐτὸν εἰπών, τῇ εἱρκτῇ προστάττει τοῦτον ἐναπορρίψαι καὶ ἀσφαλῶς τηρεῖν· ὃ δὴ παραχρῆμα ἐς τέλος ἤγαγον· καὶ ἦν ἐν τῇ εἱρκτῇ ὁ μακάριος, οὐδὲ δι' ἣν αἰτίαν εἴη πεπονθὼς τοῦτο εἰδώς, ἀλλ' εὐχαρίστους ἦν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τῷ θεῷ προσφέρων φωνάς.

Ὡς δὲ δῆλον ἀνὰ τὴν κώμην πᾶσαν ἐγένετο τὸ πραχθέν, πάντες ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν πολλῇ, ἄνδρες τε ὁμοῦ καὶ γυναῖκες μετὰ τῶν παίδων, καὶ πολὺς ἦν ὁ θόρυβος περὶ αὐτοῦ, τὸν σφῶν αὐτῶν πατέρα καὶ διδάσκαλον ἐπὶ στόματος πάντων ἐχόντων· καὶ εἰ μὴ παρὰ τῶν ἐν τῇ κώμῃ προὐχόντων οἰκονομία τις ἐγεγόνει περὶ τὰ πράγματα, ἐπὶ μεῖζον ἂν προὐχώρησε τὸ κακόν· ἑτοίμως γὰρ ἅπαντες εἶχον λιθόλευστον τὸν ἡγεμόνα ποιῆσαι, καὶ φόνου πικροῦ παρανάλωμα· ἐγένετο δὲ ταῦτα μικρῷ πρόσθεν τῆς ἑορτῆς τῶν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν γενεθλίων· καὶ ἦν ἔτι κατ' αὐτὴν τὴν σεβασμίαν ἡμέραν ἐν τῇ εἱρκτῇ. Μὴ δυνάμενοι δ' ἄλλως οἱ κατὰ τὴν κώμην πρωτεύον-

τες ποιῆσαι, ἵνα μὴ τὸ κακὸν, ὡς ἔφημεν ἐπὶ μεῖζον ἀρθῇ, μόλις αὐτῷ συνεφώνησαν, τριακοσίους ἀργυροῦς ὑπὲρ τῶν φυγάδων καταβαλεῖν, καὶ τοῦτον τῆς εἱρκτῆς ἀπαλλάξαι· οὗ γενομένου, ἀπήλλακτο μέν, ᾐτεῖτο δὲ τὸν συμπεφωνημένον αὐτῷ περὶ τοῦ φροντιστηρίου μισθὸν παρ' αὐτῶν λαβεῖν, καὶ ὅπου περ ἂν βούλοιτο ἀπελθεῖν· οὗτοι δὲ πρὸς τὴν τοιαύτην αἴτησιν ἀπαναινόμενοι, διὰ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ τοὺς τριακοσίους καταβαλεῖν ἀργυροῦς, σκανδαλισθεὶς ὡς κατ' οὐδὲν ὑπαίτιος ὤν, εἰς Μεσολόγκιον ἐποιήσατο τὴν μετάβασιν, κἀκεῖ διατρίβων ἦν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν φοιτητῶν.

Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ὁ κατὰ τὴν Κρήτην ἤρξατο πόλεμος, καὶ πολλή τις ἦν κατὰ θάλατταν ἡ ταραχή, οἷα φιλεῖ κατὰ τοὺς τοιούτους πολέμους γίγνεσθαι, πολὺν δὲ καὶ οἱ τὰ παράλια οἰκοῦντες εἶχον τὸν φόβον· διὸ καὶ ὕποπτον πάνυ τὴν τῆς Αἰτωλίας παραλίαν εἶναι οἰηθείς, εἰς Καρπενήσιον διέγνωκεν ἀνελθεῖν, προτρεπόμενον ἔχων ἐπὶ τούτῳ αὐτὸν, καὶ Ἰάκωβόν τινα ἱερομόναχον, ἐκεῖθεν τὸ γένος ἕλκοντα, προεντυχόντα αὐτῷ ἐκεῖσέ ποτε γενομένῳ, καὶ παιδείας ἕνεκα ἐπὶ τὸ Ἀνατωλικὸν κατελθόντα, ὃν καὶ ἐπισκοπικῆς ἀξίας μετὰ ταῦτα τυχεῖν ὁ λόγος ἐδήλωσε μὲν καὶ πρότερον, δηλώσει δὲ καὶ προϊὼν ἀκριβέστερον.

Ἀνελθὼν οὖν, οὐ τῆς τυχούσης ἠξιώθη παρὰ τῶν τὴν κωμόπολιν ταύτην οἰκούντων εὐνοίας· ἦσαν γάρ, εἰ καὶ πρὸς πᾶσαν παιδείαν ἀνοικείως ἔχοντες, εὐλαβῶς μέντοι πρὸς τοὺς τοιούτους τῶν ἀνδρῶν διακείμενοι, καὶ λόγῳ τῷ παρ' αὐτῶν πειθόμενοι· οὓς οὕτως ἔχοντας ὁ θαυμάσιος οὗτος ἰδών, καὶ πεῖραν δοὺς καὶ λαβών, περὶ τοῦ σεβασμίου ναοῦ τοῦ ἐπ' ὀνόματι τῆς ζωαρχικῆς Τριάδος τοῦ ἑνὸς τῶν ὅλων θεοῦ τιμωμένου, πρὸ πάντων ἤρξατο ποιεῖσθαι τὴν διάσκεψιν· ἦν γὰρ ὁ ναὸς οὗτος ἐν μέσῃ τῇ κωμοπόλει οὐ μόνον ἐν μικρῷ τινι χωρίῳ περιγραφόμενος, ἀλλὰ καὶ σχήματος καὶ κάλλους οὐ-

δ' ὁπωσοῦν μετέχων ἱερῷ προσηκόντων ναῷ· εἶπεν ἄν τις τοῦτον ἰδὼν οὐδὲ οἰκίᾳ τινὶ τῶν ἰδιωτικῶν καὶ πάνυ ἀδόξων ἀνδρῶν ἐοικότα. Ἐν τούτῳ κατεβλήθη αὐτῷ ἅπασα ἡ φροντίς, ὥστε εἰς μεῖζον αὐτὸν μέγεθος ἐκτεῖναι κατά τε μῆκος καὶ πλάτος καὶ βάθος, καὶ περικαλλῆ τινα καὶ ὡραῖον αὐτὸν ἀποφῆναι, καὶ οἷον ἄλλον ἐπὶ γῆς οὐρανόν, παντοίοις ὡραϊσμένον καλοῖς, ὡς ἐκεῖνον τοῖς ἀστράσιν ἀποδεῖξαι. Καὶ ἤρξατο μὲν τοῦ ἔργου μάλα προθύμως, οὐκ εἰς τέλος δὲ ἤνεγκεν αὐτὸ τὸ προσῆκον, εἰ καὶ ὅμοιος ἦν οὐδὲν ἔχοντι τῶν πρὸς τὸν τούτου ἀπαρτισμόν· ἀλλ' ἡ πάντων προνοητικὴ τριὰς ὁ Θεός, ἡ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦσα, ῥᾳδίαν πάνυ τὴν πρὸς τὸ θεοφιλὲς τοῦτο ἔργον παρέσχεν αὐτῷ τὴν ἐγχείρισιν· καὶ τοῖς πρὸς θεωρίαν αὐτοῦ συνεχῶς παραγενομένοις τῶν φίλων, ὀργάνοις χρησάμενος, εἶχε πᾶν ὅσον ἦν ἱκανὸν εἰς ἀνάλωσιν τῆς τούτου οἰκοδομῆς. Καὶ πολλοῖς μὲν τοῖς πόνοις, πολλοῖς δὲ τοῖς ἱδρῶσι καθ' ἑκάστην περιρρεόμενος, ἀνίστησιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ μικροπρεποῦς ἐκείνου καὶ πάντῃ ταπεινοῦ σχήματος, εἰς ὃ νῦν παρὰ πάντων ὁρᾶται· καὶ ὡς ὁ πολὺς ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν ἐπήξατο, ἐκ πάνυ μικρᾶς ἐπὶ μεῖζον ἀρθεῖσαν, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο οὐχ ἧττον, ἢ διὰ τὸν ὀρθὸν τῆς πίστεως λόγον οὕτως ὀνομασθεῖσαν, οὕτω καὶ οὗτος τουτονὶ τὸν τῆς ἁγίας καὶ βασιλικωτάτης Τριάδος. Οὐ τοῦτον δὲ μόνον εἰς τέλος ἤγαγεν, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ οἴκους περὶ αὐτὸν ἐδείματο, καὶ φροντιστήριον εἰς καθηγητοῦ καὶ φοιτητῶν διατριβὴν ἐπιτηδείως ἔχειν. Ἔνθεν τοι καὶ πολλοὶ πανταχόθεν συνέρρεον αὐτῷ φοιτηταί, τινὲς μὲν καὶ τὰ πρὸς δαπάνην ἔχοντες, τινὲς δὲ καὶ ταύτης ὅλως στερούμενοι, εἰ καὶ πολλὴν περὶ τοὺς λόγους εἶχον τὴν ἔφεσιν· οὓς καὶ μετὰ προθυμίας πάσης δεχόμενος, καὶ προτροπαῖς καὶ ὑποθήκαις πρὸς αὐτοὺς χρώμενος, τῷ λογικῷ καὶ τὴν ψυχὴν μᾶλλον ἢ τὸ σῶμα στηρίζοντι ἄρτῳ

διέτρεφεν· οὓς δὲ καὶ ἐνδείᾳ τῶν ἀναγκαίων πιεζομένους ἑώρα, οὐ μόνον ἀμισθὶ τῶν μαθημάτων ἀπολαύειν παρεῖχεν, (οὐ γὰρ ἠνέσχετο λαβεῖν τι ποτὲ παρά τινος) ἀλλὰ καὶ τούτων αὐτὸς ἐγίνετο χορηγὸς, καὶ ἔτρεφέ τε σωματικῶς, καὶ τῆς ἄλλης πάσης ἠξίου ἐπιμελείας. Ἦσαν δὲ τηνικαῦτα αὐτῷ φοιτηταὶ τῶν ἄλλων πάντων ὑπερέχοντες, Γρηγόριος Μάνεσις ὁ ἐκ τοῦ Ἀνατωλικοῦ, περὶ οὗ καὶ ἀνωτέρω ἡμῖν εἴρηται, γνησιώτερός τε καὶ οἰκειότερος, καὶ μᾶλλον ὡς πνευματικὸς υἱὸς αὐτοῦ γνωριζόμενος· μεθ' ὃν Ἀναστάσιός τις, ποιμένος τινὸς ἐκ τῶν καλουμένων Βλάχων υἱός, οὐ Γρηγορίου μόνον τοῦ κατὰ χρόνον πρωτεύοντος, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἄλλων εὐφυέστερος, ὃν καὶ Παντοδύναμον ὁ καθηγητὴς ἐκάλει, διὰ τὸ πάντα ῥᾴδια εἶναι λέγειν αὐτῷ δοκεῖν· τούτου καὶ ἕτερός τις ἦν τῷ γένει μόνον, ἀλλ' οὐ καὶ τῇ εὐφυΐᾳ ἐφάμιλλος, Θεοφάνης τοὔνομα, ὅστις καὶ νῦν εἰσέτι τῷ βίῳ περίεστιν, ἀλλ' οὐκ ἦν ἐκ τῶν πρώτως αὐτῷ φοιτησάντων. Τῆς πρώτης δέ γε τάξεως ἦσαν μετὰ Γρηγορίου καὶ Ἀναστασίου, Σωφρόνιός τις Ἀκαρνὰν ἀπὸ χωρίου Δραγαμέστου καλουμένου, οὗ καὶ ἀνωτέρω που ἐμνημονεύσαμεν, βραχύ τι κατ' εὐφυΐαν τοῦ Ἀναστασίου ἐλαττούμενος· καὶ Δαμασκηνός τις Εὐνοῦχος, ὅστις καὶ Ἀθήνησιν ὕστερον ἐτελεύτησεν, ἔκ τινος χωρίου τῶν ἐν τῷ καλουμένῳ Βάλτῳ ὁρμώμενος Κάμινος λεγομένου· προέστη δὲ οὗτος ἐπὶ βραχὺ καὶ τῆς σεβασμίας μονῆς Τετάρνης· μετὰ τούτων δὲ καὶ Ἰωσήφ τις ἔκ τινος τῶν Αἰτωλικῶν χωρίων, τὸ γένος Ἀρβανιτάκης, ὕστερον δὲ Σκροῦμος περιᾳδόμενος, διὰ τὸ τῆς γνώμης δυσάρεστον ὑπό τινος τῶν εὐτραπέλων οὕτως ὀνομασθείς· ὅστις καὶ αὐτὸς ἔτι τῷ βίῳ περίεστι γηραιὸς πάνυ· καὶ πρὸς τούτοις Ἰάκωβος ὁ ὕστερον ἐπισκοπήσας, ὥς που καὶ ἅπαξ καὶ δὶς ἐν τοῖς ἄνω εἰρήκαμεν, φιλομαθὴς μὲν ὡς οὐδεὶς ἕτερος, ἀφυὴς δὲ πολλῷ τῷ μέτρῳ. Σὺν τούτοις δὲ καὶ ἑτέροις ἔτι πλείοσιν, οὓς περιττὸν ἡμῖν ἐνταυθοῖ καταλέγειν, καὶ Νικόλαος ἦν ὁ ἐκ

Βελισδονίου χωρίου τινὸς τῶν Ἀγράφων, ἐν προθύροις ἔτι στρεφόμενος τῆς τέχνης τῶν ἀσκληπιαδῶν, εἰ καὶ ὕστερον ἐπὶ τοσοῦτον κατ' αὐτὴν ἐθαυμάσθη. καὶ ἐπὶ μέγα ἤρθη τῆς φήμης, ὥστε καὶ βασιλικὸς ἀρχιατρὸς ἀνακηρυχθῆναι· ἦν δὲ κατὰ πάντα ὁ ἀνὴρ οὗτος εὐφυὴς καὶ ἀγχίνους εἴπερ τις καὶ ἄλλος· καὶ παρ' αὐτῷ μὲν τὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπαιδεύετο, παρά δέ τινι τῶν Ἀγαρηνῶν τὰ τῶν Ἀράβων, καὶ τὴν ἰατρικὴν μετήρχετο κατὰ δύναμιν· ηὐδοκίμει δὲ πρὸς οὓς ἂν ἀφίκοιτο ἐπὶ θεραπείᾳ· τούτῳ καὶ οἱ ἀνωτέρω πάντες οὓς ἔφημεν, ὁμιλοῦντες, εἴς τινα μετρίαν γνῶσιν καὶ πεῖραν ἧκον τῶν κατὰ τὴν ἰατρικήν, καὶ μάλιστά γε αὐτῶν ὁ Γρηγόριος, καὶ Ἰάκωβος, καὶ τούτων ἔτι μᾶλλον Ἰωσὴφ ὁ Σκροῦμος. Παιδείας δὲ τοσοῦτον Εὐγενίῳ φοιτῶντες μετέλαβον, ὅσον ἀπὸ τῆς γραμματικῆς καὶ μόνης γνωρίζεσθαι, ὅπῃ περ ἂν ἀπελθόντες τύχωσιν· εἶχον γὰρ καὶ ταύτης καὶ ποιητικῆς ἔτι τέχνης ἕξιν μετρίαν· περαιτέρω δὲ οὐκ ἠβουλήθησαν προελθεῖν, ὥστε καὶ λογικῆς πραγματείας ἅψασθαι, καὶ τῶν μετ' αὐτὴν καθεξῆς ἐπιστημῶν· ἀλλ' ἐφ' ἑτέρους καθηγητὰς ἐτρέποντο, τοῦ τῆς παιδείας αὐτοῖς καταβαλόντος σπέρματα ὀλιγωροῦντες, καὶ ἀεὶ σκανδάλου τούτῳ ἐγένοντο πρόξενοι. Ἀναστάσιος δέ, ὁ καὶ Παντοδύναμος παρ' αὐτοῦ δι' ἣν ἔφημεν αἰτίαν κληθείς, καὶ ἐν Καρπενησίῳ ἔτι ὤν, σχολεῖον ἰδίᾳ συνεστήσατο, καὶ ἔτι μᾶλλον λυπῆσαι θέλων αὐτόν, τοὺς περὶ αὐτὸν φοιτητὰς λόγοις πιθανοῖς ὑποκλέπτων πρὸς ἑαυτὸν συνεκάλει. Ταύτης τῆς μοίρας Ἰάκωβος ἐγένετο, καὶ Ἰωσήφ, καὶ Νικόλαος ὁ τὴν ἰατρικὴν ἀσκῶν· οἳ καὶ συνωμοσίαν (ὡς ἄν τις οὕτω φαίη), ποιήσαντες κατὰ τοῦ εὐεργέτου τὴν πτέρναν ἐκίνησαν, καὶ πολλῶν αἴτιοι σκανδάλων αὐτῷ ἐγένοντο, κατὰ τοῦ Γρηγορίου μᾶλλον τοῦ σὺν αὐτῷ μείναντος καὶ μηδέποτε ἀπ' αὐτοῦ χωρισθέντος, παντοίους δόλους συρράπτοντες· ἀλλὰ καὶ οὗτος οὐκ ἐπαύετο τοῖς αὐτοῖς τούτους ἀμείβεσθαι κατὰ δύναμιν, ὡς εἷς πρὸς πολλούς. Διὰ

ταῦτα τοίνυν καὶ τὸν συνωμότην αὐτῶν Ἰάκωβον προετρέψαντο τῆς ἐπισκοπικῆς ἐπιλαβέσθαι ἀρχῆς, καίτοι ἑτέρου ὄντος τοῦ ταύτην ἰθύνοντος καὶ παραιτησαμένου, ὡς ἂν δι' αὐτοῦ πᾶν ὅ, τι βούλοιντο κατὰ τοῦ καθηγητοῦ σκευωρεῖν, καὶ εἰς ἔργον ἄγειν ἐκ προχείρου δύναιντο· ὃ καὶ γέγονε συνδρομῇ τε τῇ παρ' αὐτῶν, καὶ ἑτέρων αὐτοῖς ὁμοφρόνων τῶν ἐκ τῆς κωμοπόλεως· εἶχόν τε τὸ βουλόμενον, καὶ τῷ μαθητῇ καὶ ἐπισκόπῳ τὸν καθηγητὴν ἐν πᾶσιν ὑποκύπτειν τοῖς παρ' αὐτοῦ καὶ λεγομένοις καὶ πραττομένοις ἠνάγκαζον· οἷς καὶ οὗτος χαριζόμενος, εἰ καὶ τῇ τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας ὑπεροχῇ τοῦ καθηγητοῦ μάλα διέφερεν, ἀλλ' οὐ καὶ τῆς πολιᾶς, καὶ τῆς ἄλλης ἧς εἶχεν ἀρετῆς ᾐδεῖτο, καὶ τῆς προτέρας πρὸς αὐτὸν σχέσεως, ὡς ἀνδραπόδῳ δὲ μᾶλλον χρῆσθαι διενοεῖτο, καὶ οὐδενὸς λόγου ἀξίῳ.

Ταῦτα ὁρῶν ὁ μακάριος οὗτος, καὶ μὴ φορητὰ εἶναι λογιζόμενος ὡς ἀταξίας γέμοντα καὶ ἀταξίας πολλῆς, καὶ μᾶλλον ὅτι ἐκ τῶν οἰκείων καὶ ἀφ' ἑστίας, ᾗ λέγεται, τὰ βέλη, δεῖν ἔγνω τῇ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας βοηθείᾳ καταφυγεῖν, καὶ σταυροπήγιον πατριαρχικὸν τὸν σεβάσμιον ἐκεῖνον ποιῆσαι ναόν· καὶ ἵνα τὸ πᾶν συνελὼν εἴπω, μικροῦ καὶ πεποίηκεν, εἰ μὴ παλινῳδίαν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ᾖσεν ἐπίσκοπος· οὗτος γὰρ πρῶτος πάντων μεταμεληθείς, συγγνώμην ᾔτει τῶν πρὸς αὐτὸν γενομένων· καὶ οὐ μόνον οὐκ ἀπέτυχε ταύτης, ἀλλὰ καὶ πολλῆς ἔκτοτε καὶ μέχρι παντὸς ἀπήλαυε παρ' αὐτοῦ τῆς φιλίας, καὶ μαθητοῦ μᾶλλον ἢ ἐπισκόπου τάξιν ἐδείκνυε πρὸς αὐτόν. Τοῦτον ὁ Ἰωσὴφ ἰδὼν οὕτως ἐκ μετανοίας διορθωθέντα, μετὰ σπουδῆς προσέρχεται τῷ καθηγητῇ, καὶ ἱκέτης αὐτοῦ γενόμενος, θεραπεύει πᾶν τὸ ἀπὸ τῆς ἀποστασίας γενόμενον αὐτῷ κακόν· καὶ χάριτας ἢν αὐτῷ ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν διὰ παντὸς τοῦ βίου ὁμολογῶν. Καὶ οὕτω μὲν οἱ δύο οὗτοι συμφοιτηταὶ μετὰ τοῦ καθηγητοῦ ἐποιήσαντο τὰς σπονδάς· ἡ δὲ

ἑτέρα τῆς τούτων τετράδος δυάς, Ἀναστάσιός τε φημὶ καὶ Νικόλαος ὁ γνωριζόμενος ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς, ὁ μὲν Ἀθήναζε πρῶτον ἀφίκετο παρὰ Ἰεζεκιὴλ τῷ Στεφάκῃ καλουμένῳ, καὶ ἡγουμένῳ μονῆς τινος τῶν ἐκεῖ, φοιτητῇ χρηματίσαντι Ἀγγέλου τοῦ Μπενιζέλου τοῦ πρώτου τῶν τοῦ Κορυδαλλέως ὁμιλητῶν, καὶ φήμην ἔχοντι κατὰ τὰς ἐπιστήμας πολλήν, λογικῆς παιδείας ἐφιέμενος, καὶ ἀραβικῶν ἔτι γραμμάτων καὶ ἰατρικῆς· καὶ ἦν ἐκεῖ διατρίβων οὐκ ἐπὶ χρόνον συχνόν· εἶτα εἰς Λάρισσαν ἀνακάμψας τῆς Θετταλίας, τῶν ἀραβικῶν αὖθις εἴχετο λόγων, καὶ τοῖς κατὰ τὴν ἰατρικὴν βιβλίοις μᾶλλον ἐσχόλαζεν· ὁ δὲ Παντοδύναμος Ἀναστάσιος πρῶτον μὲν εἰς Τούρναβον κώμην μεγίστην τῆς Θετταλίας παραγενόμενος, ἐσχολάρχει ἐπὶ χρόνους τινάς· μετέπειτα δὲ τὴν εὐθὺ τῆς Κωνσταντίνου ἐβάδισε, καὶ εἰς τὸ πατριαρχεῖον ἐλθών, καὶ Εὐγενίου μαθητὴς εἶναι λέγων, τὰ περὶ Εὐγενίου πρὸς τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν κληρικῶν ἐρωτώμενος ἐξειπεῖν, καὶ γράμματα παρ' αὐτοῦ αἰτούμενος συστατικά, ὡς οὐδὲν τούτων εἶχεν ἐμφανίζειν αὐτοῖς, οὐδὲ μιᾶς ἠξιοῦτο παρ' αὐτῶν τῆς ὑποδοχῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπεπέμπετο, καὶ ἐν ὑποψίᾳ παρὰ πᾶσιν ἦν, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ φίλα τὰ πρὸς τὸν καθηγητήν. Ὅθεν μὴ δυνάμενος ἄλλως ποιῆσαι, κακῶς ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἀπαλλάξας κατὰ τὰ τὴν ἐς Κωνσταντίνου ἐπιδημίαν, ἐπανακάμπτει πάλιν διὰ τῆς ἐς τὴν Ἑλλάδα φερούσης πρὸς τὸν καθηγητήν· καὶ ἱκέτης αὐτῷ προσπίπτει ἐλεεινός, τί μὲν οὐ λέγων, τί δὲ οὐ ποιῶν τῶν πρὸς οἶκτον ἑλκόντων τοῦτον τὸν ἑαυτοῦ· καὶ δὴ πειθόμενον εἶχε τοῖς παρ' αὐτοῦ λεγομένοις τὸν συμπαθῆ καθ' ὑπερβολήν, ὥστε καὶ δακρύων ἐμπλῆσαι τούτου τοὺς ὀφθαλμούς· ἐφίλει γὰρ αὐτὸν ὑπὲρ πάντας τοὺς φοιτητάς, οὐ δι' ἄλλο τι μᾶλλον, ἢ δι' ἣν εἶχεν εὐφυΐαν καὶ εὐγλωττίαν, ὁπηνίκα μετὰ τῶν ἄλλων καὶ οὗτος ἦν τούτου ἀκροατής, καὶ χρηστὰς εἶχεν ἐπ' αὐτῷ τὰς ἐλπίδας ὡς ὑπερέξει πάντων τοῦ χρόνου προϊόν-

τος κατὰ παιδείαν καὶ ἀρετήν· οὐκ εἰδὼς ὅλως, ὅτι ἐπὶ τοσοῦτον ἀναιδείας καὶ ἀνταρσίας προβήσεται τῆς πρὸς αὐτόν. Τούτων δὲ καὶ τῶν τοιούτων ἀναμνήσας αὐτόν, καὶ ἐλέγχοις τοῖς προσήκουσιν, οἷόν τισι παιωνίοις φαρμάκοις, τὴν αὐτοῦ γνώμην καταμαλάξας, οὐ μόνον συγγνώμης αὐτῷ μετέδωκεν, ἀλλὰ καὶ γράμμασιν ἐφοδιάζει τοῦτον συστατικοῖς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν αὖθις ἐπανελθεῖν, ὃ δὴ καὶ πεποίηκε· καὶ ἦν παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων ἀποδεχόμενος· ὥστε καὶ ἐπ' ἐκκλησίας παρὰ τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν λογίων ἐπιτραπῆναι συνεχῶς ὁμιλεῖν, καὶ ἦν ὑπὸ πάντων θαυμαζόμενος ἐπί τε εὐφυΐᾳ, καὶ ἐπὶ τῇ τῆς γλώττης ἣν εἶχεν ἐκ φύσεως μᾶλλον ἢ μαθήσεως, ὡς ἔφημεν, προφορᾷ· καὶ δὴ καὶ σχολαρχεῖν αὐτὸν ὁ πατριάρχης ἔταξε τοῦ πατριαρχείου ἐντός· καὶ οὐδεὶς ἐν τῷ τότε κατά τε γραμματικὴν καὶ ποιητικὴν παιδείαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνομίζετο τούτου κρείττων, ὡς καὶ πρὸς Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου τοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας σκευοφύλακος ὄντος ἐμαρτυρεῖτο, καίτοι οὐκ εἰωθότος οὐ μόνον τοὺς κατ' αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ ἄλλῃ παιδείᾳ διαφέροντας οὕτως εὐχερῶς θαυμάζειν καὶ ἐπαινεῖν. Καὶ οὕτω μὲν εὔδρομα ἦν αὐτῷ πάντα τὰ ἐς τὴν Κωνσταντίνου διατριβήν· μετά τινας δὲ χρόνους καὶ εἰς Ἀδριανούπολιν παρὰ τοῦ τῆς κατ' ἐκείνης ἐκκλησίας προέδρου Νεοφύτου μεταπεμφθείς, σχολῆς τε ἦν προστατεύων, καὶ ἐπ' ἐκκλησίας ὁμιλῶν. Ἀνῆλθε δὲ καὶ Νικόλαος ἀπὸ Λαρίσσης εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ πρῴην κατ' Εὐγενίου τούτῳ ὁμοφρονῶν, καὶ εὐδοκίμει ἐν τοῖς κατὰ τὴν ἰατρικήν. Διαβάντος τε μετὰ ταῦτα χρόνου συχνοῦ, τῇ τούτου προτροπῇ τε καὶ συνδρομῇ, τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξιώματι ὁ Ἀναστάσιος κοσμηθείς, τῆς Θεσσαλονικέων ἐκκλησίας χρηματίζει ποιμήν· ἀλλ' οὐκ ἔφθασεν ἐπὶ τούτου ἐλθεῖν, καὶ οἱ Θεσσαλονικεῖς ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ καθιστῶσι ποιμένα τὸν ἑαυτῶν, οὐ γὰρ μετὰ τῆς γνώμης ἐγένετο τοῦ κλήρου τῆς ἐκ-

κλησίας ταύτης παντός· ὁ δὲ ἐν Ἀδριανουπόλει τέλει τῆς αὐτοῦ ἐχρήσατο βιοτῆς· ἀλλὰ ταῦτα μὲν μετὰ πολὺν ἐγένετο χρόνον. Νικόλαος δὲ ὁ ἐπὶ μέγα φήμης τῆς κατὰ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ἀρθείς, ὀψέποτε καὶ αὐτὸς μεταμεληθεὶς ἐφ' οἷς πρὸς Εὐγένιον ἐπλημμέλησε τὸν καθηγητήν, συγγνώμης ἦλθε παρ' αὐτοῦ πολλάκις αἰτῶν, καὶ ταύτης τυχών, φιλίᾳ τῇ πρὸς αὐτὸν τοῦ λοιποῦ ἐδεσμεῖτο πολλῇ, καὶ δι' εὐλαβείας ὅτι πλείστης εἶχεν αὐτόν.

Ὁ δὲ πολλοὺς ἔτι ἐν Καρπενησίῳ διατρίψας χρόνους, ὡς γενέσθαι τούτους πλείω τῶν εἴκοσιν, ἠγαπᾶτο μὲν καὶ παρὰ τῶν χριστωνύμων καθ' ὑπερβολήν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἔξω τῆς καθ' ἡμᾶς πίστεως οὐχ ἧττον ἐθεραπεύετο, καὶ διὰ τιμῆς ἦν· συνεχῶς τε τοὺς πρὸς αὐτὸν φοιτῶντας ἐδίδασκε, καὶ ἐπ' ἐκκλησίας ὁμιλῶν δογματικοῖς τε καὶ ἠθικοῖς λόγοις, οὐ τοὺς τὴν κωμόπολιν μόνον ἐκείνην οἰκοῦντας, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἐκ τῶν πέριξ χωρίων ἐν αὐτῇ κατὰ διαφόρους χρείας συρρέοντας εἰς γνῶσιν ἐχειραγώγει πᾶσαν καὶ ἀρετήν. Ἐπὶ γῆρας δὲ βλέπων ἑαυτὸν ἀποκλίνοντα, καὶ τὰς συνεχεῖς τῶν πρὸς αὐτὸν ἁπανταχόθεν ἐρχομένων ὁμιλίας βαρυνόμενος, (ἐν μέσῃ γὰρ ἦν τῆς κωμοπόλεως ὅ τε ναὸς καὶ ἡ περὶ αὐτὸν οἰκία τῇ ἀγορᾷ) μεταβῆναι ταύτης ἐφ' ἑτέρου ἐζήτει καιρόν, ἡσυχίας ἧς ἀεὶ ἐτύγχανεν ἐφιέμενος, εἰ δυνατὸν ἦν ἐς κόρον κατατρυφῆσαι.

Καὶ δὴ ἐκ τῶν Ἀγράφων ἐκεῖσε κατὰ χρεῖαν ἐλθόντων τινὲς ἀπὸ χωρίου τινὸς Βρανιανὰ καλουμένου (τοῦτο δ' ἔστιν ἡ ἐμὴ δυστυχεστάτη πατρίς), ἐτύγχανον μὲν καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦτον εἰδότες, ἡνίκα μᾶλλον ἐν Τριβάτῳ μετὰ τῶν ἀσκητικῶν ἐκείνων ὧν κατ' ἀρχὰς ἔφημεν ἦν συμβιοτεύων ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ τηνικαῦτα οὐχ ἧττον διὰ μακροτέρας τῆς ὁμιλίας αὐτὸν ἐγίνωσκόν τε, καὶ πεῖραν μᾶλλον ἔλαβον τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς, καὶ οὕτω βαρυνόμενον τὴν ἐκεῖσε τοῦτον ἰδόντες ἀναστροφήν, ἀποπειρῶνται τῆς τούτου γνώμης, εἰ βούληται τὸ

Καρπενήσιον καταλιπεῖν, καὶ ἐπὶ τὸ διαληφθὲν μεταβῆναι χωρίον, καὶ πολλοῖς πρὸς τοῦτο τοῖς λόγοις αὐτὸν παρεκάλουν· ὁ δέ, εἰ καὶ ἵππος ἐς πεδίον ἦν τὸ τοῦ λόγου, τῆς ἡσυχίας ὡς ἔφθημεν εἰπόντες διαφερόντως ἐρῶν, ἀλλὰ καὶ δυσχερείας τινὰς τὰς ἐκ τοῦ τόπου τούτοις προὐβάλλετο, ἄλλα τε πολλὰ λέγων, καὶ δὴ καὶ πυνθανόμενος πόθεν αὐτῷ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν δυνατὸν ἂν εἴη κεκτῆσθαι τὰς πρὸς τὸ ζῆν ἀφορμας· οἱ δὲ πολλὰς αὐτῷ περὶ τούτων ἐποιοῦντο τὰς ὑποσχέσεις. Καίτοι πρὸς πάσας ἀνανεύων ἦν, τὸ εὐμετάβολον τῆς γνώμης τῶν ἀνθρώπων εἰδώς, κατένευσε μέντοι, καὶ τοῖς λόγοις εἶξε τοῖς παρ' αὐτῶν· οἱ δὲ περιχαρεῖς γενόμενοι, καὶ τὰ τῆς χρείας δι' ἣν εἰς Καρπενήσιον ἦλθον πληρώσαντες, ταῖς παρ' αὐτοῦ εὐχαῖς ἐφοδιασθέντες, ὑπέστρεψαν ἐν Βρανιανοῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἐγχωρίοις τὰ περὶ αὐτοῦ καταγγείλαντες, πολλῆς αὐτοῖς εὐφροσύνης ἐγένοντο πρόξενοι, τοιοῦτον ἄνδρα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος οἰκήτορα γενέσθαι παρ' ἐλπίδα μαθοῦσι· καὶ δὴ προθύμως εὐτρεπίζειν αὐτῷ τὰ πρὸς οἴκησιν ἤρξαντο, μονύδριόν τι ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Παρασκευῆς οὐ μακράν που τοῦ χωρίου κείμενον, ἐπιτηδείως ἔχον εὑρόντες, Γοῦβα τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα, ἣν καὶ ἀνήλιον αὐτὸς ἐπιθέτως ὠνόμασε διὰ τὸ παλίσκιον.

Καιροῦ τοιγαροῦν ἐπιτηδείου λαβόμενος, καταλείπει μὲν τὸ Καρπενήσιον, μεταβαίνει δὲ εἰς τὸ δηλωθὲν χωρίον, καὶ τῷ μονυδρίῳ ἐγκατοικίζεται· πολλῆς δὲ τῆς παρὰ τῶν ἐγχωρίων ἐκείνων ἀνδρῶν δεξιώσεως τυχών, καὶ οὐ παρὰ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ πάντων ἁπλῶς εἰπεῖν τῶν ἐν τοῖς Ἀγράφοις οἰκούντων· ὁρῶν δὲ τόν τε ναὸν ἀκαλλώπιστον ὄντα, καὶ τὰς περὶ αὐτὸν οἰκίας οὐκ ἐπιτηδείως ἐχούσας πρὸς οἴκησιν τὴν ἑαυτοῦ, πρώτην ταύτην ποιεῖται φροντίδα τοῦ πάντα μετασκευάσαι καὶ μετακοσμῆσαι ἐπὶ τὸ βέλτιον· ὃ καὶ πεποίηκεν ἐξ ἰδίων καὶ ταῦτα ἀναλωμάτων. Καὶ φοιτηταὶ πά-

λιν πάντοθεν πρὸς αὐτὸν συνέτρεχον· οἱ δὲ ἐγχώριοι πολλὴν αὐτῷ παρεῖχον τὴν αἰδῶ καὶ τιμήν, καὶ ᾗ δυνάμεως εἶχον τὰ παρ' ἑαυτῶν ἐχορήγουν· ἀλλ' οὐκ ἠδύνατο κατὰ μόνας ζῆν, ἢ μετὰ δύο καὶ τριῶν· πολλάκις γὰρ οἱ μετ' αὐτοῦ συνοικοῦντες καὶ τὸν δεκαδικὸν ὑπερηκόντιζον ἀριθμόν· οἱ δὲ κατὰ θεωρίαν μόνον καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενοι, πλῆθος ἦσαν οὐ ῥᾳδίως περιληπτὸν ἀριθμῷ· διὸ καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ ἦν καὶ ἠπόρει καθ' ἑαυτὸν τὴν ἐκεῖσε ποιούμενος οἴκησιν, εἰ μὴ ἐν σπάνει τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων γένοιτο. Καὶ δὴ βουλὴν βουλεύεται μάλα καλὴν καὶ ψυχωφελῆ, ἣν καὶ πρὸς πολλοὺς τῶν φίλων κοινώσας ἄνδρας ἀρετῇ καὶ φρονήσει κεκοσμημένους, εὗρεν αὐτοὺς συνδοκοῦντας· ἦν δὲ ἡ βουλή, δύο τῶν περὶ αὐτὸν ἱερομονάχων καὶ φοιτητῶν ἐς Κωνσταντινούπολιν πέμψαι μετὰ γραμμάτων πρὸς οὓς ἂν αὐτὸς δοκιμάσειε (πολλὴ γὰρ ἡ περὶ αὐτοῦ φήμη διέτρεχεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν βασιλεύουσαν), ὥστε διὰ τῆς συνδρομῆς καὶ τῆς βοηθείας τούτων ἱκανὴν ἐλεημοσύνην συναγαγεῖν· ὃ καὶ πεποίηκε· καὶ εἰς τὴν Κωνσταντίνου οἱ φοιτηταὶ ἀνελθόντες ὑπεδέχθησαν παρὰ τῶν πρὸς οὓς ἐπέμφθη τὰ γράμματα φιλοφρόνως καὶ ἱλαρῶς, καὶ συνδρομῆς πολλῆς ὡς εἰκὸς παρ' αὐτῶν τυχόντες, συνήγαγον ἀριθμόν τινα χρημάτων, τοὺς ἑπτακοσίους ὑπερβαίνοντα ἀργυροῦς· καὶ ταῦτα τῇ αὐτοῦ αὖθις συμβουλῇ ἀνδρί τινι τῶν ἐκ τοῦ ἔχοντος αὐτὸν χωρίου Παναγιώτῃ τοὔνομα παραδόντες, πλουτοῦντι μὲν ἱκανῶς, ἐπιστατοῦντι δὲ τῇ τῶν βασιλικῶν διανομῇ κρεῶν, ὡς ἂν ἔχοι τὸ παρ' αὐτῶν γενόμενον κέρδος κατ' ἔτος ἀποστέλλειν τῷ μονυδρίῳ, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ διάγοντας τὰ πρὸς χρείαν ἔχειν τῶν ἀναγκαίων, καὶ ὑπὲρ τῶν ἐλεούντων αὐτοὺς ἐν ταῖς ἱεραῖς εὔχεσθαι τελεταῖς, καὶ μνήμης τῆς πρὸς θεὸν ἀξιοῦν τὰ γεγραμμένα παρὰ τῶν ἀποσταλέντων ὀνόματα.

Τούτου γενομένου, κατῆλθον μὲν οἱ ῥηθέντες, τὰ προστεταγμένα αὐτοῖς πάντα πληρώσαντες· ἐπέμπετο δὲ καὶ ἡ ἐλεη-

μοσύνη κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ ταύτην ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντος· καὶ μετ' εἰρήνης διῆγον τὸν βίον αὐτός τε καὶ οἱ περὶ αὐτόν· ἀνήλισκε δὲ τὰ πεμπόμενα εἴς τε καὶ ἄλλας χρείας, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς σκεύη ἐκκλησιαστικά, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἐνδείᾳ πιεζομένους· τῶν δὲ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων ηὐπόρει μέχρι τινός, ἔκ τε τῆς παρὰ τῶν ἐγχωρίων γενομένης πρὸς αὐτὸν βοηθείας, καὶ ἐξ ὧν εἶχεν ἔτι ἀπὸ Καρπενησίου ἐλθών.

Φοιτηταὶ δὲ αὐτῷ ἐν Βρανιανοῖς ἐγένοντο, πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι τῶν ἐκ τῆς ἱερᾶς τάξεως, καὶ παῖδες ἐξ αυτοῦ τοῦ χωρίου καὶ τῶν πέριξ ἀριθμοῦ κρείττονες. Πρῶτος δὲ πάντων ἦν Δαμασκηνός τις ἱερομόναχος Αἰτωλός, Ἀγγελοκαστρίτης, εὐφυὴς ἱκανῶς καὶ φιλόπονος, ὄγδοον ἔτος σὺν αὐτῷ διατρίψας. Εἶτα Ἰωακείμ τις ἕτερος ἐκ τῶν περὶ Τρίκκην τῆς Θετταλίας χωρίων, ὅστις καὶ νῦν εἰσέτι τῷ βίῳ περίεστιν ἐν Ἰωαννίνοις διατρίβων· καὶ πλείονα μὲν πάντων διατρίψας σὺν αὐτῷ χρόνον, ἐλάττονα δὲ καρπωσάμενος τὴν ἐκ τῶν λόγων ὠφέλειαν, νοὸς ἀμβλύτητι. Σὺν τούτοις δὲ καὶ Ἀρσένιός τις, τῇ ἡλικίᾳ τούτων νεώτερος, οὐ πολὺ τοῦ προσεχῶς ῥηθέντος κατὰ νοὸς ἀμβλύτητα διαφέρων. Ἐν ἑνὶ δὲ καὶ τῷ αὐτῷ καιρῷ συνῆσαν ἅπαντες οὗτοι παιδευόμενοι παρ' αὐτοῦ βίβλους ποιητικάς. Γεράσιμός τις Ἀκαρνὰν ἀπὸ Δραγαμέστου, Σάββας ἀπὸ Τριβάτου, τῶν καὶ ἀνωτέρω ῥηθέντων χωρίων, Ἰωνᾶς, Ζαχαρίας, καὶ Καλλίνικός, ἐξ ἑνὸς πάντες χωρίου τῶν Ἀγράφων Καστανιὰ προσαγορευομένου· ὧν ὁ μὲν Καλλίνικος καὶ πατριάρχης μετὰ πολλοὺς χρόνους ὕστερον ἐχρημάτισε Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τῆς κατὰ Προῦσαν ἐκκλησίας μετενεχθείς, ἧς πρότερον εἶχε τὴν προεδρίαν, καὶ τῆς πατριαρχικῆς καθέδρας προέστη ἔτη ἑκκαίδεκα, κἀκεῖ τὸν βίον ἐξέλιπεν οὐ πρὸ πολλῶν ἐτῶν· ὁ δὲ Ζαχαρίας Βιζύης τῆς κατὰ Θρᾴκην ἐπίσκοπος κατέστη, καὶ νῦν ἔτι περίεστιν· ὁ δὲ Δαμασκηνὸς ἐν Καρπενησίῳ παρ' αὐτοῦ πεμφθείς, τοῦ δηλωθέντος τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος

ναοῦ τὴν ἐφημερίαν ἐνεπιστεύθη, καὶ παίδων ἐν αὐτῷ σχολὴν συνεστήσατο τῇ τούτου προτροπῇ καὶ δαπάνῃ· λοιμοῦ δὲ κατὰ τὰ ἐκεῖσε γενομένου χωρία πολλοῦ, ἀναχωρεῖ μὲν ἐκεῖθεν, ἔρχεται δὲ πρὸς τὴν καθηγητὴν αὖθις ἐν τοῖς Βρανιανοῖς, καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ λαβὼν εὐχὴν μετὰ γραμμάτων συστατικῶν, ἐς Κωνσταντινούπολιν ἀναβαίνει, παιδείας ἐφιέμενος ἐπιστημονικῆς· ὑποδεχθεὶς τοίνυν παρὰ τῶν τὰς ἐπιστήμας τῷ τότε διδασκόντων λίαν εὐνοϊκῶς, (οἵτινες Σπαντωνῆς ἦσαν καὶ Σεβαστός, οἱ Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου ἀκροαταί, καὶ μετ' αὐτὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ πρώην μὲν διερμηνευτοῦ γενομένου τῆς βασιλείας, μετέπειτα δὲ πρέσβεως πρὸς τὸν τῆς Γερμανίας καίσαρα Λεοπόλδον, εἶτα ἐξ ἀπορρήτων χρηματίσαντος, καὶ νῦν ἔτι ὄντος) συναναριθμεῖται τοῖς πρώτοις τῶν παρ' αὐτοῖς φοιτητῶν, καὶ γενόμενος τινῶν ἐπιστημῶν ἐγκρατής, ὑπὸ λοιμοῦ τὸν βίον αὐτόθι κατέστρεψεν.

Ὁ δὲ μακαριστὸς οὗτος Εὐγένιος ὑπὸ τοῦ πολλοῦ γήρατος καμφθείς, τριγέρων γὰρ ἦν, ὡς κἂν ταῖς πρὸς διαφόρους αἷς ἔπεμπεν ἐπιστολαῖς ἑαυτὸν ὑπέγραφε, καὶ τὰ Νεστόρια ὑπερβεβηκὼς ἔτη, πολὺν μὲν εἶχε τὸν πόθον τοὺς ὡς αὐτὸν φοιτῶντας διδάσκειν, μὴ δυνάμενος δέ, τοῦ προτρέπειν οὐκ ἐπαύετο τοὺς δυναμένους λόγων ἀντέχεσθαι, καὶ τούτους ὅση δύναμις μεταδιώκειν· οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ καὶ συνεχῶς ἐπιστέλλειν οὐκ ὤκνει πρὸς οὓς ἡ δύναμις ὑπηγόρευε, γραμμάτων παιδευτήρια συνιστᾶν, ἐλεημοσύνης οὐδὲ μιᾶς ἐλάττονα, ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν ἄλλων πρωτεύουσαν, τὴν διὰ λόγου καὶ ἐς λόγους γενομένην διὰ πολλῶν εἶναι πείθων αὐτούς. Ταύτῃ τοι καὶ τῆς ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει συστάσης παρὰ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου κυρίου Μανουήλου τοῦ ἀπὸ Καστορίας σχολῆς, εἰ καὶ πολλοί τινες ἦσαν οἱ συνεργοὶ καὶ ἄλλοι, καὶ πάντων μᾶλλον ὁ μακαριώτατος πατριάρχης Ἱεροσολύμων Νεκτάριος, οὗ καὶ πρόσθεν ἐμνήσθημεν, ἀλλ' οὐ μικρὸν καὶ οὗτος

συνεβάλλετο μέρος, συνεχῶς αὐτῷ ἐπιστέλλων, καὶ ἐγκωμίοις γεραίρων τοῦ ἐγχειρήματος, καὶ ἑτέρας ἔτι συστῆσαι προτρέπων αὐτόν· καὶ δὴ καὶ συνέστησεν ἑτέρας τῇ τούτου προτροπῇ δύο, μίαν μὲν ἐν Ἄρτῃ τῆς Ἀκαρνανίας, ἑτέραν δὲ ἐν τῷ Ἀνατωλικῷ τῆς Αἰτωλίας.

Γέγραφε γὰρ πρῶτον αὐτῷ περὶ τῆς κατὰ τὸ Ἀνατωλικὸν, καὶ ὑπέσχετο δοῦναι τὰ πρὸς τὴν τοῦ καθηγητοῦ διατροφὴν καὶ τῶν φοιτητῶν· ἀλλ' ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Βαρθολομαῖος ἐκεῖσε τότε παρών, διεκώλυσεν αὐτόν, ἀνάξιον ἡγησάμενος τὸ Ἀνατωλικὸν χωρίον ἀποδειχθῆναι τοιαύτης σχολῆς, τὴν τοῦ τόπου στενότητα προβαλλόμενος, καὶ ἐπὶ τὴν Ἄρταν μεταθέσθαι ταύτην πείθων αὐτόν, ὡς πόλιν οὖσαν μεγάλην, καὶ ἥ φησι περὶ τῆς Τροίας Ὅμηρος εὐρυάγυιαν· ποιεῖ τοῦτο ὁ τρισμακάριος ἐκεῖνος ἀνὴρ μάλα προθύμως, καὶ ἐγχειρίζει φέρων τῷ διαλειφθέντι Βαρθολομαίῳ τῷ Ἄρτης ἀργυροῦς τρισχιλίους. Καὶ τοιαύτην ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἡ κατὰ τὴν Ἄρταν σχολή, προκαταρκτικὸν αἴτιον ἔχουσα τὸν Εὐγένιον, εἰ καὶ ἀμελείᾳ τῶν ἐπιτροπευόντων αὐτῆς μικροῦ δεῖν εἰς τὸ μὴ ὂν ἐλθεῖν ἐκινδύνευε· νῦν δὲ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ φιλοθέων τινῶν καὶ φιλομούσων ἀνδρῶν, ἤρξατο κατά τι εὐδοκιμεῖν, καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον προκόπτειν.

Τούτων ἀκούσας Εὐγένιος περὶ τῆς κατὰ τὴν Ἄρταν σχολῆς, καὶ ὅτι πέρας οὐκ ἔλαβε τὰ τῆς τοῦ Ἀνατωλικοῦ, περὶ ἧς αὐτῷ πρότερον ἦν γεγραφώς, μικρόν τι πρὸς τὸν Βαρθολομαῖον σκανδαλισθείς, ὡς ὑπὸ φθόνου τυχὸν κινηθέντος καὶ κωλύσαντος τὴν κατὰ τὸ Ἀνατωλικὸν γενέσθαι, εἰ καὶ ἄλλως οὐ τὴν τυχοῦσαν αὐτῷ ἐνεποίει χαράν, τὸ τοιαύτην συστῆναι κατὰ τὴν Ἄρταν σχολήν, πλείονα τὴν ἐξ ἐκείνης ὠφέλειαν τοῖς Ἕλλησιν ἡγησάμενος διὰ τὴν τοῦ τόπου εὐρυχωρίαν, ὡς δυναμένων πλειόνων ἐκεῖσε συνδραμεῖν, καὶ τῶν ἀναγκαίων μᾶλλον εὐπορεῖν διὰ τὸ τῆς χώρας εὔκαρπον, καὶ δευτέροις

χρῆται περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως γράμμασι πρὸς τὸν τῆς ἐλεημοσύνης ἐκεῖνον ἐργάτην, δεινοπαθῶν μὲν ἐφ' οἷς ἀπέτυχε περὶ τοῦ Ἀνατωλικοῦ, χαίρων δὲ ἐφ' οἷς τοσαύτην ἐποίησε τὴν εὐεργεσίαν τοῖς Ἕλλησι διὰ τῆς κατὰ τὴν Ἄρταν σχολῆς.

Ὁ δὲ καὶ ὑπὲρ ταύτης ὑπισχνεῖται πεντακοσίους καταβαλεῖν ἀργυροῦς, καὶ πέμπει τούτους αὐτῷ διά τινος τῶν ἐκ τῶν Ἀγράφων ἀνδρὸς πιστοῦ, γράψας πρὸς αὐτόν, εἰ καὶ πλειόνων ἐν χρείᾳ γένηται μὴ κατοκνῆσαι δηλοῦν, καὶ μετὰ πάσης πεμφθήσονται τῆς προθυμίας. Ὁ δὲ προσλογισάμενος τούτους τοῖς παρ' αὐτοῦ τούτου πρότερον καταβληθεῖσι τριακοσίοις (αὐτὸς γὰρ ἦν πρῶτος ἐκ τῶν παρ' ἑαυτοῦ τὴν ἀρχὴν ποιησάμενος πρὸ χρόνων τινῶν), ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ὀκτακοσίους, ἱκανῶς ἔχειν ᾠήθη πρὸς τὴν σύστασιν τῆς τοιαύτης σχολῆς· καὶ δὴ καὶ συνέστησεν αὐτὴν μηδὲν ἐκεῖνον περαιτέρω τὸν ἄνδρα παρενοχλήσας· καὶ Γρηγόριον τὸν Μάνεσιν, πατριώτην ὄντα, καὶ πρῶτον ὡς ἔφημεν τῶν αὐτοῦ γεγονότα ὁμιλητῶν, τῆς κατὰ τὴν ἐνεγκαμένην αὐτὸν ἔταξε προστατεύειν σχολῆς, ὃς καὶ προέστη ταύτης ἐπὶ χρόνους συχνούς, καὶ φοιτηταὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν οὐκ ὀλίγοι αὐτόχθονές τε καὶ ὑπερόριοι· ἀλλ' οὐ δῆτα καὶ ἀνάλογον ἐγίνετο τῇ δαπάνῃ τὸ κέρδος, δι' αἰτίας πολλάς· ἀεὶ γὰρ τοῖς τοιούτοις ὁ βάσκανος ἐπιτίθεται δαίμων, παντοίᾳ μηχανῇ πειρώμενος ἀποσβέσαι τὸ τῆς γνώσεως φῶς· περὶ οὗ τὸν λόγον ἐνταῦθα μηκύνειν ἄκαιρον ἐμοὶ δοκεῖ παντελῶς.

Τοσοῦτον δὲ πάντας ἠγάπα τοὺς ἐκ τοῦ Ἀνατωλικοῦ, ὡς καὶ συχνὰς τούτοις ἔκ τε Καρπενησίου τὸ πρότερον, καὶ ἐκ τῶν Ἀγράφων τὸ δεύτερον, πέμπειν ἐπιστολάς, νῦν μὲν πρὸς ἦθος τούτους τυπῶν, νῦν δὲ πρὸς λόγους προτρέπων, ἔστι δὲ οὓς καὶ ἐλέγχων, καὶ ἑτέροις τὰ φιλικὰ προσλαλῶν, καί τινας ὡς εἴωθεν ἀστεϊσμοὺς ἐγκαταμιγνύων τοῖς λόγοις· βοηθείαις τε πρὸς αὐτοὺς ἐχρῆτο καὶ λόγοις ἅμα καὶ ἔργοις· ὡσαύτως

δὲ παρ' αὐτῶν ἐφιλοτιμεῖτό τε καὶ εὐλαβείας ἠξιοῦτο πολλῆς· μᾶλλον δὲ ὡς κοινὸς πάντων πατὴρ ἐλογίζετο μέχρι τῆς αὐτοῦ τελευτῆς· βουλομένοις δέ ποτε τούτοις καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν κοινῇ γνώμῃ πέμψαι τινας ἐπὶ βοηθείᾳ, τῶν κατ' ἔτος κατερχομένων ἡγεμόνων ἐπιφορτιζόντων αὐτοὺς καὶ τοῖς φόροις φόρους ἐπιτεθέντων ἀδίκους, κατὰ πολὺ καὶ οὗτος αὐτοῖς συνεισήνεγκε, γράμμασι τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐφοδιάσας πρὸς Παναγιώτην τὸν διερμηνευτήν, φιλίᾳ συνδεδεμένον ὄντα πολλῇ πρὸς αὐτόν, καὶ εὐλαβείας οὐ τῆς τυχούσης ἀξιοῦντα, καὶ γράμμασι πολλάκις προσαμειβόμενον· οἳ καὶ ἀνελθόντες, καὶ τὰ γράμματα αὐτῷ προσκομίσαντες, πολλῆς τῆς δεξιώσεως ἔτυχον παρ' αὐτοῦ, καὶ πᾶν ὅ,τι ἐβούλοντο δι' αὐτοῦ πληρώσαντες, κατῆλθον εἰς τὴν πατρίδα πολλὴν αὐτῇ τὴν ὄνησιν φέροντες· καὶ Εὐγενίῳ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ τὴν χάριν ταύτην ἀφωσιοῦντο, ἅτε δὴ τοσαύτης ἀξιουμένῳ καὶ παρὰ τῶν μέγα δυναμένων αἰδοῦς.

Οὕτως ἦν τοῖς καταπονουμένοις πᾶσι διὰ τῶν γραμμάτων ἁπανταχοῦ βοηθός· καὶ πᾶσι τοῖς ἐκ τῶν ἱερῶν καὶ σεβασμίων μονῶν ἐλεημοσύνης χάριν περιοδεύουσι, τοῖς τε ἐκ τοῦ Σιναίου ὄρους, καὶ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, τοῖς τε ἐκ τοῦ ἁγιωνύμου ὄρους τοῦ Ἄθωνος, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἐκ πασῶν τῶν κατὰ τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην ἐπ' αὐτῷ τούτῳ περιϊόντων, οὐ σμικρὰ συνεβάλετο, τὰ μὲν αὐτὸς παρ' ἑαυτοῦ, τὰ δὲ δι' ἄλλων διδούς.

Ἐξαιρέτως δὲ περὶ τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῆς ἐπονομαζομένης Τετάρνης, τῆς παρὰ τὸν Ἀχελῷον κειμένης ποταμόν, πολλὴν εἶχεν ἐκ πολλοῦ τὴν φροντίδα, καὶ τῆς ἀνακαινίσεως ταύτης (ἠρήμωτο γάρ, καὶ ἦν ἐπιμελείας ἀξιουμένη μηδὲ μιᾶς ἐπὶ ἔτη σχεδὸν τριάκοντα), αὐτὸς οὗτος ὑπῆρξεν αἴτιος, Ἰάκωβόν τινα ἱερομόναχον, ἐπ' ὀλίγον μὲν αὐτῷ μαθητεύσαντα, ἀσκητικῇ δὲ ἀγωγῇ ἑαυτὸν ἐκδόντα, καὶ πολλαῖς

κατακοσμούμενον ἀρεταῖς, ἔκ τινος τῶν περὶ τὴν Ἄρταν χωρίων ὁρμώμενον, καλουμένου Πέτα, ἐπὶ τὴν προστασίαν ταύτης προτρέψας, καίτοι γε μόλις πρὸς τοῦτο πεισθέντα, διὰ τὸν τῆς ἡσυχίας καὶ ἀπραξίας ὃν εἶχεν ἔρωτα, καὶ μοναδικὸν βίον βιοῦν ἑλόμενον· ἀλλ' ἵνα μὴ τῆς τούτου ὑπακοῆς ἐκπέσῃ, τὸ φορτίον τῆς προστασίας ταύτης δεξάμενον. Κἀκεῖνος μὲν ὡς προστάτης ἐγνωρίζετο τῆς μονῆς, οὗτος δὲ ἦν αὐτῷ πάντα ἐν πᾶσι γενόμενος διὰ τῶν ἐπιστολῶν πρὸς τοὺς δυναμένους τὴν παρ' αὐτῶν παρέχειν μετὰ θεὸν τῇ μονῇ βοήθειαν· καὶ οὕτω μὲν ἐποίει ἐφ' ὅσον ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐν τοῖς ζῶσιν ἐγνωρίζετο· μετέπειτα δὲ τῷ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον διαδόχῳ γενομένῳ τῆς προστασίας πλείονα συνεισήνεγκε τὴν σπουδήν Ἀνανίας οὗτος ἦν ὁ πᾶσι καὶ πανταχοῦ γνώριμος· δι' ὧν ὑπὲρ αὐτῆς ἐπεπράχει καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον, ἅτινα διὰ τὸ πᾶσιν εἶναι καταφανῆ, περιττὸν καταλέγειν· ὅστις καὶ εἰς ἀρχιεπισκοπικὴν ἀξίαν μετὰ ταῦτα ἀνήχθη τὴν τοῦ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου, καὶ οὐδ' οὕτω τῆς περὶ αὐτὴν ἀπελείπετο ἐπιμελείας· κἀν ταύτῃ τὸ ζῆν οὐ πρὸ πολλῶν ἐξεμέτρησε χρόνων. Ὅτι δὲ πλείονα τότε κατεβάλλετο τὴν σπουδήν, δηλοῖ καὶ τὰ παρ' ἡμῶν εἰς αὐτὸ τοῦτο γενόμενα ἰαμβεῖα μεθ' ἑνὸς ἡρωελεγείου, τὴν πολλὴν περὶ τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς αὐτοῦ φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν σαφῶς παριστάνοντα, ἔχοντα οὑτωσί·

Στίχοι ἰαμβικοὶ εἰς Εὐγένιον προτρεπόμενον Ἀνανίαν ἐπὶ τὴν τῆς μονῆς προστασίαν.

Μόχθων ἄνευθεν καὶ πόνων οὐδείς, τέκνον,
τῆς βασιλείας οὐρανῶν κλῆρον λάχεν·
καὶ γὰρ βιαστῶν ὡς βιαστὴ τυγχάνει,
πόνοις τε πολλοῖς καὶ κόποις θηρευτέα·
τί οὖν τὸ θαῦμα, καὐτὸς εἰ πολλοῖς πόνοις
ταύτης γενήσῃ τῆς μονῆς ἀρχηγέτης,
τῆς πάντα θείας καὶ περικαλλεστάτης,

καὶ ταῦτα μητρὸς τοῦ θεοῦ μου καὶ λόγου
περισκεπούσης τῷδε ταύτην τῷ τρόπῳ;
Τοίνυν γενοῦ μοι τάχος αὐτῆς προστάτης,
καὶ πάντα πάντως χρηστὸν ἕξει καὶ τέλος.

Εἰς Ἀνανίαν ἀποκρινόμενον Εὐγενίῳ ἐπὶ τῇ προτροπῇ.

Εἰ καὶ τὸ σὸν πρόσταγμα θεῖον ὡς πέλει,
διδασκάλων ἄριστε, δύσοιστον δ' ὅμως
ἐμοὶ δοκεῖ καὶ ἄχθος οἷόν τι μέγα
μονῆς γενέσθαι τηλικαύτης προστάτην·
τούτου χάριν δέδια μή τι καὶ πάθω,
κατωμαδὸν τοσοῦτον ἄρας φορτίον·
ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ προστάτιν καὶ κυρίαν
τὴν Παρθένον σὺ καθυπισχνῇ μοι, πάτερ,
ἔπος λέγειν ἄντικρυς οὐδὲν οὐκ ἔχω·
πάντως γεμὴν χρὴ καὶ σὲ συμπαρεστάναι
σύμβουλον ἀεὶ δεξιὸν τῶν πρακτέων.

Ἡρωελεγεῖοι ὡς ἀπὸ τοῦ Εὐγενίου.

Εὐγένιος παλάμῃσιν ἀριστοπόνοισιν ἑῇσιν
οὐ δύναται πονέειν σῶμ' ἀλαπαδινὸν ἔχων·
ἵκετο γὰρ δὴ γῆρας ἐπ' ἔσχατον ἄγχι θανάτου,
καὶ οἱ πάντα λύθη γυῖα, χερῶν τε τόνος·
μήσφ' ὅτε μέντοι τῷδε τῷ βίῳ θεὸς αὐτὸν ἐέργοι,
μήδεσιν οὐ λήξει πώποτ' ἀρηγέμεναι.

Οὐ περὶ τῶν ἱερῶν δὲ μόνον μονῶν πολλή τις ἦν αὐτῷ ἡ φροντίς, ἀλλὰ καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν· τὸν γὰρ ἐν τῷ Καρπενησίῳ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, οἰκοδομήσας ναόν, πολλῶν καὶ ἄλλων ἀπέδειξε τοῦτον ἀρχέτυπον, καὶ πολλοὺς εἶχε τοὺς μιμητάς, ἔν τε τῇ κωμοπόλει ταύτῃ, καὶ ἑτέροις τῶν πέριξ χωρίων· καὶ τοσαύτη μὲν ἦν αὐτῷ ἡ περὶ τῶν θείων καὶ ἱερῶν ναῶν

φροντίς· τὴν δὲ πρὸς τοὺς δεομένους ἐπικουρίαν τε καὶ χορηγίαν, ἣν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, φανερῶς τε καὶ ἀφανῶς ἐποιεῖτο, τίς ἂν ἱκανῶς εἰπεῖν δυνηθείη λόγος; ἐμοὶ δοκεῖν οὐδ' αὐτὸς ὁ ἐν λόγοις δεινότατος ἀξίως ταύτης παραστῆσαι δυνατὸς ἂν γένοιτο τὸ βραχύτατον· οὕτω γὰρ ἦν συμπαθής, οὕτω φιλόπτωχος, ὡς μηδὲν περὶ τῆς αὔριον εὐαγγελικῶς περὶ ἑαυτοῦ μεριμνᾷν· διὸ καὶ εἰς ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων μετὰ ταῦτα κατέστη πολλήν· ἀλλ' ἡ πάντων προνοητικὴ καὶ τῶν καλῶν ἀφθονοπάροχος τοῦ θεοῦ σοφία καὶ δύναμις, οὐδαμῶς αὐτόν τε καὶ τοὺς εἰς αὐτὸν ὁρῶντας τῶν δεομένων εἰς τέλος τῇ ἐνδείᾳ πιέζεσθαι κατελίμπανε· παρεῖχε δὲ πάντα ἀφθόνως αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ διαγωγὴν ἀνήκοντα, καὶ ἑτέροις οἷς οἶδε τρόποις. Τὰ γὰρ ἀνωτέρω λεχθέντα χρήματα, τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῶν εἰρημένων φιλοθέων ἐκείνων ἀνδρῶν ἐλεημοσύνης λόγῳ συλλεχθέντα καὶ οἰκονομηθέντα, φροῦδα παντάπασιν ἐγένοντο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρῶτον ταῦτα παραλαβόντος ἐν ταῖς χερσί, καὶ οὐδὲν τούτων τὸ μονύδριον ἐκ τῶν ἐκείνου διαδόχων ἀπείληφε· διὸ καὶ πολλάκις περὶ αὐτὸν ἐρευνήσας τοὺς τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν συνειδότας, καὶ μηδὲν δυνηθεὶς λαβεῖν, ἀφορισμὸν ὡς ἔθος τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίᾳ ποιησάμενος, καὶ παρά τινος τῶν ἐκ τοῦ χωρίου, δι' αὐτὸ τοῦτο σκληρόν τινα λόγον ἀκούσας, ἠχθέσθη μὲν οὐ μετρίως, ἠβουλήθη δὲ μετανάστης ἀπὸ τῆς Γούβης γενέσθαι, τῶν Καρπενησιωτῶν προσκαλουμένων αὐτόν. Καὶ αὖθις εἶχε τοῦτον τὸ Καρπενήσιον, καίτοι πολλοὺς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γούβῃ διατρίψαντα χρόνους· κατέλιπε δὲ ἐν ταύτῃ Σάββαν τινὰ ἱερομόναχον τῶν ἐκ τῆς αὐτοῦ συνοδίας, ἄνδρα ἑλληνικῶν μὲν μαθημάτων ἄπειρον, ἀρετῇ δὲ συζῶντα πολλῇ, ὃν καὶ ἡγιασμένον δι' αὐτὸ τοῦτο ἐκάλει· παρέλαβε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Ἰωακεὶμ ὃν ὁ λόγος ἀνωτέρω δεδήλωκε, σὺν αὐτῷ τε κἀμὲ τῆς τῶν ἐφήβων ἡλικίας τοτηνικαῦτα ἁπτόμενον.

Πολὺ δὲ τὸ διάφορον ἔχον ὁρῶν τῆς ἐν ᾗ πρότερον κατέλιπε τὸ Καρπενήσιον καταστάσεως, ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκορπίος εὕδει, τὴν παροιμίαν ταύτην ἐπὶ στόματος εἶχεν ἀεί· μόλις δὲ ἔτος ἓν καὶ μόνον ἐν αὐτῷ πληρώσας, τῶν κατ᾽ αὐτὸ θορύβων ἀπαναστῆναι πάλιν ἐσπούδαζεν· ἐξελθὼν δὲ τούτου, (εἰ καὶ τὴν ἀλήθειαν πρὸ παντὸς τιμᾷν ἄξιον) ἀκόντων τε πάντων καὶ ἀνθελκόντων, πλὴν ὀλίγων τινῶν, εἰς Ναύπακτον τὴν προκαθεζομένην πόλιν τῆς Αἰτωλίας, διὰ τῆς πατρίδος, τὸ Μέγα Δένδρον φημί, καταβαίνει, μηδένα τῶν ἐκ τῆς συνοδίας αὐτοῦ συνεπόμενον ἔχων, πλὴν ἐμοῦ· κἀκεῖθεν εἰς Μεσολόγκιον ἔρχεται, καὶ ἐξ αὐτοῦ πάλιν εἰς τὸ Ἀνατωλικόν. Διατρίψας δὲ ἐνταῦθα ἐφ᾽ ὅσον ἦν αὐτῷ ἀρεστόν, εἰς τὸ Δραγαμέστον διὰ τοῦ Ἀχελῴου καὶ τῆς ἐπέκεινα τούτου πορείας γίνεται· καὶ ὅλην ἐκεῖ προσμείνας τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην τεσσαρακοστὴν (ταύτης γὰρ ἦν ὁ καιρός), μετὰ τὸ πάσχα καὶ τὰς μετ᾽αὐτὸ ἑπομένας ἑορτάς, ἐπανακάμπτει αὖθις διαπόντιος εἰς τὴν Κατοχὴν διὰ τῶν παρ᾽ Οἰνιάδας τοῦ Ἀχελῴου ποταμοῦ ἐκβολῶν, κἀκεῖθεν αὖθις εἰς τὸ Ἀνατωλικόν· ταύτην δὲ τὴν περίοδον δι᾽ οὐδὲν ἕτερον ἐποιεῖτο, εἰμὴ τόπον ἡσυχίας ζητῶν εὑρεῖν, ἀλλ᾽ οὐδὲν ταύτης ἀπώνατο· πάντα γὰρ ἦν θορύβων μεστὰ καὶ πλήρη κακῶν.

Ἔνθεν τοι καὶ παντάπασι τῆς ἐπὶ τάδε οἰκήσεως ἀπογνούς, τὴν ἐς τὰ τῶν Ἀγράφων ὄρη φέρουσαν προκριτέαν πάντων εἶναι ἡγήσατο· καὶ ἅπτεται μὲν αὐτίκα ταύτης, ὅρον δὲ τίθησιν αὐτῇ τὸν πρὸς ὄν, τὴν σεβασμίαν τῆς Τετάρνης μονήν· ἐν ᾗ καὶ γενόμενος, ἀρρωστίᾳ περιπίπτει δεινῇ· ταύτης δὲ καὶ τῇ τῆς Θεομήτορος βοηθείᾳ ἀναρραΐσας, ἡ φήμη τῆς τούτου κατὰ τὴν Τετάρναν ἐλεύσεως προῆλθε καὶ μέχρι τῶν ἐν Βρανιανοῖς, οἳ καὶ τῆς τούτου στερήσεως εἰληφότες τὴν πεῖραν, πολλὴν εἶχον τὴν ἔφεσιν τοῦ καὶ πάλιν αὐτόν, ὡς καὶ πρότερον εἶχον, ἰδεῖν· διὸ καὶ μηδὲ μίαν ποιησάμενοι τὴν ἀνα-

βολήν, οἱ τηνικαῦτα τῶν ἄλλων προὔχοντες ἐν τῇ μονῇ κατῆλθον ζητοῦντες αὐτόν, μεθ' ὧν ἦν καὶ πατὴρ ὁ ἐμός, πένης μὲν ἄλλως καὶ χειρωνακτικῷ βίῳ ζῶν, πολλὴν δὲ ὅμως τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν τρέφων ἐν αὐτῷ· θεασάμενος δὲ τούτους οὕτως ἐξαίφνης ἐξελθόντας, ἡδονῇ καὶ θαύματι σύγκρατος ἦν· καὶ πόθεν οὕτως ἐν ταύτῃ τῇ ἱερᾷ μονῇ παρεγένοντο τούτους ἠρώτα, μὴ καὶ πρότερον μέχρι ταύτης εἰωθότας κατέρχεσθαι· σοῦ ἕνεκά φασι, νῦν μεθ' ὅτι πλείστης σπουδῆς ἐνταῦθα κατήλθομεν, ὡς ἐκ προσώπου πάντων τῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ κατοικούντων πεμφθέντες· διὸ καὶ ἀξιοῦμεν μηκέτι παριδεῖν ἡμᾶς τοσοῦτον χρόνον τὴν σὴν ὀρφανίαν φέροντας, ἀλλ' ἐπὶ τὸ σὸν μονύδριον ἀνελθεῖν, καὶ τοὺς ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου κατιδεῖν σε ἐφιεμένους παραμυθήσασθαι· τοῖς δέ γε διὰ λόγου ἢ ἔργου σοι προσκεκρουκόσιν, οἷα Χριστοῦ μιμητής, συγχώρησιν παρασχεῖν.

Τούτοις τε καὶ ἑτέροις πλείοσι λόγοις πρὸς ἀλλήλους καθομιλήσαντες, τὰ πρὸς τὴν ἄνοδον ἡμῖν εὐτρεπίζειν παρεκελεύετο, καὶ ἵνα τὸ πᾶν συνελὼν εἴπω, ἐπανήλθομεν ὅθεν ἐξήλθομεν. Τί δ' ἄν τις εἴποι περὶ τῆς τότε γενομένης παρὰ τῶν ἐγχωρίων χαρᾶς; οὐδὲ γὰρ λόγῳ ταύτην δύναμαι παραστῆσαι· ποθεινοτέρα δὲ καὶ αὐτῷ ἡ ἐν τῷ ἰδίῳ κελλίῳ οἴκησις τηνικαῦτα ἐδόκει, καὶ πασῶν ὧν τὴν πεῖραν ἔλαβε κρείττων. Καὶ ἀριθμὸν ἐτῶν ἱκανῶν αὐτόθι τὸ δεύτερον ἐλθὼν διήρκεσε μένων· ἀλλὰ καὶ αὖθις ἐκ τῶν αὐτῶν αἰτιῶν, ὧν καὶ πρότερον ἡμῖν εἴρηται κινηθείς, γήρᾳ τε πολλῷ βαρυνόμενος, καὶ ὑπό τινος Ἀρσενίου ἱερομονάχου τῶν αὐτοῦ ὄντος, ὡς ἔφημεν, φοιτητῶν, ἀπὸ Καρπενησίου ἐλθόντος, ἐρεθισθείς, καὶ ἑτέρων ἔτι πολλῶν (ἦν γὰρ τότε δι' ὑπερβολὴν γήρως καὶ τοῖς τυχοῦσι τῶν ὁμιλούντων αὐτῷ πειθόμενος), βουλεύεται καὶ τρίτον εἰς Καρπενήσιον ἀπελθεῖν· ὃ καὶ ποιήσας, αὐτίκα μετάμελος ἐγεγόνει· καὶ αὖθις τοῦτον ἡ Γοῦβα ὥς τινα σῖτον ὥριμον εἰς τὴν

ἀποθήκην δέχεται, οὐ διὰ τῆς αὐτῆς, ἀλλὰ δι' ἑτέρας ἐπανακάμψαντα, περίοδόν τινα τετελεκώς, ἣν καὶ λιτὴν κατάπτυστον συνεχῶς ἐφίλει κατονομάζειν· ἐν ᾗ καὶ γενόμενος πολλὴν ἐδόκει τὴν ἀπὸ ταύτης θεραπείαν ἔχειν· ἔστι γὰρ ἐς τὰ μάλιστα ὁ τόπος ὑγιεινὸς ἀπὸ τῆς τοῦ ἀέρος εὐκρασίας, καὶ πηγή τις ἐνταῦθα ἐκδίδωσι καθαροῦ καὶ ἡδίστου νάματος, Φοντάνα ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων καλουμένη, καὶ πολλὴν κεκτημένη τὴν φήμην· ἣν καὶ ἐπιγράμματος ἠξίωσεν ἐξότου πρῶτον ἐν αὐτῇ παρεγένετο, τοῦτον τὸν τρόπον ἔχοντος.

Ἵζεό μοι πάρα, ὦ ξένε, κἂν κεν ὁδοῖο παρέλκω,
πίε δὲ καὶ νάματος τοῦδε ἀκηρασίου.
Ἐλθὼν οὖν ὑπὸ τῆς δε κεράσου μοι ἀνάκεισο,
νίζε θοούς τε πόδας χρῶτα τέρην τε ἅπαν.
Φοντάνα κικλήσκουσί με νῦν ἐγχώριοι ἄνδρες
φωνῇ τῇ λατίνων, οὐκ Ἀχαΐδι, φίλε.

Ταῦτ' ἄρα καὶ περὶ μηδεμιᾶς ἔτι φροντίσας ἑτέρας ἀποδημίας, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τὸ λειπόμενον διαρκέσαι τοῦ βίου διεγνωκώς, εἰ καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦτο κατὰ νοῦν εἶχεν, ἀλλ' ἔκ τινων ὡς ἔφημεν περιστάσεων ἐνοχλούμενος, ἐποιεῖτο τὰς μεταβάσεις· ἐκ γὰρ πολλῶν ἐτῶν αὐτόθι ὁ τάφος αὐτῷ ἐσχεδίαστο, καὶ μονονοὺ τὸν βίον καθ' ἑκάστην τοῦτον ὁρῶν ἀπέλειπεν· ἐξότου γὰρ Θεόδωρον τὸν ἡμέτερον ἀδελφὸν, ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ ὄντα καὶ Γόρδιον παρ' αὐτοῦ πρῶτον ὀνομασθέντα, πικρῶς θανόντα ἐθρήνησεν, ὥστε θαυμάζειν τοὺς ὁρῶντας αὐτὸν, καὶ ἐν τῷ τοῦ ναοῦ νάρθηκι ταφῆναι ἐκέλευσεν, ἐκεῖσέ πη καὶ ὀπήν τινα ἐπέσκηψε γενέσθαι τὸν ἑαυτοῦ τάφον δεικνύουσαν, καὶ ἐπιτηδείως ἔχουσαν εἰς κηροῦ καὶ λύχνου καὶ φωταγωγοῦ ἔξαψιν· ὃ δὴ καὶ ἐγένετο ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι.

Πόθῳ δὲ τῷ πρὸς τὰ θεῖα πόθον προσθείς, καὶ τὸν βίον μελέτην θανάτου ποιούμενος, ὃ δὴ φιλοσοφίας ὅρος ἐστὶν ὁ ἀκρότατος, καὶ τὰ ἐνταῦθα οὐδενὸς ἄξια λογιζόμενος, ἐν τῇ

τῶν μελλόντων θεωρίᾳ ἦν ὅλος ἐκδεδομένος. Εἶχε δὲ καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ καλῶν ὥς τινα ἰδιαίτατα, τὸ ἐν ταῖς προσευχαῖς συνεχὲς καὶ ἐπίμονον· οὐκ ἀπελείπετο γὰρ ἀωρὶ τῶν νυκτῶν ἀπὸ τῆς κλίνης ἀνιστάμενος, ἐπὶ πολὺ τούτων μέρος τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖν μετὰ πολλῶν δακρύων καὶ στεναγμῶν· τὸ ἐν ταῖς τῆς ἐκκλησίας ἀκολουθίαις πρόθυμον, καὶ πρὸς τὴν ἀκρόασιν νουνεχές, ὥστε τοῖς κατά τι τῶν ἀναγινωσκόντων σφαλλομένοις, καὶ ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου πάλιν τὸν λόγον λέγειν καὶ διορθοῦσθαι πολλάκις ἐπιτιμᾷν· ἡνίκα δὲ καὶ ψάλλειν ἐβούλετο τούς τε τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων κανόνας, οὐκ ἄνευ δακρύων εἶδεν ἄν τις τούτου τοὺς ὀφθαλμούς, τοσαύτη γὰρ αὐτῷ ἐκ τῆς ψαλμῳδίας ἐγίνετο ἡ κατάνυξις· τοῦτ᾽ αὐτὸ δὲ καὶ ἄλλων ἔπασχε συνεχῶς ψαλλόντων ἀκούων· ἡ πρὸς τοὺς δεομένους μετάδοσις καὶ ἀνωτέρω μοι ἀποχρώντως δεδήλωται· τὸ γὰρ χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων, ἀποστολικῶς εἰπεῖν, ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐφιλοσόφησε, συχνοί τε πρὸς αὐτὸν ἐν θλίψεσι καταφεύγοντες τῆς παρ᾽ αὐτοῦ βοηθείας ἐτύγχανον· οὐκ ὀλίγων δὲ καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῶν παρ᾽ αὐτοῦ εὐεργεσιῶν τε καὶ χαρίτων πεπείραμαι, καὶ μᾶλλον τῆς πρὸς τοὺς λόγους συνδρομῆς τε καὶ προτροπῆς· καὶ ταῦτα ἐν γηραιᾷ πάνυ τῇ ἡλικίᾳ αὐτῷ ὁμιλήσας, καὶ ὅσα καὶ χεὶρ αὐτῷ γινόμενος πρὸς τὰς παρ᾽ αὐτοῦ συντασσομένας ἐπιστολάς.

Συγγράμματα δὲ αὐτοῦ ὀλίγα τινὰ καὶ κατά τινας καιροὺς πρὸς τοὺς αἰτήσαντας ἐκδεδομένα. Πρῶτον μὲν γὰρ πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ ἁγιωνύμου ὄρους τοῦ Ἄθωνος πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς ἁγίας προσκομιδῆς γράψαντας, καὶ ἀποριῶν λύσιν αἰτουμένους, ἀπόκρισιν ἐποιήσατο δι᾽ ἑλληνικῆς φράσεως ἐν λόγοις δυσίν, ὡς ἐν εἴδει ἐπιστολῶν· οἵτινες τοῖς ἐντυγχάνουσι τῇ κοινῇ παραδόσει μᾶλλον τοῦτον προσέχειν δοκοῦσιν, ἢ τοῖς λόγῳ ἀναντιρρήτῳ σαφῶς ἀποδεικνυμένοις· διὸ καὶ ἀποδοκι-

μαστέαν οἱ Ἀθωνῖται τὴν τούτου πρὸς αὐτοὺς γενομένην ἀπόκρισιν ἀπεφήναντο.

Δεύτερον δὲ καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν συνεγράψατο τοῦ καλὸν ἐν μονάζουσι λάμψαντος Διονυσίου τοῦ νέου τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ ὄρει ἀσκήσαντος, ὑπό τινων πρὸς τοῦτο παρακληθεὶς ἀδελφῶν καὶ συμπατριωτῶν τοῦ ἁγίου. Πρόσθες, εἰ βούλει, καὶ ἣν ἔφημεν ἀκολουθίαν Κυρίλλου, ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτι διατρίβων ἐν νεωτέρᾳ τῇ ἡλικίᾳ.

Τὰ δὲ λοιπὰ τούτου τῶν συγγραμμάτων εἰς ἐπιστολὰς ἀναφέρεται, τὰς μὲν καὶ ἑλληνιστί, τὰς δὲ καὶ χυδαϊστί, ἢ μιξοβαρβαριστί, ἵν' οὕτως εἴπω, γεγραμμένας ὑπὲρ ἀριθμὸν οὔσας· πολλὰς γὰρ καὶ πρὸς πολλὰ τῶν προσώπων ἰδιωτικῶν τε καὶ ἀξιωματικῶν ἀπέστελλεν· ὡς καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἐν βασιλεῦσι χριστιανικώτατον καὶ τῆς Μοσχοβίας αὐτοκράτορα συστατικάς ποτε πέμψας ἐπιστολάς, ἔτι δὲ καὶ πρὸς Νίκωνα τὸν τῶν ὑπερβορείων ἐκείνων μερῶν πατριάρχην· παρίημι λέγειν ὅσας πρὸς τοὺς κατὰ καιρὸν γενομένους ἐκλαμπροτάτους ἡγεμόνας τῆς τε Οὐγκροβλαχίας καὶ Μολδοβλαχίας, πρός τε τοὺς τέτταρας τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας πατριάρχας, καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς τῶν ἀρχιερέων· μάλιστα δὲ πρὸς Διονύσιον τὸν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, τὸν ὕστερον μὲν πολλάκις ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν ἀναχθέντα θρόνον, πρότερον δὲ Λαρίσσης ὄντα μητροπολίτην· πρὸς τοῦτον γὰρ καὶ πλείστας καὶ καλλίστας συνέταξεν ἐπιστολάς, διά τε τὸ ἐγγὺς τῆς αὐτοῦ ἐπαρχίας οἰκεῖν, καὶ διακομιστῶν ὁπότε βούλοιτο εὐπορεῖν, καὶ διὰ τὸ πολλὴν πρὸς αὐτὸν τὴν φιλίαν σώζειν καὶ τὴν εὐλάβειαν, ὥστε καὶ ἐπὶ Λάρισσαν ἐλθεῖν ποτε μετὰ πολλῆς τῆς παρακλήσεως αὐτὸν μεταπέμψασθαι, καὶ τήν τε Τρίκκην καὶ τὸν Τύρναβον μετ' αὐτοῦ περιοδεῦσαι, καὶ ὅπῃ περ ἂν αὐτῷ κρεῖττον δόξειε μεῖναι καὶ σὺν αὐτῷ εἶναι παρακαλεῖν.

Ἀλλ' οὗτος τὴν ὑπὲρ πάντα φίλην αὐτῷ ἡσυχίαν ἀσπα-

ζόμενος, τὴν ταχίστην ὑποστρέφειν ἐπὶ τὴν Γοῦβαν ἔσπευδε, πασῶν ταύτην προτιμοτέραν ἡγούμενος. Πολλοὶ δὲ καὶ ἕτεροι τῶν ἀρχιερέων ἐπὶ τὰς μητροπόλεις αὐτῶν πολλάκις αὐτὸν ἐκάλουν, πᾶσαν αὐτῷ θεραπείαν ὑπισχνύμενοι καὶ τιμήν· ἐξ ὧν καὶ ὁ προρρηθεὶς Βαρθολομαῖος ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, ἡνίκα τὸν Γρηγόριον ἦλθε ζητῶν παρ' αὐτοῦ προστάτην τῆς ἐν τῇ Ἄρτῃ σχολῆς πρὸ τοῦ γενέσθαι τὴν ἐν τῷ Ἀνατωλικῷ· πρὸς ὃ καὶ ἐπένευσεν, ἀλλ' οὐ πλείονα χρόνον ἔτους ἑνὸς τὴν ἐκεῖσε ποιῆσαι διατριβήν, εἶτα πρὸς αὐτὸν ἀνακάμψαι τούτου δεόμενον· εἵλετο γὰρ μᾶλλον παραρριπτεῖσθαι καὶ συγκακουχεῖσθαι τοῖς ἐν τοῖς δυσβάτοις καὶ ἀκάρποις ὄρεσι τῶν Ἀγράφων οἰκοῦσι, καὶ ἡσυχίας ἀπολαύειν διηνεκοῦς, ἢ κατὰ τὰς εὐρείας καὶ πολλαῖς περιρρεομένας τῶν πόλεων ἀφθονίαις ἐν πολλοῖς ἀνατρέφεσθαι τοῖς θορύβοις.

Ἦν δὲ ὁ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ χαρακτήρ, ἐν μὲν ταῖς κατὰ φράσιν συντεταγμέναις ἑλληνικήν, τῷ τοῦ Κορυδαλλέως προσεοικώς, εἰ καὶ μὴ πᾶσαν εἶχε τὴν ἐκείνου ἰσχύν· ἐν δὲ ταῖς κατὰ τὸ ἁπλοῦν καὶ ἰδιωτικὸν τρόπον, σοφῆς μελίττης ἀποστάζων γλυκύτητα· καὶ αὗται μᾶλλον ἐκείνων παρὰ πάντων σοφῶν τε καὶ ἰδιωτῶν ἐθαυμάζοντο, κάλλους ἕνεκα καὶ ἤθους κατασκευῆς· καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις ἐπιστολὴν τούτου εὑρών, ὁπωσδήποτε ἔχουσαν, μὴ μετὰ πολλῆς ἐγκολπώσασθαι τῆς προθυμίας καὶ ἡδονῆς. Καὶ οὕτω μὲν ἐγίνετο πανταχοῦ δι' αὐτῶν· πολλοὺς δὲ καὶ ἐκ πολλῶν ἠλευθέρου κακῶν ψυχικῶν ὁμοῦ καὶ σωματικῶν, καὶ τοῦτο ἦν αὐτῷ μᾶλλον τὸ σπουδαζόμενον μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς.

Ἐνταῦθα δὲ γενομένῳ τοῦ λογου, καὶ οἷον περὶ αὐτὸ τὸ τέλος εἰπεῖν, οὐκ ἄξιόν μοι δοκεῖ καὶ τὸν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι (φημὶ τῷ Μεγάλῳ Δένδρῳ) παρ' αὐτοῦ κτισθέντα ναὸν ἀμνημόνευτον παριδεῖν, καὶ μηδενὸς ἀξιῶσαι λόγου· πολλὴν γὰρ εἶχεν ἐκ πολλοῦ τρέφων ἐν ἑαυτῷ τὴν ἔφεσιν, ἶσον καὶ μεγέ-

θει καὶ σχήματι τῷ ἐν τῷ Καρπενησίῳ παρ' αὐτοῦ πρότερον οἰκοδομηθέντι, καὶ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα κτίσαι ναόν· ἦν δέ τις ἐκεῖσε βραχὺς πάνυ καὶ κάλλους ἀπηλλαγμένος παντός, ἐπ' ὀνόματι τιμώμενος τῶν τῆς θεομήτορος Εἰσοδίων· τοῦτον ἔγνωκεν ἀνακτίσαι, καὶ εἰς τὸ προρρηθὲν ἀναγαγεῖν καὶ σχῆμα καὶ μέγεθος, τὸ δὲ οὐκ ἄλλοτέ ποτε τοῦτο αὐτῷ ἐξεγένετο, καί τοι λίαν προθυμουμένῳ, εἰ μὴ περὶ αὐτὰς τὰς τοῦ βίου δυσμάς· καὶ δὴ βουλῆς αὐτῷ καὶ σκέψεως πρότερον γενομένης, καὶ τὸ ἔργον αὐτίκα ταύτῃ ἐπηκολούθει. Δοὺς τοίνυν ὅσον ἱκανὸν ἦν εἴς τε τὸν τῶν τοίχων, καὶ τὸν τῆς ὀροφῆς τούτου ἀπαρτισμόν, ἀνεκτίσθη μὲν ὁ ναός, οὐ μὴν δὲ καὶ κατὰ πάντα τῷ ἀρχετύπῳ παρεμφερής, ἀμελείᾳ τε ἅμα καὶ μοχθηρίᾳ τῇ τῶν ἐπιστατούντων· οὐδὲ γὰρ ἠδύνατο τῷ τόπῳ τὰς ὄψεις αὐτὸς οὗτος ἐπιβαλεῖν, καὶ ὡς ἦν αὐτῷ καταθύμιον κελεῦσαι γενέσθαι· πέρας μέντοι τὸ οἱονοῦν ἐδέξατο, καὶ ἥδετο τοῦτο μαθὼν καθ' ὑπερβολήν· εἶτα καὶ περὶ τῶν ἐντὸς ἤρξατο τὰ εἰκότα διανοεῖσθαι, κατὰ πάντα αὐτοῦ τὰ μέρη τοῦτον ὁλόκληρον ἀπεργάσασθαι σπεύδων, ἐφ' ᾧ καὶ Ἀνανίαν τὸν τῆς Τετάρνης προσκαλεσάμενος καθηγούμενον, ὡς ἐκ τοῦ ἰδίου προσώπου μετὰ τῶν ἀναλωμάτων ἐκεῖσε πέπομφε, τὰς μετὰ τῶν τεχνιτῶν συμβάσεις ποιήσασθαι. Τούτου δὲ κατὰ τὴν ἐκείνου κέλευσιν ἐπὶ τὸν ναὸν ἐλθόντος, οὐδὲν ἧττον ἐκεῖνοι τῇ ἑαυτῶν μοχθηρίᾳ χρησάμενοι, τὰ μὲν χρήματα κατηνάλωσαν, τὸ δὲ ἔργον ἀτελὲς ἀπέλιπον. Τελευτήσαντος δὲ τούτου, τελευτήσαντος δὲ καὶ τοῦ τῶν τεχνιτῶν ἐκείνων πρωτεύοντος, ἡμιτελὲς ἦν τὸ ἔργον καὶ παρεωραμένον μέχρι καὶ τῆς ἡμῶν ἐπὶ τὸ Ἀνατωλικὸν ἀφίξεως· ἔχοντες δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἡμεῖς παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν περὶ τοῦ ναοῦ τούτου παραγγελίαν, καί τινα βραχὺν χρημάτων ἀριθμόν, ὃν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἡμῖν καταλέλοιπεν, οὐ ταῦτα μόνον εἰς αὐτὸν ἀνηλώκαμεν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων τινά, καὶ πᾶν ὅ,τι χρειῶδες καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον

ἀναγκαιότερον ἦν, εἰς τέλος τὸ προσῆκον ἠγάγομεν, τῷ καθηγητῇ τε καὶ πνευματικῷ πατρὶ, καὶ πάντων τῶν καλῶν ἡμῖν μετὰ θεὸν χορηγῷ χαριζόμενοι.

Τὸ δέ γε εἰς θεοσέβειαν ἧκον αὐτοῦ καὶ δογμάτων ἀκρίβειαν, ἴσασι πάντως οἱ μετ' αὐτοῦ τὰς ἐντεύξεις ποιούμενοι, καὶ τῆς τούτου διδασκαλίας συνεχῶς κατακούοντες, ὡς οὐδὲ μιᾶς λύμης μέτοχος ἦν, τῶν τε εἴτε λατινικῶν, εἴτε καὶ λουθηρανικῶν, εἴτ' οὖν καλουϊνικῶν φαίης αἱρέσεων, ἀλλὰ καὶ τούτων κἀκείνων ἄσπονδος ἐχθρὸς ἦν, καὶ ἐκ μιᾶς παρῃτεῖτο πάντας, ὡς καί τινος αὐτῷ τῶν φίλων ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως γράψαντος, ὅτι τινὲς τῶν ἀπὸ τῆς τοῦ ἐκ Βερροίας Κυρίλλου φατρίας καλουῖνον τοῦτον ἐπιφημίζουσιν, αὐτὸς ἀντέγραψεν, οὐκ οἶδ' ὅ,τι καὶ βούλεται τοῦτο σημαίνειν τοὔνομα· ἆρα τῶν χερσαίων τι ζώων ἐστίν, ἢ τῶν πτηνῶν, ἢ τῶν νηκτῶν, ἐδώδιμον ἢ οὐκ ἐδώδιμον; καὶ ὅσα τούτων ἐφάμιλλα. Πρὸς δὲ θεολογίαν, εἰ καὶ ἀγύμναστος ἦν, τὴν νεωτέραν ταύτην φημὶ καὶ σχολαστικὴν καλουμένην, πρός μέντοι γε τὴν τῶν θείων πατέρων ἀραρότως εἶχε μάλα καὶ ἐντελῶς, καὶ πολὺς ἦν ταῖς τούτων βίβλοις προσκείμενος, καὶ πᾶν ὅ,τι καὶ λέγειν καὶ γράφειν βούλοιτο, οὐκ ἄλλοθέν ποθεν, εἰ μὴ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανεν, οὐδὲν οὔτε μεταποιῶν, οὔτε παρεξηγούμενος, ἀλλὰ τῇ τε ἱερᾷ καὶ θείᾳ Γραφῇ, καὶ τοῖς ταύτης ἐξηγηταῖς καὶ ἁγίοις πατράσι κατ' ἴχνος ἑπόμενος.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ Κορυδαλλέως ἧς εἶχε γνώμης, πολλάκις ἀκηκοὼς ἔτυχον τούτου λέγοντος, ὅτι οὐκ ὀρθοποδῶν ἦν ὅλως πρὸς τὴν ἀλήθειαν· εἰ γὰρ καὶ μὴ ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις ἀλλὰ γοῦν θατέρᾳ τούτων ἐχώλευε· τοσοῦτον μόνον τὸ παρ' αὐτοῦ λεγόμενον ἦν, ἀλλ' οὐκ οἶδα πρὸς ὅ,τι μᾶλλον ὁ λόγος αὐτῷ ἐφέρετο· ὡς δὲ εἰκάσαι μόνον ἐστὶν ἐκ μιᾶς ἧς πρὸς αὐτὸν πέπομφεν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολῆς, ἐν ᾗ τὴν μετουσίωσιν θεοστυγῆ λέγειν οὐκ ἀναδύεται, εἴτε τὴν λέξιν αὐ-

τὴν καθ' ἑαυτὴν οὕτω καλῶν, εἴτε καὶ τὸ ὑπ' αὐτῆς σημαινόμενον, ἀμφοτέρως οὐ πόρρω ἀσεβείας καθέστηκεν. Ἐν ἑτέραις δὲ τῶν καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς ἄλλους ἑτέρους ἐπιστολῶν, πολλῶν καὶ διαφόρων οὐσῶν, οὐδὲν τοιοῦτον εὑρίσκεται· ἀλλ' οὐδ' ἐν ἑτέροις ὅσα ἡμεῖς ἴσμεν τῶν αὐτοῦ ξυγγραμμάτων, εἰ μή τις εἴποι τὰ τὴν ἀριστοτελικὴν ἀναπτύσσοντα ἔννοιαν· ἀλλὰ περὶ τούτων λόγος οὐδείς, οὐ γὰρ θεολογεῖν αὐτῷ πρόσκειται δι' ἐκείνων, ἀλλὰ φιλοσοφεῖν.

Ἐγὼ δὲ καὶ προορατικοῦ τοῦτον ἰσχυρισαίμην ἂν μετέχειν χαρίσματος· πρὸ γὰρ χρόνων πολλῶν συνεχῶς καὶ πρὸς ἡμᾶς μὲν τοὺς αὐτῷ συνόντας, ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς ἑτέρους τῶν φίλων πολλοὺς οὐκ ἐπαύετο λέγειν, μάλιστα δὲ τῷ πρῴην ἀρχιεπισκόπῳ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Ἰωσὴφ τῷ Κοσκολᾷ κατ' ἰδίαν διαλεγόμενος, ὡς γενήσεταί τις μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν μεγίστη μεταβολή· ἥτις καὶ γέγονεν οὐκ εἰς μακρὰν ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, ἀλλ' εὐθὺς μετ' αὐτήν. Ὅ τε γὰρ καῖσαρ τῆς Γερμανίας, τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ πρότερον διαλυσάντων τὰς πρὸς αὐτὸν σπονδάς, καὶ μάχης πρὸς αὐτοὺς ἀκηρύκτου κινηθείσης, πολλῶν τε ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν διαφθαρέντων, τὴν νικῶσαν δὲ ἀεὶ τοῦ καίσαρος ἔχοντος, πολλῶν ἐγένετο κύριος τῶν κατὰ Παννονίαν χωρῶν τε καὶ πόλεων, τόν τε Ἴστρον διαβὰς μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς καλουμένης Βελιγράδης ἀφίκετο, καὶ ταύτην μετά τινων ἑτέρων τῶν παρ' αὐτῷ τῷ ποταμῷ κειμένων ἑαυτῷ παρεστήσατο· εἰ καὶ μετ' οὐ πολὺ ταύτης καὶ μόνης τῶν ἐπὶ τάδε τοῦ ποταμοῦ, οἱ τῆς ἐναντίας μοίρας ἴσχυσαν περιγενέσθαι· τῆς δὲ λοιπῆς Παννονίας ἁπάσης ὁ καῖσαρ εἴληφε τὴν ἡγεμονίαν, καὶ μέχρι τοῦδε ὑπ' αὐτὸν οὖσα διατελεῖ· καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὰ ἄνω μέρη ἐγένοντο καὶ προσάρκτια. Ἐκ δὲ τῶν ἑσπερίων τοῦ στόλου τῶν Ἐνετῶν μετὰ πολλῆς τῆς παρασκευῆς ἐξελθόντος, ἥ τε Λευκὰς νῆσος μετὰ τῆς Νικοπόλεως ὑπ' αὐτοὺς παραχρῆμα γίνεται, καὶ μετ' αὐτὴν ἡ περιφανὴς

ἅπασα Πελοπόννησος, μεθ' ἧς καὶ Ναύπακτος ἡ προκαθεζομένη καθάπερ εἴρηται τῶν Αἰτωλικῶν, καὶ τὸ ταύτης ἐγγὺς κείμενον φρούριον, τὸ πάλαι Ῥίον καλούμενον, μετὰ τούτων δὲ καὶ ἡ πρὸ τῆς Ἀττικῆς νῆσος Αἴγινα, καὶ ἡ Ἀττικὴ αὕτη· καὶ μέχρι τῆς κατ' Εὔριπον Εὐβοίας ὁ στόλος μετὰ πολλῆς ἀφίκετο τῆς δυνάμεως· ἀλλὰ ταύτης, οὕτω τῇ θείᾳ προνοίᾳ δόξαν, ἀποτετυχηκώς, ὑποτελῆ μετὰ βραχύν τινα χρόνον Χίον τὴν νῆσον ποιεῖται τῇ τῶν Ἑνετῶν ἀριστοκρατίᾳ, εἰ καὶ μετὰ μῆνας ἓξ οἱ ἐκ τῆς Ἄγαρ ταύτην αὖθις ἀνέλαβον.

Τούτων δὲ οὕτω γενομένων, καὶ τῶν πολέμων ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν ἔτι καθάπερ τινῶν θαλαττίων κυμάτων κορυφουμένων, τίς ἂν ἀξίως ἐκτραγῳδήσειε τὰς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα γενομένας τότε λεηλασίας τε καὶ αἰχμαλωσίας, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ ἐγγυτέρω τῆς θαλάττης ὄντα χωρία, τῶν ληστῶν πάντα κατειληφότων καὶ ἐκδρομὰς συνεχεῖς ἐπὶ τὰ ἀπωτέρω τούτων ποιουμένων, καὶ Μυσῶν ὃ λέγεται λείαν ταῦτα ἀποτελούντων; ἡ τῶν Ἀγράφων πᾶσα περιοχὴ τοῦτ' αὐτὸ μικροῦ δεῖν ἐγίνετο ἄγραφος, ὡς μηδενὸς λόγου ἀξία καὶ γραφῆς οὖσα· καὶ νῦν εἰσέτι μετὰ τὴν τῶν ὅπλων καταβολήν, καὶ τὰς σπονδὰς τῶν κρατούντων, ὑπὸ τοῦ οὐραίου ἔτι κινουμένου συγκινεῖται, καὶ πρὸς πανωλεθρίαν κινδυνεύει χωρῆσαι· τοῦτ' αὐτὸ δὲ καὶ τὸ Καρπενήσιον πέπονθε μετὰ τῶν περὶ αὐτὸ χωρίων, εἰ καὶ μετριώτερον ἐν αὐτοῖς τοῖς χωρίοις γέγονε τὸ κακόν, ἐξότου Λιβέριος ὁ ἐκ Λακεδαιμονίας μετὰ δυνάμεως κατελθὼν ἐκ βασιλικῶν προσταγμάτων, καὶ τὰς τῶν ληστῶν ἐφόδους ἀναχαιτίζων, μικράν τινα τούτοις ἀναψυχὴν περιεποιήσατο. Τοιαύτη τις ἦν ἡ ἐν τοῖς τῇδε τόποις ὠδίνουσα μὲν τὸ τηνικαῦτα, παρ' αὐτοῦ δὲ προγνωσθεῖσα γενέσθαι μεταβολή· καὶ οὕτω συνεχῶς ἐλέγετο πρὸ πολλῶν ἐτῶν παρ' αὐτοῦ, εἰ καὶ μὴ πάντα διακριδὸν καὶ κατὰ μοῖραν τὰ συμβησόμενα ἀλλὰ συγκεχυμένως καὶ ἀορίστως· ἐλέγετο δ' οὖν

ὅμως, καὶ τὸ πέρας ἡμεῖς τούτων ἐθεασάμεθα, καὶ πεῖραν ἱκανὴν τῶν ἀπὸ ταύτης κακῶν ἐλάβομεν, καὶ οὐδὲ μέχρι τοῦ νῦν ἀπηλλαγμένοι πάντῃ τούτων ἐσμέν, εἰ καὶ συμβάσεις ἐγένοντο, καὶ πανταχοῦ τὰ τῆς εἰρήνης ἀνεκηρύχθη. Μετὰ τῶν ἄλλων πάντων κακῶν, καὶ οἱ μοναχοὶ φόρου κατέστησαν ἔκτοτε τῇ τυραννίδι ὑποτελεῖς, ὅπερ οὔτ' ἐγένετο πώποτε, οὔτε παρ' ἡμῶν, οὔτε παρ' ἄλλων ἤκουσται γενέσθαι, ὥστε καὶ ἐπὶ πολλοὺς διαρκέσαι χρόνους, οἷά που γέγονε τόγε νῦν ἔχον.

Καὶ τοιοῦτος μὲν ὡς ἐν βραχυτάτοις κατά τε πρᾶξιν καὶ θεωρίαν, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς ψυχικὰς ἀρετὰς ἐτύγχανεν ὢν ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀνήρ. Κατὰ δὲ τὴν ἰδέαν τοῦ σώματος (ἵνα μὴ καὶ τούτου παντάπασιν ἀμνημονήσωμεν), τὴν ἡλικίαν μέτριος ἦν, καὶ οὔτε λίαν παχὺς, οὔτε λίαν ἰσχνὸς, ἀλλὰ τῆς μεταξὺ τούτων οὔσης μετέχων κράσεως, τὸ σῶμα πᾶν εὐσθενής, καὶ βραχύ τι προσκεκυφός· κεφαλὴν ἔχων μεγάλην, τοὺς ὀφθαλμοὺς γλαυκούς, τὰς ὀφρῦς δασείας, τὴν ῥῖνα μικρόν τι πρὸς τὸ σιμὸν ἀποκλίνουσαν ὑποφαίνων· ὦτα τῇ κεφαλῇ ἀναλόγως ἔχοντα· τὰς παρειὰς σὺν τῷ λευκῷ καὶ τὸ ἐρύθρὸν ἐπιπολάζον ἐχούσας, χείλη παχύτερα, πώγωνι τὰς σιαγόνας πυκαζόμενος, τῷ τοῦ Θεολόγου, ἢ τῷ τοῦ Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου μᾶλλον ἐμφερῶς ἔχοντι· τινὲς δὲ αὐτὸν κατὰ πάντα ὅμοιον ἔλεγον εἶναι τὸν τοῦ σώματος τύπον Νεκταρίῳ τῷ τῶν Ἱεροσολύμων μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ, τοῦτον κἀκεῖνον αὐταῖς ὄψεσιν ἰδεῖν καταξιωθέντες, καὶ ἀμφοτέρων ἐν πείρᾳ τῆς ὁμιλίας γενόμενοι.

Μικρὸν δὲ πάνυ νοσήσας, καὶ πυρετῷ μόνον ἑνὶ ληφθείς, καταλύει τὸν βίον ἐν αὐτῷ τῷ τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς μονυδρίῳ τῷ ἐν Βρανιανοῖς, ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ δευτέρῳ, αὐγούστου μηνὸς πέμπτην ἡμέραν ἄγοντος καθ' ὥραν πρώτην ἢ δευτέραν τῆς μετ' αὐτὴν νυκτός, καθ' ἣν τῆς τοῦ κυρίου καὶ

θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φαιδροτάτης Μεταμορφώσεως τὴν πανήγυριν ἄγομεν, καὶ θάπτεται κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐντίμως τε καὶ λαμπρῶς παρ' ἡμῶν τε καὶ ἑτέρων τῶν τότε παρευρεθέντων αὐτοῦ φοιτητῶν, ἐν τῷ πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ὡς ἔφημεν, παρ' αὐτοῦ σχεδιασθέντι μνημείῳ, καὶ εἰς τὴν ἀγήρω ζωὴν μετατίθεται, λαμπρῶς τῷ λαμπρῷ καὶ θείῳ φωτὶ παριστάμενος· ᾧ δόξα πρέπει καὶ τιμὴ καὶ προσκύνησις ἐπ' ἀϊδίους αἰῶνας, ἀμήν.

Ἔστι δὲ καὶ ἐπιτάφιον αὐτῷ παρ' ἡμῶν πεποιημένον τόδε·

Ἐνθάδε Εὐγενίοιο μεγακλέος ἀνέρος ἐσθλοῦ
κεῖται ἐπ' εὐσεβίῃ σῶμα μέγ' εὐγενέος.

Γέγραπταί μοι ὁ βίος οὗτος κατὰ τὸ αψγ'. ἀπὸ Χριστοῦ, ἰουνίου λ'. ἐν τῷ Ἀνατωλικῷ τῆς Αἰτωλίας.

Μεταγέγραπται δὲ καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου Σωτηρίου κατὰ τὸ αψνη'. ποσειδεῶνος ζ'. ἐν τῇ Γούβῃ τῶν Βρανιανῶν.

E.

Δημητρίου Προκοπίου, ἐπιτετμημένη ἐπαρίθμησις τῶν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα λογίων Γραικῶν, καὶ περί τινων ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἀνθούντων.

Ὁ Ἱερεμίας πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς ὃν ἔγραψαν οἱ ἐν Τιβίγγῃ διδάσκαλοι, καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς μετὰ διακρίσεως, καὶ εὐσεβείας πολλῆς.

Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς, οὗτος ἤκμαζεν ἐπὶ τοῦ διαληφθέντος Ἱερεμίου πατριάρχου· ἐτετίμητο καὶ ὀφφικίῳ ἐκκλησιαστικῷ, ἐχρῆτο δὲ αὐτῷ ὁ πατριάρχης ἐν πάσαις ταῖς ἀναγκαίαις αὐτοῦ καὶ ἀξιολόγοις ὑποθέσεσι· καὶ ἵν' οὕτως εἴπω, ἦν αὐτῷ ὅσα καὶ δεξιὰ χείρ· δόκιμος ἀνὴρ καὶ σοφός.

Γαβριὴλ ὁ Σεβῆρος, μητροπολίτης Φιλαδελφείας, ὁ τὸ περὶ μυστηρίων συνταγμάτιον συγγραψάμενος, καὶ περὶ τῶν πέντε διαφορῶν τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄλλα τινά· ἀλλ' εἰ τὰ παρὰ Μαργουνίου κατ' αὐτοῦ ἐκφωνηθέντα καὶ γραφέντα ἀληθείας ἔχεται, μηδὲ πάθους τινὸς ἐνδομυχοῦντός εἰσι κυήματα, ὀλίγων ἐπαίνων ἄξιος ἦν ὁ Σεβῆρος.

Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, πάπας Ἀλεξανδρείας, ὁ συγγράψας διαλογικῶς ἑρμηνείαν τοῦ Συμβόλου, καὶ τοῦ, Πάτερ ἡμῶν, καὶ ἕτερα διάφορα πολεμικὰ καὶ ἐξηγητικά, καί τινα φιλοσοφικὰ ὑπομνήματα.

Μάξιμος ὁ Πελοποννήσιος ὁ συγγράψας τὸ ἐγχειρίδιον κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα ἁπλῇ μὲν τῇ φράσει, ἀλλ' ἰσχυρώτερον

καὶ πιθανώτερον πολλῶν ἄλλων πονημάτων, περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως διαλαμβανόντων· πρὸς τούτοις φιλοπόνως συνελέξατο ἀπὸ τῆς παλαιᾶς Γραφῆς χρήσεις (1) πολλάς, μαρτυρούσας τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ.

Μάξιμος ὁ Μαργούνιος, ἀνὴρ σοφὸς καὶ κατὰ τὴν θύραθεν παιδείαν, καὶ τῶν ἱερῶν Γραφῶν, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἔμπειρος, δόκιμος καὶ λογογράφος καὶ ποιητής, ὡς μαρτυρεῖται ἔκ τε τῶν καταλογάδην αὐτοῦ συγγραμμάτων, καὶ ἐκ τῶν Ἀνακρεοντίων ὕμνων. Τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ τὰ μὲν τύποις ἐκδέδοται, τὰ δὲ σώζεται ἐν χειρογράφοις σχεδίοις. Τούτου αἱ πρὸς τὸν Λούκαριν ἐπιστολαί, καὶ αἱ ἀποκρίσεις αὐτῶν σώζονται χειρόγραφοι ἐν τῇ πληρεστάτῃ βιβλιοθήκῃ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ σοφωτάτου ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίου κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἐχρημάτισε δὲ καὶ διδάσκαλος τοῦ κυρίου Κυρίλλου Λουκάρεως.

Γεώργιος Χῖος ὁ Κορέσσιος, ἀνὴρ σοφὸς καὶ πολυμαθής, καὶ τῶν ἱερῶν Γραφῶν ἔμπειρος, συνέγραψε σχολαστικῶς πολλὰ καὶ διάφορα ὑπομνήματα θεολογικά, ἀλλὰ τὰ πλείω ἄνευ τάξεως καὶ ὀρθῆς διακρίσεως.

Κύριλλος Λούκαρις ἐκ νήσου Κρήτης, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως· περὶ οὗ, ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν μεταγενεστέρων μνείαν ἐποιήσαντο ἐν τοῖς ἑαυτῶν συγγράμμασιν, οἱ μὲν κατ' αὐτοῦ, οἱ δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ λαλοῦντες, σιγῇ παραδραμεῖν δεῖν ᾠήθημεν τὰ κατ' αὐτόν.

Γεράσιμος Κρής, πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ἀνὴρ τῷ ὄντι σοφώτατος καὶ ἁγιώτατος, θεολόγος, φιλόσοφος, ἀνιχνευτὴς τοῦ βάθους τῶν θείων Γραφῶν, δαημονέστατος τῆς ἑλληνικῆς, ἑβραϊκῆς, καὶ λατινικῆς γλώττης, ἐχρημάτισεν (ἀπέστω δὲ τοῦ

(1) Γραπτέον —, ῥήσεις. Σ.

λόγου κολακεία, καὶ τὸ πρὸς χάριν) ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις λαμπρότατος ἀστὴρ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· προέστη δὲ θεαρέστως τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὲρ τὰ εἴκοσι ἔτη, ποιμαίνων θεοφιλῶς καὶ καταρτίζων πρὸς εὐσέβειαν, καὶ τρόπων χρηστότητα τῷ ἀποστολικῷ αὐτοῦ κηρύγματι, οὐ μόνον τὸ ἴδιον ποίμνιον, ἀλλὰ καὶ πάντα τὸν ἁπανταχοῦ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας χριστεπώνυμον λαόν· ἀρυόμενος δὲ πολλὰ καὶ θαυμάσια ἀπὸ τῆς πλουσίας βιβλιοθήκης τῆς Ἀλεξανδρείας, προσεπιφέρων πολλὰ καὶ οἴκοθεν ἐκ τῶν ἀκηράτων πηγῶν τῆς ἐν αὐτῷ σοφίας, συνέγραψε διάφορα συγγράμματα, καὶ μάλιστα κρίσεις, καὶ ἀναπτύξεις εἰς τὴν ἱερὰν Γραφήν, πρὸς Ἰουδαίους, καὶ ἄλλα πάμπολλα· ἅτινα φυλάττονται, ὡς πολύτιμα κειμήλια, θεοῦ θέλοντος, καὶ τύπῳ παραδοθήσονται. Παρητήθη δὲ ὁ ἅγιος ἀνὴρ τοῦ θρόνου οἰκείᾳ θελήσει, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἅγιον ὄρος τοῦ Ἄθωνος, ἔνθα ζήσας χρόνον οὐ μακρόν, ἐν ἡσυχίᾳ καὶ γαλήνῃ ψυχῆς τὸν βίον κατέλυσε.

Διονύσιος Βυζάντιος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἀνὴρ εἰδήμων ἱκανῶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τῶν ἱερῶν Γραφῶν, καὶ τῶν Πατέρων τῆς ἐκκλησίας ἔμπειρος, ὧν ἐν τῇ συνεχεῖ καὶ ἀδιακόπῳ μελέτῃ ἦν διάγων τὸν βιον, καὶ οἷς ἐκεῖθεν ἠρανίζετο ὀρθοῖς δόγμασι, καὶ πνευματικαῖς παραινέσεσι κατήρτιζε τὸ λογικὸν αὐτοῦ ποίμνιον πρὸς τὴν τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἀκρίβειαν, καὶ χριστιανικὴν πολιτείαν.

Καλλίνικος ἐξ Ἀκαρνανίας, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς φωνῆς, ἱκανὸς νοεῖν τάς τε τῶν λογογράφων, καὶ τὰς τῶν φιλοσόφων βίβλους, ἐνησχολεῖτο τῇ μελέτῃ καὶ ἀναγνώσει τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, καὶ τῶν Πατέρων τῆς ἐκκλησίας· ἐκήρυττε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ ἑαυτοῦ λογικὸν ποίμνιον.

Γαβριὴλ Σμυρναῖος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώττης, καὶ τῆς ἱερᾶς Γραφῆς ἔμπει-

ρος, θερμὸς ἐραστὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ τάξεως· ἐσπούδαζε τὰς θείας Γραφάς, καὶ τὰ τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς ἐκκλησίας συγγράμματα, ἐξ ὧν ἀρυόμενος φιλοπόνως ψυχωφελεῖς διδασκαλίας, ἐδίδασκε μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἀγάπης τὸν χριστώνυμον λαόν.

Ἀθανάσιος Κρής, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς ἀραβικῆς γλώσσης, καὶ τῆς ἱερᾶς γραφῆς ἔμπειρος, ἱκανὸς κατανοεῖν τῶν τε λογογράφων καὶ φιλοσόφων τὰ συγγράμματα· ἐσχόλαζε περὶ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ μελέτην τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, καὶ ἐκήρυττε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ πολλοῦ ζήλου, καὶ χριστιανικῆς ἀγάπης.

Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος Σκαρλάτος, τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐγενῶν προέχων προγόνων λαμπρότητι, καὶ πολυτελεστάτῳ σοφίας κόσμῳ, τῇ τε παρὰ βασιλεῖ ἀξίᾳ τοῦ γενικοῦ ἑρμηνέως καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἀπορρήτων, ἀνὴρ σοφώτατος, πολιτικώτατος, ἐς τὰ ἐνδόμυχα τῆς τε παλαιᾶς καὶ νέας φιλοσοφίας χωρήσας, καὶ ἐν παντὶ παιδείας εἴδει μέχρι θαύματος ἔξοχος καὶ περικλεής· καὶ πολλῶν ἀγαθῶν πρόξενος τῷ γένει τῶν Ἑλλήνων γενόμενος, συστησάμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ φροντιστήριον, ἵνα μὴ τῇ προόδῳ τοῦ χρόνου ἡ ἑλληνικὴ παιδεία ἐξίτηλος γένηται, καὶ ἁδραῖς δαπάναις τοὺς φιλομαθεῖς τῶν νέων καταρτίσας ἐς τὴν περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ πᾶσαν ἰδέαν λόγου φιλοπονίαν. Συνεγράψατο πολλὰ καὶ παντοδαπά, ἐξ ὧν τὰ μὲν τύποις ἐκδεδομένα.

« Πνευματικὸν ὄργανον περὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, λατινιστί, πολύτιμον βιβλιδάριον καὶ πάνυ δυσεύρετον, καίτοι πολλάκις ἐν Ἰταλίᾳ, Βελγίῳ, καὶ ἐν Γερμανίᾳ τυπωθέν.

» Ἱερὰ ἱστορία, ἑλληνιστὶ ἐν Βουκουρεστίῳ τύποις ἐκδοθεῖσα κατὰ τὸ ͵αψις', ἧς ἐν ἀρχῇ καὶ ὁ ἐπιτάφιος λόγος ὁ συντεθεὶς παρὰ τοῦ λογιωτάτου κὺρ Ἰακώβου τετύπωται.

Τὰ δὲ τύποις οὔπω ἐκδοθέντα.

» Ἡ Ρωμαϊκὴ ἱστορία, τόμοι τρεῖς, τῳόντι πολυτελέστατον κειμήλιον.

» Φιλοσοφικὰ ὑπομνήματα.

» Ρητορικά.

» Ἐπιστολαί.

» Πολιτικαὶ ὑποθῆκαι.

» Ὁ πρὸς Γερμανοὺς ὑπὲρ εἰρήνης λόγος ».

Διὰ τεσσαράκοντα ἐτῶν ὑπουργήσας κατά τε καιρὸν εἰρήνης καὶ πολέμου τῷ Ὀθωμανικῷ κράτει, πλούτῳ περιρρεόμενος, καὶ ἀπλέτῳ κλέει φαιδρυνόμενος, ἐν λιπαρῷ γήρει ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ ͵αψθʹ τὸν βίον κατέλυσε.

Θεόφιλος ὁ Κορυδαλλεύς, Ἀθηναῖος, ὁμιλητὴς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ σοφῶν, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, καὶ λατινικῆς, καὶ ἰταλικῆς φωνῆς, Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας ἐμπειρότατος· γέγονε μεγάλης ὠφελείας πρόξενος τῷ γένει τῶν ἑλλήνων, ἀναπτύξας εἰς ἑλληνικὴν διάλεκτον τὰ φιλοσοφικὰ ὑπομνήματα τοῦ Καίσαρος Κρεμονίνου, καὶ σχολάρχης τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς χρηματίσας. Συνέγραψε καὶ ῥητορικά, καὶ ἐπιστολικοὺς τύπους, οἳ τύποις ἐκδέδονται ἐν Λουγδούνῳ (1).

Γρηγόριος Χῖος, πρωτοσύγγελλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης ἐκκλησίας, ἔμπειρος τῆς ἑλληνικῆς γλώττης, καὶ τῆς ἱερᾶς γραφῆς· συνέγραψε συνταγμάτιον περὶ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων.

Μελέτιος ὁ Συρίγου ἐκ νήσου Κρήτης, ἀνὴρ εὐσεβέστατος, ἅγιος καὶ ἀποστολικός, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώττης, καὶ τῆς ἔξω σοφίας, καὶ τῆς ἱερᾶς θεολογίας ἐς βάθος χωρήσας· συνέγραψε διάφορα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα, ὧν ἔνια τύποις ἐκδέδοται· ἐν οἷς καίτοι γε δοκεῖ πνέειν ὅλως τὸν Βελαρμῖνον, οὐχ ἧττον μέντοι ζηλωτὴς ἦν διάπυρος

(1) γρ. Λονδίνῳ. Σ.

τῶν δογμάτων τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τέκνον γνήσιον, ἀλλ' οὐκ ἀνδράποδον τῆς Ρωμαϊκῆς αὐλῆς.

Νεκτάριος Κρής, πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ὁ συγγραψάμενος κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων καὶ Σαρακηνῶν ἱστορίαν, βιβλίον περιεργώτατον, ἐν ᾧ ἐστιν ἰδεῖν τῷ βουλομένῳ ἀναγνῶναι λείψανα παλαιᾶς ἀρχαιολογίας, ἅπερ ἀνελέξατο ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων βίβλων, καὶ μάλιστα τῶν Ἀραβικῶν τῆς ἀξιολόγου βιβλιοθήκης τοῦ ἐν τῷ ὄρει τῷ Σινᾷ βασιλικοῦ μοναστηρίου, ἡνίκα διεῖπε τὸν ἐκεῖσε θρόνον.

Δοσίθεος Πελοποννήσιος πατριάρχης Ἱεροσολύμων· ἐκ τῶν διαφόρων βίβλων, αἵ δι' ἐπιμελείας αὐτοῦ ἐξεδόθησαν τύποις περὶ τῶν διαφορῶν τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς ἐκκλησίας, δῆλον γενήσεται ὁποῖος ἦν ὁ ἀνήρ· ἐν μὲν τῇ ἑλληνικῇ διαλέκτῳ λίαν ἦν ἐπιπόλαιος, καὶ ἄκρῳ δακτύλῳ ταύτης γεγευμένος, ὡς καὶ αὐτὸς παρρησίᾳ ὡμολόγει, τῆς δὲ λατινικῆς παντάπασιν ἄπειρος.

Ἀθανάσιος Πατελάριος, Κρής, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἀνὴρ σοφός, εἰδήμων τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώττης, κήρυξ καὶ διδάσκαλος τῶν θείων λογίων, φιλόσοφος, φιλολόγος, ποιητής· τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων οὐδὲν τύποις ἐκδέδοται.

Γερμανὸς Αἰτωλός, ἀκροατὴς Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλλέως, ὁ καὶ μητροπολίτης Νύσσης χρηματίσας, ἀνὴρ σοφώτατος καὶ πολυμαθέστατος, ἐς βάθος πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν σοφίαν, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν θεολογίαν, φιλόσοφος Ἀριστοτελικός, καὶ φιλολόγος· περιηγήσατο ἔρωτι παιδείας τὴν Βρεττανίαν, καὶ ἄλλα διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης, ἄκρος φίλος τοῦ περιφήμου Κομενίου. Εὐχῆς ἔργον ἂν εἴη τὸ πολλῶν τοιούτων ἀνδρῶν εὐμοιρῆσαι τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, οἵ γε ζήλῳ τῶν παλαιῶν ἀπόδημοι γένοιντο τῆς

ἐνεγκαμένης, καὶ πολλὰς τῶν ἀλλοδαπῶν περιηγήσαιντο, ζητοῦντες τὴν σοφίαν.

Μελέτιος ἱερομόναχος ὁ Μακρῆς, ἀνὴρ εἰδήμων τῶν ἱερῶν γραφῶν, καὶ κήρυξ τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας.

Γεράσιμος ὁ Βλάχος, Κρής, μητροπολίτης Φιλαδελφείας, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, καὶ λατινικῆς, καὶ ἰταλικῆς φωνῆς, οὗτινος σώζεται βιβλίον Ἁρμονία τῶν ὄντων, τύποις ἐκδεδομένον Ἐνετίῃσι, καὶ ἄλλα διάφορα συγγράμματα ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ συγγεγραμμένα.

Νικόλαος τοὐπίκλην Κεραμεύς, ἐξ Ἰωαννίνων, ἰατροφιλόσοφος, ἀκροατὴς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ σοφῶν, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φωνῆς, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν σοφίαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν· συνέγραψε πολλὰ καὶ διάφορα συγγράμματα, θεολογικὰ καὶ φιλοσοφικά, ἀλλ' ἄνευ τάξεως καὶ ἔμφρονος κρίσεως.

Ἰωάννης Κωττούνιος ἐκ τῆς κατὰ τὴν Μακεδονίαν Βερροίας, ἀκροατὴς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ σοφῶν, ἀνὴρ σοφώτατος, πολυμαθέστατος ἰατρὸς καὶ θεολόγος, καὶ τῶν Ἀριστοτελικῶν φιλοσόφων οὐδενὸς δεύτερος, συνέγραψε λατινιστὶ φιλοσοφικὰ ὑπομνήματα εἰς τὰ πλείω τῶν Ἀριστοτέλους συγγραμμάτων, ἐπιγράμματα ἑλληνικὰ πρὸς διαφόρους, τύποις ἐκδεδομένα ἐν Παταβίῳ· ἐχρημάτισε καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ περιφήμῳ ἀκαδημίᾳ τοῦ Παταβίου, ἔνθα συνεστήσατο καὶ φροντιστήριον ἰδίαις δαπάναις πρὸς τὴν τῶν φιλομαθῶν Ἑλλήνων ἐπίδοσιν.

Διονύσιος Μητροπολίτης Ναυπλίου, ὁμιλητὴς Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλλέως, ἱκανῶς πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν παιδείαν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν θεολογίαν.

Ἰωάννης Καρυοφύλλης, Βυζάντιος, ὁ μέγας λογοθέτης τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης ἐκκλησίας, ἀνὴρ σοφὸς καὶ ἔμπειρος τῆν θείας γραφῆς, καὶ τῆς θύραθεν παιδεύσεως· διηρέθισε καθ' ἑαυτοῦ ἐν τῷ τέλει τῆς ζωῆς τὴν ἐν Κωνσταντι-

νουπόλει ἁγίαν ἐκκλησίον, ἐν ὑποψίᾳ γενόμενος εὐνοεῖν καὶ ὁμοφρονεῖν τοῖς καλβινισταῖς.

Θεοδώρητος μητροπολίτης Λακεδαιμονίας, ἁγιώτατος ἀνήρ, καὶ θεοσεβέστατος, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς παιδείαν, ἱκανὸς ἐννοῆσαι τὰ βάθη τῆς θείας γραφῆς, καὶ τὰ θεόπνευστα τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας συγγράμματα· ἐκήρυττε μετὰ ζήλου καὶ θερμῆς ἀγάπης τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου.

Ἱλαρίων ὁ Τζιγάλας Κύπριος, ὁ χρηματίσας ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, ἀνὴρ θεολόγος, καὶ φιλόσοφος, καὶ ποιητής, ἀνιχνευτὴς τοῦ βάθους τῶν θείων γραφῶν, καὶ τῶν θύραθεν φιλοσόφων· συνέγραψεν ἑλληνιστὶ γραμματικὴν θεωρητικήν, καὶ ἄλλα διάφορα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα, καὶ ποιητικὰ πάμπολλα ἐξαίρετα.

Κύριλλος πατριάρχης Ἀντιοχείας· ἀνὴρ ἁγιώτατος καὶ ἀποστολικός, τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἀραβικῆς γλώσσης ἔμπειρος, ἀνιχνευτὴς τῆς ἱερᾶς γραφῆς, καὶ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας· ἐκήρυξε μετὰ ζήλου καὶ χριστιανικῆς ἀγάπης τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου.

Βησσαρίων ἱερομόναχος ἐξ Ἰωαννίνων, ἀνὴρ εἰδήμων ἱκανῶς τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν, ἀκροατὴς μὲν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καθηγητῶν, καθηγητὴς δὲ τῆς τῶν Ἰωαννίνων σχολῆς· συνέγραψε τὴν διεξοδικωτέραν ὀρθόδοξον ὁμολογίαν, καὶ γραμματικὴν κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν, λίαν ἐπωφελῆ τοῖς φιλολόγοις τῶν νέων· ἀμφότερα ταῦτα τύποις ἐκδέδονται, τὸ μὲν Ἑνετίῃσι, τὸ δὲ ἐν Βουκουρεστίῳ.

Παναγιώτης Βυζάντιος, ἑρμηνεὺς τῆς κραταιᾶς τῶν Ὀθωμανῶν βασιλείας ἀνὴρ ἐλλόγιμος, μαθηματικός, ἀστρονόμος, καὶ εἰδήμων τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς καὶ τῆς τῶν Ἀράβων φωνῆς, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστο-

λῆς τοῦ περιφήμου Ἀθανασίου Κιρκέρου, καὶ τῆς ἀποκρίσεως περὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀβελίσκου· γέγονε μεγάλης ὠφελείας πρόξενος τῷ γένει τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κρήτης, διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ παρρησίαν πρὸς τοὺς ἐν τέλει τῶν Ὀθωμανῶν.

Σεβαστὸς ὁ Κυμηνίτης Τραπεζούντιος, ἀνὴρ πεπαιδευμένος τὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον, καὶ ἔμπειρος τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς παιδείας, ἀλλὰ πτωχοῦ νοὸς, καὶ ἀγόνου· ἐσχολάρχησε πρῶτον ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἶτα καὶ ἐν Βουκουρεστίῳ· συνέγραψε διάφορα συγγράμματα, ἀλλ' ἄνευ τάξεως καὶ ὀρθῆς διακρίσεως, ὧν ἔνια καὶ τύποις ἐκδέδονται.

Παΐσιος Λειγαρίδης, ὁ Χῖος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, σοφὸς καὶ πεπαιδευμένος κατὰ πᾶσαν ἰδέαν λόγου καὶ ἐπιστήμης, ἔμπειρος εἴπερ τις ἄλλος τῶν ἱερῶν γραφῶν· ἐχρημάτισε διδάσκαλος τῆς ἐν Γιασίοις τῆς Μολδαβίας σχολῆς· σώζονται διάφορα συγγράμματα αὐτοῦ, οὔπω τύποις ἐκδεδομένα.

Παλάσης Βυζάντιος ὁ μέγας σκευοφύλαξ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης ἐκκλησίας, ἀνὴρ τά τε ἄλλα πεπαιδευμένος, καὶ τύπος τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας καὶ τάξεως ἐν τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἁγνούστατος καὶ γλαφυρώτατος, φιλαλήθης, καὶ ἄλλαις πολλαῖς κεκοσμημένος ἀρεταῖς· συγγράμματα μὲν οὐ κατέλιπεν, ἐραστὴς ὢν τῆς σιωπῆς, ἀλλ' ἡ σιωπὴ αὐτοῦ προτιμητέα ἐστὶ πολλῶν συγγραμμάτων.

Στεφάκης Ἀθηναῖος ἱερομόναχος, ἀνὴρ πεπαιδευμένος ἱκανῶς τήν τε ἱερὰν θεολογίαν, καὶ τὴν θύραθεν φιλοσοφίαν· συνέγραψε διάφορα συγγραμμάτια, οἷς οὔπω ἐνετύχομεν.

Εὐγένιος ἱερομόναχος ἐξ Ἀκαρνανίας, ἀνὴρ εὐσεβείᾳ καὶ ἐναρέτῳ πολιτείᾳ ἐπίσημος, καὶ τῆς φιλοπατρίας ἔμψυχον ἄγαλμα, ὡς μαρτυρεῖ ἀφιλοπροσώπως ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, ὃν συνέγραψεν ἄριστα ἑλληνιστὶ ὁ λογιώτατος Γόρδιος, καὶ μαθητὴς

αὐτοῦ· ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ πεπαιδευμένος ἱκανῶς κατά τε τὴν θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν.

Γεράσιμος ἱερομόναχος ἐξ Ἀκαρνανίας, ἀνὴρ ἱκανῶς εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς φωνῆς, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν· ἠκροάσατο πρῶτον Εὐγενίου ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, εἶτα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καθηγητῶν, ἐν ᾗ καὶ καθηγητὴς τῆς σχολῆς ἐχρημάτισεν ὕστερον.

Χρύσανθος ἱερομόναχος Ἠπειρώτης, ἀκροατὴς ἔν τε τῇ θύραθεν, καὶ τῇ ἱερᾷ παιδεύσει τῶν καθηγητῶν τῆς τῶν Ἰωαννίνων σχολῆς· ἦν δὲ ἀνὴρ εἰδήμων καὶ πολυμαθής, κῆρυξ τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου, ἱκανὸς ἀπομάττεσθαι τὸν νοῦν τῶν θύραθεν φιλοσόφων, ῥητόρων, καὶ ποιητῶν, καὶ τῶν ἱερῶν γραφῶν τῆς ἐκκλησίας· ἐσχολάρχησε πρῶτον ἐν Μοσχοπόλει τῆς Μακεδονίας, εἶτα καὶ ἐν Ἄρτῃ.

Ἀντώνιος ὁ Κοραῆς, Χῖος, ἰατροφιλόσοφος, ἐδιδάχθη τὴν ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν φωνὴν ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· περιηγήσατο τὴν Βρεττανίαν, τὴν Γαλλίαν, καὶ τὴν Ἰταλίαν. Συνέγραψεν ἑλληνιστὶ πινδαρικὰς ᾠδάς, καὶ τύποις ἐξέδωκεν, ἃς οὐκ ἄν τις ἀναγνώσειεν ἄνευ θαύματος, διά τε τὴν ἄλλην ἁρμονίαν καὶ ἐμμέλειαν τὴν ἐμφαινομένην αὐταῖς, οὐχ ἧττον δὲ καὶ διὰ τὸ κατηκριβωμένον τῆς πρὸς τὸν Πίνδαρον μιμήσεως.

Κλήμης Χῖος μητροπολίτης Ἰωαννίνων, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώττης, ἔμπειρος τῶν θείων γραφῶν, καὶ κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου.

Μελέτιος μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἐξ Ἰωαννίνων, ἀνὴρ σοφός, πολυμαθής, ῥήτωρ, ἀνιχνευτὴς τοῦ βάθους τῶν θείων γραφῶν, καὶ τῶν θύραθεν φιλοσόφων, ἱεροκῆρυξ περιβόητος, καὶ τῶν τῆς ἰατρικῆς θεωρημάτων ἱκανῶς ἔμπειρος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς διαλέκτου· ἠκροάσατο πρῶτον τῶν καθηγητῶν τῆς τῶν Ἰωαννίνων σχολῆς, εἶτα συχνὸν ὡμίλησε χρόνον καὶ τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ σοφοῖς· συνέγραψε βιβλίον

περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, καὶ ἕτερον περὶ Γεωγραφίας, ἐν ᾧ ὑπερτερεῖ πολλῶν γεωγράφων ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Πελοποννήσου, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ὡς περίεργος περιηγητής, καὶ αὐτόπτης πάσης γενόμενος.

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς Σόλνικος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς γλώσσης, ἱκανῶς ἐννοῆσαι τὰ συγγράμματα καὶ τῶν θύραθεν φιλοσόφων καὶ τῶν ἱερῶν πατέρων καὶ θεολόγων τῆς ἐκκλησίας· περιηγήσατο σχεδὸν πᾶσαν τὴν Εὐρώπην.

Κωνσταντῖνος Ἰουλιανὸς Βυζάντιος, ἐξ εὐγενῶν προγόνων καταγόμενος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἱκανῶς νοῆσαι τὰ συγγράμματα καὶ τῶν θύραθεν φιλοσόφων καὶ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας.

Ἰωάννης Πορφυρίτης Βυζάντιος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν καὶ καθ' ἡμᾶς παιδείαν, ἱκανὸς κατανοῆσαι τὰ ἱερὰ συγγράμματα τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν θύραθεν φιλοσόφων.

Ἱερόθεος Βυζάντιος ὁ Κομνηνός, μητροπολίτης Δρύστρας, ἀνὴρ θεοσεβής, κόσμιος τὰ ἤθη καὶ πολλαῖς ἀρεταῖς βίῳ πρεπούσαις χριστιανικῷ κεκοσμημένος, ἐλλόγιμος, πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς, ἰταλικῆς, καὶ ἑβραϊκῆς, καὶ ἀραβικῆς φωνῆς, καὶ κατὰ πᾶσαν ἰδέαν λόγου καὶ ἐπιστήμης τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς πεπαιδευμένος· γέγονεν ἀκροατὴς τῶν καθηγητῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς, συνδιέτριψε δὲ ἱκανὸν χρόνον καὶ τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ σοφοῖς, καὶ σχεδὸν ἅπασαν τὴν Εὐρώπην περιηγήσατο· συνέγραψεν ἁπλῇ διαλέκτῳ ἱστορίαν τοῦ ἁγίου Ὄρους τοῦ ἐν τῷ Ἄθωνι, ἣ καὶ τύποις ἐκδέδοται· τὸν βίον μετήλλαξε ᾳψιθ'. ἐν Βουκουρεστίῳ.

Γεννάδιος μητροπολίτης Ἡρακλείας, ἀνὴρ θεοσεβής, σεμνὸς καὶ χριστιανικῇ πολιτείᾳ ἐμπρέψας, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου, καὶ τῶν θείων γραφῶν ἔμπειρος.

Ἀνδρόνικος Βυζάντιος, μέγας χαρτοφύλαξ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας ἐκκλησίας, ἐκ προγόνων εὐγενῶν καταγόμενος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώττης· ἐνησχολεῖτο πρὸ πάντων ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ παιδείᾳ, καθ' ἣν καὶ πλεῖστον ἐπέδωκε.

Μάρκος Κύπριος, διδάσκαλος τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ σχολῆς, ἀνὴρ ἱκανῶς εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς παιδείαν.

Ἀντώνιος Βυζάντιος, διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, φιλόπονος, φιλομαθής, δαήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν θεολογίαν· πολλῆς ἂν εἴη ὠφελείας πρόξενος τοῖς φιλολόγοις τῶν νέων τῇ προόδῳ τοῦ χρόνου, εἰ μή γε κομιδῇ νέος ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο.

Χουρμούζιος Βυζάντιος, αὐτάδελφος τοῦ Ἀντωνίου, καὶ κατ' οὐδὲν ἐκείνου ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ ἀπολειπόμενος· ἀπέπλευσε δὲ οὗτος καὶ εἰς Ἰταλίαν, καὶ τῶν ἐν Παταβίῳ σοφῶν πρὸς καιρὸν ἠκροάσατο, ἐχρημάτισε καὶ διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς· καὶ εἴη ἂν οὐκ ἐλάττονος ὠφελείας πρόξενος τοῖς ἀκροαταῖς εἴγε μὴ ἀώρῳ θανάτῳ ἀπετμήθη τοῦ βίου.

Διονύσιος Μάντουκας μητροπολίτης Καστορίας, οὗ πατρὶς ἡ κατὰ τὴν Μακεδονίαν Μοσχόπολις, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς γλώσσης, καὶ πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν, καὶ κῆρυξ τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου· ἀκροατὴς ἐγένετο τῶν ἐν Ἰταλίᾳ διδασκάλων.

Ἱερεμίας Κακαβέλλας ὁ Κρής, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς τε ἑλληνικῆς, καὶ λατινικῆς, καὶ ἑβραϊκῆς, καὶ ἰταλικῆς διαλέκτου, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ μάλιστα τὴν ἱερὰν θεολογίαν, κῆρυξ τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου δοκιμώτατος·

μετήνεγκε τὸν Πλάτινα ἐκ τῆς λατινικῆς εἰς τὴν ἁπλῆν τῶν ἑλλήνων διάλεκτον, ὃς περιγράφει τοὺς βίους τῶν ἀρχιερέων τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης.

Ἡλίας Μηνιάτης, ἐκ νήσου Κεφαλληνίας, ἀκροατὴς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ διδασκάλων, ἀνὴρ σοφὸς καὶ πολυμαθὴς, δαήμων τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος οὐδενὸς τῶν κατ' αὐτὸν ἔλαττον τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν· πρὸ δὲ πάντων εὐδοκίμησεν ἐν τῇ ῥητορικῇ, εὐρροίᾳ τοῦ λόγου καὶ φυσικῇ εὐγλωττίᾳ κοσμούμενος· καὶ μαρτυροῦσι τῷ λόγῳ αἱ τύπῳ δοθεῖσαι Ἑνετίῃσιν ἐκκλησιαστικαὶ αὐτοῦ ὁμιλίαι, ἁπλῇ διαλέκτῳ συγγεγραμμέναι· ἐχρημάτισεν ἐπίσκοπος Κερνίκης τῆς κατὰ τὴν Πελοπόννησον.

Καισάριος ἱερομόναχος Πελοποννήσιος, πρωτοσύγκελλος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀνὴρ πολυμαθὴς, θεολογος, φιλόσοφος, καὶ μαθηματικὸς, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου, καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς, καὶ ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀκολουθίαις καὶ τάξεσι πολλὴν ἐσχηκὼς ἐμπειρίαν.

Ἀβράμιος ἱερεὺς Κρής, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς, καὶ ἰταλικῆς διαλέκτου, ἔμπειρος καὶ τῆς θύραθεν φιλοσοφίας, καὶ τῆς ἱερᾶς θεολογίας, κῆρυξ τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου· γέγονεν ἀκροατὴς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ διδασκάλων.

Μελέτιος Τυπάλδος ἐκ νήσου Κεφαλληνίας, μητροπολίτης Φιλαδελφείας· ἀνὴρ εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, καὶ λατινικῆς, καὶ ἰταλικῆς διαλέκτου· εὐδοκίμησεν ἐν τῇ ῥητορικῇ διὰ τὴν φυσικὴν εὐγλωττίαν καὶ ἡδυέπειαν.

Νικόλαος Καλλιάκης Κρής, ὁμιλητὴς τῶν ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ σοφῶν, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς, καὶ ἰταλικῆς διαλέκτου· ἐχρημάτισε δὲ καὶ καθηγητὴς τῶν ἐν ῥητορικῇ μαθημάτων ἐν τῇ περιφήμῳ ἀκαδημίᾳ τοῦ Παταβίου, ἐξαίσιος ἔν τε τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ μάλιστα τῇ φιλολογίᾳ.

Ἰωάννης Πατούσας ἱερεὺς Ἀθηναῖος, ὁμιλητὴς τῶν ἐν Ἰ-

ταλίᾳ σοφῶν, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς, καὶ ἰταλικῆς φωνῆς, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς παιδείαν· ἐχρημάτισε διδάσκαλος τοῦ Φλαγγινιανοῦ φροντιστηρίου Ἑνετίῃσι.

Νικόλαος ἐκ Μολδαβίας πρωτοσπαθάριος τῆς ἐν Μολδαβίᾳ ἡγεμονίας· ἀνὴρ σοφός, πολυμαθής, ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ μαθηματικῇ, καὶ ἀστρονομίᾳ ἐπίσημος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἰλλυρικῆς διαλέκτου· μετήνεγκε τὴν θείαν γραφὴν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν ἐγχώριον φωνὴν τῶν Δακῶν καὶ τῶν Οὐγγροβλάχων, ἣν ἀναγινώσκεσθαι ἐν ταῖς ἁπανταχοῦ ἐκκλησίαις αὐτῶν ἔθος ἐπικεκράτηκε· ἠξίωται πολλῆς τιμῆς καὶ ἀποδοχῆς παρὰ τῶν Μόσχων, καὶ τῇ τε ἀξίᾳ τοῦ ἑρμηνέως τετίμηται, καὶ πρεσβείαν ἐστάλη παρ' αὐτῶν εἰς τὴν Σινικὴν βασιλείαν.

Γεώργιος Μαϊώτης Κρής, ἱερεύς, τρόφιμος τοῦ ἐν Ῥώμῃ φροντιστηρίου τῶν Ἑλλήνων, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς, καὶ ἰταλικῆς φωνῆς, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς παιδείαν, καὶ κῆρυξ τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου.

Ἰωάννης Θαλασσινὸς Πελοποννήσιος, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου, ἔμπειρος τῆς θείας γραφῆς.

Ἀπαρίθμησις τῶν νῦν ἀνθούντων ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Ἱερεμίας πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐκ νήσου Πάτμου, εὐσεβείᾳ καὶ τρόπων χρηστότητι σεμνυνόμενος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας, ἀκολουθίας καὶ τάξεως ἔμπειρος, ἱκανὸς ἀνιχνεῦσαι τὸν νοῦν τῆς θείας γραφῆς, καὶ τῶν θεοπνεύστων συγγραμμάτων τῶν ἁγίων πατέρων τῆς ἐκκλησίας, ἅ γε οὐ διαλείπει μελετῶν ἀόκνως καὶ φιλοπόνως νύκτωρ καὶ καθ' ἡμέραν, αἷς ἐκεῖθεν ἐρανίζεται διδασκαλίαις καὶ πνευματικαῖς ὑποθήκαις καταρτίζων τὸ χρι-

στώνυμον πλήρωμα πρὸς εὐσέβειαν, καὶ βίον ἄμεμπτον καὶ θεάρεστον. Τούτου τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποστολικὸν καὶ οἰκουμενικὸν θρόνον διέποντος, ἀνεκαινίσθη ὁ περικαλλὴς πατριαρχικὸς ναὸς ἔτει σωτηρίῳ ͵αψκ΄. οὐ μόνον ταῖς ἔξωθεν ἐπιχορηγηθείσαις παρά τε τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν λοιπῶν εὐσεβῶν, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ μεγαλοπρεπέσι δαπάναις, συναινέσαντος φιλανθρώπως τοῦ κραταιοτάτου αὐτοκράτορος τῶν Ὀθωμανῶν· ἔργον πολλοῖς μὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ πατριαρχευσάντων ἐσπουδασμένον, παρ' οὐδενὸς δὲ εἰς ἔκβασιν ἀχθῆναι δυνάμενον.

Κύριλλος Λέσβιος πρῴην πατριάρχης Κωνσταντινουπολεως, ἀνὴρ εὐσεβείᾳ καὶ βίῳ θεαρέστῳ κεκοσμημένος· ἐλλόγιμος καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, τῆς τε ἱερᾶς γραφῆς καὶ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας ἔμπειρος, διῴκησε τὸν ἀποστολικὸν καὶ οἰκουμενικὸν θρόνον ὁσίως καὶ θεαρέστως.

Κοσμᾶς Χαλκηδόνιος, πρῴην πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἀνὴρ εὐσεβείᾳ καὶ θεαρέστῳ πολιτείᾳ κοσμούμενος· ἐλλόγιμος καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν παιδείαν, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν θεολογίαν, ἱκανὸς ἀνιχνεῦσαι τὸν νοῦν τῶν φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν συγγραμμάτων· διῴκησε τὸν οἰκουμενικὸν καὶ ἀποστολικὸν θρόνον ὁσίως καὶ θεαρέστως· τόγε νῦν ἔχον τὸν βίον διάγει ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Σινᾶ ἐκτὸς τῶν τοῦ βίου θορύβων, τὴν μελέτην τῶν θείων γραφῶν τροφὴν ἡδίστην ἡγούμενος, ἐξ ὧν ἐρανίζεται ἐκ τῆς πλουσίας βιβλιοθήκης τοῦ ἐκεῖσε βασιλικοῦ μοναστηρίου, καὶ συγγράμματα ἐκκλησιαστικὰ ἐς φῶς προαγαγεῖν ἐλπίδας ἡμῖν ὑποφαίνει ὁ ἐλλόγιμος καὶ αἰδέσιμος οὗτος πρέσβυς.

Σαμουὴλ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Χῖος, ἀνὴρ εὐσεβείᾳ καὶ θεαρέστῳ πολιτείᾳ ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἀνατεθραμμένος, ἐλλόγιμος καὶ πολυμαθής, ἱεροκῆρυξ, πεπαιδευμένος τήν τε θύ-

ραθεν, καὶ ἱερὰν παιδείαν, ἱκανὸς ἀνιχνεῦσαι τὸ βάθος τῶν ἱερῶν γραφῶν, ἃς καὶ φιλοπόνως νύκτωρ καὶ μεθημέραν μελετῶν οὐ διαλείπει, αἷς ἐκεῖθεν ἐρανίζεται πνευματικαῖς εἰσηγήσεσι καταρτίζων τὸν χριστώνυμον λαὸν πρὸς εὐσέβειαν καὶ βίον ὅσιον καὶ θεάρεστον· ὑπερεῖχε μέντοιγε σοφίᾳ καὶ πολυμαθείᾳ ἀσυγκρίτως ὁ πρὸ αὐτοῦ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κύριος Γεράσιμος.

Ἀθανάσιος Ἀντιοχεὺς, πατριάρχης Ἀντιοχείας, ἀνὴρ εὐσεβείᾳ καὶ τρόπων χρηστότητι σεμνυνόμενος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἀραβικῆς γλώσσης, ἔμπειρος τῶν ἱερῶν γραφῶν, λόγῳ καὶ βίῳ πρὸς ἀρετὴν ἀνάγων διηνεκῶς τὸν ὑπ' αὐτῷ τελοῦντα χριστώνυμον λαόν.

Χρύσανθος Νοταρᾶς πατριάρχης Ἱεροσολύμων, Πελοποννήσιος, ἀνεψιὸς τοῦ πρὸ αὐτοῦ πατριάρχου κυρίου Δοσιθέου, ἀλλ' οὐκ ὀλίγον ἐκείνου παιδείᾳ τε καὶ πολυμαθείᾳ προέχων· ἔστι γὰρ εἰδήμων ὁπωσοῦν τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης, θεολογίας τε καὶ μαθηματικῆς, ἱεροκῆρυξ, ἔμπειρος τῆς θείας γραφῆς, καὶ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, ὧν τὰς θεοπνεύστους συγγραφὰς οὐ διαλείπει ἀνελίττων φιλοπόνως, καὶ ἅπερ ἐκεῖθεν ἐρανίζεται, κηρύττων καὶ μετὰ ζήλου διδάσκων τοὺς χριστιανοὺς ἐπὶ πνευματικῇ ὠφελείᾳ· ἀκροατὴς γέγονε πρῶτον τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἶτα καὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ καθηγητῶν· περιηγήσατο γὰρ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην. Πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ κατὰ τοῦτο εὐτυχής, ὅτι πατριαρχεύοντος αὐτοῦ ἀνεκαινίσθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἱερὸς ναός, καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Τάφου κουβούκλιον, συναινέσει τοῦ κραταιοτάτου βασιλέως τῶν Ὀθωμανῶν. Συνεγράψατο βιβλίον εἰσαγωγικὸν εἰς τὴν Γεωγραφίαν, καὶ βιβλίον τὸ περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικίων τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἐπιγραφόμενον, ἀμφότερα τῇ κοινῶς ἐπιχωριαζούσῃ Γραικῶν διαλέκτῳ, ἀλλ' οὐχὶ τῇ παλαιᾷ ἑλλήνων γλώσσῃ· καὶ τὸ μὲν γεωγραφικὸν τύ-

ποις ἐκδέδοται ἐν Παρισίοις, τὸ δὲ ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας.

Ἰωάννης Νικόλαος υἱὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ὑψηλότατος πρίντζεπς πάσης Οὐγγροβλαχίας, ἀνὴρ σοφός, μεγαλοφυής, τὸν νοῦν γονιμώτατος, καὶ ἐμβαθύνων εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς φιλοσοφίας, μιμητὴς εἰς ἰδέαν λόγου τῶν παλαιῶν, καὶ μάλιστα Πλάτωνος ἐραστής, ἀλλ' ἀνιχνευτὴς καὶ τῶν νεωτέρων καὶ ἐπαινέτης, ἀδεκάστῳ νοΐ καὶ ἄνευ προλήψεως ὁμιλῶν ταῖς ἐξαιρέτοις αὐτῶν βίβλοις, καὶ ἐκ τῆς διηνεκοῦς ἀναγνώσεως, καὶ βαθυτέρας μελέτης, πολλ' ἄττα ἐπικρίνων, νοῆσαί τε γὰρ τὰ καίρια ἐπηβολώτατος, καὶ ἀπαγγεῖλαι τὰ νοούμενα γλαφυρώτατος, σοφίας δ' οὐ μόνον τῆς θύραθεν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἱερᾶς δαημονέστατος· καὶ οὐ μόνον τὴν ἑλληνικὴν φωνήν, ἀλλὰ καὶ τῶν κατ' Εὐρώπην ἐπιχωριαζουσῶν τὰς ἐξαιρέτους, λατινικήν, γαλλικήν, ἰταλικὴν ἐπιτοσοῦτον ἐξέμαθεν, ὥστε εἴ τις ἀκούσειε τοῦ ἀνδρὸς λατινιστὶ διαλεγομένου, φαίη ἂν τῆς αὐτῆς λαχεῖν πατρίδος τῷ Κικέρωνι, καὶ τοῖς κατὰ χρυσοῦν αἰῶνα ἀνθήσασι· προσέτι τῆς τῶν Ἀράβων καὶ Περσῶν γλώσσης εἰδήμων μέχρι θαύματος, ὥστε μυρίων ἐπαίνων ἠξιῶσθαι τοῖς ἐλλογίμοις τῶν Ὀθωμανῶν· οὐ διαλείπει δὲ περιθάλπων πατρικῶς, καὶ μεγαλοπρεπῶς εὐεργετῶν τῶν νέων τοὺς παιδείας ἀντιποιουμένους, καὶ τὸ πρὸς ἐπίδοσιν φιλότιμον αὐτῶν παντοδαποῖς ἐναύσμασι ἀναφλέγων, θεῖον ἔργον ἡγούμενος τὸ πλείονας τῶν ὁμοφύλων ἀνάγειν πρὸς τὴν δυνατὴν μίμησιν τῶν θεσπεσίων ἀρετῶν, αἷς καταγλαΐζεται περιφανῶς ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης. Δεῖγμα δὲ λαμπρὸν τῆς τε σοφίας, καὶ τῶν ἀκηράτων αὐτοῦ ἀρετῶν ἡ περὶ τῶν Καθηκόντων συγγραφεῖσα βίβλος, ἐξ ἧς ὁστισοῦν νοὸς καὶ κρίσεως ὀρθῆς εὖ ἥκων γνώσεται, ὡς ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα κατὰ τὴν παροιμίαν· συνεγράψατο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, οὐμενοῦν πολύφυλλα, ἀλλ' ἐμβριθείᾳ καὶ βραχύτητι, διατρανοῦντα τὸ πολυμαθὲς καὶ κατηκριβωμένον τοῦ

ἀνδρὸς ἐν παντὶ παιδείας εἴδει, καὶ μάλιστα ἐν τῇ παραλλήλῳ ἀναθεωρήσει ἱερᾶς τε καὶ ἀορίστου ἀρχαιολογίας.

Κάρωλος ὁ πρωτότοκος υἱὸς τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος, ἀξιάγαστος μιμητὴς τῶν προγονικῶν ἀρετῶν, καὶ ἐν νεαρᾷ τῇ ἡλικίᾳ παντοδαπῇ μαθήσει κοσμούμενος, ὃς νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν προσκείμενος τοῖς ἐξαιρέτοις τῶν βιβλίων, πολύχουν ἀπομάττεται παιδείας θησαυρόν· «Ἁμέραι δ' ἐπίλοιποι μάρτυρες σοφώτατοι», φησὶν ὁ Πίνδαρος.

Καλλίνικος ἐκ νήσου Νάξου μιᾶς τῶν Κυκλάδων, μητροπολίτης Ἡρακλείας, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν, οὐ διαλείπει μελετῶν φιλοπόνως τὰς βίβλους τῶν ἁγίων πατέρων τῆς ἐκκλησίας, καὶ κηρύττων ἀποστολικῶς τὸν εὐαγγελικὸν λόγον· ἐσχολάρχησεν οὗτος ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρὶν εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν προβιβασθῆναι ἀξίωμα.

Ἀθανάσιος ἐξ Ἀδριανουπόλεως, μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας, ἀκολουθίας, καὶ τάξεως ἔμπειρος· σπουδάζει καὶ μελετᾷ μετὰ φιλοπονίας πολλῆς τὰς θείας καὶ ἱερὰς γραφάς, κηρύττει καὶ ἀναπτύσσει τὸν εὐαγγελικὸν λόγον μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἀγάπης.

Διονύσιος Λέσβιος, μητροπολίτης Ἀμασείας, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας, ἀκολουθίας, καὶ τάξεως ἔμπειρος· σπουδάζει καὶ μελετᾷ μετὰ φιλοπονίας πολλῆς τὰς θείας καὶ ἱερὰς γραφάς, κηρύττει καὶ ἀναπτύσσει τὸν εὐαγγελικὸν λόγον μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἀγάπης.

Ἰγνάτιος Λέσβιος, ὁ μητροπολίτης Ρόδου, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας, ἀκολουθίας, καὶ τάξεως ἔμπειρος· σπουδάζει καὶ μελετᾷ μετὰ πολ-

λῆς φιλοπονίας τὰς θείας καὶ ἱερὰς γραφὰς, κηρύττει καὶ ἀναπτύσσει τὸν εὐαγγελικὸν λόγον μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἀγάπης.

Σεραφεὶμ ἐξ Ἀκαρνανίας, μητροπολίτης Δρύστρας, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώττης, ἔμπειρος τῆς τε θύραθεν παιδείας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ τάξεως· σπουδάζει καὶ μελετᾷ μετὰ πολλῆς φιλοπονίας τὰς θείας ἱερὰς γραφὰς, κηρύττει καὶ ἀναπτύσσει τὸν εὐαγγελικὸν λόγον μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἀγάπης.

Γρηγόριος ὁ Σωτήρης Ἀθηναῖος, μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας, ἀνὴρ εἰδήμων τῆς τε ἑλληνικῆς, λατινικῆς, καὶ ἰταλικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς παιδείαν, σπουδάζει καὶ μελετᾷ φιλοπόνως τὰς θείας καὶ ἱερὰς γραφάς, κηρύττει καὶ ἀναπτύσσει τὸν εὐαγγελικὸν λόγον μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ θερμῆς ἀγάπης.

Νεόφυτος ἱερομόναχος Νοταρᾶς Πελοποννήσιος, ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου τάφου, καὶ ἀδελφὸς τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κυρίου Χρυσάνθου· ἀνὴρ εὐσεβείᾳ καὶ τρόπων χρηστότητι φαιδρυνόμενος, ἐλλόγιμος καὶ φιλομαθὴς, φιλόσοφος, θεολόγος καὶ μαθηματικός, ἔμπειρος τῆς θείας γραφῆς· μελετᾷ καὶ ἀναγινώσκει τὰς ἱερὰς βίβλους τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας.

Δημήτριος Ἰουλιανὸς Βυζάντιος ἐξ εὐγενῶν προγόνων καταγόμενος, μέγας λογοθέτης τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας ἐκκλησίας, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης.

Σπαντωνῆς Βυζάντιος, μέγας χαρτοφύλαξ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας ἐκκλησίας, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν θεολογίαν, ἔμπειρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ τάξεως· ἐχρημάτισε καὶ διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς.

Ἰάκωβος Μάνας Ἀργεῖος, ὕπατος τῶν φιλοσόφων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας ἐκκλησίας, ἀνὴρ σοφὸς καὶ πολυμαμαθὴς, πράξει καὶ θεωρίᾳ κοσμούμενος, δαημονέστατος τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου, καὶ μιμητὴς εἰς ἰδέαν λόγου τῶν ἐξαιρέτων παλαιῶν Ἑλλήνων· φιλόσοφος περιπατητικὸς καὶ τῶν τοῦ Ἀριστοτέλους δογμάτων καθηγητὴς ἄριστος, καὶ ὑπερασπιστὴς ἀνένδοτος· ἔτι δὲ καὶ τοῦ βάθους τῆς θείας γραφῆς, καὶ τῆς ἱερᾶς θεολογίας ἀνιχνευτὴς ἐμπειρότατος, μετὰ πολλῆς ἀκριβείας, εὐσεβοῦς τε καὶ ὀρθοδόξου κρίσεως καὶ φρονήσεως μελετῶν ἰδίᾳ, καὶ ἀναπτύσσων παρρησίᾳ τοῖς αὐτοῦ ὁμιληταῖς τὰ θεολογικὰ μαθήματα, ἀπώνατο λίαν κατὰ τὴν τῆς παιδείας ἐπίδοσιν, ἐκ τῆς χρονίου συνδιατριβῆς καὶ συνομιλίας τοῦ μακαρίτου αὐθέντου κυρίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, (ἅτε πελάτης ὢν τοῦ περιφήμου ἐκείνου οἴκου καὶ παιδαγωγὸς τῶν λαμπροτάτων παίδων αὐτοῦ) καὶ πολλὰ ἐκ τῆς πολυχεύμονος ἐκείνης πηγῆς ἠρύσατο σοφίας νάματα, ὡς πολλάκις αὐτοῦ ἀκηκοαμεν ζώσῃ φωνῇ μαρτυροῦντος, ὅσοι γεγόναμεν ἀκροαταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ ἐπιταφίῳ δὲ εἰς τὸν μακαρίτην λόγῳ, ταὐτὰ ταῦτα ὁμολογεῖ, ἔπαινον ἑαυτῷ καὶ κλέος ἐντεῦθεν οὐ τὸ τυχὸν ἡγούμενος περιποιεῖσθαι· ἐσχολάρχησε τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς, μετὰ προθυμίας ἀόκνου, καὶ φιλοπονίας ἀτρύτου ἀναπτύσσων τοῖς αὐτοῦ ὁμιληταῖς τὰ ἀκροαματικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὰ θεολογικά.

Νικόλαος Κομνηνὸς ὁ Παπαδόπουλος ἐκ νήσου Κρήτης, ἱερεὺς, ἀνὴρ σοφώτατος καὶ φιλομαθέστατος, φιλόσοφος, ῥήτωρ καὶ νομικὸς καὶ θεολόγος, τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς διαλέκτου ἔμπειρος, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας· ἐπέχει τὴν πρώτην καθέδραν τῶν καθηγητῶν τῆς περιφήμου ἐν Παταβίῳ ἀκαδημίας τῶν διδασκόντων τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς νόμους· εἰ δὲ μὴ ἐκεῖ τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι ἐκεκλήρωτο ὁ ἀνήρ, πολλῆς ἂν εἴη ὠφελείας πρόξενος τῷ γέ-

νει τῶν Ἑλλήνων· τὰ τύποις αὐτοῦ ἐκδεδομένα συγγράμματα τοῖς πεπαιδευμένοις εἰσὶ γνωστά, καὶ οὐδενὸς λόγου δεόμενα.

Δημήτριος Νοταρᾶς Πελοποννήσιος, ἀρχιατρὸς τοῦ ὑψηλοτάτου ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς φωνῆς, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν παιδείαν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεράν· ἀκροατὴς γέγονε πρῶτον τῶν ἐν Ῥώμῃ εἶτα καὶ τῶν ἐν Παταβίῳ σοφῶν.

Γεώργιος Σουγδουρῆς ἱερεὺς ἐξ Ἰωαννίνων, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς γλώσσης, τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας ἔμπειρος, μᾶλλον δὲ καὶ τῆς ἱερᾶς θεολογίας· ἠκροάσατο τῶν ἐν Ἰταλίᾳ διδασκάλων· προέστη διὰ μακροῦ χρόνου τῆς τῶν Ἰωαννίνων σχολῆς, μετὰ πολλῆς ζέσεως ἀναπτύσσων τοῖς ἀκροαταῖς αὐτοῦ τὴν Ἀριστοτελικὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν θεολογίαν. Συνέγραψε λογικὴν σύντομον, καὶ συμφωνίαν τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης· ἅ γε οὔπω τύποις ἐκδέδοται.

Ἀναστάσιος ἱερεὺς ἐξ Ἰωαννίνων, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς διαλέκτου, φιλόσοφος Ἀριστοτελικός, θεολόγος καὶ μαθηματικός, ἱεροκήρυξ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας ἐκκλησίας. Ἐσχολάρχησεν ἐν τῇ σχολῇ τῶν Ἰωαννίνων. Συνέγραψε ῥητορικῆς ἔκθεσιν, ἣ οὔπω τύποις ἐκδέδοται.

Θωμᾶς ὁ Κατάνης Κρής, ἀνὴρ σοφώτατος καὶ πολυμαθέστατος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς φωνῆς, φιλόσοφος, ῥήτωρ, θεολόγος, μαθηματικός· ἐχρημάτισε καὶ καθηγητὴς ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τῆς ἐν Παταβίῳ περιφήμου ἀκαδημίας.

Ἰωάννης Χαλκεὺς Μοσχοπολίτης ἱερεύς, ἀνὴρ σοφὸς καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς γλώσσης, φιλόσοφος Ἀριστοτελικός, καὶ θεολόγος, ἱεροκήρυξ· ἐσχολάρχησεν ἐν τῷ Φλαγγινιανῷ φροντιστηρίῳ Ἑνετίῃσι.

Ἀντώνιος Κατήφορος ἱερεὺς Ζακύνθιος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς διαλέκτου, πεπαιδευμένος τὴν φιλοσοφίαν οὐ μόνον τὴν Ἀριστοτελικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν νεωτέρων, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν, ἔμπειρος τῆς θείας γραφῆς, ἱεροκήρυξ· ἐχρημάτισε διδάσκαλος τοῦ Φλαγγινιανοῦ φροντιστηρίου Ἑνετίησι.

Γεώργιος Πατούσας ἱερεὺς Ἀθηναῖος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν, ἔμπειρος τῆς θείας γραφῆς, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς γλώσσης· σχολαρχεῖ τανῦν τοῦ Φλαγγινιανοῦ φροντιστηρίου Ἑνετίησι.

Ἀντώνιος Στρατηγὸς Κερκυραῖος, καθηγητὴς τοῦ ἐν Παταβίῳ Κουτουνιανοῦ φροντιστηρίου, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς γλώσσης.

Μακάριος ἱεροδιάκονος ἐκ νήσου Πάτμου, ἀνὴρ εὐσεβείᾳ, καὶ ὁσιότητι βίου σεμνυνόμενος, σοφὸς καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν, ἱεροκήρυξ· μελετᾷ καὶ ἀναγινώσκει ἐν τῇ περιφήμῳ μονῇ τῆς νήσου Πάτμου τὴν ἱερὰν γραφήν, καὶ τοὺς πατέρας τῆς ἐκκλησίας, ἔξω τῶν βιωτικῶν θορύβων γινόμενος.

Μεθόδιος Ἀνθρακίτης ἱερομόναχος ἐξ Ἰωαννίνων, ἀνὴρ σοφὸς καὶ πολυμαθής, φιλόσοφος, θεολόγος, καὶ μαθηματικός, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς καὶ ἰταλικῆς γλώσσης, ἔμπειρος τῆς θείας γραφῆς, καὶ ἱεροκήρυξ· ἠκροάσατο καὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ σοφῶν, πολλοὺς ἐκεῖσε διατρίψας χρόνους· συνέγραψε κοινῇ διαλέκτῳ βιβλίον ἐπιγραφόμενον, Βοσκὸς λογικῶν προβάτων, ὃ καὶ τύποις ἐκδέδοται Ἑνετίησι.

Μητροφάνης Γρηγορᾶς Δοδωναῖος ἱερομόναχος, ἀνὴρ ἐλλό-

γιμος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν παιδείαν, ποιητὴς καὶ ἱεροκήρυξ· ἀναγινώσκει καὶ μελετᾷ τὰς θείας γραφάς, καὶ τὰ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας ἱερὰ συγγράμματα.

Ἀναστάσιος Γόρδιος, ἱερομόναχος ἐξ Ἀκαρνανίας, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ πολυμαθής, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν παιδείαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν, ἱεροκήρυξ· ἠκροάσατο καὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ σοφῶν· μελετᾷ καὶ ἀναγινώσκει τὰς θείας γραφάς, βίον ἥσυχον καὶ ἀθόρυβον μετερχόμενος.

Ἀναστάσιος ἐκ Ναούσης τῆς κατὰ τὴν Μακεδονίαν, ἀνὴρ σοφὸς καὶ πολυμαθής, φιλόσοφος, θεολόγος, καὶ ῥήτωρ εὐδόκιμος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς καὶ ἑβραϊκῆς διαλέκτου· περιηγήσατο πᾶσαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην.

Ἰωάννης Θεσσαλονικεύς, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τῆς λατινικῆς δὲ οὐκ ἄπειρος, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν· σχολαρχεῖ τανῦν ἐν τῇ σχολῇ τῶν Θεσσαλονικέων.

Γεώργιος Τραπεζούντιος, διδάσκαλος τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἡγεμονικῆς σχολῆς, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν θεολογίαν, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώττης· ἀναπτύσσει μετὰ πολλῆς φιλοπονίας τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς τὰ ἀκροαματικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους.

Ἀγάπιος Ἰθακήσιος ἱερομόναχος, ἀνὴρ εὐσεβείᾳ, καὶ βίου καθαρότητι ἐμπρέπων, τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν κόσμῳ τερπνῶν ἀμέτοχος, καὶ λίαν ὀλίγωρος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθεν παιδείαν, καὶ τὴν ἱερὰν θεολογίαν, ἐμπειρότατος τῆς θείας γραφῆς, καὶ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, κήρυξ τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου, καταρτίζων πρὸς εὐσέβειαν καὶ πολιτείαν θεάρεστον τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ.

Φιλόθεος Παργινὸς ἱερομόναχος, φίλος τοῦ εἰρημένου Ἀγαπίου καὶ κατὰ πάντα ἐφάμιλλος.

Γρηγόριος ἱερομόναχος Θεσσαλονικεύς, ἀνὴρ ἐλλόγιμος, εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, πεπαιδευμένος τήν τε θύραθε φιλοσοφίαν, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν θεολογίαν· ἔστι δὲ καὶ ἱεροκήρυξ.

Ἔτει σωτηρίῳ ᾳψκα'. ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ.

ΣΤ.

ΒΙΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΠΑΤΜΙΟΥ.

Πρὸς τὸν ὑψηλότατον καὶ εὐσεβέστατον αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας κύριον κύριον Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Νικολάου βοεβόδαν διήγησις πάνυ συνοπτικὴ τοῦ σοφωτάτου καὶ ἀοιδίμου διδασκάλου κυρίου Μακαρίου τοῦ ἐκ Πάτμου νήσου, συντεθεῖσα παρὰ τοῦ σοφολογιωτάτου διδασκάλου τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ φιλοσοφικῆς σχολῆς κυρίου κυρίου Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐκ Τυρνάβου τῆς Θετταλίας.

Ἐπεί με ἡ φιλόμουσος αὐτῆς καὶ φιλάρετος διάθεσις, ὑψηλότατέ μου καὶ εὐεργετικώτατέ μοι αὐθέντα, καὶ ἡγεμόνων ἀγλάϊσμα, τὸν τοῦ σοφωτάτου μου καὶ ἀοιδίμου διδασκάλου κυρίου Μακαρίου βίον ὑποτυπώσασθαι ἐν συνόψει ἐκέλευσε, καὶ τοῦ ἔργου ἐπιλαβέσθαι κατοκνοῦντα, ἅτε δὴ ὄντος ὑπὲρ τὴν ἐμὴν δύναμιν, τὰ μέγιστα κατηνάγκασε, διὰ τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἄκραν εὐλάβειαν, διά τοι ταῦτα κἀγὼ ὁ ἐλάχιστος αὐτῆς δοῦλος, ἄκων μὲν ἄκων, ἀλλ' ἡψάμην τοῦ προστάγματος, ὡς λίαν μέντοι ἀκροθιγῶς, οὐθ' ὡς γὰρ δεῖ, οὐθ' ὡς ᾤετο αὐτῆς ὕψος, οὐθ' ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ὑπόθεσις· ἦ γὰρ ἂν ἔδει με γλῶτταν ἔχειν καὶ νοῦν καὶ διάνοιαν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος· πῶς καὶ γὰρ ἂν ἐξαρκέσειεν ἡ ἐμὴ ἀμάθεια ἐς τοσοῦτον ἀρε-

τῶν ὅμιλον, ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντα, καὶ οὐχ ὅπως ἐμοί, ἀλλὰ καὶ οἷς λόγος ὁ βίος δυσεπιχείρητον;

Διηγήσομαι τοίνυν οὐχ ἅπαντα τἀνδρὸς τὰ πλεονεκτήματα, τοῦτο γὰρ πάντη ἀνέφικτον, ἀλλὰ βραχέ' ἄττα, καὶ τούτων ὅσα περιφέρω τῇ μνήμῃ, ἵνα κἂν ἐξ ὄνυχος ὁ λέων γνωσθείη τὸ δὴ λεγόμενον.

Ὅτι μὲν οὖν ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων τὴν πατρίδα καταλιπὼν ἔρωτι παιδείας ἀπῆρεν εἰς βασιλεύουσαν, καὶ ὅτι κατὰ μικρὸν αὐτῷ συνηύξανε τῇ ἡλικίᾳ καὶ ἡ ἐπίδοσις, τῷ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου φροντιστηρίῳ κυρίου Ἰακώβου θαμίζοντι, καὶ ὅτι ἀτρύτους πόνους κατεβάλετο, συνδιημερεύων τε καὶ διανυκτερεύων τοῖς τῶν σοφωτάτων ἀνδρῶν πονήμασι, τούς τε ξυμφοιτητὰς αὐτοῦ ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος παρευδοκίμησε, τοὺς μὲν νοὸς ὀξύτητι, τοὺς δὲ τῇ φιλοπονίᾳ, ἔστι δὲ οὓς ἑκατέρᾳ, καὶ πᾶσι πάντων ἐκράτει, καὶ ὅτι φύσις καὶ τέχνη τοσοῦτον αὐτῷ συνέδραμον, ὡς οὐδενὶ θάτερον, καὶ μὴ ὅτι γε τῇ ἑλληνίδι, ἀλλὰ καὶ τῇ λατινίδι διαλέκτῳ ἐς ἄκρον ἐξήσκητο, μουσικῆς τ' ἐντελοῦς ἐγκρατὴς ἐγένετο, καὶ ὅσον τάχος εἰς τὰ τῆς φιλοσοφίας ἀνακτόρια, καὶ τὸν Ἑλικῶνα τῶν μουσῶν, καὶ τὸ τῆς θεολογίας ὕψος ἀνελήλυθε, παντὸς εἴδους παιδείας τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς γεγονὼς ἐνδιαίτημα, καὶ ὅτι ἀρχιδιάκονος τοῦ τότε ἁγίου Νικομηδείας ἐχρημάτισε, καὶ πολλάκις αὐτῷ παραχωρῆσαι τοῦ θρόνου βιάσας ὁ γέρων αὐτοῦ οὐκ ἔπεισεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μυριάκις εἰς τὴν ἐνεγκοῦσαν ἐπανακάμψαι θελήσαντι οὐκ ἐπέτρεψε, τοιούτου σοφοῦ ἀνδρὸς τὴν ἀπουσίαν μὴ ἀνεχόμενος· ταῦτά φημι καὶ τὰ τούτοις ἐφάμιλλα παρήσω τόγε νῦν ἔχον ὡς οὐκ εὐάριθμα.

Ἀγῶνας δὲ οὓς ὑπέμεινε μετὰ τὸ ἐπανιέναι εἰς τὸ τῆς πατρίδος φίλον ἔδαφος, τούς τε θρομβοειδεῖς ἱδρῶτας καὶ ἀκαμάτους πόνους, ὑπὲρ τῆς τῶν μαθητῶν εὐδοκιμήσεως, καὶ τοῦ πολυπλασιάσαι τὸ τάλαντον, ὅσους τε τῶν φοιτητῶν τοῦ πο-

θουμένου εἰς πέρας ἤγαγεν, οὐ μόνον πρὸς παιδείαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἐπαλείφων ἅπαντας διὰ τῆς ἀπαύστου αὐτοῦ διδασκαλίας καὶ εἰσηγήσεως, τύπον ἑαυτὸν καὶ ὑπογραμμὸν ἀρετῆς καὶ σοφίας πᾶσι παρεχόμενος, διδάσκων μὲν τὰ πρακτέα, ποιῶν δὲ τὰ διδασκόμενα, καὶ τοῦτο ἐν οἱᾳδήποτε διαθέσει, καὶ ἐν χρόνῳ παντί, κλινήρης, ὑγιής, ἐν γήρᾳ, ἐν νεότητι, ἐν νυκτί, ἐν ἡμέρᾳ, πάντα κάλων κινῶν τὸ τοῦ λόγου, ἵνα τοὺς πάντας κερδήσῃ· καὶ ταῦτα πάντα παρίημι, οὔτε γὰρ ληπτὰ ἀριθμῷ, καὶ λόγῳ καθυποβληθῆναι ἀμήχανον.

Ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἀπὸ τοῦ γέροντος αὐτοῦ ἀνεχώρησεν οὐκ ἄχαρι διηγήσασθαι· ἐν μιᾷ γὰρ τῶν ἡμερῶν προσελθὼν αὐτοῦ τῷ γέροντι ἔφη: τοσαῦτα ἔτη δουλεύσας σοι, πάντως γε δυοῖν θάτερον, ἢ ἀρεστός, ἢ μή σοι ἔδοξα· εἰ μὲν τὸ πρῶτον, πλήρωσον κᾀυτός μοι τουτὶ τὸ ζήτημα, καὶ ἐπάκουσόν μου τῆς δεήσεως διὰ τὴν τοσαύτην μου πιστὴν καὶ ἀρεστὴν ἐξυπούργησιν, καὶ πρὸς τὴν ἐμὴν πατρίδα ἐπανελθεῖν μοι ἐπίτρεψον· εἰδὲ τὸ δεύτερον, τί με κωλύεις τὸν ἀπαρέσκοντα; εἰς οὐδὲν γάρ σοι ὁ ἀπαρέσκων ὀνήσιμος, μάλιστα δὲ καὶ ἀποβλητέος. Τοιούτῳ διλήμματι ἀναχωρῆσαι ἀδείας ἔτυχε.

Τὸν δὲ βίον αὐτοῦ τὸν ὑπὲρ ἄνθρωπον καὶ ἰσάγγελον, τὸ περὶ τὴν ἐγκράτειαν ἀπαράμιλλον, τὸ ἐν ἀγρυπνίαις παννύχιον, τὸ πρὸς τοὺς πάντας φιλόστοργον, τὸ ἐν ταπεινότητι χριστομίμητον, τὸ ἐν προσευχαῖς σύντονον, τὸν εἰς τὰ θεῖα ζῆλον, τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, τὸ ἐν πᾶσι νηφάλιον, τὸ πρὸς τοὺς παραπικραίνοντας ἀμνησίκακον, τὴν τοῦ θυμοῦ μετάθεσιν εἰς ἄκραν πραότητα, τὸ ἐν λόγοις ὑψηλόν, τὸ ἐν ἔργοις θαυμάσιον, τὴν περὶ τὴν δίαιταν ἐσχάτην λιτότητα, τὸ περὶ τὴν ἀκτημοσύνην ἑκούσιον, τὴν ἐν ἐλέει δαψίλειαν, τὸ περὶ τὸν τρίβωνα εὐτελὲς καὶ φιλόσοφον, τὴν περὶ τὰ ἤθη χρηστότητα, τὸ ἐν πᾶσιν ἀπέριττον, ταῦτα δὴ πάντα καὶ τὰ τούτοις ἀδελφά, τίς ἂν τῷ λόγῳ διελθεῖν ἐξισχύσειεν; εἰς αὐ-

τὴν γὰρ ἀνέδραμε γιγαντιαίῳ τινὶ καὶ ἡρωϊκῷ τῷ φρονήματι τῶν ἀρετῶν τὴν ἀκρόπολιν, καὶ εἴπερ τις ἄλλος πράξει καὶ θεωρίᾳ ὑπερέλαμψε.

Ἅπαντα ταῦτα, ὡς ἔφθην εἰπών, σιωπῇ τιμήσας, ἵνα μὴ καθυβρίσω τῇ ἐμῇ ἀμαθείᾳ τὸν ἥρωα, ὅσα περ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ παραινῶν ἐνίοτε ἔλεγε διηγήσομαι, καὶ τούτων τὰ πλεῖστα παραλιπὼν διὰ τὸ εὐσύνοπτον.

Συνεχῶς λέγειν ἐφίλει τοῖς μαθηταῖς, φεύγετε τὴν ἀργίαν, διδάσκαλος γὰρ αὕτη πάσης κακίας.

Τοὺς δεισιδαίμονας ἔλεγε μήτε μιμητέον, μήτε μεμπτέον· καθάπερ γὰρ τῆς σωφροσύνης ἀρετῆς οὔσης καὶ μεσότητος, τὰ δύο αὐτῆς ἄκρα, ἡ ὑπερβολή φημι καὶ ἡ ἔλλειψις, ἡ ἀκολασία δηλονότι καὶ ἡ ἠλιθιότης ὡς κακίαι διαβάλλονται, χεῖρον ὅμως ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἐλλείψεως, καὶ παγκάκιστον, ἡ ἀκολασία δηλαδὴ τῆς ἠλιθιότητος, τί γὰρ ἂν καὶ πάθοι κακὸν ὁ περὶ τὴν σάρκα ἠλίθιος; κρεῖττον γὰρ ἀναισθησίαν νοσεῖν περὶ τὰ ἀφροδίσια ἢ ἀσέλγειαν, οὕτω καὶ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας περὶ τὰ θεῖα ἀρετῆς οὔσης, δεισιδαιμονία καὶ ἀνευλάβεια τὰ ἄκρα ὄντα τυγχάνουσιν, ὧν τὸ μέν ἐστιν ὑπερβολὴ τὸ δ᾽ ἔλλειψις· κάλλιον γὰρ δεισιδαιμονίαν νοσεῖν τινα περὶ τὰ θεῖα ἢ ἀνευλάβειαν.

Τὰ τῶν ἁγίων πατέρων συγγράμματα τιμιώτερα εἶναι ἔλεγε τῶν ἱερῶν αὐτῶν λειψάνων· τὰ μὲν γὰρ τοῦ νοὸς κινήματα, τὰ δὲ τοῦ σώματος σύνδεσμοι, καὶ τὰ μὲν τῆς θεωρίας αὐτῶν γνωρίσματα, τὰ δὲ τῆς πράξεως· ὅσῳ τοίνυν ὁ νοῦς τοῦ σώματος τιμαλφέστερος, καὶ ἡ θεωρία τῆς πράξεως (ἡ μὲν γὰρ τελείων ἔργον, ἡ δὲ πρᾶξις πλειόνων κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον) τοσούτῳ καὶ τὰ τῶν ἁγίων συγγράμματα τῶν σφῶν αὐτῶν ἱερῶν λειψάνων εἰσὶ τιμιώτερα.

Μέγιστον κακὸν τὴν κατάκρισιν εἶναι ἔλεγεν, ὡς κατακρίσεως πρόξενον, κατὰ τὸ δεσποτικὸν λόγιον, μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε.

Τὴν ἀρετὴν ὑπερεπαινῶν, καὶ τὴν κακίαν καταμεμφόμενος, τοὺς μὲν ἀρετῇ διαπρέποντας ἐγκωμίων στέμμασιν ἔστεφε· τοὺς δ' ὅσοι κηλῖσιν ἁμαρτίας κατάστικτοι, μομφῆς λοιδορίαις οὐκ ἔπλυνε, παρῄνει δὲ αὐτοῖς τὰ εἰκότα ὡς οἷόν τε, ἀμέσως τε καὶ ἐμμέσως, τοῖς μὲν διὰ λόγου, τοῖς δὲ καὶ διὰ γραμμάτων· ἠλέει τούτους καὶ ᾤκτειρε, καὶ τοῦ κυρίου ἰδίᾳ μετὰ δακρύων ἐδέετο ἵν' αὐτοῖς ἐπιστροφήν τινα δῷ ἀπὸ τῆς πονηρίας· πρὸς δὲ τοὺς καταγινώσκοντάς τινος μοχθηρίαν ἔλεγε, μὴ κρῖνε ἄνθρωπε, οἰκέτην ἀλλότριον· ἢ οὐκ ἐνδέχεται μεταμεληθέντα αὐτὸν σωτηρίας τεύξασθαι; καὶ τότε ἐκεῖνος μὲν ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ μεριμνήσας ἁμαρτίας, τὴν ἀπὸ τῆς μετανοίας ὄνησιν ἐκαρπώσατο, σὺ δὲ τῆς τοῦ ἀθυρώτου σου στόματος τυχὸν ἐρεσχελίας, ἣν τοῦ ἀδελφοῦ σου κατέχεας ἐπιλαθόμενος, ἢ τῆς διὰ μετανοίας αὐτῆς διορθώσεως ἀμελήσας, ὡς δῆθεν σμικρᾶς καὶ εὐσυγγνώστου κακίας οὔσης, ἢ καὶ τοῦ μετανοῆσαι προεκμετρήσας τὸ ζῆν, τὴν ἀπὸ τῆς κατακρίσεως δίκην ἐκέρδανας· ἀλλ' εἴτε καὶ συνθείη ὁ διαβαλλόμενος, εἴτε μή, σὺ πάντως διωχθήσῃ κατακρίσεως· πρὸς τούτοις ἐνδέχεται μὴ εἶναι τὸν ἐγκαλούμενον οἷον αὐτὸς εἶναι φής, καὶ τότε οὐ μόνον ὡς φιλεγκλήμων, ἀλλὰ καὶ ὡς συκοφάντης κατακριθήσῃ· ἀλλὰ δοτέον σε ἀληθεύειν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ οὕτως ἄξιος εἶ κατακρίσεως· καὶ πειθέτω σε Χὰμ ὁ τοῦ Νῶε, ἀληθεύσας μὲν ἐπὶ τῇ τοῦ πατρὸς διαβολῇ διὰ τὴν γύμνωσιν, ὡς πατραλοίας δὲ ἀραῖς καθυποβληθεὶς πατρικαῖς.

Διὰ τιμῆς ἄγειν καὶ πείθεσθαι πάντας χρῆναι ἔλεγε τῶν ἀρχόντων οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς κατὰ τὸν Ἀπόστολον, καὶ οὐ μόνον τοῖς εὐσεβέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀσεβέσι. Οἷς γὰρ θεὸς οἶδε κρίμασιν, εἴτε δηλονότι κατὰ θείαν θέλησιν, εἴτε κατὰ συγχώρησιν, εἴτε κατὰ παραχώρησιν τοῖς τοιούτοις τὸ ἄρχειν ἐπιτέτραπται, οὐ γογγύζειν σε δεῖ, δυσφοροῦντά τε καὶ ἀνυποτακτοῦντα τῇ τούτων ἀρχῇ, ἀλλ' ὑπεί-

κειν αὐτοῦ τοῖς προστάγμασιν, ἐκτὸς μόνον τῶν κατὰ ψυχὴν βλάβην φερόντων, ἀρετῆς γὰρ καὶ πίστεως προκινδυνεύειν ἀνάγκη καιροῦ καλέσαντος.

Τὴν παρθενίαν ὑπερεπήνει, οὗ εἰς ἀπόδειξιν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο ἔλεγεν· ὁ δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸ τιμαλφέστατον αὐτοῦ καὶ ποθεινότατον κειμήλιον, τὴν ὑπέραγνον αὐτοῦ λέγω μητέρα καὶ παναγίαν παρθένον, οὐδὲν ἄλλῳ ἐπὶ σταυροῦ εἰς ἐπίσκεψιν ἐπιστεύσατο, εἰ μὴ τῷ παρθένῳ μαθητῇ Ἰωάννῃ διὰ τὴν τῆς παρθενίας καθαρότητα· καὶ τὸν μὲν παρθενεύοντα, ὑπὲρ φύσιν ζῶντα καὶ ἀγγέλοις ἐκάλει συνδιαιτώμενον· τὸν δὲ νομίμῳ γυναικὶ ὁμιλήσαντα, κατὰ φύσιν βιοῦντα· τὸν δὲ πορνεύοντα παρὰ φύσιν ζῆν ἔλεγε, καὶ τῶν ἀλόγων, ἅτε δὴ κατὰ φύσιν κἀκείνων ζώντων, ἀλογώτερον προσηγόρευε, συνῳδὰ τοῖς τῷ μεγάλῳ Ἀθανασίῳ εἰρημένοις φθεγγόμενος τελευταῖον περὶ τῆς παρθενίας ἔλεγεν, ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

Παρεκβάσεις ἀεὶ ἐποίει ἐπὶ τῆς τῶν μαθημάτων παραδόσεως, πρὸς ἀρετὴν ἐπαίρων τοὺς μαθητιῶντας διὰ τῆς παρεκβάσεως, πᾶν νόημα εἰς Χριστὸν αἰχμαλωτίζων κατὰ τὸν Ἀπόστολον.

Πολλάκις τῶν μαθητῶν ὅσοι ἐν τῇ Ἀποκαλύψει κατῴκουν, ἔνθα καὶ ὁ διδάσκαλος, ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει διανυκτερεύοντες, ἤκουσαν αὐτοῦ λέγοντος ἐν τῷ κατιέναι εἰς ναὸν ἀπὸ τοῦ οἰκιδίου πρὸς τὸν ὄρθρον, τό, δόξα σοι ὁ θεός! ἀτενίζων γάρ, ὡς ἐγῷμαι, εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν διάφορον ποικιλίαν τῶν ἀστέρων θεώμενος καὶ λαμπρότητα, ἐδόξαζε τὸν δημιουργόν· καὶ ἄλλοτε γὰρ τουτὶ λέγειν εἰώθει, φέρων συνεχῶς διὰ γλώττης τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

Τοῖς τοῦ θεοῦ λειτουργοῖς καὶ ἱερεῦσι μεθ' ὅσης αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας ἐφέρετο, ὑπὲρ τὸ ἀγγελικὸν ἀξίωμα τὴν ἱερωσύνην εἶναι ἀποφαινόμενος· ὅπου γὰρ ἐκεῖνοι παρακῦψαι φρίτ-

τουσιν, ἐκεῖσε οἱ ἱερεῖς μελίζουσιν, ἐσθίουσί τε καὶ πίνουσι, τὸ πανάγιον λέγω σῶμα καὶ πανάχραντον αἷμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅθεν καὶ εἰ ἐξῆν, ἔλεγεν, ἀντηλλάξαντο ἂν οἱ ἄγγελοι τῆς ἱερωσύνης τὸ σφῶν ἀξίωμα· ἀείποτε τούτοις ἐδίδασκεν, ὅσης δεῖ καθαρότητος αὐτοῖς ἐμφαίνων καὶ ἁγιότητος, τοιαύτης ἀξιωθεῖσι χάριτος.

Προσευχὴν καὶ νηστείαν τῶν ἀναγκαιοτάτων εἶναι πρὸς σωτηρίαν ἔλεγε παντὶ εὐσεβοῦντι· ὥσπερ γὰρ οἱ τοῦ ἐπιγείου βασιλέως στρατιῶται δύο τῶν μάλιστα ἀναγκαίων δέονται ἐν τῷ μάχεσθαι, τροφῆς, καὶ ὅπλων, ἵν' ἀντιπαρατάττεσθαι τοῖς πολεμίοις ἔχωσιν, οὕτω καὶ τοῖς τοῦ Χριστοῦ στρατιώταις τουτωνὶ δεῖν τῶν δύο ἔφασκε· ἡ μὲν γὰρ προσευχὴ (ἣν καὶ πρὸς θεὸν ὁμιλίαν ἐκάλει κατὰ τὸν χρυσορρήμονα) ὅπλου δίκην αὐτοῖς ἐπαμύνουσα, ἡ δὲ νηστεία ὅσα καὶ τροφὴ σώματα αὐτοὺς ἐνισχύουσα, τὴν σωτηρίαν μνηστεύονται· δι' αὐτῶν γὰρ ἀποσοβοῦνται οἱ τῶν πιστῶν ἄπιστοι ἄσπονδοι πολέμιοι, τὰ πονηρὰ λέγω πνεύματα, κατὰ τὸ κυριακὸν λόγιον, τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰμὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

Τῆς ἀγάπης οὐδὲν προὐτίθη· διὸ δὴ καὶ πρὸς τὸν Ζοροβάβελ νικᾶν τὰ πάντα τὴν ἀλήθειαν φάμενον, κομψῶς ἔλεγεν, ἡ ἀγάπη νικᾷ τὰ πάντα, ὦ Ζοροβάβελ! δι' αὐτὴν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐνηνθρώπησε μετὰ τοσαύτης ἀφάτου συγκαταβάσεως, καὶ ὃν ἠγάπησεν ἔσωσεν ἄνθρωπον· εἰ δέ γε καὶ ἀλήθειά ἐστιν ὁ θεὸς κατὰ τό, ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή, ἀλλὰ καὶ ἀγάπη ἐστιν ὁ αὐτὸς κατὰ τὸν ἠγαπημένον τῶν ἀποστόλων εἰπόντα, ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὃν ἡ ἀγάπη ἐπταικότα καὶ προσφυγόντα τινὶ κατέκρυψε, καὶ κινδύνου οὐ τυχόντος, καὶ θανάτου τυχὸν ἀπήλλαξε, τοῦτον ἡ ἀλήθεια εἰς τοὐμφανὲς ἀγαγοῦσα προὔδωκεν· οὐ γὰρ ἔχει φάναι ἡ ἀλήθεια μὴ ἑωρακέναι τὸν ὁραθέντα, μηδὲ κρύψαι τὸν ζητούμενον· πρὸς τούτοις ἡ μὲν ἀλή-

θεια συστοιχεῖ τῇ δικαιοσύνῃ, ἡ δ' ἀγάπη τῇ εὐσπλαγχνίᾳ· ὅσον ἄρα ὑπερακοντίζει τὴν δικαιοσύνην ἡ εὐσπλαγχνία, παρευδοκιμεῖ τὴν δικαιοσύνην οὐκ ἄδηλον· ἐπὶ γὰρ τῶν Σοδόμων ὁ τῷ Ἀβραὰμ συνδιαλεγόμενος ὑπὲρ τῆς τῶν δέκα ἀρετῆς, τοσαύτας μυριάδας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν μὴ ἀποτεφρῶσαι ἐπηγγείλατο εἰρηκώς, ἐὰν ὦσιν ἐκεῖ δέκα οὐ μὴ ἀπολέσω ἕνεκα τῶν δέκα· ὃ δεῖγμα ἐχέγγυον τοῦ ὑπερπαίειν τοῦ δικαίου τὸ εὔσπλαγχνον· τοῦ γὰρ δικαίου ἦν τοὺς μὲν εὐσεβεῖς περισωθῆναι, τοὺς δ' ἀσεβεῖς πάντας παραδοθῆναι ἡφαίστῳ· ἡ δ' εὐσπλαγχνία οὐχ οὕτως, ἀλλὰ δέκα χάριν εὐσεβῶν μυριάσι τῶν ἀσεβῶν τὴν ζωὴν ἐχαρίζετο, καὶ ταῦτα πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, ὅτε ἀδιάλλακτον ἔτι ἦν τοῖς ἀνθρώποις τὸ θεῖον· ἀλλὰ καὶ οἱ δύο μαχόμενοι ἄγγελοι ὑπὲρ τῆς τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ Βαβυλῶνος ἐλευθερίας, καθάπου ο ἐν προφήταις Δανιὴλ καθιστόρησεν, ὧν ο μὲν ἐπιστάτης τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους ἐτύγχανεν ὤν, ὁ δὲ τοῦ Βαβυλωνίου τὴν τοῦ θεοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ δικαιοσύνην εἰκονίζων, κατὰ τὸν Πηλουσιώτην Ἰσίδωρον. καὶ γὰρ ὁ μὲν τῶν Ἰουδαίων ἐπιστατῶν, ἅτε δὴ τῆς τοῦ θεοῦ εὐσπλαγχνίας τὸν τύπον φέρων, ἀπαλλαγῆναι τὸν Ἰσραὴλ ἠξίου τῆς δουλείας· ὁ δὲ τῶν Βαβυλωνίων, ὡς τῆς θείας δικαιοσύνης ἀπεικόνισμα, τὴν σωτηρίαν ἐκώλυε, δουλεύειν καταναγκάζων τοῖς Βαβυλωνίοις τὸν Ἰσραὴλ διὰ τὸ τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ πέλαγος· τέλος νενίκηκεν ὁ ἐπιστάτης τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τῆς δουλείας αὐτὸν ἀπηλλάξατο, δηλῶν τὴν εὐσπλαγχνίαν ἔχειν τὰ νικητήρια· κρεῖττον ἄρα ἡ ἀγάπη πασῶν τῶν ἀρετῶν, καὶ αὐτῶν δὴ τῶν θεολογικῶν, πίστεως φημὶ καὶ ἐλπίδος, κατὰ τὸν Ἀπόστολον.

Τὸν πολιτικὸν προσανέχειν τὸν νοῦν ἔλεγε χρῆναι τοῖς πολιτικοῖς πράγμασι, τὸ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἢ τὸ ἑαυτοῦ σκοπεύοντα πρόσφορον, ἵνα μὴ ἐπὶ φιλαυτίας ἁλῷ ἁμαρτήματι· ἀλλὰ καὶ τῶν κανόνων, ὅ φασι, μὴ εὐθύτερον εἶναι ἐδίδασκεν,

ἵν' ὥσπερ ἀκριβὴς τρυτάνη ταῖς ἐπ' ἀμφότερα πλάστιγξιν ἰσορρόπως ταλαντεύηται, καὶ μὴ ἐπὶ θάτερα τῶν ἄκρων ἐπιρρέπῃ ἀπολειπόμενος τῆς μεσότητος· οὕτω καὶ τὸν οἰκονομικόν τε καὶ ἠθικόν.

Τοῖς πνευματικοῖς πατράσι πολλῆς δεῖν ἔλεγεν ἐμπειρίας τε καὶ μαθήσεως· εἰ γὰρ οἱ τῶν σωμάτων ἀκέστορες δίχα τῆς θύραθεν φιλοσοφίας καὶ τῆς περὶ τὰς διαφόρους κράσεις καὶ πάθη πολυπειρίας οὐκ εὐδόκιμοι, οὐδὲ τοῦ σκοποῦ εὐεπήβολοι, πολλῷ μᾶλλον τοὺς τῶν ψυχῶν τὰς νόσους ἰωμένους οὐκ ἀπείρους εἶναι χρεὼν τῆς θείας καὶ ἱερᾶς γραφῆς, τούς τε διαφόρους τρόπους καὶ αἴτια τῶν ἁμαρτημάτων κρίνειν ἔχειν ἐπάναγκες, καὶ τῶν ἐξομολογουμένων προσώπων τὸ διάφορον ἀσφαλῶς εἰδέναι, καὶ διερευνᾶν ὡς οἷόν τε, ἵνα μὴ ἀκαταλλήλως τὰ φάρμακα ἐπιθέμενοι μικροῖς τὰ μεγάλα, καὶ φορτικοῖς τὰ μικρὰ τῶν τραυμάτων ἐξιᾶσθαι πειρῶνται.

Τῆς τῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν πτώσεως εἰς διαφόρους αἱρέσεις ᾐτιᾶτο τὴν ἔπαρσιν· αὕτη γὰρ αἰτία τοῦ τε πρώτου καὶ δευτέρου πτώματος· ἑκάτερος γὰρ τῶν πεπτωκότων ἰσοθεΐας ἐλπίδι εἰς τὰ τοῦ ᾅδου κατηνέχθη βάραθρα· ἀλλ' ὁ μὲν ἀνεπλάσθη ὡς συντριβὲν σκεῦος πήλινον, καὶ ὡς ἀπάτῃ δελεασθεὶς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἰώδους δράκοντος, ὁ δὲ ὡς ἐπιμείνας τῇ τῆς ἐπάρσεως στεγανότητι, καὶ ὡς ἐν γνώσει ἁμαρτών, ὑπ' οὐδενὸς φενακισθείς, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐθελοκάκου γνώμης, ἀδιόρθωτος ἔμεινεν· ὁ γὰρ γνοὺς καὶ ποιήσας πολλὰ δαρήσεται, ὁ δὲ μὴ γνοὺς ὀλίγα.

Καλὸν εἶναι ἔλεγε μήτε θυμοῦσθαι ὅλως μήτε ὀργίζεσθαι, εἰμὴ μόνον κατὰ τοῦ πονηροῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας καθ' ὧν οὐχ ἁμαρτάνει ὁ ὀργιζόμενος, ᾗ που ἱερολογεῖ ὁ προφητάναξ, ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. Ἐν παραθέσει γεμὴν τοῦ ὀξυθύμου πρὸς τὸν μόνιμον ὀργὴν φυλάττοντα, ὃν ὁ Σταγειρίτης χαλεπὸν προσηγόρευσε, χείρων τοῦ ὀξυθύμου ὁ χαλεπὸς καὶ ὀργί-

λος· ὁ μὲν, εἰ καὶ ὀξέως, καὶ ἐφ' οἷς οὐ δεῖ πολλάκις θυμοῦται, ἀλλὰ ταχέως καὶ παύεται, μέχρι λόγου τοῦ θυμοῦ τελευτήσαντος, ὁ δὲ χαλεπὸς οὐ παύεται πρὸ τοῦ ἀνταποδοῦναι καὶ ἀντιλυπῆσαι τὸν λυπήσαντα.

Οὐ καλὸν ἔλεγε τοὺς εὐσεβεῖς τῶν βασιλέων τῶν ἀσεβῶν κατεξανίστασθαι ἀνάγκης μὴ κατεπειγούσης· δυοῖν γὰρ ἕνεκα ἐκτὸς ἀνάγκης κατ' αὐτῶν ἐκστρατεύονται, πλεονεξίαν λέγω καὶ ἔπαρσιν, ἵν' ἐπιδείξωνται τὴν σφῶν αὐτῶν δύναμιν καὶ γενναιότητα, καὶ ὡς νικηταὶ παρὰ πάντων καὶ τροπαιοῦχει ἀνακηρύττωνται, καὶ ἵνα πλείους τόπους καὶ πόλεις κερδίσωσιν, ὧν ἑκάτερον ἐπίψογον· εἰ δέ γε φαῖεν ὅτι χάριν τοῦ ἀπαλλάξαι τοῦ τῆς δουλείας ζυγοῦ τὸν χριστώνυμον λαὸν κατ' αὐτῶν ὁπλίζονται ὡς δῆθεν θείῳ ζήλῳ κινούμενοι, πρῶτον μέν ἐστιν οὐκ ἀναμφίβολον εἰ ἄρα φίλον θεῷ τὸ ἐλεύθερον· δεύτερον δὲ καὶ ἀβέβαιον εἰ συμφέρει τὸ ἀδούλωτον· τρίτον ἐνδέχεται ἡττηθέντας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν πρὸς τῷ μὴ ἀπαλλάξαι τοὺς ὑπὸ τὸν δουλικὸν ζυγὸν καὶ τοὺς ἐλευθέρους αἰχμαλώτους ποιήσασθαι· τελευταῖον ἔλεγεν, ὡς ἡ τοιαύτη ἀπαλλαγὴ, ἢ δοθήσεταί ποτε, ἢ οὐ δοθήσεται· καὶ εἰ δοθήσεται, πότε, καὶ τίνι τρόπῳ, καὶ τοῦ χάριν, μόνος οἶδεν ὃν οὐδὲν λέληθε.

Μὴ δεῖ ζητεῖν ἔλεγεν ἕκαστον τὰ ὑπὲρ τὴν ἰδίαν δύναμιν, μηδὲ ἐρευνᾷν τὰ ἀνεξερεύνητα, μήτε σπεύδειν καταλαβεῖν τὰ ἀκατάληπτα, μηδὲ ἀνιχνεύειν τὰ ἀνεξιχνίαστα, καὶ μὴ πηδᾷν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα κατὰ τὸν παροιμιώδη λόγον, ἀλλ' ἐπαναπαύεσθαι καὶ ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπὸ τοσούτων εἰρημένοις θεοφόρων πατέρων, τῇ τε θείᾳ Γραφῇ, καὶ ταῖς θεοσυλλέκτοις ἱεραῖς συνόδοις οὐκ ἀπᾴδουσιν, ὡς ὑπαγορεύοντος τοῦ παναγίου πνεύματος.

Παγχάλεπον εἶναι ἔλεγε τὸν ἐμφύλιον πόλεμον· ἀδελφὸς ἀδελφοῦ, καὶ ὁμόδοξος ὁμοδόξου κατεξανίσταται, οὗ τί χαλεπώτερον; τολμῶσι γὰρ ὅπερ οὐδὲ οἱ δαίμονες· ουδέποτε καὶ γὰρ δαιμόνων κατεκστρατεύονται δαίμονες.

Τοῦ τῆς δουλείας ζυγοῦ ᾐτιᾶτο τὴν ἁμαρτίαν· αὕτη γὰρ πάσης δουλείας παραίτιος· αὕτη καὶ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον δοῦλον τῶν παθῶν καὶ τοῦ ἄρχοντος τοῦ σκότους ἐποίησε· εἰ δοῦλος γὰρ ὁ ἁμαρτάνων τῆς ἁμαρτίας κατὰ τὸν Ἀπόστολον, καὶ τοῦ τῆς ἁμαρτίας ἀνθρώπου πάντως ἔσται δοῦλος.

Πολλοῦ γὰρ δεῖ φάναι, ὡς ὁ τῶν ὅλων θεὸς εἰς ἔλεγχον τῆς ἡμῶν καρτερίας τῷ τῆς δουλείας ζυγῷ ὑποπεσεῖν ἡμᾶς ξυνεχώρησε· τοιοῦτος γὰρ ἂν φαίη ὁ πολύτλας Ἰώβ, καὶ ὅσοι κατ' ἐκεῖνον· ἀλλ' εἰ καὶ καθ' ὑπόθεσιν οὕτως ἔχει, ἡμᾶς ἔμπης γε κρεῖττον ὡς κολαζομένους διὰ τὰς ἡμῶν ἁμαρτίας κάμπτεσθαι, καὶ ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ ταπεινοῦσθαι, ἢ ὡς δοκιμαζομένους μεταχειρίζεσθαι.

Ταπεινώσεως δίχα σωτηρίας τυχεῖν ἀδύνατον εἶναι ἔλεγε· καὶ δῆλον ἐκ τοῦ ἐναντίου· τοῖς γὰρ ὑπερηφάνοις φησὶν ὁ θεὸς ἀποτάσσεται· οὗ τί φοβερώτερον τοῖς γε νοῦν ἔχουσιν;

Καὶ ταῦτα μὲν ἐκ πολλῶν ὀλίγα περὶ τοῦ σοφωτάτου ἐκείνου καὶ ἁγίου ἀνδρός· ἐγὼ δὲ ὁ τῶν δούλων αὐτῆς ἐλάχιστος τῶν πανεκλάμπρων αὐτῆς ποδῶν προσκλινόμενος ἱκέτης αὐτοῖς προσκάθημαι, ἵνα μὴ διὰ τὸ ἀκαλλὲς τοῦ παρόντος καὶ ἄμουσον τῆς πανεκλάμπρου εὐνοίας τοῦ ὕψους αὐτῆς ἐκπέσοιμι.

Ζ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ.

1.

Πρὸς Νεόφυτον Ἀδριανουπόλεως.

Ἀλέξιος Μιχαηλοβίτζης ἐλέῳ θεοῦ βασιλεὺς καὶ μέγας κνέζης Μοσχοβίας καὶ πάσης μεγάλης, μικρᾶς τε καὶ λευκῆς Ρωσσίας αὐτοκράτωρ, πολλῶν τε καὶ ἄλλων ἐπαρχιῶν καὶ ἡγεμονιῶν, ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν, καὶ παντὸς βορείου μέρους ἐξουσιαστής, νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος, τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ Νεοφύτῳ ἀπὸ μέσης καρδίας ἀσπάζεται προσφωνῶν καὶ τὸ χαῖρε· ἐκ τοῦ ἡμετέρου παλατίου 1665.

Νεκταρίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν πανιερώτατον καὶ λογιώτατον μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως κύριον Νεόφυτον· κατὰ τὸ 1660 μουνυχιῶνος κα΄ (1). Νεκτάριος Ἱεροσολύμων τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως· ἐξ Ἱερουσαλὴμ 1661. Ὁ αὐτὸς Ἱεροσολύμων τῷ Ἀδριανουπόλεως· Βυζαντιόθεν 1662. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· Βυζαντίηθεν 1663. Τῷ αὐτῷ ὁ αὐτὸς πατριάρχης· ἐκ Κωνσταντινουπόλεως 1663. Τῷ αὐτῷ ὁ αὐτός· Γιασίηθεν 1663. Ὁ αὐτὸς

(1) Ταύτης προτάσσεται ἡ ἑξῆς σημείωσις· « ἡ παροῦσα ἐπέμφθη ἐξ Αἰγύπτου ἔτι ὢν (sic) ἱερομόναχος Σιναΐτης ».

τῷ αὐτῷ· Γιασίηθεν 1663. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· ἀπὸ Τουρνάβου 1664. Τῷ αὐτῷ· ἐκ χώρας Ραδάσγατα 1664. Ἀπάντησις πρὸς τὴν παροῦσαν· τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ Νεκταρίῳ Νεόφυτος Ἀδριανουπόλεως· ἀχρονολόγητος. Νεκτάριος Ἱεροσολύμων τῷ Ἀδριανουπόλεως 1664. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· ἀχρονολόγητος φέρουσα ἀντὶ ὑπογραφῆς τό: οἶδας οὗ ἡ χείρ. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· 1665. Τῷ αὐτῷ· ἐκ Ραιδεστοῦ 1665. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· 1665. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· ἀπὸ Κωνσταντίνου 1665. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· ἐξ Ἱερουσαλήμ, 1667. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως 1669. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· Σιωνίηθεν 1671. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· ἀχρονολόγητος. Ο᾽ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· ἐξ Ἱεροσολύμων 1671. Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ πατριάρχῃ πρώην Ἱεροσολύμων κυρίῳ Νεκταρίῳ ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος· ἀχρονολόγητος. Νεκτάριος πρώην Ἱεροσολύμων τῷ Ἀδριανουπόλεως Νεοφύτῳ· 1672. Ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος Νεκταρίῳ πρώην πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων· 1673. Ὁ αὐτὸς Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος τῷ αὐτῷ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων Νεκταρίῳ· ἀχρονολόγητος.

Γερμανοῦ διδασκάλου ἐπιστολαὶ πεμφθεῖσαι τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ Νεοφύτῳ (τὸν ἀριθμὸν 24 ἀχρονολόγητοι. Ἡ μετ᾽ αὐτὰς 25 μόνη φέρει τὸ ἔτος 1685). Ἀπάντησις πρὸς τὴν παροῦσαν· ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος τῷ Νύσσης Γερμανῷ· ἀχρονολόγητος. Τῷ αὐτῷ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ Νεοφύτῳ ὁ αὐτὸς Νύσσης Γερμανός· 1686.

Ἐπιστολαὶ Ἰωάννου Καρυοφύλλου καὶ λογοθέτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πεμφθεῖσαι πρὸς τὸν πανιερώτατον καὶ λογιώτατον μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως κύριον Νεόφυτον· 1644. Ἰωάννης Καρυοφύλλης μέγας λογοθέτης τῷ Ἀδριανουπόλεως Νεοφύτῳ· 1646. Ὁ αὐτὸς τῷ αὐτῷ· 1647. Τῷ αὐτῷ· 1648. Τῷ αὐτῷ· ἀχρονολόγητος.

Ἐπιστολαὶ Εὐγενίου διδασκάλου ἄκρου τοῦ ἐξ Αἰτωλίας πεμφθεῖσαι τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ Νεοφύτῳ· ἐκ τοῦ πατριαρχείου 1688. (1) Τῷ αὐτῷ 1676. Τῷ αὐτῷ· 1679.

Δοσιθέου πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἐπιστολαὶ πεμφθεῖσαι τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ Νεοφύτῳ· Μολδαβίηθεν 1663 (2). Τῷ αὐτῷ ὁ αὐτὸς Δοσίθεος· ἀχρονολόγητος (3). Δοσίθεος πατριάρχης Ἱεροσολύμων τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ Νεοφύτῳ· ἐκ τῆς πάλαι Βύζαντος 1669. Δοσίθεος ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ Νεοφύτῳ, εὖ πράττειν· 1669. Τῷ αὐτῷ· ἐκ τῆς πάλαι Βύζαντος 1669. Τῷ αὐτῷ· ἀπὸ Γιασίου 1670. Τῷ αὐτῷ· ἀπὸ Γιασίου 1670. Τῷ αὐτῷ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως 1671. Τῷ αὐτῷ· ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως 1673. Τῷ αὐτῷ· ἀπὸ Βλαχίας 1673. Τῷ αὐτῷ· ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως 1673. Τῷ αὐτῷ· ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως 686. Τῷ αὐτῷ· ἀπὸ Νεοχωρίο υ 1679. Τῷ αὐτῷ· ἐκ τοῦ τόπου Ἀχάλτζας τῶν Κυνοκεφάλων ὀνοφάγων καὶ ἀπ᾽ ἀνθρώπων 1681. Ἀπάντησις πρὸς τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν· ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος Δοσιθέῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων· ἀχρονολόγητος. Ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος Δοσιθέῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων· ἀχρονολόγητος. Δοσίθεος Ἱεροσολύμων Νεοφύτῳ Ἀδριανουπόλεως· 1681. Ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος Δοσιθέῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων· ἀχρονολόγητος.

Ἐπιστολαὶ Παϊσίου Γάζης τοῦ Λιγαρίδη, καὶ διδασκάλου.

(1) Ἡμαρτημένως σημειοῦται τὸ ἔτος τοῦτο, καθ᾽ ὃ δὲν ἔζη ὁ Εὐγένιος.

(2) Ὑπογράφεται « δοῦλος μικρὸς Δοσίθεος ἀρχιδιάκονος ».

(3) Ὑπογράφεται « ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Καισαρείας Δοσίθεος ».

Ο Γάζης Παΐσιος Νεοφύτῳ Ἀδριανουπόλεως, 1655. Ἀπάντησις· ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος Παϊσίῳ τῷ Λιγαρίδῃ (ἀχρονολόγητος, ὡς καὶ αἱ ἐπισυνημμέναι τέσσαρες ἕτεραι ἐπιστολαὶ τοῦ αὐτοῦ Νεοφύτου πρὸς τὸν Λιγαρίδην). Ὁ Γάζης Παΐσιος Νεοφύτῳ Ἀδριανουπόλεως· ἀχρονολόγητος.

Ἐλέῳ θεοῦ πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Ἰωαννίκιος τῷ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ Νεοφύτῳ· ἐξ Αἰγύπτου 1656. Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ πάπᾳ καὶ πατριάρχῃ τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος εὖ πράττειν· ἀχρονολόγητος. Τῷ αὐτῷ, 1657. Τῷ αὐτῷ· ἀχρονολόγητος.

2.

Ἐπιστολαὶ Διαφόρων.

Μάξιμος ὁ Μαργούνιος τῷ ἱερομονάχῳ Λαυρεντίῳ Μαρίνῳ. 1587, σεπτεμβρίου 1, ἐκ τῆς μονῆς τῆς Κυρίας Παντουργέτιδος.

Καλλίνικος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνῳ Βασαράβᾳ βοεβόδᾳ Οὐγγροβλαχίας· 1700, ὀκτωβρίου 27· νοεμβρίου 28.

Καλλίνικος Κωνσταντινουπόλεως τῷ μητροπολίτῃ Φιλαδελφείας Μελετίῳ (Τυπάλδῳ)· 1700, σεπτεμβρίου 26.

Γαβριὴλ Κωνσταντινουπόλεως τῷ λογιωτάτῳ ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἐπιτρόπῳ τοῦ Παναγίου Τάφου ἱερομονάχῳ Νεοφύτῳ· 1707, ἰουνίου 26· αὐγούστου 15.

Γερμανὸς Νύσσης, Κυρίλλῳ ἱερομονάχῳ καὶ ἱεροδιακόνῳ Σιλβέστρῳ τοῖν λογιωτάτοιν ἀδελφοῖν· σκιροφοριῶνος ε'. φθίνοντος.

Σεβαστὸς Τραπεζούντιος Κυμινήτης Νεοφύτῳ ἀρχιμανδρίτῃ τοῦ Παναγίου Τάφου· 1689, ἀπὸ Τραπεζοῦντος.

Παΐσιος, Νεοφύτῳ ἀρχιμανδρίτῃ· 1707, ἐλαφηβολιῶνος 9 φθίνοντος, ἐκ Βυζαντίδος.

Νεόφυτος Ἀδριανουπόλεως, Νεκταρίῳ Ἱεροσολύμων· 1661, γαμηλιῶνος α΄. φθίνοντος.

Καρυοφύλλης Ἰωάννης ὁ μέγας λογοθέτης Διονυσίῳ τῷ πρῴην Κωνσταντινουπόλεως· 1692, ἰουνίου 8.

Ἰάκωβος ἀρχιεπίσκοπος πάσης Κύπρου καὶ νέας Ἰουστινιανῆς, τῷ ἐπιτρόπῳ τοῦ Παναγίου Τάφου Νεοφύτῳ· 1711, κατ' αὔγουστον, ἰνδ. δ΄. (ὑπογραφὴ διὰ κινναβάρεως).

Γαβριὴλ Κωνσταντινουπόλεως τοῖς ὑποκειμένοις τῷ θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων μητροπολίταις καὶ λοιποῖς γράμμα ἀγγελτήριον περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Χρυσάνθου πατριάρχου Ἱεροσολύμων· 1707, φεβρουαρίου 26.

Δοσίθεος Ἱεροσολύμων πρὸς τὸν σπαθάριον Νικόλαον· 1679, δεκεμβρίου 13, ἀπὸ Οὐγγροβλαχίας τῇ δ΄. ἡμῶν ἀποδημίᾳ (1).

Γράμμα τῶν ἐν Μπρασοβῷ πραγματευτῶν Ἑλλήνων· 1717, κατὰ μάρτιον.

Κωνσταντίνῳ Μπασαράμπᾳ Ἰωαννίκιος καὶ Σωφρόνιος ἱερομόναχοι καὶ διδάσκαλοι αὐτάδελφοι οἱ Λειχοῦδαι· 1698, μαρτίου 17, ἀπὸ Μοσκοβίας.

Μηνιάτου (Φραγκίσκου) πρωτοπαπᾶ, προκήρυξις ἔντυπος πρὸς ἔκδοσιν τῶν συγγραμμάτων τοῦ ἀποθανόντος υἱοῦ αὐτοῦ Ἠλία· 1717, δεκεμβρίου 8.

Χρύσανθος ὁ ἀρχιδιάκονος Δοσιθέου, τοῖς τιμιωτάτοις, εὐγενεστάτοις καὶ λογίοις κυρίοις κὺρ Στεφάνῳ, κὺρ Ραδουκάνῳ τοῖς αὐταδέλφοις, καὶ κὺρ Θωμᾷ τῷ αὐτῶν ἀγαπητῷ πρὸς θείου ἐξαδέλφῳ τοῖς Καντακουζηνοῖς· (ἀχρονολόγητος).

(1) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ὡς καὶ ἡ κατωτέρω καταγραφομένη ἀπάντησις τοῦ Νικολάου εἰσὶν αἱ ὑπὸ Δαπόντε δημοσιευόμεναι ἐν τῷ Ἱστορικῷ καταλόγῳ.

3.

Πρὸς Δοσίθεον Ἱεροσολύμων ἐπιστολαί.

Γερμανὸς Νύσσης· 1680, ἀπριλίου 29, ἀπὸ Μπρασοβοῦ. 1688, μουνυχιῶνος δ'. φθίνοντος. ἰουλίου 16 (ἡ τελευταία ἄνευ χρονολογίας).

Νεόφυτος Ἀδριανουπόλεως· 1684, μαΐου 8.

Νικόλαος Σπαθάριος· 1693, ἀπὸ Μόσκβας.

Βίκτωρ Δαράκης Κλαπατζαρᾶς ἀρχιδιάκονος τοῦ Φιλαδελφείας· 1703, σεπτεμβρίου 16, ἐκ Βενετίας.

Κοσμᾶς ὁ ποτὲ Κιτιέων τῆς Κύπρου, ὁ ἐκ Καρθαγένης, νῦν δὲ μητροπολίτης Δυρραχίου καὶ Δαλμάτων, ὁ ποτὲ ἁγιοταφίτης· 1695, δεκεμβρίου 1.

Γεώργιος ἱερεὺς ὁ Ἰώτης χαρτοφύλαξ Κερκύρας· 1705, σεπτεμβρίου 9.

Ἀρσένιος (Καλούδης) ἡγούμενος τῆς ἐν Κερκύρᾳ σεβασμίας μονῆς Παλαιοπόλεως· 1694, μαΐου 2.

Ὁ νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου· 1678, μαΐου 28, ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως. (ὑπογράφεται διὰ κινναβάρεως).

4.

Ἐπιστολαὶ πρὸς Χρύσανθον Νοταρᾶν, ἱεροδιάκονον, μητροπολίτην Καισαρείας, καὶ πατριάρ- Ἱεροσολύμων.

Ἀβράμιος Ἰωάννης ἱερεύς· ἀπὸ Βουκουρεστίου, 1709, δεκεμβρίου 17. 1710, ἰουνίου 1. 1717, μαΐου 17.

Ἀθανάσιος Ἀδριανουπόλεως· 1718, μαΐου 19. 1721, μαΐου 29.

Ἀθανάσιος πρῴην Ἀντιοχείας· 1711, μαρτίου 15· ὀκτωβρίου 2· ὀκτωβρίου 13. 1713, κατὰ μάϊον.

Ἀθανάσιος Ἡρακλείας· 1711, ὀκτωβρίου 18.

Ἀθανάσιος Κωνσταντινουπόλεως· 1709, μαΐου 28. 1711, μαρτίου 8· μαΐου 3. πρῴην Κωνσταντινουπόλεως· 1716, αὐγούστου 4.

Ἀθανάσιος ἱερομόναχος· 1687, μεταγειτνιῶνος 9 φθίνοντος.

Ἀμβρόσιος Ναυπλίου καὶ Ἄργους· 1711, ἰουλίου 10, Ἀνάπλι.

Ἀνανίας Θεσσαλονίκης· 1728, ἀπριλίου 13.

Ἀνανίας πρωτοσύγγελος· 1719, ὀκτωβρίου 1.

Ἀναστάσιος πρωτοπαπᾶς Κερκύρας· 1707, μαΐου 15.

Ἀνδρόνικος μέγας ῥήτωρ· μαΐου 27. χαρτοφύλαξ· φεβρουαρίου 2· μαρτίου 22· ὀκτωβρίου 7· σεπτεμβρίου 17· (ἀχρονολόγητοι).

Ἄνθιμος Οὐγγροβλαχίας· 1712, σεπτεμβρίου 20· νοεμβρίου 15. 1713, ἰανουαρίου 21· ἀπριλίου 6. 1714, ἰουλίου 24· αὐγούστου 9. 1716, μαρτίου 14.

Ἄνθιμος Ριμνίκου· 1707, ὀκτωβρίου 22.

Ἄνθιμος πρωτοσύγγελος· 1711, δεκεμβρίου 30, ἀπὸ Μορέα.

Ἀνθρακίτης ἱερεὺς Μεθόδιος· 1707, ἀπριλίου 23, Βενετίᾳ. 1717, μαρτίου 11, ἀπὸ Καστορίας. 1726, σεπτεμβρ. 14.

Ἀντώνιος γραμματικός· 1707, μαρτίου 22.

Αὐξέντιος Κυζίκου· 1712, δεκεμβρίου 28. 1713, κατὰ ἰανουάριον. 1716, νοεμβρίου 12. 1719, κατὰ ἰούλιον.

Βάρδας Ἐμμανουήλ· 1707, αὐγούστου 23 ἐν Βενετίᾳ.

Βεντούρας Κωνσταντῖνος· 1714, φεβρουαρίου 22. 1717, ἰανουαρίου 7· ἰανουαρίου 22· φεβρουαρίου 1.

Βόρτολις Ἀντώνιος· 1726, μαΐου 18, ἐκ Βενετίας.

Γαβριὴλ Εὐρίπου· 1713, μαΐου 29.

Γαβριὴλ Κωνσταντινουπόλεως· 1702, σεπτεμβρίου 1. 1703, μαρτίου 15· μαρτίου 25· ἰουνίου 16. 1705, αὐγούστου 14. 1707, ἰουνίου 22.

Γαβριὴλ Λαρίσσης· 1720, ὀκτωβρίου 31.

Γεννάδιος Νικαίας· φεβρουαρίου 28.

Γεράσιμος Ἡρακλείας· 1727, ὀκτωβρίου 18.

Γεράσιμος Κωνσταντινουπόλεως· 1713, αὐγούστου 20.

Γερμανὸς πρώην Δρύστρας καὶ Νύσσης· 1707, αὐγούστου 17, ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Γερμανὸς Κύπρου· 1702, ἰνδ. ι'. (ὑπογραφὴ διὰ κινναβάρεως).

Γεώργιος ὁ τοῦ διδασκάλου (Σπαντωνῆ;)· 1711, μαρτίου 22. Γεώργιος ὁ τοῦ μεγάλου ῥήτορος· 1711, μαρτίου 22.

Γεώργιος λογοθέτης τοῦ γενικοῦ· 1717, ἰανουαρίου 21.

Γεωργούλης Δημήτριος· 1708, αὐγούστου 25, Ἐνετίηθεν.

Γκίκας Ἀλέξανδρος· 1718, ἰανουαρίου 30· φεβρουαρίου 26. 1727, ὀκτωβρίου 21· νοεμβρίου 18. 1728, ἀπριλίου 9· ἰουνίου 1· ἰουλίου 26· αὐγούστου 19· αὐγούστου 29.

Γκίκας Γρηγοράσκος· 1717, ἰουνίου 19· δεκεμβρίου 9· δεκεμβρίου 22. 1718, ἰανουαρίου 2· ἰανουαρίου 12· μαρτίου 21· ἀπριλίου 6· ἀπριλίου 13· μαΐου 4· ἰουνίου 7· ἰουλίου 18· σεπτεμβρίου 11. 1719, μαΐου 16· μαΐου 17. 1720, φεβρουαρίου 13· φεβρουαρίου 21.

Γκίκας Γρηγόριος (ὁ ἡγεμών)· 1727, ἰουλίου 3· σεπτεμβρίου 29· ὀκτωβρίου 7· κατὰ νοέμβριον· δεκεμβρίου 1· δεκεμβρίου 23. 1728, ἰουνίου 13· ἰουνίου 17· ἰουνίου 18· ἰουνίου 28.

Γορδάτος Κωνσταντῖνος· 1723, ἰανουαρίου 23. 1727, ἰανουαρίου 11.

Γρετζιάνος Γρηγόριος σερδάρης· 1719, μαρτίου 21.

Γρηγόριος βεστιάρης· 1719, μαρτίου 19.

Δαμασκηνὸς Ριμνίκου· 1713, δεκεμβρίου 13 (λατινιστί).

Διονύσιος Ἀμασείας· 1717, ἰανουαρίου 24.

Δοσίθεος Ἱεροσολύμων· 1702, κατ' ὀκτώβριον, ἐν Βουκουρεστίῳ.

Δοσίθεος Καστορίας· 1706, κατὰ φεβρουάριον. 1707, ἀπριλίου 5.

Δουδέσκουλος Κωνσταντῖνος· 1719, ἀπριλίου 26· ἰουλίου 12.

Δουδέσκους Ράδουλος· 1713, ἀπριλίου 30· μαΐου 11. 1714, δεκεμβρίου 15. 1715, ἀπριλίου 29. 1716, φεβρουαρίου 6. — Μαρία θυγάτηρ ἀειμνήστου Ραδούλου Δουδέσκουλου· 1719, μαρτίου 14· ἀπριλίου 27.

Ἐσάτ ἐφένδης· 1713, ἰανουαρίου 30· φεβρουαρίου 11· φεβρουαρίου 15· μαρτιου 11· μαρτίου 29· μαΐου 10· αὐγούστου 16· νοεμβρίου 29 (1). 1714, μαρτίου 20· μαΐου 20· ἰουνίου 29· αὐγούστου 29· δεκεμβρίου 16. 1716, φεβρουαρίου 7· ἀπριλίου 11· ἰουλίου 6· σεπτεμβρίου 23· δεκεμβρίου 23· δεκεμβρίου 27. 1717, ἰανουαρίου 23. 1720, μαρτίου 4.

Εὐλογᾶς Ἰωάννης ἱερεύς· 1710, δεκεμβρίου 31, ἀπὸ Μιστρά.

Ἐφέσιος Ἰωάννης· 1715, μαρτίου 27.

Ζαχαρίας· 1714, μαρτίου 2.

Ζωὴ δόμνα· 1727, σεπτεμβρίου 29. 1728, ἀπριλίου 14· νοεμβρίου 18.

Ζωσιμᾶς Ἀχριδῶν· 1707, μαΐου 2.

Θεοδώρητος· 1683, ἰανουαρίου 23.

Θεόκλητος Φιλιππουπόλεως· 1719, δεκεμβρίου 28. 1720, φεβρουαρίου 4.

Ἰάκωβος ἢ Γιακουμῆς (Μάνας)· 1707, μαρτίου 4. 1708, ἀπριλίου 4. 1713, μαρτίου 30· μαΐου 3· αὐγούστου 10·

(1) Μετὰ ὑστερογράφου εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν.

σεπτεμβρίου 4. 1714, ἀπριλίου 3· δεκεμβρίου 14. 1715, ἰανουαρίου 31. 1717, μαρτίου 13. 1719, ἰουλίου 17. 1720, ἰανουαρίου 24.

Ἰγνάτιος Θεσσαλονίκης· 1713, φεβρουαρίου 15. 1716, μαρτίου 21· ἀπριλίου 8· κατ' ἀπρίλιον· κατὰ μάϊον· ἰουλίου 24· σεπτεμβρίου 16.

Ἰγνάτιος Ρόδου· 1714, ὀκτωβρίου 6.

Ἱερεμίας (Κακαβέλας)· 1695, φεβρουαρίου 12. 1696, σεπτεμβρίου 12.

Ἱερεμίας Κωνσταντινουπόλεως· 1716, μαρτίου 27· ἀπριλίου 19· ἀπριλίου 25· ἀπριλίου 27· μαΐου 28· ἰουνίου 9· αὐγούστου 2· σεπτεμβρίου 21· ὀκτωβρίου 15· νοεμβρίου 1· νοεμβρίου 9· νοεμβρίου 19· νοεμβρίου 28. 1717, δεκεμβρίου 5· δεκεμβρίου 16· δεκεμβρίου 19· δεκεμβρίου 29. 1718, ἰανουαρίου 17· ἰανουαρίου 30. 1719, αὐγούστου 7· αὐγούστου 21. 1720, ἰανουαρίου 26· φεβρουαρίου 11· φεβρουαρίου 26· μαρτίου 31.

Ἱερόθεος Δρύστρας· 1712, σεπτεμβρίου 1. 1713, ἰανουαρίου 26· ἰανουαρίου 31· ἀπριλίου 28· νοεμβρίου 29. 1714, ἰουνίου 7. 1715, μαρτίου 9· ἰουνίου 17· αὐγούστου 12. 1716, νοεμβρίου 25. 1717, μαΐου 26. (καὶ δύο ἕτεραι ἀχρονολόγητοι).

Ἱερόθεος Ἰωαννίνων· 1717, ἰανουαρίου 11.

Ἱεροσολυμῖται· 1707, ἀπριλίου 20.

Ἰουλιανὸς Δημήτριος, μέγας λογοθέτης· ἰανουαρίου 1. 1714, ἰανουαρίου 25· μαρτίου 5· μαρτίου 17· ἀπριλίου 15· ἰουνίου 17· αὐγούστου 28· αὐγούστου 30· σεπτεμβρίου 24. 1716, μαρτίου 14· σεπτεμβρίου 12.

Ἰωακεὶμ Βιζύης· 1717, δεκεμβρίου 15.

Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος· 1717, μαρτίου 17. 1720, σεπτεμβρίου 6.

Ἰωαννίκιος Λήμνου· 1713, δεκεμβρίου 29.

Ἰωαννίκιος Σινᾶ· 1727, αὐγούστου 15.

Ἰωάσαφ Ἀχριδῶν· 1728, φεβρουαρίου 18.

Καλλιάρχης Παντολέων, ἀκέστωρ· 1707, μαρτίου 16. 1712, ὀκτωβρίου 12.

Καλλίνικος Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ· 1716, δεκεμβρίου 13. 1719, ἰουνίου 10. Καλλίνικος Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ καὶ Χαλκηδόνος Κωνστάντιος· 1717, ἰανουαρίου 10. Καλλίνικος Ἡρακλ. καὶ Ραιδ., Κωνστάντιος Χαλκηδ., καὶ Ἄρτης Νεόφυτος· 1717, ἰανουαρίου 22.

Καλλίνικος Κωνσταντινουπόλεως· 1689, ἰουλίου 8. 1692, ἰουνίου 19.

Καλλίνικος Φιλιππουπόλεὼς· 1711, ἀπριλίου 8. 1713, φεβρουαρίου 15.

Καντακουζηνὴ Ἑλένη, θυγάτηρ τοῦ μακαρίτου Δημητράσκου (Καντεμίρου) βόδα· 1713, ἰανουαρίου 22· φεβρουαρίου 16· μαρτίου 12, 13· ἀπριλίου 31· δεκεμβρίου 21.

Καντακουζηνὸς Κωνσταντῖνος· 1707, μαΐου 31. 1708, σεπτεμβρίου 3· σεπτεμβρίου 9. 1710, φεβρουαρίου 20. 1712, κατὰ μάρτιον· νοεμβρίου 10· κατὰ δεκέμβριον. 1713, ἰανουαρίου 27· μαρτίου 14· ἀπριλίου 8· κατὰ ἰούλιον. 1714, ἀπριλίου 21· ἰουλίου 26· κατὰ ἰούλιον· αὐγούστου 25· σεπτεμβρίου 12· ὀκτωβρίου 14. 1715, κατ' ἀπρίλιον· κατὰ δεκέμβριον.

Καντακουζηνὸς Μιχάλης· 1710, κατ' ἀπρίλιον. 1712, ἰουνίου 6.

Καντακουζηνὸς Μιχάλης ὁ χατζῆς· 1713 μαΐου 11.

Καντακουζηνὸς Σερβάνος, βοεβόδας Οὐγγροβλαχίας· 1684, ἀπριλίου 15. 1685, ἰουλίου 20. 1688, αὐγούστου 10.

Καντακουζηνοῦ Σερβάνου δόμνα Μαρία· 1704. ὀκτωβρίου

31 (1). 1705, ἰανουαρίου 7. 1708, ἰανουαρίου 20 (2). 1713, μαρτίου 30. 1718, ἀπριλίου 2· ἰουλίου 7. 1719, μαρτίου 13· ἰουλίου 17· κατ' ἰούλιον.

Καντακουζηνὸς Σερβάνος, μέγας λογοθέτης· 1707, μαρτίου 19· ἀπριλίου 1.

Καντακουζηνὸς Στέφανος· 1707, μαρτίου 21. 1708, αὐγούστου 13· σεπτεμβρίου 3. 1709, δεκεμβρίου 18. 1712, ἀπριλίου 25. 1713, μαρτίου 21 — βοεβόδας Οὐγγροβλαχίας· 1714, μαρτίου 25· μαρτίου 26· ἀπριλίου, 2, 5, 9, 18· ἰουνίου 8· ἰουλίου 1· ἰουλίου 26· αὐγούστου 1· σεπτεμβρίου, 3, 6, 12, 15, 25· δεκεμβρίου 20. 1715, ἰανουαρίου 22, 27, 30, 31· ἀπριλίου 20· μαΐου 7· νοεμβρίου 18· δεκεμβρίου 18. 1716, ἰανουαρίου 13· φεβρουαρίου 9· μαρτίου 2.

Καντακουζηνὸς Ράδουλος· 1714, κατὰ δεκέμβριον.

Καπετανάκης Δημήτριος· 1711, ἰανουαρίου 9, ἀπὸ Βενετίαν.

Καρυοφύλλης Ἰωάννης· 1690, ὀκτωβρίου 15.

Καρυοφύλλης Μανολάκης (ἀχρονολόγητος διευθυνομένη πρὸς τὸν Χρύσανθον ἱεροδιάκονον ἔτι ὄντα).

Καστριώτης Γεώργιος, μέγας κόμισος· 1707, μαρτίου 24.

Κατάνεος Θωμᾶς· 1707, μαΐου 18, Ἑνετίῃσιν. 1712, νοεμβρίου 27 ἐν Βενετίᾳ.

Κλήμης πρῴην Ἀδριανουπόλεως· 1707, μαρτίου 21.

Κλήμης Ἰωαννίνων· 1713, φεβρουαρίου 1.

Κολέττης Δημήτριος· 1706, κατὰ δεκέμβριον, Ἑνετίῃσιν.

Κόντης Ἀθανάσιος ὁ Βουθροντεύς· 1713, ἀπριλίου 6. 1714, νοεμβρίου 18. 1721, μαΐου 29.

(1) Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἡ κενόδοξος δόμνα προτάσσει τὸ ἑξῆς χανίκλωμα· «Μαρία ἐλέῳ θεοῦ δόμνα πάσης Οὐγγροβλαχίας».

(2) Ἐν ταύτῃ ὑπογράφεται «ἡ τοῦ μακαρίτου αὐθέντου Ἰωάννου Σερβάνου βόδα Μαρία».

Κοντοειδής Ἀναστάσιος ἱερεύς· 1710, ἰουνίου 13· ἰουνίου 22· αὐγούστου 13. 1711 ἰανουαρίου 17· ἰανουαρίου 28· ἀπριλίου 18, ἀπὸ Γιάσι.

Κορνέλιος Ἀντώνιος· 1727, μαρτίου 15, ἀπὸ Βενετίαν.

Κοσμᾶς Κωνσταντινουπόλεως· 1714, μαρτίου 11· ἀπριλίου 28· κατ' ἀπρίλιον· ἰουνίου 10. 1715, ἰανουαρίου 30. μαρτίου 4· μαρτίου 25· νοεμβρίου 10· δεκεμβρίου 1. πρῴην Κωνσταντινουπόλεως, 1716, μαΐου 8.

Κουπάκης Μανολάκης· 1708, σεπτεμβρίου 3.

Κρετζουλέσκος Γεώργιος· 1707, μαρτίου 23. 1719, μαρτίου 19.

Κρετζουλέσκος Ματθαῖος· 1719, μαρτίου 25.

Κυπριανὸς Κωνσταντινουπόλεως· 1707, ὀκτωβρίου 29. 1708, ἰανουαρίου 11· φεβρουαρίου 10· μαΐου 9. 1713, νοεμβρίου 9· δεκεμβρίου 1.

Κύριλλος Ἀντιοχείας· 1712, αὐγούστου 1.

Κύριλλος Ἐφέσου· 1712, μαΐου 1.

Κύριλλος Κυζίκου· 1707, ἀπριλίου 8. 1708, ἰανουαρίου 10· ὀκτωβρίου 11. 1709, μαΐου 7.

Κύριλλος Κωνσταντινουπόλεως· 1712, δεκεμβρίου 13, 22, 24. 1713, κατὰ ἰανουάριον· φεβρουαρίου 15· μαρτίου 10, 11, 28· μαΐου 24· ἰουλίου 2, 13, 20. πρῴην Κωνσταντινουπόλεως, 1714, νοεμβρίου 22. 1716, δεκεμβρίου 13. 1717, ἰανουαρίου 2· ἰανουαρίου 10· φεβρουαρ. 9. 1720, ἰανουαρίου 30.

Κωνστάντιος Κρήτης· 1716, ὀκτωβρίου 1.

Κωνστάντιος Χαλκηδόνος· 1707, ἰουνίου 25· ὀκτωβρίου 9· (καὶ ἑτέρα ἄνευ ἡμερομηνίας)· 1708, ἰανουαρίου 13. 1713, ἰανουαρίου 25· ἀπριλίου 22. 1714, ἰανουαρίου 4. 1716, ἀπριλίου 18. 1717, μαρτίου 24· (καὶ ἄνευ ἔτους, μαΐου 28· δεκεμβρίου 26).

Κωνσταντῖνος, πρωταποστολάριος· 1709, φεβρουαρίου 10.

μέγας ῥήτωρ· 1715, αὐγούστου 1. 1716, μαΐου 9· ἰουλίου 8· ὀκτωβρίου 25· νοεμβρίου 13.

Λαξχανᾶς Ἀλέξανδρος ἰατροφιλόσοφος· 1712, 5 ἰδῶν μαρτίου, ἐκ Παταβίου (λατινιστί).

Λελέκος Χρίστος γραμματεὺς δόκτορος Περούλη· 1709, ἰουνίου 6.

Λεκουϊὲν Μιχαήλ· 1720, ὀκτωβρίου 3 ἐν Παρισίοις· (τὸ μὲν κείμενον λατινιστί, ἡ δὲ ὑπογραφὴ ἑλληνιστί).

Λικίνιος Ἀνδρέας, ἀκέστωρ· ἐλόγιον εἰς τὴν ἐκλογὴν Χρυσάνθου πατριάρχου Ἱεροσολύμων (1707).

Μαλαχίας Βηθλεέμ· 1716, ἰουλίου 15.

Μακάριος Βερροίας· 1716, αὐγούστ. 6. 1717, κατ' ὀκτώβριον.

Μακάριος ἱεροδιάκονος· 1716, ὀκτωβρίου 2.

Μακάριος Καμπανίας· 1716, σεπτεμβρίου 29.

Μακάριος Σηλυβρίας, Χρυσάνθῳ πατριάρχῃ· φεβρουαρίου 23.

Μανολάκης ἄγας. 1711, μαρτίου 27.

Μανολάκης ταβολάριος· 1716, σεπτεμβρίου 12.

Μάρκος Κύπριος (Πορφυρόπουλος)· 1707, φεβρουαρίου 21. 1709, δεκεμβρίου 14. 1710, ἰανουαρίου 11· μαρτίου 12. 1713, μαΐου 5· σεπτεμβρίου 8· σεπτεμβρίου 22. 1714, φεβρουαρίου 28. 1715, κατὰ σεπτέμβριον. 1716, φεβρουαρίου 14.

(Μαυροκορδάτος) Ἀλέξανδρος Χρυσάνθῳ τῷ ἀρχιδιακόνῳ· (ἀχρονολόγητος).

Μαυροκορδάτος Ἰωάννης (Ἀλεξάνδρου)· 1713, αὐγούστου 29· σεπτεμβρίου 15· ὀκτωβρίου 27· δεκεμβρίου 2. 1714, φεβρουαρίου 13· ἀπριλίου 29· μαΐου 20· δεκεμβρίου 6· δεκεμβρίου 14· δεκεμβρίου 16. 1715, ἰανουαρίου 27· μαρτίου 7· ἀπριλίου 21· ἀπριλίου 25. 1716, ἰανουαρίου 14· ἰανουαρίου 29· μαρτίου 14· μαΐου 6· ἰουνίου 5· αὐγούστου 10, ἀπὸ Πελιγράδι· δεκεμβρίου 27. 1717, φεβρουαρίου 23· μαρτίου 4· ἀπριλίου 2· νοεμβρίου 13. 1728, ἰανουαρίου 2.

Μαυροκορδάτος Κωνσταντῖνος· 1728, ἰανουαρίου 2.

Μαυροκορδάτος Νικόλαος βοεβόδας· 1711, φεβρουαρίου 4· μαρτίου 12· μαρτίου 27· ἰουλίου 6. 1712, μαΐου 2· ἰουνίου 30· αὐγούστου 17· σεπτεμβρίου 17· νοεμβρίου 17· δεκεμβρίου 12. 1713, φεβρουαρίου 26· ἀπριλίου 13· ἰουλίου 1· αὐγούστου 21· σεπτεμβρίου 19· σεπτεμβρίου 22· σεπτεμβρίου 24· σεπτεμβ. 28· ὀκτωβρίου 11 (μετ' ἐπισυνημμένων δύο πιττακίων, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἰδιόγραφον)· δεκεμβρίου 6· δεκεμβρίου 22· δεκεμβρίου 30. 1715, ἰανουαρίου 5· ἰανουαρίου 28· φεβρουαρίου 17· ἀπριλίου 11· ἀπριλίου 21· μαΐου 27· νοεμβρίου 30 (ἰδιόγραφος). 1717, σεπτεμβρίου 30. 1727, σεπτεμβρίου 9· σεπτεμβρίου 11· δεκεμβρίου 29· δεκεμβρίου 31. 1728, ἰανουαρίου 2, 4, 8, 10, 16, 21, 22, 25· φεβρουαρίου 15· ἰουνίου 23· ἰουλίου, 3, 8, 14, 21, 30· αὐγούστου 1, 9, 21, 31· ὀκτωβρίου 8 (ἰδιόγραφος).

(Μαυροκορδάτου Νικολάου) Πουλχερία δόμνα· 1713, φεβρουαρίου 19· μαρτίου 14. 1714, μαρτίου 31. 1716, φεβρουαρίου 6· ἀπριλίου 20.

Μαυροκορδάτη Ρωξάνδρα· 1716, ἀπριλίου 13· δεκεμβρίου 3· δεκεμβρίου 20. 1717, φεβρουαρίου 7· φεβρουαρίου 18· μαρτίου 17. 1718, ἰανουαρίου 6· ἰανουαρίου 17. 1720, ἰανουαρίου 18. 1727, σεπτεμβρίου 25· νοεμβρίου 14· δεκεμβρίου 9. 1728, ἰανουαρίου 14· ἀπριλίου 14.

Μαυροκορδάτος Σκαρλάτος· 1715, κατ' ἀπρίλιον.

(Μηνιάτης) Ἠλίας, Κερνίκης ἐπίσκοπος· 1713, μαρτίου 12.

Μηνιάτης Φραγκίσκος πρωτοπαπᾶς Κεφαλληνίας· 1707, ἰουνίου 20.

Μελέτιος Ἀθηνῶν· 1705, ἰανουαρίου 8, ἀπὸ Ἀθηνῶν. 1710, σεπτεμβρίου 10, Ἀθήνηθεν. 1712, σεπτεμβρίου 25, Ἀθήνηθεν· δεκεμβρίου 6, ἀπὸ Ἀθηνῶν. 1713, ἰουλίου 6, ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως.

Μελέτιος Μελενίκου· 1712, αὐγούστου 17.

Μητροφάνης (Γρηγορᾶς) ἱερομόναχος· 1714, ἰανουαρίου 26· ἀπριλίου 26· αὐγούστου 12. 1715, φεβρουαρίου 10· φεβρουαρίου 26· μαρτίου 26. 1716, ἀπριλίου 23· ἰουνίου 27. 1717, σεπτεμβρίου 14· δεκεμβρίου 15. 1718, μαρτίου 11· σεπτεμβρίου 27 (τρεῖς ἐπιστολαὶ ταὐτοχρόνως). 1720, μαΐου 16· ἰουλίου 10· αὐγούστου 2 (δύο ἐπιστολαί)· ὀκτωβρίου 27 (1). 1721, μαρτίου 2. (καὶ μία ἀχρονολόγητος).

Μητροφάνης Οὐγγροβλαχίας· 1716, σεπτεμβρίου 29. 1717, ἰανουαρίου 28. 1718, ἀπριλίου 15· κατ' αὔγουστον· ὀκτωβρίου 7. 1719, ἰανουαρίου 18· μαρτίου 12.

Μλμ (Μουλαΐμης) Σταῦρος· 1721, μαΐου 15, ἐν Ἰωαννίνοις.

Μουνετζίμπασης· 1714, ἰανουαρίου 1. 1716, ἰουνίου 22.

Μπουνέλης Ἀναστάσιος· 1712, μαρτίου 4, ἐξ Ἰωαννίνων.

Μπραγκοβάνος Κωνσταντῖνος βοεβόδας· 1695, φεβρουαρίου 6· φεβρουαρίου 15. 1707, μαρτίου 10· ἀπριλίου 18· ἰουλίου 7. 1708, μαρτίου 8· ἰουλίου 18. 1709, φεβρουαρίου 4. 1710, μαρτίου 10· σεπτεμβρίου 18· σεπτεμβρίου 23. 1711, ἰανουαρίου 15· ὀκτωβρίου 20. 1713, φεβρουαρίου 15· ἰουλίου 14· αὐγούστου 14· δεκεμβρίου 22. 1714, μαρτίου 17.

Μπραγκοβάνος Ματθαῖος· 1713, ἀπριλίου 28.

Μπραγκοβάνος Ράδουλος· 1704, ἀπριλίου 14, ἀπὸ Βουκουρεστίου.

Μπραγκοβάνος Στέφανος· 1707, φεβρουαρίου 20. 1712, μαρτίου 19· ἀπριλίου 28.

Νεόφυτος Ἄρτης· 1710, φεβρουαρίου 14· ἰουλίου 2. 1713, φεβρουαρίου 15· ἀπριλίου 16. 1717, ἰανουαρίου 24· ἰουλίου 13· δεκεμβρίου 27. 1721, φεβρουαρίου 27. 1727, ἰουλίου 27. πρῴην Ἄρτης, 1728, φεβρουαρίου 7.

(1) Ἐν ταύταις ὑπογράφεται «ὁ ζώθαπτος Μητροφάνης».

Νικόδημος Μιτυλήνης· 1717, ἰουνίου 16. 1720, νοεμβρίου 1.

Νικόδημος Χαλκηδόνος· 1728, αὐγούστου 21.

Νοταρᾶς Δημήτριος ἰατρός· 1712. 1713, ἰουνίου 5· μαΐου 11· δεκεμβρίου 20. 1714, ἰανουαρίου 29· ἀπριλίου 28, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· μαΐου 25.

Νοταρᾶς Νεόφυτος· 1712, ἰανουαρίου 23. 1715, ὀκτωβρίου 21.

Παΐσιος Κωνσταντινουπόλεως· 1727, νοεμβρίου 2. 1728, μαΐου 13· ἰουνίου 27· νοεμβρίου 15.

Παΐσιος Παλαιῶν Πατρῶν· 1717, ὀκτωβρίου 23.

Παΐσιος Νικομηδείας· 1716, ἰουλίου 17.

Παναγιώτης γραμματικός· 1716, ἀπριλίου 1.

Παπαδόπουλος Κομνηνὸς Νικόλαος· 1713, ἀπριλίου 10, ἐκ Παταβίου. 1715, φεβρουαρίου 20· ἀπριλίου 8, ἐκ Παταβίου (1). (καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἀχρονολόγητοι).

Παρθένιος Λαρίσσης· 1707, μαρτίου 27. 1709, δεκεμβρίου 10. 1712, μαρτίου 13· σεπτεμβρίου 1. 1716 ὀκτωβρίου 12· νοεμβρίου 28. 1717, ἰανουαρίου 5· ἰανουαρίου 14· φεβρουαρίου 10· αὐγούστου 17. 1719, ἰουλίου 3· αὐγούστου 17, 19, 30· σεπτεμβρίου 6.

Παρθένιος Νικομηδείας· 1708, ἰανουαρίου 9. (ἄνευ ἔτους) ἰουνίου 5.

Παρθένιος Σμύρνης· 1707, νοεμβρίου 20. 1712, σεπτεμβρίου 1. 1716, ὀκτωβρίου 1.

Πυλαρινὸς Ἰάκωβος· 1713, ἰουλίου 27, ἀπὸ Σμύρνην.

Πὼπ Ἀναστάσιος ὁ ἐξ Ἰωαννίνων· 1717, δεκεμβρίου 6, ἀπὸ Σερρῶν.

(1) Ἐν ταύτῃ προσεπισημειοῖ ἐν τῇ ἡμερομηνίᾳ: « κατὰ τὸ ὀρθὸν τῆς ὑμετέρας ».

Σαμουὴλ Ἀλεξανδρείας· 1715, ἀπριλίου 27· ἰουνίου 25· αὐγούστου 1. 1717, φεβρουαρίου 4· μαρτίου 4. 1718, νοεμβρίου 6, ἀπὸ Χίου. 1719, μαρτίου 23, ἀπὸ Σμύρνης. (δεκεμβρίου 29 ἀχρονολόγητος).

Σεβαστὸς Κυμινήτης, 1684, φεβρουαρίου 20. 1698, μαρτίου 20 (1).

Σεραφείμ· 1715, μαΐου 15.

Σίλβεστρος Ἀντιοχείας· 1728, ἰανουαρίου 13.

Σίλβεστρος Κύπρου καὶ νέας Ἰουστινιανῆς· 1720, κατ' ἰανουάριον. 1721 μαρτίου 22. (ὑπογραφαὶ διὰ κινναβάρεως).

Σινᾶ ἀρχιεπίσκοπος. 1688, σεπτεμβρίου 10.

Σμαράγδα δόμνα· 1728, ἰουλίου 21.

Σουμμάκιος Ἄγγελος· 1708, ἀπριλίου 14, ἐκ Ζακύνθου. 1710, ἰουλίου 13.

Σοῦτζος Δράκος· 1714, ἰουλίου 22· αὐγούστου 30.

Σπαντωνῆς· 1688, μουνυχιῶνος 6 ἱσταμένου. πρωτέκδικος· 1696, σεπτεμβρίου 31. μέγας ῥήτωρ· 1713, ἰουνίου 28· δεκεμβρίου 28. 1714, νοεμβρίου 21. 1716, σεπτεμβρίου 20. 1717, ἰανουαρίου 24· φεβρουαρίου 21. δεκεμβρίου 31 (ἀχρονολόγητος). μέγας χαρτοφύλαξ· 1719, ὀκτωβρίου 14. 1720, (ἀμηνολόγητος).

Σπαντωνῆς Σκαρλάτος· 1717, ἰανουαρίου 14.

Σπυρίδων (πρωτοπαπᾶς) Κερκύρας· 1725, ἰουνίου 18.

Στάνκα δόμνα. 1707, ἀπριλίου 2.

Στέφανος Σερρῶν· 1716, ἰουνίου 7· ἰουνίου 12· αὐγούστου 6· σεπτεμβρίου 20. 1717, ἰανουαρίου 19.

Ρακοβίτζας Μιχαήλ· 1704, μαρτίου 12. βοεβόδας· 1714, δεκεμβρίου 2. 1719, ἰουλίου 9. 1720, μαρτίου 30. 1724, μαΐου 17.

(1) Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ὑπογράφεται «Σεβαστὸς Κυμινήτης ὁ ὑμέτερός ποτε χρηματίσας καθηγητής».

Ραμαδάνης Γεώργιος· 1715, νοεμβρίου 12. 1720, ἰανουαρίου 13. ποστέλνικος· 1728, νοεμβρίου 16.

Ραμαδάνης Δημήτριος· 1715, ἰουλίου 31.

Ρωσσέτος Ἰωάννης· 1728, αὐγούστου 21.

Ρωσσέτος Νικόλαος· 1713, ἰουνίου 30. 1719, κατὰ μάρτιον.

Τραπεζούντιος Γεώργιος (ὁ Ὑπομενᾶς)· 1708, σεπτεμβρίου 28. 1710, σεπτεμβρίου 1· δεκεμβρίου 7. 1711, ἀπριλίου 12. 1712, μαρτίου 15. (πᾶσαι Ἐνετίηθεν).

(Τυπάλδος) Μελέτιος Φιλαδελφείας· 1695, ὀκτωβρίου 2.

Χουρμούζιος· 1707, βοηδρομιῶνος ζ′ φθίνοντος. 1711, φεβρουαρίου 27· μαρτίου 30· αὐγούστου 13.

Χρίστου Δημήτριος· 1708, ἀπριλίου 8, ἐξ Ἱερουσαλήμ.

Χριστόδουλος ἱεροδιάκονος τοῦ Καστορίας· 1716, σεπτεμβρίου 22.

Χρυσοσκουλαῖος Δημητράσκος· ἰουλίου 1. νοεμβρίου 22.

Χρυσόσκουλος Ἰωάννης· 1713, καλένδαι φεβρουαρίου· μαρτίου 5· αὐγούστου 9, ἐν Κωνσταντινουπόλει. (λατινιστί).

5.

Ἐπιστολαὶ Ἀναστασίου Γορδίου.

Ἀγάθῃ μοναχῇ· 1711, ἰουνίου 18· ἰουλίου 18, Βρανιανόθεν.

Ἀθανασίῳ (Γορδίῳ) τῷ ἀδελφῷ· 1711, σεπτεμβρίου 1, Βρανιανόθεν (1)· ὀκτωβρίου 23, Βρανιανόθεν. 1712, γαμηλιῶνος ι′. ἱσταμένου, ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης· θαργηλιῶνος ϛ′, πάτρηθεν· πυανεψιῶνος γ′, ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης· ποσειδεῶνος ζ′. 1713, ἐλαφηβολιῶνος ε′, πάτρηθεν· θαργηλιῶνος ε′ μεσοῦντος.

(1) Ἐν ταύτῃ προλογίζει οὕτως εὐχόμενος. « ὑγιαίνων ἐκ νοσοῦντος εἴης, καὶ ἐξ ὑγιαίνοντος μὴ νοσῶν ».

1714, σκιροφοριῶνος εἰκάδι, ἐξ Ἀραχώβης· πυανεψιῶνος ς', ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης· πυανεψιῶνος ἐπὶ δέκα, ἐκ τῆς χιονοφεγγώτου πατρίδος. 1716, γαμηλιῶνος ε' φθίνοντος, ἐκ τῆς πατρίας χθονός· μουνυχιῶνος εἰκάδι, ἐκ τῆς κατὰ Κρῆτας μητρίδος· βοηδρομιῶνος ς' μεσοῦντος, ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου. 1717, θαργηλιῶνος πρώτῃ ἐπὶ δέκα, ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης.

Ἀθανασίῳ Δημονίκου καὶ Ἐλασσῶνος· 1711, νοεμβρίου 21, ἐκ Βρανιανῶν.

Ἀθανασίῳ ἡγουμένῳ τῆς μονῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῶν Μεγάλων Πυλῶν, τῆς κοινότερον λεγομένης Δουσίκου· 1710, ἰούλιου 10, ἐκ Πετρήλου.

Ἀλεξίῳ ἱερεῖ· 1711, ἰουνίου 7. 1713, ὀκτωβρίου 5, ἀπὸ Βρανιανῶν. 1715, ἰανουαρίου 27, ἐκ τῆς χιονοφεγγοφωτοβολούσης πατρίδος.

Ἀλεξίῳ καὶ Λάμπῳ τοῖς ἀδελφοῖς· Βρανιανόθεν.

Ἀνανίᾳ ἡγουμένῳ Τετάρνης· 1686, ἰανουαρίου 12, ἐκ Βρανιανῶν.

Ἀνθίμῳ Σερρῶν· 1684.

Ἀντωνίῳ τῷ ἐκ Νέας Κώμης ἱερεῖ ἐν Τρίκκῃ· 1712, ἀνθεστηριῶνος φθίνοντος, πάτρηθεν. 1714, μαιμακτηριῶνος δ', ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης· πυανεψιῶνος νουμηνίᾳ, ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης· πυανεψιῶνος ζ', ἐκ τῆς παροικοπατρίδος· πυανεψιῶνος ζ' φθίνοντος, ἐκ τοῦ ἐν τῇ πατρίδι καταλύματος. 1716, βοηδρομιῶνος θ' ἱσταμένου, ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου. 1718, ἀνθεστηριῶνος δ' ἐπὶ εἰκάδι, ἐκ τῆς Γούβης. 1723, σκιροφοριῶνος θ' λήγοντος, Βρανιανόθεν· ποσειδεῶνος, ἐκ τοῦ ἐμοῦ καταλύματος. 1724, ποσειδεῶνος θ' ἐπὶ εἰκάδι, ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι μονῆς. (καὶ δύο ἕτεραι ἀχρονολόγητοι 1).

(1) Ἐν μιᾷ τούτων ἀναφέρεται ὁ τὴν Θεσσαλίαν τότε μαστίζων λοιμός.

Ἀποκουρίταις· 1719, σεπτεμβρίου 14.

Ἀποστολάκῃ τῷ τιμιωτάτῳ ἄρχοντι (ἀχρονολόγητος).

Ἀρσενίῳ (Καλούδῃ) καθηγουμένῳ, καὶ σοφωτάτῳ διδασκάλῳ· 1692, μεταγειτνιῶνος ὑστάτῃ, ἐξ Ἀνατωλικοῦ.

Ἀρσενίῳ Σταγῶν· 1719, φεβρουαρίου 12,

Ἀρσενίῳ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου· 1712, νοεμβρίου 23, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος.

Γεωργάκῃ τῷ ἄρχοντι· 1686, ἰανουαρίου 15, Βρανιανόθεν.

Γεωργάκῃ τῷ φιλομαθεστάτῳ ἢ μᾶλλον φιλιατροτάτῳ· 1722, μουνυχιῶνος ζ' φθίνοντος, Βρανιανόθεν.

Γεωργίῳ τῷ ἀναγνώστῃ· 1716, ἀπριλίου 24, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος.

Γεωργίῳ τῷ φιλομαθεστάτῳ. 1712, πυανεψιῶνος γ', πάτρηθεν.

Γεωργίῳ ἱερεῖ· 1707, ἐξ Ἀνατωλικοῦ (δύο). 1713, πυανεψιῶνος ε' μεσοῦντος, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος γῆς. 1714, μουνυχιῶνος ε' μεσοῦντος, ἐκ τοῦ Ἀνατωλικοῦ.

Γρηγορίῳ ἱερομονάχῳ (Θετταλῷ).

Γρηγορίῳ ἱερομονάχῳ (Μανεσῃ σχολαρχοῦντι ἐν Ἀνατωλικῷ)· 1684, Βρανιανόθεν. 1695, ἐξ Ἀνατωλικοῦ. (καὶ τρίτη ἀχρονολόγητος).

Γρηγορίῳ Κορίνθου· 1695, ἀπὸ Ἀνατωλικοῦ.

Γρηγορίῳ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης· 1697, ἐξ Ἀνατωλικοῦ, (δύο). 1698, (ἕτεραι δύο).

Δημητρίῳ. 1695. 1696, ἐξ Ἀνατωλικοῦ. 1714, σκιροφοριῶνος εἰκάδι, ἐξ Ἀραχώβης· μουνυχιῶνος γ' ἐπὶ εἰκάδι, ἐκ τοῦ Αἰτωλικοῦ νησυδρίου.

Δημητρίῳ καὶ Ἰωάννῃ τοῖς ἱερεῦσι.

Διάκῳ ἄρχοντι· 1684, ἀπὸ τὰ Βρανιανά.

Διονυσίῳ Λιτζᾶς καὶ Ἀγράφων· 1712, ἰουλίου 24. 1713,

μαΐου 28, ἐκ τῆς κατὰ Καστανίαν ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς ἧς Μοῦχα τὸ ἐπίκλημα. (καὶ δύο ἕτεραι).

Ἐπισκόπῳ . . . . . 1707, ἐκ τοῦ νεουργηθέντος μονυδρίου τῆς Κατοχῆς.

Εὐγενίῳ τῷ διδασκάλῳ· ἐξ Ἀθηνῶν (ἀχρονολόγητος).

Εὐγενίῳ τῷ ἱερεῖ, ἐμῷ ὁμαίμονι καὶ ἀμφιμητρίῳ ἀδελφῷ· 1717, νοεμβρίου 5.

Εὐσταθίῳ Λοκρῷ, τῷ ἐπιτηδειοτάτῳ χρυσοχόῳ· 1711, σεπτεμβρίου 10. 1715, μαρτίου 12, ἐκ τῆς πατρίδος. 1716, ὀκτωβρίου 12, ἐκ τῆς τὴν ἀνήλιον καὶ βαθύσκιον Γοῦβαν περιεχούσης χθονός· νοεμβρίου 21, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος.

Ζαχαρίᾳ ἱερεῖ· 1721, θαργηλιῶνος εἰκάδι, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος.

Θεολογίῳ ἱερεῖ· 1722, ἑκατομβαιῶνος ι'. (ἑτέρα ἀχρονολόγητος).

Θωμᾷ τῷ ἄρχοντι· 1723, μαΐου 3, ἐπὶ εἰκάδι, ἐκ τοῦ καθ' ἡμᾶς μονυδρίου τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. (ἑτέρα ἀχρονολόγητος).

Ἱερεμίᾳ ἱερομονάχῳ· δεκεμβρίου 1, ἀπὸ τὰ Βρανιανά.

Ἰωακεὶμ ἱερομονάχῳ. 1692. 1714, μαΐου εἰκάδι, ἐκ κώμης τινὸς Ἀραχώβης καλουμένης τῶν περὶ τὴν σὴν πατρίδα τὸ Καρπενήσιον· σκιροφοριῶνος εἰκάδι.

Ἰωαννικίῳ Δημητριάδος· 1711, ὀκτωβρίου 15, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος. 1712, μαρτίου 25, ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀποκρήμνοις καὶ βαθυσκίοις ὄρεσι τῶν Ἀγράφων Βρανιανῶν· σκιροφοριῶνος ζ'. 1713, ἰουλίου 9 φθίνοντος, ἀπὸ Καστανίας· σεπτεμβρίου 10, ἀπὸ Πετρήλου· δεκεμβρίου 10, ἀπὸ Ἀνατωλικοῦ· δεκεμβρίου 27. 1715, μαρτίου 6, ἐκ τῆς πατρίδος. 1716, μουνυχιῶνος εἰκάδι, ἐκ τῆς πατρῴας χθονός· μεταγειτνιῶνος λ', ἐκ τῆς κατὰ παροικίαν πατρίδος· ὀκτωβρίου 12, ἐκ τῆς τὴν ἀνήλιον καὶ βαθύσκιον Γοῦβαν περιεχούσης χθονός· πυανεψιῶ-

νος ε' μεσοῦντος, ἐκ τῆς τὴν ἀνήλιον καὶ σκοτεινὴν Γοῦβαν περιεχούσης χθονός. 1718, ἰούλιου γ' ἐπὶ εἰκάδι, ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης· σεπτεμβρίου 29, ἐκ τῆς πατρίδος· μεταγειτνιῶνος β' φθίνοντος, ἐκ τῆς πατρίδος· ὀκτωβρίου 12, ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι μονῆς τῆς ἁγίας Παρασκευῆς· πυανεψιῶνος ε' μεσοῦντος, ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης. 1719, ὀκτώβριου 12, ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι μονῆς τῆς ἁγίας Παρασκευῆς.

Ἰωάννῃ πρεσβυτέρῳ καὶ οἰκονόμῳ. 1716, σεπτεμβρίου 20, ἐκ τῆς πατρίδος.

Ἰωσὴφ ἱερομονάχῳ· 1698, ἐξ Ἀνατωλικοῦ.

Καλοκυρίτζῃ ἄρχοντι· 1711, ἰουλίου 27, ἐκ τῆς κοινῆς πατρίδος· σεπτεμβρίου 7.

(Καντακουζηνῷ) Σερβάνῳ ἡγεμόνι Οὐγγροβλαχίας· 1685, (ἐκ προσώπου Κάλως χήρας τοῦ ἐκεῖσε ἀποβιώσαντος Γιακουμῆ). — ἐκ προσώπου τῶν μοναχῶν Τετάρνης.

Κυρίλλῳ πατριάρχῃ· 1713, ἰουνίου 24 (ὡς ἐκ προσώπου Διονυσίου Λητσᾶς καὶ Ἀγράφων). 1716, φεβρουαρίου 15 (ὡς ἐκ προσώπου τῶν μοναχῶν Τετάρνης).

Κώνστᾳ· 1685, ὀκτωβρίου 29, ἐκ Βρανιανῶν.

Κώνστᾳ ἱερεῖ· 1717, ἰουλίου 15, ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης. 1718, ἀπριλίου 23, ἐκ τῆς πατρίδος· ἰουλίου 19.

Κωνσταντίνῳ πρωτοπρεσβυτέρῳ τῆς κατὰ Τρίκκην ἐκκλησίας καὶ ἀρχιερατικῷ ἐπιτρόπῳ· 1683, ἀπὸ Βρανιανά (δύο).

Κωνσταντίνῳ τῷ ἄρχοντι· 1715, νοεμβρίου 16, ἀπὸ κώμης Βρανιανά. 1716, ἀπριλίου φθίνοντος, ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου. 1717, ἰανουαρίου 7, ἐκ τῆς πατρίδος.

Κωνσταντίνῳ γραμματικῷ τῷ ἐκ Ζαγορᾶς· 1723, σκιροφοριῶνος θ'. λήγοντος, Βρανιανόθεν. (καὶ ἕτεραι δύο ἀχρονολόγητοι).

Λασκάρεϊ· 1695, ἀπὸ Ἀνατωλικοῦ.

Μανουλάκη ταβολαρίῳ τῆς Θεσσαλονικέων μητροπόλεως· 1712, ἰουνίου 23, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος.

Μαυροκορδάτῳ Νικολάῳ ἡγεμόνι Οὐγγροβλαχίας· 1712, νοεμβρίου 2. (ἑτέρα ἀχρονολόγητος). 1716, φεβρουαρίου 15 (ἐκ προσώπου μοναχῶν Τετάρνης).

Μιχαήλῳ τῷ σπουδαιοτάτῳ· 1721, πυανεψιῶνος δ'. λήγοντος.

Νεοφύτῳ Ναυπάκτῳ καὶ Ἄρτης· 1706, ἐξ Ἀνατωλικοῦ· (καὶ ἕτεραι δύο). 1707, ἐξ Ἀνατωλικοῦ (καὶ ἕτεραι δύο). 1711, ἰανουαρίου 8, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος· σεπτεμβρίου 1, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος. 1714, αὐγούστου 1, ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου. 1715, ἀνθεστηριῶνος β'. ἐπὶ δέκα, ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου. 1716, φεβρουαρίου ε'. ἱσταμένου ἐκ τῆς πατρῴας χθονός· αὐγούστου 1, ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου. 1721, ἰουνίου 12, ἔκ τινος ἐν τῇ ἐμῇ πατρίδι κειμένης μονῆς τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς, Γούβης ἐγχωρίως οὕτω χυδαιότερον καλουμένης. 1724, φεβρουαρίου εἰκάδι, ἐκ τῆς σμικροτάτης μονῆς τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ἐν τῇ κώμῃ τῶν ἐν Ἀγράφοις Βρανιανῶν.

Τοῖς ἐν τῇ κλεινῇ καὶ θεοφυλάκτῳ κώμῃ τοῦ μεγάλου Νεοχωρίου· 1712, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος. — Τοῖς αἰδεσιμωτάτοις ἱερεῦσι Νεοχωρίου· οἴδατε τίς, καὶ ὅθεν, καὶ ὅτε.

Νικολάῳ τῷ ἐξ Ἄρτης (διδασκάλῳ)· 1683, ἐκ Βρανιανῶν. 1723, σκιροφοριῶνος τετάρτῃ, Βρανιανόθεν. (καὶ ἑτέρα ἀχρονολόγητος).

Νικολάῳ ἱερεῖ· 1683, ἐκ Βρανιανῶν.

Παναγιώτῃ ἄρχοντι· 1685, ἰουνίου 5, ἀπὸ Βρανιανῶν· σεπτεμβρίου 28. (καὶ ἑτέρα ἀχρονολόγητος).

Παρθενίῳ ἡγουμένῳ τῆς μονῆς τῶν Μεγάλων Πυλῶν καὶ τῷ ἱερομονάχῳ Γρηγορίῳ· 1683, αὐγούστου 16, ἀπὸ Βρανιανῶν.

Παρθενίῳ ἱερομονάχῳ· 1686, δεκεμβρίου 21, ἐκ Βρανιανῶν.

Παρρησίῳ ἱερεῖ· 1720, βοηδρομιῶνος β'. φθίνοντος, ἐκ τῆς ἐμῆς πατρίδος. 1721, θαργηλιῶνος εἰκάδι, ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι μονῆς τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἥτις καὶ Γοῦβα τοῖς ἐγχωρίοις κοινότερον λέγεται.

Παχωμίῳ ἱερομονάχῳ. (ἀχρονολόγητος).

Σουμμακίῳ Ἀγγέλῳ τῷ εὐγενεστάτῳ καὶ λογιωτάτῳ εἰς Ζάκυνθον· 1706, ἐξ Ἀνατωλικοῦ.

Στεφάνῳ Σερρῶν· 1715, πυανεψιῶνος μεσοῦντος, ἐκ τῆς πατρίδος. 1716, μεταγειτνιῶνος ζ'. λήγοντος, ἐκ τοῦ πατρίου ἐδάφους. 1720, μουνυχιῶνος ς'. μεσοῦντος, ἐκ τῆς ἐν τῇ πατρίδι μονῆς τῆς ἁγίας Παρασκευῆς· σκιροφοριῶνος θ'. φθίνοντος, ἐκ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς· μεταγειτνιῶνος εἰκάδι, ἐκ τῆς ἁγ. Παρασκευῆς. 1722, ἑκατομβαιῶνος ι'. ἐκ τῆς ἁγ. Παρασκευῆς. (καὶ ἕτεραι ἓξ ἀχρονολόγητοι).

Συμεὼν Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου· 1718, δεκεμβρίου 7, ἐκ τῆς κατὰ τὴν κώμην τῶν Βρανιανῶν ἀνηλίου Γούβης. 1721, ἰανουαρίου ζ'. ἱσταμένου. 1723, φεβρουαρίου 27, ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἀνήλιον Γοῦβαν τῶν Βρανιανῶν μονῆς τῆς ἁγίας Παρασκευῆς· ὀκτωβρίου 29, ἐκ τοῦ μονυδρίου τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. καὶ (ἄνευ ἔτους) ἐκ τῆς βαθυσκίου Γούβης τῶν Ὑπερανιανῶν ἢ Βρανιανῶν.

Χατζῆ Χρίστῳ ἄρχοντι τῷ ἐκ Παραμεριτῶν εἰς Θεσσανίκην· 1711, ἰουλίου 18, ἐκ Βρανιανῶν. (καὶ ἑτέρα ἀχρονολόγητος).

Τοῖς ὁπουδήποτε φιλοθέοις χριστιανοῖς· 1711, δεκεμβρίου 10. — Συστατικὴ ὑπὲρ πτωχῆς τινος γυναικός ἀχρονολόγητος. — Προτρεπτικὴ εἰς ἐλεημοσύνην· 1686.

Χριστοφόρῳ ἱερομονάχῳ· 1697, ἐξ Ἀνατωλικοῦ, ἐπιστολαὶ δύο (1). 1706, ἐξ Ἀνατωλικοῦ. 1711, αὐγούστου 5, ἐκ

(1) Ἐν ταύτῃ ἀποκαλεῖ τὸ Ἀνατωλικὸν « ὅμοιον τῇ ἀμφιρρύτῳ καὶ ἀναποδράστῳ τῆς Καλυψοῦς νήσῳ ».

τῆς ἐμῆς πατρίδος· σεπτεμβρίου 1, Βρανιανόθεν· μαιμακτηριῶνος α'. ἐπὶ δέκα, Βρανιανόθεν· πυανεψιῶνος ζ'. μεσοῦντος, ἐκ τῆς ἐμῆς παροικοπατρίδος· δεκεμβρίου 7. 1712, πυανεψιῶνος ι'. ἐκ Βρανιανῶν. 1713, ποσειδεῶνος ζ'. λήγοντος. 1714, βοηδρομιῶνος ὑστάτῃ, πάτρηθεν· δεκεμβρίου 12, ἀπὸ Καστανίας. 1716, μαιμακτηριῶνος ϛ'. ἱσταμένου· μαιμακτηριῶνος β'. φθίνοντος, ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης. 1718, ποσειδεῶνος εἰκάδι (2). 1719, αὐγούστου 26, ἐκ τοῦ μονυδρίου τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. 1722, ὀκτωβρίου 30, ἐκ τῆς ποτὲ μὲν κοινῆς, νῦν δὲ ἰδιαζούσης παροικίας. (καὶ ἕτεραί τινες ἀχρονολόγητοι).

6.

Σεργίου Μακραίου ἐπιστολαί.

1774. Τῷ σοφολογιωτάτῳ Κυρίλλῳ, ὀκτωβρίου 8. Τῷ λογιωτάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ, ὀκτωβρίου 20. Τῷ αὐτῷ, κατὰ δεκέμβριον. Τῷ σοφολογιωτάτῳ μοι πατρί τε καὶ διδασκάλῳ κυρίῳ Θεοφάνει.

1775. Τῷ σοφολογιωτάτῳ Κυριακῷ, κατὰ νοέμβριον. Τῷ λογιωτάτῳ Γεωργίῳ, κατὰ νοέμβριον. Τῷ διδασκάλῳ Θεοφάνει. Τῷ λογιωτάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ (δύο). Τῷ λογιωτάτῳ Γεωργίῳ. Τῷ σοφολογιωτάτῳ Κυριακῷ. Χρυσάνθῳ ἱερομονάχῳ.

1776. Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ Κυρίλλῳ, κατὰ φεβρουάριον. Τῷ αὐθέντῃ Μολδαβίας, ἀπριλίου 9. Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ Κυρίλλῳ, ἰουλίου 17. Τῷ σοφολογιωτάτῳ Κυριακῷ, αὐγούστου 14.

1777. Τῷ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, μαρτίου 15. Τῷ λογιωτάτῳ Κυριακῷ, μαρτίου 15.

(2) Ἐν ταύτῃ ὑπογράφεται «Ὁ ὑπὸ σοῦ τῷ μὲν δοκεῖν σοφώτατος ἐπιγραφόμενος, τῷ δὲ εἶναι καὶ τῇ ἀληθείᾳ Κοροίβου καὶ Μελιτίδου τῶν περιᾳδομένων ἐκείνων ἀνοητότερος ».

1778. Κυρίλλῳ πνευματικῷ καὶ διδασκάλῳ, ἰανουαρίου 8. Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ Γαβριήλ, ἰανουαρίου 17. Τῷ αὐτῷ, ἰανουαρίου 31. Τῷ λογιωτάτῳ Γεωργίῳ, κατὰ ἰανουάριον. Τῷ πανιερωτάτῳ Κίας καὶ Θερμίων, φεβρουαρίου 5. Τῷ λογιωτάτῳ Γωάννῃ, κατὰ φεβρουάριον. Κυρίλλῳ τῷ πνευματικῷ καὶ διδασκάλῳ, μαρτίου 25. Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ, νοεμβρίου 18. Τῷ σοφολογιωτάτῳ Κυρίλλῳ, νοεμβρίου 20. Τῷ διδασκάλῳ Γαβριήλ, δεκεμβρίου 25.

1779. Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ, κατὰ φεβρουάριον. Τῷ λογιωτάτῳ Γεωργίῳ διδασκάλῳ τῆς Ἀδριανουπόλεως, κατὰ φεβρουάριον. Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ διδασκάλῳ κὺρ Τιμοθέῳ εἰς Σιατίστην, μαρτίου 1. Τῷ πανιερωτάτῳ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ Νικηφόρῳ, μαρτίου 20. Τῷ καθηγουμένῳ τῆς ἐν Γκοβόροις μονῆς κυρίῳ Γαβριήλ, ἀπριλίου 9. Τῷ ἱερολογιωτάτῳ κὺρ Ἰωσήπῳ (εἰς Ἄγραφα) μαΐου 17. Τῷ σοφωτάτῳ μοι διδασκάλῳ Θεοφάνει, μαΐου 19. Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ, ἰουλίου 25. Τῷ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, ἰουλίου 28. Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ, σεπτεμβρίου 27. Τῷ αὐτῷ, νοεμβρίου 16. Τῷ πανοσιωτάτῳ καθηγουμένῳ Γαβριήλ, νοεμβρίου 17. Τῷ διδασκάλῳ κυρίῳ Χρυσάνθῳ, δεκεμβρίου 7.

1780. Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ, ἰανουαρίου 8. Τῷ σοφολογιωτάτῳ διδασκάλῳ Χρυσάνθῳ, ἰουλίου 1. Τῷ διδασκάλῳ καὶ πνευματικῷ Κυρίλλῳ, ἰουλίου 24. Τῷ ἁγίῳ Καστορίας Γενναδίῳ, ἰουλίου 25.

1781. Τῷ ἁγίῳ Καστορίας Γενναδίῳ, ἀπριλίου 25. Τῷ πανοσιωτάτῳ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, νοεμβρίου 23. Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ, νοεμβρίου 25.

1782. Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ, ἰανουαρίου 3. Τῷ λογιωτάτῳ Παναγιώτῃ, κατὰ ἰανουάριον. Τῷ αὐτῷ, ἀπριλίου 20. 20. Τῷ πνευματικῷ καὶ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, μαΐου 9. Τῷ αὐτῷ, ἰουνίου 20. Μοναχῷ Διονυσίῳ τῷ ἀπὸ Θεσσαλονίκης,

ἰουλίου 9. Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ, κατὰ ἰούλιον. Τῷ πανιερωτάτῳ ἁγίῳ Λυχνιδῶν, αὐγούστου 7. Τῷ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, αὐγούστου 14. Τῷ ἀπὸ Θεσσαλονίκης μοναχῷ Διονυσίῳ, σεπτεμβρίου 20. Τῷ πρῴην Θεσσαλονίκης Δαμασκηνῷ τῷ ὕστερον Διονυσίῳ, νοεμβρίου 17.

1783. Τῷ ἁγίῳ Σμύρνης Προκοπίῳ, φεβρουαρίου 21. Τοῖς λογιωτάτοις διδασκάλοις τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει σχολῆς, σεπτεμβρίου 20. Καλλινίκῳ Τουρνόβου, νοεμβρίου 7. Τῷ διδασκάλῳ Ἰωάννῃ, νοεμβρίου 20.

1784. Τῷ διδασκάλῳ Ἰωάννῃ, ἰουλίου 11. Τῷ πανοσιωτάτῳ Κυρίλλῳ, σεπτεμβρίου 22. Τῷ ὁσιωτάτῳ κυρίῳ Χριστοφόρῳ, σεπτεμβρίου 22.

1785. Τῷ διδασκάλῳ Γεωργίῳ εἰς Ἀδριανούπολιν, φεβρουαρίου 21. Τῷ πνευματικῷ καὶ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, φεβρουαρίου 28. Τῷ λογιωτάτῳ Παντελεήμονι εἰς Σκόπελον, κατὰ φεβρουάριον. Τοῖς λογιωτάτοις διδασκάλοις τῆς σχολῆς τοῦ ἁγίου Ὄρους, κατὰ φεβρουαρίον. Τῷ σοφολογιωτάτῳ Χρυσάνθῳ εἰς Νάξον, μαρτίου 9. Τῷ λογιωτάτῳ ἐν διδασκάλοις καὶ πανοσιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις προεστῶτι τῆς καπέλης τῶν ὀρθοδόξων Γραικῶν εἰς Βιένναν κυρίῳ Γαβριὴλ (Καλλονᾷ) ἰουνίου 3. Τῷ λογιωτάτῳ Παναγιώτῃ Παλαμᾷ, ἰουνίου 11. Τῷ ἐν ἱερομονάχοις σοφῷ διδασκάλῳ Ἰακώβῳ, κατ' ἰούνιον. Τῷ ἱερολογιωτάτῳ διδασκάλῳ κυρίῳ Ἰακώβῳ εἰς Σάμον, ἰουλίου 25. Γερασίμῳ Ἀλεξανδρείας, ὀκτωβρίου 11. Τῷ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, ὀκτωβρίου 15. Τῷ διδασκάλῳ Ἰακώβῳ εἰς Σάμον, κατ' ὀκτώβριον.

1786. Τῷ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, ἰανουαρίου 8. Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ διδασκάλῳ Ἰακώβῳ, φεβρουαρίου 26. Τῷ πανοσιωτάτῳ ἀρχιμανδρίτῃ Δοσιθέῳ, ἀπριλίου 23. Τῷ πανοσιωτάτῳ διδασκάλῳ Ἰωάννῃ εἰς Ἰάσιον, μαρτίου 8. Τῷ ἁγίῳ Μύρων κυρίῳ Ἰωάννῃ, ἀπριλίου 30. Τῷ διδασκάλῳ Ἰωάννῃ εἰς Ἰά-

σιον, μαΐου 20. Τῷ ἱερομονάχῳ Γαβριὴλ (Καλλονᾷ) εἰς Βιέννην, ἰουνίου 7. Τῷ πνευματικῷ καὶ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, ἰουλίου 24. Τῷ σκευοφύλακι τῆς μονῆς Βατοπεδίου Ἰωσήφ, ἰουλίου 25· Τῷ μεγάλῳ ποστελνίκῳ Δημητρίῳ (Ράλλῃ) κατ' ὀκτώβριον (1).

1787. Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ διδασκάλῳ τῆς Σάμου Ἰακώβῳ, ἀπριλίου 27. Τῷ πνευματικῷ καὶ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, ἰουνίου 1. Τῷ αὐτῷ, ὀκτωβρίου 12.

1788. Ἐπισκόπῳ Μποζέου Δοσιθέῳ, ἰανουαρίου 17. Τῷ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, μαΐου 9. Τῷ πανιερωτάτῳ ἁγίῳ Καστορίας, κατὰ σεπτέμβριον. Τῷ πανιερωτάτῳ ἁγίῳ Τρίκκης. Τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἄρχοντι μεγάλῳ δραγουμάνῳ Κωνσταντίνῳ Ράλλῃ.

1789. Τῷ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, ἰανουαρίου 19. Τῷ διδασκάλῳ Ἰακώβῳ εἰς Σάμον, φεβρουαρίου 3.

1791. Τῷ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, δεκεμβρίου 8. Τῷ αὐτῷ, δεκεμβρίου 13.

1792. Τῷ αὐθέντῃ Μολδοβλαχίας Ἀλεξάνδρῳ Μουρούζῃ, ἰανουαρίου 15. Τῷ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, ἰουνίου 7. Τῷ πανιερωτάτῳ Νέων Πατρῶν Πολυκάρπῳ, νοεμβρίου 11. Τῷ αὐθέντῃ Μολδοβίας, δεκεμβρίου 15. Τῷ πανοσιωτάτῳ μεγάλῳ ἀρχιμανδρίτῃ κυρίῳ Ἰωσήφ, κατὰ δεκέμβριον.

1793. Τῷ πανιερωτάτῳ Κίτρους, αὐγούστου 15. Τῷ ἀρχιμανδρίτῃ Ἰωσήφ, κατὰ νοέμβριον.

1794. Τῷ σοφολογιωτάτῳ διδασκάλῳ Ἰωάννῃ, ἰουνίου 27. Τῷ αὐτῷ, νοεμβρίου 5. Εὐγενίῳ Βούλγαρῃ, δεκεμβρίου 9. Τῷ πατριάρχῃ Προκοπίῳ, δεκεμβρίου 12.

1795. Τῷ πρώην πατριάρχῃ Νεοφύτῳ, ἰανουαρίου 24. Τῷ αὐθέντῃ Μολδαβίας, ἰουλίου 13. Τῷ πανιερωτάτῳ Κυζίκου, κατ' ἰούλιον. Τῷ πανιερωτάτῳ Προικονήσου.

1797. Τῷ λογιωτάτῳ Γεωργίῳ, φεβρουαρίου 10. Δοσιθέῳ Οὐγγροβλαχίας, μαρτίου 19. Τῷ λογιωτάτῳ γραμματικῷ Στε-

(1) Διετέλεσε μαθητὴς τοῦ Μακραίου.

φάνῳ, μαρτίου 19. Τῷ πανιερολογιωτάτῳ Βηθλεέμ, μαρτίου 19. Τῷ σοφωτάτῳ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, κατ' ἀπρίλιον. Τῷ ἀρχιμανδρίτῃ Ἰωσήφ, ἰουνίου 9.

1799. Τῷ αὐθέντῃ Μολδαβίας Κωνσ. Ὑψηλάντῃ, ἰουνίου 14.

1800. Τῷ αὐθέντῃ Μολδαβίας Κωνσταντίνῳ Ὑψηλάντῃ, κατὰ μάρτιον. Τῷ αὐθέντῃ Οὐγγροβλαχίας, Ἀλεξάνδρῳ Κωνσταντίνῳ Μουρούζῃ, αὐγούστου 23. Τῷ αὐθέντῃ Μολδαβίας Κωνσταντίνῳ Ὑψηλάντῃ, δεκεμβρίου 12.

1801. Τῷ αὐθέντῃ Μολδαβίας Κωνσ. Ὑψηλάντῃ, μαρτίου 16.

1803. Τῷ πνευματικῷ καὶ διδασκάλῳ Κυρίλλῳ, μαρτίου 7. Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ, μαρτίου 17. Εὐγενίῳ Βουλγάρῃ, δεκεμβρίου 12.

Ἀχρονολόγητοι.

Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ ἐν ἀρχιερεῦσιν Εὐγενίῳ Βούλγαρῃ εἰς Πετρούπολιν. Τῷ ἐν ὁσίοις σοφῷ Χριστοφόρῳ. Τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ κυρίῳ Δημητρίῳ, εἰς Βουκουρέστι. Τῷ λογιωτάτῳ Φωτίῳ. Τῷ ἐρωτήσαντι διδασκάλῳ Ἰωακείμ. Τῷ σοφολογιωτάτῳ Κυριακῷ (ἐπιστ. 3). Τῷ αὐθέντῃ Οὐγγροβλαχίας Ἀλεξ. Κωνστ. Μουρούζῃ (ἐπιστ. 5). Τῷ αὐθέντῃ Μολδαβίας (ἐπιστ. 2). Τῷ διδασκάλῳ Ἀγαπίῳ. Τῷ διδασκάλῳ Μανασσῇ. Τῷ πανιερωτάτῳ Οὐγγροβλαχίας Δοσιθέῳ. Τοῖς ἐμοῖς λίαν ἀγαπητοῖς Ἀγαπίῳ καὶ Διονυσίῳ. Τῷ Νικομηδείας Μελετίῳ. Ἀνωνύμῳ ἀρχιερεῖ. Τῷ ἁγίῳ Λυχνιδῶν Γρηγορίῳ, νοεμβρίου 28. Τῷ πολυμαθεστάτῳ ἄρχοντι καμαράσῃ . . . Τῷ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι . . . Τῷ διδασκάλῳ καὶ πνευματικῷ Κυρίλλῳ (2). Τῷ λογιωτάτῳ Ἰωάννῃ εἰς Ἰάσιον. Τῷ λογιωτάτῳ Γεωργίῳ εἰς Ἀδριανούπολιν. Κωνσταντίνῳ . . . Τῷ λογιωτάτῳ Παναγιώτῃ (Παλαμᾷ). Ἁγίῳ καθηγουμένῳ. . .

Η.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

(1538 — 1684.)

Ἱερεμίας Α΄ τὸ β΄. — 7047 (1538-1539). Ἀφιερωτικὸν τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Βρύγκα πατριαρχικῆς κατοικίας μετὰ τῆς περιοχῆς, κήπου καὶ ἀμπέλου, εἰς μετόχιον καὶ γνήσιον κτῆμα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (1).

Ἰωάσαφ Β΄. — 7072, ἰνδικτιῶνος ζ΄, (1563). Περὶ τοῦ διοικεῖσθαι τὰ τῆς ἐκκλησίας δι' ἐπιτρόπων κληρικῶν καὶ ἀρχόντων, καὶ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἀφιερώσεως χιλίων φλωρίων τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἤτοι τῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς Παμμακαρίστου. Κατ' ἰανουάριον (1564), περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἀφιερωθέντων χιλίων φλωρίων τῇ ἁγίᾳ μονῇ τῆς Παμμακαρίστου, ἤτοι τῷ πατριαρχείῳ, καὶ περὶ διορισμοῦ ἐπιτρόπων εἰς διοίκησιν αὐτῶν τε καὶ τῶν ἐλευσομένων χρημάτων, τοῦ μεγάλου οἰκονόμου πρεσβυτέρου Θεοδώρου, τοῦ κὺρ Ἀντωνίου Καντακουζηνοῦ τοῦ ἀπὸ τὸν Γαλατᾶν, τοῦ κὺρ Μωζάλου τοῦ Γαβρᾶ, τοῦ κὺρ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, καὶ ἀπὸ τῶν Καραμανιωτῶν τοῦ κὺρ Καρατζᾶ.

Μητροφάνης Γ΄. — 7074 ἰνδ. θ΄, κατ' ἰούλιον (1566), περὶ τῶν ἀφιερωμάτων τῆς Τριανταφυλλίνης θυγατρὸς Χατζῆ Δημητρίου εἰς τὸν ἐν Ὑψωμαθίοις ναὸν τῆς Παναγίας τῆς ἐπονομαζομένης Χρυσαληθινῆς.

(1) Τῆς δωρεᾶς ταύτης μέμνηνται καὶ Δοσίθεος (περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων), καὶ Ἀθαν. ὁ Ὑψηλάντης (ἱστορ. σελ. 67).

Μητροφάνης Γ΄. — 7077, ἰνδ. ιβ΄, κατὰ σεπτέμβριον (1568) σιγίλλιον περὶ τοῦ, ὅτι ἡ ἐν Παροναξίᾳ ἐκκλησία τῆς Πρωτοθρόνου ἐδόθη παρὰ τοῦ κτήτορος αὐτῆς Νικολάου Σπανοῦ Ἀκροστιχαρίου εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ παπᾶ Γεώργιον τὸν Σπανὸν καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ ἀπογόνους, εἰς δὲ τὸν ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ παπᾶ Ἰωάννην ἐδόθησαν τὰ δύο παρεκκλησίδια τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τοῦ ἁγίου Ἀκινδύνου, καὶ οὕτως ὀφείλουσι μένειν (1).

Ἱερεμίας Β΄. — 7087, ἰνδ. ζ΄, κατ' ὀκτώβριον (1578), πρᾶξις συνοδικὴ περὶ τῶν χιλίων φλωρίων τῶν ἀφιερωθέντων ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ, ὅτι παρέδωκεν αὐτὰ ὁ προκάτοχος Μητροφάνης τῷ Ἱερεμίᾳ, ἀγοράσαντι δι' αὐτῶν τὸ ὁσπίτιον τοῦ Τζαούση τὸ πλησίον τοῦ πατριαρχείου καὶ τοῦ γυναικείου μοναστηρίου εἰς κτῆσιν τῆς Μεγ. ἐκκλησίας. (ἄνευ ἡμερομηνίας), σημείωσις ἀφιερώσεως τῆς Κριτοπουλίνας ἐκ Χρυσοκεράμου τῶν κτημάτων αὐτῆς εἰς τὴν Μ. ἐκκλησίαν.

Μητροφάνης Γ΄ τὸ β΄. — 7088, ἰνδ. η΄, κατ' ἰούλιον (1580), πρὸς τὸν Παροναξίας, ἵνα ἔχωσι καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ ἱερεῖς τὴν ἐν τῇ νήσῳ ἐκκλησίαν τῆς Πρωτοθρόνου. (ἄνευ ἡμερομηνίας), βεβαιωτικὸν τῆς ἀφιερώσεως τοῦ πρώην ἡγεμόνος Μολδαβίας Πέτρου βοεβόδα εἰς τὴν Μ. ἐκκλησίαν τῶν ὁσπιτίων αὐτοῦ, τῶν ποτὲ ἰδιοκτήτων τοῦ Ράλη.

Ἱερεμίας Β΄ τὸ β΄. — 7090, ἰνδ. ι΄, κατὰ μάϊον (1582), περὶ τῶν ἐκδοθέντων συνοδικῶν γραμμάτων εἰς ἐπικύρωσιν τῶν ἐν Ρεθύμνῃ ἐννέα κελλίων τῶν ἀφιερωμένων τῇ Μ. ἐκκλησίᾳ, καὶ περὶ τῶν ἀνακτισάντων αὐτὰ ἰδίᾳ δαπάνῃ Μανουὴλ Δημητρίου Δρακόντη, Γεωργίου Μαυροειδῆ, Ἀλεξίου Ντερμόνα, καὶ Φάντη Γρίτη.

(1) Ἐν τῷ σιγιλλίῳ τούτῳ μνημονεύονται παρόντες «καὶ οἱ τιμιώτατοι κληρικοὶ καὶ Σταυροφόροι τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας».

Θεόληπτος Β'. — 7093, ἰνδ. ιγ', κατὰ μάϊον (1585), περὶ τοῦ δοθῆναι τὴν ἐξαρχίαν Σάμου τῷ πρωταποστολαρίῳ Κωνσταντίνῳ (1).

Ἱερεμίας Β' τὸ γ'. — 7098, ἰνδ. γ', μαΐου 25 (1590), σημείωσις περὶ ἀφιερώσεως τοῦ Καραϊωάννου ἐκ Στενίτσης τῆς Χριστιανουπόλεως ἑνὸς ἀμπελίου ἐν χωρίῳ Τσινάρι τῆς Νικομηδείας εἰς τὴν Μ. ἐκκλησίαν.

. . . . . . — 7108, ἰνδ. ιγ', ὀκτωβρίου 29 (1599), ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, παραίτησις τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἄργους Παρθενίου (2).

Ματθαῖος Β' τὸ γ'. — 7108, ἰνδ. ιγ', κατ' ἰούνιον (1600), καθαίρεσις τοῦ Κύπρου Ἀθανασίου, γνώμῃ καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Μελετίου Πηγᾶ.

Ματθαῖος Β' τὸ γ'. — 7109, ἰνδ. ιδ', κατὰ ἰανουάριον (1601), γράμμα πρὸς τοὺς Κυπρίους, ὅτι καλῶς ἐκλεχθεὶς ὁ Βενιαμίν, ἔλαβε τὸ μπεράτιον καὶ ἀπῆλθεν εἰς Κύπρον. Φεβρουαρίου 28, ὑπόμνημα Αἴνου Παρθενίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. Φεβρουαρίου 28, ὑπόμνημα Λακεδαιμονίας Ἰεζεκιήλ, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος καὶ παυθέντος Μακαρίου. Μαρτίου 13, αἴτησις Κορίνθου Ἀνθίμου περὶ χειροτονίας ἐπισκόπων. Μαρτίου 21, ὑπόμνημα Λακεδαιμονίας Χρυσάνθου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Γεζεκιήλ. Μαΐου 15, καθαίρεσις τοῦ Λαρίσσης Διονυσίου, ὡς ἀποστατήσαντος κατὰ τῆς βασιλείας τοῦ σουλτὰν Μεχεμὲτ (3), καὶ ὑπόμνημα τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Θεωνᾶ. Μαΐου 15, ἱερέως Μεθυμναίου ὑπόσχεσις, ὅτι οὐκ ἐπιμιχθήσεται εἰς τὰ τελώνια τῆς χώρας, οὐδὲ πρὸς τοὺς κρατοῦντας συναναστραφήσεται.

(1) Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ἡμετέρῳ Βιογραφικῷ σχεδιάσματι περὶ Ἱερεμίου Β'.

(2) Ἐν τούτῳ δὲν μνημονεύεται ὁ πατριαρχεύων.

(3) Περὶ τούτου βλ. Τουρκοκρατουμένην Ἑλλάδα σελ. 211, ἐν ᾗ διορθωτέον τὸ ἔτος 1611.

Μαΐου 18, συμφωνία τῶν Σιναϊτῶν μετὰ Λαυρεντίου τοῦ Σιναίου. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα τοῦ Σοφίας Ἰωάσαφ, ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος Γρηγορίου. Ἰουλίου 24, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Ἑρμουλιανοῖς τῆς ἐπαρχίας Χαλκηδόνος μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος.

Ματθαῖος Β' τὸ γ'. — 7110, ἰνδ. ιε'. Κατ' ὀκτώβριον (1601), ὑπόμνημα τοῦ Μηδείας Γαβριήλ. Κατὰ νοέμβριον, περὶ ἐξώσεως τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἄργους Παρθενίου, καὶ ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ. Νοεμβρίου 23, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, ὑπόμνημα Ναυπλίου καὶ Ἄργους Ἀνθίμου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Παρθενίου. Δεκεμβρίου 2, ὑπόμνημα Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Ἰωάσαφ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Σεραφείμ (1). (ἄνευ ἡμερομηνίας) ὑπόμνημα Δαμαλῶν καὶ Πεδιάδος Ἀθανασίου, κατὰ τὴν ἄνω αἴτησιν τοῦ Κορίνθου.

Νεόφυτος Β'. — 7110, ἰνδ. ιε' (1602), κατὰ φεβρουάριον, ἐπικυρωτικὸν τῆς ἐπὶ Ματθαίου δοθείσης ἐξαρχίας τῶν νήσων Καλύμνου, Σέρφου καὶ Ἀμουργοῦ εἰς τὸν πρωτοκανονάρχην τῆς Μ. ἐκκλησίας Μιχαήλ. Κατὰ φεβρουάριον, περὶ συνοικεσίου τοῦ ἐκ Καραμανίας Φωτίου τοῦ Μουράτη μετὰ τῆς ἀνηλίκου Ἀρτὶν ἀποθανούσης ἐκ τῆς συζεύξεως, ὅτι οὐ λογίζεται εἰς πρῶτον γάμον. Μαρτίου 28, ὑπόμνημα Αἴνου Μελετίου. Κατὰ μάρτιον, περὶ τοῦ Σταγῶν Διονυσίου τοῦ ὑπὸ τοῦ Λαρίσσης Διονυσίου καλῶς χειροτονηθέντος, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἱερεμίου ἐξωσθέντος. Ἀπριλίου 3, ὑπόμνημα Ἀθηνῶν Σαμουήλ, ἀντὶ τοῦ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Ματθαίου ἀναχθέντος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Νεοφύτου. Κατ' ἀπρίλιον, καθαίρεσις τοῦ Δρυϊνουπόλεως Νεοφύτου, ὡς μὴ πληρώσαντος τῷ παπᾷ Νικολάῳ τὰς δεκαπέντε χιλιάδας ἄσπρων, καθὼς εἶχε συμβιβασθῇ. Κατ' ἀπρίλιον, τόμος συνοδικὸς περὶ πληρωμῆς

(1) Βλ. Τουρκοκρατουμένην Ἑλλάδα σελ. 215.

παρ' ἑκάστου ἀρχιερέως τῆς ἀναλογισάσης μερίδος εἰς ἐξόφλησιν τῶν χρεωστουμένων τριάκοντα φορτίων ἄσπρων. Μαΐου 28, ὑπόμνημα Χριστιανουπόλεως Διονυσίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Συμεών. Μαΐου 29, ὑπόμνημα Νέων Πατρῶν Παρθενίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Γαβριήλ. Κατ' αὔγουστον, πρὸς τοὺς Κυπρίους, ἐπικύρωσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν Βενιαμίν.

Νεόφυτος Β'. — 7111, ἰνδ. α', σεπτεμβρίου 24 (1602), ὑπόμνημα Ἀγκύρας Παρθενίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. Δεκεμβρίου 3, ὑπόμνημα Ἀθηνῶν Ναθαναήλου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Σαμουήλ. Δεκεμβρίου 14, ὑπόμνημα Μηδείας Ἀρσενίου, ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας ζητηθέντος.

Ραφαήλ Β'. — 7111, ἰνδ. α' (1603). Μαρτίου 18, ὑπόμνημα Σοφίας Νεοφύτου, ἀντὶ τοῦ προεδρικῶς διωρισμένου προέδρου Βιδύνης. Μαρτίου 28, παραίτησις Μιτυλήνης Παϊσίου, διὰ λόγους ἀσθενείας. Κατὰ μάρτιον, καθαίρεσις Παροναξίας Ἀθανασίου, καὶ ὑπόμνημα τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ἰωακείμ. Ἀπριλίου 10, βεβαίωσις Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Ἰωάσαφ, ὅτι οὐχὶ αὐτὸς ἔγραψε τὸ « βίᾳ καὶ τυραννίδι ». Ἀπριλίου 21, ὑπόμνημα Μιτυλήνης Δανιήλ, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Παϊσίου. Κατὰ μάϊον, τόμος περὶ ἐνοικήσεως πάντων τῶν ἀρχιερέων ἐν τοῖς κελλιοις τοῦ πατριαρχείου. (Ἄνευ ἡμερομηνίας), ἀνωνύμου ὁμολογία περὶ ὧν εἰσέπραξεν εἰσοδημάτων τοῦ ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Ἰωάσαφ.

Ραφαήλ Β'. — 7112, ἰνδ. β' (1603). Κατὰ νοέμβριον, σιγίλλιον περὶ τῆς ἀφιερώσεως τοῦ μετοχίου τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων εἰς τὴν βασιλικὴν μονὴν τῆς Παναγίας τῆς ἐν τῇ ὁδῷ τῆς Βρύσεως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης. Κατὰ δεκέμβριον, καθαίρεσις τοῦ Ρόδου Παϊσίου, ὡς παραβάντος τὸν ἀνωτέρω συνοδικὸν τόμον, καὶ καταλιπόντος τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ καὶ εἰς ξένους τόπους περιφερομένου. (1604), κατὰ ἰανουάριον, καθαίρεσις Λακεδαιμονίας Χρυσάνθου. Ἰανουαρίου 18,

ὑπόμνημα Λακεδαιμονίας Διονυσίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Χρυσάνθου. Κατὰ ἰανουάριον, ὑπόμνημα Λαρίσσης Λεοντίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Θεωνᾶ. Φεβρουαρίου 12, ὑπόμνημα Νέων Πατρῶν Σεραφείμ, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Παρθενίου. Φεβρουαρίου 12, ὑπόμνημα Ναυπλίου Παρθενίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Ἀνθίμου. Μαρτίου 9, ὑπόμνημα Μονεμβασίας Ἰωάσαφ, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Λεοντίου. Μαρτίου 16, ἀνωνύμου ὑποσχετικὸν ὑποταγῆς τῷ πατριάρχῃ Ραφαήλ. Κατὰ μάρτιον, παραίτησις Ρόδου Ἱερεμίου, διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον. Μαρτίου 24, ὑπόμνημα Ρόδου Φιλοθέου ἐκεῖθεν ζητηθέντος, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Ἱερεμίου. Κατὰ μάρτιον, ἐπικύρωσις τοῦ γενομένου ἐξισασμοῦ τῆς μεταξὺ Δρυϊνουπόλεως Νεοφύτου καὶ παπᾶ Νικολάου διαφορᾶς δι' αἱρετοκρισίας δύο ἀρχιερέων, τοῦ τε μεγάλου σκευοφύλακος Γαβρᾶ, καὶ τοῦ μεγάλου ῥήτορος Γεωργίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας), πρὸς τὸν Ἰωαννίνων καὶ τοὺς Γωαννίτας εἰδοποιητικὸν περὶ τῆς γενομένης ἐξισάσεως τῆς μεταξὺ τοῦ παπᾶ Νικολάου τοῦ Ρανίστης καὶ τοῦ ἐπισκόπου Δρυϊνουπόλεως Νεοφύτου διαφορᾶς. Κατ' ἀπρίλιον, τόμος συνοδικὸς περὶ ἀποδόσεως τῷ ἐπισκόπῳ Δρυϊνουπόλεως Νεοφύτῳ τῶν τριῶν χωρίων, ἅτινα ὁ Ἱερεμίας ἔδωκε τῷ προκατόχῳ αὐτοῦ Νεκταρίῳ λόγῳ ζωαρκείας. Κατὰ μάϊον, καθαίρεσις τοῦ μητροπολίτου Καφᾶ Ἰακώβου, ὡς μὴ πληρώσαντος. Κατ' ἰούνιον, πρὸς τοὺς κατοίκους Μιτυλήνης, ὅτι παρῃτήθη ὁ ἀρχιερεὺς αὐτῶν Παΐσιος καὶ διωρίσθη ὁ Δανιήλ. Αὐγούστου 25, ὑπόμνημα Γαγγρῶν Παρθενίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας), ὅτι ἐδόθησαν τῇ μητροπόλει Πισειδίας τὰ τρία ἐνοριακὰ αὐτῆς χωρία Νιτῆρι, Πέρβατα, καὶ Μόνος. Κατ' αὔγουστον, σιγίλλιον ἐπικυρωτικὸν τῆς περὶ τοῦ ἐν Παροναξίᾳ ναοῦ τῆς Πρωτοθρόνου διατάξεως τοῦ Μητροφάνους. Ἀνωνύμου μοναχοῦ ὑποσχετικὸν νὰ μὴ μείνῃ ἐν Γαλατᾷ ἐπέκεινα τοῦ ἑνὸς μηνός. Ἱεροδιακόνου Μισαήλ, ὑποσχετικὸν νὰ μὴ πίῃ οἶνον καὶ ρακίον ἐν ὅσῳ

μένη εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ πατριάρχου. Ὑποσχετικὸν τοῦ Νέων Πατρῶν νὰ μὴ κάμνῃ σκάνδαλα. Θεοδοσίου δικαιοφύλακος, αἰτητικὸν συγχωρήσεως δι' οὓς ἐλάλησε λόγους, ὡς συμφέροντας.

Ραφαὴλ Β'. — 7113, ἰνδ. γ', κατὰ σεπτέμβριον, (1604) συμφωνία τοῦ μεγάλου πρωτοπαπᾶ Νικολάου καὶ τοῦ ἐφημερίου ἱερομονάχου Σωφρονίου τῆς Μ. ἐκκλησίας, ὅπως ἔχωσι κοινὰ τὰ εἰσοδήματα, ἐξαιρουμένων δύο χιλιάδων ἄσπρων ἀνηκόντων ἰδίως τῷ πρωτοπαπᾷ, ὡς ἔχοντι τὴν φροντίδα τῶν τῆς ἐνορίας αὐθεντικῶν ἐπηρεασμῶν καὶ χαρατζίων καὶ ἐπιλοίπων. Κατ' ὀκτώβριον, περὶ τῶν ὁρίων τῶν ἐν Χάλκῃ δύο μοναστηρίων ἁγίας Τριάδος καὶ Παναγίας, ὡς ἐπὶ Μητροφάνους ἐγράφησαν νὰ μένωσιν ἀπαράβατα. (1605), ἰανουαρίου 12, ὑπόμνημα Βάρνης Ματθαίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Θεολήπτου· Γανουαριου 14, τόμος συνοδικὸς περὶ τῆς πατριαρχικῆς ζητίας ἓξ ἄσπρων ἀπὸ παντὸς οἴκου, καὶ ἑξήκοντα ἀπὸ παντὸς ἱερέως. Κατὰ ἰανουάριον, ἀθώωσις τοῦ Νέων Πατρῶν Γαβριήλ. Κατ' ἰανουάριον, γράμμα περὶ τῶν ἐν τῇ Νάξῳ τριῶν μοναστηρίων, ὅτι ἀφιερῶνται τῇ Μ. ἐκκλησίᾳ τῷ 7067 ἔτει ὑπὸ τοῦ τότε δουκὸς τῶν Κυκλάδων. Κατὰ μάρτιον, καθαίρεσις τοῦ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου παπᾶ Ἰωάννου, ὡς ἐπιβουλεύοντος τῷ ἀρχιεπισκόπῳ αὐτοῦ Ἰωάσαφ. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Προύσης Ἰωάσαφ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. Κατ' ἰούνιον, καθαίρεσις τοῦ Βάρνης Θεολήπτου. Κατ' ἰούλιον, σιγίλλιον περὶ τῆς ἐνορίας Ζαγορίων, ὅτι ἀνήκει τῷ Ἰωαννίνων Νεοφύτῳ. Κατ' ἰούλιον, ἀθώωσις τοῦ προκαθαιρεθέντος Σωφρονίου Χριστιανουπόλεως. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ὑπόμνημα Μιτυλήνης Σωφρονίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. Ὑπόμνημα Λήμνου Κωνσταντίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος.

Ραφαὴλ Β'. — 7114, ἰνδικτ. δ'. (1605) ὀκτωβρίου 3, ὁμολογία Λαρίσσης Λεοντίου χρεωστικὴ ἄσπρων χιλιάδων 260 πρὸς τὸν Ἀχμὲτ Τσαούσην. Νοεμβρίου 6, ὑπόμνημα Σμύρνης

Γαβριὴλ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. Νοεμβρίου 19, σημείωσις περὶ τοῦ ἐν Μεθύμνῃ σταυροπηγίου τῆς Νέας Σιὼν ἐν χώρᾳ Ζαχαράντου. Δεκεμβρίου 6, ὑπόμνημα Βερροίας Παϊσίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. Δεκεμβρίου 6, ὑπόμνημα Θεσσαλονίκης Σωφρονίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. Δεκεμβρίου 11, ὑπόμνημα Μυρέων Ματθαίου, κατὰ τὴν πρόσταξιν τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ τοῦ διορίζοντος ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς ἐπαρχίαις ἀρχιερεῖς, κἂν μὴ δύνωνται καταλαβεῖν αὐτάς. (ἄνευ ἡμερομηνίας) πρᾶξις συνοδικὴ ἀποκαθιστῶσα πατριαρχὴν ἐξαρχίαν τὸ Ἴνεον, ὡς κακῶς κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀμασείας. (1606), φεβρουαρίου 26, παραίτησις Διδυμοτείχου Ἰωάσαφ. Κατὰ μάρτιον, καθαίρεσις Βάρνης Ματθαίου. Κατὰ μάρτιον, καθαίρεσις Σερρῶν Ἰωάσαφ. Μαρτίου 15, ὑπόμνημα Βάρνης Μελετίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ματθαίου. Μαρτίου 20, ὑπόμνημα Βιδύνης Ἰωαννικίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. Ἰουνίου 23, ὑπόμνημα Διδυμοτείχου Δανιήλ, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Ἰωάσαφ. Ἰουλίου 2, παραίτησις τοῦ Σαντορίνης Ἰωακείμ, διὰ τὰ χρέη (1).

Ραφαὴλ Β΄. — 7115, ἰνδικτ. ε΄. (1606) σεπτεμβρίου 20, ὑπόμνημα Σαντορίνης Ἰωσὴφ ἀρχιεπισκόπου Παροναξίας, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Ἰωακείμ. Ὀκτωβρίου 4, ὑπόμνημα Παροναξίας Γαβριήλ, ἀντὶ τοῦ μετατεθέντος εἰς Σαντορίνην Ἰωσήφ. (1607), ἰανουαρίου 29, ὑπόμνημα Φιλίππων Κλήμεντος, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. Κατ᾽ ἀπρίλιον, γράμμα Σωφρονίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων κατὰ τῶν Σιναϊτῶν, συστησάντων θυσιαστήριον ἐν Τζουβανίᾳ, παρὰ γνώμην τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου (2). Κατὰ μάϊον, παραίτησις Μεσημβρίας Χριστοφόρου. Μαΐου 28, ὑπόμνημα Μεσημβρίας Κυπριανοῦ, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Χριστοφόρου. Κατὰ μάϊον, καθαίρεσις τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἄργους

(1) Ἐν τούτῳ πρώτῳ σημειοῦται: τὸ ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος 1606, ἀντὶ τοῦ τέως ἐν χρήσει ἀπὸ κοσμογονίας.

(2) Φέρει ἀμφοτέρας τὰς χρονολογίας.

Παρθενίου. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Ναυπλίου καὶ Ἄργους Σωφρονίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Παρθενίου. Κατὰ μάϊον ὑπόμνημα Νεοκαισαρείας Μητροφάνους ἐκεῖθεν ζητηθέντος, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. Κατ' ἰούνιον, καθαίρεσις τοῦ Λακεδαιμονίας Διονυσίου.

Ραφαὴλ Β'. — 7116, ἰνδικτ. ς'. (1607), σεπτεμβρίου 3, παραίτησις τοῦ Θεσσαλονίκης Σωφρονίου (1). Σεπτεμβρίου 12, ὑπόμνημα Θεσσαλονίκης Ζωσιμᾶ, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Σωφρονίου.

Νεόφυτος Β' τὸ β'. — 7116 ἰνδ. ς' (1607) κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα Κασανδρείας Δαμασκηνοῦ, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Ραφαὴλ καθαιρεθέντος Εὐθυμίου. Κατὰ δεκέμβριον, καθαίρεσις τοῦ Μονεμβασίας Ἰωάσαφ, ὡς ληστρικῶς λαβόντος τὸν θρόνον ἀπὸ τοῦ προκατόχου Λεοντίου. (1608), κατὰ μάϊον, καθαίρεσις τῶν ἐπισκόπων Πολυφθέγγους Θεοδοσίου, Δαμαλῶν καὶ Πεδιάδος Ἀθανασίου, καὶ ἕνωσις τῶν δύο τούτων ἐπισκοπῶν μετὰ τῆς μητροπόλεως Κορίνθου. Κατὰ μάϊον, σιγίλλιον βεβαιοῦν, ὅτι τὰ χωρία Πράβιον καὶ Αἰκισίανη εἰσὶν ἐνοριακὰ τοῦ μητροπολίτου Φιλίππων. Κατὰ μάϊον, πρὸς τὸν Ναυπλίου καὶ Ἄργους, ἐπιτίμιον περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ Ἰωάννου Γουνάρεως πρὸς τὸν ἡγούμενον τοῦ μοναστηρίου Χριστοῦ τοῦ ἐπονομαζομένου Λουκοῦ. Κατὰ μάϊον, πρὸς τὸν Χίου, περὶ τοῦ ὀφφικίου τοῦ πρωτεκδίκου, ὅτι οὐκ ἀνήκει τῷ παπᾷ Αὐγουστῇ. Ἰουνίου 18, ὑπόμνημα τοῦ Αἰγίνης Νήφωνος, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος.

Νεόφυτος Β' τὸ β'. — 7117, ἰνδ. ζ', (1608), κατὰ σεμπτέμβριον, σιγίλλιον περὶ τῶν ἐν Μεθύμνῃ δύο σταυροπηγίων μοναστηρίων, τοῦ μὲν γυναικείου ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας Μυρμιοτίσσης, τοῦ δὲ ἀνδρῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ταξιάρχου τοῦ Λειμῶνος, κατὰ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν διαθήκην τοῦ οἰκονόμου Με-

(1) Φέρει τὸ ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος.

θύμνης παπᾶ κὺρ Μιχαὴλ τοῦ Ἀγαλλιανοῦ. Ὀκτωβρίου 1, συμφωνία τῶν κληρονόμων τῆς ἐν Νάξῳ ἐν τῷ χωρίῳ Χαλκὶ ἐκκλησίας τῆς Πρωτοθρόνου (1). (1609), κατὰ φεβρουάριον, περὶ τῆς ἐν Αἴνῳ μονῆς Σκαλωτῆς μετὰ τῶν μετοχίων αὐτῆς Χαριτωμένης καὶ Ταξιάρχου. Κατ' ἀπρίλιον, ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου, βεβαιωτικὴ τῆς διαθήκης τοῦ Δημουλᾶ ἐκ χώρας Πεζούλας. Κατ' ἀπρίλιον, ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Χίου ἐπιβεβαιωτικὴ τῆς ἀγορᾶς ὑποστατικοῦ παρὰ τοῦ Ἰωάννου Χρυσοβελώνη, καὶ ἀφοριστικὸν κατὰ τοῦ ἐνοχλοῦντος αὐτὸν Μάρκου Κόττη. Κατὰ μάϊον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Ταλαντίῳ κατὰ τὴν θέσιν Δοντοῦ μοναστηρίου τῆς Μεταμορφώσεως. Κατὰ μάϊον, σιγίλλιον περὶ τοῦ μοναστηρίου τῆς Παναγίας Κεχαριτωμένης. Ἰουνίου 19, παραίτησις τοῦ ἐπισκόπου Σταγῶν Ἀβραὰμ πρὸς τὸν μητροπολίτην Λαρίσσης Τιμόθεον. Κατ' ἰούνιον, καθαίρεσις τοῦ ἐπισκόπου Λιτσᾶς καὶ Ἀγράφων Ἀκακίου. Κατ' ἰούνιον, περὶ τῶν κληρονομικῶν διαφορῶν τῶν ἀπογόνων Εὐσταθίου τοῦ ἀπὸ Ἀγράφων περὶ δύο ἐργαστηρίων ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Νεόφυτος Β' τὸ β'. — 7118, ἰνδ. η', (1609), ὀκτωβρίου 12, γράμμα περὶ τῆς χώρας Κλιτονιάβιστας, ὅτι ἀνήκει τῇ ἐπισκοπῇ Βελᾶς, τὸ δὲ μοναστήριον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ σταυροπήγιόν ἐστι πατριαρχικόν. (1610) φεβρουαρίου 7, κατηγορία Τραπεζουντίων κατὰ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν Γερασίμου. Κατὰ μάρτιον, ἀθώωσις τοῦ Δρυϊνουπόλεως Νεοφύτου, καὶ ἀφορισμὸς κατὰ τῶν ἀδίκως κατηγορησάντων αὐτοῦ. Κατ' ἀπρίλιον περὶ ὑποταγῆς τῶν νήσων Ἀστυπαλαίας καὶ Καλύμνου εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Λέρνης τῆς μητροπόλεως Ῥόδου. Κατ' ἀπρίλιον, περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ταλαντίου καὶ Διαυλίας μοναστηρίου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λουκᾶ τοῦ ἐπικεκλημένου Στηριώτου. Κατὰ

(1) Φέρει χρονολογίαν ἀπὸ Χριστοῦ.

μάϊον, πρὸς τὸν Χίου ἀφοριστικὸν κατὰ τοῦ Ιερῆ Καλομοκάκη, καὶ ἀθωωτικὸν τοῦ παπᾶ Νικολάου Καζάρη. Κατὰ μάϊον, ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Χίου, ἵνα οἱ πατέρες τοῦ μοναστηρίου τῆς Νέας Μονῆς παύσωνται ἐνοχλοῦντες τὸν Κωνσταντῖνον Πολίτην, ἄλλως ὦσιν ἀργοὶ καὶ ἀφωρισμένοι. Κατὰ μάϊον, ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Χίου καὶ τοὺς κληρικοὺς βεβαιωτικὴ περὶ τῆς κατοχῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀντόκα Πετρίτση, ὡς καθολικοῦ κτήτορος. Ἰουλίου 3, μαρτυρία Ἀνδρίων κατὰ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν ἐπισκόπου Βενιαμίν, ὅτι ἑάλω ἐπὶ πορνείᾳ. Κατ' ἰούλιον, πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ κατοίκους τῶν Βρανιανῶν, ἀφοριστικὸν τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων τοῦ Δημάκη Λόκου, ἕως οὗ ἐπιστρέψωσι τοῖς κὺρ Ἀγγελῇ Ξινάκῳ καὶ Γεωργίῳ Μίκρᾳ τὰ ὀφειλόμενα αὐτοῖς παρὰ τοῦ Δημάκη Λόκου.

Νεόφυτος Β' τὸ β'. — 7119, ἰνδ. θ'. (1610), κατὰ σεπτέμβριον, σιγίλλιον περὶ ἑνώσεως τῇ μητροπόλει Ἀγκύρας τῆς χώρας Οἰνουπόλεως καὶ τῶν χωριδίων Τολκισαρὶκ καὶ Ντόσια. Κατὰ σεπτέμβριον, πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Λιτσᾶς καὶ Ἀ'γράφων, ἀφοριστικὸν τοῦ Γεωργίου, προσαδικοῦντος τὰ ὀρφανὰ τοῦ Στεργιανοῦ. Κατὰ σεπτέμβριον, γράμμα πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως τῶν ὀρφανῶν Στεργιανοῦ. Κατ' ὀκτώβριον, ὑπόμνημα Νεοκαισαρείας Βενιαμίν, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος. (1611) φεβρουαρίου 2, διαθήκη Γεωργίου Ραοὺλ τοῦ Μελίκη, ἐπιβεβαιουμένη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου. Κατὰ φεβρουάριον, πρὸς τὸν Παροναξίας, ἀφοριστικὸν τοῦ Ἰωάννη Νταμουλῆ καὶ Γεωργίου, ὡς ἀδικούντων τὴν Μαρούλαν Μαμουρκοπούλαν (1). Κατὰ φεβρουάριον, σιγίλλιον περὶ τῆς ἐν τῷ χωρίῳ Χαλκὶ τῆς Νάξου ἐκκλησίας τῆς Πρωτοθρόνου. Κατὰ φεβρουάριον, πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου,

(1) Ἐν τοῖς δύο τούτοις σημειοῦται τὸ ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος

περί τινος συνοικεσίου ἐν τῇ χώρᾳ Πετρίλλου. Κατὰ μάρτιον πρὸς τοὺς χριστιανοὺς τῆς πατριαρχικῆς ἐξαρχίας Ἰάκωβας, περὶ τῆς γενομένης συμφωνίας τοῦ πρωτοπαπᾶ τῆς Μ. ἐκκλησίας Γεωργίου, καταστήσαντος ἐπιτρόπους τῆς ἐξαρχίας τὸν οἰκονόμον Δημιτσάνης Μανουὴλ καὶ τὸν αὐτάδελφον αὐτοῦ λογοθέτην Σταμάτιον. Ἀπριλίου 25, ἐξοφλητικὸν τῶν Ἀγραφιωτῶν πρὸς τὸν ἐπίτροπον αὐτῶν Στάθην Πολίτην. Κατὰ μάϊον, δευτέρα καθαίρεσις τοῦ προκαθῃρημένου ἐπισκόπου Λιτζᾶς καὶ Ἀγράφων Ἀκακίου. Κατὰ μάϊον, πρὸς τὸν Μηθύμνης, περὶ διαζυγίου τῆς Μερούδας τοῦ Σεβαστοῦ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Γεωργίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) γράμμα Μηθύμνης Γρηγορίου περὶ συνοικεσίου τινός, καὶ ἀπάντησις τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου περὶ τούτου τοῦ συνοικεσίου, καὶ ἀφοριστικὸν κατὰ τῶν ἐναντιουμένων εἰς τὴν τελείωσιν αὐτοῦ. Κατ' ἰούνιον, πρᾶξις συνοδικὴ ἀποκαθιστῶσα πατριαρχικὴν ἐξαρχίαν τὸ χωρίον Ἴναιον, ὡς κακῶς κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀμασείας. (ἄνευ ἡμερομηνίας), ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου ἀθωωτικὴ τοῦ προκαθαιρεθέντος παπᾶ Λάμπρου Βούρα. Πρὸς τὸν αὐτὸν ἀρχιεπίσκοπον, περὶ τῶν κατηγόρων τοῦ ἀπὸ Φλωρισαίων Ἰωάννου, ἵνα ἐξετάσῃ μετ' ἀφορισμοῦ καὶ ὑποβάλλῃ ἐπιτιμίῳ τοὺς ἐνόχους.

Νεόφυτος Β' τὸ β'. — 7120 ἰνδ. ι', (1611), κατὰ σεπτέμβριον, πωλητήριον τοῦ ἐκ Πάρου Στησιάρη τῶν δύο αὐτοῦ μεριδίων μύλου πρὸς τὸν Γεώργιον Χάϊκον. (1612) κατὰ ἰανουάριον, σιγίλλιον ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀνδρούσης μοναστηρίου τῆς Θεοτόκου τοῦ Βουλκάνου τῆς Κορυφῆς, καὶ τοῦ μετοχίου αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Κατὰ ἰανουάριον, πρὸς τὸν Ἀνδρούσης σιγίλλιον περὶ τοῦ μοναστηρίου τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, ἵνα σταυροπήγιον ᾖ πατριαρχικὸν καὶ ἡνωμένον τῇ μονῇ τοῦ Βουλκάνου. Πρὸς τὸν αὐτόν, περὶ τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου. Κατὰ ἰανουάριον, πρὸς τὸν Ἀνδρούσης, ἵνα μὴ ἐπιβάλλῃ χεῖρα

εἰς τὸν ναὸν τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ τὸν ὄντα εἰς μετόχιον τῆς Θεοτόκου Ἐπανωκαστριτίσσης. Κατ' ἰανουάριον, περὶ ἀφιερώσεως εἰς τὴν ἐν Πάτμῳ μονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ οἰκίας τοῦ ἐκ Πάρου Ἀγγελέτου Καζανόβα. Κατ' ἀπρίλιον, σιγίλλιον ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ναυπλίου πλησίον τοῦ χωρίου Μελιγοῦς μοναστηρίου τῆς Ἐλεούσης, ὅτι ἐστὶ μετόχιον μετὰ τῶν ἄλλων τοῦ νεωστὶ συστάντος μοναστηρίου τῆς ἁγίας Τριάδος. (ἄνευ ἡμερομηνίας), περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ναυπλίου μονῶν τῆς Λοκοῦς καὶ τῆς Ἐλεούσης. Περὶ τῆς αὐτῆς διαφορᾶς.

Τιμόθεος Α'. — 7120, ἰνδ. ι', (1612), μαρτίου 29, πατριαρχικὴ ἐκδίκασις τῆς μεταξὺ Κανέλου καὶ Ἀνδρέου ἐξ Ὑδροπολιτσᾶς διαφορᾶς.

Τιμόθεος Α'. — 7121, ἰνδ. ια', (1612), κατὰ ἰανουάριον, ἀθώωσις τοῦ παρὰ κανόνας ἐπὶ Νεοφύτου καθαιρεθέντος ἀρχιεπισκόπου Ἄνδρου Βενιαμίν, καὶ καθαίρεσις τοῦ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ταύτην καταλαβόντος Νεοφύτου ἐπισκόπου Σκύρου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ἀνάληψις τοῦ ἀξιώματος τοῦ πρωτεκδίκου Χίου ὑπὸ τοῦ κακῶς ἀφαιρεθέντος τοῦτο ἐπὶ Νεοφύτου, πρωτεκδίκου Κηρύκου Πασπάτη. Περὶ τοῦ ὑπόκεισθαι τὰ τρία χωρία Νιτίρι, Σπέρματα καὶ Μόνος τῇ μητροπόλει Πισειδίας.

Τιμόθεος Α' — 7122 ἰνδ. ιβ', (1614), κατὰ μάϊον, βεβαιωτικὸν τοῦ Σερρῶν Δαμασκηνοῦ περὶ τοῦ χρέους τῆς μητροπόλεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Χατζῆ Ἀλῆν. Ἰουνίου 24, καθολικὴ ἀπόφασις τῶν κατοίκων Σαντορίνης ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν περὶ μερισμοῦ τῶν κτημάτων μεταξὺ τῶν εριζόντων ἀρχιεπισκόπων λατίνου καὶ ὀρθοδόξου (1). Κατ' ἰούνιον, περὶ τοῦ ὑπόκεισθαι τὰ χωρία Βασιλάκιον, Κουρντζῆ, Ζυγοστοῦ, Μπομπολιανή, Πολύστηλον καὶ Δουκάλου τῇ μητροπόλει Φιλίππων, ὡς καὶ πρότερον.

(1) Φέρει τὸ ἀπὸ Χριστοῦ ἔτους 1614.

Τιμόθεος Α΄. — 7123, ἰνδ. ιγ΄. (1614) κατὰ σεπτέμβριον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ κατὰ τὸν ἅγιον Λεόντιον μοναστηρίου τῆς Κοιμήσεως. (1615) κατὰ μάρτιον, ἐπικυρωτικὸν τῆς διαθήκης τῆς ἀρχοντίσσης Μαυροδέσης Σουλτάνης.

Τιμόθεος Α΄. — 7124, ἰνδ. ιδ΄. (1616) μαΐου 11, σιγίλλιον περὶ τῆς ἐν Ἄνδρῳ μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Κατὰ μάϊον, συμβιβασμὸς τοῦ ἐπισκόπου Βονδίτσης Ναθαναὴλ καὶ τοῦ πρώην τοιούτου Νεοφύτου, ἀθωουμένου τῆς καταδίκης, καὶ ἐπὶ τῷ ὅρῳ πληρωμῆς 60 χιλιάδων ἄσπρων πρὸς τοῦτον ὑπὸ τοῦ πρώτου. Κατὰ μάϊον, ἀφοριστικὸν τοῦ ἐν Ἀθήναις Μιχαὴλ Καρύκη ἐπὶ πλαστογραφίᾳ. Κατὰ μάϊον, καθαίρεσις Τραπεζοῦντος Ἰγνατίου. Ἰουνίου 1, ὑπόμνημα Κῶ Χριστοφόρου. Κατ᾽ ἰούνιον, παραίτησις Βιζύης Λαυρεντίου. Ἰουνίου 1, ὑπόμνημα Βιζύης Ἀνθίμου, ἐπισκόπου Τυρολοῦ καὶ Σερεντζίων. Ἰουνίου 1, ὑπόμνημα Καφᾶ καὶ Φούλων Μητροφάνους τοῦ ἀπὸ Σαματίου ὅρους. Κατ᾽ ἰούλιον, ὑπόμνημα Σερρῶν Τιμοθέου καθηγουμένου τῆς μονῆς Προδρόμου.

Τιμόθεος Α΄. — 7125, ἰνδ. ιε΄. (1616), κατὰ νοέμβριον καθαίρεσις τοῦ σακελλαρίου Παλαιῶν Πατρῶν παπᾶ Ἰωάννου. Κατὰ δεκέμβριον, ἕνωσις τῆς μητροπόλεως Καββάλας, ὡς παντελῶς ἐρημωθείσης, τῇ μητροπόλει Φιλίππων. (1617) κατ᾽ ἰούλιον ὑπόμνημα Σεβαστείας Σεραφείμ. Κατ᾽ αὔγουστον, ἀθώωσις τοῦ Ἰωαννίνων Νεοφύτου, καὶ καθαίρεσις τῶν κατηγόρων αὐτοῦ.

Τιμόθεος Α΄. — 7126, ἰνδ. α΄. (1618) κατὰ μάρτιον, περὶ ἑνώσεως χωρῶν τινων τῇ μητροπόλει Φιλίππων. Ἀπριλίου 22, ἀναφορὰ ἐκ Χίου πρὸς τὸν πατριάρχην Τιμόθεον, περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ δομεστίκου Ἰωάννου τοῦ Μαστρομαθιοῦ. Ἰουνίου 27, συνοδικὴ πρᾶξις περὶ τοῦ Δρύστρας, ὅτι ὀφείλει ἐντὸς μηνῶν δύο νὰ ἐμφανισθῇ εἰς ἀπολογίαν κατὰ τῶν κατηγόρων αὐτοῦ. Κατ᾽ ἰούλιον, ἐπιστολὴ πρὸς τὸν μακαριώτατον Κύπρου

ἐπικυρωτικὴ τῆς καθαιρέσεως τοῦ ἐπισκόπου Σολίας Μακαρίου. Κατ' αὔγουστον, βεβαιωτικὸν τῆς παραιτήσεως τοῦ Νικομηδείας Γαβριὴλ ἐπὶ τὸν Δράμας Νεόφυτον.

Κύριλλος Α'. ὁ Λούκαρης — 7127, ἰνδ. β'. (1619) κατ' ἀπρίλιον, ἀθώωσις τοῦ ἐκ Χίου πρεσβυτέρου Μανουὴλ Παντευγένου τοῦ μεγάλου διερμηνευτοῦ τῆς Μ. ἐκκλησίας. Κατ' ἀπρίλιον, ἐπιστολὴ πρὸς Χίους καὶ τὸν Χίου Ἰγνάτιον, περὶ τῶν κατὰ τοῦ πρεσβυτέρου Μανουὴλ Παντευγένου κατηγοριῶν. Ἰουνίου 20, παραίτησις τοῦ ἐπισκόπου Ταλαντίου, διὰ τὰ χρέη τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ.

Κύριλλος Α'. — 1620, ἰνδ. γ'. κατ' ἰανουάριον, ὁμολογία ἐπισκόπου Βελλᾶς, ὅτι οὐδὲν ἔχει ἐκ τῶν τοῦ Πωγωνιανῆς Ἀνθίμου πραγμάτων. Ὁμολογία Στεριανοῦ Βεστιάρη καὶ Μαργαρίτας Πάσου, ὡς οὐδεμίαν ἀπαίτησιν ἔχουσιν ἀπὸ τοῦ μητροπολίτου Τορνόβου Γαβριὴλ, καὶ κακῶς ἐσυκοφάντησαν αὐτοῦ. Ὁμολογία Κατερίνω Βασίλη, ὅτι οὐδεμίαν ἀπαίτησιν ἔχει ἀπὸ τοῦ μητροπολίτου Τορνόβου (1).

Κύριλλος Α'. 7129, ἰνδ. δ' (1620) κατὰ δεκέμβριον σιγίλλιον περὶ τῆς ἐπισκοπῆς Κασάνδρας, ὅτι ἀνήκει τῷ Θεσσαλονίκης. Κατὰ δεκέμβριον, περὶ τοῦ ἀναπόσπαστον μένειν τὴν Δημιτσάναν τῇ μητροπόλει Λακεδαιμονίας. Κατὰ δεκέμβριον, ἀθώωσις τοῦ ἀδίκως συκοφαντηθέντος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Λακεδαιμονίας Διονυσίου, Κορίνθου Ἀνθίμου. (1621) κατὰ μάρτιον, ἐπικύρωσις τῆς ἐπὶ Τιμοθέου γενομένης πράξεως προς ἀναγνώρισιν τοῦ Ἰωάννου Κομνηνοῦ ὡς νομίμου κατόχου τῶν ἐν τῇ χώρᾳ Πολιτζιανῇ τῆς Δρυϊνουπόλεως χωραφίων, τῶν τέως λεγομένων τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου, τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σαούλῃ. Κατ' ἀπριλίον, ὑπόμνημα ἐπισκόπου . . . . . εἰς τὸν ἐκ Πλάτζας Παρθένιον. Κατ' ἰούνιον, καθαίρεσις τοῦ Κῶ Χριστοφόρου.

(1) Φέρουσι τὸ ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος.

Κύριλλος Α'. — 7130, ἰνδ. ε'. (1622) φεβρουαρίου 25, περὶ τοῦ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι πατριαρχικὰ σταυροπήγια τὰ ἐν Χίῳ χωρία Πυργίον καὶ Βολισσός. Κατὰ μάρτιον, περὶ τοῦ ἵνα αἱ ἐπισκοπαὶ Κορώνης καὶ Σαρσοκορώνης ὦσιν ἡνωμέναι τῇ μητροπόλει Παλαιῶν Πατρῶν, κατὰ τὰ παραδεδομένα χρυσόβουλλα τῶν μακαρίων βασιλέων Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ Γενικοῦ, Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου, Ρωμανοῦ τε Χριστοφόρου καὶ Κωνσταντίνου, Νικηφόρου Φωκᾶ, καὶ Νικηφόρου τοῦ Βοτανιάτου. Κατὰ μαρτίον, σιγίλλιον περὶ τοῦ πατριαρχικὴν εἶναι τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γάνου καὶ Χώρας ἐγερθεῖσαν μονὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ καλουμένου Ἀγριδιανοῦ. Κατ' ἀπρίλιον, δευτέρα ἀθώωσις τοῦ πρεσβυτέρου Μανουὴλ Παντευγένου. Κατ' ἀπριλίον, περὶ τοῦ ὀφφικίου τοῦ ταβουλαρίου τοῦ πατριαρχικοῦ σταυροπηγίου τοῦ Πραστείου. Κατὰ μάϊον, ὁμολογία Εὐρίπου Ἰωάσαφ χρεωστικὴ τῷ ἄρχοντι Ρουμπῇ Ααρὼν 75 χιλιάδων ἄσπρων. Ἰουνίου 11, ὑπόμνημα Βάρνης Μητροφάνους. Κατ' ἰούλιον, σιγίλλιον περὶ τῆς ἁγιότητος τοῦ ἐν Ὁμαλοῖς τῆς Κεφαλληνίας ἀσκήσαντος ἁγίου Γερασίμου. Κατ' αὔγουστον, δώρησις τῶν ἐν Χίῳ πατριαρχικῶν χωρίων Πυργίον καὶ Βολισσὸς τῷ ἄρχοντι Μιχαὴλ Καβάκῳ, ἵνα ἐξ ἀρχῆς νέμηται αὐτά, ἕνεκα τῶν πρὸς τὸν πατριάρχην συνεχῶν καὶ γενναίων αὐτοῦ βοηθειῶν. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ἀναφορὰ Ἱεροθέου πρώην Καρπάθου, περὶ τῶν χρεῶν καὶ τῆς πτωχίας αὐτοῦ. Ὑπόμνημα Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως Λαυρεντίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Γαβριήλ.

Κύριλλος Α'. — 7131, ἰνδ. ς'. (1623) ἰανουαρίου 20, παραίτησις Βενεδίκτου Νεοκαισαρείας. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ἐπικύρωσις τοῦ πρὸς Μικὲν Καβάκον πατριαρχικοῦ δωρητηρίου.

Γρηγόριος Ἀμασείας. — 7131, ἰνδ. ς'. (1623) μαΐου 18, ὑπόμνημα Νεοκαισαρειας Μητροφάνους. Μαΐου 29, ὑπόμνημα Νέων Πατρῶν Ἀνθίμου ἀπὸ Γρεβενῶν. Μαΐου 30, ὑπόμνημα

Περιθεωρίου καὶ Ξάνθης Δωροθέου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Γαβριήλ. Ἰουνίου 15, ὑπόμνημα Σαντορίνης Θεοφίλου, ἀντὶ τοῦ Γερμανοῦ μετατεθέντος εἰς Μῆλον. Ἰουνίου 15, ὑπόμνημα Ἀμασείας Μελετίου, ἀντὶ τοῦ ἀναχθέντος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Γρηγορίου (1).

Ἄνθιμος Β'. — 7131, ἰνδ. ς'. (1623) ἰουνίου 25, ὑπόμνημα οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἀνθίμου, ἀντὶ τοῦ κακῶς διωχθέντος Γρηγορίου Στραβο-Ἀμασείας. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Ἀδριανουπόλεως Παρθενίου, πρώην Ἀγχιάλου. Κατ' ἰούνιον, παραίτησις Μηδείας διὰ τὴν λεηλασίαν τοῦ τόπου. Κατ' ἰούλιον, ἐπικύρωσις τῆς ἐπὶ Τιμοθέου γενομένης ἑνώσεως τῆς Δράμας τῇ μητροπόλει Φιλίππων. Κατ' ἰούλιον, παραίτησις Σωζουπόλεως, διὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς πόλεως ἐκ τῶν συχνῶν αἰχμαλωσιῶν τῶν Ρώσσων καὶ τοὺς λοιποὺς περισπασμοὺς τῶν Ἀγαρηνῶν. Κατ' αὔγουστον, ἕνωσις τῶν ἐπαρχιῶν Μηδείας καὶ Σωζουπόλεως. Ὁμολογία Θεοδοσίου ὑποψηφίου Μηδείας καὶ Σωζουπόλεως. Κατ' αὔγουστον, ὑπόμνημα Μηδείας καὶ Σωζουπόλεως Θεοδοσίου, ἀντὶ τῶν παραιτηθέντων Καλλινίκου καὶ Ἀρσενίου.

Ἄνθιμος Β'. — 7132, ἰνδ. ζ' (1623) κατὰ σεπτέμβριον, ἵνα ἡ χώρα Μπογδοριανὴ ἐν τῇ χώρᾳ Βελλᾶς μένῃ ὡς πρότερον ἡνωμένη τῷ σταυροπηγίῳ τῆς Θεοτόκου τοῦ Σοσίνου. Κατὰ σεπτέμβριον, ὑπόμνημα Καισαρείας Καππαδοκίας Μελετίου πρώην Μήλου, ἀντὶ τοῦ ἀπουσιάζοντος δίχα συνοδικῆς ἀδείας Γρηγορίου.

Κύριλλος Α' τὸ β'. — 7132, ἰνδ. ζ'. (1623) ἄν. υ ἡμερομηνίας) καθαίρεσις τοῦ ἐπισκόπου Λιτζᾶς καὶ Ἀγράφων Ἀρσενίου, διὰ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν τοῦ Λαρίσσης Γρηγορίου.

(1) Ἐν ταῖς ἐπὶ τοῦ ἐπιβάτου τούτου ἐκδεδομέναις εὐαρίθμοις πράξεσι παρασιωπᾶται τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Καθαίρεσις τοῦ ἐπισκόπου Γαρδικίου Μητροφάνους. Καθαίρεσις τοῦ Θαυμακοῦ Ἰακώβου. Ὑπόμνημα Λιτζᾶς καὶ Ἀγράφων Δωροθέου, παρακλήσει τοῦ Λαρίσσης, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἀρσενίου. Ὑπόμνημα ἐπισκόπου Γαρδικίου Κυρίλλου, παρακλήσει τοῦ Λαρίσσης Γρηγορίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Μητροφάνους (1). (1624) κατὰ φεβρουάριον, παραίτησις Σωφρονίου Ναυπλίου καὶ Ἄργους, διὰ τὸ γῆρας. Κατ' ἀπρίλιον, παραίτησις Γάνου καὶ Χώρας Ἰγνατίου, διὰ τὸ γῆρας. Κατ' ἀπρίλιον, ὑπόμνημα Γάνου καὶ Χώρας Ἰωαννικίου, καὶ ὁμολογία αὐτοῦ. Ἀπριλίου 29, ὑπόμνημα Ναυπλίου καὶ Ἄργους Θεοφάνους, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Σωφρονίου. Ἀπριλίου 29, ὑπόμνημα Σηλυβρείας Λαυρεντίου πρωτοσυγκέλου τοῦ Ἡρακλείας, καὶ ὁμολογία αὐτοῦ. Κατὰ μάϊον, καθαίρεσις Σηλυβρείας Μακαρίου. Κατὰ μάϊον, ἐπικύρωσις τοῦ ἐν ἔτει 6475 κατ' αὔγουστον τῆς θ' ἰνδικτιῶνος, ἐκδεδομένου ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Πολυεύκτου σιγιλλίου περὶ τῆς ἐν Δημιτσάνῃ μονῆς τῆς κτισθείσης ὑπὸ Ἰωάννου Λαμπαρδοπούλου Φιλοσόφου τοῦ πρωτασεκρήτη. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Καισαρείας Καππαδοκίας Ἐπιφανίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Γρηγορίου. Κατ' ἰούνιον, περὶ τοῦ μὴ ὀνομάζεσθαι τὴν Κασάνδρειαν ἀρχιεπισκοπήν, ἀλλ' ἐπισκοπὴν ὑποκειμένην τῇ Θεσσαλονίκης μητροπόλει.

Κύριλλος Α' τὸ β'. — 7134, ἰνδ. θ'. (1625) ὀκτωβρίου 1, ὑπόμνημα Ἰκονίου καὶ Τυάνων Ἀθανασίου. (1626) κατ' ἰανουάριον, καθαίρεσις Δρύστρας Μελετίου, καὶ παράδοσις τῆς μητροπόλεως ταύτης τῷ νομίμῳ αὐτῆς ποιμένι Ἰωακείμ. Μαρτίου 22, ὑπόμνημα Κῶ Ἀθανασίου. Κατὰ μάρτιον, ὑπόμνημα Θηβῶν Δανιὴλ πρώην ἀρχιεπισκόπου Ὠρεῶν, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Μητροφάνους. Ἀπριλίου 28, ὑπόμνημα ἀρχιε-

(1) Τὰ πέντε ταῦτα ἔγγραφα φέροντα τὸ Α. Χ. ἔτος 1623 ἰνδ. ζ' ἐξεδόθησαν περὶ τὸν ὀκτώβριον.

πισκόπου Ὠρεῶν Δωροθέου, ἀντὶ τοῦ μετατεθέντος εἰς τὴν μητρόπολιν Θηβῶν Δανιὴλ (†) *. Κατὰ μάϊον, καθαίρεσις τοῦ ἱερομονάχου Μαξίμου. Κατὰ μάϊον, σιγίλλιον περὶ τῆς χώρας Μπογδοριανῆς, ὅτι ἀνήκει τῷ ἐπισκόπῳ Βελλᾶς (†). Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Βελλᾶς Νεοφύτου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Σωφρονίου (†). Ἰουνίου 5, σιγίλλιον περί τινων χωρίων ἀνηκόντων τῷ Μιτυλήνης καὶ κακῶς σφετερισθέντων ὑπὸ τοῦ Μεθύμνης. Κατ' ἰούλιον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Τζίᾳ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. Κατ' ἰούλιον, ὑπόμνημα Ἀμασείας Ζαχαρίου πρῴην Πρεσπῶν, ἀντὶ τοῦ δίχα πατριαρχικῆς ἀδείας ἀπελθόντος Μελετίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ὑπόμνημα Νέων Πατρῶν Νεοφύτου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀνθίμου. Ὑπόμνημα Ἴμβρου Χριστοφόρου, ἀντὶ τοῦ ἀποδράντος Ἀθανασίου (†). Σιγίλλον περὶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ . . . . ἀντικρὺ Μηχανιῶνος μονυδρίου τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ὑπὸ Ἰωάννου Μούρμουρα κτισθέντος.

Κύριλλος Α' τὸ β'. — 7135, ἰνδ, ι'. (1626) κατὰ δεκέμβριον, καθαίρεσις Ἄνδρου Γρηγορίου λώβην παθόντος. Δεκεμβρίου 19, ὑπόμνημα Ἄνδρου Μακαρίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Γρηγορίου (†). Κατὰ δεκέμβριον, ἀθώωσις τοῦ ἀδίκως καθαιρεθέντος Ἐφέσου Γαβριήλ. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ἐπικυρωτικὸν τοῦ ἐν Χίῳ ναοῦ τῆς Θεοτόκου Βλαχερονιοτίσσης εἰς τὸν Ἀντώνιον Σπαθῆν, ὡς ἀπόγονον τοῦ πάλαι κτήτορος αὐτοῦ παπᾶ Κωνσταντῆ Σπαθῆ. (1627) μαρτίου 28, ὑπόμνημα Φιλιππουπόλεως Μελετίου πρῴην Δρύστρας, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἰωάσαφ. Ἀπριλίου 10, ὑπόμνημα Ἴμβρου Σωφρονίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Χριστοφόρου.

Κύριλλος Α' τὸ β'. — 1627, ἰνδ. ια', ὀκτωβρίου 1, ὑ-

(*) Ἐπειδὴ ἄλλα μὲν τῶν ἐγγράφων φέρουσι τὸ ἀπὸ κοσμογονίας ἔτος, ἄλλα δὲ τὸ ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως, ἐσημειώθησαν τὰ τελευταῖα ταῦτα διὰ †.

πόμνημα Ἐφέσου Σιλβέστρου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἰγνατίου (†). Ὀκτωβρίου 24, ὑπόμνημα Αἰγίνης Δωροθέου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Νεοφύτου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ἀπόφασις περὶ τοῦ χρέους τοῦ πρώην Θηβῶν Δανιήλ.

Κύριλλος ἐκ Βερροίας (1). — 7136, ἰνδ. ια΄. (1628) φεβρουαρίου 15, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Φιλιππουπόλει μοναστηρίου τοῦ Μπατζκόβου.

Κύριλλος Α΄ ὁ Λούκαρις τὸ γ΄ (2). — 1628, ἰνδ. ια΄, κατ' ἀπρίλιον, καθαίρεσις Δρύστρας Ἰωακείμ. Μαΐου 21, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἱδρυθέντος μοναστηρίου ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Οὐγγροβλαχίας Μύρωνος Μπορνόβσκη Μογίλα. Κατὰ μάϊον, περὶ τοῦ διοικεῖν τὸν παπᾶν Ἰάκωβον τὸ ἐν Πάρῳ πατριαρχικὸν σταυροπήγιον μονύδριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς τὸ ἐν τοποθεσίᾳ Καταφυγίου κείμενον. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Νικοδήμου τοῦ Μεταξᾶ. Ἰουνίου 23, ὑπόμνημα Σοφίας Μελετίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἱερεμίου. Ἰουνίου 25, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Πάρῳ μετοχίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου τοῦ ἐν Πάτμῳ. Ἰουνίου 27, καθαίρεσις Φιλιππουπόλεως Μελετίου. Ἰουνίου 27, ὑπόμνημα Φιλιππουπόλεως Χριστοφόρου μητροπολίτου Ἀγχιάλου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος. Ὑπόμνημα Ἀγχιάλου Μητροφάνους, ἀντὶ τοῦ μετατεθέντος εἰς Φιλιππούπολιν Χριστοφόρου. Ἰουλίου 18, ὑπόμνημα Σερρῶν Δανιήλ, μητροπολίτου Κορίνθου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀχιλλείου. Κατ' ἰούλιον, περὶ τοῦ ἐν Μήλῳ ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ὅτι ἀνήκει τῇ Ἑνετικῇ πολιτείᾳ. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ἀνανέωσις τῆς καθαιρέσεως τοῦ Δρύστρας Ἰωακεὶμ ἐπὶ ἀπειθείᾳ. Ὑπόμνημα Τραπεζοῦντος Κυ-

(1) Οὕτως ὑπογράφεται ὁ ἐπιβάτης οὗτος τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου πρὸς διάκρισιν τοῦ βίᾳ ἐξωσθέντος ὁμωνύμου Λουκάρεως.

(2) Ἀπὸ τῆς νέας ταύτης πατριαρχείας ὁ Λούκαρης παρεδέχθη ὁριστικῶς τὴν ἀπὸ Χριστοῦ γεννήσεως χρονολογίαν.

ρίλλου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ξενοφῶντος. Σιγίλλιον περὶ πατριαρχικοῦ σταυροπηγίου τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ῥέοντος παρὰ τὴν χώραν Καστανίτσαν ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Κοντολινᾷ ἐγερθείσης μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου (ἀτελές).

Κύριλλος Α΄ τὸ γ΄. — 1628, ἰνδικτ. ιβ΄, κατ' ὀκτώβριον, περὶ τοῦ πατριαρχικὸν σταυροπήγιον εἶναι τὸν δαπάνῃ τοῦ ἐκ Πετρίλου τῶν Ἀγράφων ἄρχοντος Ἀποστόλη Χασάπη ἐγερθέντα πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ναὸν τῆς Μεταμορφώσεως ἐν τῇ χώρᾳ Καταφυγῇ ἀναμέσον τῶν ὁρίων Λιτσᾶς καὶ Ἀγράφων.

Κύριλλος Α΄ τὸ γ΄. — 1629, ἰνδ. ιβ΄, κατ' ἰανουάριον, περὶ τοῦ ἵνα τὸ κατὰ τὴν μητρόπολιν Δέρκων καὶ Νεοχωρίου χωρίον Ἅγιος Στέφανος μένῃ πατριαρχικὸν σταυροπήγιον. Φεβρουαρίου 27, ὑπόμνημα Ζιχνῶν Ἰσαακίου. Κατὰ φεβρουάριον, ὑπόμνημα ἐπισκόπου Γιανὸκ Λογγίνου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος. Μαΐου 27, παραίτησις Μιτυλήνης Κωνσταντίου, διὰ τὸ γῆρας. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Μιτυλήνης Παρθενίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Κωνσταντίου. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Σεβαστείας Ἰωσήφ. Κατὰ μάϊον, καθαίρεσις τοῦ ἐπισκόπου Καρυουπόλεως Ἀνθίμου (1).

Κύριλλος Α΄ τὸ γ΄. — 1630, ἰνδικτ. ιγ΄, ἰανουαρίου 19, ὑπόμνημα Νεοκαισαρείας . . . . μητροπολίτου Γαγγρῶν, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Παρθενίου. Κατ' ἰανουάριον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Σκοπέλῳ ἐγερθέντος μονυδρίου Μιχαὴλ Συνάδων, ὑπὸ τῶν Μανολάκη Καραβοκυρίου, Νικολάου Γρυπαράκη, Γεωργίου Βέργου, Μελαγχρινοῦ τοῦ Καράση, Γεωργίου Μούρεση, Φάλκου Μπράϊκ, Τριανταφύλλου Χιώτη, καὶ Δήμου Αὐλωνίτου, ἵνα ᾖ ἡνωμένον τῇ ἐν Ἄθωνι μονῇ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Κατὰ μάρτιον, καθαίρεσις Ἄνδρου Μακαρίου. Μαρτίου 18, ὑπόμνημα Ἄνδρου Κυρίλλου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Μακαρίου. Κατὰ

(1) Τοῦτο μόνον φέρει τὸ ἀπὸ κοσμογονίας ἔτος 7137.

μάϊον, καθαίρεσις τοῦ Ἐφέσου Σιλβέστρου, καὶ τοῦ Χαλκηδόνος Γσαάκ. Ἰουνίου 8, ὑπόμνημα Χαλκηδόνος Νεκταρίου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Τζίας καὶ Θερμίων. Ἰουνίου 8, ὑπόμνημα Καισαρείας Ἰσαὰκ τοῦ πρώην Χαλκηδόνος. Ἰουλίου 8, ὑπόμνημα Τζίας καὶ Θερμίων Δανιήλ, ἀντὶ τοῦ εἰς Χαλκηδόνα προβιβασθέντος Νεκταρίου. Κατ' ἰούλιον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ μοναστηρίου τῆς ἁγίας Ἀναστασίας Φαρμακευτρίας, κειμένου ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ἀρδαμερίων, τῶν μετοχίων καὶ τῶν ἐνοριακῶν ναῶν, ἐν οἷς γενήσεται τὸ μνημόσυνον τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως. Κατ' ὀκτώβριον, ὑπόμνημα Ἰκονίου Ἀβερκίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀθανασίου. (ἄνευ ἡμεραμηνίας) ὑπόμνημα Λαοδικείας . . . . ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Νικηφόρου.

Κύριλλος Α' τὸ γ'. — 1631, ἰνδ. ιδ', κατὰ φεβρουάριον, καθαίρεσις Σοφίας Μελετίου ἐπὶ πορνείᾳ· ὑπόμνημα Σοφίας Ἰγνατίου. Μαρτίου 8, ὑπόμνημα Βιζύης Δαμασκηνοῦ ἀρχιδιακόνου τῆς Μ. ἐκκλησίας, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀνθίμου. Ἀπριλίου 28, ὑπόμνημα Ἐφέσου Παντογάλου. Κατ' ἀπρίλιον, καθαίρεσις Ζιχνῶν Ἠσαΐα, μετ' ἰδιοχείρου ἐπιβεβαιώσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου. Κατ' ἰούλιον, παραίτησις Διδυμοτείχου Ἀνθίμου διὰ γῆρας. Ἰουλίου 16, ὑπόμνημα Διδυμοτείχου Λαυρεντίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Ἀνθίμου. Αὐγούστου 2, ὑπόμνημα Καφᾶ καὶ Φούλων Παρθενίου. Αὐγούστου 11, ὑπόμνημα Ἀγκύρας Λαυρεντίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Παρθενίου.

Κύριλλος Α' τὸ γ'. — 7140, ἰνδ. ιε' (1631-1632), ὅτι τὰ ἐν Λήμνῳ ἐξωκκλήσια, το τε καλούμενον Δεσποτικὸν ἐν χώρᾳ Κοντιᾶ, τὸ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, τὸ τοῦ ἁγίου Κηρύκου, τὸ πλησίον Γομάτου καὶ τῆς Παναγίας, τὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ εἰς τὴν Κότσην, καὶ τὸ τῆς Παναγίας Κακοβιοτίσσης, ἀνήκουσι τῇ ἐν Ἄθωνι μονῇ τῆς Ἁγίας Λαύρας, ὡς καὶ πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνῆκον.

Κύριλλος Α΄ τὸ γ΄. — 1632, ἰνδ. ιε΄, κατὰ φεβρουάριον, προβίβασις τῆς ἐπισκοπῆς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου εἰς ἀρχιεπισκοπήν (1). Κατ' ἀπρίλιον, ὑπόμνημα Παροναξίας Βενιαμίν, ἀντὶ τοῦ καθχιρεθέντος Ἱερεμίου. Κατ' ἰούλιον, ὑπόμνημα Γ'ωαννίνων Παρθενίου, ἀντὶ τοῦ πρὸ ὀλίγου ἀποθανόντος. Κατ' αὔγουστον, ὑπόμνημα Εὐχαΐτων Μελετίου.

Κύριλλος Α΄ τὸ γ΄. — 1632, ἰνδ. α΄, κατὰ νοέμβριον καθαίρεσις τοῦ Μήλου Μελετίου, ὡς ἀσέμνως βιοῦντος. Κατὰ νοέμβριον, ὑπόμνημα Μήλου Μακαρίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Μελετίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) περὶ ἑνώσεως τῆς Καλαμάτας, δοθείσης τῷ πρώην Μονεμβασίας Μητροφάνει, τῇ μητροπόλει Μονεμβασίας.

Κύριλλος Α΄ τὸ γ΄. — 1633, ἰνδ. α΄, μαρτίου 22, ὑπόμνημα Δρύστρας Ἀντωνίου πρωτοσυγγέλου τῆς Μ. ἐκκλησίας, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἰωακείμ. Ἰουνίου 8, ὑπόμνημα Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Λαυρεντίου μητροπολίτου Διδυμοτείχου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Γαβριὴλ (2). Κατ' ἰούνιον, πρὸς τὸν Μονεμβασίας καὶ λοιπούς, Κυρίλλου πατριάρχου συστατικὸν τοῦ ἐξάρχου σακελλαρίου παπᾶ Ἀρσενίου ἐπὶ τοῦ σταυροπηγίου μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Νικολάου Λιγίδη ἐν Ῥέοντι. Ἰουλίου 18, ὑπόμνημα Διδυμοτείχου Δανιὴλ οἰκονόμου Ἀδριανουπόλεως, ἀντὶ τοῦ εἰς Ναύπακτον προβιβασθέντος Λαυρεντίου. Κατ' αὔγουστον, ὑπόμνημα Μυρέων Ἱερεμίου Μπορῆ, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος.

Κύριλλος Α΄ τὸ γ΄. — 1633, ἰνδ. β΄. Κατ' ὀκτώβριον, ὑπόμνημα Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Εὐθυμίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Θεοφάνους. Δεκεμβρίου 9, ὑπόμνημα Ἀθηνῶν Σωφρο-

(1) Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Νεοελληνικῇ Φιλολογίᾳ, σελ. 282.

(2) Κατὰ λάθος ὁ Γαβριὴλ οὗτος συνεχύθη ὑπ' ἄλλων τε καὶ ἐμοῦ (Νεοελ. Φιλ. σελ. 302) πρὸς Γαβριὴλ τὸν Βλάσιον προχειρισθέντα Ναυπάκτου τῇ 27 Ἰανουαρίου 1647.

νίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Θεοφάνους. (ἄνευ χρονολογίας) ὑπόμνημα Κυζίκου Ἀνθίμου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Παρθενίου. Ἀθώωσις τοῦ καθῃρημένου Μήλου Μελετίου.

. . . . . . — 1634, ἰνδ. β', κατὰ ἰανουάριον, καθαίρεσις ἱερέως Παναγιώτου τῆς μητροπόλεως . . . . . (1).

Ἀθανάσιος Γ'. — 1634, ἰνδ. β', μαρτίου 16, ὑπόμνημα Θεουπόλεως καὶ Ρεντίνης Δαμασκηνοῦ, ἀντὶ τοῦ ἐν αὐτῇ τέως ἀρχιερατεύοντος κὺρ Ἀθανασίου, ἀναχθέντος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως. Κατ' ἀπρίλιον, γράμμα ἐπικυρωτικὸν τῆς ἀφιερώσεως τοῦ Νικολάου Ἰωάννου ἀπὸ Ἀδραμίσδι, προσενεγκόντος τὸ κρεωπωλεῖον αὐτοῦ τὸ πλησίον τοῦ Κάστρου παρὰ τὴν γέφυραν, ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ Κυνηγοῦ, τῇ ἐν Ἀραχώβῃ τῆς Λαρίσσης ἐκκλησίᾳ τῆς Φανερωμένης.

Κύριλλος Α' τὸ δ'. — 1634, ἰνδ. β', κατ' αὔγουστον, ὑπόμνημα τοῦ Προύσης Χρυσάνθου σακελλαρίου τῆς μητροπόλεως ταύτης, ἀντὶ τοῦ διὰ γῆρας παραιτηθέντος Ἰωάσαφ. (ἄνευ ἡμερομηνίας) καθαίρεσις Κακο-Μητροφάνους πρώην Μονεμβασίας, ὡς σφετερισθέντος τὴν Καλαμάταν καὶ ἄλλα χωρία ὑποκείμενα τῷ γνησίῳ μητροπολίτῃ Μονεμβασίας Νεοφύτῳ.

Κύριλλος Α' τὸ δ'. — 1634, ἰνδ. γ' ὀκτωβρίου 4, ὑπόμνημα Χίου Ματθαίου, ἀντὶ τοῦ διὰ πολλὰς αἰτίας παραιτηθέντος Ἰγνατίου. Κατὰ νοέμβριον, καθαίρεσις Θηβῶν Παρθενίου. Νοεμβρίου 22, ὑπόμνημα Θηβῶν Κλήμεντος ἐκεῖθεν ἐλθόντος, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Παρθενιου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) καθαίρεσις τοῦ κακῶς δραξαμένου τὸ ὀφφίκιον τοῦ σακελλαρίου τῆς ἐπισκοπῆς Σκύρου Ἐμμανουὴλ Βερτζίλια.

Κύριλλος ὁ ἐκ Βερροίας τὸ β'. — 1635, ἰνδ. γ'. Κατὰ μάρτιον, καθαίρεσις Μελετίου Ἀμασείας. Μαρτίου 13, ὑπόμνημα Ἀμασείας Ἰεζεκιήλ, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Μελετίου. Ἀ-

(1) Δὲν μνημονεύεται ἐν τούτῳ τὸ τοῦ πατριάρχου ὄνομα.

πριλίου 8, ὑπόμνημα Βάρνης Μελετίου ἀρχιμανδρίτου τῆς Μ. ἐκκλησίας, ἀντὶ τοῦ πρὸ ὀλίγου ἀποθανόντος Παρθενίου. Ἰουλίου 27, καθαίρεσις Ἴμβρου Σωφρονίου. Κατὰ ἰούλιον, καθαίρεσις Κορίνθου Ἰεζεκιὴλ καὶ διορισμὸς Κυρίλλου. Κατ' αὔγουστον, καθαίρεσις τοῦ Κακο-Ζιχνῶν Ἡσαΐου.

Κύριλλος ὁ ἐκ Βερροίας τὸ β'. — 1635, ἰνδ. δ', κατ' ὀκτώβριον, περὶ τοῦ ἵνα ἡ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Παλαιῶν Πατρῶν μονὴ τῆς Θεοτόκου τῆς καλουμένης Χρυσοποδαριωτίσσης σὺν τῷ ἐν Χαλεντρίτζῃ μετοχίῳ τοῦ ἁγίου Γεωγίου, ᾖ πατριαρχικὸν σταυροπήγιον.

Κύριλλος ὁ ἐκ Βερροίας τὸ β'. — 1636, ἰνδ. δ', ἰανουαρίου 24, ὑπόμνημα Νεαπόλεως Μελετίου. Ἰανουαρίου 27, ὑπόμνημα Θεσσαλονίκης Καλλινίκου ἐπισκόπου Πολυανῆς, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Δαμασκηνοῦ. Μαρτίου 16, περὶ ἐρεύνης τῶν ὑπὸ τῆς μητροπόλεως Χίου ἀναλωθέντων χρημάτων εἰς χρῆσιν καὶ βοήθειαν τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Κατ' ἀπρίλιον, ἐπικυρωτικὸν τῆς ὑπὸ Νικολάου Ἰωάννου Μουμτσῆ ἀφιερώσεως τοῦ ἐργαστηρίου εἰς τὸ μοναστήριον Δουσίκου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ὑπόμνημα Φιλίππων καὶ Δράμας Θεοκλήτου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀβερκίου.

Νεόφυτος Γ'. — 1636, ἰνδ. δ' (ἄνευ ἡμερομηνίας) ὑπόμνημα Ἀθηνῶν Δανιὴλ ἐπισκόπου Ταλαντίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Σωφρονίου. Ὑπόμνημα Ἡρακλείας Ἰωαννικίου Γάνου καὶ Χώρας, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἱερεμίου (1).

Νεόφυτος Γ'. — 1636. ἰνδ. ε', κατὰ σεπτέμβριον, ὅτι τὰ χωρία Τζαληκαβάκι, Σιμέντοβον καὶ Κλινοβὸν ἐνοριακὰ εἰσι τοῦ μητροπολίτου Ἀγχιάλου, καὶ οὐ δεῖ τὸν Πρεσλάβας ἐνοχλεῖν αὐτοῦ. Ὀκτωβρίου 29, παραίτησις Μηδείας Θεοδοσίου,

(1) Τὰ ἀμηνολόγητα ταῦτα ἔγγραφα συνετάχθησαν ἐν ἀρχῇ τῆς πατριαρχείας Νεοφύτου, ἤτοι μετὰ τὸν ἰούνιον.

διὰ τὰ πρὸς τοὺς ἐπαρχιώτας αὐτοῦ συμβάντα σκάνδαλα. Κατ' ὀκτώβριον, ὑπόμνημα Μηδείας Μητροφάνους, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Θεοδοσίου. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ, ἀρχιδιακόνου τοῦ πρώην πατριάρχου Κυρίλλου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Χριστοφόρου.

Νεόφυτος Γ'. — 1637, ἰνδ. ε', κατ' ἰανουάριον, ὑπόμνημα Φιλιππουπόλεως Κυρίλλου, ἀδίκως ἐξωσθέντος τῆς Κορίνθου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Χριστοφόρου. Κατὰ φεβρουάριον, ὑπόμνημα Χαλκηδόνος Παχωμίου πρωτοσυγκέλου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Νεκταρίου.

Κύριλλος Α' τὸ ε'. — 1637, ἰνδ. ε', ἀπριλίου 6, οἰκειοθελὴς παραίτησις τοῦ πρώην Ζιχνῶν Ἠσαΐου. Ἀπριλίου 7, ὑπόμνημα Παροναξίας Μακαρίου πρώην Μήλου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Βενιαμίν. Κατ' ἀπρίλιον, ὑπόμνημα Βάρνης Ἀγαθαγγέλου πρώην Πλαταμῶνος, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Μελετίου. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Ζιχνῶν Παρθενίου, πρὸς ὃν τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ὁ Ἠσαΐας ἐποιήσατο. Κατ' ἰούλιον, ὑπόμνημα Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Ἀκακίου ἐπισκόπου Βονδίτσης, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Λαυρεντίου. Αὐγούστου 7, ὑπόμνημα Σίδης Καλλινίκου, ἀντὶ τοῦ εἰς τὴν μητρόπολιν Γάνου καὶ Χώρας μετατεθέντος Ἰακώβου. Αὐγούστου 14, ὑπόμνημα Ῥόδου Μελετίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Παχωμίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) καθαίρεσις Ῥαιδεστοῦ Κακο-Θεοφάνους.

Κύριλλος Α' τὸ ε'. — 1637, ἰνδ. ς' σεπτεμβρίου 11, ὑπόμνημα Συνάδων Ματθαίου πρώην ἐπισκόπου Χειμάρας, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Μελετίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας), καθαίρεσις τοῦ Δρύστρας Ἀντωνίου. Κατ' ὀκτώβριον, ὑπόμνημα Δρύστρας Ἱερεμίου πρώην Μυρέων, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἀντωνίου.

Κύριλλος Α' τὸ ε'. — 1638, ἰνδ. ς'. Κατ' ἰανουάριον, ὑπόμνημα Κῶ Ἰωακείμ, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Σεραφείμ. Κατὰ ἰανουάριον, σιγίλλιον σταυροπηγίου τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἁ-

γίου Ἰωάννου ἐκκλησίας τε καὶ χωρίου, πρὸς δὲ καὶ τῆς τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Βασιλείου. 21 φεβρουαρίου, παραίτησις τοῦ Σωφρονίου Ἀθηνῶν, ἀντὶ τοῦ κανονικῶς προβιβασθέντος ἐπὶ Νεοφύτου Δανιὴλ ἐπισκόπου Διαυλίας καὶ Ταλαντίου. Κατὰ φεβρουάριον, ὑπόμνημα Σμύρνης Ἱερεμίου πρώην Μυρέων, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἰακώβου. Κατὰ φεβρουάριον, ὑπόμνημα Σηλυβρείας Σωφρονίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Λαυρεντίου. Μαρτίου 30, ἀναφορὰ Ναυπλιέων πρὸς τὸν πατριάρχην ἵνα μένῃ σταυροπήγιον ἡ χώρα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Χαλκηδόνος Διονυσίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Παχωμίου.

Κύριλλος ὁ ἐκ Βερροίας τὸ γ'. — 1638, ἰνδ. ς', κατὰ ἰούνιον, ὑπόμνημα Προικονήσου Γρηγορίου μεγάλου πρωτοσυγγέλου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Δανιήλ. Κατ' ἰούλιον, σιγίλλιον τοῦ ἐν Μονεμβασίᾳ παρὰ τὴν χώραν Κουτζαβᾶ μοναστηρίου τῆς Παναγίας. (ἄνευ ἡμερομηνίας) καθαίρεσις Κορίνθου Ἰεζεκιήλ. Αὐγούστου 23, ὑπόμνημα Κορίνθου Ἰωάσαφ πρώην Ἐλασσῶνος, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἰεζεκιήλ. Αὐγούστου 30, ὑπόμνημα Ἰκονίου Λαυρεντίου πρώην Σηλυβρίας, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Παρθενίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) παραίτησις Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνους εἰς τὸν Κερνίτσης Παρθένιον.

Κύριλλος ὁ ἐκ Βερροίας τὸ γ'. — 1639, ἰνδ. ζ', ἰανουαρίου 7, ὑπόμνημα Παλαιῶν Πατρῶν Παρθενίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) παραίτησις Νέων Πατρῶν Νεοφύτου, μὴ δυναμένου κυβερνῆσαι τὴν ἐπαρχίαν, ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ ἀναδεχθῆναι τὸν διάδοχον αὐτοῦ τὸ χρέος τῆς μητροπόλεως Νέων Πατρῶν ἐκ 50 χιλιάδων ἄσπρων, πληρώσῃ αὐτῷ γρόσια διακόσια, ἀφιέμενος ἅμα καὶ τέσσαρα χωρία τὴν Γιανιτσοῦ, Ροβολιάρι, Ζιμιανή, καὶ Λιτόσιλο πρὸς ζωάρκειαν αὐτοῦ. Κατ' ἀπρίλιον, ὑπόμνημα Νέων Πατρῶν Ἰωάσαφ, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Νεοφύτου. Μαρτίου 14, δήλωσις τῶν ἐν τῇ Μ. ἐκκλησίᾳ, ὅτι ἀπεκομίσθη καὶ

ἐκολλήθη ἐν τῷ ἱερῷ κώδηκι ἡ τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνους ὑπὲρ τοῦ Κερνίτσης παραίτησις. Μαΐου 4, παραίτησις Νικομηδείας Νεοφύτου, διὰ σωματικὴν ἀσθένειαν καὶ τὰ βάρη τῶν χρεῶν τῆς Μ. ἐκκλησίας. Μαΐου 6, ὑπόμνημα Νικομηδείας Κυρίλλου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Νεοφύτου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) καθαίρεσις Ἐφέσου Μελετίου. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Ἐφέσου Ἀνθίμου πρώην Σάμου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Μελετίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) περὶ τοῦ παιδεύεσθαι ἐκκλησιαστικῶς τοὺς παρὰ γνώμην τοῦ πατριάρχου ἐλθόντας οἰκεῖν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀρχιερεῖς.

. . . . . — 1639, ἰνδ. ζ΄. ἰουλίου 11, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, καταγγελία Λουκᾶ Σκαραμαγκᾶ κατὰ τοῦ μητροπολίτου Χίου Κυρίλλου τοῦ Ἀμυγδάλου, ἐπὶ πλαστογραφίᾳ (1).

Παρθένιος Α΄. — 1639, ἰνδ. ζ΄, κατ' αὔγουστον, παραίτησις τοῦ πρώην πατριάρχου Ἀθανασίου προεδρικῶς λαβόντος τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ τὸ πατριαρχικὸν σταυροπήγιον μοναστήριον τῆς Μεταμορφώσεως Βλατέως. Αὐγούστου 2, ὑπόσχεσις Ἀθηνῶν Σωφρονίου περὶ παραδοχῆς τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως τῶν ὑπὸ τῆς Μ. ἐκκλησίας διορισθέντων κριτῶν, ἵνα ἐπιδικάσωσι τὰς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μητροπολίτου Δανιὴλ διαφορὰς περὶ τῆς Λειβαδίας, τοῦ Σόλωνος καὶ τῶν λοιπῶν χρεῶν τῆς μητροπόλεως Ἀθηνῶν. Αὐγούστου 21, παραίτησις Γάνου καὶ Χώρας Ἰακώβου διὰ τὰ χρέη.

Παρθένιος Α΄. — 1639, ἰνδ. η΄. σεπτεμβρίου 8, ὑπόσχεσις Λοφτσοῦ Συμεών, ἵνα φέρῃ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν τὴν ἀποκοπήν του, κατὰ τὸ συνοδικὸν κατάστιχον. Σεπτεμβρίου 18, ὑπόμνημα Γάνου καὶ Χώρας Παϊσίου πρώην Ρόδου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Ἰακώβου. Ὀκτωβρίου 19, παραίτησις Ἀθηνῶν Σωφρονίου. Κατ' ὀκτώβριον, ὑπόμνημα Κασανδρείας Λαυρεντίου,

(1) Δὲν μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ πατριάρχου.

ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος ὁμωνύμου Λαυρεντίου. Νοεμβρίου 30, ὑπόμνημα Σοφίας Ἰεζεκιὴλ πρῴην Κορίνθου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἰγνατίου. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα Βάρνης Παρθενίου πρῴην Ἰκονίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Μελετίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ὑπόμνημα Προικονήσου Ἰερεμίου Ἡρακλείας, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Γρηγορίου

Παρθένιος Α'. — 1640, ἰνδ. η'. κατ' ἰανουάριον, ὑπόμνημα Φιλίππων καὶ Δράμας Γερασίμου πρῴην ἀρχιδιακόνου τοῦ πατριάρχου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Θεοκλήτου. Κατ' ἀπρίλιον σιγίλλιον περὶ τοῦ πατριαρχικὸν σταυροπήγιον εἶναι τὴν ἐν Ἄνδρῳ μονὴν τῆς Ζωοδόχου πηγῆς τὴν ἐπιλεγομένην Ἁγίαν. Μαΐου 7, ὑπόμνημα Βιδύνης Σωφρονίου πρῴην Ἀθηνῶν, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Γαβριήλ. Μαΐου 28, σιγίλλιον περὶ τοῦ πατριαρχικὸν σταυροπήγιον εἶναι τὴν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Χειμάρας καὶ Δελβίνου μονὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κάμενα. Ἰουνίου 17, παραίτησις Νικαίας Πορφυρίου, (1). Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Νικαίας Πορφυρίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος ὁμωνύμου Πορφυρίου. Ἰουνίου 24, ὁμολογία χρεωστικὴ Νεοφύτου Μονεμβασίας τῷ κὺρ Ράλῃ ἄσπρων ἑκατὸν χιλιάδων. Αὐγούστου 5, ὑπόμνημα Συνάδων Καλλίστου, ἀντὶ τοῦ τελευτήσαντος.

Παρθένιος Α'. — 1640, ἰνδ. θ', κατὰ σεπτέμβριον, καθαίρεσις ἐπισκόπου Κερνίτσης Ἀρσενίου. Κατὰ δεκέμβριον ὑπόμνημα Δέρκων καὶ Νεοχωρίου Χρυσάνθου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀθανασίου.

Παρθένιος Α'. — 1641, ἰνδ. θ', κατὰ ἰανουάριον, ὑπόμνημα Λακεδαιμονίας Γαβριήλ. Μαΐου 3, μήνυσις κατὰ τοῦ ἐπισκόπου Ρέοντος Διονυσίου, ἐπὶ βιαίᾳ καὶ ἀπρεπεῖ διαγωγῇ. Κατὰ μάϊον, συνοδικὸς τόμος περὶ τῆς ἀναλήψεως τῶν χρεῶν τῆς Μ. ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ Βασὶλ βόδα Μολδοβλαχίας. Κατὰ

(1) Φέρει ἀμφοτέρας τὰς χρονολογίας 1640, 7148.

μάϊον, πρᾶξις περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως. Ἰουλίου 22, ὑπόμνημα Εὐρίπου Δανιήλ, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἰωάσαφ. Αὐγούστου 5, περὶ τοῦ διδόναι τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Πωγωνιανῆς κατ' ἀποκοπὴν τῇ Μ. ἐκκλησίᾳ πέντε χιλιάδας ἄσπρων ἐτησίως. Αὐγούστου 20, χρυσόβουλλον τοῦ Βασὶλ βόδα περὶ τῶν χρεῶν τοῦ πατριαρχείου, καὶ τῶν συνθηκῶν ἐφ' αἷς ἐπλήρωσεν αὐτά.

Παρθένιος Α'. — 1641, ἰνδ. ι', κατὰ σεπτέμβριον, σιγίλλιον περὶ τῶν συνθηκολογήσεων τοῦ Βασὶλ βόδα. Κατὰ σεπτέμβριον, τόμος περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως καὶ διορισμὸς ἐπιτροπῆς ἐξ ἀρχιερέων ἐπὶ τούτῳ. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα Λακεδαιμονίας Παρθενίου.

Παρθένιος Α'. — 1642, ἰνδ. ι', κατὰ φεβρουαρίον, καθαίρεσις Ἐφέσου Μελετίου. Φεβρουαρίου 16, ὑπόμνημα Ἐφέσου Παϊσίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Μελετίου. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Λήμνου Ἰγνατίου.

Παρθένιος Α'. — 1642, ἰνδ. ια', ὀκτωβρίου 28, ὑπόμνημα Γοτθίας Ἀνθίμου. Κατὰ νοέμβριον, ὑπόμνημα Καισαρείας Ζαχαρίου.

Παρθένιος Α'. — 1643, ἰνδ. ια', κατ' ἰανουάριον, διορισμὸς ἐπιτρόπων ἐξ ἀρχιερέων, τοῦ τε μεγάλου λογοθέτου Λασκάρεως καὶ τοῦ μεγάλου ῥήτορος Μιχαλάκη Κουνούπη. Φεβρουαρίου 2, ὑπόμνημα ἀρχιεπισκόπου Πωγωνιανῆς Παρθενίου. Μαρτίου 31, ὑπόμνημα Μήλου καὶ Κιμώλου Διονυσίου. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Προύσης Κλήμεντος. Ἰουλίου 16, ὑποσχετικὸν πρώην Θεσσαλονίκης Δαμασκηνοῦ διορισθέντος προέδρου Κασανδρείας, ὅτι δὲν θέλει ἐνοχλεῖ τὸν Θεσσαλονικης Ἀθανάσιον. Κατ' αὔγουστον, καθαίρεσις Δρύστρας Ἀντωνίου.

Παρθένιος Α'. — 1643, ἰνδ. ιβ', σεπτεμβρίου 6, ὑπόμνημα Λαοδικείας Σωφρονίου. Σεπτεμβρίου 9, ὑπόμνημα Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Γαλακτίωνος. Σεπτεμβρίου 25, ὑπόμνημα

Νεοκαισαρείας Χριστοφόρου. Κατὰ νοέμβριον, σιγίλλιον περὶ τοῦ πατριαρχικὸν σταυροπήγιον εἶναι τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Προϊλάβου ἐν Ἰσμαηλίῳ εἰς μετόχιον τοῦ Παναγίου Τάφου μονὴν τῆς Θεοτόκου Μαρίας, ἀνακαινισθεῖσαν ἐκ βάθρων ὑπὸ Γεωργίου μεγάλου μπαχαρνίκου τοῦ Βασὶλ βόδα. Κατὰ νοέμβριον, ὑπόμνημα Καρπάθου Ἀθανασίου πρῴην Σάμου, ἀντὶ τοῦ καταλιπόντος αὐτὴν πρὸ χρόνων ἑπτὰ Δαμασκηνοῦ.

Παρθένιος Α΄. — 1644, ἰνδ. ιβ΄, κατ᾽ ἰανουάριον, τόμος περὶ ἀποκαταστάσεως μητροπολίτου Μυρέων, μετὰ προσαρτήσεως τῶν ἐξαρχιῶν Ἀτταλείας, Καστελορρίζου, Ἀλάγιας, Λυδισίου καὶ τῶν πέριξ, καὶ ἐκλογῆς τοῦ ἱεροδιδασκάλου Ἱερεμίου. Φεβρουαρίου 2, ὑπόμνημα Ἀμασείας Ἀρσενίου. Μαρτίου 27, ὑπόμνημα Νέων Πατρῶν Ἰωσήφ. (ἄνευ ἡμερομηνίας), καθαίρεσις Σάμου Ἀνθίμου τοῦ Ἰούδα. Μαΐου 3, ὑπόμνημα Σάμου Παρθενίου.

Ἰωαννίκιος Β΄. — 1644, ἰνδ. ιβ΄, ἰουλίου 15, ὑπόμνημα Καφᾶ καὶ Φούλων Κυρίλλου.

Παρθένιος Β΄ ὁ Νέος. — 1644, ἰνδικτ. ιγ΄, κατὰ σεπτέμβριον, καθαίρεσις τοῦ πατριάρχου Παρθενίου τοῦ Γέροντος. Κατὰ σεπτέμβριον, ὑπόμνημα ἐκλογῆς πατριάρχου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως Παρθενίου τοῦ Νέου (1). Κατὰ σεπτέμβριον, ὑπόμνημα Ἀδριανουπόλεως Νεοφύτου. Κατὰ σεπτέμβριον, συνοδικὸν περὶ διαφορᾶς Τακιατζίδων Ἰωαννιτῶν, καθαιρέσεως τοῦ Γωαννίνων Ἰωάσαφ, καὶ ἐπανακλήσεως τοῦ Ἰωαννίνων Καλλινίκου. Δεκεμβρίου 12, συνοδικὸν περὶ ἐκκλησιαστικῆς τιμωρίας τῶν μὴ ἀποπληρούντων τὰ ἐτήσια βάρη ἀρχιερέων. (ἄνευ ἡμερομηνίας), τόμος συνοδικὸς περὶ προσκλήσεως πάντων τῶν ἀρχιερέων διὰ τὰ χρέη τῆς Μ. ἐκκλησίας.

(1) Ὑπογράφονται οἱ πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας Νικηφόρος καὶ Ἀντιοχείας Εὐθύμιος.

. . . . — 1645, ἰνδ. ιγ', ἰανουαρίου 1, παραίτησις Χριστιανουπόλεως Ἰγνατίου εἰς τὸν Εὐγένιον (1).

Παΐσιος Α'. — 1645, ἰνδικτ. ιγ', μαρτίου 8, ὑπόμνημα Χριστιανουπόλεως Εὐγενίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Ἰγνατίου.

Παρθένιος ὁ Νέος τὸ β'. — 1645, ἰνδ. ιγ', μαρτίου 29, ὑπόμνημα τοῦ ἐπισκόπου Βοθροντοῦ καὶ Γλυκέως Κυρίλλου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Πορφυρίου. Ἀπριλίου 12, ὑπόμνημα Λαρίσσης Παϊσίου ἀπὸ Ἐφέσου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Γρηγορίου. Μαΐου 18, ὑπόμνημα Νεοκαισαρείας Σαμουήλ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Χριστοφόρου. Κατὰ μάϊον, περὶ τῶν ἐν Τριγλίᾳ ἐνοριακῶν ὀσπιτίων. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Ἰωαννικίου ἀπὸ Βερροίας, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος ἐν Μολδαβίᾳ Νικηφόρου. Ἰουνίου 14, ὑπόμνημα Βερροίας Ἰωάσαφ, ἀντὶ τοῦ προβιβασθέντος εἰς Ἀλεξάνδρειαν Ἰωαννικίου. Αὐγούστου 1, ἐπιστολὴ Βασὶλ βόδα πρὸς τοὺς Σιναΐτας, περὶ τῆς ἐν Τσουβανίᾳ λειτουργίας τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Αὐγούστου 29, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Νάξῳ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου. Κατ' αὔγουστον, καθαίρεσις Νικαίας Πορφυρίου.

Παρθένιος ὁ Νέος τὸ β'. — 1645, ἰνδ. ιδ', σεπτεμβρίου 10, ὑπόμνημα Ἐφέσου Ἰγνατίου, ἀντὶ τοῦ μετατεθέντος εἰς Λάρισσαν Παϊσίου. Κατὰ σεπτέμβριον, ὁρκοδοσία τριῶν ἐμπόρων ἀπολεσάντων τὰς ἐν πλοίῳ πραγματείας αὐτῶν. Ὀκτωβρίου 8, παραίτησις Σηλυβρίας Σωφρονίου διὰ τὰ χρέη. Δεκεμβρίου 6, τόμος συνοδικὸς περὶ τῆς ριφθείσης νέας πατριαρχικῆς ζητίας, καὶ καθαιρέσεως τῶν μὴ ἀποδωσόντων αὐτὴν ἀρχιερέων. Δεκεμβρίου 20, ὑπόμνημα Σηλυβρίας Μακαρίου.

Παρθένιος ὁ Νέος τὸ β'. — 1646, ἰνδικτ. ιδ', ἰανουαρίου 17, γράμμα συνοδικὸν πρὸς Βασίλειον βοεβόδαν μαρτυροῦν, ὅτι ἀδίκως αἱ Σιναΐται ἐπηρέαζον τὸν Ἀλεξανδρείας Νικηφόρον,

(1) Δὲν μνημονεύεται τὸ τοῦ πατριαρχεύοντος ὄνομα.

λειτουργοῦντα ἐν Τζουδανίᾳ. Μαρτίου 7, ὑποσχετικὸν τῶν ἀρχιερέων πρὸς Παρθένιον τὸν Νέον, περὶ ὑποστηρίξεως αὐτοῦ ἐν τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ. Μαρτίου 13, τόμος συνοδικὸς περὶ προσκλήσεως τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνους ἐκ Μολδαβίας ἐν διορίᾳ ἡμερῶν τεσσαράκοντα ἐνώπιον τῆς συνόδου εἰς ἀπολογίαν. Μαρτίου 14, ὑπόμνημα Σηλυβρίας Μελετίου καὶ ὁμολογία αὐτοῦ. Ἀπριλίου 23, ὑποσχετικὸν ἀνωνύμου ἀρχιερέως περὶ πληρωμῆς τῆς πατριαρχικῆς ζητίας κλπ. Μαΐου 22, ὑπόμνημα Δομενίκου καὶ Ἐλασσῶνος Γερμανοῦ, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Καλλίστου. Κατ᾽ ἰούνιον, γράμμα ὑποσχετικὸν τοῦ μεγάλου λογοθέτου (Λασκάρεως Ρωσέτου;), ὅτι οὐ συναγελάσεται τῷ Δημητράκῃ Γουλιανῷ, ὄντι ὑπὸ ἐπιτίμιον διὰ τὴν παράνομον ἱερολογίαν. Κατ᾽ ἰούλιον, τόμος συνοδικὸς περὶ χειροτονίας μητροπολίτου εἰς Θεσσαλονίκην, ὡς ἀναχωρήσαντος τοῦ προεδρικῶς λαβόντος αὐτὴν Ἀθανασίου (Πατελάρου) εἰς Βλαχίαν (1). Ἰουλίου 21, ὑπόμνημα Θεσσαλονίκης Θεοκλήτου, ἀντὶ τοῦ ἀναχωρήσαντος Ἀθανασίου Πατελάρου. Κατ᾽ αὔγουστον, τόμος συνοδικὸς περὶ συνάψεως εἰς ἀρχιεπισκοπὴν Σίφνου τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πατριαρχικῶν νήσων, Σίφνου, Ἀμοργοῦ, Πολυκάνδρου Ἀστυπαλαίας, Σερίφου, Μυκόνου, Ἀνάφης, Νίου, Συκίνου, Ἡρακλείτσας, καὶ τῶν πέριξ. Αὐγούστου 17, ὑπόμνημα εἰς τὴν νέαν ἀρχιεπισκοπὴν Σίφνου τοῦ ἱερομονάχου Ἀθανασίου, καὶ ὁμολογία αὐτοῦ. Αὐγούστου 23, ὑπόμνημα Τορνόβου Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Μακαρίου.

Ἰωαννίκιος Β′ τὸ β′. — 1646, ἰνδ. ιε′, νοεμβρίου 16, καθαίρεσις τοῦ πατριάρχου Παρθενίου τοῦ Νέου, τοῦ πρὶν Ἰωαννίνων καὶ ἔπειτα Ἀδριανουπόλεως, τοῦ μετὰ Παρθένιον τὸν

(1) Ἐν τούτῳ μνημονεύεται ἀποθανὼν ὁ προπατριαρχεύσας Παρθένιος ὁ Γέρων.

Γέροντα πατριαρχεύσαντος. Νοεμβρίου 16 υπόμνημα πατριάρχου Ἰωαννικίου ἀπὸ Ἡρακλείας, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος καὶ ἐξορισθέντος Παρθενίου τοῦ Νέου. Κατὰ νοέμβριον, σιγίλλιον περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν Σιναϊτῶν πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀλεξανδρείας. Δεκεμβρίου 5, ὑπόμνημα ἀρχιεπισκόπου Τζίας καὶ Θερμίων Νείλου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Δανιήλ. Δεκεμβρίου 5, ἐπιστολὴ Βασὶλ βόδα ὀνειδιστικὴ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς συνόδου. Δεκεμβρίου 9, ὑπόμνημα Μυρέων Ἱερεμίου, ἑνωθεισῶν τῶν χωρῶν Καστελλορίζου, Ἀτταλείας, Ἀλάγιας καὶ Λυδισίου. Κατὰ δεκέμβριον, τόμος περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς μητροπόλεως Μαρωνείας (πρὶν ἴσως ἐξαρχίας) μετὰ προσαρτήσεως τῆς Θάσου καὶ Σαμοθράκης. Δεκεμβρίου 12, ὑπόμνημα Μαρωνείας Παγκρατίου. Δεκεμβρίου 17, ὑπόμνημα Ἡρακλειας Μεθοδίου, ἀντὶ τοῦ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀναχθέντος Ἰωαννικίου. Δεκεμβρίου 23, ἀπάντησις τῶν ἀρχιερέων πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Βασὶλ βόδα. Κατὰ δεκέμβριον, καθαίρεσις τοῦ Σιναίου Γωάσαφ. (ἄνευ ἡμερομηνίας) γράμμα ἀδείας συνοικεσίου τοῦ ἀπὸ Βελλᾶς Εὐσταθίου Δήμου.

Ἰωαννίκιος Β′ τὸ β′. — 1647, ἰνδ. ιε′, ἰανουαρίου 27, παραίτησις Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Γαλακτίωνος. Ἰανουαρίου 27, ὑπόμνημα Ναπάκτου καὶ Ἄρτης Γαβριὴλ Βλασίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Γαλακτίωνος. Κατ' ἰανουάριον, τόμος συνοδικὸς περὶ τῆς πατριαρχικῆς ζητίας τοῦ Βιδύνης, ὥστε διδόναι αὐτὸν κατ' ἀποκοπὴν μόνον 32 χιλιάδας ἄσπρων. Κατ' ἰανουάριον, γράμμα Ἰωαννικίου περὶ συγκαταβάσεως τοῦ χαρατσίου Τραπεζοῦντος καὶ τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ Χαλδείας ἀπὸ 100 εἰς 80 φλωρία κατ' ἔτος. Μαρτίου 5, ὑπόμνημα ἀρχιεπισκοπῆς Ὠρεῶν εἰς τὸν πρωτοσύγκελον Γαβριήλ. Ἀπριλίου 17, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Δρυϊνουπόλει πατριαρχικοῦ μοναστηρίου Σπηλαιωτίσσης μετὰ τῆς χώρας Σαρακίνιστας. Κατ' ἰούνιον, σιγίλλιον περὶ τῆς πατριαρχικῆς ζητίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου Πωγω-

νιανῆς ὁριζομένης εἰς ἄσπρα πέντε χιλιάδας. Κατ' ἰούνιον, σιγίλλιον περὶ ἑνώσεως τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Παλαιῶν Πατρῶν μοναστηρίων Παναγίας τοῦ Ὀμπλοῦ μετὰ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου. Κατ' ἰούνιον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ὑπόκεισθαι τὴν ἐπισκοπὴν Πλάτσας τῷ Μονεμβασίας, ὡς κακῶς προβιβασθεῖσαν εἰς ἀρχιεπισκοπήν, καὶ ἔπειτα εἰς ἐξαρχίαν δοθεῖσαν τῷ Μανολάκῃ Μουσελίμῃ.

Ἰωαννίκιος Β' τὸ β'. — 1647, ἰνδ. α', κατὰ σεπτέμβριον, ἀθώωσις τοῦ ἐπὶ Παρθενίου καθαιρεθέντος Ῥόδου Μελετίου, διὰ μεσιτείας τοῦ Βασίλ βόδα. Ὀκτωβρίου 24, γράμμα τῶν ἐν Αἰγύπτῳ μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ, περὶ τῆς διενέξεως τῶν Σιναϊτῶν πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀλεξανδρείας. (ἄνευ ἡμερομηνίας), Εὐθυμίου Ἀντιοχείας πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Ἰωαννίκιον, καθαίρεσις τοῦ Σινᾶ ἀρχιεπισκόπου Ἰωάσαφ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τρελλοπαπάδων, διὰ τὸ παρὰ κανόνας ἱερουργεῖν ἐν Τζουβανίᾳ. Κατὰ νοέμβριον, δευτέρα ἀθώωσις τοῦ προρρηθέντος Ῥόδου Μελετίου. Κατὰ νοέμβριον, πρὸς τοὺς Ῥοδίους, συστατικὸν τοῦ ἀθωωθέντος ἀρχιερέως αὐτῶν Μελετίου. Κατὰ νοέμβριον, βεβαιωτήριον τῆς ἀθωώσεως τοῦ αὐτοῦ Ῥόδου Μελετίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ἀθώωσις τοῦ προκαθαιρεθέντος Νικαίας Πορφυρίου.

Παρθένιος Β' ὁ Νέος τὸ γ'. — 1647, ἰνδ. α', κατὰ νοέμβριον, ὑποσχετικὸν ὁμονοίας τῶν ἀρχιερέων πρὸς τὸν πατριάρχην Παρθένιον, ἐπανελθόντα μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας Ἰωαννικίου τοῦ Λινδίου. Δεκεμβρίου 30 (1), τόμος συνοδικὸς ἀπαγορεύων τὴν εἰς βασιλεύουσαν ἐπιδημίαν ἀρχιερέων, ἄνευ πατριαρχικῆς ἀδείας. (ἄνευ ἡμερομηνίας) σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γάνου καὶ Χώρας μονυδρίου τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

(1) Κατὰ λάθος φέρει ἰνδικτιῶνα ιε'.

Ἰωαννίκιος Β' τὸ γ'. — 1648, ἰνδ. α', κατὰ ἰανουάριον, ὑπόμνημα Θηβῶν Γαβριήλ. Κατὰ ἰανουάριον, γράμμα Ἰωαννικίου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων Παϊσίου περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν Σιναϊτῶν πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Ἰωαννίκιον. Κατὰ φεβρουάριον, ὑπόμνημα Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου Σιλβέστρου. Μαρτίου 18, παραίτησις Γάνου καὶ Χώρας Παϊσίου. Κατὰ μάρτιον, ὑπόμνημα Γάνου καὶ Χώρας Γαβριήλ. Μαρτίου 23, ὑπόμνημα Σωζουπόλεως Μητροφάνους. Κατὰ μάρτιον, ὑπόμνημα Βιζύης Γρηγορίου. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Οὐγκροβλαχίας Στεφάνου ἡγουμένου Τισμάνας, μετὰ τὸν θάνατον Θεοφίλου. Ἰουνίου 26, ὑποσχετικὸν Ἰωάσαφ ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ, ὅτι οἱ Σιναΐται δὲν θέλουσι τολμήσει νὰ ἱερουργήσωσιν ἐν Τζιβανίᾳ, καὶ περὶ ἀποδόσεως τοῦ προεκδεδομένου συνοδικοῦ γράμματος Παρθενίου τοῦ Γέροντος.

Παρθένιος Β' ὁ Νέος τὸ δ'. — 1648, ἰνδ. β', νοεμβρίου 2, ὑποσχετικὸν τοῦ ἱερομονάχου Ἰγνατίου Ἀλμπάνου περὶ ὧν χρεωστεῖ. Νοεμβρίου 29, καθαίρεσις Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ. Κατὰ νοέμβριον, πρὸς τοὺς Ροδίους συστατικὴ τοῦ προαθωωθέντος ἀρχιερέως αὐτῶν Μελετίου. Ποσειδεῶνος (δεκεμβρίου) 6, γράμμα περὶ τοῦ ἐν Χίῳ ναοῦ τῆς ἁγίας Κυριακῆς, ὅτι ἀνήκει κτητορικῷ δικαιώματι τῷ Νικολάῳ Παντολέοντος Μαυροκορδάτῳ καὶ οὐχὶ τῷ Νικολάῳ Λαυρεντίου Μαυροκορδάτῳ. Κατὰ δεκέμβριον, γράμμα πατριαρχικὸν περὶ τοῦ ὀφφικίου τοῦ πρωτεκδίκου, ὅπερ εἶχεν ὁ μακαρίτης Μιχαὴλ Βλαστός, ὃν ὁ ἐκ Βερροίας Κύριλλος ἀντικατέστησε διὰ τοῦ Σοφιανοῦ, οἱ δὲ μετ' ἐκεῖνον πατριάρχαι προβιβάσαντες τὸν Μιχαὴλ Βλαστὸν εἰς τὸ τοῦ μεγάλου ἐκκλησιάρχου ὀφφίκιον, ἔδωκαν τὸ τοῦ πρωτεκδίκου εἰς τὸν μέγαν ῥήτορα Θωμᾶν Βλαστόν· διὸ καθαιρείσθω ὁ Σοφιανὸς καὶ δοθήτω εἰς ἕτερον τὸ ὀφφίκιον. Κατὰ δεκέμβριον, καθαίρεσις Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ. Κατὰ δεκέμβριον, περὶ τοῦ, ὅτι ὁ ἐξωσθεὶς Σάμου Ἄνθιμος ἐπὶ Κυρίλλου

τοῦ ἐκ Βερροίας οὐκ ἔστι δισεπίσκοπος. (ἄνευ ἡμερομηνίας) κατάστιχον τῶν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ πέντε κιουρεκτζίδων τῶν ριφθέντων κατὰ τὴν βασιλικὴν προσταγὴν εἰς τὰς ἐνορίας τῆς Πόλεως, Γαλατᾶ καὶ χωρίων, κατὰ τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν αὐτῶν (1).

Παρθένιος Β' ὁ Νέος, τὸ δ'. — 1649, ἰνδ. β', ἰανουαρίου 18, ὑπόμνημα Κιοβίας Σιλβέστρου ἀπὸ ἐπισκόπου Μιρλαβίας, Ὀρσίας, καὶ Μογιλαβίας, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Πέτρου Μογίλα. Μαΐου 2, ὑπόμνημα Μονεμβασίας Σωφρονίου ἀπὸ ἐπισκόπου Γαρδικίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Νεοφύτου. Μαΐου 31, συνυποσχετικὸν τοῦ τε πατριάρχου Παρθενίου, τῶν μητροπολιτῶν, καὶ τοῦ κυρίτση Παυλάκη, πρὸς λύσιν τινῶν διαφορῶν. Ἰουνίου 16, ἀποκατάστασις τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνους εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ἐξ ἧς ἀδίκως ἐπὶ Ἰωαννικίου ἐξεβλήθη. Κατ' ἰούλιον, τόμος συνοδικὸς κατὰ τοῦ Ρόδου Μελετίου, ἐναγομένου παρὰ τοῦ Ρόδου Γρηγορίου, καὶ ἐντὸς τριάκοντα πέντε ἡμερῶν προσκαλουμένου ἐνώπιον τῆς συνόδου. Αὐγούστου 25, ὑπόμνημα Βάρνης Ἀνθίμου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Μελετίου. Κατ' αὔγουστον, παραίτησις τοῦ Καισαρείας Ζαχαρίου.

Παρθένιος Β' ὁ Νέος τὸ δ'. — 1649, ἰνδ. γ', κατὰ σεπτέμβριον, ὑπόμνημα Πισειδίας Σιλβέστρου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Εὐθυμίου. Κατὰ σεπτέμβριον, ὑποσχετικὸν τοῦ σακελλαρίου Χριστοδούλου καὶ τοῦ χαρτοφύλακος Παναγιώτου ἱερέως Ἄρτης, περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰσοδημάτων ἃ ἔλαβον οἱ ἐπίτροποι τοῦ Ἄρτης Γαβριὴλ Βλασίου. Κατὰ δεκέμβριον, καθαίρεσις τοῦ Καισαρείας Ζαχαρίου. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνη-

(1) Ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ φαίνονται καὶ αἱ ἑξῆς ἐνορίαι ἄγνωστοι τὴν σήμερον· ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Νικολάου Ἀχριτανῶν, ἡ ἐνορία τοῦ Φυτήλη μετὰ τοῦ Ραμουντῆ, καὶ ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἰς Γαλατᾶν.

μα Καισαρείας Ἀνθίμου τοῦ ἀπὸ Σάμου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ζαχαρίου.

Παρθένιος Β' ὁ Νέος τὸ δ'. — 1650, ἰνδ. γ', κατ' ἰανουάριον, τόμος συνοδικὸς περὶ τῆς παρ' ἑκάστου ἀρχιερέως ἑτοίμου ἀποδόσεως τῆς ῥιφθείσης πατριαρχικῆς ζητίας. Κατὰ ἰανουάριον, καθαίρεσις τοῦ Εὐρίπου Δανιήλ. Κατὰ ἰανουάριον, καθαίρεσις Διονυσίου Ναλτζᾶ-μπασμὰτ Χαλκηδόνος καὶ εἶτα Τορνόβου. Κατὰ ἰανουάριον, ἀποκήρυξις τοῦ Ἀδριανουπόλεως Νεοφύτου. Κατὰ μάρτιον, ὑπόμνημα Τορνόβου Κυρίλλου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Διονυσίου Ναλτζᾶ-μπασμάτ. Μαρτίου 16, ὑπόμνημα Παλαιῶν Πατρῶν Ἀντωνίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Θεοφάνους.

Παρθένιος Β' τὸ δ'. — 1650, ἰνδ. δ', σεπτεμβρίου 15, παραίτησις Τζίας καὶ Θερμίων Νείλου εἰς τὸν ἀνεψιόν του Γερμανόν. Κατὰ νοέμβριον, παραίτησις Ἀγαθουπόλεως Γρηγορίου εἰς τὸν Φιλόθεον. Δεκεμβρίου 23, ὑπόμνημα Ἀγαθουπόλεως Φιλοθέου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Γρηγορίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ὑπόμνημα ἀρχιεπισκόπου Πωγωνιανῆς Δανιήλ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Παρθενίου.

Παΐσιος Α' τὸ β'. — 1651, ἰνδ. δ', ὑπόμνημα Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Θεοκλήτου. Κατὰ μάρτιον, ὑπόμνημα Σοφίας Μελετίου.

Παρθένιος Β' τὸ ε'. — 1651, ἰνδ. δ', ἰουνίου 5, ὑπόμνημα Ἀθηνῶν Ἰακώβου. ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀνθίμου.

Ἰωαννίκιος Β' τὸ δ'. — 1651, ἰνδ. δ', κατ' ἰούνιον, συνοδικὴ ἀθώωσις τοῦ πατριάρχου Ἰωαννικίου καθαιρεθέντος ἐπὶ Παϊσίου. Κατ' ἰούνιον, ὑπόσχεσις τοῦ πατριάρχου Ἰωαννικίου, ὅτι οὐδὲν ἔχει λαβεῖν ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ προκατόχου αὐτοῦ πατριάρχου Παρθενίου, ἀλλὰ δοθῆναι ταῦτα τοῖς δανεισταῖς ἐκείνου. Κατ' ἰούνιον, ἀθώωσις τοῦ Ἀδριανουπόλεως Νεοφύτου καθαιρεθέντος ἐπὶ Παρθενίου. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα

Κασανδρείας Θεοφάνους, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος προέδρου Δαμασκηνοῦ. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Τζίας καὶ Θερμίων Γερμανοῦ, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Νείλου. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Μηδείας Χριστοφόρου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Μητροφάνους. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Δρύστρας Μακαρίου, ἀντὶ τοῦ προβιβασθέντος εἰς τὴν μητρόπολιν τῶν Παλαιῶν Πατρῶν Ἀντωνίου. Κατ' ἰούνιον, πατριαρχικὸν γράμμα πρὸς τὴν γερουσίαν τῆς Ἑνετίας περὶ τοῦ φορεῖν μίτραν τὸν Φιλαδελφείας Ἀθανάσιον Βελλεριανόν. Κατ' ἰούλιον, γράμμα πατριαρχικὸν δοθὲν τῷ χειροτονηθέντι Δρύστρας Μακαρίῳ ἐπὶ τῷ πληρῶσαι διὰ ψαλτικὸν τῆς χειροτονίας γρόσια τρεῖς χιλιάδας, ἐξ ὧν δύο τῷ ἄρχοντι Δήμῳ Ρούσῳ ἔχοντι λαμβάνειν παρὰ τῆς Μ. ἐκκλησίας, τὰ δὲ χίλια τῇ Μ. ἐκκλησίᾳ, καὶ οὕτω μένειν ἀκαταζήτητον. Κατ' ἰούλιον, γράμμα πατριαρχικὸν δοθὲν τῷ Δρύστρας Μακαρίῳ ἐπὶ τῷ εἶναι ἀκαταζήτητον διὰ τὰ χρέη τῆς ἐπαρχίας, ὡς τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Ἀντωνίου ἐλευθέραν παντὸς χρέους καταλιπόντος τὴν μητρόπολιν. Κατ' αὔγουστον, καθαίρεσις τοῦ Φιλίππων καὶ Δράμας Γερασίμου, καταλιπόντος τὴν ἀρχιερωσύνην καὶ πόρνῃ συζῶντος διὰ κεπινίου. Κατ' αὔγουστον, ὑπόμνημα Φιλίππων καὶ Δράμας Σωφρονίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Γερασίμου. Κατ' αὔγουστον, σιγίλλιον τῷ Πισειδίας περὶ ἑνώσεως τῶν Μύρων, Σίδης, καὶ Ἀτταλείας.

Ἰωαννίκιος Β' τὸ δ'. — 1651, ἰνδ. ε', κατ' ὀκτώβριον, παραίτησις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης Δωροθέου, διὰ γῆρας καὶ τὸ ἀνώμαλον τοῦ καιροῦ. Νοεμβρίου 26, παραίτησις τοῦ Γάνου καὶ Χώρας Γαβριήλ, διὰ γῆρας. Ποσειδεῶνος 5, γράμμα χορηγοῦν τοῖς ἐν Τζοβανίᾳ Σιναΐταις ἱερουργεῖν κατ' ἰδίαν. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης Μελετίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Δωροθέου. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα Σερρῶν Κυρίλλου ἀπὸ Λοφτσοῦ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Δανιήλ. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα ἐπισκόπου Λοφ-

τσοῦ Ἰεζεκιήλ, ἀντὶ τοῦ προβιβασθέντος εἰς τὴν μητρόπολιν Σερρῶν Κυρίλλου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) εὐεργετήριον Ἰωαννικίου πατριάρχου πρὸς τὸν πρωτέκδικον Σοφιανὸν τῆς ἐξαρχίας τοῦ ἐν Παροναξίᾳ μοναστηρίου τοῦ Φωτοδότου, ἀντὶ τῆς προτέρας ἐξαρχίας Θάσου. Τόμος συνοδικός, δι' οὗ διορίζονται τρεῖς τῶν ἀρχιερέων ἔξαρχοι καὶ ἐπίτροποι τῆς ἱερᾶς συνόδου, εἰς παραλαβὴν ὅλων τῶν εἰσοδημάτων τοῦ πατριαρχείου καὶ ἀπότισιν εἰς τοὺς δανειστάς, ἐκτὸς τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων καὶ συνοδικῶν, καὶ τῆς εἰσόδου τοῦ ὠμοφορίου καὶ ἐπιτραχηλίου, καὶ τῶν ἐτησίων συνήθων λειτουργιῶν καὶ τῶν χειροτονιῶν διακόνων καὶ ἱερέων, ὡς καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν πατριαρχικῶν χαρσίων καὶ τοῦ Καταστένου, καὶ τῶν ἐξαρχιῶν Λιτίτσης, Μαρωνείας, καὶ τῶν λοιπῶν.

Ἰωαννίκιος Β' τὸ δ'. — 1652, ἰνδ. ε', κατὰ ἰανουάριον, παραίτησις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Εὐθυμίου, διὰ τὸ γῆρας καὶ ἄλλα πολλά. Κατὰ ἰανουάριον, ὑπόμνημα ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Ἀθανασίου Τριπολίτου, ἡγουμένου τοῦ μοναστηρίου τῆς Μεταμορφώσεως, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Εὐθυμίου. Φεβρουαρίου 6, ὑπόμνημα Μηθύμνης Ἀνθίμου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Κορνηλίου. Φεβρουαρίου 6, ὑποσχετικὸν τοῦ Τζερνοβοῦ Γαβριὴλ περὶ πληρωμῆς ὧν ὀφείλει 30 χιλιάδων ἄσπρων τῷ ἄρχοντι Κυρίτσῃ Ράλῃ. Φεβρουαρίου 7, ὑπόμνημα Λιτίτσης Θεοδοσίου. Μαρτίου 1, παραίτησις τοῦ Αἴνου Παρθενίου, διὰ γῆρας, εἰς τὸν διδάσκαλον ἱερομόναχον Νικηφόρον ἐκ Δρυϊνουπόλεως, ἐκλελεγμένον καὶ ὑφ' ὅλης τῆς ἐπαρχίας. Κατὰ μάρτιον, ὑπόμνημα Νικηφόρου Αἴνου, ἐκεῖθεν ἐλθόντος, πρὸς ὃν καὶ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἐποιήσατο ὁ Παρθένιος. Μαρτίου 24, ὑπόμνημα Ἴμβρου Νικοδήμου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Σωφρονίου. Κατὰ μάρτιον, ὑπόμνημα Ἀμασείας Κοσμᾶ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀρσενίου.

Ἀθανάσιος Γ' τὸ β'. — 1652, ἰνδ. ε', κατ' ἰούλιον πα-

ραίτησις τοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου, μεθ' ἡμέρας τινὰς τῆς ἀναβάσεως αὐτοῦ τὸ β'.

Παΐσιος Α' τὸ γ'. — 1652, ἰνδ. ε', κατ' ἰούλιον, ὑπόμνημα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Παϊσίου ἀπὸ Λαρίσσης, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Ἀθανασίου. Κατ' ἰούλιον, ὑπόμνημα Λαρίσσης Διονυσίου, ἀντὶ τοῦ ἀναχθέντος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Παϊσίου.

Ἰωαννίκιος Β' τὸ ε'. — 1652, κατ' αὔγουστον, γράμμα Μονεμβασίας Σωφρονίου ἀκυροῦν τὴν προσάρτησιν τῆς Πλάτσας εἰς τὸν θρόνον Μονεμβασίας καὶ ἀποδιδὸν αὐτὴν τῷ πατριάρχῃ εἰς ἐξαρχίαν. Κατ' αὔγουστον, ὑποσχετικὸν Γρηγορίου ἱεροδιακόνου περὶ ἀναχωρήσεως ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Παΐσιος Α' τὸ δ'. — 1652, ἰνδ. ϛ', κατὰ σεπτέμβριον, πατριαρχικὸν γράμμα Παϊσίου ἀπαγορεῦον πᾶσι τοῖς κληρικοῖς ἐντυγχάνειν τοῖς πρῴην πατριάρχαις Γερασίμῳ καὶ Ἀθανασίῳ, ἄνευ πατριαρχικῆς ἀδείας, μάλιστα δὲ Κυρίλλῳ τῷ Σπανῷ. Κατ' ὀκτώβριον, καθαίρεσις Γοτθίας Ἀνθίμου, καὶ ὑπόμνημα Γοτθίας Δανιήλ. (ἄνευ ἡμερομηνίας) περὶ τοῦ κατ' ἀποκοπὴν διδόναι τὸν Γοτθίας Δαβὶδ τῇ Μ. ἐκκλησίᾳ τὸ ἐτήσιον χαράτσιον γρόσια 75 καὶ ἄσπρα 8 χιλιάδας, ἀντὶ πάσης ἄλλης δόσεως. Κατὰ νοέμβριον, καθαίρεσις Σάμου Παρθενίου. Κατὰ νοέμβριον, καθαίρεσις Σμύρνης Ἰακώβου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ὁμολογία Χριστοφόρου ὑποψηφίου Σάμου. Γράμμα περὶ ἐνώσεως τῆς πατριαρχικῆς ἐξαρχίας Καβάρνης μετὰ τῆς ἐπαρχίας Βάρνης, ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ πληρόνειν τὸν Βάρνης Ἄνθιμον ἄσπρα 5 χιλιάδας, ὡς πατριαρχικὸν ἔξαρχον. Σιγίλλιον περὶ τῶν χωρίων Τριγλίας καὶ Ἐλεγμῶν, ὅτι σταυροπήγιά εἰσι, καὶ οὐχὶ ὑποκείμενα τῷ Προύσης, καὶ ὅτι ἐξαρχικῶς δίδονται τῷ πρωτοκανονάρχῳ Δημητρίῳ.

Παΐσιος Α' τὸ δ'. — 1653, ἰνδ. ϛ', ἰανουαρίου 8, ὑπόμνημα Σελευκείας Βενεδίκτου διδασκάλου. Φεβρουαρίου 5, ὁ-

μολογία τῶν κληρικῶν γραφέων, ὅτι οὐδεὶς ἔγραψε καθαίρεσιν τοῦ παπᾶ Γεωργίου σακελλαρίου Παροναξίας, καὶ εἴπερ τοιαύτη εὑρεθῇ, ἔσονται ὑπὸ καθαίρεσιν.

Ἰωαννίκιος Β' τὸ ς'. — 1653, ἰνδ. ς', ἀπριλίου 16, ὑπόμνημα Λήμνου Κλήμεντος, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος προέδρου Παϊσίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας), τόμος περὶ ἀποκοπῆς τοῦ ἐτησίου τοῦ Λήμνου Κλήμεντος εἰς γρόσια ρεάλια ἑκατὸν, ἀντὶ πάσης δόσεως πρὸς τὴν Μ. ἐκκλησίαν. Ἀπριλίου 22, ὑπόμνημα Νικαίας Γρηγορίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Πορφυρίου. Κατ' ἀπρίλιον, ὑπόμνημα Παλαιῶν Πατρῶν Δανιήλ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀντωνίου. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Φιλίππων καὶ Δράμας Λαυρεντίου, ἀντὶ τοῦ παυθέντος διὰ τὸ καταλιπεῖν τὴν ἐπαρχίαν Σωφρονίου. Ἰουνίου 2, γράμμα Ματέη βοεβόδα περὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ Ριμνίκου Ἰγνατίου εἰς τὴν μητρόπολιν Οὐγγροβλαχίας. Κατ' ἰούλιον, ἐπιστολὴ πατριάρχου Ἰωαννικίου εἰς Οὐγκροβλαχίαν περὶ ἐξώσεως τοῦ μητροπολίτου Στεφάνου καὶ ἐκλογῆς διὰ ψήφων τῆς συνόδου εἰς τὸν Ριμνίκου Ἰγνάτιον.

Ἰωαννίκιος Β' τὸ ς'. — 1653, ἰνδ. ζ', νοεμβρίου 1, παραίτησις Μελενίκου Χριστοφόρου εἰς τὸν ἀνεψιόν του ἱερομόναχοο Θεοφάνην (1). Κατὰ νοέμβριον, σιγίλλιον περὶ σταυροπηγίου τοῦ ἐν Μπεζίλᾳ τοῦ Φαναρίου μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. Ποσειδεῶνος 1, καθαίρεσις τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου τοῦ Σπανοῦ. Κατὰ δεκέμβριον, γράμμα περὶ βοηθείας τοῦ ἁγίου Τάφου. Κατὰ δεκέμβριον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὅνπερ ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος ἔδωκε τοῖς Λαυριώταις. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα Χαλδείας Εὐθυμίου, ἐκεῖθεν ἐλθόντος. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα Σαντορίνης Παρθενίου.

(1) Φέρει τὸ ἀπὸ κοσμογονίας ἔτος 7162.

Κατὰ δεκέμβριον, περὶ τοῦ Ταλαντίου καὶ Διαυλίας Ἰσαάκ, ὅτι ἀθετήσας πληρῶσαι τὰ χρέη τοῦ προκατόχου του, ὡς ἐσυμφώνησεν, ἐξώσθη, καὶ δίδοται πάλιν ἡ ἐπαρχίᾳ τῷ γέροντι Μητροφάνει. (ἄνευ ἡμερομηνίας), γράμμα περὶ τῶν χωρίων Δαδίας, ὅτι ἐνοριακά εἰσι τῆς μητροπόλεως Διδυμοτείχου. Ἀθώωσις τοῦ Βοθροντοῦ καὶ Γλυκέως Κυρίλλου. Περὶ ἀποκοπῆς τῆς ἐτησίας δόσεως τοῦ Βοθροντοῦ καὶ Γλυκέως εἰς ἄσπρα 12 χιλιάδας καὶ τὸ ἐτήσιον χαράτσιον. Γράμμα πατριαρχικὸν περὶ διορισμοῦ τοῦ ἐτησίου τοῦ Σωζουπόλεως Μητροφάνους εἰς φλωρία πέντε, ὡς ἦν ἐπὶ Κυρίλλου τοῦ γέροντος.

Ἰωαννίκιος Β΄ τὸ ς΄. — 1654, ἰνδ. ζ΄, ἰανουαρίου 29, ὑποσχετικὸν τοῦ Σαντορίνης Παρθενίου περὶ πληρωμῆς τῆς ζητίας, καὶ περὶ ἀποστολῆς τῶν καταλοίπων τοῦ ἀποθανόντος Σαντορίνης Φιλοθέου εἰς τὴν Μ. ἐκκλησίαν, ὡς δίκαιον αὐτῆς. Μαρτίου 17, παραίτησις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωαννικίου, διὰ τὸ γῆρας καὶ τὰς ἐνοχλήσεις τῶν καιρῶν, πρὸς τὸν πατριάρχην Παΐσιον, ἐπὶ ποινῇ ἀφορισμοῦ ἂν μεταγνοὺς ζητήσῃ πάλιν τὸν θρόνον.

Παΐσιος Α΄ τὸ ε΄. — 1654, ἰνδ. ζ΄, κατὰ μάρτιον, καθαίρεσις τοῦ Παροναξίας Νικοδήμου. Ἀπριλίου 7, καθαίρεσις πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Σπανοῦ.

Παΐσιος Α΄ τὸ ε΄. — 1654, ἰνδ. ζ΄, μαΐου 8, τόμος συνοδικὸς περὶ τοῦ κρέατος τοῦ βασιλικοῦ μπιστανίου. Κατὰ μάϊον, καθαίρεσις τοῦ Μήλου Διονυσίου. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα τοῦ Μήλου καὶ Κιμώλου Ἱεροθέου. Κατὰ μάϊον, καθαίρεσις τοῦ Σάμου Χριστοφόρου. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Σάμου Κορνηλίου. Κατ᾿ ἰούνιον, ὑπόμνημα Λήμνου Ἰωακείμ. Κατ᾿ ἰούνιον, καθαίρεσις Εὐρίπου Δανιήλ.

Παΐσιος Α΄ τὸ ε΄. — 1654, ἰνδικτ. η΄, σεπτεμβρίου 7, παραίτησις Μιτυλήνης Παρθενίου εἰς τὸν πρωτοσύγκελον τῆς Μεγάλ. ἐκκλησίας Γρηγόριον. Σεπτεμβρίου 7, ὑπόμνημα Μι-

τυλήνης Γρηγορίου, εἰς ὃν παρητήσατο ὁ Παρθένιος. Κατὰ σεπτέμβριον, προβιβασμὸς τῆς ἐπισκοπῆς Κερνίκης εἰς ἀρχιεπισκοπήν. Κατὰ σεπτέμβριον, ὑπόμνημα εἰς Κωνστάντιον Κερνίκης ἀρχιεπίσκοπον, ἀντὶ τοῦ πρώην ἐπιστατοῦντος Ἀρσενίου. Κατ' ὀκτώβριον, καθαίρεσις Ναυπλίου Θεοφάνους. Ὀκτωβρίου 7, ὑπόμνημα Ναυπλίου καὶ Ἄργους Μακαρίου. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα Αἴνου Μακαρίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Νικηφόρου.

Παΐσιος Α' τὸ ε'. — 1655, ἰνδ. η', ἰανουαρίου 21, ὑπόμνημα Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Θεοκλήτου. Κατ' ἰανουάριον, ὑπόμνημα Προύσης καὶ Τριγλίας Παρθενίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Κλήμεντος. Κατὰ φεβρουάριον, ὑπόμνημα Λήμνου Παρθενίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Κλήμεντος. (ἄνευ ἡμερομηνίας) τόμος περὶ συνενώσεως τῆς πατριαρχικῆς ἐξαρχίας Φιλαδελφείας μετὰ τῆς μητροπόλεως Ἐφέσου.

Ἰωαννίκιος Β' τὸ ζ'. — 1655, ἰνδ. η', κατὰ μάρτιον, τόμος συνοδικὸς περὶ τοῦ δοθῆναι τὸ χαράτσιον τῆς θ' ἰνδικτιῶνος εἰς τοὺς δύο ἄρχοντας, τόν τε μέγαν λογοθέτην κυρίτσην Δημητράκην καὶ τὸν μέγαν διερμηνευτὴν κυρίτσην Θεοδωράκην, τοὺς παρέχοντας τὸ κρέας τῷ βασιλικῷ μποστανίῳ, καὶ εἰς ἐξόφλησιν τοῦ ἐκ γροσίων 500 χρέους. Ἀπριλίου 8, παραίτησις τοῦ Ἀθηνῶν Δανιὴλ εἰς τὸν Ταλαντίου Ἄνθιμον. Κατ' ἀπρίλιον, παραχωρητήριον τοῦ Κρήτης Νεοφύτου πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἑπτὰ μοναστηρίων καὶ πέντε χωρίων ἐν Κρήτῃ, ἐπὶ τῷ εἶναι ταῦτα πατριαρχικὰ σταυροπήγια, ἐξ ὧν τινα καὶ ἐδόθησαν ὡς ἐξαρχία τῷ Λασκαράκῃ Μουσελίμῃ. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Βάρνης Δανιήλ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀνθίμου. Κατ' ἰούνιον, τόμος συνοδικὸς περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πατριαρχικῶν χασίων εἰς μητρόπολιν Δέρκων καὶ Νεοχωρίου, ἐπὶ δόσει χαρατσίου φλωρίων 40 τῇ

Μ. ἐκκλησίᾳ καὶ τῶν κατὰ καιροὺς ριπτομένων πατριαρχικῶν ζητιῶν, προστιθεμένων καὶ δύο χωρίων τοῦ Καταστένου, τῶν Θεραπείων καὶ τοῦ Μπουγιούκδερε. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Δέρκων καὶ Νεοχωρίου Ἀθανασίου, συναφθέντων τῶν πατριαρχικῶν χασίων μετὰ τῶν Θεραπείων καὶ τοῦ Μπουγιούκδερε εἰς μητρόπολιν. Κατ' ἰούνιον, τόμος περὶ τοῦ εἶναι ἐπισκοπὴν ὑποκειμένην τῷ Ἀθηνῶν τὸ Ταλάντιον, ὅπερ βίᾳ καὶ δυναστείᾳ τοῦ Ντερβὶς Μεχμὲτ προσεγένετο ἀρχιεπισκοπή, τὰ δὲ παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ Ταλαντίου γράμματα, ὡς δῆθεν ἀρχιεπισκόπου τάξιν ἔχοντι, ἄκυρα ἔστωσαν. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Ἀθηνῶν Ἀνθίμου ἀπὸ Ταλαντίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος εἰς αὐτὸν Δανιήλ. Κατ' ἰούλιον, καθαίρεσις Νευροκόπου Σισώη. Κατ' ἰούλιον, τόμος συνοδικὸς περὶ ἑνώσεως Νευροκόπου καὶ Ζιχνῶν. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Νευροκόπου καὶ Ζιχνῶν Μακαρίου. Κατ' ἰούλιον, ὑπόμνημα Ἀγκύρας Γερμανοῦ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Λαυρεντίου. Αὐγούστου 8, παραίτησις τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Παϊσίου, καὶ ὑπόσχεσις αὐτοῦ περὶ τοῦ ἀρκεῖσθαι τῇ δοθείσῃ αὐτῷ προεδρικῶς μητροπόλει Κυζίκου, καὶ μηδέποτε ζητῆσαι δεύτερον τὴν πατριαρχείαν ἐν βάρει καθαιρέσεως καὶ ἀφορισμοῦ.

Ἰωαννίκιος Β'. τὸ ζ'. — 1655, ἰνδ. θ', σεπτεμβρίου 15, τόμος συνοδικὸς ἐπικυρῶν τὸν προεκδεδομένον (ἰανουαρ. 1650), καὶ ὁρίζων ἵνα οἱ ποινῇ ὑποπεσόντες ἀρχιερεῖς μὴ ἀναλαμβάνωσι τοῦ λοιποῦ τὰς ἐπαρχίας, κἂν μετανοήσωσι. Κατὰ σεπτέμβριον, καθαίρεσις τοῦ Ἰκονίου Κλήμεντος. Σεπτεμβρίου 15, ὑπόμνημα Ἰκονίου καὶ Τυάνων, ἑνωθέντων μετὰ Πισειδίας, εἰς Σίλβεστρον τὸν Πισειδίας. Κατὰ σεπτέμβριον, καθαίρεσις Ἐλασσῶνος καὶ Δημονίκου Γερμανοῦ. Κατὰ σεπτέμβριον, ὑπόμνημα Ἐλασσῶνος καὶ Δομενίκου Ἀθανασίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Γερμανοῦ. Κατ' ὀκτώβριον, καθαίρεσις τοῦ Προϊλάβου Μελετίου, ὡς ἀρνησαμένου ἐπὶ τουρκικοῦ δικαστηρίου τὴν ὑ-

πογραφὴν αὐτοῦ. (ἄνευ ἡμερομηνίας) ὑπόμνημα Προϊλάβου καὶ Ἰσμαηλίου Γερασίμου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Μελετίου. Νοεμβρίου 26, ὑπόμνημα Ζιχνῶν καὶ Νευροκόπου Κοσμᾶ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Μακαρίου. Κατὰ νοέμβριον, ἀθώωσις τοῦ καθαιρεθέντος ἐπὶ Παϊσίου μητροπολίτου Ναυπλίου καὶ Ἄργους Θεοφάνους. Κατὰ νοέμβριον, ὑπόμνημα Νεοκαισαρείας καὶ Γαγγρῶν Κυρίλλου πρώην Καφᾶ καὶ Φούλων, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Σαμουήλ. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα Ῥόδου Ἰωακείμ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Γρηγορίου. Κατὰ δεκέμβριον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γάνου καὶ Χώρας μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Γεωργίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) καθαίρεσις τοῦ Βεῤῥοίας Ἰωακείμ. Βεβαιωτήριον εἰς Χίον τοῦ πατριάρχου Ἰωαννικίου συστατικὸν τοῦ μητροπολίτου Χίου Γαβριήλ, μετατεθέντος ἐπὶ Παϊσίου. Ἐπιστολὴ πατριάρχου εἰς Χίον συνιστῶσα τὸν αὐτὸν Γαβριὴλ καὶ ἐπιβεβαιοῦσα τὴν ἔξωσιν τοῦ Παρθενίου.

Ἰωαννίκιος Β′ τὸ ζ′. — 1656, ἰνδ. θ′, κατ' ἀπρίλιον, ὑπόμνημα Μηδείας Νικηφόρου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Χριστοφόρου. Ἰουνίου 23, ὑπόμνημα Καφᾶ καὶ Φούλων Μελετίου, ἀντὶ τοῦ προβιβασθέντος εἰς Νεοκαισάρειαν Κυρίλλου. Κατ' ἰούνιον ὑποσχετικὸν τοῦ Ἰωαννίνων Καλλινίκου περὶ ἀποδόσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν δόσεων καὶ ὑποταγῆς αὐτοῦ.

Παρθένιος Γ′. — 1656, ἰνδ. θ′, ἰουλίου 26, ὑπόμνημα πατριαρχείας τοῦ ἀπὸ Χίου Παρθενίου, μετὰ τὴν ἔξωσιν καὶ καθαίρεσιν τοῦ Ἰωαννικίου. Αὐγούστου 2, παραίτησις Μηθύμνης Ἀνθίμου πρὸς τὸν Ναυπλίου Μακάριον, ἐπὶ συμφωνίᾳ χορηγίας τῶν πρὸς ζωάρκειαν. Κατ' αὔγουστον, ὑπόμνημα Μεθύμνης Μακαρίου πρώην Ναυπλίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Ἀνθίμου.

Παρθένιος Γ′. — 1656, ἰνδ. ι′, κατὰ σεπτέμβριον, ὑπόμνημα Χίου Νεοφύτου, ἀντὶ τοῦ ἀναχθέντος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Παρθενίου. Κατὰ σεπτέμβριον, ὑπόμνημα Κυζίκου

Μητροφάνους, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀνθίμου. Κατὰ σεπτέμβριον, παραίτησις Ζωσιμᾶ Λακεδαιμονίας, ὡς χειροτονηθέντος ἐπὶ ψευδεῖ εἰδήσει θανάτου τοῦ Λακεδαιμονίας Γαβριήλ, καὶ νῦν λαβόντος διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον εἰς ἀποζημίωσιν γρόσια χίλια ὀγδοήκοντα χρεωστούμενα τῷ Ἰσοὺφ Χασεκῇ καὶ ἑξακόσια εἰς μετρητά. Κατὰ νοέμβριον, ὑπόμνημα Ἀμασείας Γερασίμου. Κατὰ νοέμβριον, ὑπόμνημα Πωγωνιανῆς ἀρχιεπισκόπου Νεκταρίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Δανιήλ. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα μητροπολίτου Εὐχαΐτων Ἰακώβου ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι.

Παρθένιος Γ'. — 1657, ἰνδ. ι', κατὰ μάρτιον, ὑπόμνημα Θηβῶν Ἰεζεκιήλ, ἀντὶ τοῦ προεδρικῶς ἐκεῖ ὄντος πρῴην Σάμου Παρθενίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας), ὑπόμνημα Παροναξίας Μακαρίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Νικοδήμου.

Γαβριὴλ Β'. — 1657, ἰνδ. ι', κατ' ἀπρίλιον ὑπόμνημα πατριαρχείας τοῦ Γάνου καὶ Χώρας Γαβριήλ, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Παρθενίου τὸν κατά τινα τρόπον τῆς θείας προνοίας ἀπόκρυφον (1). Κατ' ἀπρίλιον, ὑπόμνημα Νικαίας Ναθαναήλ, ἀντὶ τοῦ εἰς Μπογδανίαν ἀπελθόντος καὶ μείναντος.

Παρθένιος Δ'. — 1657, ἰνδ. ι', μαΐου ὑπόμνημα τῆς πατριαρχείας Παρθενίου ἀπὸ Προύσης, ἀντὶ τοῦ ἀδίκῳ θανάτῳ καταδικασθέντος Παρθενίου, ἀκύρου λογιζομένης τῆς τοῦ Γαβριὴλ μεταθέσεως εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Κατ' ἰούνιον, καθαίρεσις τοῦ Θηβῶν Παρθενίου καὶ ἐπικύρωσις τοῦ Θηβῶν Ἰεζεκιήλ. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Νέων Πατρῶν Ἀθανασίου, πρῴην Ἐλασσῶνος καὶ Δομενίκου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἰωάσαφ. Κατ' ἰούλιον, ὑπόμνημα Χίου Γερασίμου ἀπὸ Ἰόππης, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Νεοφύτου. Κατ' ἰούλιου, ὑπόμνημα Βάρνης Δανιὴλ πρῴην Πωγωνιανῆς, ἀντὶ τοῦ καταλιπόντος τὴν ἐπαρχίαν καὶ

(1) Ἐκρεμάσθη τῷ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου.

εἰς ἀλλοδαποὺς τόπους ἀπελθόντος καὶ διὰ ταῦτα καθαιρεθέντος ὁμωνύμου Δανιήλ. Κατ' ἰούλιον, σιγίλλιον, περὶ τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει ἁγίου Στεφάνου μετοχίου τῆς Λαύρας.

Παρθένιος Δ'. — 1657, ἰνδ. ια', κατὰ σεπτέμβριον, ὑπόμνημα Νικαίας Φιλοθέου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ναθαναήλ.

Παρθένιος Δ'. — 1658, ἰνδ. ια', κατὰ μάϊον, σιγίλλιον τῆς ἐν Τριγλίᾳ μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς ἐπονομαζομένης Πελεκητῆς. Ἰουνίου 20, ὑπόμνημα Βάρνης Νικοδήμου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Δανιήλ.

Παρθένιος Δ'. — 1658, ἰνδ. ιβ', νοεμβρίου 23, ὑπόμνημα Τορνόβου Γερασίμου, ἀντὶ τοῦ θανόντος Διονυσίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας), καθαίρεσις τοῦ Προύσης Μελετίου. Παραίτησις Χίου Γερασίμου διὰ τὰ χρέη, ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ ἀναλαβεῖν αὐτὰ τὸν διάδοχον.

Παρθένιος Δ'. — 1659, ἰνδ. ιβ'. μαρτίου 26, ὑπόμνημα Νικομηδείας Τιμοθέου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Κυρίλλου. Μαρτίου 30, ὑπόμνημα Χίου Θεοφάνους ἀπὸ Ἀρκαδίας, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Γερασίμου. Κατ' ἀπρίλιον, ὑπόμνημα Μελενίκου Γρηγορίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Θεοφάνους. Αὐγούστου 11, τόμος συνοδικὸς περὶ τοῦ μὴ συγχωρεῖσθαι τοὺς ποινῇ ὑποβληθέντας ἀρχιερεῖς ὑπὸ μόνου τοῦ πατριάρχου, ἀλλὰ καὶ τῇ συναινέσει τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων.

Παρθένιος Δ'. — 1659, ἰνδ. ιγ'. κατ' ὀκτώβριον, ἀθώωσις τοῦ ποτὲ Μονεμβασίας Λαυρεντίου, προκαθαιρεθέντος διά τινα πταίσματα. Κατ' ὀκτώβριον, καθαίρεσις Εὐρίπου Καρα-Γρηγορίου. Ὀκτωβρίου 16, ὑπόμνημα Εὐρίπου Λαυρεντίου πρῴην Μονεμβασίας, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος καρα-Γρηγορίου, τοῦ Καρα-διακόνου ἐπικεκλημένου. Δεκεμβρίου 24, ὑπόμνημα Τραπεζοῦντος Φιλοθέου ἀπὸ Ἀγαθουπόλεως, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Λαυρεντίου. Κατὰ δεκέμβριον, τόμος περὶ ἐξαρτήσεως τῆς ἐπισκοπῆς Ἀγαθουπόλεως ἀπὸ τῆς μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως.

Παρθένιος Δ'. — 1660, ἰνδ. ιγ', ἰανουαρίου 7, ὑπόμνημα Ἀγαθουπόλεως ἐπισκόπου Μακαρίου, ἀντὶ τοῦ προβιβασθέντος εἰς Τραπεζοῦντα Φιλοθέου. Κατὰ ἰανουάριον, σιγίλλιον περὶ τῆς ὑποταγῆς τῆς ἐπισκοπῆς Χαλδείας τῇ μητροπόλει Τραπεζοῦντος. Φεβρουαρίου 21, παραίτησις τοῦ Νέων Πατρῶν Ἀθανασίου, ἐπὶ τῇ συνθήκῃ τοῦ ἀναδέξασθαι τὸν διαδεξόμενον αὐτὸν καὶ τὰ χρέη αὐτοῦ. Κατὰ μάρτιον, ὑπόμνημα Βιδύνης Φιλοθέου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Σωφρονίου. Κατὰ μάϊον, περὶ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ ἐπιλεγομένου Φλωρὶ τοῦ ἐγγὺς τῷ ἁγίῳ Στεφάνῳ, ἀφιερωθέντος ὑπὸ τοῦ κυρίτση Χρυσογόνου, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ κατ' ἔτος τελουμένης πανηγύρεως. Κατ' αὔγουστον, καθαίρεσις Προικονήσου Ἱερεμίου. Ὑπόμνημα Προικονήσου Γερασίμου. Δεκεμβρίου 16, ὑπόμνημα Σωζουπόλεως Θεοκλήτου.

(Διονύσιος Γ'.) — 1661, ἰνδ. ιδ', ἰανουαρίου 25, ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ Ἱεροσολύμων Νεκταρίου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Παϊσίου. Μαΐου 9, ὑπόμνημα Μελενίκου Σιλβέστρου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος γέροντος Γρηγορίου. Ἰουνίου 22, ὑπόμνημα Σάμου ἀρχιεπισκόπου Νεοφύτου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Κορνηλίου. Κατ' ἰούνιον, ὑπόμνημα Λήμνου Ἰωακείμ. (1)

Παρθένιος Δ' τὸ β'. — 1661, ἰνδ. ιδ', αὐγούστου 14, ὑπόμνημα Τζίας καὶ Θερμίων Γρηγορίου.

Παρθένιος Δ' τὸ β'. — 1661, ἰνδ. ιε', κατὰ σεπτέμβριον, ὑπόμνημα Πισειδίας Ἰωακείμ πρώην Λήμνου. Νοεμβρίου 3, ὑπόμνημα Λήμνου Φιλοθέου, ἀντὶ τοῦ μετατεθέντος εἰς Πισείδιαν Ἰωακείμ.

Παρθένιος Δ' τὸ β'. — 1662, ἰνδ. ιε', κατὰ φεβρουάριον, ὑπόμνημα Μηδείας Δανιήλ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος.

Διονύσιος Γ' τὸ β'. — 1662, ἰνδ. ιε', κατ' ἰούνιον, ὑπό-

(1) Δὲν μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ πατριαρχεύοντος.

μνημα πατριαρχείας Διονυσίου ἀπὸ Λαρίσσης, μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Παρθενίου. Ἰουλίου 12, ὑπόμνημα Νικαίας Δαμασκηνοῦ. Ἰουλίου 24, ὑπόμνημα Ἀγχιάλου Καλλίστου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἰωακείμ. Αὐγούστου 9, ὑπόμνημα Λαρίσσης Διονυσίου, ἀντὶ τοῦ μετατεθέντος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Διονυσίου. Κατ' αὔγουστον, καθαίρεσις Χίου Θεοφάνους. Κατ' αὔγουστον, ὑποσχετικὸν τοῦ πρώην Ἀχριδῶν . . . . προεδρικῶς διορισθέντος εἰς Χίον. Κατ' αὔγουστον, ὑπόσχεσις Καρπάθου Ἀθανασίου τοῦ πληροῦν ἐτησίως τὰ τῆς ἀποκοπῆς λόγῳ συγκαταβάσεως ὡρισμένα ἄσπρα δέκα χιλιάδας, καὶ τὸ βασιλικὸν χαράτσιον.

Διονύσιος Γ' τὸ β'. — 1662, ἰνδ. α', κατ' ὀκτώβριον, ὑπόμνημα ἀφιερώσεως δύο προυντζίνων μανουαλίων εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Διονυσίου.

Διονύσιος Γ' τὸ β'. — 1663, ἰνδ. β', κατ' ὀκτώβριον, ὑπόμνημα Σελευκείας Ματθαίου. Κατὰ δεκέμβριον πρᾶξις περὶ ἑνώσεως τῶν Ζιχνῶν μετὰ Δράμας. Δεκεμβρίου 6, ὑπόμνημα Ζιχνῶν καὶ Δράμας Γερμανοῦ. (ἄνευ ἡμερομηνίας) γράμμα διορίζον τὰ δικαιώματα τοῦ ἐπισκόπου Ραιδεστοῦ καὶ Πανίου Ἀθανασίου. Τόμος ζητημάτων τινῶν ἀναγκαίων, ὧν αἱ λύσεις ἐγένοντο παρὰ τῶν τεσσάρων πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Διονυσίου, Παϊσίου Ἀλεξανδρείας, Μακαρίου Ἀντιοχείας, καὶ Νεκταρίου Ἱεροσολύμων, καὶ ἐξεδόθησαν δοκιμασθεῖσαι κατὰ τοὺς ὅρους καὶ κανόνας τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἐν εἴδει ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως. (1)

Διονύσιος Γ' τὸ β'. — 1664, ἰνδ. β', ἀπριλίου 22, παραίτησις Χίου Θεοφάνους μετὰ Ἰγνάτιον.

Διονύσιος Γ' τὸ β'. — 1664, ἰνδ. γ', κατὰ σεπτέμβριον, σιγίλλιον χορηγοῦν τὸ Τομαρόβον τῇ μητροπόλει Προϊλάβου.

(1) Καταλαμβάνει τὰς σελίδας 351-358 τοῦ κώδηκος.

(ἄνευ ἡμερομηνίας καὶ ἰνδικτιῶνος) σιγίλλιον περὶ ἑνώσεως τῶν σταυροπηγιακῶν χωρίων Δίβραις καὶ Μεσοποτάμου, μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Χιμάρας.

Διονύσιος Γ' τὸ β'. — 1665, ἰνδ. γ', κατὰ μάϊον, σιγίλλιον περὶ ἀφιερώσεως τοῦ ἐν Ἀτταλείᾳ ναοῦ τῶν ἁγίων Θεοδώρων καὶ τόπου τῷ παναγίῳ Τάφῳ ὑπὸ τοῦ Χοτζᾶ Βασίλη. Κατ' ἰούνιον, ὑπόσχεσις τοῦ χειροτονηθέντος Καρπάθου Λεοντίου περὶ τοῦ πληροῦν τὴν ὁρισθεῖσαν κατὰ συγκατάβασιν ἀποκοπὴν ἄσπρων ἑπτὰ χιλιάδων καὶ τοῦ χαρατσίου. Κατ' ἰούλιον σιγίλλιον τῆς ἐν Πάτραις μονῆς τῆς Θεοτόκου τοῦ Γηροκομείου.

Παρθένιος Δ' τὸ γ'. — 1665, ἰνδ. δ', κατὰ νοέμβριον, γράμμα τοῦ πατριάρχου Παρθενίου περὶ τῆς πατριαρχικῆς ζητίας. Κατὰ νοέμβριον περὶ ἐξώσεως τοῦ Ἀλεξανδρείας Παϊσίου, ὡς εἰς Ρωσσίαν ἀπελθόντος κρύφα τῆς βασιλείας. Κατὰ νοέμβριον, πρᾶξις καθαιρέσεως τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἄργους Θεοφάνους.

Παρθένιος Δ' τὸ γ', — 1666. ἰνδ. δ', κατ' ἰανουάριον, καθαίρεσις Ἰωαννίνων Καλλινίκου. (ἄνευ ἡμερομηνίας καὶ ἰνδικτιῶνος) σιγίλλιον περὶ ἑνώσεως τῆς μητροπόλεως Καφᾶ καὶ Φούλων μετὰ τῆς Ἀμασείας. Καθαίρεσις Θηβῶν Ἰεζεκιήλ. Καθαίρεσις Σάμου Νεοφύτου. Καθαίρεσις Ἄνδρου Αὐξεντίου. Σιγίλλιον σταυροπηγίου τοῦ ἐν τῇ πατριαρχικῇ νήσῳ τοῦ Ἁγίου Εὐστρατίου μονυδρίου τῆς Μεταμορφώσεως καλουμένου Φωτεινόν.

Παρθένιος Δ' τὸ γ'. — 1667, ἰνδ. ε', μαΐου 15, παραίτησις τοῦ Μελενίκου, διὰ τὰ πολλὰ χρέη. Κατὰ μάϊον, καθαίρεσις Παροναξίας Μακαρίου. Ἰουνίου 5, ὑπόμνημα Παροναξίας Θεοφάνους, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Μακαρίου.

Μεθόδιος Γ'. — 1668, ἰνδ. ς', ἰανουαρίου 5, ὑπόμνημα πατριαρχείας τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας Μεθοδίου, μετὰ τὴν ἔξωσιν

τοῦ Παρθενίου καὶ τὴν ἀπόκρουσιν τοῦ Κλήμεντος Ἰκονίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας), περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν Σιναϊτῶν.

Μεθόδιος Γ'. — 1668, ἰνδ. ζ', κατὰ νοέμβριον, ὑπόμνημα Κορίνθου Καλλίστου.

Μεθόδιος Γ'. — 1669, ἰνδ. ζ', ἰανουαρίου 23, ὑπόμνημα Γεροσολύμων Δοσιθέου διαδεξαμένου τὸν παραιτηθέντα Νεκτάριον. Κατὰ μάϊον, πρᾶξις συνοδικὴ περὶ παύσεως τοῦ Καρπάθου Ἀθανασίου, διὰ τὸ γῆρας.

Μεθόδιος Γ'. — 1669, ἰνδ. η', κατὰ σεπτέμβριον, καθαίρεσις τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἄργους Γερασίμου.

Μεθόδιος Γ'. — 1670, ἰνδ. η', μαΐου 13, τοῦ μεγάλου θεολόγου Ἱλαρίωνος (Κιγάλα;) ὁμολογία τῆς ἑαυτοῦ πίστεως.

Μεθόδιος Γ'. — 1670, ἰνδ. θ', κατὰ δεκέμβριον, πρᾶξις περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ μανέντος μητροπολίτου Βιδύνης Λαυρεντίου.

Παρθένιος Δ' τὸ δ'. — 1671, ἰνδ. θ', ὑπόμνημα Θεσσαλονίκης Ἀναστασίου, ἀντὶ τοῦ προεδρικῶς τέως κατέχοντος αὐτὴν πατριάρχου Διονυσίου. Ἀπριλίου 7, ὑπόμνημα Χαλκηδόνος Ἱερεμίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας), καθαίρεσις Εὐρίπου Γρηγορίου.

Διονύσιος Γ' τὸ γ'. — 1671, ἰνδ. ι', νοεμβρίου 8, ὑπόμνημα πατριάρχου Διονυσίου ἀπὸ Λαρίσσης, ἀντὶ τοῦ ἐξωσθέντος καὶ καθαιρεθέντος Παρθενίου. Κατὰ δεκέμβριον, καθαίρεσις Βιζύης Δανιήλ.

Διονύσιος Γ' τὸ γ'. — 1672, ἰνδ. ι', κατὰ ἰανουάρ. ἔκθεσις τῆς ὁμολογίας τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἐν εἴδει ἀπαντήσεως. Κατὰ ἰανουάριον, καθαίρεσις Γάνου καὶ Χώρας Χριστοφόρου. Κατ' ἰούλιον, σιγίλλιον τοῦ ἐν Κρήτῃ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ματθαίου, ὅπερ ἐξαγοράσας ὁ διερμηνεὺς Παναγιώτης (Νικούσιος) ἐν Χάνδακι ἀφιέρωσε τῷ Σινᾷ. Αὐγούστου 28, ἀναφορὰ τῶν Ἀντιοχέων περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀντιοχείας Μακαρίου.

Διονύσιος Γ' τὸ γ'. — 1672, ἰνδ. ια', κατὰ σεπτέμβριον, ἀποκαταστατικὸν ἑπτὰ λαϊκῶν ἐπιτρόπων τοῦ κατὰ τὸν Μαυρομύλον μοναστηρίου τῆς Θεοτόκου. Κατ' ὀκτώβριον, ἀφιέρωσις εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν τῶν ἐτησίων σταυροπηγίων τινῶν. Κατὰ νοέμβριον, πρᾶξις συνοδικὴ περὶ καθαιρέσεως τοῦ ἐπιβάτου Κυρίλλου Ἀντιοχείας. Κατὰ νοέμβριον, ὑπόμνημα Ἀντιοχείας Νεοφύτου ἀπὸ Χαμᾶς. Κατὰ δεκέμβριον, ἀθώωσις τοῦ Κύπρου Νικηφόρου, ὡς κοινωνήσαντος τῷ καθῃρημένῳ Παρθενίῳ πρώην Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ δεκέμβριον, σιγίλλιον περὶ ἐλευθερίας τοῦ ἐν Κύπρῳ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τοῦ Κύκου.

Διονύσιος Γ'. τὸ γ'. — 1673, ἰνδ. ια', κατ' ἰούνιον, σιγίλλιον ἐπικυρωτικὸν τοῦ σταυροπηγίου τοῦ ἐν Ἀτταλείᾳ ναοῦ τῶν ἁγίων Θεοδώρων τοῦ Χοτζᾶ Βασίλη. Κατ' ἰούλιον, τόμος συνοδικὸς κατὰ τῶν ἐπιβατῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου. Κατ' ἰούλιον, καθαίρεσις τοῦ Παροναξίας Μελετίου.

Γεράσιμος Β'. — 1673, ἰνδ. ια', κατ' αὔγουστον, καθαίρεσις τοῦ πατριάρχου Διονυσίου τοῦ ἐπονομαζομένου Σέρ-ογλὰν καὶ Παρδαλοῦ. Αὐγούστου 14, ὑπόμνημα πατριαρχείας τοῦ Τορνόβου Γερασίμου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος καὶ ἐξωσθέντος Διονυσίου. Αὐγούστου 16, ὑπόμνημα Τορνόβου Ἰεζεκιήλ, ἀντὶ τοῦ προαχθέντος εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Γερασίμου. Κατ' αὔγουστον, ὑπόμνημα Γοτθίας Μεθοδίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Δαυΐδ.

Γεράσιμος Β'. — 1673, ἰνδ. ιβ'. σεπτεμβρίου 11, ὑπόμνημα Δέρκων καὶ Νεοχωρίου Μακαρίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Χρυσάνθου. Σεπτεμβρίου 26, ὑπόμνημα Ἀγαθουπόλεως Λαυρεντίου ἐπισκόπου τοῦ Ἀδριανουπόλεως Νεοφύτου, ἀντὶ τοῦ μετατεθέντος εἰς τὴν μητρόπολιν Δέρκων Μακαρίου. Κατ' ὀκτώβριον, παραίτησις τοῦ Φιλίππων καὶ Δράμας Γερμανοῦ. Δεκεμβρίου 21, ὑπόμνημα Πισειδίας Κυρίλλου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Παϊσίου.

Γεράσιμος Β'. — 1674, ἰνδ. ιβ', μαρτίου 13, ὑπόμνημα Φιλίππων καὶ Δράμας, Ζιχνῶν καὶ Νευροκόπου Νεοφύτου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Γερμανοῦ. Μαρτίου 14, ὑπόμνημα Βιζύης Γερασίμου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Κοσμᾶ. Κατὰ μάρτιον, καθαίρεσις Δρύστρας Μακαρίου δι' ἀποστασίαν τῆς ἐκκλησίας. Μαρτίου 21, ὑπόμνημα Δρύστρας Διονυσίου. (ἄνευ ἡμερομηνίας) καθαίρεσις Παλαιῶν Πατρῶν Δανιήλ. Ἀπριλίου 1, ὑπόμνημα Παλαιῶν Πατρῶν Παρθενίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Δανιήλ. Κατ' ἰούλιον, καθαίρεσις Λακεδαιμονίας Θεοδωρήτου. Ἰουλίου 14, ὑπόμνημα Λακεδαιμονίας Κυρίλλου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Θεοδωρήτου. Ἰουλίου 24, ὑπόμνημα μητροπολίτου Εὐχαΐτων Ἰωσήφ, ἀντὶ τοῦ μετατεθέντος εἰς τὴν μητρόπολιν Παλαιῶν Πατρῶν Παρθενίου. Αὐγούστου 5, ὑπόμνημα Βάρνης Μακαρίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Μητροφάνους. Κατ' αὔγουστον, ὑπόμνημα ἀρχιεπισκόπου Καρπάθου Μακαρίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Λεοντίου.

Γεράσιμος Β'. — 1674, ἰνδ. ιγ', κατ' ὀκτώβριον, καθαίρεσις Καισαρείας Καππαδοκίας Γρηγορίου. Ὀκτωβρίου 5, ὑπόμνημα Καισαρείας Γερμανοῦ. Κατ' ὀκτώβριον, ὑπόμνημα Λακεδαιμονίας Ἰωάσαφ, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Θεοδωρήτου.

Παρθένιος Δ' τὸ ε'. — 1675, ἰνδ. ιγ'. Κατὰ μάρτιον, ἀθώωσις τοῦ πρῴην ἀρχιεπισκόπου Τζίας καὶ Θερμίων Γερμανοῦ, ἐπὶ τὸ ἀνκλαβεῖν τὴν προεδρικῶς δοθεῖσαν ἀρχιεπισκοπὴν τῷ ἀποβιώσαντι πατριάρχῃ Ἰωαννικίῳ. Ἀπριλίου 19, ὑπόμνημα ἐπισκόπου Σκύρου τῆς μητροπόλεως Ἀθηνῶν εἰς τὸν Μεθόδιον, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Θεοδοσίου. Ἀπριλίου 29, ὑπόμνημα ἐπισκόπου Μυριοφύτου Θεοδοσίου, ἀντὶ τοῦ φυγόντος Νεοφύτου. Κατ' ἀπρίλιον, ὑπόμνημα Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας Θεοκλήτου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος φυγάδος Εὐθυμίου. Κατὰ μάϊον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Μήλῳ μοναστηρίου, τοῦ Νικολέζη Χρυσούλα, σταυροπηγίου γεγονότος. Κατὰ μάϊον, σι-

γίλλιον περὶ τοῦ ἐν Ἱεραπέτρᾳ τῆς Κρήτης Σιναϊτικοῦ μετοχίου τοῦ Ταξιάρχου, τοῦ ἀφιερωθέντος ὑπὸ τοῦ ἱερέως Ἀθανασίου Καραβέλα τοῦ Μανουήλ, ὡς κληρονομικοῦ κτήματος. Κατὰ μάϊον, περὶ σταυροπηγιακῆς ἐλευθερίας τοῦ μοναστηρίου τῶν Ἰβήρων. Ἰουνίου 19, ὑπόμνημα ἐπισκόπου Ταλαντίου Μητροφάνους, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Μακαρίου. Κατὰ ἰούνιον, σιγίλλιον περὶ σταυροπηγιακῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ Τριγλίας μοναστηρίου τῶν Πατέρων τοῦ ὀνομαζομένου Μηδικίου. Ἰουλίου 9, ὑπόμνημα Μηδείας Λαυρεντίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Δανιήλ. Κατ' ἰούλιον, σιγίλλιον περὶ τῆς ἐν Χίῳ Νέας Μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Αὐγούστου 12, ὑπόμνημα ἐπισκόπου Μετρῶν καὶ Ἀπύρων Ραφαήλ, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Τιμοθέου.

Παρθένιος Δ' τὸ ε'. — 1675, ἰνδ. ιδ', κατ' ὀκτώβριον, γράμμα εὐεργετήριον τῶν ἐξαρχιῶν Ὀρφανίου καὶ Καββάλας τῷ πρώην Δράμας Γερμανῷ.

Παρθένιος Δ' τὸ ε'. — 1676, ἰνδ. ιδ', ἰανουαρίου 28, ὑπόμνημα Πισειδίας Λεοντίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Κυρίλλου. Φεβρουαρίου 1, ὑπόμνημα Νικαίας Σωφρονίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Δαμασκηνοῦ. Κατ' ἀπρίλιον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ μοναστηρίου ὁ Ἐσταυρωμένος ἐν τῷ καλουμένῳ Αὐλοποτάμῳ κατὰ τὴν τοποθεσίαν Βόσακα, καὶ τοῦ ἐν Χαλέπᾳ μετοχίου αὐτοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Μαΐου 20, ὑπόμνημα Βιδύνης Τιμοθέου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Δανιὴλ καὶ μεταβάντος εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπαρχίαν Σοφίας. Κατὰ μάϊον, ὑπόμνημα Χίου Γρηγορίου, ἀντὶ τοῦ προεδρικῶς διορισθέντος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νεοφύτου, πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γερασίμου μετακινηθέντος ἄλλοθι. Κατὰ μάϊον, καθαίρεσις τοῦ Καισαρείας Γερμανοῦ τοῦ ἐπὶ πατριάρχου Γερασίμου ἐξώσαντος τὸν νόμιμον ἀρχιερέα Γρηγόριον. Κατ' ἰούνιον, σιγίλλιον τῆς μονῆς Φανερωμένης καλουμένης Τετάρνης ἐν τῇ

ἐπαρχίᾳ Λίτσᾶς καὶ Ἀγράφων, ἐν Μπενικνίτων ὁρίοις, πλησίον τοῦ Λευκοποτάμου, μετὰ τοῦ μετοχίου αὐτῆς.

Διονύσιος Δ'. — 1676, ἰνδ. ιε', κατ' αὔγουστον, γράμμα εὐεργετήριον τῷ μεγάλῳ ἑταιρειάρχῃ Δημητρίῳ, ἐπὶ τῷ νέμεσθαι ἐφ' ὅρου ζωῆς τὴν ἐξαρχικὴν δεσποτείαν καὶ τὰ ἐτήσια τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον σταυροπηγίων μοναστηρίων. Κατ' αὔγουστον, ὑποσχετικὸν τοῦ Ἀχριδῶν Μελετίου.

Διονύσιος Δ'. — 1676, ἰνδ. ιε', σεπτεμβρίου 30, γράμμα περὶ τετραγαμίας Βασιλάκη Ρετζη τοῦ Στέριου ἐκ Θεσσαλονίκης. Κατὰ σεπτέμβριον, γράμμα εὐεργετικὸν τῆς ἐλεημοσύνης τῶν μουμτζίδων εἰς τὰς φυλακάς. Κατὰ σεπτέμβριον, σιγίλλιον τῆς ἐν Φιλιππουπόλει μονῆς τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ἀφιερωθείσης τῷ μοναστηρίῳ Διονυσίου εἰς Ἄθωνα. Ὀκτωβρίου 24, ὑπόμνημα τῶν ἀρχιερέων τοῦ κλίματος Ἀχριδῶν εἰς τὸν πρώην Σοφίας Μελέτιον. Κατ' ὀκτώβριον, τόμος συνοδικὸς περὶ διορισμοῦ τεσσάρων ἀρχιερέων ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ. Κατ' ὀκτώβριον σιγίλλιον τῆς ἀφιερώσεως τοῦ ἐν Μολδαβίᾳ μοναστηρίου τοῦ Κάσινου τῷ Παν. Τάφῳ. Κατ' ὀκτώβριον, σημείωσις τοῦ πατριάρχου Διονυσίου ἀναιρετικὴ τῆς ἐπὶ Γερασίμου γενομένης καθαιρέσεως αὐτοῦ. (ἄνευ ἡμερομηνίας), καθαίρεσις Φιλοθέου ἐπισκόπου Καλλιουπόλεως. Νοεμβρίου 20, ὑπόμνημα Καλλιουπόλεως Ἀθανασίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Φιλοθέου. Κατὰ νοέμβριον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις μοναστηρίου τῶν ἁγίων Ἀναργύρων (1). Κατὰ νοέμβριον, σιγίλλιον τοῦ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Σερβίων γυναικείου μοναστηρίου τῶν ἁγίων Θεοδώρων.

Διονύσιος Δ'. — 1677, ἰνδ. ιε', κατ' ἰανουάριον, ὑποσχετικὸν τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Παρθενίου, λαβόντος τὴν Ἀγχίαλον προεδρικῶς. Κατ' ἰανουάριον, ὑποσχετικὸν

(1) Ἐδημοσιεύθη ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ ἔτους 1871.

τοῦ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γερασίμου λαβόντος ἐν Ἀδριανουπόλει ὑπόσχεσιν προεδρείας μιᾶς ἐπαρχίας. Κατὰ φεβρουάριον, σιγίλλιον τοῦ ἐν Βλαχίᾳ σταυροπηγίου Μαρτζινάλι. Κατὰ μάρτιον, συνοδικὸν γράμμα δοθὲν τῷ κὺρ Γερασίμῳ πρώην Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὴν προεδρείαν τῆς μητροπόλεως Ἄνδρου. Κατὰ μάρτιον, σιγίλλιον τοῦ ἐν Ἄθωνι ναοῦ τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως τοῦ ἐν Ἀρσανᾷ τοῦ Ρωσσικοῦ μοναστηρίου. Κατὰ μάρτιον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου μοναστηρίου Κουμαριανά. Κατὰ μάϊον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ὠλένης μοναστηρίου τῆς Παναγίας ἐν θέσει Γλαρέντζᾳ. Ἰουλίου 16, τόμος συνοδικὸς περὶ τοῦ μὴ κρύπτεσθαι τοὺς ἐνδημοῦντας ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐμφανίζεσθαι τῷ πατριάρχῃ. Κατ' ἰούλιον, σιγίλλιον περὶ τῆς ἐν Ἐπιβάταις ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Παρασκευῆς.

Διονύσιος Δ'. — 1677, ἰνδ. α'. (ἄνευ ἡμερομηνίας) καθαίρεσις Νεοκαισαρείας Κυρίλλου. Ὀκτωβρίου 13, ὑπόμνημα Νεοκαισαρείας καὶ Γαγγρῶν Ἀρσενίου, ἀντὶ τοῦ καθαιρεθέντος Κυρίλλου. Κατὰ νοέμβριον, σιγίλλιον τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ μοναστηρίου τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Διονύσιος Δ'. — 1678, ἰνδικτ. α', κατὰ ἰανουάριον, σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Χίῳ μοναστηρίου τῶν ἁγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Αὐξεντίου. Κατὰ ἰανουάριον, καθαίρεσις τοῦ Σοφίας Δανιήλ. Κατὰ ἰανουάριον, καθαίρεσις Σίφνου Τιμοθέου. Μαρτίου 8, ὑπόμνημα τοῦ ἐπισκόπου Δημητριάδος Ἰωαννικίου, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Διονυσίου, αἰτήσει καὶ βουλῇ τοῦ μητροπολίτου Λαρίσσης Ἰακώβου.

Διονύσιος Δ'. — 1678, ἰνδικτ. α', κατὰ μάϊον, καθαίρεσις Γερασίμου πατριάρχου τοῦ ἀπὸ Τορνόβου. Κατ' ἰούνιον, σιγίλλιον ἐπικυρωτικὸν ὑπὲρ τῆς ἐν Ὑμηττῷ τῶν Ἀθηνῶν μονῆς τῆς Καισαριανῆς μετὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις γυναικείου μοναστηρίου τῆς Παντανάσσης. Κατ' ἰούνιον, σιγίλλιον τῆς ἐν

Ἀθήναις μονῆς τῆς Πεντέλης (1). Κατ' ἰούλιον, γράμμα διορίζον ἔξαρχον τῆς χηρευούσης ἀρχιεπισκοπῆς Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας τὸν μοναχὸν Νεκτάριον (Ζαμπέλιον;) ἐκεῖθεν καταγόμενον, ἐπὶ ἐτησίᾳ δόσει ἑκατὸν γροσίων πρὸς τὴν Μεγ. ἐκκλησίαν εἰς ἀπόσβεσιν τῶν χρεωστουμένων τῷ Μουσταφᾶμπεη. Κατ' ἰούλιον, πρᾶξις περὶ ἑνώσεως τῶν μητροπόλεων Γοτθίας καὶ Καφᾶ.

. . . . . — 1678, ἰνδ. β', κατὰ σεπτέμβριον σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Προικονήσῳ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἑρμολάου. Κατὰ νοέμβριον, σιγίλλιον τοῦ ἐν Ἴμβρῳ μοναστηρίου τοῦ Κουτλουμουσίου (2).

Ἰάκωβος Α'. — 1680, ἰνδ. γ', ἀπριλίου 15, παραίτησις τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κασανδρείας Μελετίου ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἰουνίου 5, ὑπόμνημα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κασανδρείας Μελχισεδὲκ πρώην Ἀρδαμερίου, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Μελετίου. Ἰουλίου 28, ὑπόμνημα Σοφίας Κυρίλλου πρώην Φιλιππουπόλεως, ἀντὶ τοῦ ἐξωσθέντος ὡς ἀδοκίμου Αὐξεντίου.

Ἰάκωβος Α'. — 1680, ἰνδ. δ', δεκεμβρίου 15, ὑπόμνημα ἐπισκόπου Προϊλάβας Νεκταρίου, ἀντὶ τοῦ φυγόντος εἰς Κρήτην. Κατὰ δεκέμβριον, ὑπόμνημα Σάμου Δωροθέου, ἀντὶ τοῦ παραλυτικοῦ γενομένου Φιλαρέτου.

Παρθένιος Δ' τὸ ς'. — 1684, κατ' ἰούλιον, ἐπικυρωτικὸν τῆς ἑνώσεως τῆς ἐξαρχίας Ἰνέου μετὰ τῆς μητροπόλεως Νεοχωρείας.

(1) Ἀμφότερα τὰ σιγίλλια ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ Ἀττικῷ Ἡμερολογίῳ (1871).

(2) Παρασιωπᾶται τὸ ὄνομα τοῦ πατριαρχεύοντος (ἴσως Ἀθανασίου Δ'. τοῦ ἀπὸ Ραιδεστοῦ).

Θ.

Κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1811 ἔτους ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς πίστεως μαρτυρησάντων (1).

1492, ἰουνίου 9, μαρτύριον ἐν Ἀσπροκάστρῳ (Ἄκκερμαν) Ἰωάννου τοῦ Τραπεζουντίου.

1515, φεβρουαρίου 11, μαρτύριον ἐν Σοφίᾳ Γεωργίου τοῦ Σέρβου.

1520, νοεμβρίου 1, μαρτύριον τοῦ ἐκ Καστορίας Ἰακώβου μετὰ τῶν δύω μαθητῶν αὐτοῦ Ἰακώβου διακόνου καὶ Διονυσίου μοναχοῦ.

1526, ἀπριλίου 18, μαρτύριον τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων Ἰωάννου.

1527, μαρτύριον τοῦ μοναχοῦ Μακαρίου.

1536, μαρτύριον τοῦ μοναχοῦ Ἰωάσαφ.

1544, μαρτύριον τοῦ ἐκ Γρανίτσας τῶν Ἀγράφων Μιχαὴλ τοῦ Μαυρουδῆ.

1551, αὐγούστου 16, μαρτύριον Νικοδήμου τοῦ ἐκ Μετεώρων.

1559, ἰουνίου 8, μαρτύριον τοῦ Θεοφάνους ἐν Κωνσταντινουπόλεως.

1564, μαρτίου 19, μαρτύριον Δημητρίου Τορνάρα.

(1) Τὰ μαρτύρια τούτων λεπτομερῶς ἐκτίθενται ἐν τῷ Νέῳ Μαρτυρολογίῳ (Ἐνετίῃσι 1799) καὶ τῷ Νέῳ Λειμωναρίῳ (Ἐνετίῃσι 1819). Οὐχ ἧττον δὲ καὶ ἕτερα τοιαῦτα εὕρηνται κατ' ἰδίαν ἐκδεδομένα καὶ ἀνέκδοτα, μὴ συμπεριλαμβανόμενα ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ. Σημειωτέον δέ, ὅτι τὰ ἐν τῷ Νέῳ Λειμωναρίῳ περιεχόμενα ἐσημειώθησαν διὰ (Λ).

1564, ἀπριλίου 18, μαρτύριον Ἰωάννου τοῦ Κουλικᾶ.

1564, ἀπριλίου 24, μαρτύριον Δούκα ῥάπτου τοῦ Μιτυληναίου.

1568, μαρτύριον τοῦ ἐκ Ῥάχοβας τῶν Ἀγράφων μοναχοῦ Δαμιανοῦ.

1575, φεβρουαρίου 26, ἡμέρᾳ κυριακῇ, μαρτύριον τοῦ ἐκ Γαλατᾶ Ἰωάννου τοῦ Κάλφα.

1589, φεβρουαρίου 19, μαρτύριον ἐν Ἀθήναις τῆς μοναχῆς Φιλοθέης Βενιζέλου (Α).

1590, ὀκτωβρίου 6, μαρτύριον ἐν Προύσῃ τοῦ μοναχοῦ Μακαρίου τοῦ ἐκ Κίου (1).

1601, μαρτύριον Σεραφεὶμ ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου καὶ Φερσάλων (2).

1617, μαρτύριον ἐν Τρικκάλοις Νικολάου τοῦ Μετσοβίτου.

1635, ἰουλίου 24, μαρτύριον ἐν Χίῳ Θεοφίλου τοῦ Ζακυνθίου.

1643, μαΐου 14, μαρτύριον ἐν Σμύρνῃ Μάρκου τοῦ Κρητός.

1650, φεβρουαρίου 2 ἢ 17, μαρτύριον Ἰορδάνου τοῦ Τραπεζουντίου.

1652, δεκεμβρίου 20, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, μαρτύριον τοῦ ἐκ Θάσου Ἰωάννου τοῦ ῥάπτου.

1653, αὐγούστου 14, μαρτύριον Συμεὼν τοῦ Τραπεζουντίου.

1653, ὀκτωβρίου 29, μαρτύριον Ἀθανασίου ἱερομονάχου τοῦ ἐκ Σπάρτης τῆς Ἀτταλείας.

1655, φεβρουαρίου 1, μαρτύριον Ἀναστασίου τοῦ Ναυπλιέως.

(1) Τὸ μαρτύριον τούτου εὕρηται καὶ ἐν τῷ Νέῳ Λειμωναρίῳ.

(2) Ἀνεδημοσιεύθη καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Τουρκοκρατουμένῃ Ἑλλάδι (σελ. 211).

1657, μαρτύριον ἐν Σμύρνῃ Νικολάου τοῦ Καραμάνου.

1657, τῷ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου, μαρτύριον Παρθενίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

1657, ἰουνίου 2, μαρτύριον Δημητρίου τοῦ ἐκ Φιλαδελφείας.

1659, μαρτύριον ἐν Προύσῃ Γαβριὴλ πρώην πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

1659, μαρτύριον Γαβριὴλ ἀρχιεπισκόπου Σερβίας.

1662, μαΐου 12, μαρτύριον Ἰωάννου τοῦ Βλάχου.

1669, (ἢ 1689) ἀπριλίου 8, μαρτύριον ἐν Κῷ Ἰωάννου τοῦ ναυκλήρου.

1670, ἰουλίου 24, ἡμέρᾳ κυριακῇ, μαρτύριον Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Νικαίας ἢ κατ' ἄλλους ἐκ Χίου.

1672, σεπτεμβρίου 23, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ ἐκ Καρπενησίου Νικολάου τοῦ παντοπώλου (1).

1676, φεβρουαρίου 2, ἡμέρᾳ τετάρτῃ τῆς α' ἑβδομάδος τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει Γαβριὴλ τοῦ ἐξ Ἀλλώνης τῆς Προικονήσου.

1679, ἰουλίου 5, ἡμέρᾳ σαββάτῳ, μαρτύριον Κυπριανοῦ τοῦ ἐκ Κλειτζοῦ τῶν Ἀγράφων.

1680, αὐγούστου 8, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Τριανταφύλλου ναύτου ἐκ Ζαγορᾶς.

1680, αὐγούστου 16, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, μαρτύριον Σταματίου τοῦ ἐκ Βώλου.

1680, σεπτεμβρίου 1, ἡμέρᾳ κυριακῇ, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Ἀγγελῆ.

(1) Τὰ κατὰ τὸν μαρτυρικὸν τούτου θάνατον ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ μεταφράσας ἐδημοσίευσε γαλλιστὶ ὁ La Croix (Etat present des eglises. Paris 1695, 213-46).

1681, νοεμβρίου 13, μαρτύριον τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Δαμασκηνοῦ τοῦ μοναχοῦ.

1683, ἀπριλίου 3, τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ, μαρτύριον Παύλου τοῦ Ρώσσου.

1684, μαρτύριον Ζαχαρίου μητροπολίτου Κορίνθου.

1686, φεβρουαρίου 4 ἢ 16, μαρτύριον Ἰωσὴφ τοῦ Χαλεπλῆ.

1686, μαρτύριον Ἰωσὴφ Ἀρδούνη τοῦ ἐκ Καλαμῶν τῆς Πελοποννήσου.

1693, κατὰ φεβρουάριον, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει Γεωργίου τοῦ Μιτυληναίου.

1694, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρωμανοῦ μοναχοῦ τοῦ ἐκ Καρπενησίου.

1695, ἰανουαρίου 6, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρωμανοῦ ἱερομονάχου τοῦ ἐκ Λακεδαίμονος.

1700, μαρτύριον ἐν Σμύρνῃ Ἀθανασίου τοῦ ἐξ Ἀτταλείας.

1720, ἰανουαρίου 25, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει Αὐξεντίου τοῦ ἐκ Βελλᾶς.

1722, ἰουλίου 11, μαρτύριον Νικοδήμου μοναχοῦ τοῦ ἐξ Ἀλμπασανίου τῆς Ἠπείρου.

1725, κατ' ἀπρίλιον, μαρτύριον Ἀργυρῆς τῆς ἐκ Προύσης.

1726, νοεμβρίου 12, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει Σάββα Νιγδελῆ.

1730, κατὰ μάϊον, τῇ ε' τῆς Ἀναλήψεως, μαρτύριον Παχωμίου τοῦ ἀπὸ τῆς Μικρᾶς Ρωσσίας.

1732, ἰουνίου 21, μαρτύριον ἐν Χίῳ Νικήτα τοῦ Νισυρίου.

1743, μαρτύριον Κωνσταντίου τοῦ Ρώσσου.

1743, μαρτύριον Ἀναστασίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.

1748, φεβρουαρίου 12, μαρτύριον Χρήστου τοῦ Ἀλβανοῦ.

1751, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης Κυράννας.

1752, μαρτύριον ἐν Πτολεμαΐδι Γεωργίου τοῦ Κυπρίου.

1754, ὀκτωβρίου 31, μαρτύριον Νικολάου τοῦ ἐκ Καρυῶν τῆς Χίου.

1763, ἀπριλίου 5, ἡμέρᾳ πέμπτῃ, μαρτύριον ἐν Σμύρνῃ Δήμου τοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως.

1764, σεπτεμβρίου 27, μαρτύριον Ἀκυλίνας τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης.

1765, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει Παναγιώτου τοῦ Καισαρέως.

1770, κατ' ἰούνιον, μαρτύριον Μιχαὴλ τοῦ Ἀθηναίου.

1770, μαρτύριον ἐν Μιτυλήνῃ τοῦ Ζώρζη Γκουρτζῆ.

1771, μαρτύριον Δαμασκηνοῦ τοῦ ἐκ Τορνόβου τῆς Βουλγαρίας.

1772, μαρτύριον ἐν Σμύρνῃ Μιχαὴλ τοῦ ἐκ Βουρλῶν.

1773, ὀκτωβρίου 21, μαρτύριον Ἰωάννου τοῦ ἐκ Μονεμβασίας.

1774, φεβρουαρίου 5, ἡμέρᾳ τετάρτῃ, μαρτύριον Ἀντωνίου τοῦ Ἀθηναίου.

1774, μαρτύριον Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης.

1777, ἰουλίου 28, μαρτύριον ἐν Θεσσαλονίκῃ Χριστοδούλου τοῦ ἐκ Κασάνδρας.

1777, μαρτύριον Ἀναστασίου τοῦ ἐξ Ἀγκύρας.

1779, αὐγούστου 4, μαρτύριον ἐν Ἠπείρῳ Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ.

1782, μαρτύριον ἐν Πάτραις Ζαχαρίου τοῦ ἐξ Ἀκαρνανίας.

1784, ἐν καιρῷ χειμῶνος, μαρτύριον ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ Δημητρίου.

1784, μαρτύριον Θεοδώρου τοῦ Μιτυληναίου.

1784, μαρτύριον Ἰωάννου τοῦ Βουλγάρου.

1786, μαρτύριον ἐν Βραχωρίῳ τριῶν ἀνωνύμων Πελοποννησίων (Α).

1792, μαρτύριον ἐν Χίῳ Μανουὴλ τοῦ ἐκ Σφακίων τῆς Κρήτης.

1793, μαρτύριον ἐν Κρήτῃ Μύρωνος τοῦ ἐξ Ἡρακλείου.

1794, μαΐου 26, μαρτύριον ἐν Σμύρνῃ Ἀλεξάνδρου τοῦ Θεσσαλονικέως. — μαΐου 28, μαρτύριον ἐν Τριπολιτζᾷ Μήτρου τοῦ Πελοποννησίου (Λ). — αὐγούστου 29, μαρτύριον ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀναστασίου τοῦ ἐκ Στρουμίτσας. — μαρτύριον ἐν Ἐφέσῳ Πολυδώρου τοῦ ἐκ Λευκοσίας τῆς Κύπρου. — κατ' ὀκτώβριον, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, μαρτύριον Γεωργίου τοῦ ἐκ Φιλαδελφείας.

1795, φεβρουαρίου 17, τῷ σαββάτῳ τῆς α' ἑβδομάδος τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, μαρτύριον ἐν Μιτυλήνῃ Θεοδώρου τοῦ Βυζαντίου.

1800, νοεμβρίου 14, μαρτύριον ἐν Ρόδῳ Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου (Λ).

1801, ἀπριλίου 5, μαρτύριον Γεωργίου τοῦ Ἐφεσίου.

1802, μαρτίου 23, μαρτύριον ἐν Μιτυλήνῃ Λουκᾶ τοῦ Ἀδριανουπολίτου (Λ). — ἀπριλίου 23, μαρτύριον Λαζάρου τοῦ Βουλγάρου (Λ). — μαΐου 14, μαρτύριον Ἰωάννου τοῦ Βουλγάρου (Λ). — μαΐου 28, μαρτύριον ἐν Προύσῃ τοῦ ἱερομονάχου Ζαχαρίου (Λ). — μαΐου 29, μαρτύριον ἐν Σμύρνῃ Ἰωάννου τοῦ Θεσσαλονικέως (Λ).

1803, ἀπριλίου 13, μαρτύριον Δημητρίου τοῦ ἐκ Λιγουδίστης τῆς Τριφυλλίας (Λ).

1806, μαΐου 11, μαρτύριον ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἀργυροῦ τοῦ Θεσσαλονικέως (Λ).

1810, ἰουνίου 25, μαρτύριον ἐν Σμύρνῃ τοῦ ἱερομονάχου Προκοπίου τοῦ ἐκ Βάρνης.

1811, σεπτεμβρίου 15, μαρτύριον ἐν Νέᾳ Ἐφέσῳ Ἰωάννου τοῦ Κρητός (Λ).

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ.

Ἀβέρκιος Ἰκονίου, 568. Φιλίππων, 571.

Ἀβράμης Κωστῆς, να΄.

Ἀβράμιος Βηθλεέμ, 99. Ἱεροσολύμων, ρι΄, 99, 301, 331. Ἰωάννης, 127, 492, 520. Καισαρείας Παλ. 301. Σταγῶν, 556.

Ἀβρεσκόφφιος, 230.

Ἀγαθάγγελος, ριγ΄. Βάρνης, 572. Πελοποννήσιος, 125, 235. Πλαταμῶνος, 572.

Ἀγάθη μοναχή, 533.

Ἀγαθούπολις, 594.

Ἀγαλλιανὸς Μιχαήλ, 556.

Ἀγάπιος διδάσκαλος, 544. ἱερομόναχος, 123, 235, 268. Ἰθακήσιος, 131, 502. Κυζίκου, 389.

Ἀγγελέτος Πάριος, 559.

Ἀγγελῆς μάρτυς, 607.

Ἀγγελόκαστρον, 424, 460.

Ἁγία Μαύρα, 60.

Ἅγιος Τάφος, 46.

Ἅγιος Στέφανος, 567.

Ἄγκυρα, 557.

Ἄγραφα, πβ΄, πγ΄, 119, 557.

Ἀγχίαλος 154, 571.

Ἀδριανούπολις, 5, 33, 594.

Ἀθανάσιος Ἀδριανουπόλεως, 81, 408, 497, 520. Ἀντιοχείας, 495, 520. ἐξ Ἀτταλείας 606, 608. Δαμαλῶν, 550, 555. Δέρκων, 575, 591· Δημονίκου καὶ Ἐλασσῶνος, 534, 591, 593. Δουσίκου ἡγούμενος, 534. Δρύστρας, 408. Ἡρακλείας, 521. Θεσσαλονίκης πρόεδρος, 570, 574, 576, 579. ἱερομόναχος, 123, 235, 521. Ἰκονίου, 564, 568. Ἴμβρου, 565. Καλλιουπόλεως, 602. Καρπάθου, 557, 596, 598. Κύπρου, 550.

Κῶ, 564. Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης, 81, 483. 485, 521, 570. 574. 586. 587. μάρτυς, 607, 609. Μεταμορφώσεως ἡγούμενος, 586. Νέων Πατρῶν, 593, 595. Νικομηδείας, 388. Πάριος, 125. Παροναξίας. 551. Ραιδεστοῦ, 596. Ρόδιος, λς΄. Σάμου, 577. Σίφνου, 579. Φαναρίου, 586.

Ἀθῆναι, 98, 99, 435, 446, 452, 455, 484, 492, 574, 591.

Ἄθως, 326, 335, 350, 369, 371, 471.

Ἀθωνιὰς σχολή, ο΄, 219, 229, 236, 292, 370, 400, 401. τυπογραφία, ο΄.

Αἰκατερίνα Β΄ Ρωσσίας, 148.

Αἰκατερίνα (Δούκα βόδα), 24.

Αἰτωλία, 423, 450, 452.

Ἀκάκιος Βονδίτσης, 572. Λιτζᾶς, 556, 557. ὅσιος 133. Ναυπάκτου, 572.

Ἀκαρνανία, 482, 498. Ἀκυλίνα μάρτυς, 609.

Ἀλάγεια, 577.

Ἀλβανοὶ ἐν Πελοποννήσῳ, 286.

Ἀλεξάνδρεια, 84.

Ἀλέξανδρος Λαρισσαῖος, 199, 237. Ράδουλ βόδας, 166. Τυρναβίτης, ϟα΄, 182, 506.

Ἀλέξιος ἱερεὺς, 534. Κομνηνός, 554. Λάμπου ἀδελφός, 534. Μιχαηλοβίτσης, 141, 515.

Ἀλῆς πασᾶς Ἀραμπατζῆς, 47. Σοφῆ, 47.

Ἀμάσεια, 554, 597.

Ἀμβρόσιος Ναυπλίου, 521.

Ἀμοργός, 550, 579.

Ἀμπέραγας κισλάραγας, 43.

Ἀναβαπτισμὸς λατίνων, 130, 203, 212, 214, 219, 408, 411.

Ἀνανίας (Ἀντιπάριος) 128, 229, 384. Δέρκων, 375. Θεσσαλονίκης, 521, Προικονήσου, 410. Τετάρνης ἡγούμενος, 465, 466, 534.

Ἀναστάσιος Βασιλόπουλος, 500. Θεσσαλονίκης, 598. Ἰωαννίτης, 608. Κερκύρας πρωτοπαπᾶς, 521. μάρτυς, 609 610. Ναυπλιεύς, 606. Ναουσαῖος, 502. Παντοδύναμος, 452, 455, 456.

Ἀνατωλικόν, 424, 434, 447, 450, 452, 462, 465.

Ἀνάφη, 579.

Ἀνδρόνικος Βυζάντιος, 491, 521.

Ἄνδρος, 87, 110.

Ἀνδροῦσα, 558.

Ἀνθέμιος Ἱεροσολύμων, 377.

Ἄνθιμος Ἀθηνῶν, 584, 590, 591. Βάρνης, 583, 587, 590. Βιζύης, 560, 568. Γοτθίας, 576, 587. Γρεβενῶν, 563. διάκονος, 128. Διδυμοτείχου, 568. Ἑλενουπόλεως, 377. Ἐφέσου, 574. Ἱεροσολύμων, πβ', 359, 394. Καισαρείας, 584. Καισαρείας Φιλίππου, 359. Καρυουπόλεως, 567. Κορίνθου, 549, 561. Κυζίκου, 569, 593. Κωνσταντινουπόλεως, 563. Μηθύμνης, 586, 592. Ναυπλίου, 550, 552. Οὐγγροβλαχίας, ϛβ', 118. Πατρῶν Ν. 563, 565. Προύσης, 333, 364. πρωτοσύγγελος, 521. Πωγωνιανῆς, 561. Ριμνίκου, 521. Σάμου, 574, 577, 582, 584. Σερρῶν, 534. Ταλαντίου, 590, 591, Τυρολοῦ, 560.

Ἀνθρακίτης Μεθόδιος, 112, 501, 521.

Ἄννα Ἰανόβνα Ρωσσίας, 142.

Ἀντιόχεια, 89, 598.

Ἀντώνιος Ἀγραφιώτης, 120, 426, 429. Ἀθηναῖος, 619. Ἄνδριος, 89. Βυζάντιος, 491. γραμματικός, 521. Δρύστρας, 569, 572, 576, 585. Θεσσαλός, 128. ἱερεύς, 534. Πατρῶν Π. 584, 585, 588. Πολίτης, 128. πρωτοσύγγελος, 569.

Ἀνώνυμος χρονογράφος, κα'.

Ἀπόκουρον, 425, 535.

Ἀποστασία Διονυσίου Λαρίσσης, 549.

Ἀποστολάκης ἄρχων, 535.

Ἀργέντης Εὐστράτιος, 236.

Ἀργυρῆ ἐκ Προύσης, 608. Ἀργυρὸς μάρτυς, 610.

Ἀρδούνης Ἰωσήφ, 608.

Ἀρήτιον Βιθυνίας, 267, 268.

Ἀρκαδία, 433.

Ἀρμένιοι, 209, 400.

Ἀρσένιος Αἰτωλός, 426, 428, 460, 469. Ἀμασείας, 577, 586. ἐκ Βελλᾶς, 608. ἔξαρχος, 569. Λιτζᾶς, 563, 564. Κερνίκης, 575, 591. Μηδείας, 551. Νεοκαισαρείας, 603. Σοφίας, 603. Σταγῶν, 535. Σωζουπόλεως, 563. Φαναρίου, 535.

Ἄρτα, 462.

Ἀρχιερεῖς, 551, 574, 578, 579, 580, 581, 586, 591, 594, 603.

Ἀστυπάλαια, 579.

Ἀττάλεια, 577, 585.
Αὐγουστῆς Χῖος, 555.
Αὐθεντῶν κατάλογος, 149.
Αὐλωνίτης Δῆμος, 567.
Αὐξέντιος Ἄνδριος, 129, 208. Ἄνδρου, 597. Κυζίκου, 521. Σοφίας, 604.
Ἀχίλλειος Μονεμβασίας, ιη'. Σερρῶν, 566.
Ἀχμὲτ Κιουπρουλῆς, 9, 18. σουλτάνος, 54, 67. Τζαούσης, 553.
Βαλλεριανὸς Ἀθανάσιος, ιη', 585.
Βάλτος, 452.
Βανδούρης Ἀνσέλμος, κβ'.
Βάπτισμα ἅγιον ϛβ'.
Βάρδα-Φόβος μοναχός, 124.
Βάρδας Ἐμμανουήλ, 521.
Βαρθολομαῖος, Αἰτωλός, 426, 429. Ναυπάκτου, 462, 473.
Βάρνη, 587.
Βαρούχας Ἀθανάσιος, 123, 235, 268.
Βασὶλ βόδας, 5, 7, 8, 81, 82, 149, 576, 577, 578, 580, 581.
Βασίλειος ἡγεμὼν Ἰβηρίας, 215.
Βασίλη Κατερίνω 562.
Βελισδόνιον χωρίον Ἀγράφων, 453.
Βελλᾶ, 562, 580.
Βενέδικτος διδάσκαλος, 587. Νεοκαισαρείας, 562, Σελευκείας, 587.
Βενετία, 4, 566.
Βενιαμὶν Ἄνδρου, 557, 559. Κύπρου, 549, 551.
Βεντούρας Κωνσταντῖνος, κθ', λ', 187, 521.
Βέργος Γεώργιος, 567.
Βερτζίλιας Ἐμμανουήλ, 570.
Βεστιάρης Στεριανός, 562.
Βηθλεέμ, 544.
Βησσαρίων Μακρῆς, 487. ἐκ Ραψάνης, 133, 277.
Βιδύνη, 551, 580.
Βιέννη, 28, 167.
Βλαστὸς Θωμᾶς, 582. Μιχαήλ, 582.
Βλαχία, νη', 5, 8.
Βλάχος Γεράσιμος, ξθ', 141, 142, 486.

Βόδας διδάσκαλος ἐν Ἀθήναις, ος'.
Βόρτολις Ἀντώνιος, 521.
Βοτονιάτης Νικηφόρος, 562.
Βουθροντός, 589.
Βούλγαρης Εὐγένιος, οβ', πγ', ργ, 219, 229, 230, 236, 256, 292, 543, 544.
Βούλκολος βόρνικος, 23.
Βουρλά, 110.
Βουσβέκιος, η'.
Βραγκοβάνος Κωνσταντῖνος, 68, 85, 100, 128, 518, 519.
Βρανιανά, 457, 557.
Βραχώρη, 424.
Βρύγκα, 547.
Γαβρᾶς Μωζάλος, 547. μέγας σκευοφύλαξ, 552.
Γαβριὴλ ἀρχιδιάκονος Κυρίλλου Λουκάρεως, 572. Βιδύνης, 575. Βλάσιος, 569, 580, 583. Γάνου, 582, 585, 593. Γκοβόρων ἡγούμενος, 541. διδάσκαλος, 541. Εὐρίπου, 521. Ἐφέσου, 565. Θηβῶν, 582. Ἰωαννίνων, 337. Κωνσταντινουπόλεως, 62, 81, 84, 327, 337, 482, 518, 519, 593, 607. Λακεδαιμονίας, 593. Λαρίσσης, 522. Μηδείας, 550. Μολδοβίας, 344, 377, 381. Μοσχονησίων, 337. Μυριοφύτου, 562. Ναυπάκτου, 569. Νικομηδείας, 110, 228, 375, 412, 561. Ξάνθης, 563. Παροναξίας, 554. Πατρῶν Ν. 551, 553. Πατρῶν Π. 84, 325, 337. ἐκ Προικονήσου, 607. Σερβίας, 607. Σερρῶν, 110. Σμύρνης, 554. Τζερνοβοῦ 586. Τορνόβου, 561. Φιλαδελφείας, ρ'. 480. Φιλιππουπόλεως, 572. 582. Χαλκηδόνος, 51, 78, 80, 99, 408. Ὠρεῶν, 580.
Γαβριλάκης ἐκ Βουρλῶν (Γαβριὴλ Σερρῶν).
Γαλατᾶς, 411.
Γαλήσιον ὄρος, 126.
Γαλλίτσιος Ἰάκωβος, η', ϟδ'.
Γάλλοι, ξς', 379, 396, 399.
Γαλακτίων Ναυπάκτου, 576, 580.
Γεδεὼν Εὐρίπου, 288.
Γεννάδιος Ἡρακλείας, 490. Καστορίας, 541. Κωνσταντινουπόλεως, γ', κε'. Νικαίας, 522. Χαλεπίου, 104.
Γεράσιμος ἅγιος, 562. Ἀδριανουπόλεως, 33, 168. Ἄκακος, 123. Ἀκαρνάν, 460. Ἀλεξανδρείας, 33, 84, 89, 168, 334, 357, 481, 542.

Ἀμασείας, 593. Ἄνδρου πρόεδρος, 603. ἀρχιδιάκονος, 575. Δέρκων, 375, 386. Ἡρακλείας, 110, 231, 412, 522. Θεσσαλονίκης, 356. Ἰόππης, 593. Καστορίας, 33, 168. Κρήτης, 400. Κυζίκου (ὁ Χρυσοσκουλαῖος) 249, 259. Κύπριος (Κωνσταντινουπόλεως). Κωνσταντινουπόλεως, 14, 18, 387, 392, 587, 599, 603. Μετρῶν, 89, 275, 334. Ναυπλίου, 400, 598. Προϊλάβου, 592. Τορνόβου, 594, 599. Τραπεζοῦντος, 556. Φιλίππων, 575, 585. Χίου, 593, 594, 601.

Γερμανὸς Ἀγκύρας, 591. Δομενίκου καὶ Ἐλασσῶνος, 579, 591. Δράμας, 596, 601. Δρύστρας, 522. Καισαρείας Καππαδοκίας, 600, 601. Κύπρου, 522. Μήλου, 563. Μονεμβασίας, ιζ'. Νύσσης (Αἰτωλός), 447, 485, 516, 518, 520. Σαντορίνης, 563. Τζίας, 584, 585, 600. Φιλίππων, 599.

Γεωργάκης, 535. ἄρχων, 535.

Γεώργιος 540, 541, 542· ἀναγνώστης, 535· διδάσκαλος, 544· τοῦ διδασκάλου, 522· ἱερεύς, 535· λογοθέτης γενικοῦ, 522· μάρτυς, 610, μέγας ῥήτωρ, 552. Μιτυληναῖος, 608· πρωτοπαπᾶς μεγάλης ἐκκλησίας, 557. Σέρβος, 607. Τραπεζούντιος (Ὑπομενᾶς, Χρυσόγονος) λ', 192.

Γεωργούλης Δημήτριος, 522.

Γιακουμῆς (Ἰάκωβος Μάνας) 123, 128, 190, 384.

Γιαννάκης, 42.

Γιάννης Κρής, 133· ποστέλνικος, 25.

Γιάσι, 13.

Γκίκαι, ρι', 175. Ἀλέξανδρος, 172, 522· βόρνικος, 5, 7. Γρηγοράσκος, 522. Γρηγόριος, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 19, 172, 237, 412, 522.

Γκίνας, 23.

Γκιόκας Βασίλειος, 24.

Γόλιτσα Φαναρίου, 133.

Γορδάτος Κωνσταντῖνος, 522.

Γουλιανὸς (Ἰουλιανὸς) Δημητράκης, 579. Κωνσταντῖνος, ξη', 6.

Γόρδιος Ἀθανάσιος, 533. Ἀναστάσιος, πε', πϛ', 119, 128, 423, 467, 488, 502, 533.

Γοτθία, 334, 604.

Γούναρης Ἰωάννης, 555.

Γρετζιάνος Γρηγόριος, 522.

Γρηγορᾶς (Μητροφάνης), 501.

Γρηγόριος Ἀγαθουπόλεως, 584. Ἀμασείας, 562, 563. Ἄνδρου. 565. βεστιάρης, 522. Βιζύης, 582. Γάνου, 498. Εὐρίπου, 594, 598. Θεσσαλονίκης, 503. ἱεροδιάκονος, 587. ἱερομόναχος, 535. Καισαρείας Καππαδοκίας, 563, 564, 600, 601. Κορίνθου, 538. Κωνσταντινουπόλεως, 392, 397, 398, 562, 563. Λαρίσσης, 563, 564, 578. Λυχνιδῶν, 544. Μάνεσης, 435, 448. Μελενίκου, 594, 595. Μηθύμνης, 557. Μιτυλήνης, 589. Μυρέων, 103. Οὐγγροβλαχίας, 103. Παροναξίας σακελλάριος 558. Προικονήσου, 573, 575. πρωτοσύγγελος, 589. μέγας πρωτοσύγγελος, 573. Νικαίας, 588. Ρόδου, 583, 592. Σοφίας, 550. Σμύρνης, 392. Χῖος, 484. Χίου, 601.

Γρυπαράκης Νικόλαος, 567.

Γύαρος, 112.

Δαδία χώρα, 589.

Δαλματία, 241.

Δαμασκηνὸς Αἰτωλὸς, 460. ἀρχιμανδρίτης Μ. ἐκκλησίας, 568. Βιζύης, 568. Εὐνοῦχος, 452. Θεσσαλονίκης, οε', ρι', 108, 541, 542. 570, 571, 576. Καρπάθου, 577. Κασανδρείας, 555, 576, 585. μάρτυς, 608. Μελενίκου, 108. Ναυπάκτου (Στουδίτης). Νικαίας, 596. 601. Ριμνίκου. 522. Σερρῶν, 559.

Δαμὰτ Χασάν, 53, 70.

Δαμιανὸς Ἀγραφιώτης, 606.

Δαμπίτσας βόδας, 9, 10.

Δαμφδὸς Βικέντιος, 235.

Δανιὴλ Ἀγχιάλου, 408. Ἀθηνῶν, 571, 573, 590, 591. Ἀντιοχείας, 90, 255, 376. Βάρνης, 590, 593, 594. Βιδύνης, 601. Βιζύης, 598. Γοτθίας, 587. Διδυμοτείχου, 554, 569. Εὐρίπου, 576, 584, 589. Θηβῶν, 564, 566. Κορίνθου, 566. Μηδείας, 595, 601. Μιτυλήνης, 551, 552. Π. Πατρῶν, 588, 590, 593, 594, 600. Προικονήσου. 573. Πωγωνιανῆς, 584, 593. Σερρῶν, 566, 585. Σοφίας, 601, 603. Ταλαντίου, 571, 573. Τζίας, 568, 580. Ὠρεῶν, 564.

Δαπόντες Διονύσιος (Ἀρδαμερίου). Καισάριος, κη', 87, 98, 118, 122, 124, 129, 131, 149, 168, 175, 180, 188, 192, 193. Στέφανος, κη', λα'.

Δασκαλάκης Πολίτης, 190.

Δαυῒδ Γοτθίας, 587, 599.

Δελβινον, 575.

Δεπάστε ἰατρός, 198.

Δέρκων μητρόπολις, 567, 590.

Δημήτριος, 535. μέγας έταιρειάρχης, 602. λογοθέτης, 544. πρωτοκανονάρχος, 587. Φιλαδελφεύς, 607.

Δημιτσάνα, 561, 564, 590.

Δημουλᾶς ἐκ Πεζούλας, 556.

Διάκος ἄρχων, 535.

Διδυμότειχον, 589.

Διονύσιος Ἀδριανουπόλεως, 103, 234. ἀσκητής, 472. Ἀμασείας, 497, 522. Ἀρδαμερίου, 110. ἀρχιδιάκονος, 103. Θεσσαλονίκης, 542, 598. Θεσσαλός, 124. Ἰθακήσιος, 275. Καστορίας, 491. Κωνσταντινουπόλεως (Κομνηνός, Παρδαλός, Σερογλάνης, Σπανός), κζ', 11, 12, 14, 18, 34, 50, 51, 52, 58, 73, 84, 85, 86, 99, 472, 482, 519, 595, 596, 598, 599, 602. Λακεδαιμονίας, 552, 555, 561. Λαρίσσης, 380, 472, 549, 550, 587, 596, 598. Λιτζᾶς, 535. Μάντουκας, 491. Μήλου, 576, 589. μοναχός, 605. Ναυπλίου, 486. Πελοποννήσιος, 268. Πλαταμῶνος, 275. πρωτοσύγγελος, 103. Σκοπέλου, 103. Σταγῶν, 550. Τορνόβου, 579, 584, 594. Χαλκηδόνος, 573, 579, 584. Χριστιανουπόλεως, 551

Δουδέσκουλος Κωνσταντῖνος, νη', 199, 523.

Δουδέσκους Ράδουλος, 523.

Δοσίθεος ἀρχιμανδρίτης, 542. Ἱεροσολύμων, κ', 11, 39, 90, 149, 407, 485, 495, 519, 520, 523, 598. Καισαρείας Παλ. 90. Καστορίας, 523. Λιτζᾶς, ϛ'. Μποζέου, 384. Οὐγγροβλαχίας, 384, 543, 544.

Δούκας βόδας, 7, 10, 12, 13, 18, 19, 22, 24, 25, 27, 30, 32. διερμηνεύς, 149. Κωνσταντῖνος, 64. Μιτυληναῖος, 606. Σωτήρης Θάσιος, ο'.

Δουκουλέτζης (Δούκας) Κωνσταντῖνος, 150.

Δοροσένκος χάτμανος, 14, 17, 18.

Δραγαμέστον, 431, 452, 460.

Δράμα, 563, 596.

Δρακόντης Μανουήλ, 548.

Δρόσουλος σερδάρης, 22, 23.

Δρύστρα, 585.

Δωρόθεος Αἰγίνης, 566. Λέσβιος, 123, 229, 235. Λιτζᾶς, 564. Μονεμβασίας (Ἱερόθεος). Ξάνθης, 563. Σάμου, 603. Ὠρεῶν, 565.

Ἔθιμα Κωνσταντινουπόλεως, 131.
Ἐκκλησίαι· ἐν Ἀραχώβῃ Λαρίσσης, 570· ἐν Ἀτταλείᾳ, 597· ἐν Ἐπιβάτοις, 603. ἐν Ζακύνθῳ, 434. ἐν Καρπενησίῳ, 450· ἐν Κωνσταντινουπόλει, 228, 236· ἐν Νάξῳ, 548, 556, 557· ἐν Ναυπλίῳ, 573· ἐν Ταταύλοις, 123· ἐν Χίῳ, 582.
Ἐκκλησιαστικὰ χρέη, 258.
Ἐλεγμά, 587.
Ἑλένη Ρωμανοῦ, 146.
Ἐλιᾶς χαράτσι, 46.
Ἐλισάβετ Ρωσσίας, 143, 233.
Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ς', πς'. προφορά, ϟ'.
Ἑλλήνων στρατολογία κατὰ Ρώσσων, 354, 359.
Ἐλμᾶς Μεχμέτ, 56.
Ἑνετία, 585.
Ἐνορίαι Κωνσταντινουπόλεως, 583.
Ἐπιστολῶν κατάλογος, ϟα', 515.
Ἐπίτροποι τοῦ κοινοῦ, 302, 331, 353, 411, 547, 576, 599, 602.
Ἐπιφάνιος Καισαρείας Καππαδοκίας, 564.
Ἐρδελία, 5.
Ἐσὰτ ἐφένδης, 523.
Εὐγένιος Αἰτωλός, πε', 423, 488, 517, 536. Πελοποννήσιος, 433. Χριστιανουπόλεως, 578.
Εὐγενίου Αἰτωλοῦ μαθηταί, 452.
Εὐθύμιος ἁγίας Μαύρας, 600. Ἀντιοχείας, 577, 581. Κασανδρείας, 555. Πισειδίας, 583. Φαναρίου, 569, 586. Χαλδείας, 588.
Εὐλογᾶς Ἰωάννης, 253.
Εὐστάθιος Ἀγραφιώτης, 556. Λοκρός, 536.
Ἐφέσιος Ἰωάννης, 523.
Ἔφεσος, 590.
Ἐφραὶμ Βηθλεέμ, 99. Ἱεροσολύμων, 99, 236, 253, 280, 286. Ναζαρέτ, 253.
Ζαγορά, λς'.
Ζαγόρια, 553.
Ζάκυνθος, 103, 121, 568, 569.
Ζαπάντη Αἰτωλίας, 424.
Ζαχαράντος χ. Μεθύμνης, 554.

Ζαχαρίας, 523. Ἀγραφιώτης, 460. Βιζύης, 460. ἱερεύς, 536. Καισαρείας, 584. Κορίνθου, 608.

Ζίχνα, 118, 591, 596.

Ζορμπάδες, 4, 34, 35, 36, 37, 64, 68, 168.

Ζωὴ δόμνα, 523.

Ζωσιμᾶς Ἀχριδῶν, 523. Θεσσαλονίκης, 555. Λακεδαιμονίας, 593.

Ἠλιᾶς Ἀλεξάνδρ. βόδας, 11, 12, 13.

Ἠσαΐας Ζιχνῶν, 568, 571, 572.

Θαλασσινὸς Ἰωάννης, 493.

Θάσος, 586.

Θεοδόσιος δικαιοφύλαξ, 553. Θεσσαλονίκης, 83, 271, 295. Κωνσταντινουπόλεως, 83, 121, 271. Λιτίτσης, 586. Μυριοφύτου, 600. Πολυφθέγγους, 555. Σκύρου. 600. Τορνόβου, 408.

Θεοδωράκης, μέγας διερμηνευτής, 590.

Θεοδώρητος, 523. ἀρχιδιάκονος, 108. Λακεδαιμονίας, 108, 487, 600.

Θεόδωρος πρεσβύτερος, 547.

Θεολόγιος ἱερεύς, 536.

Θεόκλητος ἁγίας Μαύρας, 600. Θεσσαλονίκης, 584, 590. Σωζουπόλεως, 595. Φιλιππουπόλεως, 523. Φιλίππων, 575.

Θεόληπτος Βάρνης, 553. Κωνσταντινουπόλεως, 548, 549.

Θεοτόκης Νικηφόρος, 111, 237, 275.

Θεοφάνης ἐξ Ἀγράφων, οβ', ος', πβ', ργ', 235, 540, 541. Ἀθηνῶν, 570. Ἀρκαδίας, 594. Βλάχος, 452. Κασανδρείας, 585. μάρτυς, 605. Μελενίκου, 588, 594. Ναυπλίου, 590, 592, 597. Παροναξίας, 597. Πατρῶν Π. 573, 579. Ραιδεστοῦ, 572. Φαναρίου, 569. Χίου, 594, 596.

Θεόφιλος Ζακύνθιος, 606. Καμπανίας, 110, 275.

Θεραπεῖα, 590.

Θεσσαλονίκη, 125, 456, 579.

Θεωνᾶς Λαρίσσης, 549, 552.

Θῆβαι, 113.

Θωμᾶς ἄρχων, 536.

Ἰάκωβος Ἀθηνῶν, 584. Ἀργεῖος (Γιακουμῆς). ἀρχίατρος Μεχμὲτ, ρβ'. Γάνου καὶ Χώρας, 572, 574. διάκονος, 605. διδάσκαλος, 541. Εὐχαίτων, 593. Θαυμακοῦ, 564. ἱερομόναχος, 450, 451. Καρύστου.

271· ἐκ Καστορίας, 605. Καφᾶ, 552. Κύπρου, 519. Κωνσταντινουπόλεως, 24, 34, 39, 61, 118, 604. Λαρίσσης, 273, 603. Λιτζᾶς, 448, 452, 454. Πάριος, 565. Σίδης, 572. Σμύρνης, 573, 587.

Ἰβραχὶμ σουλτάνος, 47.

Ἰγνάτιος Ἀλμπάνος ἱερομόναχος, 582. Ἐφέσου, 566, 578. Θεσσαλονίκης, 524. ἱερομόναχος, 157. Λήμνου, 576. Οὐγγροβλαχίας, 588. Ριμνίκου, 588. Ρόδου, 497, 524. Σμύρνης, 40, 168. Σοφίας, 568, 575. Τραπεζοῦντος, 560. Χίου, 561, 570 596.

Ἰεζεκιὴλ Ἀμασείας, 570. Θηβῶν, 593, 597. Κορίνθου, 571, 573, 575. Λακεδαιμονίας, 549. Λοφτσοῦ, 586. Σοφίας, 575. Τορνόβου, 599.

Ἱερεμίας Βιδύνης, 374. Διδυμοτείχου, 408. Δρύστρας, 572. Ἡρακλείας, 571, 575. ἱεροδιδάσκαλος, 577. ἱερομόναχος, 536. Κωνσταντινουπόλεως, κζ΄, ϛα΄, 112, 213, 404, 480, 493, 524, 547, 548, 549. (Μπορῆς) Μυρέων, 569, 572, 573, 577, 580. Παροναξίας, 568. Προικοννήσου, 575, 595. Ρόδου, 552. Σοφίας, 566. Χαλκηδόνος, 374, 598.

Ἱερέων κατάλογος, 127.

Ἱεροδιακόνων κατάλογος, 128.

Ἱερόθεος, 124. Δρύστρας, 164, 490, 524. Εὐρίπου, 398. ἱεροδιάκονος Οὐγγροβλαχίας, 118. Ἰθακήσιος, 133, 235. Ἰωαννίνων, 398. Καρπάθου, 562. Μονεμβασίας, ιε΄. Πελοποννήσιος, κη΄, λα΄, 111, 112.

Ἱερομονάχων κατάλογος, 111.

Ἱεροσόλυμα, 280, 519, 524.

Ἱερώνυμος Βιζύης, 108. Νικομηδείας, 108.

Ἰησοῦς ἡγεμὼν Ἀβυσσινίας, 87.

Ἰκόνιον, 591.

Ἱλαρίων (Κιγάλας), 598.

Ἰναίου ἐξαρχία, 554, 557, 604.

Ἰννοκέντιος ΙΓ΄, 95.

Ἰόνιος πολιτεία, 399.

Ἰορδάνης, Τραπεζούντιος, 606.

Ἰουλιανὸς Δημήτριος, 498, 524. Κωνσταντῖνος, 490. (Γουλιανός).

Ἰπεκίου ἀρχιεπισκοπή, 251.

Ἰσαὰκ Ζιχνῶν, 567. Καισαρείας, 568. Ταλαντίου, 589. Χαλκηδόνος, 568.

Ἰσίδωρος Θεσσαλονίκης, ϛβ΄.

Ἰσμαὴλ πασᾶς, 39.

'Ιωακεὶμ 'Αγχιάλου, ογ', οε', 389, 596. Βερροίας, 592. Βιζύης, 524. διδάσκαλος, 544. Δρύστρας, 564, 566, 568. Θεσσαλονίκης, 460, 584, 590. ἱερομόναχος, 536. Κυζίκου, 389. Λήμνου, 589, 595. Παροναξίας, 551. Πισειδίας, 595, Ρόδου, 592. Σαντορίνης, 554.

'Ιωάννης 'Αγραφιώτης, οβ', 237, 541, 544. 'Αλεξιοβίτσης βασιλεὺς Ρωσσίας, 77, 79, 143. Βασιλοβίτζης Ρωσσίας, ϛβ'. Βλάχος, 607. Θάσιος, 606. Θεσσαλονικεύς, 502. 'Ιωαννίτης, 605. Κάλφας, 606. μάρτυς, 607, 609, 610. πρεσβύτερος, 537. Ρόδιος, 125. σακελλάριος Π. Πατρῶν, 560. Τραπεζούντιος, 605. Φαναρίου ἱερεύς, 553. ἐκ Φλωρισταίων, 558.

'Ιωαννίκιος 'Αλεξανδρείας, 518, 578, 582. Βερροίας, 578. Βιδύνης, 554. Γάνου καὶ Χώρας, 571. Δημητριάδος, 536, 603. 'Ηρακλείας, 571, 580. ἱερομόναχος, 536. Κύπριος, 123. Κῶ, 572. Κωνσταντινουπόλεως, 193, 239, 244, 577, 579, 580, 581, 582, 584, 587, 600. Λήμνου, 525. Σινᾶ, 525. Τζίας, 600. Χαλκηδόνος, 239. Χίου, 592.

'Ιωάννινα, πγ', ϛζ', ϛη', 100, 110, 121, 128, 189, 398, 400, 486, 487, 489, 500, 577.

'Ιωαννούλιος (Εὐγένιος Αἰτωλός). Νικόλαος, 425.

'Ιωάσαφ 'Αχριδῶν, 525. Βερροίας, 578. Διδυμοτείχου, 554. 'Ελασσῶνος, 573. Εὐρίπου, 562, 576. 'Ιωαννίνων, 577. Κορίνθου, 573. Κωνσταντινουπόλεως, 547, 548. Λακεδαιμονίας, 600. μοναχός, 605. Μονεμβασίας, 552, 555. Πατρῶν Ν. 573, 577, 593. Προυσης, 570. Σιναίου, 580, 581, 582. Σερρῶν, 554. Σοφίας, 550. Φαναρίου, 550, 551, 553. Φιλιππουπόλεως, 565.

'Ιωνᾶς 'Αγραφιώτης, 460.

'Ιώσηπος, 541.

'Ιωσὴφ 'Αρβανιτάκης, 452. ἀρχιμανδρίτης, 543, 544. Εὐχαίτων, 600. ἱερομόναχος, 557. Σαντορίνης, 554. Σεβαστείας, 567. σκευοφύλαξ Βατοπεδίου, 543. Τορνόβου, 103. Φαναρίου, 476. Χαλεπλῆς, 608.

'Ιώτης Γεώργιος, 520.

Καβάκος Μιχαὴλ (Μικές), 562.

Καβάλα, 560, 601.

Καβάρνη, 587.

Καισάριος, 95. Πελοποννήσιος, 492. πρωτοσύγγελος, 103. Ριμνίκου, 103.

Καζανόβας, 559.

Καζάρης Νικόλαος, 557.

Καλαϊλικόζ, 51.

Κακαβέλας Γεράσιμος, κ'.

Καλαμάτα, 569, 570.

Καλλιάκης Νικόλαος, 492.

Καλλιάρχης Παντολέων, 525.

Καλλιμάχης Ἰωάννης, ρια', 174.

Καλλίνικος Ἀγραφιώτης (Ἀκαρνάν), 460. Ἡρακλείας, 497, 525. Θεσσαλονίκης, 570. ἱεροδιάκονος, ργ'. Ἰωαννίνων, 577, 592, 597. Κωνσταντινουπόλεως, κγ', 39, 41, 42, 51, 52, 81, 223, 224, 240, 401, 402, 405, 482, 405, 518, 525. Μαρωνείας, 408. Μηδείας, 563. Νικαίας, 401. Πολυανῆς, 571. Προϊλάβου, 222. Προύσης, 39. Τορνόβου, 377.

Καλλίπολις, 4.

Κάλλιστος Ἀγχιάλου, 596. Δομενίκου καὶ Ἐλασσῶνος, 579. Κορίνθου, 598. Συνάδων, 575.

Καλλονᾶς Γαβριήλ, 542, 543.

Καλοκυρίτσης ἄρχων, 537.

Καλομοκάκης Περῆς, 557.

Κάλυμνος, 550, 556.

Κάμινος χ. Βάλτου, 452.

Καντακουζηνοί, 12, 19, 519. Ἀντώνιος, 547. Δημητράσκος, 15, 17. Ἑλένη, 525. Θωμᾶς, 63. Ἰωάννης, 17, 154. (βασιλεύς), 100. Κωνσταντῖνος, 10, 19, 100, 160, 490, 525. (στόλνικος), 13. Μιχαήλ, ια', 17, 20, 50, 145. (σπαθάρης) 160. Ράδουλος, 526. Σερβάνος, 10, 12, 13, 19, 22, 23, 24, 27, 30, 34, 41, 154, 157, 525, 537. (Μαρία) Σερβάνου, 525. Στέφανος, 526.

Καντεμίρης Ἀντίοχος, 56, 61, 62, 67. Δημητράσκος, 32, 63, 525. Κωνσταντῖνος, 49.

Καπετανάκης Δημήτριος, 526.

Καραβέλας Ἀθανάσιος, 601. Μανουήλ, 601.

Καραβοκύριος Μανολάκης, 567.

Καραγιάνναι, 189. Καραϊωάννης, 549.

Καρα-Ἰβραχίμ, 18, 30.

Καρα-Μουσταφᾶς, 7, 13, 18.

Καρατζᾶς (Ἰωαννίκιος) λς'. ἐκ Καραμανίας, 547.

Κάρπαθος, 596.

Καρπενήσιον, 450, 453, 458, 460.
Καρύκης Μιχαήλ, 560.
Καρυοφύλλης Ἰωάννης, κ', ξη', 16, 39, 384, 456, 461, 486, 516, 519, 526.
Κασάνδρα Ἠλιᾶς βόδα, 17.
Κασάνδρεια, 561, 564.
Καστανιὰ Ἀγράφων, 460.
Καστανίτσα, 567.
Καστελλόριζον, 577.
Καστριώτης Γεώργιος, 526.
Κατάνης Θωμᾶς, 500, 526.
Κατάστενον Κωνσταντινουπόλεως, 586, 591.
Κατήφορος Ἀντώνιος, 121, 235, 501.
Κατιρλὶ Νικομηδείας, 129.
Κατοχὴ Ἀκαρνανίας, 468.
Κατσόνης Λάμπρος, 373, 380.
Κεραμεὺς Νικόλαος, 486.
Κερνίκη, 590.
Κεφαλληνία, 100, 122, 400, 431, 492, 569.
Κιγάλας (Ἱλαρίων). Ματθαῖος, ιη', (Τσιγάλας).
Κιουπρουλῆς Μουσταφᾶς, 35, 43.
Κίτρος, 543.
Κλαπατζαρᾶς Βίκτωρ, 520.
Κλέρκιος, 229.
Κλήμης (Δουδέσκουλος Κωνστ.) Ἀδριανουπόλεως, 526. Θηβῶν, Ἰκονίου, 570, 598. Ἰωαννίνων, 408, 489, 526. Κωνσταντινουπόλεως, 598. Λήμνου, 588, 590. Προύσης, 590. Φιλίππων, 554.
Κλιτονιάβιστα χ. Βελλᾶς, 556.
Κοζάκοι, 382.
Κολέτης Δημήτριος, 526.
Κολύβων (περὶ) διένεξις, 290.
Κομνηνὸς Ἀλέξιος, ρβ'. Δαβίδ, ρα'. Ἰωάννης, 561. Σαούλης, 561. (Ἱερόθεος Δρύστρας).
Κόντης, 526.
Κοντοειδὴς Ἀναστάσιος, 527.
Κόπτζας Δημητράσκος, 23.

Κοραῆς Ἀντώνιος, 489.
Κορέσιος Γεώργιος, 481.
Κόρινθος, 555.
Κορνέλιος Ἀντώνιος, 527.
Κορνήλιος Μεθύμνης, 586. Σάμου, 589, 595.
Κορυδαλεὺς Θεόφιλος, οα', 90, 384, 423, 431, 432, 437, 447, 455, 475, 484, 485, 486.
Κορώνη, 32, 562.
Κοσμᾶς Αἰτωλός, 123, 275. Ἀλεξανδρείας, 87. Ἀμασείας, 586. Βιζύης, 600. Δυρραχίου, 520. ἱερομόναχος, 123. Κιτιέων, 520. Κωνσταντινουπόλεως, 404. Λήμνιος, 235. Νευροκόπου, 592. Πισειδίας, 87. Σιναίου, 404,
Κόττης Μάρχος, 556.
Κουλικᾶς Ἰωάννης, 605.
Κούμας Κωνστ. κγ', κδ'.
Κουνούπης Μιχαὴλ μ. ῥήτωρ, 576.
Κουπάκης Μανολάκης, 527.
Κούπερος Γουλιέλμος, κβ'.
Κουτλουμουσιανὸς Βαρθολομαῖος, κς'.
Κρετζουλέσκος Γεώργιος, 527. Ματθαῖος, 527.
Κρήτη, 11, 84, 90, 103, 110, 121, 123, 127, 395, 450, 488, 491, 590.
Κριτίας Νικόλαος, λε', ξη, 190, 229.
Κριτόβουλος Μιχαήλ, κε'.
Κριτοπουλίνα ἐκ Χρυσοκεράμου, 548.
Κύζικος, 543.
Κύθηρα, 128.
Κυκλάδων δούξ, 553.
Κυνηγοῦ ἐνορία Κωνστ. 570.
Κυπριανὸς Ἀγραφιώτης, 607. Ἀλεξανδρείας, 89, 254, 334. διδάσκαλος, 401. Ζαγοριανός, 181. Κρής, 133. Κωνσταντινουπόλεως, 403, 527. Μεσημβρίας, 554.
Κύπρος, 52, 89, 99, 108, 123, 135, 254, 357, 487, 520, 549, 551, 560.
Κυράννα μάρτυς, 608.

Κυριακός, ογ, 540.

Κύριλλος Ἀγραφιώτης, ογ', οδ', 125, 278. Ἀλεξανδρείας, 429, 554. Ἄνδρου, 567. Ἀντιοχείας, 89, 487, 527, 599. Βουθροντοῦ, 578, 589. διδάσκαλος, 540, 541, 542, 543, 544. διδάσκαλος ἐν Μυκόνῳ ος'. Ἐφέσου, 527. ἱερομόναχος, 518. Καφᾶ, 577, 592. Κορίνθου, 571. Κυζίκου, 408, 527. Κωνσταντινουπόλεως, 129, 203, 207, 210, 212, 214, 219, 242, 247, 287, 435, 439, 442, 443, 481, 494, 527, 537, 561, 563, 566, 570, 572, 573, 588, 595. Λακεδαιμονίας, 600. Λοφτσοῦ, 585. Νεοκαισαρείας, 592, 603. Νικομηδείας, 203, 574, 594. Πελοποννήσιος, ξς'. Πισειδίας, 599. Σερρῶν, 585. Σιναίου, 110. Σοφίας, 604. Τραπεζοῦντος, 566. Τορνόβου, 584. Φιλιππουπόλεως, 604. (Ἀμύγδαλος) Χίου, 574.

Κώνστας, 537. ἱερεύς, 537.

Κωνστάντιος Κερνίκης, 590. Κρήτης, 527. Λήμνου, 553. Μεσημβρίας, 377. Μιτυλήνης, 567. Ρόδου, 408. Σερρῶν, 377. Τρίκκης, 237. Χαλκηδόνος, 525, 527.

Κωνσταντῖνος ἄρχων, 537. γραμματικός, 537. πρωταποστολάριος, 549. πρωτοπρεσβύτερος, 537.

Κωττούνιος Ἰωάννης, 486.

Λαβοχάρης (Νεόφυτος Παροναξίας).

Λακεδαιμονία, 561.

Λαμπαρδόπουλος Ἰωάννης, 564.

Λαξχανᾶς Ἀλέξανδρος, 528.

Λαπάτης Ρήγιος ἰατρός, ριβ'.

Λάσκαρις, 537. Ρωσέτος, μέγας λογοθέτης, 576, 579.

Λατῖνοι ἐν Δαλματίᾳ, 241. ἐν Συρίᾳ, 214, 216, 249, 408. (ἀναβαπτισμός).

Λαυρέντιος Ἀγκύρας, 568, 591. Ἀγαθουπόλεως, 599. Βιδύνης, 598. Βιζύης, 560. Διδυμοτείχου, 568, 569. Εὐρίπου, 594. Ἰκονίου, 573. Κασανδρείας, 575. Μαρῖνος, 518. Μηδείας, 601. Μονεμβασίας, 594. Μυριοφύτου, 562. Ναυπάκτου, 569, 572. Σηλυβρείας, 564, 573. Σιναίου, 550. Τραπεζοῦντος, 594. Φιλίππων, 588.

Λειβαδία, 574.

Λειχοῦδαι (Ἰωαννίκ. καὶ Σωφρόν.), 515.

Λεκιένος Μιχαήλ, κβ', 528.

Λελέκος Χρίστος, 528.
Λεόντιος Καρπάθου, 597, 600. Λαρίσσης, 552. Μονεμβασίας, 552, 555. Πιτειδίας, 601.
Λέρνη, 556.
Λέρος, 89, 103, 110.
Λέσβος 494, 497.
Λευκάς, 400.
Λέων βασιλεύς, 562.
Λῆμνος, 4, 123, 568, 588.
Λιγαρίδης (Παΐσιος Γάζης), 488, 517.
Λικίνιος Ἀνδρέας, 528.
Λιμπεράκης (Λιβέριος Γερακάρης), 40, 57, 477.
Λιτίτση, 586.
Λογγίνος Γιανόκ, 567.
Λογοθέτης μέγας μ. ἐκκλησίας, 579.
Λόκος Δημάκης, 557.
Λούκαρης (Κύριλλος Κωνσταντινουπόλεως), 481.
Λουκᾶς Κωνσταντινουπόλεως, ϛβ'.
Λυβίσιον, 577.
Μαγιώτας Γεώργιος, 118, 127, 493.
Μαθᾶ πατριαρχικὸς κατάλογος, κδ'.
Μακάριος Ἀγαθουπόλεως, 595. Αἴνου, 590. Ἄνδρου, 565, 567. Ἀντιοχείας, ϛγ', 596, 598. Ἄρτης, 387. Βερροίας, 528. Δέρκων, 387, 599. Δρύστρας, 585, 600. ἱεροδιάκονος, 528. Ἰωαννίνων, 398, 399. Καμπανίας, 528. Καρπάθου, 600. ἐκ Κίου, 606. Κορίνθου, 109. Λακεδαιμονίας, 549. Μηθύμνης, 592. Μήλου, 569. μοναχός, 605. Ναυπλίου, 590, 592. Νευροκόπου, 592. Νοταρᾶς, 109. Παροναξίας, 572, 593, 597. Πάτμιος, ϛ', 123, 128, 133, 199, 501, 504. Σηλυβρείας, 528, 564, 578. Σολίας, 561. Ταλαντίου, 601. Τορνόβου, 579. Ψαριανός, 181.
Μακραῖος Σέργιος, κγ, οα, ργ, ρϛ', ρθ', 410, 540.
Μακρῆς, ριβ. Βησσαρίων, 121. Γιαννάκης, ριγ. Κωνσταντῖνος, ρη. Μελέτιος, 90, 486.
Μαλαχίας Βηθλεέμ, 528.
Μαλαξοῦ Μανουὴλ χρονογραφία, ια.
Μαμορᾶς Μιχαλάκης, 174.

Μαμουρκοπούλα Μαρούλα, 557.
Μάνας, 499, 505. (Γιακουμῆς).
Μανασσῆς (Ἠλιάδης) διδάσκαλος, 544.
Μανδακάσης Θωμᾶς, νδ.
Μάνεσης Γρηγόριος, 537.
Μανιάται, 284, 381.
Μάνος Ἀλέξανδρος, 370.
Μανουὴλ ἄγας, 528. ἐκ Καστορίας, 12, 461, 463. οἰκονόμος Δημιτσάνης, 557. ταβολάριος, 538.
Μάξιμος ἱερομόναχος, 565. Κωνσταντινουπόλεως, κς. Πελοποννήσιος, 480.
Μαργούνιος Μάξιμος, ϛγ, 481, 518.
Μάρθα Αἰθιοπίας, 87.
Μαριδάκης Μακάριος, 121.
Μάρκος Κρής, 606. Κύπριος, 192, 491, 528. πυροβολιστής, 4.
Μαρούτσης Πάνος, 189.
Μαρτύρων κατάλογος, 605.
Μαρωνεία, 580, 586.
Μαρωνῖται, 216.
Ματαίης βόδας, 588.
Ματθαῖος Ἀλεξανδρείας, 87, 120, 145, 192, 204, 214, 253, 254. Βάρνης, 553, 554. Κωνσταντινουπόλεως, 549, 550. Λιβύης, 87, 88, 89. Μυρέων, 554. Σελευκείας, 596. Σερρῶν, 377. Συνάδων, 572. Χιμάρας, 572. Χίου, 570.
Μαστρομαθιὸς Ἰωάννης, 560.
Μαυρογένης Νικόλαος, 187, 348, 371. Στέφανος, 365, 370.
Μαυροειδῆς Γεώργιος, 548.
Μαυροκορδάτοι, 177. Ἀλέξανδρος, 15, 30, 31, 33, 39, 48, 58, 60, 61, 68, 150, 160, 165, 333, 344, 384, 461, 483, 499, 528. Ἑλένη, νγ. Ἰωάννης, λβ, λε, ξδ, 88, 98, 113, 115, 120, 165, 170, 528. Κάρολος, 497. Κωνσταντῖνος, κθ, λα, 87, 88, 98, 103, 122, 128, 164, 165, 504, 529. Λαυρέντιος, 582. Νικόλαος, 16, 61, 68, 100, 122, 162, 166, 496, 529, 538, 582. Παντολέων, 582. Πουλχερία, 529. Ρωξάνδρα, 31, 50, 61, 529. Σκαρλάτος, 48. Σουλτάνα, 17.
Μαυρομμάτης (Νεόφυτος Ναυπάκτου). Φραντζεσκάκης, λγ.
Μαυρουδῆς Μιχαήλ, 605.

Μέγα Δένδρον Αἰτωλίας, 425, 473.

Μεθόδιος Γοτθίας, 599. Ἡρακλείας, 232, 389, 391, 597. Κωνσταντινουπόλεως, 11, 12, 597. Μετρῶν, 232. Σκύρου, 600.

Μεθύμνη, 549, 555.

Μεθώνη, 32.

Μελενίκον, 597.

Μελέτιος Ἀθηνῶν, κα, ξϛ', 100, 489, 529. Αἰγίνης, 585. Αἴνου, 550. Ἀλεξανδρείας, ϛ, κζ, 550. Ἀμασείας, 563, 565, 570. ἀρχιμανδρίτης, 570. ἀρχιμανδρίτης Ἀλεξανδρείας, 145. Ἀχριδῶν, 602. Βάρνης, 554, 570, 572, 575, 583. Βατοπεδινός, 219. Δρύστρας, 564, 565. Εὐχαΐτων, 569. Ἐφέσου, 574, 576. ἱερομόναχος, 112, 235. Ἱεροσολύμων, 98. Καισαρείας Καππαδοκίας, 563. Καισαρείας Παλαιστίνης, 98. Κασανδρείας, 604. Καφᾶ, 591. Κωνσταντινουπόλεως, κγ, 83, 262, 273. Λαρίσσης, 228, 259, 260, 262, 271, 273, 380. Μελενίκου, 529. Μήλου, 563, 569, 570. Μυριοφύτου, 389. Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, 100. Νεαπόλεως, 571. Νικομηδείας, 110, 332, 334, 335, 337, 342, 375, 376, 544. Παροναξίας, 599. Προϊλάβου, 591. Προύσης, 110, 295, 297, 303, 594. Ῥόδου, 572, 581, 582, 583. Σηλυβρείας, 579. Σοφίας, 566, 568, 584, 602. Συνάδων, 572. Φιλαδελφείας, 518. Φιλιππουπόλεως, 565, 566.

Μελιγὸς χ. Ναυπλίου, 559,

Μελίκης Ραοὺλ Γεώργιος, 557.

Μελχισεδὲκ Ἀρδαμερίου, 604. Κασανδρείας, 604.

Μερισάνος Στοΐκος, 22.

Μεσολόγγιον, 123, 424, 447, 450, 468.

Μεσοπόταμον, 597.

Μεσσίας ψευδής, 11.

Μεταξᾶς Νικόδημος, 435. Παΐσιος, 431.

Μετόχιον ἁγ. Ἀποστόλων, 551. ἁγ. Γεωργίου ἐν Χαλεντρίτζῃ, 571. Ἰωάννου ἐν Πάρῳ 566. Σωτῆρος ἐν Χίῳ, 557. Ταξιάρχου ἐν Αἴνῳ, 556, 600. Χαριτωμένης ἐν Αἴνῳ, 556.

Μετζομόρτος, 53.

Μεχμὲτ Δερβίς, 591. Ἰγριμῆς, ξϛ. Κιουπρουλῆς, 3, 9. Παμπουρούν, 24, 156.

Μηδεία, 563, 565.

Μηλιαὶ Θεσσαλίας, 125.

Μηνιάτης Ἠλίας, 100, 492, 529. Φραγκίσκος, 519, 529.

Μητροφάνης Ἀγχιάλου, 466. Ἀλεξανδρείας, 442. Βάρνης, 562, 600. Γαρδικίου, 564. Γρηγορᾶς, 116, 128, 164, 181, 530. Ἡρακλείας, 1. Θηβῶν, 564. Καφᾶ, 560. Κυζίκου, 116. Κωνσταντινουπόλεως, 547, 548, 552. Μηδείας, 572, 585. Μονεμβασίας, ιη, 569, 570. Νεοκαισαρείας, 555, 562. Οὐγγροβλαχίας, 530. Σωζουπόλεως, 582, 589. Ταλαντίου, 589, 601.

Μισαὴλ ἱεροδιάκονος, 552.

Μισιρλόγλους, 53, 54, 57.

Μιτυλήνη, 123, 126, 191, 565.

Μιχαὴλ πρωτοκανονάρχος, 550.

Μιχαῆλος, 538.

Μιχὰλ βόδας, 19.

Μιχάλης σπαθάρης, 63.

Μίχνα βόδας, 5, 7.

Μογίλας Μύρων, 566. Πέτρος, 583.

Μοναχῶν κατάλογος, 131.

Μονεμβασία, 569, 570, 581, 587.

Μοναὶ Ἄθωνος, ο, ϞϚ. Ἀθανασίου ἐν Ἄθωνι, 567. Ἀποστόλων ἐν Βουκουρεστίῳ, 603. Ἀναργύρων ἐν Ἀθήναις, 602. ἐν Μήλῳ, 566. Ἀναστασίας Φαρμακευτρίας ἐν Ἀρδαμερίοις, 568. Ἀναστασίου ἐν Ἄθωνι, 603. Ἀνδρέου ἀντικρὺ Μηχανιῶνος, 565. Βακαρέστη ἐν Βουκουρεστίῳ, 162. Βουλκάνου ἐν Ἀνδρούσῃ, 558. Βλοχοῦ, 425, 426. Γεωργίου, ἐν Βουκουρεστίῳ, 146, 159. ἐν Γάνῳ, 581, 592. Γεωργίου Ἀγριδιανοῦ, 562. Σκαλωτοῦ, 141. Γηροκομείου ἐν Πάτραις, 597. Γκιόλα, 61, 81. Γούβας, 455. Γρηγορίου ἐν Ἄθωνι, 171. Διονυσίου ἐν Ἄθωνι, 602. Δοντοῦ ἐν Ταλαντίῳ, 556. Δουσίκου, 571. Ἐλεούσης ἐν Ναυπλίῳ, 559. Ἐλευθερίου ἐν Ἀνδρούσῃ, 559. Ἑρμολάου ἐν Προικονήσῳ, 604. Ἐσταυρωμένου ἐν Κρήτῃ, 601. Ἐσφιγμένου, 189. Εὐαγγελιστρίας ἐν Σκοπέλῳ, 126, 149. Εὐφημίας, 80. Ζωοδόχου ἐν Ἄνδρῳ, 560, 575. Ἡλιοῦ ἐν Ἀνδρούσῃ, 558. Θεοδώρων ἐν Σερβίοις, 602. Θεολόγου ἐν Πάτμῳ, 559. ἐν Τριγλίᾳ, 594. Θεοτόκου, 556. ἐν Μαυρομήλῳ, 599. Σοσίνου, 563. Χρυσοποδαριωτίσσης ἐν Πάτραις, 571. Ἰβήρων, 601. Ἱεραρχῶν ἐν Ιασίῳ, 81. ἐν Ἰωαννίνοις, ϞΖ, ϞΗ. Καισαριανῆς ἐν Ἀθήναις, 603. Κασίνου ἐν Μολδαβίᾳ, 602. Κοιμήσεως ἐν Αἰγίνῃ, 560. εἰς Κάμινα, 575. Κόλτζα, 161. Κοτροτζανίου, 157. Κρήτης, 590. Κουμαριανῶν ἐν Θεσ-

σαλίᾳ, 603. Κουτλουμουσίου, 87, 145· ἐν Ἴμβρῳ, 604. Κύκου, 84, 85, 87, 599. Κωνσταντίνου ἐν Πάτραις, 581. Λαύρας, 568, 588, 594. Λοκοῦ ἐν Ναυπλίῳ, 555, 559. Λουκᾶ Στηρίτου, 556. Ματθαίου ἐν Κρήτῃ, 598. Μαρτζινάλη ἐν Βλαχίᾳ, 603. Μεταμορφώσεως ἐν Θεσσαλονίκῃ, 574· ἐν Καταφυγῇ, 567· ἐν Σκοπέλῳ, 126. Μηδ.κίου ἐν Τριγλίᾳ, 601. Μηνᾶ ἐν Χίῳ, 603. Μπατζκόδου, 566. ἐν Νάξῳ, 553. Νέα ἐν Χίῳ, 557, 601. Νικολάου ἐν Δρυνουπόλει, 561. Αιγίδη ἐν Ρέοντι, 569. ἐν Κοντολινᾷ, 567. Φιλανθρωπινοῦ ἐν Ἰωαννίνοις ϟζ. Νικολέζη ἐν Μήλῳ, 600. Ξενοφῶντος, 127. Παγωνίου ἐν Ἰασίῳ, 82. Βρύ-σεως, 551· ἐν Γλαρέντσᾳ, 603· ἐν Μονεμβασίᾳ, 573. Ὀμπλοῦ ἐν Πάτραις, 581. ἐν Χάλκῃ, 166, 553. Παλαιοπόλεως, ξθ. Παμμακαρίστου, 547. Πανταvάσσης ἐν Ἀθήναις, 603. Παντελεήμονος ἐν Ἑρμουλιανοῖς, 550. ἐν Τζίᾳ, 565. Παντουργέτιδος, 518. Παρασκευῆς ἐν Ἀγράφοις (Γούδας), 455· ἐν Ἰασίῳ, 88· ἐν Πάρῳ, 566· ἐν Φιλιππουπόλει, 602. Πεντέλης, 604. Πιπερίου, λς΄. Προδρόμου, 560. Νέας Σιὼν ἐν Μεθύμνῃ, 554. Σκαλωτὴ ἐν Αἴνῳ, 556. Σπηλαιωτίσσης ἐν Δρυνουπόλει, 580. Σπυρίδωνος ἐν Βουκουρεστίῳ, 164. Συνάδων Μιχαὴλ ἐν Σκοπέλῳ, 567. Ταξιάρχου ἐν Μεθύμνῃ, 555. Τετάρνης ἐν Λευκοποτάμῳ (Ἀχελῴῳ), 427, 452, 464, 468, 601. Τζετατζούγιας, 13, 149. Τριάδος ἐν Ναυπλίῳ, 559· ἐν Χάλκῃ, 553. Φωτεινοῦ ἐν ἁγ. Εὐστρατίῳ, 597. Φωτοδότου ἐν Παροναξίᾳ, 586. Χιλιανταρίου, 382. Χλωροποτάμου (Ξηροποτάμου), μδ, 144.

Μονομάχος Κωνσταντῖνος, 126.

Μοσχόπολις, 491, 500.

Μοτζενίγος, 4.

Μουλαΐμης Σταῦρος, 530.

Μουμτζίδων (κηροποιῶν) εὐεργεσία, 602.

Μουνετζίμπασης, 530.

Μουράτης σουλτάνος, 4.

Μούρεσης Γεώργιος, 567.

Μούρμουρας Ἰωάννης, 565.

Μουρούζης Ἀλέξανδρος, ξθ, 378, 544. Κωνσταντῖνος, 278.

Μουσταφᾶς ἐφένδης, 42. μπέης, 604. πασᾶς, 40. σουλτάνος, 67, 226, 239.

Μουσελίμης Γεώργιος, 24. Λασκαράκης, 590. Μανολάκης, 581.

Μουχαμὲτ Χουσεΐν, 144.

Μπαγδάτι, 4.

Μπαλάνος, πγ', 235. Κοσμᾶς, 275. Ρίζος, 128.

Μπαλιάνος Γιοβάσκος, 22, 23.

Μπάρκοσης Νικόλαος, 478.

Μπασαράμπας (Βραγκοβάνος) Κωνσταντῖνος, 5, 19, 22, 41, 45, 46, 48, 52, 85, 530. Ἤλινκα, 48. Στάνκα, 48. Στέφανος, 161.

Μπενιζέλος Ἄγγελος, 455. (Φιλοθέη).

Μπεράτι, 124.

Μπιλάλαγας χαζνεδάρης, 4.

Μπογδανία, 5.

Μπόγδανος, 24.

Μπογδοριανὴ ἐν Βελλᾷ, 563, 565.

Μποκοβίτζα Ἀγράφων, 108.

Μπόρτζα Γιάνους, 5.

Μπουγιουκδερὲς Κωνσταντινουπόλεως, 591.

Μπουγιουκλῆς Μουσταφᾶς, 58.

Μπράϊας Φάλκος, 567.

Μπρασοβὸς Τρανσυλβανίας, 519.

Μύκονος, 579.

Μύρα, 577, 580.

Μωρέας, 57. (Πελοπόν.)

Μωϋσῆς Ἀράπης, 42.

Ναθαναὴλ Ἀθηνῶν, 551. Βονδίτσης, 560. διδάσκαλος ἐν Ρόδῳ, ος'. Νικαίας, 594.

Νάξος, 497.

Ναύπακτος, 60, 424, 468.

Ναύπλιον, 555, 573.

Νεῖλος Κωνσταντινουπόλεως ϛγ'. Τζίας, 580, 584, 585.

Νεκτάριος ἁγίας Μαύρας, 604. Δρυνουπόλεως, 552. Ἱεροσολύμων. κζ', 11, 90, 149, 446, 461, 435, 515, 519, 595, 596, 598. Προϊλάβου, 604. Πωγωνιανῆς, 593. Τζίας, 568. Χαλκηδόνος, 568, 572.

Νεοκαισάρεια, 604.

Νεόφυτος Ἀδριανουπόλεως, 41, 81, 456, 515, 516, 519, 520, 577, 584, 588, 599. Ἀθηνῶν, 550. Αἰγίνης, 566. Ἀντιοχείας, 599. Ἄρτης κβ, κη, 111, 112, 135, 525, 530, 538. Βελλᾶς, 565. Βονδίτσης, 560. Δράμας, 561. Δρυνουπόλεως, 551, 552, 556. Ζιχνῶν, 600.

Ἡρακλείας, 51, 52. Ἰωαννίνων, 560. Καυσοκαλυβίτης, 128. Κρήτης, 590. Κωνσταντινουπόλεως, 41, 42, 81, 82, 213, 387, 388, 391, 393, 550, 555. Μονεμβασίας, ιη, 570, 571, 575, 585. Μυρέων, 103. Μυριοφύτου, 600. Νικομηδείας, 561. Οὐγγροβλαχίας, 103. Παροναξίας, ξθ. Πατρῶν Ν. 565, 573. Πελοποννήσιος, 236. Σάμου, 595, 597. Σμύρνης, 103. Σοφίας, 551. Σκύρου, 559. Φιλιππουπόλεως, 408, 600. Χίου, 592, 593, 601

Νεοχωρῖται, 538.

Νευροκόπον, 591.

Νήφων Αἰγίνης, 555. Κωνσταντινουπόλεως, κζ.

Νιγδελῆς Σάββας, 608.

Νικήτας Νισύριος, 608.

Νικηφόρος Αἴνου, 586, 590. Ἀλεξανδρείας, 577, 578. ἀπὸ Γενικοῦ, 562. διδάσκαλος ἐκ Δρυνουπόλεως, 586. Κύπρου, 599. Λαοδικείας, 568. Μηδείας, 592 Παροναξίας,

Νικόδημος ἐξ Ἀλμπασανίου, 134, 608. Βάρνης, 594. Δέρκων, 51. Γιμβρου, 586. ἐκ Μετεώρων, 605. Μιτυλήνης, 531. Παροναξίας, 589, 593. Χαλκηδόνος 531.

Νικόλαος ἐξ Ἄρτης, 538. ἄρχων, ριβ. ἰατρός, 453, 455, 456. ἱερεύς, 538. Καραμάνος, 607. Καρπενησιώτης, 607. Κεφαλληνίας, 566. ἐκ Μετζόβου, 229, 237, 606. μέγας πρωτοπαπᾶς, 553. σπαθάριος, 90, 92, 95, 493, 520.

Νικομηδεία, 208.

Νικούσιος Παναγιώτης, θ. 10, 12, 15, 165, 166, 438, 442, 464, 487, 598.

Νίκων Ρωσσίας, 472.

Νίος (Ἴος), 579.

Νοταρᾶς Δημήτριος, 199, 500, 531. Νεόφυτος, 498, 518, 531.

Νταμουλῆ Ἰωάννης καὶ Γεώργιος, 557.

Ντερμόνας Ἀλέξιος, 548.

Ξηπόλυτος Κωνσταντῖνος, λα, 131.

Ξινάκης Ἀγγελῆς, 557.

Οἰνούπολις, 557.

Ὀχνάρης Ράδουλος, 23.

Ὁμαλὰ Κεφαλληνίας, 562.

Ὁμολογία ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, 598.

Οὐρτζιτζάνος Πετράσκος, 23.

᾿Ορλόφιος ᾿Αλέξιος, 284.

Παγκράτιος Μαρωνείας, 580.

Παΐσιος, 518. ᾿Αλεξανδρείας, ς γ, 596, 597. Βεῤῥοίας, 553. Γάνου, 574. ᾿Εφέσου, 576, 578. ῾Ιεροσολύμων, 129, 581, 595. Καυσοκαλυβίτης, 126. Κυζίκου πρόεδρος, 591. Κωνσταντινουπόλεως, λς, 207, 210, 213, 531, 578, 584. 586. 587, 589. 591. Λαρίσσης, 578, 586. Μιτυλήνης, 551, 552. Νικομηδείας, 213, 531. Πατρῶν Π. 531. Πισειδίας, 600. Ρόδου, 551, 574.

Παλαιοκάτουνον Δωρίδος, 108.

Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος, 547.

Παλαμᾶς Παναγιώτης, 542, 544.

Παλάσης, 488.

Παναγιώτης, 541. ἄρχων, 538. γραμματικός, 531. Δημήτριος ξθ. ἱερεύς, 571. χαρτοφύλαξ ῎Αρτης, 583.

Πανάρετος Πάφου, 135.

Παντελεήμων, 542.

Παντευγένης Μανουήλ, 561, 562.

Παντογάλος ᾿Εφέσου, 568.

Παπαδόπουλος Νικόλαος, 499, 531.

Παρθένιος ᾿Αγκύρας, 551, 568. ᾿Αγχιάλου 563, 602. ᾿Αδριανουπόλεως, 563, 577, 579. Αἴνου, 549, 586. ᾿Αλεξανδρείας, 40, 168. ἀρχιδιάκονος, 78. 80. Βάρνης, 571, 575. Βιζύης, 380. Γαγγρῶν, 552. Εὐχαΐτων, 600. ἡγούμενος, 538. Ζιχνῶν, 572. Θηβῶν, 570, 573. ἱερομόναχος, 538. ῾Ιεροσολύμων, λς', 98, 214, 234, 239. 253, 358. Ἰκονίου, 573, 575. ᾿Ιωαννίνων, 569, 579. Καισαρείας Παλ. 98, 99. Καφᾶ, 568. Κερνίκης, 573. Κυζίκου, 570. Κωνσταντινουπόλεως, 6. 11, 444, 574, 577, 578, 579. 580, 581, 582, 584. 592. 593. 595, 596, 597, 598, 600, 604, 607. Λακεδαιμονίας, 576. Λαρίσσης, 531. Λήμνου, 590. Μιτυλήνης, 567. 589. Ναυπλίου, 549. 550, 552. 555. Νεοκαισαρείας, 567. Νικομηδείας, 408, 531. Πατρῶν Ν. 551, 552. Πατρῶν Π. 109, 573, 600. Πελοποννήσιος, 122, 235, 433. Πλάτσας. 561. Προύσης, 590, 593. Πωγωνιανῆς, 576, 584. Σάμου, 577, 587. Σαντορίνης, 589. Σμύρνης, 531. Φιλιππουπόλεως. 347. Χαλκηδόνος. 332, 347, 364, 369, 374. Χίου, 592.

Πάρος, 124, 129, 187.

Παρρήσιος ἱερεύς, 539.
Πασοῦ Μαργαρίτα, 561.
Πασπάτης Κηρύκος, 559.
Πάτμος, 87, 123, 128, 493, 559, 566.
Πατούσας Γεώργιος, 501. Ἰωάννης, 492.
Πατπουροὺν Μεχμέτ, 28.
Πάτραι Νέαι, 573. Παλαιαί, 351, 398.
Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, 580, 581. Κωνσταντινουπόλεως, ζ, ιθ, 402, 413, 576, 596. ἀρχεῖα, η, ια. ἔγγραφα, ϛα, ϛδ, 545. ἐπιβάται, 599. ζητεία, 553, 579, 580, 583, 584, 589, 590, 597. χασία, 590. χρέη, 577, 586, 587.
Παυλάκης κυρίτσης, 583.
Παῦλος Ρῶσσος, 608.
Παχώμιος Ζιχνῶν, κζ. ἱερομόναχος, 539. πρωτοσύγγελος, 572. Ρόδου, 572. Ρῶσσος, 134, 608. Χαλκηδόνος, 572, 575.
Πέκιον, 6.
Πελοπόννησος, 283 (Μωρέας).
Πεντατείχιον Χαλκηδόνος, 104.
Περούλης δόκτωρ, 528.
Πέστη, 28.
Πέτα χ. Ἄρτης, 465.
Πετράκης Καραμανλῆς, 188, 348.
Πετρίλλον χ. Ἀγράφων, 557, 567.
Πετρίτσης Ἀντόκας, 557.
Πέτρος Μολδαβίας, ϛε, 548. Ρωσσίας, 77, 79, 136, 148.
Πηγᾶς Μελέτιος (Ἀλεξανδρείας), 480.
Πιπέρι, 124.
Πισειδία, 109, 552, 559, 585, 591.
Πλάτινας, 492.
Πλάτσα, 581, 587.
Πολίτης Κωνσταντῖνος, 557. Στάθης, 557.
Πολιτσιανή, 561.
Πόλος Γεώργιος, ργ.
Πολύευκτος Κωνσταντινουπόλεως, 564.
Πολύκανδρος (Φολέγανδρος), 579.
Πολυφθέγγους καὶ Δαμαλῶν ἐπισκοπαί, 555.

Πολύκαρπος Βηθλεέμ, πβ. Ἱεροσολύμων, ργ, ρζ. Πατρῶν Ν. 543.

Πορταριὰ Θεσσαλίας, 124.

Πορφύριος Βουθρωντοῦ, 578. Νικαίας, 575, 578, 581, 588.

Πορφυρίτης Ἰωάννης, 490.

Πούρβολος, 19.

Πραστεῖον, 562.

Πρέβεζα, 60.

Πρεσλάβα, 571, 596.

Προικόνησος, 543.

Προκόπιος Γάνου, 362. Ἱεροσολυμίτης, να. Ἱεροσολύμων, 99, 353, 358, 359. Καισαρείας Παλ. 99. Καισ. Φιλίππου, 353. Κωνσταντινουπόλεως, π, 340, 361, 363, 367, 371, 543. Ρωσσίας πρεσβευτής, 27. Σμύρνης, 332, 340, 542.

Προκοπίου Δημήτριος, ϟ, 480.

Προσκυνήματα ἐν Ἱεροσολύμοις, 239.

Προῦσα, 4, 99, 190, 587.

Πρωτεκδίκου ὀφφίκιον, 582.

Πυλαρινὸς Ἰάκωβος, 531.

Πυργιὸν Χίου, 562.

Πωγωνιανή, 576, 580.

Πὼπ Ἀναστάσιος, 531.

Ραγῆπος μέγας βιζίρης, 226, 239, 412.

Ράδουλ Λέων βόδας, 10, 12.

Ρακοβίτσας Μιχαήλ, λ, 67, 247, 532. Ραδουκάνος, νς. Στέφανος, 412.

Ρακότζκης, 5.

Ράλλης, 548, 575. Δημήτριος, 543. Κωνσταντῖνος, ριγ. Χρυσόσκουλος, ρι.

Ραμαδάνης Γεώργιος, 533. Δημήτριος, 533.

Ραμῆς Μεχμέτ, 61, 63, 67.

Ραφαὴλ Καυσοκαλυβίτης, 125. Κωνσταντινουπόλεως, 551. Μετρῶν καὶ Ἀπύρων, 601.

Ραψάνη Θεσσαλίας, 133.

Ρεθύμνη, 548.

Ρεΐζης Βασιλάκης, 602.

Ρέοντος ἐπαρχία, 567.

Ρίζος Ἰακωβάκης, 177.
Ρόδος, 125, 556, 582.
Ρουμπῆς Ἀαρών, 562.
Ροῦσος Δῆμος, 585.
Ρωμανὸς βασιλεύς, ξθ, 562. Καρπενησιώτης, 134, 608. ἐκ Λακεδαιμονίας, 608.
Ρωσέτος Ἀντώνιος, 17, 18, 19. Ἰωάννης, 533. Λάσκαρις, 17, 52. Νικόλαος, 533.
Ρώσης Κανάκης, 441.
Ρωσσία, ξς. βασιλεῖς, 136. πατριαρχεῖον, 70.
Ρῶσσοι ἐν Αἰγαίῳ, 267, 294. ἐν Πελοποννήσῳ, 292.
Σάββας Ἀγραφιώτης, 460.
Σακαρεσιάνοι, 448.
Σάλονα, 574.
Σαμάτιον ὄρος, 560.
Σαμοθράκη, 580.
Σάμος, ξε, 49, 583.
Σαμουὴλ Ἀθηνῶν, 550, 551. Ἀλεξανδρείας, 87, 494, 532. Δέρκων, 234, 244. Ἐφέσου, 332, 346. Κωνσταντινουπόλεως, 245, 260, 287, 295. Νεοκαισαρείας, 578, 592.
Σαντορίνη, 559.
Σαράη ἐπίσκοπος, ϟβ.
Σαρακίνιστα Δρυνουπόλεως, 580.
Σαρσοκορώνη, 562.
Σεβαστὸς Τραπεζούντιος (Κυμινήτης), λ, 16, 167, 191, 192, 384, 461, 488, 153.
Σεραφείμ, 532. Ἀγκύρας, 109, 190. Δρύστρας, 498. Κῶ, 572. Κωνσταντινουπόλεως, 224, 233, 240, 548, 237, 289, 380, 412. Πατρῶν Ν. 552. Σεβαστείας, 560. Φαναρίου, 550, 606. Φιλιππουπόλεως, 224.
Σέριφος, 550, 579.
Σέρραι, 385.
Σὴθ Συμεών, ξη.
Σιαοὺς πασᾶς, 34.
Σίδη, 585.
Σίλβέστρος Ἀντιοχείας, 89, 150, 165, 204, 214, 217, 250, 252.

Ἐφέσου, 566. 568. ἱερομόναχος, 518. Κιοβίας, 583. Κύπρου. 532. Μελενίκου, 595. Μιρλαβίας. 583. Ξάνθης, 582. Πισειδίας. 583. 591.
Σινᾶ ἀρχιεπίσκοπος, 532.
Σιναΐται, 550, 553. 578, 580, 581, 582, 585, 598.
Σισίνιος ἰατροφιλόσοφος, 87, 88.
Σίφνος, 579.
Σκαναβῆς Δημήτριος, 188, 356.
Σκάντζουρα, 181.
Σκαραμαγκᾶς Λουκᾶς, 574.
Σκαρλάτος Ἰωάννης, 193. Ρωξάνδρα, 166, 172.
Σκεντέρμπεης, ξγ.
Σκήτη ἁγίας Ἄννης, 188. Καψοκαλυβίου, 126, 188.
Σκόπελος, κη, λα, 89, 103, 111, 112, 125, 126, 149, 157, 542.
Σκορδύλιος Νικόλαος, λε, 128.
Σκούταρι, 4.
Σκοῦφος Φραγκίσκος, 127.
Σκροῦμος (Ἰωσὴφ Ἀρβανιτάκης).
Σκυλίτσης Θεοδόσιος, 123. Στρατῆς, 123.
Σκύρος, 570, 600.
Σμαράγδα δόμνα, 532.
Σμύρνη, 40, 124, 125, 168, 482.
Σοβιέσκης, 15, 28, 29.
Σουγδουρῆς Γεώργιος, 500.
Σουλεϊμάνης σουλτάνος, 47.
Σουλτάνα Μαυρουδέσα, 560.
Σουμάκης Ἄγγελος, 532, 539.
Σουρσὰτ φόρος, 6.
Σοῦτσος Ἀλέξανδρος. 174, 176. Δράκος Κ. 176, 532. Μιχαήλ, 334. Νικόλαος, 176, 259.
Σοφάδες Θεσσαλίας, ϟ
Σοφιανὸς πρωτέκδικος, 582, 586.
Σπαθῆς Ἀντώνιος, 565.
Σπανὸς Γεώργιος, 548. Ἰωάννης, 548. Νικόλαος, 548.
Σπαντωνῆς, 167, 190, 384, 461, 498, 532.
Σπυρίδων πρωτοπαπᾶς Κερκύρας, 532.
Σταθάκης Ζαγοριανός, 181.

Σταμάτιος ἐκ Βώλου, 607. λογοθέτης Δημιτσάνης, 557.
Σταυράκης ἰατρός, 177.
Σταυράκογλους Γεώργιος, 177, 230.
Σταυροπήγια ἐν Πελοποννήσῳ, 602.
Σταυροφόροι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μ. ἐκκλησίας, 548.
Στενίτσα Χριστιανουπόλεως, 551.
Στεφάκης Ἰεζεκιήλ, 455, 488.
Στεφανίτσας Ράδουλ βόδας, 7, 9, 24.
Στέφανος Γεωργίου, 5. γραμματικός, 543. μέγας λογοθέτης, 8. Οὐγγροβλαχίας, 582, 588. Πετρετζέϊκο βόδας, 13, 14. Σερρῶν, 532, 539. Σίφνιος, 87, 88. Τισμάνας ἡγούμενος, 582. Ψευδο-Πέτρος, 83, 263, 270.
Στεριανὸς Ἀγραφιώτης, 557.
Στησιάρης Πάριος, 557.
Στίγνης διδάσκαλος ἐν Ἰωαννίνοις, πγ.
Στουδίτης Δαμασκηνός, ια.
Στρατηγὸς Ἀντώνιος, 501.
Σύκινος, 579.
Συμεὼν Κωνσταντινουπόλεως, κς. Λοφτσοῦ, 574. Τραπεζούντιος, 606. Φαναρίου, 539. Χριστιανουπόλεως, 551.
Σύνοδος ἐν Ρωσσίᾳ, ϟβ.
Συρίγος Μελέτιος, 6, 165, 384, 437, 484.
Σχολεῖα, ξθ, ο, οα, οδ, οε. Ἀγράφων, οα, ος, 473. Ἀδριανουπόλεως, 456, 541, 542, 544. Ἀθηνῶν, οα, 446. Ἄθωνος, 542 (Ἀθωνιάς). Ἀνατωλικοῦ, 462, 463, 473. Ἄνδρου, οα. Ἄρτης, 462, 473, 489. Βουκουρεστίου, 491. Ζακύνθου, οα, 432. Ἰασίου, οδ, 488, 542, 544. Ἰωαννίνων, πγ. Κουτουνίου, 501. Κωνσταντινουπόλεως, ρδ, ρθ, 123, 383, 435, 456, 461, 483, 491, 498, 499. Μοσχοπόλεως, 489. Νάξου, 542. Πάτμου, 370, 400. Σάμου, 542, 543. Σκοπέλου, κη. Τρίκκης, 430. Χίου, οα, οε.
Σωζούπολις, 563.
Σωτήρα Ζαγορᾶς, 181.
Σωτήρης Γρηγόριος, 498.
Σωφρόνιος Ἀθηνῶν, 569, 571, 573, 574, 575. Ἀκαρνάν, 452. Βιδύνης, 275, 295. Γαρδικίου, 583. ἐφημέριος Μ. ἐκκλησίας, 553. Θεσσαλονίκης, 553, 555. Ἱεροσολύμων, 99, 287, 291, 300, 543. Ἴμβρου,

565, 571. Κωνσταντινουπόλεως, η, κς, οε, οζ, ρα, 83, 300, 321. Λαοδικείας, 576. Μιτυλήνης, 553. Μονεμβασίας, ιη. Νικαίας, 601. Πτολεμαΐδος, 83, 180. 234. 280, 287. Σηλυβρείας, 573. 578. Φιλιππουπόλεως, 585. Φιλίππων, 588. Χαλεπίου 217. Χριστιανουπόλεως, 553.

Ταλάντιον, 556, 591.

Ταλταμπὰν Μουσταφᾶς, 62.

Ταρχανειώτης, ϟβ.

Ταχμασκοὺλ χάν, 147.

Τένεδος, 4.

Τζαλὶκ Ἀχμέτ, 69.

Τζανῆς Ἰωάννης, 191.

Τζαούση ὀσπίτιον, 548.

Τζιγάλας Ἱλαρίων, 487.

Τζιγαρᾶς Ἀπόστολος, ις, ϟθ, ρ. Ζῶτος, ις, ρε. Πάνος, ϟε.

Τζινάρι Νικομηδείας, 549.

Τζουβανία, 554, 578.

Τιμόθεος Βιδύνης, 601. Κωνσταντινουπόλεως, 559. Λαρίσσης, 556. Νικομηδείας, 594. Σερρῶν, 560. Σίμνου, 603.

Τιργόβιστον, ξα, 171.

Τομάροβον, 596.

Τορνάρας Δημήτριος, 605.

Τούρναβος, 455.

Τραπεζοῦς, ρα, 556, 580, 595.

Τρίβατον Ἀγράφων, 426.

Τριγλία, 578, 587.

Τρίκκη, 460.

Τρίφων διδάσκαλος ἐν Ἰωαννίνοις, πγ.

Τύανα, 591.

Τυπάλδος Μελέτιος, 241, 491, 533.

Ὑδροπολιτσὰ Πελοποννήσου, 559.

Ὑψηλάντης Ἀθανάσιος, ιδ, κγ, 412. Ἀλέξανδρος, 171, 355. Γιαννάκης, 171. Κωνσταντῖνος, 171, 544.

Ὑψωμαθία Κωνσταντινουπόλεως, 547.

Φαναρίου ἀρχιεπισκοπή, 557.

Φατζέας Γρηγόριος, 128, 242, 248, 249, 327.

Φιλαδελφείας ἀρχιεπισκοπή, 128, 241, 327. ἐξαρχία, 590.
Φιλάρετος Οὐγγροβλαχίας, μδ. Σάμου, 604.
Φιλήμων Ἀντιοχείας, 89. Χαλεπίου, 89, 250.
Φίλιππος Κύπριος, ιθ. Μεδιολανεύς, 96.
Φιλίππων μητρόπολις, 555, 559.
Φιλοθέη (Βενιζέλου), 606.
Φιλόθεος Ἀγαθουπόλεως, 584, 594. Καλλιουπόλεως, 602. Λήμνου, 595. Παργινός, 503. Ρόδου, 552. Σαντορίνης, 589. Τραπεζοῦντος, 594.
Φλαγγινιανὸν φροντιστήριον, 493.
Φουρνὰ Ἀγράφων, οα, 125.
Φώκαις, 53, 54.
Φώτιος, 544. διδάσκαλος ἐν Κωνσταντινουπόλει, οη, οθ. ἐκ Καραμανίας, 550. μοναχός, 134.
Χάϊκος Γεώργιος, 557.
Χαλδία, 595.
Χαλεπλῆς Χατζῆ Γρηγόρης, 42.
Χάλκη, 553.
Χαλκηδών, 125, 494.
Χαλυβὼν (Χαλέπιον), 217.
Χαμπεσία (Ἀβυσσινία), 87, 88.
Χάμρι φόρος, 41.
Χανὲς φόρος, 41.
Χαράτζι, 162.
Χασὰν πασᾶς Τζεζαερλῆς, 4, 187. Φιραρῆς, 69.
Χασάπης Ἀποστόλης, 567.
Χασεκῆς Ἰσούφ, 593.
Χατζῆ Ἀλῆς, 559. Δημητρίου Τριανταφυλλίνα, 547. Κώστα Ἰωαννῖται, πβ. Χρίστος ἄρχων, 539.
Χάτι χουμαγιοὺν ὑπὲρ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου, 415.
Χιμάρα, 575, 597.
Χίος, ξε, 53, 54, 55, 89, 90, 103, 109, 110, 123, 125, 481, 489, 494, 560, 562, 565, 571, 592.
Χίου πρωτέκδικος, 559.
Χιώτης Τριαντάφυλλος, 567.
Χμίλης χάτμανος, 8.

Χοτζᾶ Βασίλης, 597.

Χουρμούζιος, 384, 491, 533.

Χριστόδουλος ἱεροδιάκονος, 533.

Χρίστος Ἀλβανός, 608.

Χρίστου Δημήτριος, 533.

Χριστοφόρος, 542. Ἀγχιάλου, 566. Αἰτωλός, (Ἀρτινὸς) 133, 221, 277. Γάνου, 598. ἱερομόναχος, 539. Ἴμβρου, 565. Κῶ, 560, 561. Μελενίκου, 588. Μεσημβρίας, 554. Μηδείας, 585, 592. Νεοκαισαρείας 577, 578. Σάμου, 587, 589. Φιλιππουπόλεως, 566, 572.

Χρονογράφοι Τουρκοκρατίας, ε, ια-κζ.

Χρύσανθος Αἰτωλός, οδ, 277. Ἠπειρώτης, 489. ἀρχιδιάκονος, Καισαρείας, Ἱεροσολύμων (Νοταρᾶς), ξ0, 95, 97, 112, 242, 495, 519. Πελοποννήσιος, 124. Προύσης, 570.

Χρυσοβελώνης Ἰωάννης, 556.

Χρυσόγονος (Γεώργιος Τραπεζούντιος), 595.

Χρυσοσχουλαῖος Ἰωαννάκης, 16. Σουλτάνα, 17, 167 (Χρυσόσκουλος).

Χρυσόσχουλος Ἰωάννης, 533, Ράλλης, 240.

Ὠλένης ἀρχιεπισκοπή, 351.

Ὠρεοί, 580.